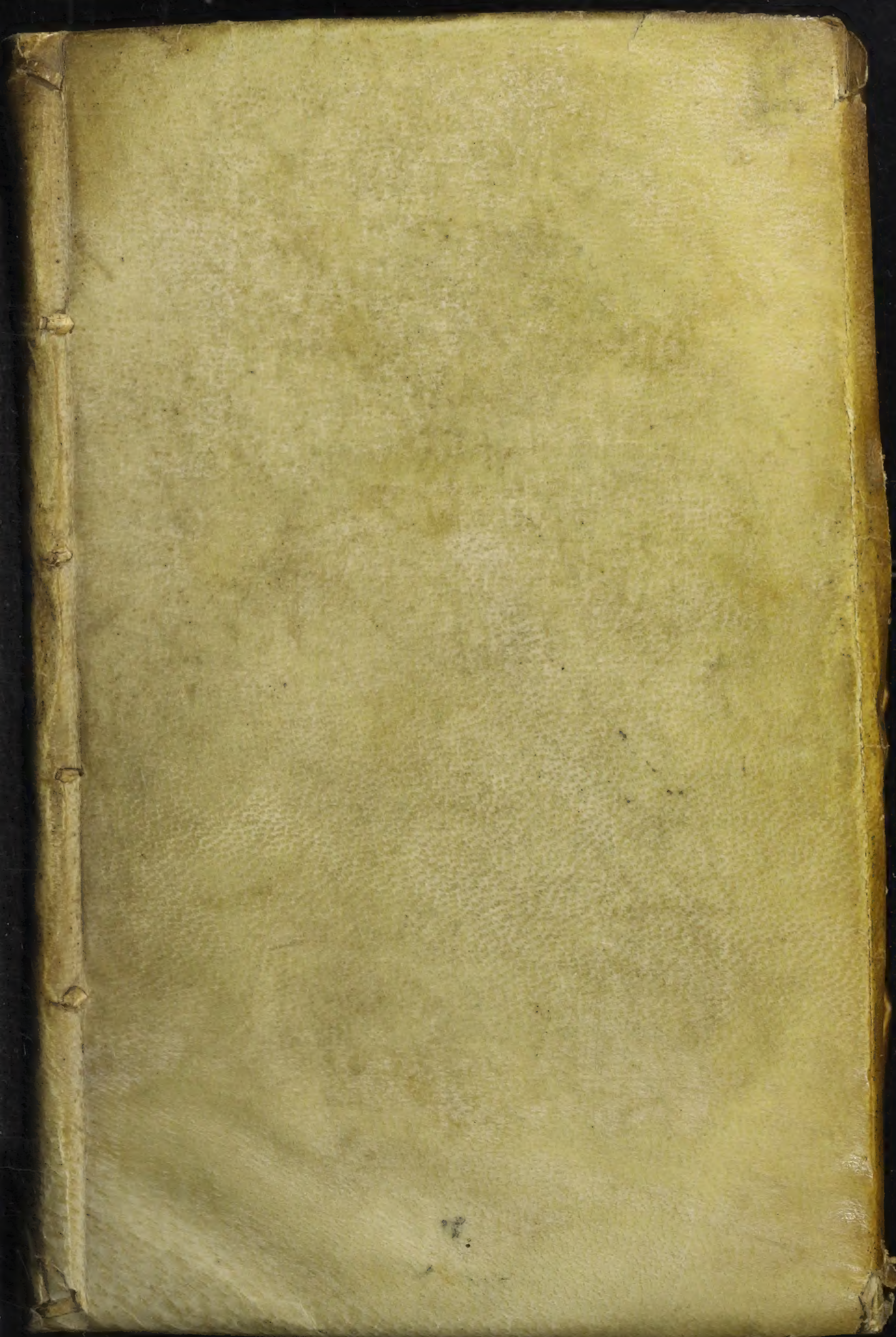
THEATRUM
chymicum
Volumen quartum

4

4

VERSANTUR HIS TRIBUS

THEATRVM CHEMICVM,

PRÆCIPVOS SELECTORVM AVCTORVM TRACTATVS DE CHEMIÆ ET LAPIDIS PHILOSOPHICI ANTIQVITATE, veritate, jure, præstantia, & operationibus, continens:

IN GRATIAM VERÆ CHEMIÆ, ET medicinæ Chemicæ studiosorum (ut qui uberrimam inde optimorum remediorum messem facere poterunt) congestum, & in QUATUOR *partes seu volumina digestum;*

SINGVLIS VOLVMINIBVS, SVO AVCTORVM ET LIBRORVM CATALOGO PRIMIS pagellis: rerum verò & verborum Indice postremis annexo.

VOLVMEN QVARTVM.

ARGENTORATI.

Sumptibus LAZARI ZETZNERI Bibliopolæ.

M. DC. XIII.

CANDIDO LECTORI S. P.

QVI in promovendis Chemicorum studiis tres antehac Tomos, vario doctrinarum genere & gravissimorum virorum lucubrationibus refertos, non sine multorum insigni emolumento, typo publico in lucem emisi: En Quartum nunc tibi, amice Lector, trado Tomum. Qui duo scriptorum genera continet. Vnum quidem illorum, quæ ante hoc tempus licèt publicè prostabant, sigillatim tamen illa, & variis locis ac successivis temporibus, quia erant edita, nec distracta ad plurimorum manus pervenire poterant, hoc meo libro singula coëgi, unoq́s volumine complexus sum, ut quibus multos alioquin per accidens carere contingeret, hîc omnia congesta sub oculos posita haberent, atque ultro etiam priùs desiderata non invito offerrentur. Alterum genus vetustissimorum manu scriptorum est, quæ hucusque publica facta nunquam sunt, & paucissimis, nullis imò, dixerim, nostræ ætatis hominibus visa: Quibus comparandis ac divulgandis sumptus feci, & labores posui. Ita enim antiqua & obsoleta litera ex illis nonnulla erant perscripta, illorum ut nuda lectio saltem non parùm nostros exercuerit: In quibus tamen vel emendandis vel mutandis manus ab-

stinuimus, quamcunque etiam in dicendo barbariem nonunquam præ se ferrent, aut etiam literæ errorem inferrent, lectori modò & gravissimæ huius artis indagatori satisfaceremus, qui nequaquam sermonis spectat elegantiam, sed abstruso loco positæ veritatis potiùs eruendæ, cognoscendæque satagit. Tenetur etiam quisquis vir bonus, ut authoris ipsius, in re gravi, & in doctrina veterum quacunque, nuda verba ponat & exprimat, ad superstitionem etiam illa observans, ita ut in illis describendis, recitandis, aut ex archivo quocunque producendis sententiis vel unicam literam omisisse aut immutasse, piaculum habeat.

Cùm porrò nonnulla alia quoque scripta Chemica in manibus habeam, quæ præli beneficio publici juris facta hactenus non sunt, pro viribus enitar, ut Quintus quoque (aut forsan plures) Tomus Chemicus prodeat. Ad quam rem gerendam, omnes illos, quibus Philosophiæ Chemicæ studia curæ cordique sunt, cuiuscunque status aut conditionis existant, obnixè rogatos volo, ut, si penes se huius generis scripta habeant, benignè communicent, ac, si in hoc laudabili meo proposito, me juvare possunt, juvent, communeque bonum in medium conferant. Sunt quidem, fateor, in eiusmodi coacervatione mala bonis, multa futilia atque inertia gravissimis rebus permixta, vera imò, quod in omnibus facultatibus nostro tempore accidit, à falsis oppressa & suffocata, quæ prudens ac corda-

tus

tus Lector, qui aliqua philosophiæ vena calet, ritè discernet, atque aurum ex stercore Sophistarum probè eruet.

Tandem notum Lectori volo, posteaquam hactenus in illis, quæ rem metallicam spectant, operam nostram impendimus, contulimusq́ue: post hæc Theatrum quoque Chemicomedicum ex officina nostra, Deo dante, proditurum, præstantissimorum remediorum farragine instructum: quod te monere volumus. Atque his te interim salvere, atque nunquam mentiri solitis Philosophis pro virili incumbere, illorumq́ue fortiter vestigiis in opere universali, (extra quod nihil nisi labor & dolor est) insistere jubemus. Vale. Argentorati, Anno salutis humanæ 1613.

LAZARUS ZETZNERUS.

ELENCHUS AUCTORUM ET TRACTATUUM
hujus Quarti voluminis.

Raymundi Lulli, Theoria & Practica. fol. 1. 151.

Ejusdem, Compendium animæ transmutationis artis Metallorum. 192.

Artesii, Clavis majoris sapientiæ. 221.

Heliæ Artistæ, Nova disquisitio. 241.

Hieronymi de Zanetinis, Conclusio & comprobatio Alchymiæ, qua disputationi & argumentis Angeli respondetur. 277.

Nicolai Nigri Happelii, Cheiragogia Heliana, de Auro Philosophico, nec dum cognito. 299.

Wenceslai Lavini Moravi, Tractatus de Cœlo terrestri. 324.

Nicolai Nigri Happelii, Aphorismi Basiliani sive Canones Hermetici de Spiritu, , anima & corpore, Medio, Majoris & Minoris mundi. 368.

Andreæ Brentzi, variarum Philosophorum Sententiarum perveniendi ad lapidem benedictum; Collectanea. 375.

Gastonis Dulconis de triplici præparatione Auri & argenti. 322.

Ejusdem, De recta & vera ratione progignendi lapidis Philosophici, seu salis Argentifici & Aurifici, Tractatus duo. 440.

Authoris, Divi Leschi Genus Amo, De Lapide Philosop. Tractatus duodecim. 478.

Ejus-

Ejuſdem Ænigma Philoſophicum ad filios veritatis. 502
Dialogus Mercurii Alchymiſtæ & naturæ 509.
Aureliæ Occultæ Philoſophorum partes duæ, M Georgio Beato Interprete. 525.
Arnoldi de Villa Nova. Speculum Alchymiæ. 584
Arnoldi de Nova Villa Carmen. 614.
M. Ar. ad Bonifacium VIII. Quæſtiones Eſſentiales quàm Accidentales. 616.
Philoſophi Anonymi, Tractatus, dè ſecretiſſimo antiquorum Philoſophorum arcano 627.
Propoſitiones XXII. In quibus veritas totius artis Chemiæ breviſſimè comprehenditur. 654.
Joannis de Laſnioro, Tractatus aureus dè Lapide Philoſophorum. 657
Joannis Trithemii Abbatis Spanheimenſis, Tractatus Chemicus nobilis. 663.
Hermetis Triſmegiſti, Tractatus verè aureus. de Lapidis Philoſophici ſecreto in cap. 7. diviſus: Nunc verò à quodam Anonymo Scholiis illuſtratus. 627.
Davidis Lagnei D. Medici Harmonia ſeu conſenſus Philoſophorum Chemicorum magno cum ſtudio & labore in ordinem digeſtus, 813.
Alberti Magni, De concordantia Philoſophorum in lapide philoſophico. 911.
Ejuſdem, Compoſitum de compoſitis. 929.
Ejuſdem, Liber, Octo capitulorum de lapide Philoſophorum. 948.
Avicennæ, ad Regem Haſen Epiſtola, de Re Recta. 972.
Ejuſ-

Ejusdem, Lapidis Philosophici declaratio filio suo Alboali. 986.
M. Ortholani, Practica vera Alchymiæ Parisiis probata & experta sub Anno Domini 1358. 1028.
Lumen Juvenis experti novum, id est, Tractatus, in quo nominat lapidem philosophicum. 1053.
M. Valentini experitissimi, Opus præclarum ad utrumque. Quod pro Testamento dedit filio suo adoptivo, qui etiam istum tractatulum propria manu scripsit. 1061.
Incerti auctoris, Tractatulus super hæc verba: Studio namque florenti. 1076.
Item, Opus ad Album. 1079.
S. Thomæ de Aquino opus excellentissimum, Liber Lilii Benedicti, nuncupatum 1082.
Innominati authoris, Tractatulus super verba Mer: fugi dum bibit. 1100.
Item, Opus breve ad Rubeum cum sole per aquas fortes. 1112
Petri de Silento Opus, 1113.
Anonymi Tractatus Philosophicus ad Rubrum & Album. 1132.
Pauli Eck de Sultzbach; Clavis Philosophorum.

IN NO-

IN NOMINE DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI,

INCIPIT TESTAMENTUM MAGISTRI Raymundi Lulli, & primùm de Theorica.

EUS QUI GLORIOSE OMNIPOtens existis, propter te amare, diligere & recolere incipimus artem præsentem, ut filiis veritatis patefiat, quod in parte occultatum fuit à nobis, & ut fiat illis complementum tam excellentissimæ nobilisq; partis philosophiæ, quam manifestabimus in hoc nostro abbreviato volumine, quæ est de transmutatione non solum perfecta, imò perfectissima, ad quam sophistæ nunquam pertingere possunt, & sine causa hanc inclytam scientiam diffamant: & ideo istum dictum librum relinquimus filiis nostræ doctrinæ per modum testamenti, quem dividimus in tres libros principales: scilicet Theoricam, Practicam, & Codicillum, quæ tres partes distingũntur in quatuor distinctiones, quæ sunt figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentiales, pro secundo libro practicali & pro primo theoricali. Iste liber in quatuor distinctiones divisus est, & sunt primò figuræ circulares, definitiones, mixtiones, & applicationes differentes secundo libro practicali, & primo libro theoricali. In nomine & reverentiæ, potentiæ & sapientiæ cœlestis, tibi fili doctrinæ clarificare intendimus donum nobis datum, per processum necessarium, sine quo plenaria noticia illius rei, quæ est una, compositivæ de

illis entibus, quæ sunt materia naturæ, quæ per dissolutiones reperta sunt & reperiuntur, & in viis ordinariis non patiuntnr videri. Et ob hoc, quia dissoluta doctrina perquisitè anhelat, suspirat, & desiderat finem, & ad finem consumationis venire, tu æterna & suprema potestas illuminare velis Christianos & in te credentes, ad videndum & cognoscendum veritatē per antiquos fabricatam, sine qua hæc scientia, quæ melior est nobilioris partis philosophiæ, integrari non possit, & ad nos introducendum, quia jam tempus est, ut definitiones illius ponere debeamus.

DE

De definitionibus huius artis, & de planctu naturæ, & quid sit theorica, & quid practica.

CAP. I.

ENTIA realia stantia in suis primordialibus & succedentibus principiis dant noticiam & causam cognoscendi naturam corporum, & mediorum, ac extremitatum cognitarũ, quæ sunt causa veræ permutationis ipsorum & transmutationis, secundum ipsorum radices, in forma sphærica & specie permanente per dispositiones suas, in quantum sunt permutabiles & in toto transmutabiles in veram formam utilem, perfectorum, essentiam conservando in quantum est possibile. ipsa ducere ad supremum & perfectum temperamentũ. Sed in hoc libro cum in discontinuatione loquimur physica, mandatum habemus de magistra domina naturæ. Quia ipsa nobis manifestè apparuit, & sua opera nobis aperuit, & aperta ostendit. Ideo flendo & gemendo contra nos clamando dixit. Heu quid ammodo faciam, quoniam instrumenta mea mihi auferre & tollere conantur, & secreta mea deprædari, & discooperire me volunt. Et illa quæ formavi per licentiam dei & magistri mei, ad mortem volunt me expedire. Iste est dolor, quem domina dixit natura coram suo presbytero, gemo atque lugeo: & verè tam profunde flebat, quod nullum erat cor illam videns, qui in compassione moveretur ac ipsius amore à fletu retardaretur. Nam tantus eius corporis dolor erat, quod usque ad spasmum ducta fuit propter dolorem & displicentiam, quam habebat propter opera bona, quæ in hoc mundo fecerat, adeo quòd ea dimittere volebat, nec ea amplius facere curabat, dum tamen licentiam à deo magistro suo posset obtinere, cùm eum requisivisset super illo. Et ob hoc mandatum suscepimus, quòd sua instrumenta habemus secretare, & custodire à manibus inimicorum suorum. Et hæc omnia in secundo libro declarabimus, si intrare poteris. Et ideo iste liber primus divisus est & partitus in quinq; partes, & quinque divisiones, per generalia capitula.

Cùm autem huius partis philosophiæ nòn possit tradi practica sine theorica præcedente, dicimus quòd theorica est in parte illa, in qua dispositiones transmutabilium & mutabiliũ corporum ad temperamentum docentur, & demonstrantur in tanto, quantum est necessarium ad perfectionem nostri

magisterii. Practica verò est illa pars, in qua forma & modus rectè operandi describitur, secundum exigentiam dispositionis præcognitæ per theoricam. Et ideo quia neque dispositiones corporum supradictorum, neq; suæ naturæ possunt esse cognitæ, nisi per considerationm rerum naturalium & innaturalium & contra naturam, pro meliori intellectu dividimus theoricā in tres partes, cùm dispositiones totius corporis permutabilis in gnere non sint nisi tres, scil. temperamentum, intemperamentum & neutralitas. Primò sciendum est, quòd temperamentum sub rebus naturalibus comprehenditur, quia formaliter sua complexio est de partibus subtilibus & simul adunatis. In quarum compositionibus partium philosophi diffusè locuti sunt, largè accipientes, in quantum potuerunt comprehendere continuationem & aggregationem partium, quando continuitas illa compositionem suam accipit. Intemperamentum autem comprehenditur sub rebus quæ contra naturam sunt, & ideo corruptio alio nomine vocatur, vel veri elongatio temperamenti, cum qua totum & sine ea nihil. Neutralitas verò continet medium partium prædictarum, alio nomine dicta ligamenta dictarum extremitatum, temperamenti videlicet & intemperamenti, aliâs dicitur dispositio media inter duas contrarietates.

De temperamento corporum, & intemperamento, & neutralitate, & de medicina, & de instrumentis naturalibus & innaturalibus, & contra naturam.

CAP. II.

ET ideo debes advertere, quòd verum temperamentum est dispositio naturalis corporum perfectorum, per quam actiones naturales perfectæ sunt in perfectione medicinæ, in qua sine alio medio perficiuntur, quæ intrant per totum, & per hoc debet esse naturæ dispositio qualitatis omnium corporum, & non actionis. Quia si corpus medicinale non est bene temperatum, cessaret omnino ad mutandum corpora imperfecta ad perfectionem, quæ cum debita projectione perficitur; verum tunc nominatur potens temperamentum solummodo, quod sit aptum ad complendum actionem, quæ sibi datur per complexionem sui temperamenti, cum complemento, quod ei datur per viam & modum projectionis notæ. Hæc actio reddit & ordinat medicinam aptam & habilem per suum temperamentum. Ad cujus cognitionem debet principaliter intendi & dirigi intentio illius, qui opus nostrum

ſtrum laborat terminare nobili temperamento per inſtrumentum ſapientiæ prudentis. Quia conſiderationes, quæ circa temperamentum nõn ſunt, nullo modo debent iſti rei congruere. Nam extraneæ & elongatæ ſunt à voluntate & conſiderationibus artificis, & per hoc talis conſiderator exul efficitur à toto fine bono, ſicut ille, qui eſt extraneus, & alienatus per ſuum opus ſuperfluum & phantaſiam ſuam, quam perſcrutatus eſt. Veruntamen temperamentum acquiritur per ingenium naturæ, aut magiſtri voluntatem in formento per intellectum ad unamentum rerum pertinentium & miſcibilium ſcientiæ & artis informativæ in medicina unum habitum conſtituentis vel diverſos aut plures. Quia temperamentum ſicut eſt perfectivum actionis, non clarius cognoſcitur, vel rectius conſervatur aut reperitur, quàm per dictam ſcientiam, quia ſive ſit unus habitus, vel diverſi: omni tamen tempore unus eſt ſolus terminus, & modus conſervandi rectos terminos producendi ad finem dictum temperamentum, quod volumus ſignificari per C. Intemperamentum, ſive non temperamentum, eſt una innaturalis diſpoſitio corruptibilis, quæ fit per elementariam diſſolutionem, per quam immediatè corrumpuntur actio-

nes rerum individualium & naturæ, per elongationem aut labilitatem ſui temperamenti, quod venerat per continuitatem & colligantiam ſuarum partium compoſitarum com-

positione. Et illud intemperamentum volumus significari per G. in conversione de D. & F. in G.

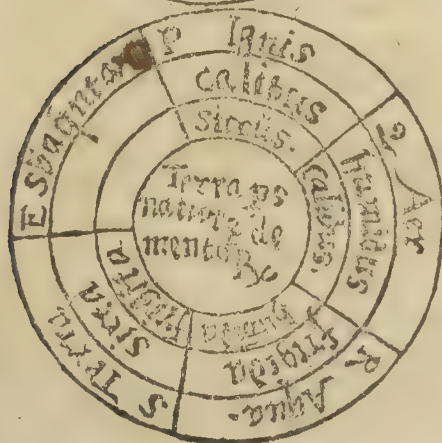
Neutralitas, neutraliter media, vel mediocritas, est dispositio in qua per modum medii se habituant actiones sui subjecti, ad conservationem speciei, quantum ad initium experientiæ sensus, & est significanda per E. quæ est descendens de B. & F. revertens in D. per quem formatus est C. sicut promisimus in practica, quæ est huius libri secunda pars, dicere. Cùm diximus theoricam nostram in tres partes dividi, & ab illis partibus convenit tibi fili devallare, propterea debes considerare, quòd omnes partes theoricæ dupliciter accipiuntur, scilicet accipiendo terminos strictius, quam capi poterunt secundum naturam suorum generum, secundum id, quod in se sunt. Et aliquotiens secundum quod sunt signa recta & propinquiora secundum naturam ad aliquid significabilem respectum per cognitionem in corporibus temperabilibus. Sed fili doctrinæ, consideratio prima est, debitè procedere in ordine doctrinæ intellectualis aut intellectivæ, sicut reperies declaratum in tractatu de quæstionibus, capitulo quæstionali artis abbreviatæ, in decima quæstione. de quo secundus liber huius scientiæ & artis completus est. quia nobilis memoria & nobilis instinctus & appetitus debet poni & fixari in corde artificis, cui secretum nostrum debet manifestari, in revelatione quæ movetur à creatore totius intelligentiæ. Quia consideratione hujus secundæ partis sine forefaciendo naturæ nos ponemus secundum exigentiam magisterii nostri per processum nobis divinitus revelatum, & nostrum secretum, quod est instrumentum perfectivum totius nostri magisterii, & totius naturæ, & illud ostendemus & docebimus filium artis, quod si sit fidelis & bonus, non revelabit, & specialiter filiorum artis ac scientiæ inimicis, nec illis qui contra naturam operantur. Quia verè nunquam ab ore humano exivit illud, quod reperiet in secunda parte hujus libri post theoricam.

De principiis naturæ in universali, & qualiter sunt extracta omnia à massa confusa, ad comparationem magni mundi, de quatuor elementis: & de quatuor primordialibus principalibus principiis: & de omnibus rebus, per magnam mundi formam eas reducendo ad magisterium nostrum, quod est forma minor, sicut minor mundus per miraculum.

CAP. III.

PRincipia naturalia primordialia & succedentia in opere naturæ, sunt universaliter omnes extremitates, quæ esse possunt, & eorum media, sicut declarabimus naturam primordialium principiorum sub posse naturæ & dei regis supremi & imperatoris cœlestis, qui solus in trinitate sine principio & fine creator est, & superior omnium prædictorū principiorum succedentium, quæ extremitates & media in suis operibus naturæ sunt nominata, hanc naturam supremus deus primò de nihilo creavit sua pura liberalitate & voluntate, in quadā pura substantia, quæ vocatur essentia quinta, in qua tota natura cō-prehenditur, de meliori & puriori parte huj⁹ substantiæ, in tres partes divisę, creavit altissim⁹ angelos, de secunda cœlos, planetas & stellas. Et de tertia minus pura fecit mundū inferiorē. Et hoc filius doctrinę debet intelligere, nō sicut tradimus, sed quēadmodū totum volūtate superioris dei creatū est simul, sine aliqua successionis operatione, & sine aliqua materia præcedēte, quæ successionē generis aspiciat, quia aliter nō esset creatio, nec operatio divina, quę respicit creationem entitatis venientis scientificè per creationē de nihilo in vera entitate substantiali. Quapropter fili hoc, quod

dicemus & jam diximus, velis intelligere cum spiritu scientifico, & non agiographico, nec vulgarifico, quia sic loquimur ad respectum naturæ operationum, cujus tu habes assimilari in nostro magisterio, & ideo dicimus cum sermone exempli, & quod nos benè intelligas, sicut jam dictum est, & non ut scribitur. Nam supremus creator hanc partẽ in quinq; divisit. Creavit namque de parte puriori essentiam quintam elementorum, rei cœlestis participalem, quam per O. significamus. Et de hac quatuor fecit partes, de quarum prima puriori fecit ignem, qui est primum elementum. De secunda post eam magis pura, fecit aërem, qui est secundum elementum. De tertia verò purior post aërem, fecit aquam, quæ est tertium elementum. De quarta autem minus pura fecit terram, quæ est ultimum elementum. Primum autem volumus significari per P. secundum per Q. tertium per R. & quartum per S. Inquantum natura in elementalibus est magis perfecta, cum parva perfectione in toto perficitur. Nam una ab alia perficitur, per concordantiam proprietatum suarum, & earum quinti instrumenti, rei cœlestis participantis, & in illa, quæ ab illis elementis postea descendit, cum parva natura, perfectione scilicet generationis, & cor[illegible]nis, & è converso, quia suus instinctus sive appet[illegible]diatè veniens est à creatione naturæ. Et ideo n[illegible]m est omnino, quod agit natura, respectu perf[illegible]à creatore venit, non per naturam. Quia tam[illegible]destructione perfectum. Ille enim instinctus vel appetitus naturæ, non potest rem perfectam facere, nisi perficiatur divina scientia intellectuali, sicut in humana natura, quæ est rectificata per intelligentiam divinam, sicut per bonum artificem opus pulchrum & bonum perficitur. Per hoc potest artis filius intelligere primorum elementorum naturam, post divisionem substantiæ tertiæ primordialiter creatæ, non tamen intelligat, quòd substantia eorum sit simplex elementum quintum, sed substantia quarta, aut tertia, aut secunda, aut prima elementata de quinta parte, quam vocamus elementum primordiale & substantiam simplicem, per quam dictæ quatuor substantiæ elementales sunt elementatæ, quælibet secundum suam naturam, prout suprà declaravimus. Ista quatuor elementa sic creata remanent pura & clara ratione claræ partis naturæ, ab eorum creatione usque ad tempus presbyteri, cuius peccato natura exivit, qui vocabatur gen⁹, & ab eo à tẽpore à natu. Sed postmodũ mortui sunt homines, aves, bestiæ, pisces, & aliqua nascentia terræ de-

ræ destructa & cremata, per destructionem generationis, quæ versa est de corruptione in generationem, & postmodum de generatione in corruptionem. Et similiter de corporibus impuris est mundus resolutus, & elemēta corrupta, per quam corruptionem omnia per naturam facta & viventia sunt. & fuerunt parvæ durationis. Quia natura in sua materia grossa & corrupta non potest tam perfectum quid facere, sicut faciebat in suo principio, quod plus non habet ad continuandum suum opus primum. Imo natura utitur imperfectione ad corruptionem tendente, quia de die in diem naturam elementorum minus puram invenit, quia illud, quod posuit in opere, perfectum opus emendare non potest, sed semper paulativè decrescit. Semper tamen natura secundum suū posse componit, & ponit simul partes fortiores ligamenti. Et per hanc doctrinam fili artis intendere potest verbum Salvatoris, quod in fine mundi omnia consumet, quando veniet ad judicandum sæculum per ignem, videlicet omne illud, quod non erit de veritate dictorum elementorum, & omne illud, quod est de malo & impuro compositum & factum, cōfundetur, & projicietur in abyssum; omne autem illud, quod ignis prædictus cœlestis de virtutibus & pura veritate reperiet supra suam sphæram, vivaciter requiescet in æternum, & veniet supra salvatos felices: & malum & impurum supra dānatos cadit. per hoc autem potest elucidari & declarari consideratio, quòd omnis res in fine ad proprium locūm ibit suū, unde primo movebatur. Est etiam intelligendum, quòd terra hæc, quam colimus, non est verum elementum, sed à vero quinto elementata est elemento, pòst per quintam substantiā elementalem corporis benè elementati, cujus terra formata est de quinta causa, & tunc reperies vacuum à virtute formativa prout corpus sine anima, & sicut putredo congregata in uno in materia sine forma composita de prædicta infectione per reciprocam actionem elementorum unius ad alterum. In centro autem est terra pura, & verum elementum, quam ignis ardere non poterit in die terroris, & sic de aliis elementis. Tu cum elucidatione per elucidationem intelligas clarè, & addas principalem substantiam materialem, de qua sine divisione omnia formata in uno fuerunt, quamvis per divisionem rerum loquuti fuerimus, non tamen sit separata sua species, quæ est essentia quinta, quia subtrahes totam principalitatem elementorum compositorum. Et clarè cognoscas omnium rerum tria esse principia, videlicet artificiale, exemplare, & materiale.

Primum radicale principium artificiale, Deus est, omnium creator. secundum principium exemplare ab ipso Deo movetur, qui dictus est sapientia. tertiū verò succedens principium, quod est materia, creata per Deum, i. sapientiam. quæ movetur ab ipso, est primordiale elementum, quod appellamus hyle, quod tibi, si benè intellexisti, declaravimus, quod quidē quærere non est tibi præsumendum in sua simplici specie, ad incipiendum opus nostrum, quamvis sine ipso scire opus nostrum non possemus, neq; ad finē deducere Sed ipsum in cōposita specie quærere debemus, ipsamq; purgare, & per ignē evacuare, ut sit pura & clara, ut suprà diximus, quòd omnia elementa creata sunt à dicta substantia, & ab ipsa vivificata, ad creandū & corrumpendum. Quia necessarium est, ut naturaliter apparet, cū omnis res sub lunæ globo existēs sit creata & formata à dicta materia, quæ est hyle vocitata, quòd de illa sit major influentia in omni re elementata, plus in una, quàm in alia, sicut per naturā reperimus, & quòd ibidē quiescit. Per hoc autē, quòd sis certus, quòd nulla res mundi potest esse sine hac creata & non generata, quia ipse est collector & colligantia totius corporis elemētati in opere naturæ, & ideo ipsum ὕλην vocamus naturā, & totius elementati primordiale principium hoc est, omnium rerū elementatarum, quia in sua substantia simplex. Elementa, quæ sunt materia naturæ, primitiùs per divinā separationem fuêre creata, videlicet, terra, aqua, & aer & ignis, quæ sunt elementata corpora ex primordiali principio, & simplici elemento, quod est in eis. Et ex isto intellectu procedit cronica Methanostrica, quæ dicit, quòd species elementorū in suis solis terminis inventa, & in dicto suo principio, quod est primordiale principiū rerum suarum. Quare si istā quæris materiam, ad hanc intende, & illam esse purum subjectū, quod est unio & motio formarum, & in quo omnis forma in possibilitate retenta est, quia fluxibilitates & labilitates infinitas ipsa in motione continet, secundum illarū formarum diversitatem tā extremas, quàm medias, quas accipit in semetipsa. Et ideo per similitudinē ab aliquib. nominatur receptaculum formarum, quæ ex materia nascuntur cœlesti, quæ fieret supra naturā suā. Et per alios philosophos fuit forestum vocitata, comparando eā rei grossæ & crudæ, ratione suæ possibilitatis. Et per alios philosophos fuit possibilitas appellata, quia nullā formam habet actualiter, sed omnē formam per possibilitatem ipsa continet. quasi inclusam velut silentium sine auditu, vel qui nō vident, nec videri possunt propter tenebrositatē. Et sic debet intelligi ista materia,

quasi

quasi de ipsa nihil intelligant Et ideo scriptum est, quòd ipsa est forma mundi, in quo autem modo ordinata sunt elementa in mundo, de quibus omnia sunt generata, prout optimè patebit, & declarabimus in capitulo sequenti.

De forma minori, & de principiis naturæ mineralis simplicis per extremitates & media.

CAP. IIII.

CVm de majori forma determinatum sit, postea descendendo de minori determinabitur In qua sunt principia succedentia in opere naturæ magis propinqua secundũ extremitates mediis suarum operationũ propinquiorum. Et cũ dixerimus suprà, quòd principia sunt universaliter omnes extremitates, & omnia ipsarum media, hîc dicimus, quòd primum & principale medium extremum vel extremitas, sunt quatuor elementa superius dicta, quæ sunt extremitates elementatæ, & significantur per B. Secundũ sunt vapores cõpositi ex ipsis elementis immediatè de prima cõpositione naturæ, & sine medio dicti, significati per C. in quos vapores omnia corpora elementata resolvuntur, ad intrandum novam generationem & velis hoc retinere & intelligere, quoniam generaliter tibi loquor, ad attingendum finem illius, quod perquiritur. Tertium est aqua clara composita ex dictis vaporibus per condensationem suæ naturæ, quæ venit in dictos vapores quatuor elementorum, & illa est res argento vivo magis propinqua, quod quidem reperitur supra terram currens & fluens. Et istud argentum vivum in omni corpore elementato, succedente à materia aeris est propriè generatum. Et ideò ipsius humiditas est valdè ponderosa, per aeritatem homogeniam, discurrentem per modum venti, per venas perforatas subterraneas, & cadit in mineris sulphureis

cau-

causatis ex vaporibus calidis & siccis, & est significatum per D. Quartum est quædam substantia procedens ex minera sua, & infra ipsam, magis propinqua naturæ metallorum, quæ calcantis & azoth vitreus ab aliquibus nominatur, quæ est terra & minera metallorum. & alio nomine vocatur urisius, lucens & album, in occulto rubeum, nigrum & viride publicè, habet colorem lacertæ venenosæ, immediatè generatus ex argento vivo materia supra dicta, impregnata ex dicto vapore calido & sicco sulfureo in sua resolutione congelata in lacertam, in quo est forma & species spiritus fœtentis in mixtione, cujus est calor mineralis multiplicatus, qui est vita metalli, & est significatum per E. Quintum extremum vel extremitas, sive medium sunt vapores immediatè generati per resolutionem & rarefactionem dicti vitrioli vitrificabilis. & hæc est prima & proximior materia generationi omnium metallorum impregnata & apprehensa à naturali calore vivificativo, in forma & specie aquæ vivæ, de qua omnes hujus artis investigatores intelligere habent, in opere naturæ esse argentum vivum, sed non tale, quale invenitur super terram nec erit, quousque in sanguinem apostematum & venenosum primitiùs vertatur, & significatur per F. Sextum extremum sunt sulphura facta per successionem, immediatè generata per naturam à substantia viva dictæ aquæ, de quorum vaporibus omne aliud argen. vivum coagulatur, & est retinaculum rectum dictorum vaporum in illo metallo, cujus est vapor. Et hoc fit secundum depurationem, quam materia recipit per naturam, cum informatione tali, qualis sibi administratur ad formam & speciem dicti metalli. Et talia sulfura significata sunt per G. Septimum extremum sunt metalla generata ex dictis vaporibus sulfureis, & argento vivo per successivam decoctionem, & sunt vera extrema sive extremitates, sive media imperfecta clausura, & in omni opere naturæ significato per H. Sed per corruptionem, quando extra ipsorum mineras extracta sunt, intendit natura rubificare & rubiginare, ad redeundum per motus circulares, illa corrumpēdo, & iterum generando, tantum quod terminentur in novam generationem, per digestionem in suis mineris, in quib. sunt inclusi vapores resoluti ab illis corrupti, propter gravitatem suorum elementorum instinctu naturali, & ibidem suo motu digeruntur, quousque in speciem meliorem terminentur, sicut generatio carnis fit in corpore animalis, per cibi & potus digestionem, prout breviter declaratur in magica scientia & arte, quod sic incipit: manifestum de generatione & cor-

& corruptione in metallis, &c. Et cùm ibidem describitur determinatione metaphorica & literali, quod cum alchymista nitatur dare aliquibus metallicis formam, quæ sit similis alteri metallo, similis est pictori, qui in materia ligni vel lapidis infigit & figurat formam hominis, aut bestiæ artificialiter, quæ forma discrepat & differt à materia. Quare in illo casu dictum est, quod cum forma sit suæ materiæ extranea, brevi tempore corrumpitur, taliaq; opera non bonis naturæ operibus assimilantur, & de hac assimilatione vide capitulum, quod incipit: Cùm igitur, &c. Tales enim alchimistæ & pictores in suis operibus & materia non assimilantur operi naturę, quia dare nesciunt informativam virtutem materiæ convenienti, quæ institutionem & instinctum habet recipiendi illã, quãdo ei administrata est per informatorem naturalem, sed per scientiam & artem cognitam, ipsa quæ est naturæ substrata, quæ exemplaris est dicta. Magister subtilis ingenii ac ingeniosus in suo opere assimilatur operi naturæ in conservatione speciei mineralis, & format rem tali virtute, quòd superat omnẽ cursum naturæ. Et per hoc potes cognoscere, quod opus naturale potest regi scientia & arte operatoris, secundum proprii instrumenti doctrinam. Et scito fili, quare homines nesciunt uti eorum memoria, entia & entitates mutabiles & vertibiles investigando, neque eorum voluntatem eligendo, & recipiendo etiam bona, mala, quæ sunt contra naturam, dimittendo. Et quia istas potentias in artificiis ponere nesciunt, quæ sunt illorum instrumenta, & de quibus te in secunda parte artificiali nostra informabimus, ut entia realia possis attingere in magisterio nostro, qui per activitatem illarum scientiam habituatam cum delectatione recipies, per quam intellectus cum una specie attingit aliam, & in ordine unius speciei attingit ordinem alterius speciei, & sic habebis ordinatam delectationem ad intelligendum proprium & commune. Et ob hoc scientiæ, quæ sunt positivæ & non probativæ, grossificant intellectum, & impediunt illum ad intelligendum necessitates entium verissimorum, sicut declaratum est in arbore philosophiæ desiderata in tertia distinctione, in capitulo, Intellectus de passionibus F. Q. Per quod apparet, quod multi in magisterio nostro per ignorantiam habent inordinatam passionem. Quare fili per capitulum succedens, alia tibi dabimus principia, tali intentione, quòd ante dicta metalla significabuntur per H. Et sit nota illorum, qui non habent patientiam in magisterio.

De prin-

De principiis hujus magisterii, & de quibus factum est, & quot sunt in numero, & de conversione ipsorum. CAP. IV.

PRima radicalia principia in nostro magisterio sunt tria principaliter, videl. aqua viva, & fœtens spiritus de quibus creatur sulphur, quod est lapis noster. Sed cùm illa nō sint in sua actione super terrā prout nobis opus esset, imò in actione sint terrestria, in forma metalli, in qua est eorū potentia, ideo suæ naturę extremitates accepimus per artis nostrę media, recurrendo ad substantiam unā infra suā mineram, scil. D. E & H. Et cùm illa sint remota & contraria per suæ extremitates naturæ, scientia dist icta nobis ostendit, quòd capiamus F quæ est dispositio media extremitatū suæ naturæ, quæ dispositio electa est de D sicut appáret per figuram A. inferius declaratā in secunda parte capituli subsequentis, sic ut per F. D. convertatur in E ut omnia vertātur in B. & quod B. per circulationē reducatur in E. à quo extrahes F in magisterio nostro loco aquæ vivæ & fœtentis spiritus, quia sic F. potestatem habet cōvertendi D. & H. per suarum formarū conservationem cui actualiter erit totū illud, quod erat in potētia in opere naturæ mediis meliorib. extremitatum causa & ratione, quia in F. & D. sunt actualiter F & G. & H. cocta & pura, ac fortiter digesta, naturæ sapientis ingenio. Quare non convenit nisi removere & separare unam partem de D. & unā partem de E. & tunc habebis F in opere artis assimilare naturę in omnib meliorib. modis per adjutorium C. & D quæ venerunt de H. & F. qui descenderunt de H. in B à quo fit F qui conversus est in G. cursu naturæ in nostro magisterio. Et illud G. est prima & proximior materia, de qua creamus & facimus nostram medicinam perfectam, quæ est fermentum elixiris.

De approximatione temperamenti respectu naturæ, digerere secundum regulam scientiæ, de extremitatibus, & de mediis, & de ipsorum divisione in principiis essentialibus.

CAP. V.

PRopter quæ potes considerare, quòd res naturales sint illæ, quæ sunt necessariæ habitudini temperamenti, secundum rationem generis sui, quæ descensum habuerunt ab extremitatibus & mediis suis, & ideo dictæ sunt res, sine quib. aliqua naturaliter corpora non possunt esse temperata. Quia quando res, cujus caput est rubeum pedes albi, & oculi nigri, apparet, tunc est magisterium, cùm de ista re temperamentum consistat. quamvis enim corpus medicinale possit esse temperatum absque tali humore, scilicet innaturali, non tamen absolutè sine tali humore. Quare opus est, quòd omne medium

medium naturam sentiat extremitatum suarum, causa & ratione sui temperamenti, & per hoc invicem * elementa sunt reciproca, ut primæ ipsorum qualitates se mutua & æquali actione corrumpant, transitione per virtutem, quod ambobus

* Alias, ideo elementa & corpora unum in aliud ad fo- ncia.

participat, secundum appetitum naturæ, nec ad hoc est medicina sine humiditate, vel calore, aut genere: quia sine tali vel tali humore non habet instantiam aut potentiam in operationibus, & ideo solas operationes debet capere & operari solummodo per actiones debitas proprietati, elixir per temperamenta magis generaliter. per siccum naturale, idque post suam transmutationem, & ideo cùm metalla infirma & mollia convertantur in unam temperatã actione suam ex se sufferant ignitionem cum fusibilitate, tunc dicitur operatio naturalis, licet sit cessatio, ut requies bestiæ ex actione sensibili, quæ veniebat in sua transmutatione per virtutem elixiris: & sic temperamentum corporum mundatorum transmutatorum non est sine operatione naturali. Rationem hujus debes intelligere in medicina suprema, ipsaq; integraliter verti & mutari. Sed quia nimis diffusè, per nimiam imaginationem phantasticam, posses errare casualiter secundum intellectum trium prædictorum, pertinẽtium theoricæ, quæ cõtinet in se principia prætacta generaliter tradita, ideo specialiter nos instruemus terminos remotos triũ principiorum

cipiorum necessariorum istius scientiæ, & artis divinæ. Quia cùm tibi dixerimus, quòd per intentam considerationem harum rerum naturalium, non naturalium, & contra naturam, debes habere noticiam materialem & essentialem temperamenti, per omnes suas partes substantiales, & etiam accidẽtales, ut scias te regere in dicto magisterio nostro, dictis principiis sic à te comprehensis. Habes tamen intendere non de pluribus aut multis, sed de tribus tantùm, per se, singulariter stantibus, ut intelligere potes ex capitulo prædicto de principiis ipsis in nostro magisterio, per quæ nos comprehendimus hoc temperamentum. Et per hoc dicimus, quòd rerum naturalium tria sunt genera, videlicet animale, vegetabile & minerale. Genus animale in sua specie multiplicatur, & dividitur in tres differentias, scilicet, in activo spermate, quod est naturale sperma, in passivo spermate, & illud est innaturale, & in sanguine menstruali, & illud est contra naturam. Genus vegetabilium est in sementis seminibus ac radicibus, quæ sunt naturalia, continentia non naturalia, & per hoc eorum complexio est Hermaphrodita, masculino & fœminino conjunctis, juxta humorem & humiditatem terræ menstruo pluviali per aerem aquam continentem, quę sunt contra naturam. Genus verò mineralium in tres dividitur differentias, quamvis omnia metalla sint, & exitum habeant à materia una, & sic sunt complexionis Hermaphroditæ. Prima differentia naturalis est, ut aurum & argentum, quoniam argentum vivum in se suum proprium sulfur continet, quod per se congelatum est, pro medio in aurum, & pro alia medietate in argentum, post conversionem ejus in sulfur, albo & in rubeo. Ob hoc sunt duo spermata naturalia, scilicet aurum & argentum, sumendo largè, quando largè dicimus, hoc fit ad differentiam illius, quod perficit elixir nostrum. Et sperma innaturale est sicut plumbum, & innaturalium & immundorum metallorum, sicut plumbum, stannum, cuprum, ferrum, sulfur & argentum vivum, & rerum quæ cõtra naturam sunt, sicut atramenta, sales, alumina, tuthiæ, marchasitæ & arsenicus, & omnia, quæ devallantur ab aliis generibus vegetabilium & animalium, de quibus potest fieri humidum menstruale, secundum magis & minus tendendo ad perfectionem vel imperfectionem. Et ideo minerale genus solummodò additum est per figuram similitudinis generaliter inter ista naturalia, innaturalia & contra naturam duorum generum, scil. animalis & vegetabilis, quia de ipsorum natura propinquiorum alterationem accipiunt in claritate luminosa. Et per hoc

hoc intelligere potes veram comprehensionem respiciendo naturam magis propinquam suo generi, secundum quod te potes informare, per testificationem vulgaris experientiæ in terra lunariæ, natura cujus est nostri lapidis rectificatio, quia propter hoc liberaliter nobis data est.

De qua re debet extrahi materia conveniens & magis propinqua, ad faciendum magisterium, de conversione unius elementi in alterum.

CAP. VI.

CVm igitur clarum sit atque manifestum, quòd proprietas temperamenti in corpore metallico sit de natura metalli magis propinqua sibi, sicut experientia, quæ non mentitur, affirmat, atque demonstrat, effectu nobilis resistentiæ in fusione bona, & fusione permanente in ignitione. Et hoc sit propria forma & natura, ut dictum est, & magis propinqua suæ materiæ minerali, sicut de sua mineralitate descendebat in partes individuales suarum propriarum specierum, de quibus trahes materiam suæ formæ convenientem, quæ est sibi debita secundum exigentiam spei individualium sine accessu ad extremitatem vel contrarietatem, divisionem, sed cum perfecto amoris vinculo sine aliqua re alia sejungũt, simul à reali unione, nec disconvenirent unquam individualia tam diu, quam diu firmari poterunt secundum cursum naturæ à suis nobilibus speciebus, unde exit vera forma, quæ quidem in suæ proprietatis magna potentia vadit contra solem, quem natura creavit. Et ideo tibi dixi fili, quòd accipias naturam dictæ progeniei, in quo luminaria duo & claritates eorum hospitatæ sunt & permanentes, quæ super terram radiare non cessant, & sunt sol & luna, qui per suos radios ignem obscurant. Nota igitur fili, & qui non recipit hanc materiam in opere suo, assimilatur pictori, qui formam cognitam in materia remotam & longinquam depingit, sicut suprà diximus in capitulo, in quo de forma minori tractavimus. Et inter corpora innaturalia recipies volatile corpus, hoc est, argentum vivum, quod continet naturam suam infra concavitatem ventris sui, quæ taliter sibi adhæret, quòd nullus habere potest, nisi quadam amicabili concordia, quã natura in quadam amoris attractione nos fideliter docuit. ex quo ei valdè multum tenemur, à quo ligamẽto amoroso fortiter detinetur & arrestatur. Et ideo inter innaturalia positũ est, non omnino tamen tanquam non naturale. Quia tunc in numero illorum esset, quæ sunt contra naturam. Et ideo di-

ctum est medium, participans cum naturalibus & contra naturam, quia ab intra retinet naturale corpus, & substantiam purã, quia est proprium ligamentum & retinaculum illius & proprietatem ipsius, quod est exterius, educit id, quod est intus cum ipso, quod est contra naturam. Quando igitur videre volueris naturam operari, projice intus, & conjunge ei naturale cum liga sui amoris, iracundus erit. Istud autem nomen innaturale, largè recipimus in hac arte, pro omnibus rebus continentib. in centro sui corporis naturas passivas, ad respectum activorum. Et nos diximus superius, quòd in centro terræ terra est virgo. & verum elementum, & quod illud est creatum per naturã: igitur natura est in centro cujuslibet rei sicut apparet per dictum capit. & in capitulo præcedenti, quod facit mentionem de prima forma mundi, quomodo dominus Deus noster instituebat mundum, & formabat naturam, ut melius eorum naturæ detinerentur per nostram theoricam secundum genus suum, ut scias quas accipere debes in magisterio regali, & quas dimittere debes. Patet indubitanter quod per naturam dicũtur ad generationem sui generis, qua sunt secundum suas species, sicut patet de spermate animalis, cum conjunctione caloris sui naturalis masculi. Et per hoc intelligere potest quòd in naturalium specierum virtutes remotæ sunt, & propinquæ medio, quod participat extremitatibus naturalium specierum, & contra naturam secundum plus & minus, secundum quod tota generis illius natura discrepat, & recedit, vel concordat speciei: quia per genus non debet discordare natura, nisi tantummodo per speciem, cum appropinquitate amorum, quæ nascitur à sua proprietate, sicut aer ab igne, & ab aqua, in quo est eorum proprietas media, sicut est continens naturalium & contra naturam. Quãdo nos dicimus tota natura, dicimus hoc ad differentiam naturalium, innaturalium & contra naturam, quæ omnia sunt unius generis. Et tamen si loquuti sumus, quòd natura generis in sua generatione discordare non debet, hoc debes intelligere immediatè ad recipiendum formam cujuslibet rei viventis. Quomodo natura bruta per alterationem revertitur cum operatione humana totum hoc videre potest, sicut de vegetabilibus. Sed non recipiunt formam unquam animalia hominum, donec vertatur eorum genus in humana lib. Tunc dico, quod spermata veniunt ad hoc, quod dictum est cũ multiplicativa virtute, quæ est spiritus, ex quo individualia sunt generis jam dicti, unde homines creantur per virtutem spiritus & hoc institutum est per creatorem, ut quodlibet per hominem

minem ei faciat honorem, vel minor natura vertitur ad majorem, quare exaltatur de multum magno valore. Igitur si volueris naturæ herbarum assimilare metalla nostra, vel bestiarum per entium realium naturam, facies genus eorum per mensuram, & tunc recipere poterunt speciem & veras formas, si tu facias in igne per fermentum fortiter & firmiter permanere. Et hoc tibi dicamus in secunda partè, dum tamen secretum teneas, quia totum fit arte & scientia. Et nulli dices, nisi velis majestatem philosophorum & secreta eorum accusare. Et juro tibi supra animam meam, quòd ea si reveles damnatus es. Nam à deo omne procedit bonum, & ei solum debetur. Quare servabis, & secretum tenebis illud, quod ei debetur revelandum, & affirmabis quam per rectam proprietatem subtrahes, quæ ejus honori debetur. Quia si revelares brevibus verbis illud, quod longinquo tempore formavit, in die magni judicii condemnareris, tanquam qui perpetrator existeres contra majestatem dei læsam, nec tibi remitteretur casus læsæ majestatis. Talium enim revelatio ad deum & nõ ad alterum spectat. Et inter illa, quæ sunt contra naturam capiendo unum liquorem, qui est corruptio & separatio spolii corporis dicti volatilis, hoc est, argenti vivi, quod est causa continuitatis partium illius liquoris in dictis duobus luminaribus & claritatibus sine illarum perditione in suo genere, sed remotè & propinquè participat secum vim re menstruali infirma & corruptibili, sicut res menstrualis, de qua, quando fermentata est & albificata in humiditate suorum spermatũ, nutritur infans, sicut sub mammilla puer, quia virtute humiditatis duorum spermatum sanguis menstrualis virtute suæ naturæ vertitur in humiditatem radicalem. Et quando dicimus remotè, hoc est ad differentiam rerum naturalium, & quando propinquè dicimus, hoc est ad differentiam rerum, quæ sunt contra naturam. De his tribus rebus fili magnum draconem extrahes, qui est initium radicale & principale firmæ alterationis. Et in isto tuam firmabis diuturnam & continuam considerationem, per instrumentum rationis naturalis. Et melius tibi hęc declarabimus in capitulis subsequentibus practicis.

Quomodo non sit nisi unus lapis philosophicus, & de avisatione suæ purgationis.

CAP. VII.

Dicimus, quòd non est nisi unus lapis philosophicus à reb. supradictis nostro extractus magisterio. Et ideo quando

de novo venit in mundum, non debes ei addere alium pulverem, vel aquam aliam nec aliquam rem extraneam, nisi illud, quod in eo natum est, suæ naturæ propriæ radicalis, & mater ejus, quæ eū pascit, & portavit, & sulphur, quod formavit lapidem suum in colore cœlesti. Sed antequam eum ex toto extrahas, foras purga eum, & munda ab omnib. suis infirmitatibus, quæ sunt contra naturam suam, phlegmaticis terrestribus & corruptibil quia mors ejus sunt, quibus circūdatur, quæ ipsius vivificativum spiritum mortificant, qui habet posse suscitandi eum de morte ad vitam perennem cōtra bellum ignis, donec mater in sublimi naturæ mobili quie- [illegible] ruptus, & honorabilis naturæ mobilis in magna puritate sine aliqua corruptione quiescat. Et ideo fili, nisi ille spiritus à sua separetur morte corruptibili, corpus suum tenebrosum radiare non poterit, neq; de ipso fieri matrimonium inter corpus & spiritum, scilicet inter sulphur & argentum vivum.

Quomodo appellatur lapis, ratione suæ proprietatis, & naturæ ipsius.

CAP. VIII.

Istum spiritum appellamus in testamento nostro spiritum petrosum ac lapideum, quia potestatem habet retinendi lapides contra ignem, & conservandi ac vivificandi corpus mortuum, à quo exivit, cujus virtus & proprietas in nullo alio spiritu reperiri potest. Et ideo quando corpus ejus transivit de morte ad vitam, purum est, mundum, album, & clarum, resplendens in subtilitate magna, qua superare facere debes subtilitatem spiritus fermentabilis cum sua fortitudine ac ingenio. Quia grossitudo fermentabilis spiritus debet subtilitatem corporis circumdare, & ascendere super, & hoc per proprietatem ingrediendi quam portat in se, quę est proprietas penetrativa. Et ideo nulla corporis grossities debet aut potest amovere proprietatem ejus magnam & penetrativam, impedimento à suo contrario provenienti. Et hoc modo manet & manebit corpus indutum ab extra claritate pulchra, quia spiritus ejus potatus est, & corpus intravit spiritū qui eū suscitavit, & terminavit in forma pulveris multū subtilis, fluentis & fundentis instrumento ignis fusione levi sine fumo, qui est sicut ignis ardens, quando flamma tangit eum, cum alteratione permanente, quæ facta est amplexu amicabili naturæ, retinente propriam naturam suam alleviatione per-

ne perenni, & illud leviter fit cum practica, quam à theorica reperimus, quæ nos his verbis pulchrè & leve monuit.

De præparatione lapidis.

CAP. IX.

PRæparatio lapidosi spiritus ac fermentabilis est, quòd recipias de succo lunariæ, & sudorem ejus extrahe cum igne parvo & levi, & habebis in tuo posse unum de arg. vivis nostris in liquore & forma aquæ albæ, quæ est ablutio & & purgatio lapidis nostri, & totius ejus naturæ. Et istud est unum de principalioribus secretis, & est prima porta, prout intelligere potes rationibus antedictis. In isto liquore rectificatur magnus draco, & projicitur à magno deserto Arabiæ, quia immediatè suffocaretur præ siti, & periret in mari mortuo, quia jam poteris scire quia frigiditas magna calorē parvum extinguit. verte igitur ipsum & mitte in regnum Æthiopiæ, unde naturaliter nativus est: quia dicimus quòd nisi vertatur, & ponatur in terra sua, recedet, & aliam intrabit regionem. Quare de certo scias, quod omne aliud clima, vel alia regio nostro lapidi mortem affert, velato non scientibus ac ignorantibus, & per nos cognito.

De qua re est lapis, & quid dicitur, & quomodo ipse est de quatuor elementis, & in quo loco reperitur, & de verbis, contra mendaces & derisores.

CAP. X.

IDeo debes cognoscere clarè, quòd spiritus noster secum portat suæ regionis proprietatem. Et hac ratione allegoricè oportet dicere, quòd magnus draco de quatuor est elementis, & non intellectu literali, prout scriptum est, quia sit terra, aer, aqua vel ignis, sed sola natura est & una, quæ continet in se naturam & proprietatem quatuor elementorum, & hæc proprietas venit complexionaliter in dicta substantia naturę, per actionem qualitatum primarum elementarum, & nunc transformatarum in proprietatem & speciem metalli, tolerantem ignem in suis perfectionibus: & sic abscinduntur & disrumpuntur dictæ primæ qualitates, per mutationem suæ mixtionis, quæ facta est per alterationem, usque quo sint in hoc substantiali medio, in quo est species solis aut lunæ, vel alterius, quæ debet & potest per naturam constitui: quia prædictum medium, in quo dicta species salvāda est, tantam habet latitudinem & longitudinem, quanta potest esse partium

pr. de lunaria

individualium similitudo hujus speciei. Et ideo cũ sit de proprietate illius naturæ sustinendi ignem, non potest, nec habet aliquid, nec facit proficuum, quousq; totus motus illius mobilis non corruptus arrestetur. Sed eo non obstante, quando jam effectus fuerit de proprietate ignis excellentissimi, potest tolerare corruptionem asperitatis ignis. Et ideo potest tua intelligere speculatio modum, per quem natura nobis ostẽdit operationem suam, quod est ad exemplum hujus scientiæ dicendo, quod non est transitus de primo ad tertium, nisi per secundum, quod participat cum eis secundum naturæ velle. Et per hoc desiderium nostrùm conquisivimus, per media transeundo, quæ sunt conservatoria & retinacula suæ speciei contra bellum ignis. Et per hæc præambula potes intelligere rectum, & verum tempus limitatum respectu naturæ, quod debes habere & conservare in certa latitudine, quousq; crees rectorem & principale medium, in quibus ultimatæ species se salvari habent, quia medium est subjectum materiale vel reale genus, in quo continens influit suam virtutem, & primordiale generationis initium, in qua determinatè elementa fixanda sunt cœlesti virtute. Omnia enim antedicta coram oculis nostris manifestata sunt per experientiam, scientia clara nobis per naturam ostensa, divinæ præcepto prædestinationis. Et ultro tibi securè dicimus, quòd de natura herbarum medium creavimus, conservativum speciei mineralis, & suũ transmutavimus ignem, in colorem metallicum, in mutatione speciei mineralis Charissime fili intellige, quòd lapis non est nisi una natura, in quatuor partes divisa, secundũ proprietatem suorum elementorum resultans per proprietatem suarum concordantiarum, ut sit ligamen, & ligamentum in posse omnium quatuor elementorum, sicut largè tibi declarabitur. Nam alio modo spiritum per suum corpus ligare nõ possumus, nisi à propria sua natura detineatur, & arrestetur, quæ ligamenti eorum proprietas est. Et ideo adverte diligenter, quòd ne proprietas spiritus, qui à corpore exivit à nimio calore, devoretur, quia nõ posset corpus suum reducere ad medium, in quo spiritus secundus influit suam virtutem, videlicet speciem solis aut lunæ, & illud est argentum vivum nostrum, quod aptè & habiliter nostri sulphuris tincturam accipit, in quo lapis noster dissolutus est, & resolutus in tali aqua, ut suprà diximus. Et in tali aqua nobis apparuit, non in aqua fontis aut pluviæ. Quare si cum igne magno fueris operatus, proprietas dicti spiritus, quæ inter vitam & mortem participat, separabit se, & anima recedit in regionẽ suæ sphæræ. Iterum

rum tibi dicimus & clarius, quòd per creatorem, qui nec salvavit generare lapides, transeat rivos, quia sic reperitur exaltatus in fluviis, est ipse cum magno posse. Et nihil mundi appone extraneum, dando sibi illud, quod de ipso exit & nascitur, & pro vero illud à dracone exivit, & à fœtido ventre. Et in secunda parte tibi totam dicemus sententiam. Custodi igitur illum à gigantib. & tyrannis mundi, ut suprà diximus. Positi enim sunt in unda aquæ, à quibus multum timemus. Quia nihil sufficit eis, quin faciāt populo pacis tale malum ac martyrium, unde gens confunditur, & ponunt totum mundum ad confusionem. Quare istud secretum per superiorem nobis datum est, tanquam surdo à domino revelandum, quousque filiis sit manifestum per prudentiam divinam, per eorum nobilem intellectum. Et ideo quandoque garrulatores Clerici, Legistæ, Artistæ, seu mundani medici, & alii plures, de quib. loqui non audemus, qui credunt aquam vivam facere, & totum non valet unum ficum, quia nostram credunt philosophiam deprædari, & se deprædatos reperiunt, & ideo tales perdunt inde vitam. Custodite igitur filii ignem & regimen spiritus, & videte, ne evanescat præ nimio calore. sed retine cum amore, & custodi eum à magno calore. Quia si anima recesserit, spiritus non poterit vivificare corpus, cùm aliquid dare non possit, quod in eo non est.

De divisione & resolutione lapidis ad convertendum ipsum.

CAP. XI.

IN toto magisterio nostro necessarii sunt tres spiritus principales, qui sine consummatione suæ resolutionis nō possunt manifestari. Et nominantur alio modo tria viva argēta. In quibus lapis noster est dissolutus & versus, per suæ naturæ mutationem, per contrariam & diversam digestionem, quæ fit per elementariam circulationem, per reciprocationē, in sua primordialia generationis initia. Et quia resolutio est totius primæ portæ habitudo nostri magisterii, quam declarare volumus secundum exigentiam reductionis & conversionis sui lapidis in tribus spiritibus, quorum quemlibet habes conservare secundum propriam naturæ cujuslibet ipsorum proprietatem, secundum quod requiritur in perfectione ultimata nostri magisterii, per dictam resolutionem divisam in tres partes principales. Prima est corporalis, & vocatur in lingua Oritana, Recfage: secunda spiritualis est,

& vocatur, Agazoph: tertia autem spiritualis & corporalis, & vocatur Vbidrugal. Et in omnibus istis draco noster quiescit. Recsage est solutio humida in corpore, & sicca in spiritu. Agazoph in duas dividitur partes, in Periminel, & in Adulphur, & Vbidrugal consummatio est finalis nostræ trinæ dissolutionis, qua sine sorore sua nec haberi, nec cognosci potest. Prima pars solutionis Recsage, non est aliud, quàm diminutio partium grossarum in minutissimas partes & subtilissimas, vel reductio grossi in simplex, in mutatione formæ specificæ in formam contrariam & corruptam, stantem in suo corpore, & non in forma aquæ de nubibus cadentis, neque in forma metalli in diversis preciis constituti, sed in forma terræ aquosæ & aquæ mineralis subtilis, stans in vase profundi inferni. In cujus ventre natura sua mundatur in suis primis luminaribus in tenebras obscuras, quæ aqua & terra per excitationem suarum percussionum in diversas partes multum subtiles fœtentes, ut sulphur, fugiunt altius omnibus elementis in regionem ignis, quas tum oportet multum diligenter custodire, si per istud portellum vis intrare. Tibi enim opus est, ut benè scias regerete, & reducere, quæ possit ingredi & exire, si ad secundam solutionem Agazoph transire desideras. Idcirco attende hîc, quòd menstruale spermatum condensatur de sua aeritate in aquositatem grossam, per resolutionem spermatis fœminini, quod est in menstruali cum amplexu vaporis crudorum, quod est in forma aquæ, quæ est de vapore magis crudo. Et illud, quod est magis coctum cum magis continenti ex natura, altè descendit in forma corvi nigri in aere, cujus caput rubeum, pedes albi, & oculi ex saphyro. Et hoc totum nihil est aliud, nisi aer & humiditas radicalis p. p. generatum ex calore & natura supremi metalli. Et alia natura cruda, quæ est causa condensationis menstrualis, quę manet inferius, est causa, & materia conjunctiva & congregamentum lapidis regalis, qui in naturam frigidam est versus, quia calidam suam perdidit naturam per resolutionem. Quapropter sic definies dictam dissolutionem. Definitur autem sic: Dissolutio est actio & passio contrariarum qualitatum, per quas virtutes elemētorum inter se moventur per minimū pulverē. Aut sic definitur: Est motus, qui facit comminutionem de partib. insensibilibus diversis in specie, & similibus in genere, conjunctis in forma confusa liquorosa, & per corruptionem subjecti. Nam de qualitatibus contrariis mediante excitatione elevatis in ignem nigrum absque extranea divisione affectantes tum
divisas

divisas operationes geminante in generatore. Alio modo dissolutio definitur: Dissolutio est instrumentum subtiliativum, factum cum exercitatione caloris conjuncti cum motu continuo, per quem qualitates contrariæ insimul operationes tangunt se, & miscentur in corrumpendo partes individuales, sub conservatione suæ speciei ad opus generationis. Fili hæc prima dissolutio nihil aliud est, quàm disligatio simplex partium subtilium descendentiū à prima natura in germen, in quo calor naturalis debet calefieri, qui est instrumentum, cum quo habet operari virtus informativa, quæ est introducta in materia absq; separationibus actualibus partium germinosarum, unius ab altera, quæ separatio indiget, quòd cum applicatione amoris naturæ in secunda camera fiat; prout declarabimus per beneficium secundæ resolutionis Agazoph, in secunda parte suarum quatuor figurarum. Sed antequam ad illam transeamus, opus est, quòd inter Recsage & Agazoph conservetur digestio pepansis sui temporis spatio, prout declarabimus in practica nostra, quia calore pepantico putrefit germen nostrū termino naturę, & facit eum postea crescere & fructificare. Sed primum in suam naturam primam vertitur sulphuris & arg. vivi, quod fuit germen arg. vivi, quod mutabitur in lapidem albiorem nive. Et ideo dissolvatur prima corporum forma in Mercuriale germen per solemnem operationem, & statim per inhumationē pepanticā in suo ventre intrat alia forma per coruptionem formæ germinis, & elementis mixtis corruptis insimul in forma corporis nigri. Quia elementa conversa virtute caloris naturalis, qui est in materia excitata & festinata calore temperato cœli in minimis partibus miscent se, alterant & corrumpunt sub conservatione speciei gubernatæ per calorem non cremantem: quæ corruptio est nostri arg. vivi generatio, prout in secunda parte, & rota circuli declarabim⁹. Quia ibi de suis principalibus coloribus determinabimus ac de saporibus, odoribus, grossitie, simplicitate, subtilitate, & ponderositate. Et hęc est præparatio solemnis, quæ est caput & fundamentū creationis nostri cari infantis. Et modus hujusmodi creationis est iste. Abjice humorem, ubi submersus est draco usq; sit corpus minutum ex cœlestiali spiritu. Et hunc nominamus ignē, quem Deus sanctis & sapientib⁹ philosophis concessit per revelationem, antequā nasceremur, & postea nobis, ut ei absq; indigentia serviamus. Quia monstrando nobis exempla per cursum naturæ qualiter ei teneamur, & ideo debemus eum precari, honorare, servire, laudare, benedicere, adorare, glo-

rificare, & amare absq; aliqua sorditie, vitio aut peccato. Ob hoc, quia ipse monstrat nobis cognoscere suam veraciter potestatem, & nos amavit, postquam nos hæc videre fecit. Fili noster lapis jam factus est, postquam creatus est congelans arg. vivum, & in elixir conversum. Et hanc operationem reiterabis, quamdiu lapidem multiplicare volueris, sub conservatione caloris naturalis, qui multiplicat speciem suam cum substantia argenti vivi.

De dissolutione lapidis in forma speciali, & de mutatione nominis sui.

CAP. XII.

SIc philosophando potes habere noticiam, quòd prima & principalis intentio in nostro magisterio est, lapidem dissolvere per mutationem suæ naturæ in arg. vivum, & illud est primum elementum in sua natura minerali propinquando, & per hoc radix est, & primum elementum compositum de omnibus corporibus liquabilibus, & pater duorum luminarium. Ideo in hoc solo convertuntur per solemnē resolutionem, & postea in sulphur convertuntur. Quia arg. vivum natura continet suum sulphur proprium, per vaporem, cujus seipsum congelat in lapidem philosophicum, qui postmodum potestatem habet congelandi omne aliud ar. vivū, per magisterium nostrū. & hic lapis dictus est sulphur, & materia appropinquata perfectæ naturæ metalli, per quam natura inter sapientes nobilis & dignissima reputatur, de qua philosophi faciunt medicinam fortē, & solemnem multum, & hanc appellant elixir vitæ, quia in humano corpore superlativa & ultima consolatio est. Et hac intentione suæ compositionis dabimus noticiam in hujus libri parte secunda, per quam cursum omnē dictæ medicinæ concludemus in cōservando locutionem per modum medium, ut melius intelligamur, per modum & mediam vitam naturæ. Et ideo apparet, quòd intellectus instrumentaliter dirigitur, & ratione ducitur, per formam mediam in hac præsenti arte & scientia. Et ideo non convenit, nec est necessarium, ut ducatur multùm subtiliter, nec esse multū subtilis in discernendo entia realia, eò quòd converteretur in rebus phantasticis, de quibus ars aut natura non habet curā. Si verò lapis, quem tibi diximus, fuerit rubeus, clarus, & in ipso sit vis simplicis ignis non urētis, sic facies multa, de quo poteris ad aurum elixir componere, quæ est medicina, omnes activitates conservans in natura humana, & restaurans vires diminutas ex naturę defectu. Et breviter si hanc medicinam habeas in hoc mundo, perennem habes thesaurum.

De

De ratione transitus lapidis, ad convertendum ipsum in medicinam, & quomodo operator debet considerare naturas mediorum, per quas transit, quia per ipsasmet facit mutationes secundum symbolum naturæ.

CAP. XIII.

POtes intelligere fili, quòd de una extremitate ad aliam non potest fieri transitus nisi per medium, & elucidavim⁹ ratione naturæ, quòd extremitates lapidis nostri in primo gradu sunt arg vivum, & secundus est elixir perfectum. Sed media harum duarum extremitatum sunt unguenta & olea, quorum aliqua sunt magis cocta, magis pura, & magis digesta, quam alia, & ista vocamus medicinam perficiendam ac elixiris fermentum. Illorum oleourm & unguentorum confectionem scies in secunda parte hujus operis, per hoc debet bonus operator & filius doctrinæ de argento vivo nigro facere sulphur album, ad argentum, & postea sulphur rubeum ad aurum. Quia nullum sulphur potest rubificari, nisi primò sit album. Quia natura non confert, quòd transitus fieri posset de primo in tertium, nisi fiat transitus per secundum, sicut apparet per definitionem elementorum, quæ distinguit, quòd terra sit nigra primitus. quàm aqua, & quòd aër sit clariùs intensus, & quòd ignis sit rubeus. Quapropter apparet, quòd terra non poterit converti in aërem, nisi prius vertatur & mutetur in aquam, nec aqua potest converti in ignem, nisi prius alterum eorum convertatur in aërem. Idcirco tu fili habes multum notare in temetipso cum consideratione philosophali naturam mediorum colorativorũ in mutatione naturæ mineralis. Quoniam in eis est multa scientia illorum, qui se fortificant transmutare metalla de specie in speciem. Et jam tibi diximus, si nos intellexisti, quòd tibi convenit primò transmutare corpora cum naturali reductione in illud medium per alterationem artificialẽ, imitando naturalem, in quo species auri aut argenti poterit salvari absq; distemperantia individualium, quæ sunt unius generis. Et hæc est propinqua materia, magis adjuvans ligamẽtum naturæ ratione primæ conjunctionis, qua lapis est resolutus per alterationem suæ naturæ coctæ & crudæ, & multum infirma, quæ est corporis conversio in arg. vivum, & per reductionem illius posteà conversa est in sulphur album, deinde in rubeum sulphur. Et sic de gradu in gradum materia lapsa gradualiter appropinquat materiæ & naturæ magis propinquæ metallo per alterativam resolutionem, per quam promtius & melius recipere potest speciem auri vel argenti per scientiam & artem multiplicatam, ut infrà dicemus in

secunda parte, in capitulo. Nos dicimus per theoricam loquentem.

De gradualibus transmutationibus lapidis, ut fiat materia apta ad creandum elixir.

CAP. XIIII.

Post hoc dicimus fili, quòd lapis noster variatur & mutatur tribus mutationibus gradualibus, antequam sit materia ad concreandum elixir. Et istæ mutationes fiunt per tertiam digestionem. Vna in liquorem, per modum olei, homogenei Et sicut ista fit concavitate cordis, sic fit prima digestio in suo proprio vase actione caloris, qui stat unitus ad materiã. Alia est in quatuor humoribus, hoc est, quando corpora luminativa jam fluxerunt in corruptionem. Quia necessarium est naturæ ipsorum, quòd eorum alteratio mala convertatur in bonam, & mala facta est bona, & ut per consequens possint obviare corruptioni omnium corporum infirmorum. Benedictus sit ille dulcis & justus Jesus Christus filius Dei, qui pro peccatoribus in terram venit, & quia ei placuit mortem sustinere & fundere suum sanguinem altè in cruce, & in illa pro nobis exaltari & aliis peccatoribus, & à morte inferni, & à tormentis redimere. Per hanc figuram ammoneo te, quòd necessaria fuit quatuor humorum istorum duorum luminarium præsentia, de quibus facta sunt, & constituta est regalis medicina. Et sicut hæc digestio fit per animalia in concavitate fabricæ epatis epapanticæ: Sic secunda fit in capite Alembici descendendo in receptorum, scilicet in modum aquæ cũ aëris liquore, cum omnibus elementorum mineralium virtutibus. Tertia digestio fit per mutationẽ dictorum humorũ in sulphur purum, sicut in animalibus calor & humiditas ptisanaria, quæ convertitur in sanguinem, postea in essentiam & substantiam membrorum, secundum ordinationem naturæ. Ideo debes intelligere fili quòd prima digestio fit, quando conjunctio & coitus fit amore naturæ, quæ est luxuria libidinosa & desiderata, tunc fit prima mixtio per conjunctionem & assimulationem inter corpus & spiritum, ut totum simul perveniat ad unitatem, & amorosam ac unitam concordiam cum ligamento suarum qualitatum jam miscibiliũ & compositarum, ac suarum elementatarum virtutũ, unius ad alteram, virtute conceptionis duorum in uno. Et si hanc conjunctionem & coitum nunquam facias, nusquam conceptionem facies. Et nisi conceptionẽ feceris, nunquã prægnationem habebis, & si nullam prægnationem, nõ habebis fructus,

ctus. Quando igitur materia tua conceperit, expectare debes partus, & quando peperit, habere debes patientiam in puero nutriendo quousq; possit ignem pati, & tunc de ipso liberam poteris facere projectionem, quia prima digestio facta est: & idcirco in secunda digestione fit exuberatio ex sanguine, scilicet spiritus, qui virtutem portat in se cum approximatione vicina naturam ad finem, ut ei sit magis placabilis per decoctionem unius gradus, quando sua substantia subtiliatur secundum intentionem intellectus naturalis. Cum ista substātia impraegnes lapidem, qui nondum est factus, sicut tibi dicemus in secunda parte. Et ideo in tertia digestione nutritur cum perfectione, & augmentatur in crescendo, & lapis confortatur ad faciendum suas actiones in restaurādo rem perditā, in terra alba foliata extensibili multū nobiliter augmētatā. Fili pacis & veritatis, in lapide nostro, fili, manet & movetur spiritus, prout in suo corpore proprio operante, tum virtute attractiva nostri lapidis, quā dictus spiritus cum substantia tota nostri lapidis in sua supradicta mixtione prima per modum exuberationis universaliter acquisivit, adjuvante cum toto hoc potētia magis propinqua, scilicet calore naturali lapidis, qui respicit naturam in majori proximitate generis, & naturae metallicae, & similiter adjuvando virtutem lapidis nostri imperfecti, perforati & porosi, quae per corporis sui resolutionem continuam insensibilis & sine tactu per certam operationem causata est in eo. De qua in secunda parte practicali specialius dicemus.

De ultimo termino transmutationis lapidis per reincrudationem cocti, & decoctionem crudi, & unde extrahitur argentum vivum philosophorum.

CAP. XV.

ADhuc intellige fili, quòd ultimus terminus nostrae reincrudationis & transmutationis cocti in crudum, scilicet cui naturaliter intendit Artista, est substantia sulphuris non urentis, quae cùm conversa est, est proximior nostri lapidis materia, naturalis & puri metalli prima & proximior natura, alterata tamen per calorem sui corporis, videlicet in alteratione prima, per quā melius & propinquius possit formam & speciem eorum recipere, voluntate & concordia suae naturae mineralis. Fili humiditas istius materiae una vice non fuit, nisi arg. vivum projectum à corporibus liquefactis & fusis intus & extra. Et hoc est arg. vivū, in quo qualitates sulphuris per primam & secundam digestionem admixtae sunt. Et ideo prout natura requirit, alteratur per calorē sui ipsius,

ratione suæ exuberantiæ, per conversionem naturæ suæ & congelatur, & convertitur in sulphur purum Quia scire potes per naturā, quòd nulla humiditas alia potest promtius & proprius converti in substantiā sulphuris, quàm illa, in qua suimet sulphuris qualitates sunt sufficienter introductæ per ingeniū naturale artificiosè factum, quæ humiditas est arg. vivum in forma aquæ claræ, sicut lac in mamillis. Et sulphur est sicut sperma in genitalibus. Hoc arg. vivum non habet aliquā contrarietatem, ex ejus pura complexione provenientem, quia necessariū est, quòd tale arg. vivū sit temperatū multum respectu cōplexionis sui corporis, & per hoc notificamus, quòd materia istius non est ar. vivum commune per torā ejus substantiam grossam & terrestrem, lutulentam & phlegmaticā, sed tantummodo in ejus media substantia, quā opus est benè custodire, & ab igne proprietatem ejus super omnia defendere, nec etiam arg. vivum est in tota ejus natura, quia ad terminum digestionis venit, per quem de natura in naturam mutatum est. Sed istud est arg. vivum de arg. vivo noster verus spiritus erectus à suis extremis contrariis cum depuratione & conversione illius in lac virginis mutatum.

De inventione artis, per quam fit multiplicatio, & de diversis digestionibus lapidis.

CAP. XVI.

IDeo fili charissime potes esse certificatus, quòd absque digestionibus sive decoctionibus noster lapis in sua propria natura non potest emendari. Et in certo artem reperimus, qua naturam sequimur, id quod natura in suis digestionibus multiplicare potuit informando materiam, prout digestio naturæ te docebit. Primam digestionem appellamus pepanticam, quam significare volumus per H. Secunda est Jecoralis: quā nos vocamus Eptesis, quia caliditate humidi corporis facta est, & hæc significatur per I. Et hæc in digestiones duas dividitur. harum prima ligata est in Eptesi, & in ista trahimus dissolutionem Periminel de potentia in actum, & hæc significata est per K. Aliam clamamus Optesis, quæ est inter Scaoptesis & Scatesis. Et per hanc calor spiritum melius desiccat, in resolvendo, & hanc resolutionem vocamus Adulphuch, & est significata per L. Tertia verò, quæ est ultima consummationis nostræ terræ vel ternæ dissolutionis, est digestio facta, quando arg. vivū convertitur in essentiam puri sulphuris, quam appellamus Scoaptesis, quia est inter Optesis & Escatesis, & est significata M. Et cum illa de N. facimus decoctionē nostræ dictę medicinæ, quā nominamus Escatesim.

sim. Per primam digestionē extrahimus elementa, & ad concordiam ponimus. Et per secundam nos dissolvimus spiritū, informando vas suum, & ubi se converti habet cum calore de optesi post digestionem optesis. Et in tertia nos creamus & formamus lapidem nostrum de ipsa materia statim, sicut à vase recessit spiritus cum anima corporis, quę est lapidis perfectio. Et in quarto nos nostrum elixir regale & verū ceam⁹.

H Digestio pepantica, vel stomachalis.

I Jecoralis vel Ephesi, id est, balneum.

K Solutio Periminel, id est, cineres.

L Opsesi vel Adulphuc, id est, cineres, arena.

M Optesi, id est, flamma.

N Eschatesi, id est, furnus secretus.

De divisione lapidis in tres causas principales, & de mutatione sua, & de principalibus coloribus, & de qua materia specialiter extractus est.

CAP. XVII.

PEr jam declaratam doctrinam notandum est, quòd tria principalia nobis sunt necessaria in hac parte, videlicet corpus nobis significatum per N. & spiritus, quem significamus per O. & anima, quam significari volumus per P. Semper fili in mutatione lapidis intelliges tres colores principales. Primus ergo color est niger, & ille apparere incipit in fine digestionis I. & durat usque in finem M. quando arg. nostrum vivum congelatum est in sulphur, tunc in eo apparet color albus, subtilis, albior nive, & hic est secundus color, tertius autem apparebit in calore multùm rubeo, ut sanguis cū continuatione super albo lapide. Fili quando nigredo tibi apparebit, signum erit multùm fortis & nobilis corruptionis, quia nulla res animata est per naturam sine putrefactione facta. Fac transire ergo eam per K. & L. quousq; sit O. benè album; quod dealbescat N. per M. Post hæc rubificabis eum cū igne lapidis in digestione successiva de N. Debent tamen omnes artifices in hac dealbatione patienter operari usquequo nigrum dealbetur optimè, prout ostendemus per proprietatem elementorum in hoc primo lib. cap. 22. & 23. Quia de nigro non potest fieri citrinum, quousque sit benè album. Quia citrinitas causatur de re albissima, & modico rubeo claro essentialiter. Nec similiter fieri potest transitus citrini ad album, nisi per nigrum. Nec aurum potest fieri argentum medicinale, nisi destruatur primò, & fiat nigrum & corruptum. Neque melius potest fieri pejus, nisi per sui ipsius corruptionem. Quia generatio unius est corruptio alterius.

rius, & econverſo. Experti ergo artifices, qui ſciunt aurū convertere in argentū, ſciunt argentum in aurum ſimiliter tranſmutare. Quia illud album ſulphur, quod ad argentum per digeſtionem N. poteſt citò fieri ſulphur rubeum ad aurū, & hoc intelligatur cū ſolo igne lapidis excitato per M. Quia in ſubſtantia iſtius eſt calor naturalis bonitatis, & magnitudinis, & cęterum partiū ſuæ nobilis ſubſtantię Et quia in iſto eſt maioritas ſubſtantialis, quæ eſt ſuæ propriæ eſſentiæ, ideo habet ignem naturalē & proprietatē muluplicandi ſuam ſpeciem cū ſuo calore digerente ſe in alia elementa, quæ ſunt calefactibilia, ut ignis ſuo calore valeat uti, & eum in illis multiplicare per viam compoſitionis & generationis cum continuatione de M quia calor M. eſt fortior, quàm digeſtio L. Et ideo ſili ſcies, quòd hæc rubificatio nihil aliud eſt, quàm digeſtio completa. Quando enim de mane ſurgo & video urinam meā albam & indigeſtam, ſignū eſt paucæ dormitionis. Et ideo requieſco, & dormio, & reperio urinam, quaſi citrinam, & percipio, quod ſomnus eſt perfectus. Sed quando urina matutina citrina eſt, tunc calor ignis naturæ diffuſus eſt per omnes partes urinales, per quē natura manifeſtè docet & oſtendit, quòd citrinatio per completā digeſtionē completa eſt Et ideo intelligere potes, quòd ſulphur album & rubeū venit de una materia metallorum ſolummodo, ſcil. argenti fini cum igne auri fini. Sed primò neceſſariū eſt, quòd dicta materia ſit fortiter depurata & cocta per modum differentialē, ſicut in cap. ſequente declaratur de ſuis mixtionibus. Fili tale ſulphur ſupra terram reperiri non poteſt, niſi illud, quod eſt in iſtis duobus corporibus. Nec etiam omne ſulphur eſt album, aut rubeum, vel perfectum ad magiſterium, niſi iſtud, quod eſt in dictis corporibus. Et ideo corpora iſta debent nobiliter præparari, ut ſulphur & argentu vivum habeatur tale ſuper terram, de quibus aurum & argentum creata ſunt infra terram. Cum iſtis corporibus per modum ſubtilem miſcetur argentum vivum. Et ideo ſi tu ſcis miſcere arg cum corporibus, venies ad magnum ſecretū, quod nos vocamus ſulphur albū, vel lapidem benedictū, qui poſtmodū efficitur rubeus, & dicitur corona regia, & eſt lapis cōpletus. De iſtis duob. corporibus ſolū extrahitur, tunc extracta ſunt ſulphura ad albū & rubeū cùm in iis duob⁹ corporib. reperta ſunt meliora, & purior ſubſtātia ſulphuris in ſupremo gradu depurati per ingeniū naturæ. Et hęc res eſt melior, & altior & ſubtilior, in quam ars nō poteſt cōſequi naturā, & quia in omnib caſib. ei nō aſſimilatur Quia ſi in prima natura vel materia vellet ars incipere

ad ſi-

ad similitudinem naturæ, multum longa & inquieta esset, & esset sine fine, nec esset aliquid magis vile, & caderent multæ ac infinitæ miseriæ & expensæ. Et per hoc etiam ars primam materiam depurando esset vilior & debilior, quàm natura, & sic nunquam insequi eam posset omnibus suis viribus pro pluribus aliis causis in arbore quæstionaria hujus scientiæ contentis. Et ideo hæc scientia elegit aurum pro patre, & argentum pro matre. Quia de istis duobus corporibus in eorũ sulphure & arsenico præparatis nostra medicina elicita est, & elucidata de auro tanquam omnium preciosissimo metallorum. Ergo tinctura est rubedinis, & refertibilis, & resplendens, tingens & transformans omne corpus ad perfectam claritatem. Argentum verò est albedinis tinctura, imperfecta claritate omne corpus tingens. Cum istis corporibus misce mercurium, non tamen talem, sicut est communis, ut dicemus in secunda hujus libri parte. Quapropter scire debes, quòd argentum vivum in sua natura non est miscibile cum corporibus.

Quomodo Artista debet esse virtuosus ad inquirendum noticiam primam lapidis, & ex qua materia fit, & fortiter constans ad habendum intentionem secundam per experientiam artis cognitæ in materia naturæ.

CAPUT XVIII.

FIli hujus indagator scientiæ oportet te firmum esse, & non quærere post hoc vel hoc: quoniam in multis rebus ars ista nunquam perficitur. Et ideo tibi dicimus, quòd non est nisi unus solus lapis, scilicet sulfur, & una sola medicina, scilicet compositio sulphuris, cui nihil addere debes, nisi superflua demere terrestria & fleumatica, quoniam ista sunt & debent esse separabilia, & separata à nostro argento vivo, quod est hominibus magis commune, quàm argentum vivum commune, & est majoris precij, meriti, & fortioris unionis naturæ, à quo & suis primis formis omne illud, quod non est de sequela armoniaca metallorum per gradus separationis scitos & cognitos opus est separare, quousque appropinquet, & sit vicinum primæ rei, scilicet sui generis propinquioris, inquantum erit possibile cum concordia reali, debet incorporari cum igne & terra. Et tunc repertum est multis nobilibus virtutibus multiplicatum, & multum ponderosum. nullus à natura debet petere, quod non habet,

nec habebit unquam. Quia omne sulphur inquantum combustibile, nostro argento vivo est extraneum, quia sibi ipsi incombustibile est, & corruptibile, & à nostro argento vivo alienum. Et ideo cum tale sulphur super terram non invenitur, convenit, quòd per artificium componatur, eò quod in semetipso sulphur vulgi est combustibile. Ergo à contrario sensu. Res non est argento vivo nostro extraneum, in quam per Magisterium habet converti, scilicet in aurum & argentum. Nota, quòd nulla res convenit lapidi, nisi quæ est de materia propinqua naturæ suæ. quia de homine non generatur nisi unus homo, & alia animalia nisi sibi similia. Et sic omnis res, quæ concipit, generare potest sibi simile. Et idcirco nobili materia habes operari. Et scias ubi reperies. Ergo dico tibi, quod in desertis & depopulatis terris invenitur. Et dum per te reperies, & inceperis operari, noli in ea ponere aquam, nec pulverem, nec aliquam aliam rem, nisi illud, quod de sua propria natura exierit. Nam si contrarium facias, statim deteriorabitur & corrumpetur, neque venies ad intentum. Et quia in habentibus symbolum facilior est transitus, ideo in omnibus rebus corporalibus, & magis convenientibus ac similioribus naturæ metallinæ, opus est tibi corporum diminutorum medicinam accipere. Cùm sit opus habere in sua natura majorem eis convenientiam, ut melius & profundius possit eam amplecti, inhærentia & societate perpetua permanente, ut omne corpus in sua natura diminutum possit etiam perfectius in sua natura perfici & compleri in collecta exuberantia, & ultra ad finem, quòd Mercurius per minimas partes possit naturaliter in eisdem misceri metallis antequam capiat fugam, & ideo subtilior substantia & levioris fusionis in liquabilitate est tibi necessaria ad nostrã componendam medicinam, quàm sint corpora metallorum, & fortioris retentionis fixativæ, quàm argentum vivum naturale vel compositum sit in sua natura.

De prima cognitione lapidis, & de qua materia fit, & de virtute patientiæ, quam artista habere debet in practica.

CAP. XIX.

CHarissime fili videre potes manifestè, quòd nullum corpus stans in natura sua potest congelare Mercurium, neque ei firmiter adhærere, neq; similiter dictus Mercurius in sua natura specifica potest dare medicinam, per quam corpora infirma medicinare possit, atque diminuta à perfectione perficere, neq; potest alterari à sua natura in specificatione alterius formæ, quin cõtingat ipsum ab eis separari. Propter

pter hoc eligimus duo luminaria corpora, quæ fixant omne illud, quod non est fixũ. Et ideo necessariũ est, quòd illa corpora luminaria per retrogradationẽ elementariã sint ad suã primam naturam reducta, scilicet in sulphur & argentum vivũ per cõtrarias operationes, quæ sunt solutio, subtiliatio, & sublimatio, & cõgelatio, nõ tamẽ vulgares, sed Philosophicas. Tibi enim dicimus, quòd nihil est in hac scientia secretum, nisi modus operis & operandi, quem tibi clarè in practica in secunda parte hujus libri monstrabimus, dum tamen velis nostram intelligere theoricam, quæ monet te, ut aliqualiter vexari velis in dictis operationibus. Quia corpora sunt fortis compositionis, & ideo longa indigent separatione, & contraria operatione, videlicet, quòd primò Philosophicè calcinentur, & posteà etiam Philosophicè solvãtur, prout natura requirit sub conservatione, quæ ad generationem aspicit. Quia quando calcinantur, levius dissolvuntur: quia calor ignis corpus penetrat, & penetrando partes ejus facit aquam post eum ingredi. Et sic corpus est magis dissolutionis susceptivum. Et quando bene dissolutum est, spiritus congelatur: & quando spiritus est congelatus, corpus est dissolutum. Quia sine congelatione spiritus, non fit corporis dissolutio, nec dissolutio corporis sine cõgelatione spiritus. In hoc facto fili sis lõgus, lẽtus, dulcis, & lenis, nec in aliquo festineris. Permitte omnia lento igne perfici. Quia primus error in hac arte est, multum coquere, quia ignis cõburit totum, & portat in regionẽ perditionis. Et intellige, quòd omnis mora in hac arte necnon tarditas electæ sunt operando patienter, nec sine patientia iter arripias. Cùm tibi contigerit studio cognoscere multa, patientiam retine, semper operando directè, & sic philosophiam habebis habituatam, præstaque virtutem, operi patientia datur. Patientia etenim morum semper est maxima, & majoritas in nostro magno & secreto opere, quod quidem penetrare facit, & magnum scire secretum, tamen per experientiam cum instrumento erectivo, quod monstravit natura dirigens, ac rectè ducens intellectum ad philosophiam. Et ideo avisa te, quòd non facias ignem nimium in principio mixtionis, quia statim in tinctura veniret corruptio. Ideo in eorum prima calcinatione, in qua se habet conservari tinctura, tu ibis ad digestionem de L. ab illa extrahes securè F. de E. in modum, quem tibi dicemus in practica. Et posteà pones D. junctum cum H. in F. in digestione I. & ibidem statim calcinabuntur cum forma conservata in illis, & ibidem per-

mittas per terminum ſuæ propriæ naturæ, & non plus, ne patiatur ſpiritus, quem terminum præfixum reperies in ſecunda parte: poſt dictum terminum reperies corpus totum nigrum in colore intenſo. Inde deferes ipſum in digeſtionem de K. quia iſta dabit N. O. & P. cum quibus nihil aliud miſceas crudum neque coctum. Poſt hoc fac tranſire ſepties O. per digeſtionem de I. deinde P. fac tranſire per K. qui trahi debet de N. cum L. uſque ad ſeptimam exuberationem. Et ſic convenientem materiam habebis multùm pulchram ad creandum lapidem noſtrum, in quo naturalis calor continetur. Et hæc eſt cauſa, quare natura ſeparata partes ſuas jungit in uno, ut virtus unita fortior ſit diſperſa.

De creatione lapidis, quæ fit per virtutem certæ digeſtionis, & de eius proprietatibus.

CAPUT XX.

Creatio lapidis noſtri tantummodo facta eſt de N. & O. per digeſtionem de M. quouſque corpus nigrum vertatur in album. Quia tunc N. quantum poteſt ſuæ primæ naturæ appropinquat, quæ eſt magis propinqua de H. quàm erat D. neque E. neque F. Et ideo neceſſe eſt, quod N. revertatur in G. quia propinquior eſt natura de H. & E. in O. propinquior eſt naturæ de N. à quo exibit P. quod eſt complementum totius noſtri magiſterij dicti. Tamen teneas ſecretum.

Quomodo ſpecies metallorum transmutant ſe. Et de igne naturæ elementalis cauſatæ, quia nullo modo convertuntur. Et ideo quando de ipſis apparet ſpecies, quæ eſt in eſſe veritatis, bonitatis & magnitudinis.

CAP. XXI.

Poſt hæc fit quæſtio, utrum metalla vel ſpecies eorum poſſunt transmutari? Solutio. Illud quod effectualiter videtur probatione non indiget alia. In veritate eſt unum ſpeciale metallificativum, metallificabile & metallificatum in natura minerali. Et ab iſtis ſpeciebus concretis concretatis eſt ſpecies veritatis, quæ eſt ſpecies colorificativa & colorificans. Et illæ duæ ſpecies ſunt in eſſe, & in eſſentia. Et ideo ſpecies in eſſe, & ſpecies in eſſentia, in quantum

tum sunt, non convertuntur: sed eorum individualia, in quibus per ingenium naturæ colligata sunt sua simplicia elementa mineralia, per quam colligantiam hæc species est in actu optimè convertuntur. Et per hoc media principalia vocata sunt in nostro magisterio, quia possunt mutari, mundari purificari sub conservatione suę speciei, tali modo, quod species prima, quæ erat in actu manifesto, est concreta, in essentia concretorum, quæ sunt in entibus creatis, quæ non convertuntur. Et cùm ex illis constat species, quæ est in esse veritatis, & bonitatis, & magnitudinibus, quæ sunt in entibus creatis, non convertuntur, quoniam si converterentur, entia realia essent confusa, & ars & scientia non possent viam, quam sciunt, insequi, nec natura posset aliquam rem multiplicare ad similitudinem præcedentis generis. Et ideo in potestate naturæ fuit per creatorem positum, quod individua tantummodo, in quibus sunt entia realia, tracta ex speciebus eorum sine corruptione vel separatione eorum in genere cujuslibet speciei sub earum conservatione transmutātur ad multiplicationem faciendam. Et de ista noster ignis creatus est, & saltat, & ab illo exit lumen, & claritas. Et lumen est calor noster, qui multiplicatur per ignem innaturalem & contra naturam. Et hoc in partibus individualibus naturæ mineralis prout experientia erit tibi manifestata, si per artem in hac practica possis esse imbutus. Quia calor figurativus nostri rubei lapidis, qui habet ignem simplicis ignitionis, est pars ignis creati, & ab illo separatus, & cum ipso tingimus argentum vivum, quousq; fiat ignis majoris compositionis. Et ideo ipsum vocamus ignem compositum, quoniam isti subtiliter infixus est calor ignis simplicis, quæ est ignificativa, ignificabilis, & ignificata. Et sic ignis in suis individualibus passivus movet potentiam ad multiplicandum suum effectum, actionem, complementum & finem, non tamen per potentiam, inquantum passiva est, moveat potentiam activam, sed sunt cognitæ similitudines entibus realibus ad finem, ut sint penetratæ, coctæ, & permutatæ in meliorem naturam, hoc de natura aeris in naturam ignis: sic movet potentiam, & sua objecta ad complendum & finiendum sicut ignis, qui movet oleum ad lumen dandum, & clarificandum locum, in quo est. Tene tamen fili pro regula generali naturæ, quod semper in omni tempore objectum, inquantum est appetibile, movet potentiam ad attrahendum ad se suum appetibile, sicut res, quæ perfici desiderat de suo, & non alio, ut possit secundum suum complemen-

tum habere quietem. Et quia natura, quæ semper operatur, non est infinita, cùm sit composita ex partibus universalibus elementalibus ideo in suo opere non est infinita, nec opus suum infinitum, nec ipsum natura infinit. Intelligere igitur potes, quòd omnia elementa alia, suam ostendunt potentiam in lapide nostro secundum magis & minus suæ dominationis. Quia si aer in generatione lapidis dominatur super ignem, ipsum terminantem, lapis noster διαφανὴς supra aquam congelatam apparebit. Et si aqua dominatur, elementum albedinem ostendet, si terra, nigredinem manifestabit.

Quomodo totum factum lapidis est in cognitione elementorum, & in conversione ipsorum.

Cap. XXII.

SI intelligas hæc elementa, & scias ea convertere per certas operationes habebis lapidis facturam, & intellectum, quia secundum eorum proportionem habemus formas eorum apparentes in diversis speciebus, & per diversas proportiones mixti, datur diversa forma generato mixtibilium Et diversa proportio mixtionis, est in metallis, ut ex eorum formis apparet. Et ex hoc movetur pars secreti, quod nisi cognoscas lapides, & eorum virtutes in omnibus suis naturis consulimus, quòd non appropinques nostro lapidi. Fili forma & species tibi manifestant bonitatem materiæ, sive immunditiam, & utilitatem eorum, & grossitiem, & simplicitatem. Quoniam certa forma ac species secundum proprietatem suam data est suæ propriæ materiæ, & secundum fluxum materiæ formæ influxæ sunt, prout aurum & plumbũ tibi manifestant. Et inquantum materia nobilior est, intantum forma cujuslibet mixti nobilior existit. Et inquantum forma elementi puri est nobilior, in tantum forma corporis est nobilior, quòd ab omni corruptione fuerit depuratum.

Quomodo elementa exiverunt ab una soli materia quæ in se continet speciem mineralem.

Cap. XXIII.

ELementa nostra fili ab una sola natura exiverunt, in qua species mineralis influxa est potentialiter, quæ postea per

per opus naturæ actu manifesto se ostendit in fine eorum elementariæ circulationis. Et hoc opus non est in actu, sed in ratione potestatis, per quam artista cum sua intelligentia ponit eum in actu proprio. Et idcirco nostrum opus assimilatur naturæ, & est in ratione tantum, quia sine illa cursus operationis naturalis nunquam inveniret finem, nisi per intellectivam rationem transeat. Et ideo pauci sunt, qui opus nostrum sciant in actionem ponere, nec est nisi una semita. Quia fere nullus vadit per semitam rectam naturæ respectu, per quam mutari se habent elementa sub conservatione, & in [illegible]ione speciei in ipsis infusæ de potentia ad actum. Et [illegible], quòd scientia nostra non est in esse, nec in actu [illegible], sed in potentia, quam per intellectivam rationem t[illegible], & posuimus de potentia in actionem.

[illegible] artista debet cognoscere naturam, ut possit ei assimilari in [illegible]ibus casibus. Et de errore plurimorum operatorum, & de eorum [illegible]amento. & quomodo instrumenta naturæ æquiparantur instrumentis artis, in quibus gubernetur in sua formatione.

CAP. XXIIII.

QVando ergo volueris lapidem nostrum facere, scias primò quomodo & qualiter natura operatur, & conducit seipsum. Et sequere hanc viam, & quadraturam, & habebis de dictis elementis quantum volueris, quia natura habet operari, & non tu ad formandum, mundandum, & purificandum. Et ideo tibi necessarium est, quòd scias eam ducere per rectam carreriam, per semitam rectam, & materiam informate in qua natura est introducta, quia si benè scias eam custodire, qui tibi remaneat, dabit ultra quàm scies petere. Postea scias specifice quot modis fatui Alchymistæ sensualiter errant, non instructi, nec experti in tribus principalibus rebus & experimentis, de quibus duæ ad unam revertuntur, scilicet, quia nesciunt ignem disponere, qui est totus magister operis, quia est ille, qui congelat & dissolvit simul, & ideo hæc intelligendi non habēt potestatem, quia omnes imbuti sunt sua fatua ignorantia. Tertia causa est, quia disponere nesciunt materiam tali modo, per quem datur ei informativa virtus, per quam instrumentum, quod est in materia, directum est ad formandum per suum motū illud, quod petimus. Et est natura venerabilis abscō

dita in profundo, quam fili si scias benè regere, apparebit tibi cara, & clara, ut nobis ipsis in claro apparuit lumine, in forma terræ albæ, subtilis, foliatæ, & fusibilis, & erat prope naturam argenti fini, clari & pretiosi, quare in magisterio nostro noli habere artem incertā loco informativę virtutis. Nec velis in ardēti igni operari loco instrumēti. Virtus informativa est gubernata per modum certum operandi, qui in certa ratione datus est scientifica, & hunc ante oculos habere debes in introitu magisterij nostri. Et antequam aliquid facias, vide quid vis facere, & sapienter operare. De grosso fac simplum, & de ponderoso leve, asperum mollifica, & durum fac molle, & amarum dulce. Et tunc habebis complementum in noticia instrumenti, quod directum est informativa virtute, movente materiam ad formam, de qua est activus formator per potentiam, quæ infunditur in illo ex parte superiori Et est locus & locatum, quia per infusionem generatus est in suo loco. Quia genus habet aliud locatum per proprietates cœli, quæ in materia sua influxæ sunt per radios solis & stellarum. Illud tamen, quod elementales ac cœlestes virtutes agunt in suis naturalibus vasis, illudmet faciunt in suis vasis artificialibus, si sint formata ad modum vasorum naturalium. Et illud quod facit natura solis & stellarum calore, hoc idem facit per calorem ignis, dum taliter temperetur, quòd non superet virtutem motivam, & informativam, quæ est in materia influxa desuper. Quia in omnibus rebus, quæ sunt, & fuerunt corruptæ, & putridæ, vidimus influere virtutes stellarum, determinationem in re illa accipiendo, in quam materia convenientiam habet. Quia cœlestis virtus fortis est & communissima, & capit, determinationem, & finem per virtutes sui subjecti in rebus mixtis. Et ideo quando in materia infusa est minerali, statim recipit determinationem naturæ & virtutis mineralis. Et sic est de vegetabilibus rebus, & animalibus, secundum eorum materiale genus. Et idcirco fili debes lapidis nostri elementa cognoscere, quæ sunt de materia naturæ mineralis, quoniam in ipsis influitur virtus mineralis multiplicativa, quæ respicit ad perfectionem actus mineralis per determinationem, quam accepit à materia minerali, non vegetabili nec animali. Nihilominus quando voles habere mineralia elementa, non accipias de primis: & ultimis pro nostro lapide creando, quia prima sunt multum, imo nimis simplicia, ultima verò sunt nimis grossa. Quando fames tibi advenit, accipe panem, & dimitte farinam. Quando voles

voles facere panem, farinam accipe, blatum dimitte. Et hoc verbum philoſophicale datum eſt tibi de elementis figurativè, in quibus elementis ſunt entia realia mineralia, de quibus movetur virtus cœleſtis inſtrumentalis. Et nota, quòd virtus informativa movet inſtrumentum, & inſtrumentum movet materiam occultam, & materia movetur de potentia occulta in actum manifeſtum. Et virtus informativa in materia eſt per ſcientiam introducta per artificem in ſua naturali operatione.

De virtute informativa, per quam lapis noſter recipit creationem, & multiplicationem in ſuis inſtrumentis. Et de ſulphuritate elementorum. Et de loco generationis,

CAP. XXV.

POſt hæc fili per præcedentia potes intelligere & diſcernere, quæ ſit virtus, per quam lapis noſter poteſt, & habet ſe multiplicare, & unde exit. Et dicimus quòd eſt virtus mineralis, quæ deſcendit à cœlo in naturam mineralem, per quam ſecundum naturæ ſuæ ſpecificationem ipſa fortitudinem & virtutem accepit mineralem, quæ reſpectum habet ad totius materiæ ſuæ perfectionem, in quanto ſe extendere poteſt, ſecundum individuorum naturam, quæ quidem individua in univerſitate naturæ mineralis incluſa ſunt, & in quibus virtute influentiæ deſcendit, & infunditur virtus formativa lapidis noſtri, ſicut in ſemine bruti generati à ſuperfluitate nutrimenti putrida, à vaſis teſticularibus virtus formativa animalis deſcendit, quæ virtus poſtmodum per diligentiam naturæ ſpecificæ informat individua in ſpeciem animalis præcedentis. Et eſt ſicut magiſter carpentator, qui informat ſuum artificiantem per ſuam artem operando. Sic enim eſt in materia lapidis noſtri virtus informativa, quæ reſpicit perfectionem ejus & alterius. Et ideo dicimus, quòd eſt una virtus mineralis, quæ format lapides ac metalla, ac omnia, quæ inter ea ſunt media. Et ultro dicimus, quòd ipſa eſt communis virtus naturæ mineralis, per eam ſunt formati per determinationem, quam accipit à loco terreſtri ſuæ generationis, & propter hoc in illo eſt fixa. Videas ergo ſi eſt res nimis communis cum ipſa ſit in lapidibus, quos tu quotidie calcas. Et nota, quòd ex hoc patet doctrina, in qua terra, anima debeat terminari, & conjungi Mercurius,

Et super hoc passu videatur epistola Alexandri, quæ loquitur de illis, qui dicunt lapides, qui inveniuntur inutiles & nullius valoris. Vnde mirantur rustici quando eis dicitur, quòd nostrum argentum vivum, aurum fit de natura lapidum. Adhuc fili potes melius cognoscere formativam virtutem per hanc similitudinem. In liquoribus enim gummosis ab arboribus exeuntibus, sicut thus, mastix, Terebentina pix & similes, cognoscere potes, quod sunt humiditates mixtæ in minimis partibus cum subtilibus partibus siccis, existentibus in arboribus suis virtute & mixtione caloris naturalis, quæ fecit humidum per siccum pati, & siccum per humidum. Quia quando tales liquores ab arboribus exeunt, statim humidum naturam suam siccam manifestat. Quia calor naturalis per totum humidum dispersus, constringitur à sicco contemperato cum humido, aut à frigido aereo ipsum circundante, & sic amplius nequit se movere in humido, ad formandum illud in figura & forma fructus, cùm sit extra locum sui vasis suæ generationis. Videas igitur ne vas aperias, donec totum humidum terminetur & finiatur, secundum quod suas rotationes, & sufflationes excluderet. Hoc intelligitur de terra, quę non est separata à vase de terræ terra. Et de hoc habes exemplum de grano frumenti, & de rebus terminatis, quando per frigus aereum constrictivum se congelant. Istæ gummæ sic congelantur, cùm sunt extra locum generationis earum, in quo est virtus formativa, quæ format dictos liquores cum suis duobus instrumentis in flores, folia & fructus secundũ suam naturã tantum, quantũ stant intus dictas suas arbores, ubi est dicta virtus, quæ est calor naturæ. Et per hoc intelligere potes, quòd sicut materia sicci terrestris, quę passa est per humidũ viscosũ, cũ materia humidi, quæ passa est per ignẽ, & siccũ terreũ, parata est ad lapidẽ, & in ipsum generata per infusionem virtutum stellarum & loci, ut suprà diximus de virtute formativa lapidis. Sic generatur per infusionem similis virtus in semine generaliũ, scilicet, quando semen descensum est per totam spongiositatem corporis, & attractum in vasis seminariis, tali modo, quòd dicta virtus accipit determinationem loci, ubi infusa est, & per hoc accipit potentiam formandi figuras diversas propter differentiam qualitatis loci generationis. Quia quando virtus informativa infusa est in materia minerali, recipit materiam multum in complexione siccam, tendentem ad mineralitatem. Igitur ei necesse est, ut sit fortis influentia, ut scilicet calor sit ad dirigẽndum sufficiens materiam metalli, pro prima digestione,

one, aut quòd illa materia sit satis rara, ut calor simplex valeat se movere per totum, donec generetur fortior calor in materia fortiori composita, ut possit dirigere materiam fortiorem. Et ideo opus est, ut sequatur mineralem materiam informando secundum loci qualitatem, in quo adjungitur natura secundum suam fortitudinem. Consimiliter est in natura animalium, quæ est complexionata complexione calida & humida, quia locus suus proprius complexionatus est ipsamet complexione, sicut animalium testiculi sunt calidi calore, & humidi atque madidi secundum plus & minus fortiter spongiosi. Et si virtus format naturæ qualitatem custodiendo & specificando secundum intelligentiam naturæ ad speciem generis, unde exivit. Et ideo dicimus, quòd in qualibet materia secundum suam speciem est propria virtus infusa. Et hoc est, quòd dicit litera chronicæ Platonis. Secundum materiarum merita virtutes cœlestes infusæ sunt, quæ operantur & formant res naturæ in vegetabilibus, & mineralibus. Et nota, quòd influentia caloris naturalis descendit à stellis in æstate, & tunc calefit aer, omnia continens, & calefactus calefacit corpora, & dissolvit ea. Denique venit influentia frigoris, calidum aeris comprimens, in centro corporis, & tunc vegetabilia incipiunt crescere & germinare, & sic faciunt mineralia. Propterea dicitur in rebus, quòd dimittas stellis materiam ad constringendum calidum in profundum. Et ex isto constat, calorem naturalem debere esse cum calore loci. Et istam vocamus virtutem cœlestem, multiplicativam, vegetativam, mutativam. Quapropter declaratur, quòd noster lapis formatur per virtutem cœlestem, & crescit per virtutem multiplicativam, & pullulatur & gignitur per virtutem vegetativam, & mutatur per virtutem mutativam, & corrumpitur per virtutem corruptivam, & generatur per virtutem generativam de corruptione in generationem. Et ideo virtus cœlestis dicitur multiplicativa, eò quòd multiplicat: vegetativa, quia crescit & fructificat; mutativa, quia mutat; corruptiva, quia corrumpit; generativa, quia generat. Et hæ sunt sex virtutes, quæ determinationē recipiunt à prima, quæ desiderat formari. Et formatio non potest esse sine mutatione & alteratione materiæ. Quare convenit & est necessitas, quòd ista prima sola virtus induat se virtutibus omnium aliarum virtutum secundum proprietatē materiæ alterativæ, & passibilis. Quapropter apparet, quòd non potest formari absque mutatione materiæ, nec mutari sine corrupione,

ne,

ne, nec generari, multiplicari, vegetari ſine alteratione materiæ illius. Per quod apparet, quòd virtus cœleſtis propter formationem ſcilicet, ut valeat perficere & formare materiam, omnia prædicta facit, & ſic declaratur, qualiter natura tranſit per ſua media ad extrema. Declaratur etiam per hoc, quòd nulla materia poteſt perfici, niſi patiatur diu. Et ideo neceſſarium eſt, quòd in tua materia hæc virtus ſit infuſa, quæ anima eſt lapidis, quia anima lapidis noſtri de lapidibus eſt, ſicut anima vegetabilis de plantis, & anima vitalis de beſtiis: non tamen, quod intelligas, quòd ſit illo modo vegetabilis ſicut plantæ, ſed duntaxat ordinem in ſequendo, ſecundum ſuam potentiam, & ſecundum quod materia ſua ſuſtinere poteſt potentiam ſuæ nobiliſſimæ cœleſtis virtutis, & intantum, quantum eſt ſua materia ſubtilior, de ipſa plus & minus ad nutum ſuum operatur. Non quòd ſit ſicut anima vitalis, quæ eſt actio organicorum, & philoſophicalium membrorum, habens in ſe vitæ poteſtatem, quia materia naturæ ſuæ terreſtris, & duræ ac ſiccæ non patitur, ſed ſicut ars, cum qua Artiſta operatur in ſuo artificio. Et ideo tibi neceſſarium eſt ſcire, quòd omnis talis virtus, quæ format materiam ſecundum genus naturæ, indiget duobus propriis inſtrumentis, per quæ ſuum formet opus ſecundnm ſuæ diverſitatem materiæ, de quibus inſtrumentis loquemur in ſecunda parte capituli ſecundi. Quia hic te adhuc informare volumus de dictis virtutibus, & per exempla declarare, per vegetabilia ſæpè dicta.

De morte lapidis, & de aliquibus cauſis, & de rebus impedientibus generationem, & multiplicationem: & quomodo removentur per exempli demonſtrationem ad reſpectum naturæ communis.

CAPUT XXVI.

IN lapide noſtro fili dicta virtus mortua eſt, quæ non habet multiplicandi potentiam, ratione ſuæ duræ, & nimis compactæ materiæ, quoniam per eam ligatus eſt calor, qui movere ſe non poteſt, per quem dicta virtus ſe regere deberet in informando lapidem noſtrum. Et ex hoc tibi damus exemplum de grano frumenti ac omnibus aliis ſeminibus, quia frumenti granum per ſe ſolum exiſtens in materia compacta ac ſicca, non habet potentiam creſcendi, ſecundum cur-

cursum naturæ, neque multiplicandi se, nisi resolutione quadam, & attenuatione per simplicitatem suæ duræ substantiæ, in qua substantia dura congelatus est calor infra existens inclusus, hæc substantia terminata est, & mortificata ratione siccitatis & duritiei, in qua terminata est materia, in qua retentus est calor naturæ, Quia siccitas & frigiditas excellentes causant mortificativam qualitatem. Et per hoc potest rusticus cognoscere, quòd talis siccitas causans duritiem & mortificationem, aerea indiget humectatione, ut calor naturalis resuscitari possit & extendi in simplici materia aeris, qui est ei materialis cibus, sed hanc grossarum partium densitatem sive duritiem ponere in simplicitatem, non est datum naturæ, nisi per subtiliationem suarum partium siccarum, factam à resolutione, quæ est facta per reincrudationem madidi & humidi materialis gravi, quod erat terminatum in cocto in digestione perfecta, per modum substantiæ albæ subtilis, de qua fit panis, quem comedis. Et reincrudatio dicti humidi seminalis terminati in sicco, causatur ab humido subtili frigido & crudo, quam accipit in sua dissolutione. Quare necessarium est, quòd illud siccum terminetur, aut convertatur in humidum aereum, quod est amicus & cibus ignis, qui sua virtute format nascentia. Sed cùm siccum & humidum sint oppositæ qualitates per suæ contrarietatis differentiam, ideo est opus, quòd per differentiam concordantiæ, elementa de qualitate in qualitatem transmutentur, & una qualitas in aliam, scilicet, siccum in frigidum, & frigus in humidum, & humidum in calidum, ut materia appropriettur. & jungatur per ignem, per hujus concordantiæ differentiam. Hoc est dicere, quòd materia sicca grani convertatur in humidum materiale, in quo est naturalis calor, per differentiam concordantiæ, quæ potestatem habet recipere virtutem informativam cœli ab illo. Quapropter apparet, quod natura non transit de uno contrario ad aliud sine medio, per quod causata est differentia concordantiæ, per quam materia transmutatur de natura in naturam, & hæc est specialis differentia, quam habet custodire. Nam aqua est aeris amica per humiditatem. & vicina terræ per frigiditatem. De qua per rarefactionem, alleviationem, & subtiliationem venit reincrudatio in rebus, quæ sunt & fuerunt coctæ, condensatæ, & terminatæ per naturam & artem. Et terra est vicina igni, propter ejus siccitatem, & ignis vicinus aeri propter ejus calorem, & qua terræ per rarefactionem, & alleviationem vel subtiliationem fit reincrudatio in rebus,

quæ

quæ sunt & fuerunt coctæ, & condensæ, & terminatæ per artem & naturam. Fili condensatio & rarefactio est via originalis in elementorum transmutatione, in gradibus rerum. Et hæc est communis doctrina, per quam natura sagax convertit sua elementa. Et ideo granum frumenti quando solutum, dissolutum, & reincrudatum est, transmutatum est de sua natura in aliud opus, ibidem operatur frigiditas, & humiditas, quæ est aqua cruda. Et ideo calor, in quo est vegetabilis virtus potentialiter, sed sentit adhuc formativam virtutem secundi instrumenti, quæ movetur à cœlo, ad informandum per aliam informationem naturalem calorem, & per hoc non potest habere modum penetrandi actualiter, nec ibi se movere in partibus humidi sui materialis. Quoniam quasi hebetatus est in suo materiali principio, ratione frigidi & humidi, quod intravit in suo materiali per resolutionem dicti sicci, cum superfluitate multi, magni, frigidi, humidi. Sed postea à secundo instrumento descendit cœlestis virtus per calorem solis, resolvendo, & diminuendo à dicto humore frigido quantum opus est ad intentionem naturæ & non plus, sed in tanto & usque ad terminum excitationis & accelerationis naturalis caloris, quia perdit materia istam superfluitatem frigiditatis, quæ eam tenebat mortificatam. Et quando istæ naturæ calor, qui est excitatus & acceleratus à calore solis, per continuationem instrumentationis illius caloris se movere incipit in suo madido & humido materiali, per quod ligatus fuit, tunc in ipso se movendo penetrat, & penetrando dilatat, & dilatando format, & convertit suum humidum materiale in suam propriam speciem, & in suum proprium esse, & ens, & sic dictus calor non cessat operari infra suam materiam, vegetando, pullulando, crescendo, & augmentando, elongando, & extendendo, & etiam multiplicando tantum, & à quousque veniat ad terminum, qui non habet amplius materiam humidam, & tunc humor incipit terminari & inspissari per informativam virtutem ab aliis differentem per concordiam, & calor per siccitatem mortificatur, quam granum frumenti accipit in sua terminatione per compactibilitatem & duritiem, tantum & quousq; altera vice in resolutionem revertitur & putrefactionem. Quapropter rota elementorum per naturam tota & in circuitu rotunda gyratur, & erit quousque venerit ad suum proprium terminatum punctum, & sic per evidentē experientiā natura tibi ostendit quòd virtus, quæ est in potentia in semine bladi, in nullo tempore posita

posita est in effectum & actionem productivam & vegetativam, nisi post corruptionem & putrefactionem suæ materiæ propriæ, quæ causa est alleviationis & subtiliationis, & rarefactionis, quousque veniat ad punctum generationis, quam vocamus multiplicationem, de uno grano in centum, & de centum, in 1000. appellamus, & ideo vis est rusticis credere, quòd si granum frumenti non projiciatur in terram, nullo tempore virtus ejus multiplicabitur, quia natura sua sicca non vult illud pati propter causam suæ terminationis, factæ per conversionem subtilis in spissum, & si projiciatur in terram, alleviabit se per resolutionem, & crescet humiditas sua per putrefactionem, per quam ejus animæ vis procedit, non tantum quòd faciat eum multiplicare in calore cœlesti superius ascendendo, ac si melius foret, quam hic inferius, sed sicut erat: vide igitur quomodo separatur per subtiliationem mundum ac purum à vili & immundo & cœnoso, viscoso per elementationem, quam accepit à putrido per rarefactionem, per quam exaltatum est, & fermentum appellatum. Dicimus ergo fermentum res exaltatas in altum, quæ per omnes mundi gentes sunt desideratæ ac sic nominatæ. Quare dicimus, quòd per opera rusticorum virtutes cœlestes adjuvantur, scilicet per arationem, culturationem, seminationem, impinguationem terræ. Et tali modo rustici juvant naturam, ut citius fructus expediantur, & emendantur. Simili modo tibi diximus in magisterio nostro, quia primitus nobis est opus, quòd substantia, quæ est pura nostri lapidis natura, resolvatur per subtiliationem suæ substantiæ grossæ· postea putrefiat, & humidum quod est frigidum, & innaturale benè separetur per calorem solarem, qui contra ignem vadit: postea sibi administretur suus competens cibus, quem virtus jam dicta habet in se permutari. Et per hunc modum materia mineralis adjuvabitur per industriam Alchymistæ: Tali forma, quòd corã omni viro ipsa claro lumine manifestabit effectus suos, & potentias non indigentes probatione logicali. Quia benè cõclusum est ad intellectum tuum hujus operis naturalis, in qua forma artifex hujus operis naturalis debet inclinari, & dirigi per considerationem instrumentalem aut rationalẽ, & non sophisticã, cum sententiis philosophiæ naturalis. Quoniam adhuc non obstante, quamvis ingenium profundum habeat logicus argumentabile, aut naturale de rebus extrinsecis, nunquã cum hoc toto per aliquam rationem, quæ veniat ad sensum, poterit

terit directè cognoscere nec judicare, cum quali natura aut virtute per fortitudinem intrinsecus habeat sua multiplicatio crescere super terram, nisi pro similitudine, quasi simpliciter credendo nostrum magisterium esse aut non esse, nec quomodo fieri potest, quòd nostrum semen in terra sua pullulat, crescit, & colligit fructus suos & suas messes, hoc nunquam scies nisi cum doctrina experientiæ prius intraveris in philosophia naturali, & non sophistica, quæ nascitur per diversas præsumptiones fantasticas infusas in illorum capitibus, qui cum prænosticationibus elevatis contra vim & voluntatem rationis & naturæ faciunt multos pertinaciter errare in sophisticatione mentis. Quapropter concludo per rationes suprà dictas, quòd si per industriam naturalem, cum claris & evidentibus experimentis tu non habueris rectam rei cognitionem jam inquisitæ, nunquam ad tam preciosum epulum eris invitatus per naturam. Qui ergo lapidum virtutem ignorat ac proprietatem eorum, qui de potentia deferunt corpora in effectum, & in actum, prout experimentaliter cognitum est, nostro de cibo precioso non gustabit. Est igitur tibi necessarium, ut lapidum nostrorum experientia naturam agnoscas per practicæ viam, mediante theorica, & doctrina ostensibili, aut per revelationem secreti, quia pauca format theorica, nisi per practicam habeas experientiam, & per experientiam practica formatur, ac etiam clara veritas, quæ humanum intellectum illuminat. Fili ergo bene cognoscere debes processum, qui tibi naturam ostendet lapidum ac virtutem, quæ per vim suam convertit illud, quod nulla res alia facere potest, nisi ipsa per similitudinem suam, & illa est res ignorantibus secreta. Est tamen omnibus sapientibus communis, ut lux mundi, noticiam cujus per experimentorum viam habebis, & non sine illis, aut eorum aliquo. Quia de ipsa experientia exivit veritas rei, per quam multiplicatur tinctura adjutorio, informationis nostri magisterij naturalis.

De corruptione & putrefactione omnium rerum. Et quomodo omnis res nascitur, & recipit vitam, & animam naturalem à putrefactione, sicut de ventre putredo matris suæ, per mutationem elementorum.

CAPUT XXVII.

HIc cognoscere potes, quod nulla res potest esse animata, nata, aut creata, nisi post sui corruptionem & putre-

& putrefactionem, ac mortificationem. Quia tunc natura materiæ mutatur de natura in naturam, sicut res fragilis, & materia quæ non habuit suæ perfectionis complementum. Trahe igitur formam à sua materia per corruptionem illius, ut ipsa materia separata à sua corruptione possit perfici in sua sublimatione. Fili in omni materia est quædam potentia activa, sicut dictum est, si intellexisti nos, quæ forma nominatur non completa, & ratione suæ imperfectionis communis est duobus contrariis, quæ quasi nominantur informativa ipsius, secundum suum instinctum, & institutionem. Nam quando hæc potentia per virtutem informativam ducitur de potentia in actum alicujus formæ, statim habet appetitum standi sub forma contraria, sicut hæc potentia, quæ communiter se habet in frigido & humido, nam existente sub uno eorum, statim appetit esse sub forma contraria, i. qualitate contraria. Quia nulla forma corporis corruptibilis aut generabilis potest unquam sufficienter complere potentiam suæ materiæ activam, quoniã compleri sub forma alia desideret, nec forma hæc (cùm sit desperata) potest eam introducere in materiam, nisi post primæ formæ corruptionem. Et ideo secundum quod virtus agens formæ introducendæ, corrumpit præsentem, sic excitatur, & acceleratur forma activa ad formam contrariam, & dat paulativè, quòd sit magis & melius completa ad majus complementum, quousq; sit facta sub actione completa illius formæ, & sine suis proprietatibus non potest esse, nec est tota materia. Quando igitur fili corrumpere lapidem nostrum volueris, hoc fac per siccum ignem, ut siccum illud in frigidum convertatur. Et quando voles generationi appropinquare, fac quòd humidum in calorẽ convertatur per frigiditatem. Et quando eris in puncto generationis, pone frigidum humidum cum calido sicco suæ naturæ. Et quando voles aquam cum calore refrigerare, calefac eam magis. Et quando voles ignem accendere, cum aqua frigida balneetur intus. Et si nivem per frigiditatem F. dissolvere volueris, congeles melius, & sic versæ sunt, & invenies mutationes naturæ graduales, secundum gradus scalæ naturæ, quæ est rotunda, & elementa rotundat, ut dictum est. Si ergo convertas siccum in frigidum, frigidum in humidum, & humidum in calidum, habebis magisterium. Quia tali modo natura exit de natura mala, & convertitur in bonã, bonaque in meliorem. Et ideo hac in arte naturam modo duplici capimus. Primò, recipimus pro retento, ut est ignis naturæ. Secundò, accipimus pro continente ipsius, ut est aër,

in quo ignis se habet movere ad formare res naturæ. Et quia aër esse non potest, nisi habeat naturam ignis, nec ullus potest aliquam formare speciem materialem ad suam similitudinem, nisi in natura propinqua, patet, quòd lapis noster est de materia aëris compositus, quia nisi esset materialis tinctura, ignem non posset manifestare in effectu vel actione, nec ignis ardere posset sine cibo aëris, (noli intelligere, quòd totum sit plus, quàm una natura, ex qua fit totum nostrũ ingeniũ,) nec claritatẽ daret per se absq; aere. Quia in quolibet composito est ignis naturę: & ille certa informatione movetur, & movendo se movet materiã, omni tempore ipsam & semper terminando. Et est necessariũ, quòd ducat movendo ad aliquã speciẽ, secundũ quod formator sciet ipsam benè informare, sc. ad illam, ad quam materia habebit convenientiã secundum cursum naturæ. Propter quod extitit declaratum, quòd non opereris, nisi de nobiliori materia, quam habere poteris. quia res non fit, nisi secundũ naturã in ea emẽdatur.

De humiditate nostri lapidis, & quomodo ipsa est aqua permanens, & de diversis actionibus ignis, & de subtiliatione elementorum grossorum, & de nigredine.

CAP. XXVIII.

HUmiditas nostra fili, est aqua permanens, quia suum humidum radicale non amittit, neq; per ignem combustum est, nec ignis maris nostri potest ipsum consumere, quin de uno calore in alium mutare videatur, imò augmentari, meliorari, & crescere in proprietate videatur. Nam ignis est ejus rectum nutrimentum, & causa ejus nobilis incrementi. Ideo quãdo volueris præparationẽ nostri magisterii incipere, recipe aquam proportionatam in qualitate secundum naturam corporis, quod dissolvere volueris, tali modo, quòd virtus ignis contra naturã, non superet calorem naturalẽ. Quia corpora non sunt ejusdem qualitatis in mensura, quamvis semel fuerunt omnia unius virtutis, in mẽsura in Domino Deo nostro, modò habent participationẽ in differentia concordantiæ. Nam aliqua ipsorũ non adeo fortis compositionis sunt, neq; ipsorum sulphur tam subtile nec temperatum. Et ideo fragiliori virtute se disligare possunt. Charissime fili, ignis, qui calefacit hominem, leonem frigescit, & ignis calefaciens leonem, ardet & cremat hominem. Per hoc autem scire habes, quarum fortitudinũ sunt virtutes nostrorum lapidum, ad finem, quòd arg. vivum respectu potentiæ sulphuris naturæ possit temperari per noticiam certam graduationis in suã prima

prima resolutione, quia in eo jacet totum periculum. Et ideo tibi notifico, quòd habeas sulphura per calorem destructa simplorum argentorum vivorum in forma tali, quòd eorum proprietas activa non exterminetur extraneo calore, & quòd separari non possit à suo subjecto humido, quòd ex toto apparet nigrum plenum de nobili spiritu. Ista nigredo demonstrat signum primæ portæ, ad intrandum nostrum magisterium. Et sine ipsa non potest aliquid fieri, quia est ignis naturæ, qui habet lapidem creare qui sine sui corporis corruptione manifestari non potest Et nisi manifestetur, nunquam in actione erit, per quam possit crescere aut generare. Cùm autē sit revelatū, quòd initium operationis nostræ est in forma capitis corvi, & operationes præcedentes absq; nostræ initio operationis sunt erroneæ omnes, quousq; compositū totum nigrum se manifestet: ideo fili intelligere noli, quòd nigredo nostra subitò veniat, neq; citò, sed suaviter & paulativè, quia necessarium est, quòd calores per sua media transeant sicut elementa. Quia ignis naturæ cum sit inclusus in profundiori sui corporis, non potest se ostendere statim, quousque sit apertum. Nam in grossis elementis ignis est inclusus & absconditus. Et ideo necesse est elementa subtiliare, scilicet, terram, & aquam, per debilem digestionem, unde causatur viriditas, quæ est primus color, cujus signum dat cognoscere, quòd actio caloris resoluti frivola est & lenta, & per consequens insufficiens dissolvere & rarificare partes terrestres. Ideo in cute & superficie, & ubique color viridis manifestatur indigestus & terrestris, in ventre, cujus calor naturæ multiplicatur, qui propter causam humidi excellentis, tenentis eum hebetatum, non potest manifestari, sed ut prædictum est, calor naturalis paulativè vigoratur calore ignis adjutorio, administrati ab Artista & operatore, qui benè scit intellectu suo disponere, informare, & coquere materiam suam quousque appareat desuper induta nigra. Quia tunc ignis naturalis pugnat contra humorem, à quo creatur nigredo. Quando igitur apparere incipit, cresce eam, & multiplica per naturalem informationem, per quam se habet regere naturalis ignis, qui incipit materiam digerere, ut appareat ex nigredine. Et ex hoc extitit declaratū, quòd in puncto nigredinis noster ignis incipit operari, & non alias. Et ideo nostri magisterii principium dictus est, quia tunc excitatus & acceleratus est nostræ materiæ calor, qui habet potentiam putrefiendi omnia elementa sua, usque ad hujusmodi digestionis finem, quæ est prima caloris in

nostro artificio, donec sit cōpleta materia, quia humor ponticus & terrestris per suum contrarium alteratus, & adjutus à suo simili habiliter & aptè se digerit. Et tunc in materia completa per gradum dictæ digestionis color niger multiplicatur, non tantū in superficie, vel in cute, sed per omnes partes subtiles, & separatas in tota materia per multiplicationem, quæ est generata à calore naturali in humiditate radicali. Vnde nostra fit alba tinctura sicut nix, & tunc dicimus, quòd corpus fusum est, & liquefactū intus & extrà, & non potentia vel actione ignis communis, sed potentia ignis, qui est calor naturalis. Quia iste ignis apprehendit, impraegnat fortiori calore lapidem nostrū, quàm sit elementalis ignis. Et sic videmus potentias & virtutes rerum, & causare, & per earum effectus cognoscimus. Hanc rem tene secretam fili, quòd calor naturalis prædominans post diminutionem humidi extollentis omnis grossitiem & substantiæ terrestreitatem, quam prius non potuit benè dissolvere. Posteà per suam fortiorem actionem resolvit & digerit tantum; quòd venit ad ultimum suæ actionis punctum in digestione prima. Et quando materia sic digesta, & putrefacta, & optimè cocta est per dictam digestionem, natura separat subtile à spisso, & grossum projectum est ad partes & remotas per actionem secundæ digestionis. Et tantum, quantum oportet, convertit ex subtili in substantiam sulphuris, ab argento vivo creati, secundum hoc conversio facta est per informationem datam calori naturæ in tertia digestione.

De modo philosophandi. Et quomodo ista scientia & ars non est data, nisi philosophis. Et quod congelatio argenti vivi est principale secretum & finale. Et de patientia operatoris, usque ad albedinem transeundo.

CAP. XXIX.

HVjus scientiæ libri loquuntur per voces tacitas fortiter notandas, ad finem; ut principalis res in ipsis contenta.

Et quòd illud secretum non manifestetur nisi philosophis, & filiis philosophiæ nostræ, qui sunt indagatores & inquisitores veritatis, & amatores ejus, & non sophistis plenis mendaciis, nec avaris, nec amatoribus mundanis, sicut sunt usurarii, mercatores, & renovatores monetæ, cambiatores, & congregatores thesaurorum, condemnatis & per diabolum incantatis, qui nolunt laborare, nec inquirere, nisi in rebus palpabilibus, quia imbibiti sunt & potionati in reb. mundanis, nec possunt aperire intellectum ipsorum ad intelligendum

dum bonas doctrinas nostras, per quas possent habere thesaurum perdurabilem & salvationē. Ideoq; tibi dicemus fili, quòd sapienter consideres doctrinas, quas tibi dabimus in libris nostris, & nota illas, & glosa fortiter per multas considerationes, & reiterationis speculationes, si desideras nos intelligere. Et quando nos intelligas, capias cum ambab. manibus coopertū cum tua camisia vestimento philosophiæ, & sic aliis relinquas doctrinas, sicut patres nostri nobis reliquerunt, & non aliter. Et si contrariū feceris, tu eris maledictus, sicut ille qui est participans de confusione mundi Et noli ipsā revelare per vocem vivā, quia nemo sine labore debet artem possidere, nec sine consideratione alicui manifestare actualiter, nisi per coopertură philosophiæ, & illis, qui per intellectum illuminati & levati sunt, & qui habent instrumenta rectificata ad penetrandū causas & res naturæ secretas. Et tu qui desideras esse filius noster, & nutritus in philosophia, debes perscrutari per revelationē tui nobilis intellect⁹, id quod dicemus esse verū in nostro magisterio Videlicet, quòd fumus auri nostri fermentati, post fixationē suæ reductionis in terra sua appareb t visibiliter in igne philosophiæ Et ideo fili necessariæ sunt considerationes multæ, antequā procedas ad formationē lapidis nostri & quòd sis scrutator per revelationem nobilis intellectus eorū, quę dicimus esse vera in nostro magisterio, videlicet, qualiter fumus auri nostri fermentati post fixationē & reductionē in terram suā visibiliter apparet in philosophico igne. Scito ergo, quòd terra, in qua nostrū aurum debet seminari ac plantari, primitus est alba antequam visum ignis nostri manifestare possit, habebis tamē fili in dealbatione patientiā, quoniam ibi magna tarditas est. Fac igitur dealbari terram tuā, & nutriri eam, si vis, quòd filius patris subveniat tibi in necessitatibus Hæc terra est magnesia nostra, in qua jacet secretum nostrum. Et nostrum finale secretum est, nostri arg. vivi congelatio, sine qua jamq; fieri nō potest certitudo scientiæ nostræ, quæ in principio magisterii nostri est nostri arg vivi congelatio in magnesia nostra per ingenium, certumq; regimē. Spiritus essentiæ quintæ in magnesia nostra est Nostra magnesia est arg. vivum, quale tibi diximus. Et ex isto exivit fumus auri nostri & argenti, per quē venit omnis color. Et si scias eum extra corpora projicere, medietatem habebis secreti. Et si facias eum reverti, habebis coloratam suam magnesiā, ut nivem. Nam sicut à corporibus projicitur, ita in ea revertitur, scilicet, tam à mediis mineralibus, quā à metallis cum arg. vivo. Nam cùm arg. vivum sit

medium conjungendi tincturas in puro subjecto: ita erit medium separandi eas ab impuro, quod est res contra naturam. Et pro isto Mercurio intellige aquam, in qua deportatur tinctura. Quia ignis quando ab uno subjecto separatur, immediatè introducitur in aliud, nisi per ignem impediatur extraneum cùm sit incorruptibilis. Et ideo est necesse, cùm non possit haberi sub forma essentialiter, quòd habeatur sub forma substantialiter, scilicet in materia Mercurii, quæ est aqua nostra. Et scias fili, quòd noster ignis trahitur à corpore parum & parum, & postea vertitur in corpus per suum nobilem calorem. Fili hoc est necessarium semen, cum quo fixatur nostra tinctura in corpore, quando trahitur ab illo cum aqua ignis. Fili impregna igitur corpus ab igne, & multiplica suam combustionem, & fortem habebis tincturam. Et intellige secretum. Nam initium est atque complementum totius, prout in secunda parte dicemus practicæ.

Vnde propria tinctura philosophorum extrahitur, quæ tingit argentum vivum congelatum in album, in medicinam rubeam per fermentationem.

CAP. XXX.

Tinctura, quam dicimus fili, extracta est ab auro nostro, & illam in auro vulgari fermentamus, quòd portat illam de potentia ad actum, nec in isto eramus ex toto certi, nec possemus credere, quousque vidissemus nostræ magnesiæ potestatem, quæ magno calore suo spiritum congelat per suæ exuberantis naturæ mutationem, multiplicatæ in calore permanente. & hæc fermentatio facta est adjutorio sulphuris rubei fixi, & postea non est nisi ignis, aqua & terra, pleni quinta essentia, & per aquam terra abluitur, per ignem terra tingitur & coloratur, & tunc omni homini manifestatur. Hæc enim est tinctura, quæ à vili terra se spoliat, & de alia multum nobili reinduit se. Et scias, quare nostrum primum venenum non facit deauratum fumũ, quando de ipso Mercurius sublimatur. Ideo, quia in suo ventre Mercurius totam accepit tincturam fumi, & est imprægnatus à dicto fumo, qui est noster ignis dictus, & per successivam decoctionem, quæ in natura sua est correspondens naturæ dicti ignis, qui absconditus est in ventre dicti arg. vivi congelati per extensionem partium subtilium suæ ignibilitatis essentialis in dirigẽdo partes dicti Mercurii colorat, & transmutat eum in suam propriam naturam ignis, qui est pura tinctura, immixa essen-

tiæ materiali individuorum metallorum, quem clamamus ſpiritum Mercurialem, cùm in eo manifeſtè ſit reſolutus, & adhuc ſit reſolutivus in eodem, & erit, quamdiu poterit, quia ſic volvitur natura per circulationem.

De modo procedendi in practica, & quanta res requiritur in magiſterio.

CAP. XXXI.

AD informandum ſuper hac re filium artis opus eſt magna ſcientia, ſcilicet revelatione, vel oſtenſibili doctrina, ut poſſit noſtri magiſterii practicam intrare, & indiget forti ac magna theorica, quæ vires revelet per velle naturæ. Et ſi es negligens perlegere, & perſcrutari contentum in noſtris libris, cæcus ibis ad practicam ſicut ignorans. Et ideo fili debes præmeditari, cui rei debes manum apponere ad operandum. Et debes ſcire, quot, & quæ requiruntur principaliter in noſtro magiſterio vel propinquitate ſuæ operationis. Et idcirco fili tibi dico, quòd tria requiruntur, ſcilicet, Ingenium ſubtile, naturale, non ſophiſticum; manuum operatio, & liberum arbitrium, & hoc requirit ſapientiam, divitias, & libros. Sapientiam, ad ſciendum facere. Divitias, ad habendum poteſtatem faciendi. Libros, ad intellectum aperiendum diverſum, qui eſt in multis gentibus. Quoniam hoc, quod unus comprehendit per doctrinam unius, nunquam poterit comprehendi, niſi per doctrinam alterius. Et ſic doctrina unius aperiet doctrinam alterius, fortaſſis datam per figuram, & ſecundum traditionem plus vel minùs valentem. Sed hìc tibi nos manifeſtabimus in clara voce principale celatum, ad intrandum ſecreta ſecretorum naturæ. Vnde tu videbis multa pulchra mirabilia, quæ in ſecretis naturæ ſunt repoſita, & quaſi miracula reputabuntur per ſecretum dominæ naturæ. In quo eſt neceſſarium, quod incipias ad intrandum per iſtum modum. Fili neceſſarium eſt tibi, quòd primò habeas in cognoſcentia virtutem formativam, ex ſupradictis rememoratam, quæ dependet à noſtro magiſterio ex certa ſcientia cognita. Quia ars, id eſt, ſcientia, quando veraciter eſt cognita, ſine aliqua ignorantia, per ſenſum intelligentiæ, qui venit de nobili operatore, informat materiam ad illud eſſe, ad quod calor naturalis inſtrumentalis, in quo à virtute informativa influitur virtus activa, & dirigitur ex ſua materia ad operandum & formandum directè. tūc apparet, quòd dictus calor inſtrumentalis ſit directus per vir-

tutem formativam, & virtus formativa dependet de scientia operatoris, in custodiendo cursum naturæ in magisterio, per quod ista est influxa in materia, quia calor excitatus & auctus ... movet illam. Sicut in naturā omnis alterius rei influitur virtus formativa de cœlo & de stellis. Quia cœlum est principium movens totius naturæ, sicut sapiens operator est in magisterio nostro, per doctrinam suæ nobilis intelligentiæ. Revelatum ergo tibi sit, ea duo sunt in magisterio nostro necessaria, scilicet, virtus informativa, & instrumentum elevatum, per quod nostrum debet formari magisteriū. Informativa virtus est gubernata per quatuor virtutes principales, cōvertibiles & convertentes, scilicet, calor, frigus, humidum & siccum, ad finem, quòd materia tractetur cum instrumento directo & conducta & deducta ad illum actum, per quam pati debet suam operationem secundum intentionem convertentis & convertibilis, & in actione debet informari materia, ut per ipsam informationem ipsius instrumentum gubernetur ad complementum suæ operationis, voluntati operatori correspondens in materia informata per artem secundum exigentiam naturæ venerabilis, quæ sagax est, & intenta pervenire & perficere suum perfectionis opus.

De quatuor naturalibus virtutibus mutativis, & quomodo appellantur, & quomodo operantur.

CAP. XXXII.

INtellige fili, cùm dicta formativa virtus se habeat regere per quatuor antedictas qualitates elementales, à quibus sine medio, & successivè quatuor virtutes naturales mutativæ causatæ sunt. Et ideo habes dividere gradualiter informationem, quam omnis bonus operator debet influere in materia convenienti, & successivè in quatuor partes, videlicet, In attractivam naturam, vel appetitivam, in naturam retentivam & coagulativam, & in naturam expulsivam, & contentivam, & digestivam. Natura attractiva operatur per calorem & temperatam siccitatem; natura retentiva per siccitatem, & temperatam frigiditatem; expulsiva per humiditatem & temperatum calorem; & natura digestiva per calorem & temperatam humiditatem. Et in illa actione, in qua materia melius operatur in complexione ipsius, habes tu eam adjavare, quia secundum plus & minus fortitudinis suæ complexionis materia tibi ostendet suam velocitatem aut tarditatem, vel temperamentum suæ differentiæ trans-

transmutationis, unde sui causantur effectus secundarii, qui tracti sunt de potentia in actum, sicut sunt ponderositas, levitas, gravitas, durities, mollities, dulce, amarum, album, & nigrum, &c. Scias ergo fili, ad quam virtutem, ad quam formam debes tuam tractare materiam, vel ad virtutem appetitivam, vel ad virtutem digestivam, vel ad virtutem retentivã, aut ad virtutem expulsivam. Quia tibi opus est, quòd materia accipiat talem informationem per artem cognitam, & scitã, tali forma, quòd suum instrumentum ibi sit motum, & [illegible] directum, usque ad suæ operationis finem, qui finis [illegible]m signum monstrat suo magisterio. Quapropter si ipse habuerit in memoria sua signa, habebit scientiam certam, & habitudinem corrigendi & emendandi confortationem, & debilitationem, quæ sunt extremitates operationum naturalium. Et ideo intellige, quòd ignis est instrumentum naturæ, sicut instrumentum, quo faber operatur, est martellus, qui movet materiam ferri ad talem dispositionem, quæ sit de intentione fabri, qui informat malleum per formalem motum. Sic autem facit calor ignis in magisterio nostro, quia secundum artem dirigitur ad intentionem Artistæ. Nam vel dirigitur ad destruendum & corrumpendum, vel ad generandum, vel ad ligandum, aut alias. Et ideo tibi necessarium est, quòd per hanc scientiam cognitam habeas directionem eligendi & cognoscendi talem ignem, secundum quem per artem formatum debet materia de natura in naturam mutari, quousque motus naturæ supremæ, quæ est in igne, per terminationem & expulsionem extraneorum motuum in sua propria materia sine corruptione aliqua possit perpetuò quiescere. Et iste est calor omnium generatorum, sicut est solis calor, qui est effectus principalis omnis generationis. Ideo tibi sit certum, quòd si ars operatoris sit incerta ad disponendum materiam, in illa lapis noster formari non poterit, in potentia cujus formaliter & naturaliter totus cursus virtutum, quæ sunt in centro medicinæ nostræ est inclusus. Benedictus sit Deus gloriosus omnipotens, qui humano generi dedit intellectum ad conjungendum & integrandum particularitates confusas totius medicinæ cum universitate reali, per quam remanebunt rectificata omnino. Et ideo fili monemus te, si desideras esse perfectus medicus, non ponas te complacentiæ particularitatum medicinæ, quia confusæ sunt, nec sunt hodie integræ. Natura enim eas pati non potest propter confusionem nimiam, sed complacere in unica medicina, quia non est nisi una sanativa totius maliciæ, pravitatis & infir-

mitatis, & confortativa ſpiritualium virtutum. Habe ergo & tene opinionem ſecuram emorroytorum. Quia tota ſcientia medicinæ eſt, & eſſe poteſt reducta ſtabiliter opinioni illorum, qui tantummodo contemplantur in univerſalitate, in qua eſt operativarum virtutum congregatio, intellige curſu naturæ. Quia qui multas & plures particularitates ſciet ad univerſalitatem reducere, inter alios erit melior Quia in particularitatibus ſunt virtutes confuſæ, & in univerſalitatibus ſunt reales virtutes in unum congregatæ, & excitatæ, ſicut totius naturæ curſus manifeſtat, & eſt medicinarum medicina. Et qui talem habet medicinam, donum Dei habet, quia theſaurus eſt incomparabilis. Recupera igitur ſcientiam, per quam tuam poſſis naturam informare, à qua tale jocale, & tale bonum creatur & formatur per artificium, ſuperans totum naturæ curſum, quia ſi ars incerta operetur in materia, non poterit benè diſponi ſecundum exigentiam intentionis naturæ, nec natura poterit creare illud, quod ſibi manet, neque illud, quod petit operator, quia materia defecit, in informativa virtute. Et quia inſtrumentum, quod erat ad formandum motum, non erat benè rectum, & hoc fecit ignorantia in intellectu tota, quando Artiſta non habet ſcientiam cognoſcendi certam informationem, de qua dicta materia debet recipere ſuum motum, per influentiam ſcientiæ cognitæ ab operatore naturali. Et ideo, quando influit ignorantia & incertitudo ſcientiæ, natura deviat ab intellectu talis artificis. Et etiam benè debes conſiderare, & quòd virtus, quæ eſt in medicina non ei uniatur plus per calorem extraneum, quàm poſſit dirigere. Quia calor ardens & combuſtivus, qui venit ab igne elementali, ſibi datus eſt per inſtrumentum, quæ res nunquam fuit de intentione naturæ, & ideo formare defecit illud, quod petebat Artiſta.

De informatione caloris naturalis per excitationem factam per ignem communem, vel de informatione naturalis caloris cum calore, qui eſt contra naturam.

CAP. XXXIII.

Filli intelligere potes, quòd ſolus ignis naturalis, aut ignis naturæ confortatus cum igne non naturali, cum operatione confortationis, vel creationis, vel transmutationis, uniformiter operatur in materia, excitata ſolummodo per ignem contra naturam, tali modo, quòd ignis naturalis, in quo

quo est virtus activa, non sit superatus per elementalem ignem. Et in operatione prima suæ corruptionis observare debes, quòd ignis contra naturam superet calorem naturalem innatum in mobili subjecto uno gradu tantùm, & non ultra illum numerum. Quia spiritus individuus, qui est speciei conservativus, desiderans similem generationem recto instinctu suæ naturæ corrumperetur, per suæ destructionem essentiæ, & tunc amplius non haberet appetitum similem generationem faciendi. Quia natura exiret per corruptionem & destructionem, quæ contra naturam sunt, & terminum acciperet, & finem consummationis, quia non haberet locum, in quo requiesceret, nec aerem, in quo respiraret. Et debet intrare vacuitas, de qua locus erat plenus extranea natura. Et debes habere magnum alembicum, ut materia liberius possit ascendere, & cum parvo igne excitari, ut veniat in aerem. Et non est necessarium, quòd per ignem excitatum aer multum condensetur in aquam, eò quòd virtus activa submergeretur, & suffocaretur nimis in aqua, & tincturæ naturales comburerentur, quando actio caloris ignis elementalis occuparet partes ignis naturalis, aut locum, ubi deportatur. Sicut videtur, quòd magna flamma parvam destruit, & istam in se convertit. Non enim volumus, quòd ignis contra naturam convertat naturalem in tota sui substantia essentiali & accidentali: sed quòd naturalis convertat sua prima potentia in parte jam alterata ignem contra naturam. Et ideo tibi existat revelatum, quòd duæ operationes certæ sunt tibi necessariæ, scilicet, corruptio, quæ facta sit sub suæ formæ conservatione, & per ignem contra naturam fit, cùm ignis elementalis excitatione adjutorio naturalitatis nominis naturalis. Alia operatio est generatio, quæ fit cum igne naturali multiplicato ab igne non naturali & contra naturam. Quia duo ignes isti conversi in igne proprio naturali, scilicet ignis non naturalis de per se, & per accidens, & ignis contra naturam per accidens amore attrectationis ignis non naturalis. Et in isto naturali igne sunt reperti & conversi. Quare igitur sunt inter ambo instrumenta naturæ calida, & multùm temperata, ex multùm forti virtute, quæ est alta, & potentissima ad faciendum novam regenerationem aut colligationem multarum virtutum conjunctarum in uno proprio subjecto, quod est secretum naturæ per artem magisterii conjunctum ad naturam humidi radicalis.

Quomodo materia nostri argenti vivi reperitur. Et potest inveniri in omni corpore elementali.

CAP. XXXIV.

SI vis fili nostri magisterii effectum habere, arg, vivi nostri naturam ignorare non debes, quod in omni elementali corpore reperitur. Et omne corpus elementale in quacūque forma natura formaverit illud, compositum est de quatuor elementis principalibus, ut per revolutionem circuli naturæ manifestè patet, qui ostendit, quòd nulla res creata vel generata per naturam, jam non erit adeo diversæ formæ seu figuræ, quin per principia naturalia reperiamus eam esse cōpositam ex uno genere materiali, scilicet, ar. vi. quod quidem volumus nominari genus naturæ propinquius generale, tanquam proprium ejus subjectum naturale, in quo domina natura pingit & protrahit suas figuras diversas. Et nota, quando dicimus, propinquius nos ad differentiam generis universalis dicimus, à quo istud descendit. Et quando dicimus illud generale, dicimus ad differentiam majoris propinquitatis alterius generis, quam habet ad naturam. Et ideo cùm de isto sit genus, in eum convertitur, quando per artem vel naturā appropinquat, est primæ formæ generis universalis, à quo alia genera omnia descendunt, quæ sunt argenta viva nostra. Et ideo, cum omnia genera veniant successione naturali graduali à primo arg. vivo, quod est generalissimum, remotum à principali & propinquiori, medio naturæ: quare dictum est materia prima omni generi succedenti, nec sic discordant vel discrepant in natura primi generis, quod est universale vel generalissimum clamatum in philosophia nostra, unde decepti sunt logici & logistæ, quia tantummodo habent in specie vel figura, prout manifestè vides die qualibet, quòd genus nutrimenti convertitur in genus nutritæ rei, quod natura facere non posset, nisi genus convertentis generi & naturæ cōversi concordantiam haberent. Hæc concordantia fili descendit à primo genere rei in tria genera diviso, scilicet animale, vegetabile & minerale. A primo genere venit vapor, generatus ab elementis immediatè & sine medio. Et iste vapor est compositionis primæ, & de secunda sunt corpora mineralia, & de tertia compositione vegetabilia. A quarta bestiæ, bruta, & à quinta sunt homines. Sed omnia hæc descendunt à genere principali principalissimo, à quo natura recipit arg. vivi naturam, ad creandum omne illud compositum. Et omne compositum ratione dictę materiæ tanquam in pri-

mare

ma re Mercuriali transmutatur in aliud, ficut dictum eſt, in naturam & materiam alterius compoſiti, videlicet quòd genus Mercuriale vegetabile transmutatur in genus animale & minerale, & genus animale in minerale, & hoc quando appropinquat ad retrogradationem ad ſecundæ gradum compoſitionis, ex qua ſunt corpora mineralia, ſic natura facit transmutationem talem ſubtili ſeparatione puri ab impuro, ſcilicet homogeneæ rei, & heterogeneæ. Quia naturæ intentio talis eſt, quòd quando vult diſponere ad deſtructionem ſuum compoſitum, immediatè cogitat ſeparare naturã, quæ participat cum re quinta, & in illa ſalvat & conſervat primam ſpeciem, quia conſiliũ aliud recipere nequit. Et ſi ſic eſt quod cauſa magnæ excitationi, hoc non poſſit facere, moratur in materia magis groſſa, qua transmutat dictam materiam in genus alterius compoſiti, vegetabilis vel animalis aut mineralis. Nam ſecundum quòd corruptio in potentia ſe extendit, & ſecundum corporis materiam, ſecundum hoc transmutatur in illam, vel aliã, aut ſimilem, ut ſi materia ſimplex quintæ compoſitionis corrumpatur, absq; conſervatione formæ, ſtatim appetit quartæ compoſitionis materiam, per naturam immediatè groſſam. Sed iſta diviſio fieri non poteſt per artẽ, neque per naturam ad perfectionem materiæ, niſi convertẽs activum reddat materiam totam homogeneam, & quòd pars illius ſimilis ſit totalitati, vel ſimplex ſit forma, ut eſt forma elementorum, aut forma mixta, ſicut eſt forma lapidis aut metallorum. Et hæc homogeneitas facta eſt, ut materia ſeparetur ab omnibus formis, quæ non ſunt de ſequela harmoniacæ commixtionis corporum, ad quæ natura, vel ars intendunt dictam conſtituere materiam. Aut fortè dictũ convertens eſt naturale, aut contra naturam. Si eſt naturale, tunc creabuntur lapides fuſibiles per calidum & ſiccum. Et ſi contra naturam, tunc creabuntur lapides non fuſibiles, in quibus non remanſit humiditas, quæ erat informanda per naturam convertentem, niſi ſit ſecundum continuitatem materiæ. Quapropter lapides non poſſunt fundi, nec funduntur. Et quando dicta materia per gradus ſeparationis eſt disgregata, tunc eſt vicina primæ cauſæ. Et quãto illi proximior, tantò multiplicabilior nobiliſſimis virtutibus, videlicet, quando corpus, ex quo eſt perfectio, quod vocamus unguentum fixum, infigit in illum ſuas figuras, quæ ſunt multiplicatæ tincturæ aureitatis aut argenteitatis, per quas figuras virtus nobiliſſimæ materiæ perficit effectus & officia, & ſuas trans-

transmutationis proprias actiones, sicut in sua vidimus projectione, tam in corporibus mineralibus, quàm animalibus.

De genere supremo, à quo omnis natura exivit.

CAP. XXXV.

IDeo fili satis elucidatus esse debes, & videre, quòd nisi esset universale & supremum genus, per quod natura gubernatur: nulla res, quæ per naturam creanda, vel generanda esset, posset esse, neq; res animata vivere, nisi sustentatione generis supremi, quod genus est materia naturæ, sed perderet natura suum esse. Quapropter cùm in tali genere inesse materiali licet confusè sit potentialiter, in materia & substantia cujuscunque generis: necessitas est tibi, quòd per transmutationem suæ formæ per certos gradus superationis convertat dictas materias de potentia ad actionem scilicet in primam materiam non tamen remotam à genere metallino, sed propinquam & vicinam ad lineam, aut ad genus, in qua erant in eorum initio. De qua materia vel genere natura incipit operari, antequam alia forma esset materiæ primæ introducta, seu generata propinquiori aut viciniori generi.

De materia, quæ desiderat habere unitatem formæ, ut de sua perfectione in unitate spiritus quintæ essentiæ integretur.

CAP. XXXVI.

ISta prima materia Fili, est terra subtilis sulphurea, quę multum optat integrationem de unitate spiritus quintæ essentiæ, sicut prima materia desiderat aliquam propriam formam, causa & ratione sui complementi: & ideo præparetur materia argenti vivi humidi per septem distillationes, ut materia sit pura, cum qua per resolutionem pura forma habeatur: & ideo hoc intelligatur in materia sicca & humida: & ideo quantò materia nobilior & melior est, tantò desiderat formam nobiliorem, & quantò nobilior est forma, tantò magis materiam nobilitat suam, tamen quòd materia sit habilis ad resumendum illam, sicut est quando approximata fuerit, aut per artem, aut per naturam ad actum primæ causæ tunc multum habilis est ad recipiendum formam mineralem aureicam, quæ clarificat, illustrat, & eam penitùs nobilitat. Ideo hæc mobilis terra, dictum est subjectum Mercuriale, cùm in primam substantiam ar. vivi conversa sit, & nullam recipit

recipit terminationem. Et in hac terra fili debes fixare elemẽta, in quibus opus est, quòd quiescat fumus auri nostri, tanquam ad primum elementum, quod est omnium aliorum subjectum & fundamentum, quæ debent fixari super. Ideo, quia est magis materiale aliorum omnium, quamvis subtile sit multum, ac spirituale in forma terræ albæ, multæ, & magnæ virtutis. Si hæc fili tibi sit abscondita, habes omnem artem nostram, atque scientiam ignorare, quia est totius magisterii nostri principale fundamentum. Et si vis ejus habere noticiam per doctrinam nostram, tibi est & erit revelata. In omni loco eam reperies, & ab hoc trahes, sicut in secunda parte dicemus, quia est sulphur & argentivivi, ut ex ejus apparet proprietate, quando recipit in se rubeam & sanguineã tincturã supremi metalli, & accipit ingressum & fixationem perpetuam, non tamen sine magisterio nostro tibi fili revelato in secunda parte Et quia proprietas argenti vivi est dissolvendi & dealbandi suum sulphur. Et proprietas sulphuris est congelandi & rubificandi suum Mercurium, talem reperies eam suis virtutibus munitam à primo genere receptis Et adhuc multas alias proprietates habes perfectionis, ut audies postea. Scias tamen, quòd non est ar. vivum vulgare in tota sua substantia, nec in sua natura, sed est ar. vivum philosophicum, auri, scilicet, & argenti, appropinquatum generi creato ab entibus realibus, certis mensuris naturæ, per artem jam notam.

Quomodo omnes res mundi sunt de sulphure, & de argento vivo, sicut de universali materia, & de suis succedentibus, & quòd in omni loco reperitur per suas proprietates.

CAP. XXXVII.

ADhuc fili tibi manifestamus, quòd omnis res mundi composita ex substantia quatuor elementorum substantialiter, non est nisi sulphur & argentum vivum pura, munda & incombustibilia in primo suæ creationis puncto, & hoc scire & videre poteris per artem, quæ hoc facit per operationem magisterii nostri, scilicet, quando humidum terreũ, siccũ congelatur, sicut per vivũ apparet, de quo Mercurialis substantia in naturã humanã convertitur, hoc est primũ genus, vel prima materia, & media substãtia, in qua natura infigit, & fixat omnes colores suos, diversas substãtias figurãdo. Isti colores & proprietates adveniũt à proprietate naturę conjũcta sulphuris, & ar. vi. per instinctũ suæ naturæ. Adhuc multas alias

lias proprietates habet hæc prima materia, per quas scimus de natura sulphuris hanc esse & ar. vivi. Nam in igne corrumpi non potest, nec in aere, aqua, vel terra. Et habet proprietates dissolvendi, congelandi, trahendi in appetitum, attrahendi, retinendi, expellendi, pellendi, & diligendi, quod est perfectio & complementum rei animatæ cum contrariis passionibus, per quas proprietates constat certissimè, quòd est de natura sulphuris & arg. vivi; cùm in illis fiant contrariæ operationes, quas facere non posset, nisi esset de natura amborum ac proprietate ipsorum. Et cùm proprietates dictæ nequeant esse sine substantia, sicut nullum accidens sine materia, nos dicimus, quòd hæc substantia non est nisi sulphur & argentum vivum collecta secundum suam compositionem. Per quæ patet, quòd lapis noster in omni loco reperitur causa & ratione proprietatum suarum, & ex illa experiētia cognoscimus, quòd est prima materia omnium rerum universaliũ, quæ per generationem & corruptionem formatæ sunt secundum compositionem earum. Quare nobis declaratum est, quòd est de natura sulphuris & argenti vivi, & propter hoc non est argentum vivum in tota sui substantia, nec in tota sui natura, respectu argenti vivi communis, sed in parte de ipso est, & ideo amicabiliter adhæret suæ naturæ, & ipsius est perfectiva, ratione potentis digestionis suæ, per quam crudum convertitur in coctum, tunc enim natura lætatur natura, & est ipsius mater & ejus naturæ mansio per concordantiam ejus, quæ movetur à prima causa, & unum congelat alterum reliquum, & perpetuò se fixant, & jungunt sine ulla disjunctione, quæ res fieri non posset, nisi natura unius esset affinitate participans naturæ alterius, & hoc propinquitate & vicinitate primi generis, à quo omnia processerunt. Et ideo dicimus esse cognitum manifestè, quòd hæc materia prima est de natura argenti vivi, & est ei propinqua, cùm in sua projectione defendat argentum vivum vulgare contra ignem ab adustione absque fuga, & eum congelet, & mirabiliter retineat post ipsius perfectam fixionem. Unde notandum, quòd natura medicina non est, nisi argentum vivum benè digestum, & coctum per naturam sui sulphuris depurati. Et cùm materia argenti vivi sit de natura metalli, ideo penetrat illud & mixtionatur secum, quoniam ipsum est de substantia & natura illius. Quare debes intelligere, quòd argentum vivum fixari debet, primò in quadam decoctione descendente ab una proprietate, quæ est digestio & perfectio ipsius per fermentum solis & lunæ, antequam projectionem facias super argentum

gentum vivum vulgare, quia tota aerea est, & propter hoc ad totum volaret ab igne vel totaliter maneret, quia tota ejus substantia est incombustibilis & aerea, quæ res est operativa & similitudo totius perfectionis.

Quomodo in omni loco lapis noster reperitur. Et de ingenio quomodo potest reperiri.

CAP. XXXVIII.

CVm ergo fili tibi dixerimus, quòd à talibus materiis omnes mundi res suam accipiant formam substantialem, accidentalem, & spiritualem, propter hoc dicimus, quòd in omni loco nostrum lapidem reperies, cùm de illa omnes res mundi fuerunt procreatæ, hoc cognito, vide qua materia cupis esse philosophus, quia ab omni re, vel aliquibus eorum tu extrahes primam materiam, etiam de potentia in actum, de facto & actualiter, ut jam tibi revelavimus. quòd de illius tantummodo materia, quod ex ipsa solummodo sunt in veritate, magnitudine & potentia erunt procreatæ, verbi gratia, quando faber vult clavum facere, opus est, quòd materiam convenientem accipiat, scilicet, ferrum, quia sine materia ferri non potest clavum fabricare: deinde per sua instrumenta habet figurare, per informationem ab intellectu suo venientem, quousque ad optatum finem veniat: sic est de natura, quia quando vult aliquam rem incipere figurare in forma substantiali, materiam primam accipit simplicem, quæ est sine forma completa, & in illa fixare incipit elementa, quæ sunt de natura diversa, secundum quod sunt depurata & magis simplicia facta in naturali præparatione per actionem caloris temperati, figurando formas diversas, colores, odores, sapores, & in complexionibus diversis, secundum diversitatem mixtionum elementorum in hac prima materia, sive sit in animalibus, seu vegetabilibus aut mineralibus rebus, quoniã ad omnia habet respectum convertibile dicta materia ratione suæ incommixtionis. Idcirco in omnia se habet converti, veluti generale semen omnium rerum, secundum operationem influentiarum rerum, & causarum conjunctarum & secundum attractionem loci, in quo est materia. Et propterea genus simile primo, in quo est materia per individualitatem primi generis, quod dicitur genus generalissimum, quod per corruptionem naturalem cum artificio trahitur ab illa materia jam completè formata per naturam & per generationem, convertimus & congelamus in propriam naturam similem

formę sui primi generis, quod dicitur argentum vivum, quod est subjectum receptivum omnium colorum & formarum, cum conjunctione suorum elementorum, talium, quales sibi appropiantur, nam materiæ proprietas est appetere formas infinitas. Idcirco huic nobili materiæ est nobilis adjungenda forma. habeat ergo nobilissima elementa, quæ contineant formam aut speciem, quam petis, quia recipiet talia, qualia sibi ministrabis, & ex illis tingetur, & de toto convertetur. Quia ferměti proprietas est lapidem vertere in naturam fermenti, scilicet, in naturam liquabilem & fundentem ratione oleaginitatis subtilis, & olei incombustibilis & fermětabilis, quod leniter intrat omnes partes dictæ materiæ, quæ in liquore permanente submergitur, quæ postmodum vocatur fermentum potens. Nam in sua natura omne metallum convertit, secundum potentiam eidem limitatam, & secundum quod sua elementa pura sunt & temperata. Sic similiter erit temperata Et quoniam hæc materia convertitur, & in omně formam, & in omnem complexionem těperatam, ad quam appropriatur, vocamus eum Mercurium nostrum, ad instar Mercurii cœlestis planetæ, qui est frigidus, calidus, humidus & siccus secundum revolutionem circuli reperitur, vel est těperatus, vel intemperatus secundum diversitatem pluris aut minoris suarum oppositionum, conjunctionum, aut respectuum. & eo modo hic lapis, quando est in aqua, tunc est valdè frigidus, & quando est in igne, tunc est multùm calidus, & quando est in aere, tunc est valdè humidus, & sic de aliis elementis. Et istud temperamentum debet eligi, sicut dicit Arnoldus de Villa nova in suo Rosario in c.14. quod incipit: Omnia sub termino definito, &c. & in fine, &c. Consimiliter fili, est hæc materia convertens se ad naturam, cum qua conjungitur, tam conjunctum, quàm divisim secundum modum & virtutem conjunctionis aut divisionis terræ fermenti. Idcirco fili, si velis, quod vertatur ad naturam metalli, conjunge cum natura metalli, cum quo approximatur usq; ad passum suæ virtuosæ fermentationis, videlicet, quòd adjungatur siccum, quod est materia, videlicet sulphuris metalli, cum materia humidi metalli, videlicet aeris, ut possit fluere & fundere, eò quòd de homine exivit homo, de tauro taurus, & de metallo metallum. Et in hoc evitabis errores illorum, qui tempore suo fecerunt lapidem rubeum sine aliqua fusione effectiva, quod in illo venit per proprietatem metalli, quæ est liquefacere semper. Et notare debes, nullum est fermentum metallicum, nisi in auro & argento, quia sunt tincturæ, per quas

quas nostrum argentum vivum coloratur. Et qui sine tali argento vivo metalla tingere credit, cecus ad practicam tendit, & ad transmutationum suarum effectum, nam aurum tingit metalla in colore aureico rubeo, sicut sanguis, & argentum tingit metalla in colore albedinis benè penetrantis ac intrantis omne metallicum corpus. Si ergo cum auro & argento scis tingere in argen. vivo, tum venies ad magnum secretum, quod est ignis noster, & ista sunt media materialia depurata per ingenium naturæ, in quibus sunt entia realia intensa & virtuosa cum omnibus suis accidentibus, per quæ debes semper contemperare lapidem in mixtione, nutritione fermentatione.

Ad tenendum secretè lapidis inventionem.

CAP. XXXIX.

TEne secretum, quòd in omnibus rebus creatis & formatis per naturam in eorũ ultima depuratione reperta est materia prima omnium rerum & cujuslibet ipsarum in forma Mercurii Et hoc nobili videmus experientia, si facere velis, quæ materia dicta est genus generalissimum, non tamen quòd accipias sicut capiunt laici, qui capiunt per terminum consideratum, vel per ens phantasticum, sed sicut est ens reale, qui est terminus materialis naturæ, à qua recipit sua principia materialia in actione generationis, quia est ens primũ; qui est terminus materialis in natura, & philosophia nostra sub umbra logicali clamat eum generalissimum genus, quia est primæ naturæ subjectum, quod in tribus est divisum, per quod est genus generis mineralis: item est genus generis vegetabilis: & iterum est genus generis animalis. & ideo philosophiam nostram volumus comprehendi à tribus principalibus generibus in arte experientiæ, scilicet, de minerali, vegetabili, & animali Scito fili, quod plures libros nostros legent & eos intelligere non poterunt, quia in eis erunt ignoti & absconditi, atq; cooperti termini principales nostri veri intellectus, & aliorum similiter, qui per eorum ignorantiam & defectum laborabunt de die in diem nos reprobare, quia dicimus veritatem, & in fine cognoscentur omnia cum illorum reprobatione. Ideo si posses attingere ad libros nostros à talium manibus absconditos tene, & maximè ab illis, qui hanc tractant artem. In quibus libris apertè revelamus totum secretum. Et super omnia custodi præsentẽ librum ab inimicis mundi, quia magna mirabilia ibi sunt & erunt inventa per certas experientias, sicut dicemus in secũda parte hujus libri,

Quomodo lapis post inventionem suam recipit adiutorium ab aliis rebus, ad efficiendum elixir completum.

CAP. XL.

CVm ulterius tibi dixerimus, quòd dictum genus custodiatur ab omni nigra combustione, hoc est tibi necessarium, quia per illud genus omne tuum opus perficies adjutorio tincturarum solis & lunæ, sed opus est, ut scias illud per artem & scientiam nostri magisterii extrahere, prout dicemus tibi in secunda parte, & expoliare ipsum ab omnibus suis extrinsecis figuris, quas natura in ipso posuit, sicut sunt diversarum planetarum figuræ, ac diversorum mineralium & diversorum liquorum. Et de omnibus istis tamen plus in quibusdam quam in aliis propinquius reperta est, & majoris abundantiæ & adhæsionis majoris substantiis & naturis metallorum; secundum quod plus continent de spiritu quintæ essentiæ, sicut inter vegetabilia vitis dicta materia masculina, & magna lunaria, quæ est succus vitalis, & radix frumenti sive straminis & portis & portulaca, malua & Mercurialis & chelidonia, & aliæ arbores, & herbæ, quæ sunt calidæ & humidæ naturæ, quæ portant flores, & gummas, unde potest fieri oleum, quorum genus multum adjungitur materiæ & naturæ metallorum & mineralium, & alia omnia quæ natura sunt calida & humida. Et inter bestias est species basilisci, & apum quæ faciunt mel, & niel. Et inter liquores sunt sanguis humanus & capilli juvenum hominum ac urina, lac animalium & aliæ humiditates viscosæ. Et inter mineralia sunt sol & luna, quia lapidum sunt fermenta. Et de ipsis propinquius exivit dictum genus, quod melius adhæret propriis substantiis & naturis metallorum, scilicet, auro & argento. De quibus debes fermentationem facere lapidis per cõjunctionem naturalem, & postmodum habebit in omne aliud metallum ingressionem mediante fermento, quod attrahit ipsum in naturam propinquam veræ medicinæ, quæ participat essentiæ perfectorum corporum & essentiali corruptioni perfectorum. Et per hoc tibi extitit revelatum, quòd quantò magis appropinquat naturę gradualiter, tantò melius naturæ participat, & quantò magis participat, citius amore naturæ eidem se adjungit, & in eam convertitur. Quia natura sapiens citius gaudet & lætatur cum sua natura, quàm cum extranea. Et sic apparet, quòd per media naturæ habes transire suaviter ad extremitates, & lapidem nostrum trahere de potentia ad actum.

De ter-

De terminatione ac fine lapidis in diversis figuris. Et quomodo est inter lapides, & inter sales, & inter vitra, quæ omnes exiuerunt de sua natura. Et quomodo debet nasci.

CAP. XLI.

IN hac nobili natura terminatur, & finitur genus (tibi supra dictum) quòd à lapidibus traximus, de herbis & animalibus in forma aquæ claræ impregnatæ à spiritu quintæ essentiæ, quam posteà congelamus cum vapore sui sulphuris, & tunc apparet lapis, qui antea nobis erat absconditus cum sua homogeneitate liquorosa. Fili nostrum sulphur inter lapides creatum est, & crescit inter sales, & inter vitra de prima substantia, de prima re, quæ est dicta substantia ar. vivi. Fili de hac substantia ar. vivi facimus omne opus nostrum, quia incorruptibile est, sed non de sale, quod terminatur in rupem, nec de vitro, neque de alterius lapidis substantia, sed inter illa creamus, quia ipsa credimus esse vasa naturæ, quæ dictum genus elegit. Et ideo, quando lapis noster creabitur, fac eum nasci de ventre matris suæ, nec amodo aliud ponas, quia secum defert virtutem ventris matris suæ, scilicet illam naturam sulphuream, quæ omne argentum vivum congelat. Illa est terra, in qua nostrum aurum seminamus, quia posse habet eum re t nendi. Et talem intentionem habere debes in extractione lapidis à principiis naturalibus tam lapidum, quàm herbarum: cùm Deus gloriosus posuit virtutes plures in lapidibus & herbis, per quas si benè cognoscerentur, multa ex eis mirabilia fierent supra terram, quæ simplices absque dubio miracula reputarent.

De magna coniunctione. Et de modo masculi & feminæ. Et de solis & lunæ eclipsi. Et de secunda nascentia nostri argenti vivi, ad faciendum elixir completum.

CAP. XLII.

MOdò tibi revelatus est locus, unde potest exire nostrum argentū vivū, quod facit conjunctionem femellæ & masculi. Non credas, quòd sit in loco femellæ nec masculi in magno magisterio, imo est quasi mediator solis & lunæ, quoniam sine arg. vi. isto benè non conjungerentur in perfectione lapidis majoris, propter hoc cum dissolveris solem subtilia cum nostro ar. vi. videbis sanguinem hominis, qui requirit retinaculum opportunum, hoc est femellā convenien-

tem, quæ portat eum infra suum ventrem. Et hoc erit luna, quæ impregnabitur ab igne nostri solis, donec sit nigra sicut carbo. Hoc facit noster Mercurius, qui resolvit tincturam solis, quæ est rubicundior sanguine draconis, & ipse remanet totus tinctus. Postea venit femella, quæ concipit totum hoc, & exinde fermentatur donec ad partum. Igitur fili tibi clarissimè reveletur, quòd generatio nostri lapidis virtuosi & magni precii non potest fieri nisi cum masculo jungatur femella conveniens. Quoniam licet absque femella dictum compositum solis possit dissolvi, attamen actio & passio non potest esse sine proportionato in actu generationis & corruptionis. Et per hoc te facimus scire, quòd secundum terminationem graduum naturæ componimus & discomponimus, sic, quòd Mercurius in primo gradu suæ conjunctionis tenet actum corruptionis illius, cum quo commiscetur, quousque ambo decollentur, scilicet, & Mercurius & sol, & Mercurius & luna. Sed luna respicit ad actum generationis ad faciendũ magnum lapidem, videlicet, quando Mercurius cum Mercurio conjungitur, tunc non est nisi unum compositum, verum nigrum sicut carbo. Quapropter tunc apparet, quòd noster Mercurius non est femella conveniens, cùm corpus sit de tã magna puritate, quòd per suam magnam claritatem corpus compositum corrumpit, & habet potentiam dividendi suam naturam ab natura extranea, quæ venit ab elementis in eorum conjunctione. Ob hoc indiget alia nobili femella, quæ habeat potestatem per vicinitatem recipiendi & portandi, & nutriendi nostrum charum infantem absque deperditione suæ nobilis materiæ, propterea vertitur nigra, quia ipsum totum vult retinere. Tunc poteris dicere quando videris hoc, quòd luna patitur eclipsim supra totam terram, quam portat in suo ventre, & sol similiter, quoniam nihil inde videtur, quoniam ambo eclipsim patiuntur. Et sic vidimus. Vnde sunt multi Astrologi, qui credere nolunt, dicentes, quòd hoc est contra naturam, & de hoc dicunt verum. Sed non habent intellectum naturæ, quia contra naturam est corrumpere cõpositum, quòd ipsamet creavit per suam diligentiam magnam. Igitur necesse est fili, quòd dicta femella sit substantiosa in natura, & propinqua generi minerali ad omnia accidentia totius substantię universalis respectu masculi in complexione. Quoniam de carne exit caro, & ab aqua ventus, & de ventro pluvia. Et ideo necessarium est, quòd habeamus duas substantias materiales & principales, quæ concordant ad unam naturam, & sunt magis approximantes ad illam, ut natura

natura passiva de sua plenaria voluntate, & de sua propria natura habeat appetitum recipiendi formam virtutis masculinæ. Velut femina appetit virum per instinctum naturæ magis, quàm ulla res alia. Veruntamen fieri non poterit per simplicem femellam, cùm ipsa venerit, & devallatur à genere generalissimo, ex quo omnes aliæ res sunt generatæ cum linea graduali: sed cum multis operationibus & cum longa digestione, in qua multæ, & quasi infinitæ expensæ indigerent, cùm adhuc opus nostrum non sit inceptum: & quando lapis per artificium subtile natura metallorum cum dicto argento vivo exuberato fuerit creatus. Quoniam necessarium est, quòd noster Mercurius misceatur cum natura duorum corporum, & posteà ab illis expellatur, antequam de illis poterit fieri elixir completum. Et ideo sunt delusi Artistæ moderni, qui credunt esse ad finem, quando deberent incipere, & faciunt projectionem cum magna abusione, quoniam nō integraverunt totum cursum naturæ, qui durat per spacium duorum annorum, completæ, unde lapis est unius anni, & elixir alterius omni novo Artistæ, qui nunquam fecerit. Sed omni bono Artistæ experto, qui est subtilis, habetur unus annus, & tres menses, quia secundum quod corrumpitur, similiter generatur. Idcirco si est expertus in sua corruptione, tantum magis erit expertus in sua creatione, quoniam id, quod corrumpit, hoc idem creat, & totum hoc per operationem fit, quæ per nos clamatur solutio & congelatio, quas tibi dabimus per practicam scitam, & per nos cognitam in secunda parte hujus testamenti.

De naturis radicalibus ad consequendum, & citius attingendum perfectionem, & naturam specialiorem matrimonii. Et de virtute, quæ exit ab hoc matrimonio.

CAP. XLIII.

PEr hoc fili, cùm noster sol masculus indigeat magis appropriata femella in natura, idcirco eligimus materiam magis coctam, per quam decoctionem sua natura vertitur in naturam metalli medii, mediante, quo nostrum magisterium melius completur cum magna perfectione. Ideo fili, tu debes eligere & cognoscere meliores radices minerales naturæ, quæ sunt magis approximatæ & approximandæ in natura liquabili cum toto eorum ingenio. Cum quib. precor te, quòd nostrum magisterium teneas secretum, quoniam generans activè, & generatum passivè, esse debent in una

specie & forma consimili, scilicet, forma metallina, quia sic
requirit natura, sicut loquemur plenius in fine nostræ theori-
cæ pro melius intelligendo perfectionem nostri magisterii,
quod comparatur generationi humanæ, ratione distinctio-
nis sui sexus aut generis. Sed licet dicta femella mineralis sit
de calidiori natura, quàm prima, quæ non habet aliquid de
calore nec frigore complexionali, nisi in termino excellen-
ter simplici, dicta tamen femella mineralis est frigida in na-
tura complexionaliter sui masculi respectu, qui est calidior
actu, quàm ipsa sit secundum gradus naturales in complexi-
one generationis. Et sic secundum diversas actiones per na-
turam introductas, diversæ formæ productæ sunt in com-
plexionibus diversis de potentia in actum. Et ideo si femella
esset adjuncta, & additæ primæ femellæ simplici, quæ de-
scendit à genere generalissimo intentione, quod generatio
de ipsis duobus fieret, femella mineralis in hoc casu, esset
dictus masculus ratione sui magni caloris, & teneret locum
masculi, sed non est talis, sicut masculus perfectus agens,
qui est dator formæ per actionem generationis, & in quo est
generatio perfecta forma, quæ portat materiam [illegible] cõ-
pleto. Et quia licet in luna est forma activa & materialis, est
tamen remota usque ad certam gradualitatem, & illi conve-
nit dare activam tale materiale quod habeat posse dare ei
certam formam spiritualem, quoniam aliter esset nimis tar-
da in generatione sibi similis. Et ad evitandum talem errorē,
natura nobis ostendit experiētiam certam, qua virtutes ejus
debent augmentari. Vnde tibi dicimus, quòd hoc fit [illegible] ma-
sculi calore, tam in prima conjunctione solutionis ipsorum,
quā in secunda de sui germinis reductione, tunc copiose & in
abundantia magna cōcepit femella nostra in suo ventre hu-
mido sui masculi calore, quem postea reddit libenter cū ma-
gno impinguato & amplexatione crassa in sua reductione, &
hoc per attractionem & appetitum, quos natura cepit de ca-
lore sui masculi in prima conjunctione. De hoc damus ex-
emplum, prout potes videre de aquis, quæ fluunt & defluunt
per conductum fortium virtutum mineralium, quibus se ad-
aquant & imbibunt, & per illas virtutes convertuntur in la-
pides, citius aut tardius, secundum virtutem mineralem, pro-
ut ipsa fuerit per suum locum continentem confortata aut
debilitata. Et ideo confortamus nostræ femellæ virtutem
cum calore sui masculi, ut levius & sine vi, sed amicabili am-
plexu naturæ possit suum germen primum fermentare, & in-
fra suum ventrem tractum, cōvertere, & congelare per calo-
rem

rem sui masculi, per quem calorem dictum germen venit in magnam & fertilem exultationem, & tunc nihil agendum in transmutatione naturæ, quia virtus corporalis femellæ nostræ confortata, jam retinet & alterat nutrimentum cum materiali calore, & per virtutem attractivam eidem per concordiam naturæ infusam, trahit ad ipsam, & sic inspissat per subtilem vaporem sulphuris, qui est in nostra minera in similitudine fumi Mercurialis sicci & sulphurei in ventre, cuius est ignis non urens nec ardens, qui est vicinus & amicus naturæ. Et ideo dicimus, quòd aurum est magis placens nostro arg. vivo, quàm quodvis aliud metallum, sicut manifestat suę puræ naturæ conjunctio, virtute cuius argentum nostrum vivum purè congelatur in sulphur multum placens. Quare tibi dicimus, quòd ubi hæc est virtus, ibi est propriè locus certus generationis nostri sulphuris, & transmutationis nostri proprii germinis.

Quomodo generatio non potest venire de qualitatibus nimis remotis. Et de differentia quæ est inter masculum & fœminam. Et de calore philosophico.

CAP. XLIV.

POst hæc fili satis tibi potest esse declaratum, quòd de fœmella nimis frigida, & masculo etiam nimis calido non potest fieri generatio, propter extremitatem, & intemperantiam suarum qualitatum. Ideo capere debes aliā fœmellam, si vis nostrum facere magisteriū, quæ sit calidior, & habeat qualitatem frigoris temperati & complexionati ac materialem humorem, respectu proportionis caloris sui masculi, secundum quod corpus naturale requirit. Nam à tali proportione fit patenter, & extrahitur generativa virtus de potentia ad actum. Vis ergo fili, quòd dicamus tibi, in quot rebus debes cognoscere virtutem, qualitatem & quantitatem philosophici caloris. In quatuor igitur rebus eum habes cognoscere, scilicet, in subjecto, in quo est secundum naturam, quod est arg. vivum. Nam secundum qualitatem materię, vel proprietatem recipit propriam determinationem, ut patet in elementis, in quibus est secretum secundum naturam, & in illo, quod est procedens ab informativa virtute, habentem respectum ad cœlestem virtutem, quæ est naturæ naturatæ informativa virtus, & hæc dependet à naturali calore. Tertiò habes considerare in virtute potentiæ generativæ simplicis, & ista dependet à calore ignis communis simplicis benè informato. Et ultrà debes considerare proportionem hujus tertiæ virtutis inter alias, scilicet, quòd virtus potentiæ

a [illegible]

generativæ teneat in se captam formativam virtutem, scilicet calorem artificialem rectum & gubernatum ab Artista respectu cœlestis virtutis, & quòd dicta formativa virtus, scilicet, calor artificialis excitans, captam teneat sua temperantia magna, quæ fit frigiditate contemperante ac temperante calorem stimulativum & cogente calorem, remanente in profunda compositi compositione. Nota, quod ignis philosophorum constat ex quatuor: Igne videlicet innaturali apposito in subjecto proprio argenti vivi, sicut præcipit philosophus, cùm dicit, quòd proprius ponatur ignis in corporibus, & calor naturalis simplex illius subjecti, est calor virtus informativa, & proportio istorum trium, quia si unus excedit alium, præoccupat ipsum, & diminuit ab actione sua, sicut per calorem digestibilem apparet, videlicet, quòd virtus potentiæ possit operari, & si non, quod operetur sub potētia virtutis informativæ & ejus influentiæ. Et quòd subjectum dictę potentiæ non sit excedens, vel caloris in quantitate, & hoc fit per solutionem. Vnde nota de temperamento ignium similitudinariæ in quantitate substantiæ, hoc ēst quòd non excedat in potentia dictam virtutem, tali actione, & quòd non diminuatur materia, nec sit in qualitate contraria repugnās, & hoc habes scire, quòd alterum elementorum debet poni in alterum. Et quanta proportio erit talis potentiæ in actione sua, tanto erit activum productum majoris virtutis operativæ in suis naturalibus operationibus secundum cursum naturæ. Et quia fili fortè tibi videbitur impossibile esse cognoscere ad faciendum magisterium, nos tibi declarabimus clarius in secunda parte, cùm pro hoc faciendum tibi dixerim', quòd addes solem & lunam quousque patiantur eclipsim, & sunt in capite & cauda draconis, tunc fili fecisti unitatem de pluralitate, de qua natura novam generationem faciet, quādo dicta unitas in se pluralitatem continet essentialem, & nō accidentalem, quæ venit ex parte Mercurii vulgaris, qui accidentibus plenus est. Et ideo venit error illorum, qui decipiunt homines per suas accidentales tincturas, & credūt, quòd illud sit arg. vivum nostrum essentiale & substantiale, quod quidem habet majorem virtutem in centuplo, quàm accidentale, quia operationes essentiales & substantiales nobiliores sunt, quàm accidentales, & melius in nostro magisterio. Et in illo casu declinat ars à similitudine naturę, quia materiæ naturæ respectu materiarum artis, non sunt nisi accidentia philosophicè loquendo vel mediocriter. Quare opus est naturæ, quòd subtilius habeat formare creaturas suas omnes,

omnes, & cùm ars non possit adeò subtiliter operari, opus est, quòd ei secundum suam potentiam succurratur, & adjuvetur. Et hoc est, quòd ei non administretur materia tam subtilis, scilicet per pluralitatem essentialis & substantialis materiæ per omnia ejus accidentia. Et quantò natura est magis essentialis per unitatem pluralitatis, tantò virtus est pluris majoritatis & magnitudinis in essentia activa & passiva, nec dicta virtus habebit in se operationem nec aliquod subjectum essentiale, in quibus benè se sustentare possit sine tali actione & passione. Et ideo talis pluralitas in nostro magisterio naturaliter desiderabilis est.

Quomodo ex unitate argenti vivi nostri, quod est factum de pluralitate, exit virtus simplex assimilativa lapidis.

CAP. XLV.

AB hac unitate fili facta in pluralitate exivit quædam nobilis potentia, & unum secretum principium naturale, quod per suam simplicitatem à se transmittit foras de primis realibus entibus ad finem, quòd in illis manifestentur sua secreta. Et sic per simplicia secundaria revelantur potentię primæ speciales in unum conjunctæ, quod nominamus chaos, natura, origo, leo virdis, argentum vivum, unguentum, oleũ, pastura & liquor magni valoris. Ideo, quia multæ virtutes unitæ sunt in unum potentia naturæ, per artem magisterii gubernatæ. Et de illa exeunt operationes secundariæ, quæ ad generationem tendunt. Quia finis realium entium prædictorum est in fine primorum simpliciũ, & sic est in toto cursu naturæ, secundum quod unum ejus reale per suam substãtiam nobilem, ac ejus dignitatem habet plus vel meliorem virtutem, quàm aliud. Et quantò majoris virtutis est, de tanto ejus operatio est in majori & meliori virtute ac potentia. Et ideo in sophisticis operationibus possunt revelari omni inquisitori hujus scientiæ & scrutatori secretorum naturæ, & suæ nobilitates secretorũ, quæ sunt in entibus realibus, quod dictum est, si sciat ea considerare, per quas notitias ad magnũ nostrum secretum poterit devenire, dum tamen habeat primò notitiam de substantiis materialibus, à quibus exeunt entia realia de potẽtia in actũ. Et ideo fili scias, quæ species sunt in majori virtute, & illas sub quib' partes individuales erant virtuosiores respectu proprii generis ipsorum. Et ideo aliqua individualia sunt in natura mineraliũ, quæ majorẽ & nobiliorem habent operationem, quàm alia, sicut sunt primò sol,

postea

postea luna, & sic secundum quod virtus est major in uno genere, quàm in alio, sic ejus operatio virtuosior est in illo, quā in alio. Et ideo noli operari nisi in dictis duobus luminaribus, & in eorum mediatore, qui est noster Mercurius, quia eorum operatio est nobilior & majoris virtutis in sua specie, quàm in aliqua alia. Et quando videbis, quòd pluralitas duorum convertetur in unitatem, aut totum in genus unum per potentiam principii activi & simplicitatis dictæ nostrę materię, tunc omnes ubiq; in uno participant fines specierū, & in isto generis principio, & in ista unitate fines individuorū incipiēt primorū, quas natura possidebit. Et ideo necessariū est, quòd corruptio istorū sit incipienda & principianda ad dissolutionem sui generis novi, in quo sua prima materia vel natura salvata est. Quare patet manifestè, quòd sine simplicitate non esset potentia & dominatio in cursu naturæ, & sine posse nō esset species, & sine specie individualia non essent, quia necessarium est, quòd habeant esse sub una specie propria. Et sic tibi revelatum est fili, quòd cum intensa simplicitate omnia entia realia, & eorū naturæ movent se, & etiā phantastica, & quantò eorū major est motus, tantò melius potes cognoscere, quòd virtus naturalis est majoris potestatis, & per consequens ejus operationes, & ideo in majoritate, & in virtute motus, multiplicatur majoritas & virtus suę operationis. Notitiam autem majoris virtutis habebis per notitiam amplioris motus, si scias ejus majorē finem cognoscere, quia motus venit à potentia, & potentia à simplicitate, intellige corporaliter & naturaliter. Et simplicitas venit à subtilitate, & subtilitas venit à solutione, quæ est finis corruptionis individuorū veterum vel antiquorū. Ideo dicimus, quòd per solutionem trahitur lapis noster de potentia in actum, cùm de illa descēdant entia realia concreta, quæ sunt instrumenta omniū naturarū phantasticarū & realium per confusionē nobilis mixtionis, & inde veniunt omnia nobilia agentia, in quibus sunt majores motus, & in nobilibus patientibus, in quibus semper moventur sua agentia propria Et quando motus habent majores virtutes ad agentia, unde recipiunt nascentiā & originem immediatè, quam non habent in patientibus, de tanto ipsorū operatio est majoris virtutis in activis, quàm passivis. Et ideo sol est majoris virtutis, & majorem instinctum habet generationis, & citius creandi sibi simile, ratione sui motus, quàm luna vel alius quivis planeta in toto cursu naturæ, sicut homo majorem habet appetitū, quàm fœmina, & anima melius, quàm corpus. Si ergo fili scis talem masculum appro-

priare

priare tali fœmellæ, habebis puerum, qui nunquã morietur. imò faciet mortuos vivere, & post mortem vivet cum illis.

Quando Artista debet considerare potentias duorum argentorum vivorum post coniunctiones ipsorum, & differentias sui effectus respectu suorum effectuum.

CAP. XLVI.

POstea fili non debes ignorare potentiam istorũ duorum argentorum vivorum, quando scilicet simul conjuncta sunt per dissolutionem, cùm unum sit activum, aliud passivum. De istis duobus per concordantiam differentialem, quæ venit à potentiis & virtutibus unitis, exeunt quatuor naturæ principales, quæ vocantur alio modo quatuor virtutes naturæ regitivæ Prima nominatur attractiva vel appetitiva. Secunda natura retentiva & coagulativa. Tertia natura expulsiva. Quarta quæ est continens, digestiva. Natura attractiva facta ex domino caloris per siccitatem temperatam. Retentiva fit per dominium siccitatis. Expulsiva fit ex dominio humiditatis & constrictivæ frigiditatis. Et natura digestiva fit per putrefactionem, quæ facta est per dominationem caloris per moderatam ac temperatam humiditatem. Natura attractiva movetur à masculo calido, & retentiva à terra patiente. Expulsiva movetur ab humoribus parentum, qui miscent se in dicto genere, quod nominamus arg. vivum, quod quidem propinquius descendit à genere generalissimo. Et digestiva movetur à qualitate ignis corporis temperati cum ipsorum humore per decoctionem omnia simul immiscendo. Quare nos vocamus & dicimus omnem meliorem partem totius compositi digestam & separatam, unguentum, animam, aurum nostrum & oleum. Vnguentum, quod colorat & tingit & fundit, & facit fluere omne arg. viv. ratione suæ perfectionis, quam acquisivit per dictam digestionem, quia in eo frigidum conversum est in calidum, siccum in humidum, ponderosum in leve, quodlibet per sua media, & quilibet per suũ motorem. Fili si nescis differentias, quæ sunt inter calidum & frigidum, masculum & fœminam, nunquam scies opus nostrum facere. Scias, quòd nihil potest nasci nisi ex fœmella & masculo, nec aliquod germen generari nisi ex calore & humiditate. Fortitudines appetitivæ sunt masculinæ calidæ & siccæ, & sunt ignis coagulantis. Retentivæ sunt etiam masculinæ, frigidæ & siccæ, & sunt terra. Et fortitudines mundificativæ, aut digestivæ, scilicet, alterantes sunt fœmellæ calidę & humidæ, & sunt aër. Fortitudines expulsivæ sunt similiter

fœmellæ

fœmellæ frigidæ & humidæ, & sunt aqua. Et quinta fortitudo vita est infantis nostri, quæ amplius non est alicujus qualitatis, scilicet frigiditatis, humiditatis, siccitatis, & caloris, quia non amplius calida, sicca, frigida, nec humida, neq; fœmina, vel masculus. Fili noster infans habet duos patres, & tot matres, ideo delicatè nutritus est ab eorum tota substantia, regnat & regnabit in mundo, nec morietur. Fili fortitudines appetitivæ sunt calidæ & siccæ, & sunt illæ, quæ attrahunt, tingunt, & colorant, formant colores sine separatione vel alteratione, & istæ exeunt ab igne, qui est eorum pater. Fortitudines retentivæ, frigidæ & siccæ sunt illæ, quę adjungunt colores corporibus, & ea mollificant ligando forti vinculo dictas tincturas sine separatione aliqua. Fortitudines digestivæ, mundificativæ, sunt illæ, quæ mundant & lavant immunditias corporum, & de ipsis extrahunt primam naturam & ipsam ardentem, accensam, & illuminatam constituunt & ordinant, quia sunt calidæ & humidæ. Fortitudines expulsivæ, frigidæ, & humidæ sunt illæ, quæ expellunt vitia mundi, & quando sit opus, ipsa transmutant corpora inter se simul, quousque in illorum crudam naturam transierint. & pòst, quando quodlibet elementorum, omnia versa sunt in unum, nunquam separabuntur neque dividentur. Et sicut quodlibet ipsorum fuit in corpus redactum totum, sic etiam in corpus vertitur, & sic per artem se componunt, & in unum adduntur, & adjunguntur eorum naturæ. Quinta verò virtus est illa, quæ totum facit, & omnia ducit & conducit ad finem suæ compositionis, & est spiritus quintæ essentiæ per naturam influxus in compositorum substantias ad finem, quòd sua virtus per artem sit reflexa, & infixa in ipsis corporibus.

Quomodo lapis sortitur diversa nomina per suos diversos effectus.

CAP. XLVII.

FIli, quando voles nostrum magisterium incipere, non opereris, nisi de naturis melius lucentibus. De quibus naturis melius lucentibus minor mundus creatus est, quas tibi nominabimus per suas proprietates. Scias ergo fili, quòd sulphur est ignis, & magnesia est charissima nostra terra, & secundariè est aër noster, & argentum vivum est aqua nostra viva, quæ fluit & currit per totum corpus. Sed spiritus secretus est aqua secunda, à qua omnis res habet accipere nutrimentum,

mentum, & omne germen, vegetationem, & omne lumen illuminationem debet habere. Si autem operationem desideras facere magistraliter, & per artem sine falso, necessarium est, quòd in coæqualitate naturali ducas omnes istas naturas, scilicet calidum & frigidum, humidum & siccum, masculum & fœmellam magistraliter. Ex hac conjunctione patet principium generationis lapidis, & posteà nutries per aquam, quæ secum portat in illa lumen & vitam, ac spiritum, coquendo æqualiter opus tuum cum residentia, constantia, existentia, atque compone istud secundum compositionem illorum, de quibus vult componi, scilicet, sol & luna, & Mercurius noster. Fili de diversis naturis fundatur nostrum compositum, quoniam corpus & quantitas ipsius à melancholia fiunt, tunc ignis, qui est cholera rubea compositus & additus est cordi vel epati ad benè dirigendum illud, quod ad cor venit, post hanc digestionem materia per ignem digesta est expulsa & trusa ad epar, cui additur aer, qui est sanguis fluens & decurrens per omnes venas corporis, & tunc apparet color, quando in rubeum totum versum est. Et aqua, quam phlegma vocamus, posita est in pulmone, & ascendit in linguam, & aliis oris instrumentis. Sic fili opus est tibi, quòd per scientiam & mensuram artis, addas naturas, quousque corpora facta sint spiritus per fortitudines accidentales intromissa in cursu philosophiæ nostræ per artem magisterii. Adde ergo duas naturas, quousq; traxeris totam naturam puram & lucentem, atque claram. nam de illis duabus debet una clara nasci, quæ totum genus suum illuminare debet. Custodita-men corpora in suis liquefactionibus, quando eris in opere, noli transcendere mensuram, quam signa naturæ tibi monstrabunt in qualibet decoctione, quia natura in naturam mutatur, quousque corpora in eo remaneant permanentia ad liquefactionem, & ad fusionem, propter permanentiam materiarum fixarum, quæ sunt nostra secreta benè temperata & humida, in quibus corpora versa sunt per artem magisterii, & sunt unguenta, olea, fermenta, & animæ, & soles, qui lucere non cessant supra terram nostram, atque radiare, quare laborare oportet te, in attenuatione naturæ, ad formandum corpus philosophiæ, quousque sit aqua clara, quæ aqua vocatur aqua sapientiæ, nam tota est aurum & argentum, delata in actionem elementorum spiritualium, in quibus quiescit & gaudet quintæ essentiæ spiritus, qui totum facit.

Quo-

Quomodo Artista & operator debet custodire naturam spiritus quintæ essentiæ sicut formam formarum. Et quomodo debet illam intelligere. Et de mensura ignis.

CAP. XLVIII.

IDeo fili necessarium est tibi custodire naturam spiritus quintæ essentiæ, si vis aliquid facere, quæ quidem à prima causa dependet, sicut forma formarum, quæ posuit se in dictis quatuor naturis honorabilioribus, & est nominata anima elementorum, lumen clarum, & spiritus quintæ essentiæ. Et quia omne formatum substantiale immediatè descendit ab ista causa proxima quinta, & nos clamamus eam matrem matrum omnium aliarum formarum. Fili non debes intelligere, quòd hæc forma & spiritus sit nec calidus, frigidus, siccus, nec humidus, nec masculus aut fœmella, sed intellige, quòd causa magnæ perfectionis ejus attingit ad quālibet earum quatuor naturarum, nam sine spiritu isto non esset complexio in aliquo complexionato, sicut manifestè cognoscimus & videmus cum certa experientia in ligamento & complexione quatuor elementorum, quæ quidem contraria qualitate sibi ipsis repugnant, quia repugnantia dictorum elementorum contrariorum non possent concordare quòd in unum redirent, nisi esset illud nobilissimum medium, quod confusè per omnia vadit elementa, & in qualitate suarum naturarum participat. Idcirco fili, si istud vis cognoscere, illud est quod ponit inter inimicos pacem, & ad illud convenit attendere, & gratia exempli, aër & aqua sunt inter duos inimicos, aër inter calidum & frigidum, & aqua similiter cum sit inter humidum & siccum, scilicet inter aërem & terram. Et ideo quando volumus, quòd siccum convertatur in humidum capimus instrumentū quod est in aqua, quæ quidem participat per humidum humido radicali, sc. vapori humiditatis aëreæ discordante à suo phlegmate aquatico, in quo spiritus quintus delat⁹ est, sine quo vapore, qui est materia nostri germinis deportati in suo phlegmate, quod descēdit à dicto genere generalissimo, non posset congelari. Ideo tibi dictum est, quod benè scias substantiam aëream disponere lapidis nostri, & substantiam terræ ejusdem lapidis, quæ est sua mater, quousque sint absq; separatione benè conjuncti. Fili substantia aërea est materia nostri germinis, quæ alio modo aqua nominatur permanens, humiditas cujus multum calida est, quia induta est proprietate ignis naturæ. & ideo opus est, quòd scias eam disponere

nere & cognoſcere, ſupra quam terram debes eam congregare.. Nam ibi eſt vis tota, omnesque virtutes ibi jacent noſtri lapidis. Nam ſi ſubſtantia germinis eſſet congelata & converſa in ventre matris ſuæ, quæ eſt vas naturæ expirata aeritate, quæ ſuæ participat eſſentię per vim excitativi caloris, germen ſine anima remaneret, nec amplius haberet pulſum, neq; motum alicujus ſpiramenti. Et ſic ad modum terrę mortificaretur in albo colorato, quæ indigeret ſpiritu vivificativo, ſcilicet aere, in quo omnis res vivificatur & inſpiratur.

Quare terra noſtra absq; ſpiritu iſto non portaret aliquem fructum, nam iſte ſpiritus eam perficit. Velis ergo fili aeritatem volatilem in terra ſua congelare, amoroſo nutrimento ignis appropriati, ſicut infans inter brachia matris ſuæ, videlicet, quòd dictus ignis ſit in iſto gradu proportionatus, quòd vim ſpiritus calidi & humidi non ſuperet. Nam ipſius ſpiritus natura calida citò reſolveretur per ignis improprij flãmam, ſicut virtus magnæ flammæ virtutem parvæ annihilat. Et debes in hoc caſu aſſimilare naturæ, ſcilicet, quòd non capias de igne elementali in generatione rerum naturæ, niſi inquantum indigebis ad proportionem excitationis ignis naturæ, qui movetur per totam materiam. Et de tali ſimilitudine natura, in qua eſt virtus generativa, eſt tua directrix & magiſtra. Quare ſcias eam intelligere. Nam ipſa magna ſapientia proviſa, & magna ſolicitudine in ſuo naturali opere non capit de igne elementali, niſi tantum, quantum indiget ad informationem ſuæ materiæ. Sic fili debes tu facere, ſcilicet, ſpiritum humidum dictum infigere in ſuam terram, & ſuaviter deſiccare per calorem, quem nominamus eſcateſim, ipſe enim patitur ſenſum naturæ, quia ſufficit ei, quòd ſiccitas terræ ſuſtentetur per ſiccitatem multum debilis ac tenuis ignis. Et cùm toto hoc per calorem ſubtilem dicti ignis ſua ſibi natura excitetur, absque transgreſſione virtutis illius, quia per illam ſpiritus calidus ad profundius honorabilis materiæ penetrat & intrat, ſicut anima corpus intrat hominis ad vitam dandum. Fili, hæc eſt veriſſima ſubſtantia aerea, quam debes per ingenium naturale cogere, & eam in corpore fixare, ne mortificata remaneat. Et poſt hoc projicias ſuum phlegma cum omnibus ſuperfluitatibus, & tunc habebis ſubſtantiam terream benè diſpoſitam per humiditatem & calorem, ſine ſeparatione unius ab altera, & totam converſam ad naturam aeris, quod ligamen factum fuit per dictam aquam, quæ eſt medium ſicci & humidi, & inceratio naturæ

vocatur, aut naturalis, eò quòd natura facit eam per generationem & vivificationem rerum mortificatarum, quando per ſublimationem conterminat ſiccum cum humido, & econverſo. Hæc enim mixtio eſt naturæ, quia cum igne fit, & ſine illo non. Ideo neceſſe eſt, quod de multum ſubtili terreſtri, & fortiter digeſto ac ſubtili calore aereo ſulphur ſit compoſitum, ſicut in vaſe naturæ; in quo dictum humidum & dictum terreſtre ſimul miſcentur ſubtiliter, & per minima, & inſenſibiles petias, ſic ut minimum terreſtris ſicci & minimum humidi ad quantitatem unius grani de uno, & ad quantitatem ſimilem de alio congregentur ſimul, tali modo, quòd unum nec aliud ſeparetur à partibus generis ſui, ſicut per eorum ſublimationem apparet manifeſtè. In qua certa & approbata experientia videtur, quòd hoc totum volat & aſcendit, vel in toto remanet inferius. Et ſic per artem invenitur, quòd nulla partium ſeparatur ab altera, poſtquam natura hæc colligaverit cum majori & minori, & cum magna & miraculoſa ſolicitudine. Fili, hoc totum fit in primam noſtri lapidis creatione, & eſt alterarum rerum mixtio, aliàs vivorum argentorum alterorum unio, quæ poſſunt colligari in eſſentiali ſpiritus quintæ unitate eſſentiæ per alterationem, adeo quòd nunquam poſtea ſeparabuntur à ſuis homogeneitatibus, ſicut poſtea videbitur per experientiam ſublimationis, quæ poteſt aggregare hoc, quod de uno genere eſt. Poſtea non debes ignorare, quòd neceſſe eſt, ut medicina noſtra de una natura & uno genere componatur & componi debeat.

Quomodo ſublimatio ſeparat purum & mundum ab impuro & immundo, per ſubtilitatem ingenii artis & naturæ. Et quomodo debes intelligere animam. Et quid eſt anima.

CAPUT LXIX.

POſteà fili ſublimatio noſtra ſeparat totum purum & mũdum, quod collectũ eſt Mercuriali unitate, à fecibus groſſis terreſtribus & immundis. Et ideo tibi neceſſe eſt legere, ſcrutari, & multis conſiderationibus rationabilibus ſtudere ſuper iſto regimine, quia hic eſt totum periculum, & utilitas tota, totumque magiſterium, ſcilicet, puerum noſtrum informando, ac animam in corpus ejus inſpirando cum humore & calore veri luminis & clari quinti, quandoquidem tunc videbis transmutari materiam de colore in colorem, nec intellige, quòd hoc vi fieri debeat, ſed per ingenium & ſubtili-

ſubtilitatem, quas à natura debes intelligere, nam per ipſius ſapientiam habet natura multam ſolicitudinem habendi, & deportandi materiam ad ſuam perfectionem. Quare ſi omni tempore deſideras opus invenire per naturam, adminiſtra ſemper naturæ diſponere ſuam materiam cum ſcientia tota in igne, ſecundum quod natura eum diſponere requirit & petit. Nam tunc ſuum proprium faciet debitum, quia format, collocat, & permutat materiam & non tu, quando eum reperit, quòd per artem reſpectu principiorum naturalium ſibi appropriato ſtabilitata eſt & præparat materia, tunc natura per ſolicitudinem & intelligentiam in obediendo materia totam perficit materiam. Et ſicut nihil habes agere niſi adminiſtrare naturæ, eò quòd nulla forma excepta anima eſt movens materiam ſecundum proprium ſuum actum, & ſine motu res non poteſt generari. Et ideo ab anima totus provenit effectus. Non quòd intelligas quòd hoc ſit ſecundum quod ſit organicum corpus philoſophicũ, & habeat poteſtatem vitæ in animalibus, ſed ſicut operator eſt in artificio ſuo. Et ideo fili hæc anima non eſt virtus ſexta, ſed eſt virtus quinta quatuor elementorum, quæ ſupra reſultat, & de puriori eſſentia quatuor elementorum. Et ideo in ſphæra ignis quieſcit, & ibi habitat per continuum motum, & cauſa ſui motus eſt ejus calor excitatus naturalis per ignem ſimplicem elementalem, ſicut in eodum gradu. Cuſtodi ergo ipſum ne exeat præ calore nimio, & habeas cũ in amore.

Quomodo naturæ elementales exeunt à maſculo & fœmina ad faciendum generationem.

CAPUT L.

CVm autem fili de quatuor naturis ſuprà dictis duæ à maſculo, ac aliæ duæ à femella dependẽt, unde vis eſt quòd in ſimul habeant pati in mutatione ſuarum naturarum tantum, donec ſuprà dicta virtus quinta ponet ea in vera concordantia, & ligatura cum eis per talem ligam, quòd nunquam ad finem termini ſuæ mixtionis, aut per ſe aut per accedens ſeparatur ab eo quouſque per corruptam ſeparationem edictæ virtutis venit ad finem termini ſuæ commixtionis, & ſit de toto ſeparata, diſſoluta, & deligata à toto compoſito. Et tunc elementa potentiam non habent ſe retinendi, ſed ſeparata remanent, & diſligata elementariè unum ab altero, quando eorum ligamen, hoc eſt virtus quinta prædicta ſeparata & diſſoluta eſt ab eis, tanquam res confuſa & deſolata, quæ ſuum guber-

natorem amisit O vos pueri filij doctrinæ deauratæ, notetis hanc nobilissimam virtutem, si vultis quatuor elementa simul per unitatem ligare, quia sine illa mixtio vera aurigraphiæ neque unio fieri potest ipsorum. Et cum ista fit suo temperamento quod ex nobili concordantia nascitur cum propria mensura descendente à superiori natura, quæ natura habet in se philosophiam & scientiam septem artium liberalium, quibus operatur. Quoniam ipsa in se portat omnem Geometricam formam, & omnem rem terminat virtute Arithmeticæ suæ per æqualitatē numeri certi, & per notitiam Rhetoricalem, intellectum suum ducit de potentia in actionem. Vos ergo filij doctrinæ, debetis hoc instrumentum cognoscere, si scire velitis & experientia certa videre, virtutes influxas, & reinfluendas, tam naturæ sapientia, quàm artis sagacitate in suis compositis.

De intentione, per quam fit unio quatuor elementorum. Et quomodo potest fieri, & quando, & quare est factum.

CAP. LI.

ANtequam facias fili unionem spiritualium elementorum, opus est scire, quòd per intentionem fixandi ea velis unire ad finem, ut ista unitas fixari possit quousque ipsa resistere possit contra bellum ignis. Fili ignis est proprietatis talis, quod nullam rem corruptionem habentem pati potest, imo ipsam omnino secundum ejus potentiam annihilat cum sua proprietate velit, quòd nulla corruptio post cū sit per differentiam magnæ contrarietatis, quæ est inter proprietatem ignis, & impuritatem aliorum elementorum. Ideo fili necesse est tibi, quod primò habeas elementa præparare cum purgatione philosophicali, quousq; tu habeas illā puram naturam, quæ puro elemento est appropriata, & primæ rei à centro ipsorum extractæ in forma crystallina clara & resplendenti, & hic, id est, illud elementum, ignis dicitur, qui est incorruptibilis, per quem dicunt philosophi, quòd corpora resolvuntur in argentum vivum quem auferre sapientia est. Quia jam tibi diximus in capitulo formæ majoris, quòd terra quam calcamus non est purum elementum, sed elementatum à vero quinto elemento, quia in suo centro reperta est virgo & verum virgineum elementum & sic de aliis elementis intelligere debes. Hic iterum tibi dicimus, quòd omne illud, quod non erit de pura elementorum natura cōburetur,

buretur, & ex toto annihilabitur, & tunc ipsa elementa pura, clara, & munda remanebunt, & terra resplendens clarior crystallo. Et hanc purgationem faciet supremus creator quousque magnus mundus in suam primam rem convertetur, scilicet, omnia elementa in suam primam essentiam, quæ postea ignem cœli non timebit, quia tunc motus naturæ supremæ in semet remanebit absque aliqua corruptione. Sic fili opus tuum habes huic operi assimilari, quod nominatum est minor mundus, purgationi magni mundi quousque motus ejus absq; aliqua corruptione permaneat. Et tunc amplius non timebit ignem, sed simul omnia elementa magno quiescent amore. Vide igitur quantum creatori summo tenearis, qui tibi dedit esse ad salvandum te, & talia tibi demōstravit si ea videre vis aut habere. Ideo fili scito cùm nulla res imbuta corruptione possit pati vel tolerare ignem, nec ignis in se pati corruptionem: oportet, quòd lapis mundus magistraliter trahatur separatus ab omnibus immunditiis & fœtulentiis corruptibilibus, antequam præsumas eum fixare, quousque sit natura pura, quæ est res puro elemento appropriata & primæ rei.

Quomodo tota substantia lapidis est impregnata igne spiritus quintæ essentiæ. Et de gumma philosophorum.

CAP. LII.

SCias fili, quòd substantia lapidis nostri est tota pinguis & igne impregnata, in quo movetur, & est absconditus spiritus quintæ essentiæ, & ibi habitat, scilicet in sphæra ignis, cùm lapis noster qui est spiritus quintus est totus igne plenus, & est in omnibus quatuor elementis divisis, vel non divisis, & in omnibus habitat draco, scilicet ignis, in quo est lapis noster aereus hæc proprietas est in omnibus mundi cōpositis. Et ideo dictum est, quòd lapis noster est in omnibus compositis mundi, & per totum mundum per illos qui benè intelligunt, sed differentia est inter lapidem, & lapidem. Nā temperamentum fieri non potest, nisi per fermenta, quæ habent necessario fixare lapidem, postquam versus est in naturam metalli, scilicet sulphur & argentum vivum & non exit fermentum de hoc vel hoc, sed de sole & luna tantum. Cùm nihil petimus, nisi quòd lapis convertatur in suum simile, quia de ipsis est totum temperamentum, nec fermentum est antequam dicta corpora in suam primam materiam convertantur. Nam convenit, quòd de oleo & multum subtili terra

fermentum ſit componendum, ſimiliter & medicinam per incerationem naturalem ſolutionem & indurationem, quousque ſit tanquam ſubſtantia una gummoſa. Et hæc gumma potentiam habet convertendi ad ſe omnem aliam rem, cui adjungetur. Fili hæc gumma eſt noſtrum compoſitum fermentum, & ſimiliter medicina, quæ poteſtatem habet convertendi poſt ſupremam medicinam, quæ poſtea formata eſt de dicto fermento compoſito. Et dicta noſtra fermenta ſimplicia ſint noſtra prima olea, de quibus compoſita noſtra fermenta facimus, quæ ſunt magni valoris medicinæ. Quare niſi ſcias dua corpora perfecta ad primam ſuam naturam reducere, non poteris ulla fermenta compoſita habere.

De virtute univerſali, quæ ſeparat elementa, & quæ coniungit ea & unde illa eſt creata in univerſali cognitione.

Cap. LIII.

CErtum eſt fili, quòd quædam virtus influxa eſt in omnibus elementatis corporibus, quia ſine illa eſſe non poſſent, ſed in homogeneis rebus terminatis dicta remanet virtus in mineralitate perpetua, & eſt illa, quæ omnem calorem habet pati, ratione ſuæ perfectæ decoctionis in forma humiditatis liquoroſæ. Et ideo neceſſe eſt, quòd de metallis perfectis eam trahes, quia de ipſis venit noſtræ perfectionis terminatio & claritas quinti luminis. Hanc igitur virtutē extrahes per ſimilem virtutē, quæ eſt in rebus crudis non terminatis per extremitatem, ſed terminatis tantummodo à mediocritate, à quibus ſeparabis aquam, ignē, aerē & terrā, & iſta quatuor elementa cruda ſunt impregnata ſimili virtute, ſed magis cruda per ſuorum vaſorum materiam & ratione potentiæ ſuæ naturæ crudæ, debes attrahere naturam magis coctam, calidam, & humidam & aeream ſubtilem, quæ ingenio naturæ congelata eſt in ſpeciem & naturam metalli in ſua propria minera influxa. Nam iſta eſt magis propinqua naturæ, quàm prima, quia magis propinquè deſcendit à forma formarum, quæ nullo tempore adjungit ſe, nec convertitur in formam metalli, neque faciet, quouſque habeat in ſua natura cruda & pontica, & amarum metallum, & quòd illud crudum paſſum fuerit cum cocto, & econtra coctum per crudum. Et tali modo, fili velis antiquam formam recipere

cipere cum omnibus suis partibus substantialibus, quia hæc est vera species & pura natura claritatis veræ, & per novam vult eam confortare, vel ejus augmentare vires per cœlestis influentiæ administrationem. Nam opus est, quòd natura juvetur à natura & inferior superiori indiget, sicut materia femellæ indiget confortatione: & quòd perficiatur à materia masculi sui, sicut diximus, quòd virtus masculi temperata in calore & humore, temperat ac confortat virtutem passivam, ad retinendum germinosam virtutem, & rumpit, & ducit omnes frigiditates suas excessivas, ad remotam regionem per suum appetitum in virtute cœlesti, quæ dicitur forma, & mater formarum, descendens in virtute conjuncta cum propinquiore natura metalli, cum sua virtuosa & subtili influentia, implendo formas medias, secundum genus & formam materiæ, cum complexione verissimi amoris. Nota ergo fili has tres virtutes. Prima enim descendit à primo motore, aut à motu stellato, & suis figuris. Et istam in nostro testamento nominamus primam formam formarum. Hæc est prima forma, per quam inferiores materiæ transmutantur de forma in formam tantùm per cursum & institutionem naturæ. Et de ista forma natura satis habet ad formandum, & ponendum de potentia in actum sua prima composita per materias elementorum. Et ista forma non potest obediens esse arti. Secunda virtus est virtus infusa in materiis elementalibus compositis, quàm trahere ab illis materiis opus est tibi in quibus est, per modum convertendi genus suum ad primam suam naturam, vel appropinquandi, quantum est possibile suæ primæ rei, & hæc est arti sufficiens, quia materialis est. Et in hoc puncto ars non potest assimilari naturæ, quia dare non potest formam substantialem rebus, sicut facit natura per ingenium suæ nobilis operationis, & intentivæ. Et ideo necesse est arti, quòd ad naturam recurrat ad obtinendum de suis substantialibus formis, quas jam creavit, ad formandum unum corpus cum tali potentia, quòd mas ipsum nunquam teneat: & docere te, quomodo poteris illud corpus trahere à suis compositis creatis, & tibi ostendere suam creationem, qualiter convertit materiam de potentia in actum generationis. Artista igitur, fili, subtilis habet multum inspicere, qualiter operatur natura, ut per artem ei assimilari valeat, & eam insequi, quantum est possibile, & illud, quod nō est possibile, quòd per ingeniū intellectuale sciat supplere ad respectum naturæ, si rē nostrā desiderat,

quæ perficitur per naturam, & illa simpliciter nascitur de tertia virtute, quam intelligere potes per secundam. Et quamvis dixerimus, quòd sunt tres formæ, non est tamen, nisi una tantum sola, quia non accipit finem terminationis, nisi per naturam sui generis, in qua per cursum naturæ influxa est & capta & condensata per illam in formam substantialem, sine qua nulla res mundi potest vivere. Et ad hoc faciendum intelligere nos fortificamus ad aperiendum intellectum humanum, ut sciamus, quòd dicta virtus est influxa humidis radicalibus, quæ sunt imbuta in partibus essentialibus rerum compositarum Mercurialium, & elementorum purorum, & non purorum, quia de dicto humido factæ sunt omnes partes essentiales omnium Mercuriorum, & omnium, quæ in mundo sunt. Et per hanc omnia, quæ habent crementum & nutrimentum, crescunt & nutriuntur. Fili generaliter tibi loquimur in omni re, & si intelligas ea, quæ tibi revelabuntur, ea tene secreta Nam talis est hæc virtus, quòd sine ipsa non possis ligare, nec solvere, formare, transmutare, lavare desiccare, calefacere, humectare, neque animam corpus ponere, per hanc autem elementa ligantur. Et nisi fili per theoricam naturas intelligas, nullo tempore per practicam scies opus tuum corrigere, nec eorum mensuras intelligere, sed potius in errorem cades, deviando per punctum contrarium, qui jacet in casu fortuito.

De natura menstrualis fœtentis, in qua est ignis contra naturam. Et de re, quæ corrumpit totam naturam.

Cap. LIV.

POst hæc fili volumus tibi revelare naturam menstrualis fœtentis, in quo ignis contra naturam est, qui totum lapidem nostrum in quendam draconem transmutat fortem, [illegible], qui ingrossat & impregnat matrem suam. Et dicimus, quòd natura ipsius est in sua nativitate prima in cōplexione frigida & sicca in quarto gradu, & substantia ejus est pontica: sed per suas digestiones & decoctiones de natura in naturam mutatur, & de sapore in saporem. Nam cùm materia subjectum sit transmutationis, statim ipsa per suum proprium numerum in se cōtrarietatem recipit. Et sic etiam movens secundum id, in quo licet contrarietatem possedit, [illegible] transmutationum, secundum contrarium [illegible] illis [illegible], à quo movetur contrarietas. Nulla res aliam

aliam corrumpit, nisi illa, quæ superat aliam in qualitate contraria, sicut est calor & frigiditas. Et nisi sit ejusdem generis, sicut calor tolerabilis & intolerabilis destruens naturalem sensum. Et ideo parva flamma citò devastatur per majorem, ratione suæ excellentiæ magnæ, quam habet contra illam. Nam humidum, quod magno tempore nutriret suam parvam flammam ac longius, comburitur & consumitur parvo tempore per magnam flammam, & tunc aboletur parva. Et sic tibi sit revelatum, quòd omnes res naturæ in uno momento factæ sunt, & in uno momento corruptæ. Et postea in alio momento constant & sunt, quoniam omnes contrarietatem habent, & in illa contrarietate aliæ res sunt excellentes, & sunt omnes unius generis, & aliquæ aliæ omnino contrariæ, & in omnibus tamen hoc superantur virtutibus. Et ideo in eis operantur continuatim in illis, & continuatim patiuntur, quare potes intelligere lapidis nostri corruptionem per vitæ nostræ abbreviationem longitudinemque & durationem ejus, secundum complexionem aeris continentis. In hoc magisterio fili duobus aereis indiges, unus est temperatæ complexionis, & per istum lapis noster generatur, quia in eo virtus vivificativa, quæ est sicut instrumentum animæ ad corpus. Alius aer est complexionis non temperatæ, sicut ponticitas terrestris acuta & amara tibi certificat. Quare tibi sit revelatum, quòd de natura frigida est in quarto gradu, & calida in primo: frigiditas est causa ponticitatis. Caliditas verò causa est amaritudinis & acuitatis, per quam acuitatem fœtet & pungit multum, & habet virtutem aperitivam & incisivam, sicut apparet per suæ actionis potentiam. Nam illud, quod pungit & penetrat, facit unum ab altero separari, & comminuit & corrodit. Et ideo potes cognoscere, quòd res acutæ inter alios sapores, qui sunt de caliditate causati, sunt magis calidæ, quàm aliæ, quia nullã possunt impressionem facere talem, sicut fecit illa, quæ à caliditate excellenti procedit. Et ideo talis res sic complexionata per suum calorem potest semper dissolvere & resolvere humidum, & in vaporem convertere, & illud putrescere, virtute caloris innaturalis, vel ejus impressione, quæ quidem à nostro argento vivo venit, cujus amaritudo descendit à natura lapidum, & est acuitati vicina, quia rodit & pungit, sicut acutum ponticum, sed non ita profundè. Et ideo reputata est substantiæ grossæ, prout alias patet experientia. Nam quando calidum acutum incorporatum cum amaro in forma aquæ humidæ, ingreditur magis profundum corporis disso-

luti, & corpus si sit continuatum in partibus humidis impediunt partes grossas salis, quæ non possunt intrare corpus cum calido acuto. Et ideo cum sit sequestratum à suo loco, non potuit humidum habere, in quo possit continuari, sed capit se ad congelandum in profundo sui vasis, & remanet metallũ dissolutum,& impregnatum à calido acuto in forma aquæ,unde exit nostrum arg. vivum,id quòd ab eo est dissolutum. Ratio quare sal apponitur est, ad extra trahendum ignem contra naturam, qui lapidem nostrum corrumpit. Alia ratio est, quia abstersivum est,& mundificativum unctuositatis. Indiges tamen conservare pondus, quia non expedit, quòd amarum superet calidum acutum, ut non impediat nostri lapidis putrefactionem. Quia nullum animal potest generari per ineptitudinem & inhabilitatem suæ putrefactionis. Natura animalis, quæ est in nostro menstruali, talis est, quòd mortificat &, obscurat omnem rem, & obumbrat atq; denigrat aerea nostra omnia,& omnem animatam rem corrumpit, & desiccat res virides, & humidas naturales,quæ sunt generatæ, aut in via generationis, acerbat res dulces, solutas,& reincrudat res coctas & terminatas, & facit de calido frigidum, de sicco madidum, de duro molle, de ponderoso leve,de grosso subtile facit. Et hæc omnia facit à propria natura sua prima per operationes certas. Item alias potentias habet meliores,quia vivificat omne mortuum,omne nigrum dealbat,omne animatum generat,res siccas humectat,hæc à combustione conservat,dulcificat & dulcescit res agrestes, humidas & frigidas lenit, res siccas,amaras,& calidas mollescit, & in temperatam complexionem portat, & reincrudatam in majorem decoctionem ducit, de frigido calidum facit, de sicco humidum temperatum, de levi ponderosum cum mediocritate, de subtili facit grossum, quod cum simplo participat, simplex condensat, rarificat spissum, & sic operationes contrarias habet quæ sunt operationes naturæ. Nam quando congelatum est congelat,quando dissolutum est dissolvit congelatum. Non mirum ergo fili, si virtus talis menstrualis ponatur in corde tuo, & diligenter perquiratur, cum sit generatrix & gubernatrix totius naturæ. Et ista est res vilis, quæ per seipsam vertitur in rem nobilissimam,mirabilem ac preciosissimam, quam rem non credidissemus, nisi vidissemus ejus effectum. Nota, quòd hæc virtus recipit animationem & finem à suo elemento. Et super hoc videas capitulum in nostra practica, quando dicemus de corpore & spiritu, simul dando exemplum de generatione

ne humana. Et de ista dicemus adhuc in capitu. 27. & alibi in 48. 49. ante Sed spiritus secretus. Quoniam ibi intelligitur de proprietate indurationis menstrualis, quæ participat inter duas operationes, scilicet inter durationem, & mollificationem. Et hoc benè si intelligis, cognosces, quòd virtus mineralis, sive in terra sive in aqua portatur, & deportatur. & considera benè super potentiam suam, quia non recipit determinationem, nisi à sua propria materia, & recordaris, quòd potest esse terrestris vel cœlestis per intromissam virtutem quæ in aliquo ab agente extraneo suffocari non debet. Sublima ergo Mercurium in quo est talis virtus, quia sublimatus virtute sua congelabit Mercurium in altam medicinam. Sed hoc non fiet nisi sublimatus. Vnde dicit Avicenna, quòd primò noster Mercurius debet sublimari, & primum quòd debet fieri in opere, est quod sublimes Mercurium.

Quomodo Artista & operator se habituare debeat ad inveniendum dictum menstruale, & intelligere naturam suam.

CAP. LV.

POst fili menstruale quærendo, sine quo nihil naturaliter fieri potest, opus est ad naturalia principia recurrere, ad illa, scilicet, in quibus natura incipit immediatè operari, quæ quidem principia naturalia sunt adhærentia multū cursu naturæ suis propriis substantiis, sicut sunt prædicta humida radicalia, quæ per eorum naturalem calorem excitatione ignis solis terminantur & finiuntur in substantiam metalli, quòd nunquam possibile esset fieri, nisi naturæ metalli participarent. Quare dicimus, quòd hæc radicalis humiditas non est nisi argentum vivum substantia calore sulphuris impregnata. Et hic sulphuris calor, est causa congelationis humidi radicalis Mercurialis, & suæ terminationis in metallum perfectum. Ergo patet, quòd illa metallina humiditas jam terminata in formam metalli habet actualiter potentiam & naturam menstrualis, & ideo vocata est prima nostri lapidis extremitas. Apparet ergo, cùm lapis noster à natura sua proveniat, quòd dissolvitur in illud absque præjudicio suæ naturæ, & sui crementi, cùm primum regimen & gubernamentum lapidis nostri sit resolutio & terminatio sua in argentum vivum, & ideo declaratur tibi, in qua forma lapis noster est tractus tam à corporibus, quàm

ab

ab argento vivo. Quoniam natura menstrualis fœtentis erat, & est adhuc eorum continens cum natura argenti vivi, cùm per calorem illius in naturam metalli sit congelatum, quia calor illius multiplicatus est in substantiam argenti vivi, est ubiq; in substantia humida argenti vivi vaporaliter mixtus, primæ virtute mixtionis vel continuationis homogeneæ in forma liquoris aut aquæ claræ. Et per similitudinem principij naturalis dicimus, quòd dissolvere facias lapidem, quousq; sit factus aqua, quod argentum vivum vulgare facere nequit, propter defectum caloris & humorum, in quo necesse est, quòd lapis continuetur in forma liquoris, cùm non fiat transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Igitur apparet, si bene nos intellexisti, quòd lapis sine menstruali non potest in humidum dissolvi, quod est spiritus fœtens, unde aqua viva extracta est quæ nobis apparet sicca. Nam argentum vivum vulgariter intellectum in sua pura existens natura, non potest aliqua corpora mutare, nisi in suam naturam in quam commutatum convertitur, quando mutatur, si fit aqua clara in aquam claram mutat. Et nisi mutetur, non potest mutare, nisi in suam naturam. Et ista mutatio fit per rationes capituli præcedentis. Et hoc quia impregnatur tali virtute, quæ semper determinationem recipit in materia, sive fuerit materia terrea, sive aquea, & ideo plures decepti sunt, qui præter rationem credant, quòd argentum vivum tale vulgariter intellectum, posset per naturam, quæ in ipso non est, corpus in aquam vivam transmutare, sed totum non valet unum ficum putrefactum. Ideo intellige ut prædiximus, nam sic intellectum, videlicet vulgariter, nõ transmutat corpora solis & lunæ in aquam humorosam, nisi secundum suam naturam alteratione modica, quam appellamus propriè combustionem & perditionem elementorum realium, & confusionem spiritus animæ & corporis. Ratio est, quia non habet rem quæ participat inter corpus & spiritum, scilicet argentum vivum prædictum, & metallum perfectum. Et hæc res est illud medium, quod potentiam habet faciendi contrarias operationes, scilicet elementa disligandi, & illa ligandi, & ab omni combustione & combustibilitate conservandi contra bellum ignis. Et tamen oportet, quòd ignis excitans ei moderetur, quoniam sicut plumbum adjuvat argentum, quando examinatur, & custodit à combustione contra pugnam ignis, & est ibi plumbum loco medij positum inter argentum & ignem, sic illud medium defendit elementa à combustione, & adjuvat, & jungit per proprieta-

tem suæ naturæ, corpus cum spiritu, & spiritum cum corpore. Et ideo clamamus ipsum medium inter corpus & spiritum. Sed est adhuc aliud medium, quando corpus coniunctum est cum spiritu, & econtrà, & illud est generi metallico propinquissimum Vnde per media fit transitus ad extrema perfecta, per quæ patet, quòd nullus transitus fit de uno contrario in aliud, nisi per mediam dispositionem, prout tibi per figuram arboris practicalis declarabitur. Fili dispositio illa est media illa, quæ participat mollitiei argenti vivi in primo suo esse, & duritiei metalli in alio latere. Cùm de propria substantia illius natura sua posuerit de potentia ad actum, & de facto ponit, ideo tibi reveletur, quòd extremitas immediata in opere naturæ & primo esse est argentum vivum, non tamen tale, sicut scimus facere per artem. Et ideo illud nos accipimus, pro menstruali in reali. Et in alio latere sunt omnia metalla, quia in ipsis repertus est finis circularitatis perfectæ operationis naturæ. Media dispositio ista duarum extremitatum, est argentum vivum extractum à dicta prima extremitate. Quod quidem appellamus menstruale in opere artis in forma aquæ claræ factæ ingenio naturæ, quæ in sulphure congelatur. Quare dicta est aqua sicca, non aqua nubis aut phlegmatica, sed aqua cholerica, igne calidior. Sed principia vera radicaliter nata, de quibus operatur natura illud, quod suprà dictum est, sunt veraciter sulphur & argentum vivum. Vnde exeunt extremitates duæ, quæ multum remotæ sunt cum proprio medio, quæ necessarium est quod scias, si velis principiare, & incipere respectu naturæ & sciciæ, qualiter sermone rustico nominantur.

De principiis naturalibus confusis. Et quomòdo generantur per virtutem successivæ operationis in altis naturis.

Cap. LVI.

PRincipia naturalia confusa in opere naturæ, sunt spiritus fœtentes & aqua viva, quæ vocatur aqua sicca, & tunc dicta est medium reale. Spiritus fœtentes sunt media secunda, quæ participant inter corpus & spiritum. Et alio modo nominatur sulphur & ignis. Et sunt quemadmodum sperma masculinum, quod est medium activum inter menstruum & fœtum. Et aqua viva est argentum vivum congelatũ in sulphur, sicut menstruale, quod congelatur in substantiam embrionis. De materia ista postmodum successivè in suo

proprio

proprio vase minerali generatur & creatur, scilicet, in suis terræ visceribus, vel venis mineralibus, quædam fumosa substantia, subtilis multum, quæ vaporabiliter conjungitur in unum, & illic coquitur & depuratur multum. Postea supra illam venit virtus mineralis sulphurea in forma vaporis sicci, quæ eam penetrat, & congelat amoris ligamine tali, quòd nunquam separabuntur. Dum tamen masculi virtus superet femellæ virtutem per coæqualitatem rei quintæ, tunc remanent in una re fixa per artem temperamento decoctionis naturalis, quam habuit materia in sua minerali forma, quòd humidum Mercuriale à sicco sulphureo, neq; siccum sulphureum ab humido Mercuriali nullo separabuntur tempore; quoniam sunt unita per actionem & passionem in illud materiale medium, in quo metalli forma est planè constituta, non quòd sit argentum vivum in tota sua natura, cùm pars suæ naturæ jam sit alterata per coactionem, aut constrictionem, quas suæ subtiles partes acceperunt via colligationis vaporis sulphuris, nec per hoc sulphur in tota sua natura. Quoniam si esset sulphur, cremaret substantiam argenti vivi per eminentiam actionis suæ dominationis. Et ideò, quoniam virtus sulphuris non dominatur super virtutem argenti vivi, nec potest suam claritatem metallinam consumere specificam, sed sollūmodo congelat eam, & fixat usque ad gradum potestatis suæ virtutis sub conservatione speciei metalli, quam argentum vivum tenet materialiter, secundum suam naturam, & talis proportio sulphuris & argenti vivi constituit specialiter formam & speciem talis metalli, à quo vapor sulphuris & argenti vivi erit auri ver argenti, vel alterius mealli corpus. Et omne illud venit à diversa depuratione dicti vaporis digestione, vel decoctione, quam accepit in propria sua minera. Et ideo bonus Artista capit metalla pro mediis in opere magisterij, & specialiter solem & lunam. Ideo, quia ista duo venerunt in coæqualitate temperata, & multùm depurata de sulphuris & argenti vivi substantia cocta pura; & benè digesta ingenio naturæ, ad quam proportionem Artista in vanum se vexaret, si à principiis naturalib. sine realibus mediis pro intentione faciendi velit incipere.

De materia sulphuris proportionati, & de æquipollentia sua ad operationem naturæ.

CAPUT LVII.

FIli, hæc est metallica materia, in qua nostrum sulphur proportionatum est, quod natura sagax nobis paravit, ut diximus, quo mediante nostrũ totum facimus secretũ magisterium. Quare noli ignorare, quod illud, quod est dictum secunda extremitas in opere naturæ, dicimus medium in nostro philosophico opere. Nam opus est, quòd per artificiũ suppleatur illud quod natura reliquit, nam potentiã non habet transeundi motu suo ultra generationem metalli, quia suam circulationem complevit. Post hæc tibi relucere debet, & subvenire manifestè causa & res perfectiva, manifestata omnibus experientiis, quòd humidũ metallorum in suis calcinationibus non potest consumi, neque ab eis separari, ratione suæ homogeneitatis unionis elementorum, quæ paulativè sunt ligata & conjuncta simul. Sed humidum lapidum separatur, ut in eorum calcinatione patet, tantummodo per ignem absque medicinali applicatione. Et hoc est, quòd humiditas in grossa lapidum substantia terrestri non est ligata per siccum in minimis partibus unius & alterius, sed in grossis & in pluribus partibus humidi & sicci. Contrà est in materia vitri, per quam materiam ars vitrearia subalternatur isti arti. Quare dicit Philosophus, quòd vitrum sit tibi exemplar in nostro magisterio. Et hæc est causa, quare humidum lapidum, & mediorum mineralium, sunt atramenta, vitriola, & azoquea, Marcasitæ, Alumina, Sales & baurax, quæ non habent humiditatem suam in natura fixam per siccum materiale, sed est volatile ac fugiens ab igne, humiditas autem metallorum est fixa & permanens in igne. Ideo tali aquam fixamus aviculas in aere volantes virtute lapidis nostri, qui de ipsorum substantia propria creatus est. Apparet igitur, quòd argentum vivum nostrum materialis est substantia, & humiditas radicalis omniũ corporũ liquabilium. Fac ergo corpora esse aquam liquefactionis, faciendo & fundendo in argentum vivum. Nam cùm ipsum sit elementum principiale dictorum liquabilium, cùm liquantur, resolvuntur in ipsum. Et sulphur est pater. Et ideo dictum est medium in opere naturæ, sed argentum vivum & metalla dicta sunt extremitates suæ, quia sunt materia inceptionis, & materia finis. Et ideo tibi potest apparere, quoniam teneamur

amur assimilari nostrum magisterium, quantum est possibile operationi naturæ, non possumus tamen propriè suam insequi naturam, nisi per operationis modum, & non capiendo materiam crudam, sicut ipsa facit in suo primordiali principio, quamvis sine ipsa materia incipere non possumus, cùm ipsa sit res necessaria, & cùm necesse sit, quòd metallum totum, quod est sulphur & argentum vivum in isto se habent reincrudari, insequendo similitudinem operis naturæ in nostro magisterio cum propinquioribus materialibus, sicut cōvenit scire omni sapienti Artistæ.

Quomodo ars corrigit & supplet fortitudines, quas in materia naturæ invenit, per mutationem illius in actione puræ formæ.

CAP. LVIII.

Filli, ne tœdeat te, nec displiceat sermo & doctrina, quam dabimus, quia per artem scitam nos corrigimus & supplemus fortitudines & virtutes naturæ. In adjutorio ejus nos per artem incipimus operari, ubi natura dimittit opus. Cùm visum sit, quod metalla tingere non possunt, nisi quantum ipsorum natura extenditur per potentiam suæ primæ circulationis, suæ naturæ sulphureæ. Et ideo factum est opus certum, in nostri generatione lapidis, ut eorum tinctura magis accrescat, quàm erat in sua natura sive comparatione. Si scias fili lavatorium nostrum, tu poteris argenti vivi lavare naturam, tali modo, ad quem natura ullo tempore non potuit pervenire, quòd illa natura argent. vi. fiet elixir completum. Sed cùm in natura, & in suo opere argentum vivum & metalla sint extrema, & extremitates, nec habeant posse conjungendi se, nisi per virtutem dispositionis mediæ, quæ est inter molliciem argenti vivi, & duriciem metallli, quia per istam mediam dispositionem constat una obedientia naturalis, quæ est causa conjunctionis inter corpus & spiritum, sicut est in omni generato & generabili. Item in natura sunt plura media, quorum duo sunt puriora & magis viscosa, quàm alia, sicut sunt azoquea, vitriola viridia cum natura lapidea, quæ est sal & natura lapidum. Fili adjutorio naturæ hujus vilis materiæ procreatur lapis noster, quem tantùm quæsivimus, quia medium est in opere naturæ inter spiritum, & corpus materiale sicut sulphur in materia argenti vivi. Et ideo natura mediante illo convertit argent. vi. in metallum perfectum, quod metallum in nostro magisterio ratione suæ depura-

depurationis dicitur medium reale, inter corpus & ſpiritum. Corpus dicitur, quando eſt terra combuſta. Spiritus verò, quando tractum eſt à corpore in forma aquæ claræ, arg. vi. dicitur. Intelligas, quòd in opere naturæ ſunt propria duo media electa inter omnia alia, ſcilicet azoc prædictum, & ſal naturæ, qui argentum vivum convertit in liquorem ignis, unde ſulphur creatur, quod arg. vi. congelat. Fili pari modo habemus in noſtro magiſterio duo, quæ natura nobis dedit, & depuravit à ſuis mediis confuſis, & ſunt aurum & argent. quæ ratione ſuæ naturæ puræ majori perfectione participant Quare noſtri lapidis extremitates in ſua creatione eſt argentum vivum extractum à corporibus in ſuo primo latere. Et in ſecundo eſt elixir completum, quod eſt ultimum noſtri magiſterii lapidis, & complementum magiſterij noſtri. Fili oſtendemus tibi per gradus certos extemitatum, & mediorum, usque ad finem, ut intelligas media, per quæ de gradu in gradum natura tranſit, eundo ad extrema, ſecundũ perfectionem, & plus & minus. Nam in hoc eſt notitia totius operis naturæ ac omnium ſecretorum ſuorum, & per conſequens totius alterius ſcientiæ.

De natura extremitatum argenti vivi noſtri.

Cap. LIX.

HAbes ergo noſtri lapidis extrema. Nunc ar. vi. noſtri dicemus extremitates. Et dicimus, quod extrema ejus in latere primo cum toto ſubſtantia ejus, ſunt aquæ leonis viridis cum metallo conjuncta, & in ſecundo latere, lapis qui creatus eſt, & illorum medium eſt ſol & luna, à quibus exit argentum vivum noſtrum, quod eſt corpus liquefactũ, putrefactum, à quo lapis creatur, quando à ſua originali natura purgatum eſt. Fili leo azoqueus, qui dictus eſt vitriolũ, per naturam factus eſt de propria ſubſtantia argenti vivi cõmunis, quod eſt radix naturale, unde metallum creatur in ſua propria minera, Quare in noſtro magiſterio tribus principalibus radicibus indigemus naturaliter, ſicut opus naturæ, ſcilicet, extremitates duæ, & medium. Vnde opus eſt tibi, quòd iſta cum magna patientia habeas ſcire, & opus facias ſecundum quod ſagax ſapiensq; natura vult monere te, cum intentione tali, quòd habere debes & habes creare primum noſtrum argentum vivum, ut habeas convenientem materiam, de qua poſſit lapis creari, quia media noſtri argenti vi-

vi ſunt duo propria metalla, & ipſorum natura habet converti arg. vi. in lapidem virtutis per artificium, quoniam natura non habuit poteſtatem metalla dicta tranſeundi in aliam digeſtionem, ut per aliam circulationem feciſſet elixir cõpletum, & hoc ratione ſpiſſitudinis duritiei, & compactibilitatis humidi Mercurialis terminati, & inſpiſſati per vaporem ſui ſulphuris, & caloris naturalis in forma metalli, quemadmodum ſolem & lunam creavit de ſubtili ſubſtantia ſuorũ propriorum mediorum virtute ſui primi circularis operis. Ideo in hoc caſu ſupplemus impotentias naturæ, ſcilicet faciendo corpora dura, mollia, groſſaque gracilia adjutorio naturæ, quæ non recedit hinc. Et liquefacimus cum putrefactionibus, quousq; ad naturam arg. vi. reverſa ſint per ſublimationem groſſi in ſimplum, & reductionem cocti in crudum, & reſolutionem & diſſolutionem ſicci in humidum. Et omnia hæc opus eſt facere complementaliter uſq; ad finem, ut materia ſimplex melius & plus obediat naturæ digeſtivæ. Quoniam conſtat jam manifeſtè omni ſapienti, ſicut in principio naturalibus oſtenſum eſt, quòd res ſubtilis ſubſtantiæ ſimilis ſuo toti, ſicut corpus ſimplex homogeneum citius mutatur & generatur virtute ſuæ naturæ, quàm aliud duræ ſubſtantiæ groſſæ ac ſpiſſæ. Et ideo aurum & argentum diſſolvimus in rebus radicalibus ſui proprij generis, ſcilicet in liquore, & per liquorem argentorum vivorum ſuorum, quorum primum eſt menſtruale fœtens, quòd in prima materia duorum prædictorum luminarium intrat, ſicut intelligere potes per principia naturalia in ſua propria minera. Et ideo tibi dicimus, quòd in illud immediatè reſolvuntur & diſſolvuntur, ac in illo, à quo facta ſunt reſolvuntur ad aſpectum oculi, & convertuntur in menſtruale fœtens. Nec alio modo haberet actionem & paſſionem, niſi per concordiam & convenientiam naturæ, quæ eſt inter unum & aliud. Item recorderis, quòd cum menſtruali nihil ponere velis, niſi rem, quæ de illo nata, ſit in principio ſuæ commixtionis. Nam ſi rem extraneam ponas, ſtatim corrumpetur per extraneam naturam, nec unquã habebis illud, quod habere vis. Aurum & argentum. & Mercurius diſſolvuntur in noſtro menſtruali, quia participat cum eis in proximitate & vicinitate primæ naturæ. Et hinc extrahes fumum album, quod eſt ſulphur noſtrum, & leo viridis, qui eſt unguentum noſtrum, & aqua fœtens, quæ eſt argentum vivum noſtrum. Attamen opus cùm eſt, quòd leo viridis aqua fœtente diſſolvatur ſolemni diſſolutione, ante-
quam

quam dictum fumum, qui est sulphur nostrum, habere possis, quod quidem sulphur eodem modo à corpore dissolvitur spiritum congelando, in forma aquæ siccæ, quam lapidem appellamus, & medium supremum totius operis nostri, qui est connexio, & aggregatio omnium naturarum, scilicet corporis & spiritus Fili hæc aqua dicitur aqua ignis, quia comburit & cremat aurum & argentum melius, quàm ignis elementalis facere potest. Et quia in se continet calorem naturæ terrestris, qui sine vi dissolvit, quod ignis communis facere nequit: Quare tibi præcipimus, quòd de rebus calidioribus, quas in natura recipere poteris, facias magisterium & aquam calidam habebis, quæ omnia dissolvit.

De natura aquarum fortium, & de earum approbatione.

CAP. LX.

MVlti dicunt & affirmant, aquas fortes esse nostri lapidis corruptionem, & non mentiuntur, quia qui suam corruptionem non intelligit, difficile est, quod intelligat suam generationem, cùm fieri non possit sine corruptione & transmutatione individuorum, quæ sunt entia realia materialia nostri lapidis in sua natura propria, quæ quidem corrumpenda sunt, & corrumpi debent per dictum menstruale, amore pio sine tota eorum destructione, quia mater pia nunquam vult filium, quem nutrivit, interficere. Fili omne, quod pones, quod non est de genere suo, suam dissolutionem refutabit. Sed hæc putrefit, quoniam est res generis recipiendi totam naturam, cum qua appropriatur. Vide ergo, ne misceas cum aqua nostra rem aliam, nisi quæ sit de propria sua natura. Nam res, quæ melius & citius putrefacit corpus perfectum, est aqua nostra ratione suæ ponticitatis amaræ, & naturæ crudæ, & hæc est quæ cremat, ardet, & corrumpit omne quod est cremabile & corruptibile per annihilationem suæ propriæ naturæ ardentis & cōbustivæ. Et si humidum oleaginosum, impurum & unctuosum est in suo cōposito, quod habet corrūpere per suā proprietatem & operationē, omnia ad nihilum redigit. Et illud, quod est purum & mundum, atque melius dissolutum manet totum, ac illud ab igne defendit, quia ipsa est pura natura, & propria materia essentialis lapidis nostri, virtute aquæ prædictæ dissolutæ, quæ cremari nec ardere potest, vel cōburi, sed crescit ejus humiditas quando in igne est. Et quòd ista aqua potentiam habeat creman-

di & comburendi omne illud, quod ei extraneum est, nos certa experientia probavimus & vidimus, nos in ista aqua per artificium dissolvimus sulphur commune memequinum, Et postea sublimavimus humidum illius, quod magis purum erat in natura per distillationem Inde intus posuimus argentum vivum vivificatum, & statim congelatum est in forma amalgamæ nigræ nimis mollis, quia sulphureitas sicca vaporosa i ō vi it mollicië, ar. vivi Deinde super ejus luciditate voluimus experiri, & ideo miscuimus aquā dicti sulphuris, & aq. ā. arg. fini, post hæc cōgelat vimus, argentū & fecimus, & reperimus illud nigrum & terrestre, & illud per cineritium purgavimus, & fuit bonum sicut prius, sed plusquā medietas fuit devastata, propter quod manifestum est, quod humiditas tota à sulphure tracta erat combustibilis & fortis adhuc, quando aqua non habuit potentiam vincendi immunditiam & malitiam sulphuris. Et post hæc iterum miscuimus de nova aqua cum aqua sulphuris, & distillavimus aquam, & reperimus, quòd tota substantia humida sulphuris cremata, & combusta erat, quia nullo modo contra Mercurium operata est Et ideo tibi sit revelatum, quòd virtus aquæ nostræ habeat potentiam congregandi res purè homogeneas, & partiendi atque dividendi heterogeneas, per combustionem, & consumptionem ipsorum, quæ non sunt ejusdem generis.

Qualiter Artista boños & malos spiritus intelligere debet, & eos cognoscere per virtutes aquarum fortium, & per naturam illarum aquarum. Et de igne elementali, qui elementat elementa.

CAP. LXI.

ET simili modo fuimus experti arsenici vulgaris naturam, quam minus fœtentem non reperimus, neque minus combustibilem. Et similiter de aliis spiritibus rusticaliter intellectis, qui sunt omnes de prima imperfectione accessionis. Ergo ad argent. vi. quod scimus, & ipsum reperimus ab omni cōbustione custoditum dicto naturali experimento. Ideo fili revelatum sit, quòd per aquam nostram visibiliter cognoscere potes, quis spiritus in natura sua sit melior, & in opere nostro sit propinquior, cùm secundum rei veritatem argentum vivum purgatum sit ab ea, sine consumptione suæ puræ substantiæ, sicut per naturam videtur, & quòd nos & alij vidimus per artem, quòd natura cum in purum metallum

lum permutat, & per artem in puram medicinam, quòd fieri non posset, nisi ejus pura substantia perpetua esset contra ignē, qui nō vult nisi res puras, & quia substātia sua est pura, in igne quiescit sine terminatione consumptivi finis. Et sic apparet quomodo per aquam bonum poteris cognoscere spiritum, & per spirtum aquam, quæ causa est suæ rectificationis. Fili elementalis ignis, & qui elementat elementa, nō potest à corporibus animam trahere, sed aqua fœtens benè trahit virtute amoris participantis inter ea per media eorum præparationum, quia in præparationibus inuniunt se animę & vires, quæ faciant nostrum magisterium in distillando & & redistillando, solvendo & congelando. Et sic fit aqua nostra facit totum corpus spiritum, & argentum mortuum in substantiam vivam vertit. Postea mortificat & revivificat in suam propriam naturam. Et postea, quando congelatum est, dicitur nostra magnesia, quæ quidem magnesia non est, nisi aqua composita, & congelata, quæ igni repugnat, nec pòst ipsa timet ignem, quia ipsamet ignis est, & de natura ignis facta. In igne conservatur, & regimen ejus, & nutrimentum in igne est. Qualiter ergo posset pater interficere, vel mactare filium suum, quem generavit, vel mater pia infantem, quem nutrivit verè: quamvis ambo vellent eum interficere, tamen nullo tempore possent eum confundere, imo possunt citius extingui per calorem laboris, quia filius ipsorum tali calore est indutus, quem ignis amodo corrumpere non potest, cum calore majore sit munitus, quam elementum ignis. Et ideò tibi manifestavimus aquam nostram post congelationem cum suo fermento. Et si aquas nostras intelligis, viva argenta etiam intelliges, quæ successivè veniunt, & quotidie succedens habet ampliorem potentiam ad fermentandum suum præcedens Et sic est de ultimo, quòd majorem habet potentiam, quàm omnia præcedentia. Ideo fili, si intelligis nostra argenta viva, & eorum fortitudines, tum intelliges fermentorum nostrorum potentiam, & inde multam philosophiam, quæ totum ostendere potest experientia visibili per patientiam benè & cautivè ordinata, & cum mora temporis anticipata, ad habendam medicinam talem, quæ non semper invenitur. Qui hanc habet, thesaurum æternum habet, & omni alio incomparabilem.

De natura fermentorum, & de eorum aquis, & de nostris argentis vivis, & de terris ipsorum. De magisterio, & de cognitione aquæ fortis, & de rebus, quæ eis debent iungi per concordantiam contrarietatis.

CAPUT LXII.

POst hæc fili intendimus in summa dicere fermentorum naturam, & aquarum suarum, & nostrorum argentorum vivorum, quæ omnia sunt unum, cùm non sit, nisi una sola natura, & de terris nostris. Et dicimus, quòd hoc totũ non est, nisi una res, quæ variatur in numeró trium per suas operationes, & variando per unam decoctionem est una res unius potestatis simplicis, & post hoc gradualiter transeundo ad informationem per aliam digestionem, erat alia res, quã arg.vi appellamus, terram, aquam, & fermentum, gummã, & nostram salsaturam secundam, amaram & asperam, quæ totum corpus solvit, virtute composita, & proprietate per secundam digestionem acquisitam. Et pòst per aliam digestionem habet majus posse. Et sic intelligere potes, quòd in nostro magisterio sunt tres propriæ terræ, tres aquæ, & tria propria fermenta, tres propriæ gummæ, tres propriæ salsaturæ, & & tria propria ar·vi cõgelantia, sicut potes intelligere per operationẽ triãgularis figuræ, per quã cõstitutæ sunt tres principales reductiones, quæ sunt totius magisterij nostri cõplementũ, sicut in nostra declarabimus practica Ideo fili arg.vi. custodi, quod congelatũ, & in mineris terræ suæ. Nam illud est arg. vi. nostrum, nostra gumma, terra nostra, salsa nostra, amara, quæ dulcificatur virtute reductionis tertiæ. Et est fermentũ nostrum, nostrũ elixir, & medicina nostra ad omnes infirmitates. Hæc est aqua nostra, non aqua vulgaris Mercurialis de phlegmaticis, sed est illa, quam diximus quæ est in multum calidiori natura, quàm sit ignis. Quapropter Hippocrates, Avicenna, Averrois, Galenus & alij Philosophi appellarunt urinam juvenum cholericorum .s. aqua fortis acuta. Et de his, quæ suprà diximus tracta conversa & congelata in aquam fermẽti, sicut diximus. Et scito fili, quod res cholerica non est nisi ignis, & hæc fili est aqua nostræ primæ ac ultimæ expositio. Dissipa ergo rem captam prius per rem satis aptam, & ista qua est res leviter extracta sic massam contere factam, s. cum igne aquæ, nam album urinæ dispo-nit membra ruinæ. Quia nulla res est in toto mundo ad

tincturam,

tincturam, nisi aqua quam in memoria habemus. Scias fili, quod per artem & naturam argentum vivum per aquam acutam congelatur. Ideo intellige philosophicaliter, quia si non esset acuta, non penetraret, quæ est prima actio in dissolutione, postquam solutionem in sanguinem apostematum revertitur per mutationem suæ naturæ in aliam. Fili duę res sunt, quæ debent adhærere per concordantiam contrarietatis, una pura, alia impura. Impura recedit, cùm sit ignis inimica suæ ratione corruptionis. Alia remanet in igne, causa ratione suæ puritatis transmutatæ in sanguinem & hæc est argentum vivum nostrum, atque totum nostrum secretum indutum indumento tripartito, videlicet, nigra, alba, & rubea. Est ista solum indigemus pro intentione nostri magisterij, cùm sit argentum vivum continens omne illud, quo indigemus pro substantia quinta. Est in Mercurio quicquid quærunt sapientes, nam sub umbra ejus latet substãtia quinta: nam ejus substantia est pura & incombustibilis. Et omne illud non est nisi aurum & argentũ liquefacta & fusa intus & exterius per virtutẽ ignis, & pòst depurata & separata ab eo, & à tota sua originali labe ac macula, nam aurũ, quod est incombustibile remanet fusum & liquefactum, & est aurificans in dicto Mercurio, quia substantia sulphuris fit universaliter dispersa per totam suam substantiam. Et Mercurius est in re seminali totus fermentatus propter dulcedinem auri, quæ nutrit semen, movet & multiplicat, ut videre poteris in rebus naturæ. Intellige ergo fili Mercurium nostrum & suam proprietatem & modum suæ copulationis, in tali loco jungitur cum arg. vi. tì actione ab arg. vi. copulatur multum cum auro Ne quæras igitur operari, nisi cum Mercurio & luna pro argento, & Mercurio & sole pro auro. Nam aurum non est resolubile, nec reducibile, nisi in propriam suam naturam. Quare debes benè discernere, quæ sunt materiæ, quæ sic nominantur, ut in qua figura, & materia ipsa sunt. 3

De præparatione lapidis per ipsius divisionem in quatuor elementa post putrefactionem suam.

CAPUT LXIII.

INtentio naturę fili ad faciendum magisterium nostrũ est, quòd lapis in quatuor elementa sit divisus, ad finem, quòd quodlibet per se secundũ exigentiam suæ naturæ melius

possit præparari, & hæc est purificatio rerum, præcedens operationem perfectæ præparationis, & est propriè dicta, elementorum separatio, & ipsorum ablutio, quia hæc operatio dividit omnes partes impuras à partibus puris, ut per illas puras, leves, & mundas fiat successivè per naturalem conjunctionem nostra præparatio perfecta, quæ facta est per reductionem humidi in siccum appropriatum statim & immediatè post beneficium separationis elementorum. Alio modo humidum non amaret siccum nec corpus spiritum nisi prius essent optimè à suis infectionib. abluta & mundificata per distillationes, calcinationes, dissolutiones & congelationes. Fili propter elementorum separationem corpus remanet combustum per salsaturam sulphureitatis comburentis & ardentis, quæ venit à labe & macula originali nostri menstrualis, quod est nostri lapidis corruptio. Et ideo terra corporum calcinatur post extractionem aeris ad finem, quod de sulphureitatibus salsis & combustibilibus benè purgetur & depuretur. Apparet ergo, quod si talis materia cõbustibilis non fuisset posita per corruptionem lapidis in suo principio, quòd nunquam oporteret eum purgare. Et cum sic sit, necesse est, quòd per corruptionem lapidis compositum depuretur ab omnibus suis immunditijs post separationem illius per quatuor elementa, per distillationem & calcinationem, antequam Mercurius corpori conjungatur pro incipienda reali præparatione, quæ est lapidis nostri creatio, scilicet præparationem, quam natura facit per dissolutionem corporis, & congelationem spiritus, cui naturæ simplæ prudenter artifex ministrare debet materiam, per illum modũ, natura requirit in actibus suis. Et ideo necessarium est, quod lapis per quatuor elementa dividatur, & ista divisio solutio est, quæ facta est ad finem, quod substantia lapidis facta sit mundissima, & quod totum non sit nisi purus Mercurius, qui portat in proprietate naturam fixandi & fundendi. Quando igitur vis corpus post suam calcinationem dissolvi, illud cum argento vivo dissolve, quod exivit ab eo bene purgatum atque mundatum per septenam distillationem, quia tunc corpus est multum dissolutioni habilitatum, & argentũ vivum est multum efficax ad penetrandum illud, & ad intrandum per spongiositatem corporis sui, in qua spiritus cõgelatur beneficio dissolutionis naturæ fixæ, corporis ac illius mixtionis cum argento vivo. Et fili si nos intelligis, hæc est nostra dissolutio solemnis, quæ fit per congelationem spiritus, & sine illa non. Item nos intelligas, quòd ele-

mentorum

mentorum separatio fieri possit, nisi post eorum putrefactionem, per quam spiritus miscetur cum corpore, & cum suis elementis, & illa facit volatilia, sicut in eorum separationibus apparet. Ideo digerit & putrefacit elementa in suis stercoribus ut benè digerantur ad satisfaciendum voluntati naturæ, ut possit benè separare, & postea inhumat res separatas, ut melius possint depurari, & ut fiant argentum vivum ad modum aquæ claræ, nisi separas lapidem, scilicet substantiam quintam per quatuor elementa, scias, quòd humida elementa non possent naturaliter adjungi cum corpore sicco, nisi quodlibet ipsorum elementorum teneat de natura quintæ essentiæ. Quia illa connexio elementorum, est reductio ipsorum in unam primam substantiam, & puram, quodque dicta elementa sint optimè depurgata, atque mundata à sua corruptione. Tibi dicimus, quòd sulphureitates combustivę, & corruptibiles beneficio calcinationis separantur & penitus annihilantur, & per ignem & ab igne. Et terra corporis comminuitur, & multum per talem digestionem subtiliatur. & aquæ à suis immunditiis depurantur per destillationem, & subtiliantur, & in naturam vertuntur aeris per levigationem levitatis. Post hæc potes facere conjunctionem masculi & femellæ ad finem, quòd ipsi per artem generant filium ignis, qui est tantùm in amore omnium philosophorum. Si benè nos intellexisti, hic jacet tota philosophia.

De effectu totius artis in summa universali. Et quòd totius magisterij effectus non est nisi multiplicatio virtutum substantialium in essentias quintas.

CAPUT LXIIII.

MEmoriæ nos ducimus & reducimus, quòd totum illud, quod in libris nostris determinamus, quòd effectus totius magisterij non est aliud in totali summa, quàm multiplicatio tincturæ adhærentis in natura omnibus generibus metallorum. Et natura metallica in summa universali non est nisi sulphur, ex quo fit multiplicatio per suum proprium calorem naturalem in arg. vivi substantia digerente illud, & convertente in substantiam sulphuris per certum digestionis modum. Ergo multiplicatio tincturæ non est, nisi per augmẽtationẽ & multiplicationẽ caloris naturalis, qui est sulphur non urens nec ardens in materia ar. vi. Cum certũ sit, quòd si ar. vi. est materia metallorum, & substantia eorum in qua eo-

rum claritas infixa eſt, quia metalla non indigent, niſi ſubſtantiali tinctura, in qua tinctura ſulphur infigitur & tenetur. Et neceſſe eſt, quòd ſit talis ſubſtantia in qua infigitur de illorum metallorum materia ſalvata & cuſtodita ab omni combuſtione & effectiva omnis fuſionis, & amabilis, & placens omnibus metallis. Et ideo neceſſe eſt, quòd tinctura ſulphuris talem inſequatur ſubſtantiam, & quòd in illo collocetur, ſi vis quòd ſit metallorum tinctura, & quòd dicta ſubſtantia ſit talis, quòd fixari poſſit ſine conſumptione ſuæ humiditatis ſine reverſione, aut recurſu illius in terram, & ſine crematione & combuſtione ſuæ propriæ ſubſtantiæ, & omne hoc eſt in argento vivo. Quare notandum eſt, quòd ipſum cauſa eſt perfectionis ad neceſſitatem metallorum, quia ipſum eſt ſufficiens in quolibet gradu fuſionum cum ignitione, ſicut demonſtrat aurum & argentum, ferrum & cuprum. Aut ſine ignitione, ut patet in plumbo & ſtagno. Et hoc per bonam adhærentiam omnium partium ſuarum, & per fortitudinem ſuæ nobilis mixtionis. Ideo fili ſi aliquo modo inſpiſſare poſſis ipſum per ignem ſub conſervatione ſuæ humiditatis, nullo tempore ſe corrumpi permittit, neq; per flammam furioſam unquam in fumum recedet per gravitatem ponderoſam, quam in ſe habet, & per carentiam aduſtionis omnis quam habet. Veruntamen iſtam inſpiſſationem non poſſumus facere de argento vivo vulgari, ſed de noſtro philoſophico, cùm in ſuo effectu habeat ſubſtantiam inſpiſſandi, & ſit per opus ſecundi aut tertij gradus. Si ergo manifeſtè perfectum eſt in omnibus ſuis partibus, non curemus de aliqua probatione, cùm viſibilis experientia nobis demonſtraverit. Nam quando fixatur, tam magna venit inde tinctura exuberatæ refectionis, & in tanto ſplendore, quòd vix poſſet exprimi. Medium eſt adjungendi tincturas, nam cum eis miſcetur per minima, & in profundiori ipſorum naturaliter adhæret, qui eſt de natura illorum metallorum & ſpecialiter ſolis & lunæ, quæ ſunt tinctura omnium aliorum metallorum imperfectorum. Et ideo tibi in doctrina relinquimus, quod neceſſarium eſt, quòd tinctura ſulphuris & ignis, quæ eſt in materia argenti vivi complexionalis ſit confixus in dicta ſubſtantia dicti arg. vivi, cùm ſit materia metallorum ad finem quod tinctura mediante ſive materia, cum qua eſt colligata per congruitudinem ſuæ naturæ poſſit adhærere ſine ſeparatione. Et in alia materia credis fixare ſulphur, non erit amicabile metallis, nec per conſequens conjunctivum per extraneitatem naturæ.

turæ. Et in materia perfecta argento vivo propinqua, si fixes erit ad perfectionem, & vitam metallorum, quare ab illo omnia creantur, & cum illo omnia dissolvuntur & resolvuntur, & in sulphur convertuntur per multiplicationem tincturæ adhærentes dictæ materiæ dissolutæ, & congelatæ virtute cujusdam incrudationis propinquæ ad naturam, & per intellectum hujus rei patet veritas, quare tinctura sapientium Alchymistarum est major, quàm illa de natura. Quoniam magnitudo tincturæ crevit in substantia argenti vivi medicinalis ex pura natura per artem magisterij hæc magnitudo multiplicata in pluribus modis & tincturis unita est, & multarum potentiarum constituta & facta, & hoc per potentiam commixtionis materiæ, quæ fit dicti caloris virtute naturalis, & sui motus in dicta materia metalli, quæ postea ponuntur & constituuntur in sulphur, quod est arg. vi. substantia, in qua sunt conjunctæ multæ tincturæ in unitate materiali. Quare fili omni Alchymistæ experto patet, quod illa majoritas & magnitudo tincturæ est major, quàm in omni alia tinctura lapidis per naturam creati, prout largius nominavimus in tractatu quæstionario. 22. quæstione, & in mixtione fermentorum in secunda parte.

Quæ res est materia argenti vivi, & sulphuris.

CAPUT LXV. 13

FIli tibi diximus, quòd humiditas radicalis, in qua calor naturalis hospitatur & residet multum est unctuosa, & ideo difficulter separatur, & per consequens sua siccabilitas, quòd nisi sic esset, natura non posset suis necessitatibus providere, quæ sunt soliditas, fluxibilitas permanentes &c. Et ideo natura desiderat esse perpetuò in suis individualibus sub conservatione suæ speciei: quare natura sagax ordinavit hāc humiditatem Mercurialem unctuosam multū subtilem, quæ tenet in se materiam terræ unitam nutrimento caloris naturalis, & per separationē talis unctuositatis permanentis tibi revelatur lapidis creatio, qui de aqua post congregationem spiritus unctuosi factus est. Fili humiditas unctuosa est proximior & vicinior materia nostri argenti vivi Philosophici, & substantia suæ unctuositatis est propria essentialis materia sulphuris, quare vides, quòd unum sine fixione alterius fixari non potest. Cum ita sit, quòd unum non est sine alio, sicut materia non est sine aliqua forma, ideo sulphur est

quasi complexionalis calor in substantia argenti vivi, & est ibi tanquam spermatis virtus masculi, quòd est in semine femellæ aut alterius generativæ virtutis, quæ est in seminibus. Quare intellige, quòd materia talis sulphutis est multum lucens fortiter munda, & ad puritatem deducta virtute ablutionum fortium & acutissimarum tali modo, quòd nullam unctuositatem cremabilem, aut ardentem habet in se, nec aliquam humiditatem vaporabilem, nec phlegmaticam. Et cùm ita sit, quòd ipsorum quodlibet subtiliter sit subtiliatum, ad formam supremorum elementorum deportantur. Et ut apparet quod omnia simul mixta sint per calorem & dispositionem vasis uterini præfocantis & reflectentis vaporem in seipso contra locum suæ conversionis ligamento forti naturæ simul colligantur in una sola re pura & minerali.

De cognitione caloris naturalis. Et de loco suæ dispositionis ad sulphur procreandum.

CAP. LXVI.

Filii humiditas argenti vivi non potest congelari neque converti in sulphur, nisi per sui vasis virtutem, quod est de sua materia propinqua tota porosa & aperta.

In ventre, cujus est illa natura subtilis, quæ congelat argentum vivum in substantiam sulphuris in qua continetur pars caloris naturalis. Et ideo per suos poros argentum vivum habet ingressum, & per resolutionem dicti caloris naturalis ipsum in purum sulphur congelatur, & nisi corpus esset apertum & spongiosum, alio modo argentum vivum intrare non posset. Nam in natura, quæ totius artis & scientiæ magistra est & exemplar nunquam reperitur, quòd posset nutrire & crescere, nec augmentare rem aliquam, vel multiplicare in specie & re solida compacta & clausa, sicut apparet in metallis in eorum specie manentibus. Et ideo dicimus, qui vult mutare metallum in metallum, opus est quòd ad primam suam speciem propinquam generi convertatur. Quia ipsa metalla in sua propria specie permanentia non possunt permutari. Nam si permutanda sint, necesse est ut bonum permutatorem & perfectorem ipsis habeant. Et si habeant permutatorem, habebunt pati ab eo. Sed hæc passio duplex est, secundum naturam convertentis & convertendi. Nam ut permutator erit argentum vivum simplex, tamen Philosophicaliter intelligendo, aut erit sulphur

sulphur in medicinam delatum. Quod si est sulphur portatum in medicinam, corpus tunc habebit pati per conversionem unius in alterum, sicut cibus in substantiam animalis convertitur sub conversione suæ speciei. Si sit argentum vivum, tunc corpus per resolutionem suæ naturæ & conversionem ejus, virtute argenti vivi in substantiam sulphuris habet necessariò pati usque ad ultimum passum mortis suæ. Et ratio est, quia tale sulphur in aliquo loco reperiri non potest, nisi in profundiori sui ventris. Et cùm illud sit ipsorum pura natura, per quam in sua actione se continent nec esse est, quòd per corruptionem suæ substantiæ debeamus extrahere, quoniam sine illo non possemus creare medicinam perfectam. Et ideo reliquerunt in scriptis Aristoteles & Plato, & omnes alij Philosophi, quòd species metallorum permutari non possunt à forma in formam specificam, & speciem metalli, & sub conservatione suæ formæ metallinæ, nisi primò in suam reducantur naturam primam, scilicet, in sulphur, & argentum vivum, à quibus postea creatur medicina, & non antè, & non procedit ultrà Et hoc intellige de perfectis corporibus, quia illa habent revertere & convertere imperfecta metalla ad perfectionem, sicut minor per majorem rectificatur. Quare fili, cùm tale sulphur non possit haberi & multiplicari, prout natura docet, quousque corpora sint apta & spongiosa facta per operationem alleviationis, certæ & verissimæ omnium elementorum, à quibus sunt composita. Ideo diligere debes corruptionem, quæ tibi aperit corpora per resolutionem, & conjunctionem humidorum naturalium, quæ sunt vera elementa ratione ignorantiæ. Quoniam penitus ignorant aperitionem & aperturam pororum & foraminum clausorum & stimulationem virtutis activæ & multiplicativæ. Credunt enim impossibile, quod nesciunt, sed mentiuntur. Quoniam res non est impossibilis, cum sit in actu reali & per artem fiat opere cujusdam practicæ, quæ si non intelligitur, per te non posset fieri benè, posses respicere & videre opus distillationis, & redistillationis, reversionis & reiterationis, sed nullo tempore scies cognoscere magisterium supposito, quod ante videris opus compleri, nisi intelligas naturam, quomodo debet transmutari. Fili non est nisi unum opus, quod diversimodè operatur secundum intentionem transmutationis de sua pura natura intellecta per operatorem cum omnibus suis figuris. Item, nisi habeas intellectum proprii modi operis naturæ, & ponas te ad distillandum,

& credas

& credas benefacere cum illa, consumeres prius totum vitæ tuæ tempus, etiamsi per mille annos haberes vivere, & semper distillares, antequam adduceres ad bonum quatuor elementa, nisi primò eorum cujuslibet per se intellexeris virtutes, & postea omnia sua signa benè cognoveris in suis mutationibus, quæ fieri non possunt sine propriis instrumentis, quæ tibi ostendemus, quòd benè scias sensum. Iam tibi ostendimus quatuor regimina, scilicet, habeas intellectum: quæ sunt dicta & nominata convertentia quatuor elementorum obediendo voluntati naturæ accommodatā tanquā instrumenta, quare reducere velis, quando perficere, quia postmodum aliis vicibus benè accommodabit tibi gratis. Et vocantur in nostro magisterio, primùm solutio: pòst depuratio: inde reductio, ante fixationem. Et per horum ignorantiam opera naturæ ignorantur. Et rustici rurales mendaces, & totus ignorans clerus prædicta tenent & credunt quòd nostrum dictum magisterium assimilari non possit naturæ aliquo modo. Sed nos fili, ex certa scientia, tanquam amici fideles naturæ, qui scimus visibili certificatione, ac experimento probato, ac sine fallacia naturam generaliter operari in suis propriis locis siccis, calidis & porosis, quos nobis in hoc passu voluit docere dicendo, quòd omne crescens & multiplicans necessariò recipi debet, & hospitari infra concavitatem & porositatem illius, quod crescit, & multiplicatur. Et ideo Hermes philosophorum, & Alchymistarum pater operibus naturæ providendo, & ipsam insequendo & assimilando in sua multiplicatione investigationes illius docendo, inquantum possibile est in veris peculiosis, & utilibus transmutationibus nos admonens docuit, & reperimus probato ac certo experimento, quòd omne metallum solutum indiget necessariò poroso hospitio, quod sit de propria ipsius materia continente de pura natura dicti metalli soluti, quod est dictum argentum vivum. In quo poroso hospitio crescit & augmentatur omne illud, quod natura multiplicat, prout facit rem omnem aliam, quæ in actione multiplicationis est. Ideo fit corpus porosum, ut crescendo possit dilatari, & in ipso provocari, convolui, mundari, & purificari, in naturam illius converti, quod est convertens & multiplicans. Et quando corpus est spongiosum, recipit illud, quod amisit, & adhuc magis virtute motus sui caloris naturalis, qui motus est in attractione nutrimenti, & nutrimentum movetur in partibus illius, quòd nutritur, sicut

locatum

locatum movetur ad locum suum proprium, prout movetur & trahitur per aliquam virtutem loci. Fili, causa attractationis nutrimenti, inquantum est ad locum, ad quem attrahitur, nutrimentum est, fortitudo, & virtus generativa, quam alio modo nominamus calorem naturalem, & Philosophicum in nostris secretis, sine quo nulla res creatur, cùm sit virtus & potentia naturæ. Et ideo porositas indiget aeritate naturali, quæ est subjectum & proprium retinaculum dicti caloris, quæ quidem aeritas manifestatur in colore nigro, quando elementa benè mixta sunt & corpus est combustum & arsum. Et si elementa benè mixta non fuerint, jam non videbis nigredinem, quæ est caloris manifestatio. Ideo quia nigredo ostendit, quòd corpus non remanet privatum neque pulsum à virtute activa. Virtus autem activa est, suus calor elementaliter & instrumentaliter. Et hic est, qui causat nigredinem, quando in suo humido operatur. Et quando operatur in suo humido, demonstrat, quòd ipsa elementa sunt fortiter mixta, quando aqua in profundiori corporis benè penetravit, & resolvit, & dissolvit calorem, qui humido radicali est ligatus in colore nigro. Ideo quando humidum radicale, quod est ignis subjectum separatur à corpore in sua calcinatione, tunc suffocatur & extinguitur calor naturalis, quia suum subjectum ei deficit, & corpus in colore rubeo manifestatur, quod opus est sine lucro, quoniam naturalis calor recessit, & corpus sine vita remanet. Fili, humiditas, quam tibi diximus, est materia spiritus, in qua naturalis retinetur calor & hospitatur, & in calefaciendo operatur contra humidum suum, & generat nigredinem. Nam cùm sit separatus à vero temperamento necessarium est, quòd habeat operari, inquantum est ignis. Et quoniam non habet aliud subjectum, quod ei refrenet actionem suam per qualitatem contrariam, prout primò faciebant aqua & terra, in quibus erat ligatus, & per quem erat tẽperatus, quia ipse est calidus, multũ ardet, & cõburit suũ propriũ subjectũ, in quo retinetur & facit totum nigrũ sicut carbo. Ideo fili attende, quòd talis humiditas, in qua hospitatur naturalis calor, non separetur penitus à corpore per ignem excessivum extraneum, quando eris in suis naturalibus & proficuis calcinationibus. Nam posteà trahere non posset, nec convertere lapidis nutrimentum, quia non esset principale agens, etiam multiplicatio deperiret omnino. Ideo, quòd attractio fieri non potest

test aliqua, nisi per caliditatem & humiditatem, à quibus causatus est & factus naturalis calor.

De effectu ignis, & quomodo ipsum appellamus in nostro magisterio.

CAP. LXVII.

PRopter antè dictas rationes intelligere potes, & evidenter discernere, si talis calor est causa totius rei generativæ, & cùm visum sit, quòd omnis res generativa in se habet operationes contrarias, dictus calor captus modo prædicto, tanquam calor & instrumentum naturale, non est omnino unus in forma, & in virtute, imò de pluribus formis & virtutibus secundum vim & posse, quod accipit specificè, & in speciali per determinationem subjecti, in quo est. Et ideo nulla res prohibet, quin habeat operationes multas & mirabiles, & formas notabiles, quarum quælibet est ei propria & naturalis. Fili virationis extraximus potentiam naturæ, quæ occulta erat, & absconsa in manifestum, & rationem exquisivimus per virtutem sensus & intellectus: nam illi sunt primò cognitivi, & cognitores substantiarum & operationum naturalium. Et hoc totum directum est & cognitum experientiæ instrumento virtute, cujus tibi manifestamus, prout vidimus, quòd quælibet dictarum operationum diversarum est de diversis mensuris aut fortior, aut debilior. Sed hæc diversitas causata est per diversitatem mixtionis elementorum. Cujus mixtionis non est tantummodo, nisi unus actus in genere, scilicet, distillare & redistillare, & dissolvere & congelare, & per causam illius reiterationis est magisterium nostrum per ignorantes mundi reputatum ludus puerorum aut mulierum, vel unum monstrum capite & cauda carens, sed qui parum sentit, parum scit, & tantum sciunt ipsi. Dicimus ulterius supponendo, quòd dicta mixtura sit terminata, vel non, quantò calidior erit calore naturali, tantò erit calefactiva & desiccativa humoris Mercurij, & magis effectus suos imprimet in dicto Mercurio, quousque sit ipsemet in suum simile conversus ratione virtutis vincentis virtutem humoris, qui dicitur Mercurius, licet quandoque calor naturalis intantum, quantum est paucus & infixus in materia grossa, hoc non possit facere, nisi informetur, seu adjuvetur per calorem extrinsecum sapienter administratum per naturalem operatorem, sicut in creatione sulphuris est visum, & in sua multiplicatione. Et hoc est,

eſt, quòd opera naturæ cum contrarietate fiunt, reſpectu virtutum effectualium, quæ ſunt in elementis, & ſecundum materiam, aut naturā illius capiunt dictæ virtutes determinationem. Nam virtus agens quando eſt in humiditate exhalativa & volativa, citò penetrat omnē humiditatē condenſatam ſine adjutorio extrinſeci caloris. Et quoniam humiditas, in qua erat dicta exhalativa virtus ſeparatur, & dimittit ſuam virtutem in corpore deciſo, quando poſtea eſt vacuum virtute ſine aliqua impreſſione remanet. Ideo tibi dicimus, quòd humiditas citò recuperatur, & deinde ſtatim deperit. Sed in ſicco eſt cauſa contraria, & hoc per contrarietatem humidi & ſicci. Nam ſi humidum eſt alicujus operationis, ſicci operatio eſt contraria. Contrarietas eſt, quia impreſſionem graviter accipit, & graviter eam dimittit. Item humidum hoc agit ſine accidentali igni, & ſiccum non. Et ideo, quoniam ſiccum igne indiget ad impreſſionem complendū, illud ſiccum, quantum poſſumus ſubtiliamus, & cum humido miſcemus, quouſque ſit veraciter temperatum, & mediocriter ſubtiliatum, ut cum adjutorio modici caloris faciat penitus in ſuo corpore nobilem impreſſionem. Semper tamen eſt neceſſe ad hoc agendum calor ignis communis excitantis, & calor communis naturæ operantis, de quo tantum diximus, quòd nos intelligere potes. Opus eſt tibi fili, quòd dictum calorem plantes, & ponas in terram ſubtiliſſimam, ut groſſum terreſtre non ejus impreſſionem impedire poſſit. Et hujus rei ſume exemplum in ſubtilitate humidi. Fili dictus calor eſt tanquam principale effectivum totius illius quod petis, quoniam id, quod non eſt niſi potentia, defert in actū manifeſtum cum experientia manifeſta ratione adhærentiæ colligatæ à calore & inſtinctu naturæ. Quoniam ignis in tantum, quod ignis eſt, nullo tempore facere poteſt. Citius enim materia per eum incineraretur, quia non operaretur ſicut inſtrumentum organicale, ſicut facit calor innatus in compoſito & influxus in eo à ſole & ſtellis, & non ab igne communi, ſicut multi credunt per eorum ignorantiam magnam: nam quando dicimus, quòd lapis per ignem generatus eſt, non vident alium ignem, nec alium ignem corporaliter credunt, niſi communem ignem, nec aliud ſulphur nec aliud argentum vivum, niſi ſit vulgare. Ideo manent decepti per eorum cæcas æſtimationes inferentes, quòd cauſa ſumus ſuæ deceptionis, & quod dedimus intelligere rem unam pro alia. Sed non eſt verum ſalva eorum pace ſicut probavimus per illa, quæ philoſophi poſuerunt in ſcriptis. Plures e-

nim facti sunt filij Hermetis, & nos similiter sicut in pluribus verbis & locis nostrorum voluminum, & specialiter in arte compendiosa magisterij nostri ad illuminandum evidentiam & certificationem omnium filiorum doctrinæ declaratum est, scilicet, quòd solem appellamus ignem, & vicarium suum vocavimus calorem naturalem: quia defert fortitudines solis cum adjutorio caloris communis, sicut patet per ejus effectum. Nam illud, quod agit calor solis in mineris metallorum in mille annis, ipse calor naturalis facit in una hora supra terram. Item nos, & multi alij vocamus eum filium solis. Nam primò per solis influentiam fuit generatus per naturam sine adjutorio scientiæ, vel artis. Et ideo Aristoteles vocavit solem patrem & terram matrem omnium vegetabilium, quia sol impregnat terram calore vivificativo, quæ postea in naturalem convertit calorem, qui multiplicatur adjutorio caloris ignis in nostro magisterio. Vnde post per ipsos Philosophos clamatus fuit filius ignis, ut suprà dictum est & ostensum. Idcirco jam manifestatur, quod ut Philosophi dederunt eum in magna claritate: ita occultaverunt cum magna obscuritate. Sed tibi qui nihil vidisti neque perscrutasti in Philosophia, quomodo potes cogitare, quòd melius tibi dare possumus? Vide & considera, aut tibi potest sufficere hoc, quod modo volumus dare sine aliquo rima, hoc est ignis naturalis, qui generatur per solem & multiplicatur cum adjutorio ignis communis ac dispositione Philosophica. Nam si aliquis trium ignium deficeret in arte, totum nihil valeret. Ideo apparet, quod filius est solis, quando per eum naturaliter est genitus. Et fit post hæc filius ignis, quoniam per illum crevit & multiplicatus extitit cum virtute innata. Et iterum filius est Philosophi, quoniam per eum fuit rectus & gubernatus usq; ad suæ perfectionis finem. Et sic ostensum est, quòd tres patres habet. Primus est causa suæ generationis. Secundus est causa suæ perfectionis. Et tertius est causa suæ multiplicationis. Ideo fili dicimus, quod capias terram nostram impregnatam à sole & sacrifica cum substantia benè puerum per nutrimentum subtile. Nam ille debet stare in loco solis, habens & portans fortitudines patris sui in secum, & pater concessit filio suum posse. Iste est aurum nostrum influxum, sive sol noster, cùm est nostra anima, & non in alio. Postea est æs nostrum, in quo dictus est sol, & est terra leprosa & nigra, in qua vulgare corrumpitur. Honora ergo naturam illius, & habeas ejus virtutē in notitia, quia lapis est honoratus, repertus in hospitiis desertis,

certis, & est intus inclusus velut magnum secretum & thesaurus incantatus. Item fili materia nostræ medicinæ debet esset benè quatuor rebus munita ex quatuor elementis. Prima est proportionalis mixtio quatuor elementorum, tali modo, quòd opus est tibi, quòd ignis naturalis adjuvetur per calorem digerentem, & aqua per fluxum sicci, quod versum est in humidum, & aer ad finem quod dictum humidum possit inspissari in terra, & terra propter consistentiam suæ substantiæ & retentionem figuræ virtutis cælestis, quæ forma erat & est in calore & in spiritu. Et in hoc opus est, quòd proportionabiliter misceatur secundum mensuram, quæ dicta est geometrica mensura & non postea æqualiter in quantitate, sed in quanto requirit ad virtutem & speciem, vel sulphuris, vel medicinæ, & hæc mixtio est prima & principalior res necessaria, quam omnis materia generationis requirit. Secunda est, quòd materia habeat potentiam benè lapidificativam, vel vegetativam antequam vocare possit munita vapore sulphuris, & non sicut anima vegetabilis est in plantis, sed sicut in fine capituli de virtute formativa dictum est, & tertia & quarta sunt, prout dicemus planè in capitulo sequenti de fortitudinibus & virtutibus.

Quomodo Artista se debet habituare pro imbibitionibus mensurandis, habendo respectum ad fortitudinem ignis, qui dictus est naturæ instrumentum. 14

CAP. LXVIII.

TAmen fili damus tibi pro memoria & præmeditatione per sensum quod in imbibitionibus habeas te temperare secundum quantitatem virtutis ignis naturæ, quia tunc oportet, quòd virtus ignis militet contra aquam, sicut victor vi sua & fortitudine ampliore vincit parem suum in bello. Ideo necesse est, quòd virtus aquæ non superet calorem naturalem, quia pro modico resolveretur & dissolveretur ipsius vegetabilis virtus, & converteretur in naturam aquæ, sed in majori calore. Et hujus rei dat exemplum natura, quòd fortior debiliorem vincit cum modico adjutorio, quare considera, ne ille minor successus superet, postquam vis cum sensu agere. Nam opus est, quòd sicut aqua vicit sulphur, & vertit eum per dissolutionem ad naturam suam, tali modo nunc est opus, quòd sulphur habeat potestatem vincendi arg. vivum. Nam primò vicit eum, & ipsum

vertit per congelationem ad proprietatem suæ nobilis naturæ, & prosequendi eam, & terminandi ad propriam naturam argenti fini, clari & preciosi. Et hæc conversio fit per reversionem differentiæ, quæ movetur à concordantia, sicut ostendit ratio naturalis, & experientia nobis certificavit confortando virtutem lapidis ei condonando tantum succursum, & quousq; habeat potentiam convertendi argentum vivum nostrum, quod quidem primò ad sui similitudinem suis virtutibus eum convertit. Fili quoniam omnium corporum mensura & temperamentum fuit per suorum confortationem membrorum. Ideo districtè scire oportet, non tantum qualis res sit, sed quot modis, & quibus modis potest & debet operari. Et per illud posse visibiliter ostensus est ignoranti effectus, per quem habet notitiam potentiæ, quoniam in rebus generalibus sapiens & ignorans participant in notitia. Et hoc ad cognoscendum rem, quæ coram eis manifestè ostensa est. Et de hoc manifesto æque benè notitiam habebit fatuus, sicut sapiens, quia unus & alter habebunt notitiam, quod materia est talis, vel talis. Sed quando virtus illius confortata est, & quomodo citius potest facere & demonstrare suam operationẽ scit unus & non alter. Nunquid scis fili, quod una res est ante omnes, alias res & generalis, quæ omnem materiam, & omne corpus, & omne membrum in virtute sua non debilitat, neque confortat, nisi amore operis, quod dicta virtus debet facere insequi & attingere, & si postea consecuta fuerit, vel non, illud opus statim cognosceretur per ignorantem sicut per sapientem, si erit perfecta, vel imperfecta? Sed propter hoc non habebit ignorãs jam scientiam majorem aut notitiam de dispositione materiæ, nisi in quanto ille, qui viderit hominem & dicat, hic homo infirmitatem patitur, vel habet malam dispositionem in corpore, & hæc est generalis causa dicendi ignorant prouti & sapienti, & ita benè cognoscendi per unum sicut per alium. Sed jam propter hoc ignorans non cognoscet proprietatem dispositionis virtuosæ, per quam corpus vel materia attingat, vel non attingat suas operationes bonas aut malas, & nisi illam cognoscat, nunquam habebit notitiam debilitandi eã, vel confortandi Idcirco tibi dicimus, quòd totum hoc non potest cõsummari, nisi per discretionẽ rationis naturalis informatæ per instrumentum, quod movetur ab intellectu respectu evidentium experimentorum non sophisticorum, propter quæ omnis ignorans est, quasi exul & bannitus à nostro magisterio per tales ignorantes sophisticos & mendaciis ple-

plenos. Testificat hoc philosophus filiis veritatis per evidens exemplum, quòd medicus bestialis est, & nihil scit, qui tantummodo dicit, hoc corpus patitur debilitatem virtutis, non melius indicat de dispositione corporis, quàm unus rusticus ruralis, qui nec magis, nec minus dicit: imo illud dictum dicetur & multiplicabitur in ore rustici. Quare manifestè patet, quòd nisi ratione evidenti ac discreta dispositio virtutis proprietariæ non est cognita, per consideratam artis, nunquam sciet augmentare illam virtutem, qua crementum factum est per viam confortationis & debilitationis. Nam confortatio unius non potest fieri sine debilitatione alterius, sicut manifestè patuit omni tempore, & apparebit in dispositione lapidis nostri.

Quomodo debilitatio unius est confortatio alterius. Et quomodo per confortationem virtutis mineralis generatur lapis noster.

CAP. LXIX.

FIli omnis debilitatio corporis dissolutio est, & omnis dissolutio ipsius est ejus labilitas temperamenti. Et omne temperamentum est restauratio rei deperditæ, & ideo convenit, cùm lapis noster habeat debilitari per dissolutionem, divisionem, & corruptionem, quòd virtus aquæ, in qua individua naturæ fugiunt, cum omnibus suis speciebus & virtutibus elementalibus habeat se confortare ad faciendum conjunctionem & unionem rerum alteratarum in nova generatione mixtarum, ut per succursum hujus confortationis virtus aquarum confortatarum possit melius & acceptabilis appropriari contra debilitatis adventum, & bona exuberatione obtinere potestatem vincendi virtutes lapidis nostri debilitati ad convertendum in illam & suam qualitatem ac naturam. Et per hanc conversionem sic factam per debilitationem unius, & confortationem alterius est lapis noster comparatus homini submerso in imo aquæ golfo magno. Per hanc modum appositum patenti ratione nobis ostendit sapiens natura, quòd virtus lapidis debilitata potest confortari per debilitatem virtutis aquæ confortatæ per modum aquæ, quòd habebit potestatem convertendi aquam ad suam naturam, scilicet, quod illud, quod erat de natura humida in naturam siccam revertetur per modum temperamenti, & quòd illud, quod erat de natura frigida, convertetur in

calidam, & in hoc solemni solutione. Sed antè opus est, quòd natura sicca convertatur in humidum: nam in omni transmutatione elementorum talis tolerantia, & passio præcedit transmutationem substantiæ, scilicet antequam substantia possit transmutari perfectè quod virtus elementi transmutantis obtineat in suo posse partes elementi transmutandi, & quòd fixetur in illo ante transmutationem substantiæ, & se miscendo tali modo, quòd illud elementum habebit materiam in aliquo alio elemento. Et ideo est assignata ratio, qualis differentia sit inter elementum, & alterius elementi virtutem, scilicet, si intelligis doctrinas notatas & notandas nostri magisterij, quæ dicunt opus nostri lapidis dulciter & magno ingenio habet ascendere de terra in cœlum. Et alibi opus est, quòd de cœlo in terram descendat, & ibi recipiat ventum quietis, qui lapidem fixat portatum in ventre venti volantis. Qualitercunque sit fili, sic intelligas, quia noster lapis per passionem & tolerantiam suæ naturæ habet opus transire per qualitates omnium aliorum elementorum, antequam sit perfecta medicina, Et ideo si siccum petrosum versum est in frigidum petrosum, ibi habet pati. Et si frigidum lapidosum, quod est passum vertatur in humidum, ibi etiam habet pati, quousque sit perfectè humidum. Et si humidum petrosum vertatur in calidum, ignis noster accensus est inextinguibiliter, neque unquam deficiet, & medicina nostra ad complementum perfectum est deducta. Quia nobilis natura reliminando & rotando per omnia sua elementa transivit, ubi calores & caliditates sustinuit, quare tam nobilis est.

Quòd conversio lapidis in argentum vivum, non est, nisi conversio elementorum unius solius naturæ.

CAP. LXX.

IDeo fili tibi sit declarata doctrina Philosophi dicentis, quòd conversio lapidis in argentum vivum non est, nisi mutatio naturarum. Non intelligas tamen, quòd substãtia lapidis nostri sit plures vel diversæ naturæ, cùm non sit nisi una tantùm substantia conversa de toto in naturam frigidam, primò antequam homo faciat de ipsa quicquam, quousque acceperit appetitum se transmutandi in aliud elementum, seu qualitatem alterius. Et ideo tunc portamus eum in elementariam divisionem in quatuor partes secundum instinctum, & statum suæ puræ naturæ, quæ vult separari omnibus

bus viribus suis à corruptione, vel à re, quæ in eo est corrupta, in qua multùm patitur, intantum, quòd ad mortem venit, & quælibet ipsius pars ad proprium elementum suum. Quia nulla pars naturæ potest esse sine elemento proprio de qualitate, cujus induta est, quousque veniat ad expoliationẽ ejus virtute alterius, quam qualitatem appetit natura, nec tota natura in solo elemento frigiditatis ab extra quousque per elementum sit terminata ignis, quia tunc est de natura magis calida. Fili attende, quando dicimus elementatũ, hoc est elementum, quod per naturam suam, quæ est una pars nostræ totius naturæ lapidosæ, in qua est unum elementum elementale. Et elementale dicimus ad differentiam, quia unum solum elementum elementale tardat corruptionem fiendam, & tardat generationem in seipso. Et ideo simplicia elementa parum operantur, & proficiunt in hac arte, quia in ipsis non sunt essentiæ primæ elementorum, in quibus sunt virtutes, quæ mundificant, generant & corrumpunt. Et ideo scias, quòd elementa simplicia sunt extra corruptionem & generationem, & causa est, quia non sunt obedientia humerali vel radicali naturæ, quæ omnia facit nasci. Et ideo nos & omnes Philosophi prædecessores dicimus, quòd magisterium nostrum non potest fieri naturaliter, nisi de quatuor elementis, quæ dicimus composita conjunctim & divisim. Et in illis natura, quæ est homogenea metallorum, quiescit integraliter & deportatur.

Quomodo lapis noster mutat se in omnibus qualitatibus elementariis.

CAPUT LXXI.

HÆc est lapidis nostri natura, quæ potest mutari in omnes qualitates elementales, in quas bonus cõsiderator artis vult mutare. Et ista elementa dicta sunt qualitates cõpositæ, quæ habent posse convertendi naturã hanc de qualitate in qualitatem, primò, in siccum, secundò, in humidum, tertiò, in frigidum, quartò, in calidum, secundum quod pars naturæ per divisionem, vel tota per conjunctionem ad complexionem sui elementi fuerit confortata vel debilitata. Fili, lapis noster nunquam fieri potest, nisi de pura natura, prout quilibet sapiens Artista scire duobus modis potest, scilicet, scientia speculativa, cum intellectu moderata, & experientia visibili perfectæ luciditatis & claritatis magnæ. Et de hac sola natura facta est tãtũmodo nostra medicina, & sine ista no Æ-

ut declarare proponimus in ſecunda parte hujus libri. Cui nihil miſcere velis, ſi videre ipſius potentiam intendas, niſi tantummodo res, quæ ſunt de ſua propria natura, à quibus habet confortari atque nutriri, quouſq; fortitudo ſuæ naturæ, quæ debilitata fuit, crearet per nutrimentum perfectum contra bellum ignis. Fili quoniam hæc materia eſt de ſubſtantia ſubtili, & ſtatim intrans ac penetrans elementorum qualitates, & in qualitatem illius elementi, quam reperit abundantiorem in illa convertitur: ideo quando lapis noſter rotatur, & ruminavit omnia elementa ſecundum velle naturæ, & intravit purus, & mundus in regione ignis ſui, tunc ignis philoſophiæ perpetuò accenſus eſt, quamdiu elementa durare poterunt in mundo, & mundus deficiat, quia lapis noſter eſt, ſicut materia elementorum, in qua formam ſuam ponunt, & in qua retinentur, prout natura in omni generatione demonſtrat. Et quia lapis noſter eſt ſubtilis ſubſtantiæ, in ea deſcendunt purorum elementorum qualitates, & condenſantur, & capiuntur, ſicut fumus cùm lardo. Nam elementa ſunt, quæ dant tot virtutes eidem ſubſtantiæ, quot penetrare, intoxicare, ac impotionare poteſt, & mirabiles operationes facere per potentiam, quam accepit & acquiſivit in bello magno altarum & baſſarum virtutum, & potentiarum. Et ideo ipſa vincit omne ſuperius & inferius cum fortitudine ſua magna, & eſt in natura ſecretiſſima res & multum mirabilis, quam ſimplices tenent & reputant ad miraculum, vel incantationem, aut artem magicam, cùm ipſorum memoria non poſſit eas habilitare ad intelligendum magiſterium noſtrum, quod per naturam, & in natura, & de natura fit.

Quòd tota ſubſtantia noſtri lapidis eſt eſſentialis.

CAP. LXXII.

O Vos pueri doctrinæ intelligatis, quòd ſi hęc natura non eſſet de ſubtili ſubſtantia tota, omnis eſſentialis eſſentialitas elementorum purorum non poſſet imprimi, nec poſſet ſupra ſubſtantiam dominari. Et ſi elementa alia quodlibet ſecundum ſuam naturam non dominarentur baſſis elementis in qualitate, ſubſtantia non poſſet intrare neque penetrare, nec ingreſſionem habere. Et niſi habeat ingreſſionem, non poſſet colorare, neq; per conſequens dominari, & dare alias differentias ſpeciales ſecundum complementum actionis noſtri intellectus, quod medicina noſtra habere

habere debet secundum proprietatem suam igneam, per quã oportet quòd ignis dominetur, & hospitetur in ista suprà dicta substantia. Item, etsi hæc natura de subtili substantia nõ esset, non posset habere fusionem uniformem, neq; dulcificationem continuam, nec una pars benè consequeretur aliam, & per hanc proprietatem opus est, quòd aer in dicta substantia dominetur, hoc est, quòd lapis noster de natura aerea sit generatus. Nam alio modo proprietas aeris in eo dominari non posset, nisi de vera ejus substantia generaretur. Pari modo per oppositum est de duobus aliis elementis: sed pro causa antè dicta ipsorum substantia in aeris substantiam conversa est. Quare tibi sit revelatum, quòd substantia aeris exivit à substantia aquæ, sicut aquæ substantia exivit à substantia terræ. Quare patet, quod à terra exivit tota lapidis nostri substantia mirabilis, quoniam si natura ipsius non esset in aliquo esse substantiali, jam siccitas neq; frigiditas, quæ debent esse in temperamento ignis & aeris in dicta natura non possent ligari, prout opus est ad perfectam fixionem. Ideo necesse est tibi terram habere subtilem, & non illam, quã cum pedibus calcas, sed illam, quæ volat supra caput tuum, quam accipe & amplectere, & charam tene, propter ipsius proprietatem: quia sine ipsa nullũ fixum temperamentũ fieri potest. De istius tẽperamenti natura philosophus loquendo dicit, ꝙ non est calida, nec frigida, nec humida, neq; sicca, & tamen utrumq; est. Dicimus, quod non plus tenet de una quantitate, quàm de alia, nisi quantũ opus est ejus temperamentũ suæ proprietatis, quæ per concordantiam facta est de differentia speciali nostrorũ elementorũ Et qui ad tale veniat temperamentum dignus erit poni ad mensam duodecim parium.

Quòd medicina debet esse de subtili substantia.

CAP. LXXIII.

IDeo vos intellectu filij potestis cognoscere, quòd medicina nostra debet esse de pura & subtili substantia, quia sic nobis dimisit philosophus in scriptis per doctrinam probatam in veritate claræ experientiæ dicens. Quare tibi dicimus, quod opus est, quod de fortiori & subtiliori substantia, & fusionis liquabilioris medicina nostra sit, quàm sint corpora metallorum & fixioris retentionis, quàm argentum vivũ in sua natura. Ideo tibi dicit philosophus Hermes, quòd separes subtile à spisso, & purum ab impuro ad habendum di-

ctam substantiam, & simplum à grosso, ut de leviori & meliori puro nostra possit fieri medicina ad finem perfectionis, sed in faciendo ipsam separationem non est parva scientia. Sed multi sunt, quibus propter intellectus cæcitatem hæc separatio est abscondita. Et quando ipsi non intelligunt illud, etiam non intelligunt rem, in qua in præsumptione inflati sunt, quòd æstimant intellectum habere apertum, & habent ipsum totum inseratũ & clausum, sicut ista ars potest eis manifestare in clara experientia, quæ est in veritate. Ideo ista scientia tibi sit speculum veri intellectus, si viam rectam habere cupis in aliis scientiis, quia ista tibi monstrat ratione tãgentem veritatem per claram experientiam, quia illa non sufferet aliquam probationem, nec rationes, nec argumenta logicalia, quæ sunt longinqua & remota de claro intellectu. Et plures alij sunt, qui non possunt intelligere, nisi quantum possunt corporaliter videre, scilicet, res quotidianas & mundanas, & in illis per nimiam visitationem intellectus ipsorum est junctum & ibi arrestatum. Et ideo, cùm illud est oppositum, & contrarium sine aliquo medio ad nostrum rectum & verum intellectum, & illa de causa ipsi projecti & multum remoti sunt de nostro naturali magisterio, sicut populus expulsus & condemnatus de nostro supremo secreto. Tibi autem fili, qui nos intelligis, es de electis in arte nostra divisimus testamentum nostrum, in quo thesaurum perpetuum invenies, si in manibus tuis pervenire possit, & à te obtineri. Audi quid dicimus, quoniam non bresca, nec zuccara, nec balsamum aromaticum, quod tantum te faciet delectari, sicut faciet nostrum confectum, si semel tantum gustaveris unum parvum saporem, juro tibi, quòd de illo habebis majorem famem comedendi, quàm prius.

De recapitulatione, quomodo de una sola natura fit omne id, quod quæritur.

CAP. LXXIIII.

REcapitulando dicimus fili, quòd res ista cùm sit unius solius naturæ, & de ista tantummodo facta est, quam omnes non habentes, vel potentes, aut datores, & etiam habentes, & divitias considerantes, & postulantes desiderant & petunt. Qua propter ista natura per concordiam amorosam, & absq; violentia aut fortificatione combustibili, & sine trituratione manuum, aut de mollitione per calorem sui ipsius absq; sensibilitate suæ proprietatis naturæ mutatur de una qualitate in alteram. Nam ea existente in sua prima natura vel

vel qualitate non valet tantum de fumo, ſed quando tranſivit per rotam circuli, tunc eſt incomparabilis & perdurabilis theſaurus. Fili adhuc tibi dicimus, quòd antequam hoc natura poſſit pertranſire per rotam circularem elementorum, neceſſe eſt, quòd dividatur in quatuor partes, ut pertranſire poſſit per quatuor qualitates elementarias, ſcilicet, de ſicco in frigidum & de groſſo in ſimplum, de frigido in humidum, & de ponderoſo in leve, & de humido in calidum, & de aſpero, leve, aut ſuave, aut dulce. & molle & placidum per dulcificationem amari. Sed hæc diviſio non poteſt fieri per mutationem naturæ ſine perditione proprietatis, niſi natura, quæ eſt in maſſa dura & ſicca cum omnibus ſuis partibus revertatur ad ſimilitudinem ipſius primæ naturæ, in qua mundus erat primò conſtitutus divina potentia in modum formæ confuſæ, in qua erant omnia media confuſa, ſine quibus natura complere non poterat operationes ſuas, quando ſpiritus ſanctus divinus portabatur ſuper aquas, quæ occupabant partes omnium aliorum elementorum, ſicut Deus & Dominus noſter creator ſupremus naturæ ordinaverat in eodem momento ſine temporis occupatione, antequam placeret facere mirabilem ipſorum ſeparationem ſive diviſionem. Hanc operationem fecit redemptor noſter oſtendendo primæ naturæ, qualiter operari debebat per nobilē intelligentiam. Et hoc non intelligatur, niſi de tota natura, quæ primò fuit creata ex nihilo, & pòſt in tres partes diviſa cum certa menſura. Et de prima puriori creavit angelos & cœlum imperiale, per hanc luciditatem & puritatem participant animæ puræ angelis in natura, qua participatione facta eſt inter eos vnio vera in glorificatione magna, & de ſecunda parte naturæ minus pura fecit Deus firmamentum, ſicut ſuprà declaravimus in capit. formæ majoris: ſolem etiam ſtellas, & lunam, & dedit cuique ſuam virtutem, quæ in natura cum rebus inferioribus participant. Et de tertia parte minus pura fecit Deus hunc mundum, & compoſuit quæ in eo ſunt, prout ſcriptum in hoc præſenti teſtamento in modo tibi dicto Sic fecit Deus Dominus noſter naturam diverſam, ut quilibet cauſa ad ſuam propriam poſſet fieri reſtitutionem, nam de puriori fecit rem meliorem, de impuriori verò minorem. Et ſicut ſcriptum eſt in ratione nuturæ, quantò res eſt melior, tantò ab altiori natura procedit. Quare patet, quòd natura inferior minus in puritate perfecta indiget alia in omnibus operibus ſuis, antequam ad ſuæ perfectionem operationis perveniat. Si ergo

go natura superior dat sibi de puritate sua tantò plus, quantò melius inferior natura appropinquat ei ac suæ claritati, luciditati, puritati, ac lumini ipsius per attractionem superioris naturæ, quæ facta est propter convicinitatem, ac fortem, & uniformem nexum conjunctionis ante ipsorum divisionem, & hoc propter associamentum rerum quintarum, & quintæ essentiæ libro declaratarum sub consideratione tibi fili tradita per agiographum spiritum. Quapropter apparet, quòd primò erat totum una natura.

Quomodo debet intelligi magisterium respectu constitutionis mundi scilicet istius magni mundi facti per Deum.

CAP. LXXV.

NVnc loquemur de tertia parte, hoc est, de natura bassa. Ista est natura, quæ facit diversitates tantas in hoc mundo. Et de ista dixi superius, quòd tu debes strictè intelligere, aliter poteris in errorem cadere. Et ideo nolo magis tibi dicere, nisi tantum quod tibi possit sufficere ad intelligendum secretum, quod datum est nobis. Vnde fili intellige hujus magni constitutionem mundi, quem Deus omnipotes post naturę creationem fecit in forma confusa, scilicet, quòd omnia elementa erant mixta tali modo, quod nec ignis, nec terra, nec aer apparebant, nisi in forma confusa aquæ quæ usque ad circulum attingebat lunarem, sic quòd ignis calorem, nec aer humiditatem habebat, nec terra siccitatem, imo totum in frigiditatem versum erat propter suarum confusionem naturarum. Quoniam de quanto natura aquæ magis erat frigida, de tanto naturam in calidam magis stringebat, scilicet ignis, ad profundum aliorum elementorum, & per consequens naturam aeris magis puram, cùm aer sit cib. & materia ignis, sic quod posteà, cùm mirabilis ipsorum per potentiam divinam facta fuit divisio, & quodlibet eorum fuit associatum & hospitatum in suo loco secundum debitum naturæ, fuit posteà repertum, quod in terra remansit de igne & aliis elementis, in quibus est res, quæ rebus conjunctis participat. Ac si vitrum plenum aqua lunaria in medio aeris rumperetur & præcipitaretur deorsum cum substantia & sapore aquæ, & aqua plena de substantia quinta ascendendo in sua alta approximetur, cùm hoc facere sit debitum naturæ. Hoc sit tibi per figuram revelatum, quia debes scire,

quòd

quòd natura non operatur, nisi per suum velle, eò quòd respicit voluntatem magistri sui Dei Domini nostri, ut sibi satisfacere possit, quia eam creavit, & per illam voluntatem Deus fecit, & facit per naturam omnia, quæ videmus, & non per miraculum, sicut tempore diluvij, quando per amicabilem concordantiam Deus supremus subtraxit stellarum virtutem, quæ trahebant aquas à maribus, quæ in alto pendent supra regionem aeris, & posteà ceciderunt inferius in pluviis, aut grandinibus cooperiendo totam terram, quia deviatæ fuerunt à parte illius climatis in aliud, usque quo ad ipsarum locum reversæ sunt ad complendum divinum velle. Fili si Deus vellet, quòd duo montes unus ab oriente, & alius ab occidente in uno congregarentur in medio terræ, & essent, unus mons statim fieret, & non per miraculum, sed per aperta & habilia instrumenta virtuosa, quæ Deus posuit in natura per sapientiam totius ipsorum concordiæ, per quã suas faciunt actiones. Et sic totum opus naturæ non est occultum Deo, sed mundanis hominibus. Ideo fili, si aliquid facere vis omni tempore, fac per naturam, & inde scias concordantiam naturæ, quia sine ipsa ullo tempore nihil facere poteris. Ideo quia nulla res mundi, quæ faciendo est, est extra terminos, nec itinera naturæ, quin per illam, & de illa, & in illa sit facienda.

Quomodo terra plena est intelligentiæ, & quomodo operatur. Et de creatione Adam & Evæ. Et quomodo magisterium nostrum aßimilatur operi creationis hominis.

Cap. LXXVI.

QVoniam fili potes intelligere, quòd tota terra plena est intelligentia ad operationem naturæ inclinata, quæ intelligentia movetur à natura superiore. Ita quòd natura intellectiva inferior in quantum assimilatur naturæ superiori. Nam per intelligentiam adjuvatur à suo simili per conversionem & potentiam attractivam. Deinde post illam mirabilitatem naturalem, creavit Deus Adam de limositate elementorum, scilicet de limositate terræ, aquæ, aeris, & ignis, & vivificavit eum à sole sancti spiritus, & de luce, & claritate & lumine mundi. Et ex omnibus resultavit in eo mixtionem rei quintæ in suo composito, sed magis specialiter fuit creatus de terrestri elemento, prout ex ipsius delicto patet. Et sic ex illa limositate Deus omnium creator constituit,

tuit, & fecit naturam homogeneam, & qua fuit Adam formatus, à quo successivè transcreavit Evam. Quo facto præcepit naturæ, quòd haberet multiplicare, & multiplicavit ipsorum species doctrinam capiendo à massa confusa mundi, & per intelligentiam nobilem, quæ primò confusa erat, & postea divisa. Hæc enim est generalis regula operandi, quam Deus & Dominus noster dedit naturæ, & nobis monstravit per figuram. Et qui habet aures audiendi, habebit totum in suo intellectu: quia hanc insequendo doctrinam natura omnia sua facit opera. Quare patet, quòd qui ignorat hanc divinam doctrinam extra naturæ opera est. Noster lapis assimilatur in operatione operationibus naturæ animalis, & naturæ vegetabilis, & naturæ mineralis & melius. Quoniam assimilatur & assimilari debet creationi hominis, qui de limositate factus erat. Ideo fili, si vis operationem nostram per naturam facere, insequere operationem doctrinæ naturæ. Nam ei non est datum, quòd per aliam doctrinam possit operari, nisi per illam, quam habet à Deo magistro suo præceptam & doctam per intelligentiam perfectam, per suam suæ moventur operationes, nec festines. Et ex hoc sit speculum tuum natura, quæ brevi tempore res suas non format, sed tempore certo assimilandum magisterium operatio eidem constituta

Quomodo operator debet res suas ordinare ad assimilandum magisterium operationi creationis universalis in creando massam confusam, quæ continet omnia quatuor elementa.

CAP. LXXVII.

POst hæc fili tempus est, quòd ponas in ordine naturam, qua indiges cum recta notitia, scilicet per reductionem, quæ per retrogradationem facta est illius in formam confusam, respectu massæ hujus mundi, quousq; versa sit in qualitatem frigiditatis magnæ, in qua primò fuit. Et quando sic erit versa notare potes & cognoscere, quòd non est nisi unum compositum per artem respectum naturæ confectum, ut si absque artis adjutorio factum esset per naturam ad consequendum sui intellectus finem, qui est creare perfectum metallum, vel medicinam perfectam respectu naturæ, quæ per artem adjuvatur, & in hoc composito continentur quatuor elementa naturæ mineralis, simplicia & composita, per quæ resultant quatuor qualitates elementariæ. Et per hanc primam conversionem lapis noster in naturam frigidiorem

ver-

vertitur. Et ideo oportet, quòd aqua ibidem dominetur, & in se contineat alia elementa, ex quibus natura per divisionem se habet, postea verti de qualitate in qualitatem. Et hæc est res nostra, quæ in se continet omnia, quibus indiges in nostro magisterio. Et ideo dat intelligere ratio scripta philosophicè per Hermetem, quòd sicut omnes res factæ fuerunt ex una sola re per potentiam supremam sementificam, & exiverunt à massa confusa globosa, voluntate divina miraculosa: sic lapis noster natus est, & exivit ab una compacta massa confusa, in qua omnia sua quatuor elementa sunt contenta per naturam creata, de qua per voluntatem Dei & operationem naturæ noster lapis posteà nascitur.

Quomodo philosophi appellaverunt massam confusam, & de divisione ipsius, & de natura elementorum suorum. 16

Cap. LXXVIII.

PRò hac massa cõfusa nominanda fili similitudinariè philosophi eam nominaverunt totum mundũ. Nã in ipsa sunt quatuor elementa confusa, quæ separari possunt, & dividi quodlibet ad partem suam, impregnata ex natura quinta, & per quã separantur & sunt separata. Ergo fili, elementa ab illa massa separa per industriã sapienter, quę à nobili movetur intelligentia, & reperies naturã, quę in ipsis est, in quatuor partes divisam, & quælibet pars illius naturæ ornata erit & induta qualitate sui elementi. Quia pars, quæ remanserit pro terra, erit in siccitate complexionata. Et illa, quę pro aqua remanserit magis pura & magis subtilis, est cõversa in qualitatẽ frigidam. Et illa, quæ pro aere remanserit, reperietur in qualitate humida convicinante qualitate ignis. Vide ergo fili naturam, quæ erat in toto composito integraliter, primò frigida, & postea reversa est in principalib. qualitatib. elemẽtariis, scilicet, in siccitate, frigiditate, & humiditate, & calore per divisionẽ elemẽtorũ. Et sicut qlibet elementũ habet participationẽ cũ sibi ppinquiore, sic quælibet pars huj9 lapidis vel naturę habet majorẽ affinitatẽ sibi ppinquiori, quàm habeat illi, quę sibi est remotior. Et hoc est ppter posse elementorũ ac eorũ qualitatũ, in quibus vaporabiliter diffusa est dicta natura quinta, quam tantũ diligimus. Fili istæ qualitates elementales dictæ sunt appropriatæ elementis propter grossitiem & simplicitatẽ dictarũ partium, in quib. jacet natura pura cum

magna

magna corrupione, à qua corruptione si scias eam amovere, habes nostrum magisterium certificatum per certam præparationem. Nam lapis noster nunquam invenitur, nisi in ventre corruptionum, & dehinc eum extrahimus, substantia unde movetur corruptio, est multùm pinguis lutosa & fortiter unctuosa aerea, in ventre cujus est ignis, quē petimus, & in ipsa eum accendimus. Et ideo tibi revelavit Morienus sagax Romanus per bonitatem subtilitatis, cui non fuit alter similis in securitate per bonitatem præparationis metuens Deū, fidelis, benignus dando totum suum consilium dicens, quòd scientiæ hominum manifestè conjunguntur, mansio cujus manifestatur in carne, & sanguine, & in profundiori ventris. Et alibi tibi revelavit, quòd secretum nostri lapidis est in coxis & femoribus calidis, hoc est in profundiori elementorum compositorum, ex quibus elementa sunt per ea, quæ superius dicta sunt. Ideoque suprà dictum est, & adjungendum propinquiora propinquioribus, & affines suorum affinium. Nam scis, quòd natura sicca vel pars illius, quæ est sui elementi terrestris, non habet potestatem vertendi se in naturam humidam, nec se ligandi parti humidæ, quæ est de natura aeris propter duas causas contrarias. Vna est quòd terra & aer sunt contrarij, & in qualitatibus discrepantes. Quoniam terra per naturam, quam habet, est sicca & frigida, & aer per partem naturæ quam tenet est, humidus & calidus, Et ideo natura sicca in humidam, & frigida in calidam converti non possent, nisi primò quælibet ipsarum per sua transeant media, quæ sunt germana extremitatum. Quoniam scriptum est pro reformanda natura, quòd contraria existentia quælibet ipsorum in sua natura non benè possunt simul ligari, nisi primò mutantur de sua contraria qualitate in mediam, quæ participat veris extremitatibus per affinitatem naturæ. Et ideo natura terræ non potest converti in naturam aeris, nisi primò vertatur in naturam aquæ: nec natura ignis potest converti in naturam aquæ, nisi primò vertatur in naturam aeris. Quoniam nullus transitus potest fieri unius extremi ad alterum, nisi prius transeat per media germana. Nam quando volumus facere transitum de prima extremitate ad tertiam, oportet transire per gradus medios. Quare fili aqua & aer sunt germana media elementalia scalæ rotundæ, per quæ natura ab extremis elementalibus habet transire antequā operationes suas complere possit veniendi ad perfectionem. Nam aqua est frigida & humida, & per frigiditatem partici-

participat cum aere, & per ſuum humorem rarificat terram, eam alleviando. Et per frigiditatem ſuam aerem condenſat, eum conſtringendo. Ita, quòd quando aqua convertit terram ad naturam ſuam, poſtea poteſt eam in aerem convertere per concordantiam humiditatis, quam terra ab aqua ſuſcepit, & frigiditatis, quam aer recepit ab aqua, quæ eum conſtrinxit, & ſic per conſequens eſt aer medium ignis & aquæ, cùm aer ſit humidus & participat aquæ, & cùm calidus participat igni, & per ſuum humorem condenſat ignem & vertit eum in naturam aeris per inſpiſſationem, & per ſuum calorem attenuat & inteneriſcat aquam & vertit eam in aerem per levigationem. Et ideo quando aqua in naturam aeris eſt converſa, aer eam convertit in naturam ignis. Vel quādo ignis converſus eſt in naturam humidam aeream, humiditas & frigiditas eum convertit in naturam aquæ ſecundum quod jacet in intentione naturæ, vel boni & perfecti artificis. Nam ſicut aqua eſt de materia terræ, ita aer eſt de materia aeris & terræ. Et unum eſt materia alterius.

Quomodo elementa ſubtiliantur, & ingroſſantur per rotam circularem, quæ per philoſophos huius artis dicta eſt Cathena aurea.

CAP. LXXIX.

IDeo fili tibi dicimus, ſi velis nos intelligere, quando terra per ſuum contrarium erit ſubtiliata, vertitur in naturam aquæ propter qualitatem, ſcilicet, frigiditatem, quæ participat inter ſiccitatem & humorem. Et quando aqua illa plus ſubtiliatur, per ignem in naturam aeris vertitur. Et quando ille aer plus ſubtiliatur, vertitur in naturam ignis, & per conſequens per retrogradationem eſt, quòd quando natura ignis ingroſſatur, convertitur in naturam aeris humidi, & tunc ignis tantum de calore ſuo perdit, quantum humiditas poteſt ſibi contrariari per hebetationem ſuæ ingroſſationis. Et quantò hæc natura melius condenſatur per inſpiſſationem, tantò melius in aquæ naturam convertetur, quæ per ſuam condenſationem mortificavit majorem partem caloris. Et perdit magnam partem humoris per indurationis approximationem naturæ aeris ad qualitates terreſtres, & quando hæc aqua magis inſpiſſatur, tunc vertitur in terræ naturam, & propter ſui frigiditatem amittit partem ſui humoris gyrando ſe & portando in ſiccitatem. Quare ſi vis ignem noſtrum accendere, adminiſtra ei cibum levem & tenerum,

quia ejus hebetatio & mortificatio non venit nisi per erudi tatem & grossitiem materiæ, sicut patet in declaratione prædicta. Quando igitur voles de terra ignē facere, subtilia terram quantum poteris, & quando velis de igne terram facere condensa fortiter ignē. Dicimus quòd aër & aqua causa sunt ingrossationis ignis, & melius aër quàm aqua, & meli⁹ aqua quàm aër. Et minus terra, quàm aqua, & aqua minus, quàm aër. Sed terra omnibus suis viribus inspissat aquam, eam vertendo ad suam naturā terræ & aquæ, se condensando & convertendo ad naturam terræ inspissat aerem, & vertit eum ad suam propriam naturam aquæ. Et aer se ad naturam aquæ convertendo per inspissationem condensat ignem, & facit eum converti in aerem per suæ subtilitatis ingrossationem. Similiter ignis omnibus suis viribus nititur aerem vertere ad suam ignis naturam per subtiliationem suæ puræ substantiæ & iste aer conversus ad naturam ignis subtiliat aquam. Et ideo vertit ad naturam suam aeris per rarefactionē alleviationis. Et hæc aqua versa in naturam aeris rarificat terram, & facit eam verti in naturam suam aquæ per subtiliationem suæ grossæ substantiæ. Et per hunc ultimum ordinem elucet secretum compositionis aquæ nostræ filiis intelligētibus, cùm vivaciter apparet, quòd natura sicca non potest in humidam converti, quousq; in naturam frigidam convertatur. Fili manifestè tibi portam naturæ aperimus ad intrandum omnia opera sua, si intelligas. quia superiora elementa causa sunt subtilitatis inferiorum. Et subtiliatio causa est vivificationis & animationis. Elementa verò inferiora sunt causa ingrossationis aliorum elementorum. Et hoc ratione attractionis proximioris consonantiæ, quæ jacet in suis naturis, ut nuper extitit declaratum per terram & per ignem, & ingrossatio causa est mortificationis, & hebetationis caloris animalis. Et nos bono juramus animo, quòd subtiliatio non fit sine ingrossatione, nec ingrossatio sine subtiliatione, nec dissolutio terræ sine congelatione aquæ, nec aquæ congelatio sine dissolutione terræ. Fili in spiritu dissolvitur corpus congelatum, & per corpus constringitur spiritus congelatus, quia cōgelando spiritum, dissolvimus corpus, & corpus dissolvendo, congelamus spiritū. Fili vide & aspice multiplicationem veræ tincturæ, quam Deus dedit naturę ad transmutationem faciendum. quia de uno pugillo terræ. & novem aeris facimus decem aquæ. Et ideo de uno pugillo huius aquę, & novem ignis facimus decē aeris, per scalā vivificationis ascendendo ad subtiliationē naturæ grossæ in naturam simplam, & superiori

riore similiter de uno pugillo ignis, & novẽ aquæ fiunt decẽ aeris mortui, qui est aqua viva. Et de uno pugillo istius aeris mortui, & de novẽ pugillis terræ fiunt decẽ aquæ gloriosæ. Intellige fili verba, quoniam hęc est doctrina, per quã omnis mensura & omne temperamentum fiunt. Et est necessariũ, quòd in nostro magisterio fiant, sine quibus fieri non posset. Hæc est cathena deaurata & rota circularis totius mundi, per quam natura sagax omnia sua regit instrumenta rotando & circulando transeundo in circuitu, quam supremus creator conservare in suis divinis mirabilibus & infinitis potentiis voluit & vult.

Quomodo Artista debet scire corde tenus rotam circularem, & naturam conversionis elementorum respectu primæ & secundæ qualitatis.

Cap. LXXX.

Opus est tibi fili hanc rotam corde tenus scire perfectè, si ad nostrum magisterium velis pervenire. Quia tibi diximus, quòd elementa per naturam jam dictam vadunt rotando per ipsius circuitũ successivè, quousq; compleverunt eorum circuitum, & circulum, qui est perfectio operationis eorum, & per scientiam suæ circularitatis apparet clarè istud, quod superius diximus per primam rationẽ. Alia ratio, quare natura sicca, quæ est in terra, in naturam aeris converti non potest, nisi per suum medium, est diversitas grossitiei & subtilitatis, vel gravitatis & levitatis, per contrarietatem partium naturæ, aut materiæ illius, sicut de superius dictis qualitatib⁹ earum complexionatis. Quia omnes aliæ res, quæ considerari possunt in istas pro majori reducuntur, videlicet, fluxibilitates, & soliditates reducuntur ad humiditatem & siccitatem, & levitas, & gravitas reducuntur ad subtilitatem & grossitiem. Et notetur hic primus gradus. Ideo te intelligere oportet, quòd pars naturæ, quæ est in terra, grossa est & gravis, frigida & sicca. Et ideo frigiditas, grossities & gravitas cum siccitate causantur à natura, quæ est in terra nobiliter causatæ sunt, & natura quæ est in aqua, est mediocriter grossa & gravius mediocriterq; subtilis & levis, humida & frigida, per hũc secundam gradum, & ideo causantur ab eis gravitas cum rigore, & levitas cum humiditate. Et natura, quæ est in aëre, subtilis est & levis, calida & humida. Et ideo causantur ab illa levitas cum humiditate, & suavitas per caliditatem. Et notetur hic tertius gradus. Et natura, quæ est in igne, multùm

subtilis est & levis, & multum ac fortiter calida & sicca, & ideo causantur ab illa levitas cum siccitate, & caliditas acuta. Per hanc doctrinã fili debes intelligere, quòd in nostro magisterio naturali, non debent elementa definiri secundum quod sunt principium motus de loco in locum, sed secundum quod sunt initiũ alterationis. Hancmet viam insequuti sunt & sequuntur medici Et ideo dicunt, quòd terra est elementũ per quod omne corpus ad corpus defertur sanabile, & per quod corpus sanabile frigiditati & siccitati in substantia participat, de sua ratione multum grossa, & aqua participat cum frigiditate & humiditate in substantia mediocriter subtili. Et aer participat humiditati & caliditati mediocriter subtilibus ratione suæ naturæ. Sed ignis participat calori & siccitati in substantia multum subtili, & fortiter activa, ratione suæ simplicis naturæ Fili hoc ultimum capitulum aperit tibi portam & postea firmat, quia tibi supra diximus, quod de uno pugillo ignis & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, quæ est aqua viva.

De causa & ratione, qua elementa non possunt converti, & etiam causa, per quam benè possunt converti.

CAP. LXXXI.

PEr hanc descriptionem elucidata est ratio secunda, qua natura sicca non potest in humidam sine medio suo converti. Et per illud medium transeundo patenter extitit declaratum descriptione prædicta, quòd elementa sunt causa suæ mutationis & alterationis, prout hoc probari potest experientia visibili & vera manifestè in nostro magisterio naturali, absque alia logicali probatione. Fili accipe de nostro aere, & de terra modicum, & perfora latus ejus acuta lancea tota calida, & videbis à ventre suo exire tantùm de cholera nigra cremata & combusta, quod habebit potentiam intoxicandi & impotionandi totum mundum. Retine igitur illam ne à te recedat, quia tibi bona erit cõtra inimicos tuos. Postea perfora aliud latus ejus cum punctura magni serpentis tantummodo quousque totum phlegma exiverit, nec amplius habeat infra suum ventrem. Deinde crema & combure, quousque sit prope mortem, & quòd anima exiverit, & corpus sit in pulverem reductum indutum de nigris oculis. Scias, quòd natura illius est remissa grossa & gravis, frigida & sicca, per proprietatem, quæ est in ejus elemento terræ
st

ſtri, aeri contrario, in tota ſui natura & proprietate. Quare ſi ipſum in naturam aeris vis convertere, adde ei de capite rubeo novem partes. Et natura huius rubei capitis eſt una ſubſtantia multum ſubtilis & leviſſima, & in complexione multum calida, & ſicca & acuta. Poſt hæc adde illis duas partes de pedibus albis. Natura illorum pedum alborum eſt una ſubſtantia groſſa mediocriter, & in qualitate mediocriter frigida. Et per hanc proprietatem participat oculos nigros, eſt adhuc in ſubſtantia mediocriter ſubtili per ſuam qualitatem humidam & calidam. Et per hanc proprietatem participat ſubſtantiæ aeris. Et ideo ſit tibi revelata definitio aquæ & aeris in ſuis diſpoſitionibus, tanquam amica contrarietatum, quæ ſunt in compoſito iſto, ſcilicet ignis & aquæ, terræ, & aeris, naſcitur unum medium purum, ad unionem mixtionum qualitatum alteratarum ipſorum in forma terræ congelatæ albæ, multùm ſubtilis, & transparentis ſecundum perſpicuitatem aquæ aereæ, jam congelatæ per vaporem materiæ dictæ terreſtris, jam confortatæ per calorem acutum.

De ſymbolo, retinaculo elementorum.

CAP. LXXXII.

FIli, in hac mutatione, groſſities, & gravitas ſubſtantiæ terreſtris, naturæ inferioris habet poteſtatem retinendi aquam, per totam ſuam naturam, per vaporem homogeneitatis frigidæ, quæ eſt qualitas gravis participans illis duobus elementis, quæ ſunt de natura ſua, ſed ſis ſecurus, quòd frigiditas dominatur in retentione attractationis aeris, quæ facta eſt per confortationē caloris acuti cum ſapore humoris, qui eſt materia ignis, & totius naturæ. Ergo fili, pone de calore alto in natura inferiori, ad confortandum ſuam ſiccitatem & mortificandum ſuam frigiditatem, per temperamentum cognitum ratione naturæ. Nam ſcias, quòd maxima frigiditas eſt mortificationis ignis cauſa, & durificationis, & groſſioris naturæ attractivæ cauſatæ à calore & humore. Fili calor naturæ debet per humiditatem radicalem temperari, ut vapor calidus per nimiam ſuam actionem non cremet, aut ardeat materiam noſtri chari infantis, quæ temperantia facta eſt tantummodo per additamentum naturæ ſui humoris, quouſque veniat ad gradum illius acuitatis temperatæ, per quam poſſit penetrare inviſibi iter omnes partes naturæ humidæ, & ponere formam ſuam, ac eam figurare in materia aeris. Debes videre fili, qualiter, & in quo

hoc capitulum maxime est notandum

subtractio id est ac diminutio *cum vinculo[?] [illegible]

loco debeat creari. Et tibi dicimus, posse naturæ revelando, quòd per subtractionem humidi radicalis fit, quousque calor naturæ excitatus & expeditus per stimulationem nobis mōstrat dictam actionem. Ideo tibi opus est, ne illud transeas, * ne compositum se relegatum reperiat, vel separatum à tota sua natura. Quia postea nollet videre eam, nec posses tam promptè & celeriter infigere naturam deperditam in corpore sine parte ipsius. Et si hæc pars esset omnino remota à corpore prædicto, & postea velles in suum initium ponere per viam corrigendi defectum, esset tibi multum grave, propter causam tardationis, & sicut prædiximus, natura ipsius non esset ita benè radicaliter, & per suas proprietates infixa in suo corpore per hanc artem, nisi fieret hoc ingenio forti atque subtili hujus magisterii, quod est multum grave fieri, tanquam per artem naturæ, quæ multum omnibus suis adhæret intelligentiis ad complendum & finiendum completè suas operationes non ministraret, quia per artem à Deo non est intellectus tam subtilis, quòd primę virtutes in corruptionibus suis primis occultę, & in corruptione suorum objectorum debilitentur. Ideo fili opus est tibi, quòd avises te in prima corruptione, & intelligas benè istius præsentis ultimæ conclusionis ordinationem.

De qualitatibus accidentalibus. Et de unione naturæ.

CAP. LXXXIII.

POst hæc opus est tibi, ut scias acuitatem prædicti vaporis calidi ab ipsomet igne creari, qui procedit ab illa natura, qui quidem ignis est quarta pars totius naturæ in quatuor partes divisæ, & ideo humorem penetrando per suam acuitatem ignis digerit, & adjuvat naturam cum natura simplici per continuationem, ac copulationem minerarum suarum, & minerarum partium insimul conjunctarum uniformiter admodum naturæ homogeneæ, sic quòd natura sicca, & grossa per suum confortamentum retinet naturam humidam, & subtilem, per ingrossationem naturę simplæ per coagulationem. Et natura simpla per conversionem rarificat grossam per subtilem unionem. Sic apparet manifestè, quòd in quanto natura grossa de simpla retinuerit per attractionem naturæ calidæ & humidæ, in tanto est propinquior subtilitati aereæ, quàm esset in sua natura, & habet majorem perfectionem, in quanto etiam natura simpla erit magis adjuncta,

juncta, vel addita cum natura grossa per condensationem, in tanto erit gravitati & ponderositati propinquior, & minoris perfectionis. Et sic fili potes intelligere multiplicationem, vel diminutionem operativarum virtutum. Nam philosophus in libro Meteorum ait, quòd natura terrestris in loco generationis metallorum continet in se virtutes cœlestes, per quas convertitur sua individualitas in formam, naturam, & speciem metallorum coadjuvante virtute naturę terrestris. Alio modo, si virtus naturæ terrestris superet in potentia virtutem naturæ cœlestis, quæ erat in specificatione metalli magna siccitas, & magna frigiditas naturæ grossæ condensaret humidum, quòd formam debet recipere metalli in naturam & conformitatem terræ, & non in formam metalli propter defectum virtutum cœlestium, quæ non sunt in dicta natura. Quare filii veritatis intelligere possunt, quòd forma metalli venit, & est à virtute cœlesti, influxa in materiæ ipsorum profundiori, ideo dictum est per rationem Meteoricam, quòd anima est in semine naturæ, sicut magister in suo artificio. Fili, talis virtus cœlestis est in proprio loco generationis metallorum, & ideo est forma metalli. Facias ergo tunc fili, quòd in loco generationis aut conversionis talis sit potentia cœlestis, quæ possit transformare humidum individui sub conservatione actionis, appetentis hanc ex natura terrestri, in formam & speciem transparentem & finissimam, per congelationem terrestris sicci, hęc erit res magnæ virtutis. Quia terræ virtus, per temperatum frigus, & per siccum complexionatum, operata est congelando, inspissando & retinendo. Et virtus cœlestis formativa influxa cum virtutæ terræ, format speciem in colore cœlesti, quando materia congelatur, sic quòd congelando transformatur species, & informando illam congelatur materia. Quapropter fili scriptura præcipit, quòd habes argentum vivum tot vicibus abluere, quousque vertatur in colorem clarum cœlestem. Et hæc est terra, in qua animas nostras seminamus, & in illa est congelatio nostra, & non in alio loco, & per hanc retinentur simplices spiritus quinti fugitivi, qui habent formare, & debent formare terram claram in virtute & forma elixiris, per specialem differentiam, quæ movetur à nobili concordantia quintarum rerum, sicut clarè notabimus in secunda parte huius libri dicta practica nostra.

Quomodo tota intentio operatoris debet esse in præparando materiam lapidis, & in suo temperamento.

CAP. LXXXIIII.

PRopterea potest tuus sentire intellectus rationabili consideratione, quòd quantò magis materia erit debitè præparata & subtiliata, tantò virtutes cœlestes naturæ superioris obtinebit, & in se retinebit, & quantò minus, minus. Fili videas ergo & avises, quomodo aqua mutatur in aerem, & aer in ignem, si vis habere præparationem naturæ, Si velis de materia terræ ignem facere, opus est tibi à principio, ut eam benè subtilies, & quòd in naturam aquæ & aeris transmutetur, & quando in contrarium voles operari, intentione cognita elementa in contrarium mutabis. Veruntamen facias factum tuum ex re simpliciori, quoniam in illa appropriatur virtus cœlestis tanquam forma rei simplicioris, & hoc est secundum actionem materiæ & cursum naturæ. Et tene super hoc dictum philosophi vij. Methaphysicæ, Quod secundum proprietatem materiæ ei erit appropriata certa forma, & propria secundum suam actionem. quare si materia est simplex, appropriabit sibi formam nobilissimam & multum puram, causa suæ simplicitatis & similitudinis, quæ nascitur à proprietate naturæ superioris simplicis. Ideo quando voles contemperare lapidis substantiam, pone ipsam in loco generationis, vel conversionis ad qualitates, de quibus vis per notitiam certam, quòd lapis tuus mutetur, videlicet, in humido calore. quia hæc est qualitas, per quam causatur dulcedo in lapide amaro, per conservationem humidi lapidis in suo igne, quousque possit æternum ignem pati.

De demonstratione præparationis lapidis per differentiam exemplificativam in operatione naturæ in suis mineris.

CAP. LXXXV.

TAli fili modo natura utitur temperamento in mineris per successivam operationem, quamvis accidenti fortuitu multum erret. Nam si materia sulphuris & arg. vivi depurata, & ducta ad splenditatem, reperit locum suæ retentionis & congelationis siccum, terrestrem fuscum & immundum vel frigidum sine temperantia aliqua, generatio istius convertetur in complexionem intemperatam, fuscam, terrestrē crudam, ponticam, & amaram, & accipiet formam specificam

cificam, secundum speciem, ad quam virtus cruda terrestris & complexio loci movet materiam sulphuris & argenti vivi, ad formam secundum suum actum, sicut manifestè in omnibus generibus visum visum est de extremitatibus & mediis aliis metallicis. Quia illorum materia non est aliud simpliciter, nisi sulphur & arg. vi mixta simul vaporabiliter, & specificata in terrestrem speciem atramentosam, & vaporē grossum terrestrem, qui nascitur à loco transmutabili generationis. Fili reverte igitur materiam grossam in simplam, quousque induerit virtutem cælestem, quæ habet claritatem in lapide nostro formare, propter hoc, quia potes istud, bene facere in elementali revolutione, si intelligas elementorum convertibilitatem. Fili vapor grossus atramentosus, à quo creatum est atramentum, est multum acutus & ponticus, & ideo partes penetrat sulphuris & argenti vivi depuratorum, & penetrando inficit illam materiam depuratam, congelando in speciem illius vaporis atramentosi & lutosi terrestris, qui mixtus est ipsis. Quare patet id quod diximus, quæ est major porta, scilicet, quòd virtutes terrestres non obtineant supercœlestes, sed econverso, & habebis rem petitam Per hanc mixtionem apparet, quòd sit medium inter lapidem & metallum, cùm dicta mixtio facta sit in materia lapidis, & in materia metallorum, & corporum liquabilium. quia medium est omne illud, quod aliquo modo cum lapide participat ab uno latere & in aliquo modo cum metallo in alio latere, & ultra adhuc magis proprietas lapidis est, non posse fundi. Et proprietas metalli, quam ex ejus materia tenet, esse posse fundi per calidum & siccum. Ergo per hæc notare potes, quòd lapides sunt in genere terræ siccæ, & metalla sunt in genere aquę humidæ. Medium ergo vocatur omne illud, quod cum duab. extremitatibus participat illorum. Sed aliqua illorum sunt, quæ magis participant cum siccitate, & illa continent calidū & siccum, constant calido & sicco, ut Marcasita Antimonium &c. Sed aliqua illorum mediorum sunt, quæ melius participant gradui humoris, & de illis distillatur aqua per calorem & siccitatem, ut salgemma. Per hoc fili relucere potest doctrina ante oculos tuos declarata per hoc quod est de proprietate metalli, est humidum aquaticum, & arg. vi separatum per artem magisterii tibi revelati. Habe igitur fili notitiam naturæ mediorum, quia de ipsis totam scientiam nostram trahimus, & potestatem ponendi ar. vi. in opere, & trahimus ar. vi. à suis cavernis vitreis, & cum illis portatur lapis

ad suam primam naturam, qui est supremum medium purgatum ab originali macula.

De extremitatibus nostri lapidis, & quæ sunt, & unde extrahuntur.

CAP. LXXXVI.

POstea cognoscere potes, quò l arg. vivum nostrum est prima extremitas lapidis nostri, & in primo gradu & in secũdo est elixir completum, & modo tali per artificium nostrum subtiliter inventum, & ingenio naturali trahimus extremitates ex prædictis mediis, quæ participant cum lapide nostro, sicut natura sapiens dedit nobis scire: nam apertè nobis ostendit modum qualiter transmutat naturam de mediis ar. vi. in metallum perfectum, hoc est fili medium commune ad trahendum & ponendum summum medium de potentia in actum. Tamen fili debes intelligere in tua operatione metalla loco mediorum, quæ sunt extremitates naturæ. Nam quanto media sunt nobilioris naturæ, tantò extremitates sunt nobiliores & digniores in potentia. Et ideo de ipsis mediis extremitates separamus scilicet vivum arg. argentorum vivorum, & elixir perfectum, quod est medicina medicinarum. Quoniam in omnibus mediis aliquo modo secundum formas confusas sunt extremitates. Alio modo nisi ibi essent, non possemus in actum ponere, quod est in potentia naturæ, & sic inseparabiles essent propter impotentiam ibidem existentem. Item natura nobis manifestat secundum quod experientia certificat, quòd natura illorum comminuit argentum vivum, & illud mortificat constringendo & congelando, & post ipsius congelationem commiscibile est corpori, & tunc operatur, & non antè, omnem colorem dando, quo indigemus, & virtute suæ siccæ naturæ terrestris retentum est, & fugere non potest à corporibus quibus miscetur. Apparet igitur, & est sine dubio, quod vapor extremorum est causa constrictionis ar. vi. & in natura, & in nostro magisterio, quod esse non posset, nisi convenientiam unius, & disconvenientiam alterius haberet contra se per differentiam concordantiæ, prout apparet in sui caloris conservatione per convenientiam conservativam. Ideo vocata est hæc substantia leo viridis, & serpens viridis leporarius, & ar. vi. & pastura basilisci philosophici. Sed nos illum vaporem, propter potentiam præsentem, appellamus magis propriè humorem menstrualem, qui quidem humor ab argento vivo derivatus est, quamvis alteratum ar. vi. sit per corruptionem

& fia-

& fragilitatem terrestrem, quæ sibi advenit, & hoc argentum vivum cum corpore conjunctum, sunt duo spermata, à quib. nasci facimus dictam aquam vivam, quæ est argentum vivum nostrum, & aqua vitæ, quæ corpora mortua resuscitat.

Quomodo menstruale est causa mortis argenti vivi.

CAP. LXXXVII.

PEr istum humorem menstrualem declaramus quem nos dicimus, quòd arg. vivum est causa mortis suæ, quia ipsemet seipsum interficit, & posteà occidit patrem & matrē suos, & extrahit eis animas à corporibus, & epotat omnes ipsorum humiditates, facitque ipsos nigrescere sicut carbonē. Deinde eos resuscitat tali ac ita magno splendore, quòd per illam resuscitationem pater & mater sui cum ipso vivent, nec unquam morientur. Et pro certo, in præsentia & voluntate certorum sociorum argentum vivum vulgare congelavimus per suum menstruale, & aliàs uni de sociis nostris, in cujus eramus societate expressè, quasi ad duas Lencas prope Neapolim, in quo loco in præsentia Physici regis & unius fratris de sancto Io. de Rhodis, & Bernardi de la. Bret, & aliorum congelari fecimus argentum vivum per suam menstrualem naturam. Et quamvis hoc vidissent, & manifestè palpassent, tamen non potuerunt scire, quid esset, nisi simpliciter solummodo rustico more, regia majestate salva. Et si realiter ac philosophicè cognoscere potuissent per speculationem intellectivæ virtutis dictum menstruale ac suas virtutes, artem ac scientiam absque dubio habuissent, prout dicti socii, qui per nos multum benè intellexerunt manifestè & habuerunt. Et tunc argētum vivum vulgare dimisissent ad creandum lapidem, & ad exuberandam suam humiditatem, & ideo nos cogitratio, quòd ignoranti habeamus illud celare. Et tibi fili non celavimus, neque celare volumus, cui, & quando diximus, quòd rem vilem accipias, ac eam facias suos amplexare parentes, quousque penitus crepentur, & sint velut mortui, & recipe ab ipsorum ventre argentum vivum, à quo lapidem formes, & postea medicinam, quæ non omnibus est conferenda, & sic vertetur de pauco in bonum, & de bono in melius. Benedictus Deus supremus conditor & redemptor noster, qui de tam vili re preciosam ita creavit, quæ teneat in se proprietatem & virtutem, ac virtutum ac proprietatum possessionem, quæ in alia non est.

Quod

Quod argentum vivum philosophorum, non est argentum vivum commune, & quare sic rarò invenitur lapis super terram.

CAP. LXXXVIII.

POst hæc intelligere potes, quòd argentum vivum nostrũ non est vulgare. Imò argentum vivum nostrum est aqua alterius naturæ, quod reperiri non potest supra terram, cùm in actionem venire non possit per naturam absque adjutorio ingenii, & humanarum manuum operationibus respectu naturæ. Et ideo, cùm natura sola non possit eum trahere in actum à rebus, in quibus erat in potentia, nisi per tenebrosam resolutionem, & ideo est nobis opus, si velimus nostram creare medicinam, quòd de illis, in quibus potentialiter erat, nos trahamus de potentia in actionem respectu naturæ per industriam rationabilem boni magistri ac operatoris, per viam generationis factæ per præmeditatam corruptionem, quam nobis philosophia concessit, & scire dedit. quare ad nos illius generatio spectat, virtutem ac potentiam naturæ sequendo, quam virtutem philosophiæ nostræ germanæ ad naturalem reperimus, & non rustica virtute, quæ contra naturam est. Et hac ratione illud argentum vivum nostrum est, & non rusticorum, qui impotentes sunt ad humificandum naturam mineralem. Postquam ergo supra terram generari non potest per solem artificium naturæ, nisi nostri artificii adjutorio magistrali, per nos philosophicè reperto, sine aliqua ruralitate vulgari, ideo in sua generatione opus est, quod nos subtiliter introducamus actionem naturæ metallinæ in materiam, unde debet generari, ad quam rem peragendam omnis vulgaris rusticus absurdus est penitus & cæcus. Quia ei defecerunt rationes nostræ philosophicè, quę regunt intellectum ad directionem absque deviatione per A. B.C.D. punctualem magisterii nostri. Quare patet, quòd argentum vivum nostrum non est de vulgaribus, quoniam natura non potest eum creare supra terram, neque rusticus similiter ar vi. nostrum est, & penitus nostræ philosophiæ, sicut filius est patris, qui ipsum genuit. Ideo scias fili, quòd causa quare lapis noster supra terram ita modicè reperitur, est. quia non est potestate naturæ per creatorem superiorem cõcessa, quòd illum possit generare sine ingenio & operatione manuum humanarum. Et quia homines ignorant naturam, & naturalem illius commixtionem & operationem, ideo rarus est & paucus in actione manifesta, quia succurrere non possunt

ſunt naturæ, ratione ſuæ ignorantiæ, quouſque per philoſophiam tranſierint univerſalem, & deſideratam, quæ revelat eis res, quæ eis erant abſconditæ & celatæ, atque ignotæ.

Quomodo magiſterium iſtud fit per naturam, & per operationem artis & ſcientiæ, & non miraculo, & de ipſius demonſtratione.

CAP. LXXXIX.

Non credas tamen fili, quòd hoc per aliquod miraculum fiat, nec arte confuſa, ſicut aliqui fatui credunt: imò fit ſecundum curſum naturæ per artē notam, de qua certam habemus operationem, quæ nobis attulit deſiderium noſtrum per præparationem. quia mundat & purificat naturam vilem & immundam, & ponit & convertit in naturam nobilem, & ſiccum in humidum, calidumq́ue in frigidum, ſi hæc mutatio non eſſet terreſtris, natura dominaretur ſuperiori naturæ, & converteret naturam individualem homogeneam, ad ſuam naturam groſſam & terreſtrem, & quòd hoc ſit verum, apparet per experientiam incontradicibilem. Nam quando argentum vivum ponitur in vapore ſicco atramentali, ſicut eſt aqua acuta, ſtatim diſſolvitur per inciſionem & penetrationem, quæ movetur ab acuitate forti patēter, & in diſſolvendo convertitur ſe in naturam atramenti terreſtris, non capiendo formam metallicam, nec formam claram, nec cœleſtinam, ſicut apparet poſt evaporationem dictæ aquæ, & ſuam congelationem in forma lapillorum croceorum, quæ croceitas à terreitate pontica & ſulphurea procedit, quæ ultra menſuram erat in dicta aqua mixta per parva fruſta cum univerſalitate & ſimplicitate homogenea, quæ ſimplicitas erat capta & ligata per dictam terreſtreitatem, mutatione lucis & claritatis atque luciditatis in obſcuritatem. Conſimiliter per operationem mediam in contraria forma vertitur argentum in vivum mixtum cum atramentis per ablutionem aquæ & ignis, qui totum ſuū vaporem groſſum devorat & conſumit, antequam mixtio illius fiat cum argento vivo, quòd per ſimplicitatem naturæ groſſæ vertitur in ſimplicitatem, mediante acuitate moderata congelatur, & miſcetur cum illo, quod magis participat ſua natura in luciditate chryſtallina; ſicut apparet poſt ſublimationem ſuam. Et inde movetur cauſa, per quam commendamus temperantiam ignis ad ſublimationem ar vi. quouſque acuitas, quæ nimio igne groſſam terreſtreitatem portat, quæ dat infectionem

nem ar.vi.ut sit penitus evacuata, vel evaporata. Ideo quia ista per expressionem sicci ignis, portat naturam suam in vētre suo, sicut apparet in aquarum fortium confectionibus, de qua natura non indigemus: quia nostri magisterii corruptio est. Sed quòd velis nos benè intelligere per hūc modum. Accipe igitur aeritatem simplicem, & ablue optimè, & fac aquam, & eam præpara præparatione philosophica, quousque per quinque planetas transierit, & postea pervenit ad lunam, & quando per sex transierit, venit ad solem qui clarificabit & illuminabit omnia. Fili, quod dictum est, nobis notificat præparationum multitudinem, per quas habes ire, & in qualibet præparatione per virtutem ejus infixa est cujuslibet planetæ complexio, & ideo si individua natura reperiat aptum & habilem locum suæ generationis in forma metalli, vel locus ille generationis est complexionatus à natura plumbi secundum suum planetam, vel Iovis, vel Martis. Veneris, Mercurii, Solis aut Lunæ. Si ad naturam Saturni sit complexionatus propter suam debilem digestionem, transmutabit individuum in formam & speciem plumbi crudi, lutei & immundi. Et si ad naturam Iovis, Martis, aut aliorum, & individuum convertetur in naturam loci, ad quem addetur propter ejus infectam digestionem. Et ultra, quoniam si locus prędictus generationis est complexionatus ad naturam Mercurii, erit debilioris digestionis, & minoris potentiæ ad terminandum individuum in forma corporis duri. Et ideo convertere non potest, sed tantùm inspissare, & de natura aeris convertit in naturam aquæ per condensationem, quam capit aer de suis parvis partibus terrestribus modicum digestis, quæ immiscentur cum eo vapore elementali, defectu constrictivæ virtutis, & ideo inspissatur in rem crudam, se reincrudando per actionem uniformis caloris & humiditatis unctuosę, laxativæ, tartareæ, sicut lac facit in mammillis.

De natura abortiva corporum imperfectorum, & de temperantia vasis naturæ.

CAP. XC.

IDeo fili tibi sit manifestum, quòd corpora suprà dicta non sunt nisi abortiva, quæ terminum suæ perfectionis habere non potuerunt, sicut illi, qui nati sunt & nascuntur in locis menstruosis indigestis & corruptis, patientibus infirmitatem lepræ, & corruptionem in suis corporibus, & hoc facit natura ob defectum debitæ præparationis & naturalis caloris, qui non possunt benè digerere menstruale, quod est in materia

materia metalli, vel per suam nimiam excitationem, vel stimulationem caloris adurentis, ardentis, & cholerici, vel individui, vel loci sui nimis mutabilis, in quo plurima accidentia multotiens possunt advenire: cùm sit continens totius materiæ omnis generationis. Quare si locus mutationis individui sit talis, quòd sit tali modo temperatus, quòd per suam digestionem, vel bonam temperantiam habeat magis potestatem depurandi cum conservatiõne mutativa germen suũ clarum & purificatum, congelabit & transmutabit illud in finam lunam, & puram per vaporem sui sulphuris jam à macula originali purgati leprositatis, qui dicitur locus dictæ transmutationis, vel in solem perfectum secundum bonam temperantiam, quam capiet humidum individuale à loco suæ generationis & digestionis completæ, aut incompletæ. Nam illic, ubi locus generationis est Solis, & commutationis & congelationis humiditatis Mercurialis in finum solem, ibi certè dominatur ignis cum multum nobili temperantia & in loco generationis lunæ, dominatur aer cum cœlesti virtute. Et ideo clarificatur. & demonstratur, quòd fumus aut vapor menstrualis terrestris, & argenti vivi non debent excedere, neque superare pondus metalli puri nisi æqualiter illi alias in præparationibus est avisandum. Quare patet, quòd si sit plus de virtute terræ in loco generationis, quàm habeat de lumine & de nobilitate, quæ veniunt per mixtionem planetarum in dicto loco, congelatum accipiet & obtinebit tenebrositatem, fuscositatem, ponderositatem lutulentam, & frigiditatem, sicut plumbum. Quare patet, quòd in plumbo dominatur elementum terrestre, sicut in auro dominatur elementum alium cum temperantia perfecta. Et si dictus locus in plus participaret cœlestibus virtutibus, & minus in terrestribus, esset fulgens ac resplendens absque aliqua corruptione, firmum & solidum per constrictionem partium, quòd demonstrant gravitas & ponderositas exiccationes, quantum est de hoc per contrarium, est dicta proportio constituens speciem auri, ad quam proportionem venit materia depurata in illum terminum proportionalem in materiæ congelatione per frigiditatem loci & per calorem locati, quæ importavit omnem calorem naturalem ventris materni per terminatam digestionem, & mater mortua remansit absque aliqua virtute, & in frigiditatem versa, quæ constringit Mercurium congelando plenum calore perfecto in metallo jam formato.

Quomodo Artista debet notare virtutes minerales propinquiores perfectioni. Et de operis abbreviatione per fermentationem.

CAP. XCI.

QVare de omnibus, quæ tibi diximus, sis avisatus simul & singulariter, multum notando virtutes minerales perfectioni propinquas. Quia tibi dicimus, quòd argentum vivum depuratum potest reverti ad naturam illorum, quibus adjunctum est, & intellige hoc tam in parte prima, quæ est, purgationis & creationis lapidis, quàm in secunda, quæ est fermentatio & mutatio ejus in finam & veram medicinam. Quando igitur transieris ad secundam partem gradus secundi, adde jam curatum sulphur cum fermento lavato & abluto, quod appellatum est unguentum, ut totum convertatur in fermentum, ergo totum unguentum erit. quoniam scitum est, & cognitum, quòd ille, qui dat formam, cùm eo concordat quod illam recipit. Item apparet, & suprà positum est, quòd omnis generatio debet esse ex convenientibus naturæ quæ formas portat, & virtutes cœlestes in se, & hæc est causa, quare præparatio nostra suppleri non potest, nisi fortè virtute longitudinis temporis per multos errores in prima parte fermentum supplet, & complet per suas virtutes benè temperatas, & multum benè digestas, temporis per brevitatem sine impedimento magno. Si hoc scias in secunda parte facere, & in hoc transimus cursum naturæ, quia finit suam operationem una digestione sua sola. Et nos facimus per fermentum illud, quod natura digestione sua jam compleverit. Et ideo habeas in te præparationes notas, & patientiam in longa ipsarum mora. Nam omnis prolixitas temporis est in opere naturæ, quia non operatur nisi per minimè. Et præparationes nostræ non fiant, nisi per illam in terminis revolutorum temporum perfectæ sunt, sicut res aliæ per naturā creatæ. Fili nisi nostras agnoscas præparationes, nunquam habebis thesaurum omnibus electis præparatum, & beati, qui illum intelligunt.

Quomodo Artista debet intelligere, quando lapis perdit suam naturam & minuitur, ad illum emendandum.

CAP. XCII.

PEr hæc fili tibi dicimus, quòd opus est tibi, quòd scias in prima parte emendare lapidem, qui perdit de sua prima virtute

tute temperata in toto regimine præparationis: nam in illa præparatione indiget reverti, & transire de illa ad mortem per partem gradus secundi. Ideo fili tibi dicimus, quòd de quantò magis elongatur à suo temperamento per mortificationes corporis factas in prima parte, tantò magis perdit de sua prima natura, & est corpus passum tanquam homo in magna existens infirmitate per turbationem suorum spiritualium virtutum ab eo separatarum, & elongatarum per resolutionem ipsarum, quam continuè passum est. Et hanc rem labilitatem clamamus, quando corpus à suo nobili temperamento remotum est, vel à coæqualitate sua complexionali inquantum patitur, quia ei deficit ipsum quod eū confortaret. Et inquantum sui elongamenti partem accepit, tantò melius per viam confortationis appropinquat per reductionem naturalem, vel attractionem ad temperantiam naturalem, & de tanto quòd magis extendes rotam in portando corpus ad longiorem corruptionem & mortificationem sub aliqua conservatione caloris naturalis, de tanto erit majoris vitæ & perfectionis, si postea per confortationem suorum spirituum deperditorum reducatur ad suum temperamentū. Et hoc est ratione illius, quod accipiet in sua prima attractione facta in regimine reductionis, quo superabit in melius, quam perdiderat in sua mortificatione. Quoniam temperamentum non fit, nisi per restaurationem rei deperditæ scilicet spirituum deperditorum vivificatorum, & restauratio nequit fieri absq; naturali attractione, neque attractio absque evacuatione, neque aliqua evacuatio sine mortalitate quadam, quæ fit per cremationem & combustionem corporis & calcinationem, & evacuationem humidi radicalis.

Ad sciendum, quomodo lapis est remotior à suo temperamento.

CAP. XCIII.

SCire debes quo tempore lapis est à suo temperamento remotior, quando corpus est crematum, & à suo spiritu vacuum & inanimatum, tunc remotior est, quàm possit esse à suo temperamento, & finivit rotam corruptionis ad essendum locus proprius generationis. Et quantò plus humorem superfluum in sua solutione perdidit, tantò plus attrahet ad se dictum humorem exuberatum in sua reductione. Exemplum, si corpus perdat B. & G. in suis solutione & corruptione per rotam extensam id inveniet, & attrahet D. & E.

qui æquipollent perditioni de B. & C. Et ultrà ad plus per naturam in regimine reductionis attrahet F. & G. qui sunt exuberati per D. & E. propter fermentationem de B & de C. Et si corpus non perdat nisi B per minorem rotam, non poteſt recuperari loco sui, nisi C. & poſtea D. exuberatum de B. proeundo ad temperamentum majus. quia sua perditio non sufferr, nec cursus naturæ, & in quantum temperamentum rotæ minoris eſt minus perfectum causa suæ minoris corruptionis, in tanto eſt major temperantia rotæ extensæ ad duplicem perfectionem, quæ à majori nascitur attractione humiditatis in profundiori ratione suæ calcinationis fortioris solutionis & mortificationis. Et per hoc intelligere potes totam intentionem noſtram, scilicet, quòd totum magiſterium noſtrum non eſt, nisi colligatio humoris resoluti, vel resolutio unius, & congelatio alterius, vel mortificatio unius quæ eſt spiritualis, & vivificatio alterius, quæ eſt corporalis. Quoniam quocunque modo lapis sit diſſolvendus, in eodem modo componendus eſt. Et hæc colligatio nihil aliud eſt, quàm argenti vivi exuberati & fixi multiplicatio. Per cujus multiplicationem noſter lapis venit ad majorem perfectionem & temperantiam.

De causa supplementi diminutionis corporum imperfectorum, & quomodo lapis noſter complebit eorum defectum. Et de interligamento ad respectum elementorum naturalium.

CAP. XCIV.

IN hoc fili eſt complementum diminutionis corporum imperfectorum, quæ deficiunt à quadam pauca humiditate fixa & inspiſſatione perfecta. Quare patet, quòd noſtra medicina portat complementum illorum in corpore perfecto, scilicet, multiplicationem argenti vivi & inspiſſationem bonam, & fixionem permanentem. Fili considera omne illud, quod tibi oſtendimus, quia totius noſtri secreti manifeſtamus tibi primas causas, quę sunt entia realia magiſterii noſtri, & sine illis ullo tempore non poteſt adimpleri. Ideo illud intellige, quod notamus in teſtamento noſtro per acuitatem tui intellectus, & vide, qualiter doctrinæ noſtræ sunt associatæ, & in quibus melius conveniunt, quando fiendæ sunt, & quot sunt regimina, & quod vadit primò, & quod ultimò, & quam potentiam habent. Quia jam tibi diximus, quòd magiſterium noſtrum non eſt, nisi unius formæ corruptio, & generatio alterius per conservationem suæ speciei multò magis re-

gis resplendentis. Ideo fili, quòd quantum potes naturali corruptioni per tuam elucidationem appropinquare appropinqua, & illud, quod elongare potes, ab illo elonga, & tu venies ad corruptionem primæ formæ, verissimi passus, & ad generationem secundæ formæ, quæ nobilis generationis est. Fili nostri magisterii regimina sunt interligata & incathenata. Quia primum adjuvatur à tertio & à secundo, & tertium à primo & à secundo, & secundum à primo & tertio. Et quando eris in primo, media ipsum de secundo & tertio. Et quando eris in secundo, manu leva ipsum à primo & tertio. Et quando eris in tertio, manu leva ipsum à primo & secundo. Et omnia ista ligantur unum cum alio, non tantùm sola operationis mixtione diversa, sed per decoctionis diversam digestionem, quo reducuntur per reiteratam putrefactionem. Quare tibi ostendimus, quòd totum non est, nisi unum solum regimen decoctionis, quod per diversas mixtiones operativas cum intentionibus ordinatis primum gradum adimplēt magisterii nostri, quem si benè intelligis, intelliges secundum & tertium, quod est tota veritas adimplens magisterium nostrum. Fili intentio naturæ est multum ordinata per opera erratica. Intellige ergo naturæ intentionem & suæ operationis, & totius reversionis ejus, quia prima mutatio respicit ad unum actum, & per intentionem illius ipsa agit, & per illam transitur ad actionem secundam mutativam, quæ tertiam respicit mutationem. Et nulla istarum finiri potest sine alterius adjutorio, cùm se habeat fieri per contrarias operationes, prout sentire potes per corporum solutionem, quæ est causa congelationis spiritus, & congelatio spiritus est causa dissolutionis corporis Et sic quilibet respicit actum suum differentem cum ratione discordantiæ. Hæc est erratica elementorum conversio, quam intelligere benè tibi opus est, & si benè intelligis, resplendebit intellectus tuus uberaliter & plenè, & confortatio & debilitatio, quæ factæ sunt in nostro supremo secreto, & in omni corpore naturæ. Nam per illas est omne temperamentum, vel distemperamentum nostri magisterii, quæ sunt latitudo complexionis.

De latitudine complexionis, & quomodo ex duobus terminis comprehenditur.

CAP. XCV.

Omnis latitudo complexionis fili, cujuscunque sit speciei, ad temperamentum, vel distemperamentum vertitur. Et

ideo primæ differentiæ complexionis sunt duæ tantùm, scilicet, Temperata complexio, & distemperata. Temperata est illa, in qua primæ qualitates per mixtionem disrumpuntur quousque veniant ad illum terminum, per quem resultat melior dispositio compositi, secundum illum modum, qui suæ speciei debetur. Nam in qualibet specie absolutè est temperamentum, quod quidem est tale ad suam speciem respectu suæ individualitatis, & complexio distemperata est illa, in qua corpus solare à meliori dispositione recedit per dominationem quarundam qualitatum primarum. Quare apparet quòd cùm in nulla complexione possit aliqua dominari qualitas, nisi simpliciter vel compositè, ideo omnis complexio distemperata, vel erit simplex, vel composita. Simplex est illa, in qua una qualitas tantùm dominatur, sicut in nostro lapide siccitas cum qualitate simplici dominatur. Nec intelligas, quòd dicamus adeo simplam, quin cum aliis participat in aliquo: nam hoc esset contra rationem complexionis, cùm sit qualitas composita de quatuor primis. Sed quia per judicium evidentis notitiæ, quam nobis concessit per sensum manifestum, nos videmus ac scimus, quod una illarum quatuor tantum dominatur multum suæ contrariæ. Et ideo dicere volumus quando lapis reducitur, verti debet de humiditate magna in magnam siccitatem, & in humiditatem minorem, & frigiditatem minorem, ac minorem caliditatem. Quare apparet, quòd cùm per istam siccitatem elementum terrestre determinetur noster lapis humidus in naturam terræ aereæ per regimen deductionis naturaliter convertitur. Propterea voluerunt aliqui dicere, quòd noster lapis siccus erat in ultimo gradu, & remotior sui perfecti temperamenti jam passus ratione suæ siccitatis & acuitatis. Quare voluerunt illum cibum foras educere ad suum temperamentum cum nutritiva humiditate fermentabili: sed hoc contra stabilem rationem visum est, per naturæ sapientiam, & suo intellectui magnum inconveniens, cùm lapis noster per regimen reductionis jam sit informatus per oppositas qualitates differentiales per cõcordantiam, per quam informationem omnis res suo temperamento se temperat & appropinquat. Quoniam cùm lapis noster fuerat per secundum regimen occisus mortuus & subversus in gurgite Sataliæ magnæ, & sua pastura & nutrimentum fuerat de toto cremata, arsa, & combusta, deficiens à vita perfecta, quæ est causa approximationis nobilis temperamenti, idcirco visum est, quòd lapis noster est remotior, quàm esse possit à temperamento suo existente in regimine secundo

stant

stante infra illum terminum, in quo sunt duæ complexiones magis extremæ & longinquæ, quia opus est, quòd materia non sit ad contrarium projecta extra dicti termini latitudinem, sed quòd participet quodammodo alicui de complexionibus metallinis, quæ sunt proximæ extremitati. Et quòd materia non transeat ultra extremas complexiones, quæ participant morti Alio modo, si intensius, vel remissius procederent contra naturam à qualitatibus fortibus & oppositis, ibi penitus deficeret dicta materia à complexione metalli, in tantum, quòd postea salvari sub illa non posset individuum metallinæ speciei, sicut apparet in combustibilitate materiæ, quando per ignem nimium corrumpitur, omnino separatur à natura sua ob defectum informationis naturalis. Fili vide ne corpus tuum omnino recedat à natura sua, hoc est à suis particularibus complexionibus ultimatis, quæ continentur sub latitudine temperamenti, & in tali puncto materia existente dicimus, quòd à suo temperamento est remotior: sed si velis propter hoc dicere, quòd magisterium nostrum haberet incipi per tertium regimen, deficeres ab intellectu nostri operis, cùm adhuc non habeamus subjectum, aut materiam convenientem, in qua & per quam elementa fixanda sunt. Quare opus est, quòd per tertium regimen de terra & aqua noster lapis procreatur.

Quomodo substantia sulphuris exiet ab extremitatibus, quando lapis creatur.

CAP. XCVI.

Dicimus ideo, quòd noster lapis primò creatur, ut subtilis substantia calida & sulphurea extrahatur à suis extremis, & quòd ille contemperetur cum humore, & cum calore, qui est secundum instrumentum perfectivum naturæ, & medium participans immediatè dictæ substantiæ, per quod recipit metalli tincturam, quæ est in dicto instrumento. Sic fili trahimus lapidem nostrum ab extremitatibus, in quibus sunt media confusa, ut non sit unum nec alterum: sed ut sit medium, aut neutrum dictis extremitatibus, id est, inter eas, à quibus materialiter exiuit, quam neutrum vocamus, secundum considerationem expressatam in tractatu de intentione Alchymistarum sapientum, & subtilium: non quòd sit neutra propter negationem extremitatum, sed propter participationem unius & alterius. Et omnes extremitates suæ sunt corpus dictæ ac spiritus, de quibus corporibus neutra cum

omnibus mediis procreantur, & sunt procreata. Cùm igitur tale neutrum sit à suis extremitatibus procreatum mineralibus certis & notis, absque dubio in naturis eorum participat indistinctè, secundum judicium sensus & experientiæ. Et per consequens, sic habebit & possidebit certas extremitates subtiles & mixtas & indistinctas absolutè. Et ideo dictus est neutrum, sicut sunt sani infirmi. Et ideo habet in ipsis indifferenter operari per suam proprietatem neutram, & corpora infirma reddere nec sana, neque infirma, quousque virtus sanitatis in eo sit integrata. Et ideo patet, quod hoc est propter causam imperfectam, quæ venit à sua infirmitate, & ægritudine. Postea fac de illa neutralitate extremitatem perfectam, sicut est imperfecta. Tu adjunges ei alia vice de sua natuta homogenea, ex qua creabantur in parte, videlicet simpliciter usque ad finem ut de perfectione sanitatis, quæ est in aere, tollat infirmitatem & ægritudinem neutri, & quòd virtus unius per alterius virtutem confortetur, & quòd infirmitas & ægritudo dicti neutri, quæ ex parte terræ, & aquæ venit, sit commensurabiliter per humorem & calorem alienata, & tunc invenies appropinquatū extremitati perfectæ ac temperatæ, & non tenet nisi mediam partem ægritudinis, & duas sanitatis. Altera vice fac istud extremum imperfectum, & adde ei duas operativas virtutes, videlicet aerem & ignem naturales, & reperies ab extremitatibus & mediis imperfectis reversum ad extremitatem plenam sanitate, & omni temperamento. Intellige fili, nam omnia hæc diximus post considerationem cap.168. quod incipit: Lapis noster remanet in omnibus suis elementis, &c. Laus honor & gloria Iesu.

Finis Theoricæ testamenti.

INCI-

INCIPIT PRACTICA MAGISTRI RAYMUNDI LULLI SUPER LAPIDE Philosophico. Et primo definitio, quæ res est, seu quæ scientia, vel ars Alchymia.

CAP. I.

Lchymia est una pars naturalis philosophiæ occultæ cœlica, magis necessaria, quæ constituit & facit unam artem & scientiam, quæ non omnibus est nota, & docet mundare & purificare omnes lapides preciosos, non perfectos, sed decisos, & ponere ad verum temperamentum, & omnia humana corpora lapsa & infirma restituere, & ad verum temperamentum reducere ad optimam sanitatem, & etiam transmutare omnia metallica corpora in veram lunam, postea in verum solem, per unum corpus medicinale universale, ad quod omnes medicinæ particulares reductæ sunt, & fuerunt. Et per quod integratum & factum per unum manuale regimen revelatum est philosophiæ filiis perfectis, mediante ignis calore, respectu sex latitudinum caliditatis, quæ in tres principaliter reducuntur. Primus vocatur Hebetatus, & iste prohibet & defendit motum naturæ integralem. Et ideo ducit & inducit putrefactionem in rebus mixtis, sine qua putrefactione venire non potest animatio in rebus elementatis. Secundus calor est calor excitatus cum calore tolerabili vivificationis, & hic calor ducit & inducit generationem & multiplicationem: Tertius est calor excessivus & mortalis, qui destruit omnes sensus & instrumenta instinctus, & appetitus naturales, per quos fiunt corruptiones, generationes, & multiplicationes. Fili hæc scientia appellatur flos regalis, per quam intellectus humanus rectificatus est, vi experientiæ, respectu oculi, & veræ notitiæ, cum experientiæ suæ pati non possunt aliquas probationes phantasticas, sed omnes alias scientias vivaciter intrare ostēdit intellectui, quomodo habet virtutes divinas penetrare, quæ velādæ

sunt: etiam per naturam intelligimus illud, quod est, unde plures fatui & infames credunt, quòd nihil est: sed nos scimus, si hæc res sit an non. Et ideo secretum hoc non erit notum ignoranti. Nam per scientiam talem, intellectus est expulsus superfluitatibus, quæ ipsum removent à tota veritate, & alio modo hæc scientia nominatur vexillum & instrumentum philosophicum, per quod boni philosophi, & antiqui Poetæ sensum ipsorum direxerunt ad quamlibet scientiam, ad intrandum per hoc in omnem experientiam, per artem fiendam, secundum naturæ cursum per realem notitiam.

Quomodo practica traditur per duplex instrumentum. Et quæ sunt instrumenta quæ dat.

CAP. II.

Filii in hac secūda parte practicali fuit, & est intentionis nostræ practicam tradere, ac modum practicandi duplici instrumento. Primum instrumentum est memorativa practica, aut recordativa, vel recolitiva. Secundum est practica operativa, totum insimul mixtum, tamen successivè, per modum & formam Alphabeti factum secundum cujuslibet regiminis determinationem, & hoc ut melius regale magisterium intelligas, & illud formare per artem, ad faciendum & consequendum practicæ factum quod est certum. quoniam ante oculos tuos actione tibi nota per experientiam claram ostendemus. Et quia virtus principii currere, neque discurrere aut fluere non potest usque in finem, nisi virtute media, extremitatum copulativa mediante, hæc procedit à ratione: quæ dicit, quòd nos formabimus per memorativam artem suprà dictum instrumentum, maximè cum ita sit prout dictatus nobis ostendet naturæ realis, quòd theorica intellecta non debeat separari per unum passum, nec elongari à practica scita. Nam una format aliam, & suos corrigit defectus. Et ideo posuimus practicam memorativam secundum hanc scientiam in forma media, quæ naturaliter exiuit de suis propriis extremitatibus, & sunt propriæ extremitates suæ, practica operativa in secundo latere, & in primo sua soror scilicet theorica. Et illa sunt verorum instrumentorum principia, quæ integrant & perficiunt totam scientiam & artem, quæ formatur per primum. Quia nunquam erit ars aut scientia, nisi primò inchoetur, & incipiatur à suis certis principiis.

De secunda divisione huius partis per instrumentum memorativum.

CAP. III.

ISte liber, qui est dictus & nominatus secunda pars, divisus & partitus est in quatuor operationes principales. Prima est dissolvere, secunda abluere, tertia congelare, quarta est materiam fixare. Prima & principalis operatio est in duas partes solutivas divisa, sicut in nostra Theorica tetigimus. Per primam facimus de pluralitate unionem, per secundam de unione pluralitatem, prout tibi per honestam & pulchram doctrinam ostendetur. Fili omnes operationes istæ tibi datæ sunt intelligi per certas & determinatas distinctiones alphabeticas scilicet per modum Alphabeti, A.B.C. & figurarum, & definitionum, mixtionum, & appplicationum.

De prima distinctione, quæ est de A.B.C.

CAP. IIII.

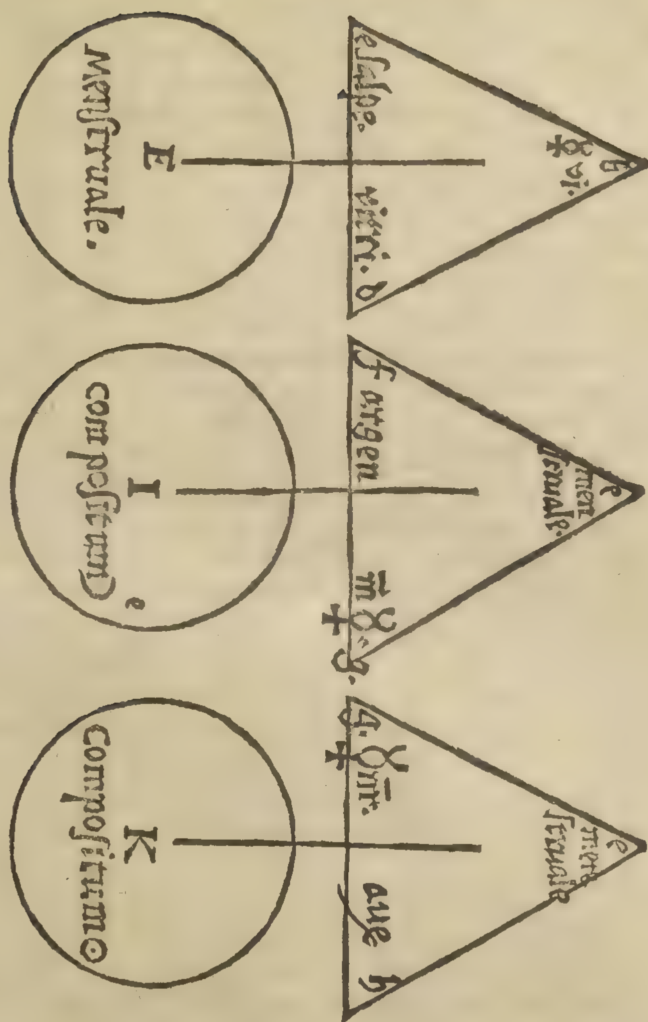
PRo prima distinctione, quæ est A.B.C. in prima operatione A. significat Deum Dominum nostrum, qui omnia creavit, & à quo omne procedit. B. significat argentum vivum, quod est communis substantia, stans in omni corpore corruptibili, prout per eius proprietatem apparet. quia habet corrumpendi actionem & generandi, coniungendi, dividendi, inspissandi, grossificandi, rarificandi, indurandi, mollificandi, augmentandi, diminuendi, dissolvendi, congelandi, calcinandi, mortificandi, vivificandi, crudificandi, maturificandi, abluendi, desiccandi, humefaciendi, calefaciendi, refrigerandi, lenificandi, blandiendi, asperificandi, dulcificandi, amarificandi, confortandi, debilitandi, intrandi, ingressionem faciendi, tingendi, pondus dandi, incerandi, pascandi, impregnandi, ingrossandi, sublimandi, ac primum materiam faciendi, desponsandi, ac primum matrimonium faciendi corporis ac spiritus fixandi, obscurandi, & accendendi. Per hoc enim argentum vivum, sciant omnes doctrinæ filii opera naturæ per suas proprietates discernere, & plures ac multas ex illis per suam proprietatem reducere de potentia in actionem, & illius operationes secundum quod in-

ſtinctus & inſtitutio naturæ vult regulare & ordinare. Et ideo tibi dicimus, quòd cùm ſit pater omnium liquabilium, propter convenientiam & communitatem ſuæ propriæ naturæ, tene ipſum charum & ſecretum, & noli diffamare. Iſte eſt materia naturæ, ſine qua aliqua res naturæ non generatur corporalis, quæ ab eo principium non habeat ab una limoſitate, in qua eſt natura, quæ operatur, percutit, & ſemper fabricat, ſine ſuæ tranſitu menſuræ. C. ſignificat ſalis petram, qui communem habet naturam & ſimilem arg. vivo per proprietatem ſuæ fortis naturæ. D ſignificat vitriolum azoqueũ quod corrumpit & confundit omne illud, quod eſt de natura, & eſſe communis arg. vivi. E. ſignificat menſtruale, quod continet naturas trium dictorum totum ſimul F. argentum finum, purum, & reſplendens ſignificat. G ſignificat Mercurium, quem ſcimus. H. aurum ſignificat, quod tantum eſt honoratum. Quæſtio, quare poſuimus A. in hac arte, hoc eſt, quia ſine Deo Domino noſtro nihil creatum aut generatum eſt, nec opus inceptum, neque ſine ipſo conſummatum, & quia ipſe eſt efficiens cauſa principalis & finalis omnium creaturarum & operationum, digna & vera ratio nobis oſtendit, quòd præponatur, & antepõatur, tanquam formator & creator totius creati, quodque ipſo mediante ac ſua immenſitate Artiſta in hoc illuminetur opere, qui quidem coram oculis ſuis habere debet Dei creatoris noſtri bonam, veram, fortem, ac principalem memoriam.

De ſecunda diſtinctione, quæ eſt de figuris primæ partis ſolutivæ.

CAP. V.

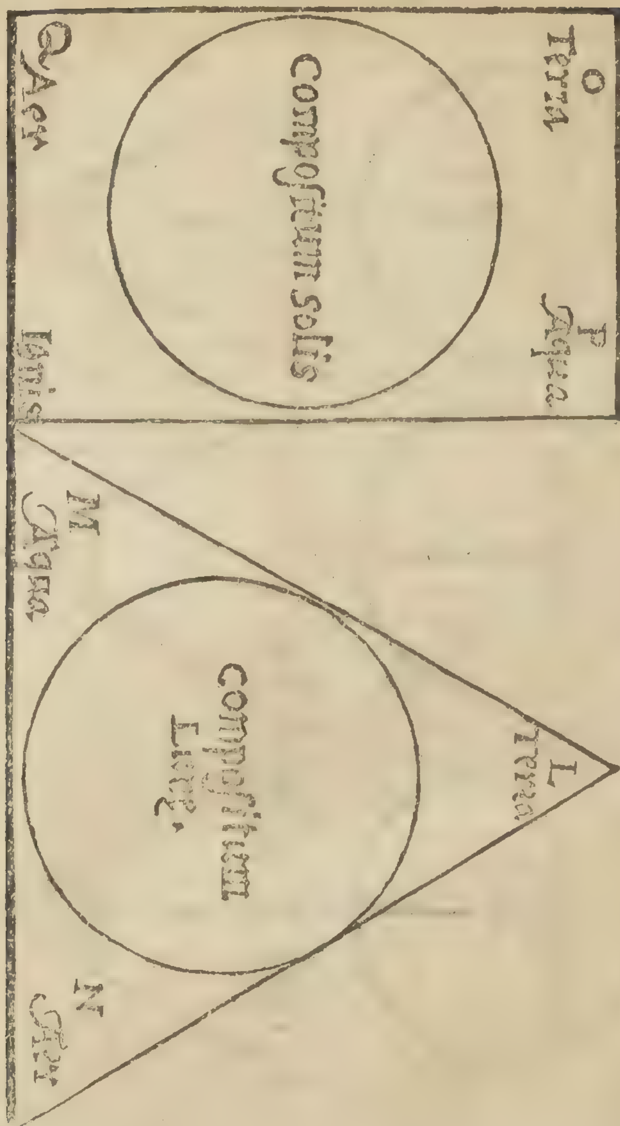
HÆc figura docet, quòd mediante A. componuntur ſex dictæ figuræ, pro prima parte ſolutiva, ſcilicet, tres triangulares, & tres circulares. Prima circularis figura ſignificatur per E. & eſt facta de B. C. D. Secundus circulus per I. ſignificatus, eſt factus à ſecundo triangulo, compoſitus de E. F. G. Tertius circulus ſignificatur per K. factus à tertio triangulo, compoſitus de E. G. H. & iſtæ figuræ tantum pertinent ad primam ſolutivam, quæ magis propriè vocatur liquefactiva.

De tertia distinctione, quæ est de figuris, de secunda parte solutionis.

CAP. VI.

TErtia distinctio docet, qualiter de dictis duabus figuris ultimis circularibus, scilicet de I. & K. in quibus est confu-

confuſa prima figura de E. alia diviſione formantur duæ figuræ per modum, qui poſtea patebit in capitulo ſubſequenti. Ideo ſciendum eſt primò, quòd per figuram circularem de I. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio lunæ, per aliam figuram circularem de K. ſignificatum eſt compoſitum, & compoſitio ſolis, à dicta figura I. trahuntur, & exeunt. L. M. & N. Et iſtæ tres literæ conſtituunt primam figuram ſequentem triangularem tertiæ deſtructionis, & ab alia figura de K. circulari ſunt per diviſionem ſeparatæ. O.P.Q.R. per quas

quas est figura sequens constituta & facta quadrangularis. per hanc literam L. terra est significata per N. aer, per O. est significata terra compositi rubei pro sole, & per P. est aqua dicti compositi significata, per Q. est significatus aer, per R. significatus est ignis terræ nostræ rubeæ sive compositi, qui est dictus lapis noster. Et istæ duæ figuræ tantùm spectant ad partem secundam solutivam, per quam integrata est, & perfecta prima & principalis operatio, quæ est dissolutio facta per reductionem illius in argentum vivum. opus est fili, quòd benè scias istud A. B. C corde tenus: nam si vis practicam habere, quæ sit formata per artem in ratione theoricæ, quæ promptè veniet ad memoriam tuam firmam per nobilem intellectum. Si studuisti, etiam habebis habituatam practicam in figura reali, quàm in actionem ponere poteris ad tuum velle, sine vexatione magna. Et nisi corde tenus scias dictum A. B. C. practicare, non poteris, neque quid incipere, & sic à Deo impeditus eris, quòd nescies quid agere: quia ignorabis specierum receptiones, quas literæ significant, neque illas miscere tali modo, quo natura requirit, neque tuas facere mixtiones, quæ tibi, & omni Artistæ practicali atque practicanti opus est scire facere, ut dictæ mixtiones sint operationes naturæ, quodque dictæ literæ, vel ipsarum significata sint propria materia, & quod ipsa postulat.

De secundo instrumento practicali, & primò de prima parte solutiva.

CAP. VII.

INstrumentum practicale, tantum valet dicere, sicut ponere theoricam, ad factum operativam, mediante instrumento, quod est memoria, quæ tibi habet ostendere, qualiter dictæ literæ sunt figuratæ pro prima parte solutiva, quæ sunt sex figuræ principales. Ex quo igitur tale instrumentum habes habituatum, reduc illud in practicam, convertendo ipsum ad primam figuram, quæ composita est de B. C. D. in modum, qui sequitur.

De figura prima triangulari, quæ demonstrat principium practicæ, & de intentione triangulari.

CAP. VIII.

SVper hanc figuram sequentem, quæ est prima triangularis, tibi ostendimus principium districtum practicæ & dicimus, quòd fit, vel fieri debet de duabus substantiis cor-

poralibus, & una substantia essentiali & accidentali, deportata in eorum ventre, prout per hanc figuram tibi repræsentabitur. Fili intentio, quare hunc triangulum facimus, est, ut de ipso per artificiũ, divina bonitate de A. mediante, nos trahamus & habeamus tale menstruale humidum, temperatum à calore contra naturam, in quo & per quod metallica corpora possint in argentum vivum dissolvi, quod est elementum omnium corporum liqualium, & prima materia, & quòd in illo possit noster siccus lapis continuari, de argento vivo creatus. Cùm ergo fili hic sit primus distinctus, & primus introitus in nostro magisterio, applica te ad puteos, unde exit temperamentum libratim redditum, prout fili sine mora alterius tarditatis dicemus.

De

De prima dispositione, incipiendo opus in forma practicæ.

CAP. IX.

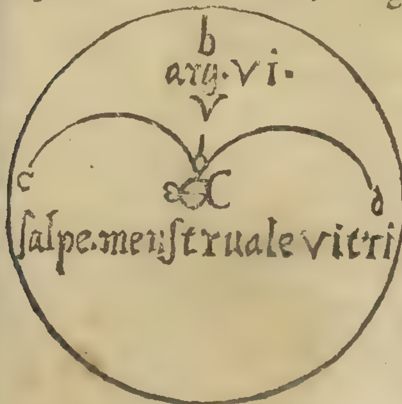
TU in virtute ac honore de A. primò recipies unam partem de D. & dimidiam partem de C. quæ simul optimè molentur & cribellentur super marmore subtiliter pulverisentur, & benè misceantur. ponesque in una cucurbita vitrea, situata in furno, & superposito alembico, in quo per resolutionem secundantur spiritus, & condensantur, & lutabis juncturas vasorum, cum panno lineo impastato & madefacto in luto, facto de flore farinæ, & albuminibus ovorum distemperato, ut proprietates trium Mercuriorum unitæ, sc. salsuginosus, vitriosus, & aquaticus simul junctæ, & in unum positæ, non perdantur, vel non perdamus. Et adverte, ne dicti pulveres in cucurbita positi non transcendant, neque superent pondus 8. unciarum, & ad tempus abbreviandum, pones in aliis duabus cucurbitis, de pari pulvere secundum pondus 8 unciarum in qualibet cucurbita, & illas colloca supra furnellos longos, per modum, quem declarabimus in capitulo furnorum, nec pone nisi tres cucurbitas supra unum furnellum: nam ignis non posset pluribus æqualiter ministrare, prout requirit mixtio naturæ, & sint dictæ cucurbitæ collocatæ, una ab alia remotæ quinque, vel sex digitorum spatio. & lutentur fundi cucurbitarum de terra argillata percussa fortiter cum pilis animalium, quantum illi fundi furnellum intrabunt per tria foramina summitatis dicti furnelli, & ad spissitudinem materiæ: & pone cineres puros benè cribellatos subtus benè compressos ad spissitudinem quinq; digitorum, & pone ad nasum cujuslibet alembici phialam unam vitream colli longi ad finem, quod continens illarum phialarum non sentiat furni calorem, ne aqua phialarū possit refluere, neq; spiritus recedere aut fugere. Postea habeas lignorum serraturas, de quibus provisionem habeas magnā, & accipe duas partes, & partem dimidiam marci torcularis vindemiarum, aut de tomba minuta, vel de tanno sicco, & misce cum dicta serratura. Et de tali compositione furnum tuū imple, pòst ignē tuum accende in duabus extremitatib⁹, & eū acccendere permitte. Nā alius ignis nō est tibi faciēdus, quousq; videbis distillare 6. guttas aquæ. vel 10. aut 15. vel 20. Et quando ad 20 distillaverit, fac ignē cum parvis lignis, sive busquetis lignorū siccorū, & sic paulativè incipe facere ignē flammæ in directo materiæ Et vide, quando distillabit, quòd aqua sit clara, & quando erit ad 15. puncta, & aqua erit clara,

& fumi

&fumi subtiles continua ignem illum æqualiter. Et si videas, quòd de quindecim punctis ad 12. revertatur, aut minus, fortifica ignem, & continua secundum punctum suæ distillationis, & postea tertiò fortifica ignem tuū de uno puncto ultrà, & continua usq; nil plus distillet, & tunc dimitte ignem facere, & claude furnum tuū, & refrigerari permitte, & si aqua sit fina & clara sine aliquo colore turbido, vel sine turbulentia, hanc accipe & custodi, & phialam obstrue cum cera tepida, ne aliquid respiret, nec aer intret, qui statim corrūperentur spiritus, qui sunt subtiles per aerem, qui intrat plenū immunditia ac extranea natura. Recordare, quando incipies ignē facere lignorum siccorū, quòd vasa tua debent esse habituata de pasta suprà dicta, atque lineis pannis circundata, phialæq; benè lutatæ ad nasos alembicorū, de luto eodē ponendo unam paleā inter nasum alembici & bendam lineam. Nam plerumq; dum ignis operatur, aer vult exire & respirare, quando continentem non habet, qui eum possit retinere. Nam calidus & calorosus est, & subjectum quod eum retinet, calorē excellentē pati nō potest. Et ideo indiget aliquo loco, in quo valeat respirare. Aperi ergo ei foramē, quando sufflare audieris. O pater, quomodo fecisti practicam ita longam? Fili, ut sit habituatus in omnibus rebus parvis & magnis, & ut habeas specialiter & generaliter ignium notitiam, & aliarum operationū, per præsens capi, & etiam omnium lutamētorum: quia nostræ non est intentionis, quòd amplius de ipsis dicamus, cùm sapienti intuenti & intelligenti mediante prędicto nihil est ibi subtile. Et quia postea dicere potes, quòd menstruale fœtens est ad tuum præceptum, quod est res vilis, per quā omnia corpora in eorum primam naturam breviter convertuntur, & est pura & propria origo rei mirabilis & utilissimæ, sed cū intellectu claro ipsam cognoscere scias. Fili, menstruale hoc elementariè factum, est unū corpus organisatū & aquosum, per altam virtutem, quæ quartum elementū est, quod est ignis calorosus, quæ miscet omnes res uniformiter, ad quā mixtionē homo nū potest attingere, nisi sit ignis magister, qui de tribus rebus unam fecit per suā reductionem, prout vult natura, quæ hoc uniformiter miscet cum humore, qui est principium naturæ majoris operationis. Quæstio, Pater quid est tertiū? tu non posuisti. Fili, forma sine materia stare nō potest, nec res quæcūq; fieri potest, si forma defecerit, nec D. potest esse sine B. qui habet res formare, quę in mundo sunt, hoc est ar. vivū, & inde nomē habet, prout in theorica dictum est. Sic dicimus de C. quod formatū est de B.

quoniam

quoniam sic vult A. propter quod probatum est, quod plus est ibi de B. quàm de C. vel D. & hæc est causa, quam per proprium nomen menstruale vocamus, & hoc est, quia in simplici unitate seipsam collocavit cum magna potestate, quam lucrata fuit à tribus propriis substantiis conjunctis in unam, quæ est intus, communis cuilibet corpori minerali & lapidi similiter, & est rei vegetabili subalternata, prout tibi traditū in proprietario nostræ præsētis artis. Quare tibi dicimus, quòd benè ejus virtutem agnoscas, ac suam potentiam: nam postea cum illa alias cognosces, quæ sunt majoris potentiæ & valoris. Quare in memoria habeas primam ipsius figuram, per E. significatam, quæ est hîc præsentata.

De prima parte solutiva per formam practicæ. Et de liquefactione.

CAP. X.

Filii lucem mundi, vel partem ipsius oportet, ut nunc dissolvas per liquefactionem omnium suarum partium, quæ sunt substantiales & accidentales custodiantur in trituratione facta motu ignis contra naturam, unde stolidi delusores ignorant ejus mensuram, & ideo hoc modo facies, absque tangendo materiam pedibus aut manibus. Tu in virtute A. unam unciam accipe de F. benè purgatam per capellam, vel cinericium fortè. Et illud benè percussum in rotellas scinde per petias parvas, curtas & strictas. Postea in duas partes æquales divide, & accipe duo vasa vitrea, solutoria nuncupata: sed melius liquefactoria sunt dicta & vocitata, quorum in hoc regimine forma & mensura tibi demonstrabuntur in capitulo vasorum, & in quolibet istorum duorum pone unam unciam cum dimidia de E. scilicet octavam partem totius menstrualis, projice statim intus qñam libet partem de F. & incontinenti non negligenter obstruas os vasis suo cooperculo, & luta benè juncturam de luto jam dicto, vel de cera clara & munda, quo facto, pone in balneo Mariæ calido per triduum, ut Deus det tibi bonam diem.

De liquefactione G. qui est Mercurius Philosophorum.

CAP. XI.

FIli unam unciam accipias de G. & pone in phiala vitrea longi colli, in qua prius posueris tres uncias de E. & statim obstrue, ut nihil respiret de suo cooperculo cum cera communi, & benè sigilla. & postea in balneo Mariæ calido per biduum naturale, & post biduum in aquam claram reperies dissolutam.

De coniunctione & matrimonio dictarum liquefactionum.

CAP. XII.

POstea accipies F. & aquam in aliam ampullam colabis vitream mundam, & vas mulum benè inclinabis & cautè, ne terra de F cum aqua colari possit, nec aqua turbari & dictam phialam ubi posueris aquam de F. obstrue, ut suprà de aliis dictum est, & ad partem pone. Postea in continenti super solutorium de F. quod debet dissolvi, pone suum alembicum, qui districtè & sapienter jungatur cum luto suprà dicto, post hoc supra cineres cribellatos situetur, & ponatur inde supra furnellum, & fac primum ignem, faciasque distillari, & humorem in phiala vitrea sume, & fac de sarraturis lignorum ignem, & quando humor quasi distillatus fuerit totus, fortifica ignem de carbonibus paulatim, secundum quod videbitur ad punctivaliter calcinandum terram, sed à nimio calore custodi, nam vidimus, quod ad calorem solis factum est. Intellige benè, nisi velis fatuus fieri, & da hunc calorem continuè per undecim horas, pòst furnellum obstrue, & vade dormitum, & de mane accipe tuum calcinatorium (quia sic nominatur propter operationem suæ proprietatis, quod tibi offert actus materialis) & infra projicies menstruale sæpè dictum, in quo G. dissolutus est, & illud videbis operari furnum in altum ascendere, & metallum calcinari cum liquefactione, sed meliùs quàm antè obtura de proprio cooperculo, quod intrat intus, & cave ne ponas in alium calorē, quousque fuerit operatum sua propria virtute, & postquam operatum fuerit, & requieverit, luta benè juncturam cum cera communi, & sic lutatum pone in calido balneo Mariæ per triduum naturale, prout aliàs fecisti, quia sic expedit, postea aquam cela, & humorem distilla, & calcina terram, ut supra dictum est, & totiens reitera, quòd tota terra sit dissoluta

luta per istud regimen in forma liquoris, & semper limum solutum, ad partem pone, vel oleum arte dissolutum, quod est substantia corporis per aquam depurata, & portata per aquam venti. Et quando totum erit dissolutum insimul conjunge postea pone per mensem cum dimidio ad putrefactionem in calore temperato, ubi vas optimè sit lutatum cum suo dicto cooperculo, & sic debet fieri figura de I.

De coniunctione rubei.

CAP. XIII.

POstquam diximus de albo, dicemus nunc de rubeo Fili, corpus solis totum essentiale est respectu argenti. Ideo avisari debes, qualiter eum habeas transmutare, per quę, & cum quibus: nam omnia ipsius opera concordant in unius operationis essentia, si scias considerare illud, quod principaliter philosophicè dicemus de aqua corruptibili, quæ sua virtute magna liquefacit & fundit solem, & in aërem superius fert, quod est nostrum secretum, & omnis alterius philosophiæ.

De aqua corruptibili.

CAP. XIIII.

TV in virtute A. recipe unam unciam aquæ compositi argenti per alembicum distillatæ, & in illam projice ℥. de G vegetabili, postea pone intus de auro fino, secundum pondus de G. Pòst pone in balneo Mariæ per triduum, vel quatriduum. Et infra illum terminum reperies, ut carbo nigrum, tunc infrà pone duodecim partes de E.. pòst ad putrefactionem pone per mensem completum.

De alia aqua corruptibili.

CAP. XV.

REcipe duas ℥. j. de G. vegetabili, & humorem ejus per alembicum extrahe cum duabus unciis, vel tribus aquæ rectificatæ simpliciter, quæ est aqua viva, & projice intus tuum solem, quem dissolvere volueris. Hæc dissolutio est sub conservatione suæ formæ. Ideo sapientes Physici faciunt de illo potabilem aquam, separando per alembicum, pòst infra projiciunt de jure, vel succo lunariæ, quantum volũt, & quòd vident aurum totum dissolutum in illa aqua vegetabili in colore solis, & sic de tribus rebus formamus figuram circularem, significatam per K.

De secunda parte solutionis, quæ est solutio & separatio elementorum.

CAP. XVI.

Filī, quando tuum album compositum per mensem cum dimidio putrefactum fuerit, tunc erit benè animatum, & virtutis magnæ benè appreciatum, & ab isto separabis elementa per modum, qui sequitur. Amovebis à vase, in quo tua est materia, cooperculum, & superpones alembicum, optimè lutabis, & in balneo Mariæ calido pones, prout melius ac discretius scies, & sicut per nostram doctrinam ostendetur. Et primò recipies aquam, quæ per distillationem exiet per levem ignem æqualiter continuatum, quousq; nihil distillari possit, tunc ab igne cessa, & infrigidari permitte. Postea vas accipe, & super cineres pone in aluteilo, & paulativè vigorando ignem in furnello, aerem distilla totum cum suo igne mixtum, & illum recipe in phiala vitrea, quam obtura benè, ut dictum est, & ad partem pone, illud autem, quod in fundo remanebit, cucurbitæ combustum & arsum, erit tanquam terra sicca & nigra. Pater, quare aquæ distillatio fit in calido & humido, cùm aër distilletur in sicco & calido? Fili, ratio est, quia substantia aquæ de natura subtili ostenditur. Quare opus est illam aquam extrahi per substantiam humidam & calorem subtilem multum, cùm artificialiter non posset esse subtilior separatio balneo Mariæ, in omni quod visum est, quia aqua stans in sui natura ignitionem non sustinet, & ideo necesse est, quod cum igne per medium corrupto, separetur. Sed aër & ignis, qui sustinent ignitionem, supra cineres distillantur, quoniam partes grossæ & calores terrestres separantur, & ad aëra superius ascendunt. Sic divides, & separabis tria elementa, quæ ad album sunt, significata per L. M. & N. quia ad album non est ignis, sed ad rubeum sunt omnia quatuor elemēta significata per O. P. Q. R.

Quomodo Artista debet habere terram fixam.

CAP. XVII.

Filī post hanc separationem habebis terram fixam, & quòd nihil ex ea possit amplius sublimari, & hoc post rectificationem quatuor elementorum, per quam secundum regimen est constitutum, quod est unum de quatuor principalibus regiminibus, in hac separatione nitaris superare proprietatem Mercurialem in tua mixtione. Nam si hoc feceris, naturæ

turæ victricis magister eris. Et hanc rem intellige in præmissa mixtione prima, prout tibi diximus in theorica nostra. Ideo tibi necesse est, quod Mercurialium proprietates superent proprietates fœtentis menstrualis, si velis invẽtor esse preciosi perfectionis naturæ. Fili ratione hujus vocabuli proprietates tibi datæ sunt omnes res ad cognoscendũ, videlicet materiarũ virtutes, & sicut in proprietario hujus artis extitit declaratum. Ideo, quia proprietas quælibet, quamvis non sit nisi una in omnibus mineralibus cõmunis, veruntamen ipsa determinationem recipit à sua causa, sicut visibilis experientia cum lumine claro nobis effectualiter ostendit post eius divisionem per 4. elementa, & sicut videre potes manifestè modo simili, quia proprietas, quæ est in parte terræ desiccat multum, congelat & fixat. Et illa, quæ est in aqua, refrigescit multum, dissolvit & lavat. Et illa, quæ in aere est, humectat, madidat, lenificat & fluere facit partes discontinuatas; & quę in igne est, calefacit & tingit. Adhuc accipit hæc proprietas aliam determinationem secundum materiam elementi sui in grossitie & subtilitate, per varietatem & variationẽ, propter quam sunt 4 ignes principales observandi ad respectum substantiæ proprietatum 4 elementorum. Ideo, quod proprietas, quæ est in terra grossioris est substantiæ, & fixioris naturæ, per quam contra ignem majorem tolerantiam habet. Ideo si proprius debetur ignis, secundum suæ naturæ exigentiam, & sic est de aliis elementis. Quare patet, quòd sub conservatione suæ proprietatis materia gubernatur per certos gradus excitantis caloris & stimulantis. Ideo, quando separabis elementa, respice, quòd materia non evacuetur à proprietate sua per nimium ignem vel excessivum, nec contra naturam. * Nam adhuc illa elementa sunt diffidentia & inimici mortales generationis, nisi Geometriæ regula observetur, cum qua trahere poteris per tuum velle aerem, & sine hac regula non. Fili hîc est secretum, quod valet melius omni denario, ad trahendum extra naturam, quę est verus Mercurius proprietate plenus. Fili practicam tibi diximus, qualiter eam poteris extrahere, cum igne appropriato. Sed nunc dicemus totum nostrũ instrumentum, per quod poteris custodire, & rectè ducere, & opus dirigere. Quando tu volueris aerẽ trahere à suo proprio hospitio, tibi opus est assimilare naturæ tuum opus. Fili in subjecto vacuitatis sunt extrema & media secundum magis & minus, propter quod unum elementum fugit in aliud, & in illud revertitur, necessitate naturæ, prout manifestè tibi exemplificabimus, per aquam, in qua dissolvi-

** Aliàs quia ambo hi ignes sũt destructores & inimici mortales generationis.*

tur tantundem salis, quantum continuari potest in humido aquatico respectu veritatis salis. Quapropter tibi ostendimus, quòd humidum est porosum, & foraminibus plenum, in qua porositate continuatur sal, quod est lapis naturalis in aqua deportatus, qui est dominus lapidis, in sede sua existenti. Fili sedes sua sunt pori & parva suarum aquarum foramina, quæ primò erant plena aere nimio subtili, & pòst implentur de re se inspissante. Quare patet, quòd in quanto magis inspissatur, tanto fugit rarefactionem, & vadit ad condensitatem, quādo pori & foramina parva implentur materia grossa, per evacuationem simplicis, quia nullo tempore est dare vacuum naturæ, plus enim destrueretur, quàm illud possit pati, & ex hoc exemplum ostendemus, Physici in scientia ventosorum, & nos in extractionibus aerum naturalium. Vnde voluerunt aliqui Philosophorum antiquorum dicere, quòd natura vacua erat ab omni entitate, quando ad se rem attrahunt à suo proprio gradu, sed non habent de natura profunditatem omnem. Ideo, quia quamvis calor ignis consumat materiam aeris humorosam, & porosam reddat, dicta tamen materia adhuc habet dictum locum plenum non obstante, quòd attrahat secundum proportionem naturæ vacuæ à dicto loco plus quàm perdiderit, prout apparet in convalescentibus post infirmitates magnas, natura quorum plus appetit, quàm digerere possit, & tamen locus ille propriè secundum veritatem nunquam moratur vacuus omnibus entitatibus naturę. Sed solummodo à sua materia magis simplici, quæ ibi participat secundum scientiam nostram sensibilitatis inter simplex & simplicissimum, quæ sunt extremitates magis simplices, sicut est aër, inspiramus duarum extremitatum suarum respectu, videlicet elementi aquæ simplicis & aeris puri simplicissimi, qui per clericos æther vocatur, quia propriè & post ignem existit, & si hoc erat verum, nullum elementum veram sphæram haberet animationis & stationis, & maximè ille aer, qui vocatur æther, qui destrui non potest ab igne, neque per eius calorem corrumpi, qui semper sibi sit propinquus & jungens. Ideo declaratum est, quòd nunquam vacuitas data est naturæ, quin sit de alto in bassis sphæris, quia ignis ibi locum habet, sicut natura suam est appetens perfectionem. Alio modo corrumperetur, & remaneret inanimatus locus naturæ, qui est sphæra circa unius elementi, vel alterius, & nihilominus sine virtute, & sine attractione, & per consequens remaneret à fine vacua, quod non fuit aut erit unquā requisitum per naturam, quòd remaneat absque illis potentiis.

tiis, quare vastata materia simpliciore, scilicet aeris, quę erat humorosa in hac sphæra, quæ sibi data est & propriè sibi debetur per medium ponderositatis & levitatis, deinde omni tempore in omni loco remanet altera simplex, quam ignis destruere neq; vastare potest. Sed quantum ad hanc materiã simplicissimam, cùm sit sufficiens, aut sufficienter occupativa, vel repletiva loci dictæ sphæræ, secundum suam substantiam, ideo volens natura in dicto loco per suum instinctum & institutionem recuperare per restaurationem suæ deperditæ materiæ cum re simili vel ei pari, desiderans semper ad suam perfectionem attingere recuperat eam in attractiva virtute, cum appetitu magno, ad se trahendo aliorum elementorum substantiam per ipsorum rarefactionem, quousq; natura suum debitum suum recuperaverit; scilicet illud, quod per ignis calorem perdiderat, & quanto plus locus evacuatur, tanto magis aliorum elementorum natura attrahit per suum magnum appetitum, & habet majorem vim majoris attractationis, ut tibi diximus, sicut apparet in condensatione aeris & pluviarũ. Et sicut videtur, quando natura vitalis in restauratione confortans, rectificat membrum vulneratum, quod est una de partibus substantiæ suæ veræ individualis, in qua portatur, & ista est ratio radicalis & posse naturæ, sine cuius intentione nihil facere potes, quia per istam elementa ascendunt & descendunt, ingrossantur & rarefiunt, componunt & associant, disligant & subtiliant vi amoris. Et quanto ignis simplicior est cum actione magna in dicto loco naturæ, tanto fortioris deperditionis suæ materiæ est dictus locus continens, & per consequens attractionis fortioris. Fili si hanc rem intelligis benè, scies qualiter omnes res mundi per naturam factæ sunt, & quomodo eas facere poteris respectu naturæ, si aerem habere poteris qui per naturã causatur. Sed animatio quintæ essentiæ rationalis, nulla res est, quæ sciat facere, nisi Deus creat illud. Ideo certas res habemus, & alias scientias multas, ad plures artes & scientias, de quibus hæc est una, quæ est forma ad sciendum omnes alias, à subtiliori subjecto per naturam causatas: nam illud quod facit natura, destruere possimus, & postea reformare intus ponendo naturam, sine qua quævis cura fieri nequit per physicum. Et hoc tibi datum sit ad dividendum 4. elementa, quod est maximum secretum, ad formandum instrumentum. Et sicut de albo composito fecisti, fac de rubeo, propter quæ figuram sequentem aspice, quæ docet, quomodo elementantur elemẽta, & qualiter unum elementũ intrat in aliud circulariter per

artificium naturale. Figura sequens ostendit, quomodo elementa per artificium constituunt unum elementum rotundum: ita quòd minima pars unius est in parte minima alterius, aliter non esset vera nec bona mixtio in terminatis corporibus, nec per consequens esset bonum ad aurum, vel argentum operandum. **

De operatione secundi regiminis, quod est lavare. Et primò de aqua & aere, qui habet generare.

CAP. XVIII.

Fili quando diviseris elementa lapidis seu lapidem per elementa quatuor, opus est ut ea purges per hoc regimen. Sed primò sciendum est, substantiam 4. elementorum & eam cognoscere, unde tibi dicim⁹, quòd terra & ignis similes sunt in substantia lapidea, & ideo necessaria est præparatio ignis calcinativi Et alia duo, scilic. aqua & aer, sunt in substantia aquosa, & natura aquatica. Et idcirco opus est, quòd scias præparationem ordinatam ad exigentiam suæ naturæ. quia aër & aqua indigent præparatione, quæ fit per septenas distillationes, aut plures, quousq; omni adustione vacuentur, quæ venit ex parte menstrualis, & tunc quælibet ipsorum plenus vera tinctura, manebit sine crematura vel adustione. Fili aquam & aerem distillabis ad partem quemlibet in sua perfectione, & vase per se, & fæces aquæ pone cum terra, quas in qualibet distillatione facies. Et post sextam distillationẽ pones unam guttam vel duas super calidam laminam argenti fini & puri, quæ si nigrescat, non est omni adustione sua vacua Pone igitur ad septimam distillationem, & plus quousq; argentum dimittat absq; corruptione nigra, & tunc habebis aquam vitæ, cum qua terram ablues, & Mercurium philosophicum, confortativum & medium, quod facit matrimoniũ tincturarum. Et sicut fecisti de aqua lunæ, facias de aqua solis, & sicut audivisti de aqua, sic etiam intellige de aere, & illud, quod remanebit post aeris distillationem, erit ignis tinctura totus plenus, & aurum & anima, & unguentum philosophorum, sine quo dictum magisterium compleri non potest. Et intellige fili, quare dicimus, quòd ignis distillatur cum aere, & non cum aqua. Fili aqua non habet aeris officiũ facere, sed tantummodo lavare & non tingere. Nam si tingeret, ignis absque humore maneret. Quia aqua fugit ignem nec faceret tincturam subtilem defectu humiditatis, ideo tibi dicimus, quòd distilles ignem per aerem, quia in qualitate, se cordant, & aqua fugit ignem, quia induta est

Hæc figura ponatur
fol. 168

Ignis celestis

Æther

Æther

Terra elemẽtata

Aqua elemẽtata.

Æther

Æther

Æther

Æther

Essentia q̃nta.

Essentia q̃nta.

Essentia q̃nta

Essentia q̃nta

Omnia in

In

vnum.

vnum.

Æther

Æther

Ignis elemẽtata

Aer elemẽtatus

Æther

Æther

Æther

Æther

Ignis celestis

Ignis celestis

Ignis celestis

ta est qualitate igni contraria. Per hoc autem discordant. Sed aer, quia est aqua magna digestione tincta, est oleum, & etiam tinctura fortis, & magnæ mixtionis. Et ignis est sua tinctura, & corpus fortiter digestum. Et spiritus est aer, qui ignem ducet. Considera fili ad ea, quæ tibi diximus & dicemus scilicet, quòd velis operari lapidem humidum, qui est substantia limosa ad aquam & terram tantum, quia de illis duobus procreabitur purum sulphur, & sulphur siccum velis operari ad ignem & aerem, cum ista sint tinctura & perfectio totius magisterii. Fili si misceas ignem lapidis cum Mercurio, statim sine separatione rubeus efficietur. Et ideo quādo voles facere permanentem tincturam, sulphur tuum in igne lapidis rubifica, & omni tempore se amabunt.

De ablutione ignis & terræ.

CAP. XIX.

Fili quando ignem voles abluere, primò separabis aerem, in quo quiescit per distillationem, & omnes feces, quæ colori sunt, inter nigrum & rubeum insimul pones, in quibus pones suum pondus de aqua prima, & postea totum distillabis, quousque non remaneat nisi ignis siccus, & hoc septem vicibus reiterabis, & invenies ignem tuum rubeum in pulvere subtili. Fili sic de terra facies, quousque vacua sit ab omni humiditate, & humiditas, quam separasti à terra, est oleum album, multum preciosum pro incerando, & quia naturæ corporis magis participat, tantò ab eo difficilius separatur, & per consequens tenetur pro re preciosiori pro complendo omne elixir. Et quando videbis terram inter ponderosum & leve in modum pulveris esse, pone de ipsa modicum super calidam laminam cupri, & vide si de ipsa aliquid evaporet, quòd si non, ostendit quòd privata est & mundata ab omnibus spiritibus suis, qui eam tenebant invitam. Custodi ipsam multum charè: nam ipsa est magnesia, quæ dabit tibi illud, quod petis post suam resurrectionem, & quando, sicut prædiximus, quatuor elementa purgaveris, custodi ea benè, quodlibet ad partem in suo vase vitreo benè obturato cum cera, & maximè & specialiter oleum: nam aer subintrans statim corrumperet & consumeret propter convicinitatem naturæ, quæ in ipso est, quod quidem aereum est ac multum volatile, & tibi sufficiat quod diximus de benè lavando omnia quatuor elementa.

De tertia operatione, quæ est creare lapidem de supra dicta substantia præparata, de quatuor elementis.

CAP. XX.

Fili nostri lapidis operatio tertia est, quod tu reducas aerem qui est significatus per M. post suam rectificationem cum O. qui reducitur cum L. quia ipsi duo sunt duo elementa sicca naturæ fixæ. Adde ergo O. de composito rubeo cum L. quæ est de composito albo, ut mixtio, quæ per confortationem fit, sit utilior præparatio de O. & L. sicut recipiant & recuperent majorem humiditatem per attractionem, quam in sua calcinatione perdiderunt, per quam privatum est ab omni humiditate. Et ideo quando siccum est, & omni humiditate sua vacuum, specialiter libentissimè suum humidum aquaticum epotat. Et si tu nos intelligis, intelliges id, quod diximus in nostra theorica in capitulo sexagesimo tertio, quod incipit, Intentio naturæ fili. & super illo, quod diximus de perfecta præparatione, quæ succedit purificationem elementorum suprà dictorum. Fili hæc præparatio valet omne aurum: nam per eam lapides fini fiunt & preciosi ac omnes perlæ & margaritę. Ergo fili ad consequendum dictam hanc præparationem, accipias M. ad consequendum naturam, & suum affectum & illud divides in duodecim partes ad pondus de O. & L. quoniam medietas de M. ad plus est necessarium ut custodias, & quod alia pars sit æqualis ad pondus de O. & M. divisum in duodecim partes, & quamlibet partem pones cum eo, & cum L. totum in simul mixtum infra vas simile aliis. Sed illud appellamus isto regimine Ymen. Postea obturabis vas tuum de suo cooperculo vitreo cum cera, & pones in fimo, & ibi facies enutriri in pascendo cum modica aqua primò, & postea cum majori, sicut natura te docet in parvorum puerorum educatione. Et non sis lentus, neq; piger de imbibendo terram de quindecim in quindecim diebus, secundum quod videbis, quod comedet & convertet, nec te tædeat hoc opus multis reiterare vicibus, & quando reperies quòd erit congelatum & conversum, & siccum, pone in sicco igne per diem unum naturalem. Postea da ei plus M. & fac totum ut tibi diximus: nam in isto opere non potes errare, dum tamen patientiam habueris in longo, & tædioso nutrimento. Fili videbis ibi tot, & tantos colores, de quibus non cures, quousque materia ducatur & terminetur in pulveres albos finos, vel in terram albæ foliatæ in colore margaritarum translucentium. Et si videris in forma pulverum alborum

rum subtilissimorum, scias quòd est majoris fortitudinis, & majoris virtutis mineralis sulphur ei ad congelandum Mercurium, & transmutandum omnia metallica corpora post suam elixationem. Fili non volumus hic tibi longum facere sermonem, ne tuus impediatur intellectus per verba. Nam nostra theorica tibi satis potest sufficere, quàm benè convertere potes in practicam veram per hanc, quam tibi damus. Hæc est res quæsita terra foliata congelabilis, noster arsenicus, sulphur nostrum, quod completum est ad album pro faciendo medicinam ad argentum, sicut tibi dicemus, cùm jam sit sulphur completum album non urens, per quod medicina fieri debet.

De compositione sulphuris rubei.

Cap. XXI.

FIli sulphur album accipies, & illud imbibes per imbibitam rorationem de aqua rubea post dissolutionem ejus in dicta aqua. Et quando aqua in illo fuerit congelata ad medium sui ponderis totum album erit, tunc ignem carbonum fortifica: nam aliud facere non est opus, quousque videas rubeum sicut scharletum, pòst fortifica ignem cum flamma, quousque sublimetur. Fili, scito, quod sublimabitur, erit sulphur album, nobile multum, & illud quod remanebit in fundo vasis fixum, erit sulphur rubeum fixum, sicut sanguis, rubeum, multum clarum & preciosissimum, & tibi hic sit ostensum, quòd illud, quod erat album, versum est in rubeum manifestum per ignitionem & ignibilitatem aquæ, quæ ibi posita est per substantiam sulphuris albi essentialiter. Et de hoc sit tibi speculum substantia plumbi, & pro tanto tibi sufficiat traditio compositionis sulphuris albi & rubei, à quo per artificium quartæ operationis beneficio elixir factum est ad complendum & transmutandum omnia corpora metallica imperfecta, & diminuta in verum aurum, & in verum argentum.

De quarta operatione per quam fit compositio elixiris. Et primò de compositione lapidis, qui est primum sulphur.

Cap. XXII.

FIli, quando velis facere medicinam, considera primò cui perfectioni præparationis ducere proponis, & supra quale corpus vis projectionem facere: nam de illo corpore, supra quod vis facere projectionē medicinæ, debes in ea ponere, sed si ad ultimā præparationem intendis ducere philosophicè,

ſophicè, quale corpus imponas non eſt curandum, niſi ſolummodo argentum vivum, quod eſt medium & mediator omnium, & ſi non intendis, niſi ad quandam ſubtiliatiönis ſimplicitatem frondem medicinam ducere, debes corpus, ſupra quod projectionem facere velis, ſubtiliare, ſupponamus ergo, quòd ſit ſupra ſtannum, tunc ſic tuum elixir compones, recipe duas partes cum dimidio argenti fini ſubtiliſſimè limati, & de illo fac amalgama cum quinque partibus argenti vivi communis ſimul jungendo, & ducatur ac formetur ad modum butyri, quòd partes argenti dicti ſentiri non poſſint. Deinde cape mediam partem Iovis, & illum funde tribus vicibus, & projice in aceto diſtillato, & amalgama, & ciba de una parte argenti vivi inſimul molendo, quouſque fiant unum corpus. Poſteà illa duo amalgamata lava, quodlibet ad partem, cum ſale communi præparato, & in aceto diſtillato, diſſoluto, quouſque acetum exeat clarum, purum & mundum, inde amalgamata duo junge, & iterum ſimul ablue cum ſale & aceto diſtillato, molendo, & miſcendo, & lavando, quouſque acetum, ut ſupra clarum remaneat Poſtea lava totum in aqua dulci, ut totum ſal exeat, & deſicca aquam ad ſolem, vel ad ignem lentum. Fili magiſterium noſtrum in duas partes eſt diviſum, ſcilicet, in creando lapidem, & componendo medicinam. In prima parte argentum vivum ponimus, tale, ut diximus in tota noſtra theorica, & in principio noſtri magiſterii in practica poſitum. In ſecunda parte debet addi ſulphur cum materia metalli. Fili ſulphur eſt ſuus ignis, qui materiam digerit metalli, & argentum vivum, quòd ibi nominatur loco medii, & ſtat inter ſulphur & corpus. Et hoc tibi dicimus, ut in verbo ruſticano non intelligas, neque communi, ſed in verbo philoſophicali nos tibi dicemus, quòd alia ſunt media cum extremis differentialibus, quia alio modo non poſſemus dicere, quando materiæ ſunt transmutatæ philoſophicè. Et ideo, quando philoſophicè dicimus, debes intelligere de materiis jam transmutatis per virtutem, opusque philoſophiæ. Et quando ruſticaliter dicimus, intelligere debes de materiis, quas natura communis omnibus gentibus creavit, accipiendo ab illa ſimilitudinem. Ideo in verbo philoſophico tibi dicimus, quòd alia media ſunt, ſine quibus tincturæ fermentorum addi, nec miſceri poſſunt cum tincturis unguenti rubei. Et ideo nobis opus eſt, ut transeamus ex eodem medio ad medium, donec ſimus in extremis, quæ petimus. Fili cibamentum, quod nos tibi dedimus, philoſophicè loquendo, eſt unum de mediis

inter

inter aquam & spiritum, scilicet, quando in pulverem versum est per alterationem. Et sulphur & aer sunt extremitates: sed absque philosophiæ voluntate tibi dicere poterimus, cùm ibi sit alteratio, quòd argentum vivum vulgariter intellectum, ratione suæ similitudinis, est medium perfectivum, multiplicativum, & completivum elixiris, quia effectivum est omnis fusionis metallicæ, & totius ingressionis, ratione sui ponderis, de quo suprà loquebamur ad voluntatem nostræ philosophiæ in sua prima extremitate, quòd eum elevavit de necessitate, & alteravit in sua speciali differentia. Secunda extremitas absque voluntate philosophiæ dicimus, quòd sunt metalla ad componendum elixir. Et alia media & extremitates, philosophicè loquendo, sunt materiæ post earum purificationem mundam, ideo, quia inter sulphur & argentum vivum est pulvis factus ex corpore, & argento vivo, & inter dictum pulverem, in quo est sulphur & finis magisterii, sunt duo argenta viva, quæ sunt causa continuationis partium dicti pulveris in finem medicinam, & inter aquam, est calx, & aer. Fili totum initium & finis hujus operis, fit tantummodo per unam solam operationē, quam vocamus propriè reductionem Fili intellige benè potestatem naturæ, quæ totum debet mutare. Sulphur nostrum est terra subtilis, vel aqua sicca, in ventre cujus ignis naturæ fortiter multiplicatus est, causa suæ siccitatis est terminatio humiditatis calorosæ, quam accepit à compressione ignis, qui est in suis visceribus & ventre. Fili argentum vivum est liquor inundans & fluens, præservans ignem à combustione & arsura, & aer est materia sulphuris, in qua compromittitur & comprimitur ignis per ingenium magisterii respectu naturæ, quousque terminetur in terram siccam & subtilem: quæ est sulphur, & sicut aer, qui est materia ignis induit ejus formam in eo: ita argentum vivum est materia sulphuris, & convertitur in ipsum ratione proprietatis suæ naturæ. Quare fili non mireris, quando res videbis mutari coram oculis tuis per potentiam sulphuris, quia multum calidum est & siccum, & calorosum. Ideo necessarium est, quòd proprietatem ignis habeat, videlicet aperiendi partes totius corporis, & argenti vivi, & penetrandi ac terminandi, quia per calorem, quem habet in se, naturaliter aperit poros clausos & seratos Et cum ignis sit substantialiter colligatus & collectus in substantia subtili, cum tota illa etiam vaporabiliter intrat infra totum corpus, cùm ejus substantia, per quam ligatus est & collectus, sit multum sicca, terminat & congelat humiditatem, in quam intravit, secundum

dum sui caloris informationem, qui est instrumentum informativum & digestivum naturæ. Et sic fili dictum sulphur nostrum habet virtutem sigillandi & formandi simile sibi, & omne quod petitur, & non retinendi in se. Et ideo dicimus, quòd est pater & semen masculi, per ignorantiam, cujus multi deciderunt Alchymistæ fatui & non experti, credentes sine igne naturæ fixare amalgamata, non custodientes rectum, neque rectitudinem rei propriæ, quæ deberet eis deducere & adducere ad perfectionem veræ digestionis. Quia argentum vivum minerale res est multum crudæ, & grossæ substantiæ. Quare opus est, quòd fortis virtus sibi administretur, quæ juvet eum duci ad perfectionem, & de hoc largè fuimus loquuti in libello intentionis Alchymistarum. Idcirco fili in nomine illius Domini nostri, qui pro peccatoribus passus est mortem crudelem, incipe nostras alterationes philosophicas facere per hunc modum, faciendo primò signum sanctæ crucis, ne diabolus tibi noceat, & intellige quando dicimus arg. vi. vulgare, hoc dicimus ad similitudinem illius, quod ei assimilatur per artem vivificatum: quia metallorum corpora differentiam recipiunt per illum modum, per quem argentum vivum differt à suis similibus. Et quando similes dicimus, hoc est ad differentiam purorum, & impurorum metallorum, & hoc tibi fili datum sit pro regula gravi & profunda in tuo adjutorio ad componendum regalem medicinam in hunc modum. Accipias unum vas vitreum cum longo collo, unius palmi, & fundo rotundo, & ore stricto, adeo, quòd non possit intrare, nisi tuus digitus medius largè, & ad modum colli ampullæ factum, & habeat cooperculum, quod subintret, & benè jungatur. Post recipe amalgama, & in sex partibus illius pone partem unam lapidis nostri in fundo dicti nostri vasis. Pòst artificiosè pone tuum amalgama infra, sine violentia ad longum vasis, & quòd cooperiat lapidem totum, modo tali, quòd lapis respirare non possit, quando sentiet calorem, nisi per medium amalgamatis: quia necessaria res est, quòd amalgama nostri lapidis vaporem accipiat, & in suo ventre retineat, & per illum alteretur. Postea colloca vas tuum suo cooperculo coopertum, in furnello, inter cineres compressos usque ad quantitatem materiæ, vel modicum minus, videlicet de spissitudine dorsi cultelli, vel minus, & hoc fac, ut videre possis alterari materiam, & pòst accende ignem, si vis, de pulvere carbonum, vel de sarraturis lignorum. Et sic dimitte, ut paulativè calefieri incipiat, vel si vis de carbonibus, qui faciant ignem sine fumo. Et quando sentiet ca-

SIGNIFICATIONES LITERARVM HVIVS TESTAMENTI.

A *Significat Deum.*
B *Significat Mercurium.*
C *Significat salis petram.*
D *Significat vitriolum.*
E *Significat menstruale.*
F *Significat lunam claram.*
G *Significat Mercurium nostrum.*
H *Significat solem purum.*
I *Significat compositum lunæ.*
K *Significat compositum solis.*
L *Significat terram compositi lunæ.*
M *Significat aquam compositi lunæ.*
N *Significat aerem compositi lunæ.*
O *Significat terram compositi solis.*
P *Significat aquam compositi solis.*
Q *Significat aerem compositi solis.*
R *Significat ignem compositi solis.*
S *Significat lapidem album.*
T *Significat medicinam corporis rubei.*
V *Significat calorem furni secreti.*
X *Significat ignem siccum cineris.*
Y *Significat calorem balnei.*
Z *Significat separationem liquorum.*
ξ *Significat alenbicum cum cucurbita.*

Hæc figura collocabitur folio 178

Reductio humidi in siccum.

Tertius gradus. Terra.

Per incerationem.
Per mollificationem.
Per inhumationem.
Per indurationem.
Per animationem.
Per congelationem.
Per attractionem.
Per nutritionem.
Per solutionem.
Per paruã continuationem.
Per subtiliationem.
Per sublimationem.
Per vegetationem.

amarum

Fixio spũs in fermentum.

Quartus gradus. Ignis.

Per congelationem.
Per solutionem.
Per vegetationem.
Per elementationem.
Per instrumẽtalitatẽ.
Per vivificationem.
Per liquefactionem.
Per indulcorationem
Per desponsationem.
Per reductionem.
Per coniunctionem.
Per inflexibilitatem.

dulce

Solutio grossi in simplum.

Primus gradus. Aqua.

Per elementationem.
Per animationem.
Per rarefactionem.
Per putrefactionem
Per condensationem.
Per evacuationem.
Per calcinationem.
Per corruptionem.
Per divisionem.
Per liquefactionem.

fetidum

Ablutio nigrum in album.

Secundus gradus. Aer.

Per inhumationem.
Per calcinationem.
Per distillationem.
Per humidoris vivificationem.
Per siccorũ mortificat.
Per desiccationem.
Per humectationem.
Per infrigidationem.
Per attractionem.
Per appetitum.
Per expulsionem.
Per digestionem.

Insipidũ mixtũ.

Tertius magisterij maior.

tiet calorem, tunc calor sulphuris movere incipiet, & quòd est in suo vapore inspirabit in substantiam argenti vivi, & penetrabit, & congelabit amalgama. Primò in forma argenti fini, demitte adhuc ignem continuari, quia metallica species tibi ostendet, quòd totum sulphur non est adhuc in vapore elevatum, dum adhuc omnes suos affectus non præstitit, neq; virtutes, nec adhuc intraverunt ventrem dicti amalgamatis, quoniam non debes intentionis esse, quòd habeas creare unam petiam metalli per dictum sulphur, in quo metallo modica est virtus, sed creare medicinam, in cujus substantia sunt congregatæ plures & multæ virtutes, per quas, & in quibus facies postea talia, quæ ad miraculum sunt reputata, per omnem personam magnam & divitem, nisi sit philosophus, qui suas agnoscat potentias atque virtutes, per quas operatur, & quas tibi dicemus, dum eas teneas secretè. Fili effectus sulphuris quem debet tradere & præstare dicto amalgamati, est, quòd ratione potestatis proprietatis suæ, convertit eum in finissimos pulveres. permitte igitur eum continuare in tuo igne: quia aliter non habes facere, quousque videbis dictum amalgama in pulverem in sua superficie conversum. Et hoc totum fit in quatuor, vel sex horis, vel modicum plus, aut minus, secundum quòd ignis benè & discretè continuatus est, respectu proprietatis materiæ: sed statim, cùm videris signum dicti pulveris, amove à furnello ignem, & refrigescere permitte, ut virtus ignis nostri non debilitetur. Fili si modicum hujus sulphuris projiciatur per talem infusionem, ut tibi suprà diximus, supra multum corporis, tali modo, quòd habeat potentiam super illud, statim illud reducet in pulverem multum subtilem, color cujus erit talis, sicut color corporis, in quo spiritus totus infusus est virtute divina. Ideo fili habeas intellectum bonum multiplicandi dictam materiam virtute sulphuris primi, antequam facias medicinam.

De multiplicatione nostri secundi sulphuris, & proprietatibus eius.

CAP. XXIII.

Fili non debes potentias omnium tuorum sulphurũ ignorare, potentiæ quorum duobus reperiuntur modis, secundum numerum graduum suarum virtutum, scilicet per signa & experientias, quæ rarificant claro lumine rationem sensus. Fili virtutes punctualiter, & gradualiter sunt colligatæ & congregatæ per augmentationem, & confortationẽ in substan-

ſubſtantia ſulphuris noſtri. Ergo tibi dicimus, quòd quantò plures habet gradus punctuales, tantò habet majórem potẽtiam ſua ſubſtantia alterandi omnia pondera binalia, & duplicia, quodlibet de decem numeris. & hoc agit propter dictæ virtutis proprietatem, quæ eſt in ejus forma, per quam materia ſpecificata eſt in ſubſtantia ſulphuris, & ſi plus ponas, majorem virtutem accipiet ſubſtãtia ſuccedens, propter pluralitatem virtutum captarum & collectarum in præcedẽti ſubſtantia exemplum ponamus, quòd primum ſulphur in ſe nõ habeat, niſi quindecim gradus punctuales in numero virtutum, propter quam rationem vis experimentalis nos docuit, quòd ſulphur, quod non habet niſi unum gradum virtutis, reſervato pondere ſimplicis ſubſtantiæ, alterat duo põdera integra, quæ poſſunt partiri, vel dividi in 20 numeros, qui ſunt dicti & nominati ſimplicia põdera. Nos numeramus pondera ſimplicia 1. 2. 3. 4. 5. & 6. 7 8. 9. vocamus numeros compoſitos ſimplices, & 10. vocamus numerum integrum, quia recipit relationem de uno, & ideo gradualis virtus noſtri ſulphuris correſpondet 10 & ſic de aliis Et ideo intellige, quòd per differentiam ponderum materiarum convertibilium, & per intentionem & remiſſionem virtutis ſulphuris, virtus ſpecificat dictam materiam in diverſam formam, ſicut declaratum extitit in tractatu graduum magnæ medicinæ. Igitur fili, poſtquam una virtus integra punctualiter congelat 10. argenti vivi in metallum perfectum per projectionem unius ponderis ſupra 10. ſubſtantialiter, conſequenter unum pondus 50. virtutum, congelat 500 ar. vivi proportionaliter in metallum perfectum, quia nullo tempore virtus minoritatẽ accipit propter diminutionem ſui actus, quin operetur ſecundum proportionem gradus ſuæ actionis, prout gradus piperis calidi in quarto gradu, ſenſibiliter operatur in natura humana, ac etiam pars ejus propter virtutem, quæ uniformiter ſtat in toto. & in tota ſubſtantia piperis, & ideo pars gradus ſimiliter eſt in eodem gradu. Quia tãtum, quantum ſubſtantia & virtus poteſt continuare, tanto monſtrat effectum proprium ſuæ operationis, quæ dependet à ſua gradualitate. Et ſi pondus unius aut alterius projiciatur ſupra minus ſui ponderis proportionalis, tũc faciet in illo metallo majorem combuſtionem ſive ignitionem, & in tanto ultra, quanto igneitas & virtus ſuę potentiæ extrahitur digerendo & ultrà ardendo & comburendo. Et in quanto erit ultra proportionem ponderis convertibilis, in tanto magis ac melius conſequetur effectum alterationis perfectæ, ſi pondus cõvenientis

non

non ei augmentetur proportionaliter tantum, ſicut convertibile eſt in ſubſtantia augmentatum ultra proportionem recti ponderis. Fili, per hanc intentionem ſi nos benè intelligis, potes habere verum pondus virtutum noſtri lapidis, quousque tibi potentiam oſtendat ſimplicis ignitionis non urentis, & eſt terminus & menſura, hoc eſt, quando congelat argentum vivum in metallum perfectum, & eum in ſpeciem ſpecificam auri vel ar. dimittit. Et quando dimittit eam in ſpeciali forma ſulphuris, id eſt, pulveris ſubtilis, tunc oſtendit, quòd magnæ ignitionis eſt, nec propter hoc eum minus appreciari debes, ſed fortius honorare, cùm ferri poſſit ad ſimplicis ignitionis terminum, per diſcretionem operatoris ſapientis in doctrina, quam ſuperius ars confert in ſubſtantia multiplicativa. Ideo multæ virtutes collectæ in uno parvo ſubjecto, ſe extendunt & ampliantur in multam & magnam materiam terminantem eam, & portantem ad aliquem gradum perfectionis, ſecundum actionem potentiæ perfectivæ, ac exhibitionem ponderum adminiſtratorum. Poſtea fili ad melius intelligendum partem illorum, quæ diximus per experientiam viſibilem accipe lapidis partem unam, & ei decem partes arg. vivi, adminiſtra amalgamati, vel ſimplicis, & vide quomodo terminabitur poſt ipſius transmutationem, ſi eum in forma ſpecifica dimittet argenti, potes indicare, quã virtutem habet. Et ſi perfectè ar. vi. non congelat, minoris virtutis eſt, & tunc requirit, quòd pondus convertibilis debet diminui cum pondere convertentis augmentando. quod ſi dimittat argentum vivum in forma terræ albæ in una maſſa, virtus ejus ignificativa dat tibi agnoſcendum, quòd fortioris actionis eſt, quam erat in principio, & ideo majoris valoris: nam quantò plus tenet ultra ſpecificationem formæ metalli perfecti, tantò magis poteſt contra aliud argentum vivum, propter potentiam virtutis lapidis in ea diffuſam. Et ſi in formam pulveris dimittat, tùnc ſignum oſtendit, quòd nobilis & fortis virtutis potentia munitus eſt. Accipe igitur unum pondus illius pulveris, & appropinqua illud decem ponderibus argenti vivi ſicut ſuprà diximus. Et ſi transmutet in ſimiles pulveres, debet judicari virtutis excellentis. Continua igitur fili hanc operationem, quousque venias ad illum gradum, quòd ultimò mutat non ſolum argentum vivum in pulverem, aut metallum perfectum, ſed ſolummodo in terram albam in modum maſſæ frangibilis. Fili hoc eſt argentum vivum, quod mutatum eſt in formam perfecti metalli, & habet virtutem ſimplicis ignitionis ad æqualitatem ſui nu-

meri integri, sed quando hæc virtus respectu dicti numeri in compositione medicinæ nostræ non sufficit, cùm proportionabiliter se non extendit, nisi ad terminationem dicti argenti vivi ad formam metalli, & non ad terminationem suorum elementorum, quę in medicinam debent terminari, nisi hoc per aliud pondus fieret, & per ingenium subtile in decoctione longa. Ideo ponere non debes ad finem, quòd non erres, nisi sis multum efficax in scientia & arte, nec adhuc in forma pulveris, quia ignitionis nimiæ foret, & cremaret ac arderet elementa simplicia. Et quando simplicia dicimus, hoc est ad differentiam substantiæ fermentabilis, quam in elixiri ponimus, nec poterimus tibi ejus temperamentum ostendere: sed illud, quod in formam terræ mutatur totum in massam frangibilem, illud est contemperativum medium simplicis ignitionis artificialis, ad creandum medicinam immediatè, & conservativum omnium suorum elementorum. Contempera igitur sulphur tuum, quousque venerit ad passum terræ, quam massam frangibilem appellamus. Fili, de quantis numeris integris successivè convertet, tot virtutes integras habebit. Quando igitur de virtutibus suis volueris experiri, noli de toto lapide facere experientiam, sed de parte minori, qua poteris, & aliam ad partem pone, quousque videris, & sciveris quot virtutes, & quantas potentias tenebit. Et quando scies virtutum suarum potentias, adde ei, & da cibum secundum proportionem suæ fortitudinis. Et quia ejus virtus est decem ponderum, proportionabiliter ei addere debes & administrare argenti vivi 100. pondera, & si 15. adde 150. & si 100. est supra 1000. Nunc igitur pone in actu reali, postquam scivisti, quantas virtutes integras tenet lapis in minori parte. Quando dicimus minorem, hoc est, propter mediam rationem loquendi, & sic intelligere debes, si multiplicare velis lapidē materialiter, etsi certitudinaliter scias, quòd in se teneat vim 50. integrarum virtutum, tu capies totum lapidem, & pone in 450. pondera argenti vivi amalgamati, vel non amalgamati. Quia de quolibet denario subtrahatur pars decima, & hanc subtractionem facimus, ut materia non terminetur in metallum perfectum. Et tunc ipsius ignitio esset hebetata & minorata. Ideo de quanto illud minus ascendit de substantia argenti vivi, de tanto plus est superans in actione virtus diffusa, quæ est in sua substantia. Et hanc magis facimus secundum temperamenti rationem. De isto igitur fili medicinam creabis, sicut dicemus: sed primitus dicimus tibi multiplicationem virtutis dicti sulphuris. Fili, nos

nos vocamus sulphur, totam substantiam suprà dictam in terram conversam per primam nostri lapidis virtutem. Hanc igitur accipies, & de illo capies unam partem, secundum proportionem ponderis materialium, quæ ponere vis in elixiri. Nam opus est tibi, quòd de ipsa sit decima pars, & totum residuum sulphuris pone in ampullam cum longo collo, & illam in calore serva. Si velis, quòd virtus de pluri multiplicetur de mense in mensem, da ei de argento vivo 50. partem ipsius in ampulla, quam firmiter claude: nam aliud non est tibi opus facere. Sic habebis in re tua, & domo duplices mineras pro regnando in Dei servitio, sed scias tenere secretum. Fili tibi dicere non possemus hujus rei potentiam, quia innumerabiles sunt, si tibi scimus terminũ dicere fines hujus mundi, cùm ejus potentia, aut multiplicatio sit infinita, quia infinita ejus erit duratio. Nos dicimus infinita, non simpliciter, sed ad differentiam vitæ hominis, & durationem hujus mundi.

De fixatione, vel de confectione medicinæ.

CAP. XXIV.

FIli, tibi præcipimus, quòd capias duas partes cum dimidia argenti fini, fac inde, ut tibi diximus amalgama in capitulo præcedenti de multiplicatione lapidis. Postea adde ei partem unam dicti sulphuris ultimatè congelati, & postea misce totum simul in vitro mortareo molendo, donec totũ fiat unum corpus. Postea elixir tuum humecta cum una parte aquæ suæ, & nutri totum in calore febrili, sicut in creatione nostri lapidis fecisti, hanc continuãdo decoctionem, quousque aqua super eum sit congelata per viam sublimationis. pòst paulativè ignẽ tuum fortifica, quousq; ad ultimũ per expressionẽ ignis, omne quod est volatile sublimetur. Scias tũc, quòd corpus efficitur & vertitur in volatile per potestatem volatilis, quod detulit rem fixam. Postea quando vas erit frigidum, accipe illud, quod est sublimatũ, & cum una alia parte aquæ suæ iterum supra feces repone, molendo, & imbibendo, & assando secundum quòd natura vult, coque & sublima. Et sic amodo cõtinua dictum regimen vigorando ignẽ, quousq; duæ partes aquæ fixæ sint cum terra. & quòd de illa nihil possit sublimari. Fili omnium istarum fixationũ regimẽ fit in tale vase, quale est illud, in quo reductiones fiunt, nec est differentia inter fixionem & reductionem, quantũ ad regimen faciendi, nisi quantum ad intentionem fixãdi, & non

tantummodo indurandi. Et ideo debes ignem tuum multiplicare in fixione, ut humidum fixetur in igne per ignem, & semper reverti debes illud, quod sublimabitur supra rem fixã manentem, quousque totum fixum sit, quia sulphur antè dictum, cùm sit fixum & coagulatum per suam proprietatem, & à se congelatum, naturaliter coagulat suum Mercurium, & hoc est per frequentem sublimationem supra rem fixam reiteratam, & hoc facimus, ut dicti sulphutis partes sint in dicto argento vivo benè continuatæ, quod est de suo proprio naturali humido. Fili, si scias benè ab extra disponere naturam, erit tibi & ipsi sufficiens eundi ad perfectionem totius rei, de qua indiget. Quia ipsa, cùm sit multum sagax per suum instinctum, est multum solicita pro appetitu naturali ad incerationem sui corporis, cujus solicitudinis non habet finem. Et ideo tibi sit declaratus naturæ motus, quod est instrumentũ, per quod omnia facit. Fili, si ab extra scis naturam benè disponere, ipsa sufficienter ab intra operabitur, usque ad ultimum suæ perfectionis passum. Quoniam sui motus, per quos intrabit, & ponet, ac junget siccum cum humido, & continuabit humidum cum sicco, ita fortiter ei adhærendo tali ordine actum magna unitate, quòd melior ac certior homo mundi non posset, aut sciret considerare, quàm magna est perfectio naturæ, ratione & causa motuum adhærentium, quæ sunt propinquiora instrumenta suis operibus. Quare fili tibi sit intellectualiter revelatum, quòd ratione complendi omnes motus ante dictos tarditas præparationi debet esse in nostro magisterio, ut natura transire non possit motus suos per lineam transversam, quæ movetur ab impedimento contrario, sicut est nimis citò complere, videlicet antequam naturæ motus per successionem ordinis naturalis sit continuatus intentione rationis perfectivæ. Ideo fili recapitulamus, quòd natura certum habeat tempus ingrossandi, & impregnandi, & certum habet tempus pariendi, certum nutriendi, & certum operandi. Ergo fili, quando terram impregnaveris, expecta partum, & quando peperit, nutri eam ut infantem, quousque pati possit totum ignitionis ignem. Et tunc de illo facere poteris multùm nobilem projectionem, propter quod ad implendum, ut suprà dictum est. Et Morienus dicit: Creatio hominis sit tibi speculum.

De fixione aeris.

CAP. XXV.

SI vis fili scire finem, qui est nostri magisterii perfectio paternali doctrina traditum, hoc est, quod reverti facias dictam

ctam materiam non fusibilem ad perfectam liquefactionē, opus tuum assimilans modo naturæ per reiterationem, ac mollificationem, & quòd partes discontinuatæ, sint continuatæ per talem humiditatem, quæ supra omnes humiditates alias habeat morari, ad calorem cujuslibet ignis sine exhalatione aut terminatione ipsius, ut assimileris fili in hoc passu operi naturæ, inquantum est possibile tibi dicimus, quòd ipsa in radice incerationis non cessat suum incerare corpus cum humiditate fusibilium, scilicet sulphuris, & argenti vivi: quia nullum aliud corpus magis conveniens natura reperit, quàm in sulphure. Sed benè credas, quòd totum procedat ab argento vivo, & ista humiditas non est terminativa, neq; consumptiva, sed potius perfectiva radicalis, multùm subtilis, in qua naturalis calor omnium fusibilium, aut liquabiliū, concalescit, quamobrem natura ratione ejus instinctus desiderat multum stare in esse, & in specie per longum tempus in suo esse perpetuali individuali. Ipsa ratione suæ perfectionis ordinavit, & stabilivit in nutrimento caloris naturalis tale humidum, sicut dictum est suprà, & infra illud posita est. Ideo fili naturæ sagaci assimilando debes præparare per exuberationis viam illam, seu similem humiditatem. Nam sicut vides, quòd natura susceptiva in creatione hominis formaverit partes menstruales, non solùm nutrimenti sufficientis ad restaurandum rem deperditam, sed ratione deportandi, ac ponendi ipsum ad majus crementum in tempore suo. Ideo natura dictas partes spongiosas formavit, ut magis de humiditate nutritiva recipiant, & nutrimento, quàm deperditio ipsius ascendat. Et ideo reperdita restaurata remanebit adhuc illis partibus spongiosis magna & notabilis quantitas nutrimenti, quam quidem capit fœtus à substantia indigesta per umbilicum, quamvis nobilior sit sine comparatione illa, quæ superius ascendit ad mammillas propter necessitatem finis, quòd nutriat infantem post puerperium, quousque valeat comedere panem. Ideo, quia omnis res vitalis re multum tēperata indiget. quare natura limitata, omni tempore in suis operibus est hoc facere ingeniata, & sicut in membrorum humanorum formatione prima sufficit quantitas parva seminalis principii: simili modo parva sulphuris quantitas sufficiens est ad creandum medicinam, sicut per dicta nostra præcedentia manifestum extitit. Sed ad crescendum, & augmentandum illum, & benè perfectè nutrire opus est tibi, quòd exuberare scias dictam humiditatem nutritivam, assimilando naturæ ratione nutrimenti, quia hoc sciendo est magiste-

rium, & perfectio totius alti secreti hujus artis & nobilissimæ scientiæ, & facies sicut tibi dicemus post elixiris incerationē. Ergo fili, quando aqua erit cum terra fixata, imbibe eam cum rorida imbibitione cum una parte sui aeris. & pòst pone ad mollificandum in fimo, ubi sit pepanticus & parvus calor. Ideò, quod cum dictis terra & aqua miscebitur per motum, quem in sua contritione facit natura, pòst pone ad sublimandum paulativè ignem augmentando quousque illud, quod volatile erit, sit sublimatum, & humidum cum sicco misceatur. Post hoc pone volatile supra fixum cum altera parte aeris per modum roridæ imbibitionis in principio lentum ignem, & postea fortiorem faciendo. Et sic reitera, quia nihil aliud opus est tibi facere, quousque per reiterationem continuam sublimationis, & motu continuo tota res fixetur in una parte cum dimidia aeris Et tunc per diem naturalem fortem continuabis ignem, & per secundum diem naturalem fortiorem, & per tertium fortissimum, sicut est ignis ad fundendum cuprum, & sic aqua mediante, aer fixatur in terra, quia natura terræ alleviatur & sublevatur à natura aeris, & natura terræ continet in se aeris naturam, & aqua similiter, & hanc ipsa retinet. Quia vult perfici à natura calida aerea, & docet naturas aquæ & terræ debellare contra ignem per sui concordantiam amoris. Nam in amorem converterunt, & fugientem in pigrum, quando aer obviam prosequitur fugientem, & avis non plumata volucrem plumatam retinet, quòd non possit evolare. Fili pone spiritum tuum, ad intelligendum quæ dicimus: noli potare, nisi comedas, nec comedas, nisi bibas. Hoc tibi dicimus ratione imbibitionis uniformis, quam habes facere de humido cum sicco vicibus successivis, ad dictæ creationis instantiam exemplo naturæ ad juvandum calorem naturalem corporis transacti à latitudine temperamenti sive à distemperamento, sicut homo senex, propter sui temperamenti habilitatem, hoc modo non debet uti, videlicet, quòd non bibat nisi comedat, & è converso: nam partes siccæ habent fluere in humido & continuari in illo, & simplificari ad naturalem calorem confortandum. Et ideo in fixione aquam miscemus in terram paulativè, & sic convertitur, & cum illa ligatur & fixatur potentia naturæ. Et deinde fixatur aer super illam, quousque per victum victus vicentem vicerit, quia quando aqua est mortua, tunc aer fixatur, & non antè. Nam aer ignem nutrit, sicut aqua terram. & ignis à limositate aeris vivit, & aer à limositate aquæ, & aqua à limositate terræ. Fixa ergo fili primò

primò aquam in terram, ut aer in ea fixari possit, quia natura sic vult potens, & si aquam interfecisti, omnia alia sunt mortua & occisa, aqua tamen sine terra non fixatur, & ideo dicit philosophus hos versus, Consurgit nullus nunquam sine corpore fructus. In quo dum moritur semen fructum dare fertur. Sic cibus in stomacho fomentum suscipit intro.

De inceratione, quæ dat fusionem elixiri perfectam fixionem.

CAP. XXVI.

QVando fixaveris aquam supra terram, & aerem supra aquam successivè, sicut tibi diximus, tu accipies de medicina ℥ unam & illam pone in crusibulo terreo supra ignem levem, & statim, ut sentiet calorem è gutta supra guttam post guttam de oleo suo albo, scias, quòd oleum omnes ipsius penetrabit partes, & insensibiliter corporis profundius intrabit elixiris, & ponet se ibi, & reddet eum fusibilem ingredientem, & benè intrantem. Tunc recipe de ipso modicum, & tenta ipsius fusibilitatem supra cupri laminam ignitam, si resolvatur ut cera sine fumo creata est medicina, si non & det fumum, repone ad incerandum supra ipsum de oleo suo eguttando guttam post guttam, quousque faciat signum suprà dictum modo prædicto. Postea infrigidari permitte: quia elixir est completum, & impreciabile precium, quod omne corpus diminutum & imperfectum convertit in infinitum, limificum, verum & bonum. Projice igitur de ipso pondus unum supra 1000. argenti vivi vulgaris abluti cum sale & aceto, & convertetur in puram lunam meliorem, quàm de minera in omni probatione approbata. Et similiter supra quodlibet corporum imperfectorum si projiciatur, statim post humiditatem radicalem in ar. verum transformabitur.

De exuberatione humidi nutrientis, vel nutritivi.

CAP. XXVII.

EXuberatio humidi nutritivi, & nutrientis fili nō est aliud, nisi appropriare nutrimentale ad temperamentum proportionale qualitatibus nutriti, ut non sit nimis frigidum, aut calidum, aut nimis crudum, aut multum coctum. Quia si nimis frigidum, mortificaret convertentes virtutes. Et si nimis calidum, suffocaret & extingueret digestivam virtutem. Et ideo est opus, quòd omne generativum sulphuris,

& argenti vivi habeat potestatem calefaciendi & humectandi, secundum rationem, & posse nutrimenti, vel per se, vel per accidens. Et quæ per se calefaciunt & humectant, sunt duæ res, de quibus una est, quasi principium efficiens, scilicet, digestio perfecta talis, qualem facit natura, & illam in una hora facimus per retrogradationem multum cocti in crudum sufficiens, & per graduationem successivam multum crudi in coctum sufficiens. Alia est sicut medicinalis cibus, qui est habilis & aptus choleram generare calefaciendo, & desiccando, & per consequens congregandi phlegma, quod humectat refrigerando in infrigidando fixum non retinet. Et ideo dicitur aqua contra naturam. Sic ipsemet est aptus & habilis, nutrimentale ac nutriens humidum generare, quod est sicut lac, quod in sanguinem convertitur: nam tunc secundum exuberantiam humidi exuberati ipsum ratione suę notę mutationis calefacit & humectat argentum vivum, quod est sulphuris cibus, & hoc est in tanto, quod est spiritualis sanguinis generativum: quia de substantia sanguinis, qui est humidum exuberatum spiritus generatur in substantia corporis medicinalis. Et de illo nutrimentaliter vigoratur ipsa prędicta substantia. Quare fili recollige in te ipso per suprà dicta, quòd ad multiplicationem sulphuris & arg. vivorum necessaria est ipsorum perfecta exuberatio, & digestio cum aptitudine majoris & largioris generationis spiritus sanguinei. sed ar illa viva, quæ de ipsorum natura non sunt apta, nec habilia generare spiritus vivificativos absolutè, sicut sunt omnia genera menstruorum per accidens multiplicantia, & in aliis generãtia & procurantia generare: sicut aqua vegetabilis Mercurii, quæ à natura sua habilis est & apta phlegma generare, tamen si concordat & gaudet in calore, & siccitate sua complexione, multiplicat spiritum vivificativum. Et ideo hæc aqua multiplicat sulphur, quando projecta est in ventribus masculorum cholericorum. Et quando in ventribus fœmellarũ projecta est cholericarum argentum vivum multiplicatur multum temperatum, & fortiter exuberatum à calore & humido. Item medicinæ, quæ potentiam habent amovendi omne illud, quod prohibet spiritum nostrum, & ipsum procurant generare, sunt ignis lapidis. Fili speciale fermentum, si fuerit gradualiter subtiliatum & digestum, tunc propinquius est metallo, quàm sit lapis. Et ideo sic revertitur lapis in naturam metalli, quando de puro sanguine fuerit totaliter imbibitus, & nōn antè. Quando igitur talem sanguinem habere velis ad imbibendum nostrum lapidem per roridam imbibitionem,

bitionem, pone supra corporis substantiam, à quo sanguinẽ extrahere volueris tantum de puro Mercurio, quod superet quinque vel sex digitos in vitreo vase longi & stricti colli, & fac subtus ignem paulativè, usquequo videris sanguinem supra Mercurium elevari. Et omne illud, quod per liquefactionem dissolutum fuerit ad partem pone, & adde alium Mercurium. Et hoc opus continua, quousque sanguinem suum habeas in liquore dissolutum, pòst per alembicum ipsum distilla. Et tunc argent. vivum reperies majoris caloris, quàm erat ante sui exuberationem. Item si ipsum magis exuberare quæris, pone in aliud corpus, & fac ut diximus, quousq; traxerit ab eo totum vivificativum humorem: tali modo noster lapis altè ad cœlum ascendit, & portatur in ventre venti, scilicet argenti vivi. sic tuam exuberationem accidentalem facere potes, & illam multiplicare semper in aliud corpus ad tuum velle, & si sis ingeniosus ac subtilis non projicias terras, quæ sunt nigræ, & siccæ: nam cum illis potes plures facere res instinctu & institutione, multosque lapides creare. Si sis ociosus fili, quòd nescias quid facere, inter magisteriũ nostrum. & satis habebis facere, tantum, quòd nullas divitias mundi appreciabis unam botonem: quia scies, quòd omnia preciosa mundi ad plenas quadrigas ab una re vili exitum habuerunt. Fili res ista ab exuberata fermentatione, facta ratione elongationis corporis à suo vero temperamento, & aqua ad suum menstruale & appropriationis istius ad metallum. Si ergo iterum post distillationem corporis dissoluti, aliud corpus novi metalli dissolvas, illud, quod postea dissolvetur, appropinquabitur majori fermentationi propter virtutem impregnatam, & exuberatam, & melius proportionatam à natura metalli, pura per humidum radicale. Et sic per extrema & media, opus est tibi facere exuberationem nostrorum argentorum vivorum. Ideò quòd secundum melius valet, quàm primum, & quartum quàm tertium, sextumque quàm quintum, salvo quòd quodlibet conservet suam perfectionem, secundum, quod ejus natura exuberata fuerit. Et ista multiplicatio semper fit perpetuò, & hoc est causa & ratione virtutis mineralis magnæ & excellentis, quæ in aqua nostra est, per quam lapis, qui non est lapis, delatus est de potentia occulta in actionem manifestam, & à virtute longinqua, & remota in virtutem propinquam per certos operationis gradus, qui fiunt infra temperamenti latitudinem ac intemperamenti. & sic se appropriat natura ad perfectionem suam. Scias ergo fili, quòd in qualibet forma sunt gra-

dus, per quos corroborata est virtus per fermentationem & exuberationem. quia res temperata refrenat & arrestat rem intemperatam, & eam multiplicat in virtute. Operatio nostra fili non est nisi discurrere per totam temperamenti latitudinem, & intemperamenti. Et ultra illam Artista transire non tenetur. Et si transeat, ultra nostrum erit magisterium.

De compositione elixiris rubei.

CAP. XXVIII.

TAli modo penitùs practicam conservando, qua factum est elixir ad album facies elixir ad rubeum, quia non est in practicando differentia, dum omnia elementa rubea sint, & sicut album multiplicaveris sulphur, multiplicabis rubeum loco argenti, aurum finum imponendo. Et quòd aqua Mercurii sit primò cum igne lapidis rubificata per solam decoctionem, & componatur medicina de tribus fermenti partibus, de tribus aquæ, & tribus aeris, & una parte cum dimidia ignis. Et quando eris ad reductionem aeris, sublimationem reitera, quousque tota simul fixetur, & post continua tres ignes, quos diximus ad album ad finem, quod elixir melius fixetur & depuretur per digestionem de optesis. Fili hæc optetica digestio dat medicinæ potentiam & actionem, quā debet facere, quia per eam terminatur humiditas & ignis digeritur. Postea tuum elixir trahe, & pone, & incera infra unum crucibulum cum igne leni absque timore fugæ ipsius, & pota eum de oleo suo rubeo guttatim, quousque fundere videas, sicut cera, & sine fumo, & sicut stannum supra ferrum ardens, & tunc erit factum unum, stans, profundans, penetrans, consolidans, tingens, & permanens, de quo projice unum pondus supra 1000. lunæ, vel argēti vivi abluti cum sale & aceto, & transformabitur in verum & perfectum aurum ad omnem probam, & melius, quàm de minera, in omnibus proprietatibus suis. Fili tibi dicimus, quod nostrum aurum & argentum nostrum, non sunt aurum & argentum vulgaria, quia ipsorum tincturæ addimus magnum igneum additamentum, & facimus eis tradi, & concedi perseverantiam magnam in igne, per eorum proprietatem operationum nostrarum notarum, atque bonarum multarum utilitatum ad omnem expellendam infirmitatem.

De perfectione & melioratione omnium medicinarum.

CAP. XXIX.

FIli, si post projectionem vides, quòd metallum in aliud metallum conversum & transmutatum per medicinam, vel si medicina tua non erit de satis sufficienti colore, addatur dicto metallo magis de dicta medicina. Et si rubeum habeat nimium colorem (nam album nimis habere non potest) non ponas tantum de medicina, & si posueris, adde plus de metallo ad transmutandum & convertendum, & si medicina tua non remaneat, vel plenè non resistat contra ignem, defectus est fixionis. Vnde sua deficit ingressio, & indiget succursu, vel per reiterationem solutionis & congelationis, vel per sublimationem de parte non fixa, supra rem fixam, quousque accipiet resistentiam contra ignis asperitatem. & si videas, quòd fundi non possit, nisi violentia & gravitate ignis, defectus est bonæ incerationis. reintegra igitur, & supple per incerationem olei lapidis, guttatim supra ignem lenē projiciendo in crucibulo, ut suprà, quousque cera fluat. Fili quando incerare velis, adhuc magis pones de re calida & humida, quàm de re frigida & sicca. Sed quando operaberis sub intentione fixandi, pone tunc plus de re frigida & sicca, quàm de calida & humida. Intellige, quæ dicimus, quia hujus operis perfectio nihil aliud est, quàm naturarum mutatio.

Quomodo medicinæ se multiplicant de bono in melius: & de uno in plures.

CAP. XXX.

QVando perfeceris dictas medicinas, & de ipsis projectionem feceris, duobus modis potes artificialiter multiplicare illarum virtutes. Primus modus est, quòd facias dissolvi eas in aqua Mercurii albi ipsarum, vel rubei, de qua fuerunt procreatæ, quousq; sint facti aqua clara, & postea in decoctione leni facias congelari, & pòst in suis oleis incerari. Et supra ignem sæpè dictum, quousq; veraciter fluant supra laminam, quam diximus, & propter hoc ipsarum virtus duplicabitur in tinctura, & omnibus perfectionibus, prout videre poteris in suis projectionibus: nam ipsorū pondus, quod projiciebatur supra 1000. projicietur supra 10000. Et in ista multiplicatione non est pœna magna. Secundus multiplicandi majoris est pœnæ, quia si ea distilles postquam in aquam fuerint

rint dissolutæ sui Mercuriæ, virtus earum in centesimum multiplicabitur, scilicet, unum pondus valebit 100. Modus autem multiplicationis est, quòd dissolvas quamlibet ipsarũ speciem, singulariter in aqua sua per inhumationem, postea per distillationem separabis elementa, recipiendo primò aquam, pòst aërem, ut est dictum, & remanebit in fundo terræ fixę substantia clara in forma pulveris, revertaris aquam supra ipsam post distillationem, quousque totam potaverit, & quod illa aqua tota fixa sit cum illa terra, inde adaquare cũ oleo suo, & de sua tinctura, quousq; sit totum insimul fixum, & totum se fundat supra laminam, &c. Et de ista medicina projice unum pondus supra quæcunque corporum volueris converti, & certitudinaliter tincturam ejus reperies de 100. virtutibus multiplicatam in potentiis tali modo, quòd si unũ pondus primò convertebat 1000. convertet in 10000. Quarum si tertia vice præpares, ut dictum est, de tres convertet 100000. & sic procedendo in infinitum. Ideo fili notare debes, quòd quantò magis medicina subtiliata est, scilicet, dissoluta, sublimata & congelata, tantò magis & abundantius operatur, quia in qualibet dissolutione lucratur, & acquirit decem pondera in qualibet projectione, propter virtutem multiplicatam in ea. Ideo fili non tædeat te reiterare solutiones, sublimationes, & coagulationes: nam per tales operationes medicina digeritur, unitur, & ejus virtus multiplicatur, & perfectius operatur & fixatur. Quare fili, si benè dissolveris, & congelare, prout diximus, scias, & quòd species, de quibus debes operari, cognoscas, ad perfectionem nostri magisterii pervenies, alto & brevi secreto, quod nullus revelare potest reservato, sicut tibi diximus. Sed si sis bonus indagator, & filius doctrinæ subtilis per ea, quæ diximus, & dicemus in libro nostro præsentis testamenti, & codicilli ac aliis, reperies ad plenum, & scies secretum. Et quando scies, sub anathematis pœna prohibemus, ne alicui discooperias: nam à Deo maledictus est, qui discooperuit. Et ideó philosophi sic celaverunt, & Deo dante celabunt futuris temporibus.

De multiplicatione medicinæ in quantitate.

CAP. XXXI.

FIli, accipies ℥ j. dictæ medicinæ multiplicatæ in virtutibus, in quam projicies ℥ 100. Mercurii, & statim quando dictus Mercurius in crucibulo calefieri incipiet, in finam medici-

medicinam congelabitur, & projectionem faciendam supra Mercurium alium. Pòst accipe unciam unam dictæ secundæ medicinæ, & fac projectionem supra alias ℥ 190. Mercurii calidi. Convertetur iterum ad novam medicinam veram & puram. Postea multiplicare habes in quantitate primam medicinam in toto, vel in parte, quia de una uncia habuimus 200. uncias, non tamen paris virtutis, sicut prima, quæ tibi fecit, quod dictum est, nec erit, nisi per dissolutionem & congelationem multiplices: nam ut diximus, poterit multiplicari de una virtute in infinitas virtutes, & postea in quantitate. Projice igitur de medicina ultima congelata pondus unum supra 100. Mercurii abluti cum sale & aceto, & calefac supra ignem. Et quando videbis fumare, congelabitur in purum solem, vel in lunam perfectam, ad exhibendum omni proba ac judicio, secundum quod elixir erit album vel rubeum, de quo fili veritatem tibi dedimus sermone completo, ad quod potes absque dubio pervenire, si doctrinæ nostræ sint super hac re laboratæ cum intellectu bono. Habe igitur solicitudinem per modum dictorum regiminum in exercitio practicæ, & rationabilibus considerationibus intellectus elevati, & veritatem illorum videbis corporaliter, & omnia quæ tibi diximus inter manus tuas realiter, & de facto reperies, quæ quidem res per se ipsam fit nec fortè, ac si diceres, quòd totum per miraculum fieret, sed per artem & scientiam fit, & completur per operationem continuam, & manum operi naturæ ministrando. Iste est lapis supremus fili ab omnibus antiquis philosophis secretatus & occultatus ignorantibus & indignis, tibique revelatus, qui convertit omne corpus diminutum, & imperfectum in infinitum solificum vel lunificum secundum quod elixir erit subtiliatum & præparatum. Pari ac simili modo tibi dicimus, quòd virtutem habet efficacem supra omnem numerum aliarum medicinarum, sanandi realiter omnem infirmitatem, quæ fit, & esse possit in humano corpore frigidis aut calidis naturæ causatam. Et quia est subtilissimæ ac nobilissimæ naturæ, sanitatem humanā conservat corporis: Et illam in tanto multiplicat, quòd virum senem facit ad potentiam & virtutem juvenum pervenire, & omnem infirmitatem præsentem & futuram expellit à corpore per organicos conductus, & omne venenum cassat & destruit, humectat & dulcescit artheticas & guttas acutas ab omnibus membris, & illud, quod est & fuit in pulmone congelatum dissolvit, ventremque vulneratum & læsum consolidat, confortat ac sanat, mundificatque sanguinem, & purgat

gat omnes spiritus, & eos in sanitate conservat. Et si infirmitas est unius mensis, hæc medicina curat in uno die, si unius anni, sanabit purè in duodecim diebus, si longinqua sit infirmitas, in uno mense purissimè curabitur. Et ideo non mireris, si hæc medicina supra omnes medicinas fuerit petita, & desiderata ab homine, cùm omnes aliæ universaliter ad eam reductæ sint. Si ergo fili habeas ipsam, habebis thesaurum perpetuum. Et adhuc dicta medicina aliud habet posse: nam rectificat omne aliud animal, & vivificat omnes plantas in tempore veris per suum magnum & mirabilem calorem: nam si de ipsa grani milii quantitatem in aqua dissolvas, & de illa aqua ponas in circuitu stipitis unius vitis, quantum caperet testa avellanæ, artificialiter, nascentur flores & folia, & fructificabit & portabit racemos maturos in mense Maij. Et sic de omni alia planta, quæ res quando facta est, ad miraculum reputabitur, & contra naturæ cursum, quia tales hujus rei potentiam ignorant, & credunt, quòd talia per incantationem fiant. Fili hæc res non est nisi calor naturalis infixus in sua humiditate radicali. Et ideo natura per suum instinctū appetit multum esse in profundiori totius elementatæ rei, & ei aperit & multiplicat naturalem calorem corporis, & in centro ejus intravit, quia omni corpori est communis, & habet posse rectificandi partes omnes, quæ portant virtutem, & illas fixandi in illis, per modum quem diximus in tractatu lapidarii, & facit vitrum malleabile, & plura alia mirabilia magna & ponderosa facit in tribus naturis, scilicet, minerali, vegetabili & animali. Et istam medicinam non est oblitus Galienus in suo libro tertio regni in canone illo, qui incipit: Vtilitas verò utrorumque. Sed cum talibus verbis occultis, quòd hodie non reperiuntur in mundo, nisi certæ personæ, quæ firma conscientia credere possint, quod de suprà dicta medicina aliqui philosophorum loquuti sunt.

De recapitulatione magisterij in forma divisionis.

CAP. XXXII.

FIli hoc magisterium in tres gradus est divisum Primus est divisus in tres dissolutiones principales, per primum gradum debes lapidem depurare, & fixum volatile facere. Secundus est divisus in duas reductiones principales. Et per istum gradum medium lapis præparatus fixatur, quousque quiesce-

quiescere possit, & expectare in ignis pressura. Tertius gradus est per prædictos duos formatus. Et ideo in duas partes divisus est. Prima est solutio & congelatio. Secunda est fixatio, & per istum tertium gradum est lapis completus, & ipsius multiplicatio fit per operationes primi gradus.

Finis secundæ partis testamenti, quæ est de praxi.

INCIPIT

INCIPIT COMPENDIVM ANIMAE TRANSMUTATIONIS ARTIS METALLORUM RUPERTO ANGLOrum Regi per Raymundum transmissum.

AM sæpè & sæpius eloquuti, recolimus in multis & diversimodis viis practicandi super magisterium preciosi lapidis philosophorum. Nunc verò ut veritatem lumine perpendas, scias quòd tria principaliter sint notanda. Primò scias materiam unde lapis philosophorum & omnes alii lapides preciosi cômponuntur. Secundò scias instrumenta, cum quibus operari quis debeat. Tertiò scias, quomodo dicta materia cum instrumento operari & practicari habeat. Circa ista tria noveris, quòd nostrum magisterium versatur.

Quæ est materia nostri lapidis.

PRimò ergò Rex illustrissime, scias, quòd materia nostri lapidis seu omnium lapidum philosophorum atque virtuosorum, qui per artificium generantur vel componuntur, est anima metallica & menstruum nostrum rectificatum & acuatum, seu lunaria cœlica quæ apud philosophos vocatur Mercurius vegetabilis ortus à vino rubeo vel albo, ut clarè patet, & clarè demonstratum extitit, divinitus revelatum in figura individuorum tertii libri quintæ essentiæ conditi Abbati sancti Benedicti apud Parisios. Et etiam in nostro Codicillo tibi misso per Regem Eduardum. Instrumenta sunt duæ cucurbitæ vitreæ septem vel octo habentes receptacula, ut demonstratur in nostro testamento tibi cum codicillo misso, in cap. quod incipit, Fili, tu non, &c. Modus verò practicæ in sequentibus ad plenum tractatur. Liber præsens dividitur in duas partes principales: Prima quidem pars de Theorica huius artis, & manet indivisa, & incipit ibi, ut immediatè sequitur: Sed tamen oportet princeps serenissime, &c. Secunda verò

da verò pars est de practica, & dividitur in duas partes principales. Prima est de compositione lapidis philosophorum, & ibi incipit, Tu in virtute A. &c. Secunda verò pars huius secundæ partis est de compositione lapidum preciosorum, & incipit, Opus namque margaritarum sic condies, &c.

Prima pars.

SEd tamen oportet princeps serenissime prius nostrum menstruum per magisterium à matre, id est, sordibus vini & phlegmate extrahere per officium alembici, & acuatur in distillatione cum vegetabilibus pertinentibus, quæ sunt, Apium sylvestre, Squilla, Solatrum, Cardus, Muscatelli, Oliandrum, Piper nigrum, Euforbium, Vicitella seu Flamula, & Piretrum omnium ana & pulverisata. Ex altera parte ipsum menstruum in vase circulationis rotetur continuè spacio decem dierum in fimo calido, vinatico, aut balneo Marię. Item oportet fili charissime primam materiam elementorum & sulphur naturæ habere. Et quia argentum vivum est existens genus metallorum, quod per artificium trahimus, & per artem magisterii à metallis per elementorum divisionem, & purificationem, & fixationem illorum cum agentibus illud per rarefactionem & circulationem ex una parte: ex altera verò parte per rectificationem elementorum metallorum: hoc quippe genus, de quo intelligimus philosophari in nostro codicillo in capitulo quod incipit, Per istam divisionem elucidatur secunda ratio &c. Et hoc quippe est, quod circa huius capituli primum Mercuriũ per limos intelligimus &c. Fili recipe de aere & de terra æquale pondus pauco minus vel plus, & hoc etiam est de natura, de qua intelligimus fieri, & dicimus quòd unctuosum humidum est materia nostri lapidis propinquior seu proprior, in capitulo 36. quod incipit, Nos tibi diximus quòd quanto humiditas radicalis &c. per quam humiditatem vulgus intelligit sulphur fore vulgi. Recordare ô rex, quod diximus in nostro codicillo, quod incipit, Fili intendo tibi dicere materiam fermentorum, quoniã quando dicimus quòd per unam decoctionem, intelligimus aliam menstrui rectificationem. Habet simplicem potestatem, intelligimus rectificationem primam menstrui. Et quãdo dicimus ipsum gradualiter transferẽdo per aliam coctionem intelligimus aliam menstrui rectificationem usque ad tertiam vel quartam. Item etiam intelligas in capitulo alias decoctiones lapidis ut patebit in sequenti practica. Postea fili istam aquam quater rectificatam dicimus argentum vi-

vum vegetabile vel aquā Mercurii. Et ita quicquid per istud capitulum dicimus, de illo intelligimus. Hæc etiam est materia, de qua intelligimus in eo codicillo in capitulo quod incipit, De ista materia & hęc est ista humiditas, dicta aqua, permanens. quā intelligim⁹ in nostro codicillo in capitulo quod incipit, Nostra humiditas est aqua per totum. Hoc autem Rex clarius patet in libro secundo q. intæ essentiæ, quem te latere non credo. Respicias ergo ô Rex naturam menstrui nostri quantum est virtuosa, & quæ dicta sunt de illo, intellige capitulis præallegatis. In tantum enim per ipsum nobilitatur magisterium lapidis, quòd nullatenus potest exprimi illius abūdantia. præsens ratio patet per illos qui metalla corrumpunt cum aquis extra naturam, quia nostrum menstruum ignorant, quia sic fit, quòd ejus dissolutio aliquantulum naturæ repugnat, tamen si metallum dissolutum cum nostro menstruo confortarent cum inhumationibus duodecim aut sedecim dierum, & abluerent illud à nigredine, aquam contra naturam confortarent. Sed nesciunt illam confortare cum re naturali. Ideo eorum practica privatur effectu finaliter, & defectum arti imponunt qui illorum est. Et quæ diximus de cognitione menstrui quæ est in una de rebus, sine qua nihil fieri potest in magisterio huius artis: Hæc tibi de illo sufficiant.

De spermate metallorum, quod est materia nostri lapidis.

IAm noveris Princeps serenis s. quòd metallorum spiritus est altera pars & materia nostri lapidis, quam oportet te à corporibus omnium metallorum evacuare. Et ista evacuatio fit dupliciter, ut inferius practica monstrabit, quia in duobus corporibus perfectis dividitūr per putrefactionem & elementorum divisionem & eorum fixationem. Sed in metallis imperfectis dividitur per purificationem & sublimationem simplicis unitatis, & in isto passu errant ignorantes arbitrantes corpora metallorum cum fortibus aquis communibus, ut suprà dixi, cum aquis contra naturam reduci ipsa in materiam primam sui. Et si libros nostros legissent, scirent utiq; tales liquores intentioni philosophorum repugnare. Et hoc quod diximus, clarè demonstratum est in codicillo nostro quod incipit, Ideo dissolvitur aurum & argentum in rebus radicalibus sui generis. Hæc est enim aqua, cum qua curantur infirmitates incurabiles, sub conservatione suæ naturæ, ut patet in codicillo quod incipit, Fili sublimatio, &c. Et etiam

etiam in capitulo quod incipit N.D.E.&c. Etiam Princeps sereniss. clarè constat ipsos fortes liquores non esse de intentione philosophorum, ut patet clarè & absque metaphora in dicto codicillo, in capitulo quod incipit, per istam distinctionem. Elucidatur secunda ratio in cap. quod incipit. Sicut matrix ingeniat per operationem aquaria forma circa finem capituli, nulla enim res est, quæ conjungit metallorum dissolutiones, nisi nostrum menstruum, quia ipsum est aqua, cum qua fit corporum metallorum dissolutio cum earum specierum conservatione, ut patet in nostro testamento codicilli, in capitulo quod incipit, Sed operari cum aquis fortibus est corruptio, & in capitulo, quia ista habet potentiam cremandi omnia extranea. Etiam de isto menstruo intelligimus in capitulo, quod incipit, Circa illud menstruũ, in quo est ignis siccus contra naturam. Et similiter ista aqua menstrualis est, cum qua dissolvitur argentum vivum ad opus margaritarũ, quod fit per reductionem istarum in primam materiam, ut inferius in materia preciosorum lapidũ demonstratur. Quare princeps serenissime aliter non possunt metalla dissolvi, nisi animarentur cum menstruo vegetabili, cuius quidem potentia fit resolutio in rebus dissolubilibus.

De instrumento lapidum.

DIximus sereniss. princeps rem, de qua lapis philosophorum componitur. Nunc verò dicemus instrumenta, cum quibus componitur lapis. Sunt enim vasa, ut clibanus, fimus aut vindemia, cum artificis diligentia. Sed antequam venias ad aliquod, scire debes, quòd magisteriũ in tres partes principales dividitur, scilicet dissolutionem, separationem & unionem. Per hoc demonstratur tibi, quòd prius habes corpora dissolvere in nostro menstruo, quòd debes menstrua dividere à luminaribus, & illa purificare & fixare, & à corporibus imperfectis sulphur naturæ extrahere. Tertiò debes unire elementa cum elementis, vel limum cum limo, aut elemẽta cum sulphure naturæ. Et ista unio dividitur in tot partes, quot sunt mixtiones dictorum & uniones. Primus modus est unire aerem cum igne. Secundus modus est unire aerem cum sulphure naturæ, & isti modi sunt in elementis duorum luminarium corporum. Tertius modus est unire limum exortum ex aere in igne cum limo exorto ex aere & sulphure naturæ tantum per se. Quartus modus est, quòd uniatur ignis per se, & aer per se cum sulphure naturæ tantũ. Quintus modus est miscere sulphur naturæ cũ elemẽtis duob. semel, scil.

cum igne & aere. Et isti modi mixtionis elementorum cum sulphure naturæ accidunt dupliciter, quia aut fiunt cum terra sua aut aliena, cum terra verò aliena fit multo multipliciter, quanti sunt modi mixtionis sulphuris naturæ, cùm ad beneplacitum Artistæ veniunt. Nam Princeps serenissime plura opera particularia practicare poteris intellectu veraciter objectante, quæ intellectus humanus graviter enarrare poterit, exceptis illis, quæ expressa sunt in tertia parte huius libri, & in magica, & in testamento nostro, & in codicillo, & vademecum, de numero philosophorum, & in tertio libro quintæ essentiæ, aliisque libris meis. Quis ergo princeps serenissime narrare poterit particularia, quæ sunt in latitudine magisterii post fixionem & purificationem elementorum? Scias ergo purificare elementa & illa dividere priùs à metallis, quia in hoc totum latet magisterium. Divisis itaque elementis & sulphure naturæ à metallis, aliud quasi nihil est respectui ad operandum. Nam totus labor & fatigatio est in hoc scilicet elementorum & sulphuris divisione. Hic quippe est passus, ubi Artistæ dimittunt magisterium, ex eo, quòd illorum divisio est multum tædiosa, & quia imperiti in prima distillatione arbitrantur se & secundi gradus totum aerem posse distillare, & ex prima distillatione tertii gradus totum ignem à terra similiter distillare. Hoc autem est impossibile & contra cursum naturæ. Quippe princeps serenissime verū in prȩsenti proponimus tibi verbum revelare, nam aër à metallis dividi non potest, nisi in 20. vel 24. distillatione vel 30. Nam quot sunt distillationes, tot sunt putrefactiones & reiterationes aquæ & aeris, simul scilicet aquæ menstrualis & in qualibet putrefactione octo indiget diebus aut sex continuis, ita quòd quasi per annum durat divisio elementorum, sed nos complevimus elementorum divisionem in 7. mensibus, & ignis à terra dividi non potest, nisi in 40. distillatione. Quis est enim, qui per annum tantum laborem vel per septem menses possit sufferre? quasi sunt pauci. & ideo ignorantes principia naturalia arbitrantur cum metallis absque elementorum divisione veram practicam facere, qui in hoc sunt decepti. Postea sunt aliqui, qui cùm repentè ad illorum libitum non dividunt eorum elementa & sulphur naturæ, nolunt attendere naturas minerarum, faciunt eorum mixtionem confusam sine purificatione aliqua aut sublimatione & subtiliatione, & non perveniunt ad finem quæsitum, suæ ruditati nullam imponentes causam, sed culpam arti imponunt, quam ignorant & asserunt artem esse falsam, de

quo-

quorum numero te Regem unum esse credimus. Non ergo fatigeris, nec ab opere cesses, & invenies quod optas: scias enim, ô Rex, combinare principia naturalia, & fiet quod quæris.

De principiis non naturalibus, quomodo intelliguntur.

SEd cùm hæc principia non sunt naturaliter in una re individuali producta, ut plures errando putant dicentes, quòd una res in orbe erat, quæ virtutem habeat ad transmutandum omnia metalla super terram, quod falsum est. Item est ut quæras extrema illius per principia naturalia per medium artis transcurrentis in suam minerã, quæ est D. E.F. Sed cùm ista sunt contraria ratione suæ extremitatis suæ naturæ debet accipi E. quæ est media dispositio extremitatis naturæ illius, quæ collecta est de L. Et sic D convertit X.L. M.C.L. in E. à quo quippe D. trahe E. in similitudinem aquæ vivæ in nostro magisterio: & sic D. habet potentiam convertendi F. in conservatione naturæ & formarum suarum. Tunc accipies omne illud actualiter quod erat in potentia in opere naturæ, & meliorum mediorum illius ratione extremorum, quia in D. & E. sunt actualiter F. N. O. P. R. decocta purgata, & digesta per ignem naturæ: quare fili, conveniunt E. N O. P. cum F. & dum F. conversum fuerit in E. N. O. P. tunc habebis F. simile naturæ: & hoc fit melius cum C. quàm cum D. propter magnam experientiam, & fiat in F. de quo oriatur E. N. O. P. quæ aliter verò non convertuntur in G. in nostro opere. Et sic G. est proxima & prima materia, de qua creavimus omnes lapides philosophorum, & per aliquos elixir Aqueum vocatur: & ideo, Princeps serenissime, dicimus quòd omnes lapides non creantur, nisi ex una sola re, de G. scilicet argento vivo vegetabili & minerali. Ideo, fili, tu ibis ad digestionẽ de H. & trahe C. de communi potu principum ad actum, & in illo pones F. & semper convertetur in L. & sic calcinabitur F. sub conservatione suæ naturæ: postea trahes C. L. de digestione H. & pones in digestionem I. tunc erit L. tale sicut cõpetit & convenit. Postea de L. C. trahes E. N. O. P. hoc in metallis perfectis per magisterium operationis per K. & exuberationis. Et cùm habueris E. N. O. P. per H. I. K. donec E. sit album crystallinum, quod est magis propinquum naturæ de F. ad generandum lapidem philosophorum, quàm erat L. Sunt ergo G. E. N. O. P. magis propinqua F. quàm L. quia sunt quasi fines magisterii, sed magis propinquum est G. quàm E. N. O. P. & ideo est vis, quòd in opere majori E. N. O. P. vertã-

tur in G quod est perfectio magisterii : totũ enim, quod diximus, nõ est nisi solvere, putrefacere, elemẽta separare, purificare atq; fixare, limosq; cõcordare seu condensare, atq; nostrũ menstruũ rectificare. Vide fili, si capis F. & pones in C. & illud ponis in H prima figura formatur F.C H. in cui⁹ medio ponis N. & iterũ si recipis N. & ponis in digestionẽ I. erit L. tũc originatur, & formatur unus triangulus. Itẽ si capis L. & ponis in C. & ponis in digestionẽ H. postea per plures digestiones de L.C H. oritur N. O P. & formatur alia figura triangularis. Itẽ ex N.O. P. oritur in fundo vasis terra, quã oportet evacuare, & istã terrã dicimus L. Si ergo capis L. & ponis in C. & in digestionẽ H. postea in digestionẽ I. ex L.C.H.I oritur E. & fit alia figura quadrangularis ex O C.L.H I. in cui⁹ medio est E. id est anima metallorũ, quæ generatur ex dictis literis. Itẽ si capis E. & ponas in Q & misceas cũ C. D.O. & postea si capis D.O. secundũ suũ pondus, & ponas in alio Q per digestionẽ H tunc ex O. & P. oritur G. & ex E.O. oritur G. Tunc si capis G. & G. & ponis simul in moduli ceræ, ut convenit, aut si G ponis cũ D in continẽti oritur una figura ex duob. quadrangulis, in cuius medio est X. Y. per quã volumus significare lapidẽ philosophorũ Totũ aũt hoc magisteriũ datur per elementorum divisionem. Hoc quidem fit fili mi, secundum cursum hujus artis, ita tamen, quòd scias quaslibet figuras in alias reducere, & si unã corrumpas, scias aliam generare usque ad ultimam figuram, in qua omnes aliæ figuræ quiescunt. Et hæc de Theorica tibi sufficiunt causa brevitatis.

Dictum est de prima parte, quæ est de Theorica : dicendum est de secunda, quæ est de Practica. Et primò de prima parte. Secundò de secunda, quæ est de compositione lapidis.

TV in virtute A. Princeps serenissime, accipe aurũ, & projice ipsum in aquã vegetabilẽ, de qua locuti sum⁹ in nostro codicillo in capitulo quod incipit, Spiritus recipientis & formalis, aliàs generalis est, ut capias de sicco lunariæ &c. Et in cap. quod incipit, Et tibi volumus revelare de natura menstrui, in quo est ignis contra naturã, & in eodẽ cap. quod incipit, Fili cùm illud menstruũ sine quo nõ potest &c. per totũ, ubi satis declaravimus naturã istius & operationẽ. Et sit aurum ad pondus aquæ vegetabilis, & pone illud totũ in digestionem H per sex dies naturales, & aurum dissolvitur in aquam in colore croci. Postea verò distilla menstruũ in distillatione H. in balneo : postea superpone aliam lunariam recentẽ, & pone iterũ in digestionem H. per alios 6. dies naturales :

les: & tunc extrahe, & mitte illud quod solutum est in aliam ampullã, & super illud, quod remansit, finitis solutionibus & distillationibus, iterũ de menstruo superpone ad quantitatẽ terræ, & pone in digestionẽ H. per 4. dies naturales, & illud quod solutum est de metallo, simul cũ menstruo pone in cucurbitã, ut prius: & sic facusq; ad 6. inhumationes & distillationes, & illud quod remansit, finitis 6. distillationib. de fecibus non cures, & distillationes seu liquefactiones, vel etiam dissolutiones pone in digestionẽ H & distilla totã aquam per alembicum, & super feces ponas de alia aqua Mercurii recẽtis, & pone in digestionem per unum mensem cum dimidio: postea tu recipe Qua quo erat aurum putrefactum, & distilla inde aquã in distillatione H. & super feces mitte tantundem de menstruo recenti, & iterũ colloca vas in digestionem H. per 6. dies naturales aut 10. quibus finitis, pone vas in digestionem I. & distilla aerem simul cum menstruo. Postquam noluerit plus distillare, serva distillationem in vase suo, & super feces mittas aliud menstruũ, & pone in digestionẽ H. per 6. dies naturales, & iterũ distilla ut prius in distillatione I. & super feces mitte de alia lunaria recenti, & pone in digestionem I & sic reiterabis inhumationes & distillationes in H. & I. usque ad 20. aut 25. distillationem. Sed dum fueris in 22. distillatione, illam aquam, in qua est aliqua pars aeris, simul cũ menstruo ponas ad distillandũ in digestione H. & exibit mẽstruum totum per illã distillationẽ aut aliã: & si ibi fuerit aliquid aeris, manebit in fundo ad modum aquæ splendidæ aut citrinæ, & si nõ fuerit eius quantitas, nisi duæ guttæ, aut 3. vel 4. non reiteres inhumationes & distillationes. Si verò plus fuerit, reiteres inhumationes & distillationes in digestione H. & I. usq; ad 26 vel 30 distillationes, ut benè evacuetur terra ab aere, & in qualibet inhumatione indiget ad min⁹ 5. diebus continuis, donec totũ aerẽ distillaveris, qui sine falso totus distillabitur per distillationes dictas, si benè regulaveris magisteriũ. Post hoc verò tu accipies vas, in quo sunt oẽs distillationes, & distilla eas cũ digestione H. tunc totus aer in fundo remanebit, quia nõ valebit per distillationẽ de H. aliquid ascẽdere simul cũ menstruo. Cùm verò totũ menstruũ distillaveris, manebit totus aer in profundo in colore aquæ splẽdidæ pulcherrimę, & serva illud, qui aerẽ dũ sic habueris, optim⁹ fuit processus: quippe quẽ de aere fecisti, eodẽ modo de abstractione ignis à terra te docemus neq, magis neq, minus, nisi quia separatio ignis à terra fit cũ aere inhumando, & qualibet vice distillãdo in digestiõe de K. Vel etiã potest fieri

distillatio cum D. & non cum C. quia sicut ignis est nobilius elementũ, ideo indiget nobiliori menstruo, vel suo aere, & sicut aerẽ distillasti cũ 30. distillationib. Quippe cũ sic separatæ fuerint, seu habueris separatã terrã à suo spiritu, qui potestatẽ restringendi habet, quæ evacuatio sic fit. Recipe terrã, à qua extraxisti elemẽta, sc. ignẽ & aerẽ, & projice super ipsa de aqua vegetabili, & pone ad digestionẽ de H. ad 3. dies, quibus finitis, extrahe illud, quod dissolutũ est ad pertẽ in Q. & superpone super feces de lunaria recenti ad quãtitatẽ terræ, & stet per alios 3. dies, & mitte illud, quod dissolutũ est in Q. ubi est alterũ, & sic facias tot inhumationes in H. & evacuationes in Q. donec modicũ maneat de terra. Et cũ dicta evacuatio fuerit facta, congrega omnes dissolutiones seu evacuationes in alẽbico, & edistilla per alembicũ totũ menstruũ, & super fæces pone de C tantũ sicut est terra, & pone in digestione de H. per unũ diẽ naturalẽ, & iterũ distilla. Et iterũ Princeps serenis. reiterabis distillationes & inhumationes, donec tota terra cõversa sit in pulverẽ impalpabilẽ, tunc super ipsũ mittes D. vel C. Sed Princeps serenis. melius & tutius fit cũ D & pone in digestione H. per 2 dies, postea distilla per alembicũ in digestione de I. & super fęces iterũ mitte de D. si cũ D. operatus, vel de C. si cũ C. operatus fueris, & pone in digestione de H. & postea distilla, & distillationẽ pone cũ altera. Si verò defecerit menstruũ, distilla illud, quod per distillationem extraxisti à terra, & operare cũ illo. Tot quippe vicib. reiterabis D. super terrã, & inhumabis & distillabis, donec tota terra simul cũ D vel C. ascenderit per alembicũ, & descẽdit in receptorio. Ista quippe materia dicitur apud philosophos ar. vivũ de cõsideratione Alchimistarũ. Demumq; Princeps serenis. cùm ista cõpleveris, tunc accipies omnes distillationes, & superpone alembicũ, & distilla in digestione de I quousq; materia sit benè desiccata; deinde extrahe terram de digestione de I. & illã ponas in digestione de K. & sublimabitur terra, & terra erit ad modum arg. vivi in virtute sublimationis: sed tu, Princeps serenis. cùm omnia, quæ suprà diximus, cõpleveris, scias te omnia elemẽta habere, quibus indiges ad lapidẽ philosophorũ componendũ. Quando compositũ album putrefeceris, melius tamẽ fiunt cũ ipso D. purificatio elementorũ, quàm cum C. cùm C. aliquid retineat de superfluitate: D. verò cùm sit subtilior naturæ, & per hoc elucidatur capitulũ nostri testamenti, quod incipit: *Quam tu auras divisa la, &c.* id est, Quãdo diviseris lapidẽ per 4. elemẽta. Itẽ in purificatione terræ, de qua diximus suprà in parte ultima. Divisio elementorũ eluci-

elucidatur capitulum, quod recoluimus scripsisse in capitulo testamenti, quod aliàs dicitur vade mecum, de numero philosophorum, in capit. quod incipit: Cùm autem per jam dictam sublimationem Mercurius diminutus fuerit à corporibus, &c. Item, Princeps serenissime, dum elementa sic habueris divisa, interest, ut illa subtiles & fixes.

De sublimatione aeris.

ACcipe igitur in Christi nomine aerem, & pones in alembico, & distillabis eum septies vel 6. cujus erit signum, donec noluerit distillari aliquid. Item, si forsan aer conversus fuerit in pulverem, distillabis & purificabis illum, cùm tātundem de D. & in ultimo distillabis D. & manebit aer inferius: scire tamen debes, Princeps serenissime, hoc, quod diximus, aeris distillatio & purificatio fit cum digestione de I Itē tu satis potes purificare aerem cum aqua sua, sicut enim aerem purificasti: ita de igne similiter facias per omnia, sicut de aere diximus, nisi quia ignis purificatio fit cum digestione de K. & aeris cū digestione de I. Item Princeps serenissime hoc, quod diximus de purificatione terræ, invenies ad plenum in vade mecum de numero philosophorum, in capitulo, quòd incipit: Partus verò fit per viam sublimationis inventæ, & cæter. per totum capitulum. Dum ergo Princeps serenissime cōpleveris istam, quæ sunt suprà dicta, tūc habebis totum illud, ex quo componitur lapis philosophorum. Tu quidē fac mixtionem elementorum & rerum pertinentium ad lapidem componendum. Recipe ergo elementa purificata, in qua purificatione necessarium est remanere feces, in fundo vasis. Insuper etiam feces ignis & aeris serva ad partem, & accipe ignem & aerem quodcunq; istorum in vase proprio positum, & claude vas cum cera gummata, & pone in loco sereno per tres dies continuos, quibus finitis, accipe tantum de fecibus ignis sicut aeris, & de fecibus terræ sicut est aeris, & si tantæ non fuerint feces elementorum sicut elementum aeris, super adde de terra purificata usque ad quantitatem dictam, & mitte totum cum fecibus ignis & aeris & terræ in vase proprio aeris, & claude multum benè vasculum cum cera & mastice & luta: & unum istorum vasorum, scilicet, vas aeris in terra sepelies, & secum alterum, in quo est ignis superius suspendas in aere in parte altera. Et fac taliter, quòd lapis, vel aliqua res non noceat vitris, & stent ibi dicta vasa per annum continuum, quo facto fabricabis quosdam moles vel modulos ceræ, in cujus forma volueris lapidem exire seu facere,

quibus factis aperias vas, quod in terra posuisti per annum, & mittas intus duas vel tres mollas, quæ supernatabunt, & stēt sic in vase & instanti claude, & stent intus per spacium quartę partis horæ parum magis vel minus, & tunc quippe implebitur molle vel modulus aere constrictivo mirabili & invisibili, quia ascendit superius de aqua terræ. Et transacto igitur tempore, aperias vas, & accipe molles vel modulos, & teneas extra vas, imple illas de aqua, quam per spacium unius anni suspendisti in aere, & iterum mitte modulos in vase primo, ubi est aqua ter restris, & statim claudas vas, & dimitte stare per spatium supradictum, quo finito cum forpicibus argenti trahes molles vel modulos, in quibus misisti aquam æthereā sive aeream, & verte modulos ita, quòd illud, quod est superius, tangat inferius taliter, quòd aqua, quam misisti intus, modulos tangat aquam terrestrem, & stent sic per tres dies continuos ad fortem solem in æstivo tempore, & in autumno per septem dies: in vere vel in hyeme per duodecim. Scias quippe, Princeps serenissime, aquam, quam in mollibus terreis misisti, invenies intus regenerationem congelatam in modum gummi: & ista quippe gemma vocatur per philosophos Elixir. Et molles dum in vase fuerint per spatium supradictum, & steterint in vase terrestri: trahes igitur molles tuos extrà, & pone ad partem in vase vitreo, sic cum lapidibus intus congelatis, & sic facies lapides tuos usq; plus. Et ideo habeas de aqua terrestri & aerea, vel æthera, Princeps illustrissime, scias, quod de aqua restrictiva modicum expendisti cum operatione, cùm molles non impleantur, nisi ejus spiritu invisibili, cujus virtute aqua ætherea convertitur in lapidem. Ideo dixerunt Alchymistæ, lapis noster componitur ex duabus aquìs: ex una scilicet, quæ facit lapidem volatilem, & ex altera, quæ ipsum fixat & indurat. Cum tali quippe aquæ terrestris spiritu invisibili de argento vivo vulgi purum argentū facimus ad omnem probam bonum, sicut de minera sine calore ignis communis, qui ratione suæ virtutis ejus odore ita ☿ congelabit in probatissimum argentum, sicut basiliscus visu omne animal interficit in instanti. Tu quidem, Princeps illustrissime, habeas lapides tuos, videlicet & secundum ordinem magisterii ipsos ad perfectionem D. deducere potes Igitur ponas illos in quodam vase vitreo benè mundo, & dimitte stare per decem dies ad aerem taliter, quòd si vas suspensum: quibus quidem finitis, oportet ipsos ponere ad tertiam decoctionem, ut habeat totius perfectionis complementum.

Sequitur

Sequitur decoctio prima, quæ fit cum calore Solis.

Recipe igitur lapides tuos, & pone illos in quodam vase vitreo, quod per Alchymistas perfectorium vocatur, & quod est instrumentum oblongum, tenue in substantia: & claude multum benè vas cum mastice & cum farina siliginis mixtis cum filis panni linei, & pone ad Solem per novẽ dies in Vere & in Æstate vel Autumno & in Hyeme per octodecim dies, quibus quidem finitis, erit finita prima decoctio. Tunc oportet te ad secundam dirigere, quæ est medium inter primam & tertiam decoctionem: secunda decoctio est, quæ fit aliter cum primo calore.

De secunda decoctione lapidis.

Serenissime Princeps, secunda decoctio vocatur Optates, & fit cum eodem calore, sed aliter: quia tu capias vas tenuissimum vitreum, quod possis invenire, & majus in quãtitate, & impleatur aqua clarissima, & ponatur ad radium Solis, & in parte illa inferiori ubi magis lucet, & ubi magis accipitur ignis per magisterium vulgi, & ponatur vas supradictũ cum lapidibus taliter, quòd luciditas ignis tangat vas, ubi sunt lapides, & stet ibi, donec Sol non possit capi per vas aqua plenum. Et continuetur ista decoctio in Vere per octodecim dies, & in hyeme per quindecim dies, & in æstate per octo quibus finitis, est finita secunda decoctio, & oportet tertiam ministrare, quæ est finis complementum lapidis.

Decoctio tertia, quæ fit cum calore ignis communis.

Tertia quidem decoctio fit cum calore ignis communis & fit in quodam furno, qui vocatur Tripes archanorum cujus figura est in libro quintæ essentiæ verè situatus, quem te latere non credimus, & fit isto modo. Recipe ergo lapides, quos in vase habes perfectorio, & sic cum vase suo pone in Tripede archanorum per spatium novem dierum continuando sibi ignem de carbonibus ardentibus: quibus finitis, est finita ultima decoctio, quæ vocatur per Alchymistas Sulphur vel Sulpur D.H. Et in isto, Princeps serenissime, habes omne, quod à mundo desideratur thesaurum incomparabilem & innumerabilem, cum quo ad finem perfectissimã sequi potest. Et est unum de secretis ipsos lapides multiplicare: sed quia lapidum multiplicatio redundat in numero tertio vel quarto, cujus quidem duo modi valdè sunt tædiosi,

quia

quia sunt per reductionem lapidum ad primum, ideo hîc unum explicamus, sed unus modus, Princeps serenissime, est sensibus valdè placabilis, & est iste, qui sequitur. Et qualiter fit multiplicatio lapidis philosophorum in quantitate tantum.

De multiplicatione lapidis.

MVltiplicatio ista fit cum argento vivo vulgi isto modo. Recipe de lapidibus in quantitate unius ʒ. & mitte super centum milia argenti vivi vulgi, & tantus est ignis lapidis multiplicatus virtutibus cœlestibus, quòd totum Mercurium in pulverem potest redigere comburens omnes petias minerales existentias in dicto Mercurio sicùt visus basilisci comburit omnem virtutem animalē in instanti, & interficit omne animal: quippe hîc habebis centum milia & unum pōdus argenti vivi conversi in medicinam, quorum quidem cētum milia unica pars super centum milia ☿ redigit ipsum in pulverem, sicut prius patet ex isto pulvere secundo, tertio pone super centum milia ʒ. Mercurii, redigit ipsum in pulverem, de qualibet novam multiplicationem usq; ad centum multiplicationes. Quis igitur enarrare poterit multiplicationem medicinæ multiplicatarum quantitatem? quare Princeps serenissime, quia ʒ. illarum centum milia centum ex ʒ multiplicatarum multiplicare potes, seu scies qualibet de nova multiplicatione j ʒ. ponendi supra centum milia argenti vivi, & fit totum medicina, Princeps serenissime in tantum cōtinuetur projectio medicinæ super Mercurium, donec ignis lapidis sit extinctus, & convertatur materia in metallum perfectum, & non fiat ex illo pulvis plus. Sunt autem aliæ multiplicationes, una quidem dicitur virtualis, & quantitativa simul, & quælibet istarum fit per reductionem ad principium, ut habetur in nostro testamento, in capitulo quod incipit, *Quam tu auras cicabades les dictes coses eages secta.* Cùm tu perfeceris dictas res, & feceris projectiones per totum circulum, etiam non eodem libro multiplicatione hic multiplicata, & continuetur, ut patet in capitulo quod incipit, *Fi tu prendas una ʒ. de la medicina decta multiplicata &c.* Fili tu capias j. ʒ medicinæ dictæ multiplicatæ. De altera verò multiplicatione invenies in tertio lib. quintæ essentiæ, in capitulo quod de multiplicatione tractat.

De practica brancharum nostri lapidis.

ET si vis, Rex illustrissime alium scire modum ad nostrum lapidem componendum, quod per Alchymistas dicitur practica

practica brancharum, est, quòd purifices terram, ut suprà te docuimus in practica, in parte illa, quæ tractat de purificatione terræ in 6. quæ incipit, Dum quippe omni elementa sunt separata. Etiam in nostro codicillo, in capitulo, quod incipit, *Ara fil ercentant aquest menstrual.* In capitulo etiam, quod incipit, *Ara fil neges chediten*: quoniam dum terram purificatam habueris deinde elementa ab auro & argento, & purificata terra illorum, ut suprà dictum est in practica recolimus scripsisse in 3. lib. 5. essentiæ, in parte illa, quæ de purificatione elementorum tractat in cap. quod incipit, Rectificatio quidem elementorum ac potestatum. Conditionata igitur terra de numero philosophorum, quod incipit, Cùm autem per illam dictam solutionem M. diminutus fuerit à corporibus. Et cùm similiter de elementis, tu potes tantas mixtiones facere & combinationes, quod difficulter numerare potes, sed ut habeas aliquam practicam abbreviatam per branchas arboris aliquas explicamus operationes. Est quidem mixtio illa ad componendos philosophorum lapides. Accipias quinque pondera ignis, & duo aeris, & altera duo M.C.O.I. quintæ essentiæ: & ex altera parte tria pondera aeris, & tantum de terra tria pondera, & in mixtione terræ & aeris mittes de M. cœlico tria pondera. Item conjunge O. & P. & E. ita quòd O. & P. sit in pondere æquali, & D. sit medietas O. vel P. & de M. vegetabili tantum sicut de G. ita quòd O. & P. de L. X. ambas dictas mixtiones, & distilla, limus primæ quidem mixtiones limi divisum cum aeris & terræ, & D. colligatur ad partem & limus ignis & aeris, & D. ad alteram partem colligatur, & feces consimiliter. Et mitte de fecibus in quolibet limo tantum sicut medietas limi, & si non attingit ad hoc, non est vis: si verò super sum non, non mutat hoc quod dictum est. Et consimiliter facies de limo primæ mixtionis, & eorum fecibus denique limos habueris reconditos in vasis suis cum sequenti practica, sicut dictum est suprà: & istæ mixtiones elementorum, & ex eorum limis ad doctrinam operis literalis sufficit causa brevitatis.

De mixtione abbreviata.

TVnc princeps serenissime quippe prosequi intendimus ad mixtiones abbreviatas. Et prima mixtio erit, quòd tu des terræ bibere de D. per continuas distillationes per quatuor partes sui, deinde fac quò terra sit pondera duo, de aere sex pondera, & de igne duodecim. Et des primò bibere terræ aerem incerando in crucibulo, donec fluat ad modum mellis, deinde

deinde extrahe materiam, & dimitte illam quietare per decem dies: post hæc reitera sicut est mixtum cum aere in alembico suo ad parvum ignem, & mitte desuper guttam ad guttam, donec fluat sicut cera, & dimitte quiescere quatuor dies: postea utere unum pondus super centum milia, cujus fuerit E. & fiet metallum auri vel argenti.

De alia mixtione.

ET fiat alia mixtio sic, quòd conjungas tria pondera. P. & duo de O. & facias totum corpus unum. Deinde cera terram suam, & aliam & cum isto igne incerare poteris O. istius metalli, aut illius duorum simul vel trium simul ad æquale pondus vel quatuor.

De alia mixtione.

ITem fiat alia mixtio, ut accipias octo partes. P. & unam O. & conjunge simul, & pone in digestione de H. per octo dies: & postea cera terram istius vel alicujus metalli aut illius ad solutionem & limum. Si verò administrare volueris alicui de P. auri, & de O. argenti. Itaque de P. sint octo partes, & de aere una, & misce simul, & pone in digestione de H. per octo dies. Deinde cera terram suam vel aliam, & cum hac medicina perfectum aurum facies mixtionem ex contrariis scilicet unum pondus O. auri, & octo pondera P. argenti.

De alio modo miscendi.

ITem aliter, si accipias de igne auri & de O. ejusdem ad medietatem P & de terra ad medietatem O. misce simul cum septima parte meræ 5 essentiæ, & distilla limum desertum, cum quo potes cerare terram suam vel aliam, & feces quæ remanserunt: & sic consimiliter feces de argento. Et ista tibi clarissime Princeps, sufficiant causa brevitatis: & per istas operationes, quas sic explicamus, elucidatur capitulum nostri testamenti, in capitulo, quod incipit, *Quant tu auras fixat lagna sebre la terra*, Quando fixaveris aquam super terram M. quod incipit, *Quatu pregnes de la medicina una onza & aquella, methnas en un crusal*, Quòd tu accipias medicinam scilicet unã ℥. & illam pone in crusibulo. Etiam elucidatur aliud capitulum in eodem libro, quod incipit, *Tota aquella manera fil conservans la practica quæ ab fera ablanch.* Omnis ille modus, fili, conservans practicam. Etiam elucidatur aliud capitulum, quod incipit. Fili plumbum tenet succum magnam partem de H. combustibile. Et etiam in capitulo, quod incipit, Similiter facies

ter facies de Venere sicut fecisti de Saturno. Etiam elucidatur aliud, quod incipit in eodem lib. Ita facies perfectionem istorum duorum metallorum. In quibus quidem tractavimus satis de practica abbreviata brancharum arboris. Dixi de prima parte secundæ partis principalis: nunc dicamus de secunda secundæ partis, quæ tractat primò de compositione margaritarum.

Compositio margaritarum.

OPus namq; margaritarum sic condies: primò, quòd accipias aquam Mercurii, factam per modum quem te docuimus in nostra quinta essentia, in libro primo, in capitulo quod incipit, Non reputes me mendacium, &c. usq; ad G. quod incipit, &c. Recipe igitur illam rem, &c. Etiam per modum nostri codicilli, in capitulo quod incipit, Præparatio spiritus lapidei & fermentabilis est, quòd tu accipias succum lunariæ Etiam per modum nostri testamẽti. in capitulo quod incipit, Fili, tu accipies liquorem lunariæ, & sit quantitate duarum librarum vel trium, & in ipsa dissolves ℥ j argenti purissimi per calorem digestionis per sex dies, postea separa feces per distillationes quæ erunt albæ & pulchræ: Ista est aqua, qua indiges ad dissolvenda omnia sex metalla, & illorum argentum vivum: cum qua quippe formantur lapides, qui parlæ vocantur, per reductionem illarum in suarum primam materiam.

De prima aqua dicimus.

REcipe auri ℥. j & dissolve illud cum quantitate dictæ aquæ, quantum tibi benè visum fuerit in digestione de H. sicut argentum, & dissolvatur in aquam colore croceo, & trahe aquam deauratam per filtrum, & ne cures de illis fecibus, qui nihil valent ad propositum: postea distilla aquam per alembicum, & serva feces secundas.

De aqua secunda.

AQua secunda sic fit. Recipe ℥ j. Veneris, & dissolve quantum tu volueris aqua prima in digestione de H. sicut tu fecisti de alia, & distilla aquam per filtrum, donec tota sit distillata, & de istis fecibus ne cures: & distilla aquam illam per alembicum, & serva feces secundas.

De tertia aqua.

TErtia aqua sic fit. Recipe ℥. j. plumbi, & dissolve in tanta quãtitate aquæ dissolventis, quantũ tibi benè visum fuerit in

rit in digestione de H. postea distilla per filtrum, & dimitte feces primas, quia nihil valent. Postea distilla aquam per alembicum in digestione de H. & serva feces secundas.

De quarta aqua.

QVartam aquam sic facies. Recipe ℥ j. stanni purissimi de cornu vagla, qui est in domo Angliæ, & dissolve ipsam in tanta quantitate aquæ, quantum tibi benè visum fuerit in digestione de H distilla aquam per filtrum, & de fecibus ne cures: postea distilla aquam per alembicum in digestione de H. & conserva feces secundas.

De quinta aqua qualiter fit.

QVinta aqua sic fit. Recipe de Mercurio vulgi ℥ j. & dissolve ipsum in una libra cum S. aquæ dissolventis in digestione de I. & serva aquam illam, distilla per filtrum, de fecibus ne cures, secundas verò serva.

De sexta aqua.

SExta aqua verò fit. Recipe ℥ j. ferri purissimi, & dissolve ipsum cum tanta quantitate aquæ, quantum tibi benè visum fuerit in digestione de H. Postea distilla sicut alias aquas fecisti & serva feces secundas.

De septima aqua.

SEptima aqua sic fit. Recipe ℥ j. argenti purissimi, & dissolve in tanta quantitate aquæ dissolventis, quantum tibi benè visum fuerit, & distilla per filtrum, & rejice feces primas: pòst distilla per alembicum in digestione de H. & serva feces secundas, & de omnibus aquis feces servabis in vase suo: & istæ aquæ cum eorum fecibus est materia, de qua omnes lapides componuntur.

Sequitur de resolutione.

CVm ergo metalla resoluta fuerint in aquam, & quamlibet illarum recipiendo quemlibet limum in suo vase: & erunt isti limi resplendentes cum virtute minerali, & cum magna limositate, quæ apparata est ad recipiendum virtutes influentiarum cœlestium. Et quamlibet illarum aquarum recondas in sua ampulla vitri cum longo collo & fundo rotundo, deinde claude orificium ampullarum cum mastice & corio alutæ, & quamlibet ampullarum cum sua aqua pones in loco sereno per unum annum integrum taliter, quòd nulla res no-

res noceat ſibi, & ingravidentur ſeu impregnabuntur illæ aquæ per virtutem cœleſtium curſuum, & per ſubtile ingenium ipſas virtutes cœleſtes accipimus, & venamur cùm talis materia ſit ad hoc naturaliter diſpoſita, ut graduetur ſeu ingravidetur per virtutem cœleſtium, in quibus eſt materia ſpiritualis conſtrictiva, & conſtrictibilis ſubtiliata atque ſimplex, cùm per ingenium artificis, quàm per velle & reſtaurationem naturæ. Tu quidem ſis cautus in reſolutione limorum, quia de quolibet limo duas aquas ſeu partes facias prius diſtillando medium limi, quem pones ad partem, quia ex iſta parte prima fit aqua terreſtris, & aliam partem ſimiliter ad partem diſtillabis, ex qua fit aqua aerea, quæ ſuſpenditur in ſereno loco, ut ſuprà dictum, per annum.

De compoſitione utiliore & leviore.

EST autem compoſitio iſta levior & melior cum aliqua compoſitione, hoc eſt, quia diſſolutis metallis, Princeps illuſtriſſime, & qualibet aquarum diviſa in duas partes. Tu recipe quintam partem illarum duarum, quas feciſti de una aqua in ſpeciali, & illam mitte cum ſuis propriis fecibus, quas reſervaſti ex diſtillatione alembici, & ſororem hujus partis, quam cum fecibus ſumpſiſti, diſtilla limum quod idem, quod liquor procedens ex duobus corporibus, ſcilicet aqua & fecibus, quæ erunt ſplendidiſſimi valdè. Et feces poſt diſtillationem remanebunt in fundo cucurbitæ. Ponas igitur limum ipſum in ampullam cũ longo collo & fundo ſphærico, & claude fortiter orificium cum maſtice vel olibano, & cum quodam corio fortiter deſuper, & ſuſpende limum ſupradictum in loco ſereno per unum annum integrum. Dumque limum prædictum poſueris in loco ſereno, reverte operationem ad aliam partem aquarum. Tunc igitur, clariſſime Princeps, recipe feces naturales, à quibus reſoluti ſunt limi prædicti per ſublimationem, de illis mittes quamlibet partem in parte ſua ſecundum ſuam propriam ſpeciem in quadam vitrea ampulla cum longo collo in longitudine duarum palmarum, & cum fecibus miſce aliam partem aquarum, quam reſervaſti: quæ verò aquæ ſorores illarum, à quibus reſoluti ſunt limi & claude orificium ampullarum, ſicut dictum eſt ſuprà. Et poſt hoc ſepelias illas in quodam antro terræ in profundo unius palmi cum dimidio, & ponas circunquaque aliquam rem taliter, quòd lapis non noceat, vel aliqua res, & ſtent ibi per unum annum integrum ſicut diximus: de aliis quippe taliter componendi ſunt lapides philoſophici, cũ una

est via ad unum, & ad aliud nisi quia differunt per majorem sublimationem naturæ, & universaliorem: quare ex eo quò lapides philosophici corrumpuntur, & veraciter alterantur quia individua quædam in altero indigent majori sublimatione, videlicet ut suprà in practica diximus: sicut enim de una aqua duas in magisterio fecisti, sic consimili in altera facies miscendo aerem in ignem, & terram ad pondus æquale, & sit tantum in pondere de D. sicut omnia alia tria, sed cum O. quod pones C. misces D. & pones O. P. D sit mixt in suo vase, in digestione de H. per 6. dies: quibus finitis, deinde liquorem dissolutum aliàs resolutum resolutione ex O. P. D. ponatur in cucurbita alembici cum suo rostro rotundo & pone in digestione de H. per tres dies: deinde extrahe, & pone alembicum, & distilla alias sublima limum desertum in digestione de I. usque feces sint siccæ, quæ limum in aere suspende in ampullam cum collo longo, quam stare dimittas per unum annum integrum. Igitur cùm ista compleveris, recipe aliam partem aquæ, quam reservasti, quæ est soror limi suspensi, & ponas illam in consimilem ampullam cum longo collo, & supermittas omnes feces, ex quibus limos distillasti, & claude orificium ampullæ, sicut de lapidibus preciosis diximus, & sepelias illam etiam similiter in horto, in profundo unius palmi cum dimidio, & fac ut suprà dictum est, & dimitte ibi stare per unum annum integrum, & tunc habebis materiam aptam cum spiritu subtili ad componendum lapides philosophicos. Et tantum hoc, quod diximus sufficit Princeps, modus compositionis aquarum per artificium, cum quibus formabis utriusque lapides: sed quia ad præsens non fecimus compositionem lapidum philosophorum, ideo revertemur ad præsentis compositionem, quæ est de compositione lapidum preciosorum.

De carbunculo.

CArbunculus est rex omnium lapidum, sicut aurum est omnium metallorum: unde si tu, Principum serenissime, vis ipsum artificialiter componere, quod ita fit, & plus virtuosus naturali: recipe de aqua terrestri auri indurativa, quã sepelisti intra per annum, & pone ipsum in vase, quod sit factum ad modum unius figuræ inferius scriptæ rotundum vel triangulatum, vel quadrangulatum, sicut placuerit. Et in ipsa mole cerea existente, navigando in vase aquæ terrestris per spatium quintæ partis horæ: quo finito, verte modulum, & cape lapidem cum forpicibus aureis vel argenteis deauratis: &

is: & fac taliter, quòd superficies lapidis tangat aquam indurativam; & stet sic per tres dies ad solem, & deinde extrahes molem ceræ, in qua est aqua ætherea indurativa per virtutem aquæ terrestris in similitudine gummæ. Princeps illustrissime, informatio omnium lapidum preciosorum est una, & uno modo fit, scilicet finem suorum colorum accipiunt ex passione diversarum materiarum quousque sint terminatæ per virtutem ultimæ formationis, quam lapis accipit per virtutem ignis communis in propria forma sub conservatione suarum virtutum operativarum. Cùm ergo ipsam molem extraxeris extra vas, expolia ipsum lapidem à cera, qua est indutus, & da sibi decoctionem arteticam. Sed prius dimitte eum stare per tres dies in umbra, & continuabis ignem tuum per novem dies in vere, & in æstate per 5. finita ista decoctione, da sibi decoctionem, quæ artatesis, per conditionem temporis antedicti. Deinde prosequatur decoctio, quæ sulphur dicitur per quinque dies continuos, deinde trahes lapidem tuum perfectum cum omnibus virtutibus ei pertinentibus sibi per naturam attributum. Dum verò Princeps serenissime feceris prædictas decoctiones, scias quòd lapis stare debet in vase quod perfectorium, cujus figuram inferius demonstravimus. Scias igitur, quod omnes decoctiones æqualiter exhibentur omnibus lapidibus, præter dyamanti, cujus decoctio longior est ratione suæ duriciei: virtutes enim illorum ponere non curamus in præsenti compendio cùm intentio nostra in præsenti compendio non sit nisi tractare de illorum compositione, tantum tamen sufficit tibi quòd omnes secundum istam doctrinam compositi sunt tantæ virtutis, sicut quos natura produxit, & etiam fortiores & plures virtutes sunt habentes, quam naturales ut experti sumus. Et nos de virtute cujuslibet plenè tractavimus in nostro lapidario, quem scimus tibi missum à domino rege Eduardo Anglicorum illustrissimo. Ideo hic in summa brevi de aliquibus tractabimus, hoc est de illorum compositione, ut compendiosum reddamus, & non prolixum.

Compositio adamantis.

Compositio adamantis sic fit ex natura argenti terminati in naturam lapidificam. Recipe ergo de aqua argenti terrestri, & pone illam in vase indurationis ad indurandū, & mitte intus molem terream per temporis spatium supradictū. Postea mitte de aqua aerea in mole, in qua formari debet tuus lapis. Postea da sibi informationem in umbra per tres

dies, quæ est prima informatio, quando aqua aerea fit gum ma virtute spiritus aquæ terrestris. Pòst verò administra si aliam informationem, quæ fit gyrando molem cum forpic bus argenti deaurati vel de auro scilicet illud, quod est inf rius ad superius taliter, quòd lapis tangat aquam indurat vam, & stet ibi per tres dies continuos ad solem fortem in state: in Autumno verò & Vere per sex dies, in hyeme per 1 quo facto, fac transire per digestionem, quæ dicitur Optesi & per aliam, quæ dicitur Optatesis, per tempus, quod sup scriptum est de lapidibus philosophicis. Sed in digestione, q dicitur Sulphur, stet per quatuor aut tres dies continuos, qu ratione suæ indurationis indiget magis de ista digestion quàm alii Iste lapis sic compositus, omnibus aliis est solidic Est enim tantæ soliditatis, quòd ferrum nec ignis ipsum div dere potest, & fit ratione altitudinis suæ naturæ, & est vi tuosior naturali.

De balastio.

BAlax est lapis, creatus seu generatus ex duabus natu duplicis argenti vi. æqualiter mixtorum, scilicet ex aq aerea argenti, & ex aqua aerea auri simul compositis molle suo, pone ad indurandum in aqua indurativa argen & in aqua indurativa auri simul mixtæ æqualiter: deind quòd sequatur sibi per istas tres digestiones seu decoctione sicut in coctione lapidis philosophorum diximus. Et tene do processum sicut in compositione carbunculi, aliàs nil addendo in processu compositionis carbunculi.

De Sapphiro.

SApphirus componitur ex duplici natura argenti vivi, quatici scil. ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea stan in quarta parte ponderis argenti, & similiter de aqua i durativa argenti, & de aqua indurativa stanni prædicti po deris induratum in molle cera, & decoctis, sicut de aliis ctum est suprà.

De balandina lapide.

BAlandina componitur ex argento vivo ferri & est colo rubei valdè, & resplendet ratione sulphuris decocto converso in naturam aquæ aereæ ignitæ respiciens nat ram argenti vivi, & quia sua natura est ex aere, ideo restrin sanguinem. Recipe ergo de aqua aerea ferri, & imple m lem ceream post virtutem restrictivam acceptam, & indu illa

iam in aqua terrestri restrictiva ferri, & prosequere per informationes supradictas.

De compositione Turchosæ.

TVrchosa est composita ex natura duarum aquarum aerearum, & duarum restrictivarum. Recipe ergo ℥. quatuor aquæ aereæ Veneris, & j. ʒ. aereæ Saturni, & pone indurandum in molle cerea in aqua indurativa Veneris mixta cum aqua terrestri plumbi per pondus dictarum aquarum aeris, & da sibi informationes aliorum lapidum.

De compositione Exmiraldi.

EXmiraldus componitur seu generatur ex una natura duarum aquarum aerearum, & duarum restrictivarum Recipe quot partes volueris de aqua terrestri argenti, & cum ea misce, quantum volueris de aqua terrestri cupri, donec videas, quòd habeat intensum colorem vel remissum, secundum quod volueris, & pone prius mollem ceræ in proprius aquis terrestribus per spatium quintæ partis horæ, ut melius impleatur virtute indurativa, prius imple mollem aquæ aereæ cupri, & pone ad indurandum per unam partem horæ. Postea verò gyra mollem, ut dictum est de Carbunculo taliter, quòd aqua indurativa seu terrestris tangat aquam aereã congelatam, & dimitte sic stare per tres dies continuos ad fortem solem in æstate, & in vere & in autumno per sex dies continuos, in hyeme per 12. dies: quia istis finitis, extrahe lapidem induratum, & fac ipsum transire per tres informationes vel decoctiones, sicut de lapide philosophorum diximus in practica sua, & per informationes intellige decoctiones tres: prima dicitur Optasis, secunda Optatesis, tertia dicitur Sulphur, ut suprà explicavimus.

De compositione Eliotropiæ.

ELiotropia componitur ex una met natura, de qua componitur Exmiraldus & per pondus & mixtiones aquarum illius. Sed antequam aqua cupri veniat ad perfectam indurationem, ita quòd sit in spissitudine sicut albugo: capies mollem tuum cum forpicibus ab aqua indurativa, & mitte super aquam mediæ induratam 4. aut 5. guttas minimas de aqua aerea ferri, tunc mollem sumes cum forpicibus argenteis, & mitte in aquam indurativam per unam partem horæ. Postea extrahe illam, & pone in aqua indurativa per unum Credo in Deum, & unum Salve regina, & da sibi indurationem per

tres dies ad solem fortem in aqua terrestri Exmiraldi gyrando mollem, ut de aliis dictum est: postea extrahe illum à cera, & da sibi informationes, ut diximus de Exmiraldo.

De compositione Camapheus.

CAmapheus est lapis, habens colores multos & multiformes: quidam sunt albi, & alii nigri, & alii rubei & alii inter nigrum & azurium & albū sicut calcedonii. Et quodlibet istorum habet suam divisam naturam, & virtutem in compositione: sed inter omnes lapidarios rubeus laudatus est, sed uterque sunt boni secundum suam propriam naturam. Et albus componitur ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea stanni, & ex aqua aerea plumbi æqualiter mixtis positis ad indurandum in molem habentem figuram hominis in aqua indurativa argenti & stanni per æqualia pondera. Rubeus verò componitur ex aqua aerea auri, & aqua aerea ferri æqualiter positis ad indurandum in aqua terrestri auri, & in aqua terrestri ferri mixti per æqualia: vel potest componi ex aqua aerea argenti æqualiter mixtis ad indurandum in aqua indurativa auri & argenti. Item, niger componitur ex aqua aerea plumbi, & ex aqua aerea argenti, & ex aqua aerea auri indurati in aqua terrestri plumbi per pondus prædictum. Postea positis ad solem, & quòd transeat per omnes tres informationes.

Quomodo componitur Topazius.

TOpazius componitur ex natura duplici argenti vivi reducti in speciem aeris. Recipe ergo aquam aeream auri, & misce cum illa quartam partem aquæ aereæ ferri & pone in molem ad indurandum in aqua indurativa auri, & fac sicut de aliis diximus.

De compositione Calcedonei.

CAlcedoneus componitur ex aqua terrea ferri, & ex aqua terrea argenti mixtis æqualiter, & positis ad molem ad indurandum in aqua terrestri ferri, & lunæ mixtæ æqualiter. Et quod transeat per omnes tres informationes sicut alii.

De compositione Berilli.

BErillus componitur ex substantia duplici argenti vivi: una verò est de aqua argenti aerea, & altera de aqua aerea stanni, quæ dicuntur in aeris natura mixta æqualiter, & imple molem tuam, ut induretur in aqua terrestri argenti & stanni. Deinde da sibi informationes sicut de aliis diximus.

De compositione Parlarum.

Compositio parlarum fit ex substantia triplici argenti vivi conversæ in substantiam aquæ aereæ. Recipe igitur aquam aeream stanni, & aquam aeream plumbi, & aquam aeream argenti æqualiter mixti, & induretur in mole cerea in aqua indurativa stanni, & in aqua indurativa argenti & plumbi mixtis æqualiter, & pòst transeat per informationes, quas suprà diximus.

De compositione Parlarum per aliam viam.

Parlæ per aliam viam cnmponuntur sic: Pulverisa probas minutas in pulverem subtilissimum, & dissolve eas in tali aqua, in qua argentum vulgi dissolvisti super digestione de I. ponendo de aqua dicta, quæ natat super margaritas in grossitudine medii digiti, & post solutionem natabit quædam limositas ad modum cujusdam telæ. Et ista tela, Princeps serenissime, est forma transparens parlarum orientaliũ. Et per hoc quod diximus, elucidatur illud capitulum nostri testamenti, in parte illa, quæ tractat de parlarum confectione, quod incipit, Ostensio virtutum liquoris exuberandi. Item, postquam senties, quòd margaritæ liquefactæ sunt intus aquam M. separabis aquam cum limositate margaritarum in vase altero inclinando vas suaviter taliter, quòd nihil de fecibus vadat cum aqua limositatis. Si verò cum aqua limositatis fuerit aliquid de fecibus, cola ipsum per pannum sericum benè mundum: post hoc pone aquam illam, in qua limositas parlarum in ampulla cum longo collo in digestione de H per novem dies, quibus transactis, fiet aqua illa cum limositate metalli totum unum corpus. Et per hoc elucidatur cap. nostri testamenti, quod incipit, *Quando tu neuras cell dictes parles est pasta blanc sacram liquefactes per la virtut de laquet.* Postea verò habebis moles tuos ex auro puro, vel ex argento deaurato à parte interiori, quod ad similitudinẽ cujusvis margaritas formatas fore Et consimiliter baculum auri vel argenti deaurati, & fac, quòd omnes molles in partes duas divisæ sint. Et si molles fuerint rotundæ, vel quovis modo alio factæ, & indiguerit foraminibus, perforabis illas partes molles, conjungetur alteri, & imple molles tuas de pasta pulveris, quæ remansit de aqua limosa ita, quòd uterq; pars mollium sit pasta plena per foramen mollium mittes unum filum auri: & sic facies omnes, & dimitte stare pastam sic in mollibus suis per unum diem naturalem: quo transacto, si vides, quòd molles possunt dividi à pasta, trahas grana illa à mollibus, & si non, dimitte siccare dum possis grana illa extrahere.

Cumq; grana illa extraxeris à mollibus jam dictis, ponas illam ad desiccandum in silara marmorea, vel in quadam silara vitri, vel aliqua re vitrea, quæ sit ampla & plana. Et cooperi cum quodam vase vitri, vel cum aliqua re, ne pulvis tãgat ipsos lapides. Et stent ibi usq; sint benè siccæ. Et per hoc, quod breviter diximus, elucidatur capitulum in testamento nostro, in nostro magisterio, quod incipit, præterea postea fiet artificialiter modulus de auro & quantitas, &c. Et post formationem margaritarum & illarum desiccationem tu accipias unum filum auri longum, & mitte illum per foramen margaritarum, & caveas, quantum fuerit tibi possibile, ne illum tangas cum manu, nisi cum quibusdam forpicibus argenti deaurati, aut de auro: dum verò sic habueris, habeas quoddam vas vitreum, factum ad modum ovi gallinæ, & cavillabis illa in utraq; parte. Illud, quod est intra, debet esse depositum. Item, ponas margaritas suspensas per filum auri in aqua limositatis, quam per novem dies posuisti in digestione de H. taliter, quòd submergantur in aqua, & statim pone coopertorium, & dimitte sic stare ipsas per duos dies naturales: quibus finitis, extrahe margaritas tuas de vase illo, & pone illas ad umbram, ubi illas sol non tangat per tres dies naturales. Deinde administra sibi formationem Optasim hoc modo: Tu, Princeps serenissime, pones tres probas in filo auri, deinde mitte in unam testá ovi, quæ cooperiat omnes tres margaritas, vel plus secundum illarum quantitatem. Deinde alias secundum quantitatem ovi, quam voluerit sub se continere, & ponas vas vitreum vel ovum: & sic deinceps, donec ordinatæ fuerint. Et si fuerit tempus æstivum, mitte stare illas sic ad solem per tres dies naturales. In vere verò & autumno per sex dies, in hyeme per novem. Sed nullam decoctionem Obteticam, aut Obtatentam consulimus tibi in hyeme alicui facere. & qualibet die gyrabis uva vel vasa supradicta de tribus in tribus, horum quippe finitis diebus trahas margaritas tuas, deinde administra sibi formationem per tres dies Inlfuldeth ipsis positis in vase, quod dicitur perfectorium: quib. finitis, ponas margaritas tuas à tripode Attanor, & videbis, quæ naturalibus non invident in omni perfectione, tunc utere illis.

Alia compositio margaritarum.

SI autem istam fabricationem consimiliter facere volueris de conchilibus inventis in ripa maris, quæ colores habent multifarios: quia quædam sunt albæ, ut parlæ communes cũ colore orientali, quædam croceæ ad modũ auri purissimi simi-

similiter colorem habentes orientalem. Alia vero cum colore brisilii habentia similiter colorem orientalem. Potes igitur Princeps illustrissime componere parlas tuas de quibusvis suis conchilibus Et parlæ erunt illorum colorum, de quibus conchilia erant, de quibus fuerunt compositæ. Fitq; pulcherrimum operis ex omnibus istis. Non vidimus verò partem, in qua ista conchilia supradicta reperias, nisi in Cypro prope civitatem Famagustæ, & in regione Portugalliæ prope civitatem Listone, in ripa maris. Et in quadam villa Anglia, quæ dicitur Conilla, & in alio loco, quæ dicitur portus Sylvenæ usque ad sanctum Vincentium de finibus mundi. Vidimus enim omnia ista dum ad Angliam transimus, propter intercessionem domini regis Eduardi illustriss. Ergo quę omnia tibi diximus tam de philosophicalibus lapidibus, quàm de virtuosis vel preciosis lapidibus sufficiat causa brevitatis. Et quia doctrina quę tibi tradita est, potes alios quosvis componere recipiendo colorem uniuscuiusque lapidialis, & formas illorum & figuras, & tunc facere mixtionem de aquis diversis secundum doctrinam prius traditam. Et si tu Princeps illustrissime ista, quæ verbis grossipedalibus scripsimus, sine aliqua subtililitate operis compleveris, invenies verum quod diximus. Noli tamen festinare, nec ab opere cessare. Non enim agites naturam propter minas. Et si diviseritis naturam propter minas operare plus dabit tibi, quàm optas. Si verò Princeps illustrissime vis scire rationem, quæ est naturaliter, quia aqua istius doctrinæ tantam habet virtutem, ut per artificium de illarum natura componitur ex una parte isti lapides, ut illi potentiores in virtute sint naturales. Ex altera parte philosophorum lapides quæras in lapidario nostro, quia satis prolixè tractavimus in parte prima ad faciendum rationem huiusmodi. Et sic habebit omnium complementum cùm nostra intentio in præsenti compendio non sit nisi practica nuda & theorica cum adjuvamine qui est trinus personaliter, unus essentialiter regnans per omnia sæcula sæculorum.

Amen.

Finis compendij animæ transmutationis artis metallorum.

DE SIGNIFICATIONE LITERARUM.

A Significat Deum, qui eſt huius operis cauſa prima.

B Significat quatuor elementa confuſa in metallis.

C Sig. lunariam rectificatam in qua ſolvuntur metalla.

D Sig. quintam eſſentiam vini, ſeu quintam eſſentiam in ſua perfectione.

E Sig. animam metallorum, quæ dicitur Sulphur naturæ.

F Sig. ipſa metalla.

G Sig limos elementorum.

H Sig calorem primi gradus balnei.

I Sig. calorem ſecundi gradus cineris ſcilicet.

K Sig. calorem tertii. ſublimationem ſulphuris.

L Sig. animam corporum, id eſt, calcem immediatè genitam propter menſtrui diſſolutionem.

M Sig. ſpiritus corporum perfectorum.

N Sig aquam metallorum.

O Sig. aerem.

P Sig. ignem.

Q Sig inſtrumenta vitrea.

R Sig. ipſum lapidem.

TYPO-

TYPOGRAPHUS LECTORI.

NAturâ hominem πολίτικον ζῶον credunt: ego imbecillitate, & προαίρεσει: Cùm enim naturæ suæ defectum animadverteret, huic morbo mederi, à societate sumpto auxilio, tota ope contendit: dehinc varia hominum ingenia, diversas artes invenire necessitate instigante, civitates inimicitiis ortis, ad sua tutanda designârunt: postremum augescente malitia, aut adulta luxuria, reliquas artes aut casus reperit, aut invenit solertia: in quibus conservandis aut ampliandis, aut reformandis, tota studiosorum hominum vita teritur: ut cùm pro ratione finis appetitus sint diversi, & voluntas inapparens, tanquam verum feratur: Multi ad ματαιοτέχνιαν declinare ἀρχιτεκτονικῶς non satis cognito fine, ad subalternas confugere, & ut Penelopes proci cum domina non possent potiri, ad ancillas conversi sunt, sic ii quibus non ista fœlix ingenium natura largita est, ut veritatem ipsam viderent oculis, aut certè cùm vidissent ejus adipiscendæ spe frustrati, quod præ manibus erat acceperunt, nescio an satis tuto consilio: Difficultas etenim rerum operis adgrediundi, viam præcludere non debet, iis quibus adhuc aliquid superest magnanimitatis: verùm cùm aliorum causa, tum propriæ utilitatis gratia, quamplurimæ artes repertæ sint, eæ quæ plus reipublicæ sunt profuturæ, majori studio ab hominibus debent exquiri si ulla ea sanè quæ levandis humanæ naturæ incommodis penuria & morbo, operam consumit, quam ἱερὰν τέχνην καὶ θείαν vocant. In qua cùm prioris ævi homines aliquid invenissent, ea literis mandârunt: unde tot præclara hujus artis volumina, ad nostra usque tempora pervenerunt. Ego horum exemplo quantum

in me fuit, & omnibus prodesse possem, si non in componendis, saltem in publicandis operibus, quæ desiderabantur, operam dedi: verùm cùm in omnibus sit aliquid arduum, quo non superato, cum labore reparatur: si hac in arte, quod præcipuum est, agens ab omnibus est desideratum: sed quonam pacto haberetur, Iohannes Pontanus in hac brevi epistola, quam de ea arte composuit ad Artesium remisit. Quod cùm animadverterem, & exemplar hujus in manus meas pervenisset, nolui te hac luce privari: sic enim docuit nos Heliodorus ad Heraclium de arte tale ingenium esse sapientum.

Μηδὲν φθονοῦντες τοῖς θέλουσι μανθάνειν.

Sic virtus, & quæ pulchro nomine digna propagatione gaudent, & bonitas sui diffusiva esse creditur; Horum expellentem sententiam qui sibi solis sapere volũt. Quis autem fuerit hic Artesius, non satis constat, hunc Iudæum quidam existimant, de eo quædam apud Rogegerium Bacchonem, & Cardanum: quantæ autem eruditionis, hic liber poterit demonstrare, in quo si sint aliqua præter fidem, ea esse ænigmata tibi persuadeas velim: quæ verò planè physica sunt, mira sunt arte contexta. In hoc sanè illud ιωάννου ἀρχιερέως *per difficile factu, facili demonstratione patescit* ἐὰν μὴ ᾖ σωναγῶν τῶν στερέων ἀποτελεσθῇ εἰς κένον καὶ ματαίον πᾶς ὁ πόνος: *Sanè & innumera alia hoc in libro explicantur, quæ non nisi summo cum labore poßent perfici & intelligi. Hæc ergo, lector, æquibonique consule, & quod præcipuum est, amplectere: si nobis quid melioris notæ supervenerit, tu & ejus particeps eris. Vale.*

ARTE-

ARTEFII INCIPIT LIBER QVI CLAVIS MAJORIS SAPIENTIÆ dicitur.

DIVIDITUR autem iste liber in tria capitula, nec unum completur, sine aliis. Primum enim indiget secundo, & tertio; & tertium primo, & secundo. Primum enim tractat de compositione elementorum, superiorum, ac inferiorum, & naturarum æqualium, & inæqualium, & conversione eorum adinvicem, & generatione. Secundum tractat de generatione corporum mineralium, tàm naturalium, quàm artificialium. Tertium, de generatione ac plantarum & animalium, & adligamento corporis cum spiritu, & etiam animæ, ipsius animalis, cum animali.

Laudemus igitur Deum, qui est inspector omnium, nec est quod lateat ipsum, ipse enim est adligatus suis creaturis per verbum suum; & separatus ab eis, inquantum ipsas transcendit; nec enim puto quod aliquid creaverit, sibi simile vel æquale, & de magnis beneficiis, & maximum est illud, quod ipse adligavit corpus nostrum cum subtilissimo omnium elementorum, scilicet anima; quæ videt occulta, manifesta, dum tamen virtutes ipsius corporis, ipsi non prædominentur, quanto enim magis fortificantur ipsius corporis vires, tanto animæ virtutes necesse debilitari, & quanto magis ipsum corpus alteratur, tanto magis ipsius animæ subtiliatur intuitus: & propterea dixit magister noster Belenius Philosophus, ponas lumen tuum in vase vitreo claro, & nota quod omnis sapientia mundi huius circa ista tria versatur. Scilicet, circa adligamentum animæ corporalis cum anima corporali, & animæ spiritualis cum anima corporali, & spiritualis cū spirituali: Sed adligamentum animæ corporalis cum corporali propinquius est, & facilius quàm spiritualis cum spirituali. De isto enim tertio pauca scribere voluerunt sapiẽtes Antiqui; dixerunt enim, nullum ad ipsius scientiam posse pertingere, nisi fuerit natura sua, divina & spiritualis, & sua nativitas,

vitas, & enim postea dixerunt communiter sapientes omnes Antiqui sine diversitate, quod illud quod est superius, est sicut illud quod est inferius, & è converso, & omne subtile est ex grossis, & grossum ex subtili, & omnis compositio mundi sive majoris, sive medii, sive minoris est una compositio, & scias quòd omne adligamentum rerum mundanarū est sicut adligamentum numeri, videlicet ex unitatibus, denariis, & centenariis, & millenariis. Ex digitis enim numeratur prim⁹ articulus, dicendo sic 1. 2. 3. 4. quæ simul adgregata denarium constituunt, similiter si dicas 10. 20 30. 40. ex his numeris simul adgregatus centenarius exoritur: hoc idem etiam in cētenariis, & millenariis apparet, cùm enim numer⁹ nihil aliud sit quàm adligamentum unius rei, ad aliam. Manifestum est, quòd unitas numeri non sortitur naturam: cùm ergo binarium acceperimus, quoniam numerus primus est, & ipsum in duo æqualia diviserimus, manifestum est ipsius partem alteram, unitatem existere, quàm si binario addere volueri-mus, ternarius inde provenit, si verò binarium duplaris, quaternarius inde nascetur, & quaternario si unitatem addideris, quinarium tibi producet, si verò ternarium eidem addideris, septenarium inde recipies, cui unitate superaddita octonarium tibi procreabit, si iterum unitatem addideris, novenarium recipies, si verò binarium, denarium numerum tibi procreabit, eodem modo centenarii ex denariis: millenarii verò ex centenariis procreantur.

Vna verò die vocavit me magister meus Bolemus Philosophus, & dixit mihi, eja fili, spero te esse hominem spiritualis intellectus, & quod poteris pertingere ad gradum supremum sapientiæ: Interrogo te ergo & tu responde mihi? & dixi ei. Eja pater misericors, ac magister honorande, interroga discipulū, & ego sicut potero, respondebo tibi, & dixit: In quot genera dividitur Natura? & dixi in quatuor, & ille, & quæ sunt illa quatuor? & dixi, simplex, ac simplex de simplici, compositum de simplici, & compositum de composito. Et dixit: Quid ipsorum est primum? & dixi, simplex. Et ait, & quid est illud simplex? & dixi: Duæ naturæ, quarum una est agens, altera patiens: & ait; & quæ sunt illæ duæ naturæ? & dixi: Prima earum est natura caloris, & secunda frigiditatis. Quid natura caloris? est activa: frigiditas verò passiva Et dixit: Quid est post simplex? & dixi, simplex de simplici, & dixit: Quid est illud, & dixi, natura caloris, & natura humiditatis, & natura frigiditatis, & natura siccitatis: & ait: Quomodo generantur duæ illæ naturæ? & dixi: Creator

omnium

omnium in principio absque sermonis prolatione dixit, sit creatura talis, postea creata est à Deo natura, sive materia prima de qua Aristoteles in primo Physicorum, & Plato in Timæo consimiliter scripserunt, quod est primũ passivũ, sive receptivũ, quæ nõ magna, nec parva, nec subtilis, nec grossa, nec movẽs, nec quiescens ens potuit, nec alia debet nominatione determinari, nec rei cuilibet adsimilari, in qua quidem omnia principaliter exstiterunt, scilicet in potentia, quæ est, esse medium inter esse actu, & perficere, & nullo modo esse. Et ut ad actum reduceretur, creavit creaturam secundam scilicet causam agentem similem scilicet orbi cœlesti quam lucem appellare decrevit. Hæc autem lux Sphæram quandã creaturam primam intra sui concavitatem obtinebat. Huius verò naturæ, & primæ creaturæ alia creatura erat caloris & motus, unde patet aliam primam esse frigiditatis ac siccitatis: & quia naturæ illæ erant ad invicem approximatæ, repercussit calor frigiditatem, & constrinxit se frigiditas condensando se ipsam, & quia de natura caloris, & cuiuslibet rei subtilis est penetrare penetravit calor usque ad centrum frigiditatis: & quia cuiuslibet rei finis est contrarium eius motui autem opponitur tàm motus quàm quies. Ideoq; motui isti qui fuit ad centrum, sive ad medium, successit alius motus: in medio, temperavit enim se una pars caloris cum parte frigiditatis sib. æquali; & evenit ex ea temperatura natura humiditatis, & quia natura eius fuit media inter naturam caloris & frigiditatis, ideoque locum medium sortita est inter utrumque, & fuit motus ille à centro usque ad medium & à medio ad medium inter minimum & supremum, ac iterum ab infimo ad medium, hoc est à medio ad medium, inter medium & infimum, temperavit enim se una pars caloris cum parte humiditatis sibi æquali, & venit ex isto temperamento natura caloris ac humiditatis, cuius locus, ut prædiximus, medius erat inter locum caloris & humiditatis: & quia ut prædiximus natura humiditatis est composita ex una parte caloris & una humiditatis vel frigiditatis sibi æquali, sequitur, quod natura caloris & humiditatis est una pars frigiditatis, & tres caloris eodem modo natura frigiditatis & humiditatis est adgregata ex natura frigiditatis, ac natura humiditatis æqualiter. Et quia natura humiditatis medietas est caloris, & medietas frigiditatis, sequitur quod natura frigiditatis & humiditatis tres quartæ sunt, frigiditatis & una caloris. Jam igitur habemus secundam spheram. Prima naturę,

quatuor

secunda ?

ac siccus

eius

quatuor sphærarum, de quibus suprà, quarum prima frigiditatis & humiditatis quam sphæram spiritus appellaverunt sapientes Antiqui, supra istam æqualitatis naturam, quam sphæram animæ nuncupaverunt, postmodum verò naturam caloris & humiditatis, quam sphęram tertiam appellaverũt in & supremo natura caloris & siccitatis, quam sphæram appellaverunt quartam, & hic fixatur, & quia ut prædixi, cùm fuerint commixtæ illæ duæ naturæ primæ ad invicem, non fuit ex tunc motus ad sursum, & deorsum, & è converso, sed movebantur omnes sphæræ motu circulari. Jam ante diximus, quod cuilibet rei omnium extremum, sibi contrariatur & quod motus ad sursum, ad deorsum, non solum apponitur motus à deorsum, ad sursum, sed etiam quieti: ideoq; diximus, quod una pars caloris quæ non se commiscuerat cum natura frigiditatis ad generationem humiditatis remansit inferius admixta frigiditati, & quia non est dare vacuum in natura, ideoque loco istius caloris qui descenderat, subvenit quædam pars frigiditatis sibi æqualis. Jam igitur patet, quod istæ sphæræ erant ad invicem connexæ. Infima enim sphæra frigiditatis & siccitatis, in qua nihil est caloris: post ipsam verò sequitur sphæra frigiditatis & humiditatis cum tres 4. sunt frigiditatis & una caloris: postmodũ verò sphæra æqualitatis quæ est sphęra animæ cuius medietas est de natura caloris, & medietas altera de natura humiditatis. Iam aũt diximꝰ, quod sphęra humiditatis medietas est de natura caloris, & una 4. de natura frigiditatis: Sphęra vero suprema quæ est post istã, est de natura caloris & siccitatis, nec est in ea aliquid frigiditatis. Sic igitur vides quomodo sphæræ istæ ad invicem ordinantur, & ille: Jam mihi naturas caloris & frigiditatis sufficienter demonstrasti: sed quid est siccitas nondum exposuisti, & ego, siccitas: Sola est privatio humiditatis, in quo enim nulla est humiditas, siccum appellamus, & ille jam mihi sufficienter explanasti: Quid est simplex, & quid est simplex de simplici nunc ergo mihi dic, quid post illud? & dixi compositũ de simplici, & ille quid est illud, & ego quatuor elementa quæ sunt, ignis, aër, aqua, terra. At ille quomodo generantur ista quatuor elementa? & ego:

Temperavit se natura ignis alias caloris & siccitatis cum natura caloris & humiditatis, & venit ex ipso temperamẽto æquali elementum ignis, & se temperavit elementum ignis cum natura humiditatis, & venit ex isto temperamento elementum aeris, & temperavit se elementum aeris cum natura frigiditatis & humiditatis, & venit ex ipso temperamento elemen-

elementum aquæ, & temperavit se elementum aquæ cum natura frigiditatis & siccitatis, & venit, ex ipso temperamento elementum terræ. Ignis ego est aer subtilis & calidus, & siccus, aer est ignis grossus, calidus, & humidus; aqua est aer grossus, frigidus, & humidus, & aer est aqua subtilis calida & humidæ: & aqua est, terra subtilis, frigida & humida, & terra est aqua grossa, frigida & sicca. Et ille, quid est illud quod est post compositũ de simplici? & ego compositum de composito & ille, quid est illud, & ego est corpus animæ corporalis quod est de corpore animali, & corpus spiritus corporalis. Et ille, quid est spiritus corporis animalis, & quomodo generantur ista corpora ex elementis? & ego, temperavit se elemẽtum ignis cum elemento aëris, & venit ex ipso tẽperamento æquali corpus animæ corporalis, & tẽperavit se elementum aquæ cum anima corporali, & venit ex isto tẽperamento corpus spiritus corporalis & temperavit se corpus spiritus corporalis, cum elemento terræ, & venit ex isto temperamento terræ corpus corporalis corporis: Postmodum vero cum isto corpore corporali commiscuit se aqua, & temperavit se cum subtiliori ipsius, & venit ex isto temperamento corpus corporis spiritualis, & temperavit se aër cum subtili ipsius corporis spiritualis, & venit ex isto temperamento corpus animale, & temperavit se ignis cum isto corpore animali, & cõmiscuit se cum subtiliori ipsius, & venit ex isto temperamento corpus animæ corporalis, & hoc quod quærebant sapientes antiqui; & ipsum est, ex cujus temperamento cum æquali sibi temperamento, aquæ generatur, ut prædiximus, corpus spiritus corporis æqualis, ex cujus temperamento cum æquali parte terræ generatur corpus æquale; quod Sol est, & nisi essent diversæ actiones & influentiæ corporum cœlestium in ista inferiora, omnia corpora mineralia essent aurum. Omnia etenim sunt ex eodem, & animæ & spiritus eorum sunt ex una re, nec differunt, nisi secundum magis, & minus, & secundum diversitatem decoctionis majoris, vel minoris. Diversitas igitur eorum cum ex diversitate influentiarum corporum cœlestium in ista inferiora, sicut etiam numerus eorum est secundum numerum septem planetarum, à natura colores, & odores, & sapores, & accidentia cætera. Plumbum enim de parte Saturni sua natura est, ut sua natura: Stannum vero est de parte Iovis, sua natura ut sua natura: Ferrum vero Martis, sua natura ut sua natura: Aurum vero de parte Solis, sua natura ut sua natura: Argentum vivum de parte Mercurij, sua natura ut sua natura: Argentum ex parte

Lunæ sua natura est ut sua natura: cuprum vero de parte Veneris sua natura ut sua natura. Postea vero ista metalla mineralia mutantur advicem, & alterantur sicut elementa, ex quib cõsistunt. Ignis enim fit aër, & aër fit ignis, similiter aër fit aqua, & aqua fit aër, & aqua fit terra, & terra fit aqua, & sic de aliis. Et scias quod omne cõpositum ex elementis, habet in se quatuor naturas, videlicet, caliditatem, frigiditatẽ, humiditatem, & siccitatem. Quod si dicat aliquis aliquid esse compositum ex duabus tantummodo naturis istarum naturarum quatuor: dicamus ergo quod ex frigiditate & siccitate tantum: quia igitur illud compositum est frigidum, & siccum ut terra, ergo erit sua natura de natura terræ tactus & odor ut terra. Quod si dicat, quod terra est frigida, & sicca in quarto gradu, & illud compositum non est in quarto, dicemus enim, quod quoniam sunt duo ejusdem complexionis, & non differunt, nisi secundum gradus, videlicet quod unum est in quarto gradu, & reliquum in 1. 2. vel 3. Impossibile est illum qui est in 1. 2. vel 3. gradu prohiberi quin pertingat ad gradum quartum nisi propter admixtionem qualitatis contrariæ, ergo non fuit mixtum ex duobus tantum, sed ex tribus, quibus cõtrarium est positum. Et debes scire quod omne minerale est subtile terreum, & planta est subtilis minera, & corpus animale subtile ipsius plantæ. Ex elementis autem generantur corpora mineralia: & ex mineralibus generantur plantæ; & ex plantis animalia: Et quia unumquodq; resolvitur in ea, ex quibus componitur, ideo animalia quoniam resolvuntur, generantur ex iis plantæ, via resolutionis eodem modo ex plantis mineræ: mineræ autem ex elementis, elementa in naturas resolvi necesse est.

Et ille, dic mihi quid est spissum, & quid est subtile, sive delicatum? & ego; spissum est corpus, subtile autem est spiritus & subtile spiritus animalis est natura: & ille? Quid est corpus & ego: corpus est illud quod habet aliquid adparens & aliquid latens. Illud vero quod adparens est, est ejus grossicies & spissitudo: quod vero latet, est ejus subtile, scilicet spiritus & anima. Corpus autem est ex compositione animæ & spiritus & corporis, corpore autem corrupto ex tunc illud quod dicebatur spiritus postea corp⁹ nũcupatur, & illud quod anima dicebatur postea spiritus appellatur. Maximũ est igitur quoniã spiritus est subtile ipsius corporis: anima vero ipsius spiritus est subtile: omnia autẽ ista adinvicẽ, ut prędiximus, per viã cõpositionis sive resolutionis generantur, & ad invicẽ separan-

paran

parantur, & alterantur, sicut etiã de ipsis elementis prædiximus. Hoc autem non fit, nisi per ingressum unius naturæ in aliam: verbi gratia, cum aliquid volumus esse frigidum & siccum in quarto gradu, & intendimus de quarto gradu frigiditatis, & siccitatis ad eandem frigiditatem & humiditatem, mutabimus ipsum in primis de quarto gradu frigiditatis & humiditatis ad gradum ejusdem tertium, deinde ad secundum, deinde ad tertium, postremo vero ad æqualem inter prædicta, deinde ad gradum primum variamenti versus humiditatem, deinde ad 2. deinde ad 3. deinde vero ad gradum frigiditatis, & humiditatis quartum: & si iterum mutare voluerimus ad gradum quartum frigiditatis vel caliditatis & humiditatis, mutabimus ipsum in primis ad gradum frigiditatis, deinde ad secundum, deinde ad tertium, deinde vero ad gradum æqualitatis in frigiditate & humiditate; & deinde ad gradum primum variamenti, ex parte caloris, deinde ad secundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, donec fiat calidum & humidum in quarto gradu. Quod si iterum ad eundem gradum caloris, & siccitatis ipsũ reducemus, dehinc ad secundum, deinde ad primum, postremo vero ad gradum æqualitatis in calore, & humiditate: postea ad gradum primum siccitatis, deinde vero ad secundum, deinde ad tertium, deinde ad quartum, sic ergo ipsum mutabimus de gradu quarto frigiditatis [ac diversitas eorum est, secundum diversitatem corporum supra cœlestium ipsi correspondentium à natura, & odorem, & saporem semper secundum similitudinem. Dicamus ergo in principio creationis, fuit quilibet planetarum, in directo sui signi, in orbe signorum, & operabantur ergo operationes, & descenderunt in terram, donec generarentur corpora mineralia, ipsis proportionabilia, & postea movebantur ista corpora, super cœlestia: hinc ista habitudo & respectus inferiorum, & corrumpebantur mineralia prius generata, & postea rediit ille adspectus corporum, supra cœlestium respectu inferiorum, & generabantur plantæ ex eadem materia, quæ prius erat sub forma corporum mineralium, & postremo abcessit secundò motus iste, & corrumpebantur plantæ, rediit tertio motus iste, & generabantur ex istis plantis animalia. Diximus igitur quod natura corporum mineralium, est sicut natura terræ frigida, & sicca: natura plantarum est de natura aquæ frigida, & humida: natura animalium, sicut natura aëris

calida, & humida. Quod si objiciat quis, & dicat quomodo dixisti, quod natura mineralium est frigida, & sicca & natura plantarum frigida, & humida, quod nos videmus multa ex mineralibus occidere animalia per calorem suum: ad hæc itaque respondemus, quod si inveniatur minerale occidens animal per caliditatem suam, quod planta quæ est, de illa minera, multò magis operationes operabitur, & similiter animal quod fuit de illa planta, plusquam plantæ: si ergo comparetur ad plantam, quæ ex ea est: dicimus quod in comparatione ejus est frigida, & si iterum comparetur planta animali in comparatione ejus, reperietur frigida, & humida.

Capitulum secundum, de generatione mineralium.

DIcamus ergo de generatione mineralium: dixerunt autē quidam, quod natura mineralium omnium est argentum vivum cum sulphure, & dixerunt quod ex quo sive radix ipsorum mineralium est argentum vivum cum sulphure Præparemus ergo radicem, donec perveniamus ad ramos, & causa istius opinionis est, quod ipsi consideraverunt naturas corporum mineralium superficie tenus, nam in profundo, si respexissent secreta naturæ, nunquam incidissent in tales opiniones: dicimus igitur, quod dato quod argentum vivum, & sulphur sint prima naturalia corporum mineralium ante congelationem suam, tamen post congelationem, & argentum vivum, & sulphur, impossibile est, ex ipsis corporibus mineralibus generari, nam congelans suum congelandum jam ipsum alteravit in suam naturam, cujus exemplum est, de compositione saponis, si enim accipiatur aqua extracta à cineribus, & oleum cum quibusdam aliis, & decoquatur decoctione certa, generatur ex iis sapo, & si acciperetur unum quodque per se, & decoqueretur donec congelaretur, & postea laboraret quis ex ipsis saponem componere non posset: sulphur autem in primo erat aqua natura ejus frigida ac humida, & postea conversa est in aërem, cujus natura est calida, & humida: postmodum vero in ignem cujus natura est calida, & sicca: postmodum vero cum ipso igne temperavit se aqua, & fuit compositio masculi & fœminæ: & dicimus ergo quod dato quod natura, sive radix mineralium sit argentum vivum cum sulphure, non tamen debemus accipere ipsum, ex quo sunt corpora mineralia, sed magis debemus ipsum accipere quod est ex

eſt ex ipſis corporibus mineralibus, cujus exemplum eſt manifeſtum in plantis. Scimus enim quod generatio plantæ eſt ex aqua cum ſubtili terreo, ut prædiximus, & tamen ſi acciperemus aquam, & terram, nunquam generaremus plantam non ergo accipimus illud ex quo eſt planta, ſed illud ex quo animal, quod eſt ex planta, ſcilicet ovum ipſius poſtquam ſcimus quod illud ovum generatur ex terreo ſubtili cum mixtione ipſius aquæ, commendamus ipſum terræ, donec illud quod fuit diminutum compleatur. Et dicimus etiam quod generatio metallorum in ventre terræ, fit hoc modo, cum ſol agat in iſta inferiora, per caliditatem ſuam calefacit terram, & remanet pars ipſius caloris in interioribus terræ, & cum aſcenderit ſol ſuper terram, & invenit, quod calor ſit in terra abſconditus, calorem ſibi ſimilem naturaliter, oportet aſcendere una cum parte caloris noviter generati cum occurrerit ſibi aliqua pars aquæ ſolvit ipſam, & convertit in vaporem, qui quidem vapor movetur aſcendendo donec currat ſuper ipſum calor proportionabilis: cum vero deſcenderit ſol verſus occidentem, diminuitur calor proportionabilis, donec condenſetur vapor, & deſcendat diſtillando: Sole autem iterum oriente caloreque ipſius iterum, ut prius deficiente deſcendet ſecundo diſtillando, ſic quod non ceſſat continuo ſubtiliare, & diſtillare, donec totum oleum ſolvatur, quod in iſta aqua conſiſtit, & commiſceatur ipſi aquæ, totumque convertatur in oleum. Quod ſi invenerit aliquam partem ſulphuris, & admiſceatur: & ſi ergo fuerit quantitas aquæ æqualis quantitati ipſius ſulphuris, ac paulo magis, ſcilicet quantum ſufficiat ipſum incorporare, generatur ex eo aurum vel argentum, & ſic de aliis ſecundum quantitatem ipſius decoctionis: Si vero fuerit quantitas ſulphuris major quantitati ipſius aquæ, generabitur ex iis corpus minerale quod non erit de minera ipſorum ſeptem. jam diximus quod in generatione artificiali ipſorum corporum mineralium, non querimus illud ex quo ſunt ipſa corpora: ſed illud quod eſt ex ipſis, ſicut etiam in ipſis plantis exemplificavimus: diximus enim, quod accipimus ovum ipſius plantæ, & conſideramus de quo eſt illud ovum, & poſtquàm ſcimus illud eſſe ex terreo ſubtili cum mixtione aquæ commendamus ipſum terræ, ſic etiam in mineralibus accipimus ovum ipſum, & deinde conſideramus unde generatur ipſum, & poſtquam ſcimus unde generatur, ſcimus enim quod ex iiſdem oportet nutriri, ſcimus autem quod ipſum ex quo genera-

tur ovum illud est admixtio ignis cum aqua, & etiam diximus, quod sine complexione maris, & fœminæ, nihil omnino generatur. Cum autem præparemus ipsum præparatione sibi debita, generatur ex ipso aurum, vel argentum: & scire debes quod hoc non fit sine putrefactione, & solutione, sicut nec in plantis contingit, non enim ingredietur super ipsum ignis sine humiditate. Illud igitur quod est causa ingrediendi, est calidum, & humidum, non enim adligatur natura nisi naturæ sibi propinquiori. cum ergo occurrerit humiditas solventis humiditati ipsius soluti, adligatur humiditas humiditati, sed nos non solvimus totum compositum, quia si solveremus ipsum simul, tunc ovum corrumperemus ipsum, sed solvimus partem post partem, donec illud, quod est contrarium naturæ solventis recedat à soluto, Et scias quod in hoc differt ovum plantæ ab ovo mineræ, nam ovum minerale non putrefit absque contritione sive molitione, non enim ingreditur solventis humiditas in ipsum absque molitione, propter adhærentiam partium ipsius soluti adinvicem. In ovo autem plantæ si moleremus ipsum corrumperemus figuram ipsius plantæ, quæ est in ipso in potentia: ignis vero, ut prædiximus, quamvis sit agens in corporibus, tamen aër, sive caliditas, & humiditas est causa ingrediendi, sed quia humiditas ipsius aëris est contraria siccitati ipsius, ideo requiritur necessario aquæ ipsius frigiditas, quæ temperet ipsum, & quia aqua non fixatur in igne sine terra, ideo requiritur etiam necessario terra, quę figat ipsam aquam. Iam autem sæpè diximus superius, quod generatio non fit, sine maris, & fœminæ conjunctione. Ignis autem & aër sunt masculina, aqua autem, & terra sunt fœminina, & ignis est masculus aquæ, & aër est masculus terræ: sed ignis non admiscetur terræ absque mediatore aëre, est enim aër propinquus ignis ratione suæ caliditatis, & est vicinus aquæ ratione suæ humiditatis. Iam autem diximus frequenter, quod naturam natura amplectitur sibi similem: aër ergo ratione sive concordia, cum utroque factus est concordans inter utrosque generationis, similiter vero aër contrariatur terræ, secundum utramque qualitatem: est enim aër calidus, & humidus, ut prædiximus, terra autem frigida, & sicca, aqua vero ratione suæ frigiditatis convenit cum terra, ratione vero suæ humiditatis convenit cum aëre, aqua igitur inter aërem, & terram est medians, & concordiam generans. Manifestum igitur est, quod aqua, & ignis non copulantur adinvicem, sine aere mediante in una extremitate,

aquæ

& et-

& etiam sine mediante terra in alia sua extremitate: & hoc est quod volumus.

Quia igitur jam declaravimus, ovum minerale generari ex igne, & aqua, & etiam per consequens, ex iisdem nutriri. Ignis vero, ut prædiximus, est masculus, aqua vero est fæmina, tunc est nostrum nobis investigare istum masculum, donec inveniamus ipsum Iam autem diximus superius quod corpora mineralia sunt de natura terræ, cujus natura est frigiditas, & siccitas, quod quantitas ignis in ipso est modica, nisi in potentia minor quam ad gradum secundum, quoniam de vegetabili actu veniunt ejus naturam frigidam, & humidam, & quia naturæ frigidæ, & humidæ tres quartæ, sunt frigiditatis, & una caloris, & illa etiam quarta caloris est profunda, in illis tribus partibus siccitatis, ideoque ascendendum est ad tertium gradum, quod est animal, & quia natura animalis, ut prædiximus est calida, & humida, manifestum est igitur, quod sint tres quartæ caloris, & una quarta humiditatis: sed quia animal quando completur est commixtum, & temperatum suum grossum, cum ipsius subtili, ideo non est illi motus à deorsum, ad sursum: ideoque accipimus de animali illud, illud quod non completur, & commendamus cucurbitæ, & alembicis ad distillandum, & distillamus primum aquam, cujus manifestum est albedo, ignis vero occultum est rubedo, deinde destillamus aërem, cujus manifestum est citrinitas, ejus vero occultum est viriditas, & remanet ignis in ipsa terra. Accendimus ergo super ipsum fortiorem ignem sine pietate donec extrahamus totum ignem à terra mortua nigra, in qua non est vita: postea servamus ipsam aquam scilicet aërem,, & ignem, & unumquodq; in suo vase ad horam conjunctionis: & postea accipimus terram istam, & jungimus super ipsam ignem, donec facta sit alba & postquam ita fecimus, accipimus de unaquaq; adinvicem istorum partes æquales, & commiscemus adinvicem ea: & quia ista aqua est æqualiter composita, ex quatuor naturis Non habemus timere in nostra operatione, inde ad si curramus à corruptione Tingitur enim cum suo igne, & ingreditur in suum oleum, & præservatur etiam à combustione in sua aqua, figitur in suam terram, aqua enim est adligata terræ per suam frigiditatem, & aër aquæ per humiditatem, ignis aeri per eandem, verbi gratia, ex compositione martis qui est calidus, & siccus cum Jove frigido, & humido generatur sol. Sed scias quod commixtio est duplex, est enim cõmixtio totalis

& particularis: Particularis est, cum commiscetur, corpus corpori, sed spiritus non commiscentur adinvicem, sicut accidit in istis corporalibus fusibilibus, in sua commixtione, cum sola ignis fusione: commixtio vero totalis, cum commiscentur cum temperamento corpora corporibus, & spiritus cum spiritibus. Hoc autem non fit sine putrefactione, modo autem ostendamus, quare dixerunt sapientes Antiqui quarum una pars istius elixiris, cadit super mille, unde secretum est, quodquodlibet subtile occupat loci sua septuplum respectu loci a grosso occipati. Vna autem pars caloris convertit lunam in Solem, & hoc autem si fuerit accepta de minera ergo si fuerit de re vegetabili una pars convertit 6. partes Lunæ in solem, si vero fuerit de animata, una pars convertit 36. partes, & hoc in primo gradu subtilitatis. sed si fuerit in secundo gradu, una pars convertit 138 si in tertio 228: & si in 4. & ultimo gradu iterum convertit centuplum ejus: & hoc est quod volebamus. Iam enim determinavimus de generatione corporum metallorum sufficienter, & hoc tam de naturali quam de artificiali, & cum hoc complevimus istud capitulum.

CAPUT TERTIUM.

Incipit caput tertium, in quo agitur de generatione plantarum, ex mineralibus & similiter de generatione animalium ex plantis, & de adligamento spiritus ipsius, plantæ cum planta & etiam alligatione animæ, cum ipso animali.

POstquàm diximus de naturis æqualibus, & inæqualibus & de elementis scilicet superioribus, & inferioribus in primo capitulo, ac etiam de generatione mineralium in secundo, dicemus ut promissum est, in hoc tertio capitulo de plantis animalibus, & eorum generatione. Dicamus igitur sicut in primo, quod temperavit se aqua cum terra, & generatur ex isto temperamento petra, deinde temperavit se aer cum petra, & generabatur ex ea terra: & manifestum est ejus frigidum, & siccum: ejus vero ocultum, calidum, & humidum: postea vero cum ista terra temperavit se aqua: jam autem superius diximus frequenter quod natura naturam amplectitur sibi viciniorem. Humiditas, ergo aquæ fuit adligata humiditati aeris, & frigiditas aquæ terræ frigiditati, humiditas vero aeris fuit adligata calori ipsius. Cum ergo ascendit sol orientalis, calor ipsius aeris adligatus, calori ipsius solis, necesse ergo habuit se extendere illa planta, & cresce-

crescere: & quia jam diximus, quod frigiditas aquæ fuit frigiditati terræ adligata, ascenderunt cum ipsius aquæ partibus partes subtiliores ipsius terræ, & temperaverunt se, & commiscuerunt se cum ipsis partibus aquæ, & generabatur ex iis ovum ipsius plantæ, in quo quidem ovo, erat planta potentialiter: postquàm vero pervenit ipsum ovum, ad terminum sui variamenti, abscondita est ab ovo, sua humiditas, quâ nutriebatur, & induratum & exsiccatum est. Postquàm ergo scimus quod materia ipsius ovi est admixtio partium terræ subtilium, cum ipsius aquæ partibus, scimus ergo quod ex iis oportuit illud nutriri donec illud quod fuit in potentia reduceretur ad actum, & generaretur ex eo planta, cujus flores, fructus & folia essent ex ipso. Sed differt illud ovum ab ovo mineræ in hoc, quod non indiget trituratione, ad hoc quod humiditas putrefactionis ingredi possit partes ipsius, ejusque partibus commisceri: quod si tereremus ipsum, corrumperemus formam plantæ, in ipso potentialiter existentem, & converterentur folia in non folia. Nec etiam in partibus ovi ipsius plantæ erat tanta compactio quæ prohiberet humiditatem ipsius subtilis admisceri humiditati ipsius corporis solvendi: Sic ergo constat substantiam ipsius plantæ consistere ex partibus aquæ admixtis ipsius terræ partibus subtilibus. Nos autem diximus in præcedentibus, quod planta est subtile sive delicatum ipsius mineræ, & quod generatur ex temperamento aquæ cum eodem. Hæc igitur est generatio.

AD LECTOREM.

PRaxim theoria priscis genuit, & aliquando opus admiratio, Iris admirationem, Irin contemplatio est sequuta: In Didascalicis autem prior pars obtinere videtur: Sanè & hunc ordinem Artesius imitatus est. Descriptis enim iis, quæ necessaria erant, ad naturæ cognitionem, ad artem nunc accedit. Sed quoniam οὐ μόνον ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ πολύτων καλῶν ὑδρῶτα θεοὶ προπέροιθεν ἔθηκαν. *Ideo ænigmaticωs hoc tertium caput descripsit, & quia Iudæus Magicωs. Nec te moveat, Lector, comparatio de dæmone facta: Sic enim pridem Stephanus ad Heraclum:* περὶ ποιήσεως χρυσοῦ *de subtilatione, cujus rationem reddit his verbis:* ἵνα ἐξορφανισθῇ τις ὕλης, καὶ γευήσεται μόνη ψυφὴ καὶ πνεῦμα, καὶ πῦρανοφερὲς, καὶ χρῶμα λάβῃ, καὶ πνευματικώτερον γένηται, καὶ καθεκτικώτερον: ἅτε δὴ ὡς ἐπιπέδοντο σῶμα, ὡς τὸ τῶν δαιμόνων καὶ τῶν ἐπιδσερχομένων. *Charactes autem Auctori huic, familiares fuisse, in velandis scientiis testatur etiam Rogerius Baccho, de adrabili potestate artis & naturæ. Horum ergo formam nedespicias forte enim aliquid, significant: non enim omnia quæ in figuris ponuntur significare aliquid putanda sunt: multa enim propter*

pter illa quæ ſignificant, ordinis, & connexionis gratia ſunt adjuncta. Solo vomere terra proſcinditur his te monitum velim, quæ hoc in capite ſcripta ſunt, analogicè omnia ſumenda eſſe, & de nulla re minus quam de magia ſcripſiſſe Arteſſum, quod & forte aliquando adnotationibus demonſtrabimus.

De generatione animalis.

GEneratio autem animalis ex planta est, secundum quod narravimus, si Deus voluerit, quod quando putrefit planta in ventre ipsius animalis, separatur ejus subtile à grosso post ejus putrefactionem: & quia jam diximus, quod natura ipsius plantæ est frigida & humida, & quod ipsa generatur ex temperamento aquæ, cum partibus terræ subtilibus. Facta igitur putrefactione separantur partes terræ grossiores, à partibus aquæ: & quia natura aquæ est frigida & humida, ut prædiximus, temperavit se una pars istius frigiditatis, & humiditatis cum parte una sibi æquali caloris & humiditatis in ipso animali existente, & generatur ex ipso temperamento, natura ipsius animæ, quæ est natura æqualitatis, reliqua vero pars ascendit ad cerebrum, ex qua generatur natura ipsius sensus: & quia ut diximus tres suæ quartæ fuerunt lux & una obscuritas, manifestum est ergo quod in natura ipsius sensus, natura lucis tenebris dominatur: repercutitur lux illa, à parte tenebræ, ad cor, & illuminat ipsum, & hoc si fuerit animal. Erectæ staturæ, non habet sensum in ipso corpore latum, in quo adunetur, sed spargitur per ipsum corpus, & hæc est causa cur cætera animalia non discurrunt ut homo. Comparatio vero corporis humani consistit in quadam commixione æqualium naturarum, cum inæqualibus. Naturæ vero æqualitas, consistit in compositione hominis, in duobus: quorum unum est æqualitas adparens sive extrinseca, aliud est æqualitas intrinseca, & est natura ipsius animæ, de qua prædiximus. Qualitas autem adparens consistit in æquali composione ipsius corporis, ex quatuor humiditatibus, quæ sunt sanguis, & est calidus & humidus de natura scilicet ipsius aeris, & cholera calida & sicca, & natura ignis, & Phlegma, cujus natura est frigida, & humida: de natura ipsius aquæ, & melancholia frigida & sicca de natura terræ: Æqualitas ergo istorum humorum, est causa conjunctionis animæ cum corpore, si autem corrupta fuerit æqualitas adparens corrumpetur per consequens ligamentum animæ cum corpore, & accidit animam tum à corpore separari, & hæc quidem separatio mors appellatur. Hoc autem non contingit ex quolibet, recessu ab æqualitate nisi forte fuerit notabilis in quantitate: si autem fuerit ista quantitas parva, accidit ex hoc fortassis ægritudo & perturbatio, donec per medicinas convenientes

nientes ad æqualitatem iterum reducantur: & fortasse sunt quædam infirmitates ex quibus adjunget se diabolus humore egrediente à temperamento ac perturbante ipsam sanitatem, & hoc maximè accidit in infirmitatibus, ex cholera provenientibus, cujus causa est ista: quia enim, ut jam diximus, natura ipsius choleræ & calida, & sicca, ut ignis; corpus autem diaboli ex duobus est compositum, scilicet igne & aëre: & nos diximus in præcedentibus, quod omne subtile ingreditur in omne grossum, manifestum est igitur, cum ignis sit subtilior aëre quod adparēs corporis ipsius diaboli est aër, ejus vero ocultum est ignis: & hæc est causa ocultationis ejus ab humanis aspectibus cum medium, per quod videmus omnia, sit aer, qui est conjunctus oculo nostro. Cum ergo interius diaboli sit de natura ignis, manifestum est, ipsum contrariari, & inimicari ipsius animæ naturæ, quæ est natura æqualitatis: cum ergo accidit corpori ægritudo de natura ipsius coleræ in corpore, & quia diabolus ad ipsum occultum est de natura ipsius choleræ adjungit se cum colera, & augmētatur ejus dominium super aliis humoribus, & tantum potest prædominari, quod recedit anima à corpore, & separatur ab eo. Sed qui sciret facere descendere ipsum lumen, cujus natura est contraria naturæ ocultæ ipsius diaboli, tunc corrumperetur perfectio ipsius diaboli, & destrueretur, & recederet, ab homine infirmitas, & rediret sanitas, & staret homo quietus, & pacatus. Sed modus per quem homo facit descendere spiritum ipsum, est ut sciat naturam Planetę cujus spiritum quærit descendere, & colorem, odorem, & saporem ipsius: postea præparet adparens ipsius corporis, cum colore, sapore & odore supradictis: ut qualis color est accipiat vestimenta illius coloris, & apperiat occultum sui corporis cum natura & sapore, & quod accipiat cibum confortantem corpus suum à variamento, & accedat ad gradum æqualitatis, & illud non debet latere ipsum, qui quærit facere descendere spiritum: & non dimittat, nec cesset ab isto, donec faciat stomachum suum recipere cibum illum ac non abhorreat, & non adpetat alium, qui prohibeat ipsum ab adpetitu ipsius, & sit in qualibet hora ipsius Planetæ levatus directè, & humiliando se & rogans creatorem, ut compleat voluntatem suam, & cum complebitur voluntas sua, & desiderium reddat gratias suo creatori. Postea adspiciat cum ingredietur stella illa, in directo sui signi, ut non ingrediatur per Planetam contrarium: Postea faciat de corpore quod est de Planeta illius crucem, & sit perforata à summo usque ad deorsum, & erigatur super

super duos pedes, & equites super figuram quæ est conveniens rei quæsitæ, ut supra leonum vel serpentem pro bello, sive victoria, vel ad faciendum timorem inimico: vel super avem pro salvatione de magnis laboribus, vel super cathedram querendo exaltari. Causa autem quare nos accipimus formam crucis est, quia nescimus rem cui adsimilatur spiritus cujus descensum querimus; nos autem scimus quod spirtus est res creata, & omne perfectum est corpus, & corpus habet longitudinem & latitudinem, ad modum crucis, nos autem diximus in precedentibus quod natura quælibet naturam amplectitur sibi similem: hæc est ergo causa, quare figuram crucis ceteris figuris prætulimus in hac parte, & si quæris aliquos subjicere ut tibi obediant tanquam servi suo domino hæc est figura. O I I X O O I L ver. I Postea si fuerit homo, & noveris stellam dominantem in sua nativitate, facies figuram illius hominis de minera quæ est de parte illius planetæ, in hora sua, & sic adspiciens ad signum stellæ sibi contrariæ in natura, & sit cum ipsa in ipso signo, & si sit illa stella infortunata, postea ponat istam figuram quæ sit ad primam O V I 2 L I ver. I I.

Et si non fuerit ista stella prædominans, faciemus septem figuras, de septem petris, quæ sunt de natura septem plantarum, & si sint istæ de natura Saturni arsenicum de natura Iovis magnes de natura Martis rubinus de natura Solis alumen de natura Veneris, Mercurij lunæ christalus.

Post de quolibet fiat una figura, in hora sui Planetæ, & cum isti lapides respiciunt crucem in oriente, videmus quod figura in natura animatur, & cum adligat se spiritus ad crucem habet potestatem figura humana, supra figuram illam, sive fuerit homo, sive non homo. Postea accipimus turribulum de minera illa de qua fecimus crucem, & sit perforatum in sumutate ne possit fumus egredi aliunde, postmodū accipimus lectum nitidum & mundum non opertum: sed sub divo, & adsternatur herbis, quæ sunt de natura ipsius Planetæ, cujus spiritum quærimus, & non sit in illo loco aliud: neque longe, neque prope, & accipemus etiam suffuemigia quæ sunt de natura illus plantæ & ponemus in turibulo supradicto & situetur, ut salire possit fumus directus per foramen crucis, & fiant omnia supra dicta in hora planetæ, cujus quærimus spiritum descendere: postea adligatur spiritus superior suo simili, cujus exemplum est, quasi cum accipimus duas candelas accensas, quarum una extincta, de directo supponatur alteri non extinctæ, illa quod fumus, ab inferiori

feriori aſcendat ad ſuperiorem, deſcendit flamma à ſuperiori ad inferiorem, & accendit eam, & eſt modus faciendi deſcẽdere ſpiritus. Cum ergo deſcenderit ipſe ſpiritus qui eſt anima, animalis ſive ſpiritualis & invenerit corpus præparatum, ut prædiximus, penetrat in ipſum, & adligat ſe animæ corporali, quia ſcilicet anima corporalis eſt oculta in quolibet corpore, propter ſimilitudinem unius iſtarum animarum, cum alia in natura. Si vero corpus non fuerit debitè præparatum, corrumpit ipſum & deſtruit, & poſtea revertitur ad locum ſuum. & etiam oportet ut ſolvamus de corpore de quo facta eſt crux, cum aqua æquali in naturis ipſius putrefactionis quouſque ſe temperet ſua anima corporalis cum ſuo corpore: deinde illud ſuffumigamus cum ſuffumigio, ut adligetur illius corpus cum ſuo elemento, & erit cauſa eadem adligamenti in corpore inferiori quouſque adplicet ſe ad ſui ſimile, & debes ſcire quod quilibet planeta habet dimidium finem, & diſpoſitionem ſuam propriam: poſtmodum ſi ille cujus diſpoſitionem quæris, habuerit etiam diſpoſitionem generalem, erit effectus major & fortior: & ſcias quod non adligatur anima ſpiritualis cum anima corporali, niſi per modum ſimilem: iſte & illud eſt unum de maximis ſecretis, ſed adligamentum animæ ſpiritualis cum ſpirituali quæ eſt anima hominis, per iſtum modum fieri debet; quia cum Planeta prædominans cujuslibet nativitatis, diſponit ipſum in hora adligamenti animæ cum ſuo corpore, cum vero mutatur corpus, de corporeitate ad ſpiritualem, ut ſi fiat corpus ſpirituale, deinde ad animalitatem, ut de ſpirituali fiat animale, adligatur anima cum ſuo elemento, & videt, & cognoſcit quæ prius videre non poterat, nec cognoſcere. Si autem planeta prædominans alicui nativitati, fuerit infortunatus, infirmabitur ille homo, quandiu prædominabitur vis ipſius corporis viribus ipſius animæ, vel etiam fuerint æqualia, ſed poſtquam adquiſivit anima prædominium ſupra ſuum corpus ex tunc & nocere non poterunt, illa infortunia nec accidet, ſibi ex hoc impedimentum: Poſteaquam vero ſciverit illud, accipiet indumenta quæ ſunt in colore convenientia, & cibaria & adſueſcet ſe illis cibariis, donec ſtomachum ſuum faciat illa recipere, nec alia adpetat, adſueſcatque paulatim, & paulatim ſcilicet primo, comedere ſemel in die: poſtea in duobus diebus ſemel: poſtmodum in tribus, donec pervenerit ad illud quod poſſit ſemel tantùm in octo diebus comedere abſque tædio & fatigatione deſiderij, & perveniet ad quæſitum: poſtmodum verò ſcias

ſcias quod diſcenſio ſpiritus eſt duplex: Prima eſt diſcenſio ſuæ diſcenſionis, & ſecunda obedientiæ. De prima dictum eſt ſufficienter: deſcenſio vero obedientiæ eſt promptitudo ſervitutis ſpiritus deſcendentis reſpectu ejus, adquem deſcendit ad peragendum ejus voluntatem, ſive explendum: & ex maximis ſecretis etiã ꝙ homo ſciat, quod õne groſsũ fit ſubtile, & om e groſsũ fit ſpiritus, & õne ſpirit⁹ fit anima, & ſubtiliatio ſua dividet ſe in duo, videlicet in illud quod mutatur in aliam naturam, cum combuſtione ignis ac elementi, & in illud quod non commutatur per combuſtionem ignis, operatur tantum, & hoc ſecundum eſt quod quæſierunt Philoſophi. Omnia enim quæ indigent ſublimatione de rebus confectis ſunt tria videlicet corpus corporale, primum minera cujus ſubtiliatio eſt de ſuo exteriore ad interius ? ſecundum eſt corpus ſpirituale, id eſt planta cujus ſubtiliatio eſt de utroque ſimul, tertium eſt animal cujus ſublimatio eſt à ſuo interiore ad exterius ſi Deus voluerit.

Explicit Clavis ſapientiæ Majoris.

PHILO-

PHILOCHEMICIS HELIOPHILVS A PERCIS PHILOCHEMICUS. S.

AD asserendam veritatem artis chrysochemicæ (quanquam ea multorum impostura pessimè audit, & à prudentib. ac cætera doctis, quasi nulla esset, planè proscribitur) hanc disquisitionem instituere visum est, qua causæ aperiuntur ejus difficultatis, ac quid sentiendum sit, certis indiciis ostenditur, HELIA artis (quem vocant) in lucem producto. Itaq; patientem Lector huic disquisitioni aurem accommodabit, dum quid sibi Helias velit, perpenderit, ut metallorum transformationem rectiùs intelligat.

Constat inter eos, quorum sententia chymiæ adversaria est, nullos magis obniti, quàm Physicos & Theologos. Vtriq; quæ ex principiis & fontibus naturæ hauriunt, quibus efficere conantur transformationem metallicam partim ἀδύνατον esse, partim ordinē creationis adversari, in progressu ipsius tractionis disputabimus. Quæ autem merè Theologica sunt, & cum principiis physicis parum aut nihil commune habent, ea paucis nunc præfando quasi delibabimus. Sunt autem ferè duûm generum: ab Exemplo & usu. Exempla singularium & universorum.

Prioris generis argumentum præbet hujusmodi.

Omnes scientiæ naturales ac licitæ notæ fuerunt Salomoni: Scientia artis chemicæ, quæ transformationem metallorum docet, Salomoni fuit ignota:

Ergo scientia artis chemicæ, de metallorum transformatione, nec naturalis, nec licita putanda est.

PRopositionis vis inde dependet, quod omnium mortalium sapientissimus fuerit Salomon, non solùm recti judicij excellentiâ, & actione ac prudentia politica, sed etiam, quod de omni quæsito rerum naturalium & contemplationis physicæ disseruerit, à Cedro Libani usq; ad hyssopum parietis, & de jumentis volucribus & de reptilibus ac piscibus: unde Reges universæ terræ, & imprimis Austri Regina illa sagacissima (ut priscis olim Philosophis apodemicis usu venit) ad eum audiendum accessit. 3. Reg. 4. 10. Itaq; major propositio videtur ἀνένστατος.

Minor multis probatur argumentis. Nam ex sacris literis perspicuum fit, (contrà quam chymici nonnulli hallucinantur) Salomoni divitiarum affluentiam tantam, non quidem ex chymia, sed ex innumeris provinciarum locupletissimarum tributis, exactionibus, vectigalibus, Regiis donationibus & largitionibus constitisse: maxime verò ex auro Ophir Tharsis advecto. Nam præ auri copia argentum viluit, cujus tantum, quantum olim esset lapidum, Hierosolymæ suppetebat. 3 Reg. 10. Quòd si hæc auri affluentia domi nascebatur, aut ullo artificio chymico parari poterat, quorsum foris quæreretur peregrinationis triennalis per maria periculo? quorsum pretio animarum redimeretur pretium terrenum, quod domi gratis habere liceret? Sic enim 2. paralipom. 20. legimus, naves attritas sub Iosaphat divina ultione. Consequens igitur, Chymiam Vanam esse, ac proinde nec naturalem, nec licitam. Respondemus ad majorem propositionem, eam ἁπλῶς admitti non posse, sed cum conditione esse intelligendam. Pendet enim à circumstantia optionis & Voti, quo Salomon nec gloriam, nec divitias, nec inimicorum animas sibi, nec longævitatem postulavit, sed moderanti populi Sapientiam. Et si igitur ei Deus ad sapientiam ultrò etiam gloriam & divitias adjecit, quãta Regum nulli contigere: tamen longè est divisa sapientiæ ejus donatio, ac divitiarum adjectarum. Illa enim non studiis disciplinarum & institutione parta, sed planè θεόσδοτος fuit, & extra communem rationem collata. Divitiæ vero communi ditescendi more adjectæ, ex exactionibus & tributis, & auro cum Rege Hyram aliunde importato. Quod si verò divitias postulavisset Salomon, loco Sapientiæ, quis non videt, Deum singularem ipsi monstraturum fuisse parandarum opum viam, peræque ac exsorti Sapientia eum ornavit? Itaq; argumentum non tàm diluitur, quàm retorquetur. Hinc enim apparet, esse aliquem concessum modum, & Deo non adversantem ditescendi rationem, quâ aurum & argentum non more communi, sed per scientiam exsortem, θεόσδοτον, non Diabolicam, multiplicari possit, licet Salomoni, si respicias conditionem ipsius voti, hæc scientia atq; exsors ditescendi ratio perindè fuerit ignota, atq; hodiè paucissimis est pervia. Atque hinc suspicari licet, cur de fossilibus, & rebus metallis, sicut de vegetabilibus & animalibus expresse disseruisse non legatur. Cui verò sit dubium, Dei munere exstare exsortem scientiam rerum metallicarum talem, quà & aurum & argentũ multiplicari, non certè contrà

trà ordinem, ſed ex ordine naturæ, æquè poſſit, atque multiplicatio ſolet fieri in vegetabilibus: quæ ratio ſi cui ab ipſo Deo immediatè ſive per homines patefacta fuerit, is rectè illam, naturæ veſtigiis inſiſtens, pertractare poterit. Quicquid enim extra naturæ ordinem & motum ſuſcipitur in hac arte ultrô vanum & inconceſſum eſſe ipſimet agnoſcimus, & ultrò talia averſamur ac deteſtamur.

Occurrunt verò hîc nonnulli & ajunt non poſſe nos addere cubitum ad ſtaturam noſtram, nec capillum unum album aut nigrum facere, ut eſt Matth. 5. & 6. Luc. 12. Si igitur quod minimum eſt, non poſſumus præſtare, quomodo transmutabimus metalla? Reſponſio facilis eſt: Hæc quò ad noſtram voluntatem ſic dici, nempe, quòd jurando per caput ſollicitéve cogitando nihil tale ex poteſtate & viribus propriis facere queamus: interim medicamentis naturalib. nihil vetat ex atris capillis facere albos: non contra, ſed ex ordine & viribus naturæ ipſius, ut lippis & tonſoribus notum eſt. Simile huic eſt, quod nonnulli dictitant Deo chymiſtas adverſari, qui quæ in ſuo ordine & juxta ſuam ſpeciem perfecta creârit, ipſi velint in genus melioris transmutare. Verùm eâdem ratione non licebit pyris poma inſerere, aut ſylveſtria in cicuria traducere, aut fructus exoſſatos arte producere, aut ex verme bombycino papilionem elicere, & quæ ſunt id genus varia naturæ arcana. Nos nihil hîc contra ordinem naturæ tentandum eſſe, iterum atq; iterum profitemur. Quod ſi natura ipſa proprio ſuo motu metalla transmutat, ut ferrũ in cuprum, ligna in lapides, &c. Quid nĩ licebit etiam artificio, naturæ æmulo, corrumpere formam unius metalli, & per naturæ motum ac debita media, pretioſius ex viliori metallo producere? quâ de re poſtea.

Alterum argumentum ab exemplo eſt univerſale, idque hujuſmodi:

Si chryſochimicum artificium aliquod eſſet, quò rectè diteſcere liceret, aliquod eius veſtigium in ſcriptura, aut in tota Antiquitate extaret.

At nihil tale extat. Ergò &c.

RESpondemus Scripturam non ideò datam nobis eſſe à Deo, ut in ſpecie doceat, quinam modi diteſcendi ſint liciti: Sed in genere ſatis eſſe eam tradere. Nihil ſine labore parari: Nihil ſine benedictione Dei (quod plerique chymiſtæ plus ſatis experiuntur) Neminem ſcienter eſſe defraudandum. Nec media cum lege Dei & charitate pugnantia eſſe

tentanda: Deniq; non usum & possessionem divitiarum, sed abusum, & mentis depravationem damnari, ut perniciosa & Deo adversa, &c. Tale quidem cum nihil in naturalem chymiam per se cadat, quod cum scriptura pugnet, certè à legitimis ditescendi modis excludi nequit, licet in specie nullo scripturæ exemplo, vel documento fiat evidentior: imo licet Patriarchæ & cæteri, qui fuerunt divites, non ex chymia, sed aliunde ditati fuisse legantur. Atq; idem sanè de tota Antiquitate dici potest. Etsi enim nullum prorsus extaret chymiæ documentum vel vestigium, tamen non efficeretur, nullam propterea esse ac fuisse artem, vel propterea eam fore per se illicitam. Itaque totum connexum est infirmum. Sed respondebimus tamen ad minorem. Quum Scripturæ studiosè adhibeant non solùm similitudines metallicas, sed ipsi Dei servi res metallicas, insuper & gemmarias tractârint, satis apparet, studium earum rerum, quatenus ductum naturæ sequimur, non posse in quoquam repræhendi. Quod ad similitudines, certè D. Paulus 1. Cor. 3 de auro argento, & pretiosis lapidibus agit, quæ non exuruntur. Manent enim in igne, omnibus aliis in fumum abeuntibus metallis, ligno, fœno & stipulis, nomine combustibilium rerum propositis. Quam quidem similitudinē à fulminatione per plumbum factam, sicut & Esa. 1 de exploratione monetaria, cùm *Excoquam*, inquit, *ad purum putum scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum*, quam diu Theologi non intelligunt (ut & alia ejusmodi loca plurima) inter sacrum, ut ajunt, & saxum hęrent. Quid verò de Mose dicendum, omni sapientia Ægyptiorum erudito? Heb 7. licet majores arbitratus sit divitias, probrum Christi, quàm Ægyptiorum Thesauros, Heb. 11. Nam veteres testantur (ut auctor est Suidas) ad Diocletiani usque tempora Chrysopeiam inter Ægyptos fuisse celebrem: & ut refert Augurellus imperio Romano Diocletianum ex arte illa metuisse, an Sybillinis monitis nec ne, parum compertum habemus. Licet autem quò ad chymiam in specie de Mose nihil constet, tamen æneum serpentem jussu Dei & fecit & fudit: aureum verò vitulum jussu Dei combussit & contrivit, usque adeò, ut inspersum aquæ, populo bibendum propinârit, Exod. 32. Quod an ulli uspiam aurifices hodiè præstare possint, ut aurum comburendo fiat potabile, ipsi viderint. Iam verò Reges Christum adorantes, & *Aurum, thus, myrrham, Regique, hominique, Deoque* offerentes, non frustrâ Magos, nempè naturales, donorumque suorum scientes & gnaros fuisse constat, sicut & Arabes hac ipsa scientia

entia Chrysochymica leguntur præditi, quorum nonnulla adhuc extant monumenta. Sed inquies, nihil hæc ad Rhombum, necdum liquet de transmutatione metallica. Age, igitur, vel ex S. Scripturis aliquid promamus, tincturæ Philosophorum non absimile, undè constet aliquid auro pretiosius extare, aurificæ tamen naturæ. Habetur Apoc. 21. v. 18. *urbem sanctam fuisse aurum purum, similem vitro puro*: quæ per similitudinem dicta, summam excellentiam gloriæ cœlestis Hierosolymæ denotant. Hinc tale deducitur argumentum: Si urbs est aurum, & eadem est pellucida ut vitrum, Ergò quiddam quod est substantiæ & naturæ aureæ, est pellucidum instar vitri, idque summum apicem gloriæ denotat. Antecedens verum est, ergo & consequens; nisi velimus Spiritum Sanctum à rebus vanis, puerilibus, & commentitiis similitudinem pretiosissimarum & verissimarum rerum desumpsisse, quod absit. Tale autem aurum pellucidum ut vitrum, quod gloriæ summum splendorem exprimat, in sola tinctura Philosophorum extat & à Paracelso ita describitur, Metam. suæ 9. *Nostra tinctura rubea*, (inquit) *quæ in se astra auri continet, est substantiæ fixæ, incorruptibilis essentiæ, summæ rubedinis, cuius pulvis croci instar, sed toto corpore instar rubini, fluxibilis, in modum resinæ, translucida instar crystalli fragilis ut vitrum, & superabundantis ponderis*. Ne quis igitur hæc ad vitrarios, aut vulgares aurifices, qui aurum vitrificato purpurant colore, referat, omnes velim apicem gloriæ attendant, qui in scriptura hoc loco exprimitur, & per consequens nulla alia re, quàm aurifica illa superabundanti & clarificata tincturæ rubeæ substantia fixa adumbrari intelligent. Itaque cum in hac re nihil præter naturam inquiramus, & omnia metalla alia aliis citiùs in igne evanescant, & propriè solùm aurum in igne durabilissimum sit, ac proinde perfectionis metallicæ simplicis terminus: licebit sanè a minus perfectis ad perfectiora contendere, adeoq; ad summam pulveris philosophici claritatem, in qua non est perfectio simplex, sed multiplicata viribus, qualis est in tinctura rubea, sivè aurea illa substantia crystallizante, ac omnia imperfecta perficiente, nempe ex Mercurio Naturæ & semine aurifico conflata, Via universali. Meritò igitur negamus conclusionem, quâ inferius artificium chrysochymicum aut nullum aut illicitum esse, non tantùm propter majoris propositionis imbecillitatem, sed etiam propter subsumptionis ignorationem, ut jam declaratum est.

Restat ut ad usum accedamus: undè Theologica promuntur argumenta hujusmodi:

Nemo potest servire duobus Dominis, Deo & Mammonæ: Ergo Christianis non licebit operam dare chrysochymicæ.

RESpondeo, hæc simpliciter inter se non opponi, sed respectu abutentium & quatenus duo hæc inter se sunt contraria Nam alioqui nullis Christianis liceret esse divitibus. Non igitur possumus servire Deo & Mammonæ, tunc, si demergimus animum & cor ad thesauros corruptibiles iis fisi: si malis & iniquis in proximum artibus opes cumulamus: si denique malè parta, malè possidentes, dispensamus pessimè, qui mos est hodie toto mundo vulgarissimus. Hinc Apost. 1. Tim. 6. *Qui volunt ditescere*, inquit, *incidunt in tentationem & laqueum, & cupiditates dmentes & damnosas, quæ demergunt hominem in exitium & interitum. Siquidem radix omnium malorum est pecunia: quam quidam dum appetunt, aberrarunt à fide & seipsos transfixerunt doloribus multis.* Hæc vulgo usu veniunt: multis etiam pseudochymistis causa fuerunt, cum secreta Naturæ per se indagare non possent, ut sese dederent malis artibus, aut etiam illicitis & diabolicis mediis se ista adepturos sibi pollicerentur, quorum finis est juxta opera illorum. At idem tamen Apostolus non omnem divitiarum usum tollit, aut omne studium parandi opes ex benedictione Dei impedit: Addit enim: *Iis qui divites sunt in hoc seculo, denuncia, ne efferantur animo, neque spem ponant in divitiis incertis, sed in Deo vivo, qui præbet nobis omnia copiose ad fruendum* & cætera quæ sequuntur.

Rursus instant, & verbis Salomonis nos urgent, sic orantis; *Mendicitatem & divitias ne dederis mihi, tribue tantùm victui meo necessaria: Ne forte satiatus illiciar ad negandum, & dicam, Quis est Dominus?* Proverb. 30. &c.

Ergò nec nobis divitiarum affluentia per chrysochymiam parta poterit esse utilis. Respondemus, non quidem nos Salomone esse prudētiores, & illis ipsis divitiis abusum esse scimus Salomonem, quas ei Deus supra omnes Reges, communi ratione divites, concessit: adeò efferus & procax est humanus animus: Interim tamen abusus non usus illis verbis taxatur, & scimus in Deo gloriatos esse Patriarchas opibus sibi datis, & ista non secus esse, quàm ut cuique est animus. Sed & certis de causis factum credo, ut in commune fidelibus chrysochimia antehac nondum innotuerit, sed in Ægyptiorum ac infidelium manibus ferè hæserit. Animadverten-

tendum tamen est, distincta esse tempora, & sicut Apost. 1. Cor. 7. inquit: *Hoc autem aio fratres, quoniam tempus contractum est in posterum, ut qui habent uxores sint ut non habentes; qui flent ut non flentes; qui gaudent ut non gaudentes; qui emunt ut non obtinentes. & qui utuntur mundo, ut non abutentes*: Ita pro diversis casibus aliter atque aliter hæc contingere posse statuendum est. Certè Paulus ipse Phil. 4. *Novisse se dicit deprimi, novisse item abundare, initiatum ubiq; & in omnibus esse, & ad saturitatem, & ad esuritionem, & ad abundantiam, & ad inopiam.* Et Dominus noster Iesus Christus, qui propter nos pauper factus cum esset dives, ut nos illius paupertate ditesceremus, nempè divitiis spiritualibus (2. Cor. 8) in casu necessitatis sublevatus est thesauris Magorum, profugus in Ægyptum, & postea à piis matronis & mulieribus in reliqua vita. Quid ergo vetat piis idem contingere, ut ex sorti aliqua ope sublevent ur per artificium θεόσδοτον Chrysochymicū, quo tempore Catastrophen Tragædiæ claudet Antichristus? Sed de his in progressu dijudicationis & disquisitionis Heliæ nonnulla dicentur. Negamus igitur Chrysochymicum artificium homini Christiano perse illicitum, aut non naturale adeoque nullum esse, quod fuit demonstrandum.

Hæc paucis prælibata volui, Lector amice, ad eorum retundendas voculas, quas multi per inscitiam spargunt, ne per livorem dicam, de rebus incompertis judicium, ut cœci de coloribus, ferentes. Tuum erit quidq; rectissimum sequi, & compertis incomperta non anteferre, Vale.

NOVA DISQVISITIO DE *HELIA ARTISTA THEOPHRASTEO,*

Super Metallorum transformatione &c.

Auctore
Heliophilo A Percis Philochemico.

PHILIPPUS Bombast Eremitanus ille Helvetius, qui se Aureolum Theophrastum (fortè more Academico, atque ab arte quam factitavit) & quidem Paracelsum, ut conjectura fert, gentilitio nomine à Germanico Hohenheim ducto, nuncupat, primus (quod sciam) Heliæ cujusdam artistæ post se

venturi, in libris suis mentionem facit, quos de chymia & rebus mineralibus scripsit; qui quidem Helias nobis sit occulta patefacturus, sicut & Alexander à Suchten succenturiatus in suo de secretis Antimonij libello eidem adstipulatur, scribens, libros chymicos per Heliam, qui venturus est, nobis aperiendos esse.

Hac occasione ductus Disquisitionem de Helia artis & metallica metamorphosi instituere volui: Nempè, quidnam Heliæ nomine Spagirus significet: Quæ tempora ei assignet; & quid inde emolumenti sit sperandum. Deinde productis adversus Hagelij & Pererij Iesuitarum opiniones, rationibus & experimentis ostendemus, non omne, quod veteri proverbio dicitur, oleum & operam perdi, quod in studium Chrysochymæ impensum fuerit.

Et si autem, quod ad Heliam Theophrasteum attinget, disquisitionem tantùm ejus molimur: tamen interponere judicium non dubitamus, ubi Theophrasti authoritas vacillat, aut nobis suspecta est. Interim quæ naturæ consentanea, & multorum experientiâ, multoq; usu comperta ille profert, quatenus fidei non adversantur, accipimus: ipsum fato functum divino committimus judicio, nec nisi cautè & cum judicio legendum arbitramur.

Quod igitur ad Heliam artificem attinet, bifariam ferè de eo Theophrastus in suis libris loquitur: Semel in genere, ut libro de Mineralibus c. 8. cum de vitriolo in hæc verba scribit: *Quod vilius est Deus patefieri sinit, quod autem maioris momenti est* (nempè transmutatio in aurum) *vulgò ad huc latet, usq; ad Heliæ artistæ adventum* (quædam Exemplaria habent, *usq; ad artem Heliæ, quando is venerit*) Quibus explicationis ergò addit: *Æquè enim artes Heliam habent, ac de cætero intelligitur.* Hæc ille, quæ indefinitè & generatim dicta, nemo non ad periodos temporum referenda intelligit, quibus ad suam ἀκμὴν sive florem & maturitatem omnia perveniunt. Itaq; de naturæ absconditis, & artium arcanis perinde accipienda videntur, atq; in Evangelio de Evangelio Dominus & Servator noster ait: *Nihil esse tàm absconditum, quod non sit retegendum; Et Evangelium regni omnibus gentibus in toto orbe annunciatum iri, ipsis in testimonium, & tunc fore finem.* Nam ut is est Helias Evangelicus, cujus virtute & spiritu restituentur omnia, qui in præcursore Domini, Ioanne videlicet Baptista, à quo promulgatum Evangelium, jam tum quidem venit & emicuit; sed in fine mundi idem longè, lateq; in spiritu coruscabit: ita ad eundem modum nobis PARACELSUS chymicarum artium Heliam

am quendam depingit, quarum oculta in apertum sit prolaturus, quando illæ magno quęstu vigentes passim florebunt, quæ nunc radices agunt, qua de re postea. Iterum Paracelsus de ista Helia artium definitè & in specie loqui deprehenditur, generaliùs dictum ad hypothesin referens, & uni ferè singulari homini accommodans, non ut significationem generalem tollat, sed ut doceat collectivum illud nomen Heliæ ad certum usq; individuum propagari, κὰτ᾽ ἐξοχὴν. Sicut enim Ciceronis seculum aureum fuisse dicitur, quo Linguæ Latinę puritas, elegantia, nitor, ad summum maturitatis & venustatis apicem pervenit, quæ tamen in uno Cicerone præ cæteris vires suas explicavit, & quasi cumulo universas naturæ opes in eo profudit: ita siquis Heliam Latinæ Linguæ tum emicuisse dicat, hoc est tempore Ciceronis in quàm plurimis, in ipso verò Cicerone præcipuè, nihil inquam à sententia Theophrasti diversum in re diversa dixerit.

Heliam igitur, artium ac præcipuè chymiæ, sic proponit καὶ᾽ ἕνα libris mineralium, Tractatu primo: *Verum quidem inquit, est, multa in terris adhuc latent abdita, quæ iuxtà cum aliis ignoro. Nam hoc scio* DEUM *deinceps mirabilia multa patefacturum, & multò plura in lucem producturum esse, quàm antehac nobis omnibus cognita fuerint. Hoc item verum est; Nihil est absconditū, quod non sit retegendum: Ideo post me veniet,* inquit, *cuius magnale nondum vivit, qui multa revelabit.* Hęc ille μαντώδης de certo ac singulari quodam homine. Eadem cap. 4. Tincturæ physicæ explicare videtur, cum inquit: *Horum arcanorū adhuc plura sunt, quæ transmutationem efficiunt licet perpaucis sint cognita. Nam etsi cuipiam à Deo patefiunt, laus tamen & præconium eorum non statim in vulgus percrebescit, Deo cum arte prudentiam alios celandi præstante, usque ad Heliæ Artistæ adventum. Tunc enim patefiet, quicquid est reconditum.* Quin imò tunc aureum, & gratiæ illud seculum pollicetur, cum dona Spiritus adeò luculentè sese exsertura asseverat ut ab omni ævo tantum scientiæ & sapientiæ neget auditum fore: qua de re postea. Mirum sanè hominis augurium, præsertim de quodam uno homine singulari pòst ipsum venturo, cujus, ut inquit, magnale se vivente nondum vivat, hoc est, qui in rerum natura nondum extiterit. Fac enim in genere illud verum esse ut stato tempore & Heliana periodò in lucem proditura sint, quæ vulgo adhuc latent: imò quæ nunc Ægyptiorum ferè spolia sunt (ita enim appellare, istorum manibus nunc conclusa, placet) eadem ad veros Israelitas devolvenda esse, & ad veros Naturæ magos, qui ut olim Christo, sic eidē nunc in suis fidelibus profu-

gituro in Ægytum, aperturi sint thesauros suos: unde tamen ista peculiaris Theophrasto futurorum denunciatio? unde, & à quo spiritu profecta personalis designatio? An ut in prognostico Theologico Adamus Nachemoser (ita sonat inscriptio) reformatorem quendam: quem mundi septimum ille numerat, part:4.lib.4.cap.6.ab anno 1590.certò & sine exceptione spiritum Heliæ gestaturum asseverat: ita quoq; consimiliter suum Heliam Chymicarum artium, & naturæ magistrum nobis prædicit Theophrastus, naturaline sagacia, & apprehensione mentis, præsertim pulvere lapidis & tincturæ physicæ perpurgatæ? an prognosticatione quadam syderali & influentia cœlesti? an peculiari afflatu, nescio quo cujusvé spiritus? Possent ex Paracelso & Suchteno plura in hanc sententiam vel disquiri, vel disseri: Sed quia mihi nec probantur, & de incompertis judicium temerarium est, illa libens prætermitto.

Transeamus ad alteram Quæstionis partem, in qua tempus Helianum explicandum, & ejus emolumentum. Distinguit Paracelsus seculum, quo ipsemet vixit, ut profitetur, Arcanorum monarcha, à seculo pòst ipsum venturo: quorum prius intermedium; postremum hoc aureum & gratiæ & ultimum vocat, in libro tincturæ physicæ (Frustra enim sunt, qui hos tractatus Theophrasti esse dubitant) Quinquagesimo igitur octavo anno ipsius Theoriam fore in flore ait: quo tempore ei omnes sint adhæsuri, & in naturæ pervestigandis arcanis ipsius secuturi vestigia. Praxim item consecuturam admirandam operibus & signis, ita ut in vulgus passim atque infimam plebem abeat, & probetur. Hæc ille. Quæ in quinquagesimum octavum annum non seculi, quo ipse vixit, sed subsequentis (illo nempe millesimo sexcentesimo) eventura prædici apparet ex libris Mineralium, cap. de Vitriolo, ubi & de suo seculo, & de subsequenti in hæc verba scribit: (excessit enim ex hac vita anno Domini 1541.) Longè, inquit, *Satius esset etiam hac hora sivè nunc temporis hisce rebus operã dari* (nempè arcanis naturæ) *quàm indulgere ebrietati, scortationi, atq; alterius modi nequitiæ. Sed nunc ita fert tempus, ut scortationi incumbatur, tantisper donec tertia pars mundi occidetur gladio, altera absumpta peste: tertiâ vix residua Tunc in locum suum atq; in integrũ res restituetur. Sed prout nunc res sese habent, fieri id nequit. Etiam ordines interire necesse est, & penitus è mundo tolli, aliâs fieri identidem nequit.* (Hæc pericope in exemplari Coloniensi in quarta forma edito, ab Arnoldi Birkmanni hæredibus, anno 1570. abest) *Tunc vero,* inquit, *aureum erit seculum, tunc homo ad sanum intel-*

intellectum perveniet, vivetq; humano more, non pecudum ritu, nec instar porcorum, neq; in spelunca, puta latronum. His Protasis, Epitasis, & Catastrophe Theophrastea, quò ad tempus Helianum, constituitur.

Protasis est in seculi sui moribus, quibus, non modo fit, ut naturæ arcana negligantur & à Deo plerisq; subtrahantur, justo judicio: Sed etiam quod eò gravius (per sceleratam videlicet vitam) malum accersatur, internecionis nimirum tertiæ partis hominum, ut Epitasis docet. Hinc in libris Mineralium cap, 7. cum de Sulphure Paracelsus ageret, *Nisi*, inquit. *contra Deum esset (sic sentio ne quivis dives sit; Nam novit Dominus cur caudam capræ non promiserit) compendio multi iuvari possent: sed quia opulentia pauperem seducit, ab eo humilitatem & modestiam aufert, in nebulonem eum transformat, satius est tacuisse, & tales in paupertate dimisisse.* Hæc ille. Sic nos ipsi vidimus, cum aliquoties in particularibus (quæ vocant) fructuosum aliquid operatione chymica productum esset: tamen eundem artificem idem opus rarentur reparasse, an ob materialium diversitatem, an ob cœli inclementiam, an ob vasorum inæqualitatum, an propter ignis moderationem (qua in re plurimum situm) an verò quòd non visum esset Deo plantatis & rigatis, incrementum dare? Solus enim pro infinita sua sapientia Dominus etiam minimos naturæ motus regit, ut vel effectum sortiantur, vel dispereant. Non est igitur ut inficias eamus mores suæ cuiq; fortunæ fabros esse, ut hæc in vulgus non conducant.

Quid de Epitasi dicendum? cum tertiam partem hominum priùs occidendam prædicat Theophrastus, antequam hæc vulgentur & passim innotescant? Sanè si vel exsibilandus sit Theophrastus ne ejus augurationes attendamus: tamen, ut ex Sacris Literis apparet pòst cladē ingentē piorum, qua mors & infernus (quæ sunt portę inferorū) quadrantem terræ occident gladio, fame, peste, perq; terrestres feras (ut est Apoc. 6.) quando jacebunt corpora sanctorū, ac præcipuè Ecclesiæ testiū in urbis magnæ plateis, quæ spiritualis est Sodoma & Ægyptus. Apoc. 11. finito nempe illorū testimonio sub desinentis bestiæ tempus, Tunc interibit tertia pars hominum. Solventur enim Angeli alligati ad veteris Romani terminū Euphratem, parati ad horam, diē mensem & annum, ut occidant tertiā partem hominum (nempè impiorū) Apoc. 9. Sanè, si qua est, hûc referenda videtur Theophrastea illa ordinum abolitio, id est ordinum bestiæ, non Magistratuum & principum piorum, sed quatenus bestia plena est nomini-

bus

bus blasphemiæ, quæ simul cum pseudopropheta exuretur igne viva, ut ante Iohannem sanctissimus propheta Daniel disertis de bestia verbis testatur, c. 7. Tunc nimirum res in integrum restituetur. Tunc enim Ecclesiæ facies renovabitur, & regna mundi subjicientur sceptro Christi? Iudæis etiam ad fidem conversis, ut antè hanc disquisitionem alibi nobis testatum ust.

Atq; hûc Theophrastea Catastrophe quoque pertinere posse videtur, qua dicit, tunc futurum aureū seculum, quando homo nō belluino more vivet, instar suūm, & in spelunca latronū & usurariorū, sed ut hominē decet. Huc enim Paracelsica temporum distributio quadrat, licet nescio quo Spiritu ab ipso prædicta & ad ἀκμὴν Heliæ Artistæ ab ipso relata sit: quando ipsius Theoria cum Praxi florebit, & passim, ut ait, in vulg⁹ dispergetur Proindè satis animadvertimus, quid causæ sit, cur in vulgus haud quidquā fere hodie perveniat ex chymia, ꝙ alicujus sit momenti: licet omnia non solùm plena sint librorum, sed inter Christianos & Mahumetistas nihil frequentiùs passim exerceatur atq; ars chymica, adeò nullus non orbis angulus redolet fumis chymicis! Quid igitur? omnis ne spes sublata? & ante Helianum illum temporis articulum non licebit per Theophrastum arti chymicę unis vacare, nisi penitus & se & sua perditū ire velint? Non ita Theophrastus. Nam etsi nihil invidentius est hoc hominū genere, nihil magis variū & fallax: tamē in libro Tincturæ Physicæ aperte idē scribit, Non solūmodò ultimū seculum gratiæ & aureum sibi adhæsurum, cum ista in vulgus passim celebrabuntur: sed etiam nunc intermedio seculo promovendo se hæc scribere ait, quŏ veritatis amantibus usui & ornamento esse possint. Et in Manuali lapidis Philosophorum disertis verbis ait: *Quæ nunc scribo, ita scribam, ut Astrales discipuli ea percipere poßint, ijsque uti & frui, & de ijs gloriari.* Et addit, *Hæc etiam alterius diligentia, quem discere non pudet, percipi poßunt, cum ita gravia non sint, quin labore & industria percipi queant.* Hæc ille. Quæ si attendantur, apparebit Theophrastum non huic solum rei natos Astrales, quos Suchtenus videtur Mentales vocare, verùm etiam alios, labore & industria, quibus carbones (ut alibi Theophrastus loquitur) non sordent & qui experiendi cupiditate flagrant, posse ista utcunq; consequi, quorum in numero profiteri me nomen hactenus quid vetat, quatenus & officio, & Naturæ legibus, & charitati Dei & proximi hæc non repugnant?

Sed misso Heliâ Theophrasteo, cujus exquirendi causa ista

ista solùm attigimus: (fides enim penes auctorem esto) nos jam tertio & postremo nostra Disquisitionis loco contrà eos contendemus, qui transmutationem metallorum vel fieri posse negant, vel ordini creationis adversari, tanquam si potentia Dei attentaretur, affirmant. Gravis accusatio, si vera sit. Sed præcipites ejusmodi censuras, rationibus, & ad oculum propositis demonstrationibus, hoc est, experientia, quæ ut dicitur, etiam stultorum est magistra, refellemus: In cujus rei fidem syncerè antè omnia profitemur nos nihil hîc nisi naturalibus mediis attentare, cum sine motu naturæ ars tota sit inanis, & naturæ artifex duntaxat famulus & minister existat nihil ad eam de suo addens. Petimus ergò primò ne præjudicio premamur: deindè ne (quod in omni scientia fieri consuevit) illotis manibus, & ἀναλφάβητοι lectores, hoc est, rerum mineralium prorsus imperiti, & criteriorum metallicorum expertes, huc accedant, ne vel in judicando se ipsos fallant, vel in reprehendendis aliis suam prodant ignorantiam & livorem, cum proprie artifices de arte & judicare possint & debeant, ut vetus habet proverbium.

Principio igitur citrà ambiguitatem de his judicare volentibus ab aurificibus & æstimatoribus argyrocoporum & metallariis discendæ sunt solennes illæ probæ & examina, quibus aurum & argentum à reliquis metallis secerni, & re ipsa sequestrari solet. Nec enim Lydius lapis hîc sufficit, & in operibus Sophisticis inponere potest, si non alia accedant ad affricatum colorem criteria. Proindè & principatus & Respublicæ omnes plurimùm debent non tàm Guardinis & aurificibus, qui examina hæc usurpant, ne falsa nummorum & æris non cusi merce adulterima simpliciores circumducantur, quàm ipsis horum examinum inventoribus, qui quidem rerum mineralium peritissimi fuerint necesse est, quando & causas harum rerum investigare oportuit, & experiẽtia probari, quod sine negociatione chymica fieri nequivit. Itaque non omnes Alchymistæ semel in universum sunt proscribendi, licet impostoribus, & circulatoribus (hoc est cakchymistis non sit patrocinandum: cùm non parum inter hos & veros naturæ indagatores & philosophos intersit, quod & in ipsa medicinali facultate satis superq; comprobatur.

Primum igitur Criterium est ignis Cineritij, quod & fulmen dicitur, & probatio per plumbum. Quæ quò severior sit, sumantur cineres ex solis ossibus combustis ad albedinem: aliàs verò tertia ex ossibus, binæ verò partes ex cineribus vulgaribus per lixivium defecatis & exustis denuo,

& cave-

& caveatur ne ossa suilla subintrent, quæ omnia corrumperent. Omnia autem subtiliter trita per setaceum transeant: postea inspersa aqua tantisper humescant, ut vel in modellis (quæ & mortariola vocantur) catilli, quæ & capellæ, per se, vel paropsides in vasis testaceis fiant, & probè levigentur, desuper impacto pistillo ad id formato. Sed hæc necesse est ab experienti demonstrari. Postquam igitur interjecta hora una atq; altera, superimposita tegula, ut vocant, incanduerint in fornacula, imponatur duplum plumbi, vel triplū, vel quadruplū, ratione materiæ, quæ imponitur & quæ probanda est, idq; sensim. Nonnunquam quindecim pondera plumbi adhibenda sunt, in extremis examinibus, si alia ratione edomari & quicquid est auri & argenti à cæteris metallis & scoria secerni nequeat. Ita fiet, ut cum plumbo reliqua metalla exurantur, & in fumum abeant, ac scoriā ad exteriora propellant, auro & argento solis residuis quę propterea quòd in igne sola perdurent perfecta dicuntur, reliqua verò imperfecta, ex fixo vel non fixo sulphure, ut post intelligetur, &c.

Altera probandi ratio est per aquā valentem sivè fortem, quam vocant quartationem, eò quòd quatuor vel minimùm tribus partib. argenti opus sit, si quarta pars auri cū argento mixta ritè sit inde separanda per aquā fortem. Quod si minus argenti fuerit, aqua fortis (nisi modum excedat probationis) id non solvet debitā ratione: si plus quatuor partib. argenti fuerit, solutionē promovet, sed aurum ferè lancinat. Fiat ergò aqua fortis ex una parte vitrioli calcinati, altera crudi, tertia salis nitri; Hæc ferè cōmunissima est ratio. Potest tamen tantundē salis nitri sumi, quantū est vitrioli, quæ erit tantò fortior: nisi fæcum pars adjiciatur ex aqua forti, jam ante semel facta, quod caput mortuū vocatur. Sed his de reb. editi sunt libri à monetariis, aurifabris & metallistis: quò ablegamus lectores, inprimis ad Georgij Agricolæ de re metallica librum 10. Cum hæc cōmitterentur prælo incidimus fortè in erudissimos Libavij viri clarissimi libros, qui omniū facile princeps est & si nobis antehac ignotus. Is abundè omnia præstat. Aqua fortis habita purgetur ab omni fæce: nempe solvendo argenti drachmam in semuncia aquæ fortis in ampulla vitrea levi calore supposito, quę dissoluto argento mox injiciatur in reliquā aquā fortem, sivè una, sivè duæ libræ fuerint. Fiet hæc instar lactis alba & turbida: mox residendi spatium detur per noctem, & aqua erit clarificata, omni fæce ad fundum vasis depressa. Hac utimur ad separandum argentum ab auri ramentis, supposito calore ampullæ vitreæ, ita ut unciæ metalli

talli in tenues bracteolas extensi & convoluti, more Cylindri, superfundantur unciæ duæ aquæ fortis: residebit, si ferè quarta pars auri argento permixta est, in fundo integra: sin minus plerunque ramenta & nitellæ pulveris nigri speciem referent, quæ exemptæ aqua tepida sunt eluendæ & postea igniendæ in crucibulo, auro sese, quale est, subjiciente visui, quod exemptum affricetur coticulæ probatoriæ, aut fundatur. Sed hæc non est nostri instituti longiùs persequi, cùm undè peti possint ostenderimus.

Tertia aurificum vulgata ratio est per Antimonium faciendi Reguli ex permixtis cum auro metallis, undè eliciunt aurum purum, si impositum catino per prunarum superinductam flammam, juvante folle, mundetur, quo ad omne stybium sive Antimonium evaporaverit. Residuum per aridas vini fæces & Hali nitrum reducitur.

Vltima probandi auri ratio, & quicquid fixum non fuerit, separandi est Cementum regale cum lateribus minutissimè tritis, quantitate dupla ad reliqua, & sale pisto, & vitriolo calcinato ita ut stratum super stratum fiat super laminas sivè bracteolas tenuissimè extensas in tigillo vel catino fornacula imposito, & probè lutato. Ignis tandem carbonum excitatur, ut crucibulum pòst calefactam fornacem continuò rubeat, ita tamen ut laminæ ne fundantur nimia ignitione, quod ad aliquot horas solet continuari, tres quatuorvé, unde affinatur aurum.

Hæc specilla & criteria internoscendi auri argentiq; (quæ sola in igne manent) propterea perdiscenda sunt, quod sine his omnis ratio sit cæca de metallis judicandi ac disputandi, nedum tractandi. Itaque relegandi omnino sunt nasutili isti homines, qui censoriam virgulam sumunt sibi adversus Chymicos, priùs ad metallarios & aurifabros, undè discant, quæ sit ratio & vis metallorum in igne, & quæ examinandorum ratio, ne cum ratione insaniant, si contrà experientiam contendere velint. Sed his præmissis ad institutum accedamus.

Qui transmutationem metallorum dari negant, orsi à principiis metalla componentibus, negant Chymistas hydrargyrum & sulphur componentia eorum principia rectè statuere. Sic Balthasar Hagelius Iesuita Philosophiæ in Academia Ingolstadiana Professor, in ea quam de metallo & lapide disputationem edidit, pro laures respondente Andrea de Luchis Austriaco, anno 1588. Thesi. 7. scribit. titulo de materia (libet enim Sectæ causâ, quæ sola philosophiæ penetralia

tralia jam sibi vendicat, indè arcescere disquisitionis hujus fundamenta, quibus refutatis, cæteri tùm veteres, tùm neoterici, quorū vestigia Hagelius sequitur sua spontè corruent) Sic igitur inquit Thesi jam dicta: *Alchymistæ novum & maximè superstitiosum genus hominum, metallorum omnium principia pertinacißimè contendunt esse sulphur & hydrargyrum sivè arg. vivum.* Eadem explicans thesi 12. addit: *Res ad chymicos redit, Hi quod ipse sese ex sulphure & hydrargyro metalla fabricare putent, ex iisdem naturam conflare non sine multo fastidio contendunt.* Hæc ille. At quomodo susceptum probare conatur? *Quod metalla ex sulphure, inquit, & argento vivo non fiant, ita probandum est: Si res ita habent ut volunt chymici, cur sulphur & argentum vivum in venis metallicis omnibus aut plerisque aut metalla in puteis ipsorum non reperiuntur?* Hæc est prima Iesuitæ ratio, ab ortu metallorum, sivè loco potiùs ducta. Arguit deindè ex proprietate componentium. *Et cur,* inquit, *proprietates sulphuris & argenti vivi non habent? Quid enim sulphure ad flammam concipiendam aptiùs est? At metalla non sunt φλογιςὰ.* Item, *Nullum argentum vivum concrescit frigore, ut experientia & Arist: Meteor. cap. 8. auctor est. Metallum autem nullum est, quod non frigus densarit. Quomodo igitur ex hydrargyro factum sit?* Hæc sunt Iesuitæ principia, quibus metalla negat sulphure & argento vivo constare: quib. fortasse rectiùs obviam iremus, si ad oculum statim adhibita demonstratione, hoc est, ipso facto, evanias istas ratiunculas everteremus, juxtà illud Poëtæ.

Nec locus ingenio est, oculi te iudice vincent.

Veruntamen ad objectū breviter respōdebimus priusquā rem facto firmemus. Quod in metalli fodinis omnibus, aut plerisq; sulphur & argentum vivum negat reperiri, ubi sunt venæ metallicæ, & contrà in puteis sulphuris & argenti vivi negat metalla esse: quis non videt indè fieri, quòd hic semina duntaxat metallica sint, & quidem extrusa à natura & dispersa, antequā metalla fieri potuerūt: ubi autē venæ metalli sunt, arg. vivum & sulphur non ita frequenter cōparent, eò quòd principia componentia omnia in composita jam transierint, hoc est, in metalla concreverint. At si quid vellet efficere, probaret, nullum in venis metallicis uspiam reperiri arg. vivum & sulphur. Hoc enim (tametsi probabiliter tantùm arguit) non solùm Physici & Philosophantes cæteri asseverant (quod callidè Iesuita declinavit) verùm etiā Chymistæ quidā non ignobiles à minerariis minus experientibus decepti senserunt. Sed hoc aliter se habere testib. oculatis & fide dignis & mine-

& minerarum peritis monstramus, & quod ad rem facit, ab Alchymia alienis. Primus est Christoph Encelius Salveldensis, qui de re metallica tres libros scripsit; quos præfixâ epistola ad Christianũ Egenolphũ civẽ Francofurtensẽ, Dn. Philippus Melanthon curavit edendos: impressi sunt anno 1554. in 8. forma demũ ab hæredib. Christiani Egenolphi. Is libro primo cap. 1. in hæc verba scripsit: *Fuerunt*, inquit, *qui negarunt principia metallorum esse argentum vivum sulphur*. Causam affert ab iis adductam: *Quia olim talia scilicet argentum vivum & sulphur in natura sua non reperiri dicebantur in fodinis*. Sed hi maximè errant, addit; *Nam reperiuntur*, inquit, *in nostris fodinis in natura sua tùm argentum vivum, tum sulphur vere metallorum principia*. Hæc ille. Cui similia docet experientissimus vir Iohannes Mathesius, qui cum Pastorem ageret in valle Ioachimica nobis explicationem locorum sacræ scripturæ exhibuit, quæ de fodinis, mineris & metallificio agunt, theologicè & physicè ista pertractans, ipse testis oculatus. Sic igitur in Postillis Sareptæ luculẽtissimo stylo Germanicè editis Norinbergæ, anno 1562. in tertia concione, de ortu, incremento, & decremento metallorum, parum quidem æquus Alchymistis, sed tamen quę viderat fideliter commemorans; *Alchymistæ*, inquit, *propositum ab ipsis traditum ad opus sivè probam perducere non possunt, hoc verum est: nihilominus tamen experientia testatur*; inquit, *ubi venæ sunt divites, & mineræ uberes, quod sine sulphure & argento vivo non sunt*. Hæc ille. Quæ nominatim regionibus & fodinis citatis probat, addens, *in generatione & incremento metallorum oportere ut sinamus adesse argentum vivũ*. Eadem documenta sulphuris adducens multis locis testata, tandem concludit: *His adducti signis minerarum periti cum iis sentiunt, qui metalla ex argento vivo & sulphure nasci docent; sicut elegans distychon Philippi Melanchtonis in hac ipsa valle factum testatur, nempè.*

Lactea ubi fumis hydrargyra mixta coquuntur
Sulphureis, venæ semina prima novæ.

Hæc Mathesius. Vbi ista Philippus videns indignè à quibusdam umbratilibus Philosophis & pseudoMedicis flagellatur, quos ita scribere non pudet: *Valeant somnia Melanchtonis, Titelm. & chymicorum; qui his adhærere videntur, qui dum ponunt Mercurium & sulphur pro proxima metallorum materia, omnia confundunt*. Vtrum somnia potiùs sint, quæ isti ex cerebro suo comminiscuntur; an quæ sensus & experientia Philippo demonstrarunt, & testes oculati fatentur, judicet æquus lector.

Refutata Iesuitæ ratione, de loco ortus metallici, ad alteram è propriis consequentibus accedamus. Metalla, inquit, proprietates sulphuris & argenti vivi non habent, ergò ex his non sunt orta. Priusquam de proprietatibus, & antecedente agamus, placet conclusionem re apse evertere, & ipso facto demonstrare, metalla ex argento vivo constare, in quod resolvuntur, & ex quo componuntur. Duæ sunt viæ apud Alchymistas altera quæ dicitur humida, quę fit per aquas & solutiones: altera quæ dicitur sicca, quæ fit per pulveres. Vtriusq; documentũ edamus, quomodo metalla vel horæ spatio tàm mollia, quàm dura in argentum vivum currens converti & resolvi queant. Prioris exemplum esto in plumbo, quod limetur, vel rasile fiat, scalpro detritum: vel fusum mox inter duas patellas ligneas (creta inductas) pulverisetur minutè, qualis est arena plumbea ferè clepshydrarũ. Ad hujus analysin in sua principia talis præparetur aqua. Recipe aquæ fortis purificatæ uncias duas, dissolve in ea argenti vivi communis unciam unam in ampulla vitrea probe obstipara, levi carbonum igne supposito, donec in aquam limpidam abierit. Postea remove à calore ignis, & aperto ore sensim injice unciam unam plumbi rasilis vel pulverizati Effervescit enim aqua sponte, & tumultuatur, si simul omnia aut nimis ingeras. Inde iterum obtura orificium vitri, & aliquantisper dissolvere sine aquam: mox videbis vulgare argentum vivum, quod priùs in aqua fuerat dissolutum, subsidere instar calcis & pulveris albi, plumbi verò ramenta oculis spectantibus, si agitentur, resolvi sensim in arg. vi. currens, adeò ut quandoq; tres partes unciæ ex plumbo sint futuræ arg. vivũ, quarta pars circiter (si ritè omnia peracta fuerint) scoria & fæx sulphuris plumbi superstes. Quibus peractis, effunde aquam fortem in aliud vas vitreum. Reliquum arg. vi. ex plumbo facti, exime, & trajice per corium vel linteum cum chorda (uti moris est) cõpressum & constrictum, & videbis, quantum ex plumbo elicueris Mercurij vivi, & quantũ restet fæcis terreæ & sulphureæ. Calcẽ quoq; albã ex dissolutione arg. vi. primo in aquam impositi subsidentem collige, quæ vel ulterius præcipitari poterit in pulverem rubeum per aquam fortem, vel revivificari in pristinum argenti vivi pondus, per sublimationem & decoctionem, chalybis frusto imposito aquæ communi, ut rerum chymicarũ peritis notũ est. Ita ad oculũ evidenter apparebit, quomodo plumbũ in arg. vivum redeat, ex quo fuerat ab initio creatum, pondere etiã residuæ fæcis id testante, quantũ plumbi in hydrargyrũ abierit, quod

rit, quod à cõmuni nihil diſcrepat, niſi quod ſit lividius paulò & ſegnius: prout cujusq; metalli natura peculiaris poſtulat: ſicut contrà id quod ex ferro fit, omniũ vivaciſſimũ & agilimũ eſt. Neq; hic diſputo, cur unus Mercurius alterũ reſolvat, vulgaris (inquã) in aquã tranſparentẽ reſolutus, eũ qui ineſt plumbo eliciens, & vivũ permittens, cũ prior ex reſolutione in calcem totus ſubſidat. Hoc tantùm animadverti velim, diſtingui manifeſte duos hos Mercurios, ne quis permiſceri putet, & proximum metalli eſſe vivum, alterum in aquam reſolutum remotiorem, quippe per quem ille metallicus elicitur, & non in aquam nubis, aut transparentem, ſed in hydrargyrum reſolvitur. Sunt & aliæ viæ reſolvendi plumbum in Mercurium citrà omnem mercurium, maximè per ſalia, plumbo priùs calcinato: ſed quia momento fieri nequeant idcircò commemorandis his ſuperſedeo, ne aliquot dierum ſpecimen afferat lectori tædium.

Accedamus ad duriora metalla, quæ rebus ſiccis diſſolvemus. Deligamus chalybem, utpore ferri depurati nucleum. Hujus limetur ſemuncia, & ponatur in Crucibulo, ſuperimponatur ſemuncia ſalis armoniaci minutiſſimè triti, cum uncia Mercurij ſublimati (qui non cum arſenico, ſed cum ſalibus & vitriolo ſublimatus ſit) permiſti & priùs piſti: mox crucibulum collocetur in medio leniter accenſarum prunarum, idq; ſub camino, aut aere libero. Quàm primum calorẽ ſenſerit ſal armoniacum cum ſublimato incipiet ſublimari (Cavendus autem eſt odor, propter Mercurij venenoſitatem, ne imprudentiùs naribus excipiatur) Paulò pòſt incipiet ſal armoniacum cum ſublimato fundi & fluere, quo, ad tria vel quatuor momenta, peracto (viſu enim tutò percipitur ſub camino) ſtatim crucibulum auferatur, & ſponte refrigeſcat: poſtea ſuper patella diffractum monſtrabit chalybis limaturam majore ex parte ſui in argentũ vivum abiiſſe, quod patella vel vitro exceptum per linteum exigatur, unde perſpicietur limpidiſſimum & ita vivacis naturæ, ut in plano decurrens quaſi ſubſiliat, adeò igneæ naturæ eſt Mars ſive chalybs. Quin ne in vaſe ligneo, ne sẽſim evolet pene ulla obſervandi ratione conſervari poteſt; ſed in ſolo vitro firmiter obſignato. Eſt tamen verũ & naturale hydrargyron, omni proprietate hydrargyri conſtans. Sed apprimè cavendum eſt, ne inter reſolutionem paulò largior mora intercedat. Statim enim ſubvolat, longeq; citiùs, quàm aliud quodvis durorum aut molliũ metallorũ, ac etiã ſe immiſcet ſalis armoni-

aci & Mercurij ſublimati maſſæ. Quòd ſi fortè quis dubitet, vivum hunc mercurium ex ſublimato defluere, is ſi velit per alembicum in receptaculum exhalationem excipiat, & in phiala vitrea hæc eadem factitet, videbitque ſublimati & armoniaci priſtinum pondus ſupereſſe, demptis fæcibus ferri, ſive ſulphure terrennoſo chalybis, & inde producti hydrargyri. Sed & alia ratione probari poteſt ex ſublimato non defluere, nempè ſi loco limaturæ, fruſtum chalybis immittas, facilè experimento cognoſces, nihil ex Mercurio ſublimato (qui tamen in aqua d. coctus ſine ferro non facilè revivificatur) mercurij vivi relinqui, ac proinde ex chalybe limato, non autem ſublimato id hydrargyron fieri. Idem judicium eſto de cupro & argento. Pari enim modo parantur, niſi quòd paulò diutius fluere ſuperjectos pulveres oporteat, quàm in chalybe reſoluto. Ac ex hydrargyro cupri (ſeparato jam ſulphure viridanti) pretioſiſſimum paratur Turbit minerale, cum oleo vitrioli & ſpiritu vini, quod ſaltem cum ſaccharo roſarum ſumptum in quantitate grani eximium & expertum eſt contra Peſtem remedium, etiam poſt infectionem, & quidem citrà omne periculum, priusquam elabantur 24. horæ, quod ipſemet cogente periculo, cum cætera omnia deficerent, in meis expertus ſum. Neq; curo quod Suchtenus in tractatu quodam antimoniali, diriſſimum venenum pronunciat mixtum Marti, neſcio an ullo experimento eductus, necne? Hoc enim meum certum eſt experimentum hactenus innoxium. Sed medica non tractamus.

Diximus de mollibus & duris metallis. Aurum enim veluti medium eſt, & extremitatum centrum, ac proinde temperatum, in quo activa non prævalent paſſivis, & contrà, ubi alius modus ineūdus eſt ſeparādi Mercurij ipſius per Mercuriū. Argentum verò, ſoror auri, & veluti compar, pondere & colore deficiens & inæquali complexione & fixionis infirmiore permanentiâ. In exceſſu vero dura ſunt cuprum & ferrū, in defectu verò mollia ſtannū & plumbum, quorū hoc mollitie reſpondet duriciei ferri è regione; ſtanni autē mollities duriciei cupri. Sed eſt & aliud inſtar metalli, ſi non metallum, quod neq; durum per ſe eſt, neq; molle ſub mallei extenſione, ſed duntaxat friabile & fuſile, quale eſt Antimonium & quod ab eo degenerat Byſemutum (Hydrargyron enim principiū eſt metallorū, non metallū propriè) Diſtinguuntur a. mineralia in majora & minora. Majora, quæ ex Mercurio & ſulphure originem ducunt: Minora, quæ Mercurio carent, ut Sales, alumina, ſulphur &c. Antimonium igitur quoniam argento

gento vivo & sulphure constat, licet non in metallū duratum sit, nec ductile: tamen & ipsum metallicū esse cōvincitur. Hujus regulus per aridas vini fæces halinitro calcinato factus perinde hydrargyron effundit, ut ferrum, & cuprū, & argentum limata, si tritus eodē artificio per viam siccā, ut dictū est, resolvatur in crucibulo, quemadmodum chalybs, quod tamen in plumbo limato nō eadem ratione fieri cōpertum est.

Ostendimus hactenus, ut Metalla in Mercurium resolvantur: subjiciamus quomodo ex Mercurio, beneficio sulphuris metallici, metalla componantur, constet de eorum genesi, quod in efformatione plumbi patebit. Fundatur plumbum in testa, & reverberetur agitando super carbones dum in calcem sive pulverem flavescentem abeat. Huic trito affunde aceti destillati tantum ut spitamam supereminéat, & simul permittantur ita triduum. Interea dulcescet acetum per extractam animam Saturni. Limpidum quod fuerit per inclinationem à calce effundatur. Hujus aceti si aliquantum decoxeris (saltem crucibulum plenum) donec acetum totum evaporaverit (leniter autem id fiat propter impetuosum tumorē aceti, ne ebulliens dispereat effluendo) videbis in fundo residere inpalpabilem pulverem subcroceum, qui est anima, sulphur & essentia plumbi, nullo pondere, ne fortè plumbum ipsum corporale existimes. Hoc ad oculum subjecisse libuit, ut sulphur extractum ex metallis, quod tamen ad aliquam fixationem pervenit, cerneretur. Reliquum aceti sivè extractionem illam ex plumbo animam continentis serva, & dissolve in aquæ fortis communis uncia semiunciam arg. vivi (ut moris est) cui dissoluto infunde sensim tantum reservati aceti (ejus puta quod animæ plumbi extractionem in se habet) quantum est aquæ fortis, & videbis statim Mercurium resolutum instar pulveris residere, tractâ in se anima Saturni. Effuso igitur liquore, residuam illam materiam Mercurii in pulverem redacti in crucibulo per se funde, & habebis ex Mercurio plumbum verum, naturale, per artem factum, ita ut nemo negare possit metalla ex Mercurio & sulphure gigni atq; effici, naturali ac vera genesi.

Sed tempus tandem est, postquam reipsa ostendimus (ut quivis experiri potest) metalla ex hydrargyro, cōtra vulgares physicos & philosophos, proximè originem ducere: ut ad Iesuitæ rationem, ex propriis consequentibus ductam, respondeamus: quod quanquā opus non erat, quippe conclusione ipso facto & demōstratione, quò ad sensum, eversa: tamen ut hominibus sibi placentibus in suis argutiarum vani-

tatibus, satis faciamus, non pigebit etiam hæc somnia brevibus discutere. Non habent, inquit, proprietates sulphuris & argenti vivi metalla: Cur obsecro? quia, inquit sulphure nihil ad flammam concipiendam aptius est: at metalla non sunt φλογιστὰ Ridiculè, quia sulphur in metallis ad aliquam fixationem pervenit, ita ut in imperfectis cum Mercurij cruditate sulphur quidem evaporet, licet non sit inflammabile, in perfectis autem penitus hydrargyron fixavit, ut nec evaporet, nec crémetur. Quod quò melius intelligatur, sciendū est, τὸ φλογιστὸν esse quidem proprium omnis sulphuris, adde & solius sulphuris in omnibus rebus insiti, at non semper ei est proprium. Quippè fixari potest, idq; perfectè vel imperfectè. Imperfectè fixum & materiæ immixtum non incenditur, tamen evaporat in igne: perfectè fixatum manet. Atque hinc metallorum in igne evaporantium vel permanentium perfectio, vel imperfectio maximè oritur. Hujus rei documentum in signe præbet Antimonium, nondum ad extensionem mallei usq; fixum, sed tantum friabile & fusile. In eo enim sulphur, quod congelavit argentum vivum in massam terrenosam (extra reverberationis artificium ajo. quandiu manet compositum) non inflammatur, sed cum Mercurio evaporat in igne penitus, nempè ipsa ambo in massam naturâ simul conjuncta. At si sulphur ex Antimonio eliciatur per extractionem, tunc est sicut sulphur commune, & perindè sicut illud φλογιστὸν. Non loquor de rubedine, quā chymistæ extrahunt: sed de vero naturali sulphure subviridi. Id hoc argumento probabis. Rec. Aluminis & salis nitri unà quantum sufficit; Fac aquam valentem, vel etiam communem aquam fortem sume, ut moris est, cui ponderatæ immitte dimidium salis tosti: Postea tere Antimonium subtilissimè, & immitte in pauxillum hujus aquæ tantum Antimonij triti, ut ei supernatet aqua ad quatuor digitos: Sensim autem immitte, ne aqua effervescat insolentiùs. Cum virorem aqua conceperit in phiala extracto sulphure subtilissimo, statim effunde, & aqua communi tepida immissa subsidebit sulphur, veluti commune viride, quod ipso facto probabis esse φλογιστὸν, & nihil à vulgari hac in re differre. Sunt & alii hujus fulphuris separandi modi per viam siccam; Nobis humida sequestrasse satis est, ad id quod volumus conficiendum. Colligamus igitur argumentum & Iesuiticam proprietatem sulphuris evertamus. Si enim sulphur in antimonio non est inflammabile (quod tamen nondum ductile est metallum, & à quo separatum ardet) quantò minus in cæteris sive perfectis, sive imperfectis me-

tallis necesse est inflammationis proprietatem servare, in quibus jam ad malleationis usque fixationem pervenit? Priùs est verum, ut experimento patet, Fundatur enim Antimonium ante follem, & evaporabit sine inflammatione. Ergò & posterius verum est: idque tantò magis, quantò ad majorem fixationem in metallo, quàm in Antimonio, sulphur pervenit. Nam separatum à metallis non amplius inflammatur propter aliquam fixationem, ut patet in plumbo, qua de re antè egimus. Eadem ratio est argenti vivi, quod frigore non concrescit, scilicet per se, & solum. At cum in metallum cum sulphure concrescit & fundi potest, frigore congelascit, ut videre est in genesi plumbi ex Mercurio, & vel in Antimonio patet, in quo tamen fixionis permanentia nulla in metallum per extensibilitatem facta est. Apparet igitur elumbia esse Iesuitæ argumentum, & ad speciem sophisticam solùm composita, ac nescio quid futilis, sed planè nihil solidæ rationis præse ferre. Hoc & illi, & ejus complici Peterio responsum esto, qui in suis libris de communibus omnium rerum naturalium principijs & affectionibus ita scribit lib. 8. cap. 19. *Quidam*, inquit, *verum metallicarum peritissimi, de quibus etiam subtiliter & accurate scripserunt, affirmant, primum ac summum fundamentum quo nititur & sustentatur ars Alchymiæ, nullum esse: quo intelligere licet, ipsam artem (si modo ars dicenda est, quæ in se nihil veri ac certi habet) inanem ac falsam esse. Etenim Alchymistæ putant materiam omnium metallorum esse sulphur & argentum vivum: quamobrem profitentur, se ex varia sulphuris & arg. vivi invicem cōmixtorum temperatione, posse quodlibet metallorum efficere, in quo sanè vehementer falluntur. Nam si sulphur & argentum vivum est materia auri & argenti, ergò in venis, in quibus generatur aurum & argentum, apparebunt aliqua vestigia sulphuris & argenti vivi: similiter etiam in venis sulphuris & argenti vivi reperirentur aliqua indicia auri & argenti: Sed ipsi qui totam penè vitam curiosissimè lustrandis considerandisque venis & locis metallorum consumpserunt, nunquam tale aliquid reperire potuerunt. Quare falsa est opinio Alchymistarum, & aurum quod ab ipsis fit ex sulphure & argento vivo non est verum aurum. Non enim, ut dictum fuit, talis est materia veri & naturalis auri, &c.* Hæc hypothesis principiorum, quæ metalla componunt, utrum à Iesuita Pererio rectè negetur, & proinde veri & naturalis auri effectio & generatio per chymiam explodatur, satis superque jam ostendisse putamus, undè non mirum est, eum præconceptis hujusmodi falsis opinionibus fascinari, ignoratis prin-

cipiis, & eundem in tota reliqua disputatione, perinde, ut & Hagelio accidit, nihil solidi posse asserere. Sed pergamus ad reliquam telam pertexendam.

Altera adversus Chymistas ab Hagelio suscipitur de metallorum distinctione defendenda opinio: qua specie ac differẽtia essentiali ea vult distingui, ac proindè metalla in metalla non posse transmutari colligit. Tertia deindè directè contra chymistas intenditur, de mutua metallorum transmutatione, in qua nullam substantialem metallorum transmutationem arte fieri posse statuit. Cui opinioni Peterius supra citato loco quartam adjicit, nempè nullam per artem non modò transmutationem fieri, sed nec de integro effectionem sive productionem veri auri naturalis esse, quibus explicatis & discussis, Disquisitionis nostræ finem faciemus.

Quod igitur ad distinctionem metallorum attinet, cùm omnia pariter ex sulphure & hydrargyro concreverint, ut demonstratum est, & ipso facto deprehenderimus, ea solùm quò ad hydrargyron purius vel impurius, & quò ad sulphur fixum vel cremabile differre, juxta diversam contemperationem eorum per sal sive terram metallicam concurrentẽ cum sulphure, non quidem eorum opinionem improbare possumus, qui negant essensifica differẽtia speciali metalla differre, sed tantùm ratione accidentiũ diversorũ, in mineris supervenientiũ, quæ diversa metalla faciunt: sed tamen dicis causa supponamus ea differre speciali forma, nunquid una forma corrupta alteram inducere ars nequit? nempè si substernatur materia formam appetens, & impulsu causæ efficientis naturalis, ac debitis adminiculis in actum prorumpens? Sed de his postea. Non enim species in species mutari dicimus, velut argenteitatem in aureitatem, sed individua specierum corruptioni & generationi metallicæ obnoxia & mutabilia. Videamus verò quomodo Iesuita suam sententiam tueatur. *Communis*, inquit; *multorum est opinio, solum aurum inter metalla perfectam speciem habere, cætera omnia esse quasi quædam rudimẽta & initia auri tãtùm, ac proinde inter metalla aliud discrimẽ nõ esse, quàm inter perfectum & imperfectum in eadem specie; verùm contrà hanc opinionem sic agere possumus. Ferrum non est myxtum imperfectum, quale est Nix & cætera, quæ ἐν τῷ μετεώρῳ fiunt. Quis enim credat? Ergò est mixtum perfectum.* Egregia sanè ratio, si hoc est ratiocinari, præsertim in philosophia & scientia naturali. Quis enim credat? inquit; Annon principium his apertè postulat, & mixtum esse perfectum colligit, quia ipse cum suis non credit, quod sit imperfectum? At cum sæpe

ferro

ferro pluisse legatur, sanè quæ in μετεώρῳ fiunt, longè similiùs est, ferrum & reliqua metalla imitari, quàm secus. Itaque quod addit, *idem licebit dicere de auro, argento & cæteris*; tantundem ponderis habet, quantùm prior ratio habuit. Reliqua argumenta, ut & alterius cujusdam, qui ex suppositione terminorum Logicorum arguit, metalla differre specie, non tenent nisi addicantur propriis principiis naturalibus. Etsi enim de individuo hoc plumbo prædicetur plumbum in specie, & de specie hac metallum in genere: tamen ista distinctionis causa dici possunt, ex usu loquentium, non rei natura. Sed pergit Iesuita. *Et, vel unica metallorum substantia est*, inquit, *& qualitates diversæ: vel non est unica substantia. Si unica est substantia, tùm veræ erunt illæ, plumbum est aurum, & viceversa aurum est plumbum. Tum quoq; non erit difficile ex plumbo aurum conficere, cum non sit difficile, qualitates, quæ à nulla peculiari forma cohibentur, à plumbo tollere, & quæ auri sunt inducere. Et tamen hactenus nullus omnino repertus est, quem aurum omni ex parte probatum confecisse liquidò constet*. Ex quo conficit non esse metallorum unicam substantiam Respondemus satis patuisse ex substantia hydrargiri supra adductis experimentis omnia metalla cõstare, & penes sulphuris fixi vel nõ fixi differentiam, & diversam contemperationem, vel imperfecta & & igne cremabilia, vel perfecta & fixa esse. Proindè cum ad oculum ista pateant, non est opus de his conquisitis ratiunculis contendere. Porrò hæ propositiones si vulgus spectes, paradoxis similes sunt: plumbum est aurum. At si naturam intrinsecus spectes, non ita erunt absurdæ. Vndè chymistis plumbum dicitur aurum leprosum: Item interiora argenti sunt aurum: similes propositiones rectè intellectæ, ex natura rerum, non vulgi loquela & opinione. Vndè etiam facilis est qualitatum purgatio, & aurificæ formæ, ministerio artis, introductio per principium metallicum fixum, quod imperfectum tollit, & materiam perficit. *At nemo hactenus repertus est*, inquit, *quem confecisse aurum ex omni parte probatũ liquidò id constet*. Nimirum hûc omnia redeunt denique, ut his apistis re ipsa demonstremus, contrà inanes argutias philosophantium, metallorum transmutationem in aurum possibilem esse, itemq; verum aurum naturale ex principiis metallicis produci; quod deinceps præstabimus. Nam quod nullus hactenus repertus sit (ut ait Iesuita) quem auri omni ex parte probatum confecisse liquidò constet, non est cur refutemus, præsertim cum de Arnoldo Villanovano scribat Ioh. Andr. in addit. ad speculat, tit. de crimine falsi. *Nostris diebus ha-*

habuimus Arnoldum de Villanova, in curia Romana summum Medicum & Theologum, de quo scripsi de obser. iciun. consilium, qui & magnus Alchimista, virgulas auri quas faciebat, consentiebat omni probationi submitti. En exemplum? sed hac de re extant ipsius Arnoldi libri, qui testantur ex plumbo factum esse aurũ. Possem adducere testimonia clarissimorum & fide omni dignissimorum virorum, qui hæc suis viderunt oculis, & manibus palparunt, ac non ita pridem cum una tincturę parte, tria millia quingẽta octuaginta quatruor pondera plumbi in aurum versa sunt, cujus portio etiamnum Basileæ asservatur. Sed nolumus inartificialibus argumentis agere: sed ad eruditissimi nobilis Evaldi Hohenlandij historiam transmutationis metallicę lectores remittimus, pro defensione chymiæ super his experimentis. Ingerunt tamen hoc loco sese Medici, neq; ullum è doctioribus chymiæ assensum præstitisse, audacter asseverant. Sed quid Fernelius de abditis rerum causis de Elixiri Arabum, & de tota hac re statuat lib 2. c. 18. & Marsilius Ficinus (duo quovis Hercule superiores) lib. 2. de vita Cæl. Re. c. 3. ante oculos omnium & in ore doctorum versatur, quos refutare nimis temerarium est, ut comitem Mirandulanum silentio prætercam, atq; alios.

Nos vero transmutationem metallorum possibilem & naturalem esse, experimento naturæ & artis probabimus, si ad illud priùs responderimus, quòd nonnulli species rerum perfectiores negant fieri nisi uno modo, hoc est ab agente naturali, eò quòd generationes hujusmodi rerum determinatæ sint, tàm secundum activum principium & materiam, quam secundum locum in quo fiunt. Id hactenus admitti potest (ut rectè Petrus Bonus Ferrariensis annotat) quatenus ad artem eadem naturæ proxima principia sunt adhibenda, quæ sunt penes ipsam naturam. Nam si alia vel similia adhiberentur, non idem cum naturali auro produceretur, sed diversum vel simile. Non loquimur de operibus sophisticis dealbationum vel rubificatorum in colore: sed de eo quod in ipsa metallorũ natura & essentia est, in definitione univoca, si metalla specie differant, & omnia criteria, & omnes proprietates auri, argenti, æris &c. sustinet: Vnde paracelsus apertè in libro de vexatione Alchymistarum, veram Alchymiam non constare nisi de metallis, ex metallis, per metalla, & cum metallis, restatur. Sed quod ad locum attinet & generationis media res aliter se habet, ut ex 9. Met. Arist. constat, qui fatetur ex agente & materia similibus, operationes semper similes esse, quamvis media sint diversa, ut & ante nos alij demonstrârunt.

runt. Nam ista & materia duo sunt, maximè cum habeamus æquipollentia vasa & media ad eundem istum finem. Hæc quo meliùs intelligantur, placet ex Pererio ipso sententiam Alberti Magni describere, idem testantis. Sic igitur Pererius Iesuita lib. 8. c. 20. *Albertus*, inquit, *in libro suo 3. de Mineralibus c. 9. hanc de facultate Alchymiæ quæstionē pertractans, primùm exponit sententiā Avicennæ, quæ fuit hæc, Sciant (inquit Avicenna) artifices Alchymiæ species metallorum permutari non posse, quamvis aliquid illis simile fieri possit. Quod enim differentia specifica aliquo tollatur ingenio, non credo possibile; sed exspoliatio accidentium non est impossibilis, vel saltem diminutio eorum. Non enim permutantur species metallorū, nisi priùs in primā materiam metallicam reducātur, & sic iuvamine artis deducātur in speciē metalli, quod volueris. Atq; idem quoq; sensisse ait, Hastem philosophum præcipuū in physicis & Mathematicis. Deinde Albertus subiungit ea quæ sequuntur. Oportet nos dicere Alchymicos peritos non aliter operari, quàm peritos Medicos, qui per medicinas purgativas purgant materias corruptas & nocentes sanitati, & postea per media confortantia naturam, iuvant virtutem naturalē, ut digerendo sanitatem inducant, quæ sanitas est effectus & naturæ & artis: sed illius effectivè & principaliter, huius autē instrumentaliter & organicè. Sic Alchymistæ primò benè purgantes materiā arg. vi. & sulphuris, insitā in omnib. metallis cōfortant; deinde deducūt virtutes elemētares & cælestes tali materiæ inhærentes ad proportionem mixtionis metalli, quòd intendunt inducere, & tunc ipsa natura operatur & non ars, nisi organicè iuvando & exspoliando, ut diximus, & sic verum aurum & argentum educere & facere videntur. Quod enim virtutes elementares & cælestes faciunt in vasis naturalibus, hoc etiam faciunt in vasis artificialibus, si artificialia formentur ad modum naturalium; quod facit natura calore solis & stellarum, hoc faciet ars calore ignis: dummodo sic temperetur, ut non excedat virtutem se moventem & informantem, quæ est in metallis. Huic enim cælestis inest virtus, quæ primò commiscuit eam, & hæc inclinatur ad hoc vel illud, per artis iuvamen. Alchymia igitur per hunc modum procedit, id est, corrumpens unum, à sua specie removendo, & cum iuvamine eorum quæ in materia sunt, alterius speciē inducendo. Quare omniū operationū Alchymicarū melior est illa, quæ procedit ex iisdē, ex quibus procedit natura, sicut expurgatione sulphuris per decoctionem & sublimationē, & expurgationē arg. vivi horumque bona permixtione cum materia metalli. In his enim, & ex virtutib. horum, omnis species metalli inducitur. Qui autē per alba albificant, & per citrina citrinant, manēte specie prioris metalli in materia proculdubio deceptores sunt & verū aurū atq; arg. non faciunt, & hoc modo ferè omnes vel in toto, vel in parte procedunt.*

dunt. Propter quod ego experire feci aurum Alchymicum (puta manente specie prioris metalli) quod ad me delatum est, & postquã sex vel septem ignes sustinuit, tandem amplius ignitum consumitur & perditur, & quasi ad fæcem revertitur. Hæc Albertus, quibus Pererius addit: *Ecce supra dictis verbis Albertus non solùm docet, verum aurum posse fieri per Alchymiam, sed etiam quis modus eius sic efficiendi sit possibilis, & quis impossibilis, manifestè declarat:* Sed inquam ego, An non hoc ipsimet Pererio attendendum erat & priùs experiendum, quàm exagitandum, si vera Albertum dicere fatetur? Sed tempus est, promissa exsolvendi, antequam ad objecta reliqua respondeamus.

Quod igitur ad metallorum transformationem attinet, scribit Iohannes Mathesius vir experientissimus hac in re idem, quod paracelsus de ferro & chalybe in cuprum transmutato, tùm per naturam, tum per artem. Sic enim habet conc. 3. *Quod in fonte Cypsensi ex ferro fiat cuprum certum est (En opus naturæ.) Item, quod artifices sciant minerale lixivium fundere, in quo ferrũ itidem abit in cuprum in monte Kuticensi, probatum est* (En opus artis!) Sed nos aliorũ inventa nolumus referre: tantum hinc apparet Mathesium, chymistarum maximum adversarium, eo loco, ubi eos oppugnat, non posse reticere metallorum transmutationem essentialem (siquidem specie differunt) possibilem esse & naturæ & arti. Neq; hîc disputamus de modis efficiendi cuprum ex ferro, quos docet Paracelsus, quos non per se fieri putamus, si quidem cum vitriolo fiunt. Vnum afferimus nostræ Minervæ, & nostræ affectionis, ubi ex ferro vitriolum, ex hoc rursum cuprũ generatur, beneficio naturæ & ministerio artis per sulphur commune. Sumatur uncia una olei sulphuris per campanam facti, uti moris est, licet non rectificati, cui immisceantur unciæ duæ aquæ fontanæ. Mox chalybis sive ferri laminas tenuissimas ignias & multoties restinguas in vase pleno aquæ frigidæ, donec ita indurentur, ut nullo negotio forcipibus discerpi queant, quas in modum unguiculi lancina, & siccas impone mixtioni aquæ & olei sulphuris in phiala, quam obstipatam colloca in vase repleto cineribus, sub quo ignem carbonum tantisper excitabis, ut bulliat lenissimè ad horas sex: mox infrigidari sponte permitte, & invenies supernè in vase refrigerato generatum vitriolum splendens, viride, optimum. Hoc in aqua communi dissolutum bulliat, donec supernè cuticulam contrahat, mox aquæ impone laminas nitidas & recentes chalybis, & parvo momento adhærebunt eis micellæ æris, quas collectas funde & habebis cuprum naturale,

turale, ductile & fusile ad omnem æris proprietatem. Hoc unico experimento difflantur omnes rationes Aristotelicorum, quomodo pars chalybis possit retromeare in vitriolum, & iterum ex vitriolo reduci in cuprum, atque ita verè per artis ministerium beneficio naturæ generari, nec tantùm transmutari metallum.

Aliud brevius experimētum appono. Calcinetur limatura ferri cum tantundem triti sulphuris, & reverberetur agitando super testa donec sulphur comburatur, residuum in aquam ferventem ita candefactum immitte, & impone laminas puras chalybis, & adhærebit eis cuprum in forma mucillaginis, quod detersum fundatur, & erit naturale cuprum. Hoc, ait Paracelsus, minus est quàm ferrum aut cuprum transmutare in aurum, quod Deus vulgò nondum voluit innotescere omnibus: sed quidquid sit, abundè sophistarum cavillos evertit.

Procedamus verò ad argenti transmutationem in aurum naturale & omni specillo probatum, juxta omnes proprietates auri. Ita tamen procedamus, ut possibilitatem duntaxat artis & naturæ aliquam ostendamus, non utilitatem. Nam indigni sunt ut amplius aliquid consequantur, qui ista impugnant, quippè cum nemo ad proprium commodum, ut ajunt juris periti, sit cogendus. Paracelsus cum hac de re contra Aristotelicos ageret. lib. Mineral. cap. 7. de sulphure, paulò post principium inquit; *Sciendum quod (nisi Deus impediat) in sulphure negotium mirabile inest, ac ita excellens, ut lumen naturale hominis obstupescat, aut si Deus non impedit, error est penes artifices, qui sulphur tractant, quod facilè fieri potest. Sed ut ut sit, ea vis & facultas in sulphure inest, ut nemo peritus eam exhaurire possit, talis quoq; virtus, ut cuivis admirationi sit. Confundit enim* (inquit) *Aristotelem, qui dicit, species non posse transmutari Sulphur transmutat. Si vecors Aristoteles adhuc viveret, eum ex stulto insanum redderet, plusquàm ab ulla fœmina est victus.* Hęc Paracelsus. Sed non ostendit, qua ratione hæc transmutatio fieri habeat, nisi quod agens de sulphure minerali docet ex eo cum oleo lini epaticam conficere, quâ rectè distillatâ & rectificatâ (modum ejus docet secundo libro Archidoxorum) imponatur in ejus oleum rubeum quodvis argentum, & permittatur ad destinatum temporis terminum usq;, ita fiet ut nigrescat, & calcem auri profundat, nempè in aqua forti, sed nondum est fixum aurum, sed volatile, inquit: quod si autem perfectum terminum suum assequatur, omnia, inquit, efficit quæ efficienda sunt, de quo non est ex usu plura disserere. Hæc Paracelsus.

celsus. Plura de sulphure fixo in libello de mortificatione rerum ejusq; metamorphosi extant. Sed nos misso Theophrasteo processu, monstrare volumus, quomodo vel crudũ sulphur cõmune transmutet & verum aurum naturale progignat. Recipe ergò partem unam plumbi, quod liquescat in crucibulo super carbonibus accensis, postea eum pyrolabe exime crucibulum, & prius quàm plumbũ cõgelescat immitte tantundem Mercurij crudi ac vivi & leniter agita bacillo. Habeas deindè sulphuris cõmunis partem item unam, quod fluat in alio crucibulo, cui fuso injice frustulatim superius malagma coagulatũ, ac agito spatula, & cave ne sulphur flãmam concipiat aut aduratur, priusquã omnia injeceris. Inde spontè refrigeratũ tere super marmore vel saxo & iterũ crucibulo impositum fundatur, donec comburatur sulphur, & materia imposita tantisper fluat, ut in virgam effundi possit metallicam, similem Antimonio fuso & friabilem. Hujus triti recipe partem unam, & argenti laminati unam, & fac stratum super stratum in crucibulo, & desuper minutim pistum vitrum venetum imponatur, ad spissitudinẽ digiti, nec nimiùm repleatur vas, ne vitrum effluat: Ita per horæ spatium continue fundantur omnia igne intenso, ut vitrum & reliqua sint in fluxu continuo. Postea permitte infrigidari. & diffracto crucibulo exime regulum in fundo, & compone cineritium, cui imponatur plumbum de more, donec intensè currat, inde emitte regulum, & fulmina more aurifabrorũ, donec argentum mundum subjaceat. Id laminatum vel granulatùm mox in aquam fortem immissum: & dissolutum, nitellas auri profundet, quæ pulveris nigri instar ad fundum subsidebunt, quas elotas aqua tepida in crucibulo ignias & fundas, & habebis micas auri veri naturalis, puri puti, omnes proprietates & examina auri naturalis tàm in Medicina, quàm in reliquo usu sustinentes. Etsi autem non docemus totum argentum in aurum transmutare, sed portiunculam duntaxat levissimam & minimam; tamen quia omnes partes argenti sunt homogeneæ & similares, etiam micam argenti satis est in aurum verum naturale transire, ad transmutationẽ metallicã oculis demonstrandã. Ne quis autẽ putet, antea in fusum fortem & admixtum argento plumbóve aut mercurio fuisse aurum, aut in ipso hæsisse sulphure, singula prius seorsim, si libet, per ignis & aquarum fortium criteria examinabit, quo certiùs sciat non aliunde, quàm ex transformatione aurum hoc existere, per artis experimentum. Possemus & alia addere experimenta haud paulò momenti majo-
ris,

-ris, præsertim ex sulphure Veneris fixo, sed nihil est opus helluonibus auri hæc gratificari, cùm veritati mica sat esse queat. Quæ commemoramus, ut principia naturalia metallorum proxima particulariter cognoscenda tradamus, & jurisconsultos in recepta sententia confirmemus & constabiliamus, qui contra Angelum chymiam defendunt: quò quidem ablegamus & principatus & Respublicas super hoc negotio vel dubitantes, vel minùs rectè sentientes.

Postquàm igitur promissa adimplevimus (ut ipso facto experiri est) reliquum est, ut ad inanes objectiones breviter respondeamus tàm Hagelij & Pererij, quàm eorum, qui nos potentiam Dei attentare frustrà clamitant, cum nihil hic contra naturam, nec contra essentialia metallorum principia tractemus, & proindè ordini creationis nullo modo adversemur. Illud tamen præmittimus, DEUM opus quamvis naturale posse destruere & impedire, non minus ac sationem vegetabilium, & generationem animalium: id quod & Medici in suis pharmacis sæpe experiuntur, natura non semper operante, sed interdum à superiori causa repressa. Quinimò vim omnem crescendi ei soli tribuimus, qui dixit FIAT, sine cujus benedictione omnia ad nihilum rediguntur. Atque haud scio, an & istud eôdem referendum sit, quod Hagelius de virgula bifurcata indagatrice metallorum attingit, non omnibus scilicet mobili. Nam omni vitio rem carere, ex usu ostendemus. Cædatur virga bifurcata horna, id est, unius anni, ex corylo vel quercu, cujus cornua sint æqualia & sine vitio. Quidam tamen eandem putant antè Solis exortum maximè crescente Luna, & quidem potissimùm circa diem Annunciationis Mariæ cædendam: Sed nos nihil horum observavimus. Hoc facto sumantur duæ furculæ in utramque obversam manum, cœlum versus digitis compressis, utrinque videlicet extremitatibus flagellorum furcæ ad utrumque compressum pollicem extra manum prominentibus: Ipse autem furcæ caudex extrinsecus intra duas manus vergat. Quòd si quis argenteos globulos thoraci præfixos gestet, etiamsi omni nixu comprimat virgam utraque manu, tamen gyrum movendo per se faciet, & versus thoracem sese introrsum usque ad globos cæsa illa caudicis pars vertet: Sin verò omni metallo exutus argentum, aut aurum ponas in terram, tunc etiam retinente & invito te, qui tenes virgam, pars caudicis cæsa extrorsum verget, donec validissimo judicio & motu metallum percutiat. Quæ sit hujus rei ratio, Physicos latet: adeò mi-

randa

randa est naturæ sympathia: tamen & ipse verum esse reipsa expertus sum, & in aliis identidem vidi. Quòd si non cuivis movetur in manu (ut Hagelius ait) sanè in Dei potentia & hoc reservari quis non videt? Sed jam ad umbilicum nostrã Disquisitionem perducamus. Quę enim Hagelius prętereа affert argumenta, nullius ponderis sunt nec valoris. Primùm concedit ab iisdem causis produci, & easdem operationes tantum secundùm majus & minus differentes habere metalla. At si proprietates sequuntur naturam, multò magis hæc convincunt, metalla propriè & constitutivè non differre, tantum abest ut ipsi patrocinentur, qui vult differre ea specie per essentialem differentiam Nam quod de lapidibus excipit non eadẽ est proxima essentia eorũ: Non enim ex Mercurio vivo originẽ proximè ducunt. Quæ autem de elementis adfert, magis imperfectam mixtionem arguunt ὡς ἐν τῷ μετεώρῳ. Quod autem addit: *Natura nec vult, nec potest cætera metalla in aurum transmutare. Non vult: tùm nunquam id fecit: tùm quia propter certos ac necessarios usus omnia ac singula produxit, quos ex substantiali immutatione omnino amitti necesse est.* Respondeo me agnoscere non Naturam, sed Deum naturæ moderatorem prospexisse usibus humanis diversitate metallorum, ac proindè non omne metallum in aurum terminari, sed ex sulphuris fixi & volatilis diversitate cum Mercurio puro vel impuriore, & bona mixtione diversa produci metalla, quatenus à temperato absunt, alia per impuritatis duritiem cremabilẽ; alia per mollitiem evaporabilem; sed si accidentia ista separentur, non magis transmutationi serviunt, ac usibus medicinalibus. Nec tamen metalla ex immutatione omninò amitti necesse est. Etenim auro præ ferro ad certos usus cõparato nemo uti potest. Proindè non est metuendum abolitioni eorum per artẽ. Quid? quod Theophrastus idem operis esse & laboris fatetur, si quis meliora metalla velit mutare in viliora; adeò nihil attinet horum abolitioni timere Quod autem naturam nunquam fecisse ait tantum abest, ut etiam scarabæum halitus auro correptum transmutarit; qualia multa miranda in mineris reperiuntur, nisi quis dicat occupatum illum halitum auri abolitione & exustione scarabæi externam ejus figuram induisse, cui libens adstipulor. Sed quis in hiatus naturæ descendit, aut quis ita Lynceus est, qui naturam hoc nunquam fecisse dicat? Certe Petrus Bonus contrarium probat & plumbum omne granum argenti natura continet, & stannum modicâ præparatione granum argenti pòst se relinquit; quæ sunt naturalis inclinationis indicia manifesta.

festa. Non posse autem naturam metalla transmutare per calorem & frigus, frustrà impetit, ut jam ante de ferro in cuprũ per naturam mutato visum est. Hæc eadem argumenta in quęstione de mutua metallorum transmutatione idem odiosè repetit, cùm negat substantialem metallorum transmutationem his interrogatiunculis, thesi 88. *An quia generatio est opus solius naturæ? An quia quod natura non solet, ab arte fieri non potest? An quia nihil frustrà fit in natura?* Item thesi 89. *Præterea* (inquit) *metallum in metallo nec actu nec virtute continetur.* Sed quam hæc omnia sint falsa & futilia per hydrargyron ex metallo elicitum apparet, & per plumbi ex Mercurio constructionem, cæteraque superius patefacta. *At horum corruptio*, inquit, *fit in deterius*: quod verum est: sed Chymicus non corrumpit tantùm, sed generat etiam per media naturæ consentanea, ministerio artis. Quod autem aurum, quod facit Alchymia, non sit frigore cõstitutum, ut pyrotechnia docet, sanè dicimus frigus non esse propriè rerum generativum, sed potius calorem. At metalla igni exempta frigore consistunt, id quod & Chymico auro non minus convenit, ut ipsa fusio docet, atque idem naturali auro competit, quod usu facilè perdisces. Superest una quæstio, partim Physica, partim Theologica, an aurum per artem productum, sit verum naturale, & omnes proprietates auri naturalis tàm in Medicina, quàm in cæteris rebus retineat, & si hoc non, an sit illicitum, & ordini creationis contrarium. Negativum tuetur Pererius cap. 19. supra citato loco: *Aurum*, inquit, *quod fit ab Alchymistis, licet simillimum videatur vero auro, falsum tamen esse multis modis cognosci & indicari potest, nempe vel ex pondere, vel ex eo, quia non sustinet vim ignis; vel ex eo, quia iniectum in urinam amittit colorem suum; vel quia non est ductile in tenuissimas laminas; vel denique quia non habet naturalis auri proprietates, quarum inprimis illa commendatur confortandi cor humanum.* Hæc Pererius. At meminisse debebat ex verbis Alberti ab ipso productis, aliud esse aurum & argentum (ęquivoce sic dictum) eorum qui per alba albificant, & per citrina citrinant, qui procul dubio deceptores sunt: aliud eorum, qui ex iisdem procedunt, ex quibus procedit natura, præsertim cùm ipsemet subscribat, Albertum manifestè declarare, quis modus veri auri efficiendi sit possibilis, quis impossibilis. Sed in magno opere dormitare per nos quidem Pererio licet, præsertim cùm ejus ex philosophia depromptum judicium multò sit sanius & æquius, quàm Hagelii, etsi procul dubio ad Pererium respexit Hagelius, cum thesi 84. scribit. *Vltimò non desunt, qui aurum quidem*

ulla arte hactenus factum negent (hæc enim Pererianæ decisionis summa) *sed tamen quin absolutè artificio fieri possit, non inficiantur*: & tamen idem Hagelius contra complicem Pererium statuere & decidere non erubescit, hoc fieri nullo modo posse. Tale est ingenium omnium Linguæ quàm naturæ studiosorum. Respondemus igitur ad Pererii aurum Alchymisticum, omnia quæ dicit esse vera, si eadem de sophisticato auro & argento intelligat, hoc est, de albificationibus & rubificationibus duntaxat in colore, manente in eodem essentiæ statu sulphure & argento vivo prioris metalli. Et tale apparens & sophisticum aurum maximum est venenum, & peccatum tale vendere propter arsenicales & narcotiticas qualitates in medicina: quod qualecunque est, ignitum consumitur & perditur tandem, imò quasi ad fæcem revertitur post justa criteria & examina ignis, quale fuit aurum ab Alberto sexies vel septies probatum. Apparet autem ex Pererii indiciis eum per nebulam de auri examinibus loqui, cui opponimus judicia severissima à Gebro & Petro Bono Ferrariensi, physico & chymico in eorum operibus præscripta, & quæcunq; præterea ad veri auri naturalis proprietates examinandas adhiberi debent, ut sunt Ignitio, Fusio sub malleo per omnem dimensionem extensio, cineritium, Expositio super vapores acutos, Extinctio, Cæmentum, commixtio rei adurentis, post calcinationem reductio, susceptio argenti vivi facilis vel difficilis, &c. Si igitur ad omne specillum probatum aurum fiat, nec ut sophisticatum perdatur: sed substet, habens omnes proprietates auri naturalis, omnes operationes & passiones (quale nostrum esse dicimus) non simile, sed idem cum naturali erit, quicquid deliret cum Ægidio Pererius. Nam quod de serpentibus & dracunculis à Magis & Mose factum affertur, illorum fuit diabolicæ illusionis, hujus à divina virtute. Nos verò neutrum præsumimus, nec tale quid attentamus, sed vires naturales duntaxat sequimur. Jam quod de muribus ex putredine natis ac differentibus specie à muribus generatis per semen objicitur, unde inferunt: Sic aurum chymicum differre à naturali, licet proprietates auri naturalis habeat, prorsus est alienum. Siquidem ex aliis principiis, quàm naturalibus, metallorum vera ars chymiæ non procedit, nec quicquam aliud usurpat, quā quod natura generavit ac generat, adhibita mixtione, & debita præparatione. Itaque ut diversæ materiæ suppositio sit in muribus, in metallificio nulla est. Quòd verò nonnulli eò usque procedunt, ut si omnes quidem proprietates auri naturalis

ralis contineat id, quod fit per chymiam, tamen istud recipere nolint, quis non videt dimittendos esse tales, ac bonam eis mentem precandam? Quodcunque enim principia essentialia eadem habet, & passiones atque operationes alicuius rei, id idem est cum ea re, ut testatur, de formis agens, Aristoteles. Sic enim libro quarto Metaphysicorum arguit, ex operibus rerum & accidentibus super ipsas formas: *Quod enim facit operationes oculi, est oculus, quod verò non, non est oculus. Itaque oculus lapideus vel cæcus, quia non facit operationes oculi, non dicitur oculus, sed imago oculi: & serra lignea, non dicitur serra, sed imago serræ.* Idem testatur totum Naturæ lumen. At sophisticationes, fateor, non habent tales proprietates: verum autem aurum chymica operatione, ex veris principiis & essentialiter metalla componentibus productum, cōtinet omnes proprietates auri, ut experimento patet. Itaque si quid aurum ad medicinam facit (puta crudum) etiam hoc aurum chymicum præstabit, puta lætificare & confortare cor, & multò magis hoc, ut testatur chymicus Plato in 3. stellicarum, & Hamech in commento ibidem, & similiter Haly in suis secretis. Itemque chymicus Aristoteles in suo libro de secreto secretorum, & lapidibus preciosis; licet sophisticatum aurum chymicum faciat contrarium, de quo supra dictū est. Itaque verum ab Alchymistico auro fucato & duntaxat alterato & adulterato, est discernendum. Nec libet sophisticationum ponere documenta, qualia leguntur apud Albertum Brunum in tractatu augment. & diminut. & in correctorio Richardi Anglici, ac denique in libris de subtilit. Cardani (si hæc est subtilitas) & passim apud alios, partim albificationis, partim rubificationis, hoc est, adulterini auri & argenti colorem tantum præferentium. Ex principiis autem & criteriis proprietatum omnium in vero chymico auro licet colligere, nihil contra ordinem creationis à nobis attentari, quia aurum nostrum est naturale ac verum, beneficio solius naturæ per ministerium artis productum, ideoque nec ex suppositione diaboli occultè additum, ut vult Ægydius & Angelus, duo soli ex Jureconsultis artem chymicam frustrà impetentes, & post hos vir quidam in Germania magnus, sed harum rerum imperitus, & ab aliis deceptus, siquidem ex essentialibus & naturalibus metallorum principiis, non diabolicis operibus hîc proceditur; licet Deus Opt. Max. inhibere aut impedire, aut prorsus destruere etiam opus naturæ & artis possit; Nec verò divinæ potentiæ munus propterea invadim⁹, cū nō jussu & voluntate & verbis id producam⁹, ut

in miraculis divinis jussu divino fit, sed tantùm per insitam naturæ generantis facultatem, cui servimus tanquam ministri, nihil ad eam de alieno, nec de proprio afferentes. Quod si hæc non sufficiunt ad probos artifices discernendos ab impostoribus, & ad artis veritatem particulariter defendendam à vanitate sophistices, aut Diabolicarum artium imposturis, & calumniantium linguis, doceant, qui contrà sentiunt, meliora, & verioribus ultrò parebimus: aut respondeant saltem Apologiæ Gastonis Clavæi adversus Thomam Erastum medicum scriptæ, vel ad solutiones Boni Ferrariensis Physici Aristotelici, quod à nonnullis attentatum quidem, sed planè præstitum est à nemine.

Quod si id bona fide fiat, ex varia & diversa rerum ventilatione, tanquam ex puteo emerget veritas, & ita Helias artis in lucem prodibit; Cui hanc disputationem impendisse hactenus libuit.

Radix Elixiris

Δ.

CON-

CONCLVSIO EX HIERONYMO DE ZANETINIS, QVA disputationi & argumentis Angeli respondetur in c. 1. Ext. de accusat.

AN ALCHYMIA sit peccatum, & ars reprobata? Alber. in Dict. juris civ. in ver. Alchymia arguit, & Jo. And. in addit. Spec. in tit. de crim. falsi. Jo. de Ana. in c. 2. de sortileg. & Pet. de Anchar. in c. 1. eod. tit. Bald. in c. 1. quæ sunt regal. & Tho. secunda secundæ qu. 77. art. 2. & finaliter videntur tenere, quòd non videntur peccare, si attribuunt Deo: quia non mutant unam speciem in aliam (ut eis imponitur) quia hoc est impossibile: sed dicunt, quod ex una specie metalli (scilicet stanno) potest alia species metalli (scilicet aurum, vel argentum) produci. Nec hoc est inconveniens. Or videmus quandoque quòd ex re mortua producitur viva, ut in vermibus, ex quibus producitur sericum. Nam omnia metalla procedunt ex eodem principio, scilicet ex sulphure, & argento vivo: sed ex virtute elementorum quædam habent majorem influentiam in uno loco, quàm in alio, & in una cõtrata fit stannum, in alia argentum, in alia aurum, & ideo est licita: dummodo non fiat per artem magicam, vel aliam legibus odiosam. leg. 1. Cod. de Thesaur. libro decimo: sunt enim laudandi. Adde tamen Summam Angelicam, in verb. Alchymia, quæ tenet, quòd ars sit illicita ex multis respectibus: tum primò, quia nullus invenitur qui habeat hujusmodi veram artem, licet dicatur de multis: sed falsum ex experientia: tum quia videmus, quod communiter ipsam facientes multa consumunt, & à communiter accidentibus est stãdum. Vnde de ipsis dicitur illud ad Timoth. cap. tertio, & d. c. nec mirum. 26. quæst. 5. Semper addiscentes, & nunquam ad scientiam veritatis pervenientes. Experientias multas faciunt, & nunquam ad perfectum attingunt: tempus vitamque consumunt, nec id quod operãtur, habet veritatem cum auro vel argento, sed solùm apparentiam. Et ideo simpliciter sunt condemnandi Alchymistæ. Et hoc evidenter probatur: quia nemo eam in publico vult facere: ut appareat quod malè agunt: quia odiunt lucem. & si aliquando verum faciant, aut fit cũ damno, computatis expẽsis, vel ex aliqua deceptio-

ne, imponendo aurum verum, vel aliqua diabolica fallacia, quæ ut eos attendere faciat hujusmodi, facit eis verum aurũ ex appositione auri veri occultè aliquando. Cùm ergo sit tale exercitium contra utilitatem publicam, ut patet ex consumptione rerum, & quia ut communiter faciunt ex his monetam falsam, ideo simpliciter sunt condemnandi eam facientes. Ego verò teneo communem opinionem: artem istã esse licitam, quia rationes summæ Angelicæ non concludunt artem ipsam esse illicitam, eò quia nullus habeat artem verã: quia hoc non est ex defectu artis: nec etiã aliæ rationes concludunt, ut de se patet. Et idem tenent Tho. & Alber. An autem lucrũ ex Alchymia sit licitũ & venditio reddatur injusta, dicit Tho. ubi sup. quòd si per Alchymiam fit verum aurum, non est illicitum ipsum pro vero vendere: quia nil prohibet uti arte & aliquibus naturalibus ad producendos naturales effectus: aut non habet veram speciem auri, & est injusta venditio, postquam est aurum sophisticatum.

Thom. Arsoncini I. V. Doctoris de iure Alchymiæ responsum.

AD propositam quæstionem (utrum) ars Alchymiæ sit licita breviter respondeo: si communis Doctorũ opinio facit jus (ut inter omnes peritos constat) sequitur ut Alchymia sit licita. Verum est autem antecedens: quia est Oldrad. Bald. Ioh. And. Panormit. And. Isernin. Alber. de Rosat. Alb. Brun. Guid. Pap. & alii complures tam civilistæ quàm canonistæ illam comprobârunt. Vnus solus contradicit Angel⁹ in sua summa angelica. Sed præterquam quòd unius Doctoris contra communẽ nulla est authoritas, ut omnes sciunt, certè fuit unus magnus Canonista Hieron. de Zanetin. qui in c. 1. de accusat. omnibus & singulis ipsius argumẽtis exactissimè respondit. Hoc est fundamentum adamantinũ ex authoritate magnorum & clarorum Doctorum, & jurisconsultorum: ut omittam auctoritatẽ Thomę de Aquino, qui duobus aut tribus locis Alchymiam apertissimè comprobavit. Plinius quoque lib. 34. cap. 4. scribit. Caji Imp. temporibus fuisse Alchemistas. Neq; ad rem pertinet quod dicit, illorum artificiũ non fuisse quæstuosum. Primùm quia in quæstione, an Alchemia sit ars licita: non quæritur, an sit lucrosa, & fructuosa: sed tantũ, an jure divino vel humano prohibeatur. Deinde quia fieri potest, ut illi artifices, de quibus loquitur, non satis periti fuerint: cùm alii peritiores esse potuerint: ut vulgò dicim⁹. inter artifices. ff. de solut. Mira sunt præterea, quæ Suidas de Alche-

Alchemia & artificiosa auri confectione narrat: quod Ægyptii potuerunt alere bellum diuturnum contra tyrannum Diocletianum, freti arte sua, id est, aurificio.

Sed videamus alia quædam argumenta. Scribit enim Aristotel. libr Metaphys. 2. & 4. quòd ars naturam in quibusdam imitatur: & quòd multa naturalia confici & perfici arte possunt: & Colchotar & Calchantum exempli causa nominat, dicens, quòd illa duo atramenta non tantùm nascuntur in mineralibus, sed etiam confici arte possunt. Tertium exemplum ponatur de Sale. Nam (ut ait Plin. lib. 13.) sal aut fit, aut gignitur. In Polonia est sal minerale, in Gallia est factitium, & huius eadē est proprietas, natura, & efficacitas, quæ illius. Quartum est Electrum quod Plin. lib. 33. capit. 4. & multi alii scribunt esse non tantum naturale: sed etiam est factitium. De quo factitio & artificiali textus loquuntur in l. 4. ff. de legat 1. l. 7. §. voluntas. ff de acquir. rerum dom. §. si duorum. Instit. de rerum divis. Quintum est argentum vivum, quod prædictus Plinius lib. 33. cap. 8. dicit esse aliud nativum, aliud factitium. & hoc ad alterius differentiam nominat Hydrargyrum. Guillelmus Philander in commentariis Vitruvii, quatuor eius genera numerat: duo nativi, & duo factitii: atque ibidem ostendit, & chalybem, & sandaracham, & æruginem, & calchantum, & cinabrium, alia naturâ gigni, alia hominum arte confici. Quæ cùm ita sint, non absurdè concludere possumus: sicut ars in tam multis aliis naturam imitari potest, non esse inconveniens dicere, illam etiam in auri & argenti operatione naturam imitari posse. Certè Cardanus libro de Subtilitate decimo sexto scribit, & multi dicunt sibi hoc esse cognitum, quòd ex ferro potest fieri cuprum chalchanto adhibito. & Cardanus eodem lib. testatur pharmacarium quendam Trevisanum, coram illustrissimo principe Venetorum & sapientibus senatoribus argentum vivū in aurum convertisse. Verum est quod Iulius Scaliger negat se id credere, sed nititur argumento infirmo, videlicet, quod si Veneti hoc vidissent, qui tanta sunt avaritia (ut ipse scribit) ut etiam cum Turca hoste Christiani nominis fœdus faciāt, nunquam illum pharmacariū dimisissent: sed tormentis eum coëgissent artem suam revelare: & fortè eum in Sabato suspendissent Sed verisimile est, pharmacariū illum fide publica, fortassis etiā o[illegible] fide aut alia securitate sibi cavisse & providisse. Nec certè de omnibus omnia suspicari honestū est. Illud cōstat, innumeros, & superiorib. seculis fuisse, & nūc esse graves viros, qui eā artē factitârunt, & sibi quæstuosam fuisse

prædicârunt. In quibus fuerunt Albertus Magnus, Comes Trevisanus, Augurellus, Avicenna, Geber, Lullius, Bonus Ferrariensis, Morienus, ac Tolod. & præsertim Arnald de Villanova, summus medicus. Videmus etiam nostris temporibus Joh. Fernelium in arte medica principem existimatum in suo libro de Abdit. Rerum caus. eandem artem ad unguem tenuisse: & in ea exercitatum fuisse, quamvis circa finem jlocaliter ex tribus Augurelli versibus incautum lectorem eludat. Vnius autem illius Fernelii authoritas aliorum multorum medicorum contradicentium auctoritati (ut quidam dicunt) præponderat.

Sed principaliter, & ante omnia, in quæstione: An ars aliqua sit licita? considerandum est, an divino aut humano aliquo jure sit prohibita. Nam licita aut illicita ita discernuntur l. 1. ff. de concubin. l. cum senatus. ff. de reb. dub. l. 1. & per tot. ff. de colleg. & corporibus. Quantum ad divinam scripturam, certè nullum textum reperio, ubi Alchemia & auri confectio prohibeatur: cum tamen innumera vitia & crimina legislator divinus Moses in Levitico & Deuteronomio persequatur. Neque puto illum magis prohibuisse distillationes & alembicationes, & auri argentive confectionem, quàm jocalium, & annulorum, & ceterorum eiusmodi ornamentorum conflaturam: quibus Salomon & alii reges ornabantur. Quantus etiam laminarum, & bractearũ auri usus apud populum Dei fuerit, præsertim in templo Ierusalẽ, nemini ignotum est. Quantum autem ad jus civile, certè nulla litera in Digestis, Codice, Inst. vel Novell. ostendi posset, quæ in prohibitionem Alchymiæ pertineat, quin potius Fusorum ars comprobatur, & laudatur & præmiis decoratur. l. 1. de excusat. artific. Sic Vascularii fusores frequenter nominantur, quasi artem (sine controversia) legitimam exercentes in l. apud Labeonem. § ult. ff. de præscript. verb. l. ult. ff. de obligat. & action. l. penult. ff. de aur. & argent. legat. Et de Metallariis, quòd legitimam artem exerceant, dubitari non potest ex tit. Cod. de Metallariis, lib. XI. Quantum ad jus Canonicum, opponi solent duo textus: sed facile est utriq; respondere. Primus est in c. spondent. Extravag. de crimin. fals. Vbi Papa Joannes XXII. Alchemistas reprobat non tamen eos morte damnat, sed tantum infamia perpetua. Sed textus ille non est infinitè & generaliter scriptus de omnibus Alchemistis: verùm specialiter & propriè de iis tantum, qui (ut textus verba proferam) aurum vel argentum Sophistica transmutatione confingunt. Quare ad eos, qui non reprobum, adulteri-

terinum, sed probum & verum aurum conficiunt, textus ille non pertinet. Sicut Ioh. Andr. in addit. ad Specul. testatur, Arnoldum de Villanova suo tempore facere solitum virgas auri, quas omni probationi submittebat. Itaque omnes Doctores tam civilistæ, quam canonistæ non curârunt illam extra vagantem Papę, ut superius diximus, quin etiam Ioh. Augurellus magnus poëta, opusculum suum de Alchemia liberè dedicavit & præsentavit Papæ Leoni. X. cui gratissimum illud munus fuisse constat. Hæc igitur ad illum textum respōsio sufficiat: ut illud omittam, quòd multi hodie non recipiūt authoritatem illius legislatoris, qui fuit Papa: & dicent, quòd si in uno capite authoritas illius approbatur, etiam in altero capite proximo, ubi de Franciscanis & aliis monachis quædā pro suo libito constituit, & approbanda esset. l. qui non cogitur ff de judic. Alter textus, qui opponitur, est in c. episcopi. 26. q. 5. qui tempus dicitur ex concilio Anquirensi, & sic scriptum est: Quisquis credit posse fieri aliquam creaturam, aut in melius, aut in deterius transformari in aliam speciem, vel aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore, qui omnia fecit, infidelis est. Primum ridiculosa est allegatio ex concilio Anquirensi quod nunquam fuit nec esse potuit. Corrigendum est AQUILEIENSI: sed magis deridicula est allegatio illius textus ubi damnantur qui credunt transformationem fieri in aliam speciem. Certè nihilo magis hoc pertinet ad nostram quæstionem, quam quòd Imp. scribit, possibile esse res omnes in pecuniam converti: l. 2. C. de constit. pecunia. textus ille non loquitur de speciebus metallorum, aut similium rerum, sed de speciebus personarum: hoc est, de mulieribus sortilegis, quæ dicebant, quod noctu transformabantur in varias species animalium, & per sylvas ac nemora cum Diana vagabantur. Itaque in § siquidem Sathanas (inquit textus) transformat se in diversarum species personarum. Quare deridiculum est, textum qui de diabolica transformatione personarū loquitur, contorquere ad transformationes metallorum, quæ industriâ & solertiâ quorundam artificum fieri possunt, sine ullo diabolico vel magico artificio: ut Thomas de Aquino in prædictis locis ostendit. Quin etiam textus est sub eadem quæst. in c. nec mirum: ubi sic scriptum est: Insunt rebus corporeis per omnia elementa quædam occultæ seminariæ rationes: quibus, cum data fuerit opportunitas temporalis aut causalis, prorumpunt in species debitas. Addam etiam illud, quod legibus nostris comprobatur medicamentum factum ex venenis, aut rebus venenatis, quasi ea, quæ natura vene-

nosa sunt, arte & solertiâ emendari & commutari ad salubritatem possint, ut de Mithridatico innuit textus in l. quod sæpè, §. venena, ff. de cont. empt.

Restat illud argentum, quòd multi Alchimistæ faciunt falsam monetam: multi etiam fuerunt sortilegi, impii, athei, necromantici. Dicitur etiam quod Ræmundus Lullus & Paracelsus fuerunt magicis artibus inquinati. Horum disputatorum laudanda est pietas & probitas: sed tamen rogandi sunt, ut cogitent, artificum vitia nequaquam arti imputanda esse. Quoniam aliud est ars, aliud artifex. Aliud est usus artis, aliud abusus. l. quicunque & l. seq. ff. ad leg. Corn. de fals. Vbi ars monetaria probatur: sed tamen damnantur qui nummos aureos aut argenteos tinxerint aut finxerint. Sic in l. 1. ff. de extra ord. cognit. artis medicæ professores laudantur: inter quos tamen dicuntur esse impostores, qui incantationibus & imprecationibus & exorcismis utuntur. Sic Mathematica simpliciter damnatur in l. 2. C. de malefic. cum tamen non omnes mathematici damnandi sint, sed impostores soli. Sic venenarii capite puniuntur in l. capitalium. §. venenarii, ff. de poen. cum tamen ne venena quidem ipsa damnentur, ut modò dictum est ex l. quod sæpe ff. de cont. empt. Quod si artes propter artificum abusum damnendæ essent, quænam hodie probaretur? An Iurisprudentia, in qua tot sunt rabulæ? an Medicina in qua tot sunt venefici? an Theologia in qua tot sunt Sophistæ? Iudicium igitur & delectus adhibeatur. Separentur paleæ à granis in area: mali pisces à bonis in sagina: adulterini nummi à probis in Repub. Sophisticantes aurum vel argentum à peritis artificibus, acerrimæ contra falsarios & monetæ corruptores animadversiones, inquisitiones, informationes constituantur. Sed (ut ait Iurisc.) alieni admissi poenæ ab iis quos nulla culpa contingit, removeatur l. ultim. d. bon. demnat.

FINIS.

Vorred

Vorred an den Kunstliebenden Leser.

DIe Kunst ist grecht/ wahr/vnd gewiß
Dem der Gottsförchtig/fleissig ist/
Vnd braucht sich der Naturen recht/
Macht jhn zum Herren/nit zum Knecht.
Eyl nicht/bleib auff der rechten ban/
So wirstu nutz vnd frewd viel han/
Vnd gundt es dir Gott in deim leben/
So thu reichlich den Armen geben.
Biß trew/vnd halt die Kunst in still/
Dann das ist gwißlich Gottes will.
Halt trew vnd glaub/denck mein darbey/
So bleibstu aller nachred frey.

PRO-

PROGRAMMA

Ad Lectorem Philochymicum.

ARtis opus rectum, verum, certoque probatum,
Assiduis tantùm traditur atque piis.
Qui recto insistunt Naturæ tramite ducti,
Non servi, verùm hinc efficiuntur heri.
Festinare cave; neu rectum desere callem,
Hinc operæ pretium lætitiamque metes.
Sique tuæ Dominus dabit hoc tibi tempore vitæ,
Munificam dextram porrige pauperibus.
Esto fidelis, & artem mente reconde silenti,
Et certò reputes id voluisse Deum.
Pacta fidemque datam serva; memor esto meique;
Tutus & abs omni scommate liber eris.

Von

Von der Materi vnd Prättick des Steins der Weisen.

IHr Gottsförchtigen/ frommen/ lieben/
Die sich in Kunst vnd Tugent üben/
So nicht wider Gott vnd den Nechsten/
Sondern jederman gereicht zum besten/
Habt jhr lust/ ich will euch weisen
Den grossen Schatz der billich zpreisen/
Nach Gottes Wort/ vnd Smenschen Seel/
Ein Gülden Brun vnd Silbern Quell.
Ich bin der selb von dem ich sag/
Der Welt Gut mir nicht gleichen mag:
Aber ein gifftiger Wurm vnd Trach/
Ein grimmiger Lew mit offnem Rach/
All Metall müssen sich vor mir tücken/
Erwüsch ich sie/ sie müssen zu stücken.
Doch so ich durch des Künstlers Hand
Dahin wird getrieben vnd gebant/
Wird auß mir die höchst Medicin/
Vngeacht das ich so gifftig bin/
Vertreib all Kranckheit/ erhalt langs leben/
Doch wider Gott kan ich nicht streben.
Ich bin das recht Einhorn der Alten/
Wer mich kan von einander spalten/
Vnd wider zusammen Leymbt vnd ticht/
Das mein Leichnam nicht mehr auffbricht/
Der wird sich zuverwundern han/
Was ich vor mich nur allein kan/
Das sonst jhrn viln nicht müglich wer/
So nun villeicht wer dein begehr/
Mich dir besser zu offenbaren/
Daran will ich kein fleiß nit sparen/
Allein thu auff Vernunfft vnd Sinn/
Vnd bsich mich nicht nur oben hin.
Kein wort zuviel ist hie geschrieben/
Auch keins vmb sonst ist aussen blieben.
Ich sag dir das für gwiß vnd wahr/
Das keines mahl so lauter klar/
Von vieln Philosophen ist geschrieben/

Was

DE MATERIA ET PRAXI *Lapidis Philosophorum.*

O Mihi dilecti, quotquot pietatis amantes
Virtuti atque Arti vos studuisse juvat;
Arti, quæque Deo non est adversa, nec ulli
Parti hominum publico servit at illa bono.
Discendi ardetis studio? vos ecce docebo
Thesaurum ingentem, quem coluisse decet,
Postpositum Verbo Domini tamen, atque saluti.
Fons argenteus hinc, aurifer itque Tagus.
Ipse ego sum, de quo sermocinor: omnia Mundi
Non mihi regna & opes se similare queunt:
Sim licet immundus vermis, plenusque veneni,
Gutture distento terrificusque Leo.
Omnia me metuunt, quæ sunt ubicunque metalla,
Namquē in frusta abeunt quæ tetigisse datur.
Si tamen artificis solertia docta manusque
Me liget, & nodis urgeat implicitis.
Summa medela ex me nascetur, munere Divûm,
Quantumvis spiro dira venena priùs.
Omne genus morbi depello: prorogo vitam:
Nil tamen adversus cælica fata queo.
Sum veterum unicornu: qui me findere novit,
Atque iterum in corpus restituisse potest
Irresolubile. næ nimium mirabitur ille
Vimque meam, nec non quid queo solus ego,
Quod reliquis impossibile est compluribus. Ergò
Si me fors melius perdidicisse velis
Vtque patefaciam tibi me distinctius optas,
Per me non stabit: non erit ulla mora.
Tu modò mentem acuas, animi pulsesque recessus,
Nec tantùm exterius me, sed & interius
Pervideas. Nil hic memoratur inane, nec est hic
Quod scriptum justo plusve minusve siet.
Assero veridicè non ullo tempore multis
Hæc adeò clare scripta fuisse sophis,

Sed

Was mich aber darzu hat getrieben/
Wer zuerzehlen viel zu lang/
Damit ich dir nicht mache bang/
Vnd erstlich anzeig mein gestalt/
Das folget jetz hernacher bald/
Von Art hab ich ein grauwen Leib/
Vnd bin doch weder Mann noch Weib/
Beid Naturen ich an mir han/
Das zeigt mein Fleisch vnd Blut an/
Das Blut Mannlich/das Fleisch Weiblich/
Die Krafft beydersam ist Geistlich.
Ich hab Mannes vnd Weibes Glied/
Darumb heiß ich Hermaphrodit.
Mein Sitz hab ich im Erdtereich/
Wo Metall/Minerall/vnd deß geleich/
Bin doch dern keins als man vermeindt/
Sondern von Natur also vereint/
Auff meiner Metall form vnd gstalt/
Warm/Feucht/Trocken vnd Kalt.
Aber nit gedigen/sonder güssig
Im Fewer/vnd an der Kälte sprüssig/
Die vier Element sind in mir beschlossen/
Mit Sulphur vnd Mercuri vmbflossen/
Wild/ruch/tödtlich vnd gifftig
Fix/flüchtig/bstendig/vnd lüfftig.
Bin weder Kraut Thier oder Schmaltz/
Arsenic/Victril/Alaun/noch Saltz/
Schweffel/oder ander dergleich Mineral/
Auch nicht Goldt/noch ander Metall/
Mercurius Philosophorum ist mein Nam/
Hab nur ein Wurtzel/vnd zween Stam/
Mich thut verachten jederman/
Weil ich kein eusserlich ansehen han/
In meinem alten grawen Rock/
Bin doch derselbig Binen Stock/
Der da gibt den besten Honig/
Vor Potentaten/ Fürsten / König/
Edel/ Vnedel/Arm vnd Reich/
Es gilt mir ja ein jeder gleich/

Sed quæ me impulerit, longum esset dicere, causa,
  Distinuisse animum nolo loquendo tuum,
Et primum quâ sim specie spectandus & ore,
  Nunc intervallo proloquar exiguo.
Natura indutus gryseo sum corpore, lector
  Corpus & est vestis concolor una mihi.
Nec tamen aut mas sum, nec fœmina: sum sed utrumque,
  Naturas geminas possideoque simul.
Id caro demonstrat mea sanguis & indicat: iste
  Masculeus totus, sed caro fœminea.
Vis tamen amborum, virtusque est spiritualis;
  Quodque virilè geram, fœmineumque geram,
Hermaphrodita vocor: moror in tellure, metalla,
  Et mineralia, & his sunt ubi syngenea.
Nec tamen unum ex his, ut multi forte putabunt,
  Sum; verùm unitus sponte meaque physi
In speciem propriam proprii formamque metalli,
  Humidus & siccus, frigidus, & calidus.
Non sum ductilis, impositus sum fusilis igne,
  Exemptus fragilis conglacioque gelu.
In me clauduntur bis bina elementa fluuntque
  Sulphura juncta simul, Mercuriusque simul.
Efferus, asper, lethalis, plenusque veneno,
  Constans, inconstans, fixus & aerius.
Sed neque florens herba, animalve, aut dulce butyrum,
  Vitriolum, Arsenicum, Sal, nec Alumen, adhæc
Sulphur, & his non syngeneum minerale, nec aurum,
  Nec quæ præterea quinque metalla vides.
Infecta: at proprio sum nomine, reque sophorum
  Mercurius, radix una duplexque mihi
Surculus: abjecta cunctis sum vilior alga,
  Exterius quia non est mihi forma potens.
Veste mea grysea sum decolor: & tamen illud
  Mel sum quod Reges, degeneresque simul
Dives egens (nullo mihi sunt discrimine cuncti)
  Tros, Rutilusque solent expetiisse semel.

Vnd ob ich schon bin schlecht vnd gering/
Ist in der Welt doch sonst kein ding/
Das in sich helt warhafft Tinctur/
Dann ich hab Mercurii rein vnd pur/
Gefestnet/nit beweglich zwar/
Gar flüchtig/jedoch weiß vnd klar/
Außwendig Todt/inwendig Lebendig/
Ein roter König macht mich bestendig/
Das ist der Philosophen Goldt/
In mir du dasselb suchen solt/
Das heist Sulphur Rubeum fixum/
All ander ding gang müßig kurtzum/
Dann ich vermag es alls allein/
Vnd bin doch nur ein einiger Stein.
Dann ich leid kein Silber noch Gold/
Dem Mercuri bin ich auch nicht hold/
Weder im anfang/mittel/noch endt/
In mir selbs ich alles vollend/
Nichts frembdes in mich imbibier/
Sonder nur Solvier vnd Coagulier/
Vnd kehr mir das Häupt zum schwantz/
So hastu die rechte Kunst gantz/
Wer mich kan lösen auff ohn noth/
Der find in mir beid weiß vnd roth/
Ohn alles Pulver vnd Wasser zwar/
Setz mich auff ein feuchte baar/
So gib ich von mir selbs ein Quell/
Die da leuchtet als der Mohn hell/
Darauff da wächst ein schwartzer Rapp/
Wol dem Mann der denselben hat.
Halt das Fewr städt/vnd gar nicht eyl/
So sichst mancherley farb mit weyl.
Hernach begundt es sich zuweissen/
Wans gar hoch ist/so magst dus preissen/
Sie macht Queckfilber Kupffer Zin vnd Bley/
Zu gutem Silber das beständig sey.
Fahr fort/auffs letzt da wird es roth/
Bekombstu das/so dancke Gott/
Die Sonn ist allen Metallen hold/
Vnd verkehrt sie in das beste Goldt/
In allen dingen Gott loben solt.

Sed licet abjectus ſim, nec non vilis in Orbe;
Res tamen extra me tingere nulla poteſt.

Mercurium geſto intra me purum, atque coactum,
Mobilis haud equidem, ſed ſolet eſſe fugax.

Et tamen eſt clarus, puraque albedine ſplendens,
Mortuus exteriùs, vivus at interiùs.

Rex rubeus conſtare facit me, aurumque ſophorum,
Id quære in meipſo, viſceribusq; meis.

Hoc ſulphur rubeum fixum vocitatur ubique:
Cætera præter me cuncta repelle procul.

Omnia nam poſſum ſolus, quantumlibet unus
Sum lapis: Argentum nolo ego, nolo Chryſon.

Mercurio infeſtus ſum principio, medioque
Atq; in fine operis: Cuncta ego ſolus ago.

Imbibe nil alieni in me: ſed ſolve, deinde
Coge, caput caudæ junge ſimulque meæ.

Totius hæc Artis conſummatiſſima ſumma eſt.
Qui ſine vi me ulla diſſolviſſe poteſt,

Invenit & Rubeum, ſed & Album repperit in me,
Tu modò me ſine aquis, tu ſine pulveribus,

In ſtatione loca tepidè humeſcente, ſubindè
Ex me proſiliet candida vena, velut

Luna micans: Corvus ſed porrò innaſcitur ater,
Felices atrum quotquot habere queunt.

Inſta ne ceſſes, ignemque tenere memento
Aſſiduum, ne quâ præcipitesve cave.

Lumina continuè paſces variante colore:
Hinc niveam Fixam concelebrare potes.

Mercurium, Venerem, Saturnum quippe, jovemque
Argenti virgam vertet in æthere am.

Perge bonis avibus, donec ſuper igne rubeſcat.
Tunc laudes ſummo dicito jure Deo.

Omnia namque metalla poteſt traducere in aurum.
Omnibus in rebus glorificato Deum.

Gulden Gedicht.

EIn ding der Welt vor Augen sieth/
So in sich nimbt des Golds secret/
Sein form der Mann/die Weiblich gstalt
Ist sein Materi also kaldt/
Der Mann bleibt vest/das Weib das fleust/
Wann man das auß seinr Miner zeucht/
Ist doch nur eins/ Anfang vnd Endt/
Niemit der Mann zum Weib sich wendt/
Solvier/fewl/wasch/Coagulier/
Biß sich der güldin jung figier/
Den speiß mit seiner Milch auffs new/
Vnd widerhol das Werck ohn schew/
Biß alles fleußt vnd penetriert/
Wie wachs/darnach fein Goldt addiert/
So wird der Leibgeist gefewret wol/
Zum Werck bereit der ferben sol
Die sechs vnzeitigen Metall/
Durch Kunst/ auch heylen alle qual/
Diß ist das Geheim der Alchimey/
Den Weisen von Gott geben frey.

E N D E.

CARMEN APOLLINEUM.

OMnibus ante oculos versatur & unica res est,
In se quæ formam suscipit aurificam.
Forma maris partes, sed fœmina materiei
Obtinet: illa manet fixa, sed ista fugit.
Et tamen ortu eadem, duplex licet, unaque sola est
Res, Mineræ finis, principiumque suæ.
Iunge mari uxorem, conjunctos solve, putrefac,
Ablue, condensa, fige, fit inde puer
Aureus: hunc ale lacte suo, totiesque refinge,
Tingat ut, & penetrans ceu nova cera fluat.
Bracteolis tandem puri sociabilis auri
Fermentatur: sic spiritus intrat opus;
Cætera sive velis mutare ex arte metalla,
Seu libet affectis applicuisse manus.
Hæc sunt Alchymicæ mysteria totius artis,
Non nisi divinis experiunda sophis.

PLUTARCHUS

DE CAPIENDA VTILITATE EX INIMICIS.

QUùm Satyrus primum fulgentem cerneret ignem,
Amplecti, ſed & huic oſcula ferre cupit.
Cui catus, Heus (inquit) niſi cavernis hirce, Prometheus,
Ambuſto mento mox doliturus eris.
Urit enim tactus, non hos valet ignis in uſus:
Sed lucem præbet, resque calore fovet.
Eſt & παντεχνον πῦρ, cuilibet organon arti,
Si quis eum diſcat ritè adhibere modò.

Radix Elixiris
A.

PRO-

PROGRAMMA AUTHORIS.

Sunt qui sæpè legant Chymicos multumque libellos,
Nec dena attingant post quoque lustra scopum,
Nunc huc, nunc illûc, incertis passibus acti,
Quos Labyrinthæis flexibus ire patet.
Sunt alii invidiâ tacti, qui cuncta recondunt,
Offusis tenebris impediuntque bonos,
Scilicet ut soli sapiant, solique putentur
Esse sophi, queis nîl quam sua sponsa placet.
Aequoris hanc inter Scyllam, vastamque Charybdin
Alchymicam, in medio nostra carina natat:
Cholchidos auriferam ut siquando ad littora lanam,
Technophilus per me fortè referre queat,
Inscribat spoliis, anagrammate nominis apto,
Mi NICOLAUS *erat dux* NIGER HAPELIUS.

OMNIBUS ARTIS CHEMICÆ STUDIOSIS BENE AGERE.

Uanquam non erat animus pro tenui mea parte ullum scriptum, ullamvè speculationem in rebus Chymicis post disquisitionem de Helia Artista præterea de me edere, ponderatâ vel inprimis rerum hujuscemodi gravitate: tamen singularis quidam amor erga eos, qui huic arti proposito Christiano & studio pio adhærent (inter quos & viri Principes) me fateor huc impulit, ut brevem hanc, sed perspicuam [illegible] [illegible]giam Helianam de auro Philosophico, hactenu[illegible] [illegible] adverso, committerem luci, eamq; commun[illegible] [illegible]gnis, etiam atq; etiam studiosè petens, ut eam a[illegible] ponderare ne graventur, si fortè de nonnullis præmoneri hinc quiverint. Cum enim perlongo tempore hanc [illegible]tem sectatus fuerim, nec tantum perpetuis cogitationibus & studio theoretico, multorumq; manuscriptorum inspectione, quorum mentio passim à nobis fit, sed manuali insuper labore, & experientiâ propriâ, quæ (ut proverbio dicitur) vel stultorum est magistra, non sine gravi intertrimento & attentaverim, & compererim plurima, licebit mihi spero, aliqua ex parte hujus rei conditionem & fundamentum studiosis Chymiæ paulo altius retegere & de me gustum aliquem præbere, quousq; vel cogitando vel studendo vel conando operandove per-

ve pertigerim. Quamvis enim tria illa principia essentialia rerum omnium quæ nunc ex auro & argento cõmunibus, aliisve metallis extrahuntur: nunc in eorundem mineris potentissimè pervestigantur, efficiũt, quod possunt (neq; enim hæc nunc exquirere nostrum) atque ita pro Philosophico & vivo auro habentur, perhibenturq;: tamen si Philosophos purgatiore aure audimus, est adhuc aliud aurum, non paulò magis isto abditum, idq; duplex, quod inquiri profundius, & produci in apertum luculentius oportet: unum quod Monarchiæ Chymicæ proprium est, & in primo ente inest Universalissimi Mineralis: alterum quod ad tincturam Solis parandam spectat, quo de in hoc tractatu abundè disseruimus quandoquidem apparet latere plærosque prorsus. Quanquam autem ab omni Alchymicæ artis praxi aliquamdiu abstinuimus, partim propter malevolentiam quorundam suffusos in nos animos, partim propter exantlata varia discrimina (quæ hîc recensere nimis longum foret) partim denique propter offensam eorum, qui cùm nihil horum capiant, tempus in his teri nolunt: fit tamen, ut summè etiam prudentes quandoq; soleant quærere utrumnè tanti pœnitere à nobis emptũ sit, ut siliquas inanes quatere (ut ipsi loquuntur) posthâc simus desituri, nec ne? Quibus quin hac ipsâ Cheirogagia nostra responderemus facere nequivimus: non certè quòd Chymicum studium non summi faciendum censeamus: sed quòd temporis usura, & vocationis necessitas huius rei negotiationem & pragmateiam nobis interdicat. Scripta est igitur horis subcisivis aperta hæc Tractatio à nobis de auro Philosophico nec dum cognito, non Chymicorum stylo (ut solent) allegorico, sed plano, ut intelligatur Tinctura Solis hactenus occultata, additis aliis, quantum equidem revelare decuit, li-

cet occultius & circumspectius fuerit in cæteris agendum, ut quousque philosophando legendove, aut etiam operando pervenire contenderimus, de nobis alij statuere judicando possint, si pote aliquibus, non futuris erga nos ingratis, plus hinc lucis oboriri queat, & ad præcavenda damna oculi eorum adaperiri: quem morem si plerique omnes sequeremur, fieri non posset, quin operta tandem fierent apertiora, Heliâ artium in lucem denique producto. Precamur autem Patrem luminum, ut ipse huc benedictionem suam elargiri dignetur, ut ad eius gloriam hæc inprimis vertant, & Ecclesiæ emolumento sint, præsertim instantis calamitatis ærumnoso tempore. Perscripsi 4. April. Anno 1612.

PROTESTATIO,

Quæ de Universali Regni Mineralis universalissimo in hac Cheiragogia asserimus, nihil derogare volumus Canonibus nostris Hermeticis sive Helianis Aphorismis, quibus Ens Medium majoris & minoris mundi pertractavimus, ex quo homini constat sanitas. Dixi.

R. E. I. D.

CHEIRA-

CHEIRAGOGIA HELIANA

De

AVRO PHILOSOPHICO NEC DUM COGNITO.

Cribit Basilius Valentinus, ordinis Benedictini Monachus, qui proavorum memoria, ex superiore Alsatia oriundus, Philosophus in Chymia fuit princeps, in Curru suo triumphali Antimonii pag. 242. Vbi de lapide Ignis tractat, qui ex Mercurio Antimonii conficitur, in hanc sententiam: *Sed lapis ignis (inquit) non tingit universaliter, sicut Lapis Philosophorum, qui ex Solis essentia paratur: Nequaquam. Etenim tantum ei concessum non est ad efficiendum sua virtute: Verum tingit particulariter, nempe Lunam in Solem, præter stannum & plumbum: Martem & Venerem equidem omittit, nisi quantum hac in parte per separationem inde elici potest.* Item: *Hæc tinctura* (inquit) *una sui parte non supra quinque partes transmutare potest, quod fixū maneat in Saturno & Antimonio ipso, in Quartatione, & Adurentibus: Cùm contra verus ille ac pervetus Magnus Philosophorum Lapis immensum quantum efficere queat. Consimiliter in augmentatione sui Lapis Ignis amplius exaltari nequit: Sed tamen aurum ipsum* (inquit) *purum est & fixum.* Sic paulò pòst pag. 244. *Animadvertendum porro Lectori est* (addit) *non unius generis reperiri lapides, qui particulariter tingunt. Omnes enim pulveres fixos, qui tingunt, appello lapides: sed unus subinde altero tingit efficacius atque altius: qualis est primò Lapis Philosophorum, qui omnium primas obtinet. Hunc sequitur tinctura Solis & Lunæ ad rubeum & ad album: quam excipit tinctura Vitrioli & Veneris, itemq́ tinctura Martis, quarum utraq́ tincturam Solis etiam in sese habet, si modò ad fixationem perseverantem prius deducta fuerit. Hanc insequitur Tinctura Iovis & Saturni ad coagulandum Mercurium. Deniq; ipsamet tinctura ipsius Mercurij. Hæc est igitur differentia* (inquit Basilius) *& multiplicitas Lapidū & tincturarū: Omnes tamen* (addit) *ex uno semine, & ex una initiali matre generati sūt, unde verū* VNIVERSALE *consimiliter profluxit: Extra quæ nulla* (inquit) *præterea tinctura metallica reperiri potest, in omnib. in quārebus, quomodocunq; vocentur. Alij lapides tam nobiles iuxtà quam ignobiles, me*

mune

nunc non movent; de quibus etiam nolo quidquam nunc dictum scriptumve, quandoquidem vim præterea nullam habent extra medicinam. Consimiliter de animalibus & vegetabilibus nunc lapidibus item nihil mentionis faciam, quâ ad medicos duntaxat usus ordinati sunt, neque ullum opus metallicum efficere possunt ad unicam ne quidem vim ex sese præstandam; quorum potentia omnium, tam mineralium (inquam) quàm animalium & vegetabilium lapidum iuxta simul cumulo in Lapide Philosophico reperitur. Salia omnium potestatem tingendi habent nullam: sed tantum claves sunt ad præparationem lapidum, aliâs per se ipsa nihil possunt, nisi quod attinet ad salia metallorum, mineraliumque (nunc aliquid loquor, si me rectè percipere voles (inquit) quodnam discrimen inter Mineralium salia puto) nequaquam omittenda, nec reÿcienda sunt quoad tincturas: siquidem eis in compositione carere nequimus. Nam in his reperitur eximius ille thesaurus, unde omnis fixatio cum perseverantia originem suam, & verum germanumq; fundamentum habet. Hucusque Basilius Valentinus.

Sublimis hic & incomparabilis ante Paracelsum, Philosophus, fundamentum hîc locat totius Vniversalis universalissimi, omniumque præterea lapidum & tincturarum in regno Minerali, extra quod Metallicæ tincturæ (in rebus aliis per se scilicet) quæri non debent, id quod idem pluribus attestatur locis. Quinimò hoc loco evidentissimè indicat, præter originale magnum Vniversale seminis & initialis matris, ex qua omnes tincturæ cæteræ prodierunt (licet ea expresso nomine ab eo non nominetur) sex distinctos & inter se differentes alios Lapides & Tincturas existere, quarum una tingat altera subinde potentius: ut de particularibus nunc prorsus taceam. Ac initio quidem in curru suo Triumphali Antimonii describit nobis lapidem Ignis, sive Tincturam Antimonii, cuius Mercurium cum oleo Vitrioli ex Marte docet præcipitare, & in suo proprio oleo dulci rubeo, quod ex sulphure & sale Antimonii beneficio spiritus vini extrahitur, & per Retortum pellitur, dissolvere ac postmodum figere in lapidem tingentem & fluentem. Particularis est hæc quidem Antimonii Tinctura, quod tamen Paracelsum ita exaltasse constat & subtilibus præparationibus, deinde reverberationibus, postea sublimationibus, tum digestionibus, nec non separationibus ac distillationibus, postremò variis reductionibus & resolutionibus (ut ipsemet Paracelsus libro Archidoxorum IV. attestatur) eò usque perduxisse, ut nulla ratione pervestigari satis possit admiranda ejus vis, qua metalla omnia pertransit, immunis utique ab imminutione suæ virtutis, eaque ad perfe-

perfectionem adducit, sibi ipsi subinde ad alia atque alia tingenda semper sufficiens, & corpora humana in decimam generationem usque sana & valida propagans. Antimonio non absimile est sulphur, Minerale (utrumque enim inter vitriolata referri debet) de quo Theophrastus, *Quod in ipso (inquit) non inest, id beneficio alterius per ipsum possumus assequi*, intelligens spiritum Mundi Magneticum, qui Philosophis est Magnesia vera lib. Mineralium cap. 7. *Quod ducem artis* (hoc est, Heliam Artistam) *sedulò sectaturum ait.* Verùm quomodo lapis Ignis ex Antimonii tribus intrinsecis interventu olei vitrioli ex Venere & Marte debeat præparari non solummodo in curru suo triumphali sparsim docet Basilius, sed multò magis conjunctim & methodo aperta in manuscripto manualis suæ practicæ videtur pertractasse.

Secundum lapidem Ignis idem proximè mentionem facit lapidis Philosophorum, cui quidem primas tribuit, respectu cæterarum videlicet tincturarum universalium, non verò universalis universalissimi, ut postea dicetur. Asseverat autem Lapidem Philosophorum fieri ex essentia auri: verè quidem, sed ut audiemus non sine adjunctione salis Naturę tum simplicis, tum compositi: Vnde Alchymiam quasi Halchymiam non ineptè indigitat Chrysippus Fannianus.

Tertia est tinctura Solis maximè Philosophici, quæ Lapidem Philosophorum proximè sequitur. Hæc auro solo eoq; Philosophico à nobis descripto potissimum constat, quo nomine à Lapide ipso differt, quamvis variæ habentur eius pręparationes. Philosophorum enim Lapis ex auri quidem essentia, ut & ipsa tinctura fit. Sed Solis hæc tinctura loco salis fusilis naturæ, suo ipsius sale contenta est, & ex tribus auri præsertim Philosophici principiis resolutis, depuratis, & conjunctis prodit, ut sub finem dicemus.

Quarta Tinctura secundum Basilii sententiam est Tinctura Veneris & Martis, in unum videlicet conflatorum, hoc est, ex eorum victrioli albo & rubeti spiritu, qui est Mercurius & Sulphur amborum, unà cum eorundem fixo sale, unde hæc tinctura paratur: licet sine Sole vulgari, cum quo illa est incorporanda, non perficiatur; siquidem prius cum eo figenda est, quemadmodum testatur Basilius in lib. de Naturalibus & Supernaturalibus cap. 2. pag. 28. his ipsis verbis: *Quando enim* (inquit) *Tinctura Solis in nullo abundantius reperitur, quàm in Marte & Venere, veluti masculo & fœmina, eorum corpora destruuntur, & spiritus eorum tingens ex eis propellitur, qui reseratũ & præparatum aurum sanguine suo saturum, & per cibum & potum*

rum suum fugax ac volatile faciunt. Proinde aurum volatile postquã cibo ac potu suo satiatum est, suum ipsius sanguinẽ reassumit, & per suum ipsius internum calorem exsiccat, beneficio intervenientis vaporiferi ignis, unde rursus victoria existit, quæ prorsus fixũ & summè perseverans reddit, ut aurũ fiat medicina plusquam fixa. In hanc sententiam idem post duo folia addit: Etsi Mars & Venus non egent vestitu, sed eum cæteris quinque communicare queunt: tamen asseveranter affirmo sine Leone (hoc est auro ut supra reserato & præparato) *nihil prorsus efficere posse, quia de fixitate eorum Mercurij, & malleabilitate ipsorum sal sad necessitatem eis prospectum non est, ut lucrosi aliquid venari inde possis: nisi Leo in certamine eos rursus vicerit, ut utrinque triumphum agant, id est, ut non solummodò soluta, sed etiam utinque ad perfectam fixationem sint ambo perducta, quemadmodum ante edocuit.*

Cæterùm magna & memorabili objectione hìc nobis occurritur, neque id immeritò. Etenim Basilius pagina vigesima nona huius capitis non solum apertè scribit, *Tincturam Veneris & Martis sine resoluto auro* (ut jam modò dictum est) *nihil efficere posse: Sed etiam vice* versa de auro vulgari, cuius tinctura tincturæ Veneris & Martis commiscenda est, testificatur: *Non posse Dominum* (nempe aurum) *de suo vestitu quidquam suis subditis impartiri: quandoquidem natura ei unicum duntaxat indumentum honorarium tribuit, nisi prius servus ditârit Dominum:* Item paulò pòst addit: *Non posse Regem suis famulis de regno suo quidquam hæreditatis communicare, nec perseverantem vestitum aulicum tribuere, nisi prius pensionem & tributum à suis subditis acceperit, ut ita Dominus & servus simul consistere possint.* Hæc cùm ita sint, non immeritò quis interrogârit, Quo pacto igitur tinctura Solis secundum essentialem sui differentiam à tinctura Veneris & Martis aut reliquarum distet? Si videlicet vulgare aurum nisi tinctum spiritu subditorum suorum tingere nequeat? Hunc nodum dissolvere nonnulli conati ad auri mineram, Marcasitasque confugerunt, quas multum posse non nego, cum spiritibus non sint destitutæ. Inde igitur parari Tincturam Solis, non autem ex auro fuso, contendunt. Alii contra Tincturam auri non ex auro simpliciter resoluto, sed in sua principia prius distinctè redacto, indeque depurato, & rursus coalito, Solis hanc Tincturam venantur. Nam qui auri Mercurio non Sulphur Solis, sed Solem ipsum addunt, huc non pertinent, Nos, ut hoc loco non oppedamus illis; liter tamen respondemus, nempe ad Tincturam solis non tam requiri aurum & argentum à natura simpliciter datum, quam aliud sublimius

ſublimus & melius, aurum videlicet Philoſophorum noſtrum, in quo ineſt ſpiritus tingens, de quo jam jam dicemus, ſi prius Tincturas Baſilianas omnes percenſuerimus.

Quintam igitur Baſilius tincturam proponit in Iove & Saturno, ſed tantùm ad coagulationem Mercurii, puta in argentum & aurum, per rubeum videlicet & dulce oleum eorum arte prolectum, uti Baſilius non uno loco innuit. Huc etiam pertinet, quòd per commixtionem aliorum metallorum Paracelſus vexationum libro, de Saturno, Luna, & Mercurio componendis tradit. Hîc verò reticere non poſſum Baſilium de Saturno & Iove vulgari loqui: ſed ſi adhuc ſint in ſuis mineris, altioris ſunt indaginis ac virtutis; qua de re in curru triumphali Antimonii, loquens de fixatione vulgaris Mercurii, in hæc verba ſcribit Baſilius, pag. 87. *Ad nullam coagulationem perduci Mercurius poteſt, niſi fiat ei additio reliquorum metallicorum ſpirituum, quæ coagulatio in matre Saturni omnium efficaciſſimè potentiſſimeq; præ cæteris effuſa eſt, & ſine hoc fieri nequit, niſi Lapidem Philoſophorum ipſum habeat.* Sic de Naturalibus & Supernaturalibus rebus cap. 9. de Saturno, pag. 121. *Quivis etiam ſcire* (inquit) *debet, nullam illius metalli tranſmutationem ex Saturno conſequi poſſe, propter ingens ipſius frigus, excepta coagulatione Mercurij vulgi: quoniam frigidum plumbi ſulphur currentem Mercurij ſpiritum calidum domare, eumq; ei adimere poteſt, ſi proceſſus rectè inſtituatur.* His paulò pòſt ſubjicit: *Quapropter Saturnum non penitus reieceris, nec irriſoriè prorſus poſt tergum collocâris: ſiquidem eius natura & virtus non multis adhuc cognita eſt. Nam Philoſophorum lapis primum ſuum initium ſui cœleſtis & plusquam coruſcantis coloris tantùm ex iſto metallo habet, & per influentiam huius planetæ traditur ei clavis perſeverantiæ per putrefactionem: quoniam ex citrino nullum poteſt fieri rubeum, niſi ex initio nigri prius factum fuerit album.* Hæc ille, quæ ut altioris ſunt indaginis, ita ad ſecretiorem Saturnum pertinere intelliguntur, nempe Philoſophicum, qui ex putrefactione exiſtit Solis & ſalis Naturæ: tametſi ineſſe tum ipſi plumbi mineræ certi cuiuſdam generis, vim longè maximam conatur evincere in Ruricola ſuo excellens quidam jurium Doctor, cuius floſculi ſunt gemelli: idemq; oſtendit tinctura dicta Aromaticum Philoſophorum ex Mercurio plumbi, ut de aliis minoribus particularibus nihil dicamus. Hinc Paracelſus in ſuperius adducto vexationum, ſeu potius Fixationū libro, nō ſatis deprędicare poteſt interiorē illum Saturni ſpiritū, qui metallorū ſpiritus reliquos, ſive Mercurios occidat:

quem-

quemadmodum vidimus & ipsi ex Mercurio vulgaris plumbi confectas auri probatissimi virgas, quas vir quidam doctissimus ante quinquennium conspicandas nobis exhibuit.

Sexto & ultimo loco Basilius mentionem facit *Tincturæ ipsiusmet Mercurii.* Ea verò vel mediante ovorum calce paratur, ut est apud Paracelsum lib. 5 de ulceribus patentibus: vel à vitriolo Veneris & Martis elevatur, resolvitur, distillatur & coagulatur, ut videre est apud eundem de Morte rerum in Metamorphosi & apud Rupescissam, cui libellum de tinctura Mercurii in altera partium Grataroli vendicamus: vel beneficio Malagmatis Iovis sublimatum resolvitur ac distillatur, in quo Mercurius calcinatur & cum metallis coagulatur, quem morem Basilius de duplici Mercurio Solis sequi videtur, pagin. 108. in Repetitione Lapidis magni. Multiplex enim est via procedendi cum Mercurio: tametsi facilimè carbonum tritorum beneficio per ignem in liquorem reducitur, qui certo artificio postea Soli animam extrahit. Præcipitatur etiam per se ac figitur Tincturis Martis, Veneris ac Solis: maximè v. nutritur lacte suo, de quo illud Sybillæ Emmeriæ fortasse interpreteris, cùm inquit: *Sedens super sedem stratam, dans illi ius propriam, id est, lac de cœlo missum, quod identidem tamen potest ad Lapidem universalem applicari*, in fragmentis Sybillinis Philippi de Lignamine Equitis Siculi. De hoc etiam Gebri dictum accipias, qui inquit: *Si ex solo Mercurio* (ex minerali nempe licet aliunde parato) *Lapidem conficere noris, præstantissimæ indagator eris naturæ.* Hinc Basilius in curru triumphali pag. 88 *Etenim Mercurius*(inquit) *est purus putus ignis penuus. Quapropter à nullo igne comburi potest, nullus cum captivat ignis ad destructionem ipsius omnigenam. Aut subitò aufugit, resolvens se spiritualiter in oleum incombustibile; aut manet post sui fixationem constans, ita ut hominum nulli possibile sit aliquid ei adimere: tantùm eousque, quidquid ex auro fieri potest, id ex ipso quoque potest confici per artem. Nam post rectam sui coagulationem auro per omnia similis est: quandoquidem cum auro ex una radice, unoque stipite, & ex unitate provenit.* Cum his consentit, quæ idem sparsim habet de astro Solis & spiritu sive astro Mercurii, quæ duo radiosa virium potestate conjuncta sapiētiæ intimæ penetralia certo tempore aperiunt. Vide currum Triumphalem pag. 71. & 72. nec non pag. 91. & 92. Quod si à nonnullis Tractatus Basilii de astro Solis & Mercurii, quorum illud rutilans, hoc niveo candore resplendens, non usq; adhuc supprimeretur, in verbis Basilii explanandis minus laboraremus.

Nec

Nec ignoramus ad mineram Solis à nonnullis applicari, cuius processus per viam humidam mediante nitro & sale gemmæ instituitur ita, ut primo terna sequestrentur principia, quæ per spiritum vini depurantur: primumque omnium ascendit astrum Mercurii album, residuo Sulphure & Sale, quorum hoc per aquam pluviam stillatitiam extrahitur & à sulphure separatur, mox ab omni terrestri fœculentia purgatum in vitriolum concrescit triangulari & quadrangulari forma. His tribus depuratis minera nova Solis de integro extrahitur, extractumque cohobatur aliquoties per affusionem novæ aquæ regiæ, donec os Leonis rubei (ut appellitant) probè reseratum sit, quod in digestione positum circulatur, postea abstracta aqua ascendit spiritus Mercurialis. In hoc supra præparatum vitriolum primo solvitur & digeritur donec fœculentiam omnem deposuit. Hæc aqua oleaginea solvit supra præparatum sulphur in dupla sui proportione. His tribus partibus quatuor astri Mercurialis addunt, & sic in balneo per dies quadraginta digerunt, donec in viridem ac viscosum liquorem abeant omnia, quæ postmodò in furno Physico lenissimè coagulantur in Medicinam fixam. Alii viam siccam sequentes mineram ab auro separant, aurumque spiritu suo impregnatum leniter contusum per retortum distillant, adeò, ut ex libra vix drachmam sui spiritus dulcis eliciant. Hujus ad sufficientiam parati unciam includunt phialæ & per semestre decoquunt secundum ignis gradus, donec in rubedinem fixam vergat, quæ Mercurium vivum Mineralem absque igne collectum pertransit, & idoneum reddit, ut corpus auri in tincturam vertat. Vtrum hi, an illi, astrum Solis & Mercurii Basiliani rectius investigent, aliorum facio judicii, quandoquidem Tractatum Basilii de astro Solis videre non contigit.

Sed ut de Mercurio in vulgus cognito agamus apertius, diligenter inter se conferre debemus, quæ de spiritu Mercurii in Lapidem Sapphiri congelando cum vitrioli oleo in libro Mineralium profert Theophrastus, cum iis quæ discipulus ejus Phædro, cognomento Magnus, de Hermaphroditi anima refert, & patebit Monarchiæ Chymicæ principibus, unde existat, & quomodo paretur Hermaphroditi flos ille Sapphiricus, qui est admirandum majoris mundi mysterium, quippe *cuius drachma* (inquit) *post sui proiectionem super tria drachmarum millia liquati auri, in Mille æris drachmas immissa, id universum in aurum transmutat purissimum.*

Hæc Phædro Rodochæus: cujus processus nos quosdam latet.

His addere non immeritò possumus, quæ experientissimus vir & Naturæ indagator profundissimus Joannes Isaacus Flander (ab hoc enim cæteri ætate posteriores omnes, velut ab altero Hermete, didicerunt) in suo tractatu de oleo vitrioli habet; Itemque de Mercurii, nec non Antimonii oleis ad tincturam fixam perductis. Nec possum silentio involvere, quòd ex pluribus metallis & mineralibus conglobatis spiritus & salia oleosa cum auro & Mercurio resoluto concrescere idem docet Tincturam, quæ ex uno & eodem quantumvis diversorum mineralium genere parata, mille partes argenti perseveranter tingat & transmutet in aurum. Nihilo inferior putanda est tinctura Mercurialis & solaris illustrissimi Bavariæ Ducis *Domini Georgij Divitis*, cui immensas opes ex hac arte constitisse traditum est à majoribus. Quinimò illud vetus: *Fac Mercurium per Mercurium per aquam Mercurialem* (scilicet ex auro) nobis eadem reipsa exhibet. Nec longè ab eadem Palingenius in Capricorno alludere videtur, lib. 10. cùm inquit:

Hunc iuvenem Arcadium infidum nimiumq; fugacem
Prendite, & immersum stygijs occidite lymphis. & quæ sequuntur.

Sed de his plus satis. Haud enim scio an huc sint referenda, quæ prodit Hohenheimerus Doctor ille Helvetius in libro Thesauri thesaurorum, ubi de mineralibus scribens: *Natura* (inquit) *progignit Minerale in visceribus terræ, cuius duo sunt genera, quæ in multis locis & finibus Europæ reperiuntur: Optimum autem in figura maioris Mundi est in ortu astri Sphæræ Solis. Alterum in astro Meridionali, quod est in primo flore suo, ab astro visci terræ productum, quodque in prima sua coagulatione reperitur rubeum, in quo omnium Mineralium flores & colores conclusi iacent.* Quæ verba literaliter de minera auri & Mercurii accipienda videntur, quia Theophrastus argento vivo, tanquam metallorum matri (ut & magnus Phædro) omnes mineralium colores attribuit, sicut in libello de Generatione rerum in Metamorphosi eius videre est. Quamvis non desunt, qui hæc pertinaciter rubeæ argenti mineræ translucidæ (Germanis Rotguldigertz dictæ) accommodent. Ego pro auro alteri cuidam mineræ potius convenire putârim, quæ ferax quidem est auri, non tamen aurum. Huic non dissimile est quod Basilius in libris Naturalium, & Supernaturalium re-

rum capite tertio affert de ſpiritu Mercurii pagina quadrageſima quinta in hæc verba: *Hic quiſpiam nec immeritò* (inquit) *interrogaverit, quomodo hic ſpiritus Mercurij adipiſcendus & comparandus ſit? Super hac re cum deſiderio quiſpiam reſponſum exſpectabit* (addit) *quod tamen nequaquam celare nolo, ſed fideliter aperire, quantum quidem* (inquit) *per Dei mandatum ius, & iudicium permiſſum mihi & indultum eſt, ſequentem in modum: Accipe* (inquit) *in nomine Domini rubeam Mercurij mineram inſtar cinnabaris* (puta factitii) *apparentem. Inſuper ſume optimam auri mineram, quam habere potes: utramque tere pari pondere ſimul, priuſquam ullius ignis participes factæ fuerint, & cætera,* quæ ibidem ſequuntur.

Notum eſt ex minera quadam Solis fertili & liquore Mercurii, cum ejuſdem appoſitione menſtrua perpetuum Solis augmen fœminæ cuidam nobili ſuccreviſſe: auro ſurgente primùm inſtar graminis viridi colore: poſtea ſenſim apicibus in Solem vergentibus, qui forfice demeti poſſent. Eſt & particularis tinctura alia in Solis rubeos Cryſtallos abiens, ubi ſublimata fuerit, cum antea in ramuſculos *verſicolores excreviſſet ferè priori conſentanea.*

Sed notandum eſt non uno modo de ſpiritu Mercurii & & Sulphuris Baſilium, ſed diverſimodè loqui, nunc de Lapide, nunc de tinctura Veneris & Martis, nunc de Vniverſaliſſimo: unde non multò poſt capite quarto de ſpiritu vitrioli ex Venere & Marte: *Genuinum* (inquit) *& verum Sulphur eſt incombuſtibile. Etenim verus ac merus ſpiritus eſt, ex quo oleum incombuſtibile paratur: & idipſum eſt* (inquit) *Sulphur, ex quo & ſulphur auri ex eadem radice provenit & factum eſt.* Ex quibus non difficile fuerit conjectu, quid per optimam auri mineram hîc atque alibi pro ſubjecti varietate, quo de agit, ſubintelligi debeat. Itaque addit: *Nam hoc ſulphur rectè vocari poteſt & baptizari Philoſophorum omnium ſulphur* (quomodo & Paracelſo indigitatur in libro Mineralium capitulo octavo de vitriolo, & à Baſil. capit. de vitriolo pagina centeſima trigeſima tertia) *Quoniam* (inquit) *in eo omnis ſapientia reperitur, uſque ad ſpiritum Mercurij, qui eam antecedit.* Quis autem ſit iſte ſpiritus Mercurii, de quo illic quidem ſcribit, an expreſſus in tinctura Veneris manu ſcripti ſui, albus videlicet ſpiritus vitrioli Veneris ex Marte; an univerſalis univerſaliſſimi, eruditorum facio judicii. Ex unâ enim radice tum aſtrum Solis & Mercurii, tum Mercurium & Sulphur Philoſophorum provenire ait, primùm quidem ſpiritum album, quem disertè Mercurium Philoſophorum vocat: *poſtea enim*

sequitur spiritus rubeus (inquit) *id est, sulphur Philosophorum, & oleum incombustibile*, puta ex utraque tinctura Veneris & Martis in unum pariter coëuntium. Videantur quæ capit. de vitriolo apud eundem habentur pagin. 132. quid illîc de spiritu albo ad album, & ad rubeum de rubeo analogicè philosophetur Philosophus.

Apparet igitur rubeam mineram Cinnabaris Paracelsicæ & mineram rubeam Mercurii Basiliani, ferè concordare, & utrorumque auri optimam mineram non modò de vulgariter à natura datis, sed & de aliis, utpote Antimonio, Minera Martis, & præsertim vitrioli Veneris ex Marte (ut ne quid dicam amplius) posse intelligi. Sed de his obiter, & ut Græci dicunt, ὡς ἐν παρόδῳ, ad rectius intelligendum Basilium, de spiritu Mercurii multimodè loquentem; qui mos est ferè multa expertorum Chymicorum, plura uno calceo inducentium. Plures enim sunt viæ, quæ ad unum finem non tantum per unum, sed etiam per plura, & quidem diversa, contra quam multi opinantur, particulariter collineant.

Quandoquidem igitur Basilius noster sex hasce explicitas Tincturas & Lapides minerales, quos fusè hactenus percensuimus distinctè recenset: interim tamen pagina ducentesima quadragesima quarta, Currus sui triumphalis apertè simul profitetur, *Sex hos Lapides metallicarum Tincturarum omnes ex uno semine, & una initiali matre, quam videlicet omnes in sua generatione prima* (verba sunt ipsius Basilii) *acceperint, ita prosem nati, ut ex eadem verum Vniversale consimiliter profluxerit*, luce meridiana clarius liquet, præter & supra essentiam aurificam tum vulgaris, tum Philosophici auri nostri (ex vulgari enim Tinctura Veneris & Martis imbuenda est: ex Philosophico verò potissimùm nostro Tinctura Solis constat) adhuc aliud esse, idque longe magis adhuc abditum, ex quo Vniversale universalissimum, tanquam septimum & perfectissimum proficiscatur, quod ex suamet ipsius propria radice, id est, terra & aqua, oriatur, eoque & Lapidem Philosophorum ipsum antecellat, utpote ex quo unico tum Lapis ipse, tum reliqua omnia particulariter tingentia, initialiter sint orta: Imò ex quo omnes reliquæ totius Mundi res, non solùm in regno Minerali, sed etiam in Vegetabili & Animali vitam suam acceperunt, & adhuc retinent, & à Creatore ad incrementum ordinatæ sunt. Hoc verò cuiusmodi sit, & qua in re situm, & si ex superioribus utcunque conjici potest (lineâ viridi ubique gyrante) tamen etiam infrà plura de hac re dicemus.

Quæstio

Quæstio dehinc omnis, postquam omnes Tincturas, earumque multiplicitatem & diversitatem in regno Minerali, percensuimus, transferenda nobis est ad aurum Philosophorum nostrum, quodnam illud sit, ex quo videlicet Tinctura Solis potissimùm præparanda venit, præter universale universalissimum, & reliqua suprà à nobis commemorata.

Dicimus igitur hoc illud esse aurum Philosophorum (de reliquis enim, ut & de universali universalissimo nunc non loquimur,) nempe quod à Philosophis ipsis ex metallis inferioribus & minoris valoris non per separationem solam, sed beneficio Naturæ per artem operantis ipso actu transmutationis producitur. Itaque non est vulgare aurum, quod à natura in suo gradu duntaxat simpliciter est perfectum, & propterea in exspiratione, sive declinatione sui seminis jam potius est, quàm ut fructiferum esse possit ad progenerandum alium Solem. Hac de re experientissimus metallarius, Andreas Solea, à clarissimo Montano editus, audiendus nobis est, qui in suo libello de mineris metallicis capitulo nono de metallo exspirante Septuria secunda, ita scribit: *Quando natura cum metalli corpore pervenit usque ad aurum, tum descendit iterum ex defectu alimenti famis causa deorsum.* Item in fine septimi capitis septuria prima de ascensione & descensione metallorum, postquam commemoravit, quam pulchrè natura adscendens totum corpus Lunæ calcinet, quæ calx nihil sit aliud, quàm corpus Solis, addit: *Quod verò ad descensionem attinet facilè ex adscensione potes eam cernere. Nam hæc est differentia, quòd in adscensu Tincturam ante acquirit, quàm corpus: hic verò* (scilicet in descensu) *citius amittit. Itaque metalla* (inquit) *descendentia multò sunt imperfectiora, quàm adscendentia*: Hæc ille. Proinde ubinam semen & Tinctura frugifera vel infrugifera sit in metallis, eadem septuria prima capitulo secundo de semine metallorum in hanc sententiam scribens, *Adscensio* (inquit) *& descensio metallorum fieri non posset, nisi in semine convenirent, & sibi invicem cognata essent.* Item, *Argentum & aurum habent idem semen* (inquit) *quod in ascensu argentum transmutat in aurum: in descensu verò transfert in cuprum.* Denique eodem loco concludens apertissimè inquit: *Oportet ut semen ex corpore suo in aliud eat, aliâs non est frugiferum.* Hactenus Solea, cujus multiplici experientiæ fidem qui non habet, habebit nemini. Apparet igitur causa cur ex communi

auro Tincturæ non fiant, nisi illud tingenti spiritu subditorum suorum prius (ut ait Basilius) exaltetur. Nobilius enim & perfectius nobis quærendum est aurum, quod sit in adscensu, in quo spiritus tingens atque crescens inest, & semen fructiferum, quod quidem ipsius Soleæ indicio est aurum ex inferioribus metallis productum. *Quorsum enim alias* (inquit Comes Trevisanus) *inserviret nobis tempus novimestre* (puta quod in exaltatione auri communis impendendum nobis est per Tincturam Veneris, ut docet Basilius, donec nobis aurum Philosophorum progenerare queat) *Etenim sumeremus utique corpus hoc* (inquit) *quemadmodum à natura est creatum.* Vides hic non aurum à natura simpliciter datum Tincturas per se parere: sed aliud. Itaque concludens addit: *Aurum nostrum non est aurum vulgi, ut omnes Philosophi dicunt, quia aurum commune mortuum est: nostrum autem spiritu impraegnatum & vivum.* Hinc Iohannes Clopinellus de Mehum in Responsione ad Lamentationem Naturæ, *Aurum* (inquit) *scitur esse minerarum omnium thesaurum: attamen formam non habet neque materiam tantæ potentiæ, ut suam excedat perfectionem. Non habet enim maiorem potentiam, quàm perficiendi se ipsum, quidquid moliatur artifex. Ipsum destruere, ac in esse reducere, fatuum esset opus, cùm ex eo nihil plus virtutis, neque potentiæ haberi possit, quam obtinet ex sua propria natura. Nulla fit reductio eorum, quæ natura perficit in speciem, vel in individuum, nisi primò corrumpantur. Etiam post corruptionem generatio non fit speciei similis, nisi fiat regressus in hoc genus. Quapropter auri destructio viam non sternit ad ipsum construendum, quia per sui destructionem construi nihil potest; Ipso namque mortuo pariter moritur eius substantia, ut ex eo non possit amplius aliud argentum vivum enasci, neque metallum,* & cætera, quæ ibidem sequuntur, notatu condigna.

Vt igitur sententiam nostram de auro Philosophorum ex inferioribus metallis parando expressè & solidè confirmemus, adducemus testimonia evidentia Philosophorum complurium. Ac primò quidem Basilius in manuscripta declaratione manualis suæ Practicæ, de Tinctura Solis in hæc verba scribens: *Debes igitur scire* (inquit) *quod Lapis noster componatur ex sua propria essentia, & alia metalla transmutet in aurum verum: quod* AURUM (addit) ITERUM DESTRUI OPORTET *& in meliorem Lapidem converti.* Satis evidenter hic (opinor) indicat prius construendum esse hoc aurum, quàm iterum destrui possit, vel in meliorem converti lapidem:

dem: unde & Rythmis suis Germanicè impressis, statim ab initio canit:

O Sol, Regis in hoc qui munere fungeris Orbe.
Luna genus servat multiplicatq́ tuum.

Quibus equidem Lunam ad auri propagationem requiri ostendit, ut & in sequentibus, cùm expresse addit:

Summè Luna precor, ne deseruisse velis me,
Quum Venus in bivio iam sit, ut illa decus
Induviasq́ tuas ipsa induat: ut libet ambo
Abs illa compti, divitijsque simul
DITATI *simus! quod te meminisse subindè*
Addecet. Hoc etenim nunc tibi linquo, VALE.

Sic in versibus de Venere ipsa testatur, *Eius filium nempe (Antimonium) excalfacere corpus Lunæ, ut ea fiat prægnans, & progeniem post se relinquere possit virtutis & fructus innumerabilis*; innuens aurum nostrum Philosophicum.

Sed de Basilio infrà plura dicemus: nunc ad præstantissimum Auctorem libelli de duodecim Tractatibus Lapidis Philosophici accedamus, cuius anagramma fuit, QUI DIVI LESCHI GENUS AMO, quod est, MICHAEL SENDIVOGIUS, Polonus ille, quem Osvvaldus Crollius in præfatione Basilicæ suæ vocat, HELIOCANTHARUM BOREALEM, apud quem Tincturam Lapidis Philosophorum, eiusque magnam vim & operationem ipsemet stupescens pervidit. Sic igitur Sendivogius in Proœmio Tractatuum suorum: *Licet* (inquit) *reperiantur quidam maleferiati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum clamitant, auro suam animam* (tingentem videlicet) *posse extrahi, ac pomposa & vana ostentationis delusione alieno reddi corpori, non sine temporis laborum, ac sumptuum iactura & detrimento: sciant pro certò Hermetis filij eiusmodi animarum* (ut loquuntur) *sive ab auro, sive à Luna quacunque tandem via vulgari Alchymistica, extractionem, meram esse persuasionem: quod quidem à multis non creditur, sed tandem per experientiam, unicam & solam veritatis Magistram cum damno verificatur. Econtrà, qui via Philosophica* (inquit) *hoc sine fraude & fuco præstare potest, ut vel minimũ metallũ sive cũ lucro, sive sine lucro, realiter colore Solis vel Lunæ in omnib. examinib. requisitis permanẽte tingat, illũ iure affirmare possũ, habere fores Naturæ apertas* AD ULTERIORA ET AL-

TIORA ARCANA INVESTIGANDA, *& cum Dei benedictione acquirenda.* Hæc non tam ad artificium extrahendi animam tingentem referenda sunt, per quod via patefit ad altiora secreta indaganda: quàm ad ipsummet ex inferioribus metallis verè productum aurum, quippe cujus beneficio ad altiora nobis, ut ex authore ostendemus, via sternitur. Quæ verò de anima auri vulgariter extracta sermocinatur, sciendum est, eam transmutare non posse, licet colorem inducat, ut testis locuples est Paracelsus libro Mineralium capitulo septimo, cùm in hæc verba scribit: *Hoc in se omnino verum est, si auri sulphur projicitur in argentum, colorat quidem illud, sed non figit, quod & Basilius innuit, in repetitione Lapidis magni pag.113.*

Rectè igitur Sendivogius in Tractatu nono de commixtione metallorum: *Noverunt* (inquit) *Chymistæ ferrum in cuprum seu Venerem sine Sole transmutare: sed si scirent* (addit) *his mutationibus Solis administrare Naturam, certè rem omni thesauro invenirent pretiosiorem.* Quid hoc, obsecro, est aliud quàm non aurum commune, sed aurum nostrum Philosophicum, ex quo Tinctura Solis, thesaurus pretiosissimus potest postea præparari? *Propterea* (inquit) *dico non ignorandum esse, quæ metalla invicem sint coniungenda, & quorum natura naturæ correspondeat.* Denique concludens: *propterea* (inquit) *unum datur metallum* (metallum inquit) *quod habet potentiam alia consumendi* (corrodendo videlicet) Quare? *Est enim ferè* (inquit) *ut aqua eorum & ferè mater: Unica tantum res, humidum radicale Solis & Lunæ videlicet resistit ei, & melioratur per illud.* Posset omnino videri de Saturno vulgari ad literam loqui: Sed propriè aurum & argentum per Saturnum vulgarem intrinsecus meliora non redduntur, licet forinsecus purgentur. De alio igitur Saturno accipias oportet, cum quo si aurum undecies coit prosternitur in mortem, & postea impositum matrici suæ (Mercurio videlicet) concipit & progenerat optimos fructus. Verùm cum alius Saturnus præter vulgarem, aut qui per eius animam ex regulo Antimonii per Cementum, ut & ex Mercurio vulgi resoluto in aqua forti fit transmutatione, actu nullus sit metallum, non ineptè ista ad Tincturam Vitrioli Veneris & Martis (hæc enim est ferè ut aqua eorum & ferè mater, perquam humidum radicale Solis melioratur) referuntur: siquidem aurum reseratum & præparatum inde saturatur & in Tincturam fixam promovet, teste

Basi-

Basilio: quandoquidem aurum per se tingere nequit, nisi tingatur. Itaque addit Sendivogius: *sed ut detegam* (inquit) *Chalybs vocatur*: verè quidem chalybs: sed non vulgaris, verùm in Venerem transmutatus, cui Solis natura intrinsecus est permiscenda (ut paulò antè dixit) per amborum vitriolum scilicet, non commune. Huc illud pervulgatum pertinet: *Visitans Interiora Terræ Rectificando Invenies Occultum Lapidem Veram Medicinam.*

Quòd verò addit Sendivogius: *si undecies coit aurum cum eo* (necn. nisi multis vicibus conjunctum cum auro transcendit Alembicum, ut videre est in Practica manuscripta Tincturæ Veneris Basilianæ (*emittit semen suum, & debilitatur ferè usque ad mortem*, id ita accipiendum est, ut per putrefactionem post amborum distillationem mortificetur demum, quo possit in novam vitam inde resuscitari. *Tunc* (inquit) *chalybs concipit, & generat filium patre* (id est vulgari auro) *clariorem*, hoc est, generat nobis Solem sive aurum Philosophicum, unde postea Tinctura Solis ex Sole Philosophico existit. Hinc addit: *Postea cum semen iam nati* (id est Sulphur auri Philosophici) *imponitur in suam matricem* (hoc est si suo admiscetur Sali & Mercurio) *purgat illam, & facit eam millesies aptiorem ad pariendum optimos fructus*, id est, profert nobis Tincturam ex Sole Philosophico, quæ post fermentationem sui mille partes tingit, ut author est Basilius. Sed addit Sendivogius: *Est & alius chalybs, qui assimilatur huic, per se à natura creatus, qui scit ex radiis Solis mirabili vi & virtute elicere illud, quod tot homines quæsiverunt, & operis nostri principium est*: intelligens non tam mineram Martis sive chalybis nativi) quam certum quoddam minerale Marti oppositum, de quo Tractatu ultimo inquit: *Sal nostrum est Mercurius*: Deinde addit: *Sol & Luna nostra* (unde scilicet Lapis hic Philosophorum existit) OBDUCTA EST SPHERA SATURNI: quod quidem minerale auri radios (id est V. essentiam ejus) in se recipit & mirabili vi promovet in lapidem tingentem. Nihil his magis opertum, nihil magis etiam apertum: Si modò habeamus apertos oculos ad intelligendum radices minerarum & simplices & compositas.

In hanc sententiam idem Sendivogius tractatu decimo: *Aurum* (inquit) *potest dare fructum & semen, in quo se multiplicat industria sagacis artificis, qui scit naturam promovere.* Sed tam in Praxi Tractatus undecimi, quàm in Theoria Tractatus tertii, arctè cavet, ne aurum vulgare ad Tincturam Solis per se assumamus simpliciter: In praxi quidem, *Sed hoc admonitus sis* (inquiens) *ne accipias aurum & argentum vulgi. Nam hæc sunt*

mortua. Accipe nostra (inquit) *quæ sunt viva.* In Theoria verò, *sed hanc tibi habeto cautelam* (ait) *ne in metallis vulgi illud quæras punctum Naturæ, in quibus non est. Nam hæc metalla,* PRAESERTIM AURUM VULGI *mortua sunt: sed nostra sunt viva, spiritum habentia, quæ omnino sumenda sunt.* Hæc Sendivogius: quibus (fateor) non tantum de nostro Philosophico hoc auro agit, sed etiam de Vniversali Magno. Quidquid tamen sit, omnino aurum vulgare simplex, nisi è mineris prius eruatur, & exaltetur, excludit.

Sed Theophrastum Paracelsum consulamus, & quid ille nobis de auro hoc nostro Philosophico Philosophetur, aut potius praxi sua demonstret, dispiciamus. Docet is lib. de Natura Mineral. cap 7. ex sulphure minerali Epaticam conficere, *unde postea oleum rubeum edistillatur,* ubi in hæc verba scribens: *Hic item observandum est* (inquit) *quodvis argentum, quod oleo huic imponitur, & ad tempus suum permanet, denigratur & calcem solarem in fundum demittit. Sed ante tempus debitum non fixam calcem* (inquit) *sed volatile quid & immaturum* (notetur hîc vox immaturi propter sequentia) *Quod si autem suum terminum assequitur* (addit) *& ad finem usque pervenit, tunc* EFFICIT OMNIA (inquit) QUAE EFFICIENDA SUNT: NON BONUM PLURA DE HAC REDICERE. Ex hoc equidem vel unico loco plusquam evidenter apparet, quidnam hoc aurum ex argento natum præstare possit, de quo non conducere ait, ut plura indicet: & tamen omnia peragere fatetur, quæ peragenda sunt, quidquid videlicet Artis cupidus desiderat. Insignis hic est locus, qui nullo pacto nec elidi nec eludi potest, quo minus Palmarium sufficiat ad confirmandum nostram sententiam tantò (inquam) certius, quantò major omnium est Theophrastus. Cæterùm sulphuris hoc oleum nihil est aliud, quàm primum ens vitrioli, quod tum aciditate sua satis arguit, tum etiam inde liquet, quod si huic oleo sulphuris communis tbis tantum aquæ fontanæ immisceas, postea chalybis in hoc lamellas usq; ad tertias decoquas, continuò ac refrigerabitur, vitriolum viridissimum progignitur: quod tirocinio suo insertum nuper ex nostra disquisitione quidam verbotenus descriptum pro Sale Martis ineptè venditavit.

Sed redeamus ad Paracelsum. Scribit is in Manuali suo, ubi de praxi & præparatione Tincturæ Solis agit, ut ex fine patet, (ibi enim de auro potabili & liquore Solis disertè loquitur) in hæc verba *Sume* (inquit) *Electri mineralis immaturi* (hoc est quod inter maturum, & immaturum est) Quid hoc (obsc-

(obsecro) electri? Nihil sanè aliud Electrum Paracelso nisi metallum quod est ex alio metallo arte factum ita etiam ut vel alba venus ex rubea quantumvis tantum secundum colorem non secundum rem distans sic ei dicatur. Hinc in lib. Mineralium cap. de Arsenico ita definiens: *Electrum* (inquit) *metallum est, quod ex alio metallo provenit* (puta beneficio naturę per artem) Unde alibi etiam crama omnium metallorũ Mercurio junctum Electrum, tanquam ex septenis elicitum quid, nuncupat. Consequens ergò est ipsum nomine Electri hîc nõ de vulgaribus & simpliciter à natura datis, sive in minera sua constitutis, sive fusis metallis per se loqui, sed de hujusmodi, quæ per artem ex aliis producuntur, ut cum Venus ex Marte fit, quæ longè est præstabilior, & majoris potentiæ (ut docet experientia) quàm commune cuprum.

Sic etiam aurum ex Luna productum, quod supra per oleum epaticæ sulphuris fieri docuit, vulgari multò est præstantius, quippe quod omnia efficit (ut inquit Paracelsus) quæ efficienda sunt: quod etiam ita exaltari potest, ut cuivis sit admirationi. Sed cur minerale & immaturum vocat? Nempe quod ex minerali & immaturo. Fit enim per mineralia, utpote per oleum Sulphuris ex Luna quæ imperfecta est, sed in via tamen propinqua, ut ad maturitatem proximè perducatur. Antequam igitur terminum suum planè compleat, est immaturum, habẽs adhûc extraneas superfluitates, quo nomine ab omni superfluitate lavare & purgare electrum docet per stybium more chymico, nempe ut ad exquisitos auri gradus usque perveniat. Quid? quòd aurum ipsum, (quantumvis ex Luna productum) respectu Lapidis & Tincturæ Solis, est res adhûc imperfecta, & proinde quodammodo immatura: ut ipsemet Theophrastus seipsum exponens ibidem nõ multò pòst declarat, Cum inquit: *Natura reliquit id hoc loco imperfectum, cùm non lapidem, sed materiam eius formarit: quæ quidem respectu lapidis, & sine præparatione res est dimidiata & manca.* Accuratè perpendendus hic est locus, ut intelligamus, quid hîc vocet respectivè Naturæ opus (veluti est argenti in aurũ naturalis transmutatio per oleum Epaticæ sulphuris) quid item opus artis, in paranda videlicet Tinctura Philosophica: eò quod ubi natura desinit in construẽdo auro nostro, ibi ars demum incipit nempe Solis Philosophici præparare Tincturã: quamvis utrobiq; artifex tanquam Naturæ minister tantũ accedat, plus equidem in opere artis, minus v. in opere naturę laboris impendens. Theophrasto succenturiatus astipulatur Bartholomæus Korndorferus, cui aurum ipsum etiãnum crassum,

crassum, nec clarificatum corpus dicitur. Nam ut hunc quoque testem tanti negotii producamus idoneum, scribit is in Tractatu de Luna & ejus defectibus, Tractatui Tritheimiano non absimili in hæc verba: *Fieri potest* (inquit) *ut brevi viâ argentum eò adducatur, ut fiat aurum optimum, quod maximi est faciendum,* QUIA NULLUM MELIUS ISTO AD TINCTURAS NOSTRAS POTEST ADHIBERI. Quid expressius his, quid evidentius obsecro aut quid cum Theophrasto deniq; magis consentiens? Addit autem, quo Theophrastum de solutione electri immaturi mirificè illustrat, *Quisquis* (inquit) *immaturum aurum* (sic argentum vocat) *maturare potest, idq; in debitum liquorem convertere, ut à terra sua separetur fontem sanitatis consequutus est.* Hinc extollit dictum Theophrasti in libro Vexationum asserentis: *Veram Alchimiam tantùm per unam artem docere argentum & aurum facere ex quinq; imperfectis metallis: nec uti receptis aliis, nisi tantùm de metallis, ex metallis, per metalla, & cum metallis fieri perfecta metalla.* Quod quomodo intelligendum sit veluti explicans, *Magna* (inquit) *arcana in metallis abscondita sunt & via facili eruēda supra quàm credi potest, ut inde aliquid efficias. Taceo iam* (addit) *si Philosophico more resuscitentur & expergefiant in primævū Mercurium suum, non in currentem, sicuti circum celliones de hoc vociferantur, sed in sementem viscidam, in specie germinis, suavissimi Leonis. Ita nominari solet Mercurius Philosophorum Hic mira* (inquit) *super mira efficiuntur.* Ex his patet cujusmodi Mercuriū & principia esse oportet, in quæ metalla sunt resolvenda: nisi velimus Tincturas in cassos abire pulveres, qui nullum in metalla fusa ingressum habeant, sed eis frustra innatent. Ac De metallis quidem fiunt Tincturæ, cùm de illorum substantia eruuntur primordia, quæ in viscosam sementem promovent, si rectè tractentur. Ex metallis autem cùm metalla perfecta componuntur cum suis primordiis in forma oleaginea materialiter: Per metalla autem in Tincturarum super metalla perfecta projectione, ut per eorum medium acquirant consistentiam debitam: Cum metallis denique fusis perfecta fiunt metalla, nempe in transmutatione imperfectorum in perfecta beneficio medicinarum jam perfectarum. His totius artis summam signantissimè Paracelsum brevissimeque esse complexum videmus. Inspiciantur quæ de hoc præparationum genere nonmodò tradit Guido de Monte (est enim prolixis circulationibus tædiosior) sed etiam quæ longè experientissimus vir Isaacus Hollandus de salibus & oleis metallorum peculiari Tractatu proposuit (quanquam furnum Reverberii

verberii clausum, perpaucis illum cognitum, quo usus est Paracelsus, cum monticulo intus desiderant, alias præparari nequeunt) cætera per se aperta sunt præsertim si cum tractatu de oleo victrioli, Itemque Antimonii & Mercurii (de quibus supra) conjunguntur.

Nec verò prætermittere possum hoc loco, quin ad clarissima illa Paracelsi & Bartholomæi Korndorferi bina testimonia, addam & aliud Monachi monstrosissimi Franciscani, qui ad Burggravium Fridericum Marchionem Brandenburgensem anno 1419. scripsit Constantiæ tractatum Germanicum: sed impressus liber non est, multis de caussis. In eo Tincturæ & Metallorum & gemmarum multiplices continentur & arcana multa. Is igitur eo loco, quo ad Tincturam Veneris atq; Solis pervenit, cujus beneficio Lunam in Solem convertere docet, HIC SOL (apertis verbis indicat) PLUS EFFICIT, QUAM ALIUS SOL: & modum ostendit, quo sit procedendum. Compendium Friburgi olim Brisgojæ acceptum Leonhardus Turniserus in arce Kussenbergica amisisse se questus est: sed eo adhuc vetustius exemplar extat in Bibliotheca Schobingeriana S. Galli, cui Medicum nobilissimũ Dn. Sebastianum Schobingerum à morte clarissimi viri, agnati ejus Dn. Bartholomæi. I.V.D. præesse memini. Cum his congruunt aliquomodo quinque illæ Tincturæ particulares, quę feruntur corticeis libellis inscriptæ, ex uno ferè cum priorib. fundamenti genere procedentes, sed in eis purum ab impuro terrestri non separatur: Contra quàm apud Monachum videre est, qui terram leprosam abjicere docet, quò fit ut ejus Tincturas particulares tantò necesse sit præstantiores reddi, & magis maturescere, & plus tingere, quantò illas subtilitate vincunt.

Sed ad Comitem Bernhardum ex Marchia Trevisana redeamus, qui in secunda parte sui libri in hæc verba expressè scribit: *Cum damno* (inquiens) *Expertus sum*, QUOD IN METALLIS ABDITUM ESSE OPORTEAT: Quò allegat dictum illud Gebri dicentis: *Nulla res extranea, quæ non ex metallis composita, seu orta, potens est ipsa perficere, seu eorum transmutationem facere novam.* At verò idem Bernhardus *Corpora perfecta* (inquit) *quæ sic simpliciter per naturam sunt perfecta, tantum in gradu suo simplici sunt perfecta, & nisi per artem plusquam perfecta fiant, non possunt imperfectis corporibus hoc modo ullum auxilium præstare: sed si per artem tractentur* (inquit) *& secundum artem more Philosophico perficiantur* (notentur verba) *tunc via aperta est* (inquit) *& facile deprehẽditur, quid efficere queant. Nam*

nostrum aurum non est vulgare aurum (addit) *& nostrum argentum non est argentum vulgi: siquidem ista in sua substantia ita permanentia, mortua sunt, nec vires in se habent ullas, ut videre est in codice veritatis*, id est, turba Philosophorum. Hinc ex Gebro aureum illud dictum allegans: *Quicunq;* (inquit) *ignorat radices minerarum & simplices & compositas, ignorat principia naturæ. Ergo & artis: & per consequens erit sophista potius, quàm Chymista.* Simplices intellige, quæ insunt Vniversali Vniversalissimo: Compositas vero quæ ex Mercurio in liquorem viscidum cũ terra minerali quadam homogenea resoluto componũtur, quibus vis germinans atque tingens universalis Vniversalissimi spiritualiter inest, quæ in igne absque strepitu instar ceræ post debitam rectificationem fluit, cum quibus aurum attenuatum colliquescit ut butyrum, & in Lapidẽ Philosophorum abit Intentius igitur & diligentius naturam perscrutatus Bernhardus perpetuò sibi hoc dictum ante oculos positum fuisse testatur, nempe: *Natura naturam continet: Natura naturã separat: natura obvians naturæ suæ lætatur, & in alienas transmutatur naturas*: Quorum duo priora docent non metalla quidẽ ipsa qualia in se sunt esse sumenda, sed ab illis extrahenda, quæ in eis continentur (cum damno enim se didicisse fatetur, quod in metallis abditum esse oporteat) duobus posteriorib. verò amicam auri cum radicibus minerarum conjunctionẽ, & inde consequentem tincturam complectitur: quæ satis est hactenus veluti intenso digito commonstrasse.

Nunc quoniam satis superq; videmur probasse aurum Philosophicum nostrum ex inferioribus metallis arte & natura productum præstare nobis tincturam auri Philosophici à Lapide distinctam, rem totam ex Basilio concludemus Scribit igitur Valentinus in occulta Philosophia sua sub finem *de cervo, cuius cornua ex auro puro erant, quæ multa corniculorum, sive ramorum, millia, acquisiverunt, qui quidem cervus in sylvam viridem cucurrerit, quem venatores usque in hodiernum diem investigent, & persequantur.* Parabolæ hujus intellectum ex superius dictis non difficile est conjicere: tum à Basilio ipso in fine Currus Triumphalis Antimonii satis declaratur, *quomodo videlicet* (ut ibidem inquit) *quæsitus cervus cum venationis alacri industriâ comprehendatur.* Etenim per multiplicatum Lapidem ignis, cujus una pars quinque partes Lunæ, eum persequi docet, & quæ ibidem consequuntur. Ex quibus plusquam abundè constat qualenam metallum sit aurum hoc Philosophicum nostrum & unde producatur, ex Luna nempe in Solem tincta, unde cervus ille aureus nobis existit,

quod

quod quidem aurum (teste Basilio) oportet denuò confringi (ut in manuali praxi docet) siquidem in meliorem Lapidem, hoc est, in tincturam Solis, abire debeat: quò respiciens Paracelsus in libro de generatione metallorum sive mineralium, ita scribit: *Si Alchymistæ sulphur istud auri possent reperire, quemadmodum benè potest reperiri* (inquit) IN ARBORE AURI ET EIUS RADICE (*Hoc enim scrupulus est ipsorum universalis:* NON ALTERUM ILLUD) *utiq; lætari possent, &c.*

Hæc igitur hactenus de auro Philosophico nostro, quod plærisque omnibus video ignotum, & hucusque inobservatum fuisse dicta sufficiant. Nunc sub finem Cheiragogiæ nostræ colophonis loco breviculam ex Basilio Tincturæ Solis Philosophici, itemq; Lapidis Philosophorum præcipui, præparandi rationem appendemus; si modò illud præmiserimus, etiam in sale communi, nec non alio quodam pene illi cōgenere abditissimas vites inesse, quæ cum auro composita mira nobis præstant, ut & cum oleis vitrioli & antimonii rectè præparatis. Certè sal commune excellens aurum potabile nobis exhibet per spiritum vini, si post calcinationem debitam cristallizetur & in oleum dulce per se distilletur, quem processum Basiliano planè conformem integerrima & nobilissima quondam gente nato Christophoro Meyero, à Rodolph Zell & Windeck &c. consolaneo nostro debemus: ut de aliis arcanis ex sale prognatis nihil dicā. Nam & Paracelso est circulatum minus, quod matricem ille omniū metallorum suo quodam jure vocat, præsertim marinum, cum quo circulatum majus ex Mercurio sublimato per eundem præparatum consentit. Quid dicam de oleo antimonii dulci quod tantopere quæsivit Crollius, nec invenit, non ita quidem ab eodem amico fideliter nobis communicatum?

Quod igitur ad Tincturam Solis Philosophici attinet, si ea rite debeat præparari, oportet ut id fiat per justam & debitam auri anatomen: ita ut primò sulphur ejus purissimum, & summè graduatum sine omni corrosivo extrahatur, & ab omni recremento separetur. Postea sal auri nostri Philosophici, quod instar lactis apparebit albidum, non tantum extrahi oportet, sed etiam in transparentem cristallinam serenitatem adduci, quò facilius deinde in extracto sulphuris auri liquescat instar butyri, & una cum eo alembicum transcendat. Cùm verò utraque hæc sic exaltata fuerint, tunc suo Mercurio residuo superfusa mox ab ipsius solutione cum præcipitabunt. Hinc omnia tria principia viscosa in vitro Philosophico putrefieri, atq; inde in novam vitam resuscitari per suum

ſuum proprium corpus & ſal oportet, donec in regeneratam aſtralem fixam & perſeverantem eſſentiam abeant, quæ per initialem trium principiorum ſuorum craſin multiplicari & menſtruo ſpatio augeri poteſt viribus & quantitate. Hæc breviter de Tinctura Solis.

Quod verò ad Lapidem Philoſophorum attinet, alia ineũda eſt via, ſiquidem duplex ejus præparandi ratio eſt, vel per compoſitionem radicis ſuæ mineralis ſimplicis cum reſoluto auro, quem morem ſequitur Baſilius in 12. clavibus, vel per conjunctionem auri cum radicibus minerarum compoſitis, à qua via minimum recedit Lapis Ignis ex Mercurio antimonii & vitriolo Veneris atque Martis per proprium ſulphur parandus. Sed de hujus genere ſatis ſupra diximus, à quo nihil differt deſcriptio parabolica de Nobili Solis flore, ex præcipuæ cujusdam Civitatis Imperii archivis non ita pridem (ut fertur) deprompta, quæ totum proceſſum abundè tradit, quamvis multorum Sophiſtarum præſtringat oculos. Poſſunt autem Tincturæ particulares ex hoc compoſito pręparari variæ, de quibus nunc dicere ſuperſedeo. Radicem verò mineralem Vniverſalis univerſaliſſimi ſequuti ſimplicem, cum Baſilio in fine Memorialis Tabellæ aſſerimus, hîc non opus eſſe, ut in Tinctura Solis fieri docuimus, aurum in tantũ deſtrui, ut per elementa juſtificetur & ita prima eſſentia radicis ejus quæratur & in apertum proferatur. Quin ne in cõpoſitis id fieri neceſſe eſt: quanquam non deſunt, qui per Mercurialem eſſentiam extrahunt auri animam, ipſo auro penè immuni manente, unde opus ad ſummam excellentiam promovent, adeò quidem ut perpendiculariter immiſſo in Tincturam Lapidis ſui univerſalem cultro, & indidem eodẽ modo extracto, tantumque abſterſo cum papyro ſuper liquatum aurum projectâ, etiamſi prorſus nihil adhęſiſſe videatur cultro, ſolo odore tamen Tincturæ ſuæ unciam plumbi integram in aurum converterint omni ſpecillo probatum, ut retulerunt nobis, qui viderunt, quorum animi cum eſſent antea ab hoc ſtudio prorſus alieni, facti poſtea artis avidiſſimi.

Sed unicuiq; (inquit Baſilius) *qui huic ſapientiæ adhæret, eamq; amare cupit, incumbit, ut aureum illum magnetum* (videlicet Vniverſalis univerſaliſſimi) *perveſtiget, quò rectius eum agnoſcat, quem unica in re unicè, & in una ſola materia radicem ejus inveniet* (quâ cum pura aurum ſubtiliatum medio amicabilis cujusdam liquoris, eſt reſolvendum, ac tantisper continuo igne fovendum ac in Philoſophico furno decoquendum, donec in Lapidem Rubini inſtar transparentem abeat) *ex quo* (inquit

quit Basilius) *aurum nostrum potabile adhuc perfectius fit, quàm ex ipsomet auro, quod primum spirituale oportet fieri antequam ex eo potabile aurum possit præparari, ut habet cap. 6. de rebus Naturalibus & cap. 7. p. 93. Nam spiritus hic cæruleus, qui & in sapphiro gemma & Lunæ inest, est sulphur atq; anima*(inquit) *unde aurum & argentum vitam suam percipiunt.* Hinc Basilius in repetitione Lapidis Magni, pag. 114. *Lunæ spiritum spiritui Solis perinde appropriari scribit, atq; fœminam viro tum in terra* (ubi metalla primum generantur) *tum deinde super terram per artem* Denique, *Tinctura alba* (inquit) *sita est in Magnetica forma illius unicæ rei, in qua primum ens auri itidem reperitur.* Proinde caput illud, post descriptam Rectificationem Tincturæ Argenteæ, & ejusdem præparationem, his verbis claudit: *Si vero nosti*(inquit) *illorum omnium primum mobile, non est opus*(tantis compositionum videlicet circulationibus) QUANDOQUIDEM OPUS EX UNO PERFICERE POTES.

Quid verò hoc sit unum in Natura Mineralis regni pervestigandum est. Sed tamen ne intactum relinqueret prorsus, atque ita Lectorem in medio cursu destitueret, passim innuit, non longè ab uno quoque esse nostrum; Sic enim Rerum Naturalium ca. 4. pag. 56. queritur, *filios hominum id non observare, sed potius contemnere, quod Deus in natura absconditum posuit.* In eandem sententiam in fine memorialis suæ tabellæ, *vera radix vilis est*(inquit) *etiam oculis ipsi plebi visibiliter exposita, ignota tamen, & sine multiplici præmonstrata proba homini in caliginoso abdita. Totus enim hic Mundus*(quod & Bernardus testatur) *eam videt, nec tamen agnoscit.* Sic de Magno Mundi minoris mysterio sub finem pag. 220. *Prima materia toti mundo manifesta* (inquit) *coram oculis sita est, quam paucissimis tamen cognita, & adhæc ubiq; locorum visibiliter reperienda nempe Mercurius sulphur & sal & aqua Mineralis, sive metallicus liquor, tanquam centrum, à* SUA FORMA SEPARATA, *& ab his tribus incipientibus facta.* Maximè v. omnium in fine ultimi capitis de Naturalibus rebus, *Omnia*(inquit) *quæ post Antimonium Vitriolum Sulphur, Magnetem, præcipuè dotata sunt præ aliis & affinia ijs, ex quibus aurum & argentum principium medium & finem suum sortiuntur, una cum vera transmutatione & alteratione particulariter, virtutem, vires & potentiam suam accepisse ait* EX UNA RE, *in qua hæc omnia invisibiliter ad pariendum abscondita latent, una cum metallis omnibus: quibus subiungens,* QUAE MATERIA (inquit) *manifesta est coram oculis omnium hominum. Verum quia, virtus eius potentia atq; vis in profundo valdè sepulta est, adeoq; plerisq; incognita, eò fit, ut materia hæc pro nihilo etiam & inidonea ex ignoratione censea-*

tur ac reputetur. Nomen eius vocatur Hermes (inquit) *qui serpentem volantem pro insigni gestat & pro uxore habet, quæ dicitur Aphrodita, quæ omnium mortalium corda novit: & tamen omnia unum & una res unicè, & unica essentia est* (inquit) QUAE COMMUNIS EST IN OMNIBUS ORIS, ET COGNITA IN OMNIBUS LOCIS. QUIVIS (inquit) EAM PREHENDIT MANIBUS: *& usurpat ad res viles. Vile existimat pretiosum, & pretiosum reÿcit.* In summa, *Nihil est aliud* (inquit) *præterquam aqua & ignis. unde terra cum additamento aeris est orta, & etiam num conservatur. His abundè materiam interioris radicis omnibus ante oculos collocat.*

Hic igitur tanquam ad metam Vniversalis universalissimi & nobis subsistendum est in regno Minerali, post recensionem Vniversalium, & particularium Tincturarum ferè omnium, de quibus aliqua notitiæ aura ad nos pervenit.

Vnum tantum addere visum est propter eos, qui extra Vniversale universalissimum nihil prorsus putant esse verum vel proficuum, eoque negant particularia ulla extra illud esse quærenda: quin omnia dicta Philosophorum obtortis crinibus ad Vniversale duntaxat trahunt. Quibus quidem facile concesserim habitâ Vniversali materia recteq; cognitâ, posse ex ea certissima parari particularia: Sed non ideò consequens est in aliis atque aliis Vniversalis materiæ propaginibus, veluti surculis, licet specie ab illa differentibus, vim transmutationis nullam in esse, quod & testatur experientia, & agnoscunt doctissimi, ut Chrysippus, Fannianus, & Thomas ipse Aquinâs de corporibus supercœlestibus & inferioribus cap. 4. & deinceps. Nec sequitur Comes Trevisanus in tota vita sua nullum particulare nactus est, quod alicujus esset momenti: ergò nec alii reperire id possunt, aut falsò ab aliis tale quid astruitur. Nam ut taceam Comitem Bernhardum quæsivisse Vniversale (quod certè in particulari nullo extra universale reperias) tum eum, tum aliorum refutant satis, quæ Basilius non modò de Lapide ignis deque Tincturis metallorum inter se distinctis prodidit. Sed etiam quæ Theophrastus de Epatica sulphuris & Luna in Solem per ejusdem oleum conversa docuit: quòdque de Lapide Schisto ad fixationem Lunæ idoneo Bartholomæus Korndorferus refert; licet tum in sulphure vulgari, tum in Schisto Korndorferi, qui est Sal quoddam peracre, etiam ipse Basilius ullam transmutationis vim inesse per ignorationem neget. Sic non desunt contrà, qui nacti universalem aliquam, aut etiam particularem Tincturam, statim insolenter declamitant, aliud nullum

nullum extare Universale præter illud suum: adeò plærique nobis Supheni sumus omnes? Sed nos hûc obiter digitum intendisse sat esto.

Deus optimus ille Maximus donet nobis omnibus per spiritum suum συναίδιον in Filio suo unigenito, sibi ὁμοουσίῳ, Emmanuele nostro, ut ne corda nostra bonis hisce terrestribus, hoc est, Mammonæ affigantur, neglectis cælestibus, sed ut potiorem nobis substantiam in cælo repositam seriò quæramus, quam vera fide apprehendentes & spe certa exspectantes, indefessò pietatis cursu cum sincera charitate conjuncto, sequamur, per & propter dominum nostrum Iesum Christum, qui cum Patre & Spiritu Sancto est unus ille verus Iehova benedictus in secula, cui laus & gloria in ævitatem æternam, Amen.

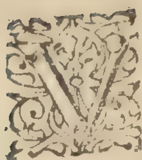
Carmen Apollineum Helianum.

OMnibus ante oculos versatur & unica res est,
In se quæ formam suscipit aurificam.
Forma maris partes, sed fœmina materiei
Obtinet: illa manet fixa, sed ista fugit,
Et tamen ortu eadem, duplex licet, unaque sola est,
Res, Mineræ finis, principiumque suæ.
Iunge mari uxorem, conjunctos solve, putrefac,
Ablue, condensa, fige, fit inde lapis
Aureus: hunc ale lacte suo, toties que refinge,
Tingat ut, & penetrans ceu nova cera fluat.
Bracteolis tandem puri sociabitur auri,
Sic fermentatus spiritus intrat opus,
Cætera sive velis mutare ex arte metalla
Seu libet affectis applicuisse manus.
Hæc sunt Alchymicæ mysteria totius artis
Non nisi divinis experiunda Sophis.

TRACTATVS

DE COELO TERRESTRI,

VENCESLAI LAVINII Moravi.

Nus eſt ſpiritus corporeus à Natura primò cre: tus, communis, occultus, vitæ pretioſum: conſe vans pura & bona, impura & mala deſtruens. Is e finis & initium omnis creaturæ, triplex in ſub ſtantia, ex ſale, ſulphure, & Mercurio, ſive aqu pura, qui coagulat, unit & congregat, irrigatque hæc inferio ra loca omnia per ſiccum unctuoſum & humidum, ex loc ſuperiori (Hoc eſt habile & aptum ad recipiendum quamli bet formam & figuram) Sola ars mediante natura ocul noſtris viſibilem reddit: in ventre ſuo celat & occultat infini tam vim & virtutem: refertum eſt & plenum facultatibus & proprietatibus cæli & terræ. Eſt Hermaphroditicum, & in crementum dat: cum omnibus rebus indifferenter ſe miſce quia in ſe recluſum habet omnia germina globi ætherei. Ple num enim eſt igne alacri & potenti, & deſcendens de cœl influit & imprimit vim ſuam ſuper corpora terræ, & venter i lius poroſus plenus ardore eſt Pater omnium rerum. Tu venter iſte impletur alio igne vaporoſo, & continuè alimen tum recipit de humore radicali, qui in amplo illo corpor corpus aſſumit aquæ mineralis, & id concoctione ignis ſ calidi. Hæc aqua coagulabilis, generans omnia, fit terra pu ra, quæ ſe incluſam tenet firma unione virtutum ſupremo rum cœlorum. Quia igitur ipſa conjuncta eſt in ipſa terr cum cælo, hoc nomine pulchro illam voco COELUM TER RESTRE.

Vt primò ad ornamentum maſſæ indigeſtæ. Natura pri ma uſa fuit ſeparatione, ſic Ars perfectionem diligens, imit ri debet Naturam. Natura excrementum ſubſtantiale tolli aut per limum terreſtrem in aquam, aut per aduſtionem: A utitur elotione & digeſtione ſive per aquam, ſive per ignem & ſeparat infectionem & impuritatem, purificans animam

puram

ram ab omni vitio. Qui igitur ſcit viam utendi aqua & igne, rum iter ſcit, quod ducit illum ad ſuprema arcana Natu-

Magnum illud corpus creatura prima Dei aqua repleta t ſpiritu ab initio, omni formis in ſemine, & vivificans in otione, omnia animat, & omnia producit in lumen terræ cæli. Eſt aqua nutrix omnium eorum, quæ in ipſis vivunt: in rra eſt vapor: in cœlis ignis propriè, triplex in ſubſtantia & ima materia, quia de tribus & in tribus omnia corpora pro- dunt & recedunt à Natura: balſamum continet: habens ogenitorem Solem & Lunam: per aërem germinat in locis erioribus, & quærit alta & ſuprema: terra nutrit illud in ntre ſuo calido, & cauſa eſt omnis perfectionis.

Magnus ille Deus omnibus vitam dans conſtituit duo re- edia ſpiritibus & corporibus, ſcilicet duos purificatores im- ritatum, unde corruptio ad novam vitam invitat. Metalla c duo in ſe habent: hæc duo cauſa ſunt reſtaurationis & rticipant de terra & cœlo, ut unionem aliis extremitatibus nt. Itaque utraque duo de cœlo deſcenderunt in terram, & erum in cœlum revertuntur, ut poteſtatem ſuam oſtendãt, demonſtrent in terra. Vt Sol nubes diſſipat, & terram il- minat, ſic ſpiritus iſte ita paratus à nubibus ſuis omnia ob- ura illuminat. In ſpiritu iſto conſideranda venit duplex rma, in ſucco & veneno. Succus duplex conſervat omnia rpora: venenum duplex conſumit & deſtruit. Succus nſervat ſale amaro.

Hæ ſunt facultates, quæ includuntur in limbo & cahos, uod habet eosdem effectus cum de terra extrahitur: ſed um per ſeparationem boni à malo præparationem recipit, nc ſuper perfecta & imperfecta oſtendit vim ſuam: Habito n montibus & in planitie pater antequam filius: genui ma- rem meam, & mater mea ſive pater tulit me in matrice ſua, enerans me, non opus habens nutrice, Hermaphroditus um utriusque naturæ, ſuper omnes fortes victor, à minimo ictus. & nihil ſub cœlo invenitur tam pulchrum & tam per- ectæ figuræ.

Naſcitur mirabilis avis, quæ de ſuis oſſibus, quæ mea oſſa ſunt, furnulum ſibi conſtituit, ubi ſine alis volans moriens vi- vificatur, & Ars Naturæ leges ſuperans in fine transmu- tatur in Regem, qui ſex alios in virtute in- finita excedit.

PHILOCHEMICIS HELIOPHILIS HELIOPHI-lus Philochemicus,

NICOLAUS NIGER HAPELIUS

Anagrammatizomenos, S.

D asserendam veritatem artis Chrysochemicæ (quanquam ea multorum imposturâ pessimè audit, & à prudentibus ac cætera doctis, quasi nulla esset planè proscribitur) hanc disquisitionem instituere visum est, qua causæ aperiuntur ejus difficultatis, ac quid sentiendum de ea sit, certis indicijs ostenditur, HELIA *artis (quem vocant) in lucem producto. Itaq; patientem Lector huic disquisitioni aurem accommodabit, dum quid sibi Helias velit, perpenderit, ut metallorum transformationem rectiùs intelligat.*

Constat inter eos, quorum sententia chymiæ adversaria est, nullos magis obniti, quàm Physicos & Theologos. Utriq; quæ ex principiis & fontibus naturæ hauriunt, quibus efficere conantur transformationem metallicam partim ἀδύνατον *esse, partim ordini creationis adversari, in progressu tractationis hujus disputabimus. Quæ autem merè Theologica sunt, & cum principiis Physicis parum aut nihil commune habent, ea paucis nunc præfando quasi delibabimus. Sunt autem ferè duûm generum ab Exemplo & usu. Exemplâ singularium & universorum.*

Prioris generis argumentum præbet hujusmodi.

Omnes

Omnes ſcientiæ naturales ac licitæ notæ fuerunt Salomoni: Scientia artis chemicæ, transformationem metallorum docens, Salomoni fuit ignota:

Ergo ſcientia artis chemicæ, de metallorum transformatione, nec naturalis, nec licita putanda eſt.

PRopoſitionis vis inde dependet, quod omnium mortalium ſapientiſſimus fuerit Salomon, non ſolùm recti judicij excellentiâ, & actione ac prudentia politica, ſed etiam, quod de omni quæſito rerum naturalium & contemplationis phyſicæ diſſeruerit, à Cedro Libani usque ad hyſſopum parietis, & de jumentis volucribus & de reptilibus ac piſcibus: unde Reges univerſæ terræ, & imprimis Auſtri Regina illa ſagaciſſima (ut priſcis olim philoſophis apodemicis uſu venit) ad eum audiendum acceſſit. 3. Reg. 4. 10. Itaq; major propoſitio videtur planè ἀνένστατος.

Minor multis probatur argumentis. Nam ex ſacris literis perſpicuum fit, (contrà quàm chymici nonnulli hallucinantur) Salomoni divitiarum affluentiam tãtam, non quidem ex chymia, ſed ex innumeris provinciarum locupletiſſimarum tributis, exactionibus, vectigalibus, Regiis donationibus & largitionibus conſtitiſſe: maximè verò ex auro Ophir Tharſis advecto. Nã præ auri copia argentum viluit, cujus tantum, quantum olim eſſet lapidum, Hieroſolymæ ſuppetebat. 3. Reg. 10. Quòd ſi hæc auri affluentia domi naſcebatur, aut ullo artificio chymico parari poterat, quorſum foris quæreretur peregrinationis triennalis per maria periculo? quorſum pretio animarum redimeretur pretium terrenum, quod domi gratis habere liceret? Sic enim

2. Paralipom. 20. legimus naves attritas sub Josaphat divina ultione. Consequens igitur, Chymiam Vanam esse, ac proinde nec naturalem, nec licitam.

Respondemus ad majorem propositionem, eam ἁπλῶς admitti non posse, sed cum conditione esse intelligẽdam. Pendet enim à circumstantia optionis & Voti, quo Salomon nec gloriam, nec divitias, nec inimicorum animas sibi, nec longævitatem postulavit, sed moderandi populi Sapientiam. Etsi igitur ei Deus ad sapientiam ultro etiam gloriam & divitias adjecit, quanta Regum nulli contigere; tamen longè est diversa sapientiæ ejus donatio, ac divitiarum adjectarum. Illa enim non studiis disciplinarum & institutione parta, sed planè θεόσδοτος fuit, & extra communem rationem collata: Divitiæ verò communi ditescendi more adjectæ, ex actionibus & tributis, & auro cum Rege Hyram aliunde importato constiterunt. Quod si verò divitias postulavisset Salomon, loco Sapientiæ, quis non videt, Deum singularem ipsi monstraturum fuisse parandarum opum viam, peræque ac exsorti Sapientia eum ornavit? Itaque argumentum non tàm diluitur, quã retorquetur. Hinc enim apparet, esse aliquem concessum modum, & rationem Deo non adversantem ditescendi, quâ aurum & argentum non more communi, sed per scientiam exsortem, θεόσδοτον, non Diabolicam, multiplicari possit, licet Salomoni, si respicias conditionem ipsius voti, hæc scientia atque exsors ditescendi ratio perindè fuerit ignota, atque hodie paucissimis est pervia. Atque hinc suspicari licet, cur de fossilibus, & rebus metallicis, sicut de vegetabilibus & animalibus expreßè disseruisse non legatur. Cui verò sit dubium, Dei munerè exstare exsortem sciẽtiam rerum metallicarum talem, quâ & aurum & argentum multiplicari, non certè contrà ordinem, sed ex ordine

ordine naturæ, æquè possit, atque multiplicatio solet fieri in vegetabilibus: cum omnibus creatis jam à principio dictum sit: Crescite & Multiplicamini. Quæ ratio si cui ab ipso Deo immediatè, sive per homines patefacta fuerit, is rectè illam, naturæ vestigijs insistens, pertractare poterit. Quicquid enim extra naturæ ordinem & motum suscipitur in hac arte, vanum & inconcessum esse ipsimet agnoscimus, & ultrò aversamur ac detestamur.

Occurrunt verò hîc nonnulli & ajunt non posse nos addere cubitum ad staturam nostram, nec capillum unum album aut nigrum facere, ut est Matth. 5. & 6. Luc. 12. Si igitur quod minimum est, non possumus mutare, quomodo transmutabimus metalla? Responsio facilis est: Hæc quoad nostram voluntatem sic dici, nempè, quòd jurando per caput, sollicitevè cogitando, nihil tale ex potestate & viribus proprijs facere queamus: interim medicamentis naturalibus nihil vetat ex atris capillis facere albos: & ex canis atros, non contra, sed ex ordine & viribus naturæ ipsius, ut lippis & tonsoribus notum est. Simile huic est quod nonnulli dictitant, Deo Chymistas adversari, qui quæ in suo ordine & juxta suam speciem perfecta creârit, ipsi velint in genus melioris transmutare. Verùm eâdem ratione non licebit pyris poma inserere, aut sylvestria in cicuria traducere, aut fructus exossatos arte producere, aut ex verme bombycino papilionem elicere, aut lignum in lapidem beneficio aquarum lapidificativarum convertere, & quæ sunt id genus varia naturæ miranda. Nos nihil hîc contra ordinem naturæ tentandum esse, iterum atque iterum profitemur. Quòd si natura ipsa proprio suo motu metalla transmutat, ut ferrum in cuprum, ligna in lapides, ut notum est, &c. Quidnì licebit etiam arti-

ficio, naturæ æmulo, corrumpere formam unius metalli, & per naturæ motum ac debita media, pretiosius ex viliori metallo producere? qua de re postea.

Alterum argumentum ab exemplo est universale, idq; huiusmodi.

Si Chrysochymicum artificium aliquod esset, quò rectè ditescere liceret, aliquod ejus vestigium in scriptura, aut in tota Antiquitate extaret.

At nihil tale extat. Ergo, &c.

Respondemus Scripturam non ideò datam nobis esse à Deo, ut in specie doceat, quinam modi ditescendi sint liciti: Sed in genere satis esse eam tradere, Nihil sine labore parari: Nihil sine benedictione Dei (quod plerique Chymistæ plus satis experiuntur) Neminem scienter esse defraudandum, nec media cum lege Dei & charitate pugnantia esse tentanda: Deniq; non usum & possessionem divitiarum, sed abusum, & mentis depravationem damnari, ut perniciosa & Deo adversa, &c. Tale quidem cùm nihil in naturalem chymiam per se cadat, quod cum scriptura pugnet, certè à legitimis ditescendi modis excludi nequit, licet in specie nullo scripturæ exemplo, vel documento fiat evidentior: imò licet Patriarchæ & cæteri, qui fuerunt divites, non ex chymia, sed aliunde ditati fuisse legantur, cuius rei causa post assignabitur. Atque idem sanè de tota Antiquitate dici potest. Etsi enim nullum prorsus extaret chymiæ documentum vel vestigium, tamen non efficeretur, nullam propterea esse ac fuisse artem, vel propterea eam fore per se illicitam. Itaque totum connexum in se est infirmum, quod alibi pluribus à nobis pertractatum est, productis antiquitatis testimoÿs in tractatu contra Cardanum. Sed respondebimus tamen ad minorem.

norem. Quum Scripturæ studiosè adhibeant non solum similitudines metallicas, sed ipsi Dei servi res metallicas, insuper & gemmarias tractârint, satis apparet, studium earum rerum, quatenus ductum naturæ sequimur, non posse in quoquam reprehendi. Quod ad similitudines, certè D. Paulus in 1. ad Corinth. cap. tertio de auro, argento, & pretiosis lapidibus agit, quæ non exuruntur. Manent enim in igne, omnibus alijs in fumum abeuntibus metallis, ligno, fœno & stipulis, nomine combustibilium rerum propositis. Quam quidem similitudinem à fulminatione per plumbum factam, sicut & Esa. capit. primo de exploratione monetaria, cum Excoquam, *inquit*, ad purum putum scoriam tuam, & auferam omne stannum tuum (*qualia per multa sanè sunt in scripturis sanctis*) *quam diu Theologi non intelligunt inter sacrum, (ut ajunt) & saxum hærent. Sic Mosi mandatur purgatio auri, argenti, æris, ferri, plumbi & stanni per ignem, quæ per ignem transire possunt: reliquorum quæ ignem sustinere nequeunt, per aquam. Num. capit. 31. Quid verò de eodem Mose dicendum, omni sapientia Ægyptiorum erudito? Hebr. capit. septimo, licet majores arbitratus sit divitias probrum Christi, quàm Ægyptiorum Thesauros. in epistola ad Hebræos capite undecimo, Nam veteres testantur (ut auctor est Suidas) ad Diocletiani usque tempora Chrysopœjam inter Ægyptios fuisse celebrem: & ut refert Augurellus imperio Romano Diocletianum ex arte illa metuisse, an Sybillinis monitis nec ne, parum compertum habemus. Licet autem quo ad chymiam in specie de Mose nihil constet, tamen æneum serpentem jussu Dei fecit & fudit Moses: aureum verò vitulum jussu Dei combus-*

combussit & contrivit, usque adeò, ut inspersum aquæ, populo bibendum propinârit, Exod. 23. Quod an ulli usquiam aurifices hodie præstare possint, ut aurum comburendo simpliciter fiat potabile, ipsi viderint. Jam verò Reges Christum adorantes, & Aurum, Thus, Myrrham, Regique hominique Deoque, *offerentes, non frustrà Magos, nempè naturales, donorumque suorum scientes & gnaros fuisse constat: sicut & Arabes hac ipsa scientia Chrysochymica leguntur præditi, quorum nonnulla adhuc extant monumenta. Sed inquies, nihil hæc ad Rhombum, nec dum liquet de transmutatione metallica. Agedum igitur vel ex S. Scripturis aliquid promamus, tincturæ Philosophorum non absimile, unde constet aliquid auro pretiosius extare, aurificæ tamen naturæ, quod non nisi Lapidi Philosophico conveniat. Habetur Apoc. 21. v. 18.* urbem sanctam fuisse aurum purum, similem vitro puro: *quæ per similitudinem dicta summam excellentiam gloriæ cœlestis Hierosolymæ denotare, nulli est dubium. Hunc locum Matthesius metallicarum rerum peritissimus in Sarepta sua conc. 15. de conficiendo vitro Germanicè sic interpretatur:* Nuhn läßt sich Johannis text ansehen / daß er nicht vom gemeynen Golde / das bey vns auch bekand ist / rede / sondern von einer newen / vnd sonderlichen Goldsart / das vber seinen vorigen Adel vnd krafft in der newen Welt newe eygenschafft haben werde / wie ein Crystall / vnd werde nicht allein leuchten wie ein Goldsteyn / oder Jacinth / der nuhr Goldsfarb hat / sondern da werde auch das dichte oder düstere Goldt durchsichtig sein: *Hoc est, Textus equidem Joannis videtur non de communi auro, quod apud nos cognitũ est, loqui, sed de novo & singulari quodam auri genere, quod supra pristinam suam nobilitatem & vim in Novo Mun-*

vo Mundo novas proprietates habiturum sit, ad instar Crystalli, nec tantum refulsurum sicut lapis auri vel hiacynthus, qui tantùm auri colorem habet: sed hîc etjam ipsum aurum spissum ac defæcatum fore & perspectibile. Id quod similitudine illustrans corporum nostrorum in claritatem transformandorum, addit: Schafft doch Gott jetzund durchsichtig Silber in rotgüldigem Ertz / *id est, Deus quin etiam nunc condit perspectibile argentum in rubenti aureola minera. Hinc tale deducitur argumentum: Si urbs est aurum, & eadem est pellucida ut vitrum, Ergò quiddam quod est substantiæ & naturæ aureæ, est pellucidum instar vitri, idq; summum apicem gloriæ denotat. Antecedens verum est, non ex accidente, sed per se, ut docet Matthesius: Ergò & consequens; nisi velimus Spiritum Sanctum à rebus vanis, puerilibus, & commentitijs similitudinem pretiosissimarum & verissimarum rerum desumpsisse, quod absit. Tale autem aurum pellucidum ut vitrum, quod gloriæ summum splendorem exprimat, in sola tinctura Philosophorum extat, & à Paracelso ita describitur, Metam. suæ 9.* Nostra tinctura rubea (*inquit*) quæ in se astra auri continet, est substantiæ fixæ, incorruptibilis essentiæ, summæ rubedinis, cuius pulvis croci instar, sed toto corpore instar rubini, fluxibilis in modum resinæ, translucida instar crystalli, fragilis ut vitrum, & superabũdantis ponderis. *Ne quis igitur hæc ad vitrarios, aut vulgares artifices, qui aurũ vitrificato purpurãt colore, referat omnes velim apicẽ gloriæ attendant, qui in Scriptura hoc loco exprimitur, & per consequens nulla aliare, quàm aurifica illa superabundanti & clarificata tincturæ rubeæ substantia fixa adumbrari intelligent. Itaque cum in hac re nihil præter naturam inquiramus,*

mus, & omnia metalla alia aliis citius in igne evanescant, & propriè solum aurum in igne durabilissimum sit, ac proinde perfectionis metallicæ simplicis terminus: licebit sanè à minus perfectis ad perfectiora contendere, adeoq; ad summam pulveris Philosophici claritatem, in qua non est perfectio simplex, sed multiplicata viribus, qualis est in tinctura rubea, sive aurea illa substantia crystallizante, ac omnia imperfecta perficiente. Meritò igitur negamus conclusionem, quia infertur artificium chrysochymicum aut nullum aut illicitum esse, non tantum propter majoris propositionis imbecillitatem, sed etiam propter subsumptionis ignorationem, ut jam declaratum est.

Restat ut ad usum accedamus: unde Theologica promuntur argumenta hujusmodi.

Nemo potest servire duobus Dominis, Deo & Mammonæ:

Ergo Christianis non licebit operam dare chrysochymicæ.

R*Espondeo, hæc simpliciter inter se non opponi, sed respectu abutentium, & quatenus duo hæc inter se sunt contraria. Nam alioqui nullis Christianis liceret esse divitibus. Non igitur possumus servire Deo & Mammonæ, tunc, si demergimus animum & cor ad thesauros corruptibiles, iis fisi: si malis & iniquis in proximum artibus opes cumulamus: si denique malè possidentes, dispensamus pessimè, qui mos est hodie toto mundo vulgatissimus. Hinc Apost. 1. Timot. 6.* Qui volunt ditescere, *inquit*, incidunt in tentationem & laqueum, & cupiditates, amentes & damnosas, quæ demergunt hominem in exitium & interitum. Si quidem radix omnium malorum est pe-

est pecunia: quam quidam dum appetunt, aberrârunt à fide & seipsos transfixerunt doloribus multis. *Hæc vulgò usu veniunt; multis etiam pseudochymistis causa fuerunt, cum secreta Naturæ per se indagare non possent, ut sese dederent malis artibus, aut etiam illicitis & diabolicis medijs se ista adepturos sibi pollicerentur, quorum finis est juxta opera illorum. At idem tamen Apostolus non omnem divitiarum usum tollit, aut omne studium parandi opes ex benedictione Dei impedit. Addit enim:* Iis qui divites sunt in hoc sæculo denuncia, ne efferantur animo, neque spem ponant in divitiis incertis: sed in Deo vivo, qui præbet nobis omnia copiosè ad fruendum, *& cætera, quæ sequuntur.*

Rursus instant, & verbis Salomonis nos urgent, sic orantis; Mendicitatem & divitias ne dederis mihi tribue tantum victui meo necessaria: Ne fortè satiatus illiciat ad negandum; & dicam, Quis est Dominus? *Proverb. 30. &c.*

Ergo nec nobis divitiarum affluentia per chrysochymiam parta poterit esse utilis.

Respondemus, non quidem nos Salomone esse prudentiores, & illis ipsis divitiis abusum esse scimus Salomonem, quas ei Deus supra omnes Reges, communi ratione divites, concessit: adeò efferus & procax est humanus animus! Interim tamẽ abusus non usus illis verbis notatur, ostenso periculo, quo fit ut non omnibus conducat esse divitibus. Interea scimus in Deo gloriatos esse Patriarchas de opibus sibi datis, & ista non secus esse quàm ut cujusq; est animus. Sed & certis de causis factum ajo, ut in cõmune fidelibus chrysochymia antehac nondũ innotuerit, sed in Aegyptiorũ ac infideliũ manibus

bus ferè hæserit. Animadvertendum enim est, distincta esse tempora, & sicut Apost. 1. Cor. 7. inquit: Hoc autem ajo fratres, quoniam tempus contractum est in posterũ ut qui habent uxores, sint ut non habentes; qui flent ut non flentes; qui gaudent ut non gaudentes; qui emunt ut non obtinentes; & qui utuntur mundo, ut non abutentes. *Ita pro diversis casibus aliter atque aliter hæc contingere posse statuendum est. Certè Paulus ipse ad Philp. cap. quarto:* Novisse se dicit deprimi, novisse item abundare, initiatum ubique & in omnibus esse, & ad saturitatem, & ad esuritionem, & ad abundantiam, & ad inopiam. *Et Dominus noster Jesus Christus, qui propter nos pauper factus est, cùm esset dives, ut nos illius paupertate ditesceremus, nempè divitiis spiritualibus. (2. Cor. 8.) in casu necessitatis ex sorti ratione sublevatus est thesaurus Magorum, profugus in Ægyptum: posteà verò à piis matronis & mulieribus in reliqua vita communiter. Quid ergo vetat piis idem contingere, ut ex sorti aliqua ope subleventur per artificiũ* θεόσδοτον *Chrysochymicum, quo tempore Catastrophen Tragœdiæ claudet Antichristus? Sed de his in progressu dijudicationis & disquisitionis Helianæ nonnulla dicentur plenius.*

Negamus igitur Chrysochymicum artificium homini Christiano per se illicitum, aut non naturale, adeoq; nullum esse, quod fuit demonstrandum.

Hæc paucis prælibata volui, Lector amice, ad eorum retundendas voculas, quas multi per inscitiam spargũt, ne per livorem dicam, de rebus incompertis judicium, ut cœci de coloribus, ferentes. Tuum erit quidq; rectissimum sequi, & compertis incõperta nõ anteferre. Vale.

R. E J. T.

DISQUI-

DISQUISITIO HELIANA, DE Metallorum transformatione, &c.

PHILIPPUS Bombastes Eremitanus ille Helvetius, qui se Aureolum Theophrastum (fortè more Academico, atque ab arte quam factitavit) & quidem Paracelsum, ut conjectura fert, gẽtilitio nomine à Germano *Hohenheim* ducto, nuncupat, primus (quod sciam) Heliæ cujusdam Artistæ post se venturi, in libris suis publicatis mentionem fecit, quos de chymia & rebus mineralibus scripsit; quem & Alexander à Süchten in suo de secretis Antimonii libello sequitur, eidem adstipulante nuper demum edito, sed tempore priore, Basilio Valentino, scribentes libros chymicos per Heliam, qui venturus est, nobis aperiendos esse.

Hac occasione ductus Disquisitionem de Helia artis & metallica metamorphosi instituere volui: Nempe quidnam Heliæ nomine Spagirus significet: Quæ tempora ei assignet, & quid inde emolumenti sit sperandum. Deinde productis adversus Hagelii & Pererii Iesuitarum opiniones rationibus & experimentis ostendemus, transmutationem metallicam veram esse, nec omne (quod veteri proverbio dicitur) oleum & operam perdi, quod in studium Chrysochymiæ impensum fuerit.

Etsi autem, quod ad Heliam Theophrastum attinet, disquisitionem tantùm eius molimur: tamen interponere judicium non dubitamus, ubi Theophrasti authoritas vacillat, aut nobis suspecta est. Interim quæ naturæ consentanea, & multorum experientiâ, multoque usu comperta idem profert, quatenus fidei non adversantur, accipimus: ipsum fato functum divino committimus judicio, nec nisi cautè & cum judicio legendum arbitramur.

Quod igitur ad Heliam artificem attinet, bifariam ferè de eo Theophrastus in suis libris loquitur. Semel in genere, ut libro de Mineralibus cap. 8. cum de vitriolo in hęc verba scribit: *Quod vilius est Deus patefieri sinit, quod autem maioris momenti est* (nempe transmutatio in aurum) *vulgò adhuc latet, usque ad Heliæ Artista adventum* (quædam Exemplaria habent, *usq; ad artem Heliæ, quando is venerit*) Quibus explicationis ergò

addit: *Æquè enim artes Heliam habent, ac de cætero intelligitur.* Hæc ille, quæ indefinitè & generatim dicta, nemo non ad periodos temporum referenda intelligit, quibus ad suam ἀκμὴν, sive florem & maturitatem omnia perveniunt. Itaque de naturæ absconditis, & artium arcanis perinde accipienda videntur, atque in Evangelio de Evangelio Dominus & Servator noster ait: *Nihil esse tam absconditum, quod non sit retegendum; Et Evangelium regni omnibus gentibus in toto orbe annunciatum iri, ipsis in testimonium, & tunc fore finem.* Nam ut is est Helias Evangelicus, cujus virtute & spiritu restituentur omnia, qui in præcursore Domini, Joanne videlicet Baptista, in quo primum in Novo Testamento promulgatum Evangelium, jam tum quidem venit & emicuit, sed in fine mundi idem longè lateque in spiritu corruscabit: ita ad eundem modum nobis *Paracelsus* chymicarum artium Heliam quendam depingit, quarum occulta in apertum sit prolaturus, quando illæ magno quæstu vigentes passim florebunt, quæ nunc radices agunt, qua de re postea. Iterum Paracelsus de isto Helia artium definitè & in specie loqui deprehenditur, generaliùs dictum ad hypothesin referens, & uni ferè singulari homini accommodans, non ut significationem generalem tollat, sed ut doceat collectivum illud nomen Heliæ ad certum usque individuum propagari, κατ' ἐξοχὴν. Sicut enim Ciceronis seculum aureum fuisse dicitur, quo Linguæ Latinæ puritas, elegantia, nitor, ad summum planè maturitatis & venustatis apicem pervenit, quæ tamen in uno Cicerone præ cæteris vires suas explicavit, & quasi cumulo universas naturæ opes profudit: ita si quis Heliam Latinæ Linguę tum emicuisse dicat, hoc est tempore Ciceronis in quàm plurimis, in ipso v. Cicerone præcipuè, nihil inquam à sententia Theophrasti diversum in re diversa dixerit.

Heliam igitur artium, ac præcipuè chymiæ, sic proponit κατ' ἕνα in libris mineralium, Tractatu primo: *Ver[illegible] quidem* (inquit) *est, multa in terris adhuc latent abdita, quæ in[illegible]cum alijs ignoro. Nam hoc scio Deum deinceps mirabilia multa patefacturum, & multò plura in lucem proditurũ esse, quàm antehac nobis omnibus cognita fuerint. Hoc item verum est; Nihil est absconditum quod non sit retegendum: ideo post me veniet,* inquit, *cuius magnale nondum vivit, qui multa revelabit.* Hæc ille μαντώδης de certo ac singulari quodam homine. Eadem cap. 4. Tincturæ physicæ explicare videtur cum inquit: *Horum arcanorum adhuc plura sunt, quæ transmutationem efficiunt, licet perpaucis sint cognita. Nam si cuiquam à Deo patefiunt, laus tamen & præconium*

eorum

eorum non statim in vulgus percrebescit, Deo cum arte prudentiam alios celandi præstante, usque ad Heliæ Artistæ adventum. Tunc enim patefiet, quicquid est reconditum. Hæc ille. Quin imò tunc aureum, & gratiæ illud seculum pollicetur, cùm dona Spiritus adeò luculentè sese exsertura asserit, ut ab omni ævo tantum scientiæ & sapientiæ neget auditum fore: qua de re postea. Mirum sanè hominis augurium, præsertim de quodam uno homine singulari pòst ipsum venturo, cuius ut inquit, magnale se vivente nondum vivat, hoc est, qui in rerum natura nondum extiterit. Fac enim in genere illud verum esse, ut stato tempore & Heliana periodô in lucem proditura sint, quæ vulgo adhuc latent: imò quæ nunc Ægyptiorum ferè spolia sunt (ita enim appellare, istorum manibus nunc conclusa, placet) eadem ad veros Israelitas devolvenda esse, & ad veros Naturæ Magos, qui ut olim Christo, sic eidem nunc in suis fidelibus profugituro in Ægyptum, aperituri sint thesauros suos, quæ certè me impulit causa, ut ista & mihi putarem pervestiganda: unde tamen ista peculiaris Theophrasto futurorum denunciatio? unde, & à quo spiritu profecta Personalis nescio cuius Heliæ post ipsum vẽturi designatio? An ut in prognostico Theologico Adamus Nachemoser (ita sonat inscriptio) reformatorem quendam, quem mundi septimum ille numerat: part. 4. libro 4. capite sexto, ab anno millesimo quingentesimo octuagesimo primo, certè & sine exceptione spiritum Heliæ gestaturum asseverat: ita quoque consimiliter suum Heliam Chymicarum artium, & naturæ magistrum nobis prędicit Theophrastus, naturaline sagacia, & apprehensione mentis (præsertim pulvere lapidis & tincturæ physicæ perpurgatæ) an prognosticatione quadam syderali & influentia cœlesti? an peculiari afflatu nescio quo, cujusve spiritus? Possent ex Paracelso & Suchteno plura in hanc sententiam vel disquiri, vel disseri: Sed quia mihi nec probantur & de incompertis judicium temerarium est, illis libens supersedeo.

Transeamus ad alteram quæstionis partem, in qua tempus Helianum explicandum, & eius emolumentum Distinguit Paracelsus seculum, quo ipsemet vixit, ut profitetur, Arcanorum Monarcha, à seculo post ipsum venturo: quorum prius intermedium; postremum hoc aureum & gratiæ & ultimũ vocat, in libro tincturæ physicæ (Frustra enim sunt, qui hos Tractatus Theophrasti esse dubitãt) Quinquagesimo

igitur octavo anno ipsius Theoriam fore in flore ait: quo tempore ei omnes sint adhæsuri, & in naturæ pervestigandis arcanis ipsius secuturi vestigia: Praxim item consecuturam admirandam operibus & signis, ita ut non vulgus passim atque infimam plebem abeat, & probetur. Hæc ille. Quæ in quinquagesimum octavum annum non seculi, quo ipse vixit, sed subsequentis (isto nempe millesimo sexcentesimo) eventura prædici apparet ex libris Mineralium, cap. de Vitriolo, ubi & de suo seculo, & de subsequenti in hæc verba scribit: (excessit enim ex hac vita anno Domini millesimo quingentesimo quadragesimo primo.) *Longè*, inquit, *satius esset etiam hac hora sive nunc temporis, hisce rebus operam dari* (nempe arcanis naturæ) *quàm indulgere ebrietati, scortationi atque alteriusmodi nequitiæ. Sed nunc ita fert tempus, ut scortationi incumbatur, tantisper donec tertia pars mundi occidetur gladio; altera absumpta peste: tertiâ vix residuâ. Tunc in locum suum atque in integrum res restituetur. Sed prout nunc res sese habent, fieri id nequit. Etiam ordines interire necesse est, & penitus è mundo tolli, alias fieri identidem nequit.* (Hęc postrema pericope in exemplari Coloniensi in quarta forma edito ab Arnoldi Birkmāni hæredibus, anno millesimo quingentesimo septuagesimo abest.) *Tunc verò*, inquit, *aureum erit seculum, tunc homo ad sanum intellectum perveniet, vivetque humano more, non pecudum ritu, nec instar porcorum, neque in spelunca* (*puta latronum*) His Protasis, Epitasis, & Catastrophe, quò ad tempus Helianum, Theophrasto constituitur.

Protasis est in seculi sui moribus, quibus, non modò fit, ut naturæ arcana negligantur, & à Deo plerisque subtrahantur, justo judicio: Sed etiam quod eò gravius malum accersatur, (per sceleratam videlicet vitam) internecionis nimirum tertiæ partis hominum, ut Epitasis docet. Hinc in libris Mineralium capit. septimo, cùm de Sulphure Paracelsus ageret, *Nisi*, inquit, *contra Deum esset* (*sic sentione quivis dives sit; Nam novit Dominus cur caudam capræ non promiserit*) *compendio multi iuvari possent: sed quia opulentia pauperem seducit, ab eo humilitatem & modestiam aufert, in nebulonem eum transformat, satiùs est tacuisse, & tales in paupertate dimisisse.* Hæc illle. Sic nos ipsi vidimus cum aliquoties in particularibus (quæ vocant) fructuosum aliquid operatione chymica productum esset: tamen artificem idem opus rarenter instaurasse, an ob materialium diversitatem, præsertim si non attendatur unde res pendeat, an ob cœli inclementiam, an ob vasorum inæqualitatem, an propter ignis moderatio-

nem

nem (qua in re plurimùm situm) an verò quòd non visum esset Deo plantatis & rigatis, incrementum dare? Solus enim pro infinita sua sapientia Dominus minimos etiam naturæ motus regit, ut vel effectum sortiantur, vel disperant. Non est igitur ut inficias eamus mores suæ cuique fortunæ fabros esse, ut hæc in vulgus non conducant.

Quid de Epitasi dicendum? cùm tertiam partem hominum prius occidendam prædicat Theophrastus, antequam hæc vulgentur & passim innotescant? Sanè si vel exsibilandus sit Theophrastus, nec ejus augurationes attendendæ, tamen, ut ex Sacris literis apparet, post cladem ingentem piorum, qua mors & infernus (quæ sunt portæ inferorum) quadrantem terræ occident gladio, fame, peste, perque terrestres feras (ut est Apocalyps. capite sexto) quando jacebunt corpora sanctorum, ac præcipuè Ecclesiæ testium in urbis magnæ plateis, quæ spiritualis est Sodoma & Ægyptus Apocalyps. cap. undecimo, finito nempe illorum testimonio, sub desinentis bestiæ tempus, quod ante fores excubat, tunc interibit tertia pars hominum. Solventur enim Angeli allegati ad veteris Romani terminum Euphratem, parati ad horam, diem, mensem & annum, ut occidant tertiam partem hominum (nempe impiorum) Apocal. capite nono. Sanè, si qua est, huc referenda videtur Theophrastea illa ordinum abolitio, id est ordinum bestiæ, non Magistratuum & Principum piorum, sed quatenus bestia plena est nominibus blasphemiæ, quæ simul cum pseudopropheta exuretur igne viva, ut ante Iohannem sanctissimus Propheta Daniel disertis de bestia verbis testatur, capite septimo. Tunc nimirum res in integrum restituetur. Tunc enim Ecclesiæ facies renovabitur, & regna mundi subjicientur sceptro Christi; Iudæis etiam ad fidem conversis, ut ante hanc disquisitionem nobis alibi testatum est.

Atque huc Theophrastea Catastrophe quoque pertinere posse videtur, qua dicit, tunc futurum aureum seculum, quādo homo non belluino more vivet instar suum, & in spelunca latronum & usurariorum, sed ut hominem decet. Huc enim Paracelsica temporum distributio quadrat, licet nescio quo Spiritu ab ipso prædicta & ad ἀκμὴν Heliæ Artistæ ab ipso relata sit: quando ipsius Theoria cum Praxi florebit, & passim, ut ait, in vulgus dispergetur. Ex his satis animadvertimus, quid causæ sit, cur in vulgus haud quicquam ferè hodie perveniat ex chymia, quod alicujus sit momenti: licet omnia non solum plena sint librorum, sed inter Christianos

& Mahumetistas nihil frequentius passim exerceatur atque ars chymica, adeò nullus non orbis angulus redolet fumus chymicis! Quid igitur? omnisne spes sublata? & ante Helianum illum temporis articulum non licebit per Theophrastum arti chymicæ ullis vacare nisi penitus & se & sua perditum ire velint? Non ita Theophrastus. Nam etsi nihil invidentius est hoc hominum genere, nihil magis varium & fallax: tamen in libro Tincturæ Physicæ apertè idem scribit, Non solummodo ultimum seculum gratiæ & aureum sibi adhæsurum, cum ista in vulgus passim celebrabuntur: sed etiam nunc intermedio seculo promovendo se hæc scribere ait, quò veritatis amantibus usui & ornamento esse possint. Et in manuali Philosophorum disertis verbis ait. *Quæ nunc scribo, ita scribam, ut Astrales discipuli ea percipere possint, iisque uti & frui, & de iis gloriari.* Et addit. *Hæc etiam alterius diligentia, quem discere non pudet, percipi possunt, cum ita gravia non sint, quin labore & industria percipi queant.* Hæc ille. Quæ si attendantur, apparebit Theophrastum non huic solùm rei natos, quos non solum ex Angelicis superiorum astrorum naturis, sed & ex astris metallorum Philosophicorum Astrales Suchtenus verò Mentales vocat, verùm & alios labore & industria, quibus carbones (ut alibi Theophrastus loquitur) non sordent, & qui experiendi cupiditate flagrant, posse ista utcunque consequi, quorum in numero meum nomen hactenus profiteor, quatenus ex officio, & Naturæ legibus, & charitati Dei & proximi hæc non repugnant.

Sed misso Heliâ Theophrasteo, cuius exquirendi causa ista solùm attigimus: (fides enim penes eum esto) nos jam tertio & postremo nostræ Disquisitionis loco contra eos contendemus, qui transmutationem metallorum vel fieri posse negant, vel ordini creatoris adversari, tanquam si potentia Dei attentaretur, affirmant. Gravis accusatio si vera sit, Sed præcipites hasce censuras, rationibus & ad oculum propositis demonstrationibus, hoc est, experientia, quæ, ut dicitur, etiam stultorum est magistra, refellemus. In cuius rei fidem syncerè ante omnia profitemur nos nihil hic nisi naturalibus mediis attentare, cum sine motu naturæ ars tota sit inanis, & naturæ artifex duntaxat famulus & minister existat, nihil ad eam de suo addens. Petimus ergo primò, ne præjudicio premamur: deinde ne (quod in omni scientia fieri consuevit) illotis manibus, & ἀναλφάβητοι lectores, hoc est, rerum mineralium prorsus imperiti, & criteriorum metallorum

tallicorum expertes, huc accedant, ne vel in judicando se ipsos fallant, vel in reprehendendis aliis suam prodant ignorantiam & livorem, cum propriè artifices de arte judicare & possint & debeant, ut vetus habet proverbium.

Principiò igitur citra ambiguitatem de his judicare volentibus, ab aurificibus, & argyrocopis & metallariis probatoribus, discendæ sunt solennes illæ probæ & examina, quibus aurum & argentum à reliquis metallis secerni, & re ipsa sequestrari solet. Non enim Lydius lapis hîc sufficit, & in operibus Sophisticis imponere potest, si non alia accedant ad affricatum colorem criteria. Proinde & principatus & Respublicæ omnes plurimum debent non tam Guardianis & aurificibus, qui examina hæc usurpant. ne falsa nummorum & æris non cuii merce adulterina simpliciores circumducantur, quàm ipsis horum examinum inventoribus, qui quidem rerum mineralium peritissimi fuerint necesse est, quando & causas harum rerum investigare oportuit, & experientia probari, quod sine negociatione chymica fieri nequivit. Itaque non omnes Alchymistæ semel in universum sunt proscribendi, licet impostoribus & circulatoribus (hoc est cakchymistis) non ut patrocinandum: cùm non parum inter hos & veros naturæ indagatores & philosophos intersit, quod & in ipsa medicinali facultate satis superque res ipsa comprobat.

Primum igitur Criterium est ignis Cineritii, quod & fulmen dicitur, & probatio per plumbum. Quæ quò severior sit, sumantur cineres & solis ossibus combustis ad albedinem: aliàs verò tertia ex ossibus, binæ verò partes ex cinebus vulgaribus per lixivium defecatis & exustis denuò, & caveatur ne ossa suilla subintrent, quæ omnia corrumperent. Omnia autem subtiliter trita per setaceum transeant: postea inspersa aqua tantisper humescant, ut vel in modellis, (quæ & mortariola vocantur) catilli, quæ & capellæ, per se, vel paropsides in vasis testaceis fiant, & probe levigentur, desuper impacto pistillo ad id formato. Sed hæc necesse est ab experienti demonstrari. Postquam igitur interjecta hora una atque altera, superimposite tegula, ut vocant, incanduerint in fornacula, imponatur duplum plumbi, vel triplum, vel quadruplum, ratione materiæ, quæ imponitur & probanda est, idque sensim. Nonnunquam quindecim pondera plumbi adhibenda sunt, in extremis examinibus, si alia ratione edomari & quicquid est auri & argenti à cæteris metal-

lis & ſcoria ſecerni nequeat. Ita fiet, ut cum plumbo reliqua metalla exurantur, & in fumum abeant, ac ſcoriam ad exteriora propellant, auro & argento ſolis reſiduis, quę propterea quod in igne ſola perdurent, perfecta & ſuperiora dicuntur, reliqua verò imperfecta & inferiora, ex fixo vel non fixo ſulphure, ut poſt intelligetur, &c.

Altera probandi ratio eſt per aquam valentem ſive fortem, quam vocant quartationem, eò quòd minimum tribus partibus argenti opus ſit, ſi quarta pars auri cum argento mixta ritè ſit inde ſeparanda per aquam fortem. Quod ſi minus argenti fuerit, aqua fortis (niſi modus excedat probationis) id non ſolvet debita ratione: ſi plus argenti fuerit, ſolutionem promovet, ſed aurum ferè lancinat. Fiat ergo aqua fortis ex una parte vitrioli calcinati, altera crudi, tertia ſalis nitri; Hæc ferè communiſſima eſt ratio.

Poteſt tamen tantundem ſalis nitri ſumi, quantum eſt vitrioli; quæ erit tantò fortior: niſi fæcum pars adjiciatur ex aqua forti jam ante ſemel facta quod caput mortuum vocatur.

Sed his de rebus editi ſunt libri à monetariis, aurifabris & metallicis: quò ablegamus lectores, inprimis ad Georgii Agricolæ de re metallica librum 10. Cùm hæc committerentur prælo incidimus fortè in eruditiſſimos Libavii viri clariſſimi libros, qui omnium facilè princeps eſt quos nobis videre contigit. Is abundè omnia præſtat. Aqua fortis purgetur ab omni fæce: nempe ſolvendo argenti drachmam in ſemuncia aquæ fortis in ampulla vitrea levi calore ſuppoſito quæ diſſoluto argento mox injiciatur in reliquam aquam fortem, ſive una, ſive duæ libræ fuerint. Fiet hæc inſtar lactis alba & turbida: mox reſidendi ſpatium detur per noctem, & aqua erit clarificata, omni fæce ad fundum vaſis depreſſa.

Hac utimur ad ſeparandum argentum ab auri ramentis, ſuppoſito calore ampullæ vitreæ ita, ut unciæ metalli in tenues bracteolas extenſi & convoluti, more Cylindri, ſuperfundantur unciæ duæ aquæ fortis: reſidebit, ſi ferè quarta pars auri argento permixta eſt, in fundo integra: ſin minus plerunque ramenta & nitellę pulveris nigri ſpeciem referent, quæ exemptæ aqua tepida ſunt eluendæ & poſtea igniendæ in crucibulo, auro ſe te, quale eſt, ſubjiciente viſui, quod exemptum affricetur coticulæ probatoriæ, aut fundatur. Sed hæc non eſt noſtri inſtituti longiùs perſequi, cùm unde peti poſſint oſtenderimus.

Tertia

Tertia aurificum vulgata ratio est per Antimonium faciendi Reguli ex permixtis cum auro metallis, unde eliciunt aurum purum, si impositum catino per prunarum superinductam flammam, juvante folle, mundetur, quoad omne stybium sive Antimonium evaporaverit. Residuum reguli per aridas vini fæces & Halinitrum reducitur ut moris est.

Vltima probandi auri ratio, & quicquid fixum non fuerit, separandi, est Cementum regale cum lateribus minutissimè tritis, quantitate dupla ad reliqua, & sale pisto, & vitriolo calcinato, ita ut stratum superstratum fiat super laminas sive bracteolas tenuissimè extensas in tigillo vel catino fornaculæ imposito, & probè lutato. Ignis tandem carbonum excitatur, ut crucibulum pòst calefactam fornacem continuò rubeat, ita tamen ut laminæ ne fundantur nimia ignitione, quod ad aliquot horas solet continuari, tres quatuorve, undè affinatur aurum.

Hæc specilla & criteria inter noscendi auri argentiq; (quæ sola in igne manent) propterea perdiscenda sunt, quod sine his omnis ratio sit cæca de metallis judicandi ac disputandi, nedum tractandi. Itaque relegandi omnino sunt nasutili isti homines, qui censoriam virgulam sumunt sibi adversus Chymicos, priùs ad metallarios & aurifabros, undè discant, quæ sit ratio & vis metallorum in igne, & quæ examinandorum ratio, ne cum ratione insaniant, si contrà experientiam contendere velint. Sed his præmissis ad institutum accedamus.

Qui transmutationem metallorum dari negant, orsi à principiis metalla componentibus, negant Chymistas hydrargyrum & sulphur componentia eorum principia rectè statuere. Sic Balthasar Hagelius Iesuita Philosophiæ in Academia Ingolstadiana Professor, in ea quam de metallo & lapide disputationem edidit, pro laurea respondente Andrea de Luchis Austriaco, anno 1588. th. 7. scribit titulo de materia (libet enim Sectæ causâ, quæ sola philosophiæ penetralia jam sibi vendicat, inde arcessere disquisitionis hujus fundamenta, quibus refutatis, cæteri tùm veteres, tùm neoterici, quorum vestigia Hagelius sequitur, sua sponte corruent.) Sic igitur inquit thesi jam dicta: *Alchymistæ novum & maximè superstitiosum genus hominum, metallorum omnium principia pertinacissimè contendunt esse sulphur & hydrargyrum, sive argentum vivum.* Eadem explicans th. 12. addit. *Res ad chymicos redit. Hi quod ipsi sese ex sulphure & hydrargyro metalla fabricare putent, ex iisdem naturam conflare non sine multo fastidio contendunt.*

Hæc Iesuita novum maximè & superstitiosum genus hominum, contra sui ordinis professores, qualis est Delrio & alii. At quomodo susceptum probare conatur? *Quod metalla ex sulphure, inquit, & argento vivo non fiant, ita probandum est: Si res ita habent, ut volunt chymici, cur sulphur & argentum vivum in venis metallicis omnibus aut plærisque, aut metalla in puteis ipsorum non reperiuntur?* Hæc est prima Iesuitæ ratio ab ortu metallorum, sive loco potiùs ducta. Arguit deinde ex proprietate componentium. *Et cur*, inquit, *proprietates sulphuris & argenti vivi non habent? Quid enim sulphure ad flammam concipiendam aptius est? At metalla non sunt φλογιστὰ.* Item, *Nullum argentum vivum concrescit frigore, ut experientia & Arist. Meteor. c. 8. auctor est. Metallum autem nullum est, quod non frigus densarit: Quomodo igitur ex hydrargyro factum sit?* Hæc sunt Iesuitæ principia, quibus metalla negat sulphure & argento vivo constare: quibus fortasse rectius obviam iremus, si ad oculum statim adhibita demonstratione, hoc est, ipso facto, evanidas istas ratiunculas everteremus, juxta illud Poetæ:

Nec locus ingenio est, oculi te iudice vincent:

Veruntamen ad objecta breviter respondebimus, priusquam rem facto firmemus. Quod in metalli fodinis omnibus, aut plerisque sulphur & argentum vivum negat reperiri, ubi sunt venæ metallicæ, & contrà in puteis sulphuris & argenti vivi negat metalla esse: quis non videt inde fieri, quòd hîc semina duntaxat metallica sint, & quidem extrusa à natura & dispersa, antequam metalla fieri potuerunt: ubi autem venæ metalli sunt argentum vivum & Sulphur non ita frequenter comparent, eò quòd principia componentia in composita jam transierint, hoc est, in metalla concreverint. At si quid vellet efficere, probaret, nullum in venis metallicis uspiam reperiri argentum vivum & sulphur. Hoc enim (tametsi probabiliter tantùm arguit) non solùm Physici & Philosophantes cæteri asseverant) quod callidè Iesuita declinavit) verùm etiam Chymistæ quidam non ignobiles à minerariis minus experientibus decepti senserunt. Sed hoc aliter se habere testibus oculatis & fide dignis & minerarum peritis monstramus, & quod ad rem facit, ab Alchymia alienis. Primus est Christoph: Encelius Salveldensis, qui de re metallica tres libros scripsit, quos præfixâ epistola ad Christianum Egenolphum, civem Francofurtensem, Dn. Philippus Melanthon curavit edendos, qui tamen demum impressi sunt

fi sunt anno 1554. in 8. forma ab hæredibus Christiani Egenolphi. Is libro primo cap. 1. in hæc verba scripsit: *Fuerunt*, inquit, *qui negarunt principia metallorum esse argentum vivum & sulphur.* Caussam affert ab iis adductam hanc. *Quia olim talia scilicet argentum vivum & sulphur in natura sua non reperiri dicebantur in fodinis.* Sed hi maximè errant, (addit;) *Nam reperiuntur in nostris fodinis in natura sua tum argentum vivum, tum sulphur verè metallorum principia.* Hæc ille. Cui similia docet experientissimus vir Iohannes Mathesius, qui cum Pastorem ageret in valle Ioachimica nobis explicationem locorum sacræ Scripturæ exhibuit, quæ de fodinis, mineris & metallificio agunt, theologicè & physicè ista pertractans, ipse testis oculatus. Sic igitur in Postillis Sareptæ luculentissimo stylo Germanicè editis Norinbergæ, anno 1562. in tertia concione, de ortu, incremento, & decremento metallorum, parum quidem æquus Alchymistis, sed etiam quæ viderat fideliter commemorans; *Alchymistæ*, inquit, *propositum ab ipsis traditum ad opus sive probam perducere non possunt, hoc verum est: nihilominus tamen experientia testatur*, inquit, *ubi venæ sunt divites, & mineræ uberes, quòd sine sulphure & argento vivo non sunt.* Hæc ille. Quæ nominatim regionibus & fodinis citatis probat addens, *in generatione & incremento metallorum oportet ut sinamus adesse argentum vivum.* Eadem documenta sulphuris adducens, multis locis testata, tandem concludit: *His adductis signis minerarum periti cum iis sentiunt, qui metalla ex argento vivo & sulphure nasci docent, sicut elegans distichon Philippi Melanchthonis in hac ipsa valle factum testatur, nempè:*

Lactea ubi fumis hydrargyra mixta coquuntur
Sulphureis, venæ semina prima novæ.

Hæc Mathesius. Vbi ista Melancht: lux Germaniæ videns indignè à quibusdam umbratilibus Philosophis & Medicis flagellatur, quos ita scribere non pudet: *Valeant Melanchthonis, Thelm. & Chymicorum, qui his adhærere videntur, qui dum ponunt Mercurium & Sulphur pro proxima metallorum materia, omnia confundunt.* Vtrum somnia potiùs sint, quæ isti ex cerebro suo comminiscuntur, an quæ sensus & experientia Philippo demonstrarunt, & testes oculati fatentur, judicet æquus lector.

Refutatâ Iesuitæ ratione, de loco ortus metallici, ad alteram è propriis consequentibus accedamus. Metalla, inquit proprietates sulphuris & argenti vivi non habent, ergo ex his non sunt orta. Priusquam de proprietatibus & antecedente agamus, placet conclusionem reapse evertere, & ipso facto

facto demonstrare, metalla ex argento vivo constare, in quod resolvuntur, & ex quo componuntur. Duæ sunt viæ apud Alchymistas, altera quæ dicitur humida, quæ fit per aquas & solutiones: altera quæ dicitur sicca, quæ fit per pulveres. Vtriusque documentum edamus, quomodo metalla vel horæ spatio tàm mollia, quàm dura in argentum vivum currens converti & resolvi queant. Prioris exemplum esto in plumbo, quod limetur, vel rasile fiat, scalpro detritum: vel fusum inter duas patellas ligneas pulverisetur minutè, qualis est arena plumbea ferè clepshydrarum. Ad hujus analysin in sua principia talis præparetur aqua. Recipe aquæ fortis purificatæ uncias duas, dissolve in ea argenti vivi communis unciam unam in ampulla vitrea probè obstipata, levi carbonum igne supposito, donec in aquam limpidam abierit. Postea remove à calore ignis, & aperto ore sensim injice unciam unam plumbi rasilis vel pulverizati. Effervescit enim aqua sponte, & tumultuatur, si simul omnia aut nimis ingeras. Inde iterum obtura orificium vitri, & aliquantisper dissolvere sine aquam: mox videbis vulgare argentum vivum, quod prius in aqua fuerat dissolutum, subsidere instar calcis & pulveris albi: plumbi verò ramenta oculis spectantibus, si agitentur, resolvi sensim in argentum vivum currens, adeò ut duæ & quandoque tres partes unciæ ex plumbo sint futuræ argentum vivum, quarta pars circiter (si rite omnia peracta fuerint) scoria & fæx sulphuris plumbi superstes. Quibus peractis, effunde aquam fortem in aliud vas vitreum. Reliquum argenti vivi ex plumbo facti exime, & trajice per corium vel linteum cum chorda (uti moris est) compressum & constrictum, & videbis quantum ex plumbo elicueris Mercurii vivi, & quantum restet fæcis terreæ & sulphureæ. Calcem quoque albam ex dissolutione argenti vivi primò in aquam impositi subsidentem collige, quæ vel ulterius præcipitari poterit in pulverem rubeum per aquam fortem, vel revivificari in pristinum argenti vivi pondus, per sublimationem & decoctionem, chalybis frusto imposito aquæ communi, ut rerum chymicarum peritis notum est Ita ad oculum evidenter apparebit, quomodo plumbum in argentum vivum redeat, ex quo fuerat ab initio creatum, pondere etiam residuæ fæcis id testante, quantum plumbi in hydrargyrum abierit, quod à communi nihil discrepat, nisi quod sit lividius paulò & segnius, prout cujusque metalli natura peculiaris postulat: sicut contrà id quod ex ferro fit, omnium vivacissimum & agilimum est. Neque hic disputo, cur unus Mercurius

rius alterum resolvat, vulgaris (inquam) in aquam transparentem resolutus, eum qui inest plumbo eliciens, & vivum permittens, cum prior ex resolutione in calcem totus subsidat. Hoc tantùm animadverti velim, distingui manifestè duos hos Mercurios, ne quis permisceri putet, & proximum metalli esse vivum, alterum in aquam resolutum remotiorem, quippe per quem ille metallicus elicitur, & non in aquam nubis aut transparentem, sed in hydrargyrum resolvitur. Sunt & aliæ viæ resolvendi plumbum in Mercurium citra omnem Mercurium, maximè per salia, plumbo prius calcinato: sed quia momento fieri nequeunt, idcircò commemorandis his supersedeo, ne aliquot dierum specimen afferat lectori tædium.

Accedamus ad duriora metalla, quæ rebus siccis dissolvemus Deligamus chalybem, ferri depurati nucleum. Hujus limetur semuncia, & ponatur in Crucibulo; ac super imponatur semuncia salis armoniaci minutissimè triti, cum uncia Mercurii sublimati (qui non cum arsenico, sed cum salibus & vitriolo sublimatus sit) permisti & priùs pisti: mox crucibulum collocetur in medio leniter accensarum prunarum, idque sub camino, aut aere libero. Quàm primum calorem senserit sal armoniacum cum sublimato incipiet sublimari (Cavendus autem est odor, propter Mercurii venenositatem, ne imprudentius naribus excipiatur) Paulò pòst incipiet sal armoniacum cum sublimato fundi & fluere; quo ad tria vel quatuor momenta peracto (visu enim tutò percipitur sub camino) statim crucibulum auferabitur, & spontè refrigescat: postea super patella diffractum monstrabit chalybis limaturam magna ex parte sui in argentum vivum abjisse, quod patella vel vitro exceptum per linteum exigatur, unde perspicietur limpidissimum & ita vivacis naturæ, ut in plano decurrens quasi subsiliat, adeò igneæ naturæ est Mars sive chalybs. Quin nec in vase ligneo ne sensim evolet, penè ulla observandi ratione conservari potest, sed in solo vitro firmiter obsignato. Est tamen verum & naturale hydrargyron, omni proprietate hydrargyri constans. Sed apprimè cavendum est, ne inter resolutionem paulo largior mora intercedat. Statim enim subvolat, longeque citiùs, quàm aliud quodvis durorum aut mollium metallorum ac etiam se immiscet salis armoniaci & Mercurii sublimati massæ, quod si fit in mortario cum aqua fervida eluenda erit massa, donec purus secernatur Martis Mercurius. Quod si fortè quis dubitet, vivum hunc Mercurium ex sublimato defluere,

fluere, is si velit per alembicum in receptaculum exhalationem excipiat, & in phiala vitrea hæc eadem factitet, videbitque sublimati & armoniaci pristinum pondus superesse demptis fæcibus ferri, sive sulphure terrenoso chalybis, & inde producti hydrargyri. Sed & alia ratione probari potest ex sublimato non defluere, nempe si loco limaturæ, frustum chalybis immittas, facilè experimento cognosces, nihil ex Mercurio sublimato (qui tamen in aqua decoctus sine ferro non facilè reviviscatur) Mercurii vivi relinqui, ac proinde ex chalybe limato, non autem sublimato id hydrargyron fieri Idem judicium esto de cupro & argento. Pari enim modo parantur, nisi quòd paulò diutius fluere superjectos pulveres oporteat, quam in chalybe resoluto. Ac ex hydrargyro cupri (separato jam sulphure viridanti) pretiosissimum paratur Turbit minerale, cum oleo vitrioli & spiritu vini, quod saltem cum saccharo rosarum sumptum in quantitate pisi eximium & expertum est contra Pestem remedium, etiam pòst infectionem, & quidem citra omne periculum, priusquam elabantur 24. horæ, quod ipsemet cogente periculo, cum cætera omnia deficerent, in meis expertus sum. Neque curo quod Suchtenus in tractatu suo antimoniali, dirissimum venenum pronunciat mixtum Marti, nescio an ullo experimento edoctus, nec ne? Hoc enim meum certum est experimentum & hactenus innoxium. Sed medica non tractamus.

Diximus de mollibus & duris metallis, Aurum enim veluti medium est, & extremitatum centrum, ac proinde temperatum, in quo activa non prævalent passivis, & contrà, ubi alius modus ineundus est separandi Mercurius ipsius per Mercurium. Argentum verò, soror auri, & veluti compar, pondere & colore deficiens & æquali complexione & fixionis infirmiore permanentiâ. In excessu verò dura sunt cuprum & ferrum, in defectu verò mollia stannum & plumbum, quorum hoc mollitie respondet duriciei ferri è regione: stanni autem mollities duritiei cupri. Sed est & aliud instar metalli, si non metallum, quod neque durum per se est, neque molle sub mallei extensione, sed duntaxat friabile & fusile, quale est Antimonium & quod ab eo degenerat Bysemutum (Hydrargyron enim principium est metallorum, non metallum propriè.) Distinguuntur autem mineralia in majora & minora. Majora, quæ ex Mercurio & sulphure originem ducunt: Minora, quæ Mercurio carent, ut Sales, alumina, sulphur &c. Antimonium igitur quoniam argento vivo &

vo & sulphure constat, licet non in metallum duratum sit; nec ductile: tamen & ipsum metallicum esse convincitur. Potest enim beneficio vitri Veneti & salis nec non rerum aliusmodi, ex eo pulvis subcinericius in alembicum sublimari, qui tritus profundit Mercurium currentem ad madefactum digitum.

Ostendimus hactenus, ut Metalla in Mercurium resolvantur: subjiciamus quomodo ex Mercurio, beneficio sulphuris metallici, metalla componantur, ut constet de eorum genesi, quod in efformatione plumbi patebit. Fundatur plumbum in testa, & reverberetur agitando super carbones dum in calcem sive pulverem flavescentem abeat. Huic trito affunde Phlegma acetosum destillatum, tantum ut spitamam supereminea: & simul permittantur ita triduum. Interea dulcescet acetum per extractam animam Saturni. Limpidum quod fuerit per inclinationem à calce effundatur. Hujus aceti si aliquantum decoxeris (saltem crucibulum plenum) donec acetum totum evaporaverit (leniter autem id fiat propter impetuosum tumorem aceti, ne ebulliens dispereat effluendo) videbis in fundo residere inpalpabilem pulverem subcroceum, qui est anima, sulphur & essentia plumbi, nullo pondere, ne fortè plumbum ipsum corporale restare existimes. Hoc ad oculum subjecisse libuit, ut sulphur extractum ex metallis, quod tamen ad aquam fixationem pervenit, cerneretur. Reliquum aceti sive extractionem illam ex plumbo, animam continentis serva, & dissolve in aquæ fortis communis uncia semiunciam argenti vivi (ut moris est) cui dissoluto infunde senſim tantùm reservati aceti (ejus puta quod animæ plumbi extractionem in se habet) quantum est aquæ fortis, & videbis statim Mercurium resolutum instar pulveris residere tractâ in se anima Saturni. Effuso igitur liquore, residuam illam materiam Mercurii in pulverem redacti in crucibulo per se funde, & habebis ex Mercurio plumbum verum, naturale, per artem factum, ita ut nemo negare possit metalla ex mercurio & sulphure gigni atq; effici, naturali ac vera genesi.

Sed tempus tandem est, postquam reipsa ostendimus (ut quivis experiri potest) metalla ex hydrargyro, contrà vulgares Physicos & philosophos, proximè originem ducere: ut ad Iesuitæ rationem ex propriis consequentibus dictam, respõdeamus: quod quanquam opus non erat, quippe conclusione ipso facto & demonstratione, quo ad sensum, eversa: tamen ut hominibus sibi placentibus in suis argutiarum vanitatibus, satis

satis faciamus, non pigebit etiam hæc somnia brevibus discutere. Non habent, inquit, proprietates sulphuris & argenti vivi metalla: Cur obsecro? quia, inquit, sulphure nihil ad flammam concipiendam aptiùs est: at metalla non sunt φλογιστά. Ridicule. Nam sulphur in metallis ad aliquam fixationem pervenit, ita ut in imperfectis cum Mercurii cruditate sulphur quidem evaporet, licet non sit inflammabile, in perfectis autem penitus hydrargyron fixavit, ut nec evaporet, nec cremetur. Quod quò melius intelligatur, sciendum est, τὸ φλογιστὸν esse quidem proprium omnis sulphuris, adde & solius sulphuris in omnibus rebus insiti, at non semper ei est proprium. Quippe fixari potest, idque imperfectè fixum & materiæ immixtum non incenditur, tamen evaporat in igne: perfectè fixatum manet. Atque hinc metallorum in igne evaporantium vel permanentium perfectio, vel imperfectio maximè oritur. Hujus rei documentum insigne præbet Antimonium, nondum ad extensionem mallei usque fixum, sed tantum friabile & fusile, uti diximus. In eo enim sulphur, quod congelavit argentum vivum in massam terrenosam (extra reverbationis artificium puta, quandiu manet compositum) non inflammatur, sed cum Mercurio evaporat in igne penitus, nempe ipsa ambo in massam naturâ simul conjuncta. At si sulphur ex Antimonio eliciatur per extractionem, tunc est sicut sulphur commune, & perinde sicut illud φλογιστὸν. Non loquor de rubedine, quam chymistæ extrahunt sed de vero naturali sulphure subviridi. Id hoc documento probabis. Rec. Aluminis & salis nitri ana quantum sufficit; Fac aquam valentem, vel etiam communem aquam fortem sume, ut moris est, cui ponderatæ immitte dimidium salis tosti: Postea tere Antimonium subtilissimè, & immitte in pauxillum hujus aquæ tantum Antimonii triti, ut ei supernatet aqua ad quatuor digitos. Sensim autem immitte, ne aqua effervescat insolentiùs. Cum virorem aqua conceperit in phiala extracto sulphure subtilissimo, statim effunde, & aqua communi tepida in eam immersa subsidebit sulphur, veluti commune viride, quod ipso facto probabis esse φλογιστόν, & nihil à vulgari hac in re differre. Colligamus igitur argumentum & Iesuiticam proprietatem sulphuris evertamus. Si enim sulphur in Antimonio non est inflammabile (quod tamen nondum ductile est metallum, & à quo separatum ardet) quantò minus in cæteris sive perfectis, sive imperfectis metallis necesse est inflammationis proprietatem servare, in quibus jam ad malleationis usque fixationem

nem pervenit? Priùs est verum, ut experimento patet. Fundatur enim Antimonium ante follem, & evaporabit sine inflammatione. Ergò & posterius verum est: idq; tantò magis, quantò ad majorem fixationem in metallo, quàm in Antimonio, sulphur pervenit. Nam separatum à metallis non amplius inflammatur propter aliquam fixationem, ut patet in plumbo, qua de re antè egimus. Eadem ratio est argenti vivi, quod frigore non concrescit, scilicet per se, & solum. At cum in metallum cum sulphure concrescit, & fundi potest, & frigore congelascit, ut videre est in genesi plumbi ex Mercurio & vel in Antimonio patet, in quo tamen fixionis permanentia nulla in metallum per extensibilitatem facta est. Apparet igitur elumbia esse Iesuitæ argumenta, & ad speciem sophisticam solùm composita, ac nescio quid futilis, sed planè nihil solidæ rationis præ se ferre. Hoc & illi, & ejus complici Pererio responsum esto, qui in suis libris de communibus omnium rerum naturalium principiis & affectionibus ita scribit lib. 8. ca. 19 Quidam, inquit, rerum metallicarum peritissimi, de quibus etiam subtiliter, & accurate scripserunt, affirmant, primum ac summum fundamentum, quo nititur & sustentatur ars Alchymiæ, nullum esse: quo intelligere licet, ipsam artem (si modo ars dicenda est, quæ in se nihil veri ac certi habet) inanem ac falsam esse. Etenim Alchymistæ putant materiam omnium metallorum esse sulphur & argentum vivum: quamobrem profitentur, se ex varia sulphuris & argenti vivi invicem commixtorum temperatione, posse quodlibet metallorum efficere, in quo sanè vehementer falluntur. Nam si sulphur & argentum vivum est materia auri & argenti, ergò in venis, in quibus generatur aurum & argentum, apparebunt aliqua vestigia sulphuris & argenti vivi, similiter etiam in venis sulphuris & argenti vivi, reperientur aliqua indicia auri & argenti: Sed ipsi qui totam penè vitam curiosissimè lustrandis considerandisque venis & locis metallorum consumpserunt, nunquam tale aliquid reperire potuerunt. Quare falsa est opinio Alchymistarum, & aurum quod ab ipsis fit ex sulphure & argento vivo, non est verum aurum. Non enim ut dictum fuit, talis est materia veri & naturalis auri, &c. Hæc hypothesis principiorum, quæ metalla componunt, utrum à Iesuita Pererio rectè negetur, & proinde veri & naturalis auri effectio & generatio per chymiam explodatur, satis superque jam ostendisse putamus, unde non mirum est, cum præconceptis hujusmodi falsis opinionibus fascinari, ignoratis principiis, & eundem in to-

ta reliqua disputatione, quod & Hagelio accidit, nihil soli [illegible] posse asserere. Sed pergamus ad reliquam telam pertexen[illegible] dam.

Altera adversus Chymistas ab Hagelio suscipitur de me[illegible] tallorum distinctione defendenda opinio, qua specie ac di[illegible] ferentia essentiali ea vult distingui, ac proinde metalla [illegible] metalla non posse transmutari colligit. Tertia deindè dire[illegible] ctè contra chymistas intenditur, de mutua metallorum trā[illegible] mutatione, in qua nullam substantialem metallorū tran[illegible] mutationem arte fieri posse statuit. Cui opinioni Pereriu[illegible] supra citato loco quartam adjicit, nempè nullam per arte[illegible] non modo transmutationem fieri, sed nec de integro effe[illegible] ctionem sive productionem veri auri naturalis esse: quibu[illegible] explicatis & discussis, Disquisitionis nostræ non multo po[illegible] finem faciemus.

Quod igitur ad distinctionem metallorum attinet, cùm [illegible] omnia pariter ex sulphure & hydrargyro concreverint, [illegible] demonstratum est, & ipso facto deprehenderimus, ea solu[illegible] quò ad hydrargyron purius vel impurius, & quò ad sulphu[illegible] fixum vel cremabile differre, juxtà diversam contempera[illegible] tionem eorum per sal sive terram metallicam concurrent[illegible] tem cum sulphure, non quidem eorum opinionem impro[illegible] bare possumus, qui negant essensifica differentia speciali me[illegible] talla differre, sed tantùm ratione accidentium diversorum [illegible] in mineris supervenientium, quæ diversa metalla faciunt: sed tamen dicis causa supponamus ea differre speciali for[illegible] ma, nunquid una forma corrupta alteram inducere ars ne[illegible] quit? nempè si substernatur materia formam appetens, & impulsu causæ efficientis naturalis, ac debitis adminiculis i[illegible] actum prorumpens? Non enim species in species mutari di[illegible] cimus, velut argenteitatem in aureitatem, sed individua spe[illegible] cierum corruptioni & generationi obnoxiæ & mutabilia[illegible] Videamus igitur quomodo Iesuita suam sententiam tuea[illegible] tur. Communis, inquit, multorum est opinio solum aurum inter metalla perfectam speciem habere, cætera omnia esse quasi quædam rudimenta & initia auri tantùm, ac proind[illegible] inter metalla aliud discrimen non esse, quàm inter perfe[illegible] ctum & imperfectum in eadem specie; verùm contrà hanc opinionem sic agere possumus. Ferrum non est mixtum im[illegible] perfectum, quale est Nix & cætera, quæ ἐν τῷ μετεώρῳ fiunt[illegible] Quis enim credat? Ergo est mixtum perfectum. Egregia sa[illegible] ratio, si hoc est ratiocinari, præsertim in philosophia & scien[illegible] tia naturali. Quis enim credat? inquit. Annon principium

his

is apertè postulat, & mixtum esse perfectum colligit, quia ipse cum suis non credit, quod sit imperfectum? At cum sæpè ferre pluisse legatur, sanè quæ in μετεώρῳ fiunt, longè verosimilius est, ferrum & reliqua metalla imitari, quàm secus. Itaque quod addit, idem licebit dicere de auro, & argento & cæteris; tantundem ponderis habet, quantùm prior ratio habuit. Reliqua argumenta, ut & alterius cujusdam, qui ex suppositione terminorum Logicorum arguit, metalla differre specie, non tenent, nisi addicantur propriis principiis naturalibus. Etsi enim de individuo hoc plumbo prædicetur plumbum in specie, & de specie hac metallum in genere: tamen ista non reipsa, sed distinctionis causa dici possunt, ex usu loquentium, non rei natura. Sed pergit Iesuita. Et, vel unica metallorum substantia est, inquit, & qualitates diversæ: vel non est unica substantia. Si unica est substantia, tum veræ erunt illæ, plumbum est aurum; & viceversa, aurum est plumbum. Tum quoque non erit difficile ex plumbo aurum conficere, cum non sit difficile, qualitates, quæ à nulla perculiari forma cohibentur, à plumbo tollere, & quæ ausunt, inducere. Et tamen hactenus nullus omnino repertus est, quem aurum omni ex parte probatum confecisse liquido constet. Ex quo conficit non esse metallorum unicam substantiam. Respondemus, satis patuisse ex substantia hydrargyri supra adductis experimentis omnia metalla constare, & penes sulphuris fixi vel non fixi differentiam, & diversam contemperationem, vel imperfecta & igne cremabilia, vel perfecta & fixa esse. Proinde cum ad oculum ista pateant, non est opus de his conquisitis ratiunculis eristicè & sophisticè contendere. Porrò hæ propositiones si vulgus spectes, paradoxis similes sunt: plumbum est aurum. At si naturam intrinsecus, spectes, non ita erunt absurdæ. Vnde chymistis plumbum dicitur aurum leprosum. Item interiora argenti sunt aurum: & similes propositiones rectè intellectæ, ex natura rerum, non vulgi loquela & opinione. Vnde etiam facilis est qualitatum purgatio, & aurificæ formæ, ministerio artis, introductio per principium metallicum fixum, quod imperfectum tollit, & materiam perficit. At nemo hactenus repertus est, inquit, quem confecisse aurum ex omni parte probatum liquidò constet. Nimirum hûc omnia redeunt denique, ut his Papistis apistis reipsa demonstremus, contrà omnes argutias Philosophantium, metallorum transmutationem in aurum possibilem esse, itemq; verum aurum naturale ex principiis metallicis produci, quod deinceps præstabimus.

Nam quod nullus hactenus repertus sit (ut ait Iesuita) que aurum omni ex parte probatum confecisse liquidò const non est cur refutemus, præsertim cum de Arnoldo Villan vano scribat Iohan. Andr. in addit. ad speculat. tit. de crim ne falsi. Nostris diebus habuimus Arnoldum de Villanov in curia Romana summum Medicum & Theologum, de q scripsi de observ. jejun. consilium, qui & Magnus Alchym sta, virgulas auri quas faciebat, consentiebat omni prob tioni submitti. En exemplum! Sed hac de re extant Arno di libri, qui testantur ex plumbo factum esse aurum. Posse adducere testimonia clarissimorum & fide omni dignissim rum virorum, qui hæc suis viderunt oculis, & manibus pa parunt, ac non ita pridem cum una tincturæ parte, tria m lia quingenta octuaginta quatuor pondera plumbi in auru versa sunt, cujus portio etiamnum Basileæ asservatur. S nolumus in artificialibus argumentis agere: sed ad nobi Evaldi Hohenlandii historiam, transmutationis metalli lectores remittimus, pro defensione chymiæ super his exp rimentis. Ingerunt tamen hoc loco sese Medici, neque u lum è doctoribus chymiæ assensum præstitisse, audacter asse verant. Sed quid Fernelius de abditis rerum causis de Elix ri Arabum & de tota hac re statuat lib. 2. cap. 18. & Marsili Ficinus (duo quovis Hercule superiores) lib. 2. de vita Ca Re. cap. 3. ante oculos omnium & in ore doctorum versatu quos refutare nimis temerarium est, quibus Comitem Mira dulanum comitem addo, ut silentio prætercam alios atq alios.

Nos vero transmutationem metallorum possibilem naturalem esse; experimento naturæ & artis probabimus, ad illud prius responderimus, quod nonnulli species reru perfectiores negant fieri nisi uno modo, hoc est ab agen naturali, eo quòd generationes hujusmodi rerum determ natæ sint, tam secundum activum principium, & materiar quam secundum locum in quo fiunt. Id hactenus admitti po test (ut rectè Petrus Bonus Ferrariensis notat) quatenus a artem eadem naturæ proxima principia sunt adhibenda, qu sunt penes ipsam naturam. Nam si alia vel similia adhiberen rentur, non idem cum naturali auro produceretur, sed d versum vel simile. Non loquimur de operibus sophisticis de albationum vel rubificationum in colore: sed de eo quod i ipsa metallorum natura & essentia inest in definitione unive ca, si metalla specie differāt, & omnia criteria & omnes pro prietates auri, argenti, æris, &c. sustinet: Vnde Paracelsi apert

pertè in libro de vexatione Alchymistarum, veram Alchymiam non constare nisi de metallis, ex metallis, per metalla, & cum metallis, testatur. Sed quod ad locum attinet & generationis media res aliter se habet, ut ex 9. Met. Arist. constat, qui fatetur ex agente & materia similibus, operationes semper similes esse, quamvis media sint diversa, ut & ante nos alii demonstrârunt. Nam ista & materia duo sunt, maximè cum habeamus æquipollentia vasa & media ad eundem istum finem. Hæc quo meliùs intelligantur, placet ex Percrio ipso sententiam Alberti Magni describere, idem testantis. Sic igitur Percrius Iesuita lib. 8. cap. 20. Albertus, inquit, in libro suo 30. de Mineralibus c. 9. hanc de facultate Alchymiæ quæstionem pertractans, primùm exponit sententiam Avicennæ, quæ fuit hæc; Sciant (inquit Avicenna) artifices Alchimiæ species metallorum permutari non posse, quamvis aliquid illis simile fieri possit. Quod enim differentia specifica aliquo tollatur ingenio, non credo possibile; sed dispoliatio accidentium non est impossibilis, vel saltem diminutio eorum. Nō enim permutantur species metallorum, nisi priùs in primam materiam metallicam reducantur, & sic juvamine artis deducuntur in speciem metalli, quod volueris. Atque idem quoque sensisse ait, Hastem philosophum præcipuum in physicis & Mathematicis. Deinde Albertus subjungit ea quæ sequuntur. Oportet nos dicere Alchymicos peritos non aliter operari, quàm peritos Medicos, qui per medicinas purgant materias corruptas & nocentes sanitati, & postea per media confortantia naturam, juvant virtutem naturalem, ut digerendo sanitatem inducat, quæ sanitas est effectus & naturæ & artis: sed illius effectivè principaliter, hujus autem instrumentaliter & organicè. Sic Alchymistæ primò bene purgantes materiam argenti vivi & sulphuris insitam in omnibus metallis confortant, deinde educunt virtutes elementares & cælestes tali materiæ inhærentes ad proportionem mixtionis metalli, quod intendunt inducere, & tunc ipsa natura operatur & non ars, nisi organicè juvando & exspoliando, ut diximus, & sic verum aurum & argentum educere & facere videntur. Quod enim virtutes elementares & cœlestes faciunt in vasis naturalibus, hoc etiam faciunt in vasis artificialibus, si artificialia formentur ad modum naturalium; & quod facit natura calore Solis & stellarum, hoc faciet ars calore ignis, dummodo sic temperetur, ut non excedat virtutem se moventem & informantem, quæ est in metallis. Huic enim cœlestis inest vir-

rus, quæ primò commiscuit eam, & hæc inclinatur ad hoc vel illud, per artis juvamen. Alchymia igitur per hunc modum procedit, id est, corrumpens unum à sua specie removendo, & cum juvamine eorum, quæ in materia sunt, alterius speciem inducendo. Quare omnium operationum Alchymicarum melior est illa, quæ procedit ex iisdem, ex quibus procedit natura, sicut expurgatione sulphuris per decoctionem & sublimationem, & expurgatione argenti vivi horumque bona permixtione cum materia metalli. In his enim, & ex virtutibus horum, omnis species metalli inducitur. Qui autem per alba albificant, & per citrina citrinant, manente specie prioris metalli in materia, proculdubio deceptores sunt & verum aurum atque argentum non faciunt, & hoc modo fere omnes vel in toto, vel in parte procedant. Propter quod ego experire feci aurum Alchymicum (puto manente specie prioris metalli) quod ad me delatum est, & post quam sex vel septem ignes sustinuit, tandem amplius ignitum consumitur & perditur, & quasi ad fæcem revertitur. Hæc Albertus, quibus Pererius addit: Ecce supra dictis verbis Albertus non solùm docet, verum aurum posse fieri per Alchymiam, sed etiam quis modus ejus efficiendi sit possibilis, & quis impossibilis, manifestè declarat: Sed inquam ego, An non hoc ipsimet Pererio est contrarium, quod ei attendendum erat & priùs experiendum, quàm exagitandum, si vera Albertum dicere fatetur? Sed tempus est, promissa exsolvendi, antequam ad objecta reliqua respondeamus.

Quod igitur ad metallorum transformationem attinet, scribit Iohannes Mathesius vir experientissimus hac in re idem, quod Paracelsus de ferro & chalybe in cuprum transmutatio, tùm per naturam, tùm per artem Sic enim habet con. 3 Quod in fonte Cypsensi ex ferro fiat cuprum certum est (en opus naturæ) Item, quod artifices sciant minerale lixivium fundere, in quo ferrum itidem abit in cuprum in monte Kuticensi, probatum est (en opus artis!) Sed nos aliorum inventa nolumus referre: tantum hinc apparet Mathesium, chymistarum maximum adversarium, eo ipso loco, ubi eos oppugnat, per imprudentiam non posse retinere metallorum trãsmutationem essentialem (siquidem specie differunt) possibilem esse naturæ & arti. Neque hic disputamus de modis efficiendi cuprum ex ferro, quos docet Paracelsus quos non per se fieri putamus, siquidem cum vitriolo fiunt, ex quo per se cuprum potest elici. Vnum afferimus nostræ Minervæ, & nostræ effectionis, ubi ex ferro vitriolum, ex hoc rursum cuprum

prum generatur,beneficio naturæ & ministerio artis per sulphur commune. Sumatur uncia una olei sulphuris per campanam facti,uti moris est,licet non rectificati, cui immisceãtur unciæ duæ aquæ fontanæ Mox chalybis sive ferri laminas tenuissimas ignias & multoties restinguas in vase pleno aquæ frigidæ, donec ita indurentur, ut nullo negotio forcipibus discerpi queant, quas in modum unguiculi lancina, & siccas impone mixtioni aquæ & olei sulphuris inphiala, quam obstipatam colloca in vase repleto cineribus, sub quo ignem carbonum tantisper excitabis, ut bulliat lenissimè ad horas sex: mox infrigidari sponte permitte & invenies supernè in vase refrigerato generatum vitriolum splendens, viride,optimum. Hoc in aqua communi dissolutum bulliat, donec supernè cuticulam contrahat, mox aquæ impone laminas nitidas & recentes chalybis, & parvo momento adhærebunt eis nitellæ æris, quas collectas funde & habebis cuprum naturale, ductile & fusile ad omnem æris proprietatem. Hoc unico experimento difflantur omnes rationes Aristotelicorum, quomodo per chalybis possit retromeare in vitriolum, & iterum ex vitriolo reduci in cuprum, atque ita verè per artis ministerium beneficio naturæ generari, nec tantum transmutari metallum.

Aliud brevius experimentum sed minoris quantitatis appono. Calcinetur limatura ferri cum tantundem triti sulphuris, & reverberetur agitando super testa, donec sulphur comburatur, residuum in aquam fervẽtem ita candefactum, immitte, & impone laminas puras chalybis, & adhærebit eis cuprum in forma mucillaginis, quod detersum fundatur: & erit naturale cuprum. Hoc, ait Paracelsus, minus est quàm ferrum aut cuprum transmutare in aurum,quod Deus vulgò nondum voluit innotescere omnibus sed quidquid sit, abundè sophistarum cavillos evertit.

Procedamus verò ad argenti transmutationem in aurum naturale & omni specillo probatum, juxta omnes proprietates auri. Ita tamen procedamus, ut possibilitatem duntaxat artis & naturæ aliquam ostendamus, non utilitatem. Nam indigni sunt, ut amplius aliquid consequantur, qui ista impugnant, quippè cum nemo ad proprium commodum, ut ajunt jurisperiti, sit cogendus. Paracelsus cum hac de re contra Aristotelicos ageret. lib. Mineral. cap. 7. de sulphure, paulò post principium inquit; Sciendum quod (nisi Deus impediat) in sulphure negotium mirabile inest, ac ita excellens, ut lumen naturale hominis obstupescat: aut si Deus non

impedit; error est penes artifices, qui sulphur tractant, quod facilè fieri potest. Sed utut sit, ea vis & facultas in sulphure inest, ut nemo peritus eam exhaurire possit, talis quoque virtus, ut cuivis admirationi sit. Confundit enim (inquit) Aristotelem, qui dicit, species non posse transmutari. Sulphur transmutat. Si vecors Aristoteles adhuc viveret, eum ex stulto insanum redderet, plusquam ab ulla fœmina est victus. Hæc Paracelsus. Sed non ostendit, qua ratione hæc trãsmutatio fieri debeat, nisi quod agens de sulphure minerali docet ex eo cum oleo lini epaticam conficere, quâ rectè distillatâ & rectificatâ (modum ejus docet secundo libro Archidoxorum) imponatur in ejus oleum rubeum quodvis argentum, & permittatur ad destinatum temporis terminum usque, ita fiet ut nigrescat, & calcem auri profundat, nempè in aqua forti, sed nondum est fixum aurum, sed volatile, inquit: quod si autem perfectum terminum suum assequatur omnia inquit, efficit, quæ efficienda sunt, de quo non est ex usu plura differere. Hæc Paracelsus. Plura de sulphure fixo in libello de mortificatione rerum, ejusq; Metamorphosi extant. Sed nos misso Theophrasteo processu, monstrare volumus, quomodo vel crudum sulphur commune transmutet & verum aurum naturale progignat. Recipe ergo partem unam plumbi, quod liquescat in crucibulo super carbonibus accensis, postea cum pyrolabe exime crucibulum, & priusquam plumbum congalescat immitte tantundem Mercurii crudi ac vivi & leniter agita bacillo Habeas deinde sulphuris communis partem item unam, quod fluat in alio crucibulo, cui fuso injice frustulatim superius malagma coagalatum, ac agito spatula, & cave ne sulphur flammam concipiat aut aduratur, priusquam omnia injeceris. Inde spontè refrigeratum tere super marmore vel saxo & iterum crucibulo impositum fundatur, donec comburatur sulphur, & materia imposita tantisper fluat, ut in virgam effundi possit metallicam, similem Antimonio fuso & friabilem. Hujus triti recipe partem unam & argenti laminati unam & fac stratum super stratum in crucibulo, & desuper minutim pistum vitrum venetum imponatur, ad spissitudinem digiti, nec nimiùm repleatur vas, ne vitrum effluat: Ita per horæ spatium continuè fundantur omnia igne intenso, ut vitrum & reliqua sint in fluxu continuo. Postea permitte infrigidari, & diffracto crucibulo exime regulum in fundo, & compone cineritium, cui imponatur plumbum de more, donec intensè currat, inde immitte regulum, & fulmina more aurifabrorum, donec argen-

argentum mundum subjaceat. Id laminatum vel granulatum mox in aquam fortem immissum & dissolutum, nitellas auri profundet, quæ pulveris nigri instar ad fundum subsidebunt, quas elotas aqua tepida in crucibulo ignias & fundas, & habebis micas auri veri naturalis, puri puti, omnes proprietates & examina auri naturalis tam in Medicina quàm in reliquo usu sustinentes. Etsi autem non docemus totum argentum in aurum transmutari, sed portiunculam duntaxat levissimam & minimam; tamen quia omnes partes argenti sunt homogeneæ & similares, etiam micam argenti satis est in aurum verum naturale transire, ad transmutationem metallicam oculis demonstrandam. Ne quis autem putet, antea infusum fortè & admixtum argento plumbove aut Mercurio fuisse aurum, aut in ipso hæsisse sulphure, singula prius seorsim, si libet, per ignis & aquarum fortium criterea examinabit, quò certiùs sciat non aliunde, quàm ex transformatione aurum hoc existere, per artis experimentum. Quod si quis autem sulphur per calcem nonnihil figat, indeque aqua calida extrahat & insperso aceto separet, ac deniq; quinta essentia Vini tartarisata ad rubedinem & ad oleitatem edistillata imbibat, majus operæ pretium fecerit. Hæc commemoramus, ut principia naturalia metallorum proxima particulariter cognoscenda tradamus, & jurisconsultos in recepta sententia confirmemus & constabiliamus qui contra Angelum chymiam defendunt: quò quidem ablegamus & Principatus & Respublicas super hoc negotio vel dubitantes, vel minus rectè sentientes.

Postquam igitur promissa adimplevimus (ut ipso facto experiri licet) reliquum est, ut ad inanes objectiones breviter respondeamus tam Hagelii & Pererii, quàm eorum, qui nos potentiam Dei attentare frustrà clamitant, cùm nihil hîc contra naturam, nec contra essentialia metallorum principia tractemus, & proinde ordini creationis nullo modo adversemur. Illud tamen præmittemus, Deum opus quamvis naturale posse destruere & impedire, non minus ac sationem vegetabilium, & generationem animalium: id quod & Medici in suis pharmacis sæpè experiuntur, natura non semper operante, sed interdum à superiori causa repressa. Quinimò vim omnem crescendi ei soli tribuimus, qui dixit Fiat, sine cuius benedictione omnia ad nihilum rediguntur. Atque haud scio, an & istud eodem referendum sit, quod Hagelius de virgula bifurcata indagatrice metallorum attingit, non omnibus scilicet mobili. Nam omni vitio rem carere, ex usu

oſtendemus. Cædatur virga bifurcata horna, id eſt; unius anni, ex corylo, vel quercu, cujus cornua ſint æqualia & ſine vitio (Quidam tamen eandem putant ante Solis exortum maximè creſcente Luna, & quidem potiſſimùm circa diem Annunciationis Mariæ cædendam.) Sed nos conſultò nihil horum obſervavimus. Hoc facto ſumantur duæ furculæ in utramq; obverſam manum, cœlum verſus digitis compreſſis, utrinq; videlicet extremitatibus flagellorum furcæ ad utrumq; compreſſum pollicem extra manum prominentibus: Ipſe autem furcæ caudex extrinſecus intra duas manus vergat. Quod ſi quis argenteos globulos thoraci præfixos geſtet, etiam ſi omni nixu comprimat virgam utraque manu, tamen gyrum movendo per ſe faciet, & verſus thoracem ſeſe introrſum uſque ad globos cæſa illa caudicis pars vertet: Sin verò omni metallo exutus argentum, aut aurum ponas in terram, tunc etiam renitente & invito te, qui tenes virgam, pars caudicis cæſa extrorſum verget, donec validiſſimo indicio & motu metallum percutiat. Quæ ſit huius rei ratio, Phyſicos latet; adeo miranda eſt naturæ ſimpathia: tamen & ipſe verum eſſe reipſa expertus ſum, & in aliis identidem vidi. Quòd ſi non cuivis movetur in manu (ut Hagelius ait) ſanè in Dei potentia & hoc reſervari quis non videt? Sed jam ad umbilicum noſtram Diſquiſitionem perducamus. Quæ enim Hagelius præterea affert argumenta nullius ponderis ſunt nec valoris. Primùm cōcedit ab iiſdem cauſis produci, & eaſdem operationes tantum ſecundum majus & minus differētes habere metalla. At ſi proprietates ſequuntur naturam, multò magis hæ convincunt, metalla propriè & conſtitutivè non differre, tantum abeſt ut ipſi patrocinentur, qui vult differre ea ſpecie per eſſentialem differentiam. Nam quod de lapidibus excipit, non eadem eſt proxima eſſentia eorum. Nō enim ex *Mercurio* vivo originem proximè ducunt. Quæ autem de elementis adfert, magis imperfectam mixtionem ὡς ἐν τῷ μετεώρῳ. Quod autem addit, *Natura nec vult nec poteſt cætera metalla in aurum tranſmutare. Non vult tùm quia nunquam id fecit: tùm quia propter cæteros ac neceſſarios uſus omnia ac ſingula producit, quos ex ſubſtantiali immutatione omnino amitti neceſſe eſt.* Reſpondeo me agnoſcere non naturam, ſed Deum naturæ moderatorem proſpexiſſe uſibus humanis diverſitate metallorum, ac proinde non omne metallum in aurum terminari, ſed ex ſulphuris fixi & volatilis diverſitate cum Mercurio puro vel impuriore, & bona mixtione diverſa pro-

duci

duci metalla, quatenus à temperato absunt, alia per impuritatis duritiem cremabilem, alia per mollitiem evaporabilem: Sed si accidentia ista separentur, non magis transmutationi serviunt, ac usibus medicinalibus. Nec tamen metalla ex immutatione omnino amitti necesse est. Etenim auro præ ferro ad certos usus comparato nemo uti potest. Proinde non est metuendum abolitioni eorum per artem. Quid? quod Theophrastus idem operis esse & laboris fatetur, si quis meliora metalla velit mutare in viliora; adeò nihil attinet horum abolitioni timere. Quod autem naturam nunquam fecisse ait, tantum abest, ut etiam scarabæum halitus auri correptum transmutârit, qualia multa miranda in mineris reperiuntur: nisi quis dicat occupatum illum halitum auri abolitione & exustione scarabæi externam ejus figuram induisse, cui libens adstipulor. Sed quis in hiatus naturæ descēdit, aut quis ita Lynceus est, qui naturam hoc nunquam fecisse dicat? Certè Petrus Bonus contrarium probat: & plumbum omne granum argenti natura continet & stannum modica præparatione granum argenti pòst se relinquit: quæ sunt naturalis inclinationis indicia manifesta. Non posse autem naturam metalla transmutare per calorem & frigus, frustrà impetit, ut jam ante de ferro in cuprum per naturam mutato visum est.

Hæc eadem argumenta in quæstione de mutua metallorum transmutatione idem odiosè repetit, cum negat substantialem metallorum transmutationem his interrogatiunculis, thesi octuagesima octava. *An quia generatio est opus solius naturæ? An quia quod natura non solet, ab arte fieri non potest? An quia nihil frustrà fit in natura?* Item thesi octuagesima nona. *Præterea* (inquit) *metallum in metallo nec actu nec virtute continetur.* Sed quam hæc omnia sint falsa & futilia per hydrargyron ex metallo elicitum apparet & per plumbi ex Mercurio constructionem, cæteraque superius patefacta. *At horum corruptio*, inquit, *fit in deterius.* Id quidem verum est: sed Chymicus non corrumpit tantùm, sed generat etiam per media naturæ consentanea, ministerio artis. Quod autem aurum, quod facit Alchymia, non sit frigore constitutum, ut pyrotechnia docet, sanè dicimus frigus non esse propriè rerum generativum, sed potius calorem. Ac metalla igni exempta frigore consistunt, id quod & chymico auro non minus convenit, ut ipsa fusio docet, atque idem naturali auro competit, quod usu facilè perdisces. Superest una quæstio, partim Physica, partim Theologica, an aurū per artē produ-

ctum, sit verum ac naturale, & omnes proprietates auri naturalis tàm in Medicina, quàm in cæteris rebus retineat, & si hoc non, an sit illicitum, & ordini creationis contrarium. Negativam tuetur Pererius capit. 19. supra citato loco: *Aurum*, inquit, *quod fit ab Alchymistis, licet similimum videatur vero auro, falsum tamen esse multis modis cognosci & indicari potest; nempe vel ex pondere, vel ex eo, quia non sustinet vim ignis, vel ex eo, quia iniectum in urinam amittit colorem suum; vel quia non est ductile in tenuissimas laminas; vel denique quia non habet naturales auri proprietates, quarum inprimis illa commendatur confortandi cor humanum.* Hæc Pererius. At meminisse debebat ex verbis Alberti ab ipso productis, aliud esse aurum & argentū (æquivocè sic dictum) eorum qui per alba albificant, & per citrina citrinant, qui procul dubio deceptores sunt: aliud eorum, qui ex iisdem procedunt, ex quib⁹ procedit natura, præsertim cùm ipsemet subscribat, Albertum manifestè declarare, quis modus veri auri efficiendi sit possibilis, quis impossibilis. Sed in magno opere dormitare per nos quidem Pererio licet, præsertim cùm ejus ex philosophia depromptum judicium multò sit sanius & æquius quàm Hagelii, etsi procul dubio ad Pererium respexit Hagelius, cum thesi 84. scribit: *Plurimi non desunt, qui aurum quidem ulla arte hactenus factum negent* (hæc enim est Pererianæ decisionis summa) *sed tamen quin absolutè artificio fieri possit, non inficiantur:* & tamen idem Hagelius contra complicem Pereriū & Delrio statuere & decidere non erubescit, hoc fieri nullo modo posse. Tale est ingenium omnium Linguæ quàm naturæ studiosiorum. Respondemus igitur ad Pererii aurum Alchymisticum, omnia quæ dicit esse vera, si eadem de sophisticato auro & argento intelligat; hoc est, de albificationibus & rubificationibus duntaxat in colore, manente in eodem essentię statu sulphure & argento vivo prioris metalli. Et tale apparens & sophisticum aurum maximum est venenum, & peccatum tale vendere propter arsenicales & narcoticas qualitates in medicina: quod qualecunque est, ignitum consumitur & perditur tandem, imò quasi ad fæcem revertitur, post justa criteria & examina ignis, quale fuit aurum ab Alberto sexies vel septies probatum. Apparet autem ex Pererii indiciis eum per nebulam de auri examinibus loqui, cui opponimus judicia severissima à Gebro & Petro Bono Ferrariensi physico & chymico in eorum operibus præscripta, & quæcunque præterea ad veri auri naturalis proprietates examinandas adhiberi debent, ut sunt Ignitio, Fusio, sub mallco per omnem dimensionem

ſionem Extenſio, Cineritium, Expoſitio ſuper vapores acutos, & per aquam Regalem Solutio, Extinctio, Cementum, Commixtio rei adurētis, poſt calcinationē Reductio, Suſceptio argenti vivi facilis vel difficilis, &c. Si igitur ad omne ſpecillum probatum aurum fiat, nec ut ſophiſticatum perdatur, ſed ſubſtet, habens omnes proprietates auri naturalis, omnes operationes & paſſiones (quale noſtrum eſſe dicimus) non ſimile, ſed idem cum naturali erit, quicquid deliret cum Ægidio Pererius. Nam quod de ſerpentibus & dracunculis à Magis & Moſe factum affertur, illorum fuit diabolicæ illuſionis, huius à divina virtute. Nos verò neutrum præſumimus, nec tale quid attentamus, ſed vires naturales duntaxat ſequimur. Jam quod de muribus ex putredine natis ac differentibus ſpecie à muribus generatis per ſemen objicitur, unde inferunt: Sic aurum chymicum differre à naturali, licet proprietates auri naturalis habeat, prorſus eſt alienum; Siquidem ex aliis principiis, quàm naturalibus metallorum vera ars chymiæ non procedit, nec quicquam aliud uſurpat, quàm quod natura generavit ac generat, adhibita mixtione, & debita præparatione. Itaque ut diverſæ materiæ ſuppoſitio ſit in muribus, in metallificio certè nulla eſt. Quod verò nonnulli eò uſque procedunt, ut ſi omnes quidem proprietates auri naturalis contineat id, quod fit per chymiam, tamē iſtud recipere nolint, quis non videt dimittendos eſſe tales ac bonam eis mentem precandam? Quodcunq; enim principia eſſentialia eadem habet, & paſſiones atque operationes alicujus rei, id idem eſt cum ea re, ut teſtatur, de formis agens, Ariſtoteles. Sic enim 4. Metaphyſ. arguit, ex operibus rerum & accidentibus ſuper ipſas formas: *Quod enim facit operationes oculi, eſt oculus, quod verò non, non eſt oculus. Itaque oculus lapideus vel cæcus, quia non facit operationes oculi, non dicitur oculus, ſed imago oculi: & ſerra lignea, non dicitur ſerra, ſed imago ſerræ.* Idem teſtatur totum Naturæ lumen. At ſophiſticationes, fateor, non habent tales proprietates: verum autē aurum chymica operatione, ex veris principiis & eſſentialiter metalla componentibus productum, continet omnes proprietates auri, ut experimento patet. Itaq; ſi quid aurum ad medicinam facit (puta crudum) etiam hoc aurum chymicum præſtabit, puta lætificare & confortare cor, & multò magis hoc, ut teſtatur chymicus Plato in 3. ſtellicarum & Hamech in commento ibidem, & ſimiliter Haly in ſuis ſecretis: Itemque chymicus Ariſtoteles in ſuo libro de ſecreto ſecretorum, & lapidibus pretioſis; licet ſophiſticatum aurum chymi-

chymicum faciat contrarium, de quo suprà dictum est. Itaq; verum ab Alchymistico auro fucato & duntaxat alterato, est discernendum.

Nec libet sophisticationem ponere documenta, qualia leguntur apud Albertum Brunū in tractatu augmen. & dimin. & in correctorio Richardi Anglici, ac denique in libris de subtil. Cardani (si hæc est subtilitas) & passim apud alios, partim albificationis, partim rubificationis, hoc est, adulterini auri & argenti colorem tantum præferentium, quæ prorsus damnamus. Ex principiis autem & criteriis proprietatum omnium in vero chymico auro licet colligere, nihil contra ordinem creationis à nobis attentari, quia aurum nostrum est naturale ac verum, beneficio solius naturæ per ministerium artis productum, ideoque nec ex suppositione diaboli occultè additum, ut vult Ægidius & Angelus, duo soli ex jureconsultis artem chymicam frustrà impetentes & post hos vir quidam in Germania magnus, sed harum rerum imperitus, & ab aliis deceptus, siquidem ex essentialibus & naturalibus metallorum principiis, non diabolicis operibus hîc proceditur; licet Deus Opt. Max. inhibere ac impedire, aut prorsus destruere etiam opus naturæ & artis possit; Nec verò divinæ potentiæ munus propterea invadimus, cum non jussu & voluntate & verbis id producamus, ut in miraculis divinis fit jussu divino, sed tantùm per insitam naturæ generantis facultatem, cui servimus tanquam ministri, nihil ad eam de alieno, nec de proprio afferentes. Quod si hæc non sufficiunt ad probos artifices discernendos ab impostoribus, & ad artis veritatem per se defendendam à vanitate sophistices, aut Diabolicarum artium imposturis, & calumniantium linguis, doceant, qui contrà sentiunt, meliora, & verioribus ultrò parebimus: aut respondeant saltem Apologiæ Clavæi & Libavii adversus Thomam Erastum medicum scriptæ, vel ad solutiones Boni Ferrariensis Physici Aristotelici: quod à nonnullis attentatum quidem, sed planè præstitum est à nemine.

Quod si id fiat bona fide, ex varia & diversa rerum ventilatione, tanquam ex puteo emerget veritas, & ita Helias artis tandem in lucem prodibit; Cui hanc disputationem impendisse hactenus libuit.

D. FA-

D. FABIANUS DE MONTE S. SEver. in Tract. de Empt. & vend. q. 5. n. 8.

SEd hîc quæritur incidenter, an Alchemista vel faciens Alchemiam puniatur de falso? Dicas quod Non, quia est Ars perspicaci ingenio inventa, ubi expenditur tantum pro tanto, & tale pro tali, sine al qua falsificatione formę vel materiæ, secund. Andr. de Isern. & Olrad. in Consiliis suis, ut refert Bald. in d. c. 1. Quæ sint Reg. Idem etiam tenet Joann. Andr. in addit. spec. in tit. de crim. fals. in rub. Hoc insuper firmavit Abb. Sicul. in c. 2 de sortil. ubi allegat Oldra. in consil. 69. Quod licet non posset una species in aliam commutari, nisi à Deo, 26 q 5. c. Episcopi: tamen hîc una non transmutatur in aliam, cum omnia metalla procedant ex eodem fonte & origine, scilicet ex sulphure & argento vivo. Sed ubi melior est influentia astrorum, ibi producitur metallum pretiosius! unde per influentiam astrorum & cum herbis & lapidibus pretiosis, quibus insunt multæ virtutes potest unum metallum in aliud transmutari magis pretiosum.

APHO-

APHORISMI BASILIANI SIVE CANONES Hermetici.

De Spiritu, Anima, & Corpore medio Majoris & Minoris Mundi.

HERMES τρισμέγιστος ob triplicis regni Mineralis, Vegetabilis, Animalis, imò ob triplicis in una creata essentia subsistentiæ indagationem, in qua vim omnem vegetabilis, animalis, & mineralis Naturæ exploravit, Pater Philosophorum dici meruit.

2. Vis vegetans in natura Mercurii volantis, instar nivis candidi, concreti, non vulgaris inest; qui tam majoris, quàm minoris mundi quidam Spiritus est, unde naturæ ipsius humanæ, secundum animam rationalem, pendet mobilitas, atque fluxibilitas.

3. Animans autem vis, tanquam Mundi glutinum, inter Spititum atque corpus medium est, atque utriusq; vinculum, in Sulphure nimirum rubentis atque transparentis olei cujusdam, veluti Sol in Majore Mundo, & cor Microcosmi.

4. Mineralitas denique tanquam corpus instar Salis obtinet, mirabilis virtutis & odoris, ubi sal à scoria terræ separatum fuerit, à Mercurio non nisi corporis crassitie, & consistentia ferè distans.

5. Hæ tres subsistentiæ in una creata essentia limbum minoris & majoris mundi constituunt, ex quo formatus est primus homo, cùm fingeretur è pulvere terræ. Huc accedit anima rationalis Microcosmi immortalis à Deo immediatè inspirata horum trium & omnium functionum in homine motrix atque directrix causa, veluti Regina.

6. Cæterùm ut è 4. elementis conglobato pulvere terræ vis corporũ nostrorũ atq; vita integra est, si spiritus Mercurialis, tanquã humidũ radicale, & anima sulphurea, tanquã calidum naturale, una cum salis consistentia à putredine asservantis, suaviter in unum conspirent: ita vice versa animam immortalem à corpore conglobati pulveris terræ separari necesse est, si vel in uno principiorum trium pluribusve defectus oboriatur: in toto quidem unde mors: in parte verò unde morbus: quod in septem Principalium membrorum anatomia præcipuè videre est.

7. Hu

7. Huic triplici defectui nihil æquè mederi poteſt, quam illa limbi, ex quo primus homo conflatus eſt, conglobata in unum è ternis principiis maſſa, quæ ad quamvis naturæ potentiam atque vim excitandam ac fovendam valet, ſi in corpus aſtrale fixum debitè fuerit verſa.

8. Ex quo intelligitur Balſamum ſubjecti Hermetici cum corpore humano ſingularem harmoniam habere: unde velut Helveticus ille Phyſicorum Monarcha *Philippus ab Hohenheim ſive Paracelſus*, libro de lapide Phyſico, Manuali dicto, ſua Medicinâ Microcoſmum, qui in limbo terreſitus & ex pulvere terræ formatus eſt *Radicaliter tanquam à ſuo ſimili*, non autem ſecundum opinionem, ſed verè ac propriè ad ſanitatem poſſe perduci & conſervari rectiſſimè aſſerit: idem de noſtra hac medicina dici non immeritò poteſt & debet.

9. Tantò verò id magis attendendum eſt, quantò medicina vulgaris debilior eſt ad tria illa principia microſcomi, eorundemque harmoniam radicaliter tuendam atque inſtruendam: quippe veluti ex accidenti (quandoquidem tota ferè in quatuor humoribus occupatur) tribus illis principiis obſtetricans.

10. Mineralis autem Medicina Chymica è metallis & mineralibus raro vel rectè paratur vel adminiſtratur: unde Paracelſus eodem in libro Medicinam ſuam omnibus quidem præfert: negare tamen ſeſe negat, magna Arcana item aliis in rebus mineralibus ineſſe, ſed longioris operæ & laboris, neque facilè rectè uſurpari præſertim ab imperitioribus; qui in hæc incidentes plus damni dent, quam prodeſſe queant.

11. Quæramus igitur Limbum Microcoſmi noſtri, in quo is ſitus eſt, hoc eſt globum illum viſcidum terræ, ex Mercurio, Sulphure, & Sale concretum: quiquidem quoniam ex humido quodam exiſtit, pulchrè viſcoſa humiditatis humiditas, ſecundum Gebrum, dici poteſt.

12. Sicuti enim Mundus licet ex Nihilo conditus, originem debet Aquæ, cui Spiritus Domini incubabat: rebus tam Cœleſtibus quàm Terreſtribus omnibus inde prodeuntibus: ita Limbus hic emergit ex Aquâ non vulgari neque ex rore cœleſti, aut ex Aëre condenſato in cavernis Terræ, vel in Recipiente ipſo, non ex abyſſo Maris, fontibus, puteis, fluminibusvé hauſto: Sed ex

Aquâ quadam perpessa, omnibus obvia, paucissimis co-
gnita, Quæ in se habet, quæcunque ad totius operis com-
plementum sunt ei necessaria, omni amoto extrinseco.

13. Est autem Natura hæc quædam media inter Ma-
jorem & Minorem Mundum ubique repertitia, & tam a
pauperem, quàm ad divitem uti adserunt omnes Philo-
sophi. Projicitur enim in viis, & conculcatur pedibus: l
cet tam admirandarum operationum sit fons. Vnde tri
illa corporis principia, sunt instauranda.

14. Hæc materia resoluta in suam propriam Aquam
(ab Aquâ enim omnis Generatio profluit) per. 4. Elemen
ta rotatur, donec in Naturam Astralem fixam abeat, i
Ovo Phylosophico, quod à fotu Gallinæ indesinenter o
vis incubantis sic dicitur, alioqui spes omnis sobol
periret.

15. Sic Avicula Hermetis animalis semel inclusa Ca
veæ, quæ Furnus est, vaporosi ignis nostri calore conti
nuato gradatim excitanda est donec seipsam excludat
& suo partu omnes sanet.

16. Vt autem in trium Principiorum perpessæ huju
Aquæ præparatione nihil addimus substantiali Materie
nihilque subsistentibus tribus proprietatibus in ea adimi
mus, sed solâ præparatione superflua removemus, ho
est, heterogenea, sive Terram emortuam, & aquan
insipidam: Ita opus Hermeticum trium Principiorum præ
peratorum conjunctione inchoatur sub certâ proportio
ne, nempe pondere corporis sesquialtera parte Spiritum
Animamque propemodum æquantis.

17. Exinde fotu continuo regenda sunt omnia, u
Natura Agens interior neque cesset, neque excessum pa
tiatur. Fiat igitur initio ignis mitis, & primus quiden
quasi 4. guttatum sive filorum: donec Materia nigre
scat. Post adde, ut sit quasi 14. filorum: donec se ab
luat, & Iris apparens in colorem Gryseum desinat. Ind
urge quasi 24. filis usque ad Albedinem perfectam, Ni
ve superiorem, fluentem, fixam, quæ est Luna Micro
cosmi.

19. Quod si procedere cupis ad Rubedinem perfe
ctam, per dies 70. continuabis ignem, donec Lapis ver
ta

tur in Rubinum pellucidum gravem, atque ponderosum:
ui quidē est Sol Microcosmi, eodem modo augmentandus,
uo fuit inchoatus. Hujus unum granum sex millegranis
æqui pollet: unde in tenuissima Dosi est admi-
nistrandus.

RADIX ELIXIRIS.
A.

Entheus est olli vigor & cœlestis imago.
Vnde fluit nobis hæc medicina Dei.

R. E.
I.

REVERENDISSIMO, ET ILLV-
strißimo Princ pi ac Domino,
Domino

VVOLFGANGO EPISCO-
PO RATISBONENSI, PRÆPOSIT
AC DOMINO ELVACENSI. &C. DOMINO
meo Clementisſimo.

N quovis opere dijudicando, Illustrissi- Princeps, Domine Clementissime, duo hominum genera offerunt: Vnum opus ſi- artem cõmendans; alterum vituperan- Idem quoq; in Chymicæ artis judicio fieri, cottidiana adprobante experientiâ luce eſt clarius.

Quosdam enim Viros honeſtos invenire licet, qui a- tem hanc multis nominibus jucundam utilemq; am- plectuntur, & pro vera agnoſcunt: alii verò non deſun- quibus abſurda nimis, inutilis, & incerta videtur, pr- pter ſummam incertitudinem à tot ſeculis fuerit ſuſp- cta, & cujus eventum, cujus gratiâ maximè omnis - eâ labor ſuſcipitur, nullus ferè unquam, qui notoriu- aut certè rariſſimi ſint aſſecuti.

Non ſolùm autem artem ipſam; ſed etiam eos, q- hanc editis libris divulgare, atq; hac ratione excolere & propagare inſtituunt, magno proſequuntur odio.

Nam avaritiæ illos ſervire plerique credunt, & im- proborum hominum animos ſpecioſis blanditiis, ac ſ- magnarum divitiarum, quibus illi ſuam expleant lib- dinem, adeò ineſcare, ut indomiti & cæci quaſi in ſum- mum ſe detrudant exitium: & non ſolùm fortunarum ſed etiam famæ, valetudinis, imò etiam animæ jactu- ram faciant.

Pro

Proindè nec artem aliis commendandam, nec libris tis divulgandam: Sed multò magis ex omnibus bene ıstitutis Rebuspublicis, atq; adeò omnium hominum nsortio, unà cum Amplificatoribus prorsus ejiciendã, extirpandam esse, manibus pedibusq; contendunt.

Sed Zoile bona verba quæso.

An nescis Artem hanc neminem habere osorem, àm ignaros, malè feriatos, & qui nil, nisi quod ipsi dant, probare solent: quiq; caninâ quadam invidiâ, os à pabulo, quo ipsis frui non licet, arcere, omnem ıvant operam.

Omnibus etiam placere, gratumq; facere, impossibi- esse, ignoras? nec DEVM OPT. MAX. omnium ıstentium Creatorem, & Dominum summo honore lendum, non cunctis placere posse, nemo est, qui ne- at.

Ipsa Sacrosancta Scriptura, quæ merito Ars arti- n, scientia scientiarum definiri posset, non omnibus ridet, sed à nonnullis sinistrè accipitur, & malè inter- retatur.

Ea propter processus & sententias has Philosophicas, Viro quodam Doctissimo (D. L. O.) quibusdam pa- phrasibus donatas, ob sycophantarum invidiam sup- rimere nolui: sed hoc modo collectas & dispositas pro ndore meo naturalium mysteriorum indagatoribus ommunicare placuit.

Hoc unum jam restat, Reverendissime, & Illustris- me Princeps, excutere, cur hîc te compellam, & Re- erendissimo nomini tuo tantulum quidem opus, si, uod de meo est, spectetur, nuncupandi, ac consecrandi ınsam & confidentiam tam audacter arripuerim.

Sed cui potius, quàm Tuæ Reverendissimæ Celsitu- ini, hanc Farraginem (sic enim huic libello titulum

imposui) ab omni invidia conservandi tutela, ac cura committi possit, quæ & bonis literis, & armis non mediocriter, sed abundè, omniq; aliarum virtutum genere est instructa; cujusq; Antecessores, nimirum Acutissimus ille Philosophus ALBERTUS MAGNUS, *qui in hac Philosophorum Farragine primum locum obtinet; Vt & Reverendißimus, & Illustrißimus Princeps, & Episcopus Matthias Fuggerus, sanctæ memoriæ, huic nobilissimæ arti Chymicæ, fuerunt dediti, & quasi devincti.*

Hosce autem meos conatus Illustrissima Celsitudo tua clementi vultu accipiat, & favoris aurâ, gratiâq; deinceps suâ me dignari pergat, submissè oro. Eandem demùm valere, & ad Nestoreos annos vivere, ac pacificè regnare, ex animo precor. Chambi, die XX. Januarij, Anno M.DC.VI.

Celsitudini T.
Illustriss.

Submissè deditus.

Andræas Brentzius
Med. D.

VARIAE PHILOSOPHORVM SENTENTIÆ PERVENIENDI ad Lapidem Benedictum. I.

Sententia seu Processus Alberti Magni *Philosophi.*

Lib 3 de rebus mineralibus cap. 10.

Lchymistæ volentes facere Elixir, primò quidem accipiunt Vas inferius amplum, quod totam recipiat materiam sulphuris vel argenti vivi depuratorum, vel aliorum, quæ in Elixir recipiuntur Deindè considerant, quod super istud sit vas habens collum longum, strictum, & super illius colli foramen sit operculum ex luto, in quo sit foramen valdè parvum, & strictum: deindè in humant, hoc est, mergunt fundum vasis inferioris in cineribus, vel fimo, vel fortè in fimo equi melius est, quod vocant equi clibanum: & tunc supponunt ignem lentum valdè.

Descriptio deligens Vasis.

Ignis ratio.

Et est primi vasis descriptio, sicut figura urinalis. Et secundum stat super illud, & recipit totum vaporem, qui resolvitur ex ipso. Et est contractus vitrorum vel vasorum linitus optimè luto, ne aliquid per illum locum evaporare possit. Receptū ergò vaporē dirigit sursum, in collū suum longum, quod paulatim stringitur, & in ipso vapor præfocari incipit & convolvi. Illud verò, quòd incensum est de vapore, evolat fuliginosum, per foramen strictum operculi colli. Cùm ergò præfocatur, redit ad substantiam citrinam, convolutus in seipso: quod postea acceptum, tingit quodcunque metallum, in colorem auri, & fortè pulcriorem, si fuerit nobile elixir, in quo nullo erravit Artifex.

Præfocatio vaporū

Color lapidis fixi.

Tinctura.

Idem lib. 3. cap 6.

ARs Alchemiæ vidit nullo modo fieri citrinum Elixir, quàm per Sulphur. In Sulphure autem vidit unctuositatem ustivam vehementer, ita ut omnia metalla adurat, adurendo denigret, super quæ liquefactum projicitur. Præcipit ergò lavari acutis loturis, & decoqui Sulphur ita diu, donec ab ipso decocto, aqua non citrina egrediatur: & sublimari loturas has, donec tota unctuositas ab eo cremabilis egrediatur. Eò quòd tunc tantùm subtile unctuosum manet, quod sustinet ignem, & non crematur ab igne.

Præparatio & purgatio Sulphuris.

Idem l. b. 4. cap. 1.

Argentũ vivum nõ, nisi dato respiraculo, congelatur.

ARgentum Vivum est fortissimæ compositionis & commixtionis, ita quod sublimetur solum & per se in vase vitreo, cum longo collo præparato, semper manet idem, quotiescunque sublimetur, & non exiccatur plus, nec induratur: NISI HABEAT RESPIRACULUM, per quod fugiat.

Finis hujus processus Alberti Magni, Episcopi Ratisponensis.

Sequitur

II. *PROCESSVS RAIMVNDI LVLLI, quem in suis libris hinc inde descripsit: præsertim Testamento novissimo, & in luce Mercuriorum.*

Destillatio aquæ ardentis ex vino.

IN nomine sanctæ Trintatis, Accipe Vinum album vel rubeum, clarum & odoriferum (sicuti in libro nostro de quinta essentia docuimus) quod liquorem Lunariæ appellamus, & nigrum nigrius nigro vocamus. Pone in putrefactione in Balneo per dies viginti, ad hoc, ut per putrefactionem partes disgregentur, & melius possint separari. Postea per destillationem Balnei extrahas aquam ardentem lentissimo igne, quã rectificabis, quousque sit omninò sine phlegmate Quod cognosces quando comburit petiam licii propter sui ardorem, ut nulla aqua remaneat. Et multi arbitrantur, opus esse rectificatione usque ad septimam vicem: sed dico tibi (si lento igne debito agas) quòd ter vel quater sufficit: ne nimia rectificatione aliquid de quinta essentia evaporetur. Hæc aqua ardens post reductionem suum in q. e. quæ per putrefactionem, & circulationem fit, vocatur Argentum vivum vegetabile, vel Mercurius vegetabilis. Et cùm habueris tale signum, dividas illam in duas partes, & unam partem serva pro creando menstruo: & cum altera parte abstrahas animam à terra, per modum quem tibi dicam.

Quoties aqua sit rectificanda.

Argentũ vivum vegetabile.

Phlegmaticis resi- dui depur

Modus est, quòd tu destilles phlegma in cineribus, quousque maneat tibi materia ad modum picis liquidæ Et tunc

pon

pone super illam de altera parte aquæ, quam rectificasti, tantùm quòd supernatet materiam tribus vel quatuor digitis: & benè clauso vase pone in Balneo diebus duobus (alibi sex) Postea sine igne cineram bullire leniter per unum diem: & invenies phlegma, multum coloratum. Quod separa per evacuationem, per filtrum: & superfunde novam aquam, reiterando, ut dictum, donec non amplius coloretur. Etsi tibi aqua deficeret, accipe aquam coloratam, & abstrahe ab ea partem quandam, qua rursus uti poteris, si coloratum separare volueris, destilla per Balneum, & transit aqua, oleo remanente in fundo. Postea terram siccam, & induratam accipe, & in vase bene clauso, sustinente ignem, pone, & da sibi ignem calcinationis, quousq; terra albescat. Hæc est Terra nostra dealbata, & Sal depuratum per ingeniũm Artistæ.

gatio ad creandũ Salem Tartari.

Calcin. Tartari.

Hanc terram si animabis, scias terræ pondus, & pone in vitro, & super eam, infunde octavam partem aquæ animatæ, antea partem servatæ (videlicet per extractionem animæ ex pice liquida, ut prius) vase optimè clauso, & pone in Balneo nostro, per tres dies, quousq; videas spiritum condensatum, ardentem in Balneo: tum transit phlegma, Spiritus autem manet, cum terra inprægnata. Extrahe igitur, ut dictum, superposito alembico, humiditatem illam, quæ est sine gustu: quia anima amplexata est spiritum, qui est in ea parte aquæ animatæ, & digere ut prius, & destilla humiditatem.

Imprægnatio Tartari per Spiritum vini.

Tertiò imbibas cum sexta parte & digere, & destilla humiditatem Quartò, infunde quintam partem aquę animatę, ut suprà. Quinto des quartam partem, & digere ut scis: & sic cum reliquis quatuor partibus continua, semper digerendo & abstrahendo humiditatem, quousq; terra nostra sit prægnans & alba: & biberit totum suum Spiritum: Quod cognosces, ponendo terram super laminam ignitam, qui pro majore parte ibit in fumum. Fili scias, quòd istud caput est generate ad omnem sublimationem Mercuriorum Hanc terram pone in tripode per sex dies naturales ad digestionẽ. Pòst extrahas, & ponas ad cineres, augmentando ignem, & in vase sublimatorio lutato & benè clauso in igne tertii gradus sublima purum ab impuro, donec ascendat Mercurius vegetabilis ad latera vasis, & in fundo remaneat terra damnata, quæ non intrat in opere nostro. Et sic habebis vegetabilem Mercurium sublimatum, clarum, resplendentem in sale mirabili. Et scias, quòd Philosophi, & nos appellamus id

Signum quo cognoscitur falsedo Tartari.

Sublimatio Salis Tartari.

Mercurius vegetabilis.

Eius nomina. propriè: Sulphur vegetabile, Sal armoniacum, Sulphur nostrum, Sulphur naturæ, Mercurium Testamentarium, Sal Tartari, vel Sal nitri: & etiam multa alia nomina illi imponuntur.

NB. Gradus ignis. Ignis Balnei dicitur ignis primi gradus: & ignis cinerum dicitur ignis secundi gradus: & ignis ardens dicitur ignis tertii gradus.

Abbreviatio huius operis. Potest autem Sulphur prædictum mirabiliter accurtari, tali modo: Accipias picem nostram liquidam, & illam pone in cucurbita in igne tertii gradus, & extrahes Oleum quousque remaneat terra sicca & combusta. Hanc calcina, ut te docui, & depura terram: sic separa sal ab ea, & super illam da quartam partem Spiritus, qui est in secunda aquæ parte, & digere ut suprà, extrahendo postea humiditatem. Iterando da quartam partem & digere, & exicca ut prius, quousque terra sit prægnans: Signum erit, quòd amplius nihil destillabit. Sublima ut prius, & habebis Vegetabile Sulphur, mundum & purum, & ejusdem virtutis cum primo. Idem etiam potest fieri cum fecibus vini vel tartari, modo illo, quo dictum est.

Acuatio aquæ vitæ cum sale Tartari volatili. Post hoc accipias illam partem aquæ, quam seorsim servari præcepimus (partem videlicet aquæ rectificatæ alteram) pro acuitate menstrui vegetabilis (quod nihil aliud est, quàm Aqua vitæ summè rectificata) & illam ad hunc modum acues, reducendo super menstruum. Recipe de Sulphure vegetabili, quod fecisti, & pone in vase vitreo unciam unam: & superinfunde uncias tres de aqua tibi superius revelata (suspicor legendum, reservata) & vase benè clauso cum coopertorio suo pone in Balneum per diem unum naturalem. Postea destilla in cineribus, quousque quod poterit ascendere, ascendat: postea scias pondus Salis tibi remanentis in fundo vasis: & in fundo tres partes sui ponderis aquæ ardentis supra dictæ, & pone in nostro balneo per unum diem naturalem: postea in cineribus destilla, & sic fac tribus vicibus. Tunc totum Sal vegetabile transactum est per alembicum cum sua propria aqua, & facta est mixtio, & aqua una clara, SIMPLEX menstruum vocamus, & menstruum vegetabile, quod habet dissolvere omnia metalla, sub conservatione suæ formæ. Vocatur etiam menstruum simplex resolubile, quòd in resolutivum menstruum per circulationem reduci potest.

Menstruum SIMPLEX. Circulatio menstrui vegetabilis acuati. Recipe vas vitreum, quod sit vitrum album, & solidum, & magnum, & pone intus libras quatuor, vel sex, ad plus hu-

jus menstrui sic soluti simpliciter. Et vase benè clauso & sigillato, pone in Balneo, vel fimo sex dierum (alibi decem, alibi 60.) spatio, & in isto igne convertetur in quintam Essentiam gloriosam & odoriferam præter modum. Quod cognosces, quando in fundo vasis videbis hypostasin ad modum urinæ juvenis benè complexionati: & erit clare & resplendens, ut stella cœli. Serva eam in loco calido & humido, ut est Balneum, prius separando eam cautè à sua hypostasi, evacuando ne turbetur & sigillando vas. Quod sequitur, ex codicillo est desumptum, de Mercurij sublimatione.

NB. In circulatione alicuius materiæ tantum tertia pars vitri debet esse impleta.

Et si enim in sequenti paragrapho loquitur de argento vivo vulgi: tamen, quia in cristallinam claram formam transire dicit ejus solutionem, & aquam videtur per argentum vivum vulgi Mercurium sublimatum intelligere: de quo sic dicit in codicillo, Cap. 14. Depuratio Mercurij per primam sublimationem est, ut sumas partem unam de D (vitriolo) & dimidiam partem C. (Salis petræ) & destiila aquam (fortem) per illum modum, quem natura requirit, ut explicavimus in Testamento nostro in capitulo, quod incipit: Tu in virtute de A. &. continetur locus ille in practica Testamenti primi, capite 4. & nihil aliud continet, quàm communem aquæ fortis confectionem. Et infunde in tali aqua Mercurium. Deinde separa totam aquam per sublimationem. Postea sublima ipsum, donec sit albissimus, ut Cristallum. Speramus autem (inquit Lullius) in Domino nostro Iesu Christo, quòd adhuc sublimabitur ad majora, & res magis altas, per sublimes gradus præparationū, cum additione rei tingentis ipsū, & ejus anima exaltabitur in gloria. Hucusque Codicillus.

Sublimatio Mercurii ex aqua forti.

Fili, Philosophi appellarunt menstruum nostrum: Spiritum vivum, quia metalla vivificat, & aquam vitæ, & animā cœlicam, vegetabile menstruum, fimum, stellam, Dianam: alii Sanguinem menstrualem, urinam: alii aquam Sulphuris nostri: alii petrā benedictam. Et hæc nomina fecerunt errare incipientes vulgares, credentes ista nomina varias res signficare. Et sic habes modum faciendi nostrum vegetabile menstruū, resolubile, & resolutivū cum omnib. capitulis sibi pertinentib. peroptimè elucidatū. Memorare ergò eū cum DEI timore, & intra secretum pectoris tui, sub pœnâ maledictionis DEI, retineas. Nunc dabimus tibi modum, cum DEI auxilio, dissolutionis nostrorum Luminarium pro creatione, &

Nomina menstru vegetabilis Philosophici.

sub-

ſublimatione noſtri ſulphuris, nec non pro compoſitione noſtri lapidis pretioſi prædicti.

Solutio Argenti vivi per menſtruũ vegetabile.

Et Filii modus eſt, quòd tu accipias libram unam argenti vivi vulgi, & pone in vaſe vitreo, & ſuperpone de vegetabili menſtruo, quod ſupernatet per quatuor digitos, pone in Balneo vel fimo per 6. dies, & totum ſolvetur in aquam glorioſam.

Nova mixtio Argenti vivi reſoluti cum menſtruo quò poſſit Solem ſolvere.

Eleva menſtruum per balneum lene, & in fundo vaſis remanebit tibi lumen perlarum, & anima metallorum. Tunc accipe talem aquam glorioſam, quæ erit libra una, & miſce cum libris duabus de menſtruo vegetabili cœlificato, (id eſt, circulato) & totum fiet una anima, cum qua diſſolves omnia corpora tam perfecta, pro creatione Sulphuris noſtri. Et ſcias in VERITATE ET FIDE DEI, quod nullum naturæ Sulphur alicujus metalli ſublimaretur absq; iſtâ aquâ Argenti vivi vulgi.

Calcinatio auri per Mercurium.

Amalgama.

Nunc revelabimus tibi Calcinationem, quâ nullum metallorum amittit de ſpecie, & menſtruum infra modicum tempus ipſum reſolvit. Et Magiſterium hujus ſecreti tale eſt: Quòd capias Aurum vel Argentum, in tenues laminas redactum: & accipe particulam cum tantundem de argento vivo vulgi, & pone ad ignem lentum, & cum fumaverit, mitte laminas, & move cùm ligno, & poſt hoc mitte in garola in aquam, quæ ſit frigida. Et niſi talis fuerit paſta, quòd frangatur ad modum metalli campanarum, revertatur maſſa ad alembicum, & dimitte plus evaporari de argento vivo, & iterum mittatur in aquam: & poſtquam dura fuerit, ſicut dictum eſt, pone paſtam in galaide, ut diximus, cùm quarta parte ſui Salis communis, & contere fortiter, donec paſta, & Sal totum videatur Sal nigrum. Accipe igitur iſtud Sal, & pone in ſublimatoria, ſi volueris ſervare argentum vivum: quòd ſi non, pone illum in quandam garola, quæ in ignem ſuſtineat, & da ſibi ignem, donec videbis, quòd totus Mercurius exhalaverit vel ſublimaverit. Poſtquam verò hoc compleveris, mitte iſtud Sal in altera garola, & ſuperpone de aqua ferventiſſima, ſecundùm quod tibi viſum fuerit, & miſce cum quodam ligno, & Sal fundetur, & vertetur in aquam nigram, quam quieſcere demitte, & poſt illam extrahe, & mitte paſſim evertendo, donec tota everſa fuerit, & calx remanebit inferius: iterum ſupermitte de aqua ferventiſſima, & fac ſicut prius, & iterum mitte ſibi de ſupra dicta aqua, donec exeat à calce clariſſima ſicut miſſa fuit, & nunc pone calcem ad deſiccandum ad So-

ad Solem, & habebis ipsum perfectissimè redactum in pulverem subtilissimum, ad usum Aristæ.

[illegible]

Recipe ergò auri benè cæmentati & calcinati uncias quatuor, & pone in vase vitri, & superfunde de menstruo mixto, in quo est Argentum vivum, uncias quatuor, & pone in cineribus per unum diem naturalem, ut bulliat lentissimo igne. Postea pone in Balneo per duos dies naturales, & illud quod invenies solutum in hoc tempore, evacua per inclinationem in alio vase. & serva illud in Balneo. Postea superfundas de alio novo menstruo, quantum est pondus calcis remanentis insolutæ, & fac bullire super cineres per unum diem, & in Balneo per duos dies, ut suprà fecisti. Postea evacua, quod solutum est, & cum alio servato, in Balneo pone. Et sic continuabis nostram Regalem solutionem, quousque totum aurum sit conversum in aquam gloriosam. Id verò quod remansit post sex inhumationes, de fecibus, non cures, Hic ergò est limus metalli, quæ est major pars Mercurij Fili, per hoc elucidatur tibi clausula Theoriæ Testamenti, quæ dicit: Dissolve aqua lance librata, &c.

Feces remanentes

Pondus.

Intelligas, fili, pro salute humana Aurum dissolvi cum menstruo vegetabili, antequam immisceas cum Argento vivo vulgi: pro metallis verò minimè sine illo.

Notabile de usu menstrui in medicina & Alchymia.

Quando ergò cum auxilio Dei ad naturæ Sulphur metallorum procedimus, quoniam sine ipso factum est nihil, modus iste est: quòd tu accipias illud Aurum sic solutum, & ponas in balneo. & destilles ab eo totum menstruum, quousq; Aurum sit in modum ceræ fusæ, &c. quæ stat in vase ad modum liquoris spissi. Abhinc ergò, igne lento, & vase obturato, unâ & solâ decoctione per colores procedere poteris.

Abstractio menstrui per Balneum.

Decoctio.

Sunt autem multiplices præparationum modi nostri Lapidis in nostro Testamento, aliisque nostris voluminibus enarrati, videlicet: Solutio, coagulatio, sublimatio, destillatio, calcinatio separatio, fusio, inceratio, imbibito, fixio, &c. quorum omnium significatio est decoctio: Quoniam in sola nostra decoctione omnes isti perficiuntur modi. Ingenium verò hujus nostræ decoctionis est, ut materiam compositi juxta suam mensuram in vas, furnum & ignem suum ponas, jugiter decoquendo donec in maturitatem & complementum perveniat: quod in decem mensibus complebitur sine manuali operatione, ab initio usque in finem totius Magisterij. In solutione autem prima citrinatur: postea succedit viriditas, quam consequitur nigredo: pòst varii colores, sive cauda pavonis usque ad albedinem perfectam & resplen-

Decoctio unica.

Tempus Lapidis.

Colores.

ſplendentem, quæ Tinctura alba eſt: poſtea majore ignis gradu materia citrineſcit, tandemque in Rubini formam rubeſcit.

Multiplicatio. Multiplicatio verò noſtra nihil aliud eſt, quàm noſtri operis primordialis compoſiti reiteratio. Et hucusque Raymundus Lullius.

Methodus Lull. Lullii mens eſt, menſtruum removeri poſt primam ſolutionem. Ad hoc enim tam ſubtiliter præponat, ut calore Balnei menſtruum cum ſuo ſale Armeniaco aſcendat, in fundo interim limoſitate & viſcoſitate Mercurii & Salis reſidente. Quia verò in Mercurio ſublimato inſunt etiam Spiritus vitrioli & ſalis petræ de hoc dicit in ſuo Teſtamento: duos illos Spiritus abeſſe non poſſe. Et ſi Spiritus cum menſtruo non aſcendunt, ſed inferius remanent: Poſtquam autem opus ſuum ſecundæ ſolutionis perfecerunt; partim in augmento ignis exhalant: partim, quo ad cum Mercurio participant, ad eum convertuntur: partim lapide ſic creſcente in heterogeneũ pulverẽ dejiciuntur. Atque hæc cauſa, cur Lullius in practica Teſtamenti, & alibi non tantum menſtrui vegetabilis, ſed mineralis mentionem faciat, ſicuti in præcedentibus ſatis ex ipſo Lullio eſt demonſtratum.

De Spiritibus Salium.

Error quorundam in explicando Lullio. Quod aliqui (ut Ianus Lacinius) non animadvertentes, caverunt ex aqua forti & menſtruo vegetabili quandam mixturam eſſe conficiendam Mercuriumque cum ea mixtura miſcendum. Et fortaſſe ſpeculatio illa ad particularem quandam tincturam pertingere poſſet, ſed ad lapidem ſecretum, quod manifeſtè & ingenuè fatetur Lacinius, iſthac ratione pervenire non poterit: adſcribam tamen & Lacinii ſententiam, non quòd eam probem, ſed ut ſi cui libet, & illum tentare quis poſſit. Præterquam enim, quòd Lullius in præmiſſis per ſe ſatis clarus ſit: Lacinius authenticus apud me non eſt: utpote qui Lapidem habuerit nunquam, ſed vel aliorum authorum collectanea (ſic enim ipſemet ſuos nominat labores) vel ſuas, & quidem interdum ſatis ineptas ſpeculationes, non ſine bonorum librorum corruptione (ut in pretioſa Margarita Boni Ferrarienſis, ab ipſo Venetiis in lucem emiſſi, apparet) ediderit. Cæterùm judicium inter utramque ſententiam, hanc & illam, æquo Lectori, & in rebus, & libris Chemicis benè experto, commiſſum volo.

Sequuntur verba Lacinii.

PROCESSUS LULLII SECUNDUM mentem IANI LACINII Calabri, quem tamen ego non probo. III.

Facito aquam ex vitriolo siccato, Sale nitro, atque Cinabrio, ad medium illorum: qua facta, reitera libram unam hujus aquæ, cum libra media Cinabrii, tribus vicibus, semper addendo de novo Cinabrio, tunc eam per se rectifica, ut benè sit diputata. Demum recipe istam aquam claram, & cum ea misce tantundem aquæ vegetabilis acutæ, cum terra sua sublimata, vel fixa, & cave in actu mixtionis, ut paulatim & cautè misceas cum diligentia: & sic stent per diem naturalem, vase sigillato, ut simul benè misceantur: tunc destilla in Balneo totam aquam, & iterum superfunde, atque iterum destilla, & opus hoc reitera, quousque benè sit unitus spiritus mineralis, cum spiritu vegetabili, & videas eos unitos in fundo bociæ in forma glaciei. Abjice aquam destillatam, quia amplius non utimur ea. Si vis hunc spiritum, sive glaciem multiplicare, multiplica eum novis aquis, semper tamen in Balneo destillando, ut fecisti primâ vice. Ponas tamen unam libram aquæ fortis super unciam unam istius Salis. Et sic poteris multiplicare hanc glaciem, sive ut rectius loquar, ignem quantum libuerit.

Confectio aquæ fortis Mercurialis.

Glacies facta ex aqua Mercuriali.

Recipe ergò de isto Spiritu seu sale, sive glacie, vel G. Vegetabili, quod idem est libramunam, & contere cum uncia una Solis volatilis, seu foliati, vel soluti, & in naturam Spiritus reducti, mediante suâ aquâ menstruali, suæ naturæ conformi. Cùm autem tu habebis Lunam vel Solem sic foliatum, habebis illum dispositum ad dissolvendum, & uniendum cum glacie suprâ notatâ, prout dictum est. Tunc ambos in Balneo per dies octo pone, & totum dissolvetur in aquam coloris auri. Fac insimul circulari in vase gemino, quod pellicanum fuisse appellant, per dies viginti vel circa, & congelabitur in lapidem coloris rubini. Dissolve in Balneo & congela in cineribus, & erit Medicina, cujus una pars cadit super centum Mercurii vel Lunæ, & vertet in Solem.

Coniunctio cum Sole vel Luna.

Circulatio.

Sequi-

Sequitur

PROCESSUS GEBRI ARABIS, COLlectus ex variis locis summæ perfectionis, in quibus sparsim GEBER eum tradidit.

Et primò quidem de Tinctura ALBA.

Gradus primus.

Argentũ vivum Materia cui ca quam.

N rebus cæteris mineralibus exquirentes, non invenimus inventione nostrâ, rem aliam magis, quàm Argentum vivum, corporum naturis amicari: per hoc opus nostrum in illo impendentes reperimus, ipsum esse verã alterabilium medicinam in complemento cum alteratione vera, & non modicè peculiosa.

Natura Argenti vivi.

Est enim Argentum vivum amicabile & placabile metallis, & medium conjungendi tincturas. Figitur, & est tinctura rubedinis exuberantissimæ refectionis, & fulgidi splendoris. Est etiã perfectivum & adustionis salvativum. Veruntamen ipsum non est perfectivum, aut Medicina in sua natura, sed id quod ex ipso producitur per artificium nostrum. Neq; enim ista materia est Argentum vivum in suâ naturâ, nec in tota sua substantia, sed pars illius: & est materia, quæ ex materia illius assumsit originem, & ex illa creata est.

Argentũ vivum non est Tinctura in suá naturâ.

Cùm autem non invenerimus ipsum sine alterationis naturæ illius administratione mutare, invenimus & similiter ipsum præparari debere necessariò, cùm non permisceatur in profundo, absque illius præparationis modo Et est scilicet, ut talis fiat illius substantia, quòd permisceatur in profundo, usque ad profundum corporis alterabilis, sine separatione in æternum.

Præparationes Mercurio adhibendæ.

Hoc autem non fit, nisi subtiliter valdè cum præparatione certa, & determinata in capitulo sublimationis. Necesse est igitur, ut sumatur Lapis, & cum operis instantia assiduetur super illum opus sublimationis primi gradus, & per hoc mundetur à corrumpente impuritate. Et est scilicet sublimationis perfectio, ut cum ea subtilietur lapis, donec in ultimam subtilitatis puritatem deveniat: Et ita per separationis modum illius purissimam partem dividas & seorsim portes.

Sublimatio Mercurii necessaria. Modus quo Argentum vivum sublimatur.

Modus autem sublimationis Argenti vivi talis est: Est autem sublimatio ejus completa, summa illius depuratio terreitatis

is & remotio aqueitatis illius. Excusamur enim à labore remotionis adustionis ejus, quoniam eam non habet. Dicimus igitur, quod ingenium separationis superfluæ terræ ipsius est, ipsum commiscere rebus, cum quibus affinitatem non habet; & sublimationem ejus reiterare ab eis multoties, donec videris ipsum albissimum, excellens nivem albedine suâ, & quasi mortuum, & per vivum aludelis spontilibus adhærere. Et harum genus est Talck, & calx corticum ovorum & marmoris albi: similiter & vitrum minutissimè tritum, & salis omne genus præparati. Ab istis enim mundatur, ab aliis verò rebus habentibus affinitatem cum eo, nisi sint perfectionis corpora, corrumpitur potius: quia sulphureitatem habent omnia talia, quæ ascendens cum eo in sublimatione, ipsum corrumpit. Et in hoc experientiam vides, quia si sublimas illud à stanno, vel à plumbo, ipsum post sublimationem infectum conspicies nigredine.

Feces Mercurio addendæ.

Ergò melior est ejus sublimatio per ea, cum quibus non convenit. Cum quibus autem convenit, melior esset, si sulphureitatem non haberent. Ideò à calce melior est sublimatio, quàm à rebus omnibus, quoniam illa parum convenit, & sulphureitatem non habet.

Modus verò Remotionis aqueitatis ipsius superfluæ est, ut quando commisceatur calcibus, à quibus sublimari debet, teratur, & commisceatur illis cum imbibitione, quousq; de illo nihil appareat, & postea super ignem lenissimum aqueitatis imbibitionis removeatur: qua recedente, etiam argenti vivi aqueitas cum ea recedit, sit tamen ignis tam lenis, ut per eum arg. vivi tota substantia non ascendat. Ex multiplici igitur reiteratione imbibitionis cum contritione, & leni assatione, aqueitas illius major deletur, cujus residuum per sublimationis reiterationem removetur. Dehinc verò ejus, quæ purissima est, partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas.

Remotio aquositatis Mercurii.

Gradus Secundus.

IMpressio Argenti vivi non permanet, nisi figatur: abhinc ergò (postquam fulgidissima illius per sublimationem extracta est substantia) cum fixionis modo figatur, donec in ignis asperitate quiescat.

Fixio Mercurii necessaria.

Potest autem Arg. vi. figi absq; hoc, quod in terrā vertatur, & figi similiter cum conversione illius in terram potest.

Duplex fixio Mercurii.

Potest ergò figi, sine humiditatis fundentis consumptione: propter bonam enim partium adhærentiam, & fortitudi-

Fixio cum conservatione fusionis.

nem suæ mistionis, si quo modo partes illius inspissentur per ignem, ulterius non permittit se corrumpi, neque per ingressionem furiosæ flammæ in illud se in fumum ulterius elevari permittit: quoniam rarefactionem sui non patitur, propter suam densitatem & carentiam adustionis, quæ per sulphureitatem combustibilem quam habet, perficitur. Per successivam autem illius, iterata vice, sublimationem figitur & non in terram vertitur, imò fusionem dat metallicam. Est autem intentio festinationis fixionis illius, ut ingenieris ad inventionem reiterationis multiplicis sublimationis in brevi tempore, quod per duo fit aludela cum duplicibus suis cooperculis, hoc ordine scilicet, ut nunquam ab actu sublimationis desistas donec fixum fuerit. Projiciatur ergò, cùm in uno ascenderit, in aliud aludel, & sic alternatâ vice fiat. Et nunquam otiosa permittatur aludelis spondilibus adhærere, quin in continua sit ignis elevatione, quousque cesset illius elevatio. Quantocunque enim in breviori tempore poteris multiplices sublimationis reiterationes multiplicare, tantò celerius & melius continget ipsius fixionis tempus abbreviare. Ideoque fuit secundus fixionis modus inventus, qui est per ipsius sublimandi præcipitationem ad calorem & ignis asperitatem cum violentia, ut continuò in illo sit, donec figatur. Asperitas enim ignis de facili delet & removet aqueitatem illius. Et hoc fiet per longum vas vitreum, cujus fundus sit terreus & non vitreus (quia scinderetur in partes) illi artificialiter cum clausura bona connexus. Et sit figura vasis multæ longitudinis, in quo inveniat locum refrigerij, adhærentiæ, & quietis in ejus spondilibus, propter suam longitudinem, & non fugæ viam: quousque iteratâ vice, ad illius fundum præcipitetur, multâ caliditate ignitionis, cum reiteratione multa, quousq; figatur. Cùm igitur ad spondilia ejus adhæserit, per spatulam ferream vel lapideam dejiciatur ad ima caloris continuè per alternas vices, quousque fiat fixum.

Modus fixionis per crebram sublimationem.

Præcipitatum ergò hoc, & fixum Argentum vivum ponatur ad furnum magnæ ignitionis, ad modum conservationis calcium. Calcinatio enim spirituum est, ut ipsis ad fixionem approximantibus administretur ignis, successivè & paulatim illum augendo, ne fugiant, quousque maximum eos tolerare ignem contingat. Causa verò inventionis Calcinationis spirituum est, ut ipsi melius figantur, & facilius solvantur in aquam: quia omne calcinati genus fixius est, quàm non calcinati, & facilioris solutionis.

Calcinatio Mercurii per præcipitationem fixati.

Grad

Gradus Tertius.

CVm fixeris Argentum vivum, tunc reitera sublimationem residuæ partis servatæ, non fixæ super illud, ut illa similiter figatur, & serva, quod tentabis super ignem: si fusionem bonam dederit, tunc sufficientem illi sublimationem administrasti: si verò non, adde illi de argento vivo sublimato, partem aliquam & reitera sublimationem, donec fiat. Quòd si lucidum & albissimum habuerit colorem, & pervium, tunc benè mundasti: si non, non. Igitur ne sis in præparatione illius, quæ per sublimationem fit, negligens: quia qualis erit mundatio, talis & perfectio per illud sequitur, in projectione illius, super unum quoque imperfectorum corporum & super ipsum vivum non præparatum. Si igitur directi sublimando mundaveris, & illud perfeceris, erit albedinis tinctura firma & perfecta, cui non est par. Hic quartus gradus, non antecedentibus solutionibus & elevationibus fixi ad volatilitatem, videtur esse secundi ordinis: qui verò in tertium ordinem conscendere voluerit, mox post fixionem modo sequenti agat.

Cerificatio pro ratione ordinis secundi.

Tinctura.

Cùm fixa fuerit materia, solve quod solubile ex ea fuerit: quod verò non fuerit solubile, ad calcinationem mittas, & abhinc super idem solutionem reitera, donec iterum, quod ex ea solubile est, solvatur omni modo. Sic igitur ordo ille servetur, quousque major solvatur quantitas.

Solutionis modi.

Modus verò solutionis duplex est, scilicèt, per fimum calidum, & per aquam ferventem; quorum est una intentio & unus effectus. Modus ergo per fimum est, ut ponatur calcinatum in ampullam vitream, & super illud fundatur quantitas aceti destillati, vel consimilis, vel duplum ejus, & obturetur caput ipsius benè, ne respiret, & sub fimo tepido dissolvi dimittatur, & postea per distillationem filtri solutum removeatur, non verò solutum, iterato calcinetur. Modus verò, qui fit per bullientem aquam, velocior est: & est ut calcinatum, in ampullam similiter ordinatur cum aceto, obdurato foramine, ne respiret: quæ in caldario, pleno aquâ & stramine sepeliatur, ut in destillationis modo, & postea succendatur ignis sub ea, donec aqua per horam ferveat. Post hoc verò solutum destilletur, & seorsim servetur. Non solutum verò iterato calcinetur, & iterato eodem ordine solvatur, donec per reiterationem totum solvetur. Post hoc verò solutiones omnes simul commisce, & coagula.

Solutio per fimum.

Solutio per bullientem aquam.

Coagulatio materiæ solutæ

Coagulationis verò solutorum modus est per ampullā in ci-neribus usque ad collum cum temperamento ignis, quousque aqueitas evanescat. Deinde verò leviter assando, in ig-nis temperamento conserva, quousque illi major, ad illiu exigentiam, ignis ministrari possit.

Repetitio solutionis

Posthoc verò primùm solutionis ordinem serva; quous-que iterato totum solvatur, quod ex eo est solubile, & itera-to coagula, & iterato in ignis temperamento conserva quousq; iterato illi possit ignis major ad ejus perfectionem administrari.

Omnes igitur hos ordines præparationis super illa qua-ter reitera, & ultimò calcina per modum suum: & si preciosissimam Lapidis terram sufficienter administrando Hoc loco, si mox tingere cupies, & non prius, & in quanti-tate & in bonitate augere Lapidem volueris: tunc ad cerati-onem hac via sequenti procede.

Vsus solutionis.

Causa autem inventionis solutionis est subtiliatio eorum quæ non fusionem, nec ingressionem habent. Nam omne quod solvitur, necesse est, salis aut aluminis, vel eorum con similium naturam habere.

Est autem natura eorum, quòd fusionem dant, ante il-lorum vitrificationem. Ergò & spiritus soluti fusionem præstabunt similiter similem. Cùm ergò multum ex natura sua corporibus & sibi invicem conveniant, habita fusione necesse est per illam corpora penetrare & penetrando trans-mutare.

Penetrativa virtus, quomodo Lapidi concilietur.

Ad hoc verò ut penetrent & transmutent, sine Magiste-rio non pervenitur, quod est, scilicet, ut post solutionem & coagulationem illius administretur illi aliquis ex spiritibu purificatus, non fixus. Et toties ab illo sublimetur, quousq secum maneat, & illi velociorem præstet fusionem, & ipsum in fusione à vitrificatione conservet. Resultat enim ex his bona fusio, & ingressio, & fixio stans.

Argentū vivum in creatione cōmodissimum.

In multis autem rebus melius, & possibilius, & propin-quius hæc humiditas (concilians fusionem, & penetratio-nem) cerativa invenitur, quàm in his videlicet, Sulphure & Arsenico propinquè: propinquius autem & melius in argento vivo. Hoc autem non stet ante illorum perfectam mundatio-nem ab omni re corrum-pente.

Quartu

Quartus Gradus.

DEinde servatæ partis non fixæ, cum hac terræ parte administratæ quantitatem, per ingeniorum subtilem conjunge modum, per minima. Et sit ingenium hoc intentionis Levationis ejus per modum dictum sublimationis quousque fixum cum non fixo levetur totaliter. Quod si non evenat, addatur illi iteratio vicissim non fixæ partis quantitas, quousq; ad elevationem illius sufficiat.

Multiplicatio Lapidis in virtute & quantitate.

Quomodo lapis fixus reddatur.

Cum igitur elevata fuerit, reiteretur illius sublimatio, quousque per hanc administrationis reiterationem figatur totum: Cùm igitur totum fixum fuerit, iterato, cum non fixæ partis quantitate, post quantitatem combibe, per ingenium tibi notum, quousque iteratò levetur. Igitur iteratò figatur, quousque præstet fusionem facilem cum ignitione sua. Ex reiteratione igitur præparationis hujus gradus in medicina resultat bonitatis alterationis multiplicatio.

Fixio iterata.

Ex diversitate igitur reiterationis operis super lapidem in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitatis, alterationis diversitas, ut ex medicinis quædam quidem sui centuplum, quædam verò ducentuplum. quædam trecentuplum, quædam verò millecuplum quædam verò infinitum, & verum perfectionis Lunificum transmutet corpus.

Multiplicationis vis & effectus.

Hæc est medicina, quæ omne à perfectione diminutum corpus, omneque cujuscunque generis Argentum vivum in Lunare perfectissimum transmutat corpus.

Finis Albæ Tincturæ secundùm Gebrum.

Sequitur V.

TINCTVRA GEBRI AD *rubeum.*

SOlaris hujus Medicinæ præparationi, non aduprentis fit additamentum Sulphuris, per modum figentem & calcinantem, cum astutiæ industria administrati perfectè, atq; solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quousq; mundum fiat: his quidem administratione perfectâ præveniente, quæ per sublimationem perficitur.

Additamentum sulphuris pro tinctura rubea.

Est autem Sulphur tinctura rubedinis: fitque tinctura, & dat pondus, & complementum unicuique metallorum, &

Sulphuris virtus & natura.

ipſum à fœditate depurgat, & illuſtrat: & perficitur cum Magiſterio, ſine quo nihil horum præſtat, ſed potius corrumpit, & denigrat: non ſine Magiſtero igitur illo utaris. Per Deum altiſſimum, ipſum illuminat omne corpus, quoniam eſt lumen, alumen, & tinctura. Non eſt autem Sulphur in natura ſua de veritate noſtræ artis, ſed pars ejus, vel illud, quod ex ipſo producitur per artificium noſtrum.

Primus Gradus.

Sulphuris natura & compoſitio.

IN ſulphuris diviſione magnam cautelam adhibere neceſſe eſt. Habet ſiquidem Sulphur homogeneam, & fortiſſimam compoſitionem, & eſt uniformis ſubſtantiæ in ſuis partibus homogeneum. Qui ergò quærit ex eo opus elicere, illud per ſe præparando non eliciat, quoniam cum miſto perficitur, & ſine illo protelatur magiſterium, usque ad deſperationem.

Quia ſi non conjungeretur Sulphur cum fece de aliqua re fixa, tunc neceſſe eſſet, illud cum tota ſui ſubſtantia aſcendere, non mundatum. Et ſi feces non permiſcerentur per minima, tunc idem contingeret, ſicut ſi fecem non haberet.

Si verò cum calce alicujus corporum ſublimetur, tunc benè ſublimatur, & perfectè mundari potuit cum facilitate. Eſt ergò intentio fecum, ut adminiſtrentur de calcibus metallorum.

Eſt enim in illis facilis operationis ſublimatio: cum rebus autem aliis, difficillima. Non eſt ergò aliquid, quod locum illorum poſſit obtinere.

Proportio fecum adhibendarum.

Proportio verò fecum eſt, ut quantitas fecum quantitati ſublimandorum æquetur. In hoc enim etiam rudis artifex errare non poteſt. Mediocrem verò artificem ponere medietatem ponderis ſublimandorum ex fecibus, ſufficiens eſſe contingit, & in hoc errare non debet. Exercitato verò & maximè experto, minima illarum pars ſufficit. Quantò enim minores fecum ſunt quantitates, tantò & majoris exuberantiæ ſublimationem neceſſe eſt eſſe, dūmodo & ſecundum diverſitatem ſubtractionis fecum, fiat proportionalis illi ſubtractio ignis. In parva enim quantitate, parvus ad perfectionem ignis eliciatur: in magna, magnus: in majori, major. Melior verò modus fecum eſt, ut ſumantur ferri ſquamæ vel æris combuſti: & hæc quidem propter privationem multæ humiditatis de facili Sulphur ſibi imbibunt, & ſecum uniuntur: Hujus autem viam ſcit exercitatus ſolus.

Si

Si igitur ſuplimetur Sulphur, neceſſe eſt illud per remiſſum ſublimari, quoniam cùm habeat partes ſubtiliſſimas conjunctas uniformiter groſſas, aſcenderet utique illius tota ſubſtantia ſine purificatione aliqua, imò denigrata & combuſta.

Sublimatio Sulphuris.

Vt igitur ſeparet quis immundam terream ſubſtantiam, neceſſe eſt ingenia duorum invenire generum: proportionem ſcilicet ignis, & mundificationem cum commiſtione fecum, quoniam commiſtio cum fecibus partes comprehendit groſſas, & tenet illas in aludelis fundo depreſſas, nec eas ſcandere permittit.

Quæ ad mundandum Sulphur requirantur.

Vnde & neceſſarium eſt, artificem triplicem ignis gradum ſublimationi applicare. Vnum proportionatum taliter, quòd per eum aſcendant alterata tantum & mundiora, & lucidiora, donec per hoc manifeſtè viderit ipſa mundari à terrea feculentia. Expetit autem inprimis, cum parvitate ignis ſolam aqueitatem ex ſublimandis exprimere, quâ remotâ, ſi quid aſcendit per illum, tunc in principio hic non augeatur ignis, ut per debiliſſimum ignem ſubtiliſſima pars tolleratur, & ſeorſim ponatur, quæ eſt cauſa aduſtionis. Cùm autem jam nihil vel modicum aſcenderit, vigoretur ignis ſub eo.

Gradus ignis in Sulphuris ſublimatione requiſiti.

Gradus primus ignis.

Alter verò gradus eſt, ut quod in fecibus remanſit de pura illius eſſentia, ſublimetur cum majore expreſſione ignis, videlicet cum ignitione aludelis & ipſarum fecum, quam videre poteris oculis tuis.

Gradus ſecundus ignis.

Sæpiſſimè autem evacuetur caput aludelis, ne præ nimia ſublimandorum multiplicatione in illud cadant ad illius fundum, & detineat multitudo reiterationis ſublimationis occupatum longo tempore. Et etiam ſemper ſeorſim ſeparetur, quod ſurſum ad propinquitatem foraminis capitis aludel aſcendit in pulverem ab eo, quod fuſum & denſum in fruſtis, & apud fundum illius pervium, & clarum, cum adhærentia ad vaſis ſpondilia conſcendiſſe invenitur. Quoniam hoc minus habet de aduſtione, quàm quod prope foramen reperitur ſcandiſſe.

Tertius verò gradus eſt, ut adminiſtretur ignis debiliſſimus ſine fecibus ei, quod ſublimatum à fecibus, & jam depuratum eſt, ita ut vix aliquid de illo aſcendat, & quod aſcendet de illo, ſit res ſubtiliſſima, quæ in hoc opere nihil valet, quia iſta eſt res, mediante qua, aduſtio fit in ſulphuribus.

Gradus tertius ignis.

Totalis intentio sublimationis sulphuris.

Est igitur tota sublimationis intentio hæc, ut remotâ terreitate illius per ignis administrationem debitam, & abjectâ similiter ex ea subtilissimâ, & fumosâ illius parte, quæ adustionem cum corruptione adducit, relinquatur nobis pars illa, quæ in æqualitate consistit, quæ simplicem fusionem super ignem facit, sine adustione aliqua de igne fugiente sine inflammatione illius. Sublimatum enim directè non inflammatur, sed evolat, & extenuatur, sine inflammatione, præcedente tamen fusione. Et si non inventum est sic, mitteretur opus super illud, quousque sic inveniatur.

Gradus Secundus.

Fixio in Sulphure repurgato necessaria.

MEdiocris & dicto modo præparata sulphuris substantia, non est perfectionis causa corporum vel argenti vivi, nisi figatur. Quæ cùm fixa non fuerit, licet ejus impressio non removeatur de facili, non tamen stabiliter perpetuatur. Figitur autem Sulphur duobus modis: per crebram sublimationis reiterationem, & per præcipitationem ad asperitatem ignis. Et est idem modus cum fixione argenti vivi, & non diversificantur inter se, nisi in hoc, quòd non potest Sulphur per hunc ultimum fixionis modum (per præcipitationem) figi, nisi prius ejus partes inflammabiles tenuissimæ, subtili divisionis artificio ab eo separentur. Argentum verò vivum hanc considerationem non habet. Et ad hoc similiter temperationi indiget calore, quam argentum vivum indiget in hoc, scilicet præcipitationis modo. Similiter diversificantur, quia in longiori tempore figitur sulphur quàm argentum vivum, in eo similiter, quoniam altius elevatur propter suam raritatem, quàm argentum vivum. Ideoque longiori vase indiget, quàm argentum vivum, ad suam fixionem.

Tertius Gradus.

PRO secundo Medicinarum ordine, per creationem, hoc Sulphur fixum ad Tincturam adducitur. Cujus modus talis est: Vt Argentum vivum depuratum non fixum, sumatur, & toties super sulphur fixum multiplicetur ejus sublimatio, quousque in illo cum sua humiditate remanens, fusionem bonam præstat. Quia verò tertii ordinis Medicina quæritur principaliter, quia non diversificatur à tertii ordinis medicina ullatenus, nisi per subtilissimos præparationis

tionis gradus in creatione illius, & per diuturniorem laboris instantiam: sequenti modo post fixionem Sulphuris est agendum. Vt adhibeamus ei solutionis modum multiplicem, cum reiteratione multa, quousque mundum fiat. Eodem videlicet modo Solutionis, Coagulationis, & assationis, qui suprà in alba Tinctura, gradu tertio, est enumeratus.

Nisi quod hîc videtur Geber innuere, quò plures fiant fixi sulphuris solutiones, eò melius administratione hujus gradus (quandoquidem omninò omnem deperdit Sulphur fusionem in sua fixione) præparari Sulphur, tum ad fusionem facilem suscipiendam, tum ut ingressio & multiplicatio per elevationem cum Mercurio purgato, non fixo, comparari possit.

Quartus Gradus.

NB. Argentū vivum purgatur cum aqua pura, & sale communi.

Consistit in additamento Argenti vivi purgati, non fixi. Et est scilicet hujus additamenti modus per reiterationem partis non fixi Lapidis, sublimationis cum ingenio conjungendi, quousque elevetur cum ea, & iteratò cum illa (per sublimationem) figatur, ut stet: Et quantò hujus complementi exuberantiæ ordo reiteratur pluries, tantò & hujus exuberantiæ medicinæ multiplicatur magis, & illius augetur bonitas, & multiplicatur illius augmentum perfectionis maximè.

Multiplicatio Lapidis rubei.

Et nos quidem, ne mordeamur ab invidis, complementum narramus totum hujus Magisterii, sub brevi sermone completo & noto. Et est illius intentio, ut per sublimationis modum mundetur perfectissimè Lapis, & illus additamentum, & abhinc quidem cum ingeniorum modo volativum ex eis figatur; dehinc verò fixum, volatile fiat, & iteratò volatile, fixum: & fixum, solutum, & solutum iterato volatile, & iteratò volatile fixum, quousq; fluat, & alteret in complemento solifico certo. Ex reiteratione igitur hujus gradus in Medicina resultat bonitatis alterationis multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis operis super lapidem in gradibus suis resultat multiplicationis bonitatis alterationis diversitas: ut ex Medicinis quædam quidem sui centuplum, quædam verò ducentuplum, quædam trecentuplum, quædam verò, millecuplum, quædam verò infinitum solificum transmutet corpus. Et in hoc ordine completur arcanum pretiosissimum, quod est super omne hujus mundi scientiarum arcanum, & thesaurus in

Repetitio totius Processus cōficiendi Lapidem.

compa-

comparabilis. Laudetur igitur sublimis naturarum Deus benedictus & gloriosus.

Finis rubeæ Tincturæ secundum Gebrum.

Sequitur

VI. *ALIUS ET QUIDAM PRAESTANTISSIMUS rubeæ Tincturæ modus, Gebro sparsim parcè & paucis verbis positus.*

Argenti vivi laus.

ARgentum vivum figitur & est Tinctura rubedinis exuberantissimæ refectionis & fulgidi splendoris, & non recedit à commisto, donec est in natura sua. Laudetur igitur Altissimus, benedictus & gloriosus, qui creavit illud, deditque illi substantiam & substantiæ proprietates, quas non contingit ex rebus ullam in natura possidere, ut in illa posset inveniri hæc perfectio, per artificium aliquod quod in illo invenimus potentiâ propinquâ. Ipsum enim est, quod ignem superat, & ab igne non superatur: sed in illo amicabiliter requiescit in illo gaudens.

Præstátia Argenti vivi in Lapide rubeo.

Studeas igitur in omnibus tuis operibus, ut Argentum vivum in commistione superet. Et si per solum Argentum vivum perficere poteris, preciosissimæ perfectionis indagator eris, & ejus perfectionis, quæ naturæ vincit opus. Mundare enim poteris intimè, ad quod Natura non pervenit.

Processus ad eliciendam rubeam Tincturam ex Mercurio

Rubificatur verò nonnunquam (non semper quidem) per se in præcipitatione. Quod si evenerit, non opus est, ut per Sulphur tingatur, sed calcinetur, solvatur, coaguletur, & hoc quater, aut ultrà repetatur. Post cum argento vivo, non fixo, fiat volatile, & volatile fixum: & consequenter, ut in superioribus dictum.

Finis hujus Tincturæ.

TINCTURA AD ALBUM EX ARsenico à Gebro descripta. VII.

Rsenicum est tinctura albedinis. Quia verò in radice suæ naturæ, per actionem naturæ, resolutæ sunt multæ illius partes inflammabiles, ideò artificium separationis est facile. Arsenici natura.

Gradus primus.

Arsenici sublimatio fit sicuti sublimatio Sulphuris: melior autem ejus sublimatio ex calcibus metallorum est. Sublimatio Arsenici.

Secundus Gradus.

Figitur Arsenicum sicut Sulphur. Fixio ejus.

Tertius & Quartus Gradus.

Vnus & idem modus est, qui in sulphure fuit observatus: nisi quòd Arsenicum solarem non dat tincturam, sed tantùm lunarem.

Cætera require in præcedentibus processibus, quandoquidem utrobique eadem est operatio.

Finis Tincturarum à Gebro conscriptarum.

Sequitur.

PROCESSVS B. THOMÆ DE AQVIno, quemadmodum ejus facit mentionem Paracelsus in lib. 3. de vita long. capite 8. VIII.

Educ Mercurium in elevatione tantisper, dum in fixum, Cristallum abeat: deinde in resolutionem ac coagulationem digere, & cum auro conjunge, ita ut fermentum ejus hoc ipsum fiat. Proinde juxta præscriptum Hermetis age, usque in finem Lapidis. Hucusque Paracelsus. Brevis processus recitatio.

Recipe Mercurij libram unam, sublima ter cum vitriolo & sale communi: tunc cum tantundem vitri Venetiani toties etiam sublima (semper novis fecibus additis) donec Mercurius nihil nigredinis post se relinquat. Hunc Exegesis huius processus vera & certa.

Mercuri-

Solutio Cristalli fixi Mercurialis.

Mercurium solum & per se sublima crebrò, donec nullas feces post se relinquat, & instar olei in fundo vasis fluat: tum Mercurius factus erit lapis pellucidus, instar Cristalli. Hunc benè pulverisatum, clauso vase, in Balneo Mariæ tene, donec solvatur in aquam, quæ quasi vinum est in aspectu. Hanc destilla per retortam vitream, ut quantum potest transire per destillationem illam, transeat. Residuum quod est, pulverisetur, & cum sua aqua imbibatur, ponatur ad solvendum in Balneo Mariæ, ut anteà: pòst iterum destilletur, repetaturque hoc omne toties, donec totus Mercurius in aquam convertatur.

NOTA.

De fine & effectu aquarum Mercurialium. Aurum quomodo ad fermẽti formã deducendum.

Sine menstruo vegetabili acuato non credo Salem aut Lunam solvi posse. Vidi namque mercurialem quandam aquam, longo tempore cum calce Solis excoctam, nihil tamen de ea solvisse. Aut igitur (ut Lullius docet) menstruo illo erit opus, aut necesse erit, ut aurum illum, quod pro fermento adhibetur, prius seorsim sit aut in solubilem formam, aut in viscositatem reductum: tunc enim similis forma in similem agere potest, quod aliâs nunquam fieret. Et hæc est ratio fermenta conjungendi, quod in omnibus tincturarum viscosis formis observandum est: nisi quis Mercurium cum menstruo conjunctum habeat, pro facienda Auri resolutione: aliâs in vanum laborat.

Alius modus viscosum reddendi Mercurium.

Adjungam hoc loco Mercurij sublimati quandam viscositatem, non quidem certam, sed utatur ea qui volet. Recipe Mercurij, ter sublimati, unciam unam, solve in unciis quatuor aquæ pluvialis, in qua tamen prius resolutæ sint boracis, unciæ duæ. Destilla in cineribus, & manet Mercurius in fundo: abstrahe adhuc quinquies, & invenies Mercurium fluentem, tanquam cera, & fixum, quò diutius moratur in igne, eò pulcrior in fusione evadat. Huic da fermentum & tinges.

Finis Tincturæ Beati Thomæ.

Sequitur.

Sequitur

PARACELSI TINCTVRA EX SOLO sulphure: desumta ex lib. de Natur. rerum lib. 1. & 5. IX.

Mortificatio sulphuris fit, quando adustibilis & fœtens ab eo aufertur pinguedo, & in fixam convertitur substantiam: quod sic perficitur. *Qua ratione Sulphur possit mortificari.*

Recipe sulphuris communis citrini, in pulverem redacti minutissimum, aliquod pondus, & tertia vice ab eo abstrahe aquam fortem acerrimam: tunc remanebit sulphur in fundo, atri coloris: illud abluatur aquâ communi dulci, destillando, quousque aqua omninò dulcis ascendat, neque ullum sulphuris fœtorem redoleat. Hoc igitur sulphur in clauso reverberatorio in morem Antimonii reverbera. Et primò efficitur album, pòst citrinum, & tandem rubeum instar cinnobaris. Eò ubi deduxeris ipsum lætare, quia hoc initium est tuarum divitiarum. Sulphur hoc reverberatum quodvis Argentum tingit in aurum excellentissimam, & corpus humanum ad summam sanitatem reducit, ultrà quâm scribere par est: tantæ & tam eximiæ virtutis reverberatum & fixum istud est Sulphur. *Reverberatio Sulphuris.*

Recipe istud Sulphur reverberatum, & ei affunde Spiritum vini, cum quo Essentia Quinta sulphuris extrahatur: abstructo posteà Spiritu vini, Quinta sulphuris essentia rubea apparet, & instar Rubini pellucida. Est hoc ingens, & excellentissimum arcanum pro transmutandis metallis albis, & Mercurio vivo in fixissimum Aurum coagulando. Hoc igitur Secretum, tanquam ditescendi thesaurum ingentem, commendatum tibi habeas, & meritò vel hoc unico transmutandi metalla artificio contentus vivas. *Extractio Quintæ Essentiæ ex Sulphure fixo.*

Observandum tamen, ut cùm aqua fortis à sulphure abstrahitur, quatuor transversos digitos emineat, & refundendo aquam fortem postremò ad siccitatem, usque hoc Sulphur subnigri coloris abstrahatur. Quintę hujus essentię extractæ in Spiritu vini, in periculosissimis morbis, dosis est guttarum quatuor vel sex, quotidiè usque ad solidam restitutionem. Sumta verno tempore, si quis dicto modo ad dies 28 utatur, juventutem revocat. Contra pestem sumantur guttæ *Notabile.* *Usus hujus Tincturæ in morbis.*

sex vel

sex vel septem in aqua tormentillæ, in vino, aqua nucum, vel oleo juniperino, sic tamen ut sudor subsequatur.

Finis hujus Tincturæ Paracelsicæ.

Sequitur

X. *PROCESSUS PARACELSI NOBILISsimus, quem paucissimis verbis in Tinctura Physicorum exposuit cap. 4.*

Paracelsi verba de tinctura Physicorũ

Ico vobis, ut non accipiatis, nisi de Leone, sanguinem ejus roseum, & de aquila: gluten album. Hæc postquam conjunxeritis, coagulate secundum processum Antiquorum. Et sic habebitis tincturam Physicorum, quam investigârunt multi, paucissimi verò eam invenerunt. Hucusque Paracelsus.

Explicatio sententiæ Paracelsicæ.

Hîc certè nullo commentario opus erit illi, qui antecedentes Lulli, Gebri, & Thomæ Processus intellexerit. Viscosum Mercurium intelligit Paracelsus; quem glutinosum hîc vocat. Is quomodo paretur, jam anteà à nobis monstratum est.

Quis sanguis sit ille rubeus Leonis, facilè est intelligere. Sive enim Solis animam, sive, quod facilioris laboris, & ejusdem efficaciæ est, Quintam sulphuris fixi Essentiam rubeam pellucidam, viscositati Mercurij miscueris: quis non videt, in coagulatione Mercurium (quandoquidem glorificatus est, & subtiliatus) non in metallum, sed nobilius quiddam, mitiori præsertim igne, non fundente, coagulari. Non credo in rerum natura reperiri posse Processum isthoc vel celeriorem, vel nobiliorem, facilioremve.

NOTA.

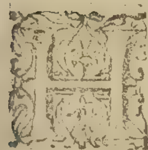
Theoph. Paracelsus, aliis in locis suorum scriptorum, intelligit per GLUTEN Tartarum: quod etiam R. Lullius annuere voluit.

Finis hujus Tincturæ Paracelsicæ.

Sequitur

Sequitur

MODUS PERVENIENDI AD TINcturas per Mercurios corporum perfectorum. XI.

Hoc in loco primùm opus est, ut exactè teneamus modum, quo facilè metalla cuncta, præsertim verò duo perfecta, Aurum & Argentum, sine ullius Mercurialis substantiæ additione, per se sola in vivum, & (si lubet) currentem Mercurium reducantur. Artificium quidem aliâs satis occultum: possibile tamen & certum. Et licet non una ad hanc rem sit methodus, & una fortè alterâ melior, & celerior: eam tamen nunc proponemus, quam ipsa experientia nobis comprobavit, testibus oculis manibusq; nostris. Ea autem Methodus & ratio sic se habet. Tenendus modus, quo metalla ad Mercurium reducuntur.

Primò metallum est solvendum in aquam: Luna per aquã fortem communem: Sol verò per aquam Regis, quæ fit, si tribus unciis aquæ fortis vulgaris, uncia una triti salis armoniaci adjungatur. Modus faciendi Mercurios corporum.

Post solutionem aquæ per alembicum sunt abstrahendæ usque ad oleitatem, iterumque effundendæ, hocque tertiâ vice faciendum: tandem omni vi ignis aquæ cum spiritibus sunt elevandæ. Calci siccæ affundatur vini Spiritus, ter aut quater, etiam abstrahatur per alembicum, Calcem hanc cum æquali pondere salis tartari triti in vase repone (addunt alii, ut & ego feci, partem Salis armoniaci dimidiam) & affunde acetum distillatum, ut supernatet. Vel, accipe calcem metallicam, & dimidiam salis armoniaci partem adde, & superfunde oleum tartari, ut supernatet. Materiam benè occlusam in Balneo Mariæ sine putrefieri, vel digerere per dies viginti. Tum exime vas & primò omnem humorem aufer per destillationem: postea siccatâ jam materiâ, affunde aquam calidam, ut salsedines in ea solvantur: ubi subsederit turbedo, eam infunde per filtrum & aliam aquam infunde, donec omnis salsedo sit extracta, & calx edulcerata. Hanc resicca, siccatam in vitreo alembico magna vi sublima: & ostendit Mercurius, vivus interdum, si omnia salia fuerint remota: mortuus verò in forma Mercurii vulgaris, sublimati, si salia remota non fuerint. Sin volueris habere Mercurium currentem, eum qui mortuus ascendit, cum tartaro calcinato permisce, & calce vivâ, & per retortam Mixtio salium. Putrefactio. Edulceratio. Sublimatio. Vivificatio.

tortam in aquam frigidam igne urges, & habes Mercurium corporis perfecti vivum.

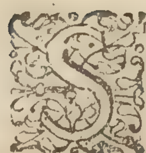
Mortificatio. Si ex vivo mortuum facere volueris, necesse est, ut ipsum cum sale communi & vitriolo, more vulgato, sublimes, sicut vulgaram Mercurium.

Vsus secundus.

XII.

MERCURIORUM E CORPORIBUS *extractorum.*

Mercurius corporis non vivificatus quomodo fiat Tinctura.

I Mercurium corporis perfecti habueris non vivificatum, sed instar Mercurii sublimatum: hanc auri nivem (ut appellat Augurellus) in vasculo vitreo sive ampulla inclusam, percoque in igne Balnei, vel putrefactionis fortissimæ, & invenies materiam, quæ in se ipsa solvitur paulatim; donec resolvatur tota, quæ postea rectà in igne debito coagulatur, & colores in opere requisitos paulatim commonstrat, atque hac ratione ex solâ viscositate Mercurii corporalis perveniens ad tincturam albam vel rubeam velocissimam penetrantem, & celerrimæ fusionis.

Multiplicatio eius. Hæcque Medicina multiplicatur, si denuò resolvatur cum additione novi Mercurii, ejusdem originis, & per suos gradus excoquatur. De hoc usu Mercurii corporalis sequentia verba scribit Theophrastus in suo libello, quem de Lapide scripsit, eique nomen fecit: Manuale Philosophorum: cujus verba sic habent: Cum Mercurio isthoc, è corpore Solis

Verba Paracelsi de usu Mercurii non revivificati. sublimato, tutò procedere potes in cura morborum periculosorum complurium, qui communi & tritâ Medicinæ viâ curari non potuissent. Quin insuper in aquam, vel in oleum reducere cum poteris, & in rubeum convertere pulverem, eoque uti ad omnia in re medica tibi necessaria. Postquam verò Electrum tuum fuerit, modo dicto, corruptum, & ulterius, ad adipiscendum exoptatum finem, procedere volueris: Accipe Electrum hoc in volatilem naturam perductum

Mercurii corporalis resolutio Philosophica. (quantum equidem ad perfectionem deducere optes) impone Ovo Philosophico, & probè sigillo occlude, ne quid expirare queat, permitte stare in Athanore tam diu, donec per se sine aliqua additione desuper solvi incipiat, & in isthoc

pelago,

pelago, in medio illius insula quædam appareat, quæ indies diminuitur, tandemque in attramenti sutorii colorem transit. Isthæc nigredo avis illa est: quæ de nocte sine alis volat, quæque primitus cœlesti rore per crebrum ascensum & descensum, in nigredinem corvini capitis conversa fuerit. *Color Lapidis.*

Posteà ex ea fit pavonis cauda, & consequenter cygneas acquirit sibi plumas: tandemque summè intensum, totius Mundi ruborem adipiscitur. Rubor ille, igneæ suæ naturæ est indicium, per quam omnia corporis accidentia expellere, & emortua frigidaq; membra reficere potest. Hacque medicinâ, consentientibus cunctis Philosophis, in unico vase, unica fornace, unico igne, eoque indesinente, vaporosoque præparari, & ad finem usque deduci potest. *Vnitas materiæ, vasis, fornacis & ignis.*

Sciendum autem Electri solutionem fieri non posse, nisi circulum sphærarum septem tertiâ vice exactè percurrerit. Hic enim numerus est ipsi competens, ipsumque perficiens (sunt dies 21. quia septem sphærarum circulus, septimana una est) quare animum & diligentiam tuæ præparationi adhibeat, utpote quæ solutionis causa est: & ad glorificatum & spiritualisatum Electrum, Arcano tartarisato utere ad abluendas superfluitates, quæ in præparatione accesserunt, ne in cassum labores. Neque etiam de arcano Tartari aliquid residuum remanere debet cum Electro, sed solummodò circulariter cum eo, ad numerum modò positum, procedatur: & sic facilè (postea) in Ovo Philosophico, & igne vaporoso, per se, in aquam Philosophicam, quæ aqua viscosa appellari solet, convertitur: seipsam quoque coagulabit spontè, omnibusque coloribus apparebit. Tandem verò summo rubore decorabitur. Hucusque Paracelsus. *Qualis præparatio requiratur, ut solvi possit in viscositatē Mercurius corporis revivificati.* *Modus solutionis*

Ne autem posterior iste paragraphus aliquantò obscurior videatur, necesse est, ut Paracelsi præparationem paucis huc adducam, quæ sic habet. *Explicatio processus Paracelsici.*

Primò, conficit aquam Regiam ex sale petræ, & sale armoniaco sublimato: & hac aquâ resolvit Aurum, per Antimonium prius defecatum.

Secundò: aquam Regis ad medietatem per alembicum abstrahit, residuum per 24. horas unà cum vitro obturato. in cellam frigidam locat, & nascuntur lapilli eodem prorsus colore, quo pulcerrimum succinu resplendere in diaphaneitate videmus. Residuam aquam iterum ad dimidiam partem abstrahit, & in cella locat, sicque repetit, donec nulli amplius flavi aut lutei Cristalli oriantur. *Lapides Cristalli succinei.*

Tertiò: hosce Cristallos conteris cum medietate Salis

Armoniaci ſublimati: hoc eſt dimidium pondus, quod ponderaverat aurum, ante ſolutionem, de ſale Armoniaco ſublimato, conterendo miſcet.

Quartò: aquam fortem ſive Regiam ſuperfundit novam, eamque ſepties abſtrahit, ita tamen, ut ad oleitatem, non uſque ad ſiccitatem deſtilletur. Cùm verò ſeptimâ vice aqua virtutem & acredinem amittit, abſtractâ iſthac, novam affundit, & eam ſepties abſtrahit: iterum tertiò novam ponit, & ſepties, ultimaq; vice ad ſiccitatem abſtrahit. Abſolutus eſt igitur Circulus trinus ſeptenarum ſphærarum, & ad ſpiritualitatem jam paratum Aurum.

Cohobatio.

Quintò affundit Spiritum vini tartariſatum (hoc eſt, qui ſupra tartarum calcinatum diebus quibusdam ſtetit) eoque ſalſos ſpiritus, materiamque ſalinam reſolvit & abluit, donec omnis ſalſedo recedat. Tunc deſtillatione reſiccat: tandemque vehementiori igne in ſublime elevat. Aſcendit pulvis citrinus, qui revivificatur, ſi volueris: ſin non revivificatur, per ſe in ovo Philoſophico, & igne vaporoſo in aquam viſcoſam reſolvitur.

Spiritus vini tartariſatus.

Vſus ſecundus

XIII. *MERCURIORUM E CORPORIBUS extractorum.*

Poſtquam Mercurius corporis fuerit confectus, & in ſuam viſcoſitatem decoctione mediante, reſolutus, tunc eundem aliqui Philoſophorum non ſolum per ſe, ſed cum addito fermento albo vel rubeo coagulant, ſicque celerius ſe ad coagulationem pertingere poſſe putant. In addendo verò fermento non unus ab illis obſervatur modus, ſed præcipuè hi ſequentes.

Mercurii corporalis coagulatio in Medicinã fermenti.

Aliqui adjungunt ei Aurum, vel limatum, vel foliatum vel ſubtiliter calcinatum & reverberatum. Alii per menſtruum vegetabile, antequam id cum Argento vivo miſceatur, Aurum calcinatum reſolvunt & in limoſitatem reducunt, quam poſtea Mercurio viſcoſo adjungunt, & ea ſimul coagulant.

Varii modi fermentorum.

Alii aurum amalgamant. Amalgama terunt cum Cinabrio, & in reverberatione Mercurium abigunt: calci reſiduæ addunt cinabrium novum, rurſusque abigunt per reverberationem. Hoc toties reiterant, donec aurum fiat

rubei

rubei coloris, aliquid fuſcedinis habens, & hoc aurum pro fermento apponunt.

Alii ex auro ſic præparato (aut etiam per crebras ſolutiones præparato) extrahunt tincturam, ſive animam, quam cum viſcoſitate ad debitum tempus excoquunt, usque ad plenariam Tincturam.

Vltimus tamen hic modus, cum ſecundo, eſt optimus: primus verò & tertius debilior eſt.

Quia verò etiam extractio animæ paucis nota eſt, modum ejus etiam hoc loco docebimus, qui talis eſt. Primò: Aurum vel ſolutionem cum oleo ſalis, vel per antè enarratam (in tertio modo) reverberationem calcinatum, vel aurum foliatum cum ſaccaro candido optimè tritum, eo rurſus diligenter elutum: accipiatur, eiq; ſequens Spiritus vini infundatur, & in lento calore digeratur, donec tingatur Spiritus vini. Hoc effuſo novus ſpiritus affundatur, & digeratur, donec coloretur. Continuetur hoc, usque dum auro rubor omnis fuerit extractus, nihilque amplius tingatur Spiritus vini. Tinctum vini Spiritum omnem confunde, & in Balneo abſtrahe Spiritum vini, & remanet in fundo oleum rubeum, quod eſt anima Solis: Et ſi omnem abegeris humorem, in rubeum terminatur pulverem. Modus extrahendi animam Solis.

Hanc animam ſi miſcere volueris, miſce, cùm adhuc eſt in forma olei. Sic enim miſcebitur cum Mercurio viſcoſo, tanquam aqua mixta aquæ, inſeparabiliter. Reſiduum verò de Spiritu vini leni calore facilè evaporatur: viſcoſæ namque materiæ non tam facilè aſcendunt, quin prius Spiritus vini evanuerit. Quomodo anima miſçeri debeat.

Spiritus vini ſic præparatur. Tartarum ſubtiliter tritum elue, & edulcera cum aqua pluviali deſtillata, quinquies, donec acedo in aqua non ſentiatur Huic calci ſiccatæ ſuperfunde ſpiritum vini, ut extrahat quantum poteſt. Hunc Spiritum per Retortam, cum recipiente benè munitam, deſtilla, & habes. Spiritus vini tartariſatus.

Vſus Tertius

MERCVRIORVM EX CORPORIBVS *perfectis extractorum.* XIV.

QVidam operati ſunt cum Mercurio Solis vel Lunę revivificato, currenti. Et modus ille ſimpliciſſimus quidem eſt, duos autē defectus habet Primò enim Lapis ſic confectus caret ut plurimùm fuſione & Coagulatio Mercurii corporalis revivificati.

ingressione, & difficulter multiplicatur. Deinde admodum paucas partes tingit. Modus autem hic est.

Duplex coagulandi ratio.

Alii solum illum Mercurium coquunt sine fermento: Alii verò fermentum Solis vel Lunæ conjungunt. Non tamen si fermentum addatur, magno opus est artificio, sed simplex & nuda vel tenuiter limati, calcinati, aut foliati auri pro lubitu (quod pondus) fit adjectio.

Modus coagulationis.

Vterque modus sic in decoctione regitur: Datur materiæ vas vitreum cum rotundo ventre, & collo valdè longo: collum illud semper tenetur apertum: inhumatur vas illud in arenam, ita ut supra ventrem ad digiti transversi altitudinem arenâ tegatur materia. Datur ignis ab initio per paucos dies lentus: postea tantus, ut manu vas supra arenam contingere non liceat. Hic ignis si continuetur, invenies spacio mensis materiam rubeam, & præcipitatam. Hinc semper auge ignem, donec etiam validissimum ignem perferre queat, & fit rubicundissima materia, ignem non refugiens, sed in eo gaudens.

Ignis ratio.

Fixio.

Calcinatio, solutio, & coagulatio sive ceratio.

Hanc materiam fixam per aliquot dies calcina, sicuti in processu Gebrico dictum, resolve, rursusque coagula: idque quò sæpius repetas, eò melius perfeceris, & fusionem faciliorem ipsi materiæ præstiteris.

Multiplicatio.

Multiplicatio illius hæc est: Vt pari pondere huic soluto, coagulato & fusibili Mercurio, novum Mercurium perfecti corporis adjungas, & per omnia regas, ut prius, tum & breviori tempore ad fixionem redit, & invenies materiam tuam viribus & cumulo auctam. Vbi verò tertiâ vice cum Mercurio corporis multiplicaveris, in posterum Mercurio corporis tibi opus non erit, sed sufficit Mercurium vulgarem sublimatum, & revivificatum, superiori pondere & regimine apponere.

Modus prior excellentior

Quidam tamen in hoc ipso regimine subtiliore modo usi sunt, longius quidem tempus insumentes, at perfectiorem operationem attingentes. Mercurium nimirum perfecti corporis vel per se, vel cum fermento incluserunt vitreo vasculo, cujus os luto obturarunt, non hermetico sigillo: ut videlicet respiranti locus dari possit aquositati currentis Mercurij; neque tamen de ejus nobiliori materia quicquam evanesceret.

Ignis modus.

Hoc rexerunt igne lento, neque tamen adeò lento, quin exhalatio aqueitatis Mercurij fieri potuerit. Hi viderunt materiam paulatim constringi, & in atrum pulverem corrugari, humoremque amittere, & in mortuam quasi calcem decide-

decidere. Huic materiæ, nec dum auxerunt ignem, sed longo tempore eam decoxerunt calore priore, donec colorum vicissitudinibus transactis, albedinem quandam fulgidissimam viderunt.

Colores.

Cumque paulatim auxerunt ignem, & materia illo augmento rursus fusibilis fuit facta in modum ceræ: Hac materia usi fuerunt pro tinctura alba. Sed igne denuò paululum aucto, ad citrinitatem processerunt, in qua materia iterum dirui cœpit in pulverem. rubore autem oriente, majore rexerunt igne, fusionemque facilem sic recuperaverunt, ut instar vitri materia extra ignem frangibilis & rubea, in igne verò tanquam cera fluens se haberet.

Ignis augmentum

Hi artifices custodiverunt ab initio decoctionis humidum radicale Mercurij, & non nisi id humidum, quod aquosum, heterogeneum erat, exterminarunt, ex quo postea bona spissatio & fusio mollissima consequuti est. Valde autem prolixus est iste processus, ita ut triennium aut biennium usque extendi possit. Nullis vero eget solutionibus, sed post primam præparationem unico vase, unica sola fornacula, & unico regimine perficitur. Similiter & in multiplicatione facilioris laboris est: Sufficit enim ei æquale Mercurij vulgaris summè parati partem addere, & primo igne lento regere usque ad nigredinem: pòst paulò fortiore usq; ad albedinem: demùm intensiore usque ad veram rubedinem. Et hæc multiplicatio procedit in infinitum. Sed quia in ignis regimine plurimùm situm est, si quis isthac via procedere velit, de igne illo peculiariter aliquid dicendum. Nimius etenim si fuerit, tum simul omnes Mercurii, & homogeneæ, & heterogeneæ partes elevantur, nullaq; fieri potest partium inspissatio, sed evanescunt omnia. Tum si nimis lentus fuerit, si centum annis in igne detineretur Mercurius, nulla tamen vera alteratio sequi poterit. Iterùm ignis directè sursum tendens, periculosior est, dum videlicet facile viscosior pars Mercurii ascendere potest. At invenerunt igitur Philosophi talem ignem, quem siccum vaporosum dixerunt, qui aut ex omni parte vas æqualiter calefacit, aut desuper descendit. Ille enim delet aquositatem, eamque suo calore consumit, & partes homogeneas arctius cogit in unum, ex quo bona spissatio & coagulatio sequitur necessario.

Intentio horum artificum.

Commoda huius Processus.

Multiplicatio.

Ignis regimen artificii huius nervus.

Modus ignis debiti.

Hic ignis rectè formatus signum præbet atri pulveris, circa massam apparentis. & indies se multiplicantis: si remissior fuerit, in eodem statu permanet materia: si justo major, rubedo quædam ad latera vasis apparet: quod si eveni-

Signa quibus ignis dignoscitur.

at, temperandus est ignis, aliâs fusionem in lapide deperdes. Et hoc de igne.

Pondus est prorsus arbitrarium, neque adeò multum refert. Possunt ad unam fermenti partem de Mercurio adhiberi partes sex, octo, decem, vel etiam duodecim. Quò minus fuerit de corpore, eò penetrantior erit tinctura: celerior autem coagulatio.

Ponderis ratio.

Vsus quartus

XV. *MERCVRIORVM E METALLICIS perfectis corporibus confectorum.*

Coagulatio Mercurii corporalis cũ simplici fermento Solis.

Accipe Mercurii Solis partes tres, Auri subtiliter limati partem unam, fac amalgama.

Hanc massam impone in phiolam cum longo collo, loca in cineres, vel arenã, ita ut per transversum digitum emineat arena supra ventriculum ampullæ: collum verò vitri gossipio obturetur. Da ei ignem secundi gradus: & exacto mense invenies præcipitatum rubeum pulcerrimum. Hic in re medicâ propemodum idem operatur in corpore humano, in morbis incurabilibus, quod Lapidi Philosophorum adscribitur. Dosis ejus est à grano uno usque ad tria.

Alius modus sed ad Medicinã accommodatior.

Vel: Sume amalgama, & impone tali phiolæ, cujus collum intret ventrem, ad longitudinem articuli digiti, ad latus colloca hoc vas, & contege cum arena, ita tamen, ut in summitate ventris detecta maneat vitri particula, ad latitudinem dimidii bacii circiter. Da ei ignem secundi gradus, & sublimatur, parsque ejus per calorem supernè iterum deturbatur. Quotidiè autem collum circumgirandum, ita ut quę pars detecta fuerat, ad fundum vertatur, & fundus ventris superiùs emineat: quò sic possit permanere in continua sublimatione, usque ad ejus plenariam præcipitationem & fixionem. Servatur etiam hoc modo aliquid de fusione, quæ superiore modo deperdi potest. Hic tamen posterior modus propriè ad medicinam spectat prior autem modus ad eum, quem hîc præcipuè tractamus, usum, accommodatior est. Pergamus igitur.

Augmentationis ratio.

Postquam per mensis spatium Mercurium tuum Solarem vel Lunarem præcipitasti cum suo fermento: tunc exime & contere. Porrò adde ei de Mercurio vulgari purgato, quartam partem: hoc est, si materia ponderaret tres drachmas, adde

adde de Mercurio vulgari drachmam unam. Rege per omnia per mensem, sicuti fecisti anteà: & invenies materiam tuam rubeam auctam: Cui rursus quartam partem sui (quantum tunc ponderat) adde, & rege per mensem. Sicque per Arithmeticam progressionem ascendendo, ad placitum tuam materiam augere poteris. Proportio

De hoc, si quid in usum tuum conferre volueris; accipe partem aliquam, pone in phiolam cum longo collo in arenam, ut anteà sed nihil amplius de Mercurio adde: & da ei ignem fortiorem uno gradu per mensem, aut viginti dies. Tum verò phiolam obduc bono luto: aut accipe phiolam terream vitreatam confectam de terra optima: & impone in ignem, ut igniatur: quemadmodum vasa in igne tenentur in confectione aquæ fortis, donec figatur omninò, nihilque ascendat. Hanc materiam reduc in cinericio, aut cum borace, & habebis Aurum vel argentum, pro ratione Mercurii corporalis, & primi fermenti. Reliquam materiam auge, ut prius. Augmentati. Fixatio. Augmenti reductio.

Sequitur

PROCESSVS QVORVNDAM EX ANtiquis. Ex Mercurio vulgari, & Sole vel Luna. XVI.

Opus ex Mercurio vulgari, & Sole vel Luna.

QVemadmodum in tertio usu Mercuriorum corporalium dictum est, quomodo à currenti forma in tincturam coagulentur: id etiam hoc loco pari modo omninò intelligendum est.

Loco enim Mercurii corporis aliqui per omnia cum Mercurio vulgi purgato fecerunt similiter. Ideoq; ne repetamus eadem, remittimus lectorem ad secundum modum usus tertii Mercuriorum corporalium, ubi regimen, colores, ignem, & pondus pertractavimus sufficienter.

Iam verò tantùm breviter monebimus, in quibus uterque hic Processus à se invicem differant. Differentiæ huius operis, & illius, quod in tertio usu Mercuriorum corporalium est positū.

Primò: alter utitur Mercurio corporali: alter verò Mercurio, è corpore perfecto educto,

Secundò: Hic priùs per sublimationem Mercurium purgat: Ille verò, quia ex corporibus perfectissimis, & à natura summè depuratis, Mercurium extrahit, labore purgationis opus non habet.

Tertiò: Mercurii corporum citius coagulantur, quia fuerunt aliquando corpus perfectum: quàm Mercurius vulgaris, qui nunquam antea fuit corpus.

Quartò: Majore in Mercurio vulgi cautelâ opus est in ejus coagulatione: aquosæ enim partes non tam facilè (Mercuriosis à natura implexæ) separantur, quàm à Mercurio corporis, cui per artificium accidentariò supervenerunt.

Quintò: ut faciliùs Mercurius exsiccetur, sumunt quidam Solis & Lunæ partes æquales: has colliquatas limâ frangunt, & novem partibus Mercurii miscent. Luna enim suâ siccitate facilius humidum Mercurii ebibit. In reliquis æqualiter sese habent.

Sequitur

XVII. Adscriptus Petri Gregorio & Arnoldo.

PROCESSVS COAGVLANDI AMALgamata per Spiritum sive Animam Saturni.

Causa qui bus aliqui ad hunc processũ fuerunt permoti.

Videntes aliqui difficultatem magnam in Mercurii coagulatione, & ignem desuper sive supernè regendum ignorantes: animadvertentes etiam: in Saturno vim quandam esse, Mercurium vel solo odore & fumo coagulandi: ingeniati sunt modum, quo tenuissimam & purissimam spiritualem è Saturno naturam clarificatam extraherent: sicque duplici capistro, fermenti, & animæ Saturni Mercurium retinerent. Qui modus hac ratione conficitur.

Processus. Recipe Solis limati, aut foliati unciam unam, & Mercurii purgati uncias sex: fac amalgama.

Contritio. Hoc amalgama super marmore benè contere, & contерendo per integrum diem quatuor uncias de anima Saturni permisce. Coctio I. Hanc materiam impone vasi instar phiolæ, obtege os ejus cum bono parmo seu filtro, & tabulam superpone. Pone super ignem lampadis: & singulis septimanis vas bis detege, & si quid ascendit, ad fundum dejice.

Coctio II. Continua hoc per dies triginta. Postea pone in aliud vas & rege, & post dies sexaginta invenies nigredinem, postea Coctio III. albedinem, postea citrinitatem, postea rubedinem. Hunc pulverem impone in phiolam cum lõgo collo benè perlutatam, &

tam, & per dies quindecim da mediocrem ignem ſubtus & ſuprà: & invenies pulverem ad ſupremam ſanguineam rubedinem, & perfectam medicinam deductum, cujus pars una tingit partes crudi Mercurii quinquaginta, quàm velociſſimè, in aurum perfectum. Sunt qui hoc opus ad album, diebus quadraginta: ad rubeum verò, diebus nonaginta, perfici aſſerunt. Tinctura.

Anima Saturni ſic extrahitur.

Minio affunde acetum deſtillatum, ut tribus aut quatuor digitis emineat: digere horis viginti quatuor, effunde acetum, fac ut prius: idque ſemper repete, donec ſufficienter de anima extraxeris, ad placitum. Poſtea confunde acetum id omne, & in Balneo abſtrahe, & manet in fundo oleum, quod eſt dulce, & eſt anima Saturni. Extractio animæ Saturni.

Quidam hoc oleo utuntur, idque amalgamati ſuperfundunt: Alii verò abſtrahunt humorem usq; ut ſit materia quaſi Criſtallina, & conteri poſſit Alii hanc animam toties ſolvunt, rurſusque per aceti abſtractionem coagulant, donec lentiſſimo igne fluat, ut cera. Et hic modus reliquis præferendus videtur. Varii modi utendi animâ Saturni.

Finis hujus proceſſus.

SERIES TRACTATVVM HVIVS Philosophiæ Chymicæ.

I. De triplici præparatione Auri & Argent huic Arti summè necessaria, vera & non fucat demonstratio.

II. De vera & recta ratione progignendi Lapidis Philosophici, seu Salis Argentifici & Aurifici dilucida & syncera explicatio.

His adjecti sunt Canones decem, totius operi Basim constituentes.

CVM

Bernardi G. Penoti à Portu S. Mariæ Aquitan Epistola, præfatione, & marginalibus Annotationibus.

SERE-

SERENISSIMO ET ILLVSTRISSIMO PRINCIPI, MAVRITIO LANDTGRAVIO HASSIÆ, COMITI CATZENellenbogen Dietz, Ziengenhaim, & Nidda, Excellentissimo Domino suo Clementissimo.

Mpudentis profectò, non probi viri, sit (Illustriss. Princeps) aliorum sibi opera vendicare, eaque pro suis ædere. Hujus igitur libri quem SEREN. T. CELSITUDINI *audeo offerre, cùm author non sim: imò is sit alterius, qui ejus partes aliquas ante suum è vivis excessum quibusdã viris consecrarit, ne Plagiarius censear, aut temeritatis jure argui possim,* ILLUSTRISS. T. CELSIT. *consilij mei de edendo, deq; illi offerendo libro rationes exponere constitui* FRANCKENTALII *annis ab hinc plus minus tribus agens, cùm jucundissima fruerer cõsuetudine* IOHANNIS BARTHOLOMÆI BURGGRAVII *Landtscribæ Nostadiensis, viri Doctrina & pietate ornatissimi, quiq; scripta mea præsertim Apologiam pro paracelso adversus Thomam Erastum, & alios candidatos, negantes Metalla quoquo modo parata, humanæ naturæ prodesse, legerat. Is aliquando à me quæsivit, Num Doctiss.* GASTHONIS *Clavei librum adversus* THOMAM *Erastum legissem. Neganti id mihi, librum ipsum non modo obtulit, sed etiam in perpetuum amicitiæ monumentum dono dedit: ea tamen lege, ut lectum in publicum ederem: affirmans primam ejus partem nulli hactenus consecratam. Accepi cum libro conditionem, missisq; aliis omnibus serio lectioni incubui. Et inter legendum Marginales anno-*

annotationes addidi. Cumq; ex seria lectione deprehendissem authoris animum fuisse, non in tenebris librum abdere, sed omnibus scientiæ filiis ipsum communicare, ut lib. 2. cap. 38. & circa hujus Apologiæ finem author testatur (inquiens) quòd si ea quæ prioris quæstionis & confirmationis stabiliendæ gratia scripsi vobis, qui hæc perlegatis, grata intellexero. De cæteris quoq; quæstionibus Deo O. Max. favente, luculentius posthac aliquid editurum esse. Idq; abstrusum magis, & majori admiratione dignum, omniumque utilissimum: & alibi idem author, Forsitan qui hæc perlegent ante aut post obitum nostrum nostri memores erunt. Cùm hæc animadvertissem à quibuscunq; potui typographis percunctatus sum, num typis excusum alicubi scirent. Hoc cùm inficiarentur, eximios tanti viri labores diutius latere, & Chymicæ studiosos eorum lectione privari æquum non esse existimavi. Et est revera, hoc nostrum seculum impostoribus plenum, qui nec ipsis Principibus nedum infimæ sortis hominibus parcunt. Video enim reges, & Magnates ab istis Agyrtis decipi, qui ementitas & sophisticas chymiæ artes, pomposa specie vendentes, illos argento emungunt: unde fit, ut ingens numerus, tum sophistarum, tum sophisticarum fraudũ quotidie oriatur, ob quas, ars chymiæ laudatissima, non solùm detrimentum patitur, opprimitur, adulteratur, ipsiq; chymistæ invisi omnibus redduntur, vitam, tempus, sumptusq; in vanas operationes frustra impendentes, sed & in respub. gravissima damna redundant. Ea siquidem est multorum vafricies, ut simulata experientia in chymicis, ficta amicitia, pollicitationibus variis, fraudulenter ab aliis artes expiscentur, easq; sibi vendicent, & venales circumferant, quæ ab aliis magna postea redimuntur pecunia. Expertus loquor: abs

me, n.

me n. ejusmodi nebulones aliquãdo extortos de chymia manuscriptos commentarios, ingenti postea pecuniæ vi, ut proprios distraxerunt. Pessimum genus hominum. Quodq; si à Magistratu pro merito plecteretur, minus esset fraudium: minus artis discipuli hallucinarentur, breviq; ars vera & syncera ex larvis illis sophismatum emergeret. Ego isti malo, ut pro mea virili remedium afferrem Gastonis CLAVEI librum in tenebris diutius latere non passus sum, edendúmq; curavi. Quod ex superioribus annis etiam à me præstitum est, in aliis ejusdem argumenti opusculis quibusdam, quæ dedicare haud veritus sum, SERENISSIMIS ET POTENT. PRINCIPIBVS. ELECTORI PALATINO: CHRISTIANO ANHALDINO: ET ERNESTO FRIDER. Marchioni Badensi, qui tractatus Serena ad modum fronte à tantis Principibus excepti fuerunt.

Cum verò diu multumq; cogitassem cujus patrocinio utendum mihi foret, isti ut libro gratiam & authoritatem conciliarem LANDIGRAVIORUM HASSIÆ familiæ mihi in mentem venit, quæ cum seculis omnib. Germaniæ Decus, patriæ lumen, Musarum Domus, Religionis propugnaculum fuerit: In eaque excelluerint Heroes illi sanctissimi, parens & Avus tuus, Christiani orbis clarissima lumina: qui hostium Ecclesiæ Tyrannidi toties sese objicere non dubitarunt. Avitarum verò virtutum, heredem te, & possessorem viderem, qui Marti & Minervæ, simul sacra faceres, liberalitateq; erga exteros, omnes Principes facilè vinceres. Idq; cum SEREN. Angliæ REGINA commune haberes, ut omnium gentium, omnium idiomatum probè gnarus, cum omnibus posses absq; interprete colloqui: præterea in omnibus & singulis esses usq; ad miraculum instructissimus. Istam verò Philosophiæ Chymicæ partem, sic calleres,

leres, ut in ea mortales omnes facilè antecellas, patrocinium istud T. CELSITUDINI, *non sine ratione committendum existimavi. Tibi igitur (qua par est reverentia) hoc Munusculum (suo tamen sale conditum) Dedico, ut aliquod à me grati animi indicium habeas. Vnum est, quod vereri debeam, ne scil. mihi succenseas, quod sacra nostræ artis mysteria vulgo promiscuè pandere videar. Sed cùm omnia ab authore scripta, ita esse cogitabis, ut prophanos latere possint, Tuæque* CELS. *iisq; Solis qui ad* PARNASSI *verticem pertigerint, pateant, boni consules, quicquid hic à me factum est. Cæterum si quid post hac te dignum nancisci potero, id lubens impertiar. Accipe (Principum Clarissime) quod pro tenui nostra facultate conferimus, & majora deinceps obsequia splendidioresque fructus expecta:* DEUS OPT. *M. Tuam* CELS. *cum* SERENISS. *conjuge ad nominis sui gloriam diutissimè sospitet. Vale, Yuerdini.*

CELSITUDINI TUÆ
addictissimus.

BERNARDUS G. PENOTUS
A PORTU S. MARIÆ
Aquitanus D. P.

AD

AD AVTHOREM HVIVS Apologiæ.

NAturæ auriferas vires dum tentat Eraſtus
Inſitiæ jaculis evertere, percitus œſtro
Invidiæ, claram illuſtrat malè providus artem:
Namq; ex parte cavens libro maledicta refellit
Coveus emiſſo, quo tela retundit Eraſti
In caput: Et recipit demptum Argyropœia nitorem.

I. L.

Ad eundem.

Quid liber invicto duce ſtas? deficit Eraſtus
Nec potuit fixo ſiſtere in arma pede,
Quid metuis fruſtra valuis inhiare? receſſus
Et loca quæque tibi nobiliora patent,
Magna canis, magni eſt meriti decorarier iſto
Munere: Quis magnos iſta decere neget?
Ergò age, luce tua lucens audentior ito,
Principis invicti nomine tutus eris.

I. B. A.

Ad eundem.

Chryſopœia libris Medici damnatur Eraſti,
Quam nec dente premat lividiore Thean.
Sed tantæ illatum repuliſti dedecus Arti
Compreſti rabidas invidiæque faces.
Chryſopœia etenim per te rediviva niteſcit,
Iamque viget libris Argyropœia tuis.
Sic feret auratis te in cœlum gloria pennis
Et ſtudij capies præmia digna tuis.

Guilielmus Dubroc
Adoleſcens.

Ad

Ad eundem.

Sit tibi nulla licet ſuſcepta ex conjuge proles,
Vivere qua poſſis, non moriêre tamen.
Auriferas peperiſti artes prædivite Muſa
Argyropœjæ etiam diceris eſſe parens.
Hæc tibi perpetuos decus immortale per annos
Addent, legitimæ prolis & inſtar erunt.

Stephanus Gaſconius Adoleſcens.

AD LE-

AD LECTOREM.

BERNARDI C. PENOTI A PORTVS. MARIÆ AQVATAN.

Præfatio, in qua omnem totius artis potentiam & efficaciam in duobus consistere verbis ostendit.

ON est (amice lector) quod refricem diu agitatas illas quæstiones, quibus quæritur: An Ars transmutationum sit vera: cum anno proximè præterito, id gravissimorum virorum testimoniis, & authoritatibus, satis superque probaverim, quum hujus argumenti, plures sint libri editi: Lectores itaque ad eam remitto præfationem, quam non ita pridem, ei Dialogo, qui est inter Naturam & filium philosophiæ præfixi. Ridiculum verò foret, si in præsentia repetitionibus uterer: siquidem Author libri hujus CLAVEUS *adversus* THOMAM *Erastum disputans, ejusque argumenta omnia solidè refutans, firmissimis tum rationibus, tum demonstrationibus, (adde & certis experimentis) Artem veram certam & facilem esse ostendit, & confirmat. Quapropter qui authoritatibus & exemplis veritatem Artis tibi probari vis (Lector) hujus* CLAVEI *librum percurre. Sed antequã operari incipias, rerum naturalium causas prudenti consilio perpende, aut noli rem aggredi. Incauti prima fronte hunc librũ intuentes, implicabuntur. Tu (Amice lector) magno cum judicio, lege, relege, ora, labora & Deus Mysteriorum autor tui miserebitur. Hoc u-*

num te latere nolo, omnem potentiam & totius artis efficaciam, in duobus consistere verbis, nimirum, SOLVE & COAGULA.

Solutio duplex. *Solutio duplex est, Prior solvit corpora in Mercurium, id quod fit per Mercurium, Et inventa est ad particularia, quam istius libri Author sequitur. Altera verò in aquam Mercurialem, Hæc ad opus universale pertinet. Estq; transmutatio quædam corporum metallicorum in ipsorum primam materiam. Quam doctus hujusce operis Author negat fieri posse, & spiritus mineralium fixari cum perfectis corporibus, Raymundoq; Lullio refragratur, illud impossibile, Cujus opinionem non assequor: Imò contrarium: Authoritatibus plurimorum hujusce Artis virorum probo. Geber enim in tertia parte perfecti Magisterij cap. 32. de Auro (inquit) Aurum quoque est Metallorum pretiosissimum, & est tinctura rubedinis, quia tingit, & transmutat omne corpus, calcinatur & solvitur cum utilitate & sine utilitate, & est medicina lætificans & in iuventute corpus conservans. Frangitur facilè cum Mercurio: & odore Saturni teritur. Jupiter & Luna illi in substantia conveniunt. In pondere & putredine,* SATURNUS. *Ultimò verò Mars. Et est unum de maximis secretis naturæ. Cum ipso similiter commiscentur spiritus, & figuntur per ipsum maximo ingenio, quod non pervenit ad artificem duræ cervicis & pectoris. Hæc* GEBER. *Ex* SCALA *philosop. Spiritus congelantur beneficio dissolutionis naturæ fixæ, & corporis, & mixtionis illius, cũ arg, vivo: Et alius. Fige ergo terram, & aquam, ut aer possit figi in aqua: quoniã si aquã bene occidisti, omnia elementa occidisti, & mortua sunt. Hactenus. De his plura lege in libro qui septem claves Artis insigniur,*

Solutio per aquã Mercurialem ad opus universale spectat.

GEBERI opinio digna notatu.

Summè notandũ.

Libellus qui septẽ claves artis dicitur inquirendus.

tur, quem aliquando in publicum edam: unà cum tractatu aquarum Mercurialium, quibus quævis metalla in currentem Mercurium, reducuntur: si Æternus Deus Optimus nos superstites voluerit. His interim (Humane Lector) fruere & Vale: Et nostris lucubrationibus fave.

AUT HIC AUT NUSQUAM EST QUOD QUÆRIMUS.

DEUM TIME, ET PROXIMUM DILIGE.

ILLUSTRI

ILLVSTRI ET GENEROSISSIMO ATQUE SPLENDIDIDISSIMO D. JACOBO LAFFINIO, REGII ordinis equiti Aurato, Baroni d'Aus-busson,

GASTON DULCO S.

Ogitanti mihi, cui potissimum hos qualescunque labores meos dicarem, De triplici præparatione Auri & Argenti sine qua opus ad optatum finem perducere vix licebit vera & non fucata demonstratio, tu mihi unus omnium occurristi, qui hoc honore verè sis dignus. Nam tametsi Illustri genere natus, inter arma educatus, pro regij status defensione, hujusq; Galliæ nostræ, omniumq; salute viriliter & strenuè semper te gesseris, atque impetum aciei Hispaniæ inimicæ Lagniaco obsesso, cui à Rege præfectus eras, superioribus his annis fortiter sustinueris: nihilominus magno semper in honore apud te fuère literarum studiosi, & arcanorum naturæ perscrutatores acerrimi, præsertim in Argyropœia & Chrysopœia. Nec laboribus & sumptibus pepercisti ut ab his, qui callere artem hanc profitebantur, aliquid sæpius tentatum fuerit: scio multos apud te multis annis, tuis multisq; sumptibus plurima expertos fuisse, paucos viros probos, plures, qui montes aureos pollicerentur, nihil præstitisse. Quod plærumque apud me condolui. Sed quoniam post multos perpessos labores, multasq; impensas factas plerunque prosperum aliquid solet occurrere, te eorum, quæ paucis abhinc diebus in manus meas inciderunt, facere participem, idq; etiam, ex promisso, mearum

rum

rum esse partium existimavi, eaq; prælo commisso nomini tuo dicare. Quæ si tibi grata & accepta intellexero, demonstrare aliquando re ipsa conabor, saltem duas priores auri præparationes. Quæ licet à nobis apertissimè descriptæ videantur, tamen in opere practico vix ad exitum perducentur, nisi ab eo, qui idem operi conficiendo adfuerit. Bene vale, & ut soles nos amare, ama. Nivernis Calendis Septembr. 1594.

DE TRIPLICI PRAEPARATIONE AURI ET ARGENTI.

Finis Argyropoejæ & Chrysopoejæ

ARGYROPOEIAE & Chrysopœjæ finis & scopus est, ut argentum & aurum progignatur. Materiam autem aliquam subjici necesse est, quæ sit potentia proxima ad formam argenti vel auri suscipiendam.

Quæ sit materia in arte ad suscipiendam auri & argenti formam.

1 Hanc materiam esse argentum vivum tam vulgare quã quod reliquis metallis est insitum, evidentissimis rationibus & experimentis quibusdam in Apologia nostra probavimus. Nec repetitione opus, ne tædiosa sit. Id quoque verissimum esse, Illustrissimorum virorum & aliorum testimonia fidem faciunt, qui multam argenti vivi quantitatem in argentum & aurum mutatam oculis conspexêre projecta in ipsum pauca lapidis Philosophici quantitate.

De forma materiæ proximæ insculpenda.

2. Forma autem hæc, quæ materiæ proximæ insculpenda est, à causa efficiente, de qua paulò post, non est substantialis sed accidentaria, inter quas multum interest. Substantialis enim præcipuam corporis misti seu compositi partem constituit, & est in prædicamento substantiæ, ab eaque mistum corpus denominationem accepit. Et unica est in unoquoq; corpore suo, & propriè forma dicitur. At forma accidentaria partẽ corporis non constituit, neq; est in prædicamento substantię, sed reliquis, nec ab ea corpus mistum nomẽ habet, & plures uni eidemq; corpori accidunt, ut quãtitas, qualitas, &c. Et per se subsistere non potest, & semper est in subjecto aliquo & re ipsa vel imaginatione aut intellectu adesse aut abesse potest ab eodem subjecto illæsa forma substantiali, ut sunt qualitates tam primæ quàm secundæ. Forma illa substantialis est actus prior corporis misti, accidentaria, actus posterior. Cum igitur arg. vivum & reliqua metalla mutantur in argẽtum aut aurum forma substantialis illorũ non perit, sed sola accidentaria. Et compositum nõ corrumpitur, sed perficitur. Non enim corrumpitur aut compositum seu subjectum, quin aliquid generetur, & nova forma substantialis oriatur. Sed quoniam multos huic opinioni contradicturos præsentio,

Forma substantialis in quolibet corpore unica.

Forma substantialis Actus prior.

Forma accidentalis Actus posterior.

quod

quòd duæ formæ in eodem subjecto subsistere non possint, quæro ab iis, an forma substantialis uvæ immaturæ sit eadē, quæ maturæ, an diversa? puto eos responsuros eandem utriusque formam esse substantialem: & inchoatam dicere verebuntur. Atqui uva hæc immatura est, cum maturitate seu pepansi perfici possit. Ergo perfectio hæc non ad formam substantialem pertinet, sed ad accidentariam. At dicent: Quod antea fuit & nunc non est, corruptum est: Ergo forma prior, quæ erat in composito, periit, & nunc alia orta est. Sic docent, argentum vivum, quod prius erat, corruptum esse, post quam mutatum fuerit in argentum vel aurum. Quibus concedo, cum mutatum fuerit argentum vivum in argentum vel aurum, mutationem, aut si velis corruptionem fieri accidentium priorum, & formam priorem accidentariam interire, & generationem fieri aliorum accidentium, & aliam formam accidentariam oriri in subjecto. At non propterea forma substantialis seu actus prior in argento vivo evanescit, sed persistit: Et argentum vivum seu compositum, quod erat imperfectum, perficitur. In hac autem mutatione Argenti vivi tam vulgaris, quàm ejus quod metallis est insitum, in argentum vel aurum, non omnia priora accidentia pereunt. Quæ enim argento, auro & argento vivo propria & communia sunt, non pereunt, sed persistunt. Hęc autem sunt accidentia propria & his communia præsertim auro & argento vivo, illorum videlicet compositum ab igne non corrumpi, nec exuri, humido unctuoso cremabili & urente omnino esse expertia, indissolubilem esse eorum mistionem in partes substantiales, esse gravissima, & quæ sunt alia. Sed quędam tantum accidentia pereunt, quæ non ad formæ substantialis proprietatem pertinent: sed accidentariæ sunt, esse argentum vivum tenue, liquidum, volatile, & indefinitum, cùm enim non sit crassum, solidum, fixum & concoctum, definitur & perficitur. Hoc igitur constans & ratum est, argentum vivum vel vulgare, vel quod metallis imperfectis inest, sola forma accidentaria differre ab argento vel auro, nō autem substantiali. Quæ tamen sensu non percipitur per functiones, sed ratione per intellectum, & quæ exinanitis prioribus formis accidentariis quibusdam, quæ non ad substantialis formæ proprietatem, sed accidentariæ pertinent, possit argenti & auri functiones omnes expromere, quæ sunt: ignibus resistere, omniaq; eorundem examina perpeti, secundum utriusque naturam.

Perfectio hæc non substantialem sed accidentalem concernit.

Qualis sit & dicatur corruptio si arg. vivū in aurum vel argentum vertatur.

Auri & arg. vivi propria & communia quæ.

Accidentariæ arg. vivi proprietates quæ.

Satis de materia, quæ est in potentia proxima apud artem,

& de forma, quam induit, postquam ad actum posteriorem pervenerit. Plura enim in superioribus à nobis editis de his scripsimus.

Causa efficiens apud hanc artem.

3. De causa autem efficiente tractare luculentius constitui, ut si quid de hac à nobis minus idoneè vel verè traditum sit, hîc suppleatur & sarciatur.

Efficiens causa est, quæ accidentariam formam ab argento vivo, vel eo, quod metallis est insitum, abolendo, ipsum perficit in argentum vel aurum. Existimaverunt autem plerique solum ignem & calorem externum causam esse efficientem, quippe quod purgando heterogenea secernat & concoquat. Hujusce opinionis Author est Albertus Magnus lib. de Mineralibus 4. cap. 7. Qui non solum ex metallis, sed ex omni corpore misto tria posse elici corpora putāt in hæc verba: Ex prædictis, inquit, omnibus elucescit aliqualiter, secundum quam rationem plurimi Halchemistarum asserunt, de omni corpore elementato tria posse elici corpora, oleum, videlicet, vitrum & aurum. Patet enim ex sæpius habitis pingue quoddam humidum esse in omni elementato, quod circumfunditur partibus. Quod quia viscosum est, evanescente humido aqueo, distillat ab incenso corpore assato, eo quod per optesin pellitur ab interioribus ad exteriora, in quibus diutius defendebatur ab igne.

Pingue quoddam humidum in omni elementato.

Præterea in omni corpore misto est aliquid humidum, quod est aqueum permistum terreo subtili, ita quod utrumq; tenet alterum. Et hoc fortissimè assatum sublimando se in poris corporis interioribus, quorum orificia exteriora clausa sunt per combustionem, quasi per duo se dividit. Magis enim grossum & aqueum natat in superioribus corporis partibus, & per fortissimum ignem effunditur effusione vitri, & congelatur frigido in vitrum. Magis autem purum sublimatum propter caliditatem fit croceum, & effunditur effusione auri, quod congelatur frigido in aurum. Forsitan quidam in imperfectè mistis metallis hoc experti sunt, sed nihil aliud quàm oleum & operam contrivêre. Minus in argento vivo evenire potest. Tametsi Geber libro summæ perfectionis diuturno igne ipsum coagulari & incrassari tradiderit. Puto autem ne hoc quidem intra triennium fieri posse. Si autem ex imperfectè mistis metallis aurum proliceretur, per corruptionem & generationem hæc mutatio fieret. Atqui non per eas, sed per mistionem, ut in Apologia probavimus, & inferius iterum evidentissimis rationibus confirmabimus, prolicitur.

4. Alii

4. Alii omnia salium, aluminum, atramentorum, & minorum mineralium genera calori igneo adjumento esse voluerunt. Hinc plurima cementorum genera, plurimæ, quas vocant, gradationes ab aquis acribus acerrimis distillatis inventæ sunt. Verùm hęc omnia, cùm non sint ex materia metallorum, non magis miscentur, quàm ignis solus: nec perficiunt, imò calori subsidio sunt, ut celerius metalla imperfectè mista corrumpantur, & in vitrum vertantur. Absumunt enim humidum & exurunt terreum. Nolim tamen negare ex argento puro sæpius cemento, ex sale communi præparato & vitri quam alcali vocant, exposito, & in corpus reducto, aurum prolici, quod aqua acri separationis imò vasis subsidet. Reiteratione enim operis purgatur argentum & concoquitur, & definitur humidum, nec quod sit optimè mistum, à suo terreo sicco divelli aut secerni potest, & idem siccum terreum, quod actu est candidum, potestate est rubrum, hac coctione fit rubrum, & proprium humidum tingit in citrinum colorem. Verum condimenta hæc omnia piscibus sunt cariora.

5. Sunt præterea, qui causam hanc efficientem à salibus, à metallis imperfectè mistis prolicitis collocârunt, eosque iisdem cementis & gradationibus argento vivo aut iisdem metallis miscere tentaverunt. Hanc mistionem fieri posse non ierim inficias, cùm omnia hæc communem habeant materiam, & contrariis pugnent qualitatibus. Vim autem argentificam aut aurificam habere non puto. Fateor profectò ex sale ab ære & ferro prolicito, misto & oboluto malagmati ex auro, argento, & argento vivo confecto concoctione & reductione aurum augeri quantitate, ut in libro, De recta & vera ratione progignendi lapidis Philosophici, tradidi. Verùm hæc accretio adeò paucæ est quantitatis, ut impensæ superent opus. Si igitur omnes, qui hac tempestate in omnibus hujuscemodi labores & nummos frustrà impendunt, me in consilium adhiberent, consulerem tantis laboribus & sumptibus esse parcendum, & ut sapere inciperent, nisi miseri & mendici etiam post multos annos esse mallent.

Quodnam sit verum subjectum causæ efficientis.

6. Verum & naturale causæ efficientis argentificæ subjectum, aut aurificæ, est argentum & aurum. In aliis corporibus aut rebus frustrà quæritur aut speratur. Ignis est principium generandi & augendi ignis ex alio corpore. Argentum & aurum sunt principia argenti & auri generandi & augendi in proxima materia.

Argentum & aurum principia generandi.

Et in universum sicut in omnibus omnium specierum seminibus naturæ vim propriam se ipsa propagandi inservit, sic & in argento & auro sese augendi, tametsi alia mutationis specie, quàm quæ in animalibus & vegetalibus conspicitur. In his enim causa efficiens primum corrumpit cætera in quæ agit, & tandem in idem subjectum mutat & convertit. Argentum autem, & aurum materiæ proximæ miscentur, eamque primo alterant, deinde perficiunt. Hæc autem vis & facultas seu causa efficiens est proprietas quædam, quæ non est ex genere elementorum, nec qualitatum, primarum aut secundarum eorundem, nec ab iis traxit originem, sed sola à forma corporis misti proximè fluxit. Et est extra sensus humanos, nec sapore, nec odore, nec tactu, neque ullo denique sensu nasci deprehendi potest, sed sola observatione & experientia, quæ longo usu verè stabilita sit. Itaque ignem, neque arborem, neque animal gignere, sed vires & facultates, quæ in unoquoque insunt semine generationis & propagationis authores esse, perpetua observatione deprehēsum est. Quod si olim diximus in hisce corporibus in animis ignem & calorem externum causam esse efficientem, de adjutrice intelligendum est non de principe, quæ non aliunde, quàm in argento & auro quærenda investigandaque est. Fatendum tamen est subjectum principis causæ efficientis nec perfici nec perficere posse sine adminiculo & opera caloris externi.

Ignis externus causa efficiens adjutrix. [illegible] argentum & aurum.

VII. Sed quæri solet: cum vis illa argentifica aut aurifica insita sit argento & auro, & mistione eorundem cum materia proxima perfectionem consummari diximus, cur metallis aut Argento vivo mista eadem non perficiunt. Non enim argentum vivum auro malagmate mistum perficit argentum vivum: sed hoc igne in vaporem solvitur, qui tamen frigido rursus in argentum vivum redit, aurum autem persistit. Sic plumbum igne liquatum cum argento vel auro non perficitur in argentum vel aurum: sed illud in examine Cineritii secernitur: hæc autem in eodem persistunt. Nec est inutilis quæstio, imò quæ totum hujusce artis arcanum detegit, cujus explicationem qui ignorat, eum in opere practico cæcutire necesse est. Quæstionis solutio hæc est. Forma in unoquoque corpore primum est & præcipuum efficiens in quo vis, facultas & proprietas est occulta per quam agit, sed quæ sola est inefficax ad agendum, nisi qualitatibus primis & secundis tanquam instrumentis instructa sit: non secus ac artifex qui statuam quidem anima effingere potest,

Cur aurum & argentum in natura non agant in argentum vivum & reliqua metalla.

potest, at illam lapidi insculpere & oculis conspicuam reddere sine instrumentis reddere non potest. Sic forma argenti & auri insitam quidem habet argentificam & aurificam vim & facultatem ex proprietate occulta, sed quæ est inefficax ad agendum nisi viribus qualitatem armata sit. Itaq, argentum & aurum in natura sua non alterata, non agunt in metalla, aut argentum vivum, cum iis miscentur

Argentū in natura sua non alterata non agere in metalla & argētum vivū.

Existimârunt autem pleriq; crassitiem argenti & auri causam esse, propter quam proprietatem illam argentificam & aurificam exercere non possint in argentum vivum & metalla. Itaque si in spiritum & consistentiam tenuem reducerentur aurum ex argento vivo & metallis imperfectè mistis generari posse. Sic enim cecinit Augurellius de metallis verba faciens:

Quod si non sobolem edu cunt, non cætera velant,
In sese causa est, quod multa spiritus illic
Materia abstrusus, vitam qui porrigit omnem,
Explicat ægrè ex se vires, nisi vivida virtus.
Has hominum promat densa de mole latentes.

Paulò post de auri spiritu subdit:

Denique sic etiam fulvo detentus in auro
Ipse manum cupit artificis, qui vincula solvat.
Et qui se propria reddat virtute potentem.
Quod si quis properans hunc certis viribus unquam.
Explicet, atque diu tepido post incoquat igni:
Continuò aspiciet, visu mirabile vitam
Auro impertiri longo cum seminis usu:
Nec deerit quin ex auro sibi procreet aurum.

Geber etiam multis in locis docet reductionem diversorum corporum in minimas partes mistionis & veræ unionis esse causam. Nos autem cum Aristotele dicimus tenuitatem substantiæ corporum non esse principem causam mistionis, sed adjutricem tantum sicuti nec secundas alias qualitates. Mistionis enim veræ hic ordo, hæc est lex. Primum ut miscibilium corporum sit mutuus, & mathematicus contractus, isque in perexiguas partes, hinc ut agant & patiantur invicem, idque æqualibus & pugnantibus viribus. At agunt & patiuntur corpora miscibilia per qualitates primas & principes, quæ sunt calidum, humidum, frigidum & siccum: calidum enim agens in frigidum, & humidum in siccum, sese perimunt. Solæ enim hæ qualitates principes agere & pa-

Tenuitas substantiæ corporum non princeps sed adjutrix causa.

Mistionis natura, ratio & ordo.

Primæ & principes qualitates

mutuo

mutuo aptæ sunt. Non item qualitates secundæ, in quarum numero sunt tenue & crassum. Sanè tenuitatem substantiæ magnum qualitatibus principibus agentibus adjumentum ad agendum afferre certissimum est.

Forma agit per qualitates primas & hæ per posteriores.

Sed quemadmodum forma per qualitates primas agit: tanquam per instrumenta, sic principes hæ qualitates per posteriores agunt. Sic ex qualitatum principum contrariarum æquabili conflictu in materia communi, quæ nimirum in per exiguas partes diduci potest, resultat vera mistio & unio diversorum miscibilium. Ipsa quidem argentum & aurum viribus caloris & siccitatis minus instructa sunt, quam ut frigiditatem & humiditatem argenti vivi & reliquorum metallorum evincere possint. Crassiores etiam sunt consistentiæ, quã ut eorundem partes subire valeant: Igitur artis partes sunt extensos tantum caloris siccitatis & tenuitatis gradus in argento & auro, eosdem intensiores reddere, ut iis veluti armis vis & facultas argentifica & aurifica instructa accidentariam quandam formam ab argento vivo & reliquis metallis abigat, formæ autem argentificæ & aurificæ convenientem accersat. Sic ex argento vivo & metallis imperfectè mistis, neque alia ratione, fit arte adjutrice verissimum argentum & aurum. Extensio autem qualitatum in subjecto aliquo est acquisitio formæ alicujus accidentariæ per universas partes ejusdem, quæ prius non erat in eodem subjecto aut non in omnibus partibus, ut cum frigida manus in omnibus partibus aut aliquibus, tantum fit calida undiquaque. Intensio autem fit, cùm gradus formæ accidentariæ jam in toto subjecto actu existentis majorem vim acquirit, manente tamen prioris caloris gradu. Tunc igitur intendentur vires argenti & auri, cum coloris, siccitatis & tenuitatis substantiæ in eorum subjecto cum actu existentes incrementum suscipient. Et quò fuerint intensiores eò promptius & acutius forma argentifica aut aurifica aget in materiam potestate proximam & plures ejusdem partes in verissimum argentum vel aurum perficiet. Hæc autem intensio gradus qualitatum in argento vel auro ex eorum diversa præparatione dependet, quæ tota & præcipua Argyropœjæ & Chrysopœjæ pars est. In quam ejusdem artis studiosos omnes conatus, omnemq; operam collocare oportet.

Artis partes & officium gradus extensos primarum qualitatum intensiores reddere.

Extensio qualitatum quid.

Intensio qualitatum quid.

Intentio virium argenti & auri.

Intentionis effectus.

Intensio unde dependeat.

Causa hæc est, quæ nos impulit his novissimè editis titulum præscribere: De triplici argenti & auri præparatione. Scio plures plurimis & ab his diversis præparationibus uti, quæ si ad intentionis gradus qualitatum in argento & auro agendos

dos dirigantur, bene quidem. Sed eas, quæ tum authoritate, tum ratione partim experimento nituntur, mox explicare decrevimus. Brevibus tamen & concisis verbis, ne tanta naturæ arcana & mysteria indignis, impiis & irrisoribus impertiantur.

8. Prima præparatio est argenti auri in calcem reductio. Quæcunque enim calcinata sunt, hac coctione calidiora, ficciora & tenuiora evadunt. Exemplum est evidens in calce lapidis. Argentum igitur & aurum, quæ imbecillioribus erant viribus priusquam in calcem redigerentur, & ad agendum invalida erant, calore, ficcitate, & tenuitate intensioribus hac calcinatione quæsitis & comparatis ad agendum efficacia redduntur. Calcinantur autem, cùm ex iis fit malagma cum argento vivo quod corio exprimitur: sic superest globus ex utroque quod per corii meatus non effluxit. Admiscetur globo quiddam, quod est ex argenti vivi natura (neque omnia in vulgus ratio suadet) & trita omnia in vas vitreum conjecta concoquuntur, dum vi ignis argentum vivum, & quod est ex illius natura expiraverint relicta calce argenti vel auri in vasis imo. Toties hæc calcinatio repetenda est dum calx in pulverem tenuissimum abierit omni luce carentem. Tandem sal armoniacus prius sublimatione perfectè purgatus admiscetur eorum calci rursusque quater aut pluries sublimatur, ut majorem etiam caloris, ficcitatis, & tenuitatis gradum calx acquirat. Sed hic intentionis qualitatum gradus & præparatio cæteris infirmior est. Non enim calx metallicam exuit omnino naturam, crassitiemque illius aliqua ex parte redolet, & igne fusorio in corpus liquata rediret. Idcirco non omne argentum vivum promiscuè proficit in argentum vel aurum, sed illud tantum, vel quod natura concoctum ab imperfectè mixtis metallis arte eductum est, vel vulgare, quod à frigiditate & humiditate nimia vindicatum est, scilicet sæpius sublimatum & quasi mortuum lateribus vasis adhærens: deinde vivum & fluidum redditum. Modus agendi est, ut ex tribus utriusvis argenti vivi partibus & unica calcis argenteæ vel aureæ fiat malagma aut mistio, deinde in vas vitreum aptum conjecta imbecillo primum calore, deinde aucto sensim concoquantur. Varios autem subinde videbis utrunque mistum induere colores, dum tandem argenteæ calcis, & argenti vivi mistio colorem cinerum aut subalbidum, aureæ verò rubrum colorem contraxerit, & in pulverem tenuissimum & in palpabilem utrunque opus abierit. Et mirum est, idem argentum vivum, ex diversæ

Prima præparatio argenti & auri in calcem productio.

Calcinata fieri ficciora, tenuiora & calidiora.

Vires caloris, ficcitatis & tenuitatis intentiores in lapide.

Calcinatio quid.

diversæ calcis mistione diversum sub finem coctionis induere colorem. Quod etiam de differenti densitate & gravitate alterutrius magis mirandum est, uti videmus. Calx enim aurea argento vivo concocta densior & gravior est, calce alba ejusdem molis. Mirari autem desinet, qui coloris aut gravitatis differentiam non ab elementis argenti aut auri, nec eorundem qualitatibus, sed à forma ejusdem argenti & auri primum & proximè proficisci prospiciet. Hoc animadvertendum est argentum vivum ex argento arte prolicitum & calci aureæ admistũ celeris in aurum coctione perfici. Quod enim magis ad maturitatem accedat, minus resistet calci argenti.

Secunda præparatio. Sal & oleũ ex argento & auro.

IX. Secunda præparatio est calcis argenteæ vel aureæ in salem fusilem, atque hinc in oleum reductio: prolicitur autem sola arte, & methodo, qua ex omnibus corporibus mistis calcinatis solet fieri. Primum enim fit lixivium, quod filtro sæpius purgatum calore leni coagulatur. Quod subsidet, exhausto aqueo humore, verè est sal aut salis naturam habet, qui sapore deprehenditur, & in omni liquore frigido & humido solvitur, quod calore sicco concreverit. Sed quemadmodum mista corpora diversorum generum & specierum diversis & variis prædita sunt facultatibus, sic & ex iisdem proliciti sales. Itaque ex argento & auro educti vim & facultatem habent argentificam & aurificam, sed quæ longè præstantior & efficacior est, quàm eorundem calx. Hic enim præparatione ab impura fæce vindicantur. Est enim terra purissima, & in naturam quandam igneam devergit & nobilitatur. Et quo plus hi sales filtro purgantur & coagulantur, eò majores vires consequuntur. Sed ut major tenuitas eis comparetur, post multas solutiones & coagulationes in oleum sponte per se frigido & humido loco expositi solvuntur. Rursus calore sicco leni hæc olea coagulantur. Et hæc opera identidem repetuntur, dum calore sicco in posterum coagulari non possint, sed ut oleum juglandis aut olivarium calido aut frigido loco exposita non concrescant, sed fluida persistant. Hæc olea permista argento vivo vulgari ipsum coctione primum leni, deinde aucta octo dierum spacium perficiunt in argentum vel aurum secũdum alterutrius olei naturam. Dosis non nisi experimento discitur. Inest autem oleo huic aurifico alia vis & facultas. Si enim septem unciæ argenti vivi septies perfectè per sublimationem purgati unciæ olei admisceantur, & sæpius detrudatur deorsum, quod sursum vi ignis elatum & concretum fuerit, tandem

Sális ex calce argentea vel aurea proliciendi ratio.

Sales extracti efficaciores quàm eorundem calx.

Salis natura.

Sales quomodo in oleum redigantur.

Olei aurifici vis & facultas.

dem figetur cum oleo, & in ferventi igne, ut oleum persistet, depositum verò ab igne, ut gelu constringuntur. Hujusce coagulati uncia una in argentum purum conjecta ipsum in aurum purissimum perficiet. Sed argenti quantitas & dosis sola etiam experientia præscribi potest. Quo enim exquisitior vel negligentior fuerit præparatio, eò plures & pauciores argenti partes mutabit. Signum perfectionis tam olei quàm sublimati cum oleo fixi erit, si granum alterutrius in laminam igne candentem projectum sese subitò fuderit, ut cera sine fumo partesque illius internas subierit, & calore argenteo & aureo infecerit, non secus ac oleum papyrum celerrimè penetrat. Hoc oleum est medicina secundi ordinis coagulans argentum vivum, de qua Geber in hæc verba libro summæ perfectionis cap. 26. Argentum vivum, cum fugitivum sit, de facili inflammatione aliqua, medicina eget, quæ subitò ante fugam eius in profundo illi adhæreat, & illi per minima conjungatur, & illud inspisset, & sua fixione illud in igne conservet, quousque adveniat illi majoris ignis tolerantia eius humiditatem consumentis, & convertat illud per hoc beneficium in solificum & lunificum verum, id est, aurum vel argentum, secundum illud, ad quod fuerit medicina præparata. Et alibi sic ait. Ex hoc manifestè relinquitur ex quacunque re medicina illius eliciatur, ipsam necessariò debere esse subtilissimæ & purissimæ substantiæ illi adhærentis ex natura sua, & facilimæ liquefactionis, & tenuissimæ, ad modum aquæ, & fixæ super ignis pugnam. Hæc enim ipsum coagulabit & in naturam solarem vel lunarem convertet. Hoc sanè oleum has omnes habet proprietates & qualitates. Quid enim oleo subtilius & purius? Quid magis adhæret argento vivo, quàm argentum & aurum, præsertim aurum? Quid liquefactionis facilioris ipso oleo, quod fluxile est? Quid tenuioris consistentiæ hoc oleo? Quid ipso fixius esse potest, cum ex argento & auro, quæ omnia ignis vim tolerant, effluxerit. Nihil verò aliud edocent Raymundi Lullii scripta, quàm olei hujusce ex argento & auro conficiendi rationem, sed alia via. Destillatione enim ex omni genere salium, aluminum, calcanti, minorum mineralium, quin & ex metallis ipsis aquas prolicit, quarum vi acerrima argentum & aurum prius calcinata solvit, hinc lento igne coagulat, & crassiorem efficaciorem harum aquarum partem (quam spiritum quintæ essentiæ appellat) unà cum argento vel auro figi & uniri ait, & in oleum verti. cui deinde admiscet septuplum argenti vivi sublimati perfectissimè purgati & repetita subli-

Signum perfectionis olei.

Quid oleo subtilius & purius.

ſublimatione figit. Sed verior ne harum aquarum ſpiritus figi aut uniri poſſint, cum argento & auro, ſed quod diverſæ ſint materiæ, ſeu quod metallicæ naturæ proportionē exuerint. Idcirco maluimus ſolo igne, ſolum argentum & aurum in oleum mutare. Quod inſciis & inexpertis operoſum, ſcientibus & expertis eſt facilimum. Oleum autum hoc noſtro modo paratum, omnis alterius rei aut corporis externi & ſuſpecti expers eſt, & verum eſt aurum potabile, quod multis morbis deſperatis remedium eſt accommodatiſſimum, ſi vera ſunt, quæ de auro potabili referunt, quæ affirmare non auſim, quod noſtræ profeſſionis & Chryſopœiæ artis limites prætergrediantur & medicorum judicio relinquenda ſint. Sed velint, nolint, certum & experimento à nobis probatum eſt, aurum ſoli igne in oleum verti poſſe, quod nusquam poſthac in aurum redituτum ſit, niſi velut tinctura aurifica argento vivo aut argento puro miſceatur eaque perficiat.

Solo igne ſolum argentum & aurum in oleum mutari.

Aurum ſolo igne in oleum verti poſſe.

X. Tertia & poſtrema auri præparatio (de præparatione argenti reticebo, quòd illa utriusque vires gerat) longè intenſioribus viribus & facultatibus ſuperiores ſuperat. Hac enim præparatione ſpiritus ex auro in ſublimè ad latera vaſis proprii igneo calore fertur, non ſecus ac ex lignis fuligo. Qui ſpiritus deinde coctione in lapidem primo album, poſtremò in pulverem rubrum figitur. Hic pulvis eſt verus ſal aurificus & lapis Philoſophicus ſeu tinctura aurifica. Cujus vis & facultas eſt ſola projectione in omne cujuscunque generis argentum vivum, omniaque reliqua metalla in aurum perficere. Tantas autem & tam admirabiles vires ſpiritus hic conſequitur, quod hac ſublimatione ætheream atque ignem naturam induit, & omnem impuritatem & terrenam fecem exuit, à qua tanquam à compedibus exolutus argentum vivum ex metallis involat, diducitque, & idem nec non argentum vivum vulgare concoquit, definit, tingit & perficit in aurum idque ſtatim & unico momento. Quæ præſtare non poteſt auri oleum nondum ſublimatum, minus calx auri, nihil autem omnino argentum & aurum in natura nondum alterata. De methodo & ratione evehendi hujusce ſpiritus auri in ſublime multi multa ſcripſere. Nos modum, qui expeditior, facilior, magisque rationi conſentaneus eſt & ex Geberi ſententia narrabimus. Miſceatur olei aurifici uncia quatuor unciis argenti vivi perfectiſſimè longa contritione, ut in per exiguas partes miſceantur. Conjice miſtam in ampullam vitreā, luto obſtructam, & imbecillum primum ei ignem ſubjice, deinde violentum & ſubitum duodecim horarum ſpacio: infrigidatum

Tertia præparatio de extrahendo ſpiritu.

Lapis Philoſophicus ſeu tinctura aut ſal aurificum.

Praxis extrahendi ſpiritum auri.

gidatum vas frange, & conspicies in superiori vasis parte argentum vivum sublimatum rubrum. Sublimatum enim argentum vivum ob similitudinem totius substantiæ trahet secum partem spiritus aurifici quem sulphur appellant. Quod veluti sulphur vulgare coctione & sublimatione tingit argentum vivum in colorem rubrum, & ex utroque fit cinnaberis, sic ex hoc auri spiritu & sublimato argento vivo fit sublimatum rubrum. Quod si non totus olei Spiritus conscenderit, misce ei quod subsederit vasis imo novum argētum vivum sublimatum & rursus sublima, & hæc eadem opera repete, dum totum ferè oleum in spiritum sursum feratur. Dixi, ferè, fæces enim quædam impuræ subsidebunt, quæ ut inutiles abjiciendę sunt. Hi auri spiritus, & argenti vivi est vera lapidis nostri Philosophici materia proxima, quæ sola coctione figitur, & in salem spiritualem fixum vertitur iis caloris gradibus, quos præscripsimus posteriori nostro libello, de recta & vera ratione progignendi lapis Philosophici, ad quem lectores relegabo.

XI. Superest paucis perstringere de accretione calcis argenteæ vel aureæ, olei argentifici vel aurifici & lapidis aurifici. *De accretione calcis, olei & lapidis Philosophici.*

Cum primum igitur calx argenti vel auri in sese mutaverit argentum vivum ex metallis imperfectè mixtis eductum, vel argentum vivum perfectissimè prius purgatum & sublimatū, rursus calcinanda est, eique admiscendum novum argentum vivum ab imperfectè mistis metallis prolicitum, aut sublimatum vulgare, & coctione prioribus caloris gradibus observata figenda. Nec dissimili ratione sublimatum argentum vivum fixum cum oleo argenti vel auri augetur quantitate, si calcinetur & in oleum vertatur, atq; rursus novum sublimatum admisceatur, & coctione figatur. Sic & de accretione lapidis Philosophici in sola quantitate judicandum est, non secus ac grana frumenti sata augentur & propagantur in infinitum. Nec mirari quemquam oportet, si eandem materiam esse dixerimus accretionis calcis argenteæ & aureæ, quam & oleo & lapidis Philosophici, scilicet argentum vivum è corporibus imperfectis eductum aut vulgare sublimatum. Pluribus enim diversarum specierum seminibus in terra jactis unicum est alimentum quo crescunt & propagantur, & unaquæque species seminis attrahit in seque mutat alimentum. Sic & alimenta eadem vertuntur in corpora diversarum specierum animalium, quæ ea depascuntur. Sic argentum vivum præparatum, est veluti alimentum tam calci argenteæ vel aureæ, quam utrique oleo vel lapidi Philosophico. Et cui *Methodus argumentationis.* *Argentum vivum præparatum hic velut alimētum.*

accrevit, illius naturam & substantiam & formam induit, tametsi vegetabilium & animalium alimenta, per eorum corruptionem & generationem mutentur: argentum autem vivum per mistionem

Augmentationis vis.

Sed non sola quantitate lapidis nostri Philosophici moles accrescit, verum etiam eadem viribus & facultatibus simul, scilicet si lapis Philosophicus jam in lucem editus rursus in oleum solvatur, quod rursus addito sublimato novo argento vivo violento & præcipiti igne evehatur in spiritum, qui rursus prioribus caloris gradibus sensim figatur. Et quo pluries iterabitur opus, eo plus incrementi molis & virium ei accedet In hoc ordine solutionis sublimationis & fixionis compleri ait Geber arcanum, quod est super omne arcanum scientiarum totius mundi, & thesaurum esse incomparabilem.

Cautela.

Mutationem argenti vivi & imperfecti misto in metallum per solam mistionem fieri, non autem per alias mutationes.

XII. Id quoque reliquum est, scilicet ut evidentissimis demonstrationibus probemus, mutationem argenti vivi tam vulgaris, quam ejus quod metallis est insitum, fieri per solam mistionem non item per alias mutationes, & paulo uberius de eadẽ mistione disserere, quàm in superioribus à nobis editis. Multa enim sunt, quæ adversus hæc dici possunt. Primum enim omnis mutatio est aut in substantia, & appellatur ortus & interitus, seu generatio & corruptio: aut in qualitate, quæ vocatur alteratio, vel in loco, quæ propriè motus est, non autem mutatio. Igitur sub aliqua harum mutationum specie saltem trium priorum mutatio fiet argenti vivi, & reliquorum metallorum in argentum vel aurum, non autem per mistionem. Præterea cum dixerimus, aurum in calcem reductum, rursus fusione in aurum redire posse, hujusce mutationis species erit alteratio. Quod autem augeatur calx illa additione argenti vivi erit accretio. Deinde cum vertetur aurum in calcem, calx in salem, sal in oleum, oleum in spiritum, rursus spiritus in calcem hæ omnes mutationes dicentur sub generationis & corruptionis specie contineri. His & similibus, quæ objici possunt respondemus ex Aristotelis & cæterorum omnium Philosophorum authoritate, mistionem esse, & sub mutationis genere contineri & ab aliis specieb. differre. Quod ut perspicuè magis intelligatur, animadvertendum est hæc in mistibilibus & mistione convenire & concurrere, quæ non omnia in cæteris mutationibus conveniunt, nec concurrunt. Primum ut quæ miscentur, actu & per se separata sint, & subsistant priusquam misceantur: Hinc ut communis eorundem sit materia. Deinde, ut se tangendo & cum miscentur, agant & patiantur invicem per qualitates princi-

Mutatio in substantia. Mutatio in qualitate Motus non propriè mutatio. Alteratio quo respectu. Accretio. Mutatio.

Mistionis proprietates.

pes

pes contrarias. Item ut in mistione neutrum corrumpatur aut pereat, nec sese perimant, sed utrumque alteretur, & agentis & patientis vires utrinque infringantur, & ad certum temperamentum reducantur, ut hinc argenti & auri forma prosiliat, agentis autem subjectum perficiat, patientis patiatur. Postremò, ut ex mistis alteratis consurgat corpus unius formæ naturam utriusque redolens, quod tamen nec agentis nec patientis sit subjectum prius, sed tertium quiddam. Idcirco definit Aristoteles mistionem esse mistilium alteratorum unionem. Quæ omnia de vera mistione intelligenda sunt. Licet autem de simplicium corporum mistione, ex qua mistũ corpus oritur, videatur dixisse Aristoteles, habere tamen maximè locum in mistione seminis nostri argentifici & aurifici & argenti vivi, & metallorum, quæ jam mista sunt corpora, manifestum est. Primum ea omnia per se actu separata sunt, & subsistunt ante eorum mistionem. Communem etiam habent materiam. Sunt enim omnia argentum vivũ, sed aliud alio est perfectius: imò accidentariis tantum formis differre probavimus. Contrariis etiam pugnant qualitatibus. Semen enim calidum est & siccum, argentum vivum & metalla, frigida & humida, si non actu saltem potestate, ut de medicamentis dicunt medici. Itaque cum se tangunt & miscentur, agunt & patiuntur invicem. Tenuitate etiam & crassitie essentiæ sunt contraria: semen tenue est, ut vim habeat subeundi partes argenti vivi & metallorũ, hæ verò crassissima, ut in hac qualitate metalli naturam retineat. Præterea in mistione neutra corrumpuntur, nec pereunt, nec sese perimunt, sed utrumque alteratur. Post perfectam enim mistionem tinctura seminis argentifici & aurifici conspicitur in argento vivo aut metallis mutatis, hæc autem mutata permanet argentum vivum, ut ante mistionem sed definitum & concoctum. Sed & metalla mutata in argentum vel aurum, metalla permanent nec in mutatis illis genus metalli perit. Porrò infringuntur vires & facultates tam seminis seu tincturæ agentes, quam argenti vivi & metallorum patientes & resistentes sed illud agendo perficit, hoc patiendo perficitur. Postremò quod ex hac actione & passione consurgit mistum corpus, nec est semen aut argentum vivum, aut metallum tale, quale ante mistionem: sed tertium quoddam, scilicet argentum vel aurum quod unicam habet formam substantialem & accidentariam: scilicet argenteam vel auream. Et tertium hoc corpus naturam utriusq; quodammodo redolet. Hæc autem omnia in cæteris mutationis speciebus nõ

Mistio Aristoteli quid.

Communis omnium metallorum materia.

convenire, sensus demonstrat. Quæ enim generant & corrumpunt, & quæ generantur & corrumpuntur actu quidem per se subsistere possunt ante generationem & corruptionē, ut ignis & lignum, at illorum non est communis materia, sic nec animalium, nec alimentorum, quæ in ea mutantur: cum autem sese tangunt, ignis in lignum & alia in alimenta agunt, & nihil patiuntur, lignum autem & alimenta patiuntur tantum, nec resistunt aut reagunt. Quod si in agentibus illis repassionem aliquam admittamus, ipsa solo hoc tempore induceretur quo agunt: Cessante autem repassione ad pristinas vires redibunt, ut color animalis agendo in alimenta aliquid repatitur, peracta autem coctione pristinas vires induit. Præterea quod corrumpitur periit omnino, & ex ente fit non Ens. Quod item generatur non præexistebat, & ex non Ente fit ens. Lignum enim quod ustione fit ignis, corrumpitur & generatur ignis. Et fit, ut dicunt, resolutio omniū accidentium ad materiam primam, nec aliquod accidens cōspicitur in genito, quod erat in corrupto, priusquam corrumperetur. Quapropter non dicimus lignum misceri igne. Nec in utraque generatione & corruptione vires aut qualitates generantis aut corrumpentis & corrupti & geniti utrinq; infringuntur: sed illæ permanent, hæ pereunt. Nec ex actione corrumpentis & generantis fit tertium utriusq; naturam redolens, sed vel corruptum mutatur omninò in generans, ut lignum in ignem & alimenta in corpus animalis, vel, si vires sint æquales, utrunque perimitur & tertium generatur, quod ab utriusque natura est alienum, ut in simplicibus corporibus cum ex aqua & igne resolvuntur in fumum & cineres, fit aer, & in mistis cum ab igne. Hæc enim resoluta pereūt, nec priorum acidentium quidquam manet. Eadem differentiæ est ratio in ea mutationis specie, quæ dicitur augmentatio seu accretio & in animalibus & vegetalibus etiam nutritio, à mutationis specie quæ dicitur mistio, quatenus ejus quod auget aut nutrit spectatur mutatio. Corrumpitur enim & quædam partialis generatio dicitur, sed quod augetur aut nutritur aut imminuitur idem permanet corpus post accretionem, nutritionem aut diminutionem, quod præexistebat. Discrimen autem inter alterationem & mistionem est, quòd qualitates quæ alterant, sunt accidentia & nusquam per se seorsim subsistere possunt, sed semper substantiis inhærent: idcirco non miscentur. At quæ miscentur substantiæ sunt separatæ, & seorsim subsistunt, ut semen argentificum vel aurificum & argētum vivum, & metalla imperfectè mista. Vera enim mistio est cor-

Alterationis & mistionis discrimen.

Mistio substantiarū: alteratio accidētiū.

Vera mistio quid.

est corporum, at temperamẽtum solarum qualitatum. Quod autem de argenti & auri accretione diximus, cum eorũ calx miscetur argento vivo ex imperfectè mistis metallis educto, aut ex vulgari paululum à frigiditate & humanitate arte vindicato, non eò pertinent, ut de vera accretione intellexerimus, in qua idem corpus permanet post accretionem, quod præexistebat, sed quoniam hæc calx parum abest ab argenti & auri natura & in ipsa quidem igne fusorio rediret, sed fragilia aliquatenus essent, propter humoris quidpiam exhaustum in calcinatione, quæ tamen facilè ductilia fierent, injecta argenti vivi sublimati pauca quantitate in ipsa liquata. Sed etsi concedatur, mutationem hanc aliquam esse accretionis speciem, tamen magis ad mistionem pertinet, tum quod calx per alterationem diversam quendam habet naturam, vires & qualitates ab argento & auro non alteratis, tũ quod argentum vivum in mistione cum hac calce non corrumpitur, sed perficitur, & ex amborum mistione resultat quoddam tertium, quod neque calx est, nec argentum vivũ, sed pulvis qui fusione liquabitur in argentum vel aurum. Idem autem pulvis coctione longiori & vehemẽtiori, priusquam liquetur, calx fieri poterit. Quin ex iisdem omnino rationibus, quæ de accretione utriusque calcis & olei in sola quantitate vel lapidis philosophici aut salis aurifici in quantitate & viribus simul diximus, magis ad mistionem, quã accretionem pertinent. At quæ mutatio est argenti vivi & reliquorum metallorum, in argentum vel aurum, per auri oleũ aut lapidem philosophicum verius & conspicuè magis per mistionem fieri dicitur. Oleum enim & lapis Philosophicus longius ab argenti & auri natura absunt, quã calx. Quod si mutationis eorum, quæ miscentur, trahenda sit ratio, priusquã misceantur, concedendum est mutationem argenti vel auri in calcem, oleum aut lapidem Philosophicum esse alterationem tantum. Quemadmodum si argenti vivi & reliquorum metallorum mutatio in argentum & aurum seorsim & sine mistione sola, cogitatione comprehendatur sola erit alteratio. Sed post mistionem perfectam non erit utriusque sola alteratio, sed diversorum alteratorum unio sub unica misti forma.

Vera accretio quid.

Etiam calcis cum argento vivo accretio, non propriè accretio sed mistio.

Oleum & lapis Philosophicus longius ab argenti & auri natura quam calx.

His addam quæ ad mistionis tractatum pertinent, quæ etiam alio loco dicta sunt, scilicet æqualitatem oportere esse contrariarum qualitatum principium eorum quæ miscentur, scil. seminis argentifici aut aurifici & argenti vivi, & metallorum imperfectorum. Quam æquabilitatem nõ magnitudine

Quomodo intelligatur æqualitas contrariorum qualitatũ in mistis.

molis aut pondere metiri licet, sed potestatis vi efficienti. Quod dilucidius demonstratione explicandum est. Corpora stateris pendere posse nemini est dubium, & quæ plus minusve pendent, oculorum id judicio discernere. At qualitates primas, scilicet calidum, frigidum humidum & siccum, quæ iisdem corporibus insunt, stateris librare est impossibile. Sed quantæ fuerint, sola potestate & efficiente judicatur. Itaque subjectum corpus tam causæ efficientis, id est, argentum & aurum, aut quod ex his alteratum est, quàm patientis, id est argentum vivum & metalla, trutina perpendere licet, eorundem verò qualitates nequaquam. Cùm autem eadem causæ efficientis & patientis subjecta miscentur, non est necesse ipsa ejusdem esse molis & ponderis. Nam & substantiæ quatuor simplicem corporum, id est, elementorum cum miscentur, ut ex iis mistum oriatur, non sunt æqualis ponderis aut molis. Plus enim terreæ substantiæ inest auro, quod ex gravitate dignoscitur, quàm aqueæ, minus aereæ, quàm harum, minus autem igneæ quam reliquarum. Sed tam simplicium corporum quam mistibilium, quæ rursus miscentur, qualitates contrarias gradibus æquales esse oportet, ut eadem subjecta ad temperamentum reducantur, ut putà si calx, oleum, aut lapis philosophicus uno gradu sint calida, sicca & tenuia, uno etiam gradu argentum vivum vulgare, aut metallis insitum, frigidum, humidum & crassum esse oportet. Si illa pluribus gradibus caloris, siccitatis & tenuitatis intensis, validiora sint, pluribus etiam hæc gradibus contrariorum qualitatum, æqualibus tamen pugnare necesse est. Hoc temperamentum non ponderis sed Iusticiæ solent appellare medici, ex subjecti tamen patientis mole & quantitate graviori vel leviori qualitates ejusdem majores aut minores erunt in extensione, non autem in intensione. Vt putà si argenti vivi unius unciæ gradus frigiditatis sit unus, unciarum duarū duo erunt gradus, trium tres, & sic deinceps. Aliter autem se res habet in subjecto causæ efficientis. Ex varia enim ejusdem præparatione, qualitas caloris, siccitatis & tenuitatis, etiam in uno unius molis & ponderis subjecto plus minusve intendi poterit, idcirco unius unciæ lapidis philosophici longè plures & intensiores sunt gradus qualitatum agentium, quam unius unciæ olei, & hujus quàm unius unciæ calcis. Vt autem justa sit proportio utriusque subjecti agentis & patientis supponatur subjectum agens, ut calcem auri pondere unciam, caloris autem siccitatis & tenuitatis gradus hujusce unciæ esse tres, patientis verò subjecti ut argenti vivi unius unciæ gradum

Temperamentum non ponderis sed justitiæ Medicis quid.

Extensionis & intentionis differentia.

Iusta proportio agentis & patientis.

dum unum esse contrarium qualitatum. Miscenda erit una uncia calcis tribus unciis Argenti vivi. Tot enim erũt gradus qualitatum agentium in unica uncia subjecti agentis, quot patientium in tribus unciis subjecti patientis. Quod si unicæ unciæ subjecti agentis centum, vel mille vel plures vel pauciores essent gradus qualitatum agentium, miscenda esset hæc unica uncia centum vel mille vel pluribus vel paucioribus argenti vivi unciis. Sic igitur æstimanda est æquabilitas qualitatum contrariarum. Sed hujusce proportionis certa nõ potest tradi regula: Sola experientia & occulorum judicio decerni potest. Neque tamen quod diximus calcem, oleum, aut lapidem Philosophicum intensis qualitatibus caloris, siccitatis & tenuitatis præpollere, existimandum est ipsa à temperamento recessisse. Id enim comparatè dictum est, si argenti vivi & metallorum imperfectè mistorum qualitatib. comparentur. Alioqui illa absolutè & simpliciter accepta temperatissima sunt & æquales omnes illorum qualitates & vires: idcirco ab igne non dissolvuntur: hæc verò ob intemperiem dissolutioni sunt obnoxia, nisi ad temperamentum argenti vel auri reducantur & perficiantur beneficio mistionis illorum.

XIV Illud quæri potest, An ex imperfectè mistis metallis possit prolici calx, sal, oleum, & ex oleo spiritus sublimari & figi, ut ex argento & auro fieri diximus. Et an eadem, misto argento vivo, & metallis imperfectè mistis, possint ea ad tẽperamentum reducere & perficere. Sanè illa prolici posse eadem arte, qua ex argento & auro, certum est. Sed ad temperamentum imperfecta reducere & perficere, est impossibile. Causa est, quod in solo argento & auro vis seu proprietas argentifica & aurifica insita est à natura, quæ à sola forma proximè proficiscitur. Hæc quæ de mistione disseruimus, paucos aut neminem animadvertisse video, quibus tamen ignoratis aut prætermissis, haud facile erit Adversariorum argumenta, hanc artem oppugnantia, eluere, & operi practico manum admoventes necesse erit, veluti cæcos incedere. Quæ enim adversus artem hanc afferuntur argumẽta similitudine mutationum, quæ conspiciuntur in animalibus & vegetabilibus, nituntur, quæ corrumpuntur, generantur, augentur, aut alterantur. At Argentum vivum, aut imperfectè mista metalla nec corrumpuntur, nec generantur, nec augentur, sed alterata miscentur & uniuntur subjecto causæ efficientis, & perficientis Argentificæ aut Aurificæ.

An ex metallis imperfectè mistis arte prolicita vim argentificam aut aurificam habeant.

Sola vis seu proprietas argentifica & aurifica in sola argento & auro insita.

Metalla alterata misceri & uniri subjecto suæ efficientis causa.

DE RECTA ET VERA RATIONE PROGIGNENDI LAPIDIS PHILOSOPHICI, SEU SALIS ARGENTIFICI & AURIFICI.

DILVCIDA ET COMPENDIOSA explicatio.

Atis, ut opinor, disputatum est à nobis in utramque partem in Apologia nostra, an Argyropœia & Chrysopœia esset ars vera, nec ne: præterea evidentissimis rationibus confirmatum est, materiam argento & auro proximam, sive semen auri, aut quod seminis argentei aut aurei vicem gerit, esse argentum vivum, tam vulgare, quàm quod reliquis corporibus metallicis inest: quodque sola egeat perfectione, à causa efficiente & perficiente, in Argyropœia & Chrysopœia. Hanc autem causam efficientem præcipuam diximus esse Argyrogoniam & Chrysogoniam, ignem verò externum adjutricem: sed perfunctoriè quidem de utraque causa efficiente à nobis est disputatum. Quum autem argyrogonia & chrysogonia, ut causa efficiens præcipua, præstantior & nobilior sit materia, quàm sit ipsa eadem quam informat & perficit, nec illam natura perfecerit sed tantùm inchoatam reliquerit, Artificis manum veluti ministram expectat: De illa in quam, luculentiùs differere & definere, quàm in Apologia nostra, apud me constitutum est ut stipulationi à me sponte contractæ, sub finem ejusdem Apologiæ, aliqua ex parte satisfaciam.

Materia auro & argento proxima, sive semen auri, est argentum vivum.

Causa efficiens est argyrogonia & chrysogonia.

Ignis causa adjuvans externè.

Materia à natura inchoata & imperfecta reliqua, artificis manum requirit, ut perficiatur.

Hoc autem eo lubentiùs aggredior, quòd videam plerosque labores multos atq; infinitos, non sine magnis sumptibus impendere, experiendo quæ passim & ut plurimum sine ratione, scriptis tradita sunt ab his qui artem hanc profitentur, & tandem ex tantis laboribus nihil aliud quam versuram facere. Quorum omniũ me miseret, eosque à via aberrantes, in rectam revocare officiosum esse putavi. Ex tantis enim laboribus nullos laboriores & faciliores, & minorum sumptuum demonstrabo, quàm qui in quærenda vestigandaque argyrogonia aut chrysogonia (quam nunc lapide philosophorum,

Chrysogoniæ & Argyrogoniæ investigatio,

rum, aut salem argentificum aut aurificum appello) à viris bona fide impensi sunt, aut impendentur. Quocirca, ut in Apologia diximus, in hujusce salis artifici investigatione, cęteris omnibus explosis, Chrysopœię studiosos omnem operam collocare oportet.

facilés labores, & parvos sumptus requirit.

Sed ne frustrà in ipsius investigandi & perficiendi ratione laborare videamur, propiùs quærendum est cur salem aurificum nominemus, cur etiam hac vi aurifica præditus, argentum vivum vulgare, aut quod metallis inest, in verissimum aurum perficiat. Hæc igitur est ratio & causa. In omni corpore misto, quatenus sola mistionis ratio habetur, plures & variæ substantiæ, artis ministerio, proliciuntur, quæ generaliter in duas secantur, scilicet in humidam, & siccam, quòd ex aqua & terra earum materia potissimùm constet. quamvis ignis & aeris substantiis etiam constent: sed humida substantia veluti aqua in vaporem aut exhalationem, igne agente, rarescit, & elevatur: sicca verò substantia velut terra subsistit & fixa est. Rursus utraque substantia bifariam distribuitur. Quæ enim humida est, altera est aquea, aquæ qualitates referens, scilicet frigiditatis & humiditatis: altera aerea seu oleaginea, aeris qualitates referens, scilicet humiditatis & caloris: quin & utraque tenuitate & crassitie distinguitur: quæ enim plus terræ obtinet, crassior est, quæ minus, tenuior: non enim pura est aquea substantia, sed etiam aliorum elementorum, scilicet aeris, & ignis substantiâ constat. Sicca etiam in puram & tenuem & impuram & crassam secernitur. Pura enim & subtilis salis naturam & nomen obtinet, partim terræ qualitatem, scilicet siccitatem, partim ignis, scilicet caliditatem referens: Impura verò & crassa est veluti reliquarum substantiarum fæx, quæ calore igneo excellente in vitrum mutatur.

Cur lapis Philosophicus sal aurificus appellatur
Ex corporibus mistis plures substantiæ arte proliciuntur.
Corpus mistum ex humido & sicco constat.
Humidum duplex, aqueum & oleagineũ
Siccum duplex, purum, ut sal: impurum, ut fæx.

Has omnes substantias varias reipsa facillimè secerni conspicimus è corporibus debilioris mistionis, quæque heterogeneis constant partibus, ut lignis, ægerrimè verò è corporibus uniformis mistionis, quæque similaribus constant partibus. Quum enim exuruntur, exsudat humor quidam alimentarius, qui aqueus est & tenuis: abolitâ flammâ, in carbone continetur partim aquea, partim oleaginosa substantia, sed utraque crassior: secretis his substantiis, reliquus est cinis, ex quo per lixivium educitur & percolatur sal: calore enim agente, aqua lixivii in vaporem abit, & quod in vasis subsidet terreum, gustu salsuginosum esse deprehenditur. Educto autem sale, qui superest cinis, ille est, qui in vitrum liquatur, calore igneo agente. Hunc cinerem, per trans-

Corpora heterogenea & debilioris mistionis facilè in varias separantur substãtias.

Terra mortua.

lationem, terram mortuam & crassam appellant, quòd nullis prædita sit facultatibus. Reliquas verò spirituosas, tenuissimæ essentiæ, & veluti vivas, quod admirabiles agendi facultates obtineant. At verò harum omnium efficacissima est salis substantia, seu agendi facultatem spectemus: est enim sal igneæ naturæ, ob calorem præsertim, ut qui igne diuturno & vehementi proliciatur: seu patiendi potestatem consideremus, est enim terreæ naturæ quæ vi ignis non superatur: seu tenuitatem substantiæ ejusdem salis intueamur, quod à fæce terrea impura & crassa vindicatus sit: idcirco penetrat & subit partes solidas. Hæc igitur est causa propter quam solo sale aurifico egeamus. Quippe quòd in illius substantia insita sit vis & facultas ignea, quæ arg. vivi indefinitam humiditatem coërcet, & temperat, terrea item & fixa, quæ eandē sistit, inspissat & figit, metalla quoq; reliqua in aurum perficit: tandem verò eadem aureo intrinseco calore fixo tingit: sal enim est terra purissima, & corporum omnium mistorum color est ex terreo purissimo, subtiliter misto & unito, hinc appellata est hæc ars Alchimia: ἅλς enim Græca voce sal est, & χυμία fusio: quasi finis hujusce artis non sit alius, quàm docere qua via & ratione sal aurificus fusilis conficiatur: Quod Chrysippus Fanianus assecutus videtur. Experimento autem didicerunt ejusdem artis authores, magnam vim sali inesse. Aqua enim acris quæ distillatione à sale petræ & calchanto arte prolicitur (quæ nihil aliud est quàm subtilitas eorundē) arg. vivum concoquit, & in colorem subcroceum, calore agente sistit, quem præcipitatum vocant: at non figit perpetuò, quòd aqua fixa non sit: sed pulvis seu sal noster aurificus, quum omnem vim ignis tolleret, nec minùs, imò valentius quàm aurum eidem resistat, perpetua fixione figit arg. vivum, ut in posterum ab ignis vi tutum sit, nec rarescat, nec in vaporem habeat: nec mirum est tantam vim huic sali inesse, quippe quod ab ignava, imbecilla atque humida natura, nec nō & crassa, terrea atque impura vindicatus, in spirituosam & igneam naturam nobilitatus sit: & quum in eo dominium ignis habeat, celerrimè penetret, & arg. vivi partes intus subeat, & in impuris metallis effectus ignis producat, qui sunt, purgare, heterogeneas partes excernere, humidum interminatum definire, & ad æqualitatem reducere, atque iis de causis reliqua metalla in aurum perficere: hinc magnus apud Medicos usus est salium, quos propterea in tanto simplicium variorum acervo, in remediorum compositionibus, iis uti quis non scit? Quid? nonne qui sacris his initiantur, norunt

Salis substantia omnium efficacissima.

Sal tenuis est substantiæ.
Penetrat partes solidas.

Arg. vivū præcipitatum.
Sal aurificus figit argentum vivum.

Natura salis aurifici est spirituosa & ignea.
Effectus ignis.

runt vi salium ex ære & ferro arte prolicitorum argentum purgare, & indefinitum illius humidum definire, & in aurum verissimum perficere? Conficitur enim malagma ex auro & argento, cum emendato argento vivo, & exprimitur in corio pars argenti vivi, quę perfluit, & qui relictus est globus, his salibus chrysocollâ additâ, obvolvitur testaceo in vase hinc primum imbecillo calore, deinde paulatim aucto concoquitur, & tandem vehementiori igne liquatur: quod imo vasis testacei subsidet, regulum appellant, & est massa quadam solida, quæ regio, scilicet cæmenti, examini exposita purgatur, & quod superest totum est aurum: sic argentum mutatur & perficitur in aurum. Nec aliunde hujusce perfectionis causa proficiscitur, quam à qualitate salium æris & ferri, quanquã etiam aurum & argentum vivum adjuvent: sed nihili æstimandi sunt hi sales, si cum sale nostro aurifico comparentur, de cujus vi & facultate plura paulò pòst. Sal ex ære & ferro eductum, argentum in aurum mutat. Praxis.

Nunc igitur salis hujusce aurifici, vel lapidis aurifici, vel lapidis philosophici rationem aggrediemur. Natura enim sola, nisi arte adjuta eo potiri nobis denegavit. Equidem à perito artis, qui coram edoceret solidiùs demonstrari, quàm rationibus confirmari posset: hæc enim ars ex iis est, quæ non nisi oculorum & cæterorum sensuum testimonio fidem faciunt, quum effectus salis aurifici reipsa demonstrantur. Verùm cùm pauci sint qui artis pręceptiones didicerint, paucióres qui eam scriptis verè & apertè tradiderint, paucissimi aut nulli qui re ipsa demonstrare velint: aliunde præceptores accersendi sunt, qui non solùm artis præceptiones edoceant, sed & de omnibus quæ à plerisque scriptis tradita sunt, verè discernere & dijudicare demonstrent. Præceptor est Natura, in cuius vis, operumque illius contemplatione incumbentes, nusquam à recta via aberrabimus, pręsertim in investigatione & perfectione salis nostri aurifici: sed ipsa natura manum artificis exposcit, quæ ei subministret materiam, ipsa autem agat. Primùm igitur in Naturæ opera incumbemus, si causas, ordinem & modum solius naturæ in corporum nostrorum procreatione generaliter contemplati fuerimus. Deinde in quibus naturam imitari possimus, in quibus verò non, dixerimus: hinc quæ sint artis partes, postremò methodum & modum agendi apertè declaraverimus: hæc sunt quæ ordine tractanda proposui. Natura nisi arte juvetur, non potest lapidem præstare. Natura huius artis præceptor. Ordo dicendorum

De causis naturalibus solis ortus aut interitus corporum naturalium, & cęterarum mutationum eorundem, pauca dicam, De causis rerum naturalium.

Materia & causa efficiens in arte potissimum desiderantur

cam, quandoquidem hęc è physicis fontibus haurienda sunt, & quædam in Apologia nostra attigimus. Id solum repetam. Materiam ex qua aliquid fit, & causam efficientem, à qua fit, potissimum desiderari: illam pati, ut formam suscipiat: hanc agere, & formam eidem insculpere, tanquam sculptorem lapidi, & sigillum ceræ figuram. Diutiùs igitur in causarum naturalium cognitione non immorabimur: sed propiùs ordinem & modum agendi naturæ contemplabimur: Hæc enim operi nostro plurimùm inserviunt

Ordo & modus agendi naturæ.

Vniuoca & æquiuoca.

Cœlum & astra ut semen producant.

Intuentes igitur acutissimè ordinem naturæ, quem servat in tota hac rerum diversitate, quas procreat, videmus primũ ipsam univocis generationibus, ex aliquo corrupto semen gignere, in æquivocis autem corpus, quod seminis vicem gerit, postremò utrumque perficere: Atq; hic est ordo Naturæ inviolabilis. Plantæ enim pleræque & perfecta animalia, semen prius proferunt, quod deinde perficiũt. Cœlum & astra compositum aliquod corpus corrumpunt & putrefaciunt: & ex putrefactione producitur corpus quoddam humidũ, quod est veluti seminarium, cui inest proportio quædam cœlestis caloris, quo idem ipsum perficitur: sed & metallorum & mineralium, & omnium quæ in venis terræ gignuntur, materia proxima ex corruptione alterius præcedentis gignitur, quæ postea à causa efficiente perficitur.

Differentia generationis & corruptionis, à perfectione.

Sunt tamen longè diversæ ortus & interitus, seu generationis & corruptionis species, à perfectionis specie, quod maximè animadvertendum, quodq; totum huius operis arcanũ detegit. In omni generatione, cui comes est perpetua & individua corruptio, corpus ex quo semen producitur, non totum mutatur in semen, sed portio purior. Plantæ & animalia ex alimentis semina sua proferunt: semen enim omne excrementum est utile alimenti: sic corpus ex cuius corruptione animalia gignuntur, non totum in seminarium animaliũ mutatur, sed portio quædam & quum ignis è ligno generatur, tota ligni substantia in ignem non vertitur, sed aerea tãtum portio: aquea autem substantia evanescit, & terrea subsidet, ut cinis. Præterea est generatio substantiæ, quæ priùs non erat, sive à non ente ad ens. In corruptione corporis misti fit resolutio substantiarum ad primam materiam, id est, ad elementa ex quibus mistum concretum erat: at in generatione fit eorundem secretorum mistio: At quum semen, aut quod vicem seminis gerit, perficitur, nihil ex quantitate seminis deperit; imò plerumque augetur. Ovum enim quum excluditur, fracto putamine, nihil relinquit in cortice, sed totum

Semen quid.

Generatio est à non ente ad ens.

Solutio ad primã materiam.

tum mutatum reperitur in pullum, semina animalium quum perficiuntur, nihil eorum substantiæ deperit, imò augentur. Seminis substantia quum perficitur, eadem est, quæ priùs erat, nec fit mutatio non Entis ad Ens. In perfectione nulla fit resolutio aut secretio substantiarum, sed omnes persistunt sine intertrimento, licèt mutentur, ut in ovo, quum ex eo fit pullus: In summa generatio & corruptio & perfectio, ad diversos fines diriguntur. In perfectione quid fiat, quid verò non.

Scio multos adversus sententiam hanc insurrecturos, negabunt enim semen perfici, sed corrumpi, & ex corrupto semine generari animal. Quum enim generatur animal, prius non erat, & quod fuerat prius semen corrumpitur, & jam non est. Hinc celeberrima illa quæstio agitata est, An in semine sit anima canis, quæ illius est forma, sitne actu, an potestate tantùm, & an eadem animalis sit seminis forma, & alia eius qui ex eo semine gignitur, scilicet canis, an verò in utroque eadem anima aut forma sit. Fernelius Ambianensis ille summus philosophus & medicus, sub persona Eudoxi, adversus Brutum disputans, libro priore de abditis rerum causis, multis rationibus & argumentis contendit, in materia ne minimum quidem formæ præextitisse, sed ubi ad summam præparationem ventum fuerit, statim & momento formam extrinsecus accedere, veluti quadam inevitabili necessitate. Hanc opinionem Julius Scaliger subtilissimus philosophus, ambitiosam nimis arguit, & evidentissimis rationibus, atque ex authoritate Aristotelis Animam aut formam canis esse actu in semine canino confirmare videtur, & semen caninum esse canem imperfectum, perfici autem semen ab anima, seu forma canis, quæ est præcipua canis substantiæ pars veluti causa efficiente. Objectiones. Fernelii sententia. Iul. Scaligeri sententia.

Hanc canis formam seu animam sensibus functiones non percipi, sed ratione per intellectum: sic & in ovo avis formam esse actu, sed ovum avem esse imperfectam, nec corrumpi ovum, dum gallina ovis incumbat, sed perfici: sic in cæteris seminibus. Quod si mihi in tam pugnantibus celeberrimorum virorum sententiis, meam interponere licet, existimarem dicendum, formam actu priori aut posteriori considerandam esse. Forma quomodo percipiatur. Authoris sententia. Forma consideranda.

Prior formam ipsam constituit, actus enim forma est, quæ inchoata aut imperfecta dici non potest, quippe quòd substātiæ magis aut minus non recipiant, ut in physicis confirmatur.

tur. Posterior verò actus formæ actiones & functiones exercet. Catulus nondum generat, canis tamē est actu: atq; tum ætate perfectior fuerit, semen generabit, sic in semine formine formam esse actu priori, posteriori minimè, dicendum erit. Sed tum demùm quum perfectum fuerit semen posteriorem adjici neque propterea formam esse imperfectam, sed semen aut compositum. Quod autem objicitur, quum canis ex semine gignitur, generationem esse, non enim antè erat canis, & semen desinere esse semen, quum antea fuisset, sic diluendum est: substantiam canis non generari, sed accidēs, seu actum substantiæ canis posteriorem, quæ non sit vera generatio. Actus enim ille posterior proprietas & accidens est, quod nondum erat in semine priusquam canis esset, sed substantia dici non potest, quod substantiæ accidat, neque per se subsistere possit: Sic quum canis crescit, formam aut materiam canis non crescere, sed canem integrum. Magni profectò momenti hæc est quæstio, etiam in proposito negotio salis nostri aurifici, uti mox subjungemus. Nam tametsi ex numero generationum æquivocarum sit, nihilominus idem quod in univocis judicandum est. Attamen in unum omnes consentiunt & conspirant. Animam rationalem hominis antea in semine actu non fuisse, sed à Deo creatam, & extrinsecus fœtui infundi, & immortalem esse: quæ sententia verissima est, & extra omnem controversiam. Idcirco Scaliger tres generationum ordines statuit: unam univocam, cuius parentes sunt causæ efficientes, sibique similes producunt: Aliam æquivocam, cuius parens est cœlum & astra, nec sibi similia producunt, & animam rationalem hominis, cuius solus Deus creator est: quæ quum infunditur, cæteris animabus, quæ erant in semine, videlicet vegetabili & sensitiva abolitis, unica superfit, idque ex Theologorum sententia. Hinc perfectio definiri potest, ut sit Ejus quod jam est in rerum natura & actu priori, ad posteriorem actum promotio, ut quum ex semine canino fit canis. Perfectio autem omnis dicitur aut simpliciter aut comparatè. Itaque semen simpliciter dictum, perfectum est, comparatè verò imperfectum. Rursus comparata perfectio est, vel substantiarum ad invicem, vel earum ad accidentia, vel accidentium ad accidentia, ut in simplicibus corporibus, ignis substantia perfectior est substātiâ aeris, quod in igne sit plus actionis: sic & aer, aqua, & aqua est terrâ perfectior. In mixtis corporibus homo est perfectior bruto: brutum verò plantâ est perfectiùs, planta inanimis corporibus perfectior: sed & omnis substantia accidente

Forma quomodo sit in semine.

Anima hominis ut ei infundatur.

Tres Generationum ordines.

Perfectionis definitio. Distinctio.

dente

dente perfectior est, & accidentia alia aliis perfectiora: Calor frigore perfectior est, frigus humido, humidum autem sicco perfectius. Finis autem perfectionis & scopus alius est ut perfectam agendi facultatem acquiras, quæ priùs illi non inerat, ut animal quum potest, semen generat: Alius, ut perfecta patiendi facultate potiatur, ut vir perfectæ ætatis perferendis laboribus potentior est infante: sed hæc patiendi potentia inanimis corporibus magis propriè convenit, quàm animatis: hæc enim agendi potiùs quàm patiendi, illa patiendi potiùs quàm agendi munere funguntur, & definiuntur.

Finis perfectionis.

Gradus etiam sunt perfectionis: vir enim ætate perfectâ generat: at nec infans, nec senio jam confectus: neque tamen hosce perfectionis gradus in forma constituimus: non enim anima infantis per se plus, minusve agit animâ viri: sed per actum posteriorem, qui est proprietas & accidens, acutiùs aut hebetiùs agit. Hęc omnia maximè animadvertenda sunt. Modus verò perfectionis orti jam à natura seminis, concoctione explicatur: Est enim concoctio, authore Aristotele, perfectio à naturali calore, ex oppositis patibilibus: patibiles autem qualitates sunt subjecta cuique rei materia ut semen. Huiusce concoctionis tres sunt species: Pepansis sive maturatio, quæ est humoris in humido semine existentis & indefiniti, à calore naturali concoctio facta. Epsesis, seu Elixatio, quæ est humoris interminati, qui est in humido semine, ab humido calore concoctio.

Gradus perfectionis.

Modus perfectionis.

Concoctionis tres species.

Optesis, seu assatio, quæ est eiusdem humoris interminati à calore sicco concoctio. Hæ omnes concoctiones tam à natura, quàm arte fiunt: sed pepansis magis est à natura, reliquæ ab arte: propriè autem metaphoricè, seu per translationem, dicuntur: qui plura his desiderabit, Aristotelem consulat, libro Meteorologicorum quarto. Modus autem hic agendi, perficiendi & concoquendi plantarum & animalium semina, soli naturæ cognitus est. Illius enim naturæ seu animæ instrumentum calor est naturalis qui elemento stellarũ, proportione respondet, quem ars imitari non potest: Aliter autem se res habent in inanimis corporibus, quæ solam mistionis rationem habent, ut in semine salis nostri aurifici, & metàllis perficiendis, ut in Apologia demonstravimus, & posthac magis erit, Deo juvante, perspicuum.

Modus concoquendi naturalis.

His ita explicatis in operibus quæ sola natura ex sese, nullius artis ope, profert: deinceps quærendum est an eorũ omnium habenda sit ratio, tam in salis nostri aurifici, quàm auri pro-

ri procreatione, quæ non à sola natura fit, sed arte adjutrice eidem subministrante. Tum in quibus naturam ars imitatur, in quibus verò non. In his igitur Ars Naturæ sequitur vestigia. Sicut Natura sine materia aut subjecto nihil agit, sic nec ars.

Ars in quibus naturæ imitatrix.

Materia.

In omni enim opere, tam naturæ quàm artis, primùm Materia quæritur. Hæc autem Materia, aut est remota, aut est proxima, quæ semen est, aut quod obtinet vicem seminis, seu eius locum: sed remotum ad proximam reduci oportet, quod perinde est, ac si dixerim, ex ordine naturæ semen prius generandum esse, sic & ars non materiam quamlibet, sed proximam quærit, id est, semen tam salis aurifici, seu lapidis Philosophici, quàm auri perficiendi: nec semen sufficit, sed causa efficiente opus est, quæ vel formam materiæ insculpat, id est, semen generet, in quo est forma, vel ipsum eadem perficiat: Sic semine salis aurifici, vel auri quæsito, ars investigat causam efficientem naturalem propriam, quæ ipsum perficiat finis naturæ est forma, vel orti seminis perfectio, sic & finis artis. Modus naturæ in perficiendo semine est Pepansis, Epsesis & Optesis: modus artis est species Ephesis & Optesis

Ars naturæ in quibus nō sit imitatrix.

At in his Ars Naturam imitari non potest: Natura enim aurum productura, materiam propriam in mineris profert quæ est auri semen, quod est ex Aristotelis opinione, vapor mixtus terreo subtili. Vapor hic, aut si quid aliud, (non enim inter se consentiunt de materia) aut subjectum aut semen non est, nec esse potest, ut ex eo aurum producat, sed aliud habet semen ex naturæ sinu depromptum. Natura generat semen, deinde ipsum perficit: Ars nec generare nec perficere potest, sed juvare ut perficiatur. Natura enim causa est efficiens præcipua, ars tantùm adjutrix. Naturæ in perficiendis metallis causa efficiens, ex Aristotelis decreto, est frigidum & siccum. Artis causa efficiens est calor. Natura nusquam sola salem aurificum produxit, nec producere potuit, quod igneo calore non utatur. Ars naturam adjuvat, ut à causa efficiente naturali sal aurificus producatur.

Natura longo temporis spatio aurum generat in mineris, at reliqua metalla & argentum vivum, quæ sunt auri semen, natura, aut quod ex re naturali ortum habet, scilicet sal aurificus fusilis, perficit in momento per projectionem, igne adjuvante, qui & naturalis est: sed Artis auxilio in conficiendo sale illo aurifico opus fuit.

Artis partes quæ.

Artis igitur partes sunt semen investigare, tam sali nostro

auri-

aurifico, seu lapidi philosophico, quàm auro perficiẽdo proprium. At utrumque naturæ liberalitas nobis ultrò obtulit, & habemus in manibus. Aurum enim & argentum vivum suum, ut mox subjiciam, sunt semen salis aurifici: & argentum vivum & metalla reliqua sunt semen auri: At illa salis aurifici & auri semina natura imperfecta reliquit, nec ultrà progressa est, sed ars eandem adjuvat naturam, ut perficiantur. Nec minori liberalitate natura, sed veluti prodiga, causam efficientem donavit, quàm semina: Hæc enim causa efficiens est ignis & calor externus, certa tamen proportione & determinatis gradibus caloris in progressum operis administrandus. In omnibus enim corporibus minimis, quæ sola mistione perficiuntur, causa generalis efficiens est ignis: Atque hic ignis naturalis est, neque longiùs investigandus sed eum, ut semina, etiam in manibus habemus. De naturæ igitur liberalitate, quæ semen & causam efficientem protulit, nobis non est conquerendum, sed de turpi nostra ignoratione, si idem semen perficere ignoraverimus. Sed quemadmodum perfectionis, seu actus posterioris, qui à sola est natura, in semine jam orto, finis & scopus est varius, sic in semine nostro salis aurifici, aut semine auri perficiendo, finis est diversus. Finis enim seminis in salem aurificum perficiendi est, ut agendi facultatem ei comparemus. Aurum, quod est pars ejusdem seminis, est imperfectum, nec agit in argentum vivum aut metalla, nec ea perficit, sed ita demum quum in salem aurificum perfectum erit. Finis autem argenti vivi & reliquorum metallorum perficiendorum in aurum est, ut patiendi potestate potiantur. Ipsa enim sine sale aurifico in aurum perficiente, ab igne corrumperentur, & partim in fumũ, partim in fæcem abirent. Modus autem in genere, quo hæc semina perficiuntur, sunt scilicet Epsesis & Optesis, quæ non propriè, sed per metaphoram & translationem, ut dixi, appellantur.

Semen lapid. & auri quod- nam.

Naturæ liberalitas

Finis perfectionis varius est.

Humidum enim horum seminum indefinitum & interminatum concoctione, partim à calore humido, partim à calore sicco deficiunt, & posteriorem actum sibi arte adjutrice comparant. Longè autem plus artis est in perficiendo semine salis aurifici, quam in perficiendis metallis aut argento vivo in aurum. Hæc enim sola projectione ejusdem salis aurifici, statim igne agente in aurum purissimum perficiuntur. Argentum enim vivum metallorum purgatur, & impura fæx ab eo secernitur, & ejusdem argenti vivi metallorum, nec non argenti vivi vulgaris humidum interminatum & indefi-

Sola projectione metalla per lapidẽ igne juvãte perfici.

nitum concoquitur & terminatur, & sic transit in aurum.

At semen salis nostri aurifici, longiori labore & temporis spatio, ut perficiatur, indiget. De modo agendi uberiùs paulò pòst Deo benedicente, dicam, quum praxim integram patefaciam. Sed cur aurum sit semen salis nostri aurifici, at non solum, sed pars eius, & cur ei admisceatur argentum vivum, nunc etiam disputandum est.

Auro cur ☿ jungatur in opere.

Sanè aurum præcipuam esse seminis partē necesse est, cùm probaverimus finem alterum Chrysopœjæ esse auri in salem mutationem, quod & omnium, qui veriùs & seriò in eadem versati sunt, authoritas suadet, ratio confirmat. Solum autē aurum non esse seminis nostri materiam, vel ex eo constat, quòd solum nec corrumpi, nec magis perfici ulla arte possit: tum verò quòd omnis ortus ab humido sumat exordium, & in siccum desinat: ut videmus omnia animalium semina humida primùm esse, deinde sicca, sic & de fructibus evenire ipsa experientia docet. Aurum autem quum actu sit siccum, & perfectionem maiorem in natura auri assequi non possit, judicaverunt antecessores, & rectè quidem, aurum in humidum priùs solvi oportere, quod deinde ab agente pati possit ut perficiatur. Nam tametsi auri materia simpliciter perfecta sit, tamen est imperfecta, comparata materiæ ejusdem in humidum mutatæ, hac enim solutione fit dilatio subtilitatis & tenuitatis substantiæ, & intentio qualitatum agentium. Itaque aurum in natura nondum est pars seminis aurifici nostri, sed postquam in humidam substantiam mutatum est: sed neque hæc auri substantia soluta tota est seminis materia, ut dixi, sed pars tantùm, seu quod in humidum mutari, nec mutatum perfici possit, sine alterius humidi mistione: non secus ac granum frumenti in terra satum, nec germen humidum edere, nec seipsum perficere & propagare potest, sine honoris circumambientis mistione: Humidum igitur quod aurum in humidam substantiam solvit, est altera pars substantialis seminis nostri aurifici, & utrunque mistum est ipsum semen, quod sola indiget concoctione, ut perficiatur. Sed ut huiusce artis professores unanimi consentione auri substantiam in humidum solutam, alteram ex seminis partem, inter se cōsentiunt: ita ex adverso, in altera eiusdē seminis parte, quænā illa sit, quæ auri solvendi facultatem habeat, maximè inter se discrepant. Quidam aquas esse ex mineralibus arte destillatas, alii ex animalibus, alii ex vegetabilibus, alii ex iis omnibus mixtis prolicitas professi sunt. Et videntur passim plurima à Raymundo Lullio scripta nihil aliud dicere, si modò horum

Omnis ortus ab humido initiatur, & in sicco finitur.

Aurum in natura sua nondum pars seminis aurifici.

Diversæ Philosophorum sententiæ.

horum author sit Lullius, aut potius illi adscribantur, sed illis & cæteris huiusce opinionis adstipulari minimè possunt. Humidum enim quod solvit, aurum, ab argenti vivi fluxilis natura corrumpi & mutari non oportet, nec madefacit, nec alii corpori adhæret, neque miscetur, nec unitur, & figitur tandem vera unione & fixione, præterquam auro, & unà cũ auro in salem aurificum perficitur. At aquæ illæ acres distillatæ argenti vivi fluxilis naturam exuerunt, madefaciunt quod tangunt, ut aqua & oleum, nec adhærent aut miscentur verá mistione, nec ulla arte figuntur cum auro, aut in salem aurificum cum auro perficiuntur, imò in examine secernuntur, exuruntur, atque in fumum abeunt. Rectiùs igitur judicârunt, qui argentum vivum fluxile alteram esse seminis philosophici partem professi sunt, quod verè solvit aurum in argentum vivum, eique unitur, atque in salem aurificum unà cum eo perficitur: quippe quod unius sint naturæ: Igne enim aurum fusum, videtur esse argentum vivum fluxile, hoc verò ab igne semotum, aurum colliquatum, verùm & hi qui argentum vivum alteram seminis partem esse asserunt, & auri solvendi facultatem habere, & cum eo uniri pronunciant, etjam inter se dissentire videntur, quodnam sit illud argentum vivum, an vulgare, an quod ex metallis arte prolicitum, & à quo potissimùm, & an ex plumbo, an ex stanno, an ex bisemutho, (stannum glaciale appellant,) an ex stibio, aut reliquorum quopiam. Qui enim argentum vivum vulgare partem esse seminis nostri negant, frigidiorem qualitatem esse, propter quam solvendi auri facultatem non habeat, asserunt, humiditatem autem nimis indefinitam, volatilem & spiritualem, propter quam figi cum eo non possit.

Opiniones de ☿

☿ Vulgi defectus.

Argento autem vivo arte ex cæteris prolicito majorem à natura digestionem inesse.

Qui autem nullum alium liquorem auro solvendo efficaciorem quàm argentum vivum asserunt, hac ratione movẽtur, Quòd aurum Epsesi seu elixatione solvi oporteat, non secus ac carnes aquâ elixari: arg. autem vivum aquæ comparari, quippe quòd humoris, qui solutionis sit causa efficiens, multam habeat quantitatem. Hac enim de causâ à siccis mineralibus per sublimationem alterari non oportere: hanc opinionem mordicus tuetur Aernardus Treviensis, in Epistola ad Thomam de Bononia, Medicum Regis Caroli octavi missa. Nec desunt etiam aliis authoritates doctissimorum philosophorum, verùm in discutiendis diversis hisce & pugnantibus inter se opinionibus, diutiùs immorari non

Cur ☿ non sublimandum à mineralibus.

est consilium. Hæc omnia unius generis & speciei sunt, solis accidentibus inter se discrepantia. Sed ut certò demonstretur quinam solvendo auro liquor efficacior erit, inspectandæ sunt causæ concretionis auri: contrariæ enim solutionis ejusdem sunt causæ. Atqui ex Aristotelis doctrina didicimus, Concretionis causam partim esse siccitatem terræ, quæ humido auri inest, ipsamque constringit, partim verò frigus & siccum externum, quæ vapores, (qui sunt proxima metallorum materia) intra saxa densant & cogunt: Ergo humidum internum, & humidum & calidum externum, causæ effectrices erunt solutionis auri in humidam substantiam. Humidum autem hoc externum ejusdem naturæ oportet esse cum humido auri, quale est humidum argenti vivi, ut utrumque quantitate superans, siccum auri solvere possit. At quò minus erit frigidæ qualitatis, humidum hoc argenti vivi, eò promptiùs solvet aurum. Idcirco improbare nolim opinionem eorum, qui è plumbo, stanno, bisemutho, aut stibio solent argentum vivum prolicere, minùs enim argento vivo vulgari frigidum est, & paulò magis digestum ac definitum est: Et audio multos iis uti ad solutionem auri, & ex utroq; mixto, tanquam vero semine opus perfecisse: sed nec improbandus sum, si dixero argentum vivum vulgare alteram esse seminis partem, si modò portiunculæ auri mistum & verè unitum priùs fuerit, tunc enim appellatur, per translationem, argentum vivum animatum, non quòd animam habeat, est enim inanimum, sed quòd veluti anima calidum reddit animal, quamdiu est in corpore, sic aurum argenti vivi frigiditatem arcet & temperat, quum eidem verè mistum est. Lapidis enim Philosophici, seu salis aurifici (qui nihil aliud est quàm aurum longè magis auro naturali decoctum) minima portio infinitas argenti vivi partes nimia à frigiditate vindicat, & temperat. Huic argento vivo animato insistendum potiùs est, quàm ei quod ex metallis arte prolicitur: hoc enim non nisi magno artis ingenio, multisque laboribus & sumptibus à metallis educitur. At ingentem argenti vivi vulgaris copiam habemus, & facilè purgari & auro misceri, eique uniri potest, ut mox dicam. Igitur ut quæstioni huic finis imponatur. Argentum vivum è plumbo vel stanno, vel stibio arte prolicitum, vel vulgare præparatum & animatum, (liceat nunc & posthac vocabulis artis uti, ut omnia significantiùs dicantur) est altera pars seminis salis nostri aurifici, & utrumque mistum verum est semen ejusdem, sed imperfectum. Superest ut utriusque seminis imperfecti perficiendi metho-

Concretionis auri causæ.

Solutionis auri causæ.

Argentum vivum animatum.

Sal aurificus quid.

Altera pars aurifici seminis.

methodum seu praxim dilucidè & compendiosè explicem?, quæ huic arti est propria, & quam huiusce Epistolæ titulus præ se fert. Verùm utrumque semen seorsim præparandum est,& hinc miscendum, priusquam utrunque mistum perficienti causæ, scilicet calori externo, subjiciatur. Præparatio hæc, est dispositio & habilitas quædam ad suscipiendos perfectionis gradus, sive utriusque formæ interitum, ut heterogenea secernantur, & purgetur utrunque semen: non secus ac periti agricolæ semina in terram injecturi, ea priùs purgare & deligere solent.

Porro hæc semina huiusce artis antecessores,barbaro vocabulo appellârunt *Rebis*,ut in Apologia jam dixi. Aurum ut semen masculinum, calidius & siccius, argentum vivum, ut fœmininum frigidius & humidum magis. Illud ut sulphur, hoc eodem nomine appellârunt, ex quorum complexu perficitur lapis philosophicus, seu sal noster aurificus. Primùm de seminis fœminini præparatione, deque eiusdem animatione dicam: nec verebor in re tam seria, paululùm à Latino usu loquendi recedere, ut omnia significantiùs ac faciliùs comprehendantur. Rebis.

Praxis operandi.

Purga argentum vivum vulgare, terendo in mortario cum sale & aceto distillato, dum in minimas partes dividatur,hinc ablue: Purgationem & ablutionem toties repete, dum cyaneum aut cœlestinum colorem contraxerit, quod perfectæ purgationis est signum. Animatur autem hac methodo hoc argentum vivum. Fac malagma ex purissimo auro,in tenuissima fragmenta scisso, & argento vivo purgato, ut solent efficere vasorum inauratores, scilicet ex una uncia auri & duodecim argenti vivi. Tere diutissimè malagma in mortario,superfusa pauca aceti distillati quantitate,&ablue, idque reitera toties, dum colore etiam cyaneo & cœlestino malagma insignitū cōspexeris:hinc crassiori & dēsiori linteo malagma obvolutum exprime,ut totum transmeat,quod si quid non percolatum supersit, adde ei argenti vivi purgati sextuplam partem,& iterum tere atque ablue & exprime,ac identidem repete, dum totum effluxerit per lintei meatus. Hoc autem eò fit,ut aurum in minutissimas partes dividatur. Nondū tamē in tā minutissimas partes divisum erit,ut per corii vervecini meatus transpirare possit, ut transmeat argentum vivum, strictiores enim sunt: Et tamen necesse est ut

Purgatio.

Animatio

Causa malagmationis.

tandem totum malagma corium expressione perfluat, & aurum argento vivo verè misceatur & uniatur. Cùm ergo totũ malagma, ex duodecim argenti vivi, aut pluribus unciis & unica auri compositum fuerit, & linteo percolatum, include vase vitreo, figuram ovi habente, cuius tertiam partem malagma occupet, reliquæ partes vitri sint vacuæ, & vitro obturetur vasculum. Languido dein atque imbecillo & æquali calore coque & dissolve in fornace apta per quadraginta dies, intra quos nigredinem in superficie reperies superemi- nentem, quæ signum est perfectæ dissolutionis auri in argẽtum vivum. Aperi vas, & malagma corio obvolutum exprime, & si totum effluxerit, bene quidem: sin minùs, pende stateris quod effluxum non est, & si unciam, ut puto, pendeat, adjunge recentis argenti vivi præparati uncias novem.

Compositi solutio.

Repetitio solutionis

Tere & ablue, & rursus include urceolo vitreo, & vitro obserato, rursus concoque, ut prius, dum in superficie supereminentem videris nigredinem, quod breviori tempore fiet: hinc vitreo vasculo aperto, corio obvolutum malagma, & expressum percoletur. Atque hæc opera identidem repetantur, dum totum malagma per corii meatus expressum effluxerit: sic aurum in perexiguas partes sectum erit; nondum tamen verè mistum & unitum utrumque est. Sæpiùs autem effluxum malagma terendum, abluendum, & per corium percolandum est, ut totum in vaporem faciliùs feratur. Ipsum igitur in vas vitreum obtortũ, & luto tenaci munitum, ad mediam usque partem distilla, lento calore primum, deinde aucto, tandem violento atque ignito, ut aurum unà cum argento vivo expiret, atque in vas recipiens dilabatur in argentum vivum mobile. Maximam enim, tum materiæ, tum formæ similitudinem aurum & argentum vivum obtinent, & cùm in perexiguas partes, ut argentum vivum, rarefactum fuerit, ut uniatur quantitati argenti vivi, necesse est alterum ab altero non distrahi, sed igne agente unà sursum in vaporem ferri: Quòd si forsitan quodpiam auri vasis imo superesset, eadem opera, quæ superius, repetenda sunt, addito novo argento vivo, eaque toties dum totum distillatum fuerit, nisi forsitan sordes aliquæ subsederint, quæ inutiles & abjiciendæ sunt. Hoc est verum semen fœmininum & animatum metaphoricè, quod solvendi auri potestatem habet: ipsum est pars altera seminis salis nostri aurifici. Hoc est argentum vivum, quod Suum appellavimus in Apologia

Malagmatis [illegible]

Cautela.

Semen fœmininum.

gia nostra, quippe quòd aurum verè mutatum sit in argentum vivum per argentum vivum vulgare.

Quod quidem argentum vivum auri, est oleum & vera tinctura occulta: Ipsum est quod Antiqui Azoth appellaverunt, scilicet argentum vivum à corpore auri extractum. Educitur autem eadem ratione qua carnes elixatione in jusculum solvuntur & mutantur. Ipsum est denique cuius beneficio diximus argentum vivum vulgare libentius coire cum calce auri, quàm aquam aquæ misceri. Idem argentum vivùm animatum augetur in infinitum, si auro rursus & novo argento vivo admisceatur, ea quam diximus, arte. Appellantur etiam Menstruum, & acetum acerrimum, quod efficit esse aurum merum spiritum. Semen autem masculinum seu altera eiusdem seminis salis nostri aurifici pars, est aurum in calcem tenuissimam redactum, quæ paratur hac methodo. Fiat malagma ex unica auri uncia, & duodecim argenti vivi præparati, ut superius à nobis demonstratum est, & eadem diligentia linteo crassiori percolatum, donec totum transmeet.

Azoth.

Menstruū & acetum Philosophorum.

Semen masculū.

Calx auri ut facienda.

Hinc exprime in corio & quod supererit non effluxum, est aurum cum arg. vivo, cuius figura erit ut globus, nihil enim per corii meatus ex auro effluet, sed totum erit in globo. Globum hunc in vitreum vas injice, & distilla lento igne argentum vivum, dum totum distillaverit: Effracto vase, tere aurum quod subsidet minutissimè, cum distillato arg. vivo, & rursus distilla, contritionem & distillationem toties reitera, dum aurum in perexiguas partes redactum sit: quas rursus tere, & per incerniculum setaceum, augustissimis foraminib⁹ contextum, cribra, & quod excretum non fuerit, rursus tere & cribra, eademque opera repete, dum totum excernatur in pulverem tenuissimum, quem vitreo vase luto munito inclu de, & calcina moderato igne per triduum, hinc à vasculo exime, & si pulverem tenuissimum, ut farinæ florem conspexeris, rectè quidem, sin minus, opus reitera, dum signū hoc cōsecutus fueris. Hinc super hoc pulvere infunde aquā vitę, quę tota ardeat, & distilla lento igne, distillatā aquā rursus infunde, & rursus distilla, idq; septies repete, sic veram calcem auri habebis, ut arg. vivo misceatur animato. Calcinatio hæc & in pulverem tenuissimū reductio necessaria est, tum ut facilius arg. vivum suum combibat, tum ab eadem coctione in pulverem impalpabilem promptiùs redigatur. Cùm enim huiusce artis scopus sit aurum in naturam salis mutare, necesse est, qua possumus arte, ipsum rarefacere & attenuare. Omnis

Calcinatio hæc huic arti est necessaria.

Scopus artis.

enim, (inquit Geber) verè calcinata ad naturam salis approximant: & quantò tenuius fuerit, ante conjunctionem cum semine fœminino, tantò faciliùs & celeriùs solvetur in argentum vivum, atque hinc coctione in pulverem faciliùs etjam, citiusque redigetur.

Præparata hæc semina primùm misceri oportet mathematicè & per contiguas partes, deinde post absolutam præparationem, naturaliter & per contiguas partes, vera unione: hæc enim lex est, & ordo omnium quæ tandem verè miscentur, ut primum se tangant partes, servatis formis prioribus integris in mistione, & deinde alterentur, postremò uniantur. Conjunctio hæc mathematica & prior sic fit. Calcem hanc auri conjicito in vas testaceum, quo Aurifabri aurum colliquare solent, & alio vasculo cooperi, ne carbones intus decidat, aut quidpiam aliud, & carbonibus accensis obrue undique, dum vasculum sit ignitum & vehementer excandescat, ne tamen calx auri liquescat. In aliud testaceum vas conjice octo uncias argenti vivi animati, & carbonibus vas circumseptum sit, & tamdiu excoque, dum argentum vivum expirare occeperit: statim in argentum vivum animatum conjice calcem auri incandescentem, & baculo agita, & move, dum tactu perceperis utrumque per exiguas partes permistum & amalgamatum. Hinc conjice hoc malagma in vasculum ligneum aqua refertum, abhinc malagma illud tere & rursus ablue, & exsicca, ut omnis humiditas evanescat, deinde exprime obvolutum in corio, qui supererit globus, est semen salis nostri aurifici futuri, ex masculino & fœminino mistum, cum justa utriusque proportione: de qua tamen plurimi dubitârunt, & de ea diversæ fuerunt sententiæ: sed natura duce nusquam aberratur.

Lex miscédorum.

Conjunctionis mathematicæ praxis.

Quantum enim seminis animati necesse est, calx auri retinet, quod superfluum est, per corii meatus effluit.

Pondera.

Globum hunc quatuor uncias, plus minúsve pendere conspicies. Itaque calcis aureæ unica est uncia, argenti vivi animati, tres, vel circiter: nec tamen si plures tribus unciis argenti vivi animati miscerentur, usque ad quinque, quicquam esset periculi, semen enim celerius solveretur, sed tardius concresceret & coagularetur. Præparata sic semina, & justa naturæ proportione mista priusquam perficienti causæ subjiciantur, loco proprio includenda sunt: Est enim locus necessarius qui perfectionem adjuvet: Semina animalium non nisi in matrice perficiuntur: Ova in cortice, fructus geniti in terra, hæc extra loca corrumpuntur. Locus igitur seminis

Locus.

nostri,

nostri, ovum est vitreum, id est, vasculum ad ovi figuram cõflatum. In hoc collocandus est geminus globus, hac proportione, ut tertiam vasculi vitri partem globus occupet, reliquę partes sint vacuæ, quibus argenti vivi vapores, si qui forte conscenderint, cõtineantur, ne disrumpatur vasculũ: Verùm vasculi os vitro obstruendum est, non secus ac fœtus animaliũ in utero, albumen & luteum ovi cortice includuntur, ne quicquã respiret: est enim in argenti vivi animati semine vapor & spiritus quidam tantæ tenuitatis & subtilitatis, ut etiãsi expiraverit, oculorum obtutum effugiat, estque altera, cum calore externo perficiendi causa: qui si evolaverit, actum est de opere, non secus ac pertuso ovi cortice, perit fætus pulli, nec cohiberi potest, illius fuga & evaporatio, luto aliquo ferreo, quantumvis denso, compacto & solido, sed solo vitro quod densissimum est, & meatibus caret: Existimarunt, autẽ plerique semen nostrum in salem aurificum perficiendum esse ea via & methodo, qua ex omnibus corporib. mistis igneo calore proliciunt sales, igne scilicet in varias substantias eadem corpora distrahendo, sicuti superiùs ex lignis, in cinerem versis, salem lixivio adduci diximus. Vasis clausura.

Idcirco ex variis corporibus aquas acres proliciunt, quarum vi solvunt aurum in liquorem, quem deinde distillatum rursus in dissolutum infundunt, deinde calore languido cogunt, & quod superest salem nostrum aurificum esse opinantur.

Infinita etiam alia corpora agunt, quæ omnia varia, inutilia & sophistica sunt, & plus opinionis quàm veritatis obtinent. Natura ubi primum semen produxit, in varias substantias non distrahit, sed perficit, nihilq; semini detrahit, sed totũ perficit: Quod magis perspicuum est in ovo, quod semẽ est pulli, & pullus imperfectus: Sic naturæ opera imitando, ubi primum de semine salis nostri aurifici constiterit. quódnam & quale sit, in varias substantias secerni aut dividi non oportet, sed sola concoctione perfici, & totum in naturam salis fusilis mutari. Hic est totius Chrysopœiæ scopus in producenda efficiente causa, quæ argentum vivum & reliqua metalla imperfecta perficit in aurum, calore igneo adjuvante. Opera sophistarum varia & vana. Chrysopœiæ scopus.

Perficiendi autem salis hujusce nostri aurifici gradus sunt sex numero. Dissolutio, Coagulatio, seu incrassatio, fixio prior, fixio posterior, calcinatio, & inceratio. Dixi gradus esse plures. Perficiendi lap. 6. gradus.

Cùm enim definiverim, perfectionem esse seminis jam orti promotionem ad posteriorem formæ actũ: non statim per-

fectio illa consummatur, ut actus prior, seu forma, quæ quũ sit præcipua substantiæ pars, gradus non suscipit, sed actus posterior gradus suscipit, ut qualitates. Sic fructus orti ex arbore, priusquam ad maturitatem pervenerint, gradus perfectionum suscipiunt. Medio enim tempore, perfectiores priori, & sic deinceps, dum ad extremam maturitatem pervenerint. Sic in semine nostro aurifico perficiendo necessariò judicandum est. Cùm autem calor externus sit causa efficiens perfectionis, & sex sint ejusdem gradus: quinque priores, quinq; etiam caloris gradibus progressum habent. Postremus est reiteratio horum quinque graduum. Semen autem dum perficitur, loco movendum non est, nec quicquam distrahendum, ut in operibus sophisticis fieri solet, sed solis quinque caloris gradibus committendum est.

Simile. — *Calor externus.* — *Vas non movẽdum in decoctione.*

Gradus Operationum.

Dissolutio.

Primus gradus perfectionis.

Dissolutio igitur primus perfectionis gradus, est Calcis aureæ, quæ est altera seminis pars, in argentum vivum reductio, quæ fit calore primi gradus, nec non spiritus & vaporis vi, qui argento vivo inest, sicut in animalium seminibus in ovis, & in granis frumenti satis fieri conspicimus. Hoc enim caloris gradu malagmatis globus, qui primum duriusculus erat, emolescit & solvitur: Et solutione peracta totum videtur in vasculo vitreo argentum vivum crassum & velut putre: signum dissolutionis perfectæ est nigror, potissimùm in superficie eminens: Calor enim agens in humidum nigrorem efficit: Dissolutio hæc ferè quadraginta dierum spatio absolvitur. Est autem eadem dissolutio Epsesis quædam, seu Elixationis species: ut enim carnes elixatione in jus solvuntur, calore in humido aqueo existente: sic aurum calore in humido, scilicet argento vivo, agente solvitur.

Solutionis signum. — *Si[illegible]*

Coagulatio.

Secundus gradus perfectionis.

Succedit coagulatio seu incrassatio, quæ est seminis in argentum vivum fluidum soluti inspissatio, induratio & exsiccatio, quæ fit vi secundi gradus, ut causæ efficientis & vi terrei quod calci aureæ inest, cujus proprietas est desiccare & cogere.

Calcis aureæ proprietas.

Primùm enim quum argentum vivum humidum quantitate superaret siccum ejusdem calcis aureæ, necesse fuit siccum cedere, & in crassiusculam & putrem argenti vivi consistentiam solvi. At calore aucto, vapor ille tenuissimus argẽti vivi in auras, per vacuas vasculi partes velut evanescit, & cogi

cogi atq; inspissari humidum necesse est, non secus ac oleum diuturno calore incrassatur, abeunte tenui spiritu.

Siccum autem calcis aureæ combibens argenti vivi humidum, multùm adjuvat & cogit. Sic ex iisdem causis, humore viscoso & humido, primùm lapides in corporibus animalium perficiuntur sicco terreo, qui humori inest, ut materia, calore verò externo, ut causa efficiente: sic etiam inspicimus sensim semen solutum inspissari & incrassari, atque in lapidem solidum constringi & cogi quod ferè etiam quadraginta dierum spatio evenire solet, interim semen colorem nigrum servabit, & idem intendetur in nigriorem. Hæc concoctio est quædam optesis, seu assationis species, sicut & reliquę posteriores. 40. Dies solutionis, item & coagulationis.

Fixio prior.

Humidum hoc seminis nostri, quum nondum sit definitū neq; unitum hac concoctione, sed volatile: calore tertii gradus definiendum & figendum est: Idcirco succedit fixio. Est autem fixio, authore Gebro, rei ab igne fugientis conveniens ad tollerantiam ejusdem adaptatio: Cujus intentionis causa, inquit, est ut omnis alteratio, omnisque tinctura perpetuetur in alterato, & non mutetur. Quæ etiam definiri potest ut sit indefiniti & interminati humidi, in semine existentis definitio & evictio vi caloris tertii gradus facta, siccitate etiam, quæ terreo seminis inest, agente: fixio hæc etiam quadraginta dierum spatio peragitur. Tertius gradus perfectionis. Fixio quid. Fixio 40. dierum est.

Conspiciuntur in hac concoctione varii colores, qui tandem omnes in candidum & niveum desinunt, & albedo hæc verum est fixionis signum.

In hoc colore ajunt, corpus, spiritum & animam verè uniri & figi: quod nihil aliud est, quàm æqualis elementorum omnium seminis proportio, unio, & perfectio fixa.

Hoc semen perfectum, argentificum appellatur, quòd in argentum vivum projectum, illud sistit, figit & perficit in argentum verissimum. Verum hæc fixio prior appellatur, quæ licet simpliciter & absolutè accepta perfecta sit, tamen fixioni salis nostri aurifici comparata, Indefinita & imperfecta est, nec salis seu lapidis nomen meretur.

Fictio posterior.

Itaque fixione priore absoluta, succedit ex ordine fixio posterior, quæ est humoris insiti & indefiniti in humido seminis perfecta & absoluta concoctio atque evictio, ut caloris Quartus gradus perfectionis.

quarti

quarti gradus facta Hoc calore semen varios colores non contrahit, sed albedo in citrinum & luteum primùm mutatur, hinc sensim in rubrum. Ex varia enim humoris concoctione, varii colores emergunt: sed ubi primùm concoctus fuerit, albedo apparet, quæ vi ignis in flavum, & ex flavo in rubrum tandem mutatur, quod in sandaracha & ochra quum concoquuntur, perspicuum est. Terreum enim subtile purissimum, quod est in semine concoctum, & non exustum, est actu, candidum, sed potestate rubrum, & tale vehementiori concoctione evadit, & totum suum proprium humidum colore rubeo inficit, & tingit: semen hoc candidum longissimo temporis spatio in solidam massam persistit, & tandem continua concoctione sensim diruitur, & in pulverem rubrum mutatur. Hic autem quartus gradus concoctionis ducentis & quadraginta diebus absolvitur, nec de gradu caloris pertimescendum est, quum jam fixum sit semen post albedinem, sicut ante eandem perfectam periculum erat in caloris gradibus observandis, quum nondum fixum & unitum esset utrumque semen.

Varii colores unde

2. Fixio 240. dierũ.

Calcinatio.

Etsi autem humor hujusce seminis quatuor his gradibus caloris evictus sit, non tamen omninò, nec ita ut salis naturam omnino obtineat: Est enim salis natura siccissima, & omnis humoris expers: sal enim pura est terra. Est etiam natura salis ut humido frigido solvatur, quòd calido sicco concreverit: Nisi igitur omnino sit evictus humor, verè salis naturam non obtinebit, nec in humido aqueo solvetur, quod tamen necessarium est, sal enim noster aurificus, quum summum sit medicamentum corporibus humanis, in omni liquore solubilis est, quum ægro deglutiendum exhibetur. Preterea pulvis ille quarti gradus concoctus habet nescio quid impuri & terrei commistum, quod non est ex sui natura & proportione salis, quod ex pulvere rubro ducendum est. hæc pulveris rubri perfectissima & absoluta concoctio atque à terreo vindicatio, fit calcinatione, & quinti ac postremi gradus calore: Est enim Calcinatio, ex definitione Gebri, rei siccæ per ignem pulverisatio, per privationem humiditatis partes consolidantis. Rectiùs dicendum videbatur per concoctionem absolutam humoris indefiniti. Causam autem calcinationis subjicit esse ut pulvis meliùs & perfectiùs figatur, & faciliùs solvatur in aquam, omne enim calcinati genus fixius esse, & facilioris solutionis, quàm non calcinati, experientia

Quintus gradus perfectionis.

Qualis sit salis natura.

Calcis aurifici virtus medica

Calcinatio quid.

Calcinationis causa.

rientia docet: Quoniam corpus in exiles & in minimas partes attenuatum, faciliùs miscetur cum aqua. Itaque quum calore externo hoc effectum sit, faciliùs in aquam solvetur. Hac autem calcinatione pulvis iste intumescit in modum fermenti, ob calorem igneum diuturnum cujus vi in perexiles partes deductus est, & terra quædam impura in imo vasis subsidet, & reipsa à rubro pulvere secernitur, quæ abjicienda est: non enim est ex natura salis, eandem vilem, damnatam, & vituperatam appellant, estque reliquarum substantiarum efficacium veluti fæx inutilis, & ex genere terræ, quæ calore excellente in vitrum mutatur & liquatur. Terreo autem vase perficienda est hæc calcinatio, octo dierum spatio: sic verissimum salem aurificum rubrum habebis, cujus color erit ut sanguinis adusti, & in omni liquore solvetur: omnia enim verè calcinata, ut diximus, ad naturam salis approximant: ideoque in proprietatibus sese concomitari necesse est. Est autem salium natura, quòd aqueo liquore solvantur. Terra damnata. Vas calcinationis, & ejusdem tempus.

Ceratio.

Hæc quamvis ita se habeant, non tamen sal nostrum absolutam & consummatam omninò perfectionem consecutum est: Ea est ut facillimè & celeriter igne liquetur, tanquam cera, sitque tenuissimæ consistentiæ in fusione, velut aqua. Alioqui enim penetrandi & subeundi densissimas argenti vivi partes, aut metallorum non obtinebit, ergo in ea projectus, non perficiet. Atqui tam diuturna concoctione concretus & alteratus sal noster aurificus, fusili hac subita proprietate caret: ergo ei restituenda est. Mirum autem videri non debet, quòd priùs dicerim, salem nostrum aurificũ in quovis liquore solvi, hic quoque calore liquari, quod contra Aristotelis regulas dictum videtur. Quæ enim, inquit, calido sicco concrescunt, eadem humido frigido solvuntur, ut sales, quæ verò frigido coquuntur, eadem calido solvuntur, ut metalla. Sed experientia docet salem communem non solùm in aqueo solvi liquore, verùm etiam in igne. Si enim sal, ut argentum, testaceo in vase liquatus fuerit, conspicies eum solutum, ut aquam puram, & in canaliculam projectus, frigore concrescit, ut metallum: sic & in cæteris salibus accidit. Quòd si sæpius solutione ab aqua, filtratione & coagulatioue purgentur, tandem calore levi, ut cera, fundentur. Sextus gradus perfectionis. Cerationis necessitas. Dubium. Solutio.

Eadem ratione pulveri nostro aurifico fusionem celerrimam comparandam esse, quidam existimaverunt: sanè humido salem nostrum fusione carentem solvi necesse est, at non

non in aquæ liquore, non enim sal noster sola facilique fusione indiget, ut omninò perficiatur, sed humido quod illi in centro uniatur, & cum eo figatur, ut ipsum à vitrificatione tueatur. Aqueus autem liquor hoc præstare non potest, nulla enim arte figeretur cum sale nostro, idcirco & solvendus simul & incerandus. Est enim ceratio postremus perfectionis gradus quem Geber definit, esse rei duræ, non fusilis, mollificationem, ad liquefactionem, cujus inventionis causam esse ait, ut quod ex privatione suæ humiditatis liquefactionem non habebat in corpus ad alterationem, mollificaretur ut flueret: Et vehementer errare atque hallucinari eos, qui cerationem ex oleis & aquis liquidis fieri existimant, sed eam ex spiritibus fieri oportere.

Ceratio sophistarum.

Appellat spiritus argentum vivum, & sanè hanc solutionē & cerationem pulveri & sali nostro præstat argenti vivi animati mistio, cujus hæc est methodus. Denarium seu viginti quatuor grana pulveris misce cum quatuor denariis argenti vivi animati, ut fiat malagma, quod vitreo vase ad figuram ovi conflato includito & vitrum obsera, & quatuor prioribus ignis gradibus concoque, eo ordine, quo pulvis elaboratus est: Et triginta dierum spatio omnes colores sese prodent, qui novem mensium tempore antea conspicui facti sunt. Idem opus repete species, addendo pulveri quatuor partes argenti vivi animati.

Methodus cerandi.

Colores in ceratione.

Breviori autem temporis spatio opus iteratum conficitur, quàm vice prima. Quod enim jam sal est, celeriùs solvitur, quam quod sal nondum est, sed esse potest: sic salem aurificum perfectissimum, seu lapidem philosophorum habebis, fixissimum, fusilem ut ceram, tenuissimum ut aquam, penetrantem, tingentem, transmutantem, & perficientem omne argentum vivum, tam vulgare, quàm quod corporibus metallicis inest, in verissimum aurum.

Septenaria repetitio, & operis decurtatio.

Signum perfectionis salis hoc erit, si illius granum in laminam argenti ignitam projectum, statim liquabitur, & partes argenti interiores subierit, lateque sese quâquâ versum diffuderit, ut oleum, & colore aureo intus & in superficie infecerit, sine ulla expiratione in vaporem.

Signum perfectæ cerationis.

Quod autem detractis viginti quatuor granis supererit, eadem ratione perficies, eademque methodo, ut suprà.

Primo autem vigenti tantùm quatuor grana detrahuntur, quòd unaquaque reiteratione operis augetur quantitas, additione & mistione novi argenti vivi. Etsi plurimùm plura ex massa quàm viginti quatuor grana decerperentur, sub finem

nem septimæ reiterationis major esset moles, quàm ut concoctioni se dederet.

Multiplicatio.

Etsi autem substantiæ neque intendantur, neque remittantur, tamen ipsę per se qualitates, tanquam per instrumenta agunt, & cùm qualitates intendi & remitti possint, per has sal fusilis noster acutiùs aut hebetiùs agit. Idcirco antecessores nostri admirabili arte investigarunt salem nostrum aurificum, seu lapidem philosophicum fusilem & quantitate & viribus seu facultate agendi augere. Multiplicatio.

Hujus incrementi duplex est ratio seu methodus. Duplex multiplicandi methodus.

Altera est, ut ejusdem salis jam perfecti sumatur uncia, eique duodecim argenti vivi animati unciæ admisceantur, solvantur & distillentur: hinc quatuor unciæ hujus argenti vivi animati misceantur unciæ salis nostri perfecti, & quatuor caloris gradibus concoquantur: Posterior verò methodus magis compendiosa est ut portiunculam salis nostri perfecti in argentum vivum vulgare projicias: Ex hoc auro, quod philosophicum appellamus, summa arte argentum vivum prolicito, illiusque unciam unam, unciæ unicæ salis nostri perfecti misce, & quatuor caloris gradibus concoque, & brevissimo temporis spatio omnes colores conspicies, quos conficiendo salem nostrum aurificum primum conspexisti. Intensio enim est gradus qualitatis radicitùs magis infixæ in eadem parte subjecti. Hac enim reiteratione sal totus redditur igneus, & tenuissimæ ac subtilissimæ consistentiæ Ignis autem & quæ ignea sunt plus actionibus obtinent, & quo tenuiora, eò promptiùs & celeriùs penetrant & subeunt partes interiores. Ergo quò sæpiùs reiteraveris, eò plus incrementi, tam quantitatis, quàm virium & facultatum posteriori pulveri accedet: Hæc agendi methodus antiquis versibus his præscribitur.

Si fixum solvas, faciasq́; volare solutum,
Et volucrem figas, faciam te vivere tutum:
Conjuncta disjunge, rursus disjuncta rejunge,
Liqua duratum, dura liquatum, dicam te beatum.
Arsenicum fore dic animam, sed spiritus extat.
Argentum vivum, calx corpus dicitur esse.

Per fixum intelligitur aurum, solutio illius est, per argentum vivum vulgare, vel aliud ex metallo in argentum vivum reducto,

ducto, solutum autem evolat, quum utrum vi ignis distillatu in argentum vivum, & in vas recipiens delabitur. Volatile autem figitur, quum quatuor ejusdem partes, parti calcis aureæ miscentur, & concoctione figuntur. Conjuncta autem disjunguntur, quum partes auri solidæ solvuntur. junguntur autem iterum, quum solutæ partes figuntur. Arsenicum est anima, id est, aurum in argentum vivum, vel vulgare, vel ex cæteris metallis arte prolicitum, Calx est aurum in calcem reductum. Nec longè abest ab iis qui dicunt Azoth & ignem huic operi sufficere. Azoth enim & aurum est in argentum vivum crassiusculum solutum, quod concoctum & fixum igneo calore temperato est lapis noster, seu potiùs sal aurificus fusilis & fixus. Quin & ex his quæ diximus, quæcunque à veteribus ænigmaticè scripta sunt, facilè quivis intelligere poterit.

Summa operis ex Gebro,

Tandem verò superiorem methodum paucis verbis comprehendit Geber, libro summæ perfectionis capitibus 30. & 43. Totius operis intentionis, inquit ille, summa hæc est, ut sumatur lapis in capitulis notus, & ejus additamentum, id est, aurum in oleum seu argentum vivum conversum, & subtiliētur, donec in ultimam subtilitatis puritatem deveniant, & ultimò utrumque fiat volatile fixum, & in hoc ordine compleatur arcanum quod est pretiosissimum, & quod super omne hujus mundi scientiarum arcanum est thesaurus incomparabilis. Quantæ autem sint nostri hujus salis aurifici vires & facultates, sola experientia demonstrari potest.

Vires lapidis.

Granum enim pulveris in emendatum & repurgatum argentum vivum projicitur quod non in metallum primò, sed in pulverem vertitur, cujus vis tamen imminuitur, & hujus pulveris postrema pars in aliud argentū vivum projicitur, totiesq; ex postremo pulvere fit projectio, dum non pulvis, sed metallum confletur. In mistione enim qualitates igneæ calidæ & siccæ pulveris nostri aurifici pugnant cum qualitatibus frigidis & humidis ar. vivi, nec nisi certa proportione qualitatum agentium & patientium, argentum vivū, tam vulgare, quàm metallorum temperatur & perficitur in aurū. Forsitan

Dubium.

dubitabunt plerique qui audient profiteri nos argentum vivum vulgare, quantumvis animatum, esse alteram seminis partem: tum quòd ægerrimè aurum unà cum illo in sublime feratur, uniatur & animetur, tum quòd humiditatem impensè indefinitam & interminatam habeat. Postremò etiam, si idem ipsum alteram seminis partem constituat, utriusq; seminis perfectio in longissimū tempus protrahetur. Itaq; vel ex stan-

ex ſtanno, vel plumbo, vel ſtibii regulo (ſic enim quod ſubſidet, dum purgatur, appellant) prolicitum argentum vivum, præſtantius & compendioſum magis judicabunt: quorum opinioni parum adverſabor, imò facilè ſubſcribam, præſertim ſi ex ſtibii regulo diducatur argentum vivum. Maximam enim totius ſubſtantiæ ſimilitudinem habet cum auro, ſed hoc animadvertendum erit, ex vario argenti vivi temperamento prioris caloris gradus intendendos aut remittendos eſſe.

Scopus enim eſt humidum ſicco unire, & utrumque figere fixione firma & ſolida. Hinc in obſervatione uniuscujusque gradus externi hæc eſt lex, ut ſit æqualis calor, & temperatus, qui ſemen utrumque miſtum altare poſſit, at non in vaporem rarefacere: Si igitur argentum vivum vulgare animatũ miſceatur auro, remittendus erit gradus caloris initio operis, eſt enim magis indefinitum & volatile, ſin ex cæteris argentum vivum arte prolicitum eidem auro miſceatur, paulo intenſior adhibendus erit caloris gradus. Scopus artis.

Hujusmodi enim argentum vivum cùm ſit craſſius, magisque à natura decoctum, majorem vim ignis tolerat, nec tam facilè à calore igneo evolat in fumum, uti vulgare.

Hoc autem argentum vivum è plumbo, ſtanno & regulo ſtibii educitur ea via ac methodo quam Geber in ſublimatione marchaſitæ docet. Ignis enim excellentis vi fertur ſurſum vapor quidam ſiccus, qui lateribus vaſis frigido denſatur & concreſcit: Hic exemptus & oleo tartari maceratus, lotus & tritus, emergit argentum vivum fluidum, veluti à terrena fæce vindicatum & purgatum. ☿ ex ♄ ♃ & regulo ♁ ut educendum.

Hanc proliciendi argenti vivi methodum priſci illi hujus artis profeſſores omnes ſilentio præterierunt, nec usquam ſcriptis tradiderunt, & conſultò quidem, Eſt enim totius artis arcanum, & aditus ad poſteriora: hæc apertiſſimè illos patefeciſſe, priora autem occuluiſſe certum eſt. Veterum ſilentium.

Hæc eſt igitur dilucida recta, vera atque compendioſa cõficiendi ſalis noſtri aurifici, ſeu lapidis philoſophici ratio, cujus vis & facultas eſt, argentum vivum, necnon reliqua metalla in aurum veriſſimum perficere. Eſt etiam verum aurum potabile, quod in omni liquore ſolvatur, Et, ut ajunt, præſtantiſſimum eſt & accommodatiſſimum profligandis morbis deſperatis remedium. Aurum verum potabile

Huic ſali aurifico inſiſtendum eſſe potiſſimùm, tutius eſſe ſemper exiſtimavi.

Verùm non pauci deerunt, qui aurum ſine argento vivo Objectiones.

solvisse, & sine hoc sale aurifico seu lapide Philosophico etiam se aliquid præstitisse, & experientia cõprobasse affirmabunt, & breviori quidem temporis spatio: Quibus ut respondeam, non inficiabor sales quosdam arte in aquam & liquidam consistentiam verti posse, idq; expeditiùs quàm aurum ab argento vivo solvitur, quarum aquarum vi & facultate acerrima aurum in liquorem quendam solutum apparet, sed verè solutum non est, nec naturam exuit metallicam: Eousque enim solutum conspicitur dum liquorem salsum retinet, qui verè auro mistus non est, nec unitus. Dissimiles enim naturæ non vere miscentur. Itaque liquor ille salsuginosus igne violento depulsus, in vaporem rarescit & effertur sursum, aurum autẽ in imo vasis, ut pulvis fulvus aut croceus fixus subsidet, qui Chrysocollâ additâ liquatur, & rursus, sine intertrimento in aurum redit. At argentum vivum, quod alteram esse seminis partem diximus, verè soluit aurum, eique unitur, & cum eo figitur in perpetuum: sunt enim ejusdem formæ, sed non ejusdem temperamenti, aut potiùs ejusdem perfectionis. Hac solutione & utriusque fixione peracta pulvis, aut sal noster aurificus deinde in aurum redire non potest, nisi certa proportione in reliqua metalla, aut argentum vivum projiciatur. Sal enim hic est vera tinctura & oleum fixissimum, & tenuissimæ essentiæ. Neque etiam ierim inficias aurum in liquorem hunc aqueum solutum vi aquarum acrium perficere posse argentum vivum, & argentum, in purissimum aurum, cujus effectus causam non tradiderunt, ejus ignoratione quod agunt nesciunt, & errorem emendare non possunt, quod nos præstare oportet, quamvis orationis nostræ institutum prætergredi videatur. Sed quemadmodum pila vehementissimè commota revocari non potest, sic calamus eò inclinatus est, quò avocari facilè non possit, dum omnia, quæ huc pertinent, attigerit: forsitan qui hæc perlegent ante aut post obitum nostrum, nostri memores erunt. Causa hæc est. Argentum vivum ut perficiatur, sola concoctione eget, est enim ut diximus aurum imperfectum & immaturum. Calor igneus externus solus concoctionem hanc efficere non potest, non enim argento vivo miscetur aut adhæret, & necesse est aliquid eidem adhærere quo retineatur dum concoquitur, ne in fugam vi ignis abeat. Rursus aurum, etsi eidem adhæreat, ipsum retinere non potest, tum quod sit consistentiæ crassioris, quam ut ejusdem interiores partes subire possit, tum quòd per illius liquefactionem, cum tardior sit, non retineatur, sed ignis violentiâ evanescat: sed etsi argentũ vivum ab auro

Responsio.

Notãdum.

Auri ☿ & sympathiæ, & apathiæ.

Causa perfectionis argenti vivi.

ab auro retineretur, non tamen ab eodem concoqueretur. Concoctionis enim causa est calor & qualitas ignea, atqui auro qualitates igneæ insitæ non sunt, quibus indefinitum argenti vivi humidum domare, definire & evincere possit. At quum ab his liquoribus salsuginosis solutum in liquorem existimatur, etsi verè solutum non sit, nec mistum, tamen hæc præstare potest, non eadem ratione qua sal noster aurificus aut lapis philosophicus, qui solus ex sese, nullius alterius ope indigus, nisi fortè calore igneo adjutus, perficit: sed juvatur aurum, etsi naturam metallicam non exuerit, liquoribus illis acribus, quibus solutum tenuissimæ efficitur consistentiæ & liquefactionis facillimæ, ut cera, quandiu ei admisti fuerint. Nec enim hi liquores statim evolant, nisi vehementiore igneo calore: tametsi quidam, ut Lullus, existimaverint eos perpetuò figi unà cum auro, quod in animum inducere non potui. Sed eorum fixio sufficiens est, quæ argentum vivum in ignis pugna retinere possit, dum ad naturam corporis pervenerit. Præterea hi liquores, quum nihil aliud sint quàm sales, & naturam salis obtineant, qualitatibus propriis igneis humidum argenti vivi concoquunt seorsum, definiunt & tandem omninò evincunt.

Concoctionis causa.

Lullii opinio.

Argentum quoque ut perficiatur, sola purgatione & concoctione eget.

Atqui hi liquores salsuginosi utrumque præstant: mira sanè est vis salium in toto hoc opere: At argentum, quum sit aridius, indiget argenti vivi mistione & unione, veluti glutine, cujus beneficio omnia auri examina subeat & perpetiatur.

Quòd enim humidum auri sit purum, viscosum & impensè à natura concoctum, nulla arte à suo sicco distrahitur. Methodus vertendi aurum in liquorem multiplex est, & passim apud authores præscriptam atq; evulgatam reperies: sed hęc inter cæteras omnes facilis est. Aurum in calcem redigatur, ea via atque ratione, quam nos in præparatione ejusdē superiùs diximus. Hinc solvatur calx facta regiâ aquâ, id est, aqua acri, ex sale petræ & calchanto distillata, cui deinde sal ammoniacus, optimè per sublimationem depuratus, infundatur, & loco tepido in eadē regia solvatur. Ab hinc distilla aquæum liquorem tenuiorem, distillatione per aquam calētem, quam Balneum Marię vel maris vulgò appellant. Distillationem hanc eandem septies repete, donec videris oleum rubrum in imo vasis fundo existens, quod oleum calore levi solvitur, depositum verò ab igne, loco frigido concrescit & densatur veluti gummi. Huic gummi admisce quatuor

Auri in liquorem redigendi facilis methodus.

partes salis ammoniaci, itidem optimè per sublimationem sæpiùs repetitam, subtiliati & repurgati, & in aquam solvi, deinde languido atque imbecillo igne concoque in crassam consistentiam, postea humido in loco solve, hinc rursus desicca: & identidem hæc eadem opera toties repete, coagulando & solvendo, dum tandem calore sicco languido non ampliùs concrescat, sed veluti oleum crassum in eodem calore perpetuò maneat ac persistat. Hujusce olei accipe unciã unam, quam misce cum quatuor unciis argenti vivi, qua poteris, meliori ratione optimè ab impuritatibus defœcati & depurgati. quæ posita in vitreo vase apto, concoque octo dierum spatio, sensim caloris gradum augendo, dum tandem quarti ac postremi gradus vehementissimum adhibueris, & pulverem rubrum, aut saltem subcroceũ conspexeris. Quem pulverem exemptum tandem igne fusorio, chrysocollâ additâ, colliquabis in aurum verum. Verum hoc expeditiùs ac meliùs etiam fiet, si globum ex auro & argento vivo confectum, ea quam supra docuimus methodo, olei hujusce portiuncula delinitum una contriveris, & tandem, ut superiore in praxi indicatum est, concoxeris. Postremò idem opus etiamnum fæliciùs tutiusque perages, si globum ex auro, argento, atque argento vivo composueris & expresseris, huicque globo ejusdem olei aurei portiunculam admiscueris, mixtam contriveris, & denique, ut sæpè jam dictum est, ignium gradibus sensim auctis concoxeris. Verùm hæc auri olea per aquas acres præparata, etiamsi magni videantur esse momenti, si tamen cum sale illo nostro aurifico, aut lapide philosophico comparentur, nihili existimanda sunt.

Olei auri usus.

Soli Deo, bonorum omnium fonti, sit honor, laus & gloria in æternum. Amen.

Typo-

TYPOGRAPHUS LECTORI S.

QVum operis hujusce editionem, Candide Lector, amico cuidam meo, rerum Chymicarum amatori, emittendam communicassem: Is perlecto nostro tractaculo & collaudato, sequentes regulas seu canones, ejusdem argumenti, ei adjungendas concessit: quos quidem è veteri Manuscripto, (ut inquiebat) transcripsit & publicari voluit, ut quibus superiora minùs arriderent, (non enim est omnibus placendi modus,) iidem hîc haberent quod meditationem alacrem, non sine fructu, & detineret & si fortè à recta via aberraret, in eandem, qua par est, fidelitate, reduceret. Hos, quantumvis breves, si boni consulueris, eundem ad majora communicanda posthac, incitabis atque allicies. Vale, & in his fœliciter utere atque fruere.

CANONES SEU REGULÆ DECEM, DE LApide philoſophico.

Quibus rectè intellectis, non exiguus patebit filio artis ad optatum finem aditus.

Regula Prima.

LApis, qui quæritur, unus eſt, medicina unica, nec plures eſſe poſſunt.

Regula ſecunda.

Materia rei, ſive lapidis unius, itidem unica nec multiplex eſt, nec in alia re totius mundi illa potentia propinqua invenitur, nec itidem in alia re illud ſecretum reperitur, nec habet ſui ſimilem in toto mundo.

Regula Tertia.

Continet tamen in ſe plures præcipuè ſed hypoſtaticas tamen duas, Inferiorem & Superiorem, imò ſuo diverſo reſpectu, tres, quatuor & quinque.

Regula Quarta.

Illa Res quoque ſuo reſpectu eſt Omnia, & continet Omnia, eſtque ſuper Omnia ſublunaria: Et itidem alio reſpectu, Nihil eſt, quia eſt Hyle, ſive de Chao & ſemine mundi, multam habens benedictionem.

Regula Quinta.

Vnica illa materia, eſt Materia prima omnium Metallorum, non factorum, ſed fiendorum, unde nec animalis, nec vegetabilis, nec mineralis eſt, ſed Catholica & univerſalis, neutiquam autem ſpecifica. Et eſt Terrena Aqua, & Aquoſa Terra, in Terræ ventre, Terræ commixta, cum qua ſe commiſcet Spiritus & Quinta Eſſentia, ſive Cœleſtis influxus.

Regula Sexta.

In forma tamen externa cum mineralibus convenit, & cernitur ex mineris, qua de cauſa Naturalis nec Artificialis eſt, ſiquidem à Natura ipſa præparatur.

Regula

Regula Septima.

Et quemadmodum est unicus lapis & unica materia, sic etiam est unica præparatio, quæ omninò Naturam imitatur, quantum potest: Et sanè Naturæ operatio artificiis norma esse debet.

Regula Octava.

Et quemadmodum Natura ex illa materia vaporem quendam suscitat, qui vapor in mineris inclusus in purum locum deveniens, virtute minerali sulphurea pura, in metallum purum congelatur & fixatur longo temporis spatio: sic etiam præparatio ista dividitur in duas partes, quarum prima natulis suo respectu, & artificialis alio modo. In qua spiritus iste mundificatus, aqua illa verè permanens cum corpore suo, in quintam Essentiam redacto, congelatur, & fixatur: ut verum sit quod Philosophici dicunt, Totum opus in solutione & congelatione consistere. Vnum tamen opus in plures expandi potest, diverso respectu.

Regula Nona.

Natura tamen adjuvanda est, tum administrando igne externo, movendo tamen internum, tum administrando, Mercurio Physicorum, aut perfecto in humido, aut plusquam perfecto in sicco: fermentum totam massam in sui naturam convertens.

Regula Decima.

Et ante fermentationem tamen est Catholica ac universalis verè, & in omnia sublunaria agit universaliter & Catholicè. Post fermentationem autem est specifica ad naturam metallicam.

EPILOGUS TOtius rei hic est.

VNicus est lapis, unica materia, quæ est, prima omnium metallorum, præparatio saltem unica, à qua si quis aberraverit, scopum non attinget: In duas operationes divisa, Solutionem scilicet, & congelationem: Et est verè universalis ante fermentationem, post eam specifica.

Benedicta ergo sit illa res, & benedicta sit ejus operatio, per Jesum Christum. Amen.

Vulgaris oculus hic caligat, diffiditque plurimum Vigila.

OMNI-

Præfatio ad Lectorem.

OMNIBVS CHYMICAE ARTIS INQUISITORIBUS, GENUInis videlicet Hermetis filiis, Autor ſalutem, & benedictionem à Deo precatur.

Vm mecum perpenderem, candide Lector, multos adulterinos libros, falſaq; ut vocant Archymiſtarum recepta, impoſtorum fraude & avaritia compoſita, in quibus ne ſcintilla quidem veritatis elucet, inter naturalium, occultarumq; Artium Indagatores verſari, quibus & quamplurimi decepti ſunt, & adhuc decipiuntur, nihil me utilius facturum exiſtimavi quàm ſi Talentum à patre Luminum mihi concreditum, cum filiis & hæredibus ſcientiæ commune haberem, ut & poſteri animadverterent, non ſolum prioribus ſeculis, verùm etiam hoc noſtro, ſingularem illam DEI benedictionem Philoſophicam, quibuſdam hominibus non fuiſſe denegatam. Nomen meum certis de cauſis publicare non conſultum viſum eſt, dum non mihi laudem quæro, ſed Philoſoophiæ amatoribus prodeſſe ſtudeo: Ideo vanam gloriæ cupiditatem relinquo illis, qui malunt videri *quàm* eſſe. *Quæ hic in veritatis philoſophicæ indubitatæ atteſtatione ſcribo, paucis comprehenſa, à Manuali experientia mihi ab Altiſsimo conceſſa, deprompta ſunt, ut ij, qui in hac laudatiſsima ſcientia, prima & realia poſuerunt fundamenta, hac cohortatione pulcherrimarum rerum exercitationem non deſerant, & ſic à ſcele-*

rata Fumivendulorum turba, cui dulce est decipere, tuti sint. Non sunt somnia, ut ignarum vulgus loquitur, nec inania otiosorum hominum commenta, ut stulti & insipientes, qui artem rident. Veritas est ipsissima Philosophica, quam ut veritatis amator, in veritatis Chymicæ immerito proclamatæ subsidium & confirmationem, occultare, aut silentio involvere, non debui nec potui: quamvis hisce malignis temporibus (ubi virtus & vitium æquiparantur) propter seculi indignitatem, hominumque ingratitudinem & infidelitatem (ne quid de Philosophorum maledictionibus loquar) in publicum prodire maximopere pertimescat. Possem adducere Chymicæ huius veritatis testes, autores videlicet gravissimos, juxta unanimem venerandæ Antiquitatis in tot diversis nationibus consensum: At, quæ experimento oculari videntur, probatione non indigent. Viderunt illam sine veste Dianam. Hisce elapsis annis (sciens loquor) multi & supremæ & infimæ sortis homines: Et licet reperiantur quidam malefeeriati, qui aut ex invidia, aut malitia, aut metu detectionis imposturarum suarum, clamitent auro suam animam posse extrahi, & pomposa ac vana ostentationis delusione alieno reddi corpori, non sine temporis, laborum, ac sumptuum jactura & detrimento: sciant pro certo Hermetis filij eiusmodi animarum, ut loquuntur, sive ab auro sive à Luna (quacunque viam vulgari Alchymistica) extractionem, meram esse persuasionem, quod quidem à multis non creditur, sed tandem per experientiam unicam & solam veritatis Magistrã, cum damno verificatur. Econtra qui (viâ Philosophicâ) hoc sine fraude & fuco præstare possit, ut vel minimum Metallum, sive cum lucro, sive sine lucro realiter colore Solis vel Lunæ (in omnibus Examinibus requisitis

quisitis permanente) tingat: Illum jure affirmare possum, habere fores naturæ apertas ad ulteriora, & altiora arcana investiganda, & cum Dei benedictione acquirenda. Porrò præsentes hos Tractatus, mea experientia conscriptos, scientiæ filijs offero, ut dum omni cogitatione, motuq; animi in naturæ occultis operationibus inquirendis, versentur inde rerum veritatem, ipsamq; naturam perspiciant, & cognoscant: In qua Re sola totius sanctißimæ artis philosophicæ perfectio consistit, modo via Regia, quam natura in omnibus operationibus præscribit, progrediantur. Ideo hîc Candidum Lectorem admonitum velim, ut scripta mea, non tam ex verborum cortice, quàm è naturæ viribus intelligat, ne postea tempus, laborem, & sumptum frustra expensum deploret: Consideret Sophorum hanc esse scientiam, non imperitorum: Et longe alium esse Philosophorum sensum, quàm ut eum percipiant, vel Thrasones gloriosi, vel Literati irrisores, aut contra conscientiam vitiosi (qui dum virtutibus emergere non possunt, sceleribus & honestorum virorum calumnijs id moliuntur) vel imperiti circumforanei, qui suis dealbationibus & Rubefactionibus, cum indignißima laudatissimæ scientiæ Chymicæ diffamatione, universum ferè mundum decepêrunt. Huius farinæ Homines, sanctissima illa scientia nunquam in penetralia sua intromittet. DEI enim donum est. Siquidem ad eam, non nisi sola DEI intellectum illuminantis gratia, per patientem & Religiosam humilitatem perveniri possit, aut per ocularem experti Præceptoris demonstrationem: quapropter à DEO alienos meritò à secretis suis procul abigit. Quod reliquum est, filios artis unicè rogo, ut meum bene de ipsis merendi studium

dium

dium, animo grato accipiant, & cùm OCCULTUM *fecerint* MANIFESTUM, *atque Dei nutu, constanti labore in optatum portum philosophicum appulerint, philosophico more omnes indignos ab hac arte excludant, amorisque erga proximum egenum in timore* DEI *postposita vana ostentatione, memores, Optimo ter Maximo pro speciali hoc munere, sine abusu, in tacito & pie gaudenti sinu, sempiternas gratitudinis laudes decantent.*

SIMPLICITAS VERITATIS Sigillum.

EPI-

EPIGRAMMA,

In

VERE AVREOS DE LAPIDE PHILOSOPHORUM TRActatus Anonymi Leschi.

SUnt multi lapidis nostri queîs fabrica sordet;
Hi sordent meritò, maxime Lesche, tibi.
Maxime Lesche placet tibi triga: Deus. Natura, Ars.
Triga tibi hæc placeat, maxime Lesche, diu.
Perge mari uxorem conjungere, solvere junctos
Perge. Deus foveat cœpta secunda diu!
Perge malos chymicos convellere, perge docere:
Ut ne dilapident omnia pro lapide.

Johan-Henricus Alstedius, Professor Philosophus f. Francofurti ad Mœnum, Anno 1611. feriis Paschalibus.

DE

DUODECIM TRACTATUS:

DE LAPIDE PHILOSOPHORUM:

Authore me, qui

DIVI LESCHI GENUS AMO.

TRACTATUS I.

De Natura; quidnam ea sit, & quales ejus debeant esse Scrutatores.

VLTI sapientes, doctissimique viri, ante complura secula, imo Hermete teste, ante diluvium, multa scripserunt de conficiendo lapide Philosophorum, & tot nobis reliquerunt scripta, ut nisi natura in dies operaretur credibilia nobis, vix jam aliquis verum existimaret esse NATURAM, quia superioribus seculis non tot inventores rerum fuerunt: Nec etiam antecessores nostri, aliud quicquã considerârunt præter naturam ipsam, & naturæ possibilitatem: Et quamvis illi in simplici tantum naturæ via manserint, ea tamẽ invenerũt, quæ nos nunc in tot rebus versantes, vix nostris ingeniis potuissemus imaginari: hoc fit, quia nobis natura, & generatio rerum in orbe jam vilis simplexq; videtur: Et ideo ingenia nostra, non ad res cognitas, sed ad talia, quæ non, vel vix fieri possunt intendimus: quapropter ita etiam nobis succedit, facilius excogitare res subtiles, & quas ipsi Philosophi nescirent, imaginari possumus, quàm ad verum naturæ cursum, & Philosophorum sensum pervenire: Et sic natura hominum comparata est, ut ea quæ scit, negligat, alia semper quærat, multò magis ingenia humana, quib⁹ natura subdita est: Exẽpli gratia, vides quemlibet Artificem, cum jam ad summã artificis sui perfectionem pervenerit, alia quærit, aut eo abutitur, aut planè desinit: Ita etiam generosa natura semper agit, usq, in ipsum Iliadum, h.e. Terminum ultimũ, postea cessat: Nam indita est naturæ promissio quædam ab initio, ut percursum integrũ possit ad meliora venire, & requiem habere plenariã, ad quam omni conatu, tendit, & gaudet suo fine,

non

non aliter, ut Formica ſenio, cui in ſenectute natura creat alas: ita nimirum & noſtra ingenia, eouſq; progreſſa ſunt, præſertim in Arte Philoſophica, ſeu Lapidis praxi, ut jam ferè in ipſum Iliadũ pervenerimus. Nam ars Chymiæ eiuſmodi ſubtilitates nunc in venit ut vix majores poſſint reperiri, & eatenus differt à veterũ Philoſophorũ Arte, prout Faber Horologiorũ, à ſimplici Fabro ferrario: Et licet ambo tractent ferrum, nihilominus neuter ſciret alterius labores, quãvis ambo ſint in ſua arte Magiſtri. Si hodie reviviſceret ipſe Philoſophorũ Pater Hermes, & ſubtilis ingenii Geber; cum profundiſſimo RAYMUNDO LULLIO, non pro Philoſophis, ſed poti9 pro Diſcipulis à noſtris Chymiſtis haberentur: Neſcirent tot hodie uſitatas diſtillationes, tot circulationes, tot calcinationes, & tot alia innumerabilia Artiſtarũ opera, quæ ex illorum ſcriptis huius ſeculi homines invenerunt & excogitãrũt. Vnicum tantum nobis deeſt, ut id ſciamus, quod ipſi fecerũt, Lapidem videlicet Philoſophorum ſeu Tincturam Phyſicã: Nos dum illam quærimus, alia invenimus, & niſi ita uſitata eſſet procreatio humana, & natura in eo ſuum jus teneret, jam vix nos deviaremus. Sed ut revertar ad propoſitũ: Promiſi in hoc primo Tractatu naturam explicare, ne nos à ſimplici via vera, vana deflectat imaginatio. NATURAM igitur dico, unam, veram, ſimplicem, integram in ſuo eſſe, quam Deus ante ſecula fecit, & ſpiritum ei incluſit: Scito autem naturæ terminum eſſe Deum, qui & naturæ principium eſt, ſiquidem nullum finitur initium niſi in eo, in quo incipit. Dixi unicam eſſe tantum, per quam Deus omnia facit, non quod Deus ſine illa operari neſciret, (ſiquidem ipſe naturam fecit, & omnipotens eſt) ſed ita ſibi placuit, & fecit: Res omnes ex illa natura unica proveniunt, nec eſt in orbe aliquid extra naturam: Et quamvis aliquando abortus fiant, hoc non eſt naturæ, ſed vel Artificis vel loci vitium. Natura hæc diviſa eſt in loca quatuor, in quibus hæc omnia operãtur, quæ apparent, & in umbra ſunt, ſiquidem res potius in umbra ſunt, quàm ut verè appareant: Mutatur in mare & fœmina, & Mercurio aſſimilatur, quia ſe jungit variis locis, & ſecundum terræ loca bona vel mala res producit, licet non ſint loca mala in terra, prout nobis videtur: Qualitates autẽ ſunt tantũ quatuor, & hæ omnibus inſunt rebus, neq; concordant, ſemper una excedit aliã: Natura autẽ non eſt viſibilis, licet viſibiliter agat, nam eſt ſpiritus volatilis, qui in corporibus ſuũ agit officium, locũ & ſedẽ ſuã habet in voluntate divina, nobis hoc loco ad nil aliud ipſa prodeſt, niſi ut eius loca ſciam9, quæ ſint ipſi cõvenientiora vel propinquiora, h. e. ut ſciamus, conjungere

rem rei, secundum naturam, ne misceatur lignum homini, aut Bos vel Animal Metallo, sed quodlibet agat in suum simile, & tunc etiam natura suum præstabit officium. Locus naturæ non est alius, quàm ut supra dictum, in velle DEI. Scrutatores naturæ, tales esse debent, qualis est ipsa natura, veraces, simplices, patientes, constantes, &c. & quod maximum, pii, Deum timentes, proximo non nocentes: Postea diligenter considerent, num propositum suum cum natura concordet, an sit possibile, ab exemplis discant apparentib⁹, ex quibus videlicet rebus quid fiat, quomodo, & in quali vase natura operetur: Nam si tu simpliciter vis aliquid facere, sicuti ipsa facit natura, sequere naturam: Sin verò præstantius quid moliris, quàm Natura, id animadverte in quo & per quid melioratur, & semper in suo id fiet simili: Exempli gratia, si cupis metallum (quæ est nostra intentio) ulterius quàm natura fecit, in virtute promovere, naturam accipere oportet Metallicam, & hoc in mare & fœmina, aliàs nihil efficies. Si enim intendis ex herbis creare Metallum, laborabis invanum, sicuti etiam ex Cane vel Bestia lignum produces.

TRACTATUS II.

De operatione naturæ in nostro proposito & Spermate.

NAturam jam dixi esse veram, unicam, ubique apparentem continuam, quæ cognoscitur ex rebus productis, lignis videlicet, herbis, &c. Dixi etiam, Scrutatorem naturæ esse oportere veracem, simplicem, patientem, constantem unicæ saltem rei animum applicantem, &c. Nunc de naturæ actu incipiendum: Sicuti natura in Dei velle est, & Deus creavit illam, vel imposuit omni imaginationi, ita natura fecit sibi semen, hoc est, velle suum in Elementis: Illa est quidem una, & tamen res profert diversas, sed nil operatur sine Spermate, quicquid Sperma vult operatur natura, nam est instar Artificis alicuius instrumentum. Sperma igitur uniuscuiusq; rei melius & utilius est Artifici, quàm natura ipsa: Nam è natura sine Spermate efficies tantum, quantum sine igne, auro vel argento Aurifaber, aut sine grano aut semine Agricola. Habito Spermate, natura præstò aderit, sive ad malum, sive ad bonum. Operatur illa in Spermate, ut Deus in libero hominis

minis

minis arbitrio, & hoc eſt magnum Miraculum, quod natura obedit Spermati, non coacta, ſed propria ſponte, ſicuti & Deus omnia concedit, quæ Homo vult, non coactus, ſed ex proprio velle: Ideo Homini liberum dedit arbitrium, ſive ad malum ſive ad bonum. Sperma igitur eſt Elixir cuiuſque rei, vel quinta eſſentia, ſeu perfectiſſima rei decoctio, & digeſtio, vel Sulphuris Balſamum, quod idem eſt, quod Humidum Radicale in Metallis: Magnus quidem hic de hoc Spermate poſſet inſtitui ſermo, ſed nos tantum ad propoſitum in arte Chymica tendimus: Quatuor Elementa generant Sperma, voluntate Dei & imaginatione naturæ: Quemadmodum enim viri Sperma habet centrum, ſeu vas ſui ſeminis in renibus, ita quatuor Elementa motu indeſinenti (quodlibet ſecundum ſuam qualitatem) projiciunt Sperma in terræ centrum, ubi digeritur & permotum emittitur foras: centrum verò terræ, eſt quidam locus vacuus, ubi nihil quieſcere poteſt: In centrum (ut ita loquar) ſeu centri marginem & circũferentiam, quatuor Elementa ſuas projiciunt qualitates, ſicuti vir ſuum emittit ſemen in uterum mulieris, in quo nil manet de Semine, ſed poſtquam debitam Matrix accipit portionem, cæterum ejicit foras: Similiter in centro terræ accidit, ut vis Magnetica partis alicujus loci rem ad ſe attrahat, convenientem ſibi ad pariendum aliquid, cæterum ejicitur foras in lapides & alia excrementa: Nam omnes res ex eo fonte habent originem, nec quicquam in toto mundo naſcitur, niſi per hunc fontem. Exempli gratia: Habeatur in aliqua menſa plana vaſculum Aquæ, quod locetur in Menſæ medium, & circumcirca ponãtur res variæ, & colores varii, item Sal, &c. quodque ſeparatim: effundatur poſtea Aqua in medium, videbis illam Aquam hinc inde diffluere, & dum rivulus unus attinget colorem rubeum, rubefiet ab illo, ſi ad ſalem, ſalis ſaporem mutuabitur, & ſic de cæteris. Aqua enim loca non mutat, ſed locorum diverſitas mutat Aquam. Similimodo è centro terræ Semen vel Sperma à quatuor Elementis in cẽtrum projectum ad varia loca tranſit, & ſecundum loci naturam naturatur res, ſi pervenit ad locum terræ & Aquæ purũ, fit res pura. Semen & Sperma omnium rerum eſt unicum, & & tamen varias res generat, uti è ſequenti apparet exemplo: Viri Semen, eſt ſemen nobile, & ſaltem ad generationem hominis eſt creatum: nihilominus, ſi vir abutatur eo, quod eſt in eius libero arbitrio, naſcitur abortus: Nam ſi contra graviſſimas Dei inhibitiones vir miret vaccam, aut aliam beſtiam, facilè conciperet beſtia viri ſemen; quia natura non

est nisi una, & tunc non nasceretur Homo, sed bestia & abortus, siquidem locum non invenit semen sibi competentem: Tali inhumana & detestanda commixtione virorum cum bestiis variæ bestiæ producerentur hominibus similes. Ita enim fit, si Sperma intrat centrum, nascitur, quod inde nasci debebat, sed cùm jam in locum venit, & concipit, non amplius mutat formam: Verum dum adhuc in centro Sperma est, æquè facilè ex illo spermate produci potest arbor, quàm Metallum, tam citò herba quàm lapis, & unus preciosior altero, secundum puritatem vel impuritatem loci: Sed quomodo Elementa Sperma generent, nunc nobis dicendum est, & hoc modo fit: Elementa sunt quatuor, duo sunt gravia, & duo sunt levia, duo sicca, duo humida: sed unum maximè siccum, & alterum maximè humidum, sunt masculina & fœmina, &c. Horum quodlibet per se est promptissimum ad producendum res sibi similes in Sphæra sua, & ita voluit Altissimus: Hæc quatuor non quiescunt, sed semper invicem agũt, & quodlibet per se emittit suum subtile, ac in centro conveniunt. In centro verò est Archæus, naturæ servus, qui ea spermata miscendo ejicit foras. Quomodo autem id fiat, in Epilogo horum duodecim Tractatuum copiosius videre est.

TRACTATUS III.

De vera prima Metallorum materia.

PRima Metallorum materia duplex est, sed una sine altera Metallum non creat: Prima & principalis est humidum aeris caliditate mixtum, hanc Philosophi Mercurium nominârunt, qui radiis Solis & Lunæ gubernatur in mari Philosophico: Secunda est terræ caliditas sicca, quàm vocârunt Sulphur: Sed quia omnes veri Philosophi hanc maximè occultaverunt, nos paulò lucidius illam explicabimus, pondus præsertim, quo ignorato, omnia destruuntur: Inde fit ut multi ex re bona producant abortus: sunt enim qui totum corpus pro materia seu semine vel Spermate sumunt, alii frustum, & hi omnes à recto declinant tramite. Exempli gratia, si quis viri pedem, & mulieris acciperet manum, & vellet ex hac commistione creare hominem, non esset possibile. Est enim in quolibet corpore centrum, & locus vel seminis seu Spermatis punctum, & semper 8200. pars etiam in ipso grano Tritici: Et hoc aliter esse non potest: Nam non totum

granum vel corpus vertitur in ſemen, ſed tantum eſt in corpore ſcintilla aliqua neceſſaria, quæ à ſuo corpore cuſtoditur, ab omni exceſſivo calore & frigore, &c. Si habes aures & ſenſus, hîc animadverte & ſecurus eris, non tantum ab illis qui locum Spermatis ignorant, totumque granum in ſemen reducere nituntur, verum etiam ab his omnibus, qui in ſolutione Metallorum verſantur vana, & Metalla per totum ſolvere volunt, ut poſtea ex illorum commixtione mutua, novum creent Metallum. At hi ſi naturæ proceſſum conſiderarent, viderent rem ſe habere longe aliter. Nam nullum Metallum eſt tam purum, quod non habeat & ſuas impuritates, unum tamen altero pauciores vel plures. ſed tu amice lector, primum obſervabis naturæ punctum, ut ſupra dictum & ſatis habes: ſed hanc tibi habeto cautelam, ne in Metallis vulgi illud quæras punctum, in quibus non eſt: Nam hæc Metalla, præſertim aurum vulgi mortua ſunt, ſed noſtra ſunt viva, ſpiritum habentia, quæ omnino ſumenda ſunt: Scito enim Metallorum vitam eſſe ignem, dum adhuc in ſuis mineris ſunt, & mortem etiam ignem, fuſionis videlicet. Prima verò Metallorum materia eſt humiditas quædam mixta aere calido, & eſt in forma aquæ pinguis adhærentis unicuique rei puræ vel impuræ, in uno loco tamen abundantius quàm in altero, quod fit quia terra eſt in uno loco magis aperta & poroſa, vim attractivam habens quàm in altero: Provenit aliquando per ſe in lucem, induta veſte aliqua, præſertim in locis, ubi non habet adhærere alicui, cognoſcitur ita, quia res omnis ex tribus principiis eſt compoſita: In materia verò Metallorum unica tantum ſine conjunctione, excepta veſte, vel ejus umbra ſcilicet Sulphure, &c.

TRACTATUS IV.

Quomodo Metalla in terræ viſceribus generantur?

PRoducuntur Metalla hoc modo, poſtquam quatuor Elementa virtutes ſuas projiciunt in terræ centrum, Archæus diſtillando ſublimat calore motus perpetui in terræ ſuperficiem: Eſt enim terra poroſa, & ventus ſtillando per poros terræ reſolvitur in aquam, ex qua res naſcuntur omnes: ſciant ergo doctrinæ filii ſperma Metallorum diverſum non eſſe à ſpermate rerum omnium, ſcil. vaporem humidum: Ideo fruſtra quærunt Artiſtæ Metallorum reductionē in materiā primam, quæ tantū vapor eſt: Philoſophi non talē intellexerūt

materiam primam, sed tantum materiam secundam, sicuti Bernhardus Trevisanus optimè disputat, quamvis non ita lucidè, quia de quatuor Elementis loquitur, nihilominus id dicere voluit, & solummodo cum filiis locutus est. Ego verò ut clarius Theoricam detegerem, omnes hîc præcavere & monere volui, ut tot solutiones, tot circulationes, tot calcinationes ac reiterationes sinerent, nam frustrà id quæritur in re dura, cum per se mollis ubique sit: Non prima sed secunda tantum quæratur Materia, talis nimirum, quæ simul ac concepta est, in aliam mutari formam non potest. At si quæras, quomodo Metallum in talem reducatur materiam sequor in eo Philosophorum intentionem: Hoc tantum præ cæteris volo, ut filii Artis intelligant sensum Scriptorum, non syllabas, & ubi natura desinat, in Metallicis videlicet coram oculis nostris perfectis corporibus, ibi arti esse incipiendum. Sed ut ad propositum revertar (siquidem hîc non est intentio nostra de solo lapide) agamus nunc de materia Metallorum: Paulò ante dixi, res omnes nasci ex aere liquido vel vapore, quem Elementa perpetuo motu in viscera terræ stillāt, hunc postquam naturæ Archæus accepit, per poros sublimat, & unicuique loco sua sagacitate tribuit (sicuti in præcedentibus retulimus) & sic locorum varietate res etiam proveniunt, & nascuntur variæ. Sunt qui opinentur, Saturnum habere semen, aurum quoq; aliud: Et sic consequenter Metalla reliqua, sed vana sunt ista: Vnicum tantum est semen, idem in Saturno, quod in auro invenitur, idem in Luna, quod in Marte, &c. Sed locus terræ diversus fuit, si me recte intelligis. Quamvis in Luna natura citius, quàm in Sole desierit, & sic de aliis: Quando enim ex terræ centro sublimatur vapor ille, transit per loca vel sicca vel calida: Si igitur transit vapor per loca calida & pura, ubi pinguedo Sulphuris parietibus adhæret, vapor ille, quem Philosophi Mercurium Philosophorum dixerunt, accommodat se, & jungitur illi pinguedini, quam postea secum sublimat, & tunc fit unctuositas, relicto nomine vaporis, accipit Nomen Pinguedinis, quæ postea veniens sublimando ad loca alia, quæ jam vapor antecedens purgavit, ubi est terra subtilis, pura & humida, implet poros eius & jungitur illi, & sic fit Sol: Si verò pinguedo illa venit ad loca impura, frigida, fit Saturnus: Si verò talis terra sit & mixta Sulphuri, fit Venus, &c Quò enim magis depuratus locus est, eò pulchriora reddit Metalla: Nam sciendum est, quod ille vapor continuè egreditur ex centro ad superficiem, eundo purgat loca: inde fit quod hodie reperiantur mi-

neræ in locis, ubi ante mille annos nullæ fuerunt: Nam progressu suo semper subtiliat crudum impurum, parum successivè secum trahens: Et hæc est reiteratio & circulatio naturæ: tam diu sublimatur, res novas producendo, donec locus depuratur optimè: Et quò magis depuratur, eò etiam nobiliores res producit. Hyeme verò, cùm aer frigidus terrā constringit, congelatur etiam ille unctuosus vapor, qui postea redeunte vere, unà cū terra & Aqua miscetur, & fit Magnesia trahens ad se sibi similem Mercurium aeris, qui dat vitam omnibus rebus, per radios Solis, Lunę & Stellarum, & sic gramen, flores, & similia profert. Natura enim ne momentum temporis otiatur: Metalla verò sic procreantur, longa destillatione purgatur terra, postea accessu pinguedinis ea generantur; alio modo non proveniunt, sicuti quorundam Philosophorum scripta sinistrè interpretantium, vana opinio est.

TRACTATUS V.

De generatione Lapidum omnis generis.

LApidis materia est eadem, quæ & aliarum rerum, & secundum locorum puritatem hoc modo nascuntur.

Quando quatuor Elementa suum vaporem stillant in terræ centrum, & Archæus naturæ eundem ejicit & sublimat, hic dum transit per loca porosque terrę, trahit secum omnem terræ impuritatem usq; in superficiem, quem postea congelat aer, nam quod aer creat purus, aer congelat crudus, quia aer in aerem habet ingressum, & se jungunt invicem, nam Natura Naturâ lætatur, & sic fiunt Petræ & Montes lapidei, secundum magnos & parvos poros: Et quò majores terræ pori eò etiam melius purgatur locus: Dum enim per tale respiraculum major caliditas, & Aquæ major quantitas transit, eò citiùs depuratur terra, & sic postea in eiusmodi locis commodiùs metalla nascuntur; sicuti & ipsa testatur experientia, ut Aurum non alibi, nisi in Montibus quæratur & reperiatur, quod in planitie, nisi rarò, fieri nequit: Nam sæpissimè talia loca humida sunt, non vapore sed Aqua Elementali, quæ ad se trahit vaporem illum, & ita sese amplectuntur, ut non facilè separentur, postea Sol cœli digerens illam, facit argillam pinguem, qua figuli utuntur: In locis verò ubi est arena grossa, & vapor non habet secum pinguedinem vel Sulphur, herbas & gramen in pratis creat: Sunt & alii lapides pretiosi, ut Adamas, Rubinus, Smaragdus, & reliquæ gemmæ:

Generantur omnes hoc modo: Quando vapor naturæ per se sublimatur, sine accessu pinguedinis, Sulphuris, & venit ad locum Aquæ puræ salis, fiunt Adamantes, & hoc in locis frigidissimis, ad quæ non potest pervenire pinguedo illa, quia pinguedo non permitteret ista. Sciendum enim est, quod spiritus Aquæ facilimè sublimatur calore facili, sed oleum seu pinguedo non nisi magno elevatur calore, & in loca calida: Etiamsi enim ex centro progrediatur, levi congelatur frigore, & sic subsistit: vapor verò ad loca debita ascendit, & congelatur in aqua pura in lapides granulatim. Quomodo verò in gemmis colores fiant, sciendum est illud ratione Sulphuris in hunc modum fieri: Si Sulphuris pinguedo congelatur motu illo perpetuo, postea Spiritus aquæ transeundo digerit & purificat illud vi salis, donec colore digesto rubeo vel albo coloretur, qui color tendens ad meliora cum illo spiritu quia subtiliatus est, tot reiterationibus destillatis elevatur cum spiritu, spiritus postea habet potentiam intrandi res imperfectas, & sic introducit colorem, qui postea jungitur illi Aquæ tunc partim congelatæ, & sic implet poros eius, & fixatur cum ea fixatione inseparabili: Congelatur enim omnis Aqua calore, si est sine spiritu, congelatur frigore, si habet spiritus: Sed qui scit congelare Aquam calido & spiritum cum ea jungere, certè rem inveniet millesies preciosiorem auro, & omni re. Efficiat igitur, ut separetur spiritus ab aqua, ut putrescat, & appareat granum, postea rejectis fæcibus reducat spiritum ex alto in Aquam, & faciat conjungere simul: illa enim conjunctio, generabit ramum dissimilem formâ parentibus.

TRACTATUS VI.

De secunda materia, & putrefactione rerum.

DIximus de prima materia rerum, & quomodo nascuntur res ex natura sive semine, hoc est, quomodo natura ab Elementis accipit materiam, ex qua generat semen: Nunc verò de semine, & rebus generatis ex semine, sermonem instituemus.

Omnis res habens semen, multiplicatur in eo, sed absque naturæ auxilio non fit: Semen enim nihil aliud est, quàm aer congelatus in aliquo corpore, seu vapor humidus, & nisi hic resolvatur calido etiam vapore, nullius est usus.

Sciant ergo investigatores artis, quid semen sit, ne quærãt rem, quæ non est, & sciant illud esse triplex, quod ex 4. Elemen-

mentis productũ est: Primum est Minerale, de quo hoc loco sermo est: alterũ vegetabile: tertiũ Animale: Minerale semẽ à Philosophis cognoscitur: vegetabile commune ac vulgare est, ut videmus in fructibus: Animale ex imaginatione cognoscitur: vegetabile nobis ostendit, quomodo natura creat illud ex 4. Elementis; Sciendum enim est, quod Hyems est putrefactionis causa, siquidem spiritus vitales in Arboribus congelat, & quando hi calore Solis, (in quo est vis Magnetica omnis humiditatis attractiva) resolvuntur, tunc calor naturæ per motũ excitatus, pellit ad circumferentiam vaporem aquæ subtilem, qui poros arboris aperit & guttas stillare facit, semper purum ab impuro separando: præcedit tamen interdum purum impurum. Purum dat & congelatur in flores, impurum abit in folia, grossum & spissum, in corticem, arboris cortex manet fixus, folia cadunt fridore vel calore, quando obstruuntur pori eius, flores congelantur in tali calore, qualis est ipsi calor & adfert fructũ vel semen: veluti pomum, in quo Sperma est, ex quo non nascitur arbor, sed in illo Spermate est semen vel granum intrinsece, ex quo etiam absque Spermate nascitur arbor: Nam multiplicatio fit non in Spermate, sed in semine: Sic ocularīter videmus naturã creare ex 4 Elementis semen, ne nos in hac frustra occuparemur. Nã quod creatũ est, creatore non indiget: Hoc exempli loco Lectorem admonuisse sufficiat, sed ad propositum minerale redeo. Semen minerale vel metallorum creat natura in visceribus terræ, propterea non creditur, tale semen esse in rerum natura, quia invisibile est: At non est mirũ quod ignari dubitent, siquidem id, quod præ oculis est, non percipiatur ab illis, multò minus istud, quod invisibiliter absconditũ est: Sed verissimum est, quod superius non est, nisi ut istud quod est inferius & vice versa: id quod nascitur supra, nascitur ex eodem fonte, sicuti illud quod infra in terræ visceribus: Et quam prærogativam vegetabilia præ metallis habent, ut Deus illis semen inderet, & hæc immeritò excluderet? Nonne ejusdẽ dignitatis metalla apud Deũ cuiꝰ & arbores? Hoc pro certo statuatur, nihil sine semine crescere, ubi.n. nullũ est semẽ, res est mortua. Necesse est ergo ut vel 4. Elementa creent semẽ metallorũ, vel ea producant sine semine: Si absq; semine producuntur, tunc perfecta fieri non possunt, siquidem res omnis sine semine imperfecta est ratione cõpositi: Qui huic indubitatę veritati fidẽ nõ adhibet, nõ est dignꝰ, ut naturæ secreta scrutetur, nihil .n. in orbe nascitur, quod semine destituatur. Semen metallorũ verè & realiter ipsis est inditũ. Generatio

autem eius ita fit. Quatuor elementa in prima operatione naturæ stillant per Archæum naturæ, in terræ centrum vaporem Aquæ ponderosum qui est Metallorum semen, & dicitur Mercurius propter eius fluxibilitatem, & uniuscuiusque rei conjunctionem, non propter essentiam; assimulatur Sulphuri, propter internum calorem, & post congelationem est humidum radicale.

Et quamvis corpus metallorum ex Mercurio sit procreatum, quod de Mercurio Philosophorum intelligi debet, tamen hi non sunt audiendi, qui putant Mercurium vulgi semen esse Metallorum, & ita corpus loco seminis accipiunt, non considerantes, quod & dictus vulgi Mercurius, suum in se habeat semen. Errores omnium horum, è sequenti patebunt exemplo. Manifestum est, quod homines habeant semen, in quo multiplicantur: Hominis corpus Mercurius est, sed semen occultum est in corpore, & ratione corporis quãtitas in pondere exigua: Qui igitur Hominem generare vult, non Mercurius, qui corpus est, sed semen vapor Aquæ congelatus accipiatur: Sic in regeneratione Metallorum sinistre proceditur a vulgaribus Chymicis: Corpora Metallica solvunt sive Mercurium, sive Aurum sive Saturnum, sive Lunã, & corrodunt illa aquis fortibus, & aliis rebus heterogeneis ad veram artem non requisitis, postea conjungunt, & simul cogunt, nescientes, quod ex corpore humano dissecto non generatur homo, quia corruptio corporis, & seminis destructio hoc pacto præcessit: Vnaquæque res in mare & fœmina multiplicatur, ut in tractatu de duplici materia mentionem feci: Divisio sexus nil creat vel producit, sed debita illius cõjunctio profert novam formam: Semina vel Spermata ergo, non corpora sunt accipienda. ℞. Ergo Marem vivum, & Fœminam vivam, hos conjunge simul, ut inter se imaginentur sperma, ad procreandum suæ naturæ fructum. Primam enim materiam nemo Mortalium credat se facere posse: Prima materia hominis terra est, & nemo Hominum ex illa Hominem creare potest, solus Deus hoc scit: at è materia secunda, quæ jam creata est, si in locũ debitũ posita fuerit, facilè natura operante generabitur id, cuius formæ semẽ est: Artifex hic nil facit, nisi ut sciat subtile à spisso separare, & in vas imponere debitum: Nam hoc considerandum est, prout res incipitur, ita finitur; Ex uno fiunt duo, ex duobus unum, & non ulteri⁹. Vnus est Deus: ex hoc uno Deo filius est natus: Vnus dedit duo, duo unum dederunt Spiritum sanctum ab utroque procedentem, sic factus est mundus & sic erit finis eius.

Con-

Considera priora quatuor puncta exactissimè: habes in illis patrem & filium, ultimo S.S. habes quatuor elementa, habes quatuor luminaria, duo cœlestia, duo centralia, Nil amplius est, fuit, & erit, quam in hac figura patet: si deberem omnia mysteria hinc elicienda consignare, magnum oriretur volumen: redeo ad propositum, & tibi dico verũ, fili mi, nõ creatur ex uno unum, quia hoc solius Dei est proprium, sufficiat te posse ex duobus creare unum tibi utile: Scias ergo Sperma multiplicativum esse materiam secundam, & non primam: Prima enim materia rerum non videtur, occulta est in natura vel in Elementis, secunda vero interdum filiis doctrinæ apparet.

TRACTATUS VII.

De virtute secundæ materiæ.

Sed ut facilius possis comprehendere, qualis sit hæc secunda materia, virtutes ex quibus illam cognosces, describam tibi: ac primum scias, quod natura in tria regna divisa est: Duo sunt regna, quorum quodlibet per se stare potest, etsi alia duo non essent: Est regnum minerale, vegetabile, & animale. Minerale per se subsistere potest, etsi nullus hominum in mundo esset, nec arbor, vel herba: vegetabile itidem, etiamsi nullum metallum nec animal esset, per se stare potest, hæc duo sunt ex uno per unum creata. Tertium vero ex dictis duobus vitam habet, sine quibus esse non posset, & est nobilius ac præstantius, quam duo prædicta, sicuti etiam postremum est inter illa, & dominatur eis, quia semper in tertio finitur virtus, & in secundo multiplicatur. Viden in vegetabili Regno: prima materia est herba vel arbor, quam tu creare nescis, Natura hoc solummodo facit: In hoc regno secunda Materia est semen, quod tu vides, in hoc multiplicatur Herba vel Arbor. In regno Animali prima materia est bestia seu homo, quem tu creare nescis, & si gloriaris vanus es & mendax, natura hoc fecit, & quamvis haberes primam materiam secundum Philosophos, illud sal centrale tamen sine auro multiplicare impossibile tibi foret: semen autem Metallorum, filii tantum doctrinæ noverunt. In vegetabilibus semina apparent extra, Renes digestionis ejus est aer calidus: In animalibus semen apparet intus & extra, renes digestionis ejus sunt Renes viri: Aqua in Mineralibus semen est in centro cordis eorum & vitæ: Renes digestionis ejus est ignis.

Vegetabilis seminis receptaculum est terra: Animalis seminis receptaculum est matrix fœminæ: Aquæ Mineralis seminis Receptaculum est aer: Et ea sunt seminum receptacula, quæ sunt congelationes corporum: Ea est digestio quæ solutio: Ea putrefactio, quæ destructio. Virtus autem cujusque seminis est, unicuiq; rei in suo regno se conjungere, quia subtile est & nihil aliud quam aer, qui pinguedine in aqua congelatur: cognoscitur ita, quia non miscet se extra suum Regnum naturaliter alicui rei, non solvitur sed congelatur, quia solutione non indiget sed congelatione: Necesse est ergo, ut pori corporum aperiantur, ut emittatur sperma in cujus centro semen jacet, quod aer est, illud quando in matricem venit debitam, congelatur & congelat, quod reperit purum vel impurum puro mixtum. Quandiu in corpore semen est, vivit corpus, quando totum consumitur, corpus moritur, omnia autem corpora post emissionem seminis debilitantur: Experientia etiam testatur, homines veneri nimium indulgentes debiliores fieri, ut & arbores nimios fructus ferentes, fieri postea steriles, semen igitur, ut jam multoties repetitum est, res est inusibilis sed Sperma est usibile, & fere est Anima vivens, non invenitur in rebus mortuis: Elicitur dupliciter, suaviter & cum violentia sed quia hic de virtute ejus saltem sermo est, dico quod nil sine semine nascatur, virtute seminis fiunt omnia, & sciant artis filii in arboribus amputatis frustra semen quæri, quod solummodo in viridibus reperitur.

TRACTATUS VIII.

De arte & quomodo per artem operatur natura in semine.

OMne semen per se nullius momenti est, si non ponatur, vel ab arte vel à natura in matricem debitam, & licet semen, per se nobilius sit omni creatura, tamen matrix ejus est vita, quæ facit putrescere Sperma vel granum & puri puncti congelationem causatur, insuper calore corporis sui illud nutrit & crescere facit, & hoc fit in omnibus supra dictis tribus naturæ regnis: Et fit naturaliter, per menses, annos & tẽpora. Sagax vero ars illa est, quæ in regno minerali & vegetabili aliquid abbreviare potest: sed non in animali: In minerali solummodo perficit hoc, quod natura non potest, propter aerem crudum, qui sua violentia implevit poros corporis cujusque,

cujusque, non in visceribus, sed in superficie terræ, ut antea in præcedentibus capitulis dixi: sed ut facilius intelligatur hoc, adhuc adjungere volui, quod Elementa certanter inter se projiciunt in centrum terræ, quasi in renes semen suum, centrum vero permotum emittit illud in matricem, Matrices vero sunt innumerabiles, quot loca tot matrices, una purior altera, & sic in infinitum fere. Scias ergo quod pura matrix purum dabit fœtum in suo simili: Exempli gratia, in animalibus sunt matrices hominum, vaccarum, equorum, canum, &c. sic in minerali & vegetabili sunt Metalla, lapides, salia. Nam salia in hisce duobus regnis sunt consideranda, & loca eorum, secundum magis vel minus.

TRACTATUS IX.

De commixtione Metallorum, vel de eliciendo semine Metallico.

DIximus de natura, de arte, de corpore, & de spermate ac semine: jam ad praxin descendamus, quomodo videlicet Metalla commisceri debeant, & qualis eorum sit inter se correspondentia: Scias ergo mulierem non discrepare à viro, ex eodem semine, & in una matrice ambo nascuntur, nihil defuit præter digestionem, & ut matrix purior esset in sanguine & sale: sic luna ex eodem semine cum sole & eadem matrice: sed matrix magis habuit de aqua, quam de sanguine digesto, secundum tempus Lunę cœlestis. Vt vero eo facilius tibi imaginari possis, quomodo metalla coeant, ut emittant & recipiant semen, intuere cœlum & planetarum sphæras: Vides quod Saturnus supremus sit, cui succedit Iupiter, huic Mars, postea Sol, quę sequitur Venus, hanc Mercurius, ultimo loco Luna statuitur: Considera jam quod planetarum virtutes non ascendant, sed descendant. Dedit hoc & ipsa experiẽtia, quod ex Venere non fit Mars, sed ex Marte fit Venus; utpote una sphæra inferior, sic etiam Iuppiter facile trãsmutatur in Mercurium, quia Iuppiter secundus à firmamento, & Mercurius secundus à terra, Saturnus primus à cœlo, Luna prima à terra. Sol miscet se omnibus, sed nunquam per inferiores melioratur. Non autem te lateat, magnam esse correspondentiam, inter Saturnum & Lunam, quorum in medio Sol constitutus est, sicuti inter Iovem & Mercurium, in quorum medio Sol etiam consistit. Eodem plane modo inter Mar-

Martem & Venerem, qui duo solem etiam habent inter medium. Noverunt Chymistæ ferrum in cuprum seu Venerem sine Sole mutare: Noverunt etiam à Iove facere Mercuriũ; sunt & aliqui, qui è Saturno conficiunt Lunam: Sed si scirent his mutationibus Solis administrare naturam, certe rem omni thesauro invenirent preciosiorem: propterea dico, non ignorandum esse, quæ Metalla invicem sint conjungenda, & quorum Natura Naturæ correspondeat: propterea unum datur Metallum quod habet potentiam alia consumendi: Est enim fere ut aqua eorum & fere mater: Vnica tantum res, humidum radicale, Solis videlicet & Lunæ resistit ei, & melioratur per illud: sed ut detegam, Chalybs vocatur, si undecies coit aurum cum eo, emittit suum semen, & debilitatur fere ad mortem usque: concipit Chalybs, & generat filium patre clariorem, postea cum semen jam nati imponitur in suam matricem, purgat illam & facit millesies aptiorem ad pariendum optimos fructus. Est & alius Chalybs, qui assimilatur huic, per se à natura creatus, qui scit ex radiis solis mirabili vi & virtute elicere illud, quod tot homines quæsierunt, & operis nostri principium est.

TRACTATUS X.

De generatione supra naturali, filii solis.

TRactavimus de rebus, quas natura creat, & quas Deus creavit, ut scrutatores artis eo facilius possibilitatem naturæ intelligerent, sed ne diutius differam, modum ac artem conficiendi Lapidis Philosophorum agredior Lapis Philosophorum seu tinctura, nil aliud est quam aurum in supremum gradum digestum: Nam aurum vulgi est, sicuti herba sine semine, quando maturescit producit semẽ: sic aurum quando maturescit, dat semen seu tincturam. Sed quæret aliquis, quare aurum vel aliud Metallum non producat semen? ratio redditur talis, quia non potest esse maturum, propter aeris cruditatem, non habet sufficientem calorem & contingit in quibusdam locis, ut reperiatur aurum purum, quod natura voluit perficere, sed impedita fuit ab aere crudo Exempli gratia, videmus, quod pomorum Arantiorum arbores, hic quidem crescant instar aliarum arborum: in Italia & alibi, ubi est illarum solum nativum, dant & ferunt fructus, quia sufficientem habet calorem, in his vero frigidioribus locis mini-

minime: Vbi enim maturescere deberent, desinunt, quia frigore opprimuntur: Et sic nunquam à natura in hisce locis habentur earum fructus, licet aliquando juvetur Natura suaviter & cum ingenio, tunc ars jam perficit, quod natura non potuisset. Idem plane in metallis accidit. Aurum potest dare fructum & semen, in quo se multiplicat industria sagacis artificis, qui scit naturam promovere: sed si absq; natura id velit tentare, errabit: Nam non solum in hac arte, sed & in omni re, nihil possumus, quam Naturam juvare, & hoc non alio medio, quam igne seu calore: sed cum hoc fieri non possit, siquidem in congelato corpore metallico non appareant spiritus, oportet ut prius solvatur corpus, & pori ejus apperiantur, quo natura operari possit. Qualis autem illa debeat esse solutio, hic lectorem admonitum velim, duplicem esse solutionem, licet multæ sint aliæ solutiones, at inutiles: Vna tantum est vera naturalis: Secunda est violenta, sub qua aliæ cõprehenduntur omnes. Naturalis ejusmodi est ut pori corporis apperiantur in Aqua nostra, quo digestum emittatur semen, & matrici suæ imponatur. Aqua vero nostra aqua est cœlestis, non madefaciens manus, non vulgi, sed fere pluialis. Corpus est aurum quod semen dat. Luna nostra est non argentum vulgi, quæ recipit semen auri: Regitur postea igne nostro continuo, per menses septem, & interdum decem, donec aqua nostra consumat tres & relinquat unum, & hoc in duplo: postea nutritur lacte terræ, vel pinguetudine ejus, quę nascitur in uberibus terræ, & regitur vel conservatur à putrefactione sale naturæ. Et sic generatur ille infans secundæ generationis. Nunc à Theoria ad praxin accedamus.

TRACTATUS XI.

De praxi, & confectione lapidis seu tincturæ per artem.

PEr tot capita sparsa est oratio, de rebus per exempla, ut eo facilius intelligatur praxis, quæ fieri debet naturam imitando in hunc modum. ℞. Terræ nostræ per XI. gradus XI. grana, auri nostri & non vulgaris granum I. Lunæ nostræ non vulgaris grana ij, sed hoc admonitus sis, ne accipias aurum & argentum vulgi, nam hæc sunt mortua, accipe nostra quæ sunt viva, postea pone in ignem nostrum, & fiet inde liquor siccus, primum resolvetur terra in aqua, quæ Mercurius Philosophorum dicitur, & illa aqua resolvit illa corpora Solis

Solis & Lunæ, & consumit ea, ut non remaneat nisi pars decima cum una parte, & hoc erit humidum radicale Metallicum: Postea R. Aquam salis nitri de terra nostra, in qua est rivulus & unda viva, si ad genuam foderis foveam: Accipe igitur ex illa aquam, sed claram accipe, huic impone illud humidum radicale, & impone igne putrefactionis & generationis, non tali, ut in prima operatione fecisti, rege omnia magno cum ingenio, donec colores appareant, instar caudæ pavonis, rege digerendo, nec tædeat, donec cessent colores, & unus per totum appareat color viridis, & sic de cæteris. Et quando videbis in fundo cineres bruni coloris, & aquam fere rubram, aperito vas, madefacito pennam, inunge ferrum aliquod, si tinget, habeto inpromptu aquam, de qua postea erit sermo, & infunde tantum ejus aquæ, quantum aeris intravit crudi, iterum coquito priori igne donec iterum tingit Huc usq; pervenit mea experientia, non plus possum, non plus inveni. Aqua vero illa debet esse menstruum mundi ex sphæra Lunæ, toties rectificatum, quod possit calcinare solem Hic tibi volui omnia detegere, & si sensum meum, interdum non syllabam intelliges, cuncta revelavi, præsertim in opere primo & secũdo. De igne vero adhuc dicẽdum restat. Primus ignis seu primæ operationis est ignis unius gradus continuus, qui materiam circumdat: secundus est ignis naturalis, qui materiam degerit & figit: Dico tibi veritatem quod patefeci ignis regimen, si naturam intelligis. De vase adhuc restat loquendum. Vas naturæ esse debet, & sufficiunt duo: primi operis vas rotundum fieri debet: in secundo vero paulo minus vitrum instar Phiolæ vel ovi. Sed per omnia scito, naturæ ignem esse unicum, quicquid operatur diversum, locorum distantia efficit. Vas item Naturæ unicum, sed nos propter abbreviationẽ binis utimur: Materia una, sed ex duabus substantiis. Si igitur animum intendis ad res creandas, considera primum res creatas: has utpote adversantes oculis tuis, si non potes assequi, multo minus res creandas, quas producere cupis: scito enim te nihil creare posse, quod solius Dei proprium est, sed res occultas in umbra latentes facere apparentes, & umbrã ab illis tollere, hoc Philosopho intelligenti à Deo per naturã concessum est. Considera obsecro simplicem nobis aquam: Ecquis nunc quam crederet, illum in se continere omnia quæ mundus habet, lapides duros, salia, aerem, terram ignem, cum tamen simplex per se appareat Aqua: quid dicam de terra, quæ in se continet aquam, ignem, salia, aerem, & per se nuda terra videtur. O Mirabilem naturam quæ novit ex

aqua

aqua in terra fructus producere mirabiles, & ex aere illis suppeditare vitam: Hæc omnia fiunt, & vulgarium hominum oculi ista non vident, sed oculi intellectus & imaginationis percipiunt, visu vero verissimo: Oculi enim sapientum naturam vident aliter, quam oculi communes. Exempli gratia: Oculi vulgi vident Solem esse calidum: Oculi vero Philosophorum ècôtra vident Solem potius esse frigidum, sed motus ejus calidos: Actus enim & effectus ejus per distantiam locorum deprehendunur: Ignis naturæ unus & idem cum ipso est: sicuti enim sol inter Sphæras planetarum centrum est, & ex hoc centro cœli deorsum calorem motu suo spargit, sic in centro terræ Sol terræ est, qui motu suo perpetuo calorẽ vel radios sursum ad terræ superficiem pellit. Is calor intrinsecus, multo efficacior est hoc igne Elemẽtali, sed temperatur terrena aqua, quæ de die in diem poros terræ penetrat illamque refrigerat: sic Solem cœlestem, & ejus calorem temperat aër, qui de die in diem circumvolat orbem: Et nisi hoc esset, calore tali res omnes consumerentur, nec quicquam nasceretur, sicuti autem ignis ille invisibilis, seu calor centralis omnia consumeret, si non intercederet aqua, sic solis calor omnia destrueret sine intermediante aere, seu quomodo hæc Elementa inter se agant, brevibus dicam. In centro terræ est Sol centralis, qui motu suo, vel sui firmamenti dat calorem magnum, qui extendit se usque ad terræ superficiem. Ille calor causatur aerem, hunc in modum: Aeris matrix aqua est, quæ parit filios suæ naturæ, sed dissimiles, & multo subtiliores: Nam ubi Aquæ introitus est denegatus, aer intrat, quando postea ille calor centralis, qui perpetuus est, agit, facit destillare aquam & calefacere, & sic illa aqua vi caloris vertitur in aerem, atq; hoc pacto, erumpit ad superficiem terræ, quia se includi non patitur: Vbi postea refrixit, resolvitur in aquã in oppositis locis: Interim etiam fit, ut non solum aer, verum etiam Aqua exeat, sicuti apparet, dum nigræ nubes violentia in aerem attolluntur: cujus rem tibi sit hoc exemplum domesticum: facias in olla fervere aquam, videbis igne lento, lentos vapores & ventos, igne vehementiori apparebunt nebulæ crassiores: Eodem plane modo calor operatur cẽtralis, subtilem aquam in aere elevat, quod spissum est ex sale vel pinguedine distribuit terræ, unde variæ nascũtur: Residuũ saxa & petræ fiũt. Posset aliquis objicere, si ita se res haberet, tũc continuo id fieri deberet, cum tamen sæpe nullus sentiatur ventus. Respondeo; si non violenter in vas distillatorium infunditur aqua, non fit ventus, nam parum aquæ, parvũ excitat ven-

tat ventum: vides non ſemper fieri tonitrua, etiamſi pluvia ſit & ventus, ſed tantum quando vi aeris aqua turbida fertur ad ſphæram ignis, nam ignis non patitur aquam: Habes ante oculos exemplum. Dum in calidam fornacem effundis aquã frigidam, unde tonitrua excitantur; ſed quare non uniformiter, aqua intret in illa loca, & cavitates, ratio eſt, quod multa ſunt ejusmodi vaſa & loca, pellit interdum una concavitas ventos, aquam, à ſe ad aliquot dies & menſes, donec iterum fiat aquæ repercuſſio, ut videmus in mari, cujus fluctus aliquando multa millaria agitantur, antequam repercuſſionem, ut regrediantur, offendant. Sed ad rem noſtram. Dico ignem vel calorem eſſe cauſam motus aeris, & vitam omniũ rerum, & terra eſt horum omnium nutrix, vel receptaculum: ſed ſi non eſſet aqua, quæ refrigerat terram & aerem noſtrũ, tunc terra exiccaretur, propter has duas rationes nimirum ob motus centralis & ſolis cœleſtis calorem: nihilominus contingit hoc in aliquibus locis, quando pori terræ obſtruuntur, ut humidum penetrare non poſſit, tunc per correſpondentiam ſolis cœleſtis & centralis, quia vim habent inter ſe magneticam, accẽditur terra à ſole, ſicque, etiam aliquando cades gravis orbita mundi. Fac igitur, ut operatio talis in terra noſtra ſit, ut calor centralis aquam poſſit mutare in aerem, ut in planitiem mundi egrediatur, & reſiduum ut dixi, per poros terræ ſpargat, & nunc in oppoſito aer vertetur in aquam multo ſubtiliorem quam fuit prima, & hoc ſic fiet, ſi ſeni noſtro aurum, & argentum deglutire dabis, ut ipſe conſumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur, & cineres ejus ſpargantur in aquam, coquito ea donec ſatis eſt, & habes medicinam curandi Lepram. Hoc ſaltem animadverte, ne frigidum pro calido, vel calidum pro frigido accipias. Naturas Naturis miſce, ſi aliquid eſt, quod contrarium naturæ (ſiquidem una tibi eſt neceſſaria) ſepara illud, ut Natura Naturæ ſimilis ſit, hoc fac igne non manu, & ſcito, ſi non ſequeris Naturam, vana eſſe omnia, & hic tibi dixi per ſanctum Deum quod pater filio debet. Qui habet aures audiat, & qui habet ſenſus animum advertat.

TRACTATUS XII.

De lapide & ejus virtute.

IN præcedentibus ſufficienter dictum fuit de productione rerum naturalium, de Elementis, & de materia prima, & mate-

materia ſecunda, de corporibus,& ſeminibus, de uſu & virtute eorum: Conſcripſi etiam praxin conficiendi lapidem Philoſophorum: de ejus vero virtute tantum, quantum mihi natura conceſſit,& experientia patefecit, nunc revelabo. Sed ut prius adhuc ſummatim & brevibus verbis comprehendam omnium horum tractatuum Argumentum, ut Deum timens Lector, mentem meam aſſequatur,& ſenſum meum, ita ſe res habet.

De veritate artis, ſi quis dubitat, legat copioſa Philoſophorum antiquiſſimorum ratione & experientia verificata ſcripta, quibus ut fide dignis, in ſua arte, fides non derogan-da eſt: Qui vero illis fidem non adhibet, tunc contra principia negantem nõ eſſe diſputandum novimus: Surdi enim & muti loqui non poſſunt Dixi artem eſſe veram, quam enim prærogativam in hoc mundo res omnes haberent præ metallis? cur hæc ſola per denegarionem ſeminis immerito à ſummi creatoris univerſali multiplicationis benedictione excludemus, quam ſacræ literæ affirmant, omnibus rebus creatis ſtatim à condito mundo inditam & impertitam fuiſſe. Si vero ſemen habent, quis tam fatuus eſt, qui non credat in ſuo ſemine illa poſſe multiplicari? In natura ſua ars Chymiæ vera eſt, vera etiam natura, ſed raro verus Artifex: una natura, ars una, ſed multi artifices. Quod autem natura creat res ex Elementis, generat eas per velle Dei ex materia prima, quam ſolus Deus ſcit: Natura creat res illasque multiplicat ex ſecunda materia, quam Philoſophi ſciunt. Nil fit in mundo ſine velle Dei & naturæ. Elementum enim quodlibet in ſua Sphæra eſt, ſed unum absque altero eſſe non poteſt, unum ex alio vivit, & tamen conjuncta non conveniunt: ſed aqua eſt omnium Elementorum dignior, quia mater eſt omnium rerum. Hanc ſupernatat ſpiritus ignis, cauſante igne aqua fit materia prima, certatione videlicet ignis cum aqua,& ſic generantur venti vel vapores apti, ut congelẽtur cum terra per aerem crudum, qui ab initio ſeparatus fuit ab illo, & hoc fit ſine ceſſatione motu perpetuo, quia ignis ſeu calor non excitatur aliter niſi motu, quod facile videre eſt apud fabrum ferrarium, ferrum lima comminentem, quod eatenus mora vehementiori incaleſcit, ac ſi igne incãduiſſet: Motus ergo cauſat calorem, calor movet aquam, aquæ motus cauſat aerem omnium viventium vitam. Creſcunt igitur res hunc in modum, ut ſupra dixi, ex aqua videlicet, nam ex illius vapore ſubtiliori res ſubtiles, leves proveniunt. Et oleo vero ejusdem graves & majoris pretii: Ex ſale autem res prioribus longe

pulchriores. Quia autem natura interdum impeditur, ne res duras producere possit, siquidem vapor, pinguedo, sal maculantur, & miscent se terræ locis, propterea docuit nos experientia purum ab impuro separare: Ideo si velis ut natura melioretur in actu, solve corpus quodvis, & illud quod naturæ accessit, Heterrogeneum, separa, purga, conjunge pura puris, cocta coctis, cruda crudis, secundum naturæ pondus non materiæ: Nam scito quod sal nitri centrale non accipit plus de terra, nisi quantum opus habet, sive sit pura sive impura. Aquæ vero pinguedo aliter se habet, nam nunquam habetur pura, ars purgat illam, per duplicem calorem, & denuo conjungit illum.

EPILOGVS SEV CONCLVSIO HOrum duodecim Tractatuum.

CONscripsi amice lector, præcedentes duodecim Tractatus in gratiam filiorum artis, ut antequam manum adhiberent operi, Naturæ operationem haberent cognitam, quomodo videlicet illa operando res producat, ne sine clavib. portam ingrederentur, & cribro aquā haurirent. Frustra enim laborat ille, qui sine cognitione naturæ manus ad labores porrigit, & in hac sancta & verissima scientia in nocturnis versatur tenebris, cui Sol nō lucet, in densa umbra est, cui de nocte non apparet luna. Habet natura lumen proprium quod nostris oculis non est pervium; umbra Naturæ nostris oculis corpus est, sed si quem lumen naturæ irradiat, illi confestim nebula de oculis tollitur, & sine impedimento potest conspicere punctum Magnetis nostri correspondentis utriq; centro radiorum, solis videlicet & terræ: Eo usque enim Naturæ lumen penetrat, & interna patefacit: cujus rei tale tibi sit exemplum. Induatur veste uniformi adolescens duodecim annorum, & puella ejusdem ætatis, si juxta se locentur, nemo cognoscet, quis masculus, quæ fœmella sit. Oculi enim nostri penetrare non possunt, ideo decipit nos noster visus & falsa pro veris accipit: Sed cum vestibus sublatis denudantur, ut ita appareant, quales Natura eos formavit, facile uterque in suo dignoscitur sexu: Simili plane modo noster intellectus facit umbræ Naturæ umbram: Nam corpus nudum in homine est seminis Naturæ umbra: Sicuti igitur vestimentis tegitur corpus humanum, sic etiam tegitur corpore natura humana, quam sibi Deus reservavit tegendam & detegendam. Possem hic prolixe & philophice disserere de hominis dignitate, creatione ejus & generatione, sed cum ejusmodi nō sint

hujus

hujus loci, silentio prætereunda sunt: De vita ejus solummodo paucis agam. Creatus homo de terra, ex aere vivit; Est enim in aere occultus vitæ, cibus, quē nos rorem de nocte, de die aquā vocamus rarefactam, cujus spiritus invisibilis, congelatus melior est, quam terra universa O Sancta & admirabilis natura, quæ filios doctrinæ errare non permittis sicuti in vita humana indies demonstras. Porro in hisce duodecim Tractatib. tot rationes naturales in medium attuli, ut eo facilius cupiens, & Deum timens Lector, intelligere possit ea omnia, quæ oculis meis Deo benedicente vidi, manib. feci propriis sine ulla sophisticationis fraude: sine lumine enim & cognitione Naturæ impossibile est, hanc assequi artem, nisi singulari revelatione divina alicui contingat, vel per secretam amici demonstrationem. Res est vilis & preciosissima, quam aliquoties descriptā nunc denuo repeto ℞ aeris partes X. Auri vivi vel lunæ vivæ partem I Hæc omnia impone vasi tuo, coque aerem hunc imprimis ut sit aqua, & postea non aqua: Si hoc ignoras, & aerem coquere nescis, sine omni dubio errabis, siquidē hæc est veterum Philosophorum materia: id enim accipere debes, quod est, sed non videtur, donec artifici placeat: Est aqua roris nostri, ex qua extrahitur sal petræ Philosophorum, quo omnes res crescunt & nutriuntur: Matrix ejus est cētrum Solis vel lunæ tam cœlestis quam terrestris: Et ut apertius dicam, Magnes est noster, quem in præcedentib. Chalyben esse dixi: Aer generat Magnetē; Magnes vero generat vel facit apparere aerem nostrum: Sancte tibi veritatē hic manifestavi, roga Deum ut cœpta tua secundet. Et sic hoc loco habebis verissimam explicationem Hermetis asseverātis, patrem ejus esse solem, matrē vero Lunam. Et quod ventus portaverit illum in ventre suo, nimirum sal Alkali, quod Philosophi sal Armoniacum & vegetabile nominarunt occultatum in ventre Magnesiæ Operatio ejus talis est, ut solvas congelatum aerem, in quo solves auri decimam partem, hoc sigilla & igne nostro labora, donec aer vertatur in pulveres, & apparebunt, habito mundiale, colores varii Descripsissem integrum processum in hisce tractatibus sed quia ille una cum multiplicatione in Lullii & aliorum virorum Philosophorum libris sufficienter continetur, propterea satis mihi fuit, tantum de Materia prima & secunda tractare, quod cādide factum est, nec arbitreris ullum mortalium me luculentius illud præstitisse, siquidem id nō e mutis libris, sed ex mearum manuum labore & propria experientia feci. Si igitur vel non intelligis, vel non credis veritati, noli meum librum,

ſed teipſum accuſare, & crede Deum tibi hoc ſecretum nolle revelare. Hunc igitur precibus fatiga, & multoties reiteratis lectionibus hunc libellum evolve, præſertim horum tractatuum Epilogum: conſiderando ſemper naturæ poſſibilitatẽ, & Elementorum actiones, & quodnam ſit in illis præcipuum & præſertim in rarefactione aquæ vel aëris: Ita enim creati ſunt cœli, totuſque mundus, hoc tibi, ſicut pater filium, ſignificare volui; ne mireris quod tot tractatus ſcripſerim, nõ mea cauſa factum eſt, cum libris non egeam, ſed ut multos, qui in vanis rebus laborant, monerem, ne fruſtra ſumptus exponerent: potuiſſent quidem omnia pauciſſimis comprehendi lineis, imo verbis: Sed per rationes & exempla volui te ad Naturę cognitionem deducere, ut antea omnia ſcires, quid quęrere deberes, an primam vel ſecundam materiam. Haberes enim patefactam naturam, ejuſque lumen & umbram: Noli moveri, quod aliquando contradictoria in meis tractatibus, more Philoſophorum uſitato, tibi occurrant: opus habes illis, ſi intelligis: Non reperitur roſa ſine ſpinis. Perpende diligenter, quod ſupra dixi, quomodo videlicet quatuor elementa ſtillent in centrum terræ humidum radicale, & quomodo Sol terrenus centralis motu ſuo producat, & ſublimet illud ad terræ ſuperficiem: Dixi etiam ſolem cœleſtem habere correſpondentiam cum Sole centrali: Nam Sol cœleſtis & Luna peculiarem habent vim & virtutem ſtillandi per radios ſuos in terram, calor enim calori, ſal ſali facile jungitur: Et ſicuti Sol centralis habet ſuum mare, & aquam crudam perceptibilem, ſic Sol cœleſtis habet etiam ſuum mare, & aquam ſubtilem & imperceptibilem: In ſuperficie terræ, radii radiis junguntur, & producunt flores, & omnia: Propterea quando pluvia fit, accipit ex aere illam vim vitæ, & conjungit illam cum ſale nitro terræ, (quia ſal nitri terræ eſt inſtar calcinati tartari, ſiccitate aerem ad ſe trahens, qui aer in eo reſolvitur in aquam: Talem vim attrahendi habet ille ſal nitri terræ, qui etiam aer fuit, & eſt conjunctus pinguedini terræ) & quo radii ſolares copioſius tunc feriunt, eo major ſalis nitri quantitas fit, & per conſequens major frumenti copia creſcit, & hoc de die in diem fit.

Tantum de correſpondentia rerum inter ſe & efficacia Solis & Lunæ, & Stellarum innuere volui ignorantibus, nam ſcientes non indigent hac inſtructione. Verſatur ſubjectum noſtrum toti mundo ob oculos, & non cognoſcitur. O cœlũ noſtrum: O aqua noſtra. O Mercurius noſter: O ſal nitri noſtrum in mari mundi verſans: O vegetabile noſtrum: O Sulphur

phur nostrum fixum & volatile: O caput mortuum, seu fæces maris nostri: Aqua manus non madefaciens, sine qua nemo mortalium vivere potest, & sine qua nil nascitur: & generatur in toto orbe. Et hæc sunt Aviculæ Hermetis Epitheta, quæ nunquam quiescit, vilissima est, nemo ea carere potest: Et sic habes rem omni mundo preciosiorem, detectam, quam plane dico nil aliud esse quam aquam nostram ponticam, quæ in Sole & Luna congelatur, & extrahitur è Sole & Luna calybe nostro, artificio philosophico miris modis, per prudentem artis filium. Consilium meum non erat, propter rationes in præfatione commemoratas hunc librum publicare, attamen vicit me de liberalibus & philosophicis ingeniis promerendi cupiditas, ut iis qui me norunt, animum ostenderem bonum, simul illis, qui artem callent, manifestarem, me illis parem esse, & socium, eorumque notitiam appetere. Non dubito, multos bonæ conscientiæ & voluntatis homines, illud donum Dei clanculum possidere; Hi meo admoniti exemplo & meis periculis cautiores & providentiores facti, Harpocratis sibi commendatum habeant silentium, quotiescunque enim me magnatibus detegere volui, semper aut in damnum aut periculum mihi cessit. Hoc scripto me adeptis filiis Hermetis patefacio, & ignorantes errantes instruo, ac in viam veram reduco.

Credant scientiæ hæredes, se nunquam habituros meliorem viam, cui insistant, quam quæ ipsis hic demonstrata est, omnia enim aperte dixi. Extractionem saltem nostri salis Armoniaci vel Mercurii philosophici, ex aqua nostra pontica, ejusq; tantum usum non ita aperte revelavi, quia à magistro naturæ non habui ulteriorem loquendi licentiam: Et hoc solus Deus revelare debet, qui novit hominum corda & animos: quem si diligenter oraveris, per reiteratam hujus libri lectionem, poterit tibi intellectum tuum aperire. Vas ut supra dictum unicum est, à principio usque ad finem, vel ad summum duo sufficiunt vasa: ignis etiam continuus in utroque opere, quo nomine legant errantes tractatum X. & XI. Si in tertia materia operatus fueris, nil efficies: Hanc tractant hi, qui extra hoc unicum sal nostrum, quod Mercurius est, laborant in herbis, animalibus, lapidibus, & mineris, excepto Sole & Luna nostra, quæ obducta est sphæra Saturni. Et qui optatum desiderat finem, sciat conversionem Elementorum, & levia facere ponderosa, & spiritus facere non spiritus, tunc non laborabit in re extranea; ignis est Regimen:

Quicquid fit, igne fit, ut sufficienter in præcedentibus, & hic conclusionis loco satis dictum est.

Vale lector benevole, & hisce per experientiam meam, verificatis laboribus diu ad Nominis Divini gloriam, animæ tuæ salutem, proximique commodum perfruere.

EIUSDEM AUTHORIS AD FILIOS VERItatis; Aenigma Philosophicum.

IAm vobis filii scientiæ. è scaturigine universalis fontis detexi omnia, ut nil sit amplius residuum. Nam in præcedentibus meis tractatibus, naturam per exempla sufficienter explicui: Theoricam & praxin, quantum fas fuit manifestavi Sed ne quis de Laconismo conqueri possit, quod aliquid omiserim, totam artem ænigmatice adhuc vobis describam, ut videatis, quousque Dei ductu pervenerim. Infiniti sunt libri, de hac arte tractantes, vix in ullo reperietis veritatem eatenus vobis patefactam, quod hanc ob causam præstare volui, quia cum multis, Philosophorum scripta se bene intelligere putantibus, sermonem contuli, sed deprehendi illos eadem scripta longe subtilius explicare, quam Natura, quæ simplex est requirebat: Imo omnia mea dicta veridica, ipsis semper alta sapientibus videbantur nimium vilia, & incredibilia: Aliquoties accidit, ut quibusdam de verbo ad verbum artem insinuarem, sed nequaquam assequi potuerunt, non credentes Aquam in Mari nostro esse, & tamen Philosophi videri volebant: Cum ergo verba mea oretenus dicta non potuerunt intelligere, non timeo (ut alii Philosophi timuerunt) ut quis tam facile concipere possit, Donum est Dei dico. Verum quidem est, si in studio Chymico requireretur subtilis ingenii perspicacitas, & res ejusmodi esset, ut ab oculis vulgi posset conspici, satis apta vidi illorum ingenia ad indaganda talia: Sed vobis dico, ut sitis simplices, & non nimium prudentes, donec Arcanum inveneritis, quo habito necessario aderit prudentia, tunc vobis non deerit libros infinitos scribendi facultas, quod longe facilius erit illi, qui in centro est, & rem videt, quam huic, qui in circumferentia ambulat, & nil præter auditum habet: omnium rerum Materiam secundam lucidissime descriptam habetis, sed hanc vobis commendo cautelam, quod si ad arcanum hoc pervenire volueritis, scitote, quod in primis Deus orandus, postea proximus amandus sit: Denique nolite vobis res adeo subtiles imaginari, de quibus Natura nil scit, sed manete, manete, inquam, in via Naturæ simplici, quia in simplicitate rem citius

palpare,

palpare, quam eandem in subtilitate videre poteritis: Nolite in lectione meorum scriptorum semper inhærere syllabis, sed legendo utique considerate Naturam, & ejusdem possibilitatem. Antequam vero ad opus vos accingatis, imaginamini diligenter quid quæritis, & quis sit intentionis vestræ scopus ac finis: Nam multo melius est cerebro & imaginatione prius discedere, quam re, quam manu & sumptibus. Et hoc vobis dico, quod opus est rem quærere aliquam, quæ occulta est, ex qua fit (miro modo) talis humiditas quæ aurum sine violentia seu strepitu solvit: Imo ita suaviter & naturaliter, sicuti glacies aquæ calidæ beneficio liquescit: Si hoc inveniſtis, habetis rem, ex qua aurum à Natura productum est: Et quamvis omnia Metalla & res omnes ex illa ortum habeant, nil tamen ita amicatur ei, sicut aurum, nam aliis rebus adhæret impuritas, auro autem nulla, propterea instar matris est ipsi. Et sic finaliter concludo, si hisce meis scriptis & admonitionibus cauti esse non vultis, habetote me, bene de vobis mereri cupientem, excusatum, feci fideliter quantum licuit, sicuti bonæ conscientiæ virum decet: Si quæritis quis sim, cosmopolita sum: Si me nostis, & boni ac honesti viri esse desideratis, tacebitis: Si me non nostis, nolite de me inquirere, nulli mortalium enim, quandiu vixero, plus à me revelabitur, quam hoc publico scripto factum est. Credite mihi, si non essem ejusmodi status ac conditionis homo, sicut sum, nil mihi solitaria vita foret jucundius, vel cum Diogene sub dolio delitescere. Video enim omnia quæ sunt, vanitatem esse, fraudem & avaritiam invaluisse, ubi omnia venalia sunt, & iniquitatem virtutem superasse. Futuræ vitæ meliora præ oculis video, hisce gaudeo: Iam non miror ut antea feci, cur Philosophi habita tali medicina non curarũt abbreviare dies suos, quia omni Philosopho ita est præ oculis vita sequens, sicuti in speculo apparet tibi tua propria facies: quod si tibi Deus dabit optatum finem, postea credes mihi, nec te mundo revelabis.

SEQVITVR PARABOLA SEV ÆNIGMA Philosophorum, corondis & superadditamenti loco adiunctum.

EVenit aliquando cum per tot annos vitæ meæ navigarem à polo Arctico ad polum Antarcticum, ut singulari Dei nutu eiicerer ad littus magni cujusdã maris: Et licet maris illius mundi aditus & proprietates optime cognitas & per-

spectas haberem, nilominus inscius fui, an etiam in illis oris generaretur pisciculus, ille Echeneis, quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam sollicite quæsierunt: Dum autem in littore Melosynas hinc inde natantes cum Nymphis conspicio, fessus etiam à præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmure somno corripior: Et dum suaviter obdormisco, occurrit mihi in somnis visio mirabilis. Video è mari nostro venerandæ canitiei senem NEPTUNUM cum tridente egredientem, qui me post amicam salutationem in Insulam deducit amænissimam. Hæc Insula pulcherrima versus austrum sita erat, ac rebus omnibus, ad hominis necessitatem, & ad ejusdem delitias spectantes, refertissima.

Virgilii campus Elysius vix cum illa potuisset comparari. Totum Insulæ littus, undique virentibus myrtis, cupressis, ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia varietatis floribus [illegible] jucundissime aspectu, suavissime redolebant Colles vineis, oleis, & cedris, miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoneorum arboribus referta. Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus singulari artificio intertextis utrinque consitæ, gratissimam peregrinantibus præbebant umbram. Vt paucis dicam, quicquid in toto mundo est, ibidem videbatur: Inter ambulandum monstrabantur mihi à dicto Neptuno sub aliqua rupe, latentes duæ illius Insulæ mineræ Auri & Chalybis. Non longe illinc deducor ad pratum in quo peculiaris hortus variis & spectatu dignissimis arboribus plantatus erat; Inter complures Arbores autem, ostendit mihi septem arbores nominibus insignitas, ac inter has duas præcipuas, aliis eminentiores observavi, quarum una ferebat fructum instar solis lucidissimi & fulgentissimi, & folia ejus erant instar Auri; Altera vero producebat albissimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant sicuti Argentum vivum: Vocabantur autem hæ arbores à Neptuno una solaris arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac Insula omnia ad nutum essent, unicum tamen ipsi deerat. Aqua non habebatur, nisi magna cum difficultate, erant quidem multi, qui partim tentabant illuc Aquam fontis per canales deducere, partim etiam ex variis rebus eliciebant, sed frustraneus erat attentatus labor, quia illic locorum nullo poterat haberi medio: & si habebatur, mutilis tamen fuit & venenosa: nisi è radiis Solis vel ☽ quod pauci præstare potuerunt, & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam, nunquam ultra decem partes potuit attrahere.

Erat

Erat enim ejusmodi Aqua mirabilis, & crede mihi, quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niveum candorem, & dum illam aquam contemplarer, valde miratus sum: Interim fatigatus illa consideratione, evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cuius fronti nomen Saturni erat insculptum: Hic accepto vase hauriebat Aquæ partes decem, & statim de fructu Arboris Solaris accepit & imposuit, & vidi fructum Arboris consumi & resolvi instar glaciei in Aqua calida: quæsivi ex illo? Domine, video rem mirabilem Aquam esse ferè ex nihilo, video fructus Arboris in illa, adeo suavi calore consumi, quid ista? At ille mihi gratiose respondit: Fili mi, verum est quod res hæc est mirabilis, sed ne mireris, ita enim oportet esse: Nam hæc aqua est, aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris huius ita meliorare, ut postea non plantatione seu insitione, sed solo suo odore faciat sibi cæteras sex Arbores uniformes. Insuper hæc aqua est huic fructui instar fœminæ, in re nulla possunt arboris huius fructus putrefieri nisi in hac aqua: Et licet fructus per se sit mirabilis, & res preciosa, attamen si in hac aqua putrescit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perseverantem, cuius sanguis omni thesauro preciosior est, habens facultatem sex arbores, quas hîc vides, fertiles reddere, illarumque fructus melle dulciores proferre. At ego petii, Domine, quomodo fit istud? Dixi tibi, inquit, arboris solaris fructus esse vivos, dulces, at ubi nunc unus saltem ex illo saturatur, quando in hac aqua coquitur, possunt postea mille ex eo saturari. Quæsivi porro, Domine: coquiturne igne forti, & quandiu? At ille: Aqua ista habet intrinsecum ignem. & si juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis sui cum hoc corpore fructus, & non remanebit, nisi pars minutissima, quæ vix imaginari potest, sed in summa virtute, coquitur sagaci ingenio Mágistri septem mensibus primo, postea decem: sed interea apparent res variæ, & semper in die quinquagesimo plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne potest etiam in aliis aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Respondit: non est nisi hæc una aqua, quæ utilis est in hac regione vel in Insula: Nulla etiam alia aqua potest penetrare poros huius pomi nisi hæc, & scito arborem solarem etiam ex hac aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi Magnetis extracta est. Propterea inter se magnam habent concordantiam: Sed si aliquid peregrini ipsi adderetur, non posset id præstare, quod facit per se: Relinquenda igitur per se, nihilq; ei addatur, nisi hoc po-

mum: Post decoctionem est fructus immortalis, vitam habens & sanguinem, quia sanguis omnes arbores steriles facit, portare fructus ejusdem naturæ cum pomo. Rogavi ulterius: Domine, hauriturne Aqua hæc alio modo, vel habeturne ubique? & ille, in omni loco est, & nemo sine ea vivere potest, hauritur miris modis, sed ista est optima, quæ extrahitur vi chalybis nostri, qui invenitur in ventre Arietis. Dixi: ad quid utilis? Respondit, ante debitam coctionem est summum venenum, sed post coctionem convenientem summa est medicina, & dat viginti novem grana sanguinis, quodlibet autem granum, octingentos sexaginta quatuor suppeditabit tibi fructus arboris solaris. Quæsivi: nonne ulterius meliorari potest? teste scriptura philosophica, ait, ad decem, postea ad 100. deinde ad mille, & 10000. &c. potest exaltari. Instabam, Domine mi, noveruntne multi istam aquā, & habetne nomē proprium? Ille clamabat palam dicens, pauci noverunt, sed omnes viderunt, & vident & amant: Habet nomina sed multa & varia? At nomen proprium eius est Aqua maris nostri, Aqua vitæ, non madefaciens manus. Petii adhuc: utunturne ea alii ad res alias? Vtitur ea, ait, omnis creatura, sed invisibiliter. Nasciturne in ea aliquid, interrogavi: At ille? ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt, sed in ea propriè nihil est, sed est res quæ se miscet omni rei. Quæsivi: estne sine hoc arboris fructu utilis? ad hoc dixit: In hoc tempore nequaquam, siquidem nisi in sole hoc arboris solaris fructu melioratur. Incepi adhuc rogare, Domine? quæso nomina mihi illam tam manifesto nomine, ut nullum possim amplius habere dubium: At ille sublata voce ita clamavit, ut me e somno excitaret, ideo non amplius poteram quærere, nec ille ulterius mihi respondere voluit, nec ego tibi plura dicere possum, contentus esto hisce, & crede quod non est possibile, lucidius loqui: Nam si hæc non percipis, nunquam aliorum Philosophorum libros assequeris. Post Saturni insperatum ac subitaneum discessum, novus me sopor invasit, & denuo mihi forma visibili apparet Neptunus: Præsentem in hortis Hesperidum, congratulatur felicitatem monstrando mihi speculum, in quo totam naturam detectam vidi: Post varios ultro citroque commutatos sermones, gratias ipsi pro exhibitis beneficiis ago, quod suo videlicet ductu, non solum hunc amœnissimum Hortum ingressus fuerim, verum etiam in optatissimum Saturni colloquium venerim: Sed quia propter improvisum Saturni discessum difficultates aliquæ quærendæ & investigandæ adhuc restarent, rogavi enixè

vi enixè, ut hac exoptata occasione mihi scrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philosophorum affirmantium generationem omnem fieri per marem & fœminam, & tamen solum fructum arboris solaris vidi in somniis, Saturnum Mercurio nostro imponere, credo etiam tibi ut Domino Maris huius, quod ista bene scias, responde quæstioni meæ quæso? At ille, verum est, fili, omnis generatio fit in mare & fœmina, sed propter distinctionem trium Naturæ regnorum, alio modo nascitur animal quadrupes, alio modo vermis. Licet enim vermes habeant oculos, visum, auditum, & reliquos sensus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra, in qua putrefiunt, fœmina est: Ita in corpore philosophico mater est huius rei, repetita toties illa aqua tua, & quicquid ex ea nascitur, more vermium, per putrefactionem nascitur: Ideo Philosophi phœnicem & Salamandram vocârunt: Si enim è duorum corporum conceptione fieret, esset res morti obnoxia, at quia se tantum revificat, destructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile: Siquidem mors rerum nihil aliud est, quàm separatio unius ab altero: Et in hac phœnice ita fit, quod se vita à corpore corruptibili se separat: Insuper quæsivi: Domine mi, suntne diversæ res rerum vel compositio in hoc opere? At ille, unica res est, cui non miscetur aliquid aliud præterquam aqua philosophica, tibi in somno aliquoties manifestata, quæ in decuplo esse debet ad unam corporis partem: Et firmiter ac indubitatè credas, fili, quæ per somnia in hac Insula pro more regionis, tibi à me & Saturno fuerunt patefacta, nullo modo esse somnia, sed purissimam veritatem, quam experientia unica rerum Magistra tibi Dei assistentia detegere poterit. Vlteriùs quærentem sine responso post valedictionem discedens, me à somno excitatum, in desideratam Eutopiæ regionem sistit. Et ita tibi etiam amice Lector, satis hactenus à me dictum sufficiat.

DIA-

LECTORI BENEVOLO.

QUISQUIS *sit tractatuli huius Auctor, amice Lector, quærere desine: quod aũt eũ conscripserit, hanc habeto causam. Ego quoque quis sim, quod scias, non opus. Scias autem certò certissimè Auctorem opusculi huius,* LAPIDEM PHILOSOPHORUM *perfectissimè tenere, fecisse, habere. Cùm autem mutua & syncera nos prosequamur benevolentia, petii, ut in amoris mei signũ (quod titulus testatur ipse) tria principia prima discuteret,* MERCURIUM *nempe,* SULPHUR *&* SAL, *& si in iis cõmunib. aut aliis Lapis Philosoph. quæri debeat, indicaret, idq́ verbis faceret simplicissimis, & stylo tenuissimo. Postquam autem hoc tractatulo raptim conscripto mihi annuisset, certò mihi persuasi, fore ut eo in lucem edito, etsi minus gratum id Auctori futurum verear (omnis enim ambitio ab illo procul est) optimè mihi velint veræ Philosophiæ amatores, minus enim iacturæ, sumptuum, & damnorum ab impostoribus, temporis, bonæ famæ & honoris, illo lecto & bene considerato, passuros non dubito. Quod si mundum probum (prophanum enim vulgus Alchymistarum odi & arceo) pro hoc meo benevolo animo gratum sensero, enitar, ut & reliqua duo principia, & alia plura ab eodem Auctore sequantur. Interim hoc fruere & vale.*

DIA-

DIALOGVS MERCVRII, ALCHYMISTÆ, ET NATURÆ.

IN illo tempore convenerunt Chymistæ, & consilium fecerunt, quomodo LAPIDEM PHILOSOPHORUM facere ac præparare deberent, & sic per vota quilibet suam opinionem ut diceret constituerunt. Et concursus ille fuit sub dio in prato quodam die serena quadam. Et multi concordârunt Mercurium esse illius primam materiam, alii Sulphur, alii alia. Sed de Mercurio maxima illorum fuit opinio, præsertim ex dictis Philosophorum, quoniam illi pro vera materia prima habent, & etiam pro prima materia Metallorum: clamant enim Philosophi: NOSTER MERCURIUS, &c. Et cum ita inter se certarent laboribus variis, (quilibet enim illorum expectabat cum desiderio & lætitia conclusionem) surrexit interim tempestas maxima cum procellis, nimbis & vento inaudito, qui illam congregationem dispersit in varias provincias, quemlibet seorsim sine conclusione. Quilibet tamē illorū impressit sibi, qualis debebat esse illius disputationis finis. Cœpit igitur quilibet labores suos sicut prius, unus in hac, alter in alia re quærentes LAPIDEM PHILOSOPHORUM, & hoc fit huc usque sine cessatione. Vnus verò illorum memor disputationis, quod necessariò in Mercurio quærendus sit Lapis Philosophorum, dixit ad se: Etiamsi nō est facta conclusio: tamen in Mercurio laborabo, faciamq; ego conclusionem facto lapide benedicto, erat enim homo, qui semper secum solebat loqui, sicut solent Alchymistæ. Cœpit igitur legere Libros Philosophorum, & incidit in librum Alani, qui de Mercurio tractat, & sic factus est ille Alchymista Philosophus, sed sine conclusione. Et accepto Mercurio cœpit laborare, posuit illum in vitrum, & dedit ignem. Mercurius ut solet, evaporavit. Alchymista miser nesciens naturā, uxorē suā verberavit dicēs: nemo huc venire potuit præter te, Tu mihi accepisti Mercurium ex vitro. Vxor flendo se excusat, dicitque tacitè marito: facies tu merdam ex his.

Acce-

Accepit Alchymista Mercurium denuo, & iterum imposuit vasi, & ne uxor acciperet, custodiebat illud. Sed Mercurius suo modo iterum evaporavit. Alchymista recordatus, quod materiam primam lapidis Philosophorum volatilem esse oporteat, gavisus est valdè, sibi omnino persuadēs non se jam posse falli, habita hac materia, cœpit jam audacter Mercuriū tractare, didicit postea illum sublimare, calcinare miris modis, jam salibus, jam sulphure, jam metallis, jam mineris, jam sanguine, jam crinibus, jam aquis fortibus, jam herbis, urina, aceto, sed nihil potuit invenire ad propositum suum, nihil in orbe intactum reliquit, cum quo non tractasset bonum Mercurium. Et cùm omnino nihil proficere posset, incidit in hoc dictum, *quod in sterquilinio invenitur*. Cœpit Mercurium cum stercoribus variis tractare, simul & seorsim. Et cùm ita fatigatus fuisset, & plenus cogitationum, obdormivit. Et in somnis apparuit illi visio: venit ad illum Vir senex, qui salutavit illum & dixit: Amice quid contristaris? Ille respondit, libenter vellem facere Lapidem Philosophorum. Tunc ille. Amice, ex quibus vis facere Lapidem Philosophorum? ALCHYMISTA. Ex Mercurio, Domine. SENEX. Ex quali autem Mercurio? ALCH. Non est nisi unus Mercurius. SEN. Verum est, unum esse Mercurium, sed variatum variis locis: una pars purior altera. ALCH. O Domine, Ego illum scio purgare optimè, aceto & sale nitro, & vitriolo. SEN. Dico tibi, hæc purgatio non est vera, nec Mercurius sic verus est: alium enim Mercurium habent Viri sapientes, aliamque ejus purgationem, & sic evanuit. Excitatus è somno Alchymista, cogitabat qualis esset illa visio, cogitabat qualis esse deberet ille Mercurius Philosophorum: nihil potuit excogitare aliud, quàm hunc suum Mercurium vulgi. Sed tamen desiderabat, ut cum illo sene longius loqui potuisset, laboravit tamen assiduè, jam in stercoribus animantium, & puerorum, postea & in suo proprio stercore laborare cœpit. Et quolibet die in locum ubi visionem vidit, ibat, ut senem illum iterum alloqui posset: interdum simulabat somnum, clausis oculis jacebat, expectando senem. Sed cùm venire nollet, putabat illum timere, neque credere quod dormiret, jurabat ergo dicens: Mi Domine Senex, noli timere, certè, ego dormio, respice oculos, si non credis. Et miser ille Alchymista, post tot labores & consumptionem bonorum suorum, jam & in delirium cadebat, semper de illo sene cogitando. Et ex illa fortissima imaginatione, apparuit illi phantasma per somnum, in for-

in forma illius senis, & dixit illi: Noli desperare amice: Mercurius tuus bonus est & Materia tua, sed si tibi non vult obedire, conjures illum, ne sit volatilis. Tamen & serpentes solent conjurari, quare non & Mercurius? & sic discedere voluit senex. At Alchymista ab illo petiit dicens: Domine, exspecta; & præ clamore excitatus est miser, tamen non sine magna consolatione. Accepit postea vas plenum Mercurio, & cœpit illum miris modis conjurare, sicut illum docuit somnium. Et recordatus est verborum senis, quod dixerit: SERPENTES CONIURANTUR, & Mercurius pingitur cum serpentibus, cogitavit, certè sic debet conjurari sicut serpens. Et accepto vase cum Mercurio cœpit dicere: UX UX OSTAS, &c. Et ubi debuit esse nomen serpentis, Mercurii posuit dicens. Et tu Mercuri nequissima bestia, &c. Ad quæ verba Mercurius cœpit ridere, & loqui ad Alchymistam dicens: quid vis quod me turbas mi Domine Lachrymista? ALCH. Oho, jam me vocas Dominum quando tibi vivum tango, jam tibi inveni frænum. expecta parū, mox meam cantilenā canes, & cœpit ad illum strenuè loqui, quasi cum ira; Tune es ille Mercurius Philosophorum? MERC. quasi timeret respondit: ego sum, mi Domine, Mercurius. ALCH. quare ergo mihi obedire noluisti? nec te fixare potui? MERC. O magnifice Domine, rogo, parce mihi misero: nescivi enim, quod sis tantus Philosophus. ALCH. Nonne hoc sentiebas ex meis laboribus, cùm ita philosophicè tecum procedebam? MERC. Ita est mi Domine magnificè, attamen occultare me volui, sed video miser, quod me occultare non possum coram Domino meo magnifico. ALCH. Iam ergo nosti Philosophum? MERC. Maximè mi Domine, video dominationem vestram magnificam philosophum esse excellentissimum. ALCH. Lætus in corde suo dicit: certè ego jam inveni, quod quæsivi. Iterum ad Mercurium dicit voce terribili: Nu Eja, jam ergo esto obediens, aliàs non bene tecum erit. MERC. Libenter mi Domine, si tantū possim: nam jam debilis valde sum ALCH. Quid jam te excusas? MERC. Non mi Domine, sed languesco. ALCH. Quid tibi nocet? MERC. Alchymista mihi nocet. ALCH. Quid tu adhuc me rides? MERC. O Domine non, de Alchymista loquor, tu autem Philosophus es. ALCH. O bene bene, ita est. Sed quid fecit tibi Alchymista? MERC. O mi Domine multa mala fecit mihi, nam cōmiscuit me miserū rebus mihi contrariis, unde nō possum pervenire ad vires meas, & sum ferè mortuus: cruciatus enim sum usq, ad mortem ferè. ALCH. O dignus es istis, quia es inobediens. MER. Nunquā inobediens

diens fui alicui Philosopho, sed ex natura mihi est ridere stultos. ALCH. Et de me quid sentis? MERC. O Domine, tu es Vir magnus, Philosophus maxim⁹, tua magnitudine excellis Hermetem. ALCH. Certè ita est, ego sum vir doctus, sed me nolo laudare ipse, sed & uxor mea dixit mihi, quod ego sim valde doctus Philosophus, illa hoc cognovit in me. MERC. Credo facilè: nam tales oportet esse Philosophos, qui præ nimia prudentia & labore insaniant. ALCH. Age dicas mihi ergo quid faciam tecum? quomodo ex te faciam Lapidem Philosophicum? MERC. O mi Domine Philosophe, ego nescio. Tu es Philosophus, ego Servus Philosophorum, quod illi ex me facere volunt, faciunt, ego illis inquantum possum, obedio. ALCH. Tu mihi dicere debes, quomodo tecum procedere debeo, & si ex te facere possum Lapidem Philosophicum? MERC. Si scis, facies, si verò nescis, nihil facies: à me nihil addisces, si prius nescis mi Domine Philosophe. ALCH. Tu me cum ita loqueris, sicut cum aliquo simplici homine, fortasse ignoras, quod ego apud magnos Principes laboravi, & apud illos Philosophus fui. MERC. Facilè credo mi Domine, nam ista optimè scio, adhuc sordeo ex huius laboris mixtura. ALCH. Dic ergo mihi. Tu es Mercurius Philosophorum? MERC. Ego sum Mercurius, si autem sum Philosophorum, te scire oportet. ALCH Dic mihi solummodo, si tu es verus Mercurius, vel si est alius? MERC. Ego sum Mercurius, sed est & alius, & sic evanuit. Alchymista clamat, & loquitur, sed nemo respondet illi. Et cogitans inter se dicit: Verè ego sum vir optimus, mecum locutus est Mercurius, certè me amat, & incœpit iterum laborare diligenter, cœpit Mercurium sublimare, distillare, calcinare, turbisare, præcipitare, solvere miris modis & aquis variis, sed ut prius frustra conatus est, inaniter consumit sumptus & tempus. Quapropter tandem incipit maledicere Mercurio, & Naturam blasphemare, quod creaverit illum. Natura verò cum audivit ista, vocavit Mercurium ad se, & dixit illi: Quid tu fecisti huic? quid mihi maledicit propter te? & blasphemat me? cur non præstas quod debes? sed Mercurius modestè se excusat. At Natura jubet ut sit obediens filiis doctrinæ quærentibus se. Mercurius promisit se id præstiturum, aitque: Mater Natura, sed stultis quis satisfaciet? Natura subridens discessit: Mercurius verò iratus Alchymistæ, etiam ad suum locum vadit.

Post aliquot dies, incidit in mentem Alchymistæ, quod in laboribus suis aliquid omiserit, iterum ad Mercurium recurrit,

currit, & illum cum stercore porcino commiscere constituit. Sed Mercurius iratus, quod illum sinistrè coram Natura Matre accusaverat, ad Alchymistam ait: Quid tu stulte ex me habere vis? cur me accusasti? ALCH. Tune es ille, quem ego desideravi videre? MER. Ego sum, sed nemo me cœcus videre potest. ALCH. Ego non sum cœcus. MERC. Maximè cœcus es, nam teipsum non vides, quomodo ergo me videre debes? ALCH. O jam superb. es, ego tecum modestè loquor, & tu ita me cōtemnis: nescis fortasse, quod ego apud multos Principes laboraverim, & apud illos Philosophus fuerim. MER. Ad Principum aulas stulti concurrunt, illic enim honorantur, & præ cæteris bene habent, fuisti tu etiā apud aulā? ALCH. O tu es Diabolus, & non bonus Mercurius, si tu ita vis loqui cum Philosophis: nā & prius ita me seduxisti. MER Nostine tu Philosophos? ALCH Ego ipse sum Philosophus. MER. Ecce nobis Philosophus, subridens dicit, & cœpit cum illo ulterius loqui, dicens: mi Philosophe, dic ergo mihi, quid quæris, & quid vis habere? facere quid cupis? ALCH. Lapidē Philosophorū MER. Ex qua igitur materia vis illū facere? ALCH. Ex Mercurio nostro. MER. O mi Philosophe, tunc ego discedā, quia non sum vester. ALCH. O tu es non nisi Diabolus, & vis me seducere. MER. Certè mi Philosophe, tu mihi es Diabolus, non ego tibi: nam tu pessimè me tractasti more diabolico. ALCH. O quid audio. Certè hic est Diabolus: nā ego omnia secundū Philosophorū scripta facio, & scio optimè laborare. MER. Optimè scis: nam & magis facis, quàm scis & legis: Philosophi enim dixerunt, naturam naturis miscendā, & extra naturā nihil jubent; tu verò jam me cum omnib. ferè rebus sordidissimis, & stercoribus misces. ALCH. Ego nihil facio extra naturā; sed semino semen in terram suam, sicut Philosophi dixerūt. MER. Seminas me in stercus, & tempore messis ego evanesco, tu verò stercus metere soles. ALCH. Tamen sic Philosophi scripserunt, quod in sterquilinio materia illorum quæri debeat. MER. Verū est quod illi scripserunt, & tu ad Syllabā intelligis, & non eorū sensum & mentē. ALCH. Nunc video quod tu es Mercurius fortassis; sed non vis obedire mihi. Et cœpit illum iterū conjurare, dicens: VX VX. sed Mercurius ridens respondit: nihil proficies. Mein lieber Füchs. ALCH. Non frustra de te dicunt, quod mirabilis es, & inconstans ac volatilis. MER. Tu me dicis esse inconstantē, hoc tibi sic solvo. Cōstans ego sum, cōstanti artifici; fixus, fixo animo: sed tu, & tui similes incōstantes sunt, vagātes ex una re in aliā, ex una materia in alteram. ALCH. Dic ergo mihi, si tu es ille Mercurius de quo

Philoſophi ſcripſerunt, quem cum ſulphure & ſale, omnium rerum principium dixerunt, an verò alius quærendus? MERC. Certè fructus ab arbore non procul cadit, ſed ego meā gloriā non quæro: ſum idem qui fui, ſed anni mei diverſi ſunt. Ab initio juvenis fui tam diu, quàm diu fui ſolus. Sed jam ſenior ſum, ſed idem qui fui ante. ALCH. Iam mihi placet, quod mihi dicas, quod jam ſenior ſis: ego enim ſemper talem quæſivi, quæ ſit maturior & fixior, ut eò facilius cum illo convenire poſſim. MERC. Fruſtrà me viſitas ſenem, qui me non noſti in juventute. ALCH. Nõne ego te novi, qui te ſemper miris modis tractavi? ut tu ipſe dixiſti, & adhuc non deſinam, donec perficiam Lapidem Philoſophorum. MER. O me miſerum, quid ſim facturus? qui fortaſſe iterum cum ſtercoribus miſcebor, jam crucior denuo. O me miſerū, rogo te ô Domine Philoſophe noli me tantū porcino ſtercori miſcere. nā aliâs jam peribo, fœtore enim hoc, cogor meā mutare formam. Et quid vis ut amplius faciam? nonne ſatis crucior à te? nonne obedio tibi? nonne miſceo me rebus quibus tu vis? nonne ſum ſublimis? nõne præcipitatus? nõne Thurbit? nõne Amalgama? nonne Maſca? quid jam magis à me cupis? meum corpus jam ita flagellatum eſt, jam ſputatum, ut & lapis mei poſſit miſereri: ex me habes lac, ex me carnē, ex me ſāguinē, ex me butyrum, ex me oleum, ex me aquam, & quod unquā metallorū aut minerarum id præſtare poſſit, quod ego ſolus? & non eſt miſericordia mecum. O me miſerū. ALCH. Oho nō nocet tibi, tu es nequā, licet te quovis modo invertas, tu non mutas te, niſi formam tibi fingis, iterum ſemper redis in primam ſpeciem tuam. MER. Ego facio ſicut tu vis; ſi vis ut ſim corpus, corp⁹ ſum: ſi vis ut ſim pulvis, pulvis ſum. Neſcio quomodo me magis humiliare debeam, quàm cùm pulvis & umbra fio. ALCH. Dic ergo mihi, quis tu es in cētro tuo? & nō te plus cruciabo. MER. Iam cogor tecum ex fundamento loqui. Si vis potes me intelligere, formam meam vides, de hoc tibi non eſt opus. Sed quod de centro meo interrogas, centrum meum eſt cor omnium fixiſſimum, immortale, & penetrans. in illo eſt requies Domini mei, ego verò ipſe ſum via, & curſor, peregrinus, & domeſticus, fideliſſimus ſum omnibus meis ſociis, non relinquo commitantes me, cum illis maneo, cum illis pereo. Sum corpus immortale: morior quidem cùm occidor, ſed ad judicium coram ſagace judice reſurgo. ALCH. Ergo tu es Lapis Philoſophorum? MERCVR. Mater mea talis eſt, ex illa naſcitur artificialiter unum aliquid, frater vero meus qui in arce habitat, in velle ſuo habet, quod Philoſophus

losophus vult. ALCH. Es ne tu senex? MERC. Mater mea genuit me, sed ego senior sum matre. AL. Quis Diabolus te po st intelligere? cùm mihi ad propositum non respondeas? semper parabolas dicis. Dic mihi, si tu es fontina, de qua Bernardus Comes Trevisanus scripsit? MERC. Fontina non sum, sed aqua sum, fontina me circumdedit. ALCH. Solviturne aurū in te cùm aqua sis? MER. Quicquid mecum est amo, sicut amicum; & quicquid mecum nascitur, huic nutrimentum do; & quicquid nudum est, alis meis tego. ALCH. Video ego, quod tecum non est loqui, ego alia quæro, tu alia dicis, si non vis bene respondere, certè jam tecum eo ad labores. MER. O Domine rogo te, esto mihi misericors, jam libenter dicam quod scio. ALCH. Dic ergo mihi, si tu times ignem? MERC. Ego ipse ignis sum. ALCH. Et quare igitur ab igne fugis? MER. Spiritus meus cum spiritu ignis amant se, & quo potest comitatur unus alterū. ALC. Et quorsū soles ire, quando cum igne ascendis? MER. Scito, omnis peregrinus semper in patriā suam tendit, & quando illuc unde egressus est, venit, requiescit, & semper redit sapientior, quam exit. ALCH. Reverterisne iterū aliquando? MER. Revertor, sed in alia forma. ALCH. Non intelligo quid hoc est, neque de igne quidquam. MERCVR. Si quis ignem cordis mei novit, vidit ignem (calorem debitū) cibum meum esse: & quo diutius ignem spiritus cordis mei comedit, pinguior erit, cujus mors postea vita omnium rerum est, quæcunque in hoc regno sunt, ubi ego sum. ALCH. Es ne tu magnus? MERC. Habes me in exemplum, ex mille guttulis unus ero, ex uno multa millia guttarum do; & sicut corpus meum est in oculis tuis. Si mecum ludere scis, potes me dividere in tantum in quantum vis, iterum unus ero: quid igitur spiritus (cor meum) intrinsecè, qui semper ex minutissima parte multa millia profert? AL. Et quomodo igitur tecū facere oportet, ut ita sis? MER. Ignis sum intus, ignis est mihi cibus, vita verò ignis aër est, sine aëre ignis extinguitur: ignis prævalet aëri, propterea non quiesco, nec me crudus potest constringere aër, adde aërē aëri, ut sint ambo unū, & teneant pondus, cum igne calido conjunge temporib. da ad custodiendum. ALCH. Quid postea erit? MERCVR. Subtrahetur superfluum, residuum combures igne, in aquam pones, coques postea, coctum ægrotis in medicinam dabis. ALCH. Nihil mihi dicis, ad meas quæstiones. Video ego, quod tu me tantū parabolis vis eludere. Vxor, affer stercus porcinū, ego istū Mercuriū novis modis tractabo, donec mihi dicat, quo-

modo Lapis Philosophicus sit faciendus ex illo. Mercurius auditis hisce, incipit lamentari super Alchymista, vaditq; ad matrem Naturam; accusat ingratum laborantem. Natura filio Mercurio credit, qui verax est, ira commota, ad Alchymistam venit, & illum vocat, heus tu, ubi es? ALCH. Quis est qui me vocat? NATVRA. Quid tu stulte cum filio meo agis? cur illi facis tantam injuriam? cur illum crucias? qui tibi omne bonum facere vult, si tantum intelligere velles? ALCH. Quis Diabolus me increpat, tantum Virum & Philosophum? NATV. O stulte, plenum superbia stercus Philosophorum, novi ego Philosophos, & omnes Sapientes, quos amo, nam & illi me amant, & omnia mihi faciunt ad placitum: & quo ego non possum, illi me juvant. Vos autem Alchymistæ, ex quorum ordine tu quoque unus es, absque meo scitu, & consensu; imò omnia contraria mihi facitis, propterea vobis etiam contrarium evenit, putatis, quod bene filios meos tractetis, sed nihil perficitis: & si rectè considerare velitis, non vos illos tractatis, sed illi vos tractant: nam vos nihil ex illis facere potestis neque scitis, illi verò ex vobis, quando volunt, faciunt stultos. ALCH. Non est verum, ego etiam sum Philosophus, & scio laborare bene, fui ego apud Principem non unum, & fui apud illos Philosophus, quod & uxor mea scit, etiam jam nunc habeo librum manuscriptum, qui erat aliquot centum annis in muro quodam occultus, jam certò sciam facere Lapidem Philosophorum, & etiam hisce diebus revelatum est mihi per somnium. O ego soleo vera somnia habere: Vxor tu scis. NATV. Facies sicut fecerunt alij tui collegæ, qui in principio omnia sciunt, & scire se putant, in fine verò nihil. ALCH. Tamen alij ex te (si tu es vera Natura) solent facere. NATV. Verum est, sed solummodo hi, qui me noverunt, qui pauci sũt. Qui me verò novit, nõ cruciat filios meos, neq; me impedit, sed mihi facit ad placitum, & augmentat bona mea, & filiorum meorum corpora sanat. ALCH. Tamen & ego sic facio. NATV. Tu mihi contraria omnia facis, & contra meam voluntatem cum filiis meis procedis: ubi deberes revivificare, tu occidis: ubi figere, tu sublimas: ubi calcinare, tu distillas; præsertim hunc mihi obedientissimum filium Mercurium, quem tot corrosivis aquis, tot venenosis rebus, crucias. ALCH. Tunc ego sic procedam cum illo suaviter per digestionem solummodo. NATV. Bene est si scis, sin minus, non illi, sed tibi nocebis ipse, & sumptibus tuis: nam idem est illi, ita cum stercore se miscet sicuti cum auro, gemma semper bona est, & stercus illum non minuit, etiam si in illud

lud projicietur; quando lavatur, eadem est gemma quæ fuit antea. ALCH. Sed ego libenter scirem facere Lapidem Philosophicum. NATV. Ergo non sic filium meum tractato: scito enim, quod ego multos filios & filias habeo, & adsum præsto quærentibus me, si sunt me digni. ALCH. Dic ergo mihi, qui est iste Mercurius? NATV. Scito, quod est mihi unus tantum talis filius, unus ex septem est, & primus est, quoque omnia est, qui unus tantum erat: nihil est, & numerus ejus integer est. In illo sunt quatuor Elementa, qui tamen non est Elementum; Spiritus est, qui tamen corpus habet: Vir est, & tamen vices fœminæ agit: puer est, & viri arma gerit: animal est, & tamen ales avis habet. Venenum est, & tamen lepram curat: vita est, & tamen omnia occidit; Rex est, alter tamen possidet ejus regnum; fugit cum igne, & tamen ex illo paratur ignis; aqua est, & non madefacit: terra est, & tamen seminatur: aër est, & vivit aqua. ALCH. Iam video ego, quod nihil scio, sed non audeo dicere: nam perderem bonam existimationem, & vicinus meus non impenderet amplius in me, si sciret, quod ego nihil sciam: ego tamen dicam, quod scio certè, aliâs nemo vel panem mihi daret. multi enim illorum sperant à me multa bona. NATV. Etsi in longum pertrahes, quid postea erit? interim & vicini quilibet, repetent suos sumptus à te. ALCH. Alam spe omnes quousque potero. NATV. Et tandem quid ultimo? ALCH. Tentabo tacitè varios labores, si succedet solvam: sin minus, ibo in aliam provinciam, & hoc idem agam. NATV. Et poste quid erit? ALCH. Ha, ha, ha, sunt multæ provinciæ, multi quoq; avari, quibus magnam copiam promittam auri, idque brevissimo tempore, & sic dies diem sequetur, interim aut Rex, aut Asinus morietur, aut Ego. NATV. Laqueus (meritò) tales Philosophos manet: apage te, & finem tibi, & tali tuæ Philosophiæ, mala cruce, quàm ocyssimè impone: hoc enim unico consilio, nec mihi, nec proximo, nec tibi ipsi fraudi eris.

FINIS.

LECTORI S.

Libuit, Candide Lector, in vestibulo hujus opusculi Symbolum Saturni, præfigere, cum materia illa prima, per hoc dilucide & perspicue explicetur. Tu nostro studio fruere & vale.

ÆNIGMA PHILOSOPHORUM SIVE SYMBOLUM SATURNI, PER Parabolas AZOTH dilucide ostendens.

Venit aliquando cum per tot annos vitæ meæ navigarem à polo Arctico ad polum Antarcticum, ut singulari Dei nutu eycere ad littus magni cujusdam maris: Et licet maris illius mundi aditus & proprietates optime cognitas & perspectas haberem, nihilominus inscius fui, an etiam in illis oris generaretur pisciculus ille, Echeneis (quem tot magnæ & parvæ conditionis homines hactenus tam solicite quæsierunt: Dum autem in littore Melosynas hinc inde natantes Nymphis conspicio, fessus etiam à præcedentibus laboribus, & cogitationibus variis gravatus, ab aquarum murmure somno corripior: Et dum suaviter obdurmisco, occurrit mihi in somnis visio mirabilis. Video è mari nostro venerandæ canitiei senem NEPTUNUM cum tridente egredientem, qui me post amicam salutationem in Insulam deducit amœnissimam

mam. Hæc Insula pulcherrima versus austrum sita erat; ac rebus, omnibus ad hominis necessitatem, & ad ejusdem delitias spectantibus, refertissima.

Virgilij campus Elysius vix cum illa potuisset comparari. Totum Insulæ littus, undique virentibus myrtis, cupressis, ac Roremarino cinctum erat. Prata virentia varietatis floribus tecta, jucundissime aspectu, suavissime redolebant. Colles vineis, oleis, & cedris, miro modo decorati erant. Nemora Arantiorum & Limoneorum arboribus referta: Viæ publicæ laurorum ac Granatorum arboribus singulari artificio intertextis, utrinque consitæ, gratissimam peregrinantibus præbebant umbram. Vt paucis dicam, quidquid in toto mundo est, ibidem videbatur: Inter ambulandum monstrabantur mihi à dicto Neptuno sub aliqua rupe, latentes duæ illius Insulæ mineræ Auri & Chalybis. Non longe illinc deducor ad pratum in quo peculiaris hortus variis & spectatu dignissimis arboribus plantatus erat; Inter complures Arbores autem, ostendit mihi septem arbores nominibus insignitas: ac inter has, duas præcipuas aliis eminentiores observavi, quarum una ferebat fructum instar Solis lucidissimi & fulgentissimi, & folia ejus erant instar Auri; Altera vero producebat albissimos Liliis candidiores fructus, & folia ejus erant sicuti argentum vivum: Vocabuntur autem hæ arbores à Nptuno una Solaris arbor, & altera Lunaris. Et quamvis in hac Insula omnia ad nutum essent, unicum tamen ipsi deerat. Aqua non habebatur, nisi magna cum difficultate. Erant quidem multi, qui partim tentabant illuc Aquam fontis per

canales deducere, partim etiam ex variis rebus elicie-bant, sed frustraneus erat attentatus labor, quia illic locorum nullo poterat haberi medio: & si habebatur, inutilis tamen fuit & venenosa: nisi è radiis Solis vel Lunæ, quod pauci præstare potuerunt, & qui in hoc perficiendo fortunam habuit propitiam, nunquam ultra decem partes potuit attrahere. Erat enim ejusmodi Aqua mirabilis, & crede mihi, quod oculis meis viderim, & palparim Aquæ illius niveum candorem, & dum illam aquam contemplarer, valde miratus sum: Interim fatigatus illa consideratione, evanuit coram oculis meis Neptunus, & apparet mihi vir magnus, cujus fronti nomen Saturni erat insculptum: Hic accepto vase hauriebat Aquæ partes decem, & statim de fructu Arboris Solaris accepit & imposuit, & vidi fructum Arboris consumi & resolvi instar glaciei in Aqua calida: quæsivi ex illo: Domine, video rem mirabilem, Aquam esse fere ex nihilo, video fructus Arboris in illa, adeo suavi calore consumi, quid ista? At ille mihi gratiose respondit: Fili mi, verum est quod res hæc est mirabilis, sed ne mireris, ita enim oportet esse: Nam hæc aqua est aqua vitæ, habens potentiam fructus arboris hujus ita meliorare, ut postea non plantatione seu insitione, sed solo suo odore faciat sibi cæteras sex Arbores uniformes. Insuper hæc aqua est huic fructui instar fœminæ, in re nulla possunt arboris hujus fructus putrefieri nisi in hac aqua. Et licet fructus per se sit mirabilis, & res pretiosa: attamen si in hac aqua putrescit, gignit ex hac putrefactione Salamandram in igne perseverantem, cujus sanguis omni thesauro preciosior est, habens facultatem sex arbores, quas hic vides, fertiles reddere, illarumq; fructus melle dulciores proferre. At ego petij, Domine, quomodo fit istud? Dixi tibi, inquit, arboris

boris

boris solaris fructus esse vios, dulces, at ubi nunc unus saltem ex illo saturatur, quando in hac aqua coquitur, possunt postea mille ex eo saturari. Quæsivi porro, Domine: coquiturne igne forti & quandiu? At ille: aqua ista habet intrisecum ignem, & si juvatur calore continuo, comburit tres partes corporis sui cum hoc corpore fructus, & non remanebit, nisi pars minutissima, quæ vix imaginari potest. sed in summa virtute, coquitur sagaci ingenio Magistri septem mensibus primo, postea decem: sed interea apparent res variæ, & semper in die quinquagesimo, plus vel minus. Adhuc interrogavi: Domine, nonne potest etiam in alijs aquis coqui hic fructus, vel additurne illi aliquid? Respondit: non est nisi hæc una aqua, quæ utilis est in hac regione vel in Insula: Nulla etiam alia aqua potest penetrare poros hujus pomi, nisi hæc: & scito arborem solarem etiam ex hac aqua ortam, quæ ex radiis Solis vel Lunæ vi magnetis extracta est. Propterea inter se magnam habent concordantiam: Sed si aliquid peregrini ipsi adderetur, non posset id præstare quod facit per se: Relinquenda igitur per se, nihilq; ei addatur, nisi hoc pomum: Post decoctionem enim est fructus immortalis, vitam habens & sanguinem, quia sanguis omnes arbores steriles facit portare fructus ejusdem naturæ cum pomo. Rogavi ulterius: Domine, hauriturne Aqua hæc aliomodo, vel habeturne ubique? & ille, in omni loco est, & nemo sine ea vivere potest, hauritur miris modis, sed ista est optima, quæ extrahitur vi chalybis nostri, qui invenitur in ventre Arietis. Dixi: ad quid utilis? Respondit, ante debitam coctionem est summum venenum, sed post coctionem convenientem summa est medicina, & dat viginti novem grana sanguinis, quodlibet autem granum, octingentos sexaginta quatuor

ſuppeditabit tibi fructis arboris ſolaris. Quæſivi: nonne ulterius meliorari poteſt, teſte ſcriptura philoſophica? ait, ad decem, poſtea ad centum, deinde ad mille, & decem millia, &c. poteſt exaltari. Inſtabam, Domine mi, noverunt ne multi iſtam aquam, & habet ne nomen proprium? Ille clamabat palam dicens, pauci noverunt, ſed omnes viderunt, & vident & amant: Habet nomina, ſed multa & varia. At nomen proprium ejus eſt Aqua maris noſtri, Aqua vitæ, non madefaciens manus. Petij adhuc: utunturne ea alij ad res alias? Vtitur ea, ait, omnis creatura, ſed inviſibiliter. Naſciturne in ea aliquid, interrogavi? At ille? ex ea fiunt res omnes in mundo, & in ea vivunt, ſed in ea proprie nihil eſt, ſed eſt res quæ ſe miſcet omni rei. Quæſivi: eſtne ſine hoc arboris fructu utilis? ad hoc dixit: in hoc opere nequaquam, ſiquidem non niſi in ſole hoc arboris ſolaris fructu melioratur. Incepi adhuc rogare: Domine, quæſo nomina mihi illam tam manifeſto nomine, ut nullum poſſim amplius habere dubium: At ille ſublata voce ita clamavit, ut me è ſomno excitaret, ideo nõ amplius poteram quærere, nec ille ulterius mihi reſpondere voluit, nec ego tibi plura dicere poſſum: contentus eſto hiſce, & crede quod non eſt poſſibile, lucidius loqui: Nam ſi hæc non percipis, nunquam aliorum Philoſophorum libros aſſequeris. Poſt Saturni inſperatum ac ſubitaneum diſceſſum, novus me ſopor invaſit, & denuo mihi forma viſibili apparet Neptunus: Præſentem in hortis Heſperidum congratulatur fecilitatem, monſtrando mihi ſpeculum, in quo totam naturam detectam vidi: Poſt varios ultro citroque commutatos ſermones, gratias ipſi pro exhibitis beneficiis ago, quod ſuo videlicet ductu, non ſolum hunc amœniſſimum Hortum ingreſſus fuerim, verum etiam in optatiſſimum Saturni colloquium ve-

um venerim. Sed quia propter improvisum Saturni discessum difficultates aliquæ quærendæ & investigandæ adhuc restarent, rogavi enixe, ut hac exoptata occasione mihi scrupulum eximeret. His autem verbis illum compello, Domine, legi libros Philosophorum affirmantium generationem omnem fieri per Marem & fœminam, & tamen solum fructum arboris solaris vidi in somniis, Saturnum Mercurio nostro imponere, credo etiam tibi ut Domino Maris hujus, quod ista bene scias, responde quæstioni meæ quæso? At ille, verum est, fili, omnis generatio fit in mare & fœmina, sed propter distinctionem trium Naturæ regnorum, alio modo nascitur animal quadrupes, alio modo vermis. Licet enim vermes habeant oculos, visum, auditum, & reliquos sensus, tamen per putrefactionem producuntur, & eorum locus vel terra, in qua putrefiunt, fœmina est: Ita in corpore Philosophico mater est hujus rei, repetita toties illa aqua tua, & quicquid ex ea nascitur, more vermium, per putrefactionem nascitur: Ideo Philosophi phœnicem & Salamandram vocarunt: Si enim è duorum corporum conceptione fieret, esset res morti obnoxia, at quia se tantum revivificat, destructo corpore priori, emicat aliud incorruptibile: Siquidem mors rerum nihil aliud est, quam separatio unius ab altero. Et in hac phœnice ita fit, quod se vita à corpore corruptibili per se separat. Insuper quæsivi: Domine mi, suntne diversæ res rerum vel compositio in hoc opere? At ille, unica res est, cui non miscetur aliquid aliud præterquam aqua Philosophica, tibi in somno aliquoties manifestata, quæ in decuplo esse debet ad unam corporis partem: Et firmiter ac indubitate credas, fili, quæ per somnia in hac Insula, pro more regionis, tibi à me & à Saturno fuerunt

fuerunt patefacta, nullo modo esse somnia, sed purissimam veritatem, quam experientia unica rerum Magistra tibi Dei assistentia detegere poterit. Vlterius quærentem sine responso post valedictionem discedens, me à somno excitatum, in desideratam Eutopiæ regionem sistit. Et ita tibi etiam, amice Lector, satis hactenus à me dictum sufficiat. Vale.

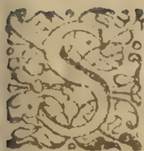

PAR

PARS PRIMA.

Collocutores,

ADOLPHUS. SENIOR.

Alve venerande ſenex: cum jampridem è longinquo juxta arborem hanc ſolum tecum ipſo neſcio quæ animo volutantem videam, intermittere non poſſum, quin te adeam, deque cauſa illiusmodi meditationis inquiram.

SENIOR.

Imò, ô Iuvenis, jam demum ea mihi cognoſcere licet, quæ in juvenili ætate conſtituto abſona & incredibilia videbantur, cum enim literis adhuc operam darem, turgida ambitione inflatus, omnium rerum ſcientiam mihi arrogabam, verum nunc demum ætate provecto, diligentiori ſtudio naturæ librum illum magnum, & perplexum inveſtigare libet, cum tamen temporis omnem opportunitatem & diuturnitatem, tanquam præterfluentem aquam, præterlabi, videam, & ingemiſcam ſedulo.

ADOLPHUS.

Hoc vero eſt, quod admiror in te, ô ſenex, cum diverſimodas inter nos affectiones conſpicio, tibi enim avolare tempus præcox, mihi tardi ſegneſque videntur ire dies, eaque de cauſa jam dudum in apricum exoptatumq; deflectere equum animus geſtit campum, & ſodalium quærere congerronumque ſodalitia, quæ temporis tarde gradientis moleſtiam excutiant.

SENIOR.

Video equidem, amice, te liberali facie in ipſo ætatis flore conſtitutum, libet itaque de tuo nomine ac progenie liberius inquirere, non enim moleſtum tibi fore puto, ſi remota fraudis ſuſpicione, nomen tuum & vitæ conditionem inquiram diligentius.

ADOLPHUS.

Adolphi nomen, & Haſſiam patriam mihi eſſe ſcias,

quæ

quæ & literis in puerili ætate imbuit, & provectiorem ætate ad mercaturam literalem publicis scholis transmisit, verum custode pædagogoque remoto, bonorum paternorum legitimus effectus administrator longinquas invisere terras & peregrina adire loca animus gestit, & quidem ante alia Romam illam terrarum dominam petere cum comitibus libet, tuum vero, vir usu rerum & experientia clare, de ea profectione consilium audire prius velim.

SENIOR.

Consilium meum tibi nun deerit, quod quidem eo facilius suppeditare queo, locorum horum gnarus, modo tu sanis monitionibus parere non recuses.

ADOLPHUS.

Mihi jussa capessere fas puto, tu qui ætate & rerum experientia præstas, consilio fausto vias tenebricosas ingredienti præmonstra, videbis docilem & attentum te nactum esse auditorem.

SENIOR.

Dixisti fili, teneri te desiderio invisendi Romam, at hoc tibi persuasum habeas optime, Romam hanc Sodomam esse, & nuncupari vere. Vidi equidem & ego hoc orbis caput, sed prudentiore jam ætate septus, ad discrimina & pericula attentior. Meo igitur consilio, diu hærere hisce in locis animum non inducas, vere enim Roma via mundi perniciosa, paradisus est terrenus, hortus delitiarum venerearum, & locus à quo probitas, pietas pudorque omnis exulat, regia vicarij principis mundani. Videbis in hac omnes hujus mundi illecebras, & superbiæ fontem, voluptatumque colluviem, & fructus carnis, quæ nullius est pretij, & litera est absque spiritu. Spiritus enim hic loci non reperitur, sed altiori indagine quærendus, felix terque quaterque cui Deus spiritum hunc interiorem exsuscitat, quem Iudæi etiam cæci repudiarunt, etiamsi velum templi abruptum esset & agnus librum septem sigillorum aperuisset, & dixisset, consummata esse omnia. Ante omnia igitur pietatis opera amplectenda, nec mundi studia naturæve iis anteponenda, prout in sequentibus latius ex me audies. Verum hoc maxime displicet, cum videam te valetudine optima temporis accusare diuturnitatem, licet florenti ætate subnixus morbi nullius vim sentias, meliori igitur calculo hæc

hæc trutinanda tibi omnino existimes velim, breviuscule enim hæc me attigisse potius, quam prolixius decurrisse hoc stadium vides; nec temporis opportunitas inanis absque labore studioque transmittenda, sed potius cognitioni Dei ac operum ejus acurate seduloque insistendum & exerendæ sensuum nostrorum vires, cum enim in finem ad imaginem Dei sumus creati, non ad similitudinem bestiarum, quæ nostrum in usum sunt potius conditæ, oculi igitur nostri & aures in laudem Dei exacuendi, arrigendæq; sedulo sunt, otiumq; profligandum, nec tempus ullum absque studiis honestis transmittendum.

ADOLPHUS.

Equidem mi senex videor mihi jam dudum ea quæ usui mihi esse possent, percepisse, acquisivi enim Latinæ Linguæ cognitionem & Aristotelicæ Doctrinæ notitiam non pœnitendam, non igitur hisce in studiis ætatem terere, ex usu esse video, præsertim cum sententiam omnia imperfecta & vana esse, nec ullum video magistrum & doctorem artis, qui absque fraude & dolo actiones ita suas instituat, ut ad finem præoptatum dextre perveniat. Astronomiæ studium, quod ante alia certum maxime & indubitatum esse debebat, incertum prorsus, fallax, inconstans, idem de medicina judicium. Qui vero errorum cacoëthes in sacris Theologorum scriptis versentur, nemo non videt, cum tamen Scripturæ sacræ summa sit certitudo, & constantia: ab omnibus tamen fere in diversum rapitur sensum, nec ullus controversiarum finis, hac vitæ insidiatur alterius alter, alius vel ipsam animam occidit, altera ex parte fortunæ bonis alii insidiantur, nec ullus furtorum, rapinarum, contentionum & pugnarum finis est, & hæc vel summæ doctrinæ, vel prudentiæ, vel fortitudinis esse opera, quivis gloriari solet: Ego vero in juvenili ætate constitutus hisce me assensum præstare posse video, licet literarum cognitioni & studiis operam meam amplius non addicam, præsertim cum videam scopum verum à nullo fere contingi, quod & superioribus diebus à rustico quodam mihi objiciebatur, Doctiores peiores scilicet & deteriores aliis esse: & metuunt nonnulli, nec quidem abs ratione, doctos vel proprio exitio pœnas hujus rei daturos: nec rationem ullam video, ob quam à vera & cœlesti doctrina deflectamus, cum tamen ea nobis cœlitus tradita sit per Verbum in carne natum, ut & ante ex te audiebam, imo, ut verbo dicam, humana

mana sapientia & doctrinarum circulus inconstans, imperfectus est, huicque meæ opinioni te assensum præbiturum, confido.

SENIOR.

Verum quidem hoc, latinæ linguæ cognitionem eatenus & mihi vindico, sed exoticarum linguarum notitia peculiarem locum non habet, nec eo modo necessariæ videntur, prout Hebraicæ, Græcæque notitia, in quibus omnium artium cognitio nobis antiquitus tradita, sed videmus etiam illarum exoticarum cognitionem in aulis maxime principum, ob varia negotia, necessariam esse, & præclarum Dei donum, quod exemplo ædificantium turrem Babel patet, inter quos varia linguarum idiomata exoriebantur, eum quidem in finem ut in diversas orbis partes dissipati, in diversas etiam opinionum sectas traderentur, hæc omnia tamen à Deo Opt. Max. ita regebantur, ut ad honorem Dei inservirent: & efficacia Spiritus sancti, piis ex omnibus gentibus collectis, turris illa insana structura in sacrosanctum Dei templum, ministerio Apostolorum conversa est, in quo Dei laudes audiantur, non enim Deo ullo confusio & dissipatio placet, cum econtra Dæmon controversiarum & discordiarum author fiet, & Deus Trinunus omnium maxime concordiam à nobis & pacem exigit, hæc pax est, omnibus supereminens, in qua mundus hic conditus, & regnorum administrationes elucescunt, qua in re Christus salvator & ejus asseclæ nobis exemplum præbuerunt, quod imitari omni studio decet. Et hæc quidem de linguarum variarum cognitione, sed quoad animarum rem procurandam, necessarium haud est, ætatem omnem in linguarum cognitione assequenda atterere, sed requiritur, ut sacras ministrorum conciones audiamus & sacræ scripturæ lectioni incumbamus sedulo, prout idem ex tribus illis linguis primariis, lingua vernacula omnibus proponitur, idem judicium de naturali Philosophia, & studio acquirendorum fortunæ bonorum. Verum sapientes hujus mundi & astuti seculi hujus varias insistunt vias, nec regimine à Deo præscripto contenti, extera quærunt, hinc temporis thesaurus ille preciosus dispersitus, & varia animarum pericula, quibus extremo hoc seculo subjacemus in quo Deus ultimam illam urbem Hierosolymorum, universum nempe orbem visitaturus, & judicaturus est. Exorientur etiam pari ratione tres illi inimici capitales, & pri-

marij

marij, ſpirituales, prout & Chriſti in carnem adventum præcedebant, & ultimam ejusdem deſolationem, ſed ultimo ejus adventu conſilia eorum inania reddentur, & eluſoria ante Chriſti tribunal. Si igitur poſtremis hiſce temporibus hi advenerint, animadvertemus, mundi finem inſtare: & eodem tempore exiſtebant Phariſæorum, Sadducæorum & Eſſæorum diverſæ ſectæ. An non autem Phariſæi operarij meri erant, externis operibus occupati, literales, non cognoſcentes ſpiritum, nec Meſſiæ adventum. An non Sadducæi reſurrectionem mortuorum pernegebant, Eſſæi autem Anabaptiſtico ſpiritu agitati, Sactroſanctam Trinitatem oppugnabant: in Omnipotentiam divinam blaſphemia prima, ſecunda in miſericordiam & tertia in juſtum & verum Dei Spiritum injurioſa. Hinc vides, homines normæ divinæ ſemper adverſantes, & quamvis plures numero eſſent & diverſæ ſectæ, prænominatæ tamen primariæ erant & præcipuæ, quarum unaquæque doctrinam de ſacroſancta Trinitate oppugnabat, ſubinde ex alia, exoriente, mutatis tantum nominibus, accreſcente in dies horum malitia, & procedente, pauci enim erant inter Iudæos, qui veræ religioni addicti, clanculariam quaſi vitam agentes, ſummo ſtudio inſidias mundi hujus effugiebant. Spiritus igitur omnis probandus, imo unusquisque noſtrum ſemetipſum probet ex verbo divino, tanquam ad lapidem lydium: quod ſi fiat, ſpiritus ipſe conſcientiam uniuſcujusque perſcrutando, examini ſiſtet. Hæc de linguarum cognitione dicta ſunt. Perſuaſum vero habeas, hominis naturalem illam, quotidianam & æternam conſervationem & cognitionem non in animali notitia ſolum exquirendam, humanum enim errare, ſed in ipſo DEI verbo ex utraque parte quærendam, quam naturæ inveſtigatio ſequatur, ex Deo enim ortum trahentes, ad eundem revertuntur, & in eodem terminum finemque ſtatuunt, verbum enim ſola norma & ſceptrum eſt, & natura norma omnium creaturarum, & ad animæ corporisque habitationem viam ſternens, ex quibus omnibus Theoſophus vere cognoſcitur, horum autem omnium cognitio vera Ariſtotelem latuit; nam in tenebris cæcutientem eum videre licet, humanæ quamvis rationis acumine aliis longe præſtantem. Idem & de ſectatoribus ejusdem dicendum, authoritate nominis apud pleroſque licet magna polleant. Temporis itaque ante omnia exacta conſideranda ratio, & veritatis juſtitiæque ſtudium conatu omni ſectandum, implorandum

auxilium, qui spiritualium nobis rerum cognitionem largiatur, & virib. omnibus cavendum, in labyrintho hujus mundi, vitiis inhæreamus, sed bonum & æquum sectantes, & diem, horamve nullam absq; fructu laboreq; præterlabi permittentes actiones nostras omnes ad divini nominis gloriam & proximi emolumentum dirigamus.

ADOLPHUS.

Copiose adeo de his omnibus disseruisti, mi senex, ut minimam eorum partem assecutus, de omnibus respondere haud possim, video quidem bonum omni studio sectandum, sed non cunctis simul respondendum, & lente quidem festinandum statuo.

SENIOR.

Discenda ea, ô amice, quæ adhuc ignorare te fateris, seniorum enim & antiquorum beneficio viam hanc expeditam & facilem mihi redditam, fateor, idque etiam tibi contingere posse ne desperes, modo tua etiam ipsius voluntas & studium diligens non desit.

ADOLPHUS.

Ego vero hæc omnia ex te audire percupio, & nullum unquam laborem subterfugiam, quo minus huic desiderio meo satisfacere queam, cum præsertim ea omnia & honesta & utilia esse facile perspiciam.

SENIOR.

Summo rationis acumine ante omnia consideranda est nobilitas & excellentia septem dignitatum illarum, quas mox ordine tibi pandam, quæ sunt, valetudo prospera, & temporis accurata dispensatio, quæ triplex est, rejicienda item venustatis & authoritatis existimationisque humanæ, ut & fortitudinis ac potentiæ, divitiarum quinetiam & rei familiaris cura: hæc enim quatuor dona sunt, quibus incogitanter homines abuti solent. Quod ni Deus Opt. Max. afflictionum & tentationum flagellis præter hæc nos haud visitaret, nec inopinatæ quandoq; morti traderet, nec terribili illa tuba revocans (coram eo enim nullus personarum respectus, aut dignitatis consideratio, & nescia hominum mens, serus quid vesper vehat) remoram injiceret humano generi, faciliori via ad bonorum ejusmodi contemplationem & cognitionem perveniremus. Verum e-

nim-

nimvero, quotusquisque nostrum juxta animæ salutem etiam de æterna illa, & perpetua valetudine, æterna pace, angelica venustate, cœlesti fortitudine & sapientia, ac thesauris gloriæ curam suscipit? quæ omnia nobis promissa sunt, & quorum communicationem expectamus, per salvatorem nostrum Iesum, sed non in marcessibili & putrido hoc corpore, si nimirum in viis ejus ac præceptis ambulantes ad finem usque perseveraverimus, ad arcam illam fœderis verum usque. Qui enim voluntati illi divinæ, in libro vitæ patefactæ & demonstratæ, obedientiam præstiterit, ex libro illo vitæ nomen ejus non auferetur, omnes enim vocati sumus. Quamvis vero & de gloria hujus mundi dicenda aliqua essent, quæ vera scilicet est, nulla tamen hæc est & emortua plane cœlesti illi comparata, preciosissimus licet & hæc sit thesaurus, talem enim & ego agnosco, sed caduca & vana, non autem perpetua & immortalis, prout cœlestis illa gloria, Christus. Beati autem & vere felices illi sunt dicendi quorum mentes Deus per afflictionum tenebras illuminat, & huc usque perducit, tunc enim spiritualis illa concertatio & lucta & arma quibus in ea utendum, patefiunt, unde patet, temporalia illa tantam efficaciam præstare non posse, sed vim illam à solo verbo Dei pendere & in mortis articulo hominibus concedi, verum nec omnibus hæc conceduntur, hinc etiam præposteram curam agentes, minus de ea soliciti, vitam plane ociosam & voluptariam vivimus, arbitrantes cum sola natura nobis pugnandum esse & concertandum, cum tamen longe aliter hæc sese habeant, hinc securitas illa in tota fere hominis vita tyrannidem gerens. Hinc manifestum quoque evadit, etiam spiritum hominis passionibus & cruci subjici, prout etiam primus ille peccavit, & corpore secundario peccata consummavit. Eodem modo etiam spiritualis illa anxietas & afflictio mortem præcedit, eamque horribiliorem homini & terribiliorem omnium aliarum rerum proponit, & hoc præcipue iis, qui in securitate illa & voluptatum palude ætatem transegerunt, hinc ille conscientiæ vermis animas hominum mille tentationum modis arrodens. Vtinam vero tempore gratiæ florentis gloriam Dei vere cognosceremus, & oculis audituq; apprehenderemus tanquam in præterito digniori & futuro cõparati in verbo ejus, in quo cœlestes thesauri & æterni latent, qui & post omniũ aliarum rerum desolationem & interitum permanent, quamvis omnia plena sunt gloria majestatis divinæ, & de illa omnes

creaturæ & opera manuum ejus in cœlo, ſubtus cœlum, in terra, & infra eandem teſtimonium perhibent. In his enim omnibus Dominum Deum in potentia virtutis ſuæ & bonitate contemplari licet, hoc ſi exactius conſideraverimus, deprehendemus ingentes adeo ſapientiæ theſauros nobis contemplandos eſſe, ut præter cognitionem verbi ejus, præ tenuitate noſtri intellectus ante Dei faciem contremiſcentes, eos aſſequi vix unquam ſperare poſſimus, cum videamus Deum Opt. Max. cuncta in noſtri amorem ordine bono & decenti creaſſe. Talis enim Deum ſpiritu vere contemplatur, & de eo gaudere poteſt; cum imaginem Dei ſpiritu ſeſe eſſe ſciat, & vitæ ſuæ actiones ad Chriſti primi Adami & præcurſoris actionum normam dirigere, ad proximi utilitatem, teneatur. In futura autem & perfecta vita cognitionem plenariam Divinæ gloriæ acquiremus, absque ullo addiſcendi labore ac tædio, quod in hac vita devorare cogimur, in ea vita divini nominis honor & gloria conſummabitur, in æternum permanſura, novimus enim miſericordiam ejus quotidie renovari & gloriam ejus linguis Angelicis decantari ſatis non poſſe: nec enim homines nos myſteria divina perſcrutari & prædicare ſatis poſſumus, niſi hæc omnia ex dono ſpiritus ſancti fiant. Improbi vero, qui in adminiſtranda illa re familiari male verſantur, propoſitam habent æternam ignis æterni afflictionem, ſitim & famem æternam, ſpectra dæmonum, frigiditatem & æſtum intolerabilem, quæ etiam ipſos dæmones affligent, quamvis elementares paſſiones ſentire non poſſint, ſed ſolum pœnas æternas & ſpirituales ſentient, de quibus nihil certi, niſi quod ex verbi divini myſteriis hauſimus, dicere poſſumus. Quin & æternitas illa & temporis duratio omni fine carens, conſideranda, & examinanda eſt, omnique temporis momento Deus exorandus, ut nos ab hoſte, qui in omnibus viis & ſemitis noſtris, infinitis tentationibus & malis nos opprimere tentat, liberet: prout etiam creaturæ aliæ & elementa, cœleſtia corpora & ſpiritus, idem periculum inferre attentant, niſi etiam hac in parte Dei auxilium occurreret. Omnium igitur maxime eſt neceſſaria precatio ardentior, qua auxilium ſpiritus ſancti imploramus, ut ejus gratia adjuti verbum Dei absque intermiſſione audiamus & addiſcamus, per quod fiduciam illam in Deum acquirimus, quæ norma etiam eſt & lydius lapis vitæ noſtræ, cum & ipſe dicat, Fac hoc & vives: & alibi: qui peccavit, pœnitentiam agat, & à peccatis deſiſtat, non enim morte peccatoris

catoris gaudet, sed vult ut convertatur & vivat. Quod vero ad carnis nostræ sensum attinet, videretur prima facie, nullum esse numen cœleste, cujus ira & pœnæ timendæ forent, cum nihil nisi terrena omnia & caduca, non autem divinum numen, oculis nostris cernere & audire queamus. Verum aliter res sese habet, habemus enim Moysen & Prophetas, & vocem clamantem in deserto, qui verbum Dei & voluntatem ejus annuntiant, & viam præparant, quo digni efficiamur in die illa magna mortis nostræ & judicii universalis, cum actiones hominum omnes, juxta normam libri vitæ & testimonium spiritus examinabuntur, & sententia feretur super omnem carnem viventem, tunc enim infideles videbunt eum, cujus latus perforarunt, cum tamen invisibiliter & in spiritu ac fide eum videre noluerint, nisi digitos suos vulneri illi à Iudæis illato applicaverint, ea magis considerantes quæ naturæ hujus mundi conveniunt, quam quæ cœlesti illi Regi attribuuntur.

ADOLPHUS.

Concionem equidem pastoris cujusdam audire mihi videbar, licet diffiteri nequeam spiritualia hæc oneri mihi fore, & actiones vitæ meæ juxta hanc normam instituere non libeat, sed forsan & olim hæcce didicisse & perfecisse juvet. Interim tamen vires ingenii exerere & ea omnia facere sedulo annitar, quæ per humanæ nostræ imbecillitatis vires facere licet. Verum cum antea thesauri hujus mundi mentionem feceris, aveo ex te scire, quisnam ille sit thesaurus mundanus, videor enim & mihi eum jam pridem cognovisse, eumque nullum alium esse, quam mundi hujus opes & divitias, quod si vero alius & diversus ab opinione mea hic sit, ejus descriptionem & cognitionem pleniorem à te vehementer expecto.

SENIOR.

Quid ni expectare ejus cognitionem pleniorem putem? cum vel universus hic mundus ejus cognitione ardeat, verum persuasum hoc tibi habeas, esse thesaurum hunc virtuosam & spiritualem essentiam, nec solum divitiis, sed etiam medica scientia pollentem, & quidem tali medica potione, qua homines in superabilibus morbis, divina aspirante gratia, liberantur, quibus etiam medicus alius levamen aliud afferre nequeat: hoc vero mysterium omnem auri argentive præstantiam longe exuperans, rationem hu-

manam exacuat, & plenum est mysteriorum, quæ vel incredibilia aliis videntur. De his omnibus Apocalypsin Hermeticam Theophrasti perlegere poteris, non enim hac vice ego tibi dicere constitui quidnam ille sit, mysterium namque hoc arcanum est & absconditum ab ipso mundi exordio, ad hoc usque tempus, hæc enim Dei est voluntas, nec ego Naturæ illud sigillum revelabo apertius, more antiquorum Philosophorum, & mysteria hæc præter alia alias etiam satis aperte & dilucide variis scriptorum monumentis tradita sunt, verum divina providentia factum est, quod piis hujus artis sectatoribus mysterium sit revelatum, à principio enim futura hic cognoscit omnia, & hæc est divina illa providentia cui fasces superbiæ submittere homines omnino decet.

ADOLPHUS.

Equidem jam demum ego agnosco & intelligo dicta tua, licet spirituali velamine huc usque tegere ea sis conatus, hoc enim mysterium vere lapis est ille Philosophorum omnium scriptis adeo decantatus, ex prima materia compositus, sale nimirum, mercurio & sulphure. De hoc lapide Philosophico omnium libri pleni, & adhuc plura scripta quotidie in lucem prodeunt, & quidem nonnullos etiam novi, qui huic arti addicti, etiam multa de hac mecum collocuti, scripta etiam monstrare solent, quæ & ipse quibusdam in locis mutavi. Etsi vero hæc quandoque accurate & artificiose elaborata sint, corrumpuntur tamen & perniciose mutantur à talibus, hinc & typographus & plebs imperita fraudem sentit, cum emolumentum ad solum illum perveniat plagiarium: hinc magnum scandalum percipio. Præter hæc & nullibi fere artis finem & effectum videmus, ac rari nigroque similimi cygno artificij hujus cultores, qui verum ejus usum & effectum assequuti sunt, quin & plerisque in scholis artis hæc præcepta pro nugis ac fabulis reputantur, quod non semel ex viris apprime doctis audire licuit, qui dissertatione cum artis hujus cultoribus instituta, plagiarios eos, impostores & sycophantas pronunciarunt, cum nulla artis constantia & certitudo reperiatur, nec & mihi credibile unquam videbitur, hujus artis mystas verum aurum & argentum ex aliis inferioribus metallis producere posse, & vel divina virtute vel incantationibus & ministerio dæmonum fieri hæc puto. Præsertim cum plerosque de familiaritate cum dæmonibus suspectos non abs re audi-

audiverim sæpiuscule. Verum à te, vir venerande, cum videam te hujus artis haud levi cognitione imbutum, enixius audire gestio, licet mysteria hujus revelare alia & primaria recuses, verum de hac & accuratius judicium, num scilicet hocce donum vere à Deo Opt. Max. hominibus datum siet, tantam metamorphosin naturæ arcanorum instituere, quæ quidem cogitantem magna me subit admiratio, præsertim cum & nonnulla legisse me recordor, in hunc sensum, verum sensum eorum assequi minus videbar cum recondito ab aliis dicendi genere mystæ hujus artis uti soleant, hinc vanæ tot annorum & sumptuum laborumque immensorum profusiones, ut vere exclamare hic mihi liceat, dubiam plane, incertam ac fallacem spem esse, quæ huic arti addictos nutrit, præsertim cum nullibi verum effectum hujus videre liceat.

SENIOR.

At, verum hujus artis effectum, & finem ego tibi, amice, ostendam, quo certitudinem ejusdem, & me possessorem ejus verum agnoscas, ut lapidi hoc dictum velim. hoc vero persuasum tibi habeas, me una cum aliis hinc studio addictis radicem hujus arboris veram optime cognitam habere, quæ tamen radix aliis omnibus ignota eo usque est, donec de arbore decidat, & ab aliis etiam ac vulgo cognoscatur. Ne vero tædio afficiaris, cum videris me prolixius solito de hisce differere, sic enim ratio hujus artis exigit, & primaria, præstantiaque præcedere debent, terrenis subsequentibus, ad quæstiones autem mihi à te propositas, inferius dilucidius respondebo, & vera me dixisse, demonstrabo apertius.

ADOLPHUS

Ante omnia vero causam mihi aperiri velim, qui fiat, quod hujus artis cultores nullos sciamus, qui verum artis finem assecuti, transmutationem metallorum exacte calleant, econtrario vero nullius pretij fere apud omnes doctos hæc habeatur, cum tamen merito & hi ejus plenariam cognitionem callere debeant, præsertim cum hæc tanta cum utilitate & fructu sit conjuncta, licet nullum uspiam locorum viderim, audiverimque, qui hujus beneficio decantatas illas Crœsi opes sit consecutus. Et quidem cum & tu hujus artis cognitionem tibi vindices, paupere vestitu & eremitano incedis. Ego vero si hujus præstantis adeo &

auriferæ artis processum cognitum haberem, ingentes divitiarum thesauros, & mundi opes, dignitatemque compararem, quæ vel potentissimis mundi Regibus terror essent, & æmulationi, tales enim hujus cultores aliis pollicentur: quæ tamen, circa hæc, tua sit sententia, audire percupio.

SENIOR.

Video tibi, vulgi hujus mundi, & insipientium omnium, sententiam arridere, qui omni studio divitiarum solummodo marcessibiles thesauros & voluptatum illecebras quærunt, longe vero alia est Philosophorum mens, ac sententia, non enim Philosophi nomine talia ludicra sectantes digni sunt, sed ij, qui ad mysteriorum divinorum cognitionem plenariam assequendam annituntur sedulo, omneque studium & laborem ad Deo Opt. Max. & proximo inserviendum conferunt, ostentationis titulo ac ambitione terrenæque opum congestionis cura remota, licet & illis necessaria ad hanc vitam Deus misericorditer largiatur, alia hujus seculi studia, alia mens in sola pecuniarum acquisitione laboriosa & opum dignitatisque ostentatione invidiosa occupata, quorum in odium Philosophi hujus artis mysteria abscondere solent, ne Nemroticæ familiæ hujus vim & oppressionem sentiant. Eadem ratio est, ob quam hæc secreta circulatoribus & præstigiatoribus conclusa permaneant, ex ejus namque propalatione magna cujusque ordinis hujus mundi confusio & perturbatio exoriretur, cum tamen ordinum hæc distinctio summo consilio à Deo ipso instituta, & ad concordiam pacemque inter homines propagandam, necessaria maxime fiet: Deus enim Opt. Max. hanc ordinum & graduum inter terrigenas distinctionem ita dispersit, ut alteri alter inserviret, & concordiam ac pacem alterius procuraret, quousque à Deo rursus abinvicem separemur, quemadmodum artis Alchymicæ cultor animam, corpus & spiritum abs se invicem segregat, & vicissim conjungit. Hæc autem divina Dei Opt. Max. segregatio nulli hominum facienda est, nisi improbos coercendi præceptum acceperit è verbo ejus, quod solum est veritas illa unica & justitia: quicquid autem extra hoc est, blasphemia [illegible] & abominatio coram Deo. Hinc enim magistratus Dei [illegible] gerens, potestatem plane divinam accepit: hinc [illegible] vindicta adversus eum, qui sanguinem humanum [illegible] præceptum effundit, nec enim apud Deum ullus

nullus est personarum respectus: separatio autem hæc divina attentius consideranda & summo in pretio habenda. Verum hæc extra cancellos dicta videntur, magnum tamen emolumentum & utilitatem humano generi afferunt, ob eamque annectere placuit. Verum enimvero in libro Ezechielis Prophetæ mentio fit quatuor ventorum, qui ossa demortua afflarunt, quæ ex illo carne circumdabantur, quin & spiritus, qui illa occupavit, mentio ibidem habetur, pari ratione etiam dissipationis & reditus ventorum mentio fit crebrior, videmus etiam in agone mortis omnia in homine ab invicem segregari, quatuor enim tunc elementa, spiritus & anima, quæ spiritus nomine insigniuntur, segregantur, & ab invicem discedunt, horum loco elementaris illa aqua & terra copulantur, & alius etiam aer ac ignis condensantur. Sideralis spiritus vitæ, internus & invisibilis homo ad sidera redit, & supra elementa elevatur, anima in sinum Abrahæ tendit juxta Dei promissiones, & sub altari quiescit, usque ad consummationem & conjunctionem, donec scilicet numerus & tempus hujus mundi, terrenæ matris nostræ, & cœli naturæ parentis compleatur: quin etiam videmus, quo modo terra quotidianos nobis cibos suppeditet, in jis latet spiritus elementorum, tanquam nutrimentum, ut & cœlestis essentia. Pari ratione etiam nutrimentum aquæ & ignis habemus, quo temperamentum conservemus, in corpore terreno, quod spiritualem etiam ignem & aquam continet, ad confortandum interiorem spiritum. Quemadmodum enim terra hæc ambo in se habet, eodem modo & cœlum, quod quinta essentia dicitur, hoc enim longe nobilius est Elementis, & spiritus nutrimentum, prout verbum Dei, cibus est animarum, & corporeum factum est, ut corpus, animam & spiritum cœlesti beatitudine donaret, quamvis cibus & nutrimentum corporeum non sit, sed vinculum & sigillum apochæ & libri vitæ, in testimonium veritatis, propter exiguam fidem & cognitionem numinis divini imbecillem, cum Deus naturalia & spiritualia summo amore prosequatur, & velit creaturam suam omnem in homine esse, & in conjunctione Christi, quo lapsi releventur. Quemadmodum vero verbum Dei principium est omnium rerum, pari ratione etiam est principium imaginis Dei, ex auditu namque verbi Dei, flos ille spiritus sancti fides oritur, & ex semine illius floris exoritur arbor bonorum operum, quamvis opera bona salutem æternam non mereantur, sed sola fides in verbo Dei, ante fa-

ciem nostram stulto & impossibili existente. Hoc verbum amor est ille magneticus, per quem nos cum piis omnibus ad se trahit, & à nemine separari potest. Eodem modo & siderali magneticus est amor, & natura illa terrena, quæ omnia exactiori trutina consideranda sunt & pensitanda, prout & illud exagitandum, in cognitione naturæ, quod internus homo in natura efficiat, qui invisibilis est & cœlestis, anima autem est supernaturalis & supercœlestis, de quibus omnibus nihil aliud scimus, nisi quod à Deo nobis revelatum est. Natura vero naturales illos spiritus proponit, licet summi sint, & abdita consideratione egeant, corporalis autem homo spiritualia non intelligit, nisi per Regem spirituum, Spiritum illum sanctum, spiritum veritatis illi revelatum fuerit, per hunc omnes artes, sapientia & scientia ponderatur, hic spiritus supercœlestem ignem amoris & magneticum spiritum sapientiæ in Christianis excitat, & accendit, & aqua nos abluit & candidos reddit, ut pœnitentiam agamus pro peccatis nostris, & reatibus nostris quotidie moriamur, hinc crebra illa mentio aquæ & ignis, sanguinis & aquæ spiritus, hic est, qui vitam dat, peccatum enim nostrum sanguinei coloris, peccati autem merces mors atra, crux & afflictio, piorum vero stola candida & corona gloriæ. Hæc prolixius dicta in præsentiarum sufficiant: ad quæstionum à te propositarum enodationem descendamus, quarum & explicationem tibi ordine pandam, & re ipsa artis hujus certitudinem demonstrabo, ita ut fides tua inposterum oculata reddatur. Ad alterum autem objectum quod attinet, doctos plerosque hujus scientiæ exiguam cognitionem habere, scias hoc singulari Dei voluntate & ob certam utilitatem fieri, Deus enim superbiam omnem & ambitionem reprobat, & humilibus ac pauperibus, non autem magnatibus & filiis hujus mundi thesaurum hunc largitur, quem homo juxta præceptum Domini fœneri locare tenetur, ad honorem & gloriam Dei extollendam & pauperum inopiam sublevandam, ne scilicet inerti ocio torpescentes vitæ munia derelinquamus, sed juxta Dei voluntatem & beneplacitum opera vocationis nostræ obeamus, Quod si vero hic thesaurus omnibus tribueretur, quæ quæso confusio & discordia inter mortales exoriretur: nec video, qua ratione dictum illud Syracidæ, mi fili, si Deo inservire & placere vis, præpara te ad diem afflictionum, verificari posset? quod quidem dictum de paupertate, inopia & imbecillitate humana loquitur, ut ex teipso

conjicere facile poteris. Nec etiam hominibus conceditur, thesauro hoc pro animi libitu utendi fruendi, malitiosa enim hominis natura & depravata. Hoc igitur arcanum nemini revelato, nec superbiæ, avaritiæ & ambitioni manus dato, Dei enim honor est & gloria sola, sic enim si fortuna favet, caveto tolli, si fortuna tonat, caveto mergi, Deus enim utriusque fortunæ arbiter, pro sua voluntate utranque moderatur, non enim minor virtus est ante adeptam scientiam, omni studio eam venari, quam post illam adeptam silentio eandem tegere: verum si alio modo, quam revera sese habet, revelaveris, ars illa summa, artis nomen & dignitatem amittit. Hinc è Philosophis quidam inquit. Hoc opus præ omnium oculis abscondito, tanquam verbum in lingua tua, & ignem in oculis tuis, imo de hoc tecum ipse ne disseras, ne ventus verba tua ad alium perferat, quod quidem ad tui incommodum postea redundabit, de hisce ego te fideliter præmonui, tuum est cavere sedulo, ne corpore & animo pœnas luas. Magnus vero est abusus præstantissimorum horum Dei donorum, quæ ex mera gratia & liberalitate Deus nobis largitur, summa etiam ignominia conculcantur & abjiciuntur Philosophica hæc dona, & scientiæ, quæ ab ignorantibus pessime conspurcari solent, ob quam ignominiam etiam lucem hanc videre non poterunt. Avaritiæ autem & luxuriæ crimen adeo prorsus in filiis hujus seculi inolevit, ut & domesticis eorum fides lubrica & justitiæ fontes, juraque omnia subvertantur, hujusce rei exemplum quod oculis hisce meis videre mihi licuit, enarrare placet. Habitabat in urbe quadam vir prædives & opum divitiis apprime affluens, plurimorum filiorum parens, avarus, parcus, & in proprium corpus ob avaritiam injurius, ingentes filiis thesauros congerebat, qui in omni rerum affluentia per matrem educati, opum fiducia paternarum luxuria & ocio torpescentes, sceleribus diffluentes, cum vitiorum progressu etiam ætatis incrementum capiebant. Cum vero pater ex hoc vitæ diversorio discessisset, bona illa paterna in dies abligurientes, vitiis & sceleribus immersi, opum & divitiarum incrementum (ut prius factum fuerat) stulti expectabant. Verum frustra, sed rei familiaris & opum decrementum indies sentientes, ad extremam pauperiem redacti etiam à maximis sceleribus perpetrandis non abstinebant, ignominiæ & dedecori per omnem vitam expositi. Hæc autem omnia ex perversa educandi instituendique liberos ratione provenerunt, prius enim in morum

& scien-

& scientiarum cognitione instituendi fuerant. Dei namque voluntas est, ut distincti sint ordines & gradus hominum, & alteri alter inserviat: omnes etiam homines in vocatione sua & ordine servi sunt, & mercenarij, Dominus enim & servator noster aliis itidem opera servilia præstitit, & discipulorum pedes abluit, honor autem in aliis minor, in aliis major est, & summus, prout dona quoq; sunt, & benedictio, hinc illa norma ab ipso patrefamilias Deo Opt. Max. præscripta, quo modo servieris in vocatione tua, eo etiam mercedem tibi numerabo. Deus vero unica die dispensat ingentes adeo divitiarum thesauros ut & opulentissimorum Regnorum divitis longe exuperent, nec tamen ullus inopiæ futuræ apud eum metus, quinnimo, quo plus dederit, eo pluribus abundat, & hinc Deus ante alia omnia & super omnia amandus & diligendus est amore summo. De opibus vero humanis plerunq; hoc contingere videmus, quod avarum congerentem Euclionem liberalis subsequatur dispensator, juxto doctiorum illud: Opes cornua pauperi addunt, & in extremam sæpius præcipitant possessorem perniciem, ac sempiternos Gehennæ cruciatus. Si enim divitiis & opibus hujus mundi quis abundaverit, veræ valetudinis & cœlestis pacis seriam cogitationem curamq; haud facile suscipit, nec egentes liberalitate sublevare studet, omnem contra diligentiam & studium acquirendis magnarum opum acervis consecrat, Dei interim & pietatis omnis oblitus, summo igitur cum periculo juvenes in hisce mundi illecebris versantur, etsi prudentia ætatis defectum interdum suppleat, pii autem calicem afflictionum bibere coguntur, improbis ad æternos Gehennæ cruciatus reservatis. Verum hæc omnia filiis hujus seculi ludibrio sunt & risui, qui liberos suos præpotentibus familiis & opibus inserere satagunt, non attento conscientiæ morsu, qui serio dictitat sapientiam divinam primum omnium quærendam esse, sine qua nihil unquam in hoc mundi theatro consistit, hinc ille conscientiæ vermis, variis tentationum telis corda miserorum in agone mortis arrodens: non enim homines animæ salutem in humilitate vera quærere solent.

ADOLPHUS.

Aliena plane à scopo & diversa adducere videris, licet nonnulla & in me dicta esse sentiam, verum sedulo reliqna attexe, attentus ipsum finem expecto, interim tamen hic scrupulus animum meum mordet, qui fiat, quod ars hæc & mysteria Philosophorum non etiam aliis revelentur, & innotescant,

notescant, cum videamus artes alias omnes plerunque vulgo innotescere, & hoc quidem nonnunquam maximam dubitationem diligentius consideranti, movet.

SENIOR.

Ante hæc ex me audivisti, omnibus hujus artis cultoribus silentium imponi, & occultationem hujus scientiæ, propter tyrannorum hujus mundi, scortatorum, superborum, usurariorum, luxuriosorum & aliorum scelestorum potentiam, & flagitia. Omnes enim Philosophi veram cognitionem scientiæ hujus summa arte abscondunt, nonnulli vero qui ejus possessionem adepti, male in ejus administratione versati sunt, amiserunt usum ejus & commoda; quibusdam etiam, immatura morte, ut & violenta ab aliis illata, abreptis. Auditor enim & possessor hujus artis humilis, pius, taciturnus & probus sit oportet. Si igitur & tibi Deus ejus scientiam & possessionem largitus fuerit, eodem modo tegeras, nec alii divendas, sed assidua diligentia ulteriori cognitioni & operibus vocationis tuæ sedulo incumbas, proximo etiam quin & inimico beneficentiam exhibeas, ad hoc enim norma Christianæ religionis nos obligat: hostibus autem fidei summis viribus resistendum, & in hoc sedulo annitendum, ut & alii in Dei laudem accincti, misericordiam ejus nobiscum decantent: propter ingratitudinem vero multa abscondita latent, ignorantia enim damna plurima parit, scientia contra bona adauget, & est radius ille lucis. Plurimi autem inveniuntur qui artem hanc investigare conantur, sed nec taciturnitati nec aliis virtutibus ad ea assequenda necessariis student, in eundem cum Phaethonte illo Ovidiano, currus solis paternos regere nesciente, interitum incidunt, summa quin etiam cura thesaurus hic est custodiendus, & asservandus. Quod si homo vel parabolas solum & mysteria consideraverit, abunde sibi satisfactum putet, cum videat in natura sigillum & imaginem bonitatis divinæ esse impressam, natura enim omnia accurate perficit & quidem perfectius, quam ipse homo, qui tamen nobilissima est creatura, & proximior Deo, rationalis & dilecta creatori, unde patet præstantia hominis respectu aliarum creaturarum, quam ob causam etiam præcepta & vitam æternam eidem Deus Opt. Max. proposuit.

ADOLPHUS.

Fateor equidem quam plurima hic consideranda esse,

brevius-

breviuſcule autem tuam de parabolis ſententiam expecto, præſertim cum eas attendendas eſſe ſæpius dixeris.

SENIOR.

Imo ante omnia alia hæ ſunt conſiderandæ, & hinc prolixam adeo earum mentionem feci, quod cetera fere cuncta præterierim, infinita enim fere ſunt, non tamen neceſſaria: qui enim opus ipſum novit, per ſe cognoſcit anſam hæreſibus non eſſe præbendam, conantur enim naſutuli ſub ſacro Bibliorum nomine plebeculæ hæc nonnunquam venditare, quæ obviis ulnis ea accipere ſolet, impium etiam & blaſphemum opus aliud divino comparare numini, verbum namque Dei ſcala eſt Iacobi, & Chriſtus mediator & norma ſolus eſt, ad quem omnia in libro vitæ diriguntur. Pari ratione in opere noſtro naturæ, videmus vitam & mortem, & reſurrectionem, creationem item orbis univerſi, numeros, menſuram & pondus, incrementum, vires & efficaciam ſtellarum & elementorum, inprimis vero Solis & Lunæ, per ſolem enim juxta beneplacitum & ordinationem divinam deſcendit, eamque ob cauſam ſoli comparatur, & ejus nomine appellatur, quemadmodum enim ſuperius, ita & inferius, quo miracula perficiuntur, eſt etiam maſculus & fœmina & ſervus totius orbis, univerſi opes & divitias in ſe continens, ſol purpureus, & rubicundus, aureus. In hiſce duo ſunt notanda, ut de uno & duobus, Deus enim Opt. Max. ex nihilo aliquid creavit, illud aliquid vero fiebat unum aliquod, in quo omnia, creaturæ cœleſtes & terreſtres, dixit enim Deus: fiat, & erat. Cum vero cuncta verbo ſuo creata eſſent, & ante eum erat univerſa natura, & à re ſeparata erat, ac bona, in eſſentia ſua ante Deum erat, & beneplacitum erat Deo in eo, erat enim valde bonum, verum aliquid ex eo cito perierat, & non perduraverat uſque ad tempus magni illius mundi, præter hoc igitur & aliud requirebatur, per unum enim perdurare non poterat, prout initio conditum fuerat propter inbecilliorem creaturam, quam Deus pariter volebat, & dicebat, creſcite & multiplicabamini, tunc enim multiplicabatur, in tantum, ut nihil interiret, usque ad magnum ſeculum finis mundi, hæc enim erat benedictio Domini, quam homini verbo ſuo impertit, & omnia ad finem uſque obedientia ſumma perficiuntur, & ſpiritu ſancto reguntur, idem etiam eſt in Adamo & Eva, maſculo & fœmina. Obſervandum hic, qua ratione

tione per Vnum creatio, per alterum augmentum, multiplicatio & conservatio, & per tertium administratio perficiatur, tanquam per spiritum, hæc enim exactiori trutina examinanda sunt. Laus & honor Deo Trinuno. Postremo, Deus homini quoque ad essentiam cito præceptum & prohibitionem adjungebat, & omnia ei subjiciebat, absque omni defectu, & potestatem dabat de omnibus fructibus Paradisi comedendi, præter unicam illam arborem scientiæ boni & mali, cujus fructu interdictum ei fuerat, & quidem forsan ob dæmonis malitiam, cujus voluntati tandem tamen ex inobedientia subjiciebatur, bonum enim solum est cognoscendum, & malum fugiendum, quo & hosti via præpararetur, Deus namque solus est Dominus, qui cuncta administrat, creaturæ vero omnes ei subjectæ: præceptum peccatum introduxit, cum nemo id non observarent, ex instinctu scilicet dæmonis & proprii arbitrii, hoc etenim erat peccatum primum, blasphemum & idololatricum, scientiam omnem ignorantiæ tenebris involvens, quin imo in cognitionem & scientiam mali convertens, usque in hodiernum diem, in vitia omnia & flagitia, & artes dæmonum, quibus in sacro baptismatis fonte renunciamus, in regeneratione scilicet & renovatione vitæ nostræ, in Adamo novo, ut pote ligno vitæ, quod parentibus nostris ablatum, in terrestri paradiso vitæ terrestris, repromissum tamen in semine mulieris Christo qui est arbor vitæ & spiritualis ac corporalis, quo non tantum anima, sed & corpus vitam acciperet. Quemadmodum enim Adam ex Paradiso ejectus, in mundum hortum tenebrarum & afflictionum ac mortificationem sanguinis & carnis, mittebatur, eadem etiam ratione, si manna, hoc est, panem cœlestem, verbum Dei audiverimus, & juxta præcepta ejus actiones vitæ nostræ instituerimus, & verbum quod caro factum est, credentes participaverimus, per illud vitam resumemus, & ex domo ignorantiæ in cœlestem paradisum transferemur, & sicut mors Adamum rapiebat, ita nos invita etiam libertati sistere cogitur, per solum verbum Dei, Christum, in quo omnia sunt, in veteri enim Adamo morimur, in altero autem & novo resurgimus, prout nos ille præcedit, quapropter arbor est vitæ, de qua comedere debemus in domo hac afflictionum exulantes. Quemadmodum vero primo Adamo certo genere fructus Paradisi interdictum erat, ita pari ratione, normam, præceptum ac viam nullam aliam excogitemus, neque ad dextram, neque ad sinistram,

præter verbum Dei, in libro vitæ comprehensum, quod septem sigillis occlusum, Christus aperuit. Sin vero præter hoc alia & majora cognoscere desideramus, & de fructu arboris scientiæ boni & mali comedere, duobus inservire velle Dominis dicemur, hoc est, Deo & diabolo, amplectentes mendacium pro veritate, & veritatem tanquam mendacium reprobantes, reportabimus quinetiam mercedem condignam nostris operibus: Et in primis nostris parentibus factum est ut detruderentur è conspectu Dei vivi, Deus enim non est homini similis, sed homines ad imaginem ejus sunt conditi, ut præceptis ejus obediant, nec illis detrahant, addantue: cum sapientia & scientia quæ in cibum nobis concessæ sunt, è verbo Dei, de quo homo vivit, & in libro vitæ horto spirituali decerptæ, nobis proponantur, ex hoc enim omne bonum, & per verbum omnia condita sunt, quæcunque oculis & manibus comprehendere licet, ex invisibili enim visibile factum est, ita etiam ex auditu verbi Dei fides ortum capit, ex fide bona opera, hoc est, ex invisibili visibile, & ex verbo Christianus generatur. Hæc autem ita sese habent, ut homo pari ratione agat & operetur, non vero otiosas & inanes quæstiunculas, de omnipotentia divina sectetur, hæc enim Dei est ordinatio & omnipotentia, qui consimile etiam exemplum homini præbuit, Thomas vero ille incredulus assequi illud non poterat, cum tantummodo humanam naturam & scientiam ac cœlum elementare inferius agnosceret, & inprimis quæ interiora sunt, ut aqua & terra, quæ tamen receptacula sunt & carceres mortis, hæc autem est Philosophia illa à Paulo reprobata, in qua nulla perfectio, sola autem Philosophia illa cœlestis per fidem, charitatem & spem consummatur. Hoc loco illud notandum, quemadmodum per verbum Dei omnia conservantur, & nos fidem habere oportet verbo quod ex ore Dei progreditur; ita etiam Christus Patri hunc honorem tribuit, quod absque fide nihil acquiratur, verum major hominum pars non credit ea quæ non vident, nec considerant, Deum Patrem, Deum Filium & Deum Spiritum sanctum oculis nostris peccato obnoxiis videri non posse, prout etiam homines radios vultus ejus, qui omnem solis splendorem longe excedit, cum in visibili forma adhuc inter eos versaretur, videri ob naturæ peccatricis defectum non potuerunt, quamvis ipse Christus etiam hodie corporaliter nobis adhuc adsit, & sit ad dextram Dei, hoc est, in sacrosancta illa puritate & Deitate, prout omnem etiam voluntatem Patris adimplevit, & omnia ex

abysso in summum usq;, in carne & spiritu peragravit, & adhuc omnia in omnibus complet. Quis vero hominum qui summam illam altitudinem & sapientiam Dei pervestigare queat? scimus enim cœlum esse sedem illius, & terram scabellum pedum eius. Non igitur de cœlestibus illis inquirere possumus, nec cognoscere, nisi quæ in verbo Dei nobis traduntur, quæ D. Paulus vidit, & enunciare non valuit, sed verbum cœlestem illum panem, tanquam sigillum nobis transmisit, in quo animarum nostrarum salus consistit, nempe Dei voluntas, vera arbor vitæ, ut sanguinem ejus bibamus, & comedamus carnẽ ejus, firmiterq; credam⁹, sese hęc ita omninò habere, si verba institutionis recitentur. Ita etiam natura perfecta in speculo unico multa miracula ostentat, quæ breviuscule hic attigisse sufficiat, cum sacræ scripturæ hæc concessa, ab ea satis revelentur, talis autem Dei voluntate subnixus, omnia videt & cognita habet, prout etiam quidam è sanioribus Ethnicis cognoverunt.

ADOLPHUS.

Eo prolixo adeo sermone tuo deduxisti, ut vel majoris partis oblivio me ceperit, verum ex te hoc audire desidero, an non hocce opus naturæ spiritum in se habeat, qui mutationem introducit, cum videam te secundi numeri mentionem fecisse, qui multiplicetur, ad hoc enim vitalis spiritus requiritur.

SENIOR.

Vere vitalis spiritus mineralis huic in est, qui cursum suum in eo consummat, postquam ab artifice præparatur juxta dignitatem suam. Deus enim hominem ex mera bonitate dominum ejus constituit, ut ex eo aliud quid, novum nempe mundum, formaret, per vim ignis, juxta ordinationem & præceptum à Deo traditum, præter hoc enim homo nihil omnino efficiet, & omnino requiritur ut hæc omnia in timore Domini, honesto proposito & pura conscientia peragantur. Quod si ergo quidam è fece hominum artis hujus finem non assequatur, nemini scandalo fiet, quin etiam licet hominibus præ oculis versetur, & ad alios plerunque fines adhibeatur, paucissimi tamen verum usum ejus ignorant, nescientes præclarum hunc thesaurum tenebris illis obnubilatum: hinc plerunque aurum hoc purissimum densa caligine & erugine septum cœno & sordibus immersum derelinquitur, quæ omnia recto naturæ ordine

ſic fiunt. Verum Philoſophi ſapiores audito ſolum Mercurij nomine agnoſcunt hunc theſaurum, & præ oculis habent, licet inviſibilis ſiet & ſpiritualis, eſt nihilominus materialis, & virgo caſtiſſima, quæ virum non cognovit, ſubſtantia fragilis, hinc nomen ejus lac virgineum, mel montanum terreſtre, lac, urina inſantum, & ſimilia: in his enim omnibus quæſiverunt hactenus artifices, ſed non invenerunt, ex metallica enim materia, & optima quidem præparatur.

ADOLPHUS.

Annon igitur aurum hoc eſt, cum hoc nobilius adeo ſit metallum, video enim te jam dudum hoc innuiſſe.

SENIOR.

Minime omnium, ſed alia etiam prius tibi cognoſcenda ſunt ex me, avidius enim adhuc terreſtris auri theſauris inhias, verum nondum ſatis hæc percepiſti, & quidem literis conſignatum ultimum & præcipuum hujus artis myſterium tibi tradam, quamvis vero etiam in præſenti ſermone meo dubia quædam ineſſe videantur, non tamen neceſſarium erit, ea dilucidius explicare. Non vero theſaurus hic aurum eſt illud mundanum, ut nec argentum, mercurius, ſol, antimonium, nitrum, ſulphur, nec ſimile horum quid, ſed eſt ſpiritus auri, & mercurius, qui à Philoſophis prima & ſecunda materia vocatur, peculiaris ac ſingularis naturæ & proprietatis, nullam ignis vim expertum, aurum obryzum orientale, omnium præſtantiſſimum, altero illo auro mollius, & fuſum, verus ille mercurius auri, & antimonium, ex corporibus qualitates ſuas attrahens, ſi liquidum fuerit. Præparatio hujus nihil aliud eſt, quam ut pure abluatur, & aſcetur, aqua & igne, prout etiam alia pleraque eodem modo præparantur, ut Deo & hominibus complaceant: Sublimatio igitur illa, diſtillatio, ſeparatio, digeſtio, purificatio, & coagulatio, cum fixatione exacte cognoſcenda, & ovum illud naturæ a quam plurimis ab ipſo exordio quæſitum, diligentius inquirendum, de hoc plurimorum monumenta extant, inter alia quoq; comitis Bernhardi, & aliorum, quæ tibi quoque ſub calcem noſtri ſermonis oſtendam, & parabolas multas iis adjungam.

ADOLPHUS.

Cum videam artis hujus uſum multo ſudore comparandum

dum, possessionemque ejus cum periculo conjunctam, omninoque etiam subeunda vocationis munia, gaudium illud quod prius ceperam, remissius aliquanto factum & vana spe me delusum video.

SENIOR.

Hoc tibi è tripode dictum putato, laborandum strenue esse & beneficentiæ munera erga pauperes exercenda, non tamen pauperes quosuis, sed illos qui vere pauperes sunt, curam etiam pupillorum & viduarum ad Divini nominis gloriam & honorem suscipiendam. Honor autem Deo proprius nemini alii tribuatur, tum & consolationes è verbo Divino petantur, verbum enim Dei naturam longo ordine præcedit, & servus dominum subsequitur, paterque matrem dignitate antecellit: omnino autem ita agendum, ac si de hoc nobis nil prorsus constaret, sed labori vocationis sedulo inhiandum, ad proximi utilitatem & Reip. emolumentum procurandam, & ignorantiæ mala profliganda, sine intermissione enim & ratio & corpus bonum operari debent (ocium namque pulvinar est Sathanæ, & gravi sub pœna prohibitum, ex hoc enim scelera alia omnia, luxuria, avaritia homicidia, mendacia, imposturæ, ac fraudes,) in hoc imitantes naturam ipsam, nostrum autem opus nullo unquam tempore otiatur, & sine intermissione operatur, omnibus diebus & horis, donec sextum tempus hebdomadarum ejus compleatur, & sabbatum ejus appropinquet, tunc enim requiescit & honorat dominum suum, hominem, cui juxta Dei ordinationem inservire debet, obtemperans præceptis ejus, pari ratione etiam homines absque ulla intermissione laborare & operari debent, donec in æternum Dei regnum ingrediamur, verum hæc omnia repugnante quasi natura fiunt, & moleste ferimus, cum audimus assiduo labore victum quærendum esse, donec in terram revertamur, ex qua conditi sumus, cum ocium & dominandi libido omnibus ex æquo arrideat, pari ratione etiam in orationibus & deprecationibus segnes sumus, licet omnia precibus à Deo impetranda & flagitanda sint, alios ut medicantes contemnimus, exiguo & ipsi censu sublevati, avari interim existentes, etiam inimicis ad benefaciendum obligati, quin & alia innumera flagitia inter nos regnum possident, ut sunt, ira, avaritia, odium inimicitiæ, mutua diffidentia, propter hæc enim præstantissimum hoc bonum à nobis aufertur, ut & scientia illa præclara medici-

næ, quæ in hoc latet, doctoribus aliis medicis incognita; nec enim hic thesaurus in scholis medicorum traditur, sed absconditus præ oculis illorum remanet, eodem modo quo & Pharisæos internus spiritus sacræ scripturæ latebat, qui erat verus ille Messias, & medicina animæ, quamvis in medio eorum versaretur, hinc etiam patri ille gratias agit, quod thesaurum hunc sapientibus hujus mundi præcluserit, & insipientibus ac stultis eum revelarit: Eodem etiam modo de hac nostra naturali medicina dicitur, voluntatem Dei præcedere debere, quæ ardenti precatione efflagitetur, prout in omnibus etiam aliis rebus mundanis hæc divina voluntas prædisponit omnia: hinc patet vanitas illorum medicamentorum, simplicium & syruporum; qui ab unguentariis vulgo, maxima cum jactura famæ & existimationis medicorum, ac dispendio ægrotorum, quinimo eorum certissima pernicie ac interitu propinantur, & sumptus illi ab ægrotantibus facti in superbiæ & luxuriæ alimoniam convertuntur, prout nuperrime quidam homo rusticus querebatur, se ea arte delusum, universæ prope substantiæ ac familiæ jacturam fecisse, nisi properè quidam exiguæ fortunæ homo ei auxilium tulisset. Sic enim plerisque fere eam tantum curam esse videmus, ut famæ & nominis celebritate donati majorum gentium diis assideant, interim curam illam & diligentiam, qua proximi emolumentum & particularia illa studia sublevantur, imo & ipsa universalis illius cognitio acquiritur, prorsus negligunt. Summo itaque studio omnibus in id incumbendum est, quo bonum à malo separent, hoc est, virtutem & fructus arboris bonæ cum radice triplici, mansuetudine, modestia & patientia cognoscant, pari ratione etiam fidem, Charitatem & spem animæ fructus excolant, ut sciamus quid veritas & justitia eaque tam animæ, quam corporis siet, hoc est, boni cœlestis & corporei: hoc vero ut facilius assequamur, scientia Theologica & Iuridica nobis â Deo tradita est, in his enim puritas & sanctimonia naturæ consistit, virtus enim, opera vocationis & justitia singularis est sapientia, lumen & Philosophia, juxta quam Salomon homines alios omnes longe præcellebat. Verum Deus ipse unicuique opera vocationis suæ assignavit, mandavitque unicuique nostrum, ut in vocatione sua ac munere vitæ juxta normam verbi divini, prudenter, pie & juste actiones suas institueret, tanquam servus Dei, & rationem de omnibus redditurus ante tribunal Iudicis omnium

gentium

gentium, coram quo omnia hominum facta revelabuntur. Deo autem omne bonum descendit, pariter etiam ab eo sapiens & dives, pauper & insipiens, venustus ac debilis: qui autem pauperem & imbecillem contemnit, spernit illum, à quo est creatus, bonum enim omne à Deo, ex Diabolo autem mala descenderunt, tanquam fonte & origine omnis mali. Singulari autem consilio Dei malum etiam in hac vita tyrannidem agit & piis molestiam exhibet, licet Dæmon ex mera malitia ad detrimentum & interitum hominum dirigere illud conetur, omne enim malum Deo & piis in bonum servit, quin & ipse dæmon invitus gloriæ divinæ inservire cogitur. Solum autem peccatum nostrum in causa est, quod malum bono in hac vita commisceatur, sustentante interim nos benignitate & misericordia divina. Eum in finem etiam præcepta Decalogi nobis tradita sunt à Deo, ut malum à bono separaremus ad evitandum æternæ damnationis dispendium. Verum quæ sit mundi facies & studia, quivis facile videt, & avari illi prædones Christi nomen in sacro Baptismatis fonte professi, Iudæorum perfidiam & rapacitatem immodicis usurarum exactionibus imitantur, cum illi divinæ voluntati morem se gessisse improbe putant, dum Ethnicorum & exterorum (quo nomine Christianos appellitare solent,) bona rapuerint, licet æternas pœnas salvator ijs comminetur, qui proximum usuris & exactionibus lædentes, eorum bona abliguriunt, ut & illis, qui crapulæ & luxuriæ nomina dantes pupillorum & viduarum bona intercipiunt, hæc vero duo genera hominum avarorum & luxuriantium conjungenda sunt & pari calculo censenda. Vita vero locupletum illorum Patriarcharum, Abrahami, Isaaci, Iacobi, Iosephi & Iobi pretiosa & justa modestiæ & obedientiæ erga Deum plena. Dei enim cultum omnibus aliis creaturis præponebant, & in puritate vitæ & justitia ambulantes, ardentes & efficaces preces ad Dominum fundebant. Quemadmodum vero in veteri testamento apud plerosque magnæ erant divitiæ, sed magno constantiæ vinculo conjunctæ: ita in novo inopia plurimos premit Christi cultores, requiritur tamen consimilis constantia, timor & amor erga Deum. Ex hisce omnibus satis copiose te intellexisse puto, causa quæ sit, ob quam mysterium hoc absconditum adeo & arcanum hactenus præ oculis multorum fuerit, cum dæmon facili negotio viam aliam aberrantem à recta via demonstrare possit per vanas hujus mundi voluptates, hic enim in cogni-

tionem omnis mali nos seducit, perversus namque & sceleratus sapientissimum omnium, primum nostrum parentem Adamum seduxit: quinimo per hujus astutiam omnes sancti in deteriora lapsi, & hoc propter peccatum nostrum, ex quo ira Dei in nos effusa est, & omnia summo labore, cura, ac solicitudine mortalibus venduntur, hic enim calix ille crucis ad usque sabbathum illud magnum & requiem futuro seculo æternam, in qua cum Christo Salvatore de fructu vitis bibemus, ubi specie alia prorsus ab hac induti ad eum, pariter ad nos properantem, transmigraturi sumus, ad quam felicitatem quam primum nos perducat Deus ter Opt. Max. per mediatorem nostrum, & spiritum sanctum, cui fœdere filiationis conjuncti sumus, cui obedientiam promissam præstare tenemur, in sectando bona & profligando mala opera, ut offeramus ei novos Israelitas, spiritum contritum, & vota Deo facta reddentem. In his spiritus Dei operatur per fidem, charitatem & spem, quemadmodum etiam ardens illud desiderium & consuetudo, in natura multa perficit, quæ incredibilia videntur. Pauci namque hominum patienter in cognitione Dei adipiscenda tædia illa devorant, sed pierique terrestria bona & caduca sectantur, innixi voluptatibus, ambitioni & potentiæ mundanæ, hinc Christus regnum suum à mundo separat, & mundanarum rerum curam ab se rejicit, licet rerum omnium, sapientiæque ac scientiæ cognitio, fons & origo ipsa siet, hisce tamen neglectis, regnum sapientiæ divinæ annunciavit, quod ante omnia à nobis quærendum esse, & ipse statuo: verum quæ tua circa hoc sit sententia, audire desidero.

ADOLPHUS.

Fateri equidem vel ipsa veritas me cogit, hæc omnia ita se habere, licet opinioni longe diversæ jam dudum calculum addiderim. Et quidem sententia illa mea cum filiorum hujus lucis opinione ad amussim convenit, sed cum aliena prorsus ab hac ex te audiam, mutanda illa foret. Prorsus itaque & mihi indubitatum videtur, mysterium hoc & arcanum non omnibus communicari & revelari posse, præsertim cum & in aliis omnibus artibus tam iis ad quas nos natura provocat, quam quas magistro duce cognoscimus, idem prorsus obtinere videam, ad harum enim cognitionem assequendam gratia divina, industria, diligentia & ardens studium maximo cum labore conjunctum requiri-

tur,

tur, prout etiam in aliis omnibus vitæ muniis hæc necessario desiderantur. Me vero quod attinet, equidem & ego voluptariam hanc vitam complectendo, ardelionum, gnathonum, helluonum & fastuosorum consortia haud gravare ferrem, (cum & aliis quibusdam magnam fœlicitatem absque labore obtigisse videam) & thesauri hujus usum ad potentiam & ambitionem, magnasque opes acquirendas, conferrem.

SENIOR.

Quin tu regibus & principibus hujus mundi datam esse potestatem, nescis? ut loco Dei Opt. Max. malitiam hominum reprimant, justitiam, veritatem & pietatem & obedientiam colant, propagent, quo omnia in hoc vitæ statu decenter & ordine bono fiant. Quemadmodum autem magistratus politicus gladio seculari sceleratos punire solet, ita etiam spirituales illi patres & magistratus ecclesiastici gladio spiritus, & verbi Dei ac mandatorum ejus, vitam populi Christiani regunt, & post vulnera legis maledictione illata, oleo justitiæ inungent & sanant, nisi ipsi prævaricatores sanitatem & curam vulnerum respuant, non tamen hæc bonscientiæ vulnera gladio temporali ab Ecclesiasticis sananda sunt, prout etiam videmus, Aaronem, Moysen & Iosuam distincta habuisse officia, donec in terram promissionis ingressi erant, & subditis etiam mandatum est, quod obedientiam & honorem exhibeant megistratui à Deo ordinato, ne ambitione inflati se ipsos officiis magistratus ingerant, & dignitatum munia munere, dolo, potentiave præripiant, nisi ad hoc legitime vocentur, qui enim semetipsum aliis præposuerit, humiliabitur, cum ex ambitione & superbia hoc proveniat, cui Deus summopere resistit, superbia enim præ omnibus execranda est idololatria, cum Deus solus sit summus, & potens, omnesque ordines & gradus secularis potestatis juxta suam ipsius voluntatem & beneplacitum instituat & gubernet, omnia in lumine & tenebris perspiciens, creator & author omnis ordinis justitiæ & creaturarum, prohibens arbores & montes cœli fastigiis immisceri, bestias rapaces coercens, gigantum & tyrannorum vim & crudelitatem reprimens: omnibus enim qui Deo resistunt, & dilectis ejus adversantur, bona in malum & venenum cedunt, iis licet sol communis oriatur, Deo turrim potentiæ illorum ventorum turbine mirabiliter prosternente, cujus rei quotidiana exempla testimonium præbent.

Præter hos reperiuntur quidam, qui mediocrium & minorum gentium artium scientia aliqualiter imbuti magnos spiritus ducunt, Dei Opt. Max. potentiæ vim elevantes, & vitam Epicuream viventes. Ab hisce summopere cavendum, præsertim cum natura ad malum propensi simus, licet ignoremus quomodo per verbum Dei mundus conditus sit, exque eo verbo spiritus procedens, ac imago Dei, quod Moyses à tergo in rupe videbat, lateat, non enim Christus eo tempore oculis corporeis videri poterat.

ADOLPHUS.

Longius ab instituto ad spiritualium quæstionum enodationem digrederis, cujus descriptionem & cognitionem avidus hactenus expecto, quamvis nonnulla ex te audire visus sim mihi, quæ ante hac diligentiori trutina examinanda esse, non animadvertebam.

SENIOR.

Divinorum pariter & humanorum bonorum cognitio pari passu quærenda est, cum externa illa bona ad temporalem felicitatem saltem aditum præbeant, sitque Dei immutabilis voluntas, ut nocte dieq; legem ejus meditemur, ex hac enim animæ salus exoritur, homoque cognoscit, omnia precibus ab eo bonorum fonte efflagitanda, terrenorum curam abjiciendam, & dona nobis collata in humilitate & modestia custodienda esse, in hoc enim dæmonis maxima omnium potestas & astutia elucescit, ejusque vim & calliditatem nemo nostrum effugeret unquam, nisi Dei misericordia nos protegeret. Quæ vero ulla hominis felicitas, emolumentum ac præstantia, omnibus licet utiæ voluptatibus & divitiis abundet, nisi animæ morbi curentur, & auferantur? Hoc enim maximum illud erat beneficium, cum Christus Salvator noster peccatorum remissionem curationi morborum semper conjungebat.

ADOLPHUS.

Vera quidem hæc sunt, sed non satis decenti trutina examinantur apud plerosque, quod etiam vitium mihi ipsi inhærere diffiteri plane nequeo, cum & æquo plus animus jam dudum cupiditatibus & veluptatibus mundanis adhærescat. Verum enimvero cùm divitiarum usus & possessio, ut & opus illud naturæ divinæ voluntati non repugnet, spes me optima tenet, juxta Dei Opt. Max. ordinationem & volunta-

Juntatem me eo usurum, præter hæc Pharasæorum illa cœcitas me aliquantulum tenet, qui credere nolebant, nisi miracula & signa viderent Christi, quamvis fidem ad salutem animæ necessariam adesse mihi per Dei gratiam minime dubitem, sed ad confirmandam fidem de miraculis divinis & cognitionem parabolarum præclarissimi hujus thesauri, exactiorem explanationem dictorum expecto.

SENIOR.

Hæc omnia eo prolixius à me commemorata sunt, ut intelligas thesaurum hunc magicis artibus non acquiri, prout alia iis acquiri nonnulli putant, nec fiduciam plenariam in eo collocandam, ut nec omnem ei fidem derogandam esse. Sed ut apertius demonstrem tibi, quæ vera illa causa siet, ob quam abscondi debeat à cultoribus, nec uni soli eum dari, nec enim omnia uni soli dantur. Hinc illa Christi salvatoris præclara parabola, Matth. 6. neminem duobus dominis inservire posse: & ut videamus, Deum in naturæ operibus semetipsum patefecisse, quo opera ejus mirabilia in omnibus cognoscantur, & quidem hoc modis variis, & tentationum afflictionumque generibus diversis, non voluptatum cœno, prout videmus eum Zachæum illum animi vitio labascentem suscepisse, prætenuis licet & infimæ sortis hic esset, ejus nihilominus hospitio uti voluit, quoniam magneticus ille amor apud Zachæum erat, qui in alios quoque derivabatur. Verum ex communi humanæ naturæ labe animum efferimus, & benignitatis fontem occludimus, quasi hoc Dei donum nobis in nostram solum utilitatem concessum sit, cum potius in beneficentiæ opera erumpere, & misericordiæ beneficia erga pauperes exercere debeamus, sed hæc omnia mundi hujus sectatores facile rident, divitiæ nãque hominum animos pervertunt ut diversa plane agant, & justitiæ frœnum immutent, hinc Mammon opes à Christo dicuntur. Quin & sapientiam divitiæ conferunt, & numo loquente pauperum sapientia silentio involuitur, difficilis ea de causa introitus locupletum in regnum cœleste, sapientes autem pauperes, mansuetos, humiles Dominus novit, & sustentat, divitum copiam in inopiam redigens (cum putent nullius opera sese indigere) & sapientiam mundi hujus stultitiam esse demonstrans. Ante omnia, amice jucundissime, regnum Dei quæramus, & cum Propheta Davide oremus, ut Deus secundum nostram indigentiam & suam ipsius voluntatem necessaria largiatur, ne ad sinistram & er-

rorum viam deflectamus, cum via mundi hujus lubrica valde sit & periculosa. Salomon etiam Rex à Deo sapientiam flagitat, ut populum Dei ad ejus honorem ac laudem gubernare possit, & ab ipso immensos divitiarum thesauros accipiebat, prout etiam idem Salomon inquit, sapientiam in biviis clamantem ad sui amorem & studium amplectendum invitare, magna enim & præclara est gloria divina, ubique nobis sese exhibens, & invitans, pauci autem ex nobis attentius hæc considerant in hac mortali vita, quæ velocius avolans, plerisque nihilominus segnis abire videtur. Magnum autem est mysterium Dei, apud timentes eum, & piis lux exoritur in tenebris, ex Deo misericorde & justo. Psal. 112. Ne igitur temporis pretiosum illum thesaurum, & mentis aciem corporisq; vires in acquirendis & congerendis mundanis divitiis consumamus, ambitiososve & superbos imitemur, sed potius omnia nostra ad commodum & utilitatem piorum, imprudentum licet, in timore Domini dirigamus.

ADOLPHUS.

Licet vera hæc fatear, scrupulus tamen ille adhuc me remordet, cum audiam Philosophorum esse sententiam, thesaurum hunc precibus à Deo efflagitandum esse, & deposcendum.

SENIOR.

Aliquoties jam dudum ex me audivisti, regnum Dei ante omnia esse quærendum, & hinc omnia Deum nobis additurum, nec hominem ex solo pane vivere posse, sed ex verbo omni, quod ab ore Dei progreditur. Eadem autem ratione qua dæmon Salvatorem nostrum tentavit eodem modo & adhuc hodie nos tentare solet, tempore necessitatis, ubi enim fides & verbum Domini nobis non adest, in afflictionibus desperamus & animum omnino abjicimus, imo & prospera flante fortuna idem nobis accidit, sectamur quinetiam ipsum dæmonem, & authorem omnis mali, & auxilium ab eo requirimus, ille vero ea nobis pollicetur, quæ sua non sunt, & in extremas ignorantiæ tenebras præcipitat, cœlestem igitur panem & manna terrestri longis parasangis anteferamus. Quod vero Philosophi, in investigando hoc thesauro, Deum exorandum dicunt, recte hoc & vere dictum, Deus enim solus nobis eum largitur, modo ne temporis etiam momenta ei præfigamus & modum,

dum, voluntatique ejus frænum injici ne præsumamus, hic enim est veritas, sapientia & justitia, un cuique juxta suum debitum per spiritum sanctum tribuens, prout etiam in Apostolos ille est effusus. Hac etiam de causa quotidie in oratione Dominica, panem nostrum quotidianum efflagitare jubemur, nescimus enim quæ petere à Deo debeamus, & sæpius ea quæ in nostri perniciem cessura sunt, petimus, licet hæc quandoque concedantur nobis ut per ea tentemur. Solum igitur auxilium spiritus sancti, prospera valetudo & pacis commoda à Deo petenda, ab hoc enim omnis scientia, & sapientia, & naturalis & spiritualis, descendit, Christus autem ardenter admodum salutem hominum desiderabat, hinc dicit regnum suum non esse de hoc mundo, & ad hoc se in mundum venisse, ut homines salvos ad regnum cœleste reduceret, & ex tenebris ignorantiæ ac terrenarum opum erueret, donec tandem aliquos eo perduxerit, eum in finem orationem illam dominicam quam appellamus nobis tradidit, & docuit quo modo ad Deum patrem, cujus filii per adoptionem sumus, preces nostras dirigere debeamus, cum antehac sub ceremoniis Legis in metu & timore servili coram eo ambularemus. Præter hæc latere te non puto, naturale ex supernaturali oriri, & regnum Dei ab æterno esse, ex quo regnum temporale promanat. Annon enim primum cœlum & firmamentum præparatum est, post hoc Elementum, & omnium ultimo terra, post hanc conditus est homo, creatura nova, & microcosmus. Primum enim Deus in homine in terra tanquam centro circuli incipit, prout prius ex majore centro initium sumpserat, post hæc hominis corpori vita & anima indita est, vita & anima æterna, ac immortalis, hoc enim supercœleste est, & tanquam cœlum divinum sidereum, tanquam spiritus essentialis omnium creaturarum viventium naturalium, postremo autem corpus elementale, tanquam in corpus unicum, centrum terræ, nomine salis terræ à Christo indigitatum, sal enim omnia à putredine conservat, quemadmodum ex oceano naturali mundi cognoscitur, quænam contagio ex tali putredine nasceretur, nisi Deus sale illo hoc præservaret, inprimis vero si motus omnis expers jaceret. Sali etiam conferuntur pastores & ministri verbi, qui membra fidei suæ commissa à putredine præservant, per prædicationem verbi divini & spiritum sanctum, in hoc mundi oceano. Primus etiam pater nostrum omnium Adamus universalem cognitionem habebat

bat omnium creaturarum, cum nos posteri ejus vix particularia quædam possideamus, & cognoscamus, cognitionem illam nostram imperfectam esse, prout etiam ultimis temporibus homines multi loco unius Adami in multis congregabuntur, & dicitur omnes artes ante supremum mundi judicium plenarie revelandas esse. Nulli autem hominum tanta cognitio & scientia datur, quanta primo nostro parenti Adamo concessa fuit, & Christo Adamo illi novo data, quam scientiam etiam sponsæ suæ largitur, hoc est multis in uno collectis, donec in vitam æternam ingrediamur, in qua omnia nova reddentur, & revelabuntur, & unicuique merces debita tribuetur, in hoc enim mundo variis tentationum molestiis & curis subjacemus propter labem peccati, ex quo magna incommoda per inimicum generi humano inferuntur, nos enim imagine Dei amissa, contraria semper ejus voluntati facimus. Præter hæc considerabis etiam dictum illud Salvatoris, quo thesauros illos nos quærere jubet, qui nec putredini nec furum aut prædonum rapacitati subjacent, sed sint thesauri spirituales, hominum conscientias in extremis tentationum fluctibus sustentantes, cum spiritus & corpus terrore ac tremore convulsa humanæ opis auxilium frustra quærunt, eo enim temporis momento armatura cœlestis summa ope requirenda, & quæ sit cardinalium illarum virtutum mundanarum, quibus tempore gratiæ florente, nitebamur, venustatis scilicet, sapientiæ, Opulentiæ & Potentiæ, vis caduca ac fragilis patet, divinæ gloriæ collata, quæ in solo Christo & verbo ejus quærenda. Quod si vero tempore hujus nostræ peregrinationis vigilantes & orationi vacantes, fidem nostram, Charitatem, spem, modestiam, humilitatem & patientiam, tanquam sponsa Christi, testatam fecerimus, ut conformes simus sponso nostro Christo Salvatori, in sinum Abrahæ & Isaaci per scalam Iacobi ascendemus, & videbimus gloriam & petram fidei, ac dilectum domino discipulum Ioannem, qui tanquam Aquila supervolans, in solem oculos suos convertit, gloriam scilicet & claritatem DEI, quæ Iacobo etiam ignota & abscondita fuit, cujus quidem gloriæ gustum & radium quendam tres hi discipuli in monte Thabor perceperunt. Verum hæc omnia eum in finem conscripta sunt, ut exemplo horum, mundanas opes aspernati, solum verbum divinum & mandatum ejus sectantes, opem spiritus sancti imploremus, & in fide, charitate, spe, humilitate, & patientia coram

Deo

Deo ambulemus, percientes pari modo gustum aliquem hujus cœlestis Hierusalem & Paradisi. Hæc enim ex solo Dei verbo addiscimus, non vero mundi hujus illecebris, hic enim solus est justus, & misericors. Qui igitur imaginis divinæ in sese restaurationem exoptat, misericordiæ operibus, & charitatis studeat, cum multi nos unum corpus simus in Christo, & unica ejus sponsa. Hæc vero omnia tibi necessaria proponere volui, licet quotidie etiam ex auditu verbi Dei haurias, quo, ardentiori cura hisce intendens, juxta dictum illud Pauli certo statuas, magnum esse vectigal, si quis pietatem colens, majora non appetat. Nec enim quicquam in hunc mundum afferimus, nec egredientes ex hoc de fortunæ bonis quicquam efferimus. Quod si Deus hujus vitæ & victui necessaria largitus fuerit, æquum est, ut donis illis contenti vivamus, Qui enim mundanas illas opes anxie quærunt, in tentationes & cupiditatum retia incidunt, donec ab his in extremam perniciem præcipitantur. Avaritia namque radix est omnium malorum, & qui concupiverunt, à fide aberrarunt, in profundas calamitates demersi. Hæc omnia, ô homo Dei, summa ope fuge, & sectare justitiam, pietatem, fidem, patientiam & humilitatem, militans bonam militiam, & apprehende vitam illam æternam, ad quam es conditus, & quam professus es coram multis. Divitibus autem hujus seculi præcipe, ne superbia efferantur, & sperent in divitiis incertis, reponant autem spem suam in Deo vivo, qui omnia suppeditat, ut benefaciant aliis, divites & abundantes operibus bonis, & thesauros in fundamentum bonum & apprehensionem vitæ æternæ acquirant. Hæc est summa & argumentum totius responsionis nostræ, adeo prolixe hactenus enumeratæ, quo desiderium illud terrenarum opum tibi aliquatenus lenirem: verba enim hæc ex centro cœlesti solis illius Iustitiæ, & radiis spiritus sancti per vas illud electum Dei, prolata sunt. Vita autem & beatitudo cœlestis terrenam illam longe præcedit, quam & nos æmulari decet in hac carne, ut efficiamur caro spiritualis, quæ ab omnibus hujus mundi illecebris abstinet, cnm inimicis Dei continuum, & sub jugo spiritus bellum gerens.

ADOLPHUS.

Magna me admiratio subit, cum videam te spiritualibus illis & cœlestis doctrinæ mysteriis inhiare, quamvis pauci hujus mystæ ijs animum attendere soleant, adeo vero pro-

ro prolixe & subobscure hæc omnia hactenus tradidisti, ut facilius quivis in auri quam divinæ scripturæ amorem accenderetur. Ego vero magna cum voluptate ea omnia hactenus audivi, cum multa audiam, quorum me nulla hucusque cura habuit, prout etiam natura ad malum proniores, recte dictis factisve minus attenti sumus.

SENIOR.

Eo vero magis hicce attendere debemus, quod etiam naturale hoc opus divinæ gloriæ in imaginibus ac parabolis plenissimum sit, præter terrenarum etiam opum abundantiam. Verum intuentem hominum vitam, plerorumque tædium me capit, pauci enim digni quibus mysterium hoc reveletur, in juvenili enim ætate omnium rerum egenus, cunctis ludibrio habitus, ægre tandem à bono quodam viro susceptus, hucusque magna cura, solicitudine & variis afflictionum molestiis jactatus, vix tandem emersi, ex his vero hominum cœcitatem in spiritualibus animadvertens, Christo Salvatori aures & oculos præbeo morigeros, ardenti voto obtestans, ut & me, & alios ex mundana illa cœcitate eruat. Hujus generis & illud est, quod plerosque doctorum, divitiis abundantes videmus, alios pene omnes despicatui habere, nimia ambitione ac superbia inflatos, cum tamen in extremo illo vitæ articulo opes & ambitio illa opem nullam eis ferre possint, viresque adeo attenuentur, ut abigendis muscis vix sufficiant. Num vero ambitio illa superbia, & desidia sola causæ sunt, ob quas à Deo hanc in lucem missi sumus, fruges consumere nati? An non omnem curam & sollicitudinem eo intendere decet, quo sapientiam illam divinam acquiramus, quæ quidem à plerisque male extruditur, nec hospitio excepta prout olim ab Abrahamo, Lotho & Deipara virgine suscepta fuit, ad hos enim & divertit, & habitationem firmam in pectoribus eorum sibi præparavit. Hæc autem est spiritus Dei, imo & ipse Deus. Hinc patet, quidnam sit verbum Dei, quod in nobis habitare intendit, hoc enim est sapientia illa perfecta, non autem in iis habitat, qui superbi sunt & animo elati, & qui sapientiam non quærunt, hæc enim quos diligit quærit & investigat, pios nempe & rationi obtemperantes, quæ pietas initium est sapientiæ. Hinc diversi status humani generis constituti, & quidem tam in spiritualibus, quam corporalibus, ut sunt, Theologia, Iurisprudentia, Medicina, Mechanicæ artes, & liberales, quæ vocantur. Hac ratione

ne artes omnes manuariæ per septem illas ad ordinem bonum & justum reductæ sunt, bonum à malo separatum, veritas à mendacio discernitur. Dei namque voluntas est, ut malo a bono separato lumen verum in nobis fulgeat, cum post lapsum illum Adami primi per iram & astutiam dæmonis omnia subversa & turbara fuere, novusque Adamus nos tanquam Evam illam regeneratam ab omni labe separat, bonum à malo discernit, vitam & mundum novum reducit per semetipsum, & verbum suum sanctum, ne posthac corpus & spiritus unquam abinvicem separentur, sed firma permaneant in imagine Dei: Hæc enim est voluntas Dei, hocque modo nobiscum permanet in mundi usque finem. Verum mundo refractario cæcitatem illam & tenebras Iudaicas proponit, qui veteris illius Adami vestigiis insistit, nec eundem per fidem in S. Baptismate morti tradit & opprimit, hæc enim sacra est operatio spiritus sancti, per verbum in fide, absque verbo autem nihil est, est enim ipsum Dei verbum. Qui autem verbo non credit, cum Adamo illo in mortis tenebris hæsitat, nec spem habet vitæ æternæ, non enim absque fundamento in fide persistere potest: estque Ethnicus & hæretica pravitate insignitus, qui offendit ad lapidem angularem, à D. Ioanne præmonstratum. Deus namque pro immensa sua misericordia quam plurima media nobis proposuit, per quæ juxta voluntatem ejus à plurimis tentationibus & malis præservaremur, & vitare possemus spiritum maledicum & doctrinam perversam, animæ pariter ac corporis subversionem procurantem. Officium magistratus politici huc quoque accedit, per quod magistratus malorum vim & audaciam à cervicibus piorum propulsat, concordiam ac pacem procurat, fraudes ac dolos omnes propellit, & jus suum unicuique tribuit, non quidem juxta hominum affectiones & voluntatem, sed juxta justitiæ & divinæ voluntatis normam. Idem de medico, & facultate medica sentiendum, qui omnis generis morbos & infirmitates abigit, propulsat. Spiritus enim ille malignus omnis generis mala, tentationes & afflictiones humano generi immittit, ut sunt fraudes, malitia, inimicitiæ, odia, mendacia, adversitates, calumniæ, inopia, persecutiones, inconstantia, & aliæ tentationum variæ species, contra fidem, charitatem & spem militantes, prout etiam in Apostolis Iaanne, Petro & Iacobo videre licet, qui dum Christus salvator captivus ex horto abduceretur, humanæ fragilitatis & inconstantiæ exemplum manifestum præbebant. Verbum

bum igitur divinum summo studio sectandum, & animis infigendum, sacramentorumque sigillo confirmandum est, quo sub excessum nostrum ex hac vita fidem nostram obsignemus, & contra vim portarum inferorum in vitam æternam ingrediamur. Hæc vero, quæ prolixe adeo à me dicta sunt, ne tædio te afficiant, quin exemplo Tobiæ curam mundanarum opum abjicias, contentus necessario quotidiano victu, spem omnem in Deum reclines, pauperibus eleemosynas distribuas, reliquorum omnium soli Deo cura relicta. Verum quo dictorum enodationem & intelligentiam plenius assequaris, munus hocce tibi offero, per quod dicta plenius & uberius declarabuntur tibi, & consequaris stipendium & thesaurum largissimum, quo in novitate vitæ & assiduitate studiorum ad proximi utilitatem & Divini nominis gloriam felicius progrediaris. Hic vere talis est thesaurus, (si modo Deo adjutore ejus cognitionem perceperis,) qui in nullis doctorum libris, nec unguentariorum thecis obvius habetur, absconditus præ oculis usurariorum, fœneratorum & Euclionum, nec ab ullo homine prætio ullo comparari potest, hæc enim est aqua nostra & ignis, bonis in utilitatem & emolumentum, malis vero in perniciem cedens manifestam, quandocunq; mali eo abusi fuerint ad voluptates mundanas, & desidiam, non enim homines mundani ea amplectuntur, quæ magno labore quæri solent. Si igitur humilis, patiens, modestus & placido animo fueris, thesaurum hunc veræ tranquillitatis & opulentiæ assequeris, & Deo ac proximo utiliter inservire poteris. Primum autem omnium Ægyptium illum sacerdotem & Regem Hermetem, ejusque tabulam Smaragdinam tibi proponam, ei comites F. Basilii, comitis Bernhardi, scripta Theophrasti, tincturam Physicorum adjungam, si modo prius, quæ tua de hoc sit sententia, apertius declaraveris.

ADOLPHVS.

En tandem desiderij mei colophon, quem tanta aviditate & ardore hactenus expectavi: Ego vero sancte polliceor, me thesauro hoc ad utilitatem & emolumentum proximi, & divini nominis gloriam usurum, & communicaturum esse, actionesq; meas omnes eum in finem instituturũ, ut aliis ex usu quod fiet, monstrem, nec animus meus spiritusve vitiis aut flagitiis contaminatus, aliis scandalo cedat, quantum quidem in hacce humanæ carnis fragilitate fieri unquam poterit.

SENI-

SENIOR.

Hoc tibi persuasum habeas, etiam illum misericordiç opera exercere commodè posse, qui mediocri opum affluentia gaudet, & quidem beneficentia ex tenui opum rivo profecta Deo impensius probatur. Verum enimvero cum animi tui candorem satis perspexisse mihi videar, sub finem nostri hujus colloquii mysterium hoc Parabolarum tegumento involutum tibi trado. Tuum verò erit, lectioni prædictorum, cæterorumque qui huius mysterii arcana reserarunt, attentiori studio invigilare, præsentem verò commentatiunculam in tui usum à me conscriptam maximopere observes, cæterorum curam Deo Opt. Max. committe.

ADOLPHUS.

Equidem, venerande senex pro munere adeo pretioso & institutione quam hactenus ex te percepi, fideli, gratias habeo tibi immensas, & quantas animo concipere possum, sanctè interim promittens, me diligenti lectione in succum sanguineum tradita conversurum: Dei verò opem ardentibus votis implorabo, & vitæ actiones omnes ita instituam, ut virtutum exemplum aliis præbeam, omnia verò studia mea, & operam tuis commodis dico, consecro, offero.

SENIOR.

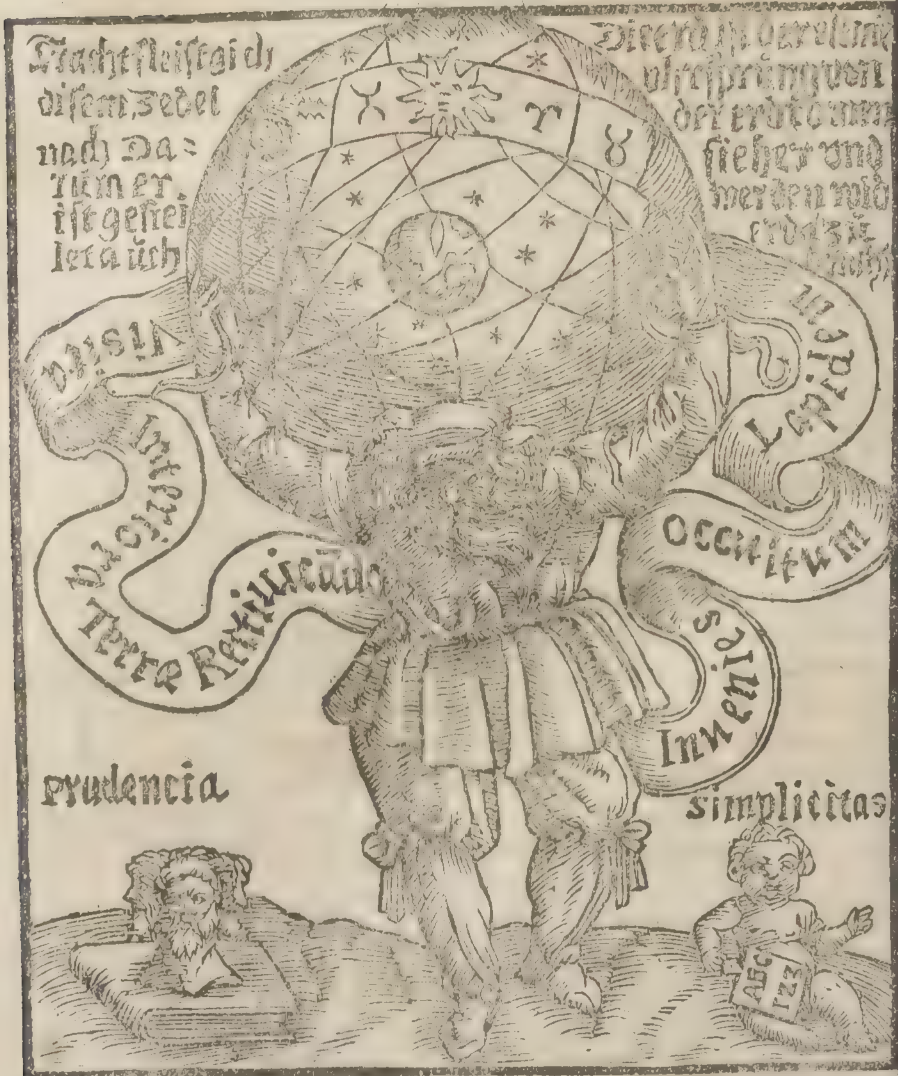
Vtinam verò hæc omnia Dei benignitate adjuvante ita fiant: Quod si verò Deus Opt. Max. huius mysterii cognitionem tibi largitus fuerit, gratus esto, soli Deo laudem & gloriam referens, juxta dictum illud Jeremiæ 9. Sapiens non glorietur in sapientia sua, nec fortis fortitudine, nec dives divitiis suis fidat: qui verò gloriatur, in hoc solo glorietur, quod cognovit, quod ego sum Dominus, misericors & justus, inquit Dominus, Deus tuus.

AMEN.

Finis primæ partis.

PARS ALTERA

AVRELIAE OCCVLTAE PHILOSOPHORUM.

EN cœlum terramque humeris meis porto, eaque fundamentaliter & exactè observo, ac perscrutor, primum quidem prudens, post simplex existens, donec mercedem debitam reporto.

Ars

ARs hæc & mysterium nulli remotis adeo repagulis & apertius traditur, quàm in parabolis, quæ quidem exactè considerandæ, & trutinandæ sunt, præterquam quod etjam aliorum Philosophorum libri & commentationes sunt cognoscendæ. Ad hanc autem nostram artem penitus assequendam labor & studium exiguum, sumptus, & instrumenta pauca & exigua requiruntur, potest enim ars hæc vel horis duodecim addisci, & octidui spatio in opus ac effectum deduci, cum proprium in se principium habeat, licet in aliis artibus vel sex septemve annorum curriculum requiratur, quo illæ effectum consequantur. Nonnulli tamen vel triginta, vel quadraginta annorum spatia magnis sumptibus confecerunt, finem huius magisterii nunquam assequuti: Artifices autem quibus finis cognitus & perspectus est, abscondere & tegere summa ope hoc artificium conantur, quod quidem mundi huius asseclæ mirari solent. Verùm hæc omnia in Dei misericordia posita sunt, & ad opus hoc nostrum tantummodo Aroth & ignis requiritur, quod nihil aliud est, quàm lavare, coquere, solvere, putrificare, coagulare & fixare: hæcque omnia à paupere pariter ac egeno, & divite præstari possunt, nec etiam opus est, ut memoriæ conservandæ causa literis hoc artificium tradatur, sed vel ipsa viva vocis traditione cognosci possunt. Ego verò planius & dilucidius hæcce tibi declarare nequeo, ob vim quorundam injustam, sed hoc saltem dico & præcipio: ad hoc artificium adhibe aquam lunarem, sive aquam argenti, in qua radii solis conjuncti sunt: Hæcque operatio verè mulieribus, ut veteres dicebant, convenit, licet tot ac tanta volumina de ea à variis conscripta habeantur, tantusque numerus plebejorum juxtà ac magnatum magnis sumptibus & laboribus investigent, vano scilicet & frustraneo labore, natura enim repagulum intus obduxit. Post hæc parabolæ quædam cum tabula smaragdina Hermetis Philosophi præstantissimi, tibi ad majorem & pleniorem cognitionem proponuntur.

VERBA HERMETIS IN Pœmandro.

Hermetis Trismegisti Pœmander.

CVm aliquando cogitarem circa entia, & elevata mente, valde sopitis mei corporis sensibus, veluti qui somno sunt gravati ex cibi satietate, vel corporis labore, visus sum

videre quendam permagnum mensura indefinita, vocare meum nomen, & mihi dicere. Quid vis audire & inspicere? Et quid mente concipiens, discere & cognoscere? Ajo ego, tu vero quis es? Ego equidem, inquit, sum Pœmander, Mens eius qui dominus est. Novi quid velis. Et tecum sum ubique. Dico ego, discere volo entia, & intelligere eorum naturam, & cognoscere Deum. Quomodo? Dixi, audire volo. Inquit. me rursus habe mente tua, quæcunque vis discere, ego te docebo. Cum hoc dixisset, mutatus est forma. Et illico cuncta mihi aperta sunt momento.

TABVLA SMARAGDINA HERMETIS.

VERBA SECRETORUM Hermetis.

VErum hoc est, & ab omni mendaciorum involucro remotum, quodcunque inferius est, simile est eius quod est

superius, per hoc acquiruntur & perficiuntur mirabilia operis, unius

ris, unius rei. Quemadmodum etiam omnia ex uno fiunt, per considerationem unius. Ita omnia ex uno hoc facta sunt per conjunctionem. Pater eius sol est, mater luna, ventus in utero gestavit, nutrix eius est terra, mater omnis perfectionis. Potētia ei' perfecta est. Si mutatur in terrā, terrā ab igne separato, subtile & tenue à grosso, & crasso, & quidē prudenter cū modestia & sapientia. In cœlum hoc à terra ascēdit, & à cœlo rursus in terram descendit, & potentiam ac efficaciā superiorum & inferiorum recipit. Hoc modo acquires gloriā totius mundi: Propulsabis igitur tenebras omnes & cæcitatē, hæc enim fortitudo omni alii fortitudini & potentiæ palmā præripiens: omnia namque subtilia & crassa duraque penetrare ac subigere potest. Hoc modo mundus hic cōditus est, & hinc cōjunctiones eius mirabiles, & effectus mirandi, cum hæc via sit, per quam hæc mira efficiātur, & propter hæc Hermetis Trismegisti nomine me appellarunt, cum habeam partes tres sapientiæ & Philosophiæ universi mundi, consummatum est verbum meum, quod dixi de opere solari.

Hoc dictum palmarium est & omnibus aliis de hac materia prolatis palmam præripiens, totius artis mysteria in sese continens, prout etiam Theophrastus de hac arte sequentia tradidit. Summa dictorū in hoc consistit, recipe lunam è firmamento, mutato eam superiori loco in aquam, & in terram conjicito, & tunc miraculū toto orbi admirandū perpetrabis. Si verò operationem ad finem perduxeris, & è principatu in terram cribratam conjeceris, quæ in arte nostra terræ lutosæ comparatur, purga & libera ab ea illā, tunc enim longe splēdidiore radio fulgebit. Si verò subtristem, & mutatam eam videris, in balneo venustatis eam lavato, & vestimento fulgoris permanentis, & terra cruda qua mirificè gaudet, orna, & in eo vestitu permaneat ad tempus ipsi congruū, tunc enim perpetuò in eo permaneat, quo etiam juxta libitum ei vincula injicere possis. Hoc est mysterium universæ Lunæ, quod si assecutus fueris, omnia arcana artis tibi revelabuntur.

SYMBOLUM F. BASILII Valentini.

LApis est minimè omnium preciosus, ex quo ignis fugitivus extrahitur, ex hoc autem igne lapis ipse est constructus, colore candido & rubro, nec tamen lapis est. In hoc lapide natura operatur & fontem limpidū producit qui patrem suum fixatum aquis suffocat, & absorbet, donec anima ei tandem reddatur, & mater fugitiva in regno similis fiat.

Hic etiam lapis potentiam, ac vires magnas acquirit, solem ætate præcedit, matre fugitiva per Vulcanum præparata, & patre per spiritum progenito. Anima pariter, corpus ac spiritus in duobus consistunt, ex quibus omnia: ex uno hæc, & unum est, fixum & fugitivum conjungens. Hæc duo sunt, & tria, & unum, quod si horum cognitio te lateat, artis effectu frustrabere. Adamus in balneo sistitur, in quo Venus similem sibi reperit, hoc verò balneum ab antiquo illo Dracone, cum vires ac potentiam suam amiserat, præparatum fuit. Hoc verò nihil est aliud, inquit Philosophus, quàm duplex Mercurius. In hoc nomen eius latet, quod omni diligentia, & assiduo labore quærendum.

EXITUS ACTA PROBAT.

SYMBOLVM NOVUM.

DEa sum, venustate & claritate generis insignis, nata ex æquore nostro proprio, terram universam ambiente, & semper mobili, ex uberibus meis lac & sanguinem profundo, hæc duo coque, donec in aurum & argentum convertantur: Omnibus autem aliis longè antecellens, possessori mercedem largam refero.

O fun-

O Fundamentum præstantissimum, ex quo omnia in hisce terris prognata sunt, venenum licet sis primo aspectu, aquilæ fugitivæ nomine ornatum! Prima materia, & benedictionis divinæ semen, candidum & rubrum, in cuius corpore siccitas & pluviæ latent, quæ tamen impiis abscondita sunt, propter ornatum & vestem virginalem, in toto terrarum orbe dispersum Parẽtes tui sunt Sol & Luna, in te operantur etiam aqua & vinum, aurum pariter & argentum in terra, ut lætetur homo mortalis. Hoc modo Deus ter Opt. Max. benedictionem suam & sapientiam cum imbre & solis radiis largitur, ad laudem nominis sui sempiternam. Verum, ô homo hîc adverte, quænam Deus per hoc tibi largiatur. Excrucia aquilam, donec lachrymas effundat, & Leo debilitetur, ac mortem lachrymando oppetat. Huius sanguis thesaur⁹ est terrenus, cum lachrymis aquilæ cõjunctus. Hæc verò animalia invicem deglutire & occidere, mutuoq; amore sese prosequi solent, & proprietatem ac naturam Salamãdræ induunt. Si verò in igne illæsus permanserit, summas ægritudines hominum, bestiarum & metallorum absumit.

POstquam verò antiqui illi Philosophi signum hoc cognoverunt, in hoc mysterio, centrum arboris mediæ in Paradiso terrestri summo studio indagarunt, per portas quinq; litigiosas intrantes. Prima harum fuit, cognitio veræ materiæ, in hac enim prima & atrox pugna oritur, secũda est præparatio, juxta quã materia præparanda est, ut favillas aquilæ & leonis sanguinem inveniret, sub hanc portam acris pugna exoritur, acquiritur enim aqua & sanguis, & corpus spirituale lucidum, tertia porta ignis est, ad maturitatem conducens, quarta multiplicatio & augmentatio, in hac pondus necessariò requiritur, quinta & ultima porta est, projectio in metallum. Gloriosus autem, prædives & sublimis ille est, qui quartam portam occupat, universalem enim medicinam omniũ morborũ acquirit, hæc est character ille magnus libri naturæ, ex quo Alphabetũ totũ oritur: Quinta verò metallis solũ inservit. Hoc mysteriũ ab ipsis mũdi incunabulis & Adami creatione existens, omniũ antiquissimũ est, & sciẽtia à Deo Opt. Max. naturæ per verbũ inspiratũ, potentia mirabilis, & ignis vitæ benedictus, carbunculus pellucidus, aurũ rubrũ, & benedictio huius vitæ divina, verũ propter hominũ malitiã hoc naturæ mysteriũ paucis datur, licet toti mundo præ oculis quotidie versetur, & vivat, ut ex sequenti parabola patet.

MATERIA PRIMA.

DRaco ego ſum venenatus, ubiq; præſens, & minimo precio comparandus, illud ſuper quo acquieſco, & quod ſupra me requieſcit, in me ipſo deprehendet qui rite inveſtigaverit. Aqua mea & ignis deſtruunt, & componunt, ex corpore meo viridem & rubrum leonem extrahes; quod ſi me exacte non noveris, ſenſus quinque igne meo abſumis. Venenum præcox è naribus meis egreditur, quod quam plurimis exitium attulit. Craſſum itaque à ſubtili artificioſe ſeparato, niſi extrema paupertate gaudeas. Vires maſculorum pariter ac fœminarum, quin & cœlorum ac terræ tibi largior. Animoſe vero & magnanimiter artis meæ myſteria tractanda ſunt, ſi modo vim ignis me ſuperare deſideras, in quo negotio quam plurimi & rei & laborum jacturam fecere. Ovum ego ſum naturæ ſapientibus ſolis notum, qui pii & modeſti microcoſmum ex me progenerant, hominibus quidem à Deo Opt. Max. præparatum, licet pauciſſimis (quam plurimis etſi fruſtra deſiderantibus) datum: ut pauperibus ex theſauro meo benefaciant, nec animum auro perituro addicāt. Mercurii nomine à Philoſophis dicor, maritus meus aurum eſt, (Philoſophicum) Draco antiquus, ubique terrarum præſens ſum, pater, materque, juvenis ac ſenex, fortiſſimum & debile, mors & refectio, viſibilis & inviſibilis, durum, molle, in terram deſcendens, & ad cœlum adſcendens, ſummum & infimum, leviſſimum & graviſſimum, in me naturæ ordo ſæpe invertitur, in colore, numero, pondere, & menſura naturale lumen continens, obſcurus & lucidus, ex cœlo & terra progrediens, notus & nihil omnino exiſtens, colores omnes in me elucent, & metalla omnia per ſolis radios: Carbunculus ſolaris, terra nobiliſſima clarificata, per quam cuprum, ferrum, ſtannum, plumbumve in aurum trāsmutare poteris.

OPERATIO PHILOSOPHICI *Myſterii.*

SEnex ego debilis & infirmus, cognomine Draco, caveæ incluſus eam ob cauſſam ſum, ut regia corona redimar, & familiam meam divitiis locupletem, ſervus fugitivus nunc primum exiſtens, poſt hæc vero omnes regni theſauros poſſidebimus, gladius igneus magnis tormentis me afficit, mors autem carnem & oſſa mea infringit, donec tranſeant ſeptimanæ ſex, utinam vero inimicos ſuperare queam! Anima mea & ſpiritus meus me derelinquunt, venenum atrox, corvo nigro aſſimilor, hæc enim malitiæ merces, in pulvere & terra cubo, utinam vero ex tribus unum fieret, ne vero ô anima & ſpiritus me derelinquas, ut diei lucem rurſus

intuear, & ex me heros ille pacis, quem universus orbis aspiciat, exoriatur: In corpore meo sulphur, sal & Mercurius reperiuntur, hæc vero rite sublimentur, distillentur, separentur, putrificentur, coagulentur, fixentur, coquantur & laventur, ut feces ac sordes detergantur.

FIGURA SECUNDA.

QVod si vero colores quamplures abigantur, & heros ille rubeus appareat, hic enim est filius ille præpotens, minimus, parem in totius mundi ambitu non habens, & viribus, ac efficacia solis lunæque præditus, omnium victor, aurum rubrum, cujus notitiam magnopere comparabis, si tamen per ignem septies purgatum fuerit, posthæc in turbam hominum & plebem producas, quæ honori, & gloriæ ipsius invidet, sed attende sequentia.

FIGV-

FIGVRA TERTIA.

VIri decem Heroem hunc ad terram prosternentes, vita exuunt, quod tamen flagitium illis remittit & condonat, cum post hæc in vitam hanc redivivus, sempiterna vita gaudet, per hunc major pars morte ejus reviviscunt, qui substantiæ ejus communicant, urbs tamen undique obsidione cingitur, quo & hi patiantur & moriantur, vel primo mox intuitu perditi. Tenebris autem Lunæ & Solis ingruentibus pastor hic occumbit, non tamen separari & dividi potest, cum terræ primæ similis non sit, hostes autem ejus morte pariter cum eo occumbent, si modo gloriæ & honoris participes fieri velint. Mera autem ex gratia Iris apparet, cum Rex his faveat, & tunc laudes & encomia hujus decantanda.

FIGURA QUARTA.

IAm demum & inimici Regis torquentur, & malitiam suam agnoscentes occumbunt omnes pariter, quin & secundo rei declarantur, & urbs eorum ab hostibus & igni obsidetur, prius quidem spiritualiter, nunc vero & corporaliter, parique exitio cum priore omnes succumbunt.

Verum heros hic tanquam Rex verus auxilium illis fert & assistit, cum jam unum tantum ii sint, & in nihilum fere redacti, propter Eclipsin illam solis, ex qua corvi nigerrimi provolantes carnem eorum omnem absumunt, & anima ac spiritu illæsis, juxta putridam carnem eorum versantur. Rex vero à putredine immundus est, & ob id anima, spiritus & corpus conjunguntur, ut ipse in iis, iique vicissim in ipso habitent. Fixum autem alterum illud fixum pariter reddit, ut ex eo proles nova candida nascatur. Verum ulterius animadverte: Colores iridos ostendunt eos veste candida nuptiali dignos esse: Quod si amicabiliter illum complexi fuerint, vestitum purpureum & aureum consequentur, & sabbatho requiescent, in quo creatori suo honorem debitum exhibebunt. Iam quidem Luna obediens prodit, die solis illucescente, & amica illa dilecta (Argentum) niveo vestitu amicta prodit. Tu vero reliqua lætus percipe.

FIGV-

FIGURA QUINTA.

IAm demum è sepulchro redivivus prodeo, & fratribus meis appareo, sponso meo me amplectente, quo etiam fratrem meũ debilem adhuc & imbecillem tingendo, cõstantem & spiritualem candidumque reddam, quin & vim & potentiam Regis revelem, qui victor me propediem subsequuturus, Soli nos similes reddet, quoniam in me resurrexit, assimilor autem mari crystallino fixo, & malitiã, imperfectionemq; fratrum meorum amare deploro, per quam à me recedentes, lapidibus & pulveri terreno conjuncti, vim omnem amittunt, terrenis inhiãtes, & cœlestia negligentes, sine remissione enim ulla lachrymas profundo, ex quibus benedictio promanat, nec vanitati & impudentiæ studium addico, prout soror mea Venus, hisce intẽta, semper lascivit. Verum & illa vestitum meum consequi poterit, quem quinq; distribuere debebam, si modo vivere mecum sustinent. Frater autem meus, sceleratus ille Mars, fraudulentus, posthabitis lachrymis & lamentationibus meis quamplurimos prosternit; & perimit innocentes, & ira radiante inflammatus, sapientiam, modestiam & pacem omnino aspernatur. Idem animus etiam fratri Saturno est, qui melancholica passione obrutus, avaritia, plurimorum salutem obvertit, hinc facies ejus subtristis. Iupiter vero clemens, coronæ regiæ adpropinquat, severus; subtimidus, & sæpiuscule inconstantiæ

ſtantiæ paſſionibus ſubjacens: prout maxima pars hominum iisdem ſubjacet, licet omnes tandem in unum congregandi & conjungendi ſint homines. Mercurius vero frater meus junior, ſenex quamvis, prudentia, concordiæ vinculum pariter abrumpit, lachrymat, ridetque affatim, cum ſalamandræ ſimilem ſeſe eſſe videt, mercenarius eſt, & mirabilium operum patrator: ſimilis ei qui per univerſum terrarum orbem diſcurrens, bonorum juxta ac malorum conſortio gaudet, & oritur. Si vero conſtantiam meam imitarentur, & Rex ille cœleſtis ſumma nobis bona largiretur. Sol autem pluviis delectatur, & poſt pluvias opes magnas & divitias largitur, quemadmodum paterfamilias uxorem ardenti armore proſequitur, rixarum & contentionum diſcordia penitus inter eos ſublata. Ita etiam argentum tingam, Rege meo in aurum figente.

FIGVRA

FIGVRA SEXTA.

HOstes inimicosque meos universos insigni nunc claritate fulgens, devici. Ex uno multi, & ex multis unum, prosapia celebri oriundus, è minimo ad summum adscendo: vis omnium infima in orbe terrarum cum suprema unitur. Vnum ego sum, & multi in me, & per decem multiplicatus, tot enim vicibus amicos illos meos sex emendo, si modo in fusione promptum obsequium præstiterint, exemplo amicæ meæ Lunæ. Sex mihi sunt vestes nuptiales, & coronæ aureæ sex, quarum singulæ singulis dabuntur, ut Regibus similes, mecum regnent, aliis qui me, amoremque meum aspernati fuerant, dominantes. Per ignem enim revelabuntur, quod è terra ascendere satagunt, si nimirum læti candidi sanguinei, purpureique fuerint, divitias magnas largientes. Quemadmodum è Deo omnia, summa & infima, principium & finis. Ipse enim est A & O. ubique præsens. Philosophi nomine Azoth me ornarunt, Latinis A & Z dictus, Græcis α & ω. Hebræis את, Aleph & Thau, quæ nomina summam reddunt

A . . . { Z, ω, ת } In ignem conjectus tanquam Ira, aquam opprimo. sex vero metalla reliqua summa laude nomen meum celebrant, quoniam in regnum solis ea introduco, hinc universale vocitant, cum in purissimum aurum

aurum ea transmuto, quod quidem aurum ex aqua, igne, aëre, terra veneno ve damnum nullum unquam sentiet. Quin & morbis hominum remedium præbeo, thesaurus vere regius sum, piis solum donatus. Si vero Deus ter Opt. Max. hujus thesauri cognitionem tibi donaverit, modesto animo tecum vive, ne improborum consortio gaudens, periculum maximum & afflictionem incurras. Solent enim quam plurimi sub specioso amici titulo, saluti ac incolumitati tuæ insidias struere: Revelatio autem soli Deo debetur.

OPUS UNIVERSUM *Philosophorum.*

SEnex ille primum est principium per hermeticam artem revelatus, sulphur est, Sal, Mercurius, inferius sicut superius, astrum Solis, coloribus abundans, ignis, aer, aqua & terra ex prosapia Dianæ & Apollinis prognatus, virilis ignē & aerem, fœmineus terram & aquam denotat, pondere gravis & levis, stabilis, constans, & fugitivus: Exue hunc veste terrena, & nudum præpara, balneo calido include, calorem vaporum diebus noctibusque coquito, donec stella septemplex appareat, per sphæram circumcursitando, & in aqua suffocetur. Corvus niger prima avis, circa cadavera circumvolitat, donec columba alba progreditur, eam subsequente ave rubra. Spiritualiter igitur corvum primum extingue, ut colores omnes emergant, monoceros vero requiescit, Luna corporali existente, viam Regi præparat, argentum candidum emergit. Rex hoc subsequitur, ruber, solitarius adhuc, sed purissimus, quod si eundem cum matre ipsius per omnia regna deduxeris, pretium ejus in decuplum multiplicabitur, & fratribus suis divitias commodaque infinita præstabit.

Felix, terque quaterque beatus qui hujus artis plenariam cognitionem est assecutus.

DECLARATIO ET EXPLICATIO ADOLPHI.

POstquam Ego Adolphus ex consuetudine pariter, & animi cupiditate iter Romam versus institueram, ut artium secreta penitius indagare possem, nocte quadam diverso-

rio exclusus, virium imbecillitate coactus, & somno aggr
vatus, cum per totam diem tempestatum imbribus debilit
tus maxime fuissem, specum quandam subterraneam i
gressus sum, quarum quidem Romæ magnus numerus, or
tione itaque ad Deum Opt. Max. fusa, auxilium ejus impl
rans, jejunus & somnolentus obdormii. Ob loci vero incor
moditatem media nocte expergefactus, specus, diverso

mei, incommoda considerans, mirabilia opera Dei Opt. Ma
animo volvens, afflictionesque ac ærumnas humanas, a
tentius examinans, tandem etiam secreta illa & opus philo
sophicum exactiori lance trutinans, strepitum quendam i
specu mihi exaudire videbar, qui tamen eodem fere momen
to conticescebat, hinc magnus metus animum meum inv
sit, & anxius hærebam, num dæmonum præstigiæ, aut hom
num latrunculorum insidiæ essent, Dei itaque opem implo
rans, tandem exiguam lucem procul à me in abditis specu
video, quæ sensim aucta propius ad me accedebat, Ego vero
viribus destitutus hæsitans tandem videbam virum quen
dam

dam pellucidum, tanquam aereum, corona regia, stellis undique exornata, redimitum, dum vero attentius inspicio, omnia interiora ejus conspiciebam, cerebrum quidem tanquã aquam crystallinam, semper sese moventem instar nubis, & cor tanquam carbunculum, rubens, præter hæc videbam alia ejus intestina, pulmonem, jecur, ventriculum & vesicam, quæ omnia pura & pellucida erant instar vitri, nec tamen fel, lien cæterave intestina apparebant, ejus vero claritatem ac puritatem verbis declarare non possum, & tanquam insomnio pressus tandem exclamo, Libera me, ô Domine Deus, ab omni malo. Vir autem ille ad me accedens inquit, Adolphe, sequere me, monstrabo tibi ea, quæ præparata tibi sunt, ut è tenebris in lucem transmeare possis. Ego, inquam, quisnam sies, ignoro, spiritus Domini cœli ac terrarum me regat: ille vero, sequere me, ait, cum enim & me & dominum meum diligas, reciproco amore à me redamaris, tu vero æternum illum Dominum summa laude celebrabis. Hisce dictis, tandem in interiora specus ingressus, omnia illa attentius considerans, video in corona illius stellam præfulgidam rubram, cujus radii totum corpus meum, & præcordia penetrabant, vestis ejus erat linea, candida, floribus versicoloribus aspersa, colore viridi interius præfulgente, præter hæc ex corde ejus ad cerebrum & vice versa vapor quidam semper mobilis ascendebat. Tandem vero manu parietem fragore magno concutit, & oculis meis sese subducit, hinc rursus magnæ tenebræ, & solicitudo metusque animum meum occupant, exoriente vero sole, accenso cereo interiora specus perscrutando parietem concussum video, arcam plumbeam reperio, quam cum reserassem, librum video in cujus foliis fagineis figura parabolica de veteri Adamo annotata erat, ego vero diurna nocturnaque versabam hanc manu, donec tandem per unicam vocem arcanum illud mihi revelaretur, ex quo mirabilia multa penitus cognovi. In Meridiem perspiciebam, in qua calidi illi Leones, & in loca Polis subdita in Septentrione, in quibus ursi vagantur, summa vero laude nomen Domini decantabam, & cognoscebam mysterium obsignati illius libri naturæ, quod arcanum etiam prout antea additum fuerat hoc loco apponam.

SYMBOLUM SATURNI.

Adamus senectute confectus, cum conjuge legem prævaricatus, maledictionis sententiam in sese derivarat,

metu igitur ambo consternati, fugam capessentes, in vepreis se abdiderunt, & pudore ac verecundia ob nuditatem corporum moti, extremam quoque mortem obiissent, nisi Dei Opt. Max. creatoris misericordia, in pristinum perfectionis statum futurum reducti fuissent, liberos enim imperfectos generabant, antequam renovarentur. Verum cum horti illius possessione semetipsos indignos reddidissent, & toti alias orbi revelandi essent, radio ignito ex horto illo delitiarum

ejecti fuerunt. Quamvis vero hortus ille delitiis & amœnitate abundaret, Adamus nihilominus cum conjuge multis parasangis illum excedebat. Cum vero ex eo ejicerentur, Eva muliebri inconstantia mota prior abscendebat, Adamo, viro constante & magnanimo cedere nolente, donec tandem post plagas sex acceptas, cederet loco, Eva vero è singulis plagis dimanantem sanguinem ejus recipiebat, & custodiebat, cumque pari vi magnetica è horto extrahebat, defessus namque vires pristinas recuperare nequibat, donec ambo in eodem balneo loti, unctique ob mutuum amorem simul mortem oppeterent, rursus tamen in unum resurgerent, & post

post mortem filium supremæ essentiæ progenerarent. Filius vero ille pariter mortem oppetens, revixit, ut omnia penetraret, & multiplicandus venit per decem, fratres enim imperfecti & debiles, eum oppugnant, nisi enim hoc fieret, labor omnis inanis & frustraneus esset: posthæc vero omnes pariter cum eo morte occumbunt, resurgentes tandem & regnantes una cum eo, fulgentes & radiantes tanquam Sol terrarum. Voluntas enim eorum Regi obediens, hinc divitias sempiternas adepti, decies, centies, & millies numerabantur. Soli Deo, à quo sapientia omnis, honor & gloria.

Amen in Mercurio qui pedibus licet carens decurrit aqua, manus non tingens, & metallice universaliter operatur.

FINIS.

ADMODVM REVEREN-DO ET NOBILISSIMO DN. WOLF-gango ab Heuſſenſtam: Cathedralis Eccleſiæ Mo-guntinæ Canonico: & Nobilis Capituli Di-vi Albani ibidem Decano digniſſimo: Patrono ſuo gratioſo.

NOn omnis veluti nobis fert omnia tellus;
Sed quævis proprio munere terra viget:
Sic homines etiam non omnia poſſumus omnes
Sed quivis propriis dotibus auctus ovat.
Huic, Superûm nutu, Fortuna arridet amica:
Corporis hic, Animi poſſidet alter opes.
Rarus homo in terris, cui præſtent omnia Divi;
Quem cumulent unum pluraq;, rarus homo.
Qualis es, Aonidum decus, HEUSSENTAME, *ſororum,*
Quem mentis, ſortis, corporis, ornat honos.
Qui, licèt antiquo Proavûm ſis ſtemmate cretus,
Mente tamen ſuperas nobiliore genus.
In te certat enim virtus Heroica, linguæ
Gratia, & Ingenij, Judicijq; lepos.
Hunc felix cœlo Maguntia tollit honorem,
Quæq; auguſta tuos Auſtria jactat avos.
Tempus erit, nomenq; tuum, laudesq; canendi,
Condo quod, hiſtoriæ, mî modò ſurgat opus.
Interea læto præſentes ſuſcipe vultu,
Quas tibi, ne pereant, offero relliquias.

Hieronymus Megiſerus, P. Co. Cæſa-rius, & Sereniſs. Auſtriæ Archidd. Hiſtoriographus.

VITA

VITA ARNALDI DE VILLA NOVA.

ARnaldus Villanovanus, Philosophus insignis & Medicus excellens, & si cultus literarum accessisset humaniorum, etiam antiquis conferẽdus: fuit natione Gallus, ut testatur Symphorianus Campegius. Natus est enim in Provincia Narbonensi, in oppido quodam, appellato Villa Nova, circa annum Christi 1300. eo ferè tempore, quo Petrus Aponensis, dictus Conciliator, & Raymundus Lullius claruerunt. Reliquit multa opera in Theologia & Philosophia, plura autem in arte Medica. In Alchimia tantus fuit Artifex, ut Raymundi Lullij in ea arte Magister exstiterit, & laminas quoq; fecerit aureas, non cedentes perfectissimo auro. Secreta enim naturæ adeò rimatus est, ut altiùs post ipsius ætatem ferè nemo penetraverit. Vnde à Rege Siciliæ Friderico in magno habitus est honore: à quo, cùm ad Rom. Pontificem sanandum esset missus, in eo tandem itinere diem obijt, & Genuæ fuit sepultus. Opera Arnaldi Chimica, quæ ad nostram ætatem pervenêre, hæc ferè sunt: Rosarius Philosophorum: Lumen novum: Flos Florum: & Speculum Alchimiæ: quorum hoc postremum nunquam antè in lucem fuit editum.

SPECULUM ALCHIMIÆ,

ARNOLDI DE VILLA NOVA,

UT ad perfectam ſcientiam pervenire poſſimus, primùm oportet ſcire, quòd tres Lapides, & tres Sales ſunt: è quib. totum noſtrum conſiſtit magiſterium, videlicet mineralis, plantalis & animalis. Sunt item tres aquæ: ſcilicet, Mercurii, Solis & Lunæ. & Mercurius eſt minera; Luna planta: quia nō recipit niſi duas virtutes, nimirum albedinem & conſtrictionem; Et Sol eſt animal, quia recipit tria, ſcilicet, albedinem, conſtrictionem & rubedinem. Quapropter Sol vocatur animal magnum: & Sal & argentū fit de eo: & Luna vocatur planta, & Sal alchali fit de ea: & Mercurius vocatur lapis mineralis, & fit Sal minerale de eo; id eſt, Sal commune Scias igitur, Cariſſime Fili, quòd iſta ſciētia nihil aliud eſt, quàm perfecta inſpiratio Dei: quia totum magiſterium ex una ſola re conſiſtit; & ita tibi oſtendemus per dicta Philoſophorum: Et ſimiliter, ſecundùm quod nos vidimus & tetigimus cum magnis laboribus, & cum magna induſtria, illam ſolam rem cognovimus perfectam eſſe, ad album & ad rubeum. Et nullam aliam rem invenire potuimus, ubi conſiſteret perfectio, quantum ad veram transmutationem corporum, vel perfectam præparationem, & quam non contingeret ex toto corrumpi & denigrari penitus. Sed illam ſolam perfectam invenimus, quę poſtquam per noſtrum magiſterium eſt ad veram fuſionem deducta: omnia quæ tangit, ducit ad veriſſimum complementum, ſine aliqua diminutione, ſecundum quod materia fuit præparata; quia quādo perfecta eſt ad album, adhuc non eſt completa, quantum ad veram perfectionem. Ducit tamen omnia, quæ tangit in complemento Lunari: ſed quia Luna non eſt omninò perfecta, in omni judicio, dicimus, quod medicina quando præparata eſt ad album, non eſt perfecta in veriſſimo complemento: ſed quando præparata eſt ad rubeum, tunc ipſum dicimus eſſe perfectā in omni judicio: & non diverſificatur alba medicina, & medicina rubea, niſi quòd hujus generis medicinæ præparationi non adurentis fit additamentū ſulphuris noſtri, per modum figentem, & calcinantem cum aſtutiæ induſtria: & cū multa reiteratione adminiſtranti perfectè, atq; per modū

ſolutionis

ſolutionis multiplicem, quouſque munda fiat. Et ſcias, quod iſta adminiſtratio per ſublimationem perficitur: ut in hoc libro noſtro ſatis apertè monſtrabimus. Et quia multi ſunt deceptores, per univerſum mundum euntes, decipientes homines: quia & ipſi imaginibus ſuis ſunt decepti: & ideo, ut tales noſcantur, hanc ſcientiam noſtram aptè & clarè omnibus intelligentibus facere volumus.

Vnde, qui non habent ingenium naturale, & animam perſcrutantē ſubtiliter, & principia naturalia, & naturę fundamēta & artificia: quæ conſequi naturam poſſunt in ſuæ actionis proprietatibus: non invenient huius pretioſæ ſcientiæ radicē verā. Quapropter invenimus multos habere animam facilē, opinantem phantaſiam quamlibet: & quando verū inveniſſe credunt, eſt totum phantaſticū, & à principiis naturalib. ſemotū. Sed vide, quid dicat Magiſtrorū Magiſter: *Eſt lapis unus, medicina una, in qua totū magiſteriū conſiſtit, cui non addimus rem extraneā aliquam, nec minuimus: niſi quia in præparatione ſuperflua removemus. Sapientes aūt multa nomina nominaverunt: ut vos, qui non eſtis de filiis philoſophorū non intelligatis, quod ſit res una: imò ex diverſis rebus conficiatur*: ſcil. ex 4. elementis. Et hoc totum eſt verū: quia lapis noſter ex diverſis rebus conficitur: i.e. ex 4. elementis, vel ex 4. ſubſtantiis. Prima ſubſtantia eſt calida & humida: ſecunda calida & ſicca: tertia frigida & ſicca, quarta frigida & humida. Et hoc totū eſt in lapide noſtro: & ex rebus iſtis omnes res huius mundi fuerunt creatæ per potentiā DEI. Et quia lapis noſter habet in ſe, & continet in ſe omnes iſtas qualitates: propter hoc Philoſophi omnia nomina huius mundi lapidi noſtro tribuerunt: & ſecundū intētiones eorū diverſas operationes poſuerūt, & in diverſis rebus, & ſecundū eorū intellectū eū dixerunt. Quare, cariſſimi filii, eorū intentio fuit perfecta, & clara intelligentibus: è cōtrario verò contrariis. Vnde dicit Magiſter Magiſtrorum Geber, in ultimo cap. de perfectione: *Quoniam nobis ſolis artem per nos ſolos inveſtigatam tradidimus, & non aliis, veriſſimam tamē & omninò certā: & etiam ſolum prudentes ad artē elicimus.* Quamobrē Philoſophi non ſcripſerunt libros ſuos, niſi filiis eorū: & filios eorū voco illos, qui perfectè dicta eorū intelligunt. Sed pauci ſunt, qui bene intelligunt: quia intentio ſecundùm literā nihil prodeſt: & operari ſecundū intentionē literarū, eſt divitiarū diſſipatio. Ideo Geber ait: *Si in operando ſcientiam æs veſtrum amiſeritis, nos non iniquè corrodatis, neq; blaſphemias inferatis, ſed veſtræ imputetis ignorantiæ, & temeritati.* Nunc autem ad cognitionē lapidis tranſeamus. Dico igitur, quod ſcientia

Geber Magiſtrorum Magiſter.

Lapis Philoſ. ex quibus conſtet.

Lapidi cur tot nomina tribuantur.

vera ex una sola re fieri consuevit: nec aliquid sibi addunt, vel minuunt: & vocatur illa res Adrop, vel Lapis altior huius mundi. Et, per Deum, suũ propriũ determinavi, quod Philosophi facere noluerunt. DISC. O bone Magister, obsecro te, ut apertiùs explanationẽ mihi non taceas: & in quo loco invenitur, & num vilis sit, an verò cara, veritatem dicas. MAGISTER. Nonne dixi tibi, fili sapientiæ, quòd ex una sola re, sine aliquo adjũcto, totũ magisteriũ perficitur. Tu quæris, in quo loco inveniri possit: & libenter tibi dicã. In duobus montibus invenitur: & si perfectissimè invenire desideras, ascende in montẽ altiorẽ huius mundi: quia ibi lapis noster est absconditus: & scias, quòd in alio loco non invenitur. Quæsisti, vilis ne sit, an cara. Ego aũt dico tibi, quod eam pauperes & divites habere possunt, & in viis projicitur: & certissimè scias, quòd omnis res, quę emitur magno pretio, in huius operis artificio mendax est, & inutilis invenitur. DISC. Paulò antè dixisti, quòd si volebã perfectè invenire Lapidẽ, quod ascendissem in montẽ altiorẽ huius mundi: quia ibi Lapis noster erat absconditus, quẽ argentũ vivũ vocasti. Ego nunquã audivi, quòd arg. vivũ in montibus inveniretur. Imò in cavernis terræ subtus terrã invenitur: & hoc à multis expertũ est. Vnde miror, quòd ita dixisti MAGIST. Video, quod mea dicta, Fili, non intelligis. Scias aũt, quod Philosophi non dixerunt, neq; intellexerunt, quòd arg vivum vulgare sit lapis eorũ, non est enim hoc credere, nisi vanum. Vnde vide, quid dicat Magister Magistrorũ Geber, in cap. de principiis nostri magisterii. Sic enim dicit. *Consideratio verò rei, quæ perficit, est consideratio electionis puræ substantiæ arg. vivi. Est enim Medicina, quæ ex materia arg. vivi sum. sit originem. Non est aũt ista materia arg. vivi in sua natura, neque in tota substantia sua, sed fuit pars illius. Non est autem nunc Lapis noster, sicut est: sed cùm factus est pars eius, ipse enim illustrat, & ab adustione conservat: quod perfectionis significatio est.* Ergo arg. vivum Philosophorum non est tale, quale invenitur in cavernis terræ, & propter hoc multi sunt decepti, in operando illud arg. vivum. Nos verò non nominamus arg. vivum, sed fugitivum: quia semper in igne fugit, nisi cũ argen. vivo nostro constringatur. Et quando cum eo unitur, quiescit in igne, amicabiliter eo gaudens. Gaudet enim natura sua, & nõ extranea. Propterea dixit Geber, qui fuit Magister Magistrorũ. Et nota verbum. *Cui non addimus rem extraneam aliquam: imò quod est superfluum removemus*: & sic sufficit intelligenti. Dico ergo, quod tota scientia in una sola re consistit, sicut jam docuimus. Hoc aũt dico, secundũ nostrũ intel-

Lapis Philos. ubi inveniatur.

Lapis Philos. quale sit Argentum vivũ.

Scientia hæc in una sola re consistit.

Intellectum,ista sola res facit totã perfectionẽ,quando præparata est per nostrũ magisteriũ, & ducit corpora imperfecta ad verissimã perfectionẽ & coagulat Mercuriũ in verissimam Lunã,& verissimũ Solẽ: secundũ quod medicina exstiterit præparata per nostrũ magisterium Et ista præparatio fit cum maximo ingenio,& cũ magna cautela:non aũt secundũ ut multi fatui putaverunt. Quare scias, fili, quòd tota perfectio consistit in regimine ignis,& ibi jacet totũ arcanũ Lapis noster invenitur in pluribus locis: & est vilissima res: & pauci sunt qui non habeant,& nullus ipsum cognovit: & nominatur diversis nominibus: & propter hoc multi sunt decepti: Philosophi autem multis nominibus Lapidẽ nominaverunt, ut scientia magis f[illegible]isset obscura : quia quando Lapis noster positus est in [illegible]ase philosophico: & quantò magis colores innovat,tantò eia plura nom[illegible]na imposuerunt. Et propter hoc dicit Geber: *Sol[illegible]m Scientiam eam nobis scripsimus*: Fuerunt aũt similiter aliqui Philosophi,qui eam in corporib. posuerunt,& diversas habuerunt intentiones, secundũ quod vos creditis: sed secundũ nostrã intentionẽ unã solã rem, ac unã viam lineare ostenderunt. Dixerunt.n. quod ex nobiliori materia vel substantia,& ex meliori corpore Lapis philosophicus debeat elici: Et ita fuit opinio eorũ, quod perfecta materia erat in Sole & alter in Luna, alter verò in Marte: & alter in Mercurio,& alter in Iove & alter in Saturno: & alter in Venere. Nos aũt respondemus secundũ intentionẽ nostrã,quod omnes supradicti secundũ partẽ benè,& secundũ partẽ malè,secundũ verò totũ malè & pessimè intelligunt. Cùm præsertim putant Magistrũ Magistrorũ in hoc intelligere, videl. *Consideratio veræ rei,quæ perficit, est consideratio electionis puræ substãtiæ arg.vivi.* Sed ex quib. hæc substãtia arg.vivi eliciatur, quæri solet: quib respondemus, quod de his,in quib. est, elicitur. Ergo, fili, considera, & vide ubi sit ista substantia, & illã accipe,& non aliã,si venire desideras ad verũ intellectũ; quia in rerũ multitudine ars nõ perficitur:& hoc est certũ. Quare nolite operari secundum istos deceptores: ne vestra bona in his reb⁹ vanis amittatis. Vnde sapiens Geber ait: *Si in operando aliter, secundum ipsos phantasticos, bona vestra amiseritis, non propter hoc putetis, scientiam esse non veram. Quoniam si estis decepti propter vacuam intentionem, non est culpa nostra, sed vestra.* Præterea scias, carissime fili, quod ipse valde fuit obscurus: quia secundum suum librum, tota sua intentio fuit in argento vivo. Et propter hoc dixit: *Vbi magis apertè locuti fuimus, ibi magis occultè,& ubi magis occultè, ibi magis apertè:* Vadam⁹ ad illud verbum, in quo totã scientiã declaravit secundum suam inten-

,, tionem. Dixit enim in cap. de medicinis tertii ordinis: *Est ta-*
,, *men additamentum citrinantis coloris, quod à sulphure fixo mundis-*
,, *sima perficitur substantia; & est arg. vivum philosophicum: & est*
,, *huius generis medicina, quæ maximè arg. vivo & corporibus adhæ-*
ret. Ecce totum arcanū. Ergo considera illam totā rem, quæ arg. vivo & corporibus adhæret, & habebis scientiā, per Deū vivum & verum: & clarè locutus sum intelligentibus. Sunt aliqui qui putant arg viv. adhærere corporibus, & Gebrum intelligere in illo loco, in quo ait; *Cum in rebus cæteris exquirentes, non invenerimus inventione nostra rem aliquā, magis quàm arg. viv. corporum naturis amicari.* Non enim dixit, quod adhæret in corporibus: & nota sua dicta: propter hoc opus nostrū in illo impudentes, ipsum esse verè sine aliqua fallacia reperimus veram alterabiliū corporū medicinā in complemento solari vel lunari, secundum quod medicina fuerit cum vera alteratione. Hoc aūt dicimus de arg. viv. philosophico: ipsum enim solum adhæret corporibus, & nullam aliā rem invenire potuerunt philosophi antiqui, quæ corporibus adhæreret, nisi arg. viv. philosophicum. Nam arg. viv. vulgare non adhæret corporibus: imò corpora adhærent ipsi Mercurio. Et hoc est certum per experientiam; quia si jungitur arg. viv. vulgare, cum aliquo corpore arg. vivum remanet in propria natura, aut recedit, & vertitur corpus ad suam naturam. Et ideo arg. vivum vulgare non adhæret corporib⁹: & propter hoc multi sunt decepti in operando illud. Lapis enim noster, sc arg. vivum occidentale, quod prætulit se auro, vincit arg. vivū vulgare: & illud quod occidit, vivere facit. Et scias, quod arg. vivum coagulatum est pater mirabilium omnium huius magisterii, & est corpus & spiritus. Nonne audisti, quod ego posui arg. vivum inter corpora; quando dixi, sunt aliqui Philosophi, qui eum in corporibus posuerunt, sicut in sole, alter in luna, alter in Marte, alter in argent. vivo. Iam igitur satis clarè demonstravimus, quòd arg. vivum vulgare, quod invenitur, non est Lapis Philosophorum. Sed quære nostrum arg. viv. & habebis, quod desideras. DISCIPULUS. Magister: tu dicis, quòd Lapis Philosophorum, scil. arg. viv. philosophicum est corpus, & spiritus. Modò intellexi dicta tua: & non est mirum, si multi errant in operando istam scientiam, & benè cognosco totam veritatem: & benè possum nominare Magnesiam. MAGISTER. Fili carissime, veritatem dixisti: & benè nominasti suum proprium nomen, videlicet, quando Lapis in prima operatione est, quod tunc post putrefactionem vocatur Magnesia. Et quando est in putrefactione, tunc vocavére

Num arg. vivum adhæreat corporib.

Lapis Philos. est arg. vivum occidentale, Est pater omnium mirabiliū.

Arg. vivū vulgare non est Lapis Philos.

Lapis vocatur Magnesia, post putrefactionem: Saturnus in putrefactione.

cavere ipsum Philosophi antiqui Saturnum. DISCIP. Magister, rogo & deprecor, ut principium huius magisterii nos docere velis.

PRIMA DISPOSITIO SPECULI.

Accipite corpus, quod vobis superiùs demonstravi, & tabellas tenues coaptate: deinde ponite in vase nostro philosophico, & claudite benè os vasis, ut respirare non possit: & assate igne levi, donec constringatur: & ita teneatis in igne more solito, quousque tota substātia sit fixa, & quòd nihil ascendat, quod conspici possit: tunc completa erit putrefactio vera. Et sciatis, quòd hæc est prima dispositio, quæ vocatur *Sublimatio*: sicut dixit Geber. Quoniam totius operis intentionis summa est, ut summatur in capitulis notus: deinde verò cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis primi gradus: & per hoc mundetur à corrumpente impuritate: & est scilicet sublimationis perfectio: & cum ea sublimetur perfectissimè Lapis, donec in ultimā sublimationis puritatem deveniat. Vnde scias, Fili: quod in sola sublimatione completur totum magisterium. Igitur sublima subtile à spisso suaviter, cum magno ingenio, ascendit à terra in cœlum: & iterum descendit in terram: & secundum quod nostram materiam mundaveris puram vel impuram, ita invenies in fine. Nam si fuerit arg. vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum & adurens, ubi jacet tota perfectio, convertet corpus imperfectum. Et exemplum tibi dabo. Si autem fuerit arg. vivum bonæ substantiæ, & sulphur non purum & adurens, convertet ipsum in æs. Et si fuerit argentum viv. malum, porosum, immundum, terreum: & sulphur non mundum, & omnino imperfectum, fiet ex eo ferrum. Stannum autem videtur habere bonum arg. vivum: sulphur verò malum, & non bene fixum, neq; bene mixtum. Plumbum autem malum arg. vivum, & grossum, & ponderosum & terreum: sulphur etiam malum, mali saporis & fœtidi, & debilis. Vnde non bene congelatur. Vnde scias, fili, quod tota perfectio consistit in sulphure philosophico. Quia sulphur philosophicum est omnium metallorum perfectio: Sulphur verò extraneum, corruptio. Hæc est tota veritas hujus scientiæ: quæ dicti Philosophi verbis est enucleanda: eò quòd manifestè relinquatur per ipsam duplicem fore in corporibus imperfectis sulphureitatem: Vnam quidem in profunditate arg. vivi inclusam, ubi consistit tota perfectio metallorum: & ista sulphureitas fuit in principio suæ mixtionis super-

Prima dispositio; seu sublimatio.

Sulphur Philosophicum.

supereminenter: Alteram verò extraneam suæ naturæ incorruptibilem, quia ista cum labore tollitur: alterum verò tolli nullo artificiorum ingenio est possibile: quia sulphureitas combustibilis vel extranea, quæ idem sunt, calcinatione ignis deletur. Hoc autem scit, qui expertus est. Sulphureitas verò radicalis minimè, quoniam est de eorum perfectione. Nam secundum Philosophum, arg. viv. si fuerit purum, coagulabit illud, vi sulphuris philosophici in verissimum argentum: & istud est res optima, ut Alchymistæ per artificium faciant elixir ad argentum. Si verò fuerit sulphur optimum cū rubore, clarum, purum & mundum, coagulabit illud; si in eo vis igneitatis non urentis fuerit, & arg. vivum in verissimum aurum: & istud est res optima, ut ex eo fiat elixir ad aurum. Vnde scias, fili: quod Philosophus primò tradidit sulphur album, ad argentum: & postea sulphur rubeum, ad aurum: quia nihil potest fieri aurum, nisi primò fuerit argentum. Eò quòd nulla res potest ad tertium transire de primo, nisi prius fuerit in secundo. Quoniam non est transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Non ergo potest fieri de nigro ad perfectum citrinum, nisi prius fuerit album: quia citrinum ex multo albo, & paucissimo rubeo est compositum. Nec potest etiam fieri de citrino transitus ad album, nisi prius fuerit nigrum. Quoniam aurum non potest fieri argentum, nisi prius fuerit destructum, corruptum & nigrum: quia melius non potest fieri deterius, nisi per sui corruptionem. Nam corruptio unius est generatio alterius. Et ut melius possis intelligere dicta philosophorum tibi dicimus: quod qui scit aurum convertere in argentum, scit argentum convertere in aurū: quia sulphur eorum non urens, album ad argentum, per majorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum ad aurū Quoniā citrinatio nihil aliud est, quàm completa digestio, & nigredinis ablatio. Calor namque agens in humido, generat primò nigredinem: & in citrino albedinem: & in albo citrinantem: & in citrino rubedinem: & hoc quidem in decoctione plumbi: quia primò vertitur in cinerem nigrum, postea in albū, deinde in citrinum, ultimò in minium rubeū. Ecce, per Deum, quod te, fili, docui totam operationem. Et sic sulphur album & rubeum habetur tantum ex una metallorum materia ad plenum depurata, modo tamen diverso decocta & digesta. Idcirco dicit Plato, quod omni argento inest sulphur album, sicut in omni auro inest sulphur rubeum. Sed tale sulphur non reperitur super terram, ut dicit Avicenna, nisi quod in istis corporibus consistit. Et ideo ista corpora subtiliter

præpa-

præparamus, ut sulphur & argentum vivum de illa materia habeamus. Qui habet aures audiendi, audiat. DISCIP. Verè, bone Magister, ego sum deceptus in meo intellectu, secundum quod paulò antè à te audivi, quando dixisti: Accipite corpus quod vobis demonstravi, & in tabellas tenues coaptate. Ego non credebam, quod ex Lapide nostro possent fieri tabellæ. Quare ignoro quid sit Lapis: quia modò dicis, quod sulphur Philosophorum est perfecta materia. MAGISTER. Scias, fili, quod verum est totum, quod dixi: quòd Lapis noster est corpus indolabile, & insonabile: & est toxicum mortificans omnia corpora: & est plumbicum, & coagulat Venerem odore suo: & est medicina omnium corporum, tàm solutorum, quàm mortuorum, & est examinatio eorum. Intellexisti modò? Etiam apertiùs tibi dicere volo. Carmellus noster albus, septimus est in numero apud Philosophos magnos: primò Sol cum Luna, Iupiter, Mars & Venus nostra in Mercurio nostro, & Saturnus septimus, in quo sunt omnes conjuncti simul. Hic est spata, gladius, & cultellus, & incisorium super ædificium, & inimicus ad manum, & vas cum adjutorio vini: & est Lapis triangulus in esse, & quadrangulus in qualitate. DISCIP. Magister, non bene intelligo verba tua: quia tu dicis: quòd Lapis noster est toxicũ mortificãs omnia corpora: & si omnia corpora mortificat, quomodo postea potest dare vitam, ut ad ad perfectam sanitatem deveniant? MAGISTER. Scias, fili, quod Lapis noster ante nostram operationem est toxicum, sicut superiùs diximus, & occidit omnia corpora imperfecta, & destruit, & dissipat: sed per nostrum magisterium fit tyriaca, quæ omnia corpora sanat imperfecta, & omnem leprositatem & ægritudinem perfectissimè curat: & propter hoc vocatur ab antiquis Philosophis medicina perfecta, quæ dat perfectionem corporibus imperfectis, per nostrum artificium. DISCIPUL. Verè Magister, modò intelligo, quid sit Lapis, & ex quibus eliciatur. Quare rogo, ut mihi secundam dispositionem ostendas.

Quomodo Lapis Philos. sit toxicum mortificans omnia corpora.

SECUNDA DISPOSITIO SPECULI.

Accipe Laronẽ, quẽ superiùs dimisimus, benè cribratum: & si non est, ipsum cribra: & ipsum in vase Philosophiæ ad ignẽ philosophicũ pone: nõ aũt more solito, sed more Philosophorũ: & coque ipsũ leviter assando, donec tota materia sit fixa, & color eius mutetur in violaceũ. Et scias, quod antè apparebunt multi colores. Unde oportet te custodire ignem,

Secunda dispositio, seu calcinatio.

ignem, ne sit violentus, sed suavis secundũ quod decet. Ignis enim fortis destruit, & dissipat; sed ignis lentus ad sanitatem perducit, & bonam substantiam generat. Vnde certissimè scias, quod totum regimen in igne & in vase est. Quia si os vasis non est bene clausum: fumi qui sunt subtilissimi evadunt, & totum magisterium annullabitur. DISCIP. Magister, totum intelligo: sed obsecro, ut mihi dicas, quot sint dispositiones huius magisterii, & quomodo vocentur. MAGISTER. Septem sunt dispositiones huius magisterii: & prima vocatur Sublimatio, & secunda Calcinatio, & tertia Solutio, & quarta Ablutio, & quinta Ceratio, & sexta Coagulatio, & septima Fixio: & hæ sunt operationes nostræ. Fuerunt multi Philosophi, qui de ablutione dixerunt distillationem & descensionem: & ego dico, quòd isti duo modi sunt in sola ablutione. Quia quando aqua nostra in ablutione terræ ascendit in altum: dixerunt tunc distillationem: & quando descendit super terram, tunc dixerunt descensionem: & ita posuerunt novem operationes; ut scientia magis esset obscura. Fuit etiam quidam qui dixit, aqua nostra abluit sordes de terra nostra: & Sol noster est adjutor: & paullatim cum istis mutabis omnem nigredinem. DISCIP. Rogo Magister, ut istius aquæ proprium nomen mihi dicas: & si tangerem eam, num meum digitum balnearem. MAGISTER. Ista aqua vocatur aqua vitæ; & aqua serena; & aqua perpetua, & multis aliis nominibus: aqua igitur vitæ vocatur, quia dat vitam corporibus mortuis, & illuminat omnẽ rem sordidam. Aqua perpetua vocatur, quia perpetuat omnia, quæ tangit & ducit ad perfectionem: & propter hoc dicit Geber in suo libro: *Laudetur DEVS gloriosus, qui creavit illud: & illi substantiam: & substantiæ proprietates, quas non contingit ullam ex rebus in natura possidere.* Quæsivisti, si tangeres eam, num balneares tuum digitum: dico quòd non: neque quando aqua nostra facta est, potest tangi sine damno. Item, si balneares intus hominem, vel dares ei ad potandum, statim moreretur: & propter hoc multi Philosophi vocaverunt eam aquam venenosam, & aquam fœtidam: & dixerunt, quod erat toxicum: & veritatem dixerunt intelligentibus. DISCIP. Magister, video, quòd dixisti veritatem. Sed jam ad tertiam dispositionem transeamus.

Septem dispositionum nomina.

Distillatio

Descensio

Aqua vitæ & aqua perpetua.

TERTIA DISPOSITIO SPECVLI.

Tertia Dispositio & Solutio.

ACcipe Azoch, quẽ superiùs dimisimus, & vide, ut sit benè cribratum, & calcinatum: & pone ad ignem nostrũ: non aũt more solito, sed more Philosophorũ in vase philosophiæ

phiæ bene ac firmiter clauso: postea fac, ut totum solvatur, leviter assando: & cùm solutum fuerit, vocatur aqua vitæ, & & serenitas perpetua: & multis aliis nominibus. DISCIPULUS. Rogo Magister, ut mihi ostendas, quid sit Azoch. MAGISTER. Fili, Azoch est Lapis Philosophorum: & Philosophi ipsum multis nominibus nominaverunt. Coque ipsum igne levi, ita ut terra nostra bene abluatur, & in colorem cinericeum vertatur, quasi tendens ad citrinitatem, cum multis guttis rubeis: & tunc scias per rectam viam ambulasse: & hoc totum consistit in tertia dispositione. DISC. Magister, rogo te per Deum verũ, ut mihi dicas modò, quid sit Azoch. MAGIST. Azoch est rubeum in fine nostri operis, vel quasi, tendens ad rubedinem, & multi Philosophi dixerunt, quòd Azoch deberemus nominare in nostris libris Lapidem, quia abluit sordes à Latone: & Laton & Azoch sunt insimul, & nunquam separantur: imò conjuncti manẽt semper: sed propter diversitatem colorũ, qui separantur, Philosophi nominaverunt multis nominibus: & secundum quod colores variantur, & mutantur, tanta nomina imposuerũt: quia Azoch, apud Indos est aurum: & apud Hermianos est argentum: & apud Alexandrinos & Macedonenses est ferrum: apud Græcos Mercurius: apud Hebraicos, Stannum: apud Tartaros, æs: apud Arabicos, Saturnus: apud Latinos, & maximè apud Romanos, Ognividon. Sed ut nullus erret, dico quod habet unũ proprium nomen: & vulgariter ab hominibus nominatur: & quilibet cognoscit lapidem. DISCIPULUS. Sat dixisti, bone Magister. Sed ad quartam Dispositionem, si placet, transeas.

Azoch quid sit.

QVARTA DISPOSITIO SPECVLI.

ACcipe Azoch Philosophorum, & mitte ipsum in Leone nostro firmiter clauso: & dimitte in Sole nostro, scilicet, in diebus Maji: & fac, quòd totum solvatur: & cùm solutum fuerit: permitte ad Solem supradictum, donec congeletur totum in Lapidem, vel pulverem rubeum: Et tamdiu tene ipsum ad Solem prædictum, donec tota materia sit fixa: & ut nihil accendat, & cùm fixa fuerit, vocatur Zernich Philosophorum: Et Zernich Arabicè, est Auripigmentum Latinè. Propter hoc dixit Plato, quòd nisi esset virtus in eo in constringendo Mercurium, quòd nunquam perficeretur op⁹ nostrum. Vnde scias, quod Auripigmentum est clavis huius scientiæ, & multas virtutes habet: quare illud debemus honorare. DISC. Miror Magister: quòd si Auripigmentum ha-

Quarta Dispositio

Zernich Auripigmentum

bet tantam virtutem in se, quòd Philosophi nominaverunt eum tam vulgariter. MAG. Credebam fili, quòd tu intelligeres dicta Philosophorũ, & mea: sed video nunc quòd nihil intelligis: sed volo ostendere tibi veritatem: ideo attende. Certissimè scias, quòd Auripigmentũ vulgare non est nostra materia, nec intrat in toto nostro magisterio: & Philosophi intellexerunt de suo Auripigmento, & non de vulgari. Verum est quòd est bonũ ad faciendas albationes, & res Sophisticas, de quibus non curam⁹: nec aliquis bonus curare debet: quia res imperfectæ nihil valent. Iam igitur tibi sufficiẽter demõstravi, quòd Zernich, i. e. Auripigmentũ Philosophorũ nõ est Auripigmentũ vulgare: & similiter ostendi, quòd Philosophi propter diversitatem colorũ diversa nomina imponebant: sed quantũ ad eorũ intentionem unum proprium nomẽ habuerunt: sc. aurum Romanum, vel Adrop, vel Lapis superior omnium Lapidum huius mundi. DISCIP. Rogo Magister, ut me doceas jam quintam Dispositionem.

QVINTA DISPOSITIO SPECVLI.

Quinta Dispositio

ACcipe Zernich Philosophorum, quem superiùs dimisimus, & pone in Leonem viridem ad Solem nostrum, scil. in diebus Iunii: & fac, ut totum solvatur, si possibile est: & ablue terram, separando partes subtilissimas: quas cave ne fugiant, propter violentiam Solis: quia totum magisterium perderetur: quia sunt in eo aliqui venti, quos oportet custodire ne fugiant, quia si fugient, totum opus annullabitur: & sic dimitte stare in dictum Solem nostrum, donec totum figatur, & nihil ascendat: & quòd in Lapidem vel pulverem rubicundissimum vertatur. Et totum hoc fac, leniter assando: & tunc vocatur Chibrit, Ebraicè, i.e. Sulphur, Latinè: & nostrum Sulphur nunquam invenitur sine sua uxore. Et etiam dico, & juro per DEUM vivum, quod non est, nisi una sola perfectio: & una sola res quæ perficit corpora imperfecta. DISCIP. Satis dixisti: sed jam rogo, ut ad sextam Dispositionem transeas.

Chibrit, Sulphur.

SEXTA DISPOSITIO SPECVLI.

Sexta Dispositio Coagulatio.

ACcipe Chibrit Philosophorum, quem superiùs dimisimus, & cave quòd sit bene cribratum, sine aliqua difficultate: & mitte ipsum in Leone viridi: & claude bene os vasis. Deinde pone ad Solem nostrum in diebus Iulii, & sic permitte donec totum solvatur: & cùm solutum fuerit, permitte stare ad dictum Solem, donec tota materia sit fixa: & quòd

quòd nihil aſcendat, & vertatur in Lapidem album, vel quaſi tendens ad albedinem: & tunc vocatur Heutarit, Arabicè, quod eſt Latinè, Calx. Propter hoc dixit Dauſis Philoſophus, calcem erios videbis prope finem, & eris tunc ſecurus, quòd benè & perfectè feciſti tuam operationem. DISCIP. Magiſter, intellexi totum quod dixiſti. Sed dic mihi, quando Chibrit eſt in Leone ſolutum, ſi debemus ignem augmentare in eius coagulatione, vel diminuere. MAGIST. Fili, ſcias, quòd quando materia noſtra eſt ſoluta, & debemus coagulare, oportet nos calorem Solis diminuere, ut iterato meliùs ſolvatur. Et ſcias, quòd in hoc ſunt decepti multi Laborantes iſtam ſcientiam: quia facta ſolutione Lapidis coagulant cum fortiore calore Solis: & ſic in omni decoctione faciunt. Quamobrem efficitur, quòd materia induratur in fine: & dum eſt neceſſarium, non poteſt ſolvi, niſi cum magno labore: & ita vitrificatur. Idcirco ut nullus me blaſphemare poſſit: dico, quòd tota operatio in regimine ignis conſiſtit: quia, qui ſcit ignem regere, veniet ad perfectionem. Quapropter ille qui ſuam regit materiam cum lento igne, ad perfectionem ſine aliquo dubio pervenire poteſt: quia non oportet dubitare, quòd materia vitrificetur: nec quòd ſpiritus, qui eſt ſubtiliſſimus recedat. Propter hoc dixit Philoſophus, *propinquum fuge, & animalia noli fatigare: ſpiritus autem promptus eſt ad fugiendum, quoniam verberatus eſt indoctè.* O Laborantes indomiti: quare tantum cupitis calorem ignis? quia cum igne violento materia deſtruitur & vitrificatur. Propter hoc dixerunt omnes Philoſophi: *Caveatis vobis à vitrificatione: quoniam Lapidis noſtri non eſt ut vitrificetur*: quare leniter aſſate in omnibus ſuis decoctionibus, & habebitis ſcientiam: & ſi aliter feceritis, non gaudebitis de opere veſtro. Quapropter Geber totam perfectionem in ſola ſublimatione poſuit: ſed pauci ſunt, qui bene intelligant: quid ſit ſublimatio. Sublimatio nihil aliud eſt, niſi ſeparare partes ſubtiles à partibus groſſis: & hoc cum igne lento facere oportet. Nam ſi faceremus ſeparationē cum igne violento, aſcenderent partes groſſæ cum ſubtilib⁹ partib⁹: & ideo non eſſet ſublimatio, imò eſſet deſtructio. Vide quid dicat Geber in ultimo cap. *Et per ſeparationis illius modum, puriſſimam partē dividas.* Item Geber: *Quoniam intentionis ſumma non eſt, niſi ut ſumatur Lapis in capitulis notus: deinde verò cū operis inſtantia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi grad⁹: & per hoc mundetur à corrūpente impuritate:* & eſt ſc. ſublimationis perfectio: & cū ea ſine aliquo additamento, intellige verbū: *Sublimetur*

Heutarit, Calx.

De regimine ignis.

Sublimatio quid.

Lapis, donec in ultima sublimatione ad puritatẽ deveniat. Iã igitur, Fili, sufficiẽter demõstratũ est, quod sola sublimatione, & in solo igne est tota perfectio huius magisterii: ne sis ergo duræ cervicis, nec fantasticus ad intelligendũ. Ego volo, ut ita facias, quod imagineris, quomodo corpora in visceribus terræ generantur, & ex quo calore eorũ fit decoctio: & si est suavis, vel violenta. Vnde dicimus, quòd corpora metallica generantur ex 4 substantiis: videlicet, ex duabus arg. vivi, & ex duabus sulpharis. Prima est ex arg. vivo bono, puro & claro, mundo, ac etiam fixo: Secunda est, ex sulphure fixo, puro, mundo & claro: & sic generantur corpora perfecta. Corpora autem imperfecta, ex arg. vivo bono in aliqua quantitate, & arg. vivo malo & terreo in magna quantitate: & ex sulphure bono in aliqua quantitate: & ex malo, terreo & unctuoso in magna quantitate generantur: & ita generantur corpora imperfecta: secundum verò plus, secundum verò minus. Iam igitur ostendimus principium naturæ, & ex qua re generantur: & ideò potes cognoscere, ex qua caussa materia nostra debeat elici. De decoctione autẽ dico, quòd natura facit suã decoctionem planè & paulatim, & non cum violentia: quia totam decoctionem facit natura per temperatissimum calorem Solis in visceribus terræ. Calor Solis non est violentus, imò est temperatus. Vnde vide, & cogita, an tu debeas facere tuam decoctionem violentam. Et ego dico, quòd non: quia calor ignis fortior est: quàm Solis. Et propter hoc dixerũt Philosophi, *suaviter cum igne lento.* Vnde scias, quòd omnes qui operantur istam scientiam, sunt decepti in regimine ignis, plus quàm in alia re: quia nesciunt temperantiam, Multi sunt qui sciunt Lapidem, sed regimen ignis ignorant. Quapropter fili, ne sis negligens ad addiscendum regimen Solis: quia ibi jacet totum arcanum. Iam jam sufficienter diximus: sed nunc transeamus ad septimam Dispositionem.

SEPTIMA DISPOSITIO SPECVLI.

Septima Dispositio

SEptima Dispositio vocatur Saturnus, in quo conficitur totum opus. Quare primò volumus ostendere, quid sit Lapis: & secundò, quomodo eliciatur ex ipso Lapide purissima substantia: & de decoctione tertiò, cum suis caussis: & quartò de vase, qui vocatur Leo. Primò, Lapis noster vocatur Adrop, quod est Latinè, Saturnus: & secundum Trojanos Draco, vel Topum, i. e. venenum. Quapropter accipite eum Lapidem, & ponite in vase philosophiæ ad sublimandum: & cũ eo sublimetur Lapis, donec in ultima sublimatione ad puritatem

tatem deveniat: & in hac sublimatione totum opus perficitur: sicut tibi apertè demonstrabo. Nam primò efficitur putrefactio, ut purissimam substantiam & subtilissimam elicias. Secundò, fit solutio, ut materia tota solvetur in aquam: tertiò, fit etiam putrefactio; sicut dixit Morigenes Philosophus: *Nunquam fuit aliquid animatum, aut à nativitate eductum, neque crescens, nisi post putredinem, & visus permutationem.* Vnde ait sapiens: *Si putredo non fuerit, fundi aut solvi non poterit: & si solutum non fuerit, ad nihilum revertetur.* Itē Philosophus: *Corruptio unius est generatio alterius.* Quarta est ablutio, quia oportet, ut ista res putrefacta & sordida abluatur, & per ablutionem mundetur à corrumpēte impuritate. Quare scias, quòd ablutio est quasi tota perfectio huius magisterii: & multi Philosophi dixerūt de ablutione & ceratione, & bene dixerunt: quia quamdiu aqua manet super terram, tantò magis terra ceratur & abluitur: ita ut ceratio & ablutio sit quasi tota perfectio huius magisterii: & unum, & idem sunt. Quinta est Coagulatio: quia oportet, ut aqua suaviter desiccando ad Solem nostrum cum terra uniatur, & desiccetur, & coagulentur in simul, ac in Lapidem vertantur. Et si ita erit factum, perfecta erit operatio, & aliter non. Sexta est Calcinatio. Vnde scias, fili, quòd res calcinata magis est apta ad solvēdum, quàm si nō esset calcinata, & similiter magis prope ad fixionem. Vnde multi Philosophi appellaverunt calcinationem, fixionē. Intellige modò bene, si sciētiam habere desideras. Et est, ut accipias Lapidem omnibus sapientibus notum: & per separationis illius modum purissimam partē dividas, & seorsim ponas: & ecce prima dispositio. Dehinc verò eius, quæ est purissima, partis aliquid figas, & aliquid ex illa relinquas, & cùm fixa fuerit, solve ex ea, quod solubile fuerit: & ecce secundam dispositionem. Quod verò non est solubile, mitte ad calcinationem, & ecce tertiam dispositionē. Et postea super illud solutionem reitera, donec quod ex ea iterum solubile solvatur omnimodè. Sic igitur iste modus reiterando servetur quousque illius major solvatur quantitas: & ecce quartam dispositionem. Post hoc verò omnes solutiones simul misce, & coagula: ecce quintam dispositionem. Deinde verò leniter assando, in ignis temperamēto conversa: quousq; ille maior ignis, ad eius exigentiā administrari possit. Post hoc verò prædictū solutionis ordinē serva, quousq; iteratò totū solvatur, quod ex eo solubile est, & coagula: & iteratò in ignis temperamēto conserva: quousq; possit illi ignis maior ad eius perfectionem administrari. Omnes igitur hos ordines præparationis,

Putrefactio. Solutio. Ablutio. Coagulatio. Calcinatio. Fixio. 1. 2. 3. 4. 5.

ſolutionis ſuper illa quater reitera: & ultimò calcina per modum ſuum, non autem per modum extraneum: & ſic precioſiſſimam Lapidis terram adminiſtrando ſufficienter rexiſti:
6. & ecce ſextam Diſpoſitionem. Omnes autem iſtæ operationes, dicimus, quòd ſunt in ſola ſublimatione. Vnde dico, qui ſcit perfectè ſublimationem facere, ſcit totū magiſterium. Et ſcias, quòd omnes iſtæ operationes in uno vaſe, & nō in pluribus vaſis: in uno furno, & non in pluribꝰ furnis conficiūtur. Quoniā in ſolà ſublimatione ſunt 7. operationes: & propter hoc nos ponimꝰ 7. Diſpoſitiones in noſtro libro, per quas ſicut ſapiens, ac etiam intelligens venire poteſt ad veram perfectionem. Igitur ne ſis negligens ad addiſcendum mundationem quæ fit per ſublimationē. Quoniam qualis erit mundatio, talis erit perfectio. Dicimꝰ aūt, quòd ſublimatio eſt elevatio & diviſio partiū ſubtiliſſimarū à partib. groſſis: & ſimiliter ſeparatio partium non fixarū à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum, i.e. ventum; quia, ſicut diximus antè, oportet eas cuſtodire ne fugiant: imò cum partibꝰ fixis figātur, & remaneant in pugna ignis, ut velociorem fuſionē præſtent partibus magis groſſis, & cuſtodiant à vitrificatione. Nō intelligas, cùm facimus noſtram ſublimationē, quòd faciamus ſeparationem à partibus, quæ ſuperiùs elevantur, ab his quæ inferiùs remanent: imò volumus, quòd ſimul & ſemel remaneant: & quòd materia, quę aſcendit, deſcendat, donec totum inferiùs remaneat. Poſteà verò cum parte non fixa elevetur. & iterato figatur: & quantò plus iteraveris, tantò etiā majoris perfectionis erit. Et cave, quod nihil addas, vel diminuas: quia in Lapide noſtro poſt primam purificationē, quæ per ſolutionem perficitur, non invenimus aliquid ſuperfluum, nec diminutū. Propter hoc dixit Geber in ultimo cap. *& cum ea ſublimetur Lapis, donec ultima ſublimatione in puritatē deveniat.* Dixit enim cum ea: quia ſine aliquo adjuncto, ſine aliqua re extranea debemus facere noſtram ſublimationem. Propter hoc decepti ſunt iſti, qui faciunt ſublimationes vulgares cum fæcibus. Noſtra autem ſublimatio eſt ſine fæcibus: quia arg. vivum noſtrum eſt aqua clariſſima: & arſenicū noſtrum eſt argentum purum: & ſulphur noſtrum eſt aurum purum: & in iſtis tribus conſiſtit tota perfectio. Item, Lapis noſter eſt unus, ſine aliquo adjumento, medicina vera, cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus: niſi quod ſuperfluum eſt renovemus. Et hoc eſt verum, quod lapis Philoſophorum nihil habet ſuperfluum, neq; diminutum: quia arg. vivum Philoſophicū, quod eſt aqua perpetua, quæ perpetuat

Sublimatio eſt ſine fæcib.

petuat omnia quæ tangit, & ducit ad perfectionem; & aurũ nostrum, quod est pater: & argentum, quod est mater. Vnde dixit Hermes: *Pater eius est Sol, & mater eius est Luna*, per Solem intelligimus aurum: & per Lunam, argentum. Iam igitur tibi sufficienter demonstravi, quòd antequam volueris facere nostram sublimationem, quòd in Lapide nostro nihil addas, vel diminuas: imò cum tota sui substantia in vasa ponas, & sicut docuimus in prima Dispositione, rege: Lapis noster cùm positus est in vase nostro, & sentit calorem Solis, statim solvitur in aquam: & quando ascendit in capite vasis in altũ, & postea descendit usq; in fundum vasis & ascendit per ventum, id est, per fumum. Videntes Philosophi istam ascensionem, quod ascendebat per fumum, vocaverunt primam sublimationem: & postea videntes materiam descendere in fundũ vasis: & quod hæc materia vertebat se in aquã, vocaverunt solutionem. Item, videntes talem ascensionem, & descensionem vertere in aquam, dixerunt, quod hæc erat perfecta distillatio: quæ est tertius modus: & descensio, quæ est quartus modus. Item, videntes materiam inspissare, & convertere ad terram: & ista inspissatio in principio stabat super aquam: & sic dimittendo, paulatim inspissando, viderunt terram submergere in aquã, & stare in fundo vasis subter aqua, quæ erat terra crocea, nigra & fœculenta, dixerunt hanc operationem, quæ vocatur quintus modus, corruptionem. Item, videntes istam terram fœculentam stanno subtus aquam, per longam decoctionem in Sole nostro: & mutare colorem, & amittere fœtorem malum, dixerunt istam operationem, quæ est sextus modus, ablutionem. Item, videntes terram stantem subtus aquam crescere, & aquam diminuere per decoctionẽ temperatã, dixerunt hanc operationẽ, quæ est 7. modus, Cerationem. Itẽ, vidẽtes, quod tota materia veniebat ad terrã, & quod reducebat se ad solidam substantiã, & quod nõ fluebat, neq; ascendebat, imò stabat stricta, dixerunt hanc operationẽ quæ vocatur 8. modus, perfectã Congelationẽ. Vnde scias, fili doctrinæ, quod nostrum magisteriũ nihil aliud est, quàm facere rectã solutionẽ, & perfectã congelationẽ. Vnde Geber, *solvite Lapidẽ nostrũ, & postea congelate, sine aliqua diminutione, & nihil plus quæratis, quia habebitis totũ magisteriũ.* Itẽ, videntes materiam nostrã congelatam & inspissatã, propter majorem decoctionẽ Solis, devenire ad albedinem, dixerũt istam operationẽ, quæ est etiã octavus modus, perfectã calcinationem. Dicimus ergò quod istæ operationes, in una sola operatione perficiuntur: quã operationem vocavim⁹ sub-

1. Sublimatio.
2. Solutio.
3. Distillatio.
4. Descensio.
5. Corruptio.
6. Ablutio.
7. Ceratio.
8. Congelatio.

limationem: & ut faciliùs intelligatur, dicimus, quòd tota scientia Philosophica ex Sole, & Luna, & Mercurio consistit. Vnde scias, quòd dicit Avicenna, *quod in magisterio nostro non intrat, nisi sola substantia arg vivi: vel, quod sit exortum ab eo*: Quoniam arg. vivum in omnibus suis operibus manifestè est perfectissimum: quoniam adustionis est salvativum, & fusionis effectivum, cùm figitur. Est enim tinctura rubedinis uberrimæ refectionis: fulgidi splendoris: & non recedit à mixto donec est. Est enim amicabile, & metallis placabile: ac medium conjungendi tincturas: quoniam miscetur cum ipsis per minima: & in profundo naturaliter adhæret eis, quia est de natura ipsorum. Veruntamen cum Patre & Matre miscetur facilius, quàm aliis fratribus, vel parentibus: eò quòd ipsi contiguat, & suam puram participat naturam: attamen non submergitur aliquid in ipso, nisi eius Pater.

OCTAVA DISPOSITIO SPECVLI.

EX hoc utiq; maximum, Fili charissime, elicias secretum, quod arg. vivum in se recipit, quod suæ naturæ fuit: alienũ verò respuit: eò quòd sua natura magis gaudet, quàm extranea. Ex hoc enim manifestè cognoscitur ex quibus materia eliciatur: quoniam corpora magis relucent, & majoris perfectionis esse dicimus, quæ majoris quantitatis arg. vivi contentiva, & quæ minus minoris. Sed quia diximus antè, quòd sulphur est materia Philosophorum, volumus demonstrare ex qua re extrahatur, ut scias, quòd veritatem diximus. Nam secundum Philosophum arg vivum, si fuerit purum, coagulabit illud vis sulphuris albi perfecti in argentum: si verò fuerit sulphur clarum, purum, rubeum, fixum & perfectum: & fuerit in eo vis igneitatis simplicis, non urentis, coagulabit arg. vivum in verissimum Solem: & sic sulphur album, & rubeum habetur tantùm ex una metallorum materia ad plenũ depurata, modo tamen diverso decocta, & digesta. Idcirco dicit Plato, *quod in omni argento inest sulphur album, sicut in omni auro inest sulphur rubeum*: & tamen non omne sulphur album est aut rubeum. Item, *tale sulphur non reperitur super terrã*, ut dicit Avicenna: *nisi quod in istis corporib. consistit.* Et ideo ista corpora subtiliter præparamus, ut de illa materia sulphur albũ vel rubeũ habeamus super terrã, de qua aurũ vel argentũ efficiebatur subtus terrã. Ipsa namq; corpora lucẽtia, in quibus sunt tingentes radii, tingunt cætera corpora albedine & rubedine vera, secundum quod fuerint præparata. Nam per

Vnde sulphur extrahatur.

nostrum

nostrum magisterium corpus perfectum perficit imperfectũ, sine administratione alicujus rei extraneæ Omne autem sulphur bituminosum argenti vivi extraneum est, eò quod sui ipsius est corruptum. è contra verò illud non est sibi extraneũ, in quo ipsum habet converti per nostrum magisterium: scilicet, in aurum & argentum. Venerabili ergo utimini natura: quoniam non emendatur, nisi in sui natura: cui alienum introducere nolite, nec pulverem, nec aliam rem; quia diversæ naturæ non emendant lapidem nostrum: nec intrat in eo nisi quod sit ortum ab eo. Ex rebus ergo corporalibus necesse est, corporum medicinam colligere. quoniam oportet, quòd ipsi illa in natura conveniat. Ideò quia non est corpus dignius, aut purius Sole, aut ejus umbra: sine quibus nullum argentum vivum generatur tingens: & qui absque argento vivo tingere nititur, cæcus procedit ad practicam, sicut asinus ad cænam. Nam aurum aureum, & argentum argenteum, tribuunt colorem: & etiam qui novit argentum vivum cum Sole & Luna tingere, venit ad arcanum, quod dicitur sulphur album: & cùm rubeum efficitur, erit sulphur ad aurum. Ex istis ergò duobus corporibus præparatis, medicina nostra cum suo sulphure, & arsenico, elicitur: & quod necesse est, quòd lapis philosophorum elici possit, de natura duorum corporũ, antequam fiat de eo Elyxir completum: quoniam est necessarium, quòd Elyxir magis sit depuratum, & digestum, quàm aurum & argentum: eò quod ipsum habeat omnino convertere à perfectione diminuta in aurum, vel argentum, quòd ipsa minimè perficere possunt: quia, si de perfectione sua alteri darent, ipsa imperfecta existerent: eò quòd non possunt tingere, nisi in quantum se extendunt: quoniam nulla res dealbat, nisi secundùm suam albedinem: nec ulla res rubificat, nisi secundùm suam rubedinem. Et ideò in Lapide nostro facimus opera nostra, ut melioretur ejus tinctura, multò magis quàm sit in sui natura. Dicimus ergò, quòd opus Philosophorum nihil aliud est, nisi dissolvere Lapidem nostrum in argẽtum vivum nostrum: ut in suam primam materiam redigatur. Unde Philosophus in quarto metheororum hujus artis deridet Sophisticos, dicens: *Sciant artifices Alchimiæ, species transmutari non posse*: & postea subdit: *nisi in suam primam materiam redigantur*: quæ quidem materia prima est argentum vivum: cùm ipsum sit elementum omnium ductibilium: tunc enim in aliam formam, quàm priùs erant, bene permutantur: non quidem species, sed individua specierum: quoniam ipsa individua actionibus sensibilibus sunt subjecta: eò quòd in

Species nõ posse trãsmutari, sed individua specierũ.

ſe ſint convertibilia. Species verò cùm ſint Univerſales, actionibus ſenſibilibus non ſunt ſubjectę: & ideò in ſe ſunt incorruptibiles Species verò argenti vivi, quæ eſt argenteitas, non permutatur in ſpeciem auri, quæ eſt aureitas: nec è converſo: quia ſpecies verè permutari non poſſunt, ſed individua ſpecierum bene, cùm in ſuam materiam primam reducuntur. Quia cùm forma iſtius individui ſit corrupta, & in primã materiam reſoluta, bene & etiam neceſſariò introducitur alia forma. Quia corruptio unius eſt generatio alterius. Item, materia ita nullo modo poteſt deſtrui, quin ſub aliqua remaneat forma Unde deſtructa una forma, immediatè introducitur alia, ad hanc operationem, vel ad aliam diſpoſita. Et ideò dicit Philoſophus: *Indiges quòd primò in ſolutione, & ſublimatione duorum Luminarium labores.* Quoniam primus gradus operationis eſt, ut fiat argentũ vivũ: & in hoc opere declarat, quid ſit Lapis: cùm principium ſui operis ſit diſſolutio ipſius: & ſolutio corporis eſt cũ congelatione Spiritus: & congelatio Spiritus eſt cum ſolutione corporis: & tunc corpus cum Spiritu, & Spiritus cum corpore miſcetur: & nunquam ſeparantur in æternũ, quoniam agit utrumq; eorum in ſocium ſuum ſibi ſimile. Non ergo hoc oberres: quoniã quæ ſeminaverit homo, hæc metet. Nam ſi quis eſt ſapiens, ſemper eſt perfici appetẽs: quoniam in ſe ſemper continet ſemen ſuum. Idcircò dicit Avicenna, *ſi aurum & argentum non viderem: pro certo dicerẽ, quòd Alchimia non eſſet vera. Sed cùm aurum & argentum video, certiſſimè ſcio, quòd ſcientia eſt vera.* Igitur, quamvis hic Lapis, jam in ſe medicinam naturaliter continet, quoniã in corpore terræ perfectè creatus eſt; attamen per ſe motum non habet, ut ſit Elyxir completum: niſi moveatur arte & operatione. Et ideò artes diverſę à diverſis Philoſophis ſunt inventæ, ut cõpleas per artificiũ, quod eſt à natura relictum. Igitur non ſis fatuus ad intelligendum noſtrã materiã: quia non invenitur in te, quod in ea non eſt: & aliquis dare non poteſt, quod non habet. Tibi igitur dico, ut nos blaſphemare non poſſis, quod aliter nũquã fiet, donec Sol & Luna in uno corpore juncta, ſuper corpora diminuta projiciantur. Si enim junguntur cum plumbo, plumbum erit: & ſi cum ferro, ferrum erit: & ſi cum aliis corporibus, erit conſimile eis. O Fili, tuas aures hûc inclina: quod ſi cum iſtis duobus radiis jungatur, fit Elyxir perfectum. Non eſt ergò operandũ, niſi de iſta nobiliori materia: quia res non fiunt, niſi ſecundum eorũ naturã: & qui quærit à natura, quod in ipſa non eſt, fatuitas eſt & perditio temporis. Tibi autẽ dico, quòd nõ comedas de filio cujus mater patitur mẽſtruum, quia

Lapis non habet motum per ſe, ut ſit Elyxir.

quia leprosus erit: & tu, & tuũ opus frustrabitur; de pinguiori carne comede, & habebis, quod desideras. Igitur fac unguẽtũ de sulphure, & arsenico, & Mercurio, & habebis quod desideras. Quoniã cujus caput est rubeum, pedes albi, oculi verò nigri, est magisterium. Medicina nostra est composita solùm ex natura: & hoc est verum: & tibi subjungam exẽplum. Certum quippe est omnem rem esse de eo in quod resolvitur: nam gelu, mediante calore, convertitur in aquam: ergò, priùs fuit aqua. Sic etiam Lapis noster resolvitur in argentum vivũ nostrum, per magisterium philosophicum: ergò, priùs fuit argentum vivum. Modus autem convertendi ipsum in argentũ vivum, est conversio naturarum ad suam primam radicem. Naturam autem convertere, est Elementa circulariter rotare. Sunt autem Elementa de aptitudine sua ad invicem conversa: ideò generantur & corrumpuntur, ac ad invicem alterantur. Converte ergo Elemẽta, & quod quæris invenies: quia nostra operatio non est, nisi naturarum mutatio: & eorũ calidi cum frigido, & humidi cum sicco admirabilis connexio. Verumtamen non cõvertitur siccum in humidum, nisi priùs frigidum: neque frigidum convertitur in calidum, nisi priùs fuerit humidum: cùm non sit transitus de extremo ad extremum, nisi per medium. Terra non vertitur in aerẽ, nisi primò vertatur in aquam: neq; ignis convertitur in aquam, nisi priùs vertatur in aerem. Aqua quippe & aer sunt Elementa media: Ignis verò & terra sunt Elementa extrema. Aer ergo est juxta ignem, sicut aqua juxta terram: ideò aqua contrariatur igni, & terra aeri. Quia aqua est frigida & humida: & ignis est calidus & siccus: terra verò frigida & sicca: aer calidus & humidus. Aer ergo & aqua conveniunt cum humiditate: & ideo utrũq; istorum immediatè in alterum convertitur. Et sic ignis & terra conveniunt in siccitate: & ideò ad invicem immediatè cõvertuntur, ac tardiùs ab invicem separantur. Econtra autem aer & terra, ignis & aqua, ad invicem non vertuntur, nisi ignis in aerem, & terra in aquam, primò convertatur. Sic ergò siccum convertitur in frigidum: & frigidum in humidum: & humidum in calidum: tunc habebis magisterium. Modi regiminis convertendi Elementa ad invicem sunt quatuor principales: putà solvere grossum in simplum: abluere obscurum in lucidum: reducere humidum in siccum: figere volativum super corpus suum. Iam igitur demonstravi tibi, Fili, totam operationem: totam doctrinã. Sed quia ipsam magis claram volumus ostẽdere tibi: dicimus, quod tota perfectio est in solutione. Sic dixit Morigines, qui ita inquit: *Hoc autẽ magisteriũ*

Lapis quomodo convertatur in argentum vivum.

Quatuor modi convertendi inter se Elementa.

nihil aliud est, nisi extractio aquæ ex terra. & huius aquæ super terram dimissio: donec ipsa terra putrescat. Hæc terra cum aqua putrescit, & mundificatur: quæ cùm mundificata fuerit, auxilio Dei totum magisterium erit completum. Nam si putredo nō fuerit, fundi aut solvi non poterit: & si solutum non fuerit, ad nihilum revertetur. Vnde oportet te solutionis modum acquirere, quòd hoc totum consistit in sublimatione. Quapropter intelligas bene hanc sublimationem: & spiritus qui ascendit, custodine fugiat: & quod facis in albo, facias in rubeo. Quoniam hæc medicina est in essentia una: & in modo agendi similiter. Est tamen additamentum. Citrinitatis coloris, quę à mundissima substantia sulphuris nostri fixi perficitur. Differentia autem est inter Lunarem medicinam, & Solarem: eò quòd hoc quidem illud in se continet: illa verò nō: quoniam indiget mundissimo sulphure albo, sicut hic rubeo indiget. Sufficiant tibi hæc duo corpora, eò quod assimilantur quæsito: sed indiges quòd in solutione & subtiliatione labores, ut solvas totam materiam. Postea congela, & calcina, & iterum solve: & sic reiterando, donec compleas fusionem perfectam. Idcirco cùm istud sit grave perficere, expedit omnino corpora dissolvere per aquam solùm, sine calcinatione: quoniam istud est securius, quamquam sit tardius in operatione. Esto ergò longanimis suaviter, & non festinanter extrahens tincturam: ne quæras velociter perficere: quia comburit omnia, & perducit ad regionem rèmotam. Nam ignem si multum feceris, in principio mixtionis ejus, scias, quòd eveniet corruptio in tincturis: quoniam comburuntur medicinæ per nimias caliditates. Ergo, leniter coque, donec album urinæ omnia membra urinæ disponat. Patienter ergo sustine: & per contritionem & assationem, quæ idem sunt, & igne dividantur partes ligatæ à viscositate aquæ, quæ est in corporibus. Corpora verò soluta ad naturam spiritus sunt redacta: & nunquam separantur. sicut nec aqua mixta aquæ. Ideò, Carissime Fili, indiges, quòd in solutione Lapidis labores: & suas partes puriores ab impuris & gravioribus separes: & opus cum levioribus, abjectis partibus gravioribus, perficias. Vnde soluta primò corporum forma in Mercurium nostrum, immediatè introducitur nova forma: corrupta ipsorum forma, quæ quidem forma est primò in colore nigra, in odore fœtida, & in tactu subtilis: & discontinuata. Nunc ad alia transeamus. Fuerunt aliqui Philosophi, qui posuerunt scientiam in septem Planetis: & Primus Planeta noster vocatur Venus: Secundus, Saturnus: Tertius, Mercurius: Quartus, Mars:

Differentia inter Lunarem & Solarem medicinā.

Mars: Quintus, Iupiter: Sextus: Luna. Septimus, Sol. Vnde ſcias fideliter, quod ex ipſis corporibus metallicis cum ſpiritibus: ſcilicet, Sulphure, arſenico, & argento vivo hæc medicina elicitur. Accipe ergo corpus, quod tibi ſuperiùs demonſtravi, ſcilicet, æs: & verte ipſum in plumbum, poſtea in ære, ut priùs erat: quia oportet nos ipſum ad ſuam primam reducere naturam: quia ſpecies non mutatur in ſpeciem, niſi individuum ſpeciei. Ad primam ergo naturam reducatur, id eſt, ad primum colorem: & ab illo extrahatis argentum vivum, & quod remanſerit in fundo vaſis, vertatis in ferrum, & tamdiu decoquatur, donec totum vertatur in ſtannum: & adhuc non ceſſet decoctio, donec vertatur in verum argentum: & tunc habebis lapidem ad album. Adhuc autem coquatur, donec vertatur in Solem: & ſic habebit complementum. Et propter hoc dixit Ariſtoteles: *Æs noſtrum eſt aurum noſtrum.* Et dixit ſimiliter vir perfecti magiſterii: *Et in ære ſimiliter eſt argentum potentialiter, & non viſibiliter: & in eisdem, ſunt ferrum, plumbū, ſtannum, & cætera metalla.* DISCIPULUS. Miror, Præceptor bone, quòd tantùm laudaſti æs: neſcio, an in eo ſit tantum ſecretum. Ego putabam, quod eſſet corpus leproſum, propter illam viriditatem, quam habet in ſe. Vnde non deſino mirari, quod dixiſti, quòd de hoc corpore argentum vivum debemus extrahere. MAGISTER. Fili, ſcias, quòd æs Philoſophorum eſt aurum ipſorum. Vnde Ariſtoteles ait, in libro ſuo: *Aurum noſtrum, non aurum vulgi:* quia illa viriditas, quæ eſt in eo corpore, eſt tota perfectio ejus. Quia illa viriditas, per noſtrum magiſterium cito vertitur in aurum veriſſimum Et de hoc experti ſumus: & ſi vis probare, tibi regulam dabimus. Accipe ergo æs uſtum bene, & perfectè rubificatum: & imbibe ipſum cum oleo duenech, ſeptem vicibus, quantum bibere poterit, ſemper aſſando & reducendo: poſtea fac ipſum deſcendere: deſcendet enim aurum purum: ejus viride fiet rubeum, ſicut crana clarum. Et ſcias, quòd tanta rubedo deſcendit cum ipſo, quod tinget argentum in aliqua quantitate, veriſſimo colore. Et totum hoc nos probavimus de his, quæ operantur operationes magnas, quod eſt viride de auro, & ejus ſulphure, & hoc in libro de ſeptuaginta invenies. Vide quid dicat Lumen Luminum, & nota: *Nullum tamen genus Lapidem poteris præparare, absque duenech viridi & liquido: quod videlicet naſcitur in mineris noſtris.* O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas: neque ullæ arbores aut fructus apparent ſine viriditate. Quare Philoſophi eam germini, & aquæ ſuæ, cauſſa putrefactionis & purificationis, comparaverunt: & veri-

Aes Philoſophorum eſt aurum ipſorum.

Viriditas in ære, ejus eſt perfectio.

Viriditatis commendatio.

veritatem dixerunt: quia cum sua aqua purificatur: & à sua nigredine abluitur: & album reddit ipsum, postea rubeum. DISCIPULUS. Præceptor care, expone mihi quæso hunc Lapidem: quia non bene intelligo. MAGISTER Lapis est, & non Lapis, spiritus, anima & corpus: quem si dissolvis: & si coagules, coagulatur: & si volare facis, volat. Est autem volatilis albus, ut lacrima oculi: postea efficitur citrinus, salsus, pilis carens: quem nemo lingua sua tangere potest. Ecce ipsum jã sua demonstravi descriptione. Non tamen nominavi, quo omnis eget locuples & pauper, & omnes habere possunt: & in manibus suis est, ac pro eo caussantur. Modò volo ipsum nominare: & dico, quòd si dixerit, eum aquam esse, verum dicis: & si dicis, eum aquam non esse, mentiris. Ne igitur decipiaris pluribus descriptionibus, & operationibus. Vnum enim quid est, cui nihil alieni infertur. Hoc autem teneas, & alia dimitte: necesse enim est, nomina Lapidis multiplicare: quia si non multiplicarentur, pueri nostram scientiam deriderent. Certissimè ipsum descripsi tibi. Ejus igitur locum investiga: & alienum ei non inferas: & noscas corrumpens & emendans & mortificans, & vivificans: solvens, & coagulans: album & rubeũ: faciens in uno esse, & in uno loco. Et quia nostra administratio non potest fieri, nisi occidendo, & postea vivificando: oportet omninò ut corpus moriatur, & postea vivificetur. Et sic cõplebitur totum arcanum. DISCIPULUS. Amãtissime Præceptor, quis est ille, qui sciat interficere, & postea vivificare? MAGISTER. Fili, hoc totum per putrefactionem perficitur: *quia corruptio unius est generatio alterius*: & tibi subjungam Exemplum. Materia nullo modo potest destrui, quin sub aliqua remaneat forma. Vnde destructa una forma, immediatè introducitur alia ad hãc operationem, vel ad aliam disposita. Et hoc totum per solutionẽ perficitur. Igitur oportet primò dissolvere, secundò putrefacere: tertiò abluere, & ecce totum magisterium. DISCIPULUS. Præceptor, bene video, quòd est veritas, quòd tu dicis: & rogo te, si placet, ut de ista ablutione aliquantulum mihi dicas: & similiter quot sint colores principales. MAGISTER Fili, ablutio est principiũ, medium & finis hujus nostri operis. Aqua nostra abluit sordes de terra nostra: & Sol noster est adjutor: & operatio fit paulatim. cum istis enim mundabis omnes obscuritates. Aqua nostra abluit seipsam, & abluit suum corpus: & si corpus anima caruerit, tenebrosum & obscurum reperitur: & si animam ei reddideris, formosior apparebit. Corpus nostrũ est terra nostra: & anima nostra, est aqua nostra: & hoc totum nihil aliud est, nisi

Lapidis descriptio.

Quomodo occidendo vivificetur.

Ablutio, quomodo fiat.

est, nisi extractio aquæ ex terra: & ipsam reducere super terrā: & hæc terra cum aqua suā putrescit primò: postea mundificatur & nutritur. Nam omnes res aquam appetunt: quoniā ipsa tam igni quàm rebus aliis alimentum præstat: & dignum ad ministratione complectitur arcanum. Aqua in vite est vinū: & in oliva, oleum: in arborem quoq; diversis generib. fructus transformatur: quæ quidem omnia ab aquę beneficio sumūt exordium. Colores, ex quibus omnes alii habent principium, sunt tres: primus est, niger: secundus, albus: tertius rubeus. Citrinus color & glaucus, ex albo & rubeo nascuntur: quòd citrinitas & glaucitas, nihil sunt, nisi rubei & albi proportio determinata. Cœlestis ab albo & nigro, proportione debita generantur: viridis, violaceus & camelinus, à nigro, albo & rubeo simul conjunctis, proportione debita, secundùm magis & minùs procreantur, & sic de aliis. Et omnes isti colores, qui non sunt perfecti, per aquam perficiuntur, & per ipsam abluuntur & mundificantur. Igitur, charissime Fili, cùm in opere fueris, fac ut primò habeas colorem nigrum: quia tunc eris certus, quòd putrefacis, & via recta procedis. Si autem laboraveris sine putrefactione, videbis oleum rubicundum, quasi frustum superiùs natare: & hoc est signum, quòd in vanum labores. Si autem cum putrefactione solveris materiā tuam, videbis ipsam nigram: postea viridem: deinde croceam & rubicundam, & varicolores. Hoc autē totum perficitur per decoctionem veram. Oportet igitur nos venenū aptare, prout oportet: deinde multiplicetur coquere: &, ne tædeat vos decoctionis, imbibite, decoquite, terite, quousq; unum fiant. Sunt enim duo, unus qui ascendit, alter verò non. Hoc autem totum factum est per melancoliam. Melancolia est res non stabilis, & est fumus, qui citò ascendit: videlicet, in altiori loco, in quo est, scilicet, in capite: & si evaporat, facit hominem tristem, tenebrosum & obscurum, per totam suam vitā. Et si illa melancolia, id est, ille fumus remanserit, & revertitur ad suum proprium locum: reddit hominem humilem atq; pacificum: quia ipsemet cognoscit se. Propter hoc mons in quo est tabernaculum, clamat, dicens. Ego sum, qui sum: & sum nigrū albi, & album nigri: meus proprius color. Per Deum, veritatem dico, & non mentior. O natura benedicta: & benedicta est operatio tua: quia de imperfecto facis perfectum, cum vera putrefactione, quæ est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res, cū tua viriditate, & facis diversi colores apparere, & sine preciosissima viriditate nullum vegetabile, neq; fructus ull⁹ germinādo potest apparere. Quare, moneo te, fili, ut totus

Omnes res aquam appetunt.

Colores principales sunt tres.

Melancolia.

ut totus tuus intellectus sit in rebus viridibus coquendis: si vis habere fructum, coque, tere, reitera, nec tædeat quamvis opus sit longinquum: quia seipsum dissoluit, & copulat: seipsũ de albat, & rubore decorat: seipsum croceũ facit, & nigrum. Præterea seipsum desponsat, & à seipso concipit: quia ibi est masculus & fœmina. Similiter ibi est frigus, id est, aqua: & calor, id est, ignis: & humor, id est, aer: & siccitas, id est, terra. Et similiter ibi sunt diversi colores: propter quod Philosophi diversa nomina imposuerunt: quia aqua est clara & lucida: ignis verò rubeus & lucidus: aer quoque albus & lucidus: terra nigra fæculenta & obscura. Scias tamen, Fili: quòd omnium spes & existimatio Philosophorum in duobus consistit: eam tamen radix triplex persequitur: aquæ videlicet exaltatio, quæ liquida procedens si cessaverit: olei deinceps patebit egressus: & hæc sunt duo signa. Propter hoc dicit Philosophus: qui dealbavit me, ille faciet me rubeum. Philosophi autem multis nominibus nominaverunt Lapidem nostrum, & multa ostenderunt ad album & rubeum faciendum. Vnde tibi dico, quòd non eges illis nominibus: nec illas res diversas, nisi uno nomine, & una re, scilicet, aqua, quę administratur: & una actione, scilicet, coquere. Quare, moneo te, Fili: ut non accedas ad operandum, nisi incipias tentare: & aquas coquere, quæ putrefaciendo inspissantur: & putrefaciendi humiditatem & siccitatem ipsius notare. Cujus genus duo sunt Lapides de genere Lapidum. Extractum enim est ex Lapidibus, qui in quolibet anni generantur tempore, & unus habet alas, & alter non. Vnde Fili, si verum magisterium habere desideras, oportet te comburere illas alas. Item, scito, quòd non candidatur sine combustione. Combustio autem humor est: quia nisi esset, nunquam dealbaretur. Quare oportet, ut humiditate coquatur quousque arescat & desiccetur: deinde aqua teratur sublimata, & iterum coquatur, quousq; iterum siccetur: & per vices hoc reiteretur, quousque, Deo favente, candidetur. Et est notandum, quòd omnibus rationibus à te perceptis, si dealbationem ignores, separatam amittis lætitiam: nam ex trituratione & sale attenuatur: fæcem ejicit, & turpitudinem amittit: deinde, auri colorem recipit, & ordine spirituali figitur. DISCIPULUS. Præceptor suavissime, obsecro te, ut mihi exponas hanc siccitatem & combustionem: quæ mihi bis superiùs reiterasti: & utrùm sit unum, an duo? MAGISTER. Necesse est enim, ut animæ ex suis corporibus priventur, & hoc combustione fit, post mortificationem. DISCIPULUS. Magister, narra mihi, quæ differentia est inter com-

Spes Philosophorũ.

Quæ nam sit differentia in-

ter combustionem & mortificationem: & utrùm sint unum, an duo: & cui combustio procedit. MAGISTER. Fili, jam tibi narravi, quòd oportet totum Elyxir comburi & mortificari: eò, quòd Azoch, vel Zericon, vel, aqua divina, non rubet, nisi mortificatione & assatione: dealbatio autem non fit nisi combustione. Ecce jam, Fili, quòd tibi ostendi, & mortificationem & dealbationem, & rubeum discriminando à se invicem demonstravi. Vnde scias, quòd unumquodque eorum primò dealbatur, postea rubet: & hoc totum ex beneficio aquæ procedit. Aqua illa res est, quæ dealbat, & rubere facit. Aqua est, quæ dissolvit & congelat: aqua est quæ putrefacit, & postea facit germinare diversas res & novas. Vnde, Fili, moneo te, ut tota tua intentio sit, in decoctione aquæ: & te non tædeat, & non cures de aliis rebus, nisi de aqua. Coque ipsam paulatim, donec mutetur de colore ad colorem perfectum: & cave, ne in principio comburas ejus flores, nec ejus viriditatem: & noli citò perficere opus tuum. Item, vide ut janua tua sit benè clausa, ne ille qui est intus, possit evolare: & ita, Deo concedente, venies ad effectum. Item, nota Fili, quòd solvere, calcinare, sublimare, tingere, abluere, infrigidare, rigare, extrahere, coagulare, humectare, imbibere, abluere, coquere, fixare, terere, siccare, distillare, unum sunt: scilicet, animam vel spiritum extrahere à corpore denotant, & appositionem veris significant, id est, quòd ignis sit suavis. Hic enim ignis sequestrat Elementa, & iterum componit. Quapropter tota ars consistit in convertendo elementa, id est, faciendo humidum siccum, & fugiens fixum. Etiam dico tibi, quòd Elementa in partes quatuor dividuntur: quorum duo terram habent, & aspectum apud visum largientia, quæ sunt terra & aqua. Alia autem nec videntur, nec tanguntur, nec quicquam largiuntur, nec locus eorum videtur, nec opus, nec vis, nisi in prioribus elementis, terra scilicet & aqua. Quare multi decipiuntur circa Elementa: quia non est necessarium, ut dividamus Elementa: quia omne Ens est compositum: & omne compositum dividi non possibile. Ideo non est nobis necessarium talem facere divisionem. Et similiter in creatione, non est necesse dividere, imò conjungere, & sequi naturam. Idcirco oportet nos conjungere Elementa, scilicet, terram & aquam, ita, ut unum fiant: & ut dividi non possint: & in istis duobus alia duo consistunt, sicut est aer & ignis. Cùm autem quatuor Elementa non conjunguntur, ita ut siccum cum humido, & frigidum cum calido, sine aliqua divisione, unum fiant: nil hujus artificii hominibus perfici-

ter combustionem & mortificationem.

tur. Et ideo Philosophi antiqui docuerunt, coquere aquam permanentem, donec inspissaretur cum suo corpore, & fieret unum. Hoc autem totum in nostro ęre consistit: & scias, quòd nulla fit tinctura, sine ære nostro. Item, scias Fili, quòd tingēs cui ea sunt mixta, ea quæ necessaria sunt oportet vos diruere ipsum Nam ea quæ ei miscentur superat. Item, scias, quòd si unum sit fugiens: alterum verò ignem patiens: utrumq; junctum ignem patitur. Vnde si superficies dealbatur, & intima dealbabuntur. Etsi enim superficiem nubes dealbaverint, proculdubio intima dealbabuntur: quoniam nostrum solutum omnia comburit corpora sulphur. Item, scito, quòd Solis flos est Lapis de Lapide. Assate ergo ipsum per dies, donec fiat marmor coruscans. Item, scias, quòd una sola res facit, quod & plures operantur: pluribus autem rebus non indiges, nisi una sola re: & illa sola res in unoquoque gradu operum nostrorum in aliam vertitur naturam. Hoc enim regimine spiritus incorporatur, & corpus vertitur in spiritum. Conserva ergo vas, ne compositum fugiat, & fumiget: & habebis intentum. Nunc autem hæc verba in tuo animo fige: scilicet, quòd eo combusto fiat sanguis simul ad latera vasis. Leo autem viridis semper in medio manet, quousque ex toto sit interfectus. Quapropter nihil aliud tibi commendo, Fili: nisi aquam nostram, & æs nostrum coquere, donec paulatim cōburendo interficiatur: quousque ejus color mutetur, & à sua nigredine privetur. Nonne vides, Fili, quòd ex sanguine sperma non fit, nisi diligenter coquatur in hepate, quousque intensum habeat colorem? Etiam scias, Fili, quòd si color rubeus tibi apparuerit post nigredinem, propter hoc non cures, dummodo vas sit bene clausum: quia de necessitate oportet, ut ad suam perveniat naturam. Hoc est argentum vivum occidentale, quod prætulit se auro, & vincit illud: & illud quod occidit vivere facit: quia est pater mirabilium omnium. Propterea dixit Morigenes: *Ignis & Azoch tibi sufficiunt.* Iubeo ergo te accipere æs nostrum, & ponere in vas bene clausum, & coquere paulatim: deinde extrahere, & aspicere, num factus sit Lapis niger: tunc optimè rexisti. Et scias, quòd dicta nigredo permanet per quadraginta dies: & postea in diversos colores variatur, donec veniat ad perfectam albedinem: & posteaquam album habueris, non variabitur, donec veniat ad rubeum perfectum.

Nulla fit tinctura sine ære Philosophico.

Solis flos.

Leo viridis.

Argentum vivum Occidentale.

RECE-

RECAPITULATIO TOTIUS OPERIS.

PErtractatis igitur sermonibus hujus magisterii nostri, secundùm exigentiam sui ordinis, cum causis suis sufficientibus: restat nunc, ut breviter teneatur memoria totũ nostrum magisterium, sub sermonis brevis completa recapitulatione. Dicimus ergo, quòd tota intentio, hujus nostri operis summa, nihil aliud est, nisi ut sumatur Lapis Philosophicus: & cum operis instantia assiduetur super ipsum opus sublimationis, solutionis atq; distillationis primi gradus, ut mundetur à corrumpente impuritate: Deinde figatur, ut nihil ascendat. & cùm fixa fuerit, solve quod in ea erit solubile, & in ignis temperamento conserva, quousque per modum sublimationis, solutionis atque distillationis elevetur, quod elevari potest: cum elevatum fuerit, in ignis temperamento conserva, quousq; totum figatur, & in asperitate ignis quiescat. Et hic secundus præparationis appellatur gradus, & in hoc quidem una præparationis & perfectionis meta consistit. Tertio similiter gradu Lapis administretur: qui per totum principium, medium & finem consistit præparationis complemento. Et est, ut jam fixum lapidem, cum modis sublimationis, per administrationem ignis volatilem facias: & volatilem fixum: donec in ignis asperitate quiescat, & quòd nihil videatur ascendere. & hic modus tertius est completus. Quarta verò administratio est, ut Lapidem dissolvas, per modum distillationis volatilem facias, & cùm fuerit ita, fixa totam igne appropiato sibi, donec quiescat, sine materia cum aliqua separatione. Quinta administratio est, ut Lapidem congelatum dissolvas: & quod jam fixasti cum ignis administratione volatilem facias: & iteratò volatile fixum, quousque maneat in pugna ignis: & cùm ita fuerit, serva: donec illi major ignis quantitas administrari possit: & sic vidisti quintum circulum. Sexta separatio est, ut Lapidem nostrum ita solutum, sublimatum, congelatum, calcinatum, inceratum, distillatum, & fixum, cum parte servatà non fixa, per ingenium subtile conjugatum: & per modum solutionis, sublimationis, distillationis volatilem facias, cum maximo ignis ingenio. Et cùm ita factum fuerit, fixa totum, donec in ignis asperitate quiescat: & quòd nihil videatur ascẽdere. Et sic rexisti sextã dispositionẽ. Sed, quia in septima pręparatione consistit totũ arcanum, dicimus tibi, Fili carissime, quòd hoc arcanũ sparsimus in diversis locis, & similiter occultavimus. Vbi magis apertè ac clarè locuti fuim⁹, ibi magis obscurè: & ubi magis oc-

1. Dispositio.

2. Dispositio.

3. Dispositio.

4. Dispositio.

5. Dispositio.

6. Dispositio.

7. Dispositio.

cultè locuti fuimus, ibi magis apertè ostendimus illud. Quoniam nobis solis scripsimus, ac etiam tradidimus, & non aliis, nisi filiis nostris. Ne ergò desperes, Fili doctrinæ: quoniam, si illam quæres, invenies: non doctrinæ, sed propriæ motus indagatione naturæ. Qui verò librorum insecutionem insequitur: tardissimè ad hanc artem perveniet preciosissimam. Dicimus igitur, quòd septima operatio est, Lapidem benedictum primò solvere, postea distillare: tertiò sublimare: quartò incerare: quintò descendere: sextò calcinare: septimò figere. Ecce totum magisterium, & hoc quod diximus, nihil aliud est: nisi solvere & congelare; fixare & volatile facere, & volatile fixum, & fixum iteratò volatile, quousque fluat, & alteret in complemento Lunifico, vel Solifico certo. Ex reiteratione igitur præparationis in medicina resultat bonitas, & alterationis multiplicatio. Ex diversitate igitur reiterationis super Lapidem, in gradibus suis, resultat multiplicationis bonitas, alterationis diversitas, ut ex medicinis quædam sui duplum, quædam decuplum, quædam septuplum, quædam centuplum, quædam millesimum, quædam in infinitum Solificium: & verum perfectionis Lunificium transmutat corpus. Vnde notifico tibi, quòd nisi Lapis noster in initio coquendi absque manuum contritione aqua fiat, nondum opus invenisti. Quapropter hoc magisterium nihil aliud est, quàm coquere argentum vivum & sulphur, donec unum fiant. Argentum vivum defendit sulphur à combustione, si vas fuerit bene clausum: ita ut argentum vivum non possit evanescere: & eo modo non potest sulphur comburi, nec devastari. Quare argentum vivum est aqua nostra: & videmus per exemplum in aqua communi, quòd omne, quod cum ea coquitur, non comburitur, donec ipsa est, quantumcunque ignis sit fortis: & quando aqua consumta est, hoc quod est in vase comburitur. Et ideo Philosophi jusserunt claudere os vasis, ut aqua benedicta non exhalaret: & defenderet à combustione hoc, quod in vase est. Aqua verò cum illis rebus posita, prohibuit, ne ignis combureret: & factæ sunt illæ res, quantò magis ignis flamma occupantur, tãtò magis in aqua absconduntur, ne ignis calore lædantur. Aqua autem in suo ventre recipit eas: & ignis flammam repellit ab eis. Iubeo autem in principio facere ignem levem, donec facta sit patientia inter ignem & aquam. Et postquam videbis aquam fixam, sine ascensione aliqua, non cures qualis sit ignis. Sed bonum est regere cum patientia, donec spiritus &

Coctio argenti vivi & sulphuris.

Cur argentum vivum dicatur esse aqua.

tus & corpus fiant unum: ita ut corporea fiant incorporea, & incorporea corporea. Amplius tibi dico, quòd nullo modo invenire potuimus, nec similiter invenire potuerunt Philosophi, aliquam rem perseverantem in igne, nisi solam unctuosam humiditatem. A qua eam videmus de facili evaporare, & arida remanent: & ideo separentur, quia non sunt naturales. Si autem eas humiditates consideremus, quæ difficulter separantur ab his, quæ sunt naturales, non invenimus aliquas nisi unctuosas & viscosas. Quare sicut in Libro Metheororum determinatur, harum partes conjunguntur, sicut cathenæ: & una earum ex alia de facili evelli non potest. Quare omnibus sapientibus scire facio, quòd de nulla re de mundo, nec nullo modo meliori, possibile est fieri Elyxir citrinum, quàm per sulphur Philosophicum In ipso autem vidimus unctuositatem perfectam, non cremabilem: & idem per ipsum quando est præparatum, ut oportet: omnia corpora, quæ tangit, ducit ad verissimum solaris complementum: & super omnia corpora Lunam.

Finis Speculi Alchimiæ, Arnaldi de Villa nova.

ARNALDI DE VILLA NOVA Carmen.

Mercurium retinens exstat Lapis iste citrinus:
In rubeũ tingens velut est splendore rubinus.
Doctus servat eum, sed stultus projicit illum.
Hunc oleo jungas, super ignem postea ponas:
Et mane cum spatula removens ab eo liquefacta:
Quando calor cessat, mox in fundo lapidescit.
Effundas oleum tingenti sulphure mixtum:
Trans succum tendit in eo tinctura manebit.
Hoc toties repetas, dum tincturam sibi tollas:
Hanc tu siccabis, aridis pannisq; locabis:
Tunc genus hoc tingens completur, & est apparens.
Sic primam partem debes complere per artem.
Ustio tollatur: in aceto sæpè coquatur:
Ut non uratur, super ignem quando locatur:
Cum gelidis rebus hanc præparare solemus.
Sic aliam partem poteris complere per artem.
Semina multaque infert in aquam, si solus adhæret;
Sal, cinis & fumus: hanc rem dissolvere scimus:
Quam dum corrumpunt, post hæc dare præmia possunt,
Si stant per numerum centum triginta dierum;
Crebrò distillas, proprio cum corpore jungas:
Si terram tundis istis pluvialibus undis:
Excrescet fructus, qui scit depellere luctus,
Sic tertiam partem poteris complere per artem.

ALIUD.

ALIUD.

Inſpeciem Solis Lunam convertere ſi vis,
Has quinq; partes lectioni junge per artes:
Fert æris viridis, tantum de pulvere nitri.
Alu. Iameni, mediam Salis ar. mediam vi.
Hæc eſt vera via Solis mente tuchia.

ALIUD.

Maria, mira ſonat, breviter quæ talia ſonat:
Gumi cum binis fugitivum figit in imis:
Horis in trinis tria vincula fortia finis:
Maria lux roris legem ligat in tribus horis:
Filia Platonis conſortia jungit amoris:
Gaudet maſſata, quando tria ſunt ſociata.

Johannis Ticinenſis Heptaſtichon.

Hæc ars eſt rara, & levis, & brevis: hinc quoq; cara:
Et res eſt ſola; & vas ſolum, coctio ſola.
Candida ſic rubeo mulier fit nupta marito:
Sic complectuntur ſe, ſic quoq; concipiuntur.
Mercurius Solem foliatum deſtruit omnem:
Hunc ſolvit, molit, atq; animam de corpore tollit:
Hunc partitur, dividit, hunc componere novit.

FINIS.

INCIPIUNT QUAESTIONES ESSENTIALES QUAM accidentales M. Ar. ad Bonifacium octavum.

INcipiunt quæstiones essentiales, quam accidentales Magistri Arnoldi de nova villa ad reverendum eo competente compositionis formâ. Quæsivit ergo in primo loco. Si operatio lapidis possit fieri ex solis luminaribus & aquæ vitæ? Et respondetur quod sic, aut uno luminari? in fine quæstionum ostenditur quod sic.

II.

Quæritur si possit fieri ex sola aqua vitæ, Respōdetur, Quod non. Quia ar. vi. nil operatur, nisi projiciatur in matricem mulieris seu fixę calcis ut ipsum nutriat, & terra nostra est mulier, & mater ar. viv.

III.

Quæritur si possit fieri ex solis luminaribus, & quare ponitur corpus imperfectum Resp. quod citius perficitur opus. Et colores quos posuerunt philosophi magis ordinate & secundum dicta philosophorum apparent.

IV.

Quæritur si colores in opere luminarium. Resp. quod apparent sed non servant eundem ordinem.

V.

Quæritur si sol & luna per se quælibet, vel ambo simul facta solutione, debeant pertransire alembicū. Resp. tutior via & melior est quod quolibet trāseat per se, possunt quædā simul trāsire, sed cum majori difficultate. Primo divisim. Secundo conjunctim expetit quod transeant per alembicum. Quia sic artifex poterit esse securus quando luminaria sunt redacta in primam materiam, id est, argentum vivum.

VI.

Quæritur quare oportet, ut reducātur luminaria in ☿ id est, argentum vivum. Resp. quod argentum vivum est sperma omnium metallorum. Primo inmediate non posset fieri generatio perfecta, artificialiter metallorum ex eis profecta, nec ejus multiplicatio.

VII. Quæ-

VII.

Quæritur, An aqua vitæ nostra, quæ dicitur aqua roris madidi, debet esse Mineralis vel extrahi de plumbo vel stanno. Quia dicunt Philosophi, quòd aqua ex plumbo facta non intrat magisterium nostrum, sed aqua mineræ tantum. Quia plumbum est immundum, & aqua nostra mineralis est munda, Plumbum enim vitrificat, Aqua autem nostra à vitrificatione conservat. Ergo debet esse Mineralis.

VIII.

Quæritur, Quomodo cognoscitur aqua mineralis ut distinguatur ab aqua plumbi. R. Si times de sophisticatione fac ipsum transire per alembicum, & si in fundo cucurbitæ non remanent fæces, bona est aqua mineralis & naturalis; Si verò remanent fæces, & revertantur in corpus Metallicum, secundum species eorum sophistisatum est arg. viv.

IX.

Quæritur nonò, Si debet purgari aqua mineralis, aut quomodo aqua amalgametur cum corpore. R. Primò aqua debet mortificari cum sale communi quousque convertatur in speciem cineris cœlestinam. Deinde debet desiccari in urinali ad sublimandum, & ascendet aqua pura munda, & viva, & postmodum cum aceto ad lentum ignem munda debet excoqui paulatim ad unam horam. Deinde debet iterum exsiccari ut prius. Et post hoc debet mitti per corium, & sic potest securè in nostro magisterio poni.

X.

Quæritur, Si corpora perfecta, quę dicuntur luminaria debeant præparari antequam ingrediantur Magisterium nostrum. R. Quòd aurum debet purgari per cementum & argentum per cinericium. Deinde debent foliari, sicut foliantur proiectoria arte vel subtiliter limari. Quia quantò magis fiunt subtiliata, tantò citiùs convertuntur in ar. vivum. Subtiliata verò peroptimè possunt ingredi Magisterium nostrum, id est, sortiri subtiliationem nostram.

XI.

Vndecimò quæritur, Si corpus imperfectum debet præparari, & quomodo est cum eo agendum. R. Debet fundi similiter & purgari. Et si fuerit cuprum debet purgari & affinari sicut purgatur & affinatur pro caldariis, postmodum limari subtilissimè, & postmodum amalgamari subtiliter. Deinde potest poni in operationem nostram.

XII.

Quæritur, Quot partes debent poni de aqua in prima con-

junctione, & quot de corpore in ponderibus æris. ℞. Amalgametur & conglutinetur cum corpore imperfecto vel perfecto. Tunc debent esse quatuor partes aquæ & una corporis. Et si fuerit corpus unum ex luminaribus, debent esse 12. partes aquæ & una corporis.

XIII.

Quæritur, Quot partes debent esse de aqua, & quot partes de amalgamato ad hoc, ut corpus totum convertatur in arg. vivum. Et ut totum transeat per corium, i. e. Samisch leder. ℞. Quod est certa quantitas ibi, scil. ad bonum arbitrium, ponenda est quantitas ad ignem lentum quousque totum corpus sit conversum in argentum vivum.

XIV.

Quæritur, Transeunte corpore imperfecto per corium, & conversum in argentum vivum, in quo vase est ponendum. ℞. In vase vitreo perfecto in modum paroblidis, & debet cooperiri cum alio sibi simili magis amplo. Ita quod pars inferioris vasis sit bene inclusum. Et vas superius debet habere modicum collum, & debet habere foramen in collo, & debet claudi in lineo panno. Et illo modo debet vas poni inter cineres in furnu suo, & etiam cineres debent cooperire totam materiam. Et debet ignis esse unius luminis, qui vocatur ignis febrilis, debetque stare ad illud lentum ignem quousq; appa+ ruerit nigredo lapidis, quæ apparebit in superficie.

XV.

Quæritur, Quomodo apparebit nigredo, & qualiter amovenda est nigredo. ℞. Prima die apparebit nigredo, in superficie tantum, & quædam nebula nigra, & illa multum ingeniosè est amovenda cum spatula munda lapidea vel vitrea, vase antea discooperto, separa nigredinem quæ apud Philosophos vocatur vestis tenebrosa. Item cooperto vase ignis continuetur quousque iterum nigredo appareat. Et illa nigredo iterum amoveatur, & in vase vitreo mundè servetur cum supradicta, & hoc fiat consequenter donec nil nigredinis appareat in superficie, & lapis remaneat clarus & mundus, quoniam verè tunc est aqua mundificata à terra sua, & tunc habentur duo elementa lapidis, scilicet terra & aqua.

XVI.

Quæritur, Per quod tempus debet esse in nigredine, & quod est signum veræ solutionis lapidis. ℞. Cum nigredo apparuerit prima vice, signum est putrefactionis & solutionis lapidis. Cum autem nigredo totaliter evanuerit, est signum totis putrefactionis lapidis & solutionis eius. Durant autem

nebulæ

nebulæ nigræ in prædicto lapide 40. diebus, aliquando plus, vel minus. Hæc autem variatio accidit propter variationem quantitatis, medicinæ, & etiam ex industria opificis. Unde major quantitas majus tempus requirit, minor etiam minus. Sapientia autem operantis juvat artem separationis nigredinis.

XVII.

Quæritur, Quando terra est separata, quid demum faciendum est de aqua. ℞. Aqua est ponenda in urinali & alembico superposito cum suo receptaculo, ut moris est secure pone inter cineres in furno distillationis, & cum lento igne distillatur. Et sis attentus juxta distillationem, ut inter guttam & guttam sequentem sint 40. momenta. Hoc est quod dicit Philosophus 40. verba cum pausa distincta in medio dividendo mille, 130.3. verba prolata. Et iste est ordo & modus in distillatione servandus. Illud autem quod in fundo invenies distillatur cum aqua nova cum triplo aut quadruplo sui, quousque omnino sit solutum & conversum in argentum vivum. Et sicut prius distilla & stet totiens donec fundalia sint penitus amota. Et cum ipsa aqua distillata fuerit, & sic habes aquam vivificatam.

XVIII.

Quæritur, Per quod tempus durat ista distillatio. ℞. Non est tempus determinatum utrum in majori vel minori, sed secundum majorem vel minorem quantitatem aquæ servata uniformitate ignis.

XIX.

Quæritur, Facta distillatione, quid est faciendum inde aqua. ℞. Recipe terram quam superius separasti & servasti pulverisabis, & pone eam in vase vitreo prædicto lutatis juncturis amborum, & da sibi de aqua prædicta distillata donec supernatet, & cum igne levi sicut erat ignis putrefactionis 4. diebus vel usque aqua desiccetur in terram. Et sic iterum da sibi de prædicta aqua quousque desiccet. Et sic deinceps quousque terra sit alba & clara & mundificata. Quæ cum mundificata fuerit, Auxilio Dei totum magisterium dirigetur.

XX.

Quæritur, Quid erit faciendum de terra sic mundificata. ℞. Ponenda est in urinali inter cineres in furno sublimationis alembico superposito, cui detur ignis fortis, quousq; quicquid de aqua ascendat in alembicum & terra maneat in fundo. Tunc verò habes aquam aërem, terram & ignem ibi. Quia illa terra est naturæ igneæ.

XXI.

XXI.

Quæritur, Quid ſit faciendum, & quod tempus ipſa putrefactio & mundatio terræ ſit. R. In 40. diebus, & aliquando plus vel minus ſecundum quantitatem terræ vel aquæ.

XXII.

Quæritur, Vtrum luminaria debent præparari eodem modo ſicut corpus imperfectum. R. Quod ſic omnino, quia aliter non poſſent dignitatem fermenti aſſumere, quouſq; ipſa ſint diſſoluta, putrefacta, diſtillata, mundificata, ſicut dictũ eſt de corpore imperfecto, & in ipſius regimine, ſtat clavis & ſecretum primæ artis.

XXIII.

Quæritur, Quid ſit faciendũ de aquis diſtillatis, ex luminaribus & corpore imperfecto. R. Aqua corporis imperfecti eſt dividenda in duas partes æquales. Et una pars debet conjungi cum aqua Solis, id eſt, cum aqua diſtillata à Sole, reliqua verò cum aqua diſtillata à Luna. Tunc ſunt duo arg.viv. Verũ etiam unius ſpermatis ſunt creata. Deinde aqua lunaris debet dividi in novem partes. Et quælibet debet poni in ampullam ſeparatim, & debet ſervari inter cineres in calore lentiſſimo, ſicut gallina nutrit ova ſua.

XXIV.

Quæritur, Quid ſit faciendum de ipſis aquis. Si vis prætendere ad Lunam. R. de terra corporis imperfecti calcionata & dealbata, ut dicitur, partes 4. Et de terra ſolis quæ dicitur fermentum ſolificum partem unam, & terræ Lunæ, quæ dicitur fermentum lunificum partem aliam. Hoc eſt, ſi terra corporis imperfecti ſit libra. Pone de fermento ſolis tres. Et de fermento lunæ totidem. Miſceantur bene & ſubtiliter, & pone ea in vaſe rotundo vitreo cum parvo collo. Et ſuperpone de aqua lunari ampullam unam, & tunc clauſo vaſe cum panno lineo ponatur in furno philoſophico inter cineres ad ſecundum ignem. Et continuetur ignis continue quouſque materia fuerit deſiccata. Deinde detur ſibi alia ampulla & ignis continuetur ut prius, & hoc toties fiat quouſque materia fundatur ſicut cera. Ex tũc eſt medicina perfecta ad albũ.

XXV.

Quæritur, Quot imbibitiones ſufficientes ſint ad hoc, ut materia ad album liqueſcat ſicut cera. R. Ad plus ſeptem ad minus quinque.

XXVI.

Quæritur, Per quod tempus durant imbibitiones ad album. R. Si de corpore imperfecto fuerit libra una, fixabi-

tur

tur cum imbibitionibus in 90. diebus ad album, tanto tempore etiam ad rubeum, id est, aliquando fixatur in maiori, vel minori tempore, propter industriam operantis, & propter maiorem vel minorem partem ipsorum pigmentalium.

XXVII.

Quæritur, Completa medicina ad album, qualiter perficitur ad rubeum. ℞. Operatur de medicina prædicta alba, j. ℔. sicut recipiatur & teneatur inter cineres calidos ad ignem primum, tam diu quousq; medicina desiccetur & cineretur. Deinde detur sibi ad bibendum prima ampulla de aqua solari, id est, distillata à sole, & continuetur sibi ignis secundus, quousque materia desiccetur, postea detur sibi alia ampula, & sic successivè imbibitiones continuentur & desiccationes quousque materia rubificetur, & sicut cera liquescat. Et sic erit medicina perfecta ad rubeum.

XXVIII.

Quæritur. Si tota ampulla, seu tota aqua unius ampullæ tam lunaris quàm solaris est ponenda, simul in una imbibitione solaris vel lunaris medicinæ. ℞. Tantum debes ponere super materiam quod materia solum cooperiatur cum aqua & non ultra. Et sic illam imbibe, & demum alteram superfunde, & illam desicca, & sic usque ad finem.

XXIX.

Quæritur, Qualiter projectio istius medicinæ solaris vel lunaris. ℞. Pars una ponenda est super decem partes Metalli imperfecti, vel arg. viv. & totum erit medicina. Et de illa medicina ponenda una pars super mille partes corporis imperfecti. De ipsa autem ultima medicina ponenda est una pars super mille partes corporis imperfecti calidi & mundi, & erit corpus lunificũ vel solificum secundum medicinam omne suscipiens judicium examinis.

XXX.

Quæritur, Qualiter ista medicina alba vel rubea multiplicatur. ℞. Tibi dixi pater sancte verbo. Et ideo non dicam scripto, dixi enim tibi pater, quod nullus philosophorum fuit ausus revelare. Ideo obsecro tuam sanctitatem, & adjuro ne reveles ea nisi filiis sapientiæ, & qui fideliter laborant in hac arte. Per putrefactionem augmentatur Lapis Philosophorum, & per frequentem reiterationem.

Hoc scito amice.

Finis Quæstionum Essentialium.

INCI-

INCIPIVNT QVAESTIONES ACCIDENTALES.

I.

AD quæstiones accidentales, quas proposuisti mihi Pater sanctè tibi per ordinem respondebo. Primò quæris, Quot furnelli sint necessarii ad operationem. Respondeo, Vnus est furnellus putrefactionis, distillationis, incinerationis, sublimationis, imbibitionis, fixationis sicut patet per figuram.

I I.

Quot sint vasa necessaria. ℞. Si habes bonum intellectum in quæstionibus essentialibus satis est determinatum.

I I I.

Si vasa debent claudi, & cum quo debent claudi. ℞. Vasa putrefactionis debent claudi cum panno lineo stricto. & fixionis vasa, & distillationis, & incinerationis debent lutari cum gypso & albugine ovi per juncturas. Receptorium distillationis non debet lutari cum naso alembici, sed debet manere apertum.

I V.

Quot sunt ignes operantes necessarii. ℞. Quatuor, hos versus lege & intelliges. Primus dicatur in quo secundus demonstratur sensibus æquatis gaudet natura secunda. Tertius excedit cuius tollerantia lædit destructor secundus nescit procedere quartus : Vel sic : Primus formetur, ut sensus ei donetur, Sensibus æquatis gaudet natura secundus, Tertius excedit cuius tollerantia lædit, Destructo sensu: vult procedere quartus.

V.

Qualiter ignes sint ordinandi in operatione. ℞. putrefactionis, Secundus distillationis & fixationis, Tertius incinerationis, Quartus sublimationis, i. e. vis sublimationis, quando separatur à corpore spiritus, & vocatur avis Hermetis.

V I.

Quot fiunt colores in opere operantis. ℞. Tres sunt colores principales apparentes in opere, niger, albus, & rubeus. Sed multi sunt colores alii in opere nostro apparentes, qui se sic habent in opere. Primus color est argenteus, Secundus niger, Tertius violaceus, Quartus citrinus, Quintus viridis, Sextus pavonius, Septimus argentinus, Octavus albus, Nonus

nus citrinus, Decimus croceus, Vndecimus rubeus perfectus. Et multi alii colores sunt intermedii, de quibus non est curandum.

VII.

Quomodo apparent colores in amalgamatione. ℞. Primus color argenteus. In putrefactione niger in superficie tantum. In conjunctione autem fermenti cum corpore variatur cum omnibus coloribus qui excogitari non possunt. In fixione autem recipit colores summos qui nunquam delentur per ignem vel per alium modum quemcunque.

VIII.

Quomodo medicina rubea perfecta dat pondus Lunæ & corporibus aliis non habentibus pondus. Et medicina alba diminuit pondus plumbi, & reducit ipsum ad pondus Lunæ. ℞. Medicina rubea constringit partes lunæ & aliorum corporum non habentium pondus solis quousque convertatur in pondus Auri. Et sic vertit suæ formæ specificæ quam formam specificam auget propter defectum, & longam perfectionem sui fermenti. Quod fermentum attrahit & convertit corpus imperfectum, & aquam vitæ ad sui naturam & perfectionem. Ex his dictis sequitur, quod argentum & cuprum omnino convertuntur in aurum per medicinam perfectam rubedinis, & accrescunt pondera secundum majus & minus, & diminuuntur in quantitate per istam materiam rubeam. Sed tingere solum in perfecta rubedine. Plumbū verò & arg. vivum quando convertuntur in argentum per medicinam albedinis, crescunt in quantitate & diminuuntur in pondere. Stannum etiam non diminuitur quantitate & crescit pondere. Sed dealbatur perfecta albedine ad omne judicium & examen cujuscunque præter regale cementum in quo omne argentum etiam melius totius mundi effumat.

IX.

Quomodo est possibile quod una pars unius medicinæ cōvertit mille millia arg. vivi, vel corporis imperfecti in corp⁹ solificū ℞. Tota materia huius medicinæ per artificiū & subtile ingeniū conversa est in spiritualem materiā vel substantiā, quę apud philosophos quinta essentia vocatur. Quoniā in omnib. modis habet natura informātis & formæ perficientis. Et ideo forma habet naturam informātē ad infinitū. Sed debita materia approximetur ꝓpter hoc si esset possibile quod tota aqua maris esset ar. vi. mundū calefactū vel corpus imperfectū fusū, & si parū huius medicinę desuper ponetur totā illa aqua cōvertetur in ☉ vel ☽. Quia una pars convertit aliam & sic in infinitum, & fieret ita citò sicut fit in lumi-

natione,

natione. Quia ex quo materia debitam habet aptitudinem recipiendi formam, & illa medicina quæ est similiter, forma firmissima habet naturam formandi. Ideo necesse est ex quo debite sunt aproximatæ & non impediunt agentia, immediatè sequitur effectus eorum & actio debita.

X.

Quomodo est intelligendum id verbum antiquorũ Philosophorum, Vnus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen ad album & rubeum successive faciendum. R. Dictum est superius, natura metallorum est una, id est, arg. viv. inspissatũ calore sulphureo in vẽtre terræ ergo oportet quod non differant Metalla nisi penes medium. Aliàs dictum est etiam, quod oportet reducere ea corpora ad metallorum sperma, cuius medium est vel mediante arg viv. id est, ad reducendum scilicet corpora in sperma, id est, argentum vivũ. Ex quo ergo omnia pigmentalia huius operis reducuntur ad argentum vivum: & cuncta sunt argent. viv. tam ad album quàm ad rubeum secundum majorem vel minorem decoctionem, Ideo dicitur lapis unus secundum argentum vivum, quod est sperma Metallorum indifferens, & una medicina, scilicet dealbata vel rubificata. Vnum vas putrefactionis, & successivè, & unum vas distillationis, & unum incinerationis, unum regimen fixionis ad album & rubeum.

XI.

Quomodo intelligendum est illud verbum Methaurorum Aristotelis. Vis Sulphuris non urentis congelat argentum vivum, & convertit id in argentum verum. Et vis Sulphuris non urentis rubei congelat argentum vivum, & convertit ipsum in aurum. Et illud est maximum quod Alchimistæ possunt acquirere hoc in hac vita. R. Quod in libro Metheororum Aristotelis ostendit in dictis suis artis possibilitatem Alchymiæ & eius veritatem, & ponit conversionem ultimam arte dicens: Sulphur album est medicina perfecta ad album, Sulphur verò rubeum est medicina perfecta ad rubeum. Et cùm Alchymistæ habent albedinem perfectam & rubedinem, habent lapidem perfectum ad utrumque. Et est illud maximum quòd ipsi possunt hoc arte sua acquirere. Et si quis dixerit, Si hoc verum est? Quare dixit Aristoteles: Gaudeant Alchymistæ, quia una species Metallorum in aliam transmutari non potest: possunt immundicias plumbi veri abstergere, ut videantur Aurum tamen semper plumbum

bum manet, ut in eius origine. R. Iis in verbis ostendit Aristoteles duplicem operationis modum Alchymiæ, unum sophisticum, & alterum verum. Modus sophisticus est falsus, illorum qui operantur secundum quod dictum est principio nostræ operationis, qui non reducunt pigmentalia ad sperma eorum. Et ad tales loquitur Aristoteles & dicit, quod una species metalli per nullam convertitur in aliam, falso & sophistico modo, ut ipse exemplificat in litera ad illos Sophistas. Qui autem operantur secundum nostrum modum philosophicum loquitur in eo quod concluditur in fine. Tria reducantur ad materiam primam. Quod dicit unam speciem Metallorum transmutari non posse secundum modum sophisticum non bene permutantur & multiplicantur semina eorum sicut res ceteræ. Et ideo per artificium omnia pigmentalia nostræ operationis reducuntur veraciter in primam materiam, id est, argentum vivum. Ideo opera nostra possibilia, vera & certa, & per nos solum investigata.

XII.

Quomodo est intelligendum illud dictum, quod dicit Pythagoras: Omnis qui argentum non coagulat in album, & argento nostro non conjungit, nullam sibi viam aliam eligat ad albedinem operandam, & non fatiget corpus suum ad ea ad quæ pervenire non potest. R. Dictum est, quod aqua non coagulat nisi corpus cum quo conjungitur dissolvatur, nec corpus dissolvitur nisi aqua coaguletur, hoc fit dissolutio corporis perfecti, vel semiperfecti. Tunc est aqua permanens. Et ista non conjungitur auro, nisi aurum est dissolutum & incineratum cum aqua sua fixa de qua creatum & compositum est. Et tunc Philosophi illud aurum non vulgi, sed suum dixerunt, vel nostrum. Item de argento dicunt similiter. Et si ergo argentum vivum congeletur cum corpore ut dictum est in nostro opere. Et per eum & cum eo fixetur & congelatur. Et conjungatur cum argento nostro præparato, ut dictum est in operatione nostra, cum argento nostro albo ad album. Et cum auro nostro ut dictum est in operatione nostra ad rubeum. Illam viam perfectam eligerimus ad album & rubeum, neque possemus venire ad perfectionem huius artis. Multæ aliæ viæ quæstionum possent fieri de prædictis, quæ jam per prædicta facili-

ter possunt solvi, si fueris prædictis credulus. Etiam perfectissimus in arte investigator eris. Et sic finiunt Quæstiones essentiales & accidentales. Domino Papæ Bonifacio octavo fideliter declarare Arcana utque totius artis benedicti.

FINIS QVAESTIONVM ACcidentalium.

TRACTA-

TRACTATVS

DE SECRETISSIMO ANTIQVORUM PHILOSOPHORUM ARCANO.

QUO NON SOLUM OMNES AEGRITVDINES TOTIVS corporis humani mirabiliter ſanantur: verùm & immunda ac leproſa corpora Metallorum in perfectum lunificum & ſolificum transmutantur.

IN GRATIAM FILIORUM HERmeticæ doctrinæ nunc primùm in lucem editus. Authore Philoſopho Anonymo.

PRÆFATIO AD LECTOREM.

Apientissimus ille Hermes Trismegistus, cùm à Pymandro interrogaretur: Quidnam & audire & discere vellet: Respondit ille, Cupio, inquam, Deum rerumq; causas cognoscere. Adeò generosis mentibus sciendi cupiditas innata est, Ut summa eis sit consolatio & voluptas spaciari in campo contemplationis altissimarum rerum. Illa enim à fonte æternitatis originem ducens, semper suum principium respiciens, nusquam in rebus caducis ac transitoriis requiem inveniens: ab instinctu innato sublimiora ac altiora tractare semper desiderat.

Hinc vetusti sapientes non contenti contemplatione siderum orbiumq; cœlestium, atque aliarum rerum physicarum, quæ in hoc sublunari orbe continentur: quæ omnia caduca sunt & corruptibilia. Verùm longè profundius abditissima naturæ secreta indagantes: Gemmam reperêrunt preciosissimam, quæ longissimo intervallo omnia ex elementis corruptibilibus generata atque producta post se relinquat. Quæ meritò ab omnibus sapientibus pro miraculo naturæ habita est. Ipsa namq; tanquam centrum existit omnium rerum creaturarum: Quin in ipsa omnes vires ac virtutes omnium syderum, plantarum, Lapidum, Animalium, ac Mineralium, essentialiter ac realiter, plenariè ac sufficienter continentur. Ita quod inter omnia creata huius mundi nihil preciosius nec utilius hac Gemma ipsa inveniri possit. Quæ non solum mirabilem Sympathiam cum omnibus rebus creatis habet, verum etiam efficaci

potestate

potestate pollet, corruptionem ab omnibus prædictis amovere, eaque in sua interiori Anatomia revocare & ad juvenilem virescentemque statum reducere. Ita quoque hominis microcosmi anatomiam essentialem integrè complectitur. Et non minus in homine, quàm in supradictis omnem corruptionem, omnesque caussas morborum mirabiliter tollit & eradicat. Hinc omnes morbi, qui per alias medicinas curatu difficilimi, ac impossibiles reputantur, facillima ratione absque ulla molestia subitò & quasi miraculosè hac mediante, radicitus curantur.

Quemadmodum illustris ille comes Bernhardinus sua experientia luculenter testatus est, cum tot difficiles ac deploratos morbos curavit, quod longum esset recensere, ut ipsemet ille refert, Quod Podagricos, Epilepticos, paraliticos, calculosos, hydropicos, Physicos, Maniacos, phreneticos, stupendo ac rarissimo modo sanârit. Qui tamen medicinam Academicorum more nunquam didicerat. Item multi alii Philosophi, qui hanc preciosam Gemmam indefesso studio sibi comparârunt, præstitêre.

Et nostro seculo vir incomparabilis Theophrastus Paracelsus per universam Germaniam sæpissimè multisq; experimentis ista comprobavit, ac præter immensas ac propè innumerabiles virtutes hæc Gemma Arcanum Philosophorum à sapientibus appellata est. Quod quidem arcanum non tantum in curandis morbis potens est & sufficiens, verum etiam cuncta metallorum ægra corpora à lepra immunditie & corruptione purgat & mundat, eaq; ad integram & perfectam formam auri & argenti reducit. Quod ipsum, etsi coram imperitis ridiculum apparet, tamen evidentissimis rationibus possibilitas eius demonstrari potest.

Atque ita non solum ad tuendam ac integrè servandam sanitatem humani corporis: verùm etiam ad comparandas abundantes divitias pro felicissima sustentatione hujus vitæ, hoc preciosissimum arcanum nobis usui esse potest. Imo, quod majus est, cùm sit speculum clarissimum totius luminis naturæ: Atq; hoc exemplar est luminis cœlestis: multa inde depromuntur profundissima mysteria, quæ aliàs humano ingenio perscrutari vel assequi difficillimum est. Sic enim Magi antiqui ex hujus mysterij notitia, ut refert Bonus Ferrariensis, longo tempore procedente cognoverunt Incarnationem Filij Dei, qui perditum genus humanum ad cœlestia regna reducturus esset. Similiter & regenerationem nostram, resurrectionem mortuorum, & multa alia quæ cum sacris Biblijs omnino consentiunt.

Annon meritò gaudeat & exultet mens hominis, ex visibilibus creatis abscondita & invisibilia Dei conspici? ac immensam Dei potestatem mysteriaque naturæ profundissima visibiliter in præsenti oculis invisibilibus intueri? Quo certè nulla felicitas major homini in hoc mundo corruptibili contingere potest: Hinc est quod antiqui sapientes hoc arcanum pro summo thesauro habuerunt. Nec ullas divitias hujus mundi tanti æstimârunt, idq; oretenus sibi invicem communicabant, intimoque silentio illud occultârunt: Quia Margaritæ porcis non conveniunt. Ac licet multa de eo scripserint: ejusmodi tamen involucris id occuluerunt, ut à nemine nisi à scientibus ipsorum scripta intelligantur, vel tandẽ post multos labores ac profundissimas meditationes, singulari Dei benignitate fidelis inquisitor illius arcani cognitionem sibi compararet. Profectò dolendum est hanc præclaram, nobilem ac utilissimam partem Philosophiæ nostris temporibus adeo spretam ac contempti- bilem

bilem jacere. Paucissimi sunt qui eius profundissima mysteria intelligant. Quamplurimi verò, qui se Cyclopico ausu hisce altissimis rebus ingerant. Illi qui bonis literis imbuti, rerum sublimitate ac difficultate terrẽtur, quod saluberrimam illarum indagationem tangere formidant, ac negligant. Interim Idiotæ ne micam salis habentes, nec minimã scintillam possibilitatis naturæ intelligentes, tanquam sues in agro fertilissimo se volutantes, devastant potius, ac lacerant optima quæq;, quàm tantillum in hoc praclaro Theatro erigant vel ædificent. Opinionibus, tantummodo vacillantibus, nituntur; cum in indagandis causis rerum absconditarũ cœci sint penitus, vel saltem monoculi, ut mirari subeat si de subjectis hujus præclarissimæ artis solũmodo quæstio fiat: quot Miriades opinionum dissidentium in mediũ emergant. Quid ergo de præparatione dicturi sunt, cum in ea cardo totius negotii versetur, eaq; sit omnium occultißimũ in hac sacra arte. Idcirco cessat causa admirationis, cur tam pauci ex tanto numero inquisitorum, finem optatum assequantur. Atq; inde ratio eorũ admodum debilis existit, qui ex paucitate inventorum poßibilitatẽ huius præstantißimæ artis incõsideratè negant. Quapropter cum nemo cognitionem fundamentalem huius artis sibi comparare valeat, nisi ex asidua conversatione cũ sapientibus, qui sunt illi qui hanc artẽ occultam sub multis Ænigmatibus & figuris absconditis posteritati sibi consecrârunt: Et omnium optima norma sit advertere concordantiam ubi omnes illi conveniant; Ibi enim veritas est absque ambiguitate & Sophismate.

Quivis autem secundum suum placitum usus est suo stylo proprio, & quod unus occultavit, alter revelavit

& apertè dixit; Idcirco quemadmodum Apes ex multiplicibus floribus mel colligunt, ita vos quoque decet margaritas ex arenâ turbidâ ac lutosa eligere, rectum à falso discernere, frumentum à paleis separare: Sic tandem per diuturnam ac benefundatam experientiam judiciumque acutum & maturum, annuente Dei misericordiâ, fiet, ut abdita & occulta nobis manifesta & conspicua, difficilia facilia fiant, Et intromittamur in illa du lum exoptata penetralia occultissimorum secretorũ naturæ, ubi oculis apertis videbimus tã illos eximiæ authoritatis homines non aniles fabulas aut inania figmenta nobis præscripsisse, sed res serias, altissimas & saluberrimas, dignas, quæ ab heroicis ingeniis magnisque regibus ac monarchis cognoscantur. Unde infinita bona ad universum mundum promanare possint, si animum pium ac fidelem invenerint. Econtra autem multa mala contingere possent, si à tyranno, vel pessimo voluntatis homine, possideantur. Quapropter tanto studio propter indignos hæc scientia semper occultata est. Ut autem breviter saltem ea attingam, quæ ad rem spectant: unde pateat omnia ea, quæ hactenus de mirandis viribus huius preciosissimi arcani dicta sunt, vera esse, & possibilitas eorum intelligatur, dicam, quæ hactenus à paucissimis dicta esse memini. Sicut in corde hominis extat vivus fons sanguinis, omnia humana corporis membra irrigans, motumque vitalem ipsis infundens: Sic quoque creator altissimus præcipuè in Sole, qui est tanquam cor cœli, collocavit virtutem multiplicis potestatis, quæ ignis est invisibilis cœlestis, & calor vivificus, omnes res creatas permeans, in quo omnia creata tam cœlestia quàm terrestria, vegetantur & in suo esse conservantur. In ipso sunt omnes virtutes siderum cœlestium, quæ per eius ignea spiracula

cula in hunc mundum inferiorem disseminantur. Omnes herbæ, omnes arbores, ipsius vigore & virtute germinant ac florent: Omnia metalla & lapides ipsius calore in suum esse producuntur. Unde Aristoteles: Sol & Homo generant hominem: Et nihil in mundo est, quod absente ejus calore vivifico in suum esse producatur aut vegetetur. Hic Phœbus cœlestis produxit in hoc mundo inferiore subjectum peculiare, cui tanquam filio omnes indidit proprietates & virtutes in forma sensibili, quæ ipse possidet in forma cœlesti. At novo validissimo corpore circumdatum, & quasi adamantinis vinculis ligatum; Quæ tu si tam sapiens fueris, ut ea solvere possis, apparebit tibi in vestitu pulcherrimo ac multum delectabili. Nondum tamen sufficit, sed oportet ad novam generationem ducatur, moriatur, & de morte resurgat, tunc apparebit in novo & incorruptibili corpore, vultu vero regio, cujus sceptro subjecta erunt omnia quæ sunt in mundo sublunari, omniaq; possibilia ipsi erunt quæ sub Phœbo cœlesti. Et quod magis est: Quæ Phœbus cœlestis per successum & intervalla temporis operatur, hæc noster Phœbus subitò, & quasi in momento, perficit, sicut sol in Mineris, aurum vix in mille annis ad suam perfectionem deducit, Nostrum vero arcanum in paucis horis perfectam sanitatem ægrotantib. restituit, & spatio dimidiæ horæ leprosa metallorum corpora in perpetuũ solificum convertit. Quod ipsum licet à multis tanquam inane figmentum credatur: sufficienter tamen hujus probabilitas ostendi potest. Quia omnium metallorum est una & eadem materia prima, neq; differunt nisi secundum majorem & minorem digestionem, & quod natura multas superfluitates in prima ipsorum compositione immiscuit, Unde leprosa & corruptibilia existunt. Quæ tamen superflua, virtute ignea nostri ar-

cani facilè ab invicem separari possunt (per alia vero media propter validam ipsorum mixtionem hoc nullatenus fieri potest) pura deinde metalli substantia in momento maturatur & digeritur in perfectum lunificum & solificum: Uti omnes hujus artis periti magistri unanimiter testantur. Quia Phœbus noster, existens in corpore tangibili, virtutem suam in forma sensibili continet, quam Phœbus cœlestis in forma spirituali subtilissimâ aereâ & insensibili obtinet. Idcirco tardè & quasi insensibiliter operatur. Atq; hæc est illa Gamahæa Magorum, quâ multa mirabilia à sapientibus in hoc mundo perpetrata sunt, de quo multa apud Astrologos & Astronomos: pauci tamen ejus cognitionem adepti sunt. Hæc ergo si quis prudenter perpenderit, facilè & præstantiam & certitudinem dignissimæ artis nostræ intelliget. Ut autem veritatis amator parvo labore pulcherrimam consonantiam omniũ sapiẽtum videre, ipsamq; veritatem quasi manibus palpare possit: unde cuncta Sophismata ilico poterit cavere: quasi in compendium brevissimum contraxi omnia ea, quæ à fide dignis Philosophis conscripta sunt, nec ullum verbum prætermisi, quod ad rem spectet: Quia ejusmodi brevitas mirificè acuit & memoriam & judicium. In hac verò potissimũ laboravi, ut veritatis studiosis apertè innotescant subjecta virtuosissimi arcani philosophici, quibus ignoratis, nemo sibi persuadeat vel tantillum in arte nostra intelligere: Quid enim de sequẽtibus sapiat, si ista nesciat? Ubi prudenter animadvertendum est, sapientes in suis scriptis manifesta sæpe Sophismata posuisse, ut deterrerent Idiotas, vel per similitudines, & indistinctè sæpissimè locuti sunt: Ut cùm dicunt; Aurum nostrum non est aurum vulgi, quia aurum nostrum vivum est, aurum vulgi mortuum est. Vera sunt utraq;, at non interve-

niente

niente distinctione lector incautus decipitur. Quia aurum vivum descendit ab auro mortuo, uti & Raymundus apertè testatur, Non igitur excluditur aurum vulgi: Quia sicut ignis est principium igniendi, Sic quoque aurum principium est aurificandi.

Quapropter animadvertendum est aliam esse materiam remotam, aliam propinquam, si hanc respicias: Recte dicitur aurum vulgi non esse materiam nostri arcani, quia aurum illud dum manet in forma vulgari ac mortuum, inutile est ad opus philosophicum: Si vero per industriam periti philosophi debite præparetur, ut fiat vivum quod prius erat mortuum, jam est verissima & immediata materia, ex qua præstantissimum arcanum nostrum generatur. Sic illi distinctionem rerum peritiæ lectoris committunt, qua neglecta, incautus in labyrinthum inextricabilem incidit. Atque similibus cautelis sedulo observatis, lector feliciter in reliquis procedere poterit. De opere autem sequenti plura in publicum dicere, quàm sapientes hactenus dixerunt, inconsultum videtur, nec æquum est.

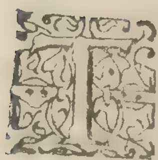
Intelligentibus enim sat dicta sunt, quæ ad hanc artem requiruntur, tum quod ipsa est donum Dei, qui ipsam nulli concedit, absque singulari gratia sua, Cujus nomen sacrosanctum sit benedictum in omnem æternitatem. Amen.

SEQUI-

SEQVITVR CATALOGUS AUTORUM QUI IN hoc opuſculo continentur.

1. Rogerius Baro.
2. Raymundus Lullius.
3. Roſarius Arnoldi.
4. Clamor Buccinæ.
5. Roſarius Minor.
6. Richardus Anglicus.
7. Calid Rex.
8. Avicenna.
9. Bernhardus Comes.
10. Turba Philoſophorum.

ROGERIVS BARO LIB. 2. De ſpeculo Alchimiæ.

inctura ſolummodò generatur ex Mercúrio Sapientum, qui nominatur prima materia, aqua permanens, Acetum Philoſophorum, lac virginis, Mercurius corporalis, cum quo nihil extranei vel alieni commiſcetur, uti ſunt ſalia, alumina, vitriola, quia ex ipſo ſolo tota virtus hujus Magiſterii generatur. Quælibet res ideo reſolvitur, ut multiplicari poſſit.

Prædictus Mercurius radix eſt & arbor, ex qua infiniti & multi rami oriuntur, & creſcunt.

Primus labor ad faciendum elixir eſt ſublimatio, quæ nihil aliud eſt, quàm ſubtiliatio noſtri lapidis, in qua mundatur ab omnibus ſuis ſuperfluitatibus.

Fixæ partes & volatiles non ſeparantur ab invicem, ſed unitæ manent & ſimul fixantur, ut utraque facilem habeant fuſionem in igne.

Accipe igitur prædictum Mercurium, quem in vitro ſigillato pone in ſuum lectum calidum, per menſem Philoſophicum, donec in ſe ipſo incipiat putreſcere & coagulari, omniſque ſua

que sua humiditas in ipso sit consumpta, etiam in terram nigram conversa. In ista sublimatione completa est vera separatio quatuor elementorum. Quia frigidum & aqueum elementum mutatur in terram calidam & siccam, quæ caput est corvi, mater reliquorum elemētorum; Sic opus nostrum nihil aliud est quam transmutatio naturæ & conversio elementorum. Spirituale fit corporeum, liquidum fit spissum, aqueum fit igneum. porro terra nigra cum sua aqua in lento calore imbibatur & exiccetur donec sufficienter mundata sit & ad albedinem deducta.

Quæ tamen nominatur terra alba foliata, Sulphur naturæ Magnesiæ, ibi facta est nova conjunctio Solis & Lunæ & resuscitatio mortui corporis. Quando nostra terra frugifera cum sua propria aqua humectatur in sua siti, magna aviditate ipsam bibit, donec prægnans fiat ac deinde centuplum fructum ferat.

Iam ulterius procede cum terra alba, cui augmentabis ignem, donec per motum continui caloris in rubedinem excellentissimam digeratur, quæ dicitur corallus rubeus. Sulphur rubeum sanguis, aurum purpureum crocus combustus, Hoc ipsum ter vel quater repete cum materia nova, & habebis lapidem perfectissimum rubeum, uti sanguis est, quo tinges Mercurium & omnia imperfecta Metalla.

Oportet autem ut accipias Sulphuris prædicti tres partes. Adde Auri puri unam partem & hoc in calcem subtilem redacti, aquæ ejus duas partes. Hæc tria subtiliter misce, donec ex ipsis fiat una res inseparabilis: Hæc igitur in suo furno digerantur in lapidem rubeum.

RAYMVNDVS LVLLIVS.

Sol est pater omnium Metallorum, Luna est mater, quæ lumen suum à sole mutuatur. In his totum consistit magisterium. Aurum reduci debet in argentum vivum fixum, quod est calidum & siccum.

Argentum vivum vulgare non potest in igne detineri, nisi per alterum argentum vivum corporale, quod est calidum & siccum, & plus digestum quàm ipsum vulgare.

Si igitur nostrum, corporeum argentum vivum mutatum fuerit in argentum vivum currens, non tangens digitos, amplectuntur se invicem vinculo amoris, quòd nunquam ab invicem separantur. Et sic essentialiter invicem uniuntur, unūque ingreditur alterum, atq; humiditas phlegmatica argentî vivi vulgi exiccatur, ejusque humiditas destruitur, & fit nigrum

grum ſicut carbo. Et ita argentum vivum vulgi vertitur in naturam calidam & temperatam.

Itaque argentum vivum vulgi, non poteſt perfectè cum corporibus miſceri, niſi corpora in formā & ſpeciem argenti vivi reducantur. Quapropter cum volueris aurum cum argēto vivo vulgi commiſcere, tunc oportet ut ipſum corpus auri in formam argenti vivi reducas, per vinculum amoris naturalis, tunc unietur Maſculus cum fœmina, quia argen. vivum corporis eſt calidum & ſiccum actu, ſed argentum vivū vulgi eſt frigidum & humidum paſſive, Sicut fœmella quæ detinetur in cubiculo ſuo in calore temperato usq; ad Eccilpſin, id eſt, nigredinem, quod eſt ſecretum noſtræ veræ diſſolutionis, quia tunc invicem ſeparari poſſunt, & convertuntur in pulverem albiorem nive.

Idem in teſtamento de materia noſtri lapidis dicturi, ſciēdum eſt quod extraneas res per ſimilitudines huic magiſterio introduximus. Cum tamen una ſola res noſtri lapidis exiſtat: cui non addimus rem extraneam neq; diminuimus. Tres etiam lapides, ſcilicet mineralem, animalem & vegetabilem deſcripſimus, cum unus duntaxat ſit lapis noſtræ artis. Quia hac compoſitum ex tribus conſiſtit, ſcilicet corpore, anima & ſpiritu, quod compoſitum dicitur munerale quia munera: animale, quia animam habet, vegetabile, quia creſit & multiplicatur, in quo omne ſecretum noſtri magiſterii latet, quod eſt ſol luna & aqua vitæ. Et aqua vita eſt animæ & vita corporum, per quod noſter lapis vivificatur & ſupplantatur. Ideo cœlum & quintam eſſentiam, ac oleum incombuſtibile, & aliis infinitis nominibus eam nominamus, quoniam incorruptibilis eſt ferè ut cœlum in continua ſui motus circulatione: Porrò multi ſunt errantes, qui credunt, quod una res ſit individua à natura producta, quæ habeat virtutem transmutandi metalla, quod falſum eſt, quia principia noſtræ artis in lib. de quinta eſſentia demonſtrata.

Mercurius enim extractus ab auro habens ſe ſub conditione maſculi & adjuvante forma eſt eſſentialis, quæ dat eſſe lapidi, ſolvitur in ventre fœminæ, quæ ſe habet ſub ratione paſſiva. Ex iſtis duobus, nempe numerali & vegetabili componitur lapis philoſophorum: Et nihil aliud hic miſceri debet, quàm maſculus & fœmina. Hinc oritur cœlum noſtrum ſive Mercurius vegetabilis, qui eſt de natura cœli, & dicitur quinta eſſentia, lapis Hermetis:

Modi autem præparationis multiplices apud Philoſophos recenſentur. Vt ſunt coagulatio, ſublimatio, diſtillatio, ſeparatio,

ratio, calcinatio, inceratio, fixio: Quorum omnium significatio est decoctio, quia in sola nostra decoctione omnes isti perficiuntur modi. Ingenium verò hujus nostræ decoctionis est, ut materiam compositi juxta suam mensuram in vas, furnum, & ignem suum ponas, ipsam continuè decoquendo, donec ad maturitatis complementum perveniat, quod in decem mensibus complebitur sine manuali operatione ab initio usq; ad finem totius magisterii. Sed per istos modos adsignatos significare voluerunt sublimitatem nostræ artis, ut intellectus insipientum umbroso circundetur velamine, ne indignus verticem collis nostri arcani attingat, sed in errore relinquatur, donec sol & luna in unum globum, redigantur, quod nisi jussu Dei impossibile est fieri.

ROSARIUS ARNOLDI.

SIne sole & luna nullum generatur corpus tingens. Ex auro igitur & argento vivo lapidem tingentem extrahe, quia unius sunt naturæ. Quia aurum aureum, argentum argenteum tribuit colorem. Qui ergo argentum vivum cum auro & argento tingere noverit, habebit artem magisterii.

Non ergo opereris nisi cum argento vivo & auro ad aurum, quia argentum vivum est pater omnium metallorum, & in ipsum omnia resolvuntur. Ipsum enim est homogeneū & informe in natura, atque continua decoctione depuratur, inspissatur, & per sulphur album & rubeum in metallum perfectum coagulatur, & est de natura sua conversivum ac fit unumquodque de singulis quos amplectitur ex planetis.

Primum ergo opus est, ut accipias corpus, in quo sulphur rubeum & fixum continetur, & illud in primam materiam sive in argentum vivum reducas. Oportet enim ut corpora fiant incorporea & volatilia, sic enim in naturam spiritus reducuntur, ut spiritus cum ipsis sublimetur, Quia solutio corporis fit cum coagulatione spiritus & coagulatio spiritus est cum solutione corporis, ut fiant unum & nunquam ad invicem separentur. Quia tunc omnia ad primam suam homogeneam naturam, quæ est argentum vivum, sunt reducta. Cùm ergo in ipsa homogeneitate, solvuntur, tunc simul conjunguntur, quia utrumque agit in suum socium sibi similem. Sic ergo Elixio consistit ex illis tantum & non ex aliis. Mercurius enim si jungatur cum solis radiis fit elixir perfectum.

Comede ergo de carne pingui, non de filio leproso, & habebis aurum & argentum. Modus ergo convertendi corpus in argentum vivum, fit per solum arg. vivum & per conver-

sionem

ſionem naturarum, ſive elementorum, donec convertantur in naturam ignis, quod eſt arcanum pretioſſimum quintæ eſſentiæ noſtræ.

Quia operatio noſtrà non eſt niſi naturarum mutatio, id eſt, frigidi cum calido, & humidi cum ſicco amicabilis commixtio. Siccum primo fit frigidum, deinde humidum porrò calidum. Tunc ignis noſter eſt accenſus inextinguibiliter. Modi autem regiminis ſunt quatuor:

Solvere, abluere, reducere, & figere, & quia argentum vivum habet in ſe fœtulentiam terreā & aduſtibilem & aqueitatis ſubſtantiam, neceſſe eſt ſuperflua demere ſi perfectam inde medicinam creare velis.

CLANGOR BVCCINÆ.

SOl non calefacit terram, neque virtutem ſuam terræ imprimit, niſi mediante Luna, quæ inter alia ſidera magis Lumen & caliditatem Solis eſt receptiva. Ita ſol tincturam Solam non perficit, niſi mediante Luna, quia ad ipſam ſubtilitatem ut tingat nondum pervenit. Quare neceſſariò ibi requiritur Luna, ut ipſum ſolem ſubtiliat, rarum & volatilem faciat. Idcirco dicit Hermes: Sol pater ejus eſt, Luna mater eſt & ager in quo ſolare ſemen, Seminari debet. Et ſic non indigemus alio, ex quo noſter lapis fiat, quàm Sole & Luna.

Sol inquit, in ſorore mea Luna creſcit gradus ſapientiæ noſtræ, & non cum aliquo alio ex ſervis meis. Luna, dabo tibi pulchritudinem meam, lumen ſcilicet Solare, quando per minima conjuncti erimus. Sol calidus eſt & ſiccus, Luna frigida & humida. Luna accipit animam à Sole & Lucerna lucis ſolaris infunditur Lucernæ Lunari & fit commixtio Luminarium. Quando coagulabitur corpus meum ero Sol oriens in nativitate mea, & convertetur corpus meum in decorem Solarem.

Subſtantia propria argenti vivi & Sulphuris fumoſa & ſubtiliſſima, per noſtrum artificium, generatum, in qua latet & habitat Spiritus quintæ eſſentiæ, eſt Mercurius Philoſophorum, & eſt una res ex duabus compoſita: vapor unctuoſus utriusq; naturam in ſe continens, unum non poteſt fixari ſine alio, illa eſt propria materia eſſentialis Sulphuris noſtri.

Cum aqua Mercuriali ſolvuntur omnia metalla, quæ non poſſunt in alia aqua Solvi. Si ergo quæris medicinam Metalla generantem, de metallis erit ejus origo: Quia nihil convenit rei, niſi quod propinquius eſt illi in natura.

Totum beneficium hujus artis eſt in Sole & Mercurio. Ipſa enim

enim in unum conjuncta lapidum philosophorum constituunt, & tincturam habent infinitam. Nam in corpore acquirit colorem sanguine rubicundiorem, Modicum quippe talis coloris in luna infusum convertit albi magni quantitatem in citrinum colorem. Cum ergo sol cum Mercurio componitur, erit gerimen pregnans. Nam anima spiritus & tinctura possunt tunc ab ipsis per ignem temperatum extrahi. Per calorem enim temperatum extrinsecè administratum, extrahitur à materia metallica quoddam humidum unctuosum, subtili terreo mixtum & optimè purgatum, quod Elixir dicitur: Iste calor temperatus, non debet excedere calorem intrinsecum, quo calor iste intrinsecus secum retineat suum humidum, quod naturaliter secum trahit.

Quia omne corpus elementatum habet in se calorem radicalem seu formalem, quo persistit, suumq; semen multiplicatur. quia iste digerit materiam ad formam & speciem debitam. Deinde quicquid est superfluum & immundum per decoctionem lentam paulatim purgatur, maturatur, melioratur. Semen autem in Mercurio non potest extrahi nisi mediante coagulo, quod est sulphur auri.

Album & rubeum ex una radice procedunt nullo alio corpore interveniente.

Totum magisterium nostrum fit cum aqua nostra, quę virtutem habet maximam alterandi & penetrandi corpora. Idcirco ipsa solvi corpora solutione mera Philosophica, ut cōvertantur in aquam, uti prius fuerunt & extrahit animam à corporibus perfectis, & de mortuo facit vivum, Hæc aqua primò est immunda, grossa & fugitiva, sed operatione & sublimatione artis renovatur, mundatur, inspissatur, ac in sulphur album & rubeum coagulatur.

Spiritus tingens est Mercurius Philosophorum cum suo sulphure albo vel rubeo commixtus, iste Mercurius est tinctura permanens, qui à corporibus perfectis extrahitur per dissolutionem, distillationem, sublimationem & subtiliationem. Et talis Mercurius dicitur oleum incombustibile, Anima, aer, splendor corporum, quia corporibus mortuis vitam præbet immortalem, & ea illuminat. Extrahe igitur hunc Mercurium seu lapidem, tam à corporibus, quam ab argento vivo, quia unius sunt naturæ. Nam quicquid veritatis consistit in hac arte, non est nisi conjungere humidum sicco, id est, spiritum liquidum cum corpore perfecto puro. Ipsorum operatio est solutio & coagulatio.

Solvere est corpus in spiritum vertere. Coagulare est spi-

ritum efficere corporeum & fixum. Sic obtinebis totum magisterium. Quatuor elementa extrahere nihil aliud est quam ipsas seminarias virtutes, id est, qualitates activas & passivas excitare.

Ad creandum ergo lapidem non accipe de primis elementis nec de ultimis: quia prima sunt nimis grossa, sed de mediis.

ROSARIUS MINOR.

SOlus Mercurius est causa perfectionis in metallis: ipsum solum igitur eligamus, & perficere studeamus: Quia Mercurius est lapis, quem philosophi ubique laudant ac honorant. In ipso totum est quod quærimus. Nec Deus creaturam nobiliorem ipso creavit præter animam rationalem, ipse enim in se continet animam, corpus & spiritum. Anima vivificat, spiritus tingit, corpus figit: Hæc tria in unico Mercurio existunt, qui congelatus est ex virtute puri sulphuris non urentis, Iste Mercurius dicitur aqua sicca qui uniformiter inspissatus est per virtutem dicti sulphuris, & iste est lapis noster.

Ex Mercurio omnia corpora suam originem habent, & ex ipso generantur & iterum in eum convertuntur. Sicuti aurum quod ex puro & vivo Mercurio generatur, & iterum in Mercurium vivum convertitur, ac solummodo per argentũ vivum & per nullam aliam rem omnia corpora in argentum vivum convertuntur. Attamen hoc ar. vivum quod factũ est ex auro longe majoris virtutis est, figitque citius, quam illud argentum vivum quod nunquam fuit corpus, quia hoc ab isto multum superatur, quantum ad vim sulphuream, quia argentum vivum ex auro calidum est, masculinum & siccum, atque ista duo quo ad materiam nullam habent differentiam, saltem secundum digestionem differunt, in quantum alterum istorum per calorem naturalem in visceribus terræ decoctum est. Quapropter tinctura nostra nihil aliud est quam sulphur rubeum ex auro extractum, quia pura substantia Mercurii coagulatur & tingitur per virtutem sulphuris non urentis, Quapropter omnis perfectio est in puro & fixo argento vivo & alia nulla re. Si argentum vivum metallorum mundare & figere sciveris, habebis tuum optatum. Quia color in argento vivo causatur à sulphure aspice corpus auri dum funditur ad furiosam ignis flammam: considera maximam ignis violentiam & potestatem, perpende quoque firmam consistentiam corporis metallici, ejusque pulchritudinem

nem incorruptam, ita quod oculus vix humanus aspectum utriusque sustinere valeat, & aperte videbis omnia ea quæ facile in igne comburuntur nullius esse momenti, quæ vel tantillum facerent ad artem nostri magisterii.

Quapropter memento ubicunque inveneris Mercurium purum & fixum, hunc tene pro summo lapide, cui nihil æquale esse potest. Quādo ipsum vim ignis sustinere feceris, quod fit cum suo proprio sulphure congelato, tunc facies ex ipso nobilissimam & præstantissimam tincturam.

Rectissima solutio & calcinatio solis & lunæ fit cum Mercurio vivo & aqua vitæ, in igne calido & humido. Sol & luna virtute Mercurii sursum elevantur, ac sublimantur, ut Mercurium tanto citius figant. Sic ergo corpora fiunt tenuia, & in spiritum convertuntur, atque spiritus fiunt corpora: omnia volatilia per continuam ac diuturnam concoctionem & per appositionem rei fixi figuntur. Quando spiritus sublimantur cum rebus quæ sibi avidè à natura adhærent, tunc cito fixantur, Oportet autem ut cum rebus puris sublimentur, sic & ipsi veniunt puri

RICHARDUS ANGLICUS.

SVlphur philosophorum est ignis simplex vivus alia corpora vivificans & maturans ita, quod naturæ defectum supplet, cum ipsum sit superfluæ maturitatis, qui est vapor calidus & siccus, generatus ex purissima siccitate terrestri. In sole autem perfectissimum sulphur reperitur, quia magis est digestum & decoctum. Quomodo autem illa sulphura ex corporibus perfectis dici possunt? Respondetur hoc fieri posse per solutionem corporis & reductionem ejus in primam materiam, quæ est argentum vivum ex quo facta sunt ab initio, & hoc absq; ulla admixtione rerum extranearum, quia istæ lapidem nostrum non emendant, sed potius corrumpunt: Quia medicina est natura simplex ex aqua Mercuriali producta. Itaque corpus solve in Mercurium cum Mercurio, aliàs occultam virtutem ex eo habere non poteris. Et sic lapis noster ex bina re componitur, scilicet corpore & spiritu quæ dicitur Rebis. & tamen unum est. Immaturis succurrendum est cum maturis ut maturentur. Cum Mercurio seu argento vivo dissolvuntur corpora, earumq; naturæ reserantur, & aperiuntur, & in primam materiam reducuntur.

Mercurius autem ex corporibus congelatis hoc facere non potest, quia per congelationem illud sulphur alteratum est in natura, quod non corrodit sicut primum. Itaque solve cor-

pus in aquam Mercurialem, quæ solutio fit per putrefactionem Corporis & Spiritus in humido: Quia putrefactio est omnium naturarum seu elementorum ad invicem ligatorum solutio & separatio: Quæ per conversionem denuo conjunguntur & fortius in natura uniuntur quam antea. Sic ergo Mercurius in subtiliorem ac altiorem formam naturæ convertitur ac transmutatur quam erat antea. Sic ergo sulphur rubeum Philosophorum consistit in Auro & Sulphur album in Argento, & tamen utrumque sulphur consistit in Auro: Hoc aliæ res non habent, ideo dare non possunt: Cum meliore pejus perficitur. Sic cum isto & imperfecta metalla sanitati restituuntur, Ægra corpora continent in se sulphur fætidum & adustibile. Immaturis ergo succurrendum est cum maturis ad plusquam perfectionem deductis, ut maturentur. Non est tingendum nisi cum illis quibus inest virtus tingendi. Tinge ergo cum auro & argento quia isti aureum & argenteum tribuunt colorem & naturam.

CALID REX.

HOc nostrum Magisterium de Lapide Secreto & officium honoratum est secretum secretorum Dei, quod cælavit suo populo, nec voluit ullis revelare, nisi illis qui fideliter tanquam filii meruerunt, & qui ejus bonitatem ac magnitudinem cognoverunt. Compositio in hoc Magisterio est cõjunctio sive matrimonium congelati spiritus cum corpore solato, illa autem non completur nisi post putrefactionem: Quia spiritus non congelantur nisi cum solutione corporis. Et similiter corpus non solvitur nisi cum congelatione spiritus, atque inter solutionem corporis & congelationem spiritus non est differentia temporis, neque opus diversum. Sed eorum unus est terminus & una & eadem operatio circuit super ipsa duo simul. Anima non conjungitur cum corpore, nisi per mutationem utriusque à sua virtute & proprietate & post conversionem suarum naturarum. Et hæc est solutio & congelatio Philosophorum. Non morabitur spiritus in corpore, nec cum eo ullatenus remanebit, quo ipsum corpus habeat ex subtilitate & tenuatione ut habeat spiritus. Quod cum attenuatum fuerit & subtiliatum, & à sua densitate exierit à spissitudine & grossitie & corporeitate ad spiritualitatem, tunc commiscebitur spiritibus subtilibus & imbibetur in eis, & sic uterque evadet unum & idem, & non separabuntur, sicut nec aqua mixta aquæ. Qui ergo corpora subtiliare ac solvere poterit eaq; dealbare ac rubificare, consequetur magisterium.

Nisi

Nisi autem subtiliaveris corpus quousq; fiat aqua totum, nō rubiginabitur, nec putrefiet; Quia subtile cum spisso mixtum fiunt res illæ una substantia. Quia spiritus sunt fugaces quousq; corpora cum ejus commisceantur. Qui ergo animā convertit in corpus, & corpus in animam, tinget omne corpus. Decoctio generat res easque mutat à suis substantiis & coloribus ad alias substantias & ad alios colores.

Lapis noster in manifesto est frigidus & humidus, & in occulto est calidus & siccus. Oportet ergo nos occultare manifestum, & id quod erat occultum facere manifestum. Illud autem quod est in occulto est oleum calidum & siccum. Et hoc tingit & non aliud. Illud autem quod est in manifesto, est frigidum & humidum, & est fumus aquosus corrumpens: Oportet ergo hoc frigidum & humidum coæquari cum substātia. Istas ergò infirmitates oportet destruere in igne & per gradus ignis. Caliditas autem & siccitas destruit frigidum & humidum aquosum & adustivum, virtute divina. Et tunc mutatur iste spiritus in nobilissimum corpus, & non fugit ab igne, & currit ut oleum. Quod est tinctura viva & aqua permanens, quæ semper vivit & permanet, & acetum Philosophorum quod rectificat & illuminat omnes mortuos. Et istud occultum est de natura solis & ignis. Perfecta autem corporum & spirituum præparatio exercitio quatuor regiminum adimpletur. Primum est in aquam resolutio. Secundum in aerem Levigatio. Tertium ad naturam ignis reductio. Quartum ad terram compressio. Et hoc innuit Hermes dum inquit: Ascendit de terra in cœlum suaviter cum ingenio magno. Portavit illud ventus in ventre suo, quia per ventum, id est, fumū in aerem levigatur. Nisi enim lapis noster fuerit aereus, non conjungitur cum spiritu permanenter, Et iterum descendit in terram, quando spiritus fit corpus ut super ignem perpetuam habeat perseverantiam & fusionem sine fumigatione.

AVICENNA.

AVrum est corpus perfectissimum Rex & dominus Lapidum, quod nec in aere minuitur, nec in igne comburitur, sed in eo melioratur, nec in eo aliquid superfluum nec diminutum invenitur. Est enim creatum ex subtilissima & clarissima substantia argenti vivi & ex sulphure puro, rubeo, fixo & claro, tingens ipsam substantiam argenti vivi.

Aurum est corpus & fermentum Elixiris & albi & rubei. Ideo philosophi magnifecerunt ipsum Quod sicut Sol se habet inter stellas, sic quoque aurum inter corpora metallica.

Sol enim suo lumine & splendore omnia vegetabilia & germinat omnesq; fructus perficit. Ideo dicit Hermes: nunquã fit tinctura vera absq; rubeo lapide. Si itaque aurum factum fuerit plus quam perfectum, in duplo vel quadruplo vel centuplo; vel millecuplo in tantum perficit & ægra & imperfecta corpora metallorum.

Argentum vero vivum est frigidum & humidum atque aereum. Et ipsum solum est spiritus vivus etiam in mundo non est tale quale ipsum est quod talia possit operari, qualia per ipsum operantur. Ipsum penetrat omnia corpora, ipsum est fermentum corporum, cum quibus miscetur, & tunc erit totum elixir ad albedinem & rubedinem, ipsum est aqua perennis, Aqua vitæ, lac virginis, fons & alumen de quo bibens non moritur. Cum vivum fuerit habet quædam opera, cum mortuum fuerit, habet alia opera, & cum solutum fuerit habet opera maxima sapientes faciunt ipsum spectare ignem, & tunc facit opera & mutationes: Quia sicut mutatur sic mutat, & sicut tingitur sic tingit, & sicut coagulatur sic coagulat: Itaque inter omnia nominalia argenti vivi perferenda est generatio Sola aqua per seipsa omnia facit, omnia solvit, omnia coagulat, omnia diruit sine alicujus adminiculo.

Permutatio corporis in aquam est tinctura cujuslibet corporis Et nostrum intentum non sit aliud quam ut eligamus purissimam substantiam Mercurii ex ipsis corporibus.

BERNARDUS COMES.

Corpora metallica vulgaria quæ natura solum in minera complevit sunt mortua, neq; possunt imperfecta perficere: Sed si arte ea nos capiamus, eaq; perficiamus, decies vel duodecies, in tantum tendunt illud ad infinitum, quia tũc sunt intrantia, penetrantia, tingentia & plusquam perfecta, & viva sunt respectu vulgarium, Ipsa itaq; metalla vulgaria dum sunt in forma metallica, nõ sunt lapis noster, sed oportet formam ipsorum mutare ac renovare, quod ipsum fieri non potest, nisi primo reducantur ad primam materiam.

Prima autem materia metallorum sunt sulphur & Mercurius sive sperma masculinum & fœmininum, quæ cum simul unita fuerint in virtute ita ut unum in se habeat virtutem alterius, ista unio dicitur prima materia.

Res quælibet habet proprium suum & principale semen, ex quo sua radix fit, & multiplicatur. Requirit etiam rem sibi similem, ut generetur & augmentetur.

Natura enim augetur in sua propria specie & natura, & non in alia;

in alia: ita metallum multiplicat metallum. Nostra igitur medicina fit ex duabus rebus unius essentiæ, id est ex unione Mercuriali fixa & non fixa, spirituali & corporali, frigida & sicca, calida & humida, neque ex alia re fieri potest.

Et sic ad faciendum hunc pretiosum lapidem accipimus solam substantiam Mercurii per artem optimè mundificatam & penetrantem, tingentem & consistentem in ignis examine, nec separabilem in diversas partes, sed solum semper tenacis solius essentiæ Mercurialis. Tunc est res conjungens in profundo radicali metallorum imperfectam ipsorum formam corrumpens, aliamque novam introducens, secundum virtutem elixiris aut medicinæ tingentis.

Natura ex se ipsa facit materias spermaticas, easque creat, postea ars ea conjungit. Neque ars nostra ex se sola spermata creare potest, sed quando natura ea creavit tunc ars ipsa conjungit, tanquam ministra naturæ. Nos ergo corpora metallica reducimus in sua principia ut per eam reductionem fiat conjunctio novæ materiæ, ejusdem radicis, & ita hæ duæ naturæ sibi invicem auxiliantur, & quælibet alteri suam virtutem communicat, Vt fiat dignior materia quam erat antea, dum utraque separata essent. Sic igitur absque ista reductione non potest fieri lapis noster. In istis duobus spermatibus sunt quatuor qualitates elementorum, secundum virtutem. Nam in spermate maturo tanquam digniori duo digniora elementa insunt qualitate, quæ sunt ignis & aer & in alio spermate crudo & imperfecto in sua natura insunt duæ aliæ qualitates, & duo alia imperfecta & minus dignia, videlicet aqua & terra. Et sic in arte ista non est aliud quam istæ duæ naturæ spermaticæ ejusdem radicis, substantiæ & essentiæ solius substantiæ Mercurialis viscosæ, & siccæ, quæ non jungitur alicui rei hujus mundi, quam suo corpori, uti Morienes testatur. Fac durum aquatile, id est, conjunge sperma masculinum quod non est aliud quam Mercurius coctus & maturus, qui in se tenet elementum ignis cum spermate fœminino, id est aqua viva, eaque pone in cubiculo rotundo, calefacto cum igne parvo continuo, & tàm diu ibi relinque, quod convertentur in aquam Philosophicam, quæ tunc est materia lapidis. Nam habet in se naturam fixi, quæ eam figit & naturam spiritualem quæ ipsam exaltat faciendo ipsam spiritualem & dignam substantiam nobilissimi lapidis.

TVRBA PHILOSOPHORVM.

1. Accipe corpus sive terram ac in tabulas tenues coaptate, quod cum aqua maris misce, quæ dum regitur aqua permanens dicitur.

2. Istam compositionem bene coaptate, & consanguinea consanguineis jungite, quia natura quæ mortificat & in nihilum convertit, eadem etiam vivificat & renovat, istæ naturæ se invicem complectuntur & post inimicitiam in igne lento concordes & amicæ fiunt. Accipe igitur argentum vivum & congela illud in corpore magnesiæ, quia aurum vertit in rubeum ignem, quod fit coquendo & assando.

3. Secretum ergo operis ex mare & fœmina constat, hoc est agente & patiente, masculus gaudet suscepta fœmina, & juvatur ab ea: Fœmina suscipit à masculo sperma tingens, & coloratur ab eo: Miscete ea insimul, & habebitis spiritum tingentem, compositum ex masculo & fœmina, & regite ea secundùm quatuor anni tempora. In Hyeme solvite, qui est frigidæ complexionis: Vere coquite: Æstate coagulate: (flores producuntur) Autumno fructus maturantur. Non potestis autem rubrum facere, nisi primò dealbaveritis.

4. Fundamentum hujus artis est acetum acerrimum, quod cùm corpori miscetur, continetur, & fit unum cum eo, vertitque aurum in merum spiritum, etsi corpus absq; aceto super ignem posueritis, corrumpetur. Suaviter ergo ista tegite, donec sulphur fuit incremabile, quia humor primo frigidus est, cui ignis immoderatus inimicus est, Acetum comburit corpus & in cinerem vertit, ejusque spissitudinem diruit.

6. Quando masculus fœminæ conjungitur fit ipsa fœmina non fugiens, & totum compositum fit spirituale.

7. Gummi nihil aliud est, quam aqua permanens. Sine auro Gumma non emendatur.

8. Non oportet re alia uti in toto regimine, nutritione & conteritione nisi illa nota aqua permanente. Quia vis ejus est spiritualis sanguis quæ cum corpore contrita & incorporata vertit illud in spiritum, & ipsa in corpus vertitur: quia sibi invicem commixta & in unum redacta se invicem convertunt.

10. Ista aqua permanens dicitur lapis & est aqua vitæ munda. Item Gummi, venenum, acetum. Nullum autem venenum tingens generatur absque sole & sua umbra.

13. Inter æs philosophorum & aquam permanentem est maxima propinquitas, quia utrumq; est attractivum alterius,

15. Qui

12. Qui Argentum vivum corpori Magnesiæ jungit, & fœminam viro, naturam extrahit occultam, per quam corpora colorantur.

13. Quia Argentum vivum est ignis corpora comburens, mortificans, & constringens suo regimine, quod unum tantum est.

14. Et quantò magis corpori miscetur, tantò magis corpus diruitur, teritur & attenuatur. Et hinc resultat tinctura. Et Etholia ignem non fugiens, quæ omnia corpora confringit, & omnes Spiritus retinet & colorat. Corpus non potest se ipsum tingere, nisi spiritus occultus extrahatur è ventre ejus, & fiat corpus anima & Spiritus. Spissum enim illud terreum non tingit, sed ipsum tenue naturæ tingit, quod ipsum corpus perfringit. Cum autem corpus æris regitis, & ex eo tenuissimum extrahitis, vertitur id tenuissimum in tincturam & tingit condensum, id est, siccum jungitur humido, & hinc generatur tinctura invariabilis.

15. Hæc tinctura est vita iis quibus jungitur.

16. Prolixitatem autem decoctionis patienter feras, & habebis optatum.

17. Masculus suam fœminam amplexatus velociter transit in corpus ejus, liquefit, diruitur & confringitur, & deinceps rubor non moritur.

18. Quia horum duorum est una natura, aliàs non ita citò commiscerentur, nec continerent se invicem, nec unum fierent.

19. Natura non emendatur, nisi sua natura, idcirco nolite ipsis inducere alienum nec pulverem nec aliam rem, Sed sufficiat nobis conceptio, & verus filius nascetur: leniter coquite.

20. Veneramini regem & suam uxorem, & nolite eas comburere nimio igne, sed regite eos donec nigri fiant, deinde albi, deinde rubei, ultimò venenum tingens.

21. Cor suffle est totum compositum quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit & vocatur plumbum, stannum, nummus, flos ferri, flos æris, flos Auri.

22. Corpus & Spiritus in terram & cinerem verti debeat, Æs, quando comburitur, fit melius quàm antè fuerat, quia humore inspirato vitam suscipit, & augmentatur, ut aliæ res. Opus ergo nostrum nequaquam tinctura est, nisi diligenter coquatur, quousque pulvis fiat atque sperma per putrefactionem spiritualiter effectum sit. Sic enim & non aliter color invenietur.

23. Æs incidens in aquam suam dicitur fermentum Auri, & tunc apparet rubedo.

24. In ventre cor suffle vera natura occulta est, & hæc vera natura est ille Spiritus tingens quam habuit ab aqua permanente. Idcirco corpus tere, dirue, imbue, idque facit Spiritum tenuem & impalpabilem, quod fit quando teritur, donec fiat pulvis, qui non fit nisi fortissimâ decoctione & contritione continua.

25. Ars enim duabus eget naturis, quia non fit preciosum absq; vili, neq; vile absq; precioso. Hæc duo in putrefactione & decoctione simul unita sunt, & unum alterum continet, ne fugiat.

26. Opus ergo ex duobus est, & hæc duo conjunctè vocârunt compositum.

27. Oportet enim corpus, quod non erat, aqua simul cum aqua fiat aqua & aqua aquę miscetur, & fiant unum utrunq; in aqua vertatur, donec totum fiat aqua.

28. Calore enim aquæ facile totum fit aqua.

29. Vt homo compositus est ex anima & corpore, sic oportet nos duo conjungere, quæ conjunctio comparatur conjugibus, ex quorum cõplexu exultat aqua aureá. Idcirco igitur bellũ inter æs & arg. viv. donec ad interitũ veniant & corrũpantur, tunc æs arg. viv. concipiens, coagulat ipsum, atq; corpus utriusq; diruitur, & in pulverẽ vertitur diligenti & multa imbibitione & decoctione. Ista namq; contritione ex corpore Spiritualis, munda & sublimis anima extrahitur, quæ omne corpus tingit, & est Sulphur naturæ.

30. Illa occulta anima tingens & sulphurea natura non potest extrahi, nisi corpora fiant incorporea, i. e. Spiritus tenuis coquendi continuitate. Hoc aũt totũ fit per ar. viv. quia ipsũ est igneũ, omne corpus cõburens magis quàm ignis, & corpora mortificans, quia omne corpus quod ei commiscetur, teritur & morti datur. 37. Vterque fit fugiens.

38. Fiunt aũt iterũ fugientes, per ignis intercessionẽ se invicẽ amplexantur & cõtinent. Quando .n. 4. naturæ in cœlũ ascẽderunt, ita ut ignis in aërẽ, aer in aquã, aqua in terrã incidat. Sic continens omnium eorũ terra est, atq; finis totius operis pulvis & cinis. 39. Subtiles Spiritus ipsum corpus tenuem spiritum fecerunt, & corpus in venenum tinxerunt. Igne igitur res attenuatis, donec illæ res ut spiritus ascendãt.

40. Huius artis scientia nihil aliud est quàm argentum vivum corpori magnesiæque conjunctio & aquæ sublimatio, & vapor. Nullum Sulphur fit absq; calce argenti vivi & sulphuris aqua.

41. Vnum

41. Vnum sulphur factū est ex pluribus sulphurib⁹ per mixtionem pugnantis cū igne, & nō pugnantis. Hoc arcanū ex duabus procedit compositionib⁹, sulphure & magnesia. Hoc cōpositū in unum redactum vocatur aqua & spissum aurū. Quę si in argent. vivum versa sunt, aqua sulphuris nominantur & igneum venenum, quod ubi verè dealbatum est, dimisit sua corpora spissa & ponderosa.

43. Lento igne primū humiditas corrūpitur, & quando omnia unū facta sunt, corpora incorporea. Omne enim corpus dissolvitur cum spiritu, cui mixtū est, & fit spirituale. Et omnis spiritus à corporib. alteratur & coloratur. Cui spiritui color tingens & contra ignem constans miscetur, & fit sulphur fixum & incombustibile, quod prius erat sulphur fugiēs. Qui potest spiritum fugientem rubeum facere corpori sibi conjuncto, deinde ex illo corpore & spiritu suam tenuem naturam in suo ventre occultam extrahere opus perficiet.

44. Arg. vivum cum sua miscetur tinctura, tingit. Vapor alio arg. vivo sui generis continetur, ne fugiat, quod fit quam primo ipsum arg. vivum & æs conjungentur. Itaq; Arg. vivum argento vivo miscetur quousque una eademque aqua fiat munda ex duabus composita.

46. Sola imbibitione aquæ ad verum operis finē pervenies.

47. Quando æs contritum & in aquam versum est, fit fugiens & in spiritum vertitur, spiritusque in corpus & invicem nectuntur, & vertitur in animam tingentem.

48. Argentum vivum ad visum album est, quando autem fumus ei advenit, vertitur in rubeum & fit venenum.

49. Argentum ergo vivum, quod ex pluribus est confectum longè latè, ut duo tria fiunt, & quatuor unum ac duo unum.

50. Tota perfectio sulphuris in decoctione consistit.

52. Non sunt nisi hæc duo Argenta viva, Solis humor & sputum Lunæ.

Iungite ergo siccum humido, id est, terram & aquam, & coquite igne & aere quousque spiritus in anima desiccetur, quia tenue tingens sumit virtutem ex tenuissima terræ, aquæ & aeris parte.

Corpora corporibus tinguntur & figuntur.

53. Quando compositio rubea apparet, servatum est illud regimen quo corpora in spiritum vertuntur, & ad se invicem nectuntur, quæ habet animam tingentem & germinantem.

54. Tribus decoctionibus multiplicatis, acetum nostrum conglutinatur & ab igne coagulatur eiusque natura convertitur in naturam, sputum Lunæ Solis lumini junctum congelatur.

55. Ac-

55. Accipe arborem albam, ædifica ei domum rore circumdatam, impone ei magnæ ætatis hominem centum annorũ, dimitte eos in sua doma octuaginta diebus, ille senex non cessat comedere de fructu arboris illius, donec anima illius in corpus juvenile transformatur, & Pater filius factus est.

56. Illam mulierem quæ suum interficit maritum, Philosophi neci dederunt.

57. Illius enim mulieris venter est plenus veneno. Fac ergo sepulchrum Draconi, & mulierem sepeli cum eo, qui illi mulieri fortiter junctus, quo magis eam nectit, ac circum eam volvitur, tantò magis corpus eius in mulieris artubus mixtum, ad mortem declinat, & totus vertitur in Sanguinem, quem ponunt ad solem, quousque sanguis consumitur & arescat. Tunc apparet venenum & occultum manifestatur, & sic ex elementis non fit utile absque maris & fœminæ commixtione.

58. Hoc opus autem subtili meditatione regitur.

59. Vna tantummodo est Philosophorum tinctura.

60. Omnis nostra scientia est natura masculi & fœminæ. In principio miscendi oportet, elementa cruda & sincera super ignem lentum commiscere, & cavere ignis incensionem, quousque in illo leni igne desiccetur. Liquefactio est Caput huius artis, quia humidum fit spississimum, & spissum corpus fit spiritus, & spiritus fugiens fit fortis contra ignem pugnãs: Converte ergo elementa, & quod quæris invenies. Compositum generat seipsum, & nisi ipso germinat id quod quæritur.

61. Comburere non est nisi dealbare, & rubeum facere est vivificare.

62. Definitio huius artis est corporis liquefactio, & animæ à corpre separatio, quia æs nostrum habet animum & corpus: Oportet igitur dirui corpus & animam ab eo separari. Subtile naturæ corpus penetrat, & est anima ipsa argenti vivi, in virtute ignea corpus perficit & vivificat.

63. Signum perfectæ decoctionis primum est nigredo, Deinde albedo, ultimò rubedo altissima.

64. Oportet Corpus dirui quousque moriatur, tunc poteritis animam suam extrahere, quæ est spiritus tingens.

64. Totum magisterium est, ut superius fiat inferius, & inferius superius, compositio autem duplicis est complexionis: Vna est humida, altera est sicca

65. Ista, quando coquitur, unum fit. Investiga eius socium, & alienum nihil ei inferas.

CON-

CONCLUSIO.

EX prædictis igitur luce meridiana clarius patet, quàm firma sint fundamenta hujus nobilissimæ scientiæ, nihil enim obscuri vel ambigui in ipsis continetur, cùm plerunque scripta Philosophorum id commune habeant, quod non secundum nudum verborum sonum accipienda sunt. Collegi saltem quasi ipsum nucleum, & talia quæ confidenter, secundum simplicem literam genuinum autoris sensum referunt, nec alia interpretatio est quærenda.

Quæ in ejusmodi brevitatem congressi, ut neminem sciam qui hactenus id præstare vel ausus vel conatus sit.

Quod opusculum licet aspectu tenue & exiguum, re ipsa tamen rarum est & magni pretii. Quia secretum maximum & occultissimum antiquorum Philosophorum continet: Si enim medicinam, qua corpusculum humanum ab omnibus infirmitatibus liberari atque felicissima valetudine frui possit, spectamus, sufficienter hinc haberi potest. Si autem divitias, quæ in rebus maximè gerendis magno usui esse possunt, illas & hic seriò naturæ mysteria indagantibus, abundanter inveniri concessum est.

Quamvis secretum præcipuum: in quo scopus totius rei potissimùm consistit, in schola occulta servatur. Attamen prima initia & fundamenta sat perspicuè posita sunt. Reliqua diligentiæ ejus committuntur, qui ad hoc maximum DEI donum aspirat.

Vale.

SEQVUN-

SEQUUNTUR XXII.

PROPOSITIONES

SIVE MAXIMÆ IN QUIBUS VEritas totius artis Chemicæ brevissimè comprehenditur.

I.

VEra augmentatio Metallorum non nisi ex suo semine, quod est de radice Metallica procedit, uti ex lumine naturæ apertè patet. Omnis ergo intentio circa augmentationem Metallorum extra hoc semen falsa est & erranea.

2. Hoc autem semen oportet quod primo reducatur in suam primam, quia præter hanc reductionem nulla potest fieri alteratio hujus seminis.

3. Oportet autem hoc semen mori, deinde ad novam generationem tendere, quod tunc melioratur in decuplo, centuplo, millecuplo, & ad plusquamperfectionem ducitur, per quam & aliis ægris corporibus perfectionem communicare potest.

4. Hoc novum generatum Arcanum Philosophorum dicitur, quia illud, quod erat occultum, & absconditè latebat in semine in potentia, jam factum est manifestum, & actu apparet per industriam Philosophi, & est de natura cœlesti. Ideo potens est corpora metallica alterare in novam & incorruptam formam auri & argenti.

5. Omne ergo opus, quod non procedit secundum ordinem prædictum, falsum est, & contra possibilitatem naturæ.

6. Quia ars nostra non perficitur ex rebus alienis aut peregrinis. Deinde incedere via aliena, & non sicut natura requirit, vanitas est.

7. Omnes resolutiones enim calcinationes, sublimationes, distillationes Sophistarum destruunt potius opus nostrum Philosophicum, quàm aliquid utilitatis adferant.

8. Nulla igitur fieri potest transmutatio realis in metallis extra arcanum prædictum.

9. Tinctura solummodo nostra fit ex Mercurio sapientũ, qui componitur ex fixo & volatili auro & argento, in hisce enim duobus totum consistit magisterium.

10. Ea-

10. Earum unio debet esse formalis & essentialis, qua corpus in subtilitatem Spiritus convertitur, quia tunc nunquam ab invicem separantur.
11. Ex ista unione oritur tertium quod dicitur aqua vitæ, quinta essentia oleum incombustibile, cœlum, aqua permanens, acetum & Mercurius Philosophorum, prima & proxima materia Lapidis nostri.
12. Et sic Sol Pater est, Luna mater: Quia Sol virtutem suam corporibus non imprimit, nisi Luna mediante, quia hæc solvit corpora solutione vera Philosophica & ab ipsis extrahit tincturam permanentem. Et utraque ista sunt unius naturæ homogeneæ.
13. Argentum vivum ex auro est calidum masculinum & siccum. Tinctura igitur nostra nihil aliud est quàm sulphur rubeum, quod est ignis vivus, simplex alia corpora vivificans, & maturans ex ipso auro extractum, quia ipsum est perfectè digestum.
14. Si itaque Aurum fuerit plusquam perfectum in duplo vel quadruplo vel centuplo vel millecuplo, in tantum perficit perfecta corpora Metallorum.
15. Nostra igitur medicina fit ex duabus rebus unius essentiæ, i. e. unione Mercuriali fixa & non fixa spirituali & corporali, frigida & sicca, calida & humida, neque ex alia re fieri potest.
16. Et sic secretum operis ex duobus constat, ex mare & fœmina, agente & patiente, quæ duo juncta vocantur compositum, unum est siccum, alterum est humidum.

Et quando omnia fiunt unum, sunt anima incorporea, & anima tingens.
17. Per contritionem anima è corpore extrahitur, quia illa extrahi non potest, nisi corpus fiat spiritus tenuis quod totũ fit per arg. vivum, & nullum sulphur fit absque calce argenti vivi.

Ipsum tenue naturæ tingit quod ipsum corpus defringit.
18. Omnes autem modi præparationum licet multiplices sint assignati, eorum tamen significatio sub sola sublimatione comprehenditur. Et sic in sola nostra sublimatione omnes isti perficiuntur modi: quæ fit in igne vaporoso, ita quod dictus noster Mercurius in suo vase firmiter clauso ad sui mensis spatium ponatur in suo furno, donec in se ipso putrescat, deinde in albedinem niveam, ac tandem rubedinem purpuream convertatur, quod signum est arcani ignei cœlestis.

19. Ac-

19. Accipe igitur Corpus quod cum aqua maris misce: quæ dum secundum anni tempora regitur, aqua permanens oritur, quod est acetum acerrimum, quia est ignis qui comburit & mortificat corpora: Item aqua vitæ: Gummi: Venenum dicitur: quia corpus comburit & in cinerem vertit, cuius vis est Spiritualis sanguis.

20. Perfecta autem præparatio quatuor regiminum exercitio secundum anni quatuor tempora completur. Et sic ascendit de terra in cœlum, & iterum de cœlo in terram, & recipit vim superiorum & inferiorum.

21. Atque in hunc modum gignitur Aurum potabile medicorum, quod est preciosissimum super omne huius mundi arcanum, quo omnes totius humani corporis ægritudines deploratæ, miraculosè sanantur, vitaque sanè integra usque ad mortis constitutum terminum conservatur.

22. Et ita faciliter animadverti possunt deceptiones & Sophismata idiotarum, qui citra arcanum nostrum Philosophicum alterationes Metallorum in formam nobiliorem pueriliter pollicentur.

TRACTA-

TRACTATVS SECVNDVS AVREVS DE LAPIDE PHILOSOphorum Ioannis de Lasnioro Diſcipuli Antonii de Florentia.

DEVS in adjutorium meum intende, & aperi intellectum meum, ut cognoſcam quia non eſt alius præter te qui mihi aperiat profunditatem cordis mei & daret mihi Spiritum veritatis ut per ingenium meum poſſem conſcribere, quæ ex veritate ſunt. Quia veritas ſolum tu es, & qui veritatem diligit, veritas eum conſequitur.

Domine accedo ad oſtium Divinitatis tuæ, ut cum Angelo tuo poſſim enarrare profunditatem & Secretus Philoſophorum, quamvis ignarus ſum. Sed tu adjuva Domine ſanctiſſime, omnia erunt in aperto & levia conſcribere, ut quicunq; hunc libellũ legerint, ut ſanæ intelligant me veritatem poſuiſſe, ſub brevitate ſermonis gaudium & lætitiam, & auferetur ab eis cogitatio eorum. Et qui intelligit hunc libellũ, liberabitur à paupertate. Sed neceſſe eſt eis petulantiam conſequi, ne cadant in manus tyrannorũ, ut forſan dicant: Fac voluntatem meam, vel conſequetur te triſtitia, ſicuti mihi contigit Veruntamen caſtigans caſtigavit me Dominus, morti autem tradidit me, cui laus & honor ſit in ſecula ſeculorum, & ſi quid ultra eſt.

IN NOMINE DOMINI NOSTRI Ieſu Chriſti.

Accipe Sulphur noſtrum crudum in ſanguine ſuo perfectũ Rubeum vel album, ſecundum quod opus conſiſtit quod in nullo labore erat, & illud Sulphur continet in ſe duo corpora, ſcilicet corpus imperfectum quod nominamus fermentũ. Noſtrum Sulphur nõ eſt Sulphur vulgi, ſicut Idiotæ æſtimãt. Quia noſtrum Sulphur eſt ex bina re. Et ideo aliqui nominant eum rebis, ut veritatem dicunt, quia eſt ex corpore & anima. Ideo neceſſarium eſt ex Sulphure noſtro elicere fermentum ad album vel ad rubeum. Quia ſi artifex Auro vulgi utitur pro fermento vel Argento, mendax eſt & inutilis invenitur.

Quia Aurum nostrum non est Aurũ vulgi, ideo non est possibile ex eo elicere fermentũ nostrũ, quamvis est corpus perfectũ & bene digestum, sed quod indiget nostrũ Aurum naturali, illud caret Auro, & sic nihil dat quod non habet, & si quis in oppositũ veniret & diceret, quod impossibile est absq; Auro vel Argento naturali perficere opus, Quia Philosophi loquuntur dicentes: Aurũ est fermentũ rubedinis, & Arg. albedinis fermentũ est. Igitur cõtradicis Philosophis. Sed intellige fili mi verba Philosophorũ ita loquẽtiũ: Aurũ nostrũ inquiunt non est Aurũ vulgi, imo Aurũ nostrũ continet in se duo, scilicet Aurũ quod est fermentũ nostræ artis, aut rubedinis aut albedinis, & Sulphur nostrũ manet cũ illo & sunt eis in adjutoriũ, quia unũ absq; altero non potest fieri nec nasci. Et sic Sulphur nostrũ est perfectius Auro. Et verè dicò quod nullus Alchimistarũ intromittat se ad hoc divinum arcanũ, nisi cognoverit Aurum nostrũ cum suo Sulphure, alioquin decipietur. Et hæc est probatio veritatis. Accipe Aurũ naturale & cõjunge cũ Mercurio naturali, ut solent Alchimistæ operari pronunc, & procedatur cũ illo aut amalgamando aut imbibendo, qualicunq; oleo vel aqua, & regatur igne, tẽpore suo lõgo vel brevi, & efficiatur tinctura, ꝓjiciatur super aliquod corp⁹ & tingit in rubedinẽ: probetur vero examine, & in examine recedet perfectũ cum imperfecto. Et hæc est causa quia Aurũ naturale caruit Sulphure nostro. Quia Sulphur nostrũ est siccũ & calidũ, ignẽ patiens, & igne nunquã corrũpitur, & ipsũ figit & retinet õne volatile à fuga & facit fixum. Et ideo necessarium est, ut & Sulphur nostrũ Mercuriũ & Aurũ faciat fixũ & perpetuũ in examine. Et si Sulphur nostrũ nõ esset nũquã aliqua minera procreata fuisset. Quia cũ fuerit in profectione tincturæ, tũc Sulphur nostrũ idẽ corpus perfectũ stat firmũ, Spiritus, id est, Mercurius tingit & ingreditur corpora mortua, anima, id est, Aurũ nostrũ visitat & illuminat tenebrositates, id est, repellit nigredinẽ vel fœtorẽ, & sic ista tria resuscitat corpora mortua de monumentis, prout sapientib. bene patet. Revertamur ergò ad priora fili mi, ut ex illo Sulphur eliciamus ꝙ est secretũ & fulgidũ, fiat Sulphur & fermẽtum perpetuũ, absq; aliqua macula, quia necesse est nobis ut dividamus purũ ab impuro, si velimus fructũ inde accipere. Accipe illud Sulphur & pone ad calcinandũ suo ꝓpinquo in fortissimũ ignẽ, Nostra .n. pręparatio est valde simplex, & vilis. Facta calcinatione ꝓjiciatur in urinã nostrã depuratã, & dispergetur minutissime, & sic non indiges aliud nisi removere purũ ab impuro, Et hoc potest fieri quandoq; absq; igne,

sed

sed cũ igne melior & utilior est depuratio ejus. Ideo nõ tędeat te præparatio si fructũ desideras. Et sic post separationẽ habebis Sulphur clarũ cum suo fermento, quod splẽdidius erit gẽmis. O quã delectabilis est natura ista, quæ ubiq; invenitur & vili pretio vẽditur. O quã est res utilissima quæ in se cõtinet rẽ charissimã. Insipiẽtes vero vili pendũt eã, sed à sapientibus valde diligitur, quia insipientes non norũt virtutẽ ejus. Cõponatur vero hæc materia cũ Mercurio nostro, ut fiat unum corpus retinẽs in se tria, scilicet, corpus, Spiritũ & animã, & hoc in pondere vero matrimonificato, ut efficiatur minera vera, sicut in viscerib. terræ procreatur. Facta cõpositione ponatur in aurũ nostrũ & cõjungantur in Lapidẽ durũ, quod nec ignis superabit eos. O quã admirabilis natura quæ ita amore languescit quia prope ejus languorẽ mulier interficit suũ virum, postea vir quoq; interficit mulierẽ, & sic procreabũt filios infinitos. ô quã maxima cæcitas est inter operãtes hujus divini operis, quod non sequuntur naturã, omittẽtes res extraneas, scientes quòd natura nostri Lapidis non indiget illis rebus, quib. ipsi utuntur, Videlicet Arsenico, auripigmento, Sulphure cõmuni. Magnesia Atramẽto, nec Salibus, scilicet sale alculi, sale aluminis, & sic de aliis trufis. Sed indiget rei naturali quæ à natura sibi cõvenit. Fili mi revertere ad te ipsũ & memorare quod est naturale, & omitte res extraneas, & pro certo gaudebis. An nescis ꝙ natura naturã dealbet, natura naturã rubificat. Revertere revertere fili mi & memorare ꝙ impossibile est facere de stercore Aurũ vel Arg. Sed tantũ de natura, sicut de homine hominẽ, & sic de aliis naturis. Iã fecimus mẽtionẽ de invẽtione nostri Sulphuris, imo & separatione & cõpositione ejus & de ejus Mercurio. Necessariũ est ut procedamus ulterius, labore Philosophicali, ut Lapis noster spermatisset, quia si sperma ab eo nõ fuerit projecta, opus nostrũ destrueretur, dũ sperma ab eo ejicitur: Scitote eũ procreare filios infernales infinitos. Quia per corruptionẽ ipsius sperma putrefiet, & morietur. Si autẽ mortuũ non fuerit solũ in destructione manet.

Et ideo scriptũ est: Vnius corruptio est alterius generatio. Nota exemplũ in homine: Vir faciens actum cum muliere, emittit sperma in matricẽ ejus, & si mortuũ non fuerit non fit impregnatio. Et hoc cõtigit quãdoq; cũ vir & mulier non sunt unius naturæ. Quia mulier est frigida & humida & vir est calidus & siccus, & sic in aliquib. differũt, ꝙ sperma nõ potest habere meatũ accipiendi putrefactionem aut vir aut mulier corrupta est, & ideo sperma ejus ãnihilatur. Eodẽ modò tenẽdũ est de Lapide nostro, ut sperma ipsius moriatur. Et exinde

fiet impregnatio ſine dubio, niſi fuerit artifex ignarus in cõpoſitione naturæ, & ſic opus annihiletur, Sed ſi cum debita re id eſt maſculo & fœmella fuerit opus cõpoſitũ, ſine dubio perveniet ad hoc divinũ opus. Sed quã pauci nunc reperiuntur veri. Multi ſunt facti Philoſophi. Sed nõ omnes ſunt decorati hoc divino magiſterio. Novos Philoſophos merito nova Philoſophia eligit, & ſic decipitur mundus. O quam ſanctum eſt ſequi Hermetem & Thomam de Aquino & alios Philoſophos modernos, & eorum libros legere ut intellectum acquirant, de quo fit vel fieri poteſt hæc ars divina, & relinquere novos Philoſophos qui ſolent ſcribere, Accipe accipe, quod eſt decipe & habebis truſam.

Tales non imitantur naturã, nec quærunt honorẽ, ſed cõfuſionẽ artis. Sed quia impoſſibile eſt quod per unum ſtultum ars annihilaretur, & in confuſione remaneret. Tales nõ merentur nomen Philoſophi, Sed vani Sophiſtæ & deceptoris.

Multi torquentes Mercurium variis pænis, volentes facere fixum. Sed cum efficere non poſſunt, dicunt eum latronem fugacem eſſe: Imo dico ipſos plus eſſe fugitivos quam tortus Mercurius. Itaq; cum Mercurius fugit & evadit & intrat in artificem, tunc ambo fiunt fugitivi. Si utiq; ſcirent naturam, quę dum ſibi adderetur, non fugeret. Vterq; tum artifex, tũ Mercurius opus habent Sulphure Philoſophico, ne ſint fugientes, ſed permanẽtes, & ut ex eis procrearẽtur filii infiniti. Sicq; filios mendaces relinquamus in ſuis erroribus, & perpetuo fixantur in nequitiis ſuis.

Revertere fili ad prius ſperma Lapidis noſtri. Eſt res valde delectabilis & digna honore, quia eſt res perpetua & aqua permanens: Ideo teneamus de illa relinquentes errores, qui jam patefacti ſunt.

Recipe ad laborem ſperma tuum (non id quod ex corpore tuo naturali procedit) & procede cum eo ſapienter, quia latet ibi totum ſecretum noſtrum, & ſi aliter operatus fueris mendax & inutilis invenieris. Et ſub juramento veritatem dico & non mentior. Quia natura noſtra una eſt, una medicina una minera, in qua conſiſtit totum magiſterium, & etiam unus ignis, unũ vas, unus labor. Qui operatus fuerit ad normam naturæ noſtræ, verè perveniet ad venerabilem Gummam & laudabilẽ tincturam. O memorare fili qualiter natura mirabiliter procedit, & qualiter te deducet ad magnũ honorem, ſi directè operatus fueris, quàm magno honore fueris decoratus ſolũ modo ſequaris naturam. Fili audi mãdata mea & ſequere me, quia hoc divinum opus volo promulgari

ſub

sub brevitatis sermone, quod sapientibus bene patebit: Accipe vas nostrum Philosophicale in quo hoc divinum opus debes perficere, & hoc vas debet fieri in modum matricis mulieris, ponaturq; in id sperma more nostro, & collocetur in sole nostro, ut sequatur superiora. Et circumdabunt eum vapores infernales & fumi subtilissimi, & sic distillabitur & abluetur in sanguine suo & ibi accipiet nutrimentum in ablutione sua. Et sic illud sperma non indiget nisi distillatione & calcinatione, & hoc totum fit in uno opere & uno vase.

IN DISTILLATIONE EIUS SUNT TRIA considerand[a].

Primum. Quomodo Sulphur nostrum convertetur in cinerem, & quærat locum inferiorem ut de ipso dicatur: Cinerem qui est in inferiori loco non vilipendas quia est terra mortua corporis sui Agnosce fili mi & intellige verba mea: quod corpus mortuum, id est, Sulphur nostrum, quærit inferiora, ideo ut ignem sustineret quia nec ignis comburit id propter suam permanentiam. Secundo considerandum est, quod anima quærit medium, & hoc propter hanc causam. Anima est Aurum vel fermentem nostrum non ita fixum ut Sulphur. Sic non potest ita subito ignem sustinere, nisi capiat adjutorium Sulphuris, ideo quærit medium. Tertio Considerandum est, quia Spiritus res est impossibilis, ideo quærit superiora, ut dicitur Spiritus in aquis ferebatur. Et hæc est causa quod ignē sustinere non potest, nisi paulatim dis[cat] ab istis duobus. Et sic per calcinationem semper sibi ignis augmentatur, ut discat eum, his duobus corporibus ignem sustinere.

Et scias quod ista tria non conjunguntur ita levissimè, nisi corpus mortuum mundatum fuerit à sua nigredine, & revivificetur. Tum accipit animam & Spiritum, & in conjunctione ejus multi colores apparebunt, & signa mirabilia. Et sic omnia erunt fixa & perpetua. Quia in principio nostræ artis primum signum est nigredo, quia materia putrescit, & studet volatile præliare paulatim contra ignem, ut omnia figantur. Et sic proverbium est Philosophicale: Nisi corpora moriuntur & mortua reviviscunt & cum Spiritibus conjunguntur, Magisterium nihil est, quia natura jam solummodo regit.

NOTA.

Post nigredinem & ablutionem ejus potest artifex bene gaudere, videns tanta mirabilia, quod in principio erat nigredo, jam autem facta est lux magna. O venerabilis [illegible]

discat

quantas tribulationes & angustias artificij tui fecisti in nigredine tua. Ecce quomodo illuminas eum lumine magno & gaudio perpetuo. Vbi est nigredo ibi est charitas infinita.

O quam delectabilis ortus ex re vilissima, procreatus est in matrice Philosophica, Arbores ejus sunt decorati foliis & floribus diversis. Radices ejus sunt facti Lapides preciosi, Ramus illuminans arborũ lumine præclaro. Herbæ sed arboribus dant odorem Balsami, & expellunt omnem infirmitatẽ.

Et verè dico. Si homo semimortuus esset, & videret bonitatem & decorem Lapidis, tota infirmitas ab eo recederet. Etsi in agone mortis unum florem consumeret, tota pestillentia ab eo recederet.

Agnosce fili mi, quantas virtutes possidet natura, sensus mihi deficit ut ejus virtutes enarrare possim. Quod oculis vidimus hoc protestamur, & quod manibus operavimus hoc conscripsimus.

Necessarium est nobis ulterius procedere, ut lapis noster ulterius perficiatur & nascatur de utero matris ejus, & demonstrabit nobis mirabilia infinita.

Igitur procede cum illo more nostro ut bibet lac de quo accipit nutrimentum & convertetur in colorem rubeum & carebit albedine Sciatur hoc fore secundum signum nostrũ. Procedatur ulterius, ut Lapis noster habeat omnia membra sua, & sic convertitur in nigredinem, quod omnis macula ab eo mundata est, & sic convertetur in albedinem clariorem decuplo quam antea fuerat. Procede ulterius ut de Christallo facias carbunculum, & sic completur tua ars tota, & Lapis tuus erit perpetuus. Lauda Iesum Christum cum ad hoc perveneris.

Explicit via universalis Ioannis de Lasnioro Lazon. sub Anno millesimo quadringentesimo quadragesimo octavo. Feria Sexta in Vigila Viti. Ego verò Ioannes Lucianus exemplavi diligentia magna. Anno quadringentesimo. Sit laus almæ trinitati & individuæ unitati sine fine. Amen.

Hic Ioannes superius subscriptus de Lazionoro fuit discipulus ipsius Antonij Itali de Florẽtia oriundi, qui hic Bohemiæ propter eam artem Chymicam ab hominibus impiis est trucidatus, prout in Bohemico de lapide Philosophorum scripto testatur ita accidisse.

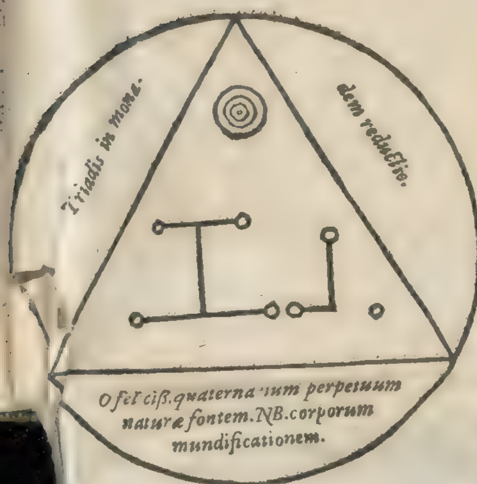
FINIS.

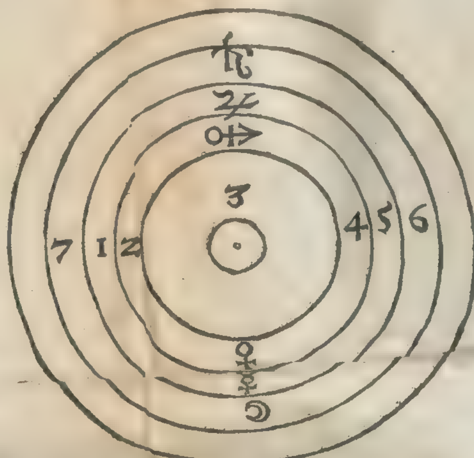
HÆC LVNAM DEFICIVNT IN PAVCISSIMIS GRADIBVS, QVARE luminis exors obtenebreſcit.

Non eſt Corpus Sole pretioſius.

Nec eſt Aqua quàm Vinum nobilior.

felicißimum octonarium
erum plenitudinis. Sa-
us, Mars, Venus debent
mari philoſophi. Et crede
quod hic habes ſchedu-
meliorem omnibus libris

Hæc aqua ſingularis diſtillatur non omnibus cognita. Matrimonium aquarum una cum rebus philoſophis.

Octas in monadem Lunæ projecta creat Enneadem, è quibus omnibus Decas oritur numerus omnis atque univerſus. Ubi tamen fulvus fons fundit oculatam Nabatheo cardine lucem. Deo laus & honor in Secula Seculorum.

TRACTATVS III.

CHEMICVS NOBILIS IOANNIS TRITHEMII, ABBATIS Spanheimensis, seculo nostro inter Philosophos facile principis.

AB QVODAM AVTORE ANONYMO IN GRAtiam filiorum Sapientiæ Hermeticæ nunc primum in lucem editus.

OMnis Philosophiæ naturalis consultissimi viri decreverunt atque statuunt, Lunam Soli propinquiorem, quæ in hoc mundo elementari hominum actiones rerumque commercia una cum Germano Phæbo, mirabili varietatis dispositione mutat, atq; distribuit. Quemadmodum in Cœlestibus duo clarissima Luminaria à principio nascentis mundi, Alterum ut Diei, alterum ut nocti præesset, Dædalus ille naturæ faber, omniumque rerum opifex, ordinavit. Sed cum Lunæ terrenæ juxta omnium Philosophantium sententiam, pauca fixio desit, volui sapientiæ filio, non nihil abditum & reconditum & remotissimum ex Philosophiæ Sacrariis in medium deponere, quo tandem argentea Phæbe duabus jam dudum invecta rotis, ad phæbei fratris quadrijugum numerum provehatur. Itaq; non nocti sed diei præfecta hunc nostrum orbum aureo nitore profundat.

Nec quispiam mihi persuadebit alium laborem hoc ipso faciliorem certioremque. Eos quoq; homines plane dissipuisse arbitror, qui in Mercurio coagulando multos labores sunt auspicati, cum habeant Lunam jam penè fixam, quam ad naturam subtiliorem facilime perducere queant. Possent etiam hoc ingenio Saturnus & Venus ad naturam auri facile vehi, licet potissimum de Luna defectibusq; ejus philosopharint,

Deficit autē Lunā pondus quod tibi Saturnus, qui in pondere Soli accedit, dabit uberrime. Quare plerūq; à Philosophis Aurū leprosū perhibetur. Philosophi & Astronomi mūdanā Saturno attribuūt. Quid ergo terra gravius, quid pōderosius? Propterea in cœlestib. ob tarditatē Saturnus pondus triginta annorū curriculo regnū suum obambulat. Et cum deest Lunę

fixio, hoc est, plenior decoctio, quam tibi Mars igneus abunde ministrat, tum quia calori Solis propior, tum etiam quod inigne apud nos minus diruatur. Colorem vero facile exauget Venus individua Solis comes. Quam magi naturales pulcherrimi coloris Deam esse fateantur, Marti autem & colorem & pondus Philosophicè accommodamus in quibus fixionem concludere possis. Sed horum trium corporum ad se invicem tum proportionem tum mystionem requisitam intelliges partim ex Astronomicarum, partim vero ex naturalium rerum disquisitione. Astromicè quidem cognitione quantum approximent aut distent à Luna. Scilicet Saturnus est sexus in ordine, Mars quartus, Venus secundũ locum occupat. Naturaliter vero si naturam & qualitates eorum juxta tres Lunæ defectus consideraris, quis inter eos sit major, & quid Lunæ prius debeatur, quid tandem posterius. Faceret enim non nihil ad hanc rem, si ad amussim examines, quãtum Saturnus in pondere exuperet, perspice figura in præcedente cum ingenio & videbis me Philosophice de hisce rebus scriptitasse.

Qui cupit aliquid ex profundissima Chemiæ scientiæ ad finem perducere, opus est ut corpora cœlestia bene consideret, eorumque qualitates & naturas & positiones diligenter agnoscat, quod si fecerit inveniet divina gratia inexplebilem in iis intellectum. Idcirco constitui sapientiæ filio non mihi de iis rebus in apertum ponere. Quibus consideratis multa alia etiam majora forsan per se ipsum investigabit.

Sol residet in medio tanquam Imperator planetarum, totum mundum & cæteros planetas potentissimè gubernans.

Supra tres planetæ sunt constituti & infra tres. Mars est superior Soli propinquior Venus infra propior. Si igitur Lunam in Solis naturam provehere desideras, necessarium est ut ex Marte & Venere subtilissimos & tingentes Spiritus extrahas. Non tamen hi quia volatiles sunt, Lunam tingere possunt, nisi prius fermento Solis, quod est omnium perfectissimum retineas & congelas. Quamvis nonnulli scioli Philosophorum eos fugaces Spiritus in corpus vegetabile coagulare nitantur.

Aliud: Si Sol Luna fieri debeat, oportet duos planetas intermedios Lunam & Sole prius secerni & segregari (Veneris per ingredinem Lunam intellige, humiditatem verò evaporabilem per Mercurium) Hæc duo obstacula nonnulli scioli norem & gluten rambium movent, ineptis stolidisque vocabulis nuncupaverunt.

Iupiter

Iupiter ſtat ſuper Solem inter Planetas duos, ſimiliter Mercurius infra inter duos, & his duobus Venus & Luna exprimitur.

Nota. Totam Alchimiam tantum in his Metallicis corporibus comprehenſam, ſed non nullis rebus, utpote Salibus aqua fortibus & vegetabili egemus quibus corpora appropiatè mundantur, & eorum Spirituales & ſubtiles naturæ extrahuntur. Et qui hæc omnia cum diligentia perſpexerit is ad Philoſophiæ naturalis majora myſteria procul dubio eſt perventurus.

FINIS.

ILLVSTRI AC GENEROSO VIRO.

LADISLAO VVELEN, BARONI A ZIEROTIN, DOMINO IN TRIBA, LONTENBURCK, & HONSTEIN.

Domino suo clementissimo.
S. P. D.

HERMETEM Trismegistum, apud Ægyptios, Illustris ac Generose Baro, maximi sacerdotis, maximi Regis, maximi Philosophi axiomata, multis modis clarissimisq; meritis obtinuisse, nemini est ignotũ. Inter alia is libris suis, quæ extant, eam Philosophiam, præsertim de naturę secretis, admiscuit, quam non nisi ex sanctis divinisq; Patribus Ægyptios ipsos accepisse, plurima sunt, quæ nobis fidem faciunt plus quàm plenam & certam.

Et istius verò Philosophiæ patrũ de naturæ secretis quàm sit arguta ratio, admirabilis jucunditas, evidentissima certitudo, & ineffabilis utilitas, illorum cõfirmabitur punctis, quos non invidus & iniquus vexat affectus, sed æquus amavit Iupiter, ut in proverbio dici solet. Cum igitur tãti auctoris & secretorum naturæ scriptoris & abstrusæ Philosophiæ patris hic liber ab omnib. solidæ physicæ viris amantib. & doctissimis desideratus nuperrimè in manus meas incideret, & quidẽ de quo sibi omnes docti magnoperè gratulabuntur, cõmentario supra modũ egregio & per necessario exornatus; Vtiq; peccati in publica cõmoda cõmissi ne reus perhiberi possem, nolui eundem diutùs

diutiùs latere, sed è vestigio typis exscribendum curavi. Et hoc unum est, de quo lectorem Hermeticis πραγματείαις non assvetũ admonere visũ fuit.

Alterum est de caussà cur hunc librum Tibi viro tàm literis quàm bello excercitatissimo inscribendum curavi. Illud utiq; nemo mirabitur, quòd pro eá quæ qublicè recepta est, cõsuetudine. propter & adversus imperitos & iniquos judices huic libro patronũ & vindicem inqurere sategi. Ergò cum ex familiari multorum doctissimorum virorum conversatione, plusquàm perfectum haberem Te, nõ tantùm cunctis viris doctis, sed omnibus aliis liberalibus scientiis impensè delectari, & in naturæ secretis investigandis omnes contendere nervos; jure quodã singulari antiquissimorũ & erudissimorũ Philosophorũ princeps ille Hermes Trismegistus quasi redivivus cum doctissimo suo cõmentatore Tuæ Fidei & Curatelæ fuit commendandus Et apud quemnam potiùs deponeremus auctorem & cõmentatorem de tantis abstrusis & secretis naturæ disserentes quàm aqud eum, qui totus totus, quantus quantus est nil nisi in abstrusis & secretis investigandis occupatus est.

Accipe igitur utrunq; sereno vultu, & utrunq; adversùs iniquos censores, si opus fuerit, viriliter tuére. DEUS omnipotentissim. felicia subinde excitet ingenia, quæ solidam secretorum naturæ investigationem strenuè urgeant, & ad nominis sui gloriam, & ad publicam generis humani utilitatem expoliant. Vale ἐπιμήκιστον.

T. G. obsequentissimus
Dominicus Gnosicus Belga Vtr. Med. Doct.

Phi-

Philosopho ter Maximo,

Theosopho: Jurisperito: Medico

Hoc est,

Comiti Palatino.

DN. IACOBO ALSTEINIO PATRITIO ROMANO: EQVITI AVrei calcaris, & Regiæ Majestati in Galliis à consiliis valetudinis.

S. P. D.

Vemadmodum Chymici Philosophi solent omnes mundi Lapides in tres præcipuos, tanquam generales reducere, in animalem videlicet, vegetalem & mineralem: Sic Tu quoq́;, ALSTEINI, vir inclyte, Patrone & Mecœnas summe observande, qui à cunctis nomen habes Lapidibus, hac principali nominum triplicitate conspicuè adornatus, instar stellæ matutinæ præ multis aliis fulges: & sic es Theosophus: Jurisperitus; & medicus. Liberæ enim ac supercœlestis Civitatis municeps factus, hanc à DEO nactus es gratiam, ut cũ quibusvis, etiam summi judicij Theologis conferre possis. Aurei verò calcaris Eques, imperterrefacto animo accipis armaturam, & armas te ad Pseudojuridicorũ, passim hinc in mundo occursantium ultionem. Induis enim pro thorace justitiam, & accipis pro Galeâ judicium certum: & sumis tandem scutum inexpugnabile æquitatis, ut illos in auream justitiæ veritatisq́; viam reducas. Quanta etiam tua sit in Medicinâ præstantia, novit non tantum Gallia: verùm Anglia, Belgia, Helvetia, Italia, Bohemia, Moravia, Hungaria, Polonia: imò

imò tota etiam Germania. Quapropter non solùm Reges & Principes te magnifaciunt; sed summũ totius Romani Imperii caput, te aliquoties ad colloquium Sophicum spontè accersi jussit. Ut autem paucis multa cõplectar, tot tantosq; honorum titulos unicus sub se comprehendit Comitatus Palatinatus, hoc est Privilegium & libertas in splendidissimum & sacrum Philosophorum palatium ingrediundi: ex quo solo hujusmodi dignitatũ ornamenta, tanquam spolia Achyllis ex bello Troiano reportasti. Sed quæris fortassè, quisnam ego sim Anonymus, qui tam audacter te compellare audeam? Dicam id, & hoc quidem Disticho:

Ignis me genuit: sic nomen ab igne resumo:
Non secus ac LAPIDIS tu quoq; nomen amas,

Jam quidem satis me nosse debebas: sed propter alios imbecillioris judicii, nominis mei rationem luculentiùs exponam. Vulcani naturam habeo, omniaq; corpora, quibuscunq; subjicior, temporis longinquitate demulceo, & in meam verto naturam subtilem & spiritualem: imò lapidem ipsum, quamvis compactissimum & Adamantis instar durissimum, tandem flecto, solvo, & in tantam adduco mollitiem, ut ceræ instar fluat. Mollior hactenus, an durior mihi factus sis, ô ALSTEINI, nondum sat constat. Hoc tamen scio, quia & JACOB diceris, me jampridem à te supplantatum. Sed diuturniori hac supplantatione quid quæso effectum iri putas? supplantator nimirum Tu, me tandem victorem sine dubio reddes: sicq; Tu JACOBUS, ego verò, qui igneâ virtute tandem prævalebo, ISRAEL vocabimur: & sub duobus his nominibus, uno eodemq; animorum consensu & conspiratione, constanter invicem juncti permanebimus. Ulterius nihil addens de nomine, hunc saltem fœtum meum Philosophicum, abortium quidem & tumultu-

multuarium tibi legendum examinandumq; offero: in quo præter infinita alia, quæ brevitatis caussa nunc omitto, hoc unum haud dubiè improbabis, quod à consueto Philosophorum tramite discedens, de tantis mysteriis, paulò liberius, quàm par sit, scribam. Sed utut se res habeat, non tamen id, qualecunq; tandem sit, rudiori promiscuæq; plebeculæ objectandum esse censui, priusquàm tuæ subjicerem censuræ. Multo enim rerum usu, me longè antecellis, ita ut tuo judicio, tanquam firmo & solido lubens meritoq; acquiescam. Te igitur vehementer etiam atq; etiam rogatum volo: ut id placido serenoq; accipias vultu: meq; tibi unicè commendatum habeas: majora verò magisq; expolita aliquando à me, si DEVS longiorem mihi vitæ usuram concesserit, expectes. Vale. Aureliis ad Ligirim, 23. Octobr. Anno recuperatæ salutis 1608.

Tuæ Magnif.

Subjectissimus Anonymus.

Sap. 3.

Fulgebunt justi, & tanquam scintillæ in arundineto discurrent.

Aros

Aros in turba.

EXcelſum eſt hoc apud Philoſophos magnos, Lapidem non eſſe lapidem: apud Idiotas vile & incredibile: quis enim credit lapidem aquam, & aquam lapidem fieri, cùm nihil ſit diverſius? Attamen revera ita eſt.

Geber C. 11. ſummæ perfectionis.

ET hoc eſt, quod facit eos opinari, impoſſibile eſſe ejus conſtructionem, quia deſtructionem artificialem (auri videlicet) ex curſu naturæ ignorant. Attentaverunt fortè, quòd ſit fortis compoſitionis, ſed quàm fortis compoſitionis ſit, non attentaverunt.

Herme-

Hermetis Trismegisti

TRACTATVS AVREVS

DE LAPIDIS PHYSICI SECRETO, IN Capitula septem divisus: nunc verò à quodam Anonymo scholiis illustratus.

CAPITVLVM PRIMVM.

HERMES.

HErmes enim inquit. In tam longa ætate non destiti experiri, nec animæ à labore peperci, artem & hanc scientiam solius Dei vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

SCHOLIVM.

TRia potissimum sunt artis discipulo seu doctrinæ filio necessaria: Studium, experientia, & Benedictio divina. Quicquid enim studio & diligenti meditatione in intellectum nostrum primò implantatur ac inseritur, id posteà experientia, sive oculari demonstratione, ab operatione manuali producta confirmatur. In neutra tamen actione felices tibi pollicearis progressus, nisi favorem ac benedictionem divinam, tibi prius quoque conciliaveris. In humanis enim rebus peragendis, primas occupat partes voluntas & decretum DEI: sicut scriptum est, Rom. 9. Non est currentis, neq; volentis, sed miserentis DEI. Hunc si propitium & benevolum habueris, nullum extimesces obstaculum, licet vel totus etiam mundus, & diabolus ipse tibi adversetur: nihilominus tamen feliciter tuum perficies propositum. Contrà tamen si iratum eundem senseris, omnis labor erit irritus, vanus & inanis, juxta illud:

Nullius est felix conatus, & utilis unquam:
Consilium si non detq; iuvetq; DEVS.

Hippocrates ad perfectam medicinam septem hæc sufficere contendit: Naturam, præceptionem, locum studiis aptum, institutionem à pueris, studium, industriam, tempus. Sed quod

quod præ cæteris summè necessarium est prætermittit, divinam nempe benedictionem: idque vel ex DEI ignorantia, vel ex suorum Deorum, quorum infinitum numerum gens olim ethnica colebat, contemptu. Ac quamvis propterea excusandus videatur, quod Ethnicus fuerit: ingens tamen inde discrimen apparet inter ethniceos Chymiæ peritos & imperitos. Sed dices, Hermetem quoque Ægyptium ex ethnica gente oriundum fuisse. Fateor id quidem, ethnicus fuit natione: relligione tamen proximè accessit ad verum & legitimum Dei cultum. Magi, qui veniebant ab oriente ad Christum, non addicti Iudæorum ceremoniis in colendo DEO, neque ex eorundem populo, sed ex gentilitia familia orti, nihilominus tamen singulari DEI gratia illuminati erant: & dubio procul, in divino cultu fideliter & & realiter perquendo non cessissent vel ipsis Iudæis, multisve hodie pseudo Christianis. Sed quínam fit, quod quidã Ethnicorum, ut Hermes, Plato, tres Magi, & similes adhuc plures videntur tàm præclaram, alii verò adeò exiguã aut planè nullam de DEO habuisse cognitionem? Hunc quæstionis nodum solvit D. Paulus in epist. ad Rom. cap. I. Vbi geminam proponit Ethnicorum differentiam, quorum alios dicit DEUM cognovisse quidem, sed non ut DEUM glorificasse & gratias egisse: alios autẽ occasionem, DEUM ex natura cognoscendi, suâ propriâ culpâ neglexisse. Præterea si omnium ætatum tempora percurrimus, conspicuè videre licet, Ethnicos illos philosophos, qui Chymiam simul excoluerunt, præcæteris majori pietatis virtutumque splendore emicuisse. Absit enim ut Hermes, Pythagoras, Plato, Anaxagoras, aliique plures Chimici Philosophi, tàm scabiosè & impiè loquantur de DEO, ac ipse Galenus Chymiæ ignarus loquitur de Christo & Moyse. Multò enim majori pietate & veneratione excoluerunt almum illud & divinum æternitatis NUMEN: cujus infinitam potestatẽ & immensam gloriam ac majestatem non obscurè intuebãtur in unico omnis mirabilitatis subjecto, in lapide nempe suo Philosophico: in quo tanquam in lucido speculo videbant omnes omnium rerum naturalium, cælestium & elementarium vires atque virtutes. Vnde palàm professi sunt in suis scriptis: Artem Chymicam aut invenire hominem pium, aut reddere illum pium. Hos igitur nostro seculo omnes veri Chymici, viri probi ac cordati, DEUMque timentes, meritò imitantur. Galenum autem qui sequuntur, majori periculo expositi sunt. Verendum enim, ne di-

ſcipuli ex diuturna & crebra Galenicorũ ſcriptorum lectione, præceptoris mores & vitia imbibant, & eandem atheiſmi labem fortè contrahant. Si liberet medicam hiſtoriam à centenis tantum annis repetere, plurimos utiq; viros doctiſſimos & celeberrimos adducere poſſem, qui præceptoris nimio amore effaſcinati, in hanc temeritatis, ne dicam impietatis, ſcenam prodire, non ſunt veriti.

Sed his oblivione ſepultis, ſequamur potius Hermetem noſtrum, qui ingenuè, ſineq; omni tergiverſatione fatetur ſe in hujus ſcientiæ artisq; poſſeſſionem non per tectum, ut fures, lupi rapaces, & Phariſæi ſolent, ſed per legitimum Philoſophiæ oſtium ex impulſu & inſpiratione ſolius DEI intraſſe. Hujus enim ſacræ Philoſophiæ oſtium unicum ac ſolum verum eſt Spiritus veritatis: qui ſpirando, ubi vult, aperit & commonſtrat Chymiæ ſtudioſis viam rectam; eosque deducit in omnem veritatem. Nam in quorum animis ſemel oritur ille veritatis lucifer ac ſtella benedicta, è veſtigio inde fugantur & radicitùs expelluntur, omnes errorũ tenebræ. Divinitus itaq;, nec aliunde inſpiratur Hermetica Philoſophia: nec eadem plures, quàm unum ſolum authorem, nempè DEUM agnoſcit. Ab hoc uno qui àberrat in hac ſcientia perveſtiganda, ſuam miſeriam & errorem haud dubiè tandem deplorabit. Artes reliquas vulgares qui ſcire volet, eas poterit facilè ab artificibus & præceptoribus, in ſcholis ad hanc rem deſtinatis perdiſcere. conati quidem ſunt hactenus multi in Scholis & Academiis, Philoſophiæ fundamenta, cauſas & principia quoq; juxta eandem methodum, è proprio cerebro enatam, ſtudioſæ juventuti inculcare: ſed quo fructu, experientia ſatis ſuperq; demonſtrat. Puris enim Philoſophiæ fontibus relictis, qui à ſolo patre luminum deſuper in fidelium corda influunt, ad inanes & aniles quorundam Ethnicorum nugas & hominum otioſorum figmenta atq; deliria delapſi ſunt: & non ſolum hunc ſacrum & fertiliſſimum Philoſophiæ agrum, innumeris mendaciorum commentis conſpurcarũt & devaſtarunt: ſed alias quoque ſcientias, puras atq; ſanctas, ſuis quisquiliarum ſordibus ſimul inquinarunt, & tam horrendè deformarunt: ut vix ac ne vix quidem ſcintillulam adhuc in illis agnoſcas reſiduam genuinæ ac primævæ integritatis. Tantæ cladis cauſa non minima exiſtit mendoſum illud & rixoſum artis diſputatricis inventum, de qua paulò poſt infrà dicetur. Hinc in varias adeò partes diſtracta Philoſophia, modò ab hoc, modò ab illo violentos depravationum inſultus paſſa eſt. Quid

enim

enim operæ pretium hac in re facerent isti, qui lumine Naturæ destituti, ex proprio cerebro, uno atq; altero argumento dialectico in medium prolato, fabulosa principia & causas, pro artis fundamento, simplicioribus ac rerum ignaris obtruderent? Ex qua re tanta opinionum varietas emersit; quantus philosophantium numerus, ut quem nunc sequaris aut deseras, vix perspicias. Tam obstinato sunt interim quidam animo, ut quamvis apud multos authores evidenter satis agnoscant rei falsitatem, tamen mordicus eos, tanquam milites veterani & strenui antiquitatis defensores propugnet, ac ignominiosum sibi fore existiment, si à sententia tot seculorum serie stabilita, & tam longo artificum usu comprobata, desciscant. Nec satis est, seipsos in tam vilia hominū mancipia degenerasse, sed ejusdem calamitatis participem quoque fieri cupiunt teneram & innocentem studiosam juventutem. Hinc suos discipulos nolentes volentes in suam pertrahunt sententiam, iisq; voce & scripto, minis & objurgationibus omnem interdicunt philosophandi libertatem: sicque claudunt regnum philosophicum ante homines, & ipsi intrare non contendunt, nec advenientes intrare sinunt. Rectiùs facerēt hujusmodi Mysosophi, si in tam ancipiti authorum electione constituti, repudiata Aristotelis, Galeni, aliorumq; authoritate, ad ipsum fontem suos deducerent discipulos. Fons autem iste ubi? Disce hoc à Sapiente, si sapis; qui lib. Sap. cap. 7. inquit: DEUS est Sapientiæ Dux, & sapientium emendator: in manu ipsius, & nos & sermones nostri, & omnis sapientia, & operum scientia & disciplina. Ex hoc eodem fonte Hermes quoq; noster suam hausit scientiam, ut ipsemet fatetur his verbis; Hanc scientiam, inquit, solius DEI vivi inspiratione habui.

Pudeat hodierno seculo Christiani nominis Philosophos, quod se patiantur superari ab Ethnicis: quibus olim nihil cōstabat de veritatis luce, nempe de CHRISTO, in hunc mundū venturo: qui fons omnis scientiæ ac intelligentiæ, ipsaq; vera & æterna DEI sapientia, sæpenumerò nos insuper in verbo suo paternè ac fraternè allicit, vocat, & amice hortatur viamq; ac rationem nobis ostendit amplissimam, qua possimus non tantum in ejusmodi scientiarum abstrusarum penetralia pervenire, sed etiam his majora desuper à patre luminum adipisci: sed ingratus mundus plus diligit tenebras, quam lucem, potiùs delectatur in impuro ethnicorum impiorum cœno volutari, quàm puro ac salutari DEI verbo obtemperare. Quid igitur expectandum his erit, pro tanta

ingratitudine & summa contumacia? Nihil sane aliud, quā simile responsum, quale tulisse legimus inobedientes Israëlitas apud Esaiam cap. 30. quod verbis paucis ad nostrū propositum mutatis ita habet: Væ vobis Philosophi & Medici desertores, dicit Dominus, ut faceretis consilium, & non ex me: & ordiremini telam, & non per spiritum meum ut adderetis peccatum supra peccatum: qui ambulatis, ut sectemini Græcos mendaces, & os meum non interrogastis, sperantes singularem scientiam ac sapientiam in nugis Aristotelis & Galeni: & habentes fiduciam in deliramentis Græcorum, & erunt vobis nugæ Aristotelis & Galeni in confusionem, & fiduciæ mendacium Græcorum in ignominiam.

Noli mihi hic exprobrare illud tritum in scholis, quod vis suo loco & tempore agendum, neq; scientias sacras cū profanis confundendas. Nam si me recte capis, nihil profanum erit in Philosophia: eundem enim cum Theologia authorē habet. Tibi autem fortasse vana & profana videtur philosophia, qui eam didicisti à nugaci & vano magistro. Rectè igitur tibi erit in confusionem, mihi verò in semitam rectam ad sacras & profundissimas scientias indagandas. Si ex eodem fonte haurires philosophiam tuam, ex quo eam hausit Hermes, nihil utiq; profani relinqueretur, de quo conqueri posses. Considera quæso tres illas tuæ Philosophiæ partes, Ethicam, Physicam & Logicam: nonne omnium harum authorem censes DEUM esse? Præ nimio pudore id quidem vix negare audes, sed quomodo facto id neges, mox intelliges.

In prima parte, quam Ethicam appellas, præcipuè agitur de virtutibus moralibus, quæ à moribus vel ab assuefactione ita dicuntur. Quare? quia prout tua fert opinio, Virtus est habitus bonus, inclinans ad rectè agendum. Habitus rectè agendi unde comparatur? Longo usu & assuefactione. Usus autem & assuefactio consistit in arbitrio & voluntate hominis. Ergò virtus moralis pendet non à divina benedictione, sed ab homine: qui ex propriis viribus, usu & assuefactione virtutis habitum sibi comparare potest. Sed quàm absurdum hoc sit, palàm fit ex eo, quod inter virtutem Theologicā & Ethicam, differentia, quam pro tuæ opinionis fundamento perperam constituisti, planè nulla sit. Omnium enim ejusmodi virtutum essentia mediatè & immediatè procedit ex DEO. Mediatè per thronos, potestates, dominationes, angelos & archangelos. Immediatè per DEUM ipsum. Fortitudinis igitur in Alexandro Magno, Iulio Cæsare, Lucullo, Sylla, Mario, cæterisq; heroibus ethnicis alius author statuendus non est, quàm

est, quàm fortitudinis in Samsone, qui unctus erat Domini. Et ne impiè hoc fortè dictũ putes, pro certo habeto: DEUM Solem suum oriri sinere super bonos & malos: neq; hoc solummodo intelligas de Sole cœlesti sive firmamentali, sed de supercœlesti etiam, de Sole nempe justiciæ, qui filius DEI est ab æterno genitus, in quo Deitas plenariè, omnesq; virtutes divinæ corporaliter inhabitant. Vnde Corn. Agrippa lib. 3. cap 58 Qui virtutem, inquit, aliquam possidere cupiunt, orandum illis est, & supplicandum crebro ad eum, qui in se omnem continet virtutem. Quis autem is est, qui omnem cõtinet virtutem? nonne Christus Salvator noster, & DEUS, cum Patre & Spiritu sancto, qui teste Malachia cap. 1. æquè versatus & operatus est in gente ethnica, quàm in populo suo electo. Sic enim scriptum legimus apud Prophetam: Ab ortu Solis usq; ad occasum magnum est nomen meum in gentibus, & in omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio mũda: quia magnum est nomen meum in gentibus dicit Dominus exercituum. Sed reprobati fuerũt multi ethnicorum, quod cum DEI gloriam & magnificentiam non tantum in externis creaturis, sed in seipsis quoq; cognoscerent, aut cognoscere potuissent: DEUM non ut DEUM glorificarent, nec ipsi pro tam infinitis bonis ac donis gratias agerent: sed fortis fortitudinem sibi, non DEO: justus justitiam sibi, non DEO: dives divitias sibi, non DEO acceptas ferrent. Quod conspicuo Nebuchodonosoris Regis Babylonis exemplo facilè probabimus, si res postulat. Is enim non DEO, sed sibi ipsi adscribit regni sui splendorem & amplitudinem: dum imprudens in hæc erumpit verba: Nonne, inquit, hæc est Babylon magna, quam EGO ædificavi in domum regni, in robore fortitudinis MEAE, & in gloria decoris MEI: Sed cum adhuc sermo esset in ore regis, vox de cœlo ruit: Tibi dicitur Nebuchodonosor rex: Regnum tuũ transibit à te, & homines ejicient te, & cum bestiis & feris erit habitatio tua: fœnum quasi bos comedes, & SEPTEM tempora mutabuntur super te, donec scias, quod DOMINETUR EXCELSUS IN REGNO HOMINUM, & cuicunq; voluerit, det illud. Dañ. cap. 4. Quale quæso hoc regnũ erat, Israëliticumne sive fidelium electorum DEI? an verò Babylonicum ac infidelium ethnicorum? Maximè infidelium, in quo tamen nihilominus dominabatur EXCELSUS Dominari autem dicitur Dominus in regno hominũ, quod idem est ac dominari in hominibus regno præfectis. Ex quo meridiana luce clarius patet, virtutem Theologicam & E-

thicā, fidelium & infidelium, ratione essentiæ & originis nō invicem differre, sed ab uno eodemq; autore, nēpe Deo proficisci: fidelibus autē in salutē, infidelibus verò & ingratis cuculis in judicium & æterna condemnationem cedere.

Hinc facilè elucescit discrimen inter Ethicam Hermeticā, quam potius Christianam appellare fas est, & inter Ethicam Peripateticam sive paganam. Hermetica sive Christiana agnoscit DEUM, unum omnium virtutum authorem, ad eundemq; colendum, tanquam ad finem ultimum refert omnium quoq; virtutū actiones. Peripatetica verò sive pagana in virtutibus excolendis, nō DEI benedictione, sed propriis nititur viribus, quod fundamentum est falsissimum, finemq; similiter spectat spurium & adulterium, gloriam videlicet vanam & inanem. Et quod miror, hic paganismus nondum exolevit in Christianorum scholis, sed tanquam pars Philosophiæ summoperè necessaria excolitur. Ex quo si ulla capitur utilitas, ejus Professores in Academiis hanc capiunt solam, ut conscribant theses Ethicas, quas defendendas obtrudunt studiosis, à quibus postea amplū aliquod expectant honorarium: quale non ita pridem quidam de liberalitate disputans, præsidi suo pro præsidio exhibuit, viginti nimirum aliquot thalerorum imperialiū: quam liberalitatē ut summoperè in hoc laudavit præses, sic vicissim alios vituperavit, qui minus obtulerant. Hæc scilicet à professione Ethices emanat utilitas, ut Doctores nunc quæstum ex ea faciant: sed dū illi leges & præcepta virtutum aliis præscribunt, sibiipsis nō cavent, quin interim in horrenda vitia, in avaritiam nempe, & similia plura imprudenter incurrant. Quod si quis præter enumeratam utilitatem, & hanc intrudere conetur, quod nimirū Ethices præcepta plurimū inserviant studiosæ juventuti in moribus externis informandæ: tunc huic telo oppono unicam pietatem, quæ utilis est ad omnia, habens promissionem tam præsentis, quam secuturæ vitæ. In hac una si benè erudiantur, & proficiant adolescentes: tam externorū quàm internorum morum elegantia, vitæq; integritate præstantissimi evadent. Valeat igitur cadaverosa illa & emortua Paganorum Ethica, cum Christiana nostra è vivis divinitatis fontibus profecta, nos non tantùm secularis felicitatis in hoc mundo, sed æternæ etiam beatitudinis in secutura vita participes efficiat. Hujus namq; virtutes fiunt ex fide vera in Christum, sine qua nemo hominum DEO placere, aut salvari unquam poterit. Sin verò quis iterum hîc inferat, quasi Ethicā cum Theologia confundam: sciat is me non autho-

thorem esse tantæ affinitatis, vel potius identitatis in utraq; scientia, sed ipsam æternam DEI sapientiā, à qua tanquam à centro emanarunt omnium scientiarum, artium & disciplinarum radii, & rursus in eandem quoq; tanquā in idem centri punctum collimant simul omnes: ita ut quascunq; scientias hominum curiositas & superstitio disjunxit & divisit in Theologiam, Ehicam, Iurisprudentiam, Politicam, Physicā, Logicam, Astronomiam, Cabalam, Magiam, Chymiam, & alias plures: has omnes complectitur sub se unica Philosophia Hermetica sive Christiana: quæ una unico æternæ veritatis fundamento, firmo & immoto stabilita, plures quidem in aspectum externū producit, quæ tamen omnes in idem redeunt principium internum Omnia namq; ab uno, & omnia ad unum. Hinc D. Paulus rectè & Christianè philosophatur, inquiens: Divisiones sunt gratiarum, idem autem spiritus: Et divisiones ministrationum sunt, idem autem Dominus: Et divisiones operationū sunt, idem autem DEUS, qui operatur omnia in omnibus, 1. Cor. 12. Redite ergo in viam ô pagani Philosophi, & DEO reddite gloriam, non vestræ inani Philosophiæ, per quam ne seducamini, fideliter vos admonet idem Apostolus. Abdicate falsas de virtutum habitu comparando persuasiones: DEUM omnium donorum & bonorum authorē, assiduis exorate precibus, ut vobis mittat intelligentiæ & sapientiæ spiritum, qui vos in veritatis hortum, sanctis & angelicis virtutum flosculis fragrantissimum deducat: in quem si intromissi fueritis: oculi vestri aperientur, & pulsis errorum tenebris, videbitis philosophicæ lucis claritatem, in qua postea piis votis & meditationibus pascetis oculos vestros: suavissimaq; spiritualium melodiarum consonātia, harmonicoq; concordiæ concentu unanimes, TE DEUM LAUDAMUS cantabitis, & remotis tandē cunctis inanibus & frivolis disputatiunculis, ætatem invicem in pace transigetis.

Transeamus nunc ad Physicam, alteram Philosophiæ vestræ partem: quæ quàm fæde ementitis & fictis hominū opinionibus inquinata sit, vel cuivis in hac parte leviter initiato palàm est. Hanc non repetitis à primo & vero fonte, qui est Deus, author, conditor, & creator rerum omnium, sed ab Aristotele, quem propterea per excellentiam Philosophū appellatis, quasi is solu sit primus inventor, princeps & monarcha hujus scientiæ. At si Physices principia vera & genuina conferamus cum Aristotelis fictis & commentitiis: tantum discrimen inter utramq; animadvertemus, quantū cœ-

lum distat à terra. Hermetici cū Moyse, verè & rectè statuūt, mundū hunc, & quicquid in eo cōtinetur, conditum & creatum esse à Deo, ex nulla alia præexistente materia, quā per solum verbū Fiat. Vt primum enim Deus dixit: Fiat cœlū: fiat terra; facta sunt: ita ut principiū rerum omnium, non investigandum sit aliud, quàm solum hoc verbum, procedens ex ore Dei.

Sed obstāt hîc quidā nasutuli, dicentes, quod quamvis ab negari nō possit, verbū Domini esse causā & principiū rerum omnium, tamen id solūmodo intelligendū esse de causa efficiēti, non autē de causa materiali. Absurdum enim esse autumāt, si quis asserat, hoc Verbum, quod non est, nisi flatus spiritus & anhelitus essentialis Dei, corporeum, & visibile factum abiisse in lignum, lapidem &c.

Sed quàm ridicula omniq; explosione digna hęc sit objectio, ex eó constat, quòd differentia hæc inter causam formalē & materialē locum tantùm habeat in rebus artificialibus: non autem in naturalib. multò minus in opere creationis. In artificialibus quidem, lignū tanquam subjecta materia, ex qua formatur mensa, separatum quid est ac diversum à scrinario sive artifice, qui efficientis sive formalis causæ officio perfungitur. In naturalibus autem materia & forma non separatum quid existunt, neq; ullā in iis diversitatē quis inveniet, nisi idem velit quoq; sensuū fideli testimonio relicto, fingere ea, quæ nullus mortalium unquam vel vidit, vel audivit, gustavit, olfecit, palpavit. Sed obstinati illi nimis in sua opinionis perversitate, non sensuum judicio semper stādum esse dicūt: illudq; Galeni placitum, tanquā clypeum æneum huic veritati opponunt, quod 2. de simpl. fac. cap. 2. & 3. author his ferè verbis descriptum habet: Vbi, inquit, sensus hebescit, ibi ad rationem ceu diviniorem hominis partē deveniendum est. Sensus quippe brutis unà cum homine cōmunis est: rationis autem lucidior ille oculus ea percipit, quæ sensus aciem nimis hebescentem effugiunt. Sed quàm Sophisticum hoc sit hominis versatilis inventum, quo quidvis probare, quidvis etiam diluere proclive sit homini impudenti: facilè percipietis, qui recto valet judicio, & vel tantillum in veritatis lumine versatus est. Videamus igitur, quomodo Aristotelis principia physica cum Hermeticis cōveniant. Diximus, principium omnium rerum creatarum fuisse unicum Dei creantis verbum: quod essentialiter ex ore Dei emanans, adhuc inseparabiliter rebus omnibus inhæret, illas cōservat, & vivifico suo vigore ad novam iteratamq; generationem

tionē continuè à primo creationis puncto usq; permovet, & in seculi usq; consummationē promovebit. Aristoteles nō ex ore DEI, sed ex vertiginoso suo & insipido cerebro proponit tria principia, materiam, formam & privationem. Materiam videlicet informem: & formam immateriatam. Privationem autem dicit esse tertiū principium, quod cōcludat duo in sese: negationem formæ introducendæ, ne prius sit res, quàm fieri incipiat, & aptitudinem ad illam recipiendā, quæ dynamis seu potentia est. Sed mera somnia mihi videntur narrare Peripatetici, quoties ejusmodi fabulosorū & steriliū principiorum mentionem faciunt: imò majorem certitudinem tribuo somniis, quibus interdum utcunq; eventus respondet, quàm illis principiis.

Si enim verum est hoc axioma philosophicum ejusdem Aristotelis, ut ipsemet nō dubito verissimum esse: Nihil videlicet cadere in sensum, quod non prius fuerit in mente: nihilq; verè existens in mente esse, quod non cadat in sensum: si, inquam, hoc verum est, falsissimum econtrà & mendacissimum erit hoc de tribus principiis commentum. Quis enim unquā tàm acuto sensu præditus fuit, ut potuerit vel oculis, vel lingua, vel reliquis sensuum organis cōprehendere materiam sine forma, aut formam sine materia. Sed, inquies, ubi sensus hebescit, ibi ad rationem veniendum est: scilicet idem est, ac dicas: ubi veritatis lux non illucescit, ibi ad mendaciorum diverticula fugiendum est. Hinc emergit manifestum discrimen inter Physicam Hermeticam & Peripateticā Vt enim illa à patre luminum, nempè à DEO desuper hominibus fidelibus donatur: ita hæc à patre tenebrarum & mēdaciorum, cacodæmone nimirum, infidelium turbæ, Aristoteli scilicet & ejus asseclis insusurratur. Quamvis autem cogantur Peripatetici nolentes volentes fateri primum ac supremum motorem esse Deum: tamen gloriam DEI non quærentes, id rursus negant per traditionem suarum fabularum de dictis illis tribus principiis & de æternitate mundi. Dolendum sane est, tàm infirmo ac debili Peripateticorū fundamento superextrui, tam elegans ac pulchrum physices ædificium: quod ex falsis & adulterinis principiis, corrumpi quoq; & depravari necesse est. Dato enim uno inconvenietī sequuntur innumerabiles falsæ conclusiones. Quod cum maximo suo damno proh dolor experiuntur Naturalis Philosophiæ studiosi: qui de causis physicis disputantes perpetuis incertitudinis fluctibus agitantur, adeò ut nuspiam locū inveniant, quò pedem tutò figere possint. Nihil dicam de

medicina, his iisdem suffulta principiis, qua nulla artium incertior ac mendosior sub Sole existit. Theologi quoq; hujus calamitatis consortes, ex horum principiorum falsitate, in plurimas hactenus inciderunt absurditates & errores, quos facile evitarent omnes quarumlibet scientiarum ac disciplinarum alumni, si spretis ethnicorum fabulis, Hermeticæ & soli veræ Philosophiæ operam suam addicerent. Credite mihi, inter Hermeticos Philosophos (loquor de veris, non de Sophistis & Pseudochristianis) nullum in scientiis & artibus dissidium aut dissensionem unquam fuisse, nec in æternum fore. in unico enim veritatis centro, quod simplex, stabile, & immotum semper manet, conveniunt omnes.

Tandem adhuc videamus reliquam vestræ Philosophiæ partem. Logicam videlicet, sive Dialecticam: quæ definitur esse ars benè disserendi, ratiocinandi, argumentandi, verũ à falsi discernendi, disputandi, disceptandi, vel potius rixandi, altercandi, controversias excitandi, lites spargẽdi, excitatas & motas pertinaciter & petulanter fovẽdi, rarissimè easdem componendi: dubia *proposita* frigide & jejune, vel vix & nunquam solvendi, & deniq; in salebroso incertitudinis labyrintho perpetuò versandi Hac enim arte in utramq; partem, ut vocant, pro & contra disputandi in usum vocata, tot infinitarum opinionum portenta in lucem prodierunt, quæ alias suo tenebrarum pulvere obtecta diutius latuissent, nisi horum authores tam speciosis probabilium, hoc est, incertarum, infirmarum, fucatarum, non verarũ, ac falsissimarum rationum armis freti in quamvis disputandi arenam descendere se animosè quidem, sed satis protervè ac impudenter obtulissent. Vis scire, unde tot schismata in Ecclesia sint orta? Solo dialecticorum sive disputatorum, vel potius hominum contentiosorum & litigiatorum vitio: qui arte benè disserendi inflati, in ambitionem & gloriæ cupiditatem inciderunt. Ambitio verò excitavit novam opinionem. Nova verò opinio peperit dubium. Dubium Syllogismos. Syllogismi, pro & contrà disputandi libidinem & æmulationem. Aemulatio contentionem. Contentio discordiam. Discordia verò schismatum proxima causa, est à Diabolo. Pax verò & concordia à DEO. Ergò omnes Theologi seditiosi, rixosi & contentiosi sunt à Diabolo, & eius ministri. Pacifici verò & concordiæ amantes, à DEO, ejusq; fideles servi. DEUS enim noster, non dissensionis DEUS est, sed pacis. 1. Corinth. 4. Sed dices, has ultimas enumeratas Logices proprietates, non legitimo artis usui, sed eiusdem abusui adscribendas esse: quem si spectare quis vellet posset pari

ratione arguere, cæteras artes omnes non solùm reprehendendas, sed è medio penitus tollendas esse. Rectè sanè occurris abusum prætendendo: in quo quidem ambo in eandem imus sententiam. Nihil enim magis ipsemet improbo ac detestor, quàm malum rei usum. Sed opinionum diversitatem tantùm in eo habemus: quod ejusmodi abusus originẽ aliũde, quàm mea fert sententia, derives. Existimas enim artem, quam ex Aristotelis aliorumq; authorum voluminibus hausisti, per se esse bonam & laudabilem: abusum autem ejusdem supervenisse petulantum quorundam & sceleratorum hominum malitia. Ego verò contrà primario artem ob culpam ipsorum authorum, jam vitiosa imperfectionis (omne enim donum imperfectum est à Diabolo: perfectum solum à DEO: ut Paracelsi docet Symbolum) veneno infectam & depravatam esse affirmo: adeò ut idem venenum in artis cultores derivatum, tantæ abusionis pestem introduxerit. Clarius hoc patebit, si artem perfectam & sinceram, cum imperfecta & contaminata conferamus. Contraria enim sibi invicem opposita magis elucescunt. Perfecta nihil aliud est, quàm impressio radiorum divinorum, quorum vi sola, nulla librorum scriptorum, aut axiomatum dialecticorum ope, Philosophus rectè ratiocinatur, & verum à falso discernit. Liber autem in quo conscripti isti radii reperiuntur, est multò major, quàm ut tàm angustis Logices carceribus includatur. Est enim abyssus divinitatis, in quo infinitus rationum apodicticarum, certarum, firmarum, verarum, ac planè irrefutabiliũ thesaurus viget. Ex his locis si Philosophus argumentum aliquod sumserit: certam utiq; & infallibilem inferet conclusionem, contra quam omnes paganorum coloniæ non prævalebunt. Imperfecta autem & corrupta Logica, est solummodo mancum mutilumq; curiosorum hominum inventum, qui totum hoc universum, cœlum & terrã, DEUM, angelos & homines, occulta & manifesta, certis & paucis quibusdam regulis ac locis Dialecticis, ut vocant, comprehendere temerario ausu conantur. Quid enim ineptius vel auditu absurdius excogitari potest unquam, quàm ex tam strictis & fictis Logices cancellis, ratiocinari velle de infinita DEI majestate & potentia, tam in verbo suo, quam in natura, partim manifestata, partim non manifestata. Infinitum enim perscrutari nemo potest per finitum, sed per infinitum. Quod autem ut fiat, non ad organum Dialectices finitum, sed ad fontem infinitatis, DEUM nempè ipsum, omnium artium authorem recurrendum erit: qui solus ex in-

lus ex inexhausto & infinito suæ benignitatis scrinio, petentibus & fidelibus suis liberalissimè largitur spiritum discretionis inter verum & falsum, adeo ut de quavis quæstione proposita, rectum & inculpatum ferre queant judicium. Cũ econtrà pagani, certis axiomarum limitibus in nimiam coacti angustiam, de rebus judicandis timidè admodum pronũcient, & è mille propositionibus, vix unam veram & stabilem, quæ non levissimo quovis rationum momento everti possit, proferant. Hinc nempe fundi istius calamitas, quod disputantes, copia rerum superati & confusi, in tot inextricabiles errorum syrtes præcipitentur. Quomodo enim inde pedem retrahant, cum canonum locorumq; penuria pressi quò se vertant, amplius nesciant. Ne autem idcirco videantur indocti & artis rudes, nominis sui & existimationis salutem quærunt rixis & altercationibus: ex quibus posteà prolabuntur in convitia & calumnias: sicq; continuata serie de vitio in vitium progrediuntur. Vides ergò abusum Logices primario adscribendum esse vitiosæ artis inventoribus: secũdario vero horum affeclis & sectatoribus, qui nimio paganorum suorum præceptorum amore excæcati, veritatis lumẽ minus inspiciunt, sed ita antiquam illam erroris cantilenam cum ipsis canere pergunt: nec ab instituto desistunt, priusquam Mosaicam vel Hermeticam scholam ingressi discant, omnium artium & disciplinarum studia vana esse & irrita, nisi à DEO illarum unico authore inspirentur, & ejusdem favore & benedictione foveantur, & conserventur. Sed non absurdum Davidicum illud Psal. 13. in modernos Peripateticos & paganos usurpare nunc licet: Vbi scriptum legimus; Omnes declinaverũt simul inutiles facti sunt: Corrupti sunt, & abominabiles facti, non est, qui faciat bonum, non est usq; ad unum. Ac licet ex tanto numero vix unus atq; alter veritatis lumine irradiatus resipiscat: vix tamen palàm id profiteri audet, sed ex metu reliquorum Pharisæorum, hominum fanaticorum, cogitur tanquam alter Nicodemus noctu, hoc est, in occulto sua artis negotia tractare, nisi velit audire hæreticus, magnus exorcista, sophista, Ramista, Paracelsista, Alchymista, &c.

At sufficit his generatim tantùm ostendisse differentiam inter Philosophiam Hermeticam sive Christianam, & Peripateticam sive paganam: ac breviter simul originem, causam & principium utriusq; lectoris judicio subiecisse. Qui ex veritate est, inquit ipsa veritas, Salvator noster Christus, vocem meam audit: qui verò amat mendacium, in via sua, antequam dimidium mundani absolvat itineris, miserè peri-

bit. Resipiscite ô pagani philosophi: paganismum illum vestrum in Philosophia DEO & omnibus bonis abominabile exuite, & Christianismum verum induite: hunc non ore tãtum profitemini, sed reipsa & factis ostendite, ac cogitate, quod ratio unicujusq; verbi otiosi sit reddenda. Quæ autem major vanitas, quàm sectari & defendere paganorum delitia, quæ tot manifestis abundant nugis ac mendaciis, ut in illorum scriptis vix occurrat unica pagella, quæ non totidem errores, quot lineas atq; verba contineat, adeò ut iis emendandis una litura sufficiat. Hæc itaq; de inspiratione divina, tanquam præcipuo artis capite, paullò fusiùs ab initio tractare volui, ut lectorum animi hoc Hermetis exemplo pellecti, primo statim limine aptiores redderentur ad ea, quæ sequuntur, pervestiganda & cognoscenda.

Quemadmodum autem hortulano, cœli clementia & astrorum influentia non sufficiunt ad plantulas suas fovendas & educandas, nisi diligens quoq; accedat soli agrique cultura: ita Philosophus vix aut nunquam dignabitur inspiratione illa divina, nisi animum debito modo præparatum & instructum adferat. Præparatio autem hujusmodi in duobus potissimùm officinis perficitur. In oratorio videlicet & laboratorio: quorum quodlibet propriis & peculiaribus utitur instrumentis. Oratorii præcipuè hæc sunt. Preces, orationes, vota, gemitus, & suspiria, incessabilia ad DEUM opt. max. Item studium, diligentia, industria, assiduitas, indagatio & frequens meditatio in libris Bibliorum & Naturæ. Laboratorii autem in genere ferè sunt carbones, furnus, forceps, vas, follis, & hujus generis infinita alia, quæ omnia singulatim recensere nimis longum foret. His paucis tantum in laboratorio rectè aptatis, igneq; tum in furno philosophico, tum in pectore piè accenso, artifex tum demum DEI imploret auxilium, nec cesset ab instituto: donec voti compos, expectatam certamq; DEI benedictionem experiatur: non secus ac ipse Hermes, qui post varios labores, divinam sibi gratiam contigisse, liberè ac ingenuè profitetur, dum inquit: Animæ non peperci à labore, & hanc scientiam solius DEI vivi inspiratione habui, qui mihi famulo suo pandere dignatus est.

HERMES.

Verum rationabilibus indicare vim arbitrandi tribuit, sed nemini occasionem delinquendi reliquit.

SCHO-

SCHOLIVM.

DEus hominem à cæteris animantibus ideò distinxit, ut ratione præditus ceteris creaturis præesset, & cuncta suo dominio subderet. Hæc autem rationis vis nihil aliud est, quã portiuncula sive scintillula quædam divinitatis, spiritus invisibilis, sive spiraculum vitæ, quam inspiravit DEUS in faciem hominis, & fecit hominem in animam viventem, Gen. 2. In hac rationis luce vult DEUS, ut piè & sapienter ambulemus: & in lege ejus tum scripta, tum per Naturam & Creaturam nobis revelata meditemur die ac nocte.

Adam quidem Protoplastus in ea luce, qua ante lapsum perfectè ornatus, præ cæteris omnibus creaturis, sicut Sol inter astra fulgebat, tanquam in lucidissimo speculo contemplabatur omnia mirabilia DEI. Sed quia post transgressionem legis, hoc rationis lumen in posteris ejus, à prima sua perfectione & claritate multum defecit: ad hujus instaurationem sese ultrò obtulit filius DEI Christus Iesus, qui nobis fidelibus suis factus est in animam vivificantem, spiritualem, cœlestem. Hac anima in nobis, tanquam media natura duce, cooperante simul sacrosancto gratiarum ac donorum flamine, rursus à somno ignorantiæ, improbitatis & mortuæ Philosophiæ resurgentes, & in latissimum scientiæ, sinceritatis, & vivæ Philosopiæ campum excurrentes, in eoque strenuè & assiduè nos exercentes, meritò gloriari possumus, quod in reparata rationis Luce, & in viis Domini, prout decet sapientes, fideliter ambulemus. In hac enim luce si ambulaverimus, voluntati divinæ minimè reluctabimur. DEus, autem, ut Hermetis est sententia, hanc libertatem sive arbitrium philosophandi homini permisit. Contra vero nequaquam DEI voluntas est, ut homo peccatorum vitiis se polluat, aut qualemcunq; delinquendi occasionem oblatã arripiat. Hostis enim peccati infensissimus est, nec impunè abibit ullus, quicunq; peccatorum dominio obnoxius, frena nimis laxata non inhibet.

HERMES.

Ego autem nisi iudicii diem, aut animæ damnationem, ob absconsionem huius scientiæ metuerem, nihil de hac scientia patefacerem, nec cuiquam prophetisarem. Volui verò debitum fidelibus reddere, sicut author fidei mihi largiri dignatus est.

SCHOLIVM.

SI cui dubium est de Philosophia Hermetica, num Christianismo conformis sit, nec ne, huic relata modo verba dubitationis istius scrupulum mox excutient. Quæ enim major possit esse affinitas & cognatio, quæ propius accedat ad Christiani hominis veram notam, quâm qualis ex his Hermetis verbis percipitur. Mandatũ enim habemus, ut DEUM diligamus ex toto animo, & omnibus viribus, & proximum sicut nos ipsos. Author DEUM tanta cum reverentia & timore amat, ut, nisi in amore & timore ejus constans persistat, vereatur, ne reus fiat judicii æternæ damnationis. Proximum autem non aliter ac seipsum, fideli etiam amore prosequitur in eo, quod communem scientiæ suæ socium illum reddere percupiat: quod utiq; nunquam in animum induxisset suum, nisi extremi judicii terror, & DEI ac paucorum fidelium amor animum ejus inflexisset. Sed quæres forsan, quænam sit hujus tenacitatis in arcano isto revelando causa? impietas nempè hominũ, quorum plurimus numerus indignus est, ut in sacrariũ Philosophiæ int omittantur: propter hos nimirum, inquit, nihil se patefacturum fuisse: sed quia ex tanta impiorum & sceleratorum hominum multitudine, DEUS semper in quibusdam quantumvis paucissimis reliquit semen Philosophicæ pietatis: propter hos paucos dicit se talionis legem sanctè servaturum: : hisque eandem scientiam, quam à DEO revelatam impetravit, literis ita consignatam traditurum: ut nihilominus non nisi digni doctrinæ filii, ad quos, ut mox audiemus, hunc sermonem instituit, verum inde sensum elicere possint.

HERMES.

INtelligite filii sapientum præteritorum Philosophorum, non corporaliter, nec imprudenter 4. elementorum scientiam, quæ sunt patientia suis rationibus, & cum sua abscondita operatione. Est enim eorum occulta operatio. Nam nihil agit, nisi componatur, quia non perficitur, nisi prius sui colores peragantur.

SCHOLIVM.

COmpellat author filios sapientum, hoc est, discipulos artis dignos, pios, & electos. Non enim omnes, qui se dicunt filios doctrinæ, in intima artis penetralia introibunt. Sunt etenim pauci, quos Iupiter æquus amavit. Frustrà igitur co-

tur conantur, huic sese arti ingerere, qui natura sua ad hanc minus apti sunt. Eundem enim eventum tandem experiuntur, qualem plurimi monachorum experiri solent: qui dum pueri adhuc, de naturali inclinatione non satis constantes inconsulto quodam zelo in cœnobia ingrediuntur, adulti vero ad ingenium redeuntes, longè ad diversa feruntur studia. Hinc vitam monasticam exosi, monasteriis valedicunt, exeunt, discedunt, erumpunt, evadunt fitq; sæpenumero ex monacho mæchus, ex raso Thraso; ex relligioso agaso. In idem turpitudinis barathrum incurrunt quoq; ij, qui ultra genii & ingenij vires se insinuare conantur huic profundissimæ scientiæ: post varios enim labores, frustrà susceptos & insumtos, de summo artis fastigio assequendo desperantes, mirabili quadam metamorphosi fiunt tandem ex Philosophis sophistæ, ex medicis medicastri: quorum hodie ingens numerus ubiq; locorum occurrit: qui multivariis constructis fornaculis, dies ac noctes coquendo, distillando, extrahendo, (vel potius expilando nummos putà ex propriis & alienis loculis) subtiliando, incrassando, summaq; imis confundendo, magnum medicamentorum Chymicorum, ut vocant, acervum sibi comparant, sibiq; multum in vano isto labore sapere videntur: ac nisi manifesta reclamitaret experientia, multis equidem, nec non doctis ac eruditis sua persuaderent garrulitate, fœtida sua stercora esse meros ficos dulces & suaves. Ex Chymicis autem vulgaribus, neq; adeo doctis fiunt Chirurgi, balneatores & circumforanei: Ex deploratis vero & desperatis Alchymistis impostores, fures & furciferi, quorum non pauci nostra quoq; ætate, patibulo suspensi & suffocati vitam miserè finierunt. Ergo

Tu nihil invita dices faciesvè minervâ.

Observavi frequenter in colloquijs, cum hujusmodi farinæ hominibus institutis, ipsos neglecta omni scriptorum Philosophicorum lectione ac meditatione tantùm in ore habere nummos: nummos loqui, nummos somniate, nummos vigilare. Ex quibus nonnulli tanta aviditate auri argentique corradendi tenentur, ut non homines, sed lupos referant famelicos qui octo pluriumvè dierum inedia emaciati, escā ex rapina oblatam, ardentissimo deglutiendam stomacho appetunt. Ejusmodi lupi voraces & Chrysophagi longè ab arte arcendi sunt, utpote, quos voluntaria Philosophorum paupertas non agnoscit pro genuinis discipulis, sed pro spuriis, è regno Philosophiæ procul hinc in exilium relegandis, nec in æternum nisi fortè resipiscant, revocādis. Ridet enim

Natura

Natura (inquit doctissimus Severinus) avaras spes: ac multò tolerabilior est in Philosopho imperitia, quàm avaritia: tolerabilior item ignorantia, quàm intemperantia & luxuria. Decet enim Philosophum esse virum pium, probum, cõstantem in dictis & factis, firma fide in Deum, prudentem, & nullius rei avarum, præterquam sapientiæ.

Præmissis igitur his, quæ præcipuè in vero artifice reperiuntur, Hermes nunc orditur operis magni descriptionem, quod appellat scientiam elementorum. Ne autem quis putet illum loqui de elementis, prout ea vulgò in scholis peripateticorum accipiantur: qui elementum ajunt esse corpus simplex, ex quo quidque primum constituitur; addit hæc duo verba, non corporaliter, nec imprudenter: Si non corporaliter nec imprudenter: Ergò πνευματικῶς καὶ σοφικῶς, hoc est, spiritualiter & sapienter. Vtuntur Philosophi Chymici semper hac licentia in docendo, ut artis vocabula fingant pro suo cujusvis arbitrio. Nam quidam principia artis dixerunt esse 4. elementa, terram, aquam, aërem, & ignem, ut hîc Hermes noster: alii verò tria tantum statuerunt principia, animam, spiritum, & corpus, ut idem Hermes alibi: vel salem, sulphur, & mercurium, ut Paracelsus: alii duo, agens & patiens: masculum & fæminam: sulphur & Mercurium: alij unũ tantum, aquam videlicet Philosophicam. Sed relicta nominum multitudine, quæ penè infinita existit, artis potius studiosi se convertant ad indagandum noscendumq; unicum istud subjectum, de quo Philosophus hoc versu: *Est in Mercurio quicquid quærunt Sapientes.* Quia verò rei cardo in eo potissimum vertitur, ut artis discipulus omnium primùm exploratum benè habeat hunc Philosophorum Mercurium: in cujus gratiam hic proponam figuras aliquas hieroglyphicas: quibus varii Mercurij proprietates & conditiones, quanta fieri potest luce & brevitate, adumbrabo.

I.
Circulus simplex.

Hic circulus nihil aliud significat, quàm verum & unicum Philosophorum Mercurium, materiam primam, a quam Philosophicam primordialem, simplicem & sine divisione unã Nam rotunda circuli figura, carens angulis, unitatem simplicem denotat. Si quis enim circulum descripserit, neque principium inveniet, neq; finem. Ex quo colligitur, hunc eundem Mercurium esse principium, medium & finem operis: sine quo qui laborare præsumet, oleum & operam perdet, & nunquam ad veritatis lucem perveniet.

2.

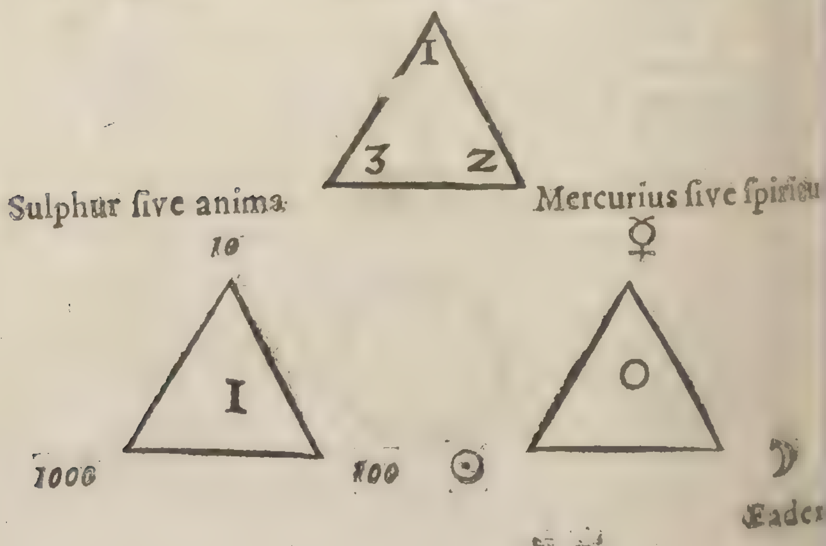
Circulus duplex.

Gemina circuli descriptio indicat duplicatum illũ Bernhardi Trevisani Mercuriũ agẽs videlicet & patiens: sive sulphur & Mercuriũ. Ac quamvis binarius numerus cõfusionis author dicatur, & proinde materiæ diversitatem aliquã arguere videatur: nulla tamen planè est diversitas. Ambo enim Mercurij ejusdem sunt originis, ejusdẽq; naturæ & essentiæ, quod vel ex utrisq́, forma circulari facilè innotescit. Nihil autem refert, quod interior minor appareat exteriori. Majoris enim perfectionis ac præstantiæ id tantum signum est. Res enim quæ apparentior, eo quoq; corpulentior: quò verò abstrusior & abditior, eò spiritualior, perfectior & nobilior existit. Mino autem occultatus in majorem agit, eumque sibi assimilat.

3.

Triangulum Philosophorum triplex. Sal sive corpus.

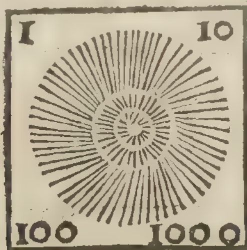
Eader

Eadem est utrobiq; horum ternorum triangulorum significatio. Sicut enim corpus & anima: sal & sulphur non possunt invicem conjungi, & per minima uniri, nisi mediantibus spiritu & Mercurio: sic quoq; Luna & Sol procreare non possunt sobolē sibi similem, nisi mediante Mercurio, qui loco seminis elicitur ex amborum corporibus, inq; terræ centro tanquam proprio vase digeritur & perficitur. Hoc autem centrum est in quovis triangulo vel punctum illud medium, vel numerus unarius, vel circulus iste medius. In secundo verò circulo observanda quoq; est numerorum multiplicatio denaria. Non enim fit progressus ab unario ad centenarium & millenarium, omnium numerorum ultimum & perfectissimum (numerato enim millenario, non datur alium numerus: sed per hunc fit progressus in infinitum) nisi per denariū. Nam, ut ait author libri, qui inscribitur *Aurora consurgens* cap. 2. Decem in Decem respondent.

4.

Quadrangulum secretum sapientum.

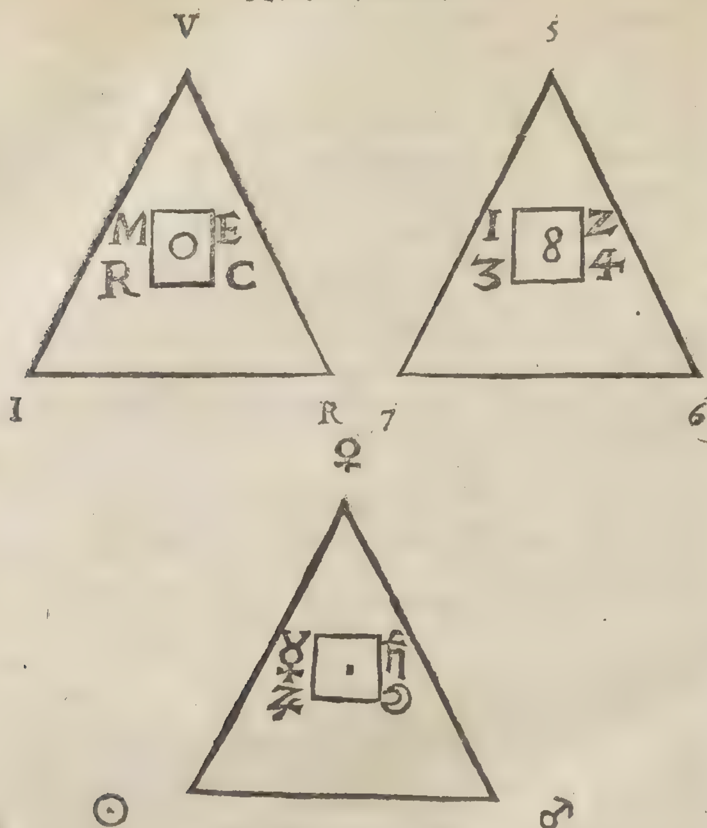
TERRA AQVA

AER IGNIS

Hac in figura manifestè declaratur scientia elementorum de qua Hermes agit in hoc capitulo. Rectè igitur Aristoteles Chymicus ait: Divide lapidem tuum in quatuor elementa, rectifica ea, & conjunge in unum, & totum habebis magisterium. Hoc unum, in quod redigenda sunt elementa, est circulus ille exiguus, centri locū in quadrata hac figura obtinēs Est enim is mediator; pacem faciens inter inimicos sive elementa, ut convenienti amplexu se invicem diligant: Imo hic solus efficit quadraturam circuli, à multis hactenus quæsitā, à paucis verò inventam. Radijs enim suis ferit omnes elemētorum angulos, & longa circumrotatione angularem hanc quadraturæ formam vertit in circularem sibi conformem: de quo satis.

5.
Anatomia magica vocabuli
MERCVRIO.

Hæ tres figuræ eodem significato unum tacitè pandunt arcanum, quod non promiscuè cunctis prostituendum.

Sufficiat tibi Lector, quod elicere inde possis veritatem istius versiculi:

Est in MERCURIO *quicquid quærunt sapientes.*

Vides enim, quanta secreta comprehendat hæc unica vocula: adeò ut sagax indagator, modò literalem hanc anatomiã in essentialem convertere noverit, ex illa dictione omnia ad artem Chymicam necessaria, h. e. principium, medium & finem operis magni, facile eruere queat. Majora autem magisq; stupenda perficiet, si centralia ista tria interius adhuc occultè latitantia, punctum videlicet, numerum octonarium, & circulum, in apricum Solis sive in lucem externumque aspectum produxerit. Hoc enim miraculosè perpetrato, sequens tandem schema prodibit ultimum, omnique perfectione astrali, spirituali ac regali absolutum: à plu-

à pluribus hactenus visum: vix autem à millesimo intellectum.

Cognito itaq; Philosophorum Mercurio, occultum operandi modum Hermes in sequentib. indicat verbis. Nihil agit, inquit, (puta Mercurius) nisi componatur. Rationem hanc addit, quia nō perficitur, prius sui colores peragantur. Sed quid aliud innuit autor per colorū significationē, quàm operis totius complementū à principio ad finē usq; Non enim fit transitus de uno extremo ad alterū, nisi per mediū. A primo itaque calorum, opus incipiendum, h. e. Mercurius per se perfectus nihil agit, neq; prodest quicquam in opere Alchymico, nisi mortificetur. Granū enim tritici, nisi in terrā cadens putrefiat, nullum fert fructū, sed solum manet. Eodem modo Mercurius suam in terram projectus, novū generationis vigorem recipit. Rusticis enim notum est, quod quævis semina quamvis arefacta & semimortua videantur, si rursus mandentur suæ terræ, in fæcundum resuscitentur vigorem, & pro fatali cujusvis seminis conditione & interna naturaliq; scientia totū regenerationis opus ad finem feliciter perducāt. Terra enim matricis sive uteri, vasisq; rei generandæ idonei vicem gerit. Estq; terra nostra adhuc virgo, quæ nullius viri consuetudine fœdata super cœlesti quodam modo concipit. Pura enim cum sit, omnisque labis ac maculæ expers, simile quoq; semen purū & immaculatū concipere gestit. Quicquid enim seminaverit, hoc & metet. At quamvis hoc quod seminatur sit per se simpliciter perfectum: in eo simplici perfectionis statu non permanet; sed per nostram putrefactionem solvitur & corrumpitur. Est autem corruptio hæc non ad speciei interitum, sed ad ejusdem conservationem, & ad majorem perfectionem eidem inducendam. Legimus de tribus Magis, qui ab oriente ad Christum venerunt, quòd tres fuerint reges, procul dubio potētes satis & opulenti. Hi licet regna pro hac vita simpliciter sustentanda satis ampla & splē-

dida possiderent: de alio tamen regno non ad centum annorum numerū, sed in sempiterna usq; secula duraturo sunt solliciti. Quod ut impetrent, adeunt regem omnium regum, eumq; antè pedes prostrati adorant. Quod nisi fecissent, suis regnis simplici illo mūdano & caduco splendore nitidis frui, quidē potuissent, nunquā verò illa terrena ac momentaneacum cœlesti æterno permutassent. Quemadmodum igitur his Magis, primum instrumentum & quasi clavis ad æternæ salutis portam aperiendam, fuit animi submissio ergà Regem cœlestem, cujus potestas infinita est: ita primus in arte gradus est Mercurij, per se simpliciter perfecti solutio, & in terra sua Philosophicà putrefactio: quam posteà sequitur digestio & concoctio continua: donec omnns colores appareant.

HERMES.

Scitote filij sapientum, quod priscorum Philosophorum aquæ est divisio, quæ dividit ipsam in alia 4. Vnam duobus, & tria uni: quarum colori tertia pars est, humori scilicet cum coagulanti: duæ verò tertiæ aquæ sunt pondera sapientum.

SCHOLIVM.

QVod suprà author elementorum scientiam appellavit, nunc Philosophorum aquam nominat. Hanc in quatuor partes dividendam ait: nempe unam partem in duas: tres verò partes uni addendas. Ex quibus omnibus conjunctis septem inde partes, tanquam sparsim in verborum contextu dissseminatæ, resultant. Vnum enim & duo faciunt tria: Tria & unum, quatuor; Hunc quaternarium si addideris priori ternario, conficies septenarium. Colorum autem differentias dividit in duas tertias, hoc est, in tres rubeos spiritus & in tres albos. Spiritus autem hos, primum ab unica Philosophorum aqua ortos, & in eandem resolvi posse, certum est. Ita ut similiter inde eruatur numerus ille septenarius per additionem unitatis, quam supplet aqua. In his autem numeris tacitè occultari sapientum pondera, author non obscurè astruere videtur, præcipuè in septenario, qui numerus sacer habitus fuit antiquitus, utpote in quo plurimum sapientiæ sit recōditum: sed vim & virtutem ejus mentis oculis cōtemplari debes. Vulgaris enim hìc oculus, teste Ioanne Dee Londinensi, caligabit diffidetq; plurimum.

HES-

HERMES.

Accipe de humore unciam unam & mediam, & de rubore meridionali, id est anima Solis, quartam partem, id est, unciam mediam, & de Seyre citrino, similiter unciam mediam, & de auripigmento dimidium, quæ sunt octo, id est, unciæ tres. Scitote, quod vitis sapientum in tribus extrahitur, eiusq; vinum in fine triginta peragitur.

SCHOLIVM.

PErgit Hermes sapientum pondera ulterius explicare, adductis, varijs nominibus. Humor enim, Rubor meridionalis, Anima Solis, Seyr citrinum, Auripigmentum, vitis sapientum, & vinum nihil aliud significant, quàm aquam Mercurij septies distillatam: quæ post octenam destillationem, virgnis vertitur in cinerem sive pulverem subtilissimum: qui ob puritatem & perfectionem suam igni resistit. Ne igitur mireris, quòd octo partes & tres unciæ æquiparentur: Ternarius enim numerus, qui etiam per trigesinariũ repetitur, æquè perfectionis nota est, ac octonarius secundum illud tritum: *Omne trinum perfectum.*

HERMES.

Intelligite igitur operationem; decoctio ipsum diminuit: tinctura ipsum augmentat, quia Luna post 15. dies diminuitur, & in tertio augmentatur. Hoc igitur est initium & finis.

SCHOLIVM.

SVnt qui operationem lapidis dividunt in duas partes: in priorem & posteriorem. Prior, quam Hermes exprimit per decoctionis nomen, ipsum diminuit, hoc est, lapidem in simplici ac naturali perfectionis statu existentem solvit ac destruit: solutum & corruptum per regenerationis medium pristino perfectionis splendori restituit. Quo peracto, incipit posterior operationis pars, cuius beneficio lapidis virtus, maximo cum fœnore multiplicatur in infinitum. Hoc confirmat author exemplo Lunæ, quæ post 15. dies, suæ scilicet plenitudinis, diminuitur: & in tertio, videlicet quadrato, rursus incrementum sumit. His paucis totum comprehenditur opus ac tam initium, quàm finis τῷ φρονοῦντι apertè satis detegitur. Sed non mirum videri debet, quod tàm arduum & magnum secretum tanto sermonis laconismo possit explicari: cum quidam reperiantur, qui propter sim-

plicem decoctionis viam, quæ in opere adhibetur, non verentur asserere, totum opus posse tribus tantùm verbis perfectè & sufficienter edoceri. Sed non statim in censu Philosophorum habendus est, quicunque tam facili & compendiosa via in artem intraverit. Nullum quod memini extat exemplum in historijs Chymicis, quo probari possit, aliquem aliquando fuisse, qui hoc pacto artem edoctus, in Philosopum statim evasisset. Eodem enim modo, & quilibet rusticus Philosophi titulo salutandus esset, qui, licet perspectum habeat modum, agrum benè colendi, in tempore seminandi & metendi: ignorat tamen internum, & præcipuum frugum maturandarum motorem: quo ignorato nemo se Philosophiæ peritum, nisi fortè quidam audaculus, mentisque inops, profitebitur.

HERMES.

Ecce vobis exposui, quod celatum fuerat, quoniam opus vobiscum, & apud vos est, quod intus arripiens & permanens, in terra vel in mari habere potes.

SCHOLIVM.

Operis secretum commendat suis filijs, & vocabulo ECCE ostendit, se rem perfecisse maximi momenti in explicatione artis nobilissimæ & abditissimæ. Geber, Morienus, alijque Philosophi jubent artis indagatores, mineralium radices inseipsis inquirere. Vnde inquiunt: si ortus tui noveris principia, semen sive materia prima, ex qua lapis componitur, te amplius latere nequit. Iam verò rudi imperitoque naturalium arcanorum homini, absurda videbitur hæc locutio: cum non possit sibi ex suo cerebro somniare ullam similitudinem aut cognationem, quam semen hominis animatum habeat, cum inanimatis ut quidam ignari dicunt, metallorum aut lapidum corporibus. Sed si te cum Abrahamo ex crasso tuo & corporeo domicilio foras eduxero, teque in spiritualium astrorum omnibus in rebus occultè latitantium contemplationem induxero: non ampliùs eris tam refractarius, sed ambobus ultrò pedibus in nostram ibis sententiam. Tolle igitur oculos, & nostrum suspice cœlum Philosophicum infinita astrorum multitudine mirificè exornatum. Sicut enim vides, in superiori firmamēto, astralia illa corpora tantum in eo differre, quod alia alijs præstent magnitudine & luminis splendorisq; claritate: omnia

omnia autem in universum constent ex una eademq; materia purissima, diaphana, & pellucida. Ita omnia corpora in hoc inferiori mundo, ad externum quidem aspectum multũ inter se differre videntur: quæ tamen omnia intrinsecus cõsiderata, ab uno eodemq; principio sive primo ante processerunt. Illud autem internum principium aliud nihil est, quã secundùm Salomonem Sap. cap. 11. materia quædam invisa, ex qua orbis terrarũ creatus est: sive juxta Ioannem Evangelistam cap. 1. VERBUM, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil, quod factum est. Sed dices, si ergo verbum est omnium rerum principium: teste autem scriptura idem verbum sit nunquam interiturum sed in æternũ permansurum: non igitur quærendum aut investigandum illud erit in his sublunaribus & corruptibilibus rerum corporbus, quæ cuncta moriuntur, pereunt & intereunt. Ad quam objectionem aut succinctè tibi & breviter respondeam: cuncta equidem, quæ creata sunt per verbum, erant valdè bona hoc est, summa beatitudinis perfectione à Deo ornata. Sed quia propter prævaricationẽ Adami terra quoq; fuit maledicta, mors introivit in mundum, ita ut nil jam sit in toto mundo, quod non spoliatum & orbatum existat primitiva ista perfectione, & morti perconsequẽs obnoxium factum. Misertus autem omnipotẽs creaturæ, hanc ut liberaret à morte, & vitæ regno restitueret, idem verbum, quod est Lux & VITA mundi, in mundum misit, & ita secunda vice mundum per hoc VERBUM regeneravit. Vnus enim vitæ dator & regenerator semper manet idem DEVS, extra quem nulla salutis spes. Per hanc autem regenerationem facta est creatura nova: Vetera enim transierunt, & ecce facta sunt omnia nova. 2. Cor. 5. Verbum igitur hoc non secundum creaturã veterem, sed secundum novam considerandũ nobis est. Neminem enim nunc novimus secundum carnem, hoc est, veterem creaturam, sed secundum spiritum, hoc est, novam creaturam. Sed quemadmodum Christus in renatis suis invisibili modo inhabitat, nec manifestatur in hoc, sed in altero demum mundo: sic omnibus rebus VERBVM regenerationis invisibiliter quidem inhæret: quod tamen in elementaribus & crassis corporibus non manifestatur, nisi reducantur in essentiam quintam sive naturam cœlestem & astralem. Hoc itaq; regenerationis verbum, est semen illud promissionis, sive cœlum Philosophorum, infinitis astrorum luminibus nitidissimum, ad quod suspiciendũ & cõtemplandum eductus fuit Abraham. Quamobrẽ quicunq; hoc cœlũ

nostrum, quod ratione quidem mundi minoris ac majoris, in duplicis salvatoris consideratione cadere potest (quamvis idem DEUS operetur omnia in omnib.) intueri volet, is abjectis Adamicis, hoc est, carnalibus, qui nimis hebetes, non nisi de externorū & corruptibilium intuitu censurā faciunt, spiritualia visus organa ex nova creatura, recipiat: his facilè agnoscet totius mundi tàm creati, quàm regenerati unum solummodo esse authorem, unum rerū omnium opificē & effectorem, unum principium, unum ens primum, quod à natura nunquā separatur, sed ipsam potiùs à corruptione & labe repurgat, revivificat, & in pristinam perfectionis libertatē vindicat. Noli autē mirari, quod res morti subjectæ, veteris creaturæ formam exuant, & quasi in nihilum reduci videantur. Est enim mors vitæ principiū: vetusq; tantùm sive Adamicū corpus moritur: Spiritus autem novæ recreaturæ; novum sibi fabricat corpus multò nobilius & gloriosius veteri. Quod enim seminatur, non vivificatur, priusquam moriatur. Seminatur autem in corruptione, & resurgit in incorruptione: seminatur in ignobilitate, & resurgit in gloria: seminatur in infirmitate, & resurgit in virtute. 1. Cor. 15. Et hæc quidem omnia teste Hermete in Smaragdina tabula, fiunt ab uno, meditatione unius. Idem enim DEUS, qui dixit, *morte morieris*, dixit quoq; *salvus eris*. Mors igitur & vita per idem DEI VERBUM efficacem obtinuerunt operandi vim & potestatem. Essentiale enim est quodvis verbum, ex ore DEI procedens. Nec est spiritus sive halitus vanus & evanescens, ut multi ignari ac impij ex incredulitate sua in hac pernitiosissima sunt opinione. Verba mea, inquit ipse Christus Salvator noster, sunt spiritus & vita, hoc est, novæ creaturæ semen substantificum & essentiale: & qui in hoc credit, salvus est, & essentialiter cum Christo unitur ac conglutinatur, ita ut caput & membra hoc est, Christus & Ecclesia sint duo in carne una. Qui autem nō credit, manet in peccato: & quia stipēdium peccati mors est, per VERBUM jam omnis incredulus judicatus condemnatur, & morte moritur æterna. Sicut igitur hominis salus pendet à sola cognitione Christi & vera in eundem fide: utpote qui unicus est & solus micocrosmi Salvator: sic verò Philosopho summè necessaria est cognitio macrocosmici Salvatoris: qui cœlum est Philosophorum sive verbū regenerationis: quod non nisi unum solum per totum mundum diffusum, ubiq; in omnib. rebus, in corporibus animaliū, hominum, brutorum, plantarum, arborū, fruticum, metallorū, mineralium, & lapidum reperitur. Hoc unū ergò si semel cognoveris, ac intus

in ar-

in arcanum & intimum cordis scrinium abscōdideris, secretò illud ac tutò tecū portare quovis gentiū poteris, sive per mare, sive per terram, sive per saxa, per ignes ita facere libuerit.

HERMES.

Custodi igitur argentum vivum, quod fit in intimis thalamis, in quibus coagulatum est. Ipsum enim est argentum vivum, quod dicitur de terra residua.

SCHOLIUM.

Argentum vivum esse primam materiam sive primum ens omnium metallorum, apud Philosophos Chymicos sat constat. Sed cave existimes id esse argentum vulgare, vel mercurium vulgi, quem lythargyrum quoq; nominant. Argentum quidem est, sed non vulgare. Vulgare enim mortuum, & ad opus physicum per se minus aptum: sed vivum est, Philosophicum, hoc est, arte coadjuvante natura ritè præparatum. Mercurius est, non vulgi, sed Philosophorum, igneus, vitalis, currens, qui miscetur omnibus corporibus, & rursus ab ijsdem separatur. Locus, in quo generatur argentū vivum, indicatur his verbis: fit, inquit author, *in intimis thalamis, in quibus coagulatum est.* Philosophorum alias tritum est, quod ijs in locis, ubi crescunt metalla, nulla reperiantur metalla.

Inventu igitur erit locus eò difficilior, quò abstrusior est in mineris terræ absconditus. Sed hîc distinctionem notabis inter mineras metallicas vulgares, & mineras Philosophicas occultas. In illis reperiuntur, sed non crescūt: in his verò crescunt, & non reperiuntur. Lege de his œconomiam mineralē Paracelsi, qui fuse illîc tractat hujus differentiæ causam: Hoc ipsum argentum vivum de terra Philosophica residuū, si rectè noveris, accuratè custodiendum erit. Si fortè metus est, ne diuturnitate temporis vitium contrahat: exemplum imitari poteris Romanæ Ecclesiæ: in qua umbilici infantum aduruntur in cineres, ut diu ad diem videlicet usq; cinerum, qui Mercurij dies est, Gallicè des cendres, conservari queant. Si pari modo argentum tuum vivum vi ignis combusseris, ac in cinerem converteris, edacitati temporis magis resistet, & in infinitos conservabitur annos. Dignū certè, ut diligenter custodiatur. Est enim thesaurus incomparabilis, & res auro ipso preciosior: Unde etiam auro longè antefertur à Philosophis. Aurum enim in Ros. Philosophorū fingitur ita mercuriū compellare: An, inquit, præfers te mihi, & ego sum Dominus

lapidum

lapidum expectans ignem. Dicit ei mercurius: Utiq;, sed ego genuite, & ex me natus es: & ego sum secretum totum, & in me occultatur scientia: quia converto omnia corpora in Solem & Lunam, cum natura mea talis sit, quod durum mollifico, & molle induro.

HERMES.

Qui igitur verba mea nunc audit, ipse ab eo inquirat, qui nullius malefactoris opus iustificat, & nullum benefactorem præmijs privat. Quia omne quod celatum fuerat, de hac scientia detexi, maximum arcanum & scientiam, intellectum habentibus patefeci.

SCHOLIUM.

PHilosophorum sermo parabolis, ænigmatibus & mille troporum involucris tectus, non prima statim fronte cuivis patere debet. Neq; etiam omnibus conveniunt omnia. Causa autẽ obscurioris dictionis in Chymicorũ scriptis, partim supra explicata est, partim in seqũtibus explicabitur. Sin verò quis diuturnioris meditationis ac inquisitionis impatiens, expeditiorem viam ex hoc Chymico labyrintho evadẽdi desideret: en fidele authoris consiliũ, qui jubet à Deo sensum suorum verborum petere. DEUS enim in pravis impiorũ consilijs haudquaquam connivet: nec vicissim pijs & cordatis viris sua denegat præmia. Fugere autem mala, & bona sectari, decet verũ artis discipulum ab ejusmodi pietatis armis, qui instructus & probè munitus fuerit; intrepidè ad hoc sacrũ accedere potest studium, & sine dubio voti compos fiet.

Nam tantùm sacris hæc sacra nosse datum est.

In malevolam autem animam non introitum sapientia, nec habitabit in corpore peccatis subdito. Sap. 1. Acquamvis author multa de nobilissimo arcano dixerit, & nihil intermiserit de his omnibus, quæ scitu in hac scientia sunt necessaria: tamen palàm fatetur, hoc tantum revelatum esse mysterium intelligenti. Ex quo sequitur, eos qui fatuò & tardo sunt ingenio & animo malitioso, ab hoc arcano penitùs excludi. Spiritus enim sanctus disciplinæ effugiet fictum, & auferet se à cogitationibus, quæ sunt sine intellectu, Sap. 1. 6.

HERMES.

Scitote ergo rumoris inquisitores, & sapientiæ filij, quod vultur super montem existens, clamat voce magna: Ego sum albus nigri, & rubeus albi, & citrinus rubei, & certè veridicus sum. Et scitote, quod

Quod caput artis est corvus, qui in nigredine noctis, & claritate diei volat sine alis. Ex amaritudine in gutture existente, coloratio accipitur: à suo verò corpore, rubor exijt, & de suo dorso mera aqua accipitur.

SCHOLIVM.

QVare studiosi Chymiæ, ab Hermete appellentur *rumoris inquisitores*, videtur ideò fieri: quod utramque famæ fortunam, bonam & malam, laudem & vituperium experta sit alchymia: utpote de qua varij per totum terrarum orbem sparguntur rumores. Sunt enim qui laudibus eam in cœlum usque extollunt, nullamq; artem generi humano utiliorem post S S. Theologiam prædicant. Alij rursus eandem à Plutone inventam, & ab inferis in humani generi perniciem productam, impiè blasphemare non erubescunt: & propterea non tantùm artem abrogandam, sed simul etiam artifices è medio nefandè & crudeliter tollendos esse contendunt: immemores videlicet hujus, quod quodam in loco Poeta canit:

Inscius, quæ non capit, ea carpit:
Doctus at mysteria tanta ridet.
Ambo sic pergant: fatuus sed unus
Invidus alter.

Et sic ars innocentissima, per ora hominum passim volitans, culpatur ab his, laudatur ab illis; adeò ut famosissima meritò dici, ejusq; discipuli rumoris sive famę, vel famosæ artis indagatores non ineptè appellari mereantur. Mons autem Philosophorum, super quem vultur sedet, summæ est altitudinis, & in ima parte muro fortissimo igneo undiquaq; cinctus & probè munitus, nō habet nisi unicum ostium, per quod intrare & exire licet artifici. In hoc montis limine situs est Draco pervigil, nomine πανтόφθαλμος. Nam in utraque corporis parte antica & postica plenus est oculorum & partim clausis, partim apertis dormit oculis, adeò intentus est assiduis vigilijs in custodiendo montis ostio, ne forte indignus ingrediatur, & illotis manibus ascendat ad culmen sive summum fastigium, quo impositus est lapis Philosophorum, qui si semel auferatur à quopiam in unius horæ momēto, statim succrescit alius: ita ut in duodecim horis, vel die uno duodecies lapidem multiplicatum decerpere liceat. Sed impossibile est quempiā per hoc ostium intrare posse, nisi Draco clausis oculis omnibus, suavi & placido sopore correptus penitus indormiscat. Hoc opus, hic labor est, invenire scilicet modū

sive

ſive remedium aliquod, quo beſtia iſta circumventa, in tam profundum incidat ſomnum, ne ante juſtum tempus è ſomnis excitata, artifici intranti, & de monte rurſus deſcendenti & per oſtium exire volenti noceat & præſentiſſimo ſuo veneno, quod in poſtrema caudę parte abſconditũ geſtat, miſerè hominem enecet, omnemq; theſaurum acquiſitum hactenus, montis poſſeſſoribus ſive inquilinis reſtituat. Triplicia igitur medicamenta ad hunc aſſequendũ ſcopũ imprimis neceſſaria videntur. Primùm præparandæ ſunt arte Chymica pilulę mercuriales ex argẽto vivo crudo & aloëpatica Chymicè præparatis & depuratis, quibus adde in parva quantitate extractum abſynthij & extractum centaurij ad amaritudinem in ipſis augendam: f. maſſa pilularũ: ex qua formentur pilulę numero 4. ad magnitudinem globuli plumbei bombardici crucigeri monetarij rotunditatem æquantis: deaurentur, ne illarũ interno amarore in lingua aut gutture percepto, Draco præ nauſea modò deglutitum pharmacũ rurſus evomere cogatur. Si igitur ad montem accedere animus fuerit, unam pilularum geſtabis manu aperta adverſus Solis lumen, quæ irradiata, auri inſtar Vngarici optimi ſplendeſcere incipiet, & radiorum ſuorum reflexione excitabit beſtiam, quæ decepta aureo illo ſplendore, pilulam, quam pomũ aureum ex horto Heſperidum ablatum eſſe opinabitur, mox deglutiendam affectabit. Quod ſi animadvertes, ſine mora in terram projicies pilulam, quam adhuc inter cadendum avidiſſimè excipiet, & devorabit beſtia: ſed cave ne fortè propius ad illam accedens in manu, vel alia corporis parte damnum capias. Prima devorata, ei quoque porriges ſecundam, tertiam & quartam: donec aſſumtis omnibus, amator pilularum cum acutiſſimo Mercurij veneno, ſenſim à ventriculo ſurſum aſcendendo guttur & fauces occupet, & ingentes ibi dolores cum rubore & tumore, varijsq; alijs ſymptomatis excitet, ita ut beſtia præ nimio angore & ſqualore, in omnibus membris ſentiat ſummam laſſitudinem & debilitatem. In tali imbecillitatis anguſtia conſtitutus Draco, ſummoperè deſiderabit corroborari electuario quodam refectivo. In quo caſu nullum occurret præſtantius remedium, quàm electuarium confectum ex croco Martis, & folijs auri cum extracto roſarum rubrarum, & tantillo ſpiritus vitrioli ad aciditatis ſuavitatem conciliandam. Ex hoc electuario tres finges bolos ſatis grandes, pro beſtiæ faucium capacitate, quos ipſi præbebis ingerẽdos: primo deglutito, dabis & reliquos duos, & ſtatim paullò melius habebit. Quia tamen ex continuis

ejus-

eiusmodi vigilijs adeò exhaustæ sunt vires, ut, nisi per quietem arte comparatam reparentur, vix ad integram redire possit valetudinem. Accedendum igitur erit ad tertium & ultimum remedium, quod est aqua in hunc modum destillata. R florum rosſ. rubr. borrag. bugl. nenupharis, sem. papaveris & hyoscyami, addendo parùm opij, à suo fœtore & venenata qualitate repurgati. Incidendis incisis & terendis tritis, fiat maceratio sive digestio in rore Solis per triduū aut quatriduum in loco tepido: posteà inde destillabis aquam, cuius facultas erit confortādi cor, & suadendi somnum. Nam si de ea hauserit uncias duodecim, quæ faciunt libram unam, tam profundissimum subitò incurret somnum, ut per diem & noctem integram, continuo somno oppressus requiescat: nec nisi maximo excitato strepitu expergefiat. Interea temporis tutus erit & liber introitus per ostium montis, & omnis periculi vacuus. In quem si intraveris, ibi commorari pro tuo arbitrio poteris, quamdiu voles: Et singulis horis novū tibi lapidem maioribus auctum viribus comparabis. Sed post ingressum, ascendendo montem, vultur sive corvus tibi monstrabit iter, quò sit eundum.

Ac quamvis hic tantum unius corvi fiat mentio: tamen tres in hoc Philosophorum monte tibi occurrent. Niger, qui caput est artis: albus, qui medium & rubeus, qui finem rerum omnium imponit. Vltimus enim appetitus naturæ est in rubedine nostra. Neq; mireris, quod tot colorum differentias sive varietates in corvis statuamus, licet non nisi nigri vulgò sint noti. Fateor equidem, nigros esse vulgatissimos: post hos tamen non rarò his meis oculis vidi etiam albos, in aulis principum & Regum, ut Dresdæ in Misnia in Electoris imperialis horto, & alibi. Tandem verò rarissimi sunt rubei corvi, quorum non nisi duos memini me vidisse in magna ista Regis nostri Christianissima cavea, quæ extructa habetur in horto regio apud pagum quendam, quem fontem bellum, vulgò *Fonteinebleau* vocant: quanquam & hi non omninò rubei, sed variegati rubris plumis tantùm erant. Toti verò rubei, ut dixi, rarissimè se dant in conspectū hominum, nec, ut ingenuè fatear veritatem, à me hactenus, nisi fortè me inscio, conspecti fuerunt unquā. Eos tamen verissimè existere, testimonio virorum fide dignissimorū non solùm probare possum, sed id etiam dictitat ipsa ratio. Hi igitur tres corvi, ut & anteà præmonui, tibi præmonstrabunt viam voce sive clamore suo. Sed voces illorum tàm subtiles & delicatæ sūt, ut nō sēsibus externis, sed internis potius & mentalibus

libus verè percipiantur. De his lege Ps. 19. Vbi scriptum est Non sunt loquelæ, neq; sermones, quorum non audiantu voces eorum. In omnem terram exivit sonus eorum, & in fines orbis terræ verba eorum Primus equidem ex amaritudine in gutture suo existente, rauca & inconcinna vòce iu: aditum tibi parabit ad album. Hic verò suaviori edito voci: sono promovebit te ad summum & ultimum rubeum, qu angelico suo & suavissimo cantu, omnes canoras avicularum, lusciniarum, & cygnorum voces facilè superante, te amicè excipiet, & harmonia dulcissima te ad laudem ac gloriam DEI canendum excitabit, præcantando: *Mirabilis Deus in operibus suis*: & tu respondebis: *Pleni sunt cœli & terra maiestatis gloriæ eius*. Et postquam gratias egeris summo, maximo, & omnipotenti DEO, in pace reverteris ad tuos, ne è somnis resuscitato Dracone fortè periculum sit in mora.

HERMES.

4 *INtelligite ergo & donum Dei accipite, & ab omnibus insipientibus celate. De cavernis metallorum occultus est, qui lapis est venerabilis, colore splendidus, mens sublimis, & mare patens. Ecce vobis exposui Deo gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit: Gratos enim diligit.*

SCHOLIVM.

FRequenter admonet author suos discipulos, ut hoc singulare DEI donum debita reverentia agnoscant, & omnes fatuos ac insipientes ab eodem abigant, & excludāt. Enarrat prætereà lapidis quasdam proprietates, eumq; occultum nominat. hoc est, paucis cognitum: venerabilem, hoc est, in summo precio habendū: colore splendidum, hoc est, rubicundissimum. Est enim rubedo ultimæ perfectionis certissimum signum. Mentem sublimem, id est, spiritum sublimatum & exaltatum. Mare patens, id est, aquam mercurialem perennem, fixam, & in igne permanentem. Has omnes proprietates in se continet lapis, quas ante ipsius confectionem, nemo tam exactè scire potest: sed tum demum erumpunt, cum præparatus existit: non secus ac in arbore pyro ignoratur, quales protrusura sit fructus, donec tandem oculis tuis manifestò videris, ipsā produxisse pyra, nō poma, nō pruna, nō cerasa, nec alteri⁹ generis fructus. Quia igitur Hermes proprio experimēto omnes istas vires & proprietates in lapide cognovit, illas quoq; docendo, liberaliter cōmunicat

suis

suis discipulis, ad quos nondum pervenit experientia, ut & hinc aliquid utilitatis & emolumenti percipiant. Non autem pro fideli hac institutione sibi, sed DEO vult gloriam & laudem tribui. DEO, inquit, gratias agite, qui hanc scientiam vos docuit. *Hermes plantat: Paracelsus rigat: Deus autem dat benedictionem & incrementum.* Huic igitur soli grates immortales persolvendæ sunt pro omnibus rebus. Gratos enim diligit: Estque gratiarum actio ad plus dandum invitatio.

HERMES.

Ponite igitur eum in humido igne, & coquere facite, qui humoris calorem augmentat, & incombustionis siccitatem necat, donec appareat radix: deinde rubedinem, & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remaneat.

SCHOLIUM.

Concoctionis tres species sunt: Prima fit à calore externo igneo in humido, & dicitur elixatio. Secunda perficitur à calore externo in sicco, & uno verbo vocatur assatio. Tertia autem fit ab interno calore, naturali in humido, & dicitur Græcis πέπανσις. Quæritur nunc, de quanam specie hic loquatur author, num de prima, an de tertia: quia utraq; fit à calore in humido. Sed differentia tantum est observanda inter utramque, quod prior fiat à calore externo igneo: tertia verò à calore interno naturali. Si res meo staret suffragio, utramq; sanè speciem tàm primam quàm tertiam ad opus hóc admittendam statuerem. Est enim natura internum generationis principium: non tamen operatur, priusquā accedat externum aliquod adminiculum, quod excitet illud internum. Ergo calor hac in arte adhibendus duplex est: Externus, qui excitat: Internus, qui perficit: juxta hos versiculos:

Naturam in primis imitabere in arte magister.
Hanc massam exterior tantùm calor excitat ignis:
Æthereo interior, sed perficit omnia fotu.

Quos ita in Gallicam nostram transferre placuit.

Ouurier sur tout aye cure,
Que l'art imite nature.
L'externe feu de charbon
Rend la matiere alteree:
Mais l'interne & l'ætheree
Faira ton ouurage bon.

Vterque tamen in humido fieri debet. Omnis enim generatio naturaliter fit in calido humido, quod Hermes vocat ignē

humidum: quasi diceret: duplicem ignis calorem, externum & internum hic adhiberi volo. Videmus enim ex quotidiana experientia, quod Solis calore post fœcundā pluviam superveniente, herbæ, & omnis generis arbores, & fruges magis magisque ad generationem prolectentur, quæ aliàs tempore arido, & Sirio campos nimis exurente, tanquam exuccæ & exangues sterilescunt. Lapidem itaq; hoc duplici coquendi calore, vult Hermes: in quo augmentatur, hoc est, in ultimam maturitatis perfectionem exaltatur, & tamdiu hoc ignis genere continuè conservatur, donec apparet radix, h. e. semen metallorum. Compertum enim habemus in omnibus plantis ferè & arboribus, quod post revolutum generationis terminum, tandem proferat semē, tanquam speciei suæ propagandæ & conservandæ præcipuum authorem. Eundem processum obtinet quoque Natura in procreandis metallis: quæ post absolutam omnium generationem, tandem arte adjuvante, etiam producit ipsorum semen, quod solum verum est Philosophorum Mercurius, in quem omnia metalla resolvuntur, priusquam mutua invicem, unius in aliud fiat transmutatio. Iuxta illud Aristotelis, Meteor. cap. 4. Vbi inquit: Impossibile est unam speciem metallorum in aliam transmutari posse, nisi prius reducantur in suam primam materiam. Errant igitur omnes, quicunque metalla in Mercurium crudum, & non in radicem, ut Hermes ait, sive in semen sui quod primum & ultimum vivens in metallis est, ut cor in animalibus, reducere conantur. Natura enim semper progreditur: nunquam autem retrogreditur. Sicut enim Sol cursu suo circulari, ab una cœli plaga orientali ad alteram occiduam progreditur: non autem, nisi miraculosè, retrograditur: sic quoque de omnium rerum generatione judicandum erit. Quod author insuper his confirmare verbis videtur. *De inde, inquit, rubedinem & partem levem ab ipso extrahite, quousque tertia pars remanet.* De rubedine & ternario numero superius abundè satis dictum est, adeò ut non necessum sit, eadem toties repetere.

HERMES.

14

Filii sapientum, Philosophi hac de causa invidi dicti sunt, non quod invideant moratis, nec religiosis, nec legitimis, aut sapientibus verùm ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus, ne mali potentes fiant ad peccata perpetranda, & inde Philosophi sint Deo reddituri rationem. Nam omnes mali indigni sunt sapientia.

SCHO-

SCHOLIVM.

PRæoccupat hîc author quorundam objectionē, qui Philosophos accusant invidiæ: ab hoc igitur crimine ut eos liberet, differentiam ponit inter eos, quibus invideant, & quibus non invideant. Non invident, inquit, moratis & religiosis, nec legitimis aut sapientibus. Cur enim his inviderent, cùm horum propria sit scientia. Nulla autem est scientia vera & bona, nisi quæ à DEO inspirata sit, uti suprà copiosè demonstratum est. DEO verò quicunque invidentia sua resistere conabitur, inanem ludet operam. Nam Theodidactus nō usque adeò magnificat humanam institutionem: alium magistrum is agnoscit longè superiorem & doctiorem, quàm sunt pulverulenti isti hypodidascali: utcunque ipsi clamitent contra nos & nostram doctrinam. Novimus enim illorum cavillationes, dum se mirari inquiunt, quod & nos ad honorum & dignitatum gradus suscipiendos admittamur, cum vix unum atq; alterum verbum latinè proloqui possimus. Quasi verò artium & scientiarum dignitas pendeat à latinitate, & nemo doctus haberi debeat, nisi qui latini sermonis puritatem & elegantiam ad unguem calleat. O miseri censores, vestram quidem gloriam in eo quæritis, ut quicquid tentatis dicere, id purè, tersè, eleganter, ornatè, præclarè, ritè, scitè, politè, justè, venustè, gnaviter & graviter dicatis. Sed hoc de vobis olim prædixit Esaias cap 31. inquiens: Vbi est literatus? Vbi legis verba ponderans? Vbi Doctor parvulorum? populum impudentem non videbis, populum alti sermonis, ita ut non possis intelligere disertudinem linguæ eius: in quo nulla sapientia. Hactenus ille. Solliciti enim magis estis de cortice, quàm de medulla rerum, & sic umbram præfertis essentiæ, fluxile & momentaneum stabili & sempiterno. Nos autem magis delectamur veritatis doctrina, quæ cū Christi, qui veritas ipse est, & Naturæ legibus essentialiter sive realiter, non autem tantum verbaliter sive literaliter, ut ita loquar, conveniat. Hanc ut assequamur, summis viribus contendimus, nihil morantes, in quacunque id fiat lingua: sive illa fuerit Hebraica, Chaldaica, Syriaca, sive Græca, Gallica, Italica, perinde nobis erit. Sufficit enim nobis rem, ut est perfectè & exactè tenere: vobis lubenter relinquimus superficialem illam & externam verborum pompam. Ex qua quid tandem reportetis, exitus palàm docet. Quia enim fumū venditis, fum⁹ quoq; sive pessimus oris halitus & lingua gloriosa, petulans & superba, vestrum plerosque pessundat.

Sed aliis Latinæ linguæ peritioribus me, hanc ventilandi partem relinquam, ne rudior Latinismi, ceu vulpecula ista Æsopica, cui abscissa erat cauda, aliis quoque hanc linguam deserendam suadere videar. Diximus itaque, quibus Philosophi scientiam suam sacratissimam non invideant, nempe iis, qui sunt moribus probatis exculti, fide & pietate præstantes, & genuinæ sapientiæ filii. Cæteris autem ignaris, vitiosis, lege & benignitate carentibus jure summo invident. His enim si communicarent artem, quid quęso aliud agerent, quã ut furioso committerent gladium, & lascivam juvenculam aut meretriculam præficerent gynæceo. Annon hoc pacto peccandi occasio, quam author suprà arripiẽdam seriò prohibet, daretur amplissima? Ergò ne tale quid accidat, & ne Philosophi de his omnibus cogantur DEO rationem reddere, nulla arte hoc malum melius præcaveri posse judicârunt, quàm ut secreta sua intra taciturnitatis cancellos tutò reservarent, ac nemini quicquam de his, nisi probis & dignis, revelarent. Mali enim indigni sunt sapientia.

HERMES.

SCitote, quod hunc lapidem nomine voco: nam ipsum fœminam magnesiæ nuncupârunt, sive gallinam, sive salivam candidam, lac volatilium, & cinerem incombustum, ut ab insipientibus, intellectu, lege, benignitateque carentibus, celent ipsum; quem tamen sapientibus uno noto nomine nominavi, qui est lapis sapientum. Conserva igitur in eo mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Deprecor autem vos omnes filios Philosophorum, per nostrum benefactorem, donantem vobis suæ gratiæ decorem, ut nemini fatuo, ignaro, aut cuiquam inepto huius nomen pandatis.

SCHOLIVM.

TRia hîc agit potissimùm author: Primò recenset varia & multa lapidis nomina, è quibus unum sapientibus tantum cognitum, sufficere non obscurè innuit. Quale autem istud sit, in superioribus satis superque explicatum fuit. Deinde bis hortatur filios sapientum, ne indignos, avaros, illiberales, fatuos, ignaros & ineptos in scientiæ sacrarium introire permittant. Tertiò & ultimò docet, in lapide conservandum esse mare, ignem & cœli volatile ad momentum exitus. Per mare intelligit humiditatem Mercurii. Nulla enim generatio fit in sicco, sed in humido, ut paulò suprà notavimus. Ergò in forma liquida Mercurius conservandus erit, citrà tamen sui corruptionem. Res enim duræ, inquit Raymun-

Raymundus Lullius, virtutem cœlestem non recipiunt, nec cœlo obediunt: quemadmodum in durum lapidem figuram suam non imprimit sigillum, sed in mollem ceram: ita materia nostra per mollitiem vel raritatem fit habilis ad recipiendum influxum corporum superiorum. Et per consequens hoc ipso medio obedire cogitur motui solis. Hactenus ille. Per ignem autem & cœli volatile intelligitur duplex ignis: externus & internus: qui uterque usq; ad finem operis continuò fovendus, & conservandus erit, juxta illud Augurelli Poëtæ Chymici:

Hic igitur ne quæ tepidum summoveris ignem:
Et genitalem intus vim vi subeunte moveto:
Ales ut assiduo tepidis superincubat ovis.
Nascendisque adhibet pullis intenta vigorem.
Quem tu continuò morem servare memento
Hanc ut dum Phœbi circum se verterit orbis.
At si desistas, quo vis intermoriatur
Ignea, continuò quæ fœtum fomite pascit,
Nil agit & subitò cum primis desinet ignis
Cuncta ruent, quæ non ulla reparaveris arte
Amplius, ac frustrà tentes fulcire ruinam.

HERMES.

NEmo quicquam mihi tribuit, cui non reddiderim, quod ipse dederit, nec ipsum honorare destiti, & in hunc optimam posui significationem.

SCHOLIUM.

HIs paucis tractat Hermes de nota quadaam veri filii doctrinæ: ipsa autem est liberalitas, quam si in quopiam advertit, statim bonam de eo concipit spem: & per legem talionis, ipse ex liberali quoque animo benignè reddit omnia, quibus ab ipso antea affectus erat. Præterea eundem quoque debito suo honore non privat, sed amanter colit, & reverenter habet. Hoc enim maximè decet verum & syncerum Philosophum, qui quò fuerit humanior, eò doctior quoque prædicabitur, & majorem etiam laudem apud omnes merebitur.

HERMES.

FIli, hic lapis est celatus multorum colorum, natusque in uno colore: cognoscite illum & celate. Omnipotente concedente, morbum maximum, tristitiam, omne nocumentum, & angustiam, eo evadetis, de tenebris ad lucem, de deserto ad habitaculum, & de angustia ad dilatationem ipsius auxilio venietis.

SCHOLIVM.

DE tribus præcipuis lapidis coloribus dictum est supra. Sed author hic plurium adhuc aliorum mentionem facit, è quibus tamen omnibus unum tantùm cognoscendum, eumque cognitum celandum præcipit. Quis iste unicus sit, facilè colligitur esse rubicundus. Quò enim res preciosior & præstabilior, eò citiùs etiam in electionem venit. Rubicundus autem color cæteris omnibus laudis & præstantiæ palmam facilè præripit, adeò ut nihil eò nobilius ac perfectius sub Sole excogitari possit. Quem si adeptus fueris, juxta authoris monitum celabis. Denique enarrat Hermes eximias dotes atque virtutes lapidis, quibus frui poterit omnis, qui illo concedente DEo omnipotente potitus fuerit.

Summum enim ait esse preservativum adversus quoscunque corporis gravissimos affectus: tristitiam pellit, non secus ac medicamentum illud apud Homerum, quod Nepenthes dicitur, quo usa fuit Helena ad animi mœrorem excutiendum, & hilaritatem ac lætitiam inducendam. Rerum jacturam & incommoda resarcit, & ab omnibus ærumnis & adversitatibus promptè liberat. Evehit præterea possessores de loco obscuro ad dignitates & honores maximos. Desperatos, & hinc inde in orbe circumvagantes solatur, & patriis restituit laribus, eosque ex rebus adversis, omniq; calamitatum genere ereptos, tam felici beat sorte: ut posthac in tranquillitate & pace totius vitæ curriculum, ex animi voto transigant.

CAPITVLVM SECUNDUM.

HERMES.

FIli mi, ante omnia moneo te Deum timere, in quo est nisus tuæ dispositionis, & adunatio cuiuslibet sequestrati.

SCHOLIVM.

VVlgò notum est. Philosophia nihil esse aliud, quàm studium sapientiæ. In hoc autem studio qui laudabiles facere cupit progressus, ante omnia in timore DEI se exerceat necesse est. Sapientiæ enim initium est timor Domini, ut Sapiens inquit: cui astipulatur idem Hermes lib. de pietate & Philosophia, inquiens: Qui pius est, summè philosophatur: & sine

& sine Philosophia summè pium esse, & impossibile. Sed non loquitur de spuria ista gentilium Philosophia, quæ nugarum tantum anilium & falsitatum horreum est plenissimum.

Miror vos Academicos modernos, quod in ipsa Christianismi luce, tanta oculorum caligine & suffusione capti non videtis miserandam illā cladem, quæ promanat ex illa Ethnica Philosophia, quam nihilominus tamen publicà profiteri non erubescitis. Cum enim in fidem vestram DEUS commiserit tenellas juventutis plantulas, hortumque veritatis vobis aperuerit amplissimum, in quo illas omnis generis salutaribus & utilibus præceptis fovere & educare debebatis, vos neglecta DEI benignitate, in gentilium idololatrarum & mendacium hominum castra impudentissimè transfugistis, sic & vobiscum hunc immerentem juventutis florem simul seduxistis, & adhuc indies seducitis. Quod si horti huius fortassis ignorantiam prætenditis, id supinæ gnaviæ vestræ, negligentiæque evidens argumentum est: siquidem is non longè abest, sed tàm in vobis, quam ante & circa vos plantatus existit. Vt igitur posthac inexcusabiles sitis: ecce hortus iste est Christus Jesus, Deus & Homo: vel si mavultis, hortus iste est in Christo unitus, aliàs tripartitus existit, & sic est vel Biblicus, vel Macrocosmicus, vel Microcosmic⁹: ita tamē ut neq; tripartitus absq; unito, neq; unitus absq; tripartito intelligi & perfectè cognosci queat. De hoc igitur horto rectè cognoscendo paucis nunc philosophari constitutum est.

Primum itaque ut Christi Jesu naturam cognoscàtis, scrutari debetis scripturam: hæc enim est, quæ de ipso testatur. Sed neque vestrum rigare, neq; plantare in hoc biblico horto agnoscendo aliquid erit, nisi ipse Jesus Christus incremētum dederit, hoc est, vana & inanis erit industria vestra propria, qua conamini scripturam scrutari: ac quamvis totam scripturam ad unguem memoriter recitare didiceritis, non tamen hæc scientia de Christo essentialis, sed tantum literalis erit. Cùm enim scriptura essentialiter considerata, aliud nihil sit quàm ipsemet Christus Jesus, & vicissim Christus Jesus sit scriptura ipsa: tunc nemo poterit verum scripturæ sensum elicere, nisi legendo & scrutando, illam in & cum Christo Jesu essentialiter percipiat: ita ut non literam, quæ mortua est, & occidit, sed essentiam Christi, quæ sola vivificat, legat, hoc est, legendo eius essentialiter particeps fiat. Hęc enim realis cognitio ingentes sapientiæ thesauros suppetit. Est enim in illa, ut Sap. 7. legimus, spiritus intelligentiæ, sanctus, unicus, multiplex, subtilis, disertus, mobilis, incoin-

quinatus, certus, suavis, amans conum, acutus, quem nihil vetat, benefaciens, humanus, benignus, stabilis, certus, secur⁹, omnem habens virtutem, omnia prospiciens, & qui capiat omnes spiritus: intelligibilis, mundus, subtilis. Si igitur nostri Academici Theologi pro mortua illa & literali, hanc vivificam & essentialem Christi agnitionem adipiscerentur: DEUS bone, quanta inde utilitas miseræ & mox collapsuræ Ecclesiæ redundaret: non tot rixæ, tot discordiæ & variæ sectæ ubique locorum gliscerent: sed pax totius & concordia, quã spiritus sapientiæ incarnatæ, per proprietates illas modò à Sapiente enumeratas, operaretur, tàm inter doctores, quàm auditores abundè propagaretur, & constanter conservaretur. Commendo igitur hunc biblicum hortũ inprimis Theologis. Sufficiet enim illis hunc diligenter & essentialiter, uti dictum est, excolere: nec opus erit aliunde accersere tot ac tã varia hominum commenta: in quibus plerunq; propria magis quàm DEI gloria quæritur. Omnis enim scriptura teste D Paulo 2 Timoth. 3. divinitus (non humanitus) inspirata utilis est ad docendum, ad arguendum, ad corripiendum, ad erudiendum in justitia: ut perfectus sit homo DEI, ad omne bonum instructus. Et hæc de horto biblico, qui est Christus Iesus, dixisse sufficiat. Nunc de horto microcosmico, qui est Christus Deus, pauca in medium proferemus. Sicut enim de Christo Iesu testatur scriptura, sic de Christo Deo testatur creatura sive magnus mundus: & de Christo homine, microcosmus sive parvus mundus, qui est homo. Hæc autẽ ad propositũ nostrũ, clarioris tãtum doctrinæ causa ita distinguo: quamvis non ignorem, quẽlibet hortũ de qualibet Natura in Christo testari. Si igitur Dei cognitionẽ in Christo habere cupis, ex macrocosmico horto eam tibi comparabis: non autẽ, priusquã lumen maioris mundi ex solius Dei gratia tibi ortũ fuerit. Orto aũt hoc lumine, mox cum Hermete Trismegisto exclamando fateberis: Deum esse invisibilẽ mundũ: mundũ verò esse visibilem Deũ: & cum D. Paulo ad Rom. 11. Ex ipso: & per ipsum: & in ipso esse omnia. Idem Hermes lib. 11. ad Tatiũ: Deus, inquit, est universum: & in universo nihil est, quod non sit Deus. Vnde neq; magnitudo, neq; locus, neq; qualitas, neq; figura, neq; tempus circa Deum est. Vniversum.n. est. Vniversum aũt per omnia & circa omnia. Qui universum essentialiter cognoscere volet, is necessariò id cognoscet ex universo, per universum, & in universo. Quamprimũ .n. quis desertor universi factus fuerit, is non amplius versabitur in lumine, sed ab universo, quod est Deus & lumen Naturæ, in parti-

particularitatis tenebras, ex quibus nulla perfectionis salus unquam speranda, incidet. In hoc igitur universali macrocosmico horto agnoscendo excolendoque maximè laborare, & omnem suam operam impendere debebant omnes Physici, medici, astronomi, Chymici, & aliorum artium naturalium magistri. Invenient enim in eo omnis generis pulcherrimas & utilissimas scientiarum plantas, quibus professionem suam quilibet ornare & amplificare poterit: ita ut in posterum ab omni librorum de rebus Physicis scriptorum lectione facilè sint excusandi. Libri enim illi scripti similes sunt terræ petrosæ in quam semen projectum, continuò quidem exoritur, sed superveniente solis ardore æstuat, &, quia non habet radicē, arescit. In horto vero macrocosmico nostro, terra est optima, in quam si semen ceciderit, fructum dabit centuplum & millecuplum. Restat adhuc hortus tertius, nempe microcosmicus, qui est Christus homo: Hanc igitur tàm in Christo quã in homine, ut cognoscamus, necesse erit nobis prius deponere carnem Adamicam, & induere novum hominem, sicut est ipse Christus, qui primogenitus inter filios Dei factus est. Iam autem in nostra potestate situm minimè est, ut exuamus veterem Adamicam creaturam. Sicut enim Hermete teste, terrena non agunt in cœlestia, sed cœlestia in terrena, ita homo Adamicus non potest in Christum agere: sed necesse est, ut Christus agat in hominem. Nulla autem fit generatio nova sine rei generandæ putrefactione vel mortificatione. Homo igitur ut de novo desuper regeneretur, cum Christo moriatur necesse est, idque per agnitionem suorum peccatorum & seriam ac veram pœnitentiam: in qua simul cooperãte spiritu sancto per fidem veram in Christum, novæ creaturæ semen concipitur, quod temporis progressu germina producit, & tandem fructus pœnitentia dignos abunde profert. Hujus microcosmici horti cultores debeant esse omnes liberalium artium & Iurisprudentiæ professores. Sicut enim Adam ante lapsum omnium artium cognitionem absq; præceptore perfectè tenebat: eratque justus & perfectus: sic novæ creaturæ homo poterit post regenerationem in Christo, ex Christo & per Christum omnium rerum artiumque scientiam, omnemque justitiam, æquitatem, & judicium rectum, sibi absque ullo magistro & absque ullo corpore & codice juris perfectè comparare. Hic enim solus est ille DOMINUS, qui dat sapientiam: & ex ore ejus prudentia & scientia. Prov. 2. Imò ille est ipsamet sapientia incarnata clamitans: & prudentia dans vocem suam: In summis excelsisque verticibus suprà

viam, in mediis semitis stans, juxta portas civitatis, in ipsis foribus loquitur, dicens: Veni dilecti mi in hortum meum, & comede fructum pomorum meorum. Veni in hortum meũ, soror mea sponsa, messui myrrham meam cum aromatibus meis: comedi favum cum melle meo, bibi vinum meum cum lacte meo: comedite amici, & bibite, & inebriamini charissimi. Dilecte mi, descende in hortum meum ad areolam aromatum, ut pascaris in hortis, & lilia colligas: descende in hortum nucum, ut videas poma convallium, & inspicias, si fluerit vinea, & germinaverint mala punica. Proverb. 8. & Cant. 5. 6.

Sed quia, proh dolor, omnes omnium artium & facultatum magistri, hodiè despicatui habent hunc saluberrimum & unicum omnium scientiarum hortum; qui est Christus Iesus, DEUS & Homo: nec insuper eo, quo debebãt, modo tripartitum istũ hortũ, Biblicũ nempe, macrocosmicũ, & microcosmiũ vel minimo saltẽ digito attingũt: in duplicẽ sese calamitatem, unà cũ omnibus suis discipulis turpiter conjiciunt: in apostasian videlicet, & imperfectam donorum scientiarumque adeptionem. Dum enim hoc veritatis horto relicto, flores scientiarũ in conspurcatis & fœdatis gentilium agris colligere tentant, pro veritatis floribus, rosis & tritico, metunt mendaciorum spinas, tribulos, loliũ & zizaniam: & sic trãsfugæ iniquissimi, debitas justasque persolvunt pœnas. DEUS enim, ut D. Paulus loquitur, Rom. 1. trahit illos in desideria cordis eorum, utpote qui commutaverunt veritatem Dei in mendacium. Et sicut non probant Christum Iesum pro vero omnium scientiarum horto habere, tradit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, quæ non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia &c. Hi nimirum sunt fructus apostasiæ. Homo enim apostata, vir inutilis, graditur ore perverso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, parvo corde machinatur malum, & omni tempore jurgia seminat: huic extemplo veniet perditio sua, & subitò conteretur, nec habebit ultrà medicinam Proverb. 6.

Et, ut D. Paulus addit, qui talia agunt, digni sunt morte: & non solum, qui ea faciunt, sed etiam, qui consentiunt facientibus. Quotus quisque autem est Academicorum, qui postquã conscientiam suam probè examinaverit, non hoc in catalogo inscriptum se quoque inveniat. Optandum itaq; esset, ut resipiscerent in tempore, ne deciperentur amplius per philosophiam & inanem fallaciam secundùm traditionem hominum,

num, secundum elementa mundi, & non secundùm Christũ, in quo habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter Col. 2. Si igitur sapere vultis, nolite amplius confidere in doctis sapientiæ humanæ verbis, sed in doctrina spiritus & veritatis. Si a. quis vestrum sibi videatur sapiens esse in hoc seculo, stultus fiat, ut sit sapiens. Sapientia enim hujus mundi stultitia est apud Deum. Scriptum est enim: Comprehendam sapientes in astutia eorum. Et iterum: Dominus novit cogitationes sapientum, quoniam vanæ sunt. Nemo itaque glorietur in hominibus. 1. Cor 2. & 3. Si verò perrexeritis sectari gentilem istam sive humanam & inanem Philosophiam, non tantum nefarii Dei desertores & apostatæ permanebitis, sed insuper etiam semper discentes, nunquam ad scientiam veritatis pervenietis. 2. Timoth. 3. Quæ enim perfectio speranda est ab ingenio humano, quod post lapsum primi parentis tàm miserè fœdatum & laceratum est, ut nisi desuper à patre luminum rursus illuminetur, per se nunquam ad perfectionem ullam respirare possit. Longè vos superat Hermes, qui Philosophiæ suæ originem deducit ab ipso Deo rerum omnium authore. In pura igitur hujusmodi & sincera Philosophia Hermetica, quæ ab omni falsitatis lolio sequestrata est, omne vestrum studium & operam ponatis: cùm hæc sola alumnos suos ad majorem & ferventiorem pietatis cultum provocet: adeò ut nullum alium finem philosophandi sibi proponant, quàm ut ex pietatis veræ cultura Deum, naturam, & seipsos cognoscant. Sapientia enim absque pietate vera est stultitia.

HERMES.

Fili quicquid audis, rationare: Non enim te puto ratione privatum, nec insipientem. Igitur meas exhortationes suscipe, & meditare, & sic cor tuum coapta, ac si exhortationum author esses. Cui enim natura calida est, si frigidus fiet, non ei nocebit: similiter, qui rationalis est, claudat à se ostium ignorantiæ, ne securus decipiatur. 5.

SCHOLIVM:

Ex omnibus actionibus, quæ inconsulto quodam & temerario suscipiuntur impetu, raró aut nunquam sperandus erit bonus & optatus eventus. Consilio verò & prudentia, si qua in re, in Chymia certè opus est: præsertim si cum magistris ipsis colloquium fortè instituere volueris. Hi enim nõ contenti rationibus, rationum insuper rationes postulant:

stulant: adeò rigoroso probationis hamo, omnem discipuli expiscantur angulum. At librorum solummodò lectioni deditus, si rem propositam ad rectæ rationis amussim & naturæ possibilitatem expenderis, salvus eris. Sin verò nudam tantùm literam spectaveris, tanquam rationis inops & imprudens decipieris. Audi igitur fideliter monentem authorē cujus consilio nullum approbabis propositum, priusquam id firmissimis rationum momentis probè munitum fuerit. Sed unde rationes & argumenta illa promenda sint, suprà in capitulo primo evidenter satis declaratum fuit. Si igitur his armis, tanquam lorica & fortissimo corporis munimento indutus fueris, duplex tibi pectoris robur conciliabis, omnesq; sophistarum ictus à quacunque parte imminentes, sine negotio avertes & declinabis. Quemadmodum enim nix cadens super lapidem ignitum, statim diffluit, & in vaporem resoluta evanescit, sic sumpto rationum clypeo, omnes hostiles sophismatum, in scriptis sapientum ubique occurrentium, impetus propulsabis, & sic hostibus ignorantiæ propriis fugatis, victoriam tandem obtinebis gloriosissimam: & eos, quos tibi anteà inimicos putabas, in veram & sinceram, æternamque tibi devinctos amicitiam experieris.

HERMES.

5. *FIli accipe volatile, volans submerge & divide ipsum à sua rubigine, quæ ipsum interficit, extrahe & repelle ab ipso, ut fiat vivū, ac tibi respondeat non volando in regionibus, sed volans apertè contineat. Si enim extraxeris ab angustia post angustiam, & in diebus tibi notis ratione rexeris conveniens comes tibi erit, & eris Do-*
7. *minus separans eo decoratus.*

SCHOLIVM:

IN Chymia duo sunt principia, ex una radice orta, quæ lapidis subjectum, ab omnibus ferè declamantur Philosophis, videlicet argentum vivum, & sulphur: quorum illud volatile est & superius: hoc verò fixum & inferius: ex quorum conjunctione sæpius repetita, fit vera & Philosophica sublimatio ac fixio. Est enim fixio, cum corpus recipit spiritum tingentem, & aufert ejus volatilitatem, & fit per frequentem reiterationem, donec producatur cinis perpetuæ durationis, & totum in igne maneat. Est autem à principio operis, lapidis substantia, quæ per se fixissima, spiritibus non fixis, vel ut Philosophi loquuntur, aquis ponticitatem habentibus, veluti aceto radicato, ac similibus solvanda, ut fiat volatilis. Hac enim

enim ratione aptior erit ad separandam ejus rubiginem. Rubigo enim putredinis genus est in metallis, & certissimum imperfectionis signum.

Hæc igitur ab illis amovenda est per sublimationem, totiesque illa reiteranda, donec volans à fixo retineri, visui manifestum fiat. Non autem præcipitanter hîc procedendum erit, neque una statim vice omnia peraguntur: sed gutta post guttam paulatim extrahenda. Possit enim aliàs fieri, ut ex nimia festinatione vel vas frangatur, vel materia detrimenti quid capiat Cum igitur teste Salomone, Sap. 11. omnia Deus in mensura, & numero, & pondere disposuerit; non oscitanter prætereundi sunt dies noti, scilicet philosophis. Sapienter enim, inquit author, si ita diebus notis rexeris opus, conveniens tibi omnes erit, & maxima inde honorum ornamenta tibi evenient: juxtà illud Poëtæ stellati ita canentis:

Proinde sophi veteres subtili indagine quendam
Commenti lapidem, sibi fida viatica cunctis.
Permansura locis, nunquam interitura pararunt.
Quo auxilio, varias terras, diversaq; regna
Cernere, & à multis quàm plurima discere possent.

Et paulò post:

Quem qui habet, ille potest, ubi vult habitare decenter:
Nec fortunæ iram metuit, nec brachia furum:
Sed paucis tanto dignantur munere divi.

HERMES.

FIli extrahe à radio umbram suam, & sordidum, eo quod nebulæ ei superveniunt, coinquinant, & à luce retinent, quia angustia, & sua rubedine comburitur. Fili accipe hunc ruborem, aqua corruptum, quemadmodum ignis lator est cinis vivus; quem si ab eo semper aufers, quousq; rubor tibi purificetur; fit tibi societas, qua calescit, & in qua quiescit.

SCHOLIUM.

QVemadmodum in Sole ambulantis corpus continuò sequitur umbra, tanquam comes individua, sic hermophroditus noster Adamicus, quamvis in forma masculi appareat, semper tamen in corpore occultatam Evam sive fœminam suam secum circumfert. Hęc vicem tenet patientis; ille agentis. Cum verò illa ob sexus imbecillitatem, vel potius insufficientem digestionem, impura adhûc & vitiosa, ac nativi splendoris perfectione orbata, ignis examen sustinere nequit: non secus ac aquila spuria, quæ adversus solem volans,

lans, splendorem ejus ferre nequit: Degeneres enim lux arguit: idcircò omnes istæ dotes, quibus exuta & spoliata existit mulier, sunt ipsi per ignis vivi, hoc est, masculi beneficium reparandæ: rubedo polluta & maculata in pristinam claritatem, puritatem, & integritatem reducenda: & tantisper depurationis opus continuandum: donec fœmina masculi sui vim recipiens adeò roboretur, ut frigus calorem, & omnes externas injurias sustinere, nullumque non examen subire, & tranquillè tādem in naturali unitatis thoro cum viro gaudere & quiescere possit. Sicuti enim Deus ab opere creationis quievit die septimo: qui dies apud Mosen appellatur Sabbatum, id est, dies quietis: ita Saturnus nostræ magnesiæ, ultimam manum imponit operi, & ab eo quoque die Philosophorum septimo quiescit. Non tamē quiescendo interim opus, à se effectum planè deserit: sicut neque Deus à creaturis, post absolutum creationis opus unquam recedit sed quiescere tantùm dicitur uterque tàm Deus, quàm Saturnus noster, quod novam speciem præter illas, quas septem illis diebus alter creando, alter generando produxerat, amplius nullam super addat. Siquidem, ut Deus omnem divinitatis suæ thesaurum, quem ab infinita seculorum æternitate, in se tā quam archetypo absconditum continuerat, septenario dierum numero complexus, illum nobis per admirandum hoc creationis artificium in suis creaturis manifestavit, & tàm perfectè ac graphicè repræsentavit: ut ne minima quidem tota sit in creatore, cujus non simulachrum aliquod inveniatur in creaturis: eodem modo Saturnus occultè corporum metallicorum simulachra in se circumferens, per eundem septenarium dierum numerum tandem finito opere omnia corpora explicata in lucem profert Quod autem, non otiosus neque Deus, neque Saturnus sit: manifestè demonstrat rerum omnium continuata hactenus multiplicatio: quæ absq; Deo, & eodem Saturno, tanquam secundo à Deo rerum naturalium dispensatore & gubernatore, alias impotens & inefficax fatisceret. Magna autem vis & potestas, summumque secretum in hoc dierum septenario latet: ut qui magicè & ex interna sua anatomia, in partes suas sive membra resectus, repræsentat quodammodo universale quoddam & essentiale tàm Creatoris, quàm creaturæ nomen: ita ut unus septenarius omnem cæterorum numerorum vim ac virtutem plenariè complectatur. Componitur enim septenarius ex ternario & quaternario, quorum characteres vulgò exprimuntur per 3. & 4. quasi dicas, ter quatuor, quæ faciunt duodecim:

cim: ite ut in idem recidant septenarius & duodenarius, qui simul per multiplicatum Naturæ artificium sumpti proferunt octuaginta quatuor: quorum Characteres sunt 8. & 4. qui duo numeri per simplicem additionem redeunt in suum principium, nempe in duodenarium & septenarium. Octo enim & quatuor faciunt duodecim. Duodecim autem resolvuntur inter quatuor: qui per characteres hosce 3. & 4. revertuntur in septenarium numerum. Ex qua conversione colligitur: eundem Deum in creatione, eundemque Saturnũ in rerum generatione, esse 7. 12. & 84. hoc est, principium, medium & finem: sive omnia in omnibus. Videmus præterea eundem septenarium, ex geminato ternario & simplici unitate, duos illos ternarios invicem copulante constare. Saturni enim dies est ille unus, qui ex cæteris omnib. diebus, in unum quasi fasciculum collectis ac colligatis, diem quietis sive sabbatum producit: ita ut in generationum progressione nihil amplius præterquam unus ille dies septies numeratus reiteretur, & sic consequenter in infinitum usque per se ipsum multiplicetur. Observandum quoque est duplex horum ternariorum discrimen, quorũ alius cœlestis, alius elementarius existit. Cœlestis refert tria principia pura & perfecta: Elementaris autem tria impura & imperfecta: quæ per unitatem copulativam in unum septenarium perfectum & omnibus numeris absolutum reducuntur: veluti videre est ex his circulis & planetarum characteribus: ooo - o - ooo, sive ♄ ♃ ♂ ☉ · ♀ ☿ ☽ (o o o) Hi tres circuli primi referunt tria principia cœlestia. (o) Circulus autem unicus medius, est unitas copulativa. (o o o) Tres ultimi sunt tria elementaria principia, quæ per medium circulum in unum, uti dictum est, coëant. Iohannes Dee Londinas Anglus, suam monadem hieroglyphicam in octonario demùm numero sabbatizare asserit: quę opinio, si internam rei naturam & proprietatem probè pendamus, nobiscum minimè pugnat. Vterque enim Sabbati dies, tam septenarius Saturni, quàm octonarius Solis invicem in essentia conveniunt. Sed hoc tãtùm discriminis interest inter utrumque, quòd sicut ceremoniæ & sacrificia veteris testamenti præfigurabant Christum, in Maria virgine, à sancto Spiritu concipiendum, incarnandum, nascendum, occidendum, sepeliendum, resuscitandum, & ad gloriam sive dexteram patris evehendum: nos autem in novo testamento jam Christum non amplius in figura sive typo, sed reipsa & actu agnoscimus conceptum,

incar-

incarnatum, natum, occisum, sepultum, resuscitatum, & ad gloriam sive dextram patris sui evectum, & super omnes cœlos exaltatum: sic Sabbathum Saturni per septimum diem indicat magnesiam nostram in terra Philosophica seminandam, corrumpendam, digerendam, coagulandam, sublimādam, incerandam & figendam: Sabbatum verò solis per octavum diem eandem magnesiam jam seminatam, corruptam, digestam, coagulatam, sublimatam, inceratam & fixā, & insuper uno gradu altiùs, & suprà septimum Saturni cœlum exaltatam apertè commonstrat. Sic igitur sabbatizat nunc turba Philosophica, & unusquisque manet apud semetipsum, nullusque egreditur de loco suo die septimo Saturni, ut olim in Iudaismo, sive die octavo Solis, ut nunc in Christianismo.

HERMES.

FIli carbonem vita extinctum, redde aquæ 30. diebus tibi notis, proinde tu es rex coronatus, quiescens super puteum, ab illo auripigmento, humore carente. Iam gavisa feci corda audientium, sperantium in te, & oculos tuos te intuentes, spe eius, quod contines.

SCHOLIVM.

CArbonis vita ignis est, quo remoto, corpori mortuo similis fit. Nec in Carbone solùm, sed in cæteris rebus omnibus ignis vitam excitat, fovet & conservat. Imò vitæ essentiæ aliud nihil est, quàm purus, putus ignis: non quidem ille crassus & corrumpens elementaris, sed subtilis ille, cœlestis, & generans omnia, qui, teste Aristotele, respondet elemento stellarum.

Hic in metallis ob molis corporeæ crassitiem extinctus, aqua Philosophica, oleaginosa, & sulphurea resuscitandus est: quod fit, ut author vult, spacio triginta dierum. Numerus certus dierum suprà silentio involutus, hìc manifestis exprimitur verbis. Sed quamvis aperta dierum hìc fiat assignátio: industria tamen artificis in hoc opere plurimum valet. Hic enim potest variis modis, operis regimen instituere: tum ratione materiæ, quam accipit: ubi una præ alia perfectioni propinquior existit: tum ratione ignis, in cujus justo ac æquo moderamine consistit totum arcanum & scientia. Si igitur scitè peregris omnia, ad hanc rem necessaria, regio diademate ornandus eris: quo olim omnes Philosophi præ cæteris hujus doctrinæ ignaris conspicuè emicabant.

Non autem existimes, reges ejusmodi more regum & principium

cipum politicorum, externam potentiæ & divitiarum gloriã affectasse & occupasse: cum potius plerique philosophorum in spontanea paupertate quiete vivere maluerint: quam colla sua molesto & pernitioso divitiarum jugo subdere. Vnde Anacreon philosophus pecuniam omnem sibi dono oblatã, Polycrati tyranno restituit: utpote à qua custodienda plus molestiæ, quàm voluptatis senserat. In quo Hermetici, Salvatoris ac Domini nostri exemplum imitari videntur: qui coram Pilato apertis fatetur verbis, suum regnum non esse de hoc mundo. Ejusmodi enim mundanarum delitiarum maximi contemptores Philosophi, summam voluptatem quærũt ex solo sapientiæ studio, & rebus divinis indagandis: tãquam obedientes Sapientis discipuli, qui Prover. 8. dicit: Doctrinam magis, quàm aurum diligite: melior enim illius fructus est auro, & lapide precioso, & genimina ejus argento electo. O utinam hodiernum seculum id consideraret: non utique sacra auri fame tam plurimi laborarent: qui postquam magnã auri vim per fas & nefas corraserunt, eodem posteà ad impios & nefarios usus proh dolor abutuntur, & sic ex propriis nummis sibi ipsis comparant infernum, & æternum animæ supplicium.

Postquam igitur Philosophus, absoluto opere, potitus fuerit regio isto honore & gloria, super puteum, inquit author, quiescit ab illo auripigmento, humore carente. Puteus est fons Philosophorum, ex quo ipsi hauriant suum auripigmẽtum, carens humore, hoc est, aquam suam currentem quidẽ, sed manus non madefacientem: quam tandiu digerunt & coquunt aliquot ignibus: donec omnis inde humor superfluus separetur & prorsus exiccetur. Credibile sanè est, non levi, sed maxima inde & incredibili voluptate affici artificem, qui tandem voti sui compos, omne id quod hactenus tempore longo, spe dubia, & desiderio summo expetivit & expectavit, nunc re ipsa experitur, oculis intuetur, atque inutiliter & fructuosè perfruitur.

HERMES.

FIli notum habeas, quod aqua prius erat in aere, deinde in terra, redde tu quoq; eam ad superiora, per suos meatos non ineptè eam muta: deinde spiritui suo rubeo priori collecto, & parcè eam coniungas.

SCHOLIVM.

TVrba Philosophorum inquit: convertite elementa, & quod quæritis, invenietis. Sunt enim elementa, ut dicit

philosophus, circulariter conversiva: propterea quod unu
elementum cum altero symbolizat. Terra enim quæ est si
ca & frigida participat ex una qualitatis proprietate cum a
qua, quæ est frigida & humida. Aër autem humidus & cal
dus participat cum igne, qui est calidus & siccus: & sic co
sequenter terra cum igne, quo ad siccitatem. Sed unum e
tantùm verum ac primum elementum lapidis, videlicet te
ra, quæ calcinatione philosophicâ exusta, & rarefacta, so
vitur posteà loco humido in liquorem sive aquam turbidan
crassam, & ponderosam: hæcque sublimatione subtilior re
dita transit in aerem sive oleum: quod sublimationis cont
nuatione totum igneum redditur. Sed ut penitus absumatu
ejus superflua humiditas, igne fortissimo hoc oleum ultim
reducendum est in cinerem sive terram rubicundam. Et s
Draco devoravit caudam suam: & Pelicanus proprio su
sanguine, è pectore emisso, pullis suis mortuis restituit v
tam.

Hic enim Pelicani sanguis est spiritus iste rubeus, de qu
author hic loquitur. Nam quo ad colorem, rubicundus no
solùm est sanguis: sed in corpore etiam humano nullam in
venies partem (quamvis is ex partium numero immerit
excludatur à medicorum Galenicorum turba) quæ plus ab
undet spiritibus, quàm ille ipse, ita ut à medicis quibusda
præcipua vitæ sedes dicatur. Monet præterea author, pare
invicem conjungenda esse elementa. Leges enim natura
sunt inviolabiles; adeò ut exactè & præcisè sint observan
dæ:

Quas ultrà citraq; nequit consistere rectum.

Sed ne quis scrupulosius, quàm par sit, de elementorum con
junctione sentiat: nihil cum ipsis conjungitur, quàm quo
anteà separatum fuit: ita ut separationis & conjunctionis u
nus sit author, & una eademque causa efficiens: quæ nihil a
liud est, quàm Archeus terræ, qui in Philosophorum mineris
continuo suo labore operi præsto est. Huic inserviunt Gno
mi, qui ex innata scientia norunt, quid separandum aut con
jungendum, quidve addendum demendumve sit: ita ut nor
opus habeant sciolis quibusdam consultoribus: qui crassi
fatuisque suis operationibus externis, fecem pro terra, phle
gma pro aqua, liquorem pinguiorem & subtiliorem pro ae
re, subtilissimum pro igne venditant: hæcq; invicem confun
dunt, miscent & tandiu macerant, donec tandem aut ab a
cuta illorum penetrandi vi, aut ab ignis externi violentia
vasis fractis omnia vel in cinerem & favillam abeant, vel ir
fumum

...imum evanescant. Et sic quidem crassis stupidisq; ingeniis, ...assæ ejusmodi meritò conveniunt operationes.

Philosophi verò subtilius quid & dignius sua contempla...ione indagantes, relicto externo isto cortice, in solum ele...mentorum nucleum externum & invisibilem eruendum in...cumbunt. Quem dum ignari isti sycophantæ non percipi...nt, insurgunt in philosophos, eosque instar canum rabioso...rum invadunt, mordent, calumniantur, criminantur: seque ...llis longè anteponunt. Quid enim inquiunt, sciat ille do...ctorculus: qui ætatem ferè totam tantùm in scholis & lite...ris discendis consumpsit: qui nondum scit vitrum aut vas ...aliquod probè sigillare, neque carbonum attrectatione ma...nus unquam læsit: Majore labore & sudore opus est, ante...quàm subtilissimi & ingeniosissimi (scilicet) Alchymistarū la...bores perdiscantur. Hujusmodi quadratum Polyphemū vidi ...aliquando in amplissima nostra Parisiensium urbe, qui natio...ne Græcus, sine dubio etiam semper mendax, mala bestia, ...venter piger; non verebatur oblatrare viro cuidam doctissi...mo, magno philosopho, caballistæ, mago, & rerum abstrusa...rum peritissimo: cui sese non solùm æquiparabat dicens: quā...tus tu es in lingua latina philosophus, tantus ego sum in mea ...græca; sed ex contemptu quoque illum in medicis tantùm ...rebus solerter satis versatum esse blaterabat: in Chymicis ...autem ne secum quidem comparandum impudentissimè ...sentiebatur. Idem mihi aliquando contigit in Helvetia, ...Augustæ Rauracorum: cum in diversorio quodam inter prā...dendum contulissem cum quodam Germano, viro aliàs li...teratissimo qui postquam meas objectiones de arte Chymi...ca solvere nesciebat, & in præsentia aliorum juvenum medi...corum, sibi familiarium, præ pudore erubescebat, hac rixo...sa importunitate suæ authoritatis salutem vindicaturus: ...Tu inquit, ut ex sermone tuo intelligo, prorsus ignarus es re...rum Chymicarum, nec vel carbonem tetigisti unquam. E...go verò, quia anteà ex propria ipsius confessione, illum ...diu laborando ne tantillum quidem inde percepisse utilita...tis, noveram, simpliciter respondi: neque tot ego inutiles ...feci sumptus, ut multi solent. Sed si miser ille scivisset, quàm ...parùm veri Chymiæ indagatores, de mortuis illis carboni...bus solliciti essent: quamque mihi tum temporis labia carbo...ne vivo, ab altari Philosophico per angelicam vel potius di...vinam inspirationem ad me perlato, tacta ac tincta fuissent: ...majori fortè verborum humanitate meam quæsivisset a...micitiam: neque tam difficilem sese erga me exhibuisset,

Sed antiqua est illa inter homines calamitas: ut semper virtus & veritas, vim patiendo, premantur: vitium autem & mendacium instar spumæ in hac immunda mundi olla ebulliendo, semper summa petant. Quis igitur philosophorum erudiat aut arguat ejusmodi impios irrisores: nisi fortè sibi ipsi injuriam facere, & maculam contrahere velit? Missis igitur sycophantis istis, me nunc converto ad sapientiæ filios, quibus solis occasionem dabo: & addetur eis sapientia: justosq; docebo & festinabunt accipere. Sciant itaque sapientiæ filii, mixtiones nostras elementorum non esse corporeas, sed spirituales: neque manibus, sed Archei Gnomorumque operâ perfici. Hunc igitur Archeum cum suis ministris, sive spiritibus disce probè cognoscere, & haud longè aberis à veritate, mihique gratiam habebis maximam.

HERMES.

SCito fili, quod terræ nostræ unguentum est sulphur, auripigmentum, sireitz, & colcothar, quod est sulphur, auripigmentum, sulphura, & similia, quorum quodlibet est vilius altero, in quibus diversitas est. Ex quibus etiam est unguentum collæ, quod est pili, ungues, & sulphur, de quibus etiam est oleum petrarum, & cerebrum, quod est auripigmentum, de quibus etiam est unguis felium, quod est sireitz, de quibus etiam est unguentum alborum, & unguentum duorum argentivorum orientalium, quæ venantur sulphura, & corpora continent.

SCHOLIVM.

TOt ac tam multiplicium nominum enumeratio non facit ad aliud, quàm ad cognitionem veræ materiæ lapidis: Non, quod unum ex istis nominibus, quæ partim nota, partim ignota & peregrina sunt, materiam verè & sine sophismate detegat: sed quod ingeniosi tantùm sapientum filii, ex omnibus simul collectis, infallibilem tandem materiæ veritatem eruere queant.

Inter omnia autem imprimis argentum vivum videtur eligendum. Nam Riplæus Anglus, Philosophus acutissimus inquit: Philosophi vocant argentum vivum, & non vulgare, sine quo nullum existens esse potest. Si igitur nihil sub sole existit, in quo non reperiatur argentum vivum: non absurdè hinc illud omnium rerum nominibus appellare voluit author: circa quod unicum subjectum multi quidem multos labores, vanos & inutiles insumunt, & diu quærentes, nihil inveniunt: sed magis magisque labyrinthæis sese implicant vin-

vinculis, adeò ut tandem omnem prorsus inde evadēdi amittant commoditatem. Nimia enim, inquit Philosophus, festinatio ex parte à Diabolo est: & hæc quidem non parvam ipsis erroris præbet occasionem. Siquidem præcipiti quodam raptu, ab insatiabili habendi desiderio ac cupiditate concitato irruunt in artem: &, dum illotis manibus, sacra philosophiæ mysteria, quæ temerare aut polluere nefas est tractare, & re incognita, manum operi admovere conantur, ordine quodam inverso, sive, ut in scholis loquuntur, per ὕστερον πρότερον, in tātam confusionem illabuntur, ut nunquam hinc aliquid laude dignum consequantur. Cum igitur maximoperè necessaria sit perfecta ac solida argenti vivi cognitio, antequam quid tentetur in hac arte: propinquior autem & facilior via ad ipsius notitiam perveniendi non detur, quàm quæ sumitur à virium & facultatum ejusdem contemplatione: omnibus hujus profundæ philosophiæ discipulis hoc fidele communico consilium: ut omnium primò animo suo diligentissimè considerent, perpendant, ruminent, volvant ac revolvant quascunque illas argenti vivi sive mercurii philosophici virtutes ac dotes, à philosophis passim hinc inde in scriptis suis ipsi attributas: per has enim, tanquam per manuductionem, adjuvante simul divina clementia, absque ullo dubio pervenient in penitissimam ipsius cognitionem.

HERMES.

AMplius dico, quod sulphur tingit & figit, & continetur, & est per tincturarum connectiones. Unguenta autem tingunt & fugiunt, quæ corpore continentur, quod est fugientium coniunctio unciæ sulphuribus aluminaris, quæq; fuginentia continent.

SCHOLIUM.

DIstinguit hîc author inter tincturam veram sive philosophicam, & inter fictitiam sive sophisticam. Vera fit ex sulphure fixo & incombustibili, ob quam causam corpora quoque redduntur fixa & incombustibilia. Omnis enim transmutatio sequitur naturam transmutantis, & non transmutati. Necesse igitur est, ut sulphur eligatur optimum ad hanc rem. Vulgare alienum est, quia inficit, denigrat, & corrumpit: habet præterea duplicem superfluitatem, inflammabilem videlicet substantiam, & terream feculentiam. Ergò indagandum aliud erit, quod ignis sit simplex & vivus, quodque corpora mortua revivificet, eaq; in perfectionem summam, ultimamque maturitatem perficiat. Tale, inquit Avi-

çenna, non alibi reperitur super terram, quàm in corporibus solis & lunæ: In Sole quidem perfectionis, quia magis & digestum & decoctum. Cum hoc igitur sulphure si tinctura præparetur, deque infimo obscuritatis gradus per medium catenatim provehatur in supremum usque dignitatis splendorem & spiritualitatem, quodlibet corpus, igne liquatum, tingit, & tam firmiter corporibus adhæret, ut in æternum non amplius ab illis separetur: quia sic tingens & tingendum una tinctura facta sunt. Sophistica verò tinctura, quæ ex mediis mineralibus, ex sulphure adurente, arsenicali, aluminari, & similibus conficitur, neque corpora, super quæ projicitur, neque suam propriam substantiam ab ignis violentia defendere potest, sed simul cum corporibus fugit, & ab igne evolat in auras.

HERMES.

Fili inquisita dispositio à philosophis una est, in ovo nostro: hoc autem in ovo gallinæ minimè invenitur. Ne autem extinguatur in ovo tanta gallinæ sapientia divina, ex 4. elementis compositio coaptata & composita.

SCHOLIUM.

Ovi philosophici descriptio varia hinc inde habetur apud philosophos: quorum alii substantiam ejus in quatuor partes dividunt, juxta numerum quatuor elementorum, ut hic Hermes noster: & sic putamen est terra: albumen aqua: tenerior pellicula aër: & vitellus ignis. Alii in tres resecant partes, in vitellum, quem sulphuri comparant; in albumen, quod mercurio simile perhibent; & in putamen, quod salem significare volunt. Sunt prætereà adhûc alii qui luteum ovi tres rubeos planetas repræsentare volunt: Martem videlicet, Solem & Venerem: album autem quatuor albos, Saturnum Iovem, Mercurium, Lunam. Ambiens autem putamen esse tanquam cœlum octavum, terra sive cinere incombustibili, tanquam stellis fixis ornatum. Hoc ultimum, quidam ajunt, gladio igneo percutiēdum, & in duas partes dividendum esse: ita ut verissimè author sentiat, ejus modi ovum minimè esse gallinæ. Rectiùs aliquis galli, quàm gallinæ esse dixerit. Si enim vera est historia, qua gallus decrepitus ætatis annum septimum vel nonum attingens, ovū parere perhibetur, ex quo nascitur basiliscus, serpens venatissimus, qui solo aspectu hominem enecat: non sanè ovum hoc, tanquam materia prima basilisci, adeò multum distabit

à vene-

à veneno ſapientum, & mortifero, ſive aqua Draconis, fœtente & menſtruoſa. Vt ut ſit, in effectu certè conſenſum deprehendimus manifeſtum, ita ut minus ſit dubium de ſimili quoque eademque utriusque eſſentia.

Hic eſt ſine dubio gallus ille, quem quidam Æſculapio ſe oblaturum vovit, ſi per annum à morbis liber maneret. Hanc itaque ovi cum lapide ſimilitudinem & conſpirationem cum viderent tàm veteres, quàm recentes quidam philoſophi, haud ineptè ejus exemplum in deſcribendo arcano Phyſico introduxerunt. Sũt autem prætereà aliæ cauſæ, quibus approbatur ovi exemplum. Quemadmodum enim ovum optimi nutrimenti, bonum & laudabilem ſanguinem generat, vires ac ſpiritus vitales impensè corroborat, & candidum præſertim ovi, faciem à ſolis aduſtione tuetur: Sic quoque mercurius ſapientum debito modo præparatus & exaltatus, ſi in parva, quantitate ſumitur, corpus humanum non tantùm alit & nutricat, ſed ab omnibus etiam præſervat morbis: & prætereà corpora metallica contrà omnem vim ignis tuetur: adeò ut eo tanquam familiari & amico pabulo delectentur, & in eo, liceat mihi cum philoſophis loqui, meliorentur. Videmus porrò ovum vitâ prorſus deſtitutum, & corpus mortuum eſſe: à naturali verò gallinæ incubantis calore vitam recipere, & in certo & definito temporis ſpatio, pullum vivum, plumis, capite, alis, pedibus, & omnibus neceſſariis organis ornatum excludere: Non ſecus ac lapis noſter, qui in craſſo ſuo corpore, nullum vitale documentum præſtat, priusquam in propria aqua ſtygia ſolvatur, & in eadem tanquam in matrice ſua, quæ idoneum ipſi & moderatum præbet calorem, ad juſtum tempus digeratur. Quo præter lapſo, in vivificum & ſpiritualem vertitur homunculum, ſive medicinam præſtantiſſimam: quæ tot virtutum energiis excellit, ut miraculosè omnibus medeatur corporis infirmitatibus; lepram, quartanam, morbum caducum, apoplexiam, & omnes morbos, quos vulgus medicorum perperam judicat inſanabiles, tollat atque perfectè curet. An non hoc eſt mortuos reſuſcitare, & mox perituros è faucibus mortis eripere? ſive enim ovum ſpectes vita orbatum, ſive metalla imperfecta & quaſi mortua, ſive ægrotos languentes & moribundos, ubique dicti veritatem agnoſces. Sed confutandus hîc occurrit eorum error, qui ſpeciem unam in aliam transmutari poſſe negant: ignorantes diſtinctionem illam inter ſpecies perfectas & imperfectas. Quicquid enim adhuc eſt in motu ad formam, ad quam ultimo ordinatur, dici debet im-

perfectum: cum autem fuerit in fine motus, dici debet perfectum. Ovum enim ratione pulli, dicitur imperfectum: cum verò in ovum introducta fuerit forma pulli, ad quam tendit natura in ovo tanquam ad ultimum ſuum terminum: tunc pullus perfectus erit: & ſpecies, quę anteà in ovo erat incompleta ſive imperfecta, nunc dicetur in pullo perfecta.

Sic quoque aurum cum jam pervenerit ad finem motus, & ſic formatum ſecundùm primam & veram intentionem Naturæ, ipſum ſolum dicitur perfectum, & cùm reliqua metalla ſint in motu ad formam auri, dicentur imperfecta: quāvis formas ad invicem habeant diverſas, per quas permanent & terminantur, & ſint perfecta quodammodo in ſua ſpecie: attamen non ſunt in ultimo termino motus, in quo eſt ultima perfectio.

HERMES.

SCito fili, quod in gallinæ ovo maximum ſubſidium eſt, & in natura propinquitas: in eo namque eſt ſpiritualitas & elementorum collatio, ac terra natura aurum eſt.

SCHOLIVM.

VTitur hìc author rurſus ſimilitudine ab ovo ſumta: qua inferre vult, quod, ſicuti ovum gallinæ omnia ad pullum generandum neceſſaria in ſe continet: ſic quoque ovum Philoſophorum, ſive mercurius noſter in ſe habet quævis ſibi neceſſaria. In ovo, inquit, eſt ſpiritualitas & elementorum collatio, quæ duo appellat maximum ſubſidium & in natura propinquitatem. Per ſpiritualitatem autem intelligit facultatem formatricem, ſpiritum opificem, & primarium pulli gignendi authorem. Is enim ex coordinatione elementorum, quibus utitur tanquam inſtrumentis, omnia membra tam avis gallinaceæ, quàm Hermeticæ, naturali ſua & inſita ſcientia diſponit, & fœtum Philoſophicum perfectè elaboratum & omnibus numeris abſolutum, tandem in hanc lucem edit: quem author reſpectu elementarii artificii, terram eſſe dicit: Terram verò eſſe aurum, hoc eſt, opus completum. Prætereà ſi literalem vocabuli (OVUM) anatomiam paulò accuratiùs examinabimus, inveniemus in eo omnia ad metallicam philoſophiam neceſſaria. Fiunt enim metalla ex geminis principiis: ex tribus nimirùm propinquis: qualia ſunt Sal, Mercurius & Sulphur: & ex quatuor remotis: quæ ſunt quatuor elementa, ut terra, aqua, aer, & ignis. Vt igitur de propinquis primùm philoſophemur,

litera

litera O, Philoſophorum ſal ſive Sol eſt: qui primùm fabricat corpus, quod artifex tractare, & in quamcunque formam ex naturæ præſcripto adaptare poteſt. Sine ſale enim in æternū non coagulabuntur reliqua duo principia, Mercurius nempe & ſulphur; propter nimiam ipſorum ſpiritualitatem, qua prædita ſunt. Sal igitur hanc habet proprietatem, ut ſubtilia reddat groſſa, incorporea, corporea: occulta, manifeſta. Vnde Philoſophus in Turba ait; facite corpora non corpora: & incorporea corpora: Item, ſumite occultum & honorabile arcanum, quod eſt magneſies alba, & quæ eſt cum vivo mixta, ſed non accipiatis eam, niſi puram & mundam, & ſuo imponite vaſi, & orate DEUM, ut hunc maximum videre lapidem vobis concedat. Quod verò attinet ad duo iſta VV, eandem ambo habent ſignificationem: & per hanc X, ut vides poſitionem, in unam coëunt literam, videlicet in X, quæ litera apud latinos idem, quod denarius numerus, ſignificat, cuius aliàs character exprimitur per has duas notas IO: quaſi diceres, *unus circul⁹*, vel unica circuli revolutio I. enim unitatis manifeſtus eſt character: O. verò circuli: ita ut per hanc crucem X ſive denarium numerum aliud nihil indicetur, quā ipſemet Philoſophorum Mercurius: de quo ſuprà in noſtris hieroglyphicis abundè ſatis tractatum fuit. M. autem, quia millenarium æquipollet numerū: in quo reliquorū numerorū ultima eſt perfectio, meritò ſulphuris obtinebit vicem. Eſt enim ſulphur ignis, eſſentia quinta, & ſpiritus, qui omnia vivificat & alterat, & omne germen germinat, & omne lumen accendit, & omnes fructus florere facit. Quia enim omnia in ſe poſſidet ac complectitur, omnes quoque has functiones, in naturali rerum œconomia adminiſtrat. Et hęc de tribus propinquis dicta ſufficiant. Addemus nunc pauca quædam de remotis, ubi videmus, OVVM ex quatuor literis eſſe compoſitum. Prima igitur litera O refert terram. Terra enim Philoſophica rotunda eſſe debet, & circularis, ut cœlum motu ſuo circa eam operari, & vim ſuam in illam mittere queat. Niſi enim rotunda eſſet terra, Sol & alii Planetæ circa ipſam operationes ſuas exercere non poſſent: ſed curſus illorum aut in circuitu impediretur, aut velociori motu præcipitaretur: ut Paracelſus docet in ſua aurora. Duæ verò ſequentes literę VV, aquam repræſentant & aërem. Primum verò V, quia conſonans eſt, litera obtuſior, imperfectiorem quoque, craſſiorem & obſcuriorem aquæ qualitatem denotat. Alterum verò V. vocalis, hoc eſt, litera ſonantior ac clarior, perfectiorem, ſubtiliorem, & clariorem aeris ſignificat proprietatem.

Eſt enim aër Philoſophorum oleum: quod tincturam imprimit conſtantem, fixam & ſtabilem. Aqua verò etiamſi madefaciendo quoque tingat, levi tamen momento iſta tinctura rurſus abſtergitur. Vltima denique litera M, ignem manifeſte nobis depingit. Vt enim M, millenarius numerus omnia continet: ita quoque ignis omnia tandem in ſe tranſmutat, adeoq; cuncta ignea, h.e. ſpiritualia & cœleſtia reddit. Si igitur tria illa principia propinqua, ſal, mercurius, ſulphur; & quatuor hæc remota, Terra videlicet, Aqua, Aër, & Ignis, arte noſtra ſecreta in unum reducantur corpus: ſeptenarium metallorum numerum ſive verum illud Philoſophicum ſive magicum electrum conſpicuè nobis exhibebunt: in quo omnem naturam mineralem quieſcere & ſabbatizare, ſuprà luculenter ſatis oſtenſum fuit. Ex quibus omnib. palàm cōvincitur: Ovum ſibi ipſi ad partum philoſophicum producendum ſufficere: nec opus habere aliena Alchymiſtarum, ſufſionum, & inſenſatorum hominum additione.

HERMES.

Filius ad Hermetem inquit: Sulphura noſtro operi convenientia quæ ſunt, cæleſtia, an terrena? Et ille: quædam ſunt cæleſtia, quædam verò terrena.

SCHOLIVM.

Sequitur hîc brevis Dialogus, in quo interlocutores ſunt filius & pater. Filius quæſtione propoſita ſcire cupit à patre: num ſulphura in opere noſtro ſint cœleſtia, an vero terrena. Ad quæ pater reſpondens ait: eſſe ea non uniuſmodi, ſive ejuſdem generis: ſed quædam cœleſtia eſſe, quædam terrena: interim tamen in confeſſo manet: ambo eſſe ſulphura. Per cœleſtia ſulphura intelligo Solem: per terrena verò Lunam. Sol enim eſt corpus calidum, fixum, rubeum, & incremabile, qui Lunam fœminam ſuam frigidam, volatilem, candidam & combuſtibilem perficit, & in gloriæ ſuæ ſolium evehit & exaltat. Quod autem ut fiat, miſcendum eſt pugnans cum igne eis conveniente, præliantur, & amicitia fit conſtans: ut mox in ſequentibus, pluribus dicetur.

HERMES.

Filius: Pater, puto cor in ſuperioribus eſſe cælum, in inferioribus terram. Pater. Non eſt ſic: verùm maſculus eſt cælum fæminæ, & fæmina terra maſculi.

SCHOLIUM.

ALiam quæstionem proponit filius, rogans num cœlestia à cœlestibus, & terrena sive inferiora à terrenis gubernẽtur, foveantur, & vivificentur. Cor enim vitalis functionis principium in homine, hic locum vitæ, hoc est, virtutum formalium in quælibet mundana distribuendarum obtinet. Sed respondet pater, quòd res non opinioni filii consentanea sit, sed aliter sese habeat. Cœlum enim, inquit, est masculus terræ: terra verò fœmina cœli. Unde optimè cum Hermete convenire arbitror Platonicos, qui cœlum intelligunt genitarum gignendarumque formarum omnium seminibus conspersum: eius verò animam seminales rationes comprehendere, quas una divina mens omnes suo quasi sinu gerit. Quicquid igitur mundi universitate comprehenditur, id Deus cœlo elementisque conservandum, ortuque assiduo continuandum subjecit, ut jam nihil, vel ex semine gigni genitũque conservari sine cœlo possit, nisi quid Deus, iis quasi ministris omissis, ex se proximè miraculo efficiat. Quæcunque etiam sponte sua, nullo semine prodeunt, ut stirpes pleræq; & animantes, metalla omnia, omnesq; lapides, ex uno cœlo formas proprietatesque sumunt, quod semper præstò est, & in omnem materiam idoneis præparationibus instructã, formam immittit, qualem illa meretur. Hæc itaque cœlestis causa præstantissima & nobilissima omnium est formarum exemplar, cuius per omnia diffusa virtus quocunq; penetrat: quam Plato mundi animam, alius quidam datorem formarum, Aristoteles universalem naturam appellavit. Terra verò est subjectum & receptaculum omnium radiorum influxuumq; cœlestium: ipsa à cœlo fœcundata, omnium ex se ipsa est gignitiva: omniumque fœcunditatum receptiva, & veluti prima parens, etiam omnium pullulativa, centrum & fundamentum, & mater omnium.

HERMES.

13.

FIlius. Pater, quicquid istorum est dignius altero, an esse cœlum vel terram? Respondit, uterq; altero indiget: mediocre enim propositum est præceptis. Ac si diceres. Sapiens imperat omnibus hominibus: Mediocris enim est melior eo, quod omnis natura cum sua adunatur socia. Invenimus in virtute sapientiæ, quod mediocre coadunatur. At ille Pater, at quid illorum est mediocre. Respondit: unicuique naturæ tria sunt duorum. Primò utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò fæx manet.

SCHO-

SCHOLIVM.

Si igitur magico quodam matrimonio copulanda sunt cœlum & terra: quæritur, utrum præstantius in arte sit, cœlumne, an terra? Respondetur: Neutrum seorsim quicquam præstare, nisi simul ambo conjungãtur. Cùm verò cœlum sit in substantia sua adeò simplex, purum, & omnis alterationis expers, ut & hanc ob causam ἀσύμβλητον ab Aristotele nuncupetur: dubium hîc multis oritur, quomodo possit eius aliqua portio sive particula, huc ad nos demissa, commisceri cum terra nostra crassa, impura, & variis alterationibus obnoxia. Sed scrupulum istum ex animo tibi eximit Hermes his verbis: Mediocre enim, inquit, propositum est præceptis. Quid verò mediocre sit, explicat rursus in sequentibus, ubi dicit: Vnicuique naturæ tria sunt duorum: primò utilis aqua: deinde unguentum: inferius verò fæx manet. Idẽ est ac si diceret: Cœlum & terra non possunt invicem conjungi sine medio: non secus, ac anima & corpus, ut alibi loquitur, non possunt in unum corpus uniri sine spiritu. Spiritus igitur mediator legitimus est omnis veri matrimonii tam naturalis, quàm supranaturalis. Cœlum enim ob naturam suam simplicissimam, ac summam perfectionem, est instar animæ. Vt igitur cœlum sive anima cum terra sive corpore naturali unionis thoro copuletur, necessariò spiritus, qui cũ utroque participat, & propterea mediocris, hoc est, non simplex & purus nimis, neque nimis crassus & impurus ab Hermete vocatur, suo intercessionis jure & authoritate hanc copulationem firmam ratamque efficiat. De hoc spiritu ita loquitur Marsilius Ficinus libr. 3. de vita cœlitus comparanda, capit. 3. Spiritus iste, inquit, est corpus tenuissimum, quasi non corpus, & quasi jam anima: item quasi non anima, & quasi jam corpus. In eius virtute minimum est naturæ terreæ: plus autem aqueæ: plus item aëreæ: rursus igneæ stellarisque quàmplurimum. Hactenus ille.

Hîc quoque Hermes noster trium facit mentionem: Aquæ, unguenti, & fæcis. Solem autem aquam utilem pronunciat: fæcem autem ait in fundo tanquam inutilem residere: unguentum verò ad utrumq; ambigens in medio relinquit. Est igitur unguentum spiritus ille, qui manet in medio: aqua verò sive anima in cœlo, & corpus sive terra in fundo.

Iterum anima defæcata sola in cœlum ascendit, quia prius de cœlo descenderat, juxta illud Iohan. 3. Nemo ascendit in

cœlum,

cœlum, nisi qui descendit de cœlo, filius hominis, qui est de cœlo, mediator videlicet & salvator generis humani, Dominus noster IESUS CHRISTUS, qui spiritu suo salvifico, hominē in tenebroso huius corporis ergastulo illuminat, & in vitam æternam tingit. Is enim est vera lux mundi, cuius unica guttula totius mundi tenebras in meram lucē, ipso Sole septies clariorem convertit: & ut non minus verè, quàm eleganter pieque canit Poëta:

——— cuius de lumine lumen
Omne micat, sine quo tenebrescunt lucida, de quo
Lucescunt tenebræ, atque inamenæ noctis imago.

Et Solomon Rex lib. Sap. cap. 7. inquit. Is est candor lucis æternæ, & speculum sine macula DEI majestatis, qui omnia innovat, & per nationes in animas sanctas se transfert, amicos DEI & prophetas constituit: quique speciosior Sole, & super omnem dispositionem stellarum luci comparatus invenitur prior. Quemadmodum igitur Christus, almo suo ac divino lumine hominum corda accendit, illustrat, & salutari sacrosancti spiritus igne purificat: Sic quoq; lumen Naturæ, omnia hæc inferiora, mundana & naturalia non tantum illuminat, fovet & conservat: sed accedente saltem elementorum separatione, miranda quoque præstat non tantum in metallis repurgandis, sed vim quoque habet maximam in lapidibus expoliendis & exaltandis, quos per multorū temporum circumvolutionem, in cœlestem ac crystallinam claritatem perfectè convertit.

HERMES.

DRaco autem in omnibus his habitat: Eius autem domus sunt tenebræ & nigredo in eis, & per eam in aerem ascendit, qui est eorum cœlum ex suo oriente: dum autem fumus eis permanet, non sunt perpetua. Sed ex aqua fumum depone, & ex unguento nigredinem, & ex fæce mortem. Et habita dissolutione munere triumphali, quo scilicet possessores vivunt.

SCHOLIUM.

DIximus jam de cœlo & terra, deque eorum matrimonialis conjunctionis medio aere videlicet sive aqua, quam spiritum appellavimus. Est enim aqua nihil aliud, quàm aër coagulatus: Aër verò est spiritus ille vitalis, cuncta permeans entia, omnibus vitam & consistentiam præbens, ligans, movens, & implens omnia. Vnde senior Philosophus:

Aër.

Aër, inquit, est ex aqua, nec separatur ab ea, & ex ambobus consistit vita uniuscuiusque rei. Videmus enim non rarò ex aquis stagnantibus, fœtentibus, & putrescentibus statim inficiaerem, qui ex tanta corruptione terram confinem omnē inficit, omnisque generis febres ardentes, pestilentes, aliosq; similes horrendos affectus inducit; qui nullo remediorum genere à medicis curari possunt. Quod cùm animadverterent nonnulli sagacioris ingenii medici, huic malo sola causæ ablatione succurrendum esse judicârunt. Aerem itaque venenatis & noxiis vaporibus contaminatum, magno ignorum incendio expiarunt, & tam exquisitè repurgarunt, ut sublatis prorsus pestilentibus istis & nocentissimis halitibus, serenam, claram, optimam & salubèrrimam efficerent aeris substantiam. Idem usu venit cœlo nostro Philosophico, quod in resolutione sua prima sive putrefactione adeò horrendè inquinatur, ut tanquam venatissimus Draco suo attactu omnia inficiat: Vnde etiam dicitur in tenebrosa domo habitare: nigredinem, fumum, fæcem, & mortem ipsam in se possidere. Quamdiu igitur cœlum ita infectum manet, in pristinam naturam simplicem, puram, fixam, & perennem redire nequit.

Quamobrem author præcipit, ut Draco per nigredinem ascendat in aerem: quod vix continget, ob eiusdem crassam & ponderosam corporis molem: quæ non sursum tendet, priusquam ignis vi & potentia in vitro Philosophico resolvatur in aeream & vaporosam substantiam: & ita soluta, frequenti aeris ventilatione exactè perpurgabitur: & primævam cœli naturam recuperabit. Quem finem si assecuti fuerint artifices, DEO imprimis hymnum canentes, cum lætitia piè exultabunt.

HERMES.

Scito fili, quod unguentum mediocre, quod est ignis, est medium inter fæcem & aquam, & perscrutator aquæ, quia unguenta & sulphura dicta sunt, quia inter ignem, oleum & sulphur proxima propinquitas est, quia quemadmodum ignis accendit, sic & sulphur.

SCHOLIVM.

AVthor ipsemet jam explicat dubium, quod oriri possit ex vocabulo mediocris: & dicit esse ignem. Quanta autem sit vicinitas vel potius identitas inter ignem, oleum sive aerem, quem supra spiritum esse diximus, & sulphura: (quæ omnia cum ignis natura participant) quod author probat ex omnium

omnium inflammatione, quam in momento, admoto igne, concipiunt tam apertis hîc ab ipsomet Hermete declaratur verbis, ut si plurib. in iis elucidandis immoraremur, vel ipsissimæ & evidenti veritatis luci tenebras potius offunderem?.

Sedulò tamen advertendum interim est tàm hîc quàm alibi, quod ex sulphuribus, de quibus Philosophi loquuntur, ea tantum sint eligenda, quæ principiis suis sint propinquiora. Sicut enim, teste Hippocrate, calore naturali magis abundāt infantes recens nati, & vix ab uberibus naturæ ablactati, quàm adultiores: ita inter sulphura rerum, quorum differentia longè lateque se extendit, nobiliora & præstantiora sunt ea tantum, quæ primitivæ sive mercuriali origini sunt viciniora, quàm quæ longiùs hinc recesserunt. Propinqua autem sunt, quæ extrahuntur ex ipso Mercurio, auro & argento. Remotiora, quæ ex reliquis metallis: Remotissima verò, quæ ex cæteris mineralibus, omnibusque animalibus & vegetabilibus educuntur.

HERMES.

Scito fili, quod omnes sapientiæ, quæ in mundo sunt, huic meæ sapientiæ subditæ sunt. His in mirabilibus occultis elementis, artes casuum sunt, quas finita & consecuta est. Oportet igitur illum, qui introduci vult in hanc nostram occultam sapientiam, arrogantiæ vitium, à se expellere: & pium & probum, & profundæ rationis esse, hominibus propinquum, sereni vultus, salutare diligenter, & sibi patientium arcanorum esse observantem.

SCHOLIVM.

QVod hodie apud nos Philosophiæ, id olim apud vetustissimos Philosophos sapientiæ studium appellatum fuit.

Dicitur autem Pythagoras primus fuisse, qui tam splendidum & magnificum sapientis titulum recusarit: & ex singulari quadam modestia maluerit sapientię amator sive Philosophus, quàm sapiens salutari. Cui astipulatur Theodorus, Zvingerus, magnum illud Germaniæ lumen, volum. 3. Theatr. vit. hum. Sapiens, inquit, solus Deus. Huius amator est, & imitator Philosophus, in intelligendo simul, & agendo. Amat, ut potiatur; imitatur, ut exprimat. In hanc sententiam quoque canit stellatus sive renatus ille Poëta Marcellus Palingenius in his versibus:

- - - O demens, reperiri qui sapientem
Posse putas quenquam in terris: sapere ille videtur,
Qui minus est aliis stultus, licet insipiens sit.
Convenit haud dubiè solis sapientia divis,

Hîc

Hic igitur quando Hermes ait, omnes ſapientias in mundo, ſuæ ſapientiæ ſubditas eſſe, intelligendum id eſt, de omnis generis ſcientiis & artibus ſive diſciplinis, quas ut ſupra cap. I. demonſtravimus, ſub ſe complectitur unica Philoſophia Hermetica Theophraſtus Paracelſus, magnum illud Philoſophorum & medicorum fulmen, ex eodem Hermeticæ Philoſophiæ fundamento, doctrinam ſuam aliquot centum librorum commentariis comprehenſam deduxit: & ex Philoſophica libertate ſæpenumero Chymiæ κατ' ἐξοχὴν tribuit Philoſophiæ nomen. Hinc ἀταξίας & confuſionis, in tradendis artibus iniquè à nonnullis accuſatur. Sed ſi ejuſmodi cenſores rectè aſſecuti fuiſſent Paracelſi conſilium procul dubio non tanta reprehēſionis præcipitatione in eum ſurrexiſſent. Iacobus Zvingerus filius Theodori, vir aliàs doctiſſimus & & in Philoſophia tàm Hermetica, quàm Peripatetica ſolerter admodum, & felici ingenio verſatus, Paracelſum ait confusè & indiſtinctè nimis has tradidiſſe artes, easque ferè omnes ſub una Chymia complexum fuiſſe: cum tamen diverſo conſideratiois reſpectu ſingulæ conſiderandæ fuiſſent. Chymiæ enim dicit ſua eſſe principia peculiaria; item Phyſicæ, Aſtronomiæ, Theologiæ, cæteriſque artibus, ſua quoque ab aliis diverſa eſſe. Sed poſito hoc, ita eſſe: quomodo verò poterit quæſo aliquis Chymiæ ignarus, ſolidè perſcrutari Phyſices principia, quæ juxta communem philoſophantium opinionem, ſunt tantum mera hominum ſomnia, utpote quæ omni certitudinis fundamento carent, ne quænam, aut qualia illa ſint, verè aut perfectè ſciri poteſt, niſi accedat Chymicus, qui ad oculum demonſtret horum certitudinem. Aſtronomi quoque in prognoſticis & divinationibus ſæpenumero adeò à vero ſcopo aberrant, ut illorum fides noſtro ſeculo valdè periclitari cœperit, idque ob nullam aliam cauſam, quàm quòd Chymiæ imperiti ex aſtrorum ſuperiori tantùm firmamento affixorum, & longiſſimè hinc diſſitorum viribus, ſitu, & conſtellatione, futura prædicere conantur: in quo tamen turpiter falluntur. Multò enim certior prognoſticandi ratio ſumitur ex illa Aſtronomia, quorum principia, Chymica demonſtratione adeò ſunt ſtabilita, ut non niſi inſenſatus & mente captus illa negare auſit. Aſtra enim Chymicus non longè hinc diſtantia, ſed propè ante pedes jacentia contemplatur, imò non manibus tantum illa tractat, ſed aſcēdentium quoque infortunatorum & malignorum curſum, huc illuc, prout vult, impellit, omneque malum in tempore præcavet, & arte ingenioſa depulſat. In Theologia verò ſi

forte

fortè incredulus quidam ad sacrarum literarum rudis & ignarus, quales olim fuêre gentiles plerique, DEUM negaret, divini numinis potestatem, majestatem, & gloriam tam perspicuè, & sine omni hæsitationis scrupulo demonstrabit Chymicus, ut quasi vi aliquis ire cogatur in confessionem DEI alicuius Opt. Max. cuius potestas & magnificentia sit infinita & immensa. Sic consequenter judicium esto de cæteris quoque omnibus propemodum disciplinarum generibus.

Quod cùm ita sit, maximam sane Chymiæ dignitatem & excellentiam esse nemo inficias ibit. Est enim illa fax & lumen, cuius splendore, artium & scientiarum veritas, quæ aliàs pseudodoctorum vitio in profundo & tenebroso mendaciorum pelago demersa jacet, eluctari & clare illucescere incipit: Et sicut nihil reperitur, quod teste Psalmista regio, se abscondat à calore Solis; sic nulla est ars & scientia tam ambiguis & fallacibus fundata principiis, quæ non per Chymiæ scientiam, tanquam ad lapidem Lydium, probetur: & abstrusa eius & abscondita veritas in lucem tandem revocetur. Meritò igitur reliquæ scientiæ, hanc tanquam suam dominam ac Reginam agnoscant, eique ut decet, ancillentur, ac ministrent. Mirantur multi, cur Chymici authores, artem suam tàm multiplici scribendi stylo prodiderint: terminos sive vocabula artis mutuantes modò à Physicis, modò ab Astronomis, Geometris, Arithmeticis, Medicis, Theologis, &c. Causam si nescis, dicam. Chymia per se simplex, perfecta, circularis, universalis, amplissima, magnificentissima, & regia, sola in suprèmo artium solio constituta, cæterarum artium seu scientiarum operâ & ministerio, tanquam regina famulabus & pedissequis suis utitur: unde etiam ipsæ mirabili cōsensu & conspiratioe in huius unius dominæ suæ ministeria promptissimè undique concurrunt & confluunt. Sed qui crasso sunt & hebeti ingenio, consensum hunc in artibus vix olfacient, nec quantumvis præmoniti, capere satagent: Vnde etiam sibi non temperabunt à bonorum vituperiis. Quibus verò

E meliore luto finxit præcordia Titan:

Ita ut ab omni mentis vertigine liberi & immunes, artium & disciplinarum naturam penitus inspiciant, hi æquiori animo in Hermetem & Paracelsum erunt, & Chymiam artem nobilissimam suæ eminentiæ & dignitatis laude non tantū non privabunt, sed tantorum etiam virorum institutum, tanquā laudabile, nec sine gravi receptum ratione, comprobabunt.

Nullum planè dubium est, quin Zvingerus, vir aliàs acuto

& perſpicaci ingenio, hanc veritatem jam dudum ſat perſpectam agnitamque teneat: interim tamen, dum in Peripateticorum placitis liberior verſatur, in iiſque utcunque tutandis ſibi quoque partem aliquam vendicat, videtur in hoc D. Pauli exemplum imitari, qui, ut multos lucrefaceret, multis ſimilis factus eſt. Reliqui verò, qui ſine rei cognitione, de tam præclaris mundi luminibus, tanquam cæci de colorib⁹, perverſi judicii ſui venenum expuunt, ſimiles videntur canibus ad venationem ineptis, qui licet magnum quidem latrãdo excitent ſtrepitum, nihil tamen capientes plus nocent, quàm proſunt. Sed omiſſis his, nunc ea, quæ in textu ſequuntur, breviter perſtringenda aggrediemur. Enumerat autem quædam artificis requiſita: & primùm neceſſe eſſe, inquit, ut is, qui occultæ huius ſapientiæ lumen intueri cupit, ſit ab omni ſuperbia & arrogantia alienus. Superbis enim reſiſtit DEUS, & humilibus ſolis largitur ſuam gratiam.

Deinde pius ſit & probus. Nihil enim homini pietate ac probitate utilius, quibus & DEO & hominibus ſe commendat. Sit præterea acri & profundo ingenio præditus: ſine quo vix ſe extricare poterit ex perplexis illis & ſalebroſis Philoſophici labyrinthi caſſibus. Humanitatem etiam & comitatem erga homines, in alloquiis & ſalutationibus frequenter exerceat: & denique ſibi concredita à DEO vel à præceptoribus arcana non temerè in vulgus diffundat, niſi DEI in ſeiram concitare, & in præſentiſſimum vitæ diſcrimen, ſe ipſum petulanter conjicere vult.

HERMES.

ET hoc ſcias fili, niſi ſciat mortificare, generationem inducere, ſpiritus vivificare, mundare, & lumen introducere, quouſque bellentur, incolorentur, & à maculis mundentur, velut à nigredine & tenebris, nihil ſcit, nec ei perficitur: ſi autem hoc ſciverit, magnæ dignitatis erit, adeò ut reges ipſam venerentur. Hæc arcana fili, oportet nos cuſtodire, & ab omnibus improbis & inſipientibus celare.

SCHOLIVM.

MOrtificare Philoſophus ſignificat in partes ſuas diſſolvere ac putrefacere. Senior enim Philoſophus: Scias, inquit, quod non fit generatio abſque corruptione: unde ſtudeas in putrefactionem. Et alius Philoſophus in Turba: putrefactio, inquit, eſt maxima, & attrahit maximum arcanum. Magnetica hæc arcanorum attractio, in omni generatione

ratione naturali perspicuè relucens, & non nisi Philosophiæ mystis & initiatis doctrinæ filiis cognita, multa ubique operatur admiranda in Natura. Per hoc enim medium, tanquam per scalam Jacobi, fit in magno mundi alembico continuus elementorum ascensus & descensus, & unius in alterum cõversio: ita ut inferiora cum superioribus arctissimo matrimonii fœdere invicem copulentur, & tandem illa per hæc perficiantur. Quod matrimonium rectè à Paracelso, magno Philosophorum antistite, Gamathæa dicitur. In principio itaque generationis, in putrefactone videlicet, spiritus vitales languidi adhuc sunt & debiles, adeò ut prorsus mortui videantur: qui ex digestionis continuatione indies magis magisque corroborantur, & quasi reviviscunt, & ad summum repurgati, novum recuperant perfectionis lumen: quod sua claritatis efficacia, omnes maculas & nigredinem sive tenebras in corporibus abstergit ac delet, non secus ac Sol discutit & pellit nubes: ipsisque colorem inducit fulgentissimum & splendidissimum: quo inducto opus suum perfectum habebit artifex, & dignus erit, qui regiis afficiatur honoribus. Hunc autem scopum nisi assecutus fuerit, in vanum laboravit omnia.

Benè igitur operanti, bene erit, Regesque illi favebunt, maximisque ornabunt dignitatibus. Tandem conclusionis loco, in hoc paragrapho, addit author communem illam admonitionis formulam, de arcano ab improbis & indignis celando: quam ideo tam frequenter repetit, ne cœleste sophici silentii sigillum fortè frangatur, & sic ars nostra sacratissima in impiorum manus delapsa, nefariè profanetur.

HERMES.

ET scias fili, quod lapis noster ex pluribus rebus, & variis coloribus, & ex quatuor coadunatus & compositus est elementis, quæ nos oportet dividere, & per membra scindere, & artus sequestrare, partim mortificare in eo naturam, quæ in eo est, aquam & ignem in eo habitantem custodire, qui ex quatuor elementis, & eorum aquis, sua aqua continere, scilicet, quæ non est aqua, forma, sed ignis, aquas ascendens, & continens in vase syncero, & ne fugiant spiritus à corporibus: nam sic tingentes fiunt & permanentes.

SCHOLIVM.

ELementorum divisio & compositio, in lapidis & metallorum generatione, nulla potest similitudine melius explicari, quàm per oleorũ Chymicorũ præparationem. Vt igitur rem penitus à capite ad calcẽ usq; oculis subjiciamus,

exempli loco proponemus, olei baccarum juniperi confe-ctionem: quam aliquis vix aggredietur, nisi primò omnium ex semine juniperi è terra nasci instituerit arbusculam sive juniperum, quæ in primo anno sterilis, non nisi caudicem, ramusculos & folia profert, quæ omnia tanquam partes crassiores terræ vicem obtinent. Et hæc est prima lapidis operatio, quæ eius dicitur putrefactio sive solutio in terram. Anno sequenti secundo pergit Natura operari in arbusculam, & nulla accedente alia cultura, vel extraneo auxilio, nisi Solis tantummodò calore naturali, juniperus incipit ferre flores cineritios, quasi & ad album colorem inclinantes, qui teneritudine & mollitie sua aquam repręsentant Philosophicam: vel lapidem in elementum aquæ resolutum. Sic anno tertio, Naturæ robur magis magisq; crescit & augescit in arbore juniperi, quæ in tertia revolutione annua (annus enim producit non ager) flores illas in bacculas albicantes commutat: juxta illud Philosophorum axioma: Corruptio unius est generatio alterius. Ejusmodi bacculæ jam continent quidem in se oleaginosam quandam pinguedinem, sed crudam adhuc, neq; satis decoctam. Vnde aeri comparandæ veniunt. Quarto & ultimo anno candentes illæ bacculæ vertuntur in baccas nigras, qui color consummatæ in illis, & perfectæ maturitatis signum est: ultra quem natura sine artis auxilio operari amplius nequit. Continuato enim hactenus digestionis tēpore ram exquisitè à Naturæ igne sunt excoctæ & maturatæ, ut igneæ naturæ participes redditæ, totæ in ignem evaserint: adeò ut per se altiorem elementorum ordinem ascendere nequeant, nisi arte adjuventur. Quoniam autē admixtā adhuc corporea crassities in his baccis, spiritualem & igneā medicinæ essentiam multum impedit, adeò ut tardius penetrando, vires suas in corpore ægri, non liberè exerere possit: artis adminiculo adhibito, corporea ista & inutilis substantia inde separanda est: ita ut interior tantùm & purior Naturæ vis, quæ sola, juxta Hippocratem, morborum medicatrix est, in oleo subtili, penetrante & juvante relinquatur. Quod oleum Chymico artificio ita præparatum, non amplius in se continet crassitiem ullam, nec igneam aut corrumpentē habet naturam, sed æthercam & cœlestem, purissimā & subtilissimam: sic enim tinget corpus humanum in sanitatem summam, & in eo statu diu cum eo permanebit. Quicunque igitur cupit elementorum divisionem & compositionem in magno Philosophorum opere exacte instituere: is sibi exemplum hoc, de oleo juniperino ante oculos ponat: naturam

sequa-

ſequatur, & ceſſante natura, artem ſibi operis adjuvantem ſociam adſciſcat. Ars autem, teſte Bernhardo comite Treviſano, Naturam ſolo igne adjuvat.

HERMES.

O Benedicta aquina forma pontica, quæ elementa diſſolvis. Oportet autem nos cum hac aquina anima, ut formam ſulphuream poſſideamus, aceto noſtro eam miſcere. Cum enim aquæ potentia, compoſitumque ſolvatur, clavis reſtaurationis eſt. Tunc ab eis mors, & nigredo fugiunt, & ſapientia procedit.

SCHOLIVM.

MAgna vis ac poteſtas ineſt aquæ Philoſophicæ, adeò ut meritò benedicta dicatur. Satis enim laudari, aut verborū encomiis deprędicari vix poteſt. Sicut enim aqua fontana ſordes rerum abluit externas: ita hæc aqua elemēta non tantum diſſolvit, ſed quoque internas corporum impuritates aufert, & juncta aceto Philoſophico, elicit ex ipſis ſulphur incombuſtibile, quod per projectionem imperfecta metalla tingit in aurum & argentum.

Hæc aqua eſt clavis artis, quæ quò ſæpius aperiuntur, hoc eſt, ſolvuntur corpora, eò magis coagulantur, eoque fiunt nobiliora, præſtantiora & perfectiora: adeò ut nullum prorſus veſtigium mortis, nigredinis & imperfectionis amplius in ipſis remaneat.

Hujus aquæ præparatio paucis cognita eſt, propter artificii ingenioſam ſubtilitatem: quam vulgares illi Alchymiſtæ in ſuis deſtillandis aquis minime adhibent.

Quicquid enim in hac arte abſque Naturæ ſimul adjuvantis adminiculo pręſumitur, opus vanum & irritum eſt. Aquarum enim fortium, regiarum, aliarumque ſimilium ponticitatem, & ſolvendi vel atterendi potius facultatem habentium, & propterea aurifabris etiam uſitatarum præparatio, tam aliena eſt à vera Chymia, ut maior ſit ſimilitudo colorū in Æthiope & Dano, quàm in Sophiſtica illa & in vera præparatione. Rectam itaque veramque præparandi rationem non à magiſtris, ſed ab ipſa natura diſcendam plane arbitramur. Videmus enim ipſam ex profundis montium abyſſis ad nos mittere rivulos aquarum, præſtantiſſimis omnis generis virtutibus ac donis, tam ad Chymiam, quàm medicinā præditarum: quarum præparationem ipſa ſola abſque ullo conſiliario abſolvit. Huius generis fons habetur in Vngaria,

cuius aqua facultatem habet omne ferrum in cuprum transmutandi. Sunt præterea alii, in quibus si lignum ad tempus certum detinetur, indurescit & vertitur in lapidem. Similem ferè fluvium quendam in Thracia quoque inveniri, author est Ovidius his versibus:

Flumen habent cicones, quod potum saxea reddit
Viscera, quod tactis inducit marmora rebus.

Præter thermas autem & acidulas infinitas, quæ passim in Gallia nostra & tota Europa occurrunt, nuper in superiori Germania, in Misnia videlicet, prope Schnebergam urbem, sicut à quodam Germano amico ad me perscriptum est, forte fortuna à quadam muliere ægrotante per somnii beneficium inventæ sunt acidulæ: quarum effectus in multis morbis gravissimis percurandis summopere prædicantur. Ad harum & similium aquarum præparationem nullus unquam accessit Pharmacopæus, nullus deploratus Alchymista: & nihilominus tamen Natura solers ac sagax simplici sua operatione, opus produxit multò artificiosius ac ingeniosius: quàm pomposis & bullosis suis receptis & processibus, ut vocant, unquam præstaret omnis seplasiariorum & sophistarum cohors. Philosophi dicunt: ignis & azoth tibi sufficiunt. Disce igitur primùm à Natura, azoth sive aquæ istius Philosophicæ præparationem. Hanc postea aquam præparatam, sive artificialiter adjuvante Natura productam, simplici operatione, ad imitationem ejusdem Naturæ in igne solo coques, nec te tædeat: & sic haud dubiè optatum finem consequeris. Hæc quidem operatio sive coctio simplex quidem est & linearis, sed tamen non rustico planè modo sive ingenio perficienda. Igitur antea dixi, simplicem illam quidem esse, sed absconditam & paucis cognitam, hoc est, ingeniosam. Qui igitur ingenio valet, in ea studiosè & fideliter indaganda, spretis interim omnibus sophisticorum processuum ambagibus, haud frustrabitur: sed hac ipsa occasione, in profundissima alia Naturæ secreta & penetralia penitus introibit.

CAPI-

CAPITVLVM TERTIUM.

HERMES.

1.

Scito fili, quòd Philosophi nexibus ad pugnandum contra ignem, vinculant roboratis, quia spiritus ablutis corporibus, desiderant inesse, & ipsis gaudent. Habitis autem ipsis, ipsos vivificant, & in eis habitant, & corpora eas continent, nec ab eis unquam separantur.

SCHOLIVM.

VT spiritus cum corporibus perfectè uniantur, & arctissimo confœderationis vinculo invicem conjungantur, corpora priùs cum azoth & igne mundanda & abluēda sunt. Est enim ablutio nigredinis terminatio, vel mundatio, donec album fiat perfectè album, & rubeum plenè rubeum. Mundatis hoc modo corporibus, spiritus ex naturali quadam propensione trahuntur in illorum amorem: quo ardenter inflammati, subitò cum corporibus commiscentur, & sic ambo tam indissolubili societatis vinculo invicem colligantur, ut in æternum amplius non separentur.

Sed noli existimare, hanc copulationem esse fortuitam: sed quia tanta inter corpora & spiritus intercedit affinitatis propinquitas: facilè ineunt hoc perenne invicem & dissolubile amicitiæ fœdus. Ab uno enim fonte & principio prodierunt ambo. Corporibus autem priores & hinc etiam nobiliores, & præstantiores sunt spiritus, qui corpora, sive, ut Marsilius Ficinus loquitur, escas sibi congruas, quibus allicerentur, effecerunt: & semper libenterque habitant in eisdem.

2. HERMES.

TVnc elementa mortua vivificantur: & corpora composita tingunt, & alternantur, & mira opera permanentia operantur, ut inquit Philosophus.

SCHOLIVM.

DOmus, ut loquitur Paracelsus, per se semper mortua manet: soli verò inhabitantes vivunt. Sic corpora metallorum sunt domicilia suorum spirituū, qui, dum à corporibus recipiuntur, terrestrem illorum corpulentiam paulatim attenuant, corrigunt, & vi sua vivificandi, vitam in ipsis

sopitam excitant. Vita enim in metallis latenter quiescit, nec vim suam ostentare potest, priusquam corpora exaltata, & in spiritum (spiritus enim solus vivificat) versa fuerint. In hanc dignitatis ordinem adducta, tùm demum perfectionẽ quoque reliquis imperfectis corporibus, ex ea, qua pollent, superabundanti tingendi virtute & facultate, communicabunt: & attactu suo omnia in fixam & permanentem transsubstantiabunt naturam. Hæc autem est proprietas medicinæ nostræ, in quam corpora redacta sunt, ut eius una pars primùm tingat corporis imperfecti partes decem: deinde centum: tertiò mille: quartò decies mille, & sic fiat progressus in infinitum. Ex quo manifestè elucet summa verbi istius efficacia, quo Creator creaturam universam affatus, dixit; *Crescite & multiplicamini.* Quantò enim magis solvitur medicina, tantò magis crescit in virtute & potentia: quæ aliàs sine solutione in simplici suo perfectionis statu permaneret. Fontes igitur cœli & divinæ misericordiæ sunt aperti, qui nullo ingenio humano exhauriri possunt: nihilque à nobis desideratur aliud, quàm ut vasa debita adhibeamus ad excipiendam tam salutarem ac divinam aquam quæ ex istis promanat fontibus. Non enim deficient, quousque hoc mundi seculum durabit: hoc verò transeunte & cessante, DEUS omnium fontium rivulos rursus in se contrahet: nec amplius ipsos emanare aut effluere permittet. Sic gratiæ fons inexhaustus erga genus humanum est Christus, ex quo quantò sæpius potamur in hoc seculo, tãtò magis crescimus in spem, fidem & charitatem erga illum.

Debemus igitur sedulò operam dare, ut assiduo ferventiq; pietatis exercitio, sacroque pœnitentiæ igne corda nostra soluta quasi aperta, indies hauriant tam saluberrimam vivificamque huius fontis aquam. Quicunque enim in hoc seculo gratiæ, cum virginibus prudentibus non sibi comparaverit huius aquæ thesaurum & copiam sufficientem ad vitam æternam consequendam: is frustrà emptionem illius, cum fatuis istis virginibus in altero sperabit mundo.

7. HERMES.

O *Aquina forma permanens, regalium creatrix elementorum, quæ tuis fratribus regimine mediocri tinctura habita, & iuncta quiescis.*

SCHOLIUM.

QVòd author hîc lapidis materiam non simpliciter aquã nominet, sed aquinam formam: in illorum gratiam factum

factum est, qui aquæ nomen audientes, de qua communi aut artificiosis, nescio quibus, gradualibus, tingentibus, solventibus, & similibus ipsum locutum, falsò sibi persuadere potuissent. Multi enim adhuc hodiè reperiuntur, qui aquas elicere conantur non tantùm ex metallis & mediis mineralibus, sed & ex lapidibus, silicibus, & sexcentis similibus rebus: quibus perperam utuntur ad sua magisteria sophistica. Author igitur dedita opera non simpliciter aquæ, sed aquinæ formæ mentionem facere voluit. Sed plurimus numerus est eorum, quin inter eos etiam, qui Philosophiæ titulum sibi solis hodiè in Academiis arrogant, qui hanc aquæ essentialem formam, de qua author loquitur, ne per transennam quidem adhûc aspexerunt: ac per transennam quidem adhuc aspexerunt, utpote quam imperscrutabilem ferè omnes falsò opinantur: sibique prorsus incognitam esse ultrò profitentur: Et nihilominus videri volunt Philosophi summi & excellentissimi. Ego verò contrà, de illis sic statuendum æstimo: quòd quicunque substantialem formam ignorat, principia ut etiam scientiæ naturalis ignoret, necesse sit. Quanta igitur illorum in hac Philosophiæ parte scientia sit, aliis nunc judicandum relinquo.

In uno ambo peccant tam alcumistici, quàm Academici sophistæ. Cum enim inquirenda rei veritas erat ex essentiali Naturæ libro, tanquam quodam lumine certam ac veram ad naturalis scientiæ fontem viam monstrante: ipsi hac luce neglecta defecerunt ad inanes & frivolas gentilium & sophistarum opiniones, ex quibus nullam hactenus certitudinem haurire potuerunt, nec in posterum haurient unquam. Et sic dereliquerunt fontem sive venam aquarum viventium, & foderunt sibi cisternas, cisternas dissipatas, quæ continere nõ valent aquas. Ierem. cap. 2. Si nescis fontem, ex quo vivificũ illud deorum nectar & Ambrosia, sive aquæ vivæ profluant: Ecce quæso, quid Esther cap. 10. in suo libro dicat: Parvus, inquit, fons est, qui crevit in fluvium & in lucem Solemq; conversus est, & in aquas plurimas redundavit. Hîc arrige aures Chymiophyte. Sin verò minus capax es tantorum mysteriorum, quæ in enumeratis his verbis compendiosè comprehenduntur, audi Bernhardum Trevisanum, de hoc fonte fusiùs ita loquentem: Fons, inquit, est valdè mirabilis & terribilis virtutis, præ cæteris omnibus totius mundi fontibus. Pertinet autem ad regem solum hujus patriæ, quem fons optimè novit, & ipse fontem: Relucet insuper fons iste clarus velut argentum, & cœlestis est coloris. Hactenus ille. Est itaque a-

qua ex hoc fonte scaturiens, permanens & creatrix regalium elementorum, hoc est, ut Bernhardus id explicat: Fons attrahit ad se regem, & post centum & triginta dies tandem emergit Rex splendidus, nitens, & diademate regio coronatur: quo posteà fratres sive aulicos suos quoque ornabit: modò priùs benè in eodem mundati fuerint fonte, ita ut omnem deponant leprositatem, & internam corporis immunditiem. Hoc enim modo inter ipsos facta concordia & pace, regnum suum felici ac jugi possidebunt administratione.

4 HERMES.

Lapis noster pretiosissimus in stercore ejectus, est carissimus, vilis & vilissimus, quia oportet nos duo simul argenta viva mortificare, & venerari, scilicet argentum vivum auripigmenti, & orientale argentum vivum magnesiæ.

SCHOLIUM.

Lapis dicitur pretiosus simul, & vilis, propter duplex argentum vivum, ex quo componitur. Est enim primùm argentum vivum, res vilis & abjecta, quæ omnibus in locis reperitur, in fimo, in viis publicis, in planitie, in montibus & vallibus: & homo ne horulæ unius momentum vivere potest sine eo: imò omnia viventia, tàm animantia, quàm vegetabilia, ut herbæ, plantæ, arbores eo indigent: omnia enim protegit à corruptione, & ipsa etiam mineralia cuncta sine omni exceptione. Visnè scire quid sit? Non est aurum, non argentum, non gemma, nec lapis ullus pretiosus: hæc enim omnia magno constant pretio, nec numeranda veniunt inter ea, quæ sunt vilia & exilia. Ecce dicam: SAL est, non autem vulgaris ille, quo cibi culinarii condiuntur, quamvis ex una quoque qualitate, dissolvendi nimirum, cum eodem participet: sed est sal petræ: Petræ, inquam: quo mercurius currens in optimum & perfectissimum metallum, & silex in durissimum adamantem transmutatur. Pauci (scio) verbis meis fidem adhibebunt: sed si æquè ac Philosophi, experientia edocti scirent, quomodo ejusmodi sal petræ in omnibus rebus reperiretur, & quomodo ex iisdem omnibus artificiosè posset extrahi: sibi ipsis tum, tanquam oculatis testibus, fidem sine dubio non derogarent, & tàm pretiosum salem, qui ab ignorantibus tantùm vilipenditur, & propterea vilis à philosophis dicitur, non tam leviter cum sordibus, quisquiliis, & fimo abjicerent: sed majori reverentia & industria, illum ab omnibus potius mundi angulis colligerent. Neque hic specto authoris

authoris consilium, qui ex justa quadam & honesta invidia, ne vulgò promiscuè innotesceret, auripigmentum vocavit. Non enim hîc authori, sed cupidis discendi studiosis gratificandum esse duxi: quos in æquis & bonis conatibus suis pro virili juvare consilium hactenus fuit, & posthâc semper erit. Cur enim persuaderem discipulo rem quærere Romæ, Pragæ: hîc, illîc; cum maximo sumptuum dispendio, quæ tamen ubique & in omnibus locis reperiri posset. Exemplo rem declarabo. Si ægrotus aliquis solo radiorum solarium aut lunarium aspectu possit curari: ego verò medicus in consilium vocatus, suaderem ægrotanti, ut proficisceretur in Italiam, Solem vel lunam aspecturus, & eorundem ibi radios excepturus: an non stultum hoc esset consilium, cùm idem mihi Sol, eademq; luna hîc in Gallia æquè ac in Italia singulis diebus per totum oriantur annum. Sic multi pœnitentiam acturi, frustrà in Italiam & Hispaniam iter instituunt.

Minori enim pretio & labore illam domi emerent à sole justitiæ, unico salvatore ac Domino nostro Iesu Christo, qui gratis per fidem solam nobis promisit peccatorum veniam. Sed tantum dixisse sufficiat de argento vivo vili & vilissimo: nunc pauca quædam annectemus de pretioso & carissimo: quod orientale argentum vivum magnesiæ author nuncupat. Sed non loquitur de argento vivo, quod videtur: neque de magnesia vulgò nota. Sed per argentum vivum intelligit humiditatem illius mixtionis, quæ est humiditas radicalis lapidis nostri. Et per magnesiam intelligit totam mixtionem, de qua extrahitur ista humiditas, quæ argentum vivum nostrum vocatur: quæ quidem humiditas currit in igne, & in eodem igne totum compositum dissolvit, congelat, denigrat, dealbat, rubificat, & perficit, hoc est, omnia facit in omnibus. Vnde pretiosissimus est thesaurus ei, qui eam novit, & possidet. Meritò autem dicitur magnesia. Magna enim est ejus vis & facultas, quæ instar magnetis universalis, omnia ad suum attrahit centrum, quæcunque in se universus tàm superioris quàm inferioris mundi ambitus complectitur: adeò ut per hujus beneficium in minimæ quantitatis corpusculo, vix aciculæ mucronem referente, liceat totum comprehendere mundum. Sed majus secretum latet, in hac pretiosa magnesia, quàm in argento vivo vili. Philosophi igitur miris illam modis occultarunt, nec nobis de illa plura dicere aut manifestare fas est.

HERMES.

.5.

O *Natura maxima naturarum, creatrix quæ continet, & separat mediocria naturarum, cum lumine venit, & cum lumine genita est, & quam tenebrosa nebula peperit, quæ omnium mater est.*

SCHOLIVM.

VNa est natura universalis, quæ ab Aristotele definitur esse principium motus & quietis. Vel est, ut hîc Hermes loquitur, creatrix omnium naturarum, hoc est, productrix rerum omnium. Et ob hanc causam, quia omnia procreat ac gignit, omnium quoque nominibus à Philosophis appellatur. Deus enim summus rerum opifex, & totius mundi architectus, Naturam hanc unam ac solam, rebus naturalibus gubernandis præfecit, quas igneo suo ac perenni vigore, quem ipsi rerum conditor in prima creatione indidit, fovet ac conservat. Estque eadem Natura linea quædam viridis, quæ gyrat universum: Vnde causa sola est, quòd singulis annorum revolutionibus, ineunte scilicet vere, species rerum omnium revirescunt, & novam recipiant germinandi & prolificandi vim, per quam crescunt & multiplicantur: ne fortè ipsę species intereant, & sic vacuum in Natura, quod maximum esset flagitium, daretur: Vnde rectè canit Virgilius.

Vere tument terræ, & genitalia semina pascunt:
Avia tunc resonant avibus virgulta canoris,
Et Venerem repetunt certis armenta diebus.

Item Ovidius:

Tunc blandi soles, ignotaque prodit hirundo,
Et nitidum celsa sub trabe fingit opus.
Herbaq; quæ latuit cerealibus obruta sulcis,
Exerit è tepida molle cacumen humo.

Operatur autem natura in hæc inferiora, per Solis, Lunæ, & reliquarum stellarum radios, quos Hermes sub vocabulo luminis intelligit. Horum enim irradiatione sive illuminatione infunduntur rebus elementaribus varia virtutum dona, pro variis ac diversis rerum speciebus. Quæritur hinc, num Chymicus Naturæ quoque operâ & auxilio indigeat in elaborãdis suis arcanis & magisteriis? Sed facilis est responsio iis, qui norunt Chymiam, artem similem esse agriculturæ, in qua partem sibi vendicat Natura, partem agricola, tanquam operator & artifex externus. Vt enim solummodò hinc principaliter occupatur in agro præparando & seminando: reliquum

quum autem generationis perficiendæ & absolvendæ opus, unicæ committit Naturæ: sic quoque Duce inprimis Natura, comite verò arte, opus suum Chymicum auspicatur omnis verus artista sive Chymista. Hermes prætereà hic mentionem facit Naturæ, quam tenebrosa peperit nebula: per quam nihil aliud intelligit, quàm magnesiam Saturni. Saturnus enim, Græcè χρόνος appellatus, hoc est, tempus non aliter universa, generationi obnoxia, in hoc mundo generat ac producit, ac magnesia ipsa, quæ mater & genitrix dicitur omnium.

6. HERMES.

Vbi autem regem coronatum filiæ nostræ rubeæ ei coniungemus, & in levi igne nondum nocentibus, concipiet, & filium coniunctum & supereminentem, quo igniculo permanentem cibat illa, & vivit igne nostro.

SCHOLIVM.

Regina sive filia Philosophorum rubea, est Luna. Non autem mireris, quòd, quæ aliàs caput & splendor est albedinis, nunc rubea dicatur. Est enim Luna metallica sive Philosophica etiam masculinæ naturæ: quę Soli, regi coronato desponsata, concipit gignitque filium, quem philosophi suum vocant Mercurium. Hic ubique est mirabilis, cujus parentes, quos modò habuit altrices & nutrices, nunc ab ipso aluntur & nutricantur. Vt enim ingenio est versuto, & miris imbutus artibus, inter alia novit etiam epulas atque dapes omnis generis gratissimas præparare: nec vulgari coquendi modo: sed potiùs ad moderatissimum vivifici ac cœlestis ignis calorem ipsas coquit paratque. Quibus paratis & in mēsa Philosophorum rotunda, quæ ultrà decem aut ad summū duodecim personas non capit, appositis: pater, mater, & reliqui ejus agnati accumbunt, & convivium celebrant verè philosophicum per integram septimanam. Alium autem cibum, præter Mercurialem, hoc est, quem filius ipsis offert, non admittunt: neque patiuntur quempiam ex peregrina familia, qui non proxima sanguinis necessitudine ipsis junctus sit, cū ipsis accumbere. Sin verò, ut non rarò fieri solet, cibi in mensa appositi fortè refrigescant, Rex ex solo intuitu oculorū suorum instar ignis rutilantissimi resplendentium, in momento efficit, ut recalescant, & ita calefacti gustu fiant suaves & delicati, quibus se reficiunt mirum in modum, & ad sacietatem usque comedunt, ita ut ad multum tempus neq; sitiant amplius, neque esuriant. De ejusmodi coquo, qualis est hic noster

ster Mercurius, sibi prospicere debebāt omnes reges ac Principes, propter summam ejusdem necessitatem. Non enim cibos parat tantummodò alimentarios, sed etiam medicamētosos, qui corpus ab omnibus morbis liberant, idque sanum ad ultimum usque vitæ terminum præservant ac custodiunt. Vbicunque igitur talis reperietur coquus, Pharmacopœo amplius non opus erit: una enim eademque operâ utriusque ille perfungetur officio.

HERMES.

Cvm autem dimittis ignem super folium sulphuris, intret super illum terminus cordium abluatur eo, & eius coinquinatio extrahatur, tunc alteratur, & eius tinctura ex igne remaneat rubea, ut carnes. Filius autem noster rex genitus sumit tincturam ex igne: illum verò mors & mare fugiunt & tenebræ.

SCHOLIVM.

OMne quod vivit, propter inclusum ignem vivit, sulphur ergò in se absconditum quoque continet ignem, qui per ignem externum excitetur, vita vivere manifesta incipit: & ita, quod anteà occultum in sulphure erat, manifestatum nunc existit. Ignis autem officium est, non solummodò vivificare, sed etiam deputare, & heterogenea segregare tantisper, donec separatis fecibus tandem appareat tinctura purissima & rubicundissima, quæ calore repræsentat carnes, scilicet recens mactatas, & sanguine adhuc consperſas sive cruentas. Hic est sanguis iste Leonis viridis, de quo passim mentio fit apud philosophos. Viridis autem dicitur, non propter colorem viridem externum, sed propter vitæ viriditatem, juxta hunc versum:

Læta viror vita est, mœrori convenit ater
Color, &c.

Vnde etiam ista solummodò tinctura, quæ carnibus recentibus, rubeis, & sanguine adhuc madentibus similis est, perfectionis gradum attigisse dicitur. Ejusmodi enim carnes, quæ nihil aliud sunt, quàm sanguis modò coagulatus, perfecto adhûc & pleno spirituum vigore & virore abundant: non secus ac sanguis Leonis viridis, qui propter viriditatem suam totus circumfluit spirituum vitalium copia.

Multi hactenus versati sunt in eo errore, quod putarint, viriditatem indagandam esse in spiritu vini, vel vino, aliquot vicibus, ut vulgò solent destillato. Viderunt enim, vinum, antequam ex uvis exprimeretur, & in dolia reconderetur, in vitibus,

vitibus, quæ foliis, floribus, & uvis immaturis virides apparebant, crevisse: unde ab hac externa viriditate Leonem philosophorum viridem appellari opinati sunt: sed turpiter in eo decepti, à vero Leone viridi & rubeo cognoscendo, longissimè aberrârunt.

Vt enim leo animal fortissimum, omnium cæterorum animalium robur in se solo complectitur: ita tinctura philosophorum præstantissima, omnium rerum tincturas in sese continet: quæ in tàm fragili vitis ligno, aut in eo, quod exinde provenit, minimè quærenda est. Quomodo enim potest ex re corruptibili & combustibili elici tinctura incorruptibilis, fixa & incombustibilis? Possuntne de spinis uvæ, aut de tribulis ficus colligi? Simile sibi simile generat procreatque. Vnde, teste Horatio, fortes solùm creantur fortibus. Et cùm secundùm Hermetem in lapide sive tinctura nostra sit omnis fortitudinis fortitudo fortis; ex re nobiliori & perfectiori utique, quam ex ligno aut fructibus vitis, illam extrahendam esse, conjectare quilibet potest.

Quæ autem sit illa res, videtur author apertè indicare his verbis, ubi dicit: & ejus tinctura ex igne remaneat rubea: item, Filius noster rex genitus sumit tincturam ex igne. Vnde palàm constat: ignem esse illam fortitudinem fortem, sive veram Leonis viriditatem. Quæcunque enim tinctura ab igne fugit: imperfecta & immatura censeri debet, & per consequens diutius in igne nutrienda, donec perficiatur. Sin verò in igne nutrita, antiquam pristinamque suam formam retineat, aut potius corrupta, in deterius vergat, ea, tanquam res ab opere philosophorum magno aliena, prorsus excludenda, & procul hinc ad Anticyras ableganda erit. Quemadmodum enim inter homines, nonnulli reperiuntur, qui ex longo usu, & assuefactione, venenum corpori humano aliàs contrarium & inimicum, sine noxa assumere, & instar alimenti alicujus familiaris in ventriculo concoquere ac digerere possunt: Sic etiam lapis noster, in quo ab initio mors & tenebræ, hoc est, imperfectio & impuritas dominabantur, paulatim in igne coctus, indies magis magisque ignis naturæ assimilatur, & tandem in ignem totus vertitur: ac veluti salamandra in igne, tanquam proprio suo elemento sive matrice habitat, eoque unicè gaudet & delectatur: qui etiam temporis diuturnitate transit in essentiam quintam & tincturam Physicam, tàm ad metallica, quàm humana corpora.

HER-

HERMES.

Solis radios draco fugit, qui foramina observat, filiusque noster mortuus vivet, rex ab igne veniet, ac coniugio gaudebit, & occulta patebunt, & lac virginis dealbabitur. Filius iam vivificatus fit bellator ignis, & supereminens tincturis. Filius enim est beneficium & philosophiam habens.

SCHOLIVM.

DRaco significat terram, & est nigrum nigrius nigro. Serpentes autem & Dracones gaudent potius locis subterraneis, petrosis & obscuris speluncis, quàm luce solis sive diei propatulo. Lucente igitur sole fugiunt, & latibula sua repetunt, ne à tàm claro luminis splẽdore, quem ferre nequeũt, nimis torqueantur. In vas igitur probè munitum ac clausum, nec nisi unicum foramen, parvum ac rotundum, per quod solis radii intrare possint, habens, Draco inclusus soli exponatur per mensem philosophicum: quo temporis spatio, mẽbris ejus penitus dissolutus, morietur: & fœtore suo lethali, accedentem quoque regis filium inficiet, & neci tradet: Ambo igitur mortificati, & in vitrum aliud mundum inditi ponantur ad solem per aliũ mensem philosophicum: vel si hyemis tempore, solis calor sit remissior: similem in hypocausto, vel alio loco convenienti & idoneo excitabis. Et tum temporis filius calore solis percepto, paulatim à vitæ spiritu recreabitur & revivificabitur: draco verò ab eodem calore urgentiùs pressus, penitus consumetur, & redigetur in nihilum. Rex autem videns, imbecillum nimis esse calorem solis, pro filio suo à draconis veneno prorsus liberando balneum parare jubet pro se & filio: & extincto dracone, ipse cum filio suo balneum calefactum ingreditur, quem ex amore paterno continuis amplexibus fovet, & interim lac virginis ei ad mẽbrorum refectionem in magna copia quotidiè præbendo, tamdiu hoc fomenti balneum continuat: donec filius, omnibus veneni pravitatibus absumptis, pristinum corporis robur & venustatem recuperet: & dignitate, virtute & splendore prorsus similis evadat patri, adeò ut vix inter illos agnoscas differentiam. Pater in æternum non deserit filium, nec vicissim filius patrem. Sicut enim umbra corpus, sic filius patrem continuò sequitur: tàm perfecto enim & constanti amore invicem juncti manent, ut nulla vis elementorum externa, sive sit ignea, sive aërea, sive aquea, aut terrea, tàm firmum amicitiæ pactum dissolvere amplius queat.

Præsertim filius, ut nihil nunc dicam de patre, qui in omnibus similis est filio, in nova hac generatione dux est tàm potens & fortis, ut per media incendia vitrorum sive domorum, absque ulla læsione transeat. Et sicut ignis, nihil juris habet in aurum: sic nullam quoque habet potestatem in aureum hunc heroëm: qui meretur idcircò summo jure vocari aurei calcaris sive auratus eques magnificus & inclytus: quique prætereà tanta sapientia præditus est, ut è longinquis regionibus ad eum, veluti Regina de Saba ad Salomonem, multi quotidiè confluant philosophi, & solidam sibi philosophiæ cognitionem, ac scientiam (ex quo enim rerum intelligentia potius requirenda esset, quàm ex eo, qui eam ex lumine & flumine ipsius Naturæ, tanquam ex ipso fonte ubertim haurit) ab eo comparent. Quam assecuti sive adepti (hinc philosophi Adepti nominantur à Paracelso: indeque nomen suum habet Philosophia Adepta) gratiarum actionem, prout decet, pro tantis beneficiis modestè referunt, & cum pace revertuntur in regionem suam.

9. HERMES.

VEnite filii sapientum, & nunc gaudemus, & simul lætemur, quia mors consummata est, & filius noster regnat, & iam rubea toga, & Chermes indutus est.

SCHOLIVM.

SIcut victor magnanimus è bello reversus, publicè & solenniter agit triumphum: & undique in publicis plateis acclamatio populi, in lætitiæ & congratulationis signum exauditur: sic quoq; Hermes existimat, sibi acclamantibus cõgratulantibusq; simul sapientum filiis post partam in hoc Chymico bello victoriam, nunc triumphandum, & manib. pedibusq; in lætitiæ signum plaudendum esse: ut qui tot mõstra horrenda devicerit: tot terribiles dracones: tot venenatos serpentes, & malignos spiritus profligarit & mortem deniq; ipsam confectam superârit. Sed cui potius prima gloriæ palma debetur pro tanta victoria impetrata, quàm filio regis: qui tanquam alter Hercules, immensum & insuperabilem laborem in tàm atrocibus debellandis hostibus, sustinuit: Vnde etiam regni philosophici hæres legitimus, & toga rubea ac purpurea indutus, summum dignitatis gradum obtinuit, & tanquam invictissimus mundi monarcha, ab omni hostium insultu & impressione, regnum suum tuetur ac defendit. O terque quaterque beatus, qui divina ope cœlitùs adjutus, hu-

jus reguli favorem & gratiam sibi conciliabit, ipsique tan
quam fidelis amicus, consiliarius, & cubicularius vigilante
assistet: salarium enim, quod suis expendit fidelibus & fami
liaribus amicis, superat omnes omnium Cræsorum Crasso
rumque, quotquot hoc seculo vivunt, thesauros.

Finis tertii capituli.

CAPITVLVM QUARTUM.

1. HERMES.

1. *Intelligite filii sapientum, quòd hic lapis clamat, protege me, & pro tegam te, largiri vis mihi meum, ut adiuvem te.*

9.

SCHOLIVM.

Expandi manus meas, inquit Dominus exercituum apud Esaiam 65. tota die, ad populum incredulum, qui graditur in via non bona post cogitationes suas. Quis quæso similior est huic populo, quàm Chymista erroneus & ignarus qui neque lapidem clamantem neq; rectè philosophantem audit: sed in seductionum de viis continuò versatur Quomodo verò audiat lapidem, quem non agnoscit: aut quomodo benignam præbeat aurem philosopho, quem neque intelligit, neq; intelligere cupit. Vana enim scientiæ persuasio, cùm tamen nihil sciat, adeò illum excæcat, ut sæpenumerò de magno quodam mysterio apertè loquentem non capiat: sua tãtùm sibi placent: experientiam rerum multam habet in Chymicis operationibus: non doceri, sed docere vult alios: unde etiam non abs re doctoris vel alterius dignitatis titulum gerit: quem turpitudinis fortè infamia contaminaret, si doctiorem præ se agnosceret ullum. Hæc vana, inquam, persuasio multis hactenus nocuit, & adhuc indies nocet, quò ad finem artis non perveniant. Temeritate enim quadam in altum plus justo volantes, & velut Icarus propiùs ad solem accedentes, cum eodem in profundum erroris pelagus præcipitantur, ex quo in posterum sine maximo labore vix evadunt. Lapidem & philosophum uno quasi ore loquentes audit veritatis studiosus. Lapis quidem rem ipsam nudè sine verbis exhibet: philosophus verò rei veritatem essentialem verbis exprimit: & ipso opere, si res postulat, demonstrat: ita ut, etiamsi

unam

unam eandemq; ambo doceant veritatem, philosophus tamen sit tanquã præceptor intermedius inter lapidem & discipulum Præceptor igitur clamat, audi me discipule, & docebo te: Largire mihi tempus auscultandi, & institutis te juvabo optimis, tibiq; & tuis salutaribus: Me enim si auscultando rectè perceperis: magnũ Naturę lumen, de quo paulò pòst, videbis & ipsius quoq; lapidis profundum agnosces secretũ. Discipulus itaq; disciplinæ subditus & obediens, hujusmodi monita non sperni, sed fideliter sequitur, votique tandem sui compos redditur. Ignorantiam enim suam, quam habet, cõmutat cum magna scientia, saltem auscultando & meditãdo, adeò ut non tantùm præceptorem, sed ipsum etiam lapidem quem anteà surdus præ inscitia, non audiebat, nunc clamantem assequatur. Sed quam ampliùs utilitatem inde capiet discipulus? Voluntati magistri obtemperavit: naturale quoque lapidis desiderium explebit. Obsequio disciplinæ satisfecit magistro: artificio pyrotechniæ satisfaciet etiam Naturæ & lapidi A magistro impetravit scientiam & sapientiam: per lapidem inveniet sanitatem & opulentiam, & alia multa commoda, de quibus mox audiemus.

4. HERMES.

Sol meus & radij mei sunt in me intimi. Luna verò propria meum lumen est, omne lumen superans, & bona mea omnibus bonis meliora sunt, gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias intelligentibus largior, & quod inquirunt, agnoscere & intelligere facio, ac divina possidere. 4. 3.

SCHOLIUM.

QVando philosophi loquuntur de radiis solis, de lumine Lunæ, deque aliorum astrorum luminibus, non id accipiendum est de nudo splẽdore externo, qualis est lucernæ sive candelæ accensæ: qui vicinum tantùm aëris complexum illuminando, reddit perspicuum & lucidum, sine alia quacunq; vi & impressione vitali & animata. Vmbram enim & superficiem ejusmodi mortuam, sive relollaceam, ut Paracelsus loquitur, haud curant philosophi; sed veram tantũmodò & intus latitantem quærunt rerum medullam, hancque solam singulari artificio venantur per radios suos essentiales & lumen philosophicum internum. Vt autẽ duplex horum radiorum differentia magis innotescat, clarioris doctrinæ causa exemplum fulminei radii hûc producemus: cujus scientia sive proprietas naturalis talis est, ut non promiscuè cum lumine feratur in quamvis aëris partem, nec aërem luce

tantum externa illustret, sed vi quadam magnetica & innata compellatur ac rapiatur in locum certum, suæ naturæ magis consentaneum & familiarem, quem solum cæteris omnibus illæsis tangit & ferit, vimque suam actuosam evidenti nota impressa, clarè demonstrat.

Hinc videmus sæpenumerò ensem sive ferrum in vagina à fulmine dissolvi, corio vaginæ integro adhuc & illæso: item hominis interdum cutem à fulmine aduri, vestibus externis intactis, aut vice versa: ut ejusmodi plura videre licet exempla in historiis naturalibus. Ex quibus palam liquet, quòd philosophi de radiis, qui absque vitalium virtutum energia, lumen tantùm præbent otiosum & sterile, minimè sunt solliciti, sed de illis tantùm, qui cum lumine, efficacem simul & vivam formarum sive virium essentialium œconomiam administrant: quorum effectum eximium explicat author in sequentibus verbis: Vbi ex ejusmodi luminum radiis, multa solerti indagatori bona evenire asserit, veluti gaudium, lætitiam, gloriam, divitias, & delitias: & tàm magnificè extollit hanc scientiam, ut malit illam divinam, à tàm nobili & præstanti subjecto, quàm humanam appellare.

3. HERMES.

3\. *Ecce quod philosophi de scientiis celaverant literis septem scribitur: duas enim sequitur alpha, yda, & librum, similiter sequitur Sol, volens tamen dominare, artem custodire, ungere bubæ aquæ filium, qui est Iupiter, quod est occultum arcanum.*

SCHOLIVM:

Non certò constat de vocabulo isto septem literarum, in quo author totam scientiam occultari dicit. Impossibile enim est, omnia philosophorum ænigmata ad unguem eruere: in quibus sæpenumerò rimandis, citius sensum, quàm verba invenire licet. Quale enim istud vocabulum sit, ingenuè ut veritatem fatear, ignoro prorsus ac quamvis aliquis divinando, propiùs ad authoris mentem accedere videretur, semper tamen de eo dubio relinqueretur: cum nemo, absente authore, possit hunc hæsitantiæ scrupulum planè tollere. Ergò suspensa de verbis lite, operam tantùm dabimus, ut verum sensum & ipsam rei essentiam eliciamus. Opinio mea sic fert, (alteri interim liberum relinquo opinari quicquid volet) quòd non procul à veritate aberrare videatur, qui dicat, vocabulum istud septem literarum esse septem corpora metallorum,

lorum, quæ sub unico verbo, nempè PLANETA, haud absurdè comprehenduntur.

Saturnus enim est Planeta: Iuppiter est Planeta: Mars est Planeta: Sol est Planeta: Luna est Planeta: Venus est Planeta: Mercurius est Planeta: ita ut omnibus septem corporibus conveniat nomen Planetæ. Accedit & hoc, quid si Græcè scribatur, post primas duas literas sequatur alpha, & paulò pòst yda. Confirmat prætereà hanc nostram opinionem Philosophus lib. de conjugio solis & lunæ, his verbis: per Deum, inquit, si consideraveris stellas, id est, Planetas erraticos, id est metallorum corpora, non est inter nos, scilicet philosophos, differentia id est, diversitas, in hoc, quod opinantur, id est, de arte opinantur, quia ex his metallis, & per hoc præparant sapientes lapidem suum, in quibus est Mercurius & sulphur fixum & incombustibile per naturam rectificatum: & propter hoc præparatio nostra surgit per seras, & claves aperientes seraturas, id est, problemata obscurata. Hactenus ille. Vt ut sit, alium sensum ex authoris verbis vix extorquebis: quod vel ex consequentibus verbis palàm evincitur: Vbi dicit: Solem cum aquæ filio sive Iove esse conjungendum, & hoc esse occultum arcanum. Per aquæ enim filium innuit mercurium, & per solem sulphur fixum & incombustibile: in quorum duorum conjunctione totum latet arcanum. Sed quia philosophus suprà inquit, lapidem suum præparare sapientes ex his metallis, & per hoc: nihil aliud intelligit per hoc, quàm aurum sive solem. Vt enim Sol in firmamento tantam claritatem solus obtinet, ut solus cùm est exortus, obscuratis omnibus aliis appareat: ita Sol Philosophorum sive metallicus ortus, sive in vase philosophico natus, occultè in se continet reliqua metallorum corpora, & cæteris occultatis ipse solus apparet. Dictus enim est Sol, quasi solus, quòd unus sit, & non plures: quique tanta sit magnitudine, ut tanquam dux, & princeps & moderator luminum, cuncta sua luce lustret & compleat.

4 HERMES.

AVditores intelligite, & deinceps nostris utamur opinionibus, & quæ scripsi subtilissima investigatione, & contemplatione vobis demonstravi, quoddam unum novi. Nam quis intelligit, quod sincera investigatione & ratione inquiritur? Ex homine non fit, nisi quod ei simile est, & ex tauro idem: & si quod animal cum aliena specie cubat, nascitur, quod neutro simile est. 5. 4.

SCHOLIVM:

QVi facilè credit, facilè decipitur. Vt igitur suprà, ita & hîc denuò monet author, ut dicta ejus recta rationis bilance expendantur: non autem crasso modo, prout nuda sonat litera, accipiantur. Et sicut res, quas proponit, non levi, quod ajunt, brachio tractat, nec quicquid illi in buccam venit, statim suo inserit libro: sed in illarum descriptione & demonstratione utitur subtilissima investigatione & profunda contemplatione: ita lectorem quoq; decet esse sedulum & diligentem in legendis & meditandis ejusdem scriptis. Qui enim oscitanter, & sine intellectu aliquid in hoc opere præsumit: is similis videtur claudicanti, qui fracto aut læso altero crure, cursus certamini se temerè immiscet. De sincera autem investigatione, per quam nihil aliud intelligit, quàm rationem rectam, veram & Naturæ legibus consentaneam, suprà dictum est.

Deinde speciem per sui similem speciem propagandam docet. Frustrà enim laborat, qui de spinis, ut suprà diximus, uvas colligere tentat. Ex homine enim non nascitur, nisi homo, nec ex brutis, nisi suum simile. Ordo enim specierum propagandarum, quem Deus in creatione instituit, manet inviolabilis. Deus igitur rebus omnibus, huic ordini subjectis, suam quoq; addidit crescendi & multiplicandi benedictionem. Omnis autem generatio extrà hunc ordinem instituta, maledictionis divinæ haud dubiè obnoxia est. Cujus rei exemplũ habemus luculentissimum in mulis, qui ex commixtione equorum & asinarum, vel asinorum & equarum procreati, fœcundum semen pro suæ speciei multiplicatione & propagatione non obtinuerunt. Cum enim specierum ejusmodi confusio sub hoc divino creationis ordine non comprehendatur, meritò etiam istis non indita fuit per benedictionem divinam vis illa crescendi & multiplicandi. Loquor autem hîc de speciebus completis ac perfectis, sive illas idœas Platonicas, sive certas & specificas seminum rationes, sive scintillulas igneas speciales, sive formas specificas, aliisve pluribus appellare velis nominibus: quas omnes in universum mundũ diffusas, & pulcherrimo ordine invicem distinctas, Deus in creatione per solum verbum FIAT produxit. Contra sacrum autem & incontaminandum hunc ordinem maximè impingunt falsarii & spurii alchymistæ, qui ex temerario quodam ausu, & confusione plusquam Babylonica, specierum invicẽ mixtionẽ moliuntur. Conjungũt enim ea, quæ Deus disjunxit: quæ

xit: quæ verò conjunxit, disjungere & separare ordine inverso impiè conantur. Non igitur mirum est, si proximo illos pede comitetur maledictio divina: idq; ob causam modò relatam. Quicquid tandem agis, hoc tibi firma mente persuasum habeto: Deum omnibus actionibus, quas homo proponit, tā in verbo suo scripto, quàm in natura, sive creaturis, sua virtute infallibiliter quoq; adesse. Quomodo enim possit vis ac potestas omnipræsentis Dei infinita, quæ essentialiter reb. universis inest, rursus ab illis tàm levi momento separari. Sed actionibus justis, cum lege & ordinatione divina congruentibus, præstò est ut æquus, benignus, bonus & misericors pater: Perversis autem & ordini divino repugnantibus, tanquā severus omnis iniquitatis, perversitatis & confusionis ultor, & justus vindex. Cum sancto enim, inquit regius Proheta Ps. 18. sanctus erit, & cum viro innocente innocens erit. Et cum electo, electus erit, & cum perverso pervertetur. Discant igitur hinc alchymistæ in posterum sapere, ne falsis & sinistris suis opinionibus & deliramentis, quæ tàm divinis quàm naturalibus adversantur legibus, plus justo tribuendo, & frustrà contrà stimulum calcitrando, in gravissimas pœnas Deo & Naturæ persolvendas, incurrant.

5. HERMES.

IAm Venus ait: Ego genero lumen, nec tenebræ meæ naturæ sunt, & nisi meum esset metallum siccum, omnia corpora mei indigerēt, quia ea liquefacio, & eorum rubiginem deleo, & substantiam extraho: me igitur & fratri meo iunctis, nihil melius ac venerabilius.

SCHOLIUM.

VEnus inter septem mundi dominos sive Planetas relata, dicitur mater amoris & pulchritudinis, cujus stella Solem antecedens dicitur Lucifer, quasi lucem ferens, vel, ut author loquitur, lumen generans: Vbi verò lumen, ibi quoque vita: vehiculum enim vitæ est lumen, quod nullam partē corporis Physici, à suorum radiorum contagione immunem relinquit. Ergò taceant imposterum, quicunq; vitam derogant metallis. Nihil enim existit in rerum Natura, quod non mediante hoc Veneris lumine, hoc est per generationem naturalem productum sit. Metalla verò naturaliter in mineris suis procreata quis negabit? Non igitur vita sua carebunt: licet hæc in iis manifestè, ut in animantibus & vegetabilibus non sese prodat, priusquam à corporea sua mole, quæ vitæ actiones in ipsis obtundit & reprimit, liberentur, idque per

ejusdem luminis beneficium: cujus officium est, tenebras mortis fugare, & illarum loco inducere vitam.

Non autem hoc lumen indagandum erit in corporibus metallicis, propter nimiam ipsorum siccitatem, hoc est, terrestrem crassitiem. Nisi enim siccum esset meum metallum, inquit author omnia corpora mei indigerent. Neque cuprum aut æs, sed Venus, Planeta & sydus cœleste ait: Ego genero lumen. Per Venerem igitur essentiam intelligo astralem, lucidam & splendentem: quæ ignea sua vi non secus, ac carbonum ignis corpora liquefaciat: non autem liquefaciat simpliciter, sed liquefaciendo etiam simul rubiginem deleat, & substantiam, hoc est, occultam tincturam extrahat. Quod tum fiet, si Venus & ejus frater invicem copulati, & Vulcani fallaciis, catena invisibili tamdiu ligati teneantur: donec Venus in proprio thoro imprægnata, post 9. mensium revolutionem, sobolem pariat ipsis parentibus præstantiorem & & nobiliorem.

HERMES.

Rex autem dominator, suis fratribus testantibus ait: Ego coronor & diademate ornor, & regno vestro induor, & cordibus lætitiam ingero, & ego vinctus ulnis, & pectori meæ matris & substantiæ eius, continere & quiescere meam substantiam facio, & invisibile ex visibili compono, tunc occultum apparebit, & omne, quod philosophi occultaverunt, ex nobis generabitur.

SCHOLIUM.

Rex est aurum: Ejus autem fratres sunt cætera inferiora metalla. Regnum omnes possident commune, in quo tamen supremum imperandi fastigium assequitur solus Rex sive sol: qui propriis virtutum insigniis, cæteris longè antecellit. Ignem enim solus sustinet sine noxa, in quo diutissimè detentus nihil deperdit: nec vinci aut destrui potest, nisi à matre, quæ est fons sive mercurius metallorum. Accidit autem aliquando, ut rex animi gratia fontem ingressus lavaret: sed reversus à fonte incidit in summam corporis imbecillitatem, quam sibi inter lavandum contraxerat. Convocatis itaque fratribus in unum, de rege restituendo deliberatum fuit. Iubetur Mercurius Deorum nuncius colligere suffragia, à quovis fratrum vel consiliariorum: qui promptus in exequenda munere alloquitur primò Saturnum: Tu, inquit, pater Deorum, & arcanæ contemplationis author, nobis quæso expone tuam sententiam, & liberè eloquere, quid tibi videatur de

nostro

nostro Rege, quem vides hîc ad summas imbecillitatis angustias redactum, nigrum, tenebrosum, & omni lumine privatum: dic, inquam, qua ratione in pristinum fortitudinis & & claritatis locum rursus evehi possit. Tunc exorsus Falcigeri ita respondit: Me, inquit, vocant dominum temporis, omnia destruentem & conservantem; authorem mortis & vitæ. Ne igitur mentiri videar, ultrò nunc veritatem fateor, vobisque palàm dico, me authorem esse primarium tantæ ruinæ, in quam rex noster incidit.

Cùm enim in fonte ipsum lavare viderem, statim sumptis meis armis hæreditariis, ad eum clam in balneum intravi, & dormientem spirituali falcis meæ veneno, subitò citra hominum opinionem sauciavi: ex quo vulnere expergefactus rex, multum profudit sanguinis. Hinc tantæ imbecillitatis causa. Hæc tamen infirmitas non ipsi est ad mortem æternã: sed proderit nobis in salutem nostram, qui fratres eius sum⁹, & proximi consanguinei. Vt igitur cum ipso regni quoq; participes fiamus, profuso sanguine proprio, nos emundabit ab originali impuritatum illuvie. Quamvis ergò naturam adeò in ipso labefactatam cernatis, ut morti non absimilis videatur: vitæ tamen spiraculum prorsus extinctum non est: sed occulto temporis fomento, interim à me conservatur, donec tandem, assistentibus mihi cæteris meis fratribus, coronâ quoq; regiâ potitus cum eodem fuero. His dictis tacuit. Conversus igitur Cyllenius heros ad Jovem, signum dedit, ut diceret sententiam: qui mox in hanc se effundit orationem: Juvans, inquit, ego pater dicor, omnes excellens in bonitate, & dominus sum divitiarum & sapientiæ. Ne igitur inani & vano nomine stultè sperbire videar, in Rege nostro juvando nullum non movebo lapidem: imprimis aũt ipsum exornabo sapientia & divitiis, omnesque mundi thesauros ipsius potestati subjiciam. Prætereà singulari bonitate & clementia erga omnes, præsertim autem erga nos fratres ipsius præditus, pauperibus erit refugium, miseris afflictis solatium, & mœrore confectis gaudium & refrigerium.

His finitis Luna compellata à Mercurio, in hoc argumentum fari incipit: Ego, inquit, soror Regis uterina, meritò habeo, quod de tristi hoc fratris casu lugeam: sed unum est, quod me solatur, ne prorsus abjecto animo desperem: nempe hoc quod communi dicitur proverbio: *Post nubila Phœbus*: Experientia enim me subinde edocuit huius dicti veritatem. Quoties enim vidi fratrem, densissimis obscuratum nubibus, qui nihilominus tamen igneo suo ac radioso splen-

dore illas penitus discussit, & tandem eluctatus, rursus aureã nobis & fulgentem capitis comam benignus ostendit? Sed sicut in ipsius ministerium se ultrò offerunt fratres & cognati mei omnes, ita etiam meis officiis ipsi nequaquam deero: & quia me appellant vulgò aquarum dominatricem, ipsum quoque aqua mea perenni & clara è fonte vivo scaturiente potabo: omniaque corporis membra in eo ita reficiam, ut nihil remaneat prorsus infirmi, languidi, aut vitiosi: sed fortis evadat, robustus, pulcher, formosus, & regali decore præ cæteris omnibus maximè conspicuus.

Absoluto candidæ Dianæ sermone, confestim surgit Venus, quæ blando placidoque vultu subridens, fratrum turbã ita alloquitur. Quid quæso fratres amici, rei est, inquit, quòd in rege ac domino nostro refocillando, tam longam nectatis moram? An nescitis neminem nostrum à se ipso vivere? Nisi enim vita nobis ab hoc unico vitæ lucisq; creatore gratis impertiretur, jamdudum actũ esset de salute nostra. Cum igitur omnia, quæ possidemus, bona, ipsi soli accepta ferenda sint: utpote qui ex lumine & splendore suo nobis lumen & splendorem tribuat: meritò quoq; hunc cœli regem, & mundi principem veneremur, ipsique subditi & devincti maneamus in æternum. Exigua sanè hæc est opella vestra, qua ipsũ fovere & restituere conamini. Nisi enim hęc anteà vobis cœlitùs concessa essent munera, minima certè aut prorsus nulla foret in vobis ministrandi ac juvandi vis & potentia. Festinate igitur, & unusquisque vestrûm, quod acceptum tenet, ei quoque lubens meritoq; rursus offerat. En, quod accepi, nunc reddo, illique tribuo multipotentiam, fœcunditatem, candorem, amorem, misericordiam, & comitatem. His cunctis, & multis adhuc aliis præstantioribus virtutibus hunc Regem nostrum ditandum & exornandum volo. Hactenus continuatum orationis filum, abrupit Venus, & silentio facto, statim Deorum nuncius invitat Martem: qui voce gravi & impetuosa in hæc subitò prorumpit verba. Magnificum, inquit, & geminatum mihi olim inditum est nomen: nec sine causa. Mars enim vocor, quòd armipotente & magnanima virtute mea, maribus in bello præsum. Mavors autem nuncupor, quòd magna verto, videlicet imperia & regna. Sed quicquid armata & bellicosa manu edomare nequeo: id ego & filius Vulcanus junctis viribus per maxima ignium incendia, & per fumum in cœlicas mittimus regiones. Igneæ namque calefactionis dominus sum, nullique ego cederem unquam, nisi lux Apollinea, claritate & ardore suo nimio me vince-

vinceret, urgeret, pelleret, inque fugam verteret. Vtut sit, tantum tamen virium contribuo magno regi nostro, ut se & regnum nostrum à quacunque vi illata defendere possit. Habet enim ex me gladium flammeum & versatilem, ad custodiendam viam ligni vitæ: ut nihil jam dicam de fortitudine, magnanimitate, generositate & potestate summa ad quamvis injuriam aliam propulsandam: adeò ut jam sit perfectissimus, nihilq; amplius ipsi desit ad regni sui splendorem amplificandum. His finitis, arbiter Deorum Mercurius annuit, & vota omnium collecta, tanquam æqua & pia comprobat, laudat, prædicat. Rex igitur hactenus occultatus in umbra mortis, gloria & honore pristino recuperatis, sine mora prodit in lucem, & viribus longè majoribus auctus distribuit varia in fratres dona, & beneficiorum memor, quibus ab ipsis multipliciter fuit affectus, æquè ipsos regiis honoribus ornãdos seriò mandat, vult, jubet, imperat. Quibus peractis omnibus, invisibile factum fuit visibile, & occultum, manifestum.

7. HERMES.

HÆc verba auditores intelligite, custodite, meditamini, & nihil aliud inquirite. Homo autem principio Naturæ generatur, cuius viscera carnea sunt, & non ex alio. In hac litera meditamini: superflua verò respuite.

SCHOLIVM.

FIdeliter hîc author præmonitos cupit suos discipulos, & bis repetit hanc tanquam omninò necessariam, maximique momenti admonitionem: nihilque aliud inquirendum esse vult, quàm principium Naturæ, à quo generetur homo. Idem enim principium, quod causa est hominis procreandi, lapidis quoque generationem promovet. Hoc autem principium est Natura, quam Philosophi ubique suis discipulis indagandam, probeque cognoscendam suadent. Tàm enim necessaria est ipsius cognitio, ut absque eadem quilibet artifex oleum & operam, quod ajunt, perdat. Natura enim sola natura lætatur: & natura naturam vincit, & superat: & natura naturam continet: & tamen non sunt diversæ naturæ, nec plures: verùm una tantum. De hac natura loquitur Rosarius in hęc verba: ô Natura benedicta, & benedicta est tua operatio, q a te imperfecto facis perfectũ cũ vera putrefactione quę est nigra & obscura. Postea facis germinare novas res & diversas, cum tua viriditate facis diversos colores apparere.

Multi

Multi agnoſcunt quidem Naturam, ſed virtutem eius ignorant: quam ſi ſcirent, non utique vilipenderent. Peripatetici noſtri hanc quidem optimè ſcire ſibi videntur, & interrogati, quid ſit Natura, promptè admodum, vel ſine libro memoriterque recitant Ariſtotelis definitionem: Natura eſt principium motus & quietis. Si verò quæras, num Natura per ſeipſam exiſtat ab æterno: an verò ab aliquo priori principio ſit progreſſa? DEUS bone, quantam hîc videas illorum in reſpondendo oſcitantiam, quantam timiditatem & inconſtantiam. Quocunque enim ſe vertunt, nullam prorſus elabendi viam occaſionemque inveniunt. Si enim nihil ipſa prius fuiſſe dicerent, impietatis maximam occurrerent notam.

Propria enim conſcientia victi, rem aliter ſe habere nôrunt. Sin verò Deum authorem Naturæ, ut & cæterarum rerum omnium faterentur: totum ſubitò corrueret ipſorum Philoſophiæ ædificium: Super hoc enim Naturæ & æternitatis mundi fundamentum, illud ſuperſtructum eſt, quo diruto, omnia ſimul collabi neceſſum eſt.

Si enim Natura eſt ab æterno, & principiũ motus & quietis: nihil illa differet ab ipſo DEO. Solus enim Deus eſt ab æterno, & rerum omnium principium. Sed ut huic ſtrumæ bitaphum prætenderent, mundana ſua ſtultitia (ſapientia volebam dicere) hanc diſtinctionem, excogitârunt: ubi principii conſiderationem duplicem adducentes, aliud creationis, aliud verò generationis eſſe aſſerunt: & ſic duplicia rerum principium contra omnem rationis ſenſum, & ipſam veritatem Theologicam, haud ſine impietatis maculâ perperâ ſtatuunt. Nunquam enim vel ſubtiliſſimis acutiſſimiſque rationum momentis, ullam demonſtrare poterunt horũ principiorum differentiam. Sive enim utriuſque originem, ſive naturam, aut eſſentiam, cæteraſq; ſingulas proprietates quis ſpectârit, ne latum quidem unguem, unum ab altero differet. Idem enim verbum, quod principium erat creationis, principium quoque fuit generationis. Ab uno enim Deo tàm verbum *Creſcite & multiplicamini*, quod verum principium eſt generationis: quàm verbum *Fiat*, quod eſt principium creationis, promanavit.

Valdè demiror imprudentiam, vel extremam potius dementiam veſtram, ô Academici, quod aliàs eruditione & literarum cognitione conſpicui, & claves regni Philoſophici tenentes, non tandem hunc puerilem veſtrum errorem recognoſcatis, & veritati ſubſcribentes, ab hoc erroris labyrintho,

rintho, & vos, & vestros reducatis discipulos. Sed, cum proh dolor minus anxii aut solliciti sitis de vera & essentiali rerum cognitione, sola litera mortua sive rerum umbra, vobis ad pompam mundanam, & divitias conquirendas sufficit. Ego verò particeps minimè ero præmii, quod inde reportaturi sitis aliquando. Quoniam enim in agricultura Philosophica, non coadjutores estis DEI & veritatis, sed Aristotelis & mēdaciorum: vereor quidem, & nimis vereor, ne opus vestrum, quod tam debili & ruinoso fundamento superædificatum est, in die olim judicii, sicut fœnum & stipula exarsurum sit.

HERMES.

VNde dicit Philosophus: Botri fit ex citrino, quod extrahitur ex nodo rubeo, & non ex alio, quod si sit citrinum, tua erit sapientia, non sit tibi curæ, si de rubeo extrahere non studeas. Ecce non circumscripsi, si intelligitis, paulò minus patefeci.

SCHOLIVM.

DVo sunt lapides: albus & citrinus sive ruber: hunc vocat botri, quem ex nodo rubeo, hoc est, ex sulphure Naturæ extrahere jubet. Sed paulò post inquit, quod si citrinum fuerit, non curandum sit, licet de rubeo amplius non extrahas. Causa est, quod uterque tam albus, quàm rubeus ab una eademque radice prognatus sit: juxta axiomata Philosophica illa: Quod me albificat, id ipsum me rubificat: & quod me mortificat, id ipsum me vivificat: Qui mecum moritur, mecum oritur. Errare igitur hinc conspiciuntur illi, quicunq; dicunt, se scientiam habere tincturæ Physicæ, sive lapidis Philosophici ad albedinis usque gradum perducendi: ulterius autem ad rubedinem progrediendi viam se ignorare. Crede enim mihi, si rectam ad albedinem perveniendi viam semel cognovissent, non tàm ἀσόφως & ineptè loquerentur. Si enim rusticus uvarum in vitibus immaturarum adhuc & albarum generandarum modum se scire: rubicundæ verò quomodo provenirent, se ignorare, diceret: nonne se ridendum explodendumque exponeret omnibus. Eadem enim vitis per eūdem Solis calorem externum, benignamque aëris tempestatisque clementiam, tàm in principio quàm in fine, hoc est, tàm immaturitatis, quàm maturitatis tempore uvas producit. Alii rursus dicunt, se præparationem quidem tincturæ albæ, quam vocant corpus, & rubeæ, quam animam nominant, optimè cognitam habere: sed conjungendi modum ipsos latere: ubi

& hi

& hi evidenter satis prodũt crassam suam in rerum naturalium generatione ignorantiam, quam si in iisdem uvis diligẽtius observarent, facilè animadverterent, quænam sit conjunctio artifici necessaria. Natura enim unica & sola conjũgit & separat: neque patitur, ut Sophista suis conjunctionibus & separationibus, ipsius operationes subtiles & spirituales interturbet. Si verò coacta, fortè vim patiatur: mox ab opere desistit: & omnia, culpâ erronei artificis corrumpi permittit: Est enim proverbium antiquum: Coqui diversi rarò præparant bonos & utiles cibos. Quod namque unus ædificat, alter rursus destruit. Quamobrem si quis in hac arte sapere volet supra Naturam, is certius certo, maximum & irreparabile in fine damnum experietur.

HERMES.

Filii sapientum comburite corpus æris, nimio igne, & imbuet vos gratia, quam quæritis. Et facite, quod fugiens non volet à non fugiente. Et quod super ignem quiescat, licet sit ignis æstuans, & quod calore ignis æstuantis corrumpitur, est cambar.

SCHOLIVM.

PEr corpus æris, per fugiens, per cambar, quod corrumpitur, aliud nihil intelligitur quàm Mercurius volatilis, qui per sulphur fixum & incombustilie in igne figendus est: ita ut in igne quiescat, & licet ignis sit vehementissimus, & quarti gradus, sive fusorius & reverberatorius: nihil tamen corruptionis aut detrimenti ab ipso prorsus sentiat: sed constans & fixus in ipso permaneat. Cùm verò nihil sit in mundo, quod non obnoxium sit corruptioni, præter cœlum sive corpora cœlestia omnia: Philosophus autem suum Mercurium in tantam perfectionem adducat, ut corporum cœlestium perfectioni, vel, ut Aristoteles loquitur, elemento stellarum respondeat: facilè hinc colligi potest: hujus Mercurii fixi & incorruptibilis naturam totam cœlestem ac astralem esse. Si verò quis causam tantæ perfectionis, in ipsis corporibus cœlestibus penitùs scrutari cupiat: is per dicti Mercurii Philosophici artificium, quo ipsi summa ista & perfecta in igne constantia conciliatur, hanc quoque absque magno labore inveniet. Vt enim ignis, omnia impura & heterogenea in Mercurio separat, ipsumque tandem in tam fixam & permanentem vertit naturam, ut nulli amplius cedat igni, sed liberè potius in illo jubilet: ita per eundem quoque ignem in principio mundi, separata sunt elementa corruptibilia ab incor-

incorruptibilibus: Corruptibilia autem tanquam fæces crassæ & graves deorsum vergentes, constituerunt triplicem elementorum globum; terrestrem, aqueum & aëreum. Incorruptibilia totidem in cœlo produxerunt: ita ut omnia corpora cœlestia vel sint terrestria, vel aquea, vel aërea. Sed ut illa inferiora elementaria sunt crassa, fæculenta, & impura: sic econtra hæc cœlestia sunt ab omni crassitie & fæculentia segregata, sunt pura, pellucida, clara & perfecta. Ignis autem locum suum occupans in medio horum sex globorum: partim participat cum cœlestibus, partim cum elementaribus. Si igitur quæris, cur inferiora elementaria corpora non etiam perficiantur per eundem ignem, cùm non minori propinquitati ipsi juncta sint, quàm ipsamet corpora cœlestia? Respondendum est: causam hanc totam pendere ab ignis vi & actione, qui natura sua semper sursum agit, nunquã autem deorsum: hinc fit, quod nihil in cœlum ingrediatur, nisi id prius per ignem purificatum fuerit: adeoque in cœlo omnia pura & perfecta permaneant per hunc eundem ignem. Si enim ignis tanta vi ageret in hæc inferiora, ac in superiora, omnis statim auferretur impuritas & imperfectio ab inferioribus, hæcque prorsus cœlestibus fierent similia. Sed DEUS hanc magnam & universalem separationem sibi soli usque ad extremum judicii diem reservavit. Interim verò suis quoq; fidelibus & electis in Christo membris, largitus est particularia ignis magisteria, per quæ corporum horum inferiorum impuritatem separant, eaque adeò perficiunt, ut eandem cum cœlestibus corporibus naturam & perfectionem nanciscantur. Hinc rectè à Paracelso pronunciatum intelligimus: totum transmutationis arcanum consistere in igne. In hac igitur ignis arte, sive protechnia, nisi quis probè exercitatus fuerit, vix aliquid effatu laudeque dignum in Chymia præstabit unquam.

HERMES. 10.

ET scitote, quòd huius aquæ permanentis æs est æs: eiusque tinctura & nigredinis coloratio, tunc in verum vertitur rubeum.

SCHOLIUM.

HIc differentiam ponit author, inter æs, quod aquam permanentem appellat, & inter corpus æris, quod supra cõburendum præcepit. Hæc est autẽ aqua illa permanens, quæ ominium colorum tincturas in se continet: sublata autem nigredine, quę imperfectionis signũ est, permanens sola aqua retinenda est: hac .n. sola Mercurius vertitur in verum rubeum, hoc est, in tincturam Solis. Nihil enim perenne sub Sole

Sole,ut Sapiens testatur Ecclesiast. 2. Et omnia vanitati sunt subjecta, hoc est, corpora quævis metallorum, excepto solo auro, sive Sole, sunt adhuc imperfecta & immunditiis plena, ita ut corruptioni adhuc sint obnoxia. Vt igitur ab illis tollatur omnis corruptio, in auri naturam fixam & perennem sunt reducenda, idque per solum aurum, non per rem corruptibilem aut peregrinam, veluti solent facere erronei Alchymistæ suis supplicationibus, qui ex rebus imperfectis & adhuc vanitati subjectis, suis nempe aquis gradualibus, cementis, stratificationibus, albificationibus, rubificationibus, & similibus ineptiis, perfecta educere volunt corpora. Sed vanum est, quærere rem perfectam in imperfectis, & vivos inter mortuos. Sicut enim duplex est homo, vetus & novus: sic etiam dupliciter consideranda sunt metallorum corpora, ita ut alia sint vetera, alia verò nova. Vetera autem sunt corporea & mortua: nova autem spiritualia & viva. Mortua verò in impuritatum sepulchro sepulta, resuscitanda sunt virtute vivorum. Christus enim Salvator noster, qui teste Paulo factus est à DEO maledictum pro nobis, corpus suum ex sepulchro resuscitavit, non virtute veteris Adamici, sed novi hominis, qui erat DEUS & homo in una persona.

Frustrà igitur sollicitis se fatigant curis, curiosæ illæ mulierculæ, quæ una Sabbatorum valde mane veniunt ad monumentum, orto jam Sole, ut ungerent Iesum. Vnguento enim alio longè præstantissimo, spiritu nimirum sancto, à patre ab æterno invisibiliter, & rursus in baptismo suo, visibiliter unctus erat Christus: cuius unctionis vi, tanquam propria potestate, seipsum & omnes secum mortuos resuscitare, & ab omni æternæ mortis corruptione præservare poterat: ita ut eiusmodi unguentis, ex aromatibus myrrha, & aloë, tanquam rebus corruptibilibus, concinnatis, neutiquam indigeret. Præterea supervacaneum est earundem muliercularum, quamvis ex pio zelo institutum, consilium de lapide revolvendo ab ostio monumenti. Hic enim lapis nihil aliud est, quàm cor hominis, peccatorum mole, instar lapidis induratum. Hæc igitur lapidea peccatorum moles, ut à cordibus nostris auferatur, & blanda, mitisque novi hominis mollities inseratur, necesse est, ut angelus de cœlo, hoc est, spiritus regenerationis in corda nostra descendat, & Adamicum peccatorum lapidem à cordium nostrorum monumentis revolvat: & tunc orietur in nobis Christus, quo victore solo, mundum cum concupiscentiis suis mortuis & caducis superabimus, & in cœlestis & immarcessibilis gloriæ suæ regno,

cum

cum ipso in æternum vivemus ac triumphabimus. Eodem planè modo regeneratio quoque metallorum intelligenda est, quæ non fit per tincturas corruptibiles, sed per fixas & perennes: neque per peregrinas aut alienas, sed per virtutem propriam ipsorum eorundem metallorum, non mortuorum imperfectorum, sed spiritualium perfectorum. Ex spiritualibus enim solis fit verum oleum Philosophorum, ad metallorum corpora imperfecta in perfecta ungenda & tingenda: non secus ac ipse Christus est verum salutis vitæque recuperandæ oleum: quo non tantum in agone mortis, sed singulis etiam vitæ diebus, imò horis atque momentis, corpora nostra per pias preces, meditationes & actiones perungenda & revivificanda sunt: ita ut Papistarum olea, chrysmata, aqua, panis, sal, cinis, ignis S. Johannis, candelæ, faces, cruces, & similia plura, ab ipsis quidem benedicta vocata, sed citra expressum DEI mandatum per superstitionem introducta, prorsus sint vana & inania hominum inventa: & inter Alchymistarum sophisticationes, tanquam opera frivola & corruptibilia annumeranda. Sola enim opera, quæ fecit DEUS, perseverant in perpetuum. Eccles. 3.

11. HERMES.

PEr Deum confiteor, me non dixisse nisi veritatem, quod devastantia sunt emendantia, & inde corruptio videtur in emendato, & inde emendatio apparebit, & utrumque est signum artis.

SCHOLIVM.

IVramento confirmat author, se veritatē dixisse de Mercurio: in quo reperitur utraque natura, destruens & emēdans, hoc est, solvens & coagulans: unus enim idemque Mercurius corrumpit & destruit corpora, rursusque ea exaltat, perficit & fixat: & ita damnum, quod induxit, recompensat duplo. Emendat enim & restituit maximo cum emolumento, quod in putrefactione tanquam operis principio exinanierat. Argumentum veræ artis certius haberi non potest, quàm quod ex materia una eademque ubique tàm in principio quàm in fine sumitur. Nihilque ab arte magis alienum est, quàm quod ex rebus pluribus & diversis ortum est. Natura enim non emendatur, nisi in suâ naturâ. Vnde liquidò constat, artis principium non esse nisi unum, & in idem quoque eandem finiri. Quale illud sit principium, ostendit Ala-

nus his verbis, inquiens: Ars nostra incipitur cum Mercurio, & finitur cum eodem Mercurio. Mirabilis enim est natura Mercurii, utpote

Cui datur in varias se transformare figuras.

Et est tanquam alter Protheus, qui super terram repens, mox assumit serpentis figuram: mox aquis immersus, piscem repræsentat: mox verò alitis instar plumatus pennatusq; supremum pervolitat ætheris orbem: & interim tamen non sunt plures Mercurii, sed unus tantum idemque semper & ubique manet Mercurius. Ab aurea enim, ac simplici unitate, quam Pythagorici Apollinem nuncupârunt, primùm ortus, omnem rerum multitudinem prorsus aversatur. Hinc vel totus manet in igne, vel totus ab eo avolat. Necesse igitur erit, ut quælibet materia, ex qua noster componi debet Mercurius, ante omnia exuat multitudinem, & se recolligat ad primum unitatis numerum, qui, cùm rerum omnium sit principium & finis, etiam res omnes in se continet. Circa hunc unicum Mercurium hæreat artifex, & cum illo instituat quosvis labores in hoc opere necessarios. Aptus enim est & idoneus ad omnia, ad putrefaciendum, destillandum, coagulandum, mortificandum, vivificandum, sublimandum & tingendûm. Absque hoc frustrà laborant Sophistæ in omnibus operationibus suis. Non enim vident hunc simplicem unitatis Mercurium: sed cæci versantur in infelici diadis sive dualitatis numero, qui litis & confusionis author dicitur. Quemadmodum autem omnes, qui æternæ salutis, in secutura vita participes esse volunt, à variis & diversis curis mundanis animum abstrahunt, & cũ Lazari sorore Maria potius, (quàm cum Martha altera sorore, cui Dominus dicit, Martha, Martha, tu multum sollicita es,) meliorem partem eligentes, unico & soli Salvatori ac Domino nostro Jesu Christo continuè assident, à quo assiduis suspiriis & votis petunt aquam istam vivam, quæ in eis fiat fons aquæ salientis in vitam æternam. Sic veri Philosophi non quærunt, nisi hunc unicum & verum unitatis Mercurium, qui agnitus, fit illis in fontem vivum, ex quo hauriunt aquam istam Philosophicam perennem, ad corpora sua abluenda, & ab omnibus sordibus mundanda: ita ut in tali simplici unitatis perfectione, pura & immaculata in æternum permaneant.

CAPI-

CAPITVLVM QUINTUM.

HERMES. 1.

Fili, quod ex corvo nascitur, huius artis est principium. Ecce circumscribendo dictum vobis obscuravi, & lumine privavi, & hoc dissolutum, hoc iunctum, hoc proximum longissimum nuncupavi.

SCHOLIVM.

Legimus in 1. cap. Genes. quòd in principio, quando DEUS creavit cœlū & terrā, terra fuerit inanis & vacua, & quòd tenebræ fuerint super faciem abyssi: quodq; DEUS dixerit, FIAT LUX. Vnde colligendum, tenebras priores fuisse luce. Eundem planè ordinem, quem Deus in creatione tenuit, videntur hodie omnes omnium rerum generationes adhuc æmulari, sanctèque observare. Nihil enim generatur, aut in lucem editur, quod non principium suum sumat ex tenebris, sive ex nocte Orphei, h. e. ex principiis invisibilibus. Et quāvis vulgi hactenus opinione semina illa visibilia, pro veris rerum seminibus sive principiis fuerint habita: vera tamen principia aut semina non sunt: sed verorum seminum tantummodò rudimenta quędam & domicilia corporea: quamvis nec ipse spiritus in seminibus corporeis latitans, verū per se semen nuncupari possit: quia corpore suo, quod mortuum est, retentus, simul in mortis œconomiam conspirat, nec per se sine tertio spirituali, vivo & vero semine, quod prorsus invisibile, & ab omni corporeo vinculo liberum est, quicquam agere aut producere potest. Ex quo palam fit, seminis considerationem esse triplicem: aut enim semen est corpus: aut spiritus mixtus & corporeus: aut spiritus immixtus & incorporeus. Ex hoc tertio immixto, sive incorporeo & invisibili, tāquam ex corvo, in noctis nigredine & obscuritate delitescēte, quod propriè semen dicitur, inquit Hermes, sumitur huius artis principium. Sunt autem præcipuè tres eiusmodi aves, quarum Hermes ac reliqui Philosophi hinc inde in scriptis suis mentionem faciunt. Vocantur autem à nomine Hermetis, aves Hermeticæ, quæ noctu volant sine alis. Prima est corvus, quæ à nigredine sua dicitur principium artis: & elementi terræ refert naturam. Propè terram enim in campis, pratis, agris, & locis humilibus, aut super arbores

in ſylvis plerumque habitare ſolet corvus. Altera eſt cygnus, & hæc dicitur ab albedine medium, eò quòd aqueum elemẽtum, circa quod cygni plerunque verſantur, repræſentat. Tertia eſt aquila, qua notatur aër ſive oleum Philoſophorum. Nulla enim reperitur avis, quæ altius volet in aerem, & propius Solem accedat, quàm aquila. De his autem avibus alibi copioſius dictum eſt: ita ut hoc loco ſuperfluum ſit de iis plura addere. Obiter tantum coronidis loco addo: ne quis nominibus his deceptus fortè ducatur in errorem: aves has ſpirituum potius, quàm avium habere naturam. Tanta enim pernicitate ac celeritate moventur de loco in locum, ut omnium volatum, quantumvis velociſſimum, longiſſimo poſt ſe intervallo relinquant. Tandem author tacitè hortatur diſcipulos artis ad mentis ſagacitatem & prudentiam: ubi dicit, ſe non perſpicuâ docendi methodo, ſed obſcurâ circumlocutione, & confuſo ac diſtorto ſermonis genere uſum fuiſſe.

HERMES.

ASſate ergo ea, deinde coquite in eo, quod procedit à ventre equorum per ſeptem dies, vel 14. vel 21. Tunc fit Draco ſuas alas comedens, & ſe ipſum mortificans: hoc peracto ponite in petia panni, & in igne furni, & ne exeat à vaſe, diligentius cuſtodite. Et ſcitote, quod tempora terræ ſunt in aqua, & fit quouſque ipſam ei ſuperponas.

SCHOLIVM.

IN præcedentibus tractavit author plurima ex parte, quæ ad theoriam ſpectant: nunc autem tranſit ad opus practicum, & jubet materiam, quam ſuprà variis modis demonſtravit, aſſare & coquere in eo, quod procedit ex ventre equorum, hoc eſt, in ſimo equino, vel colore ſimili, qui videlicet reſpondeat calori ventris equini: idque per dies 7 vel 14. vel 21. Non dubium eſt, quin hæc ſeptenarii multiplicatio clam aliquid includat arcani: ſed quia particula illa dubitativa ſive disjunctiva VEL, toties repetitur: non ſatis perſpicio, quid de temporis certitudine inde augurandum ſit. Interim tamen paulò poſt temporis menſura manifeſtius ac clarius detegitur: Vbi author dicit, tempora terræ eſſe in aqua, & fieri quouſque ipſum ei ſuperponas. Quod hunc in ſenſum accipi poteſt: Materiæ cognitio, univerſa ad opus neceſſaria, ſimul complectitur. Hanc ſi noveris, de modo agendi quoque certus eris: ita ut materia vera & tempus conjunctionis

ctionis sint inter se reciproca & conversiva. Nisi enim perfectum ac completum conjunctionis tempus exploratum habeas, de materia perfecta non potes certi quid asseverare: & vicissim materiæ perfectæ cognitionem vix habebis, nisi totum cum toto conjungere rectè sciveris. His duobus igitur, materiâ videlicet, & debito digestionis tempore, probè cognitis, prima decoctio sive assatio fiat igni debili, qualis est calor ventris equini, hoc est, qui sufficiens sit ad primum digestionis gradum. Quo peracto, draco comedit suas alas, & seipsum mortificat, hoc est, materia incipit in terra Philosophica dissolvi & corrumpi. Posteà verò solutionis tempore completo & absoluto, calor ignis paulatim augendus, & materia in furno sive athanere Philosophorum continuis coquenda est ignibus. Vas autem, quod materiam continet, accuratissimè sigillandum est, ne spiritus minerales, qui insignem penetrandi vim obtinent, transpirent, & relicta cavea, hoc est, corpore mortuo, evolent. Opus igitur erit luto sapientiæ, cuius præparatio est, ut sequitur:

℞. *Collæ ustæ unc. 1.*
Farinæ hordei unc. 2.
Cineris de ligno viridi
Salis
Calcis vivæ
Arenæ
Scoriæ ana unc. 1.

Omnibus in pulverem subtilissimum contritis, incorporentur cum succo plantaginis & albumine ovorum, ad justam luti consistentiam. Si hoc luto vasis orificium illinatur, & probè claudatur: nulla timenda erit amplius spirituum evaporatio.

HERMES.

.3.

EO igitur liquefacto & combusto, accipite cerebrum eius, & acerrimo terite aceto, vel urina puerorum, donec obscuretur. Hoc 4.
peracto vivit in putrefactione, fuscæ nubes, quæ in ipso erant, antequã moreretur in suo corpore, convertentur. Reiteratus autem, prout descripsi, iterum moritur, & , ut dixi, inde vivit. 5.

SCHOLIUM.

LApis in se latenter continet omnes mundi colores, qui tamen non manifestantur, priusquam is liquefiat. Quoties enim liquefit in igne, toties ex eo oritur novus color, donec tandem consummata omnium colorum serie totus

in cinerem comburatur. Hic enim cinis est Phœnix ille occultatus à Philosophis, qui senio confectus seipsum in igne comburit & consumit, ex cuius cinere resurgit vermiculus, qui successu temporis per se reformatur in avem: ita ut Phœnix, mediante Pyrotechnia, cum juventute suam commutet senectam, & denuò quasi rejuvenescat.

Post mortem quoque hominis, similis remanet vermiculus, qui non cum reliqua corporis substantia corrumpitur, aut in nihilum redigitur: sed reservatur in spirituali mortuorum mundo, usq; ad resurrectionem generalem: in qua omnes homines indutis novis & incorruptibilibus corporibus rejuvenescent. Hic autem est ille vermis conscientiæ, sive bonæ sive malæ, qui non moritur: de quo legitur apud Prophetam. Certius ex natura argumentum pro stabilienda mortuorum resurrectione non datur, quàm hoc ipsum: quod si mundicolæ nostri, quorum cor totum adhæret caducis tantum, vanis, & corruptibilibus mundi thesauris, id penitiùs ac diligentiùs scrutarentur: majorem fortè curam susciperent de æternis, stabilibus, & in perpetuum duraturis bonis conciliandis, quàm proh dolor solent. Sed pergit author, & vocat hunc cinerem cerebrum, propter spiritum subtilissimū, qui in eo latet. Sicut enim cerebrum sedes est & domicilium spiritus animalis, purissimi & subtilissimi in toto corpore humano, sive microcosmico: ita hic cinis quoque est habitaculum nobilissimi & preciosissimi spiritus totius mundi majoris, sive macrocosmi. Aceto igitur acerrimo seu urina puerorum, hoc est, Planetarum metallicorum, teritur hic cinis, id est, solvitur tamdiu, donec putrescat, & appareat primus operis color, sive nigredo. De tribus autem primariis operis coloribus, sæpè hactenus dictum est. Sed sciendum nunc est, quemlibet ex istis bis apparere in lapide. Fit enim lapis bis niger: bis albus, & bis rubeus. Hæc igitur causa una est, cur author hîc repetat putrefactionem, de qua etiam paulò antè egerat. Sed & ipse manifestè declarat rei causam, ubi dicit: Reiteratus iterum moritur, hoc est, semel corruptus & putrefactus, secunda quoque vice putrefiet. Per cerebrum autem, ut dixi, intelligitur spiritus sive substantia mineralis subtilissima in aceto Philosophorum radicato solvenda.

Si aceti huius radicati rectificatio sive præparatio innotuisset Philosophiæ studiosis, aliud Philosophorum solvens non esset investigandum: neque alia aqua vitæ metallica & mercurialis, neque alia lapidis aqua, quia aceti radicati præparatio hæc omnia in se continet.

HER-

HERMES.

IN eius autem vita & in morte spiritibus utimur. Sicut enim moritur, spiritibus ablatis, sic restitutis vivificatur, & ipsis lætatur. Ad hoc autem pervenientes, id quod quæritis affirmatione videbitis. Narro etiam vobis lætificationis signa, & quod suum corpus figit.

SCHOLIUM.

QVando Philosophi locuti sunt de spiritibus, aut lapidem suum opera spirituum confici dixerunt, multi sinistrè spiritus vocabulum interpretati, sibi opinionem, nescio quam, finxerunt de spiritibus malignis sive cacodæmoniis conjurandis, & in operis sui ministerium accersendis, aut cõvocandis. Sed qualem inde vitæ exitum experti sint plerique, qui à magia hac naturali, scientia omnium nobilissima & divina, ad nigromanticam illam & diabolicam temerè desciverunt, sat abundè testãtur historiæ, ita ut nemo sit vir pius, quin ex illarũ relatione, horrore maximo concutiatur. Hinc multi quoq; reperiuntur, qui rudes veræ magiæ sive Philosophiæ, traducunt magnum illum & insignem Philosophum Theophrastum Paracelsum: quem, licet summo jure Theophrastus, h. e. ex DEO, non ex proprio cerebro aut cacodæmone loquens, appellatus fuerit, præter suum meritum tamen, cacodæmonum opera quoque usum fuisse impudentissimè mentiuntur. Magus fuit, fateor, h. e. Philosophus. Igitur & magicam secutus est loquendi formulam sive rationem. Spretis enim mortuorum corporum cadaveribus, de sola spirituum naturalium investigatione, prout verum decet magum, sollicitus fuit. Ex his spiritibus nonnulli sunt boni & benigni, utpote qui arte exaltati, & in arcanum sunt redacti: Aliqui verò pravi & maligni, quorum videlicet substantia adhuc circumfluit fæce corporea, malignaq; ac venenata qualitate. Sed quàm diversis utrique præditi sint facultatibus, notum ac manifestum fit in iis, qui vel bona vel adversa utuntur valetudine. Sani qui vivunt, hoc beneficium & donum maximum solis spiritibus bonis, tanquam veris sanitatis authoribus, acceptum ferunt. Quod sanè beneficium non exiguum est, sed tanti æstimandum, ut cætera omnia felicitatis genera facilè huic uni cedant. Vnde rectè dicimus proverbio Gallico: *La sante surpasse tout*: id est, Nihil bona valetudine optabilius aut præstantius. Homines enim in perpetua sanitate degentes, in hoc mundano Paradiso, hac in parte similes fiunt angelis in cœlesti Paradiso, qui soli à

morborum contagio immunes & ſecuri vivunt. Econtrà verò qui crebra, vel etiam continua morborum tyrannide divexantur, huius rei cauſam, non niſi malignis ſpiritibꝰ, aſcribere poſſunt: à quibus ſæpenumero tam magnis & intolerabilibus afficiuntur cruciatibus, ut vix majus ſupplicii genus excogitari poſſit: & ſic omnes, qui in tanta miſeria ac calamitate vitam tranſigunt, ſimilem ferè ſortem cum damnatis & maledictis cacodæmonibus in hoc ſeculo experiamur. Hi verò ſpiritus tàm boni, quàm mali, hoc eſt, ſalubres & inſalubres, in omnibus corporibus naturalibus mixti reperiuntur; præſertim autem in chao noſtro Phyſico, ex quo elicimus medicinam noſtram catholicam ſive univerſalem.

Vnde Hermes vitam & mortem ab iiſdem quoque ſpiritibus induci affirmat: ablatis ſcilicet bonis mortem: reparatis verò iiſdem vitam. In quo omninò conſentire videtur cum ipſo Paracelſo, ita ut planè ſtupido ſint cerebro, quicunque non advertant. Paracelſum de naturalibus tantum loqui ſpiritibus, quos interdum à tam horrendis morborum ac ſymptomatum effectis, malignos ſive dæmoniacos, per ſimilitudinem vocant. Qui verò alium ſenſum Paracelſo affingunt, hi illum vel non intelligunt, vel ex ſingulari malitia depravat. Sed redeamus ad authoris textum, in quo clarè oſtenditur: vitæ & mortis cauſam in ſpiritibus eſſe indagandam: in ſpiritibus nimirum naturalibus: qui in tria genera dividuntur, in animales, vegetales, & minerales. Qui noverit minerales tanquam mortuos revivificare, & ſic præparando depurare, ut vegeti & animati in corpus humanum vires ſuas exerant: ad maximum pervenit arcanum.

Et hoc eſt illud, quod quærunt omnes: quod ſi adepti fuerint, gaudio maximo perfuſi, DEO maximo optimo meritò gratias agent infinitas. Medicinam enim non modò ſummam ad corpus humanum habebunt, ſed poterunt quoque quælibet corpora perfecta & impura figere, & in ſummam argenti aurique perfectionem tingere.

HERMES.

·5·

3 *HAc autem figuratione priores veſtri, quemadmodum ad propoſitum pervenerunt, ecce mortui ſunt. Iam vobis metam demonſtravi, & peritis librum aperui, occultas res celavi, ſequeſtrata continere feci, diverſas figuras coniunxi, & ſpiritus*
7. *ſociavi. A Deo hoc munus accipite.*

SCHO-

SCHOLIVM.

INdicat author, artis scientiam antiquos Philosophos adumbrasse figuratis locutionibus & similitudinibus. Sed quia non ampliùs in vivis supersint, illorum loco jam authorem artis scopu , ad quem omnes sapientes collimare debent, demonstrasse: ita tamen, ut non nisi periti, hoc est, genuini & legitimi artis discipuli, inde veritatis saporem sint gustaturi.

Celavit enim res occultas, juxta illud: quod occultum vis, nemini dixeris: Rerum separationem absolvit. Res diversas, hoc est, superius & inferius conjunxit: & inter spiritus mortiferos & vivificos pacem fecit, ita ut nunc ambo in perpetuam concordiæ societatem conspirent.

Qui igitur non poterunt ex his, quæ dicta sunt hactenus, secretum artis capere, hi divinam majestatem precibus incessanter sollicitent, ut spiritum intelligentiæ ac veritatis ipsis largiatur.

Finis capituli quinti.

CAPITVLVM SEXTUM.

HERMES.

OPortet vos Deo gratias agere, qui omni sapienti ipsam largitur, quæ de miseria & paupertate liberat nos omnibus eius substantiis probabilibus miraculis sum tentaturus, & Deum suppliciter deprecaturus, ut, dum vivimus, ad eum perveniamus. 3. 4.

SCHOLIVM.

INchoat author hoc capitulum ab exhortatione seriâ ad gratiarum actionem & pietatem erga Deum. Cùm enim verissimum sit, omne donum perfectum desuper descendere à patre luminum, qui largitur bona sua, & imprimis hanc scientiam, cui vult: meritò nos gratos præbeamus erga tàm benignum & misericordem patrem ac dominum nostrum. Misertus enim miseriæ & inopiæ nostræ, manum suá aperit,

& ingentem ſanitatis & divitiarum ad nos è cœlo mittit theſaurum: quo noſtrum hujus vitæ defectum ſublevat. O pium! O propitium! O clementem dominum, qui tàm cœleſti, tàm angelico & divino planè munere nos indignos dignatur vermiculos.

Ecquis eſt inter mortales, cujus animus omni adamante magis induratus ſit, qui ex recordatione tantorum beneficiorum non emolleſcat? aut quis eſt, qui non pro tantis donis, noctes dieſque coràm Deo flectat genua, ipſum adoret, & laudibus hymniſque infinitis celebret. Modò unica ſaltem guttula vel ſcintillula ſuperſit pietatis in homine, dubium non eſt, quin, dum in memoriam ſibi revocat infinita illa & innumera divinæ miſericordiæ ac benignitatis ergà genus humanum arguměta, guttula iſta pietatis reſidua in ampliſſimum mare, & ſcintillula in maximum incendium excreſcat. Si igitur Deus tantis nos cumulat donariis in hoc mundo immundo, dum adhuc in corpore mortis, peccatis obnoxio, habitamus: quantis putas maximis & inenarrabilibus æternæ vitæ bonis nos ornabit in ſecutura vita: Vbi ab omni peccatorum immunditie liberati, erimus illi, qui venimus de tribulatione magnâ, & lavimus ſtolas noſtras, & dealbavimus eas in ſanguine agni: ideò erimus ante thronum Dei, & ſerviemus ei die & nocte in templo ejus: & qui ſedet in throno, habitabit ſuprà nos: non eſuriemus, non ſitiemus ampliùs, non cadet ſuper nos ſol, neque ullus æſtus: quoniam AGNUS, qui in medio throni eſt, reget nos, & deducet nos, ad vitæ fontes aquarum: & abſterget Deus omnem lachrymam ab oculis noſtris. Apocalyp. 7.

HERMES.

EXinde filii Philoſophorum unguenta, quæ retrahimus ex unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, & oſſibus in antiquorum libris ſunt ſcripta.

SCHOLIVM.

PEr unguenta intellige omnis generis ſulphura arte Vulcanica è rebus naturalibus educta: ex quibus omnibus unum tantum reperitur fixum & incombuſtibile. Hoc verò inveſtigandum erit in ſubjecto omnis mirabilitatis, ut Corn. Agrippa loquitur, & eſt res, quæ in terris & in cœlis eſt: ipſa eſt actu animalis, vegetalis & mineralis, ubique reperta, à pauciſſimis cognita, à nullis ſuo proprio nomine expreſſa: ſed innumeris figuris & ænigmatibus velata, ſine qua neque Alchemia,

chemia, neque naturalis magia ſuum completum poſſunt attingere finem. Per ſulphur autem illud fixum, cujus ſæpenumerò apud philoſophos fit mentio, nihil aliud intelligitur, quàm verum Naturæ balſamum, quo corpora metallorum mortua peruncta, à corruptione perpetuâ conſervantur. Vitæ enim diuturnioris longioriſque cauſa eſt ſolum hoc balſamum, quo res naturales ſi magis abundant, diutiùs etiam ab interitu præſervantur. Ex rebus igitur, ejusmodi balſamo abundantibus, noſtra medicina univerſalis elicienda, ut eò fiat efficacior ad corpora humana in ſanitatis ſtatu conſervanda, & ad morbos ſive ex mala victus ratione, ſive hæreditaria propagatione, aut quavis alia occaſione ſubortos, abigendos & radicitùs extirpandos.

Noli igitur exiſtimare, tale ſulphur reperiri in unguibus, pilis, viridi æris, tragacantho, oſſibus & ſimilibus rebus momentaneis & citò perituris: ſed hæc ſunt tantùm nomina externa, quibus author ex libertate philoſophica utitur ad internam rerum eſſentiam ab indignis & impiis occultandam.

HERMES.

AMplius unguenti, quod tincturas continet, fugientia coagulat, & ſulphura decorat, diſpoſitionem oportet nos exponere, & omnibus aliis unguentis figura, quod eſt unguentum occultum & ſepultum, cuius nulla videtur diſpoſitione, & habitat in corpore ſuo, ſicut ignis in arboribus & lapidibus, quod ſubtiliſſimâ arte & ingenio oportet nos extrahere abſq; combuſtione.

SCHOLIUM.

VNguenti ſive ſulphuris veri philoſophici conditionem nunc author pluribus explicat verbis: & primùm id tincturas continere ait: Tincturarũ enim magna eſt latitudo. Quicquid enim tingendo colorem aut proprietatem corporibus naturalibus imprimit, id tincturæ nomen meretur: ita ut omnis medicina, quæ corpora in bonâ & naturali conſervat conſtitutione, & aufert morbos, rectè appelletur tinctura ſanitatis: & ſic econtrà res deſtruentes, ac ægritudines corruptioneſque corporibus inducentes, nuncupentur tincturæ morborum & mortis. Quot igitur in mundo res inveniuntur, ſanitatis & morborum cauſæ, tot etiam tincturæ ſtatuendæ: quas in univerſum omnes in ſe complectitur unicum iſtud philoſophorum unguentum. Habet deinde idem unguentum facultatem ſugientia coagulandi, & ſulphura decorandi, hoc eſt, volatilia figendi, & obſcura illuſtrandi.

Ejusmodi

Ejusmodi autem volatilia nihil aliud sunt, quàm omnia inferiora & imperfecta metalla, quæ per hoc unguentum transmutantur in optimum aurum & argentum. Tandem unguẽtum hoc absconditum latere dicit in corporibus, non secus ac ignis sive calor naturalis (non autem hîc sermo est de igne vulgari, aliâs mechanicus dictus, omnia comburens & destruens) tempore veris in arboribus succum sive viriditatem generat, & temporis progressu producit gemmas, folia, & flores, tandemque completam fructuum seminumque maturitatem absolvit; Vel sicut idem calor in montibus & intimis terræ visceribus (linea namque viridis gyrat universum) simplicissima rerum corpora sive elementa primùm miscet, & lapides, inde diversis proprietatum differentiis insignitos fabricat: sic sulphur naturæ sive philosophorum tincturas veras, quas in se continet, per varias temporum revolutiones explicat: immatura perficit: inconstantia figit: immunda abluit: ignobilia & vilia nobilitat. Propter varias ejusmodi & eximias dotes, quibus præditum est, longè lateque antefertur cæteris sulphuribus, adeò ut propterea non immeritò divinum ab authore appelletur. Vas est hoc in loco materia ipsa, quæ continet essentiam pretiosam, cœlestem, astralem, & vitalium spirituum copiâ imprægnatam. Hi spiritus, qui instar Mercurii volatilis, fugitivam habent naturam, ingeniosâ & mirâ arte extrahuntur, & per sublimationem magis magisque exaltantur, tandèmque figuntur. Sed industriâ summâ præcavendum, ne in gradibus ignis peccetur. Calor enim nimis materiam nostram, quæ, ut diximus, cœlestis sive astralis istius essentiæ vas est sive domicilium, comburet, & sic fracto carcere, captivus aufugiet.

HERMES.

ET scitote, quòd mediocriter cœlum cum terrâ iungitur. Mediocre autem est figura cum cœlo & cum terrâ, quod est aqua. Omnium autem primò est aqua, quæ exit de hoc lapide: secundum verò aurum: tertium autem ferè & mediocre aurum, quod aquâ & fece nobilius.

SCHOLIVM.

HIc agitur de tribus lapidis partibus. 1. de aqua. 2. de cœlo, sive mediocri auro. 3. de auro sive fæce terrestri. Noli verò mirari, quòd aurum hîc fæcis vicem gerat, & aquâ cœloq; vilius æstimetur Loquitur enim hîc author de auro non vulgari, sed de philosophico, quod in uno tãquam facco continet

tinet omnia corpora, tàm perfecta, quàm imperfecta, pretiosa & vilia: pura & impura: gemmas & silices: aurum & plumbum: ita ut plumbum philosopho nil aliud sit, quàm aurum leprosum & imperfectum: aurum autem vicissim sit plumbū fixum & perfectum. Præstantius autem plumbo & auro, dicitur cœlum mediocre, vel ferè aurum. Mediocre autem ideò dicitur, quòd auri quidem pondus, colorem, & cæteras proprietates habeat, sed multò sit spiritualius, excellentius & potentius: utpote cujus virtutes exuperant vulgare aurum.

Vnde etiam vulgare, per projectionem tingitur à mediocri, & plusquam perficitur: estque hoc aurum mediocre, verè lapis ille pretiosus, in cujus comparatione omne aurum, arena est exigua, & tanquam lutum æstimabitur argentum respectu illius. Sap. 7.

HERMES.

IN his autem tribus sunt fumus, nigredo & mors. Oportet ergò nos ab aquâ fumum superexistentem, ab unguento nigredinem, & à fæce mortem depellere, & hoc dissolutione. Quo peracto, maximam habemus philosophiam, & omnium secretorum secretum.

SCHOLIVM.

IN his tribus, hoc est, in unico subjecto, ex tribus composito, quod notum est in capitulis, latent hæc tria, fumus, nigredo, mors; quæ nō nisi unum sunt: caput nimirùm mortuum: quod depuratur & revivificatur per solam dissolutionem. Nisi enim corpus salvatur, nulla fit spirituum coagulatio. Solutione enim corporis impuri & fumosi, spiritus puriores & nobiliores, tanquam succenturiati, novas indies & præstantiores vires atque proprietates inducunt: & nigredine ablatâ, albos & rubicundos philosophorum flores proferunt: morteque expulsâ vitalibus & astralibus tincturis omnia perfundunt atque replent. Et hæc est philosophia consummata, & omnium secretorum secretum. Sed quid sit philosophia consummata, in superioribus fusè explicatum est. At quamvis Hermes hîc tantummodò loqui videatur de transmutatoriâ philosophiâ: alibi tamen disertè fatetur, omnes sapientias suæ sapientiæ subditas esse. Cum autem Christus Salvator noster, unica & sola vera sit sapientia ab æterno, nō existimo, aliquem veræ sapientiæ participem fieri posse, nisi is & spiritum Christi simul habeat. Per hunc enim spiritum solum, accessum habemus liberum ad abscondita tàm divinarum, quam naturalium rerum mysteria pervenienda. Is enim est, qui,

est, qui teste Paulo, scrutatur omnia, etiam profunda Dei. Nemo enim cognoscit, quę Dei sunt, nisi idem, quem accepimus spiritus Dei. Hujus solâ virtute similes efficimur in hac vita Enochio & Eliæ. Sicuti enim hi, teste scriptura, vivi fuerunt assumpti cœlum: ita & nos per Christi spiritum, in his terris adhûc ambulantes, tanquam vivi in cœlum extollimur. Cum enim per cœlum nihil aliud intelligatur quàm vita æterna: Christus autem sit ipsamet vita: de se ipso enim loquens, inquit: Ego sum via, veritas & vita: necessariò inde sequitur, quòd qui in Christo manent, & Christus in illis, non ampliùs in mundo, sed in cœlis, ubi Christus est, versentur, hoc est, non ampliùs terreni ac mundani idololatræ, rebus caducis, sed spirituales & immortales Christo soli adhærent. Non igitur expectandus est alius Enoch, aut alius Elias, qui ante adventum Christi in mundum veniat. Sicut enim Antichristus non habitat in uno solummodò individuo, sed in toto Antichristiano corpore, quod ex pluribus constat membris, diffusus regnat. ita Enochi & Eliæ spiritum non accepit sola quãdã singularis personã: sed omnes veri Christiani & pii præsertim philosophi, qui in eodem ambulantes spiritu in vasis suis fictilibus, ut cum Paulo loquamur, habent thesaurum immortalem & incorruptibilem, nempè Iesum Christum: à quo Elias olim, tanquam de spirituali petrâ bibens, spiritum quoque eundem acceperat, ita ut spiritus Eliæ, non alterius sed ipsius quoque Christi fuerit· qui solus est verus Elias artista, nos deducens in omnium artium veritatem: quin imò solus is est consummata philosophia, & omnium secretorum secretum.

Finis capituli sexti.

CAPITVLVM SEPTIMUM.

HERMES.

1.

O Filij philosophorum, corpora sunt septem, quorum primum est aurum eorum perfectissimum, rex & caput, quod nec terra corrumpit, nec res comburentes devastant, neq; aqua alterat, quia eius complexio est temperata, & natura directa, in caliditate frigiditate, & humiditate, nec superfluum quicquam in eo est. Ideò Philosophi

sophi ipsum prætulerunt, & magnificaverunt, dicentes, aurum sic haberi in corporibus, sicut Sol in stellis lumine suo est splendidior: eo enim Dei nutu, omne vegetabile, omnis terræ fructus perficitur: sic aurum omne corpus continet, vivificat, quod Ixsir fermentum est, sine quo nequaquam perficitur. 9.

SCHOLIVM.

SEptem corpora, sunt septem metalla, aurum, argentum, stannum, æs sive cuprum, ferrum, plumbum, & argentum vivum inter hæc præstantissimum est aurum. Vnde etiam reliquorum rex & caput ab authore vocatur. Sed erras, si hoc dictum putas de auro vulgari, cujus usus est in officinis monetariorum & aurifabrorum. Aurum enim nostrum, inquiunt philosophi, non est aurum vulgi, sed est æs, sive electrum minerale, cujus compositio in se, complectitur omnia metalla: juxta illud, Omne aurum est æs, sed non omne æs est aurum. Hoc verò æs sive aurum rectè comparatur Soli, qui, teste Hermete, post Deum gubernat mundum, & illuminat omnia mundana, sive animata sive inanimata: & est gubernator vitalium, vel totius vivacitatis frequentator & dispensator: de quo Palingenius ita canit:

——————— *O Sol, qui tempora mutas,*
Et cum temporibus, quicquid generatur in orbe.

Hujusmodi virtus generativa & seminaria, cujus vi crescunt & propagantur omnia, inest quoq; in viriditate æris nostri: de quâ Philosophus loquitur: Totum illud, inquit, quod est perfectum in ære, est illa sola viriditas: quæ in ipso est: quia illa sola viriditas per nostrum magisterium vertitur citò in verissimum aurum nostrum. O benedicta viriditas, quæ cunctas res generas: quod vel inde constat, quòd nullum vegetabile atque fructus nullus apparet germinando, quin sit ibi viridis color. Ex quo manifestè colligitur, aurum hoc philosophorum sive æs habere longè alias proprietates atque vires, quàm vulgare illud: quod, teste Mirandula, parvo pulvere insperso in igni fugit: ac potest resolvi in calcem & aquam limpidam: imò hydrargyrus id penitùs destruit: ita ut longè differat hoc vulgare à vero philosophorum auro: quod præter commemoratas virtutes etiam perfectissimum est, & incorruptibile: quodque naturam habet Elyxiris sive fermenti. Est autem Elixir, ut Rosarius, inquit, medicina completa, magisque depurata & digesta, quàm aurum & argentum, eò quod ipsum Elixir habet vim convertendi omnia imperfecta corpora in aurum & argentum, quod ipsa per se minimè

minimè perficere possunt: quia si de perfectione suâ alter darent: ipsa imperfecta existerent: eò quòd non possunt tingere, nisi quantum se extendunt. Hinc constat, aurum philosophicum esse quid præstantius, nobilius ac pretiosius ipso auro & argento, cæterisque omnibus metallis vulgaribus Quæsiverunt multi hanc auri sive æris viriditatem in vitriolo, & cupro sive ære vulgari: sed errore decepti à vero scopo longè aberrârunt. Causa erroris fuit ipsorum grassa ignorãtia, qua secuti sunt literalem, in scriptis philosophorum sensum, cùm tamen philosophia Chymica non contempletur metalla, quatenus sint corpora, sed quatenus redacta sint in substantiam subtilissimam, spiritualem ac cœlestem. Est ergò aurum nostrum non corporeum: sed summè depuratum, & ad astralem naturam adductum. De quo hæc dixisse sufficiat.

HERMES.

6. *Sicut enim pasta sine fermento fermentari non potest, sic cùm corpus sublimaveris, mundaveris, & turpitudinem à fæce separaveris, eum coniungere & simul miscere volueris, pone in eis fermentum, & aquam terram confice: donec Ixsir fermentetur, & ut pasta fiat fermentum. Meditamini & videte utrum ei fermentum fiat de alio, quàm de suo natura. Inspicite ergò quomodo fermentum non*
3. *est, nisi de pasta ipsa.*

SCHOLIUM.

PAulò superiùs mentionem fecit author fermenti, idq; aurum esse apertis & manifestis verbis indicavit. Pergit igitur nunc pluribus demonstrare necessitatem fermentationis: & aliquas ordine operationes ponit: quales sunt sublimatio, mundatio, fæcum separatio, conjunctio & mixtio, quę singulæ necessariò requirunt fermentationem. Est enim fermentum quasi anima, quæ pastam eadem proprietate, quâ ipsa est insignita, fermentat. Ne verò dubites, id verum artis esse fermentum, ab authore suprà propositum: considera solummodò finem intentionis tuæ, & mox fateberis aliud non esse, quàm hoc ipsum. Aurum vis producere: Ergò aurum tuũ quoque erit fermentum. Quemadmodum fermentum pastæ ex eadem materia constat, ex qua ipsa pasta: utriusque enim materiã est farina: sic fermentum lapidis aurifici est aurum: argentifici argentum. Vide saltem, ut fermentum, quo uti voles, semper sit re fermentandâ efficacius, purius, & astralius, magisq; digestum, & non errabis. Expurgate vetus fermentum,

mentum, inquit D. Paulus, ut sitis nova conspersio Ad regenerationem enim novi hominis, requiritur novum fermentum, quod veteri isto longè sit efficacius, purius, nobiliùs, cœlestius, spiritualius Tale autem novitatis, puritatis, sinceritatis & veritatis fermentum est ipse Christus, quo in baptismo per ipsius mortem omnes, verè credentes, fermentantur. Vnde Matth. 13. simile dicitur esse regnum cœlorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in farinæ satis tribus, donec fermentatum est totum.

Quale igitur hoc novum est fermentum, talis quoque debet fieri pasta inde fermentata. Nisi enim pasta eandem cum fermento virtutem & proprietatem acceperit, verè & debito modo fermentata dici non poterit. Hinc elucet evidens discrimen inter Christianos veros & falsos. Veri, virtute novi fermenti operantur juxta novum hominem veritatem & vitam: falsi autem secundùm veterem hominem mendacium & mortem. Hæc autem postrema tenebrarum opera, regenerato homini omninò devitanda & fugienda sunt. Modicũ enim fermentum, scilicet veteris hominis, ut Paulus docet, Gal. 5. corrumpit totam massam. Quicunque igitur massam suam, tàm theologicè quam Chymicè, rectè fermentare volet: vetera impuritatis & corruptionis corpora relinquat, nihil enim stabile aut laudabile in illis unquam inveniet. Est autem in utraque scientiâ fermentatio necessaria. Qui enim in Theologia ignorat Christum, ab eodem quoque ignorabitur. Nosse autem Christum realiter, est credere ipsius verbo & servare ipsius mandata. Sic enim cum ipso erimus una massa, & à proprio ipsius verbo in essentialem & perpetuam amicitiam ejus fermentati. Iamque non ampliùs nos dicet servos, sed amicos. Amici enim, inquit ad discipulos, mei estis, si feceritis, quæ præcipio vobis. In Chymia quoque necessariam fermentationem esse palàm fit ex eo, quòd si non misces fermentum cum Elixire, non coloretur corpus, sicut debet, quoniam sine fermento non exibit neque Sol, neque Luna Est enim fermentum anima, quæ corpori imperfecto, mediante aquâ, vitam tribuit, quàm priùs non habebat, & in meliorem formam reducit.

HERMES.

3

Et nota, quòd fermentum confectionem dealbat, combustionem vetat, tincturam, ne fugiat, continet, & corpora lætificat, & invicem conjungi & ingredi facit. Et hæc est clavis Philosophorum. 4

& finis operum, & hac scientiâ corpora emendantur, & eorum opus, Deo annuente, peragitur.

SCHOLIVM.

Dubium maximum hîc de fermento oriri videtur, quod anteà aurum esse diximus: nunc autem fermentum cõfectionem quoq; dealbare author confirmet: sed facilè id solvitur per philosophum, qui dicit: non est aurum, nisi prius fuerit argentum: Item aurum nostrum, est tinctura sive anima sive fomẽtum operis, sine quo nequaquam peragitur, sed quando dealbatum fuerit aurum, hoc est, corpus albũ: neque fit argentum, nisi prius fuerit Mercurius. Vnde Sol fingitur à philosophis tres habere facies in cœlo. nigram, candidam, & rubicundam: ita ut facilè credendum sit, fermentum hoc nõ tantùm dealbare confectionem, sed etiam, ut author, paulò post docet, à combustione & fugâ custodire tincturam, eiq; in projectione conciliare ingressionem. Sed quia fermẽtum non potest ingredi corpus mortuum, nisi mediante aquâ, quę facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albã: id in omni fermentatione notari debet pondus unius cujusq;. Si igitur terram foliatam albam ad album Elixir volueris fermentare, ut stabit in complemento tincturæ super corpora à perfectione diminutâ, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliatæ corporis mortui partes tres, & de aquâ vitæ reservatâ partes duas, & fermenti partem alteram dimidiam. Fermentum autem sit præparatum, ut fiat calx alba fixa & subtilis, si ad album tua procedit intentio: si verò ad rubeum, tũc sit calx citrinissima auri præparata, & non erit aliud fermentum. Tanta igitur est fermentationis præstantia, ut author eam non dubitet appellare clavem philosophorum, hoc est, principium & finem operum, videlicet albi & rubei: utpote cujus beneficio corpora emendantur, hoc est, in superiorem perfectionis statum exaltantur: sicque tandem opus rubeum ultimumque divina aspirante gratiâ, perficitur, & ad finem perducitur.

HERMES.

Negligentiâ verò & malâ de eo opinione, opera corrumpuntur, ut fermentum massæ, & coagulum lacti ad caseum & moscus in aromatibus.

SCHOLIVM.

Ne fortè quis erret in secreto fermẽtationis, & falsâ quadam opinione, de eâdẽ conceptâ, opus potiùs per ipsam corrum-

corrumpi, quàm corrigi & emendari existimet: author tria proponit exempla, quæ tacitè spectanda esse præcipit. Vt enim fermentum massam, coagulum lac, & moscus aromata non corrumpit in deterius, sed ut ex massa fiat panis: ex lacte caseus: & aromata grato mosci odore à corruptione & carie conserventur: Ita etiam fermentum philosophorum materiam nostram primò corrumpit quidem, & in nigredinem ipsam convertit: non tamen, ut eò redactum opus ita in nigredinis morte relinquatur: sed potiùs tota confectionis massa, per omnes colorum mutationes fermentetur ac tingatur. Calor namque agens in humido primò efficit nigredinem: & calor in sicco causat albedinem: nec non in albo citrinitatem & nimiam rubedinem. Quæ varietas colorum soli fermento adscribenda est: & sic corruptio unius, est generatio alterius: estque fermentum, fermenti fermentum: veluti philosophus inquit: Qui non gustaverit saporem salium, nunquam perveniet ad optatum Fermentum fermenti: fermētat enim finitum per excellentiam. Appropria ergò fermentum, quod est anima ante fermentationem, ut sit pulvis calcinatus, solutus, & induratus: quoniam si benè non præparas fermentū, nil valet tuum magisterium. Et scias, quod non est fermentū, nisi Sol & Luna, hoc est, aurum & argentum, istis Planetis appropriata. Ideò quia sicut Sol & Luna aliis Planetis dominantur, & ipsa ad suam naturam convertunt: ideò à plurimis Fermentum dicuntur. Oportet ergò fermentum in corporibus introduci: quia est ejus anima. Hæcque anima vitam inducit corporibus mortuis, & imperfectis: ut simul cum vivis & perfectis vivificentur & perficiantur. Sic enim verbum Christi verum est fermentum sive anima vivificans in Lazaro mortuo, & quatriduum jam sepulto ac fœtente. Quamprimùm enim Christus dicit: EXI FORAS Lazare: ecce statim mortuus resurgit, & prodit de sepulcro. Tàm efficax n: est verbum Christi, ut illicò in effectum producatur id, quodcunque per illud pronuncietur. Quod infinitis propemodum exemplis, tàm ab ipso Christo, quam à suis discipulis, aliisque sanctis viris atq; Prophetis præstitis, passim in sacris comprobatur literis. Et hoc est integrum ac verū verbum Dei ex perfectâ & verâ fide profectum. Ideò etiam essentialiter statim per id efficiunt omnes sancti, quicquid volunt. Multi equidem hodiè gloriantur in hoc verbo, sed dum putant, se integrum ac verum habere, vix ac ne vix quidem dimidium sunt adepti. Nam ab ipsorum effectis sive fructibus, manifestè cognoscimus, ipsos non habere nisi nudam literam, & mor-

tuam umbram verbi, nequaquam verò ipſum verbum verum, eſſentiale & efficax: adeò ut meram paleam vacuam, granisque carentem triturare videantur. Si enim verum haberent, etiam per illud demonſtrarent effectus, ſimiles effectis verbi, ab ipſo Chriſto, ab apoſtolis & aliis viris ſanctis prolati. Lumen enim, quod non lucet, nec aërem finitimum colluſtrat, non eſt lumen, ſed luminis tantùm inane & ſterile nomen. Lumen autem lucem ſimul ac ſplendorem rebus afferens, hoc verò luminis verum & eſſentiale nomen meretur. Quamobrem ſicut hodiè infinitus eſt numerus eorum, qui hoc inani & ſterili verbo utuntur ad lucrandum tantummodò panem pro corpore ſuo alendo: pauciſſimi autem ſunt, imò vix unus atque alter, qui hoc verbum efficaciter & eſſentialiter adhibeat tàm pro ſuâ quàm aliorum animarum ſalute: ita etiam ingens eſt alchymiſtarum deploratorum multitudo, qui artem Chymicam exercentes ſolummodò inhærent rebus ſive fermentis mortuis, & particularibus quibusdam ſophiſticationibus: pauci verò repeiiuntur, qui vivam & efficacem Naturæ eſſentiam, & univerſalem omnium corporum medicinam, legitimo modo inquirant atque ſcrutantur.

HERMES.

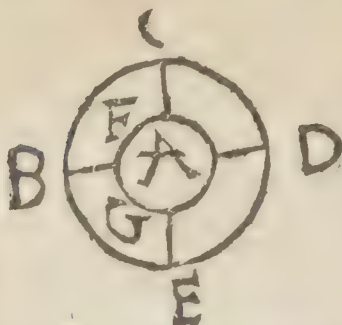
CErtus aurei color ad rubedinem, & natura non eſt dulcedo, ideò de eo ſericum conſtituimus, quod eſt Ixſir: & de eo conſtituimus encauſtum, quod ſcripſimus & ſigillo regis lutum tingimus, & in eo colorem cœli poſuimus, qui ſe videntibus viſum augmentat.

SCHOLIVM.

QVamvis non ſatis conſtet, quid author velit per dulcedinem & ſericum: inferiùs tamen ſeſe explicat, adeò ut facilè conjectari liceat, id eſſe fermentum aureum ad rubedinem: cujus deſcriptionem vel adumbrationem potiùs per encauſtum, hoc eſt, figuras, ſimilitudines, & tropicos loquendi modos, hactenus in his capitulis tradidit. Notandum autem hic eſt, ſigillum regis, hoc eſt, auri ſive Solis, quod lutum, hoc eſt, eſt maſſam mercurialem tingit, eſſe unum ex ſecretis ſapientum. Vnde etiam à quibusdam dicitur ſigillum ſapientum: vel ſigillum Hermetis ſive Mercurii. In quo inquirendo multi hactenus, ſed pleriq; in vanum laborarunt. Non enim id eſt cera Hiſpanica, neque ſuber, neque colla ſive gluten, neque luti quoddam genus, quo vaſa vitrea, terrea, aut

alia

alia hujus generis perlutantur, vel obturantur: sed est quædam naturæ dispositio certa: ad cujus legem infallibilem res in vase philosophico inclusæ, suis obsignantur proprietatibus ac coloribus, usque dum omnium factæ fuit apparitio, & tandem etiam prodeat exoptatissimus ille color Cyaneus sive cœlestis, qui salutari splendoris sui efficacia, visum intuētis non obscurat aut obtundit, veluti fieri videmus ab externo Solis splendore: sed acuit potiùs eum, ac roborat: neque hominem suo visu enecat, ut Basiliscus: sed potiùs morti jam proximos, perfuso proprio sanguine revocat, & pristinam vitæ incolumitatem ipsis restituit, ut Pelecanus. Dicitur enim Pelecanus rostro suo in gyrum flexo, proprium odere pectus, & sanguine inde effluente pullos suos mortuos irrigare, & sic vitæ restituere. Unde Chymici instrumentum quoddam habent destillatorium, quod hujusmodi Pelecanici gyri circulivè formam refert. Sed admonendi hic sunt veri artis indagatores, de hoc Pelecano, magnum arduumque secretum in illo à philosophis occultatum esse. Sicut enim Pelecanus avis est viva, non mortua, ita etiam philosophi ad magisterium suū postulant corpora non mortua, sed viventia, hoc est, spiritualia, & summâ vitalium facultatum fœcunditate prædita. Sicut etiam sanguis effluens è pectore mortuis pullis reddit vitā: ita viriditas nostri Leonis rubei, vitam in mortuis & obscuris metallorum corporibus consopitam resuscitat, eaque pristino splendori & claritati restituit. Et sicut tandem sanguis ille non elicitur, nisi facto priùs ab ipso Pelecano gyro sive circulo: dum enim rostrum applicat pectori, totum collum cum rostro flectitur in circularem formam: sic artifex verum & tingentem Leonis sanguinem evocare non poterit, nisi priùs spirituum circulatio sive destillatio circularis fiat: hoc est, exterius intrò, interius foras: item inferius sursum, & superius deorsum pellatur: ita ut exterius & interius: inferius & superius simul in uno circulo conveniant, neque ampliùs cognoscas, quid vel exterius, vel interius, inferius vel superius fuerit: sed omnia sint unum in uno circulo sive vase. Hoc enim vas est Pelecanus verus philosophicus, nec alius est in toto mundo quærendus: ac sine hoc frustrà laborat omnis falsarius alchymista. Sed ut meliùs intelligantur ea, quæ modò dicta sunt, hanc placuit sequentem subscribere figuram.

A est interius, & tanquam principium & fons, à quo reli quæ literæ defluunt: & simul etiam finis ultimus, in quem cæteræ omnes, tanquam fluvii in Oceanum sive mare magnum refluunt. B. C. D. E. Hæ quatuor significant exterius. C. F. Superius. E. G. Inferius. Quæ literæ in universum omnes A. B. C. D. E. F. G. septenarium Magicum occultum, manifestè exhibent: de quo aliàs copiosè satis à nobis tractatum fuit, ita u supervacaneum sit, nunc plura de eo addere.

6. HERMES.

3. *AVrum ergò pretiosissimus est lapis, carens maculis, temperatu quoq;, nec ignis, nec aër, nec aqua, nec terra corrumpere potes fermentum universale, cuncta rectificans temperata compositio*
2. *ne, quod flavi sive veri citrini coloris est.*

SCHOLIUM.

IAm apertè fatetur author, aurum philosophorum esse lapidem pretiosissimum, longèque plures dotes, & muner ipsi tribuit, quàm vulgare possidet aurum. Et ut de cæteri nihil dicamus, manifestum hic apparet discrimen inter aurum philosophorum & vulgare: quòd vulgare lapidis pretiosissimi nomine, nullo jure appellari possit: siquidem simplic perfectione tantùm ornatum, à corporeâ illâ coagulation nondum sit liberatum: Et quamvis sit purum, temperatum & ab ignis, aëris, aquæ vel terræ injuriis tutum & immune: non tamen ut fermentum universale, cuncta ad temperatam naturam reducere potest: sicut flavus, verusque ill citrinus color, hoc est, auri essentia quinta syderea & cœlestis, à corpore suo crasso, impuro, ac terrestri segregata:

Si sapis, umbrarum fuge mortua corpora.

Namque.

Constans est solus SPIRITUS: *umbra fugit.*

Vniversalitas enim sive Catholicismus non consistit in cor

pore

pore, sed in spiritu. Spiritus enim solus penetrat omnia, quantũvis solidissima, corpora. Sic Catholicismus relligionis, seu veræ Ecclesiæ, non consistit in visibili quodam & corporeo hominum cœtu: sed in invisibili & spirituali, piorum ac verè credentium in unicum Iesum Christum, consensu ac conspiratione. Qui enim extra hunc Regem omnium regum, verè catholicum, in quo & per quem sunt omnia, quiq; solus est & unicus spiritualis veræ Ecclesiæ pastor, præsul, & episcopus summus, subscribit particulari cuidam Ecclesiæ, is jam est sectarius, schismaticus & hæreticus. Regnum enim Dei non venit cũ observatione, sed est intra nos, inquit Salvator noster ipse Luc. 17. Item ibidem quoq; hortatur suos discipulos, ut ab ejusmodi sectariorum seductionibus sibi caveant: ubi inquit: Venient dies, quando desideretis videre unum diem filii hominis, & non videbitis: & dicent vobis: Ecce hîc: ecce illîc: Nolite ire, NEQUE SECTEMINI. Ex quibus palàm convincitur, quòd certæ externæ sectæ non sit subscribendum; quemadmodum hodiè fieri videmus: ubi plurimi hominum, ex nimiâ simplicitate seducti, huic vel illi sectæ nomen suũ dant, falsò sibi persuadẽtes, se sub numero certorum sectariorum, horum vel illorum, comprehensos, errare ampliùs nõ posse, sed certiùs certo inde animæ beatitudinem & vitam æternã reportaturos, cùm neq; Ecclesia, quam unusquisq; suam solummodò verã esse perperàm opinatur, erret. Vnde tot dissensiones & controversiæ in relligione repullulant, in quib. singula pars suam opinionẽ mordicùs propugnat: magis autem pleriq; illorum occupari videntur in particularibus sive propriis verborum phrasiumque deliriis, quàm in universali scripturâ sacrâ & verbo Dei seriò pièque excutiendo. Si enim hujus virtutem cognoscerent, infinitas quęstiones stultas, inutiles, & vanas, quæ non nisi contentiones & lites generant, intermitterent: & hominem hæreticum post unam & secundam correptionem devitarent, scientes, quia subversus est, qui ejusmodi est, & delinquit, cùm sit proprio judicio condemnatus. Tit. 3. Sed quæres, ubinam sint illi veri Christiani ab omni sectariorum contagione liberi? Vt tibi respondeam ad hanc quæstionem, velim scias, illos non esse quærendos in monte Samariæ, non Ierosolymis, non Romæ in Italiâ, non Genevæ in Galliâ, non Lipsiæ in Germaniâ, non Cracovii in Poloniâ, non Pragæ in Bohemiâ, non Olsmutzii in Moraviâ: sed ubiq; per totum dispersos mundum, in Turciâ, in Persiâ, Italiâ, Galliâ, Germaniâ, Poloniâ, Bohemiâ, Moraviâ, Angliâ, in Americâ, etiam ad extremos Indos.

Ex omni enim natione, Deus sibi colliget Ecclesiam. Vera autem verorum Christianorum nota hæc erit propria, quòd, teste ipsâ veritate Christo, Ioan. 4. neque in monte hoc, videlicet Samariæ, neq; Ierosolymis, neque alibi adorabunt patrem. Sed venit hora, & nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in SPIRITU & VERITATE. Nam & pater tales quærit, qui adorent illum Spiritus est Deus: & eos, qui adorent eum, in spiritu & veritate oportet adorare. Ex his igitur cognitis perspectisque unicuiq; nunc judicandum relinquo, quinam sint illi, qui sunt sub verâ Ecclesiâ nec ne? & ubinam locorum in hoc mundo, verus Christianismus, veraq; colatur & exerceatur religio. Factâ itaque comparatione, idem esto judicium de Chymiâ verâ & falsâ: sive de universali & particulari: deq; veris & spuriis ejusdem indagatoribus.

HERMES.

Aurum sapientum coctum & benè digestum ignea aqua Ixsir conficit. Aurum enim sapientum est pendentius plumbo: quod est temperatâ compositione fermentum Ixsir: & è contrario distemperatum distemperatâ compositione.

SCHOLIUM.

Aurum & aqua ignea, quantumvis exquisitissimè per artem cocta & digesta, nullibi tamen perfectiora, meliora & præstantiora reperiuntur, quàm in mineris & radicibus suis: ubi nullum adhûc ignem sunt experta. Sicut in auro videre est, modo è terrâ suâ extracto, quod planè crudum adhûc existit, & à superfluitate suâ nondum sejunctum aut separatum. Vnde quoque ejusmodi aurum magis aptum est, & idoneum ad regenerationis opus. Siquidem spiritus ejus adhûc sunt liberrimi, nullaque forti corporum coagulatione detenti.

Hinc promptiùs agunt, velociùsque tincturæ præparationem accelerant, quàm si auri corpus prout vulgò habetur, accipitur. Omnia namque corpora, sicut & suprà mentionem fecimus, principiis suis viciniora, præstant iis, quæ per diuturnam coagulationem à primitivâ suâ spiritualitate & fœcunditate longiùs recesserunt. Non mirandum ergò est, quòd patres primi in seculo aureo, quod creationi proximum & à benedictis & fœcundis creatoris uberibus quasi nondum ablactatum, tanto virium virtutumque vigore, hoc ferreum nostrum longè superabat, in tam multos longævitatis annos suam

ſuam produxerint vitam. Hominum enim corpora, tum temporis nondum tam fœdè corrupta erant à teterrima illa luxuriæ beſtia: quæ ſenſim per propagationem adeò increvit, ut in hoc ferè ultimo ſeculo nihil ab ea ſanum appareat. Huic corruptelæ mox ſucceſſit vitæ brevitas. Vnde jam

Naſcendo morimur pendetque ab origine finis.

Eidem calamitatis jugo quoque ſunt metallorum corpora obnoxia, quæ vix è mineris ſuis eruta, ſtatim corporeo rigidoque mortis carcere includuntur, ex quo nulla ſperanda liberatio, niſi relicta nobis eſſet aurea illa vitæ clavis, qua ſola omnes portas clauſas in mortis iſto carcere reſeramus, & captivos inde ſpiritus in priſtinum vitæ theatrum producimus. Per hanc autem vitæ clavem intelligo, vitales mineralium radices, in quas ſi corpora reducantur, fiunt novæ regenerationi apta, ita ut veram ex illis tincturam tùm habere poſſis. Accedit inſuper aqua ignea, quæ nihil aliud eſt, quàm Mercurius Philoſophorum ex iiſdem minerarum radicibus eductus. Hæc aqua eſt mater, quæ aurum in ventre ſuo conceptum ſolvit, eique inter digerendum, debitum præbet nutrimentum, donec 40 ſeptimanis elapſis, terminoque geſtationis Philoſophici fœtus abſoluto, pariendi tandem ſive nativitatis hora adveniat. In fine igitur digeſtionis, quando nimirum inſtat dicta hora nativitatis, demùm oritur anima: non autem priùs neque citiùs. In hoc igitur puncto: totum eſt periculum. Tranſacto autem hoc puncto nullum amplius eſt periculum. Aurea igitur proles noſtra in lucem producta, quamvis reſpectu Saturni ſenioris, ſive plumbi, ob ætatis imbecillitatem inferior videatur, longè tamen lateq; illum ſuperat pondere, colore, viribus, conſtantia, cæteriſque virtutum donis. Frigidis enim qualitatibus nimis corruptus Saturnus propter intemperiem ſuam, neq; ignem, neq; aërem, neq; cæterorum elementorum injuriis reſiſtere poteſt. Infans autem noſter fortiſſimæ & temperatiſſimæ eſt compoſitionis: ita ut non ſolum repellat à ſe omnem vim externam, ſed propter fœcundam virtutum affluentiam & copiam, qua abundat, propriorum parentum infirmitates ſanat, & quemvis corporum Mercurium in ſummam auri perfectionem tingit.

HERMES.

PRimum enim opus ex vegetabili fit, ſecundum ex animali in gallinæ ovo, maximum eſt ſubſidium, & elementorum conſtantia, ac terra noſtra aurum eſt, de quo omne ſericum conſtituimus, quod eſt fermentum Iſir.

SCHOLIVM.

Distinguit hîc author opus magnum ſive generale in duo ſpecialia, nempe in vegetabile, & in animale, quod ultimum in gallinæ ovo perfici ait. Sed quamvis plura & infinita huiuſcemodi opera fingantur à Philoſophis: tamen non eſt niſi unum verum, quod ab elementorum æquali & temperata permiſtione ſolum conſtans, firmum & fixum eſt: ob quam cauſam maximum quoque ſanitatis eſt ſubſidium, nec minus inopiæ. Fundatur autem in terra auri, quæ meritò Iſis, ſive Elixir, ſive fermentum Philoſophorum appellatur. Hoc autem fermentum duplex eſſe, paulò ſuprà monuimus: Solis videlicet & Lunæ. Per fermentum Solis intelligitur ſperma viri: & per fermentum Lunæ ſperma fœminæ: ex illis fit primò conjunctio, poſtea generatio vera & caſta: fermentum auri, aurum eſt; ſicut fermentum panis, panis eſt. Et ſicut in operatione panis modicum fermenti levat & fermẽtat magnam copiam paſtæ: ita etiam illud modicum terræ, quod continet iſte lapis, ſufficit ad nutrimentum totius lapidis. Vnde Avicenna inquit: Fermentum reducit ſibi appoſitum ad ſui naturam, colorem, & ſaporem ad omnem modũ, videlicet de potentia in actum. Nam confectionem dealbat, ſeu multiplicat, ſpiritualitatem corroborat, combuſtionem annihilat, tincturam continet, ne fugiat, corpora leviat, & ſe invicem facit ingredi, & conjungi, quod finis eſt operis, ſine quo Elixir non peragitur, quemadmodum paſta ſine fermento non fermentatur,: quod dicitur fermentum fermenti, & coagulum coaguli. Non enim fermentat tantum corpora inferiora & imperfecta, ſed ipſum quoque aurum reddit de perfecto corpore plusquamperfectum: eſtque fœcundiſſima mater, quæ, quò ſæpiùs impręgnatur, tantò pluries concipit ac parit: & in infinitum ſuæ ſpeciei prolem propagat. Ipſa ſola eſt clavicula, quæ claudit & aperit: & iterum claudit, & nemo aperit, ſine qua clavicula nemo in hoc ſeculo poteſt pervenire ad perfectionem huius ſcientiæ.

CONCLUSIO TOTIUS TRACTATUS.

HÆc sunt, vir Nobilissime ac magnifice, fautor & Mecœnas observande, quę de septem huius tractatus capitulis, in tui gratiam commentari visum fuit. Vtinam quid in me esset, quo grati erga te animi significationem quantulamcunque ponere possem: me haberes utique ad omnia paratissimum. In Galliam enim quoties te advenisse audiebam, toties summo perfusus gaudio ac lætitia, mihi unicè gratulabar. Vt enim de cæteris tuis meritis jam nihil dicam, quibus me multis tibi modis obstrinxisti: ex sola tua conversatione & colloquio quotidiano, à quo me discendi avidum non tantum non repellebas, sed amicè potiùs invitabas, & humanissimè insuper rogabas, in cursu meo Philosophico tantum hausi utilitatis, ut cum Alexandro Magno verè mihi nunc liceat dicere: vivendi me principium à patre, benè vivendi autem à te accepisse: ita ut generatus quidem à parentibus, nunc verò per te ab Eliano quodam vel divino potius spiritu regeneratus planè videar. Hanc autem laudem quamvis tibi imprimis tribuam nolo tamen inficiari, me quoque aliorum plurium adhuc virorum doctissimorum colloquiis interfuisse, tam in Galliis, quàm in Germania, quæ ubertate quidem & fertilitate maximorum & præstantissimorum ingeniorum, alias regiones in abstrusis eiusmodi artibus indagandis quodammodò languidam, ne dicam pigram, & omnino torpescentem, longo post se intervallo relinquit. optandum sanè esset, ut alii, honesta quadam æmulatione perciti, hac in parte Germanorum industriā & solertiam summam imitarentur. Non enim honori & laudi tantùm, sed maximo quoque emolumento id futurum esset communi patriæ. Cum igitur, ut dixi, tibi imprimis acceptum feram omnem studiorum meorum fructum; æquum esse duxi, tibi eorundem quoq; primitias, pro debita gratiarum actione consecratas atq; dicatas offerre. Quicquid autem hoc tandem sit, rogo ne patiaris in alienas incidere manus: antequam pro tuo, quo polles, ingenii acumine, & solida rerum experientia probè examinaveris, & limis tuis politissimis & exquisitissimis; splendidius & magis exornatum reddideris. Sin verò accidat, ut ad aliorum quoque manus perveniat, & aliquis existimet, non omnino sibi satisfactum in quibusdam vocabulis obscurioribus, barbaris.

& exo-

& exoticis explicandis: velim ne tàm severo id judicio malè vertat: sed culpam potius transferat in eum, qui scriptū hoc, ex nativo sermone, non latinius puriusve traduxerit. Interim tamen operam pro ingenii nostra tenuitate sedulam navimus, ut Philosophiæ studiosis, veritatis fontem, si non in minutissimis syllabarum & dictionum apicibus, tamen in generali totius operis explicatione, satis apertè commonstraremus. Sin verò quis dilucidiorem rei demonstrationem postulat, iniquum hoc Philosophis videbitur postulatum. Secretissima enim est nostra scientia, nec nisi secretorū initiatis & Philosophiæ mystis propriè convenit. Ex his si unus fuerit per electionem divinæ providentiæ vocatus, nihil amplius morabitur qualescunq; locutiones, quantumvis maximè ambiguas & obscuras: sed in mediis his fallaciarum tenebris, illucescens solum veritatis lumen observabit, quo duce omnia ipsi succedent in bonum & exoptatum eventū. Viam ad hoc lumen unica parat pietas. Finge te tanquam ferrum, cupidum esse, per attractionem magnetis alicuius divini, in profundam huius secretissimi mysterii scientiam descendendi: sed viam præ vitiorum multitudine, quæ tanquā corpus densum, inter Deum, verum piorum magnetem, & te, interponuntur, occlusam esse. Quid hinc aliud agendum censes, nisi ut vitiosum peccatorum corpus tollas, quo sublato radii huius divini magnetis, statim te splendidissimo collustrabunt fulgore, mentemque tuam nebulosam ab omnibus obscuritatibus, & errorum tenebris penitùs vindicabūt. Ego enim, inquit Christus, Salvator noster, lux in mundum veni, ut omnis, qui credit in me, in tenebris non maneat. Ambula igitur in luce, dum lucem habes, ut filius lucis sis, nec te tenebræ comprehendant. Joan. 12. Credere autem in Christum, non est tantùm ore fateri, *Credo*, quod potius temeraria quædam confidentia, quàm vera fides appellari meretur. Nisi enim cor simul cum ore, & opera cum confessione conspirent, fides hæc mortua & instar lucernæ, cuius lumen extinctum, inutilis & vana habetur. Quemadmodum enim è diametro inter se pugnant, lucere, & non lucere, sive lux & tenebræ: ita fides vera distat ab orali sine operibus. Ex quibus differentia spectatur maxima inter Chymiæ studiosos veros & spurios. Qui enim ambulant in veritate, veritatem consequuntur: qui verò luce hac relicta, externam tantum splendoris umbram sectantur, ad veritatis lumen nunquam perveniunt. Quoniam igitur maximam hominum partem videmus, umbra potius, quàm rei essentia delectari, hoc est, de-

liciis

liciis huius mundi caducis plures esse deditos, quàm proprietatis studio: non mirum est, quin maxima sit raritas eorum, qui voti sui compotes fiant. Multi enim sunt vocati: pauci verò electi. Et sicut terra magnam copiam luti suppeditat, unde sit fictile: parvum autem pulverem, unde aurum sit: sic etiam est conditio præsentis seculi. Multi enim creati sunt: pauci verò salvabuntur. Esdra 4. cap. 8. Quamobrem sicuti ab initio huius tractatus exemplum Hermetis, huius disciplinæ studiosis imitandum proposuimus: ita nunc in fine idem propositum alterius Philosophi, nempe Alani testimonio confirmatum volumus: qui in libelli sui, de lapide Philosophico, principio, ita artis alloquitur discipulos: Ad DEUM, inquit, mi fili, & cor, & mentem convertito, quàm ad artem magis: ipsa enim donum DEI summum est, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. DEUM igitur ex toto corde totaque anima tua diligito, atque in eo solo & spem & fiduciam omnem locato, sic procul omni dubio hac arte nobilissima cum gaudio perfruêre.

NOBI-

NOBILISSIMO, CLARISSIMO AC AMPLISSIMA DIgnitate conspicuo viro, Domino HEROALDO, Valgrinosæ Domino, Christianissimi Galliæ & Navarræ Regis Consiliario, & Archiatro dignissimo εὖ πράττειν.

OGITANTI *mihi sæpenumero attentiusq; animo ac memoria revolventi, Vir amplissime, quo tandem sensu Fernelius lib. 2. de Abditis rerum caussis cap. 18. Auri semen erui posse asserat, eiusq; eruendi viam ac methodum ibidem edoceat (cum plantas quidem, frutices, & arbores, nec non universum animalium genus fœcunda ac semine turgida passim videre sit: quo autem in loco, vel quibus recessibus proliferum illud Mineralium semen delitescat, ne Lyncei quidem vel oculatissimi oculis perspici quoquo modo queat) succurrêre illico non unus modo aut alter in eam sententiam Arnaldi, Lullyve locus, sed variæ & infinitæ plurimorum aliorum gravissimorum Philosophorum illud ipsum uno ore affirmantium assertiones: ita tamen primitùs inter se discrepantes ac dissidentes, ut quod ab hoc dictum, ab illo negatum; quod hic constructum, isthic destructum videretur. Conquisitos igitur ac undiquaque corrasos, quotquot hac de re scripserant, tam editos quàm manuscriptos, blattis & tineis etiamnũ exesos, veteres, inquam, & neotericos auctores qua potui diligentia & assiduitate per-*

perlectos nocturna diuturnaque manu per viginti duos annos, versavi, notavi, annotavi, annotata exscripsi, exscripta in ordinem à nullo hactenus observatum digessi, idque eo animo, ut mihi istud Compendium in tam vago illo tot discrepantium, ut quidem videtur, opinionum pelago, instar Cynosuræ foret, quo post exantlatos multos ac infinitos labores, ad optatum veræ scientiæ portum tutò citò & jucundè pervenire valerem. Hanc sanè Harmoniam mihi soli meisque Musis adaptatam & concinnatam in vulgus edi non erat animus. Evicêre tamen, extorsereque vel invito frequentes, hortatus dicam an sollicitæ efflagitiones amicorum, quibus deesse hortantibus inhonestum, & non obsequi rogantibus impium. Ancipitem adhuc hærentemq; perpulit commiseratio eorum, qui cum hæc studia tractare haud noverint, nec genuinum Philosophorum sensum ritè & methodicè rimari didicerint, variis erroribus circumacti, tandem in ignorantiæ salebris, tanquam ad Sirenos scopulos consenescere coguntur. Si enim, ut inquit summus ille eloquentiæ parens, è portu solventibus qui jam in portum ex alto invehuntur præcipere summo studio solent, & tempestatum rationem, & prædonum & locorum: (quod natura affert, ut eis faveamus, qui eadem pericula quibus nos perfuncti sumus, ingrediantur) quo tandem animo nos esse oportet, prope jam ex magna jactatione terram videntes, in eos quibus videmus maximas tempestates esse subeundas? Ut igitur infinitis curiosis suæ illius περιεργίας, & κενοσπουδίας cursum illico sisterem, sua dilapidandi ansam præriperem, infinitarumque formularum (receptas *vulgo dicunt) myriada ex ipsorum manibus evellerem & excuterem:*

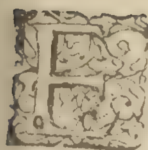
hanc

hanc Harmoniam seu communem omnium verè philosophantium concentum ac consensum in lucem emittendam operæ pretium duxi. quam quidem sub amplissimi tui nominis auspicijs, Vir clarissime, idcirco exire volui; Primo quod tua domus non modò sit oraculum totius nostræ civitatis, ubi ex suarum rerum incertis certos compotesq; consilijs dimittis, sed etiam πανδοτῆς σοφίας πανδοχεῖον, καὶ πάσης ἀρετῆς σεμνεῖον vere existat, adeo ut solus dignus sis habitus, cuius seu alterius Chironis curæ, vigilantiæ, industriæ ac singulari probitati noster Achilles fuerit commissus ac commendatus. Deinde ut infinitorum à te in me collatorum beneficiorum memoriam sempiternam hoc pacto testari videam. Demum ut ab iis qui dente Theonino hæc arrodere contenderent, sartus tectusq; sub alis tuis tanquam in asylo manere queam. Exiguum sanè munus & [illegible] non tamen, si animum dantis remq; ipsam spectes, [illegible] sis aspernandum. Cœnosa turbidaq; aqua a gregario etiam milite oblata Cyrus ille Persarum rex professus est se nihil unquam bibisse suavius: Augustus oblatos à rustico calamos non renuit, & marcidum etiam unum raphanum à rustico accepit Ludovicus XI. byssoq; pretioso obvolutum suis ὡς τίμιόν τι asservandum dedit. Nostram igitur Harmoniam pro fausto huius novi anni omine oblatam æquo gratoq; animo accipe, & me tui studiosissimum semper amare perge. Lutetiæ è Musæo nostro Kalend. Jan. anni reparatæ salutis M.DC.XI.

Tibi tuisque obsequentissimus
DAVID LAGNEUS.

CAN-

CANDIDO LECTORI S.

X abstrusioribus Naturæ secretis, Philosophorumq; penetralibus Harmonia hæc in lucem progreditur, benevole Lector, tum ut à densis ignorantiæ tenebris clarius (ut sibi imaginantur) hac in arte videntes extrahat, tùm, ut locis in salebrosis, imò etiam planis claudicantes à lapsu vendicet: prioribus Ariadnes filum, posterioribus senis fulcrum suppeditans. Hoc modo quæ vestra sunt vobis servabitis, cucurbitas, aludelia, matratia, & cætera id genus instrumenta vitrariys, furnellos figulis amandabitis. Hæc, inquam, est Harmonia, quæ omnes eos ignorantiæ arguet, quicunque veteres illos priscæ ætatis Philosophos nullum unquam inter se consensum habuissè mussitant. Hæc eadem est Harmonia, quæ exactis assiduo labore sedulaq; vigilantia duobus annis supra viginti, tandem victrix emergit, oculis tactuq; propediem exhibitura, quod vos tam anxiè ac tanta cum difficultate anquiritis. Denique hic est Philosophorum omnium concentus consensusque, à multis quidem susceptus, sed à nullo perfectus & absolutus: quia absque ullà pecuniarum profusione, absque præceptionibus seu receptarum formulis, exiguo labore paucisque expensis vobis ultrò offert, quod nec Crœsi divitiæ quantumvis immensæ, nec omnes Agyrtarum vulgares receptæ, laboresvè plus quàm Herculei vix ac ne vix quidem assequi unquam potuerunt. Inibi deteguntur & denodantur difficultates, ignota nota redduntur: quin & ingeny mei sinceritas, ac animi mei candor vobis etiā' sponte largaq; manu, quod non sine magno labore, mul-

tisq; vigiliys conquisivi offert, dat, dicatq;. Omissis itaque vanis vanorum hominum promissis, extractionibus omnibus, calcinationibus, solutionibus, resolutionibus, dissolventibus neutiquam philosophicis, sed corrosivis & huic præstanti materiæ penitus contrariys, ἐν κόρακας valere jussis, eam demum materiam sese offerentem ambabus ulnis amplectimini, quæ lugubri veste induta, odore etiam fœtida, tactu mollis & homogenea, à multis incognita, ab omnibus perquisita, & à paucis detecta, aliquantulum aquæ suæ, suæ, inquam, ut sitim expleat, avidè expetit: non sua quidem de causa, sed ut satiata, & viribus resumptis refocillata, vobis vestrisq; subveniat. Scriptura sacra est quæ scripturam sacram, Philosophia Philosophiam, Medicina Medicinam, lex legem, & Chemia Chemiam interpretatur & enodat. Non aliud quidquam ab auctoribus hoc in opere alienum expectate: Ipsissima siquidem sunt illorum verba: nihil prorsus de meo addidi. solus labor in disquirendo, vigiliæ in compilando, & studium in digerendo disponendoq; mea sunt. Hæc quidem in mei utilitatem, facilioremq; usum collegeram, eorum tamen qui sublimem ejusmodi materiam quærunt commiseratione permotus, quandoquidem

Dextrum Scylla latus, lævũ tenet alta Charybdis,

ne per avia abrepti præcipites ruerent, in lucem lubens edidi. Antiquorum multa tecta & obscura reserassem, si occasioni favissent & tempus & commoditas. Hoc itaq; mei frui labore vobis liceat. Sed priusquam vos operi accingatis (si fert ita corde voluntas) novies, deciesque, imò pluries super hac re vos non tantum cogitare, sed exactè ratiocinari velim. Nam sit ita sanè, quod minimi sint sumptus, quodque paululum pulveris (cui multa induntur nomina) modicum aquæ ad illius alimoniã, exiguum

exiguum vas continens, minor furnellus eundem recludens, & , ut ipsius calor foveatur, ignis invisibilis exigantur; nihilominus, quoniam longiori opus est tempore, saltem duorum annorum spatio, nimia activitas ac promptitudo finem versus, rerum omnium jacturam vobis inferre posset. Cujus rei obex erit prudens solidaque animadversio, & Harmoniæ hujus introductio, quæ unicam ad hanc rem viam, materiamque unam esse docet: Notis itaque nominibus, binis corporibus, & dissolvente ex illis sulphur extrahente, perspectaq; illius nutritione, dealbatione, citrinatione, rubificatione, fixatione & ceratione; liberè vel minimo labore praxim aggredi nullus vestrum timeat: & hac ratione illorum imperitiam & impudentiam advertetis, qui nihil certi aut veri apud Philosophos Chemicos reperiri satis protervè dixerunt, ut ille carboniperda sua in Apologia, quam mirum in modum commendat, & quæ potius accusatio dici meretur. Vale, ex musæo nostro Parisiensi, Cal. Jan. 1611.

Nobilissimo & Præstantissimo viro D.D.
JOANNI HEROVARDO, D. DE VAULGRINEUSE, REGIS CONSILIArio, & Archiatro dignissimo.

JOAN. HEROVARDUS.
ANAGRAMMATISMI.

Vade virens honoras.
Ævi es honor durans.
Vena es honoris dura.
E vena honoris duras.
Ah dono vires vernas.
Honos virens ad vera.
Ad vernas vis honore.
Vive heros adornans.
Ardua res honos, veni.
Honori vera suadens.
A Iesu durans honore.
Sanus in heroë ô dura.
Dives honorans vera.
Via ruens ad honores.
Heroës nardo juvans.
Sidera novans vehor.
Diva servans honore.

OMnia luminibus Phœbeïa culmina lustrans,
Lustrans Phœbeos mente animoq; choros:
Arte Machaonia nil te sublimius esse,
Pæoniis video teque præesse choris.
Quid mirum, reliqui tua si fastigia montes
Suspiciunt, tibi si, quæ sibi chara ferunt?
Si sua, seque tibi tradunt, qui stare, valere,
Præsidio credunt seque vigere tuo?
Ultimus accurram? Superi prohibete, volabo,
Et collis montes infimus usque sequar.
LAGNEUS *ipse suam quæ multis clausa reclusit,*
Harmoniam secum dedicat ecce tibi.
Addunt currenti calcar, pennasque volanti,
Nam tua transpositis nomina literulis.
Hæc mihi dant veris divina oracula verbis
Delphica templa mihi, suntque Sibylla mihi.
Aurea dicta canunt, ad veri culmen honoris
Quæ via sit, vivax unde paretur honos,

Quàm

Quàm sis eximius, qui Gallica sidera serves,
Quosque soli, cœli vult Deus, esse deos.
Tam multis non Hybla rosis, tot floribus Enna,
Tot rutilant puro sydera clara polo:
Quot decora altarum referunt tua nomina laudum,
Pauca ex innumeris hæc tibi, teque fero.
Vade virens, *alios nam dives honoris* honoras
Ardua res *fer*, honos *ardua vinco*, veni.
Ævi es honor durans & honori vera suadens,
Suadæ *vernus* honor *perpetuoque* virens.
Vena es honoris *amica, per aurea secula*, dura,
A Jesu durans *semper* honore *tui*.
E vena duras, *sed* honoris, *laude perenni*
Florens, virtutis quam tibi palma dedit.
Sanus in heroë, ô dura, *qui sceptra gubernas*
Gallica, dic Regi secula multa tuo.
Ah dono vires vernas *tibi* dives honorans
Vera, ad vera virens *munere Regis* honos.
Mirificè claros ad honores *munere divûm,*
Directaque ruens, *legitimaque* via.
Ad vis *eximii, via* vernas *floris* honore,
Heroës nardo *nobiliore* juvans.
Inclyte vive heros, *Musas constanter* adornans,
Dic, Vehor *æternum* sidera *ab arte* novans.
Sidera quæ nostro radiant nitidissima cœlo,
Sidera, Francorum quæ diadema gerunt.
Diva *diu* servans *per quæ servamur* honore,
Quo nemo Pæon major in orbe viget.

Tibi ad omnia paratissimus,
VRBANVS.

AD CLARISSIMVM DOCTISSIMUMQUE VIRUM D. LAGNEUM, in Harmoniam ipsius.

DAVID LAGNEUS.

ANAGRAMMATISMI.

Vade laus digni. Vas laude digni.
Diu digna salve. Vis laude digna.
Valde digna vis.

VIS nocte multa res latentes promere,
Arcana mundi vis palam proponere,
Vis clausa multis plurimis recludere,
Vis mira mundi divitis miracula,
Simulque summi vindicis potentiam
Probare miram, qui supremus infimis
Tantam Creator vim creatis indidit,
Ut arrgantem homunculi vesaniam
Premat, negantis posse regem Olympicum
Fecisse quicquid numini suo placet.
Vis orbe nostro vellus ut sit aureum,
Micansque mali fulgor adsit aurei.
Vis Gryphas acer Celticis à montibus
Fugasse, gryphos explicans ænigmatum,
Solvensque nodos arctiores Gordiis.
Vis indicare quanta vis sit ingenî,
Et quantum acumen, candido vis pectore
Prodesse cunctis, ac obesse nemini.

V

Vis, ut libelli cuius auctor esse vis,
Sit ipse fautor, arte qui viget sua,
Fideque servat Celticæ sceptrum plagæ.
Vir clare vive DAVID Ô LAIGNEE
Vas laude digni, *Harmonia,* vade *digna* laus
Digni, *per ora vive præcellentium*
Volitans virûm. Diuq; digna salve. *nam*
Vis laude digna, *quando* valde digna vis.

Tantum tuus quantum meus,
BUETUS.

CATALOGVS AVCTORUM IN HAC HARMONIA citatorum.

A.

ÆGIDIUS de Vadis.
Alanus Philoſophus.
Albertus Magnus.
Alphidius.
Andreas Laurentius.
Andreas Libavius.
Ariſteus.
Ariſtoteles.
Arnaldus de Villa-nova.
Augurellus, *vide* Joannes.
Avicenna.
Aureola.
Aurora conſurgens, ſeu Aurea hora.

B.

Bellaripa.
Benedictus.
Bernardus de Grana, ſeu de Ganna.
Bernardus Trevirenſis, ſeu Treviſanæ Marchiæ Comes.

C.

Calid, filius Jazichi.
Clangor buccinæ.
Correctio fatuorum, ſeu Correctorium Richardi Anglici.

D.

Daſtinus. *vide* Joannes.
David.

Dauſtri

Daustricus.
Desiderabile, seu, Rosariũ Philosophorum compilatum à Toletano philosopho, incipiens *Desiderabile desiderium,* &c.
Dionysius Zacharius.
Dominus vobiscum.
Dorneus, *vide* Gerardus.

E.

Efferarius Monachus.
Evalerandus, seu Valerandus.
Euualdus, seu Euoaldus Vogelius Belga.
Exemplum scientiæ *Incertus auctor, sic incipiens.*
Exercitatio in Turbam.

F.

Fernelius, *vide* Joannes.
Flamellus, *vide* Nicolaus.
Flos florum Arnaldi.

G.

Garlandius, *vide* Joannes.
Geber Arabs.
Gerardus de Vivariis.
Gerardus Dorneus.
Georgius Ripleus Anglus.
Georgius Venetus.
Greverius, *vide* Jodocus.

H.

Haly
Hermes Trismegistus.

I.

Jacobus de Sancto Saturnino.
Incerti auctores plurimi.
Joannes Aurelius Augurellus.
Joannes Dastinus.
Joannes de Rupescissa.

Joannes Duns Scotus.
Joannes Fernelius.
Joannes Franciſcus Picus Mirandulanus, Concordiæ Comes.
Joannes Garlandius Anglus.
Joannes Iſaacus Hollandus.
Joannes Pontanus.
Jodocus Greverus, ſeu Greverius Presbyter.
Iſaacus Hollandus, *vide* Joannes.
L.
Laurentius Ventura Venetus.
Libavius, *vide* Andreas.
Lilium.
Liber duorum verborum.
Liber trium verborum.
Ludus puerorum, ſeu Opus mulierum.
Lullius, *vide* Raymundus.
Lumen novum Chymicum.
M.
Manuſcripti varii.
Margarita novella.
Michaël Scotus.
Mirandulanus, *vide* Joannes.
Monachus, *vide* Efferarius.
Morienus Romanus, Eremita Hieroſolymitanus.
Mulieres Græciæ.
N.
Nicolaus Flamellus.
O.
Odomarus.
Omnium recte, *Incertus auctor, ſic incipiens.*
Opus mulierum, ſeu Ludus puerorum.
P.
Petrus Valentiæ.

Picus Mirandulanus, *vide* Joannes.
Phœnix.
Pontanus, *vide* Joannes.

R.

Rachaidibus.
Raymundus Lullus vel Lullius.
Rhasis.
Richardus Anglicus.
Ripleus, *vide* Georgius.
Robertus Vallensis.
Rogerius Bacho seu Baconitanus.
Rosarium Philosophorum.
Rosarium abbreviatum.
Rosarius minor.
Rosinus.

S.

Saturninus.
Scala Philosophorum.
Scotus.
Secretum secretorum.
Semita semita Arnaldi.

T.

Tauladan.
Tersin.
Theobaldus de Hoghelande Mittelburgensis.
Thomas Aquinas.
Turba Philosophorum.

V.

Valerandus seu Evalerandus.
Valescus de Taranta.
Vallensis, *vide* Robertus.
Vincentius Bellovacensis.
Vogelius, *vide* Euraldus.

Zacha-

Z.

Zacharius, *vide* Dionysius.
Zininus.

NEcesse est ad opiniones fortiter inhærentes multa argumenta adducere, si quis velit auditorem à priore sententia abducere, ac convertere ut suis verbis fidem habeat. Hæc enim ne produxissem quidem ad sermonis mei confirmationem, nisi multi adeo homines essent, qui meæ opinioni adversarentur. Hippocrates lib. 4. de morbis, sect. 15.

Omnis res quæ magno emitur pretio, mendax est. Morienes in Aurora Cons. pag. 217.

Expensæ nostræ Artis non excedunt pretium duorum aureorum in prima sui emptione. Anonymus apud Theob.

Id firmiter teneas, quod omnium capitulorum hujus pretiosissimæ artis, non excedit pretium ipsarum medicinarum expensione quinquaginta argenteos, ex prima operatione computando. Arnaldus, Rosarii li. 2. ca. 7.

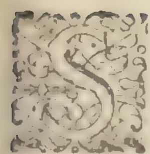
Quicquid excedit valorem unius unciæ auri, non est de intentione majoris ordinis. Propositiones Artis Chemicæ, Propos. 12.

DAVI-

DAVIDIS LAGNEI D. MEDICI HARMONIA SEU Consensus Philosophorum Chemicorum, magnô cum studio & labore in ordinem digestus, & à nemine alio hac methodo distributus.

De Materiæ physicæ nominibus.

CAP. I.

SApientes Lapidi multa nomina indidêre. Postquam materiam Lapidis reclusissent ac spiritualem effecissent, dixere materiam esse *rem vilem.* Cumque ipsam sublimassent, *serpentem* vocarunt, ac *bestiam venenatam.* Cumque eandem calcinassent, dixere esse *sal*, & hujusmodi. Cum soluissent, vocarunt *aquam*, ac *in omnibus locis reperiri* dixere. Cumque ad oleum perduxissent materiam, *rem viscosam* dixere ac *passim venalem.* Cum vero congelassent, *terram* nuncupaverunt, ac *eam tam pauperes quã divites habere* dixere. Cumque ei albedinem exuissent, *lac virgineum* ac *album quid* dixere. Ac cum rubedinem ejus sursum sublimassent, *ignem* dixere ac *rubrum quid.* Atque hoc pacto prout materia Lapidis conversa erat in peculiarem naturam, nomen illi indidere, donec ad finem perductus esset. Ioann. Isaacus Hollandus, lib. Operum mineralium 1. c. 126. Isaacus Holl.

Postquam materiæ amalgamatæ sunt, hoc amalgama, ut celaretur indignis, solet vocari à Philosophis *æs nostrum, aurum nostrum, terra magnesiæ, totum compositum.* Iodocus Grevetius, pag. 21. Grevetius.

Scito, fili mi, semen nostrum esse veram *Salamandram*, quæ igne concipitur, igne nutritur, igne quoque perficitur. Idem, pag. 36.

Nigredo ista millia nominum sortitur, nuncupatur enim *ignis, anima, nubes, caput corvi:* & nigredo hæc animam corpori conjungit. Alanus, p. 56 Alanus.

Lapis Philosophorum unus est, sed multipliciter nominatur. Est enim *aqueus, aereus, igneus, terreus, phlegmaticus, cholericus, me-* Pontanus.

eus, melancholicus: est *sulphureus*, & est similiter *argentum vivum*; & habet multas superfluitates, quæ per Deum vivum convertuntur in veram essentiam mediante igne nostro. Et qui aliquid à subjecto separat, putans id necessarium esse, is profectò in Philosophia nihil novit: quia superfluum, immūdum, turpe, fæculentum, & tota denique substantia subjecti perficitur in corpus spirituale fixum, mediante igne nostro. Et hoc Sapientes nunquam revelârunt. propterea pauci ad artem pervonerunt, putantes aliquid tale superfluum, & immundum. Pontanus, pag. 74.

Garlandius. Lapis noster vocatur etiam *granum frumenti*, quod nisi mortuum fuerit, ipsum solum manet. Garlandius, cap. 13.

Arnaldus. Ista compositio ex tribus, vocatur *Lapis benedictus, mineralis, animalis, vegetabilis*, eò quòd non habet nomen proprium. *Mineralis*, quia componitur ex mineralibus. *Vegetabilis*, quia vivificit & crescit. *Animalis*, eò quòd animam habet, spiritum & corpus sicut animalia. Alio nomine dicitur *nigrum fætens*: quia habet ventrem nigrum. Dicitur etiam *chaos* vel *origo mūdi*, vel *massa confusa*: nos autem eam *terram* vocamus. Et aqua nostra nominatur nomine omnium foliorum, arborum & viriditatum, ut stultos decipiant. Dicitur etiam *aqua benedicta*, *temperantia sapientum, acetum acerrimum, corpus quod solvitur, gumma Philosophorum, vile, carum, corpus durum & opacum, molle & clarum, exaltatio aquæ, angulus operis*. Et nota, quod *pater & mater Lapidis Sol & Luna* vocantur in compositione Elixir, quæ postea in operatione Lapidis *terra* vel *nutrix* appellātur. Arnaldus Villanovanus in Hortulanum, p. 25. & 35.

Ripleus. Materia nostra, qua egemus ad opus, & in aquam resolvēda sunt Sol & Luna, non est *hyle* nec *chaos*, sed *materia prima propinqua*, quæ in animalibus *sperma*, in vegetabilibus *semina* dicuntur, in mineralibus *sulphur*, & *argentum vivum philosophorum* supple. Georgius Ripleus cap. 3. pag. 6. cura Penoti.

Lapis noster habet nomina propemodum infinita. nam ab unaquaque re quæ nigra est, denominatur. Cum lucidus fit, tunc habet nomina jucunditatis, secundum res albas, similiter & rubeas. & tandem est una res. Idem, pag. 74.

Æs dum primo coquitur, fit *aqua*, & quanto magis coquitur, magis inspissatur, quousq; lapis fit omni metallo supereminens: unde nomen *Lapidis philosophorum*. Si *aquam* dixeris, verum dicis: si *aquam* neges, non falso negas. Ne ergo pluralitate nominum decipiaris. Idem. pag. 139.

Cum prudenter coquuntur, fiunt unum, & nominantur plurimorum nominum. Cum *rubrum* fit, *auri flos, auri fermentum*,

ium,colla auri,sulphur rubrum & auripigmentum: dum autem *crudum* permanet, *plumbum æris,virga metalli & lamina* dicitur. Æs vocant *nummum: nigredo* autem *philosophorum plumbum* vocaverunt. Idem, pag.142.

Sol sive aurum per excellentiam quandam *corpus metallicum* vocatur: quia reliqua omnia metalla nondum perfectionem illam adepta sunt, ad quam tamen per naturam pervenire possunt. Evvaldus Vogelius cap.1.pag.7. Vogelius.

Oleum nihil aliud est quam limositas omnium metallorum natans super menstruum per dissolutionem ipsorum, & congregatur super suam aquam, ita quod si ipsum aquæ nostræ miscueris, natabit superius, & congelabitur ad modū tenuissimæ pelliculæ diversorum colorum. Dicitur etiam *aqua, fermentum*. Idem, pag 8.9.10.11.

Oleum, tinctura, aurum, anima, philosophorum unguentum, quo totum perficitur magisterium, sulphur, lumen, alumen, gumma, sanguis, fermentum, terra nostra, aer ablutus. Tinctura: quia colorat & tingit terram mundatam & puram ab omnib. sordibus. *Oleum*, quia post tincturā ipsa remanet super corpus, sicut oleū super pannum. *Anima*, quia sicut per animam animalia & vegetabilia omnia vivunt, crescunt, vegetantur, multiplicanturq;: ita lapis physicus cum post ortū ipsius anima illi affunditur, fulgore metallico illustratur, condecoratur, nutritur, crescit. *Fermentum*, quia sicut fermentum totam pastam ad sui naturam cōvertit: ita hoc oleum totum lapidem vertit in suā naturam. *Aurum*, non vulgi: quia videlicet non amplius corpus solidum est, ut prius, sed attenuatum & spirituale factū: quod & de argento intelligendum. *Unguentum*, quia sicut pinguedines omnes & unguenta emolliunt & lubrica reddūt ea quibus adhibentur: similiter oleum hoc partes duras lapidis emollit, asperas lenit, & fluere facit. *Sulphur*, quia agit in materiam instar sulphuris coagulando & figendo. *Lumen*, respectu animæ, quæ corpus mortuum illuminat. *Alumen*, similitudine desumpta à tinctoribus, qui plerumque addunt alumen in pannis suis tingendis. Idem, eodem cap.pag.33.

Materia simplex corpus est solutum, ad differentiam corporis solidi & duri. Elementa Chemistarum dicuntur cōposita, quia non quærunt simplicia, ex quibus nulla fieret generatio, sed elementa composita, quorum singula reliqua etiā tria annexa & adjuncta habeant, prædominante tamen uno præ reliquis tribus. Ita *aquam* vocant, in aqua aquæ vincunt qualitates, frigidum videlicet & humidum. Idem, ca. 2.p.71.

Terram foliatam vocant philosophi sulphur perfectè mundatum

datum & purificatum & dealbatum. Idem Vogelius c.4. p.151. Manuscriptus etiam pag.80.46.

Arnald. Aqua nostra vocatur *aqua vitæ, aqua serena, aqua perpetua*, & multis aliis nominibus. *Aqua* ergo *vitæ* vocatur, quia dat vitam corporibus mortuis, & illuminat rem sordidam. *Aqua perpetua* vocatur, quia perpetuat corpora quæ tangit, & ducit ad perfectionem Adrop. Arnaldus in speculo Alchimiæ, p. 11. & 27.

Desiderabile. Dum opus est crudum, vocatur argentum vivum nostrum *aqua permanens, plumbum, sputum Lunæ & stannum*. Cum est coctum, dicitur *argentum, magnesia, sulphur album*. Cum fuerit rubrum, dicitur *auripigmentum, corallus, aurum, fermentum, lapis, aqua lucida cælestis coloris. Vbiq; invenitur*, propter elementorum participationem; *omnibus, nominibus, nominatur*; propter suæ naturæ absconsionem. *Vilissimus*, per putrefactionẽ, & per virtutem *carissimus*. De nominibus non curant Philosophi, sed tantum per nominares dant intelligere. Desiderabile, p.22.

Dum lapis est absolutè dealbatus, dicitur *sulphur non urens*, quo fit argentum. Et quia in albedine est rubedo, coque albedinem donec rubedo exeat. Idem, p.26.40.

Dicitur lapis noster *naturalis*, quia naturaliter invenitur, & habet quatuor qualitates elementorum. Est *frigidus & humidus* propter Lunam & Mercurium: & propter Solem est *calidus & siccus*. Dicitur *animalis*, quia rubeus instar sanguinis, nõ quod fiat ex sanguine. *Herbalis*, quia habet animam vitalem seu multiplicabilem. & dicitur *servus rubicundus*. Idem, p.36.

Ratione diversorum graduum diversis nominibus vocatur Mercurius. Nam dum est frigidus & humidus, *anima* vocatur: dum est siccus, *spiritus*: dum magis decoctus & fixus, *corpus*. fixatur & non fixatur nisi per magnam decoctionem. Philosophi vocant Solem fratrem Mercurii, & Lunam ejus sororem. Idem, p.50.

Mater mea, inquit Lapis physicus, *est argentum vivum*: juxta illud, *Portavit eum ventus in ventre suo* id est, argentum vivum aërosum, quod etiam dicitur *acetum fortissimum, aqua fortis, venenum tingens, lac virginis, fons vitæ, ignis comburens*. Idem, pag.66

Argentum vivum dicitur *pater in generatione metallorum, vera vitis, Leo, Phœnix, Pelicanus, Tantalus, Dædalus, serpens, fons, puteus, ostium, argentum vivum Philosophorum, coagulum, lac, fermentum, servus fugitivus*, & aliis pluribus nominibus. Idem, pag.71.

Lapis

Lapis dicitur *Saturnus*; quia sicut Saturnus est altior Planetarum, ita aliorum lapidum lapis noster est pretiosior & altior. Idem, pag. 89.

Quatuor sunt colores in aqua principales, *niger*, sicut carbo; *citrinus*, sicut pes avis dicti Emerillon: *rubeus*, sicut rubinus: *albus*, sicut flos lilii. Citrinus vocatur *aqua*, nigredo *aer*, albedo *terra*, rubedo *ignis*. Idem, pag. 100.

In lapide *argentum vivum* est materia, & *sulphur* est forma. Idem, pag. 103.

Compositum philosophi appellarunt *terram albam*, quando est album; & *terram rubram*, quando est rubrum. Idem, pag. 114.

Terram philosophi vocarunt *corpus & ossa eius*: quia ipsa est restringens compositum, & prohibens fluida elementa à sua fluxibilitate cruda, habens secum ignem symbolicè in siccitate. *Aquam* autem & *aerem Spiritum* dixerunt, quia ipsa sunt humectantia elementa & terram dissolventia. *Aërem* autem & *ignem Animam* vocaverunt, quia ipsa sunt maturantia, digerentia & perficientia totum compositum. Nota, quod qui dicit *animam*, non dicit nisi metaphoricè: nec *spiritus* ut vegetatio, nec *corpus* ut forma formabilis, prout in homine & cæteris sensitivis reperitur. Bernard. Trevir. ad Thom. Bon. pag. 166. 167. Bernardus ad Thomam Bonon.

Accipe aëris nitidi, ignis colorati & aquæ radiantis, misce. *Fimus* noster est argentum vivum. sic vocatur, quia sua humiditas naturalis ratione suæ pinguedinis diutius in putrefactione à calore proprio conservatur. At Philosophi multa nomina Materiæ dedere propter diversos gradus coctionis. Nam Mercurius dum est frigidus & humidus vocatur *anima*: quando per coctionem sua humiditas cōsumpta est, & quod Mercurius est siccus, vocatur *spiritus*: & ulterius quando per majorem decoctionem est fixus, vocatur *corpus*. Sic *tribus* diversis nominibus *una* res vocatur. Vetus manusc. codex. Manuscriptus.

Solutio corporum duplex est, in *Mercurium*, per Mercurium, & in *aquam mercurialem*. Prima est ad particularia; secunda ad universalia. Prima, nihil aliud est quàm *resolutio*: secunda per *putrefactionem* corporis & spiritus in humido. *Putrefactio* autem est solutio omnium naturarum ad invicem ligatarum, & separatio. Correctio fatuorum, pag. 15. Correctio fatuorum.

Laton est corpus compositum ex Sole & Luna, aut *æs* cum Mercurio. Clangor, pag. 47. Clangor

Sulphur est corpus imperfectum cum quo conjungitur fermentum, ut generet sibi simile, & fiat Elixir. *Fermentum* di-

citur corpus. Idem, pagina quinquageſima prima.
Mercurius vulgi dicitur *ſpiritus*: Mercurius corporis dicitur
anima. Et ſpiritus non conjungitur corpori niſi mediante ani-
ma: & è converſo, anima non conjungitur corpori, niſi me-
diante ſpiritu Idem, pag. 52.
In regimine primo cum Lapis eſt *niger*, vocatur *terra* & *Sa-*
turnus, & nominibus omnium nigrorum & terreſtrium cor-
porum. Deinde cum *dealbatur*, dicitur *aqua viva*, & nomini-
bus omnium aquarum & ſalium, aluminum & rerum haben-
tium albedinem. Poſtquam autem *incitrinatur* & *ſublimatur*
& *ſubtiliatur*, tunc vocatur *aër*, *oleum citrinum*, & nominibus
omnium ſpiritualium & volatilium. Deinde cum *rubeſcit*, vo-
catur *cœlum*, *ſulphur rubeum*, *aurum*, *carbunculus*, & nomini-
bus omnium rubrorum pretioſorum pulchritudinem habē-
tium, tam in lapidibus, quàm in animalibus & plantis. Idem,
pag 108.

Ludus pucrorum. *Magneſia* eſt tota illa mixtio de qua extrahitur noſtra hu-
miditas, quæ arg. vivum vocatur. Ludus puer pag. 136 137.

Aquinas. Non cures multum de verbis philoſophorum moderno-
rum & antiquorum in hac ſcientia loquentium: quoniam in
capacitate intellectus, & in demonſtratione experimentali
tota ars Alchemica ſedem ſibi conſtituit. Philoſophi vero cé-
lare volentes ſcientiæ veritatem, quaſi omnia figurativè lo-
quuti ſunt Thomas Aquinas ad Fratrem Reinaldum, cap 1.

Flamellus. *Draco* eſt ſulphur quod extrahitur de corporibus per magi-
ſterium Nic. Flamellus in Annot. pag. 133.

Magneſia dealbata non ſinit corpora frangi, nec umbram
Veneris induci. Quæ Magneſia, niſi totū cōpoſitū? Idē, p. 180.

Corpus illuſtratum, id eſt à nigredine privatum, vocatur
anima. Idem, pag. 189.

Roſarium. Quantumcunque diverſificantur nomina ejus, tamē ſem-
per una ſola res eſt, & de eadem re. Non enim introducitur
in Naturam quod in ea non eſt de ſua natura. Quare oportet
eſſe neceſſarium, ut agens & patiens ſint in genere res una
& eadem: in ſpecie autem altera & diverſa, ſecundum Mercu-
rium quo diverſificatur mulier à viro. quia licet in uno genere
conveniant, tamen inter ſe habent differentiam diſtinctam,
ut differunt materia & forma. Roſarium Philoſ pag 170.

Succus Lunariæ, *aqua vitæ*, *quinta eſſentia*, *vinum ardens*, *Mer-*
curius vegetabilis, omnia idem ſunt Succus Lunariæ fit ex vino
noſtro, quod paucis filiis noſtris notum eſt, & cum illo fit ſo-
lutio noſtra, & fit aurum potabile noſtrum, mediante illo, &
ſine illo nequaquam. Idem, pag 173.

Prima

Prima materia corporum non est *Mercurius vulgi*, sed est *vapor unctuosus & humidus*. Nam ex humido fit lapis mineralis, & ex unctuoso fit corpus metallicum. In talem namq; vaporem unctuosum oportet ut corpora convertantur: & in conversione corpora interimuntur, & granum corporis in mortem prosternitur, & totaliter mortificatur. Et hoc fit mediante nostra aqua alba & rubea. Et talis *vapor* dicitur *Lapis* in capitulis librorum notus, & *principium materiæ nostræ operationis*, & *sulphur unctuosum*, ex quo in complemento extrahitur *quinta essentia*, Mercurius tingens omne corpus in Solem vel Lunam, secundum quod lapis fuit finaliter præparatus. Idem, pag. 180.

Lapis noster componitur ex *corpore, spiritu & anima*. Nam corpus imperfectum vocatur *corpus*, fermentum *anima*, & aqua *spiritus*. *Corpus* imperfectum per se, est corpus grave & infirmum & mortuum. *Aqua* est spiritus, corpus purgans, subtilians & dealbans. *Fermentum* est anima quæ corpori imperfecto vitam tribuit, quam prius non habebat, & in formam meliorem perducit. *Corpus* est Venus & fœmina: *Spiritus* est Mercurius & masculus: *Anima* est Sol & Luna. Idem, p. 187.

Draco est argentum vivum extractum a corporibus, habēs in se corpus, animam & spiritum. Super quo dicit Philosophus: *Draco non moritur nisi cum fratre suo & sorore sua*, id est Sole & Luna: id est, sulphure extracto habente in se naturam humiditatis & frigiditatis ratione Lunę. Cum illis Draco moritur: id est, argentum vivum ab eisdem corporibus extractū à primordio, quæ est aqua permanens philosophorum, quæ fit post putrefactionem & post separationem elementorum. Et aqua illa alio nomine dicitur *aqua fœtida*. Idem, pag. 188.

Sol est *animalis*, quia recipit tria, constrictionem, albedinē & rubedinem, & vocatur *animal magnum*: & *sal armoniacus* fit ex eo. Et *Luna* vocatur *planta*, & *sal alkali* fit ex ea. *Mercurius* verò vocatur *Lapis mineralis*, & fit *sal commune* de eo. Res hujus artis dissoluta dicitur *sal armoniacus*: Putrefacta dicitur *res vilis, inventa in sterquiliniis*: Conversa in aquam, dicitur quod *pauperes & divites habent*, & invenitur omni in loco; in quolibet tempore, & apud omnem rem. Dealbata, dicitur *arsenicum*, & nomine omnis rei albæ, & *lac virginis*. Rubea, dicitur *sulphur, hyacinthus, sanguis*, & nomine omnis rei rubræ. Idem, pag. 189 194 204.

Aqua permanens sive *perennis*, sive *vinum ardens*, dicitur *aqua corporis*: id est, quando corpus est redactum in Mercuriū. Dicitur etiam *aqua vitæ*. *Aqua* philosophorum vocatur *rus*

Hermetis: de qua philosophi sic scripserunt: *In aqua nostra fiunt omnes modi, scilicet sublimatio, distillatio, solutio, calcinatio, fixio*: in dicta aqua fiunt tanquam in vase artificiali: quod est maximum secretum. Idem, pag. 193.

Calculos, vel animal marinum, vel æs, vel cerebrum aceto acerrimo vel urina puerorum terite, quousq; obscuretur. Idem. pag. 195. 197. 200.

Nigredo nuncupatur terra, quæ fit leni decoctione, toties reiterata, donec nigredo supereemineat. Idem, pag. 204.

Cinis qui est ab illis tribus, appellatur à philosophis *corpus immundum*: quia oportet decoqui & calcinari usque ad albedinem Idem, pag. 204.

Philosophi, Lapidem diversis nominibus nominarunt, ut Sapientibus esset manifestus, & insipientibus occultus. Sed quocunque nomine nominatur, semper tamen est unus & idem & de eodem. Idem, pag. 256.

Dastinus. Non curetis de nominum diversitate, nec regiminum diversitate, quia si Solem facere volumus, Solem apponimus, si Lunam, Lunam pro fermento. *Ignis est terra nigra*. Dastinus pag. 30.

Quod ascendit superius, *aer* & *oleum* dicitur: quod inferius est, *ignis purus*. quia *terra* nostra *ignis* dicitur, & *aqua* nostra *oleum* dicitur, quia non comburitur cum ignis siccitate. Idem, pag. 31.

Flos florũ. Lapis dicitur *aer* qui cum terra sua miscetur. *Salamandra* dicitur noster Lapis, quia solo igne nutritur. Flos florum, pag. 35. 37.

Liber duorum verb. Quando materia nigra nostra est dealbata, dicitur *terra foliata, cinis cinerum, fermentum fermenti*, & *sulphur album patiens ignem*: tamen sine fermento non exibit Sol, neque Luna, sed aliud quod non valet. Liber duorum verborum, pag. 47.

Acetum philosophorum est *denigratio* nostra, quæ est signum dissolutionis veræ. Lib. trium verb. pag. 48.

Quot sunt colores, tot sunt nomina. Idem, pag. 49.

Dominus vobiscum. *Magnesia* est materia generalis continens quatuor elemẽta. *Mercurius coctus*, sic quod virtus ignea ab eo non separatur, est corpus perfectum sine aliqua volatilitate: & ratione diversorum graduum diversis nominibus vocatur Mercurius. Nã dum est frigidus & humidus, *anima* vocatur: dum est siccus, *spiritus*: dum est magis decoctus & fixus, *corpus*: & non fixatur nisi per magnam decoctionem. Et est manifestum, quod citius Mercurius veniat ad perfectionem cum adjunctione corporum, quàm per se. Et hoc philosophi firmant dicendo, vocan-

vocantes, Solem fratrem Mercurii, & Lunam ejus sororem. &, *Qui ligat me cum fratre vel sorore meis, quotcunque millia hominum velit perpetuo nutriet*: & fiet, si facias femellam à masculo imprægnare. Dominus vobiscum, pag. 50.

A principio Lapis noster *aqua* dicitur: soluto corpore dicitur *aër*: dum tendit ad consolidationem, vocatur *terra*: dum est perfecta & fixa, vocatur *ignis*. Idem, pag 54.

Argentum vivum dicitur *ventus*, id est, argentum vivum aërosum, *acetum fortissimum, aqua fortis, venenum tingens, lac virginis, fons vitæ, ignis comburens*. Incertus auctor, pag. 66. Incertus auctor.

Putrefactio in fundo vasis fit, & generatio in capite alembici: & dicitur *argentum vivum pater in generatione metallorum, vera vita, Leo, Phœnix, Pelicanus, Tantalus, Dædalus, serpens, fons, puteus, ossium, argentum vivum Philosophorum, coagulum lactis, fermentum, servus fugitivus*: & aliis pluribus nominibus ipsum lapidem nominant. Saturninus, pag. 71. Saturninus.

Lapis dicitur *Adrop*, id est, *Saturnus*: quia sicut Saturnus est altior planetarum: ita aliorum lapidum noster lapis est pretiosior & altior. Idem, pag 89.

Compositum nostrum appellatur à philosophis *terra alba*, quando est album, & *terra rubra*, quando est rubrum. Ioannes Duns Scotus, pag 154. Ioan. Duns Scotus.

Totum compositum vocamus *nostrum plumbum*. qualitas splendoris à sole & luna provenit. Tolle eis præfatum splendorem, & tunc terra erit parvi momenti. Ripleus, pag. 70. Ripleus.

In una dispositione mutantur omnes colores. Sed quanto magis ejus colores innovat, tanto plura nomina sibi imponunt. Morienus, pag. 38. Morienus.

Lutum quando albificatur, nominamus ipsum *Yharit*, id est, *argentum*: & quando rubificatur, nominamus ipsum *Temeynchum*, id est, *aurum*. Et albedo est quæ tingit cuprum, & facit illum Yharit: & illa rubedo est quæ tingit *Yharit*, id est, *argentum*, & facit eum *Temeynchum*, id est, *aurum*. Calid. pag. 280. Calid.

Hermes ait: Fili, *extrahe à radio suam umbram*. radius enim est humiditas & fœmina: umbra vero est siccitas in humiditate occulta, & est masculus, cujus generatio fuit à natura antequam generatio fœminæ. Masculus autem est rubeus persequens fœminam fugientem, & ipsam capiens & retinẽs in valida: Fœmina autem est alba fugere volens, sed valde leviter permittit se à masculo capi. Propterea dixerunt, quod *fœmina habet alas, masculus verò non*. Lapis est *senex* propter albedinem, *iuvenis* propter rubedinem, *Ægyptiacus* propter humiditatem, *Persicus* propter siccitatem. Vnde Ægyptii ter- Margarita Novella.

ræ Persarum egent subsidio, id est, humiditas Lapidis debet siccari. Ideo putrefactio non valet alibi quam in Ægypto: ipsius autem finis non nisi in Persia. *Mulier prægnans* etiam dicitur: quia albedo habet intra se rubedinem, quæ in fine decoctionis extrahitur. Margarita novella, pag 123. 124.

Scotus. Materia dicitur *Lapis elementalis*, quia ex ipso quatuor elementa sunt extracta: *Lapis mineralis*, quia ex solis mineralibus fit: *Lapis vegetabilis*, quia nutritur & augetur, quæ sunt potentiæ animæ vegetativæ: *Lapis animalis*, quia odore reficitur & fœtore corrumpitur: *Lapis rationalis*, quia permanet naturæ consonans, cum est ad illud determinatum. Scotus, pag. 199.

Arnald. Lapis noster vocatur *Ælrop*, id est, *Saturnus*; & apud Trojanos *Draco*, vel *Tapsum*, [illegible], *Venenum*. Speculum Arnaldi, p 36.

Azoc apud Indos est *aurum*, apud Hermianos *argentum*, apud Alexandrinos & Macedonenses *ferrum*, apud Græcos *Mercurius*, apud Hebraicos *stannum*, apud Tartaros *æs*, apud Arabicos *Saturnus*, apud Latinos & maximè apud Romanos *Og* [illegible]*vidor*. Idem, pag. 28 29.

Theobaldus de Haghelande. *Spirituale, corporale. cœleste, terrenum, cœlum, terra. æstas, autũnus, hyems, ver, masculinitas, fœmininitas, cor brutorum, fel, succus herbarum, homo, capilli. sanguis, menstruum, secundinæ, arbor, planta, herba, lapis, arsenicum, homo galeatus & altus, rex, regina, vir, mulier, aqua, ignis, [illegible], spiritus, anima, senex, iuvenis: puer lactens, frater, soror, patruus, avunculus. socer, gener, fratre, uterini, socii, servus [illegible], virgo, puella, vir indutus pulcherrimis vestimentis, rex diademate rubeo coronatus, kerkel, leo, gryphus, camelus, equus, canis, vitulus, gallus, gallina, corvus, aquila, quelles, scarabeus, fel piscis, urina vituli, pisciculus rotundus ossibus & cruribus carens, cor, hepar, stomachus, caput, cerebrum, oculus, venter, mammæ, nervus, vena, bilis, sanguis, pituita, melancholia, semen. lac, unguis, stercus, urina, sudor, ovum, venenum, basiliscus, draco, vipera, salamandra, serpens, lacerta, bufo, theriaca, antidotum, medicina, medicamentum, frutex, radix, flos vitis, rosa alba, rubea, lunaria, mercurialis, portulaca marina, chelidonia, geldum, viriditas, gumma, gummi, folium, cortex, lignum, plumbum, stannum, ferrum, æs, lato, argentum aurum, nummus, pecunia, magnesia, auripigmentum, arsenicum, sulphur, marchasita, tutia, terra fœtida, antimonium, terra nigra oculosa, alumen, atramentum, aqua fortis, pix, carbo, corvus, caput corvi, æs ustum, ebur ustum, talcum, marmor, ebur, flos salis, ossa, crystallus, lumen crystallinum, margarita, nix, grando, cinis clavellatus, terra alba, lapis candidus, pulvis albus stellatus, splendidus, lapis rubens,*

rubeus, crocus cinabrium, minium, hæmatites, sanguis humanus combustus, vitellus ovi, alumen calcinatum, corallus, &, ut uno verbo dicam, vocatur nomine omnium rerum, quæ in mundo sunt. Theobald. de Hoghelande, p. 62. 63 & sequentib.

Corsufle est caput hujus operis non initium: verum post complexum rite ita vocatur. Quapropter *Corsufle* est totum compositum, quod oportet septies assari, & tunc omne corpus tingit, & vocatur *nummus, æris flos* vel *æris*, aut *ferri flos*, etiã *plumbum, stannum*, & mille nominibus Turba Phil. sent 33. Turba Philos.

Rubigo fictum nomen est non verum. Dico tamen vobis, quod *rubigo* sit opus secundum quod ex solo auro fit: atq; ob id *hirudinem* vocaverunt, quia in sulphureo auro celatur, quẽadmodum hirudo in aqua. Est ergo *rubigo* rubefactio in secũdo opere. In primo enim *rubiginem facere*, est opus dealbare: in quo philosophi jusserunt poni auri florem & aurum æqualiter. Eadem Turb. sent. 50.

Cambar, ethel a, auripigmentum, Zendrio, Ebsemech, magnesia, Chubul, sunt nomina argenti vivi ex Cambar sublimari. Cum album est factum, vocatur *Plumbum ex Ebmich, Magnesia, Martech & æs album*. Sent. 54.

Coquite *æs* donec exeat *nigredo*, quam *nummum* vocant, & res artis nostræ bene miscete, & invenietis *nigredinem* statim, quæ est *plumbum* Sapientum, de quo Sapientes in libris suis multa tractaverunt. Sent. 70.

Mercurius vocatur in initio operis, *aqua*: deinde apparente nigredine, *terra*: deinde & sublimato, *aer*: deinde rubificato (debet autem aer per se coqui donec rubeat) *ignis*: deinde sublimatus cum corpore aliquo luminari, *fermentum*: deinde solus additus toti & compositæ materiæ, *spiritus*. Et sic terra cum aqua, aëre & igne, corpus est; fermentum, anima, ultima irrigatio; solius Mercurii spiritus. Exercitatio 9. in Turbam. Exercitatio in Turbam.

Qui desiderat multa nomina, & causas illorum scire, videat & legat librum cui titulus est, *Aurora consurgens*. Aurora consurg.

Terra foliata vel *foliorum*. id est, *vestium*. folia enim sunt coopertimentum arborum, & aqua nostra est vestis terræ aquæ nostræ. Rosinus, pag. 297. Rosinus.

Vt homo ex quatuor elementis est compositus, ita & lapis: & ita est ex homine, & ut es ejus minera, scilicet per operationem: & de te extrahitur, scilicet per divisionem: & in te inseparabiliter manet, scilicet per sapientiam. Idem, pag. 312.

Anima, fermentum & *forma*, quæ idem sunt, solutis Sole & Luna fit. Et hæc solutio sic nuncupatur, sicut cetera metalla, Tauladan.

nempe Saturnus, Iupiter, Mars & Venus *pasta* dicuntur. Tauladan, pag. 288. 289. 290.

Aurum & argentum, an ſint philoſophorum metaphoricæ locutiones, vide apud eundem, pag. 301. ubi videbis minime eſſe.

Georg. Venetus. Aurum Hebraïce dicitur *Or*, id eſt, *Lux*, & *Paz*, & à Latinis *Obrizum*, id eſt, *forte & puriſſimum*, quia ab igne nunquam cõſumitur, ſed magis ac magis depuratur. Georg. Venetus in Harmonia mundi, lib. 8. cap. 1. pag 735.

Libavius. Mercurius, quem Natura per ſe in minera generavit, vocatur, *venter ſtruthionis interranatus*. convenit hic cum aqua non madefaciente manus, ſeu cum fluxo: crudusque vocatur, quia calore matricis ad maturitatem fixitatemque nondum eſt perductus. Vnde & opponitur Mercurio coagulato, qui non eſt aliud quam aurum. Libavius, pag 56.

Metalla omnia cum ab arte præparata ſunt, tunc vocantur *Sol, Luna, Mercurius*, &c. Ante enim erant duntaxat *Aurũ, argentum, hydrargyrus*. Idem, pag. 57.

Ioan de Rupeſciſſa. Materia lapidis eſt una & eadem res vilis pretii, quæ ubiq; reperitur, & eſt aqua viſcoſa quæ dicitur *Mercurius*. Et quoniam dicunt quod reperitur in vilibus locis, multi brutalium hominum, qui non intelligunt ſecundum intentionem philoſophorum, iſtum lapidem quæſiverunt in ſtercoribus. Ioa. de Rupeſciſſa, cap. 2.

Philoſophi multis nominibus lapidem nominarunt ut ſcientia magis fuiſſet obſcura: quia quando lapis noſter poſitus eſt in vaſe phyſico, quanto magis colores innovat, tanto etiam plura nomina impoſuerunt. Lapis noſter poſt putrefactionem vocatur *Magneſia*, & in putrefactione dicitur *Saturnus* Specul. Arnald. pag 18.

Vogelius. *Vſifur* Arabum eſt *cinnabaris* philoſophorum. Vogelius, pag. 88

Granum incombuſtibile metallorum, eſt radicale eorum humidum, & quaſi ſemen quoddam ſolis & lunæ, quod Natura iis inſervit, ut data occaſione in ſolem & lunam excoquerentur per Naturam longo tempore, vel per Artem brevi. Idem, pag 22.

Greverius. *Amalgama*, id eſt, *mollificatio*: eo quod durum auri vel argenti ſemen in terra mollificatur. Grever. pag. 20.

Incertus. *Azot* eſt quinta eſſentia aut corpus per ſe ſubſiſtens, differens ab omnibus elementis & elementatis tam in materia quam forma, tam in natura quam virtute, nihil in ſe habens corruptibilis: diciturque *quinta eſſentia*, quia extrahitur ab omnibus

omnibus elementis, nullumque habet in se motum elementalem, ut cætera corpora elementalia, tingens & purificans corpora metallica suo ipso colore, arcensque & præservans à corruptione cætera corpora sibi juncta. Incertus auctor.

Terra alba, sulphur album fumus albus, auripigmentum & magnesia & *Ethel*, idem in arte significant. Turba vetustiss. manuscr. pag. 68. Turba.

Istud corpus habet plura nomina. Vocatur enim *ferrum, Mars, carmot, almaga. v triolum, sanguis, óleum rubrum, urina rubra, iuventus, meridies, æstas, masculus*, & plura alia, quæ quidem omnia ei attributa sunt secundum diversas rationes & proprietates. Ibid. p. 71. 72.

An Lapidis Physici conficiendi plures sint viæ.

CAP. II.

VNA via, una re, una dispositione, uno actu totum magisterium terminatur. Lilium. Lilium.

Non indiges nisi una re, scilicet *aqua*, una decoctione, scilicet *coquere*: & non est nisi unum vas ad album, & rubrum simul faciendum. Alphid. Alphidius.

Vnum vas in albo & rubro, unus ignis, unum tempus terminatur in albo & rubro. Mahomet.

Licet Sapientes sua nomina & dicta mutarent, tamen semper intelligere voluerunt, *rem unam, dispositionem unam, viam unam.* Sapientes hanc rem cognoverunt, & eam rem esse unam sæpius probaverunt. Morienus. Morienus.

In rerum multiplicitate Ars nostra non perficitur Est enim *Lapis unus, medicina una*, in qua totum magisterium consistit: cui non addimus rem extraneam aliquam, nec minuimus, nisi quia in præparatione removemus superflua. Idem.

Album item & rubeum ex radice una nullo alterius generis interveniente pullulat. Nam seipsum dissolvit & copulat, albescit & rubore decorat, croceum facit & nigrum, seipsum desponsat & concipit, quousq; operis finem acceleret. Rhasis. Rhasis.

Nemo habet in sulphure nisi unum iter. David. David.

Scias, frater, quod hoc officium est unus lapis, super quem non intrat *garip*, id est, *aliquid aliud*: & cum eo operantur Sapientes, & de eo exit quod quærunt: & non commiscetur cum eo aliquid, nec in eius parte nec in toto, & vocatur *origo mundi*, & oritur sicut germinantia. Haly. Haly.

Sciatis, quod si aliud quàm æs nostrum acceperitis, & aqua Turba.

nostra seum rexeritis, nihil efficietis. Contra autem si æs nostrum aqua rexeritis nostra, omnia prædicta invenietis. Turbi Philos. sent. 30.

Omnem pluralitatem dimittite. Natura enim una re est contenta, & qui eam ignorat, peribit. sent. 39.

Nolite pluralitatem dispositionum curare, nec ea quæ fallentes in suis narraverunt figuris. Vna enim veritatis natura, quam naturales *Vnum* nominaverunt, in cuius ventre occultum inest: quod quidem occultum non videtur nisi à Sapiente: benè igitur facit Magister, quod uno orditus est & uno finivit. sent. 75.

Aurora. Non est via rectificandi corpora in natura integrè & completè absque tinctura nostra, quæ est semen mundum, multam habens benedictionem. Aurora consurg cap. 21.

Arnald. Illam solam perfectam invenimus, quæ postquam per nostrum magisterium est ad veram fusionem deducta, omnia quæ tangit, ducit ad verissimum complementum. Speculum Arnaldi, pag. 8.

De numero rerum Lapidem physicum componentium.

CAP. III.

Aquinas. MERCURIUS solus ille est qui perficit opus nostrum, & in illo invenimus omnia quibus indigemus, cui nihil extraneum debet adjungi. *Sol* & *Luna* non sunt sibi extranea, quoniam ipsa rediguntur in operis inceptione, in suam primam naturam (id est, *Mercurium*) quare ab illo sumpserunt originem. Aquinas, cap 3.

Quidam malè intelligunt Philosophos, quia credunt ex solo *Mercurio* sine *sorore* vel *compari* eius opus perficere. Ego autem tibi dico securè, quod cum Mercurio nihil extranei addas; & scias quod aurum & argentum non sunt extranea Mercurio, imò vicinius participant suam naturam quam alia quævis corpora. Ideo reduc ea in suam primam naturam, dicunturque sorores & compares Mercurii, ex sua fixione & compositione lac virginis emanabit: & si cum Mercurio nulla re extranea addita operatus fueris, consequeris optatum. Idem, cap. 4

Isaacus. Tenebis nunc, mi fili, te *impurum corpus* tibi præparasse, id est, *Saturnum* & *animam*, id est, *Lunam*, quam ei infundes, aut indes, & *Lapidem*, qui *spiritus* est, qui *animam* & *corpus* con-

continet, ut nullo unquam tempore separentur. Quique hoc medium non intelligit, is nullo unquam tempore in arte nostra quicquam proferet. Joan. Isaacus, lib 1 cap. 7.

Fili mi, prudenter vide ut ignem tuum ita modereris, ne *spiritum*, *animam*, & *corpus* à se invicem fuges igne vehementiori, sed semper exiguum ignem strue, ut conjuncta maneant, & ut anima & corpus utraque una esse possint. Idem, ibidem, cap. 9.

Sume *Solem* & *Lunam* ana, contere ac probè inter se misce cum aqua communi destillata, donec iis pingi possit, tunc sicca ad ignem pusillum. Ibid. cap. 58.

Lapis ex *Sole* & *Luna* est educendus: ex utrisque *rubicundus vir* adsit oportet ac *fœmella candida*, si alioqui vera conjunctio & vera mixtio sit futura. Calidus enim rubeus vir operari debet in frigidam candidam mulierem, si inde fructus nasceretur, aut perfecta temperatura fieret. Ibid. cap. 61.

Philosophi ut naturam generationemque eius sequerentur, *Solem* & *Lunam* sumpsêre, ut Lapidem suum ex iis educerent; utraque matura deliberatione. quia *Sol* tam perfectus, tam purus tamque subtilis erat, ut metuerent ne clam evolaret cum ipsum in opere adhiberent: & *Lunam*, cuius partes nonnihil crassæ & terreæ sunt, ita ut multum terræ habeat, ac quia sese invicem amant ac amica sunt ut maritus & uxor, ac quia alter calidus, altera frigida est, ut sese invicem temperarent in subtilitate & crassitudine, in volubilitate & terrestreitate, ac ut alterum contineret alterum, utraq; sumpsêre simul æquali pondere. Ibid. cap. 109.

Potes ex Sole & Luna perfectam medicinam facere absque elementorum separatione, ac sine labore ullo aut metu, & sine periculo; egentque longo tempore, sed tuta sunt. Idem, lib. 2. cap. 5.

Majores nostri circa amalgamationes *Solis* & *Lunæ* laboraverunt, quod est opus perfectissimum: quamvis longum sit, tamen est tutissimum, & minimè in eo cura. Ibidem, capitulo sexto.

Mercurius extractus ex corporibus metallicis per mineralia media, & postea adhibitus ad solutionem Solis & Lunæ, inutilis & irritus est. Libavius de lapide Philosophorum. pag. 67. Libavius.

Lapis noster est conjunctio *Solis* & *Lunæ*, donec Sol traxerit substantiam Lunæ ad suam naturam & colorem. Hoc verò fit cum igne *Lapidis*. Lullius ex Codicillo, pag 71. Lullius.

Cogno-

Cognoſcite per perfecta imperfecta emendare. *Sol* eſt pater omnium metallorum, & *Luna* mater, quamvis Luna claritatem recipiat à Sole: ex iſtis duobus totum pendet magiſterium. Reducantur ergo in *argentum vivum non vulgare*, id eſt, non volatile, ſed fixum: vulgare verò eſt volatile, & plenum frigiditate phlegmatica, & propterea indiget reduci per argentum vivum fixum, magis calidum & ſiccum, in contrariis qualitatibus ac argentum vivum vulgare. Quare vobis conſulo, ô amici mei, quod non operemini niſi circa *Solem* & *Lunam*, reducendo eos in primam materiam, *ſulphur* & *argentum vivum noſtrum*. Idcirco, filii, habeatis uti hac materia venerabili. Et vobis juro & promitto, quod niſi ſumpſeritis *argentum vivum* iſtorum duorum, vos tenditis ad practicam tanquam cæci ſine oculis & ſenſu. Idem, in Claviculæ præfatione.

Greverius Quemadmodum ex homine homo, ex aſino aſinus, ex ovo gallinæ gallina, ex frumento frumentũ generatur & provenit: ita ex omni ſimili fit ſuum ſimile, ex *auro* quidem *aurum*, ex *argento argentum*. Hinc igitur quam tu materiam accipere & tractare in hoc opere debeas, intelligis. Greverius, pag. 8.

Philoſophi antequam opus incipiant, acceptum in manibus *aurum* & *argentum vulgi* dijudicare debent, num ſanum ſit vel ægrum. Ac ſi ęgrum eſſe compererint, ad ſanitatem debitam convenienti medicina reducant, quæ eſt ipſa præparatio. Hoc *aurum* ita medicatum, ſanum & purificatum, *Sol Philoſophorum* eſt: atque idem quoq; de *Luna* ſentiendum. Jam ſatis apparet, quod etſi Philoſophus accipiat *aurum*, *argentum* & *Mercurium vulgi*, tamen in hoc opus non immittet ea, antequam ab humo vulgari, ad gradum philoſophicum extollat. Idem pag. 10.

Aurum pro opere elige novum, quod non in multis laboribus aurificum fuit, ſed recens de minera venit, nec multum ignis expertum eſt, coloris optimi, ad carattos viginti quatuor vel juxta. Atque in hoc genere optimum eſt, quod ſuapte natura rude in fruſtulis reperitur in ipſa terra. Quod ſi tale habere potes, nulla alia pręparatione pro hoc opere indiges, quam quod in laminas ſubtiliſſimas malleando diducas. atque idem de *argento* dictum exiſtimes. Si tale habere non poſſis, purga aurum per antimonium, vel per cementum regale, fundendo unciam unam Solis cum unciis 5. antimonii. Si in Apothecis vel apud pictores inveneris *aurũ finum foliatum* in ſufficienti quantitate; poteris illud pro auro puro

ro puro usurpare, nulla alia præparatione adhibita. Idem de *argento foliato* intellige, si illud purum apud eosdem inveneris: sin minus, purifica Saturno in copella, ponendo pro uncia una Lunæ, uncias tres plumbi. Idem pag. 13. &c.

Argentum vivum elige, quod non ex plumbo vel aliquo metallo confectum sit per artificium; sed quod ex sua propria minera venit, illud aptum est in quem *Sol & Luna* seminentur. Idem, pag. 17.

Compone *ovum* tuum ex *vitello & albumine*, & obducas membrana, coërceque superinducto cortice. Subjice illi carbones accensos: & cum eos deficere animadverteris, appone novos. Idem, pag 35.

Aqua nostra est pura & transparens, in qua *Solis & Lunæ* corpus solvitur. Alanus, pag 51. Alanus.

Pater ejus est *Sol*, mater verò *Luna*: portavit illud *ventus* in ventre suo. Hermes. Hermes.

Istorum duorum corporum (scilicet *Solis & Lunæ* cum *vento*) est necessaria in hac arte ad album & ad rubeum conjunctio. Garlandius, cap. 5. Garlandius

Ex fine cuiusque intentionis resultat principium eius. Ideo qui *Solem & Lunam* producere intendit, ab iisdem erit principium sumendum: quia impossibile erit aurum & argentum generare, sine auro & argento: eo quod omne simile producit sui simile. Ægidius, pag. 3. Aegidius.

Iunge *animam* cum suo *corpore*, suo *spiritu* mediante. quia anima nullo alio modo coassumet suum corpus, nisi per proprium spiritum. Idem pag. 63.

Nihil hic est præter *sororem & fratrem*, id est, agens & patiens: *sulphur & Mercurius* coëssentialia generantur. Idem pag 74.

Veteres opus ex *duobus* esse dixêre: & hæc duo juncta nonnulli vocârunt *compositum*, eo quod illa duo quatuor sunt. inest eis siccitas & humiditas spiritus & vapor. Idē, p. 140.

Corpus *Solis* totum essentiale est, respectu *argenti*. *Aurum* enim non est nisi mera argenti vivi puri, fixi & incombustibilis substantia, æqualiter temperata & proportionata cum suo sulphure interno: qualem desiderant Philosophi ad elixiris sui facilem fusionem & tincturā. Vogelius cap. 1. p. 12. Vogelius.

Unum conjungit, *duo* componunt medicinam. Idem, p. 41.

In hoc maximus Philosophorum consensus invenitur, præcipientium *Solem & Lunam* dissolvi, & in *primam materiam* redigi. Idem, pag. 45. 46.

Qui medicinam quærit metalla convertentē, relictis animalibus,

malibus, vegetabilibus, mineralibus, & quæcunque ex iis fiunt; capiat metalla, atque in iis metallorum principia inquirat, *argentum vivum*, scilicet, & *sulphur*, cum in iis sit per naturam, & metalla ex eis generata sint. Meminerint tamen auri argentique formam nihil dare posse, quod non prius eam habuerint: proinde nec imperfecta metalla, nec argentum vivum, nec sulphur formam & fixionem Elixiri necessariam adipisci posse, nisi auri argentique forma prius informentur & figantur. Idem, pag 121.

Arnaldus. *Argentum vivum* nostrum est *aqua clarissima*, & *arsenicum* nostrum est *argentum purum*, & *sulphur* nostrum est *aurum purum*, & in istis tribus consistit tota perfectio. Vt facilius intelligatur, dicimus, quod tota scientia philosophica ex *Sole*, *Luna* & *Mercurio* consistit. Per *Solem* intelligimus aurum: per *Lunam* argentum. Qui ergo novit Mercurium cum Sole & Luna tingere, venit ad arcanum quod dicitur *sulphur album*: & cum rubeum efficitur, erit *sulphur ad aurum*. Arnaldus in Speculo, pag. 41. 44. 47.

Cum illis corporibus, scilicet *Sole* & *Luna*, miscetur *Mercurius*, figitur per ipsa maximo ingenio, quod minimè pervenit ad artificem duræ cervicis. Idem in Rosario, lib. 1. cap 5.

Qui argentum vivum cum *Sole & Luna* tingere novit, venit ad arcanum quod dicitur *sulphur album*, optimum ad argentum. quod cum rubeum efficitur, erit *sulphur* optimum ad *aurum*. Ab illis corporibus extrahitur *sulphur nostrum album & rubeum*. Ibid. cap. 7.

Indiges tu qui vis operari, quod in solutione & sublimatione *duorum luminarium* primo labores, quia primus gradus operationis est, ut fiat *Mercurius* ex ipsis Ibidem, cap 9.

Sol, *Luna* & *Azoth* sunt lapides nostri mortui super terram; qui nihil operantur nisi per hominis industriam. *Azoth* est indivisibilis, quia invisibiliter recedit, & ideo *servus fugitivus* dicitur, & est incombustibilis Idem de Secretis Naturæ, p 36.

Desiderabile. Totum beneficium artificis in *Mercurio*, *Sole* & *Luna* consistit. Quæ seminaveris, hæc metes. Desiderabile pag. 21.

Differentia est inter *solarem* & *lunarem* medicinā: eo quod solaris continet sulphur solare, lunaris lunare. Lunaris enim indiget mundissimo sulphure albo, & solaris mundissimo sulphure rubro Idem, pag. 25

Ex *Sole vulgi*, & ex *Luna vulgi* solutis, fit *Mercurii vulgi* præparatio. Ex istis autem tribus sine aliqua specie aliena generatur *Lapis physicus*, & ex nullis aliis potest generari per ingenium physicum. Idem, pag. 114.

Rubis

Rebis est prima pars operis; *Elixir* secunda; *Tinctura* tertia; & *Medicina* quarta. Patet igitur quod ad Azoth requiritur Elixir: quia Elixir in hoc opere præcedit Azoth. Nam ex Elixiri elicitur & extrahitur Azoth. *Azoth* verò est illud quod à corporibus dissolutis per ipsum Mercurium extrahitur: quod utique maturius esse approbatur. Idem, pagin. 169. 170. 193.

Elixir non est aliud nisi corpus in aquam mercurialem resolutum, post cuius resolutionem, *Azoth* ex eo extrahitur, id est, spiritus animatus. Idem, pag. 194.

Vnum solum metallum, scilicet *aurum*, est pro Lapidis Philosophorum compositione totum necessarium. Corpus enim rubeum & album sunt unum, licet Philosophi nominârint ea esse duo corpora seu opera. Idem, pag. 202.

Qui sine his duobus corporibus, scilicet *Sole* & *Luna* tincturam efficere credit, cæcus procedit ad practicã. Idem, p. 274.

Qui cum *Sole & eius umbra venenum*, id est, *Mercurium* tingunt, Lapidem nostrum perficiunt, qui dicitur gumma perfecta & magna. Idem, p. 275.

Semina *aurum* & *argentum*, & afferent tibi fructum millesimum cum labore tuo, mediante Natura, quia ipsa solum habet quod quæris, & nulla alia res mundi: cum alia omnia ut fœtida, & naturæ cedunt per ignis assiduitatem & examen. Correctio fatuorum, pag. 9. & Richard. cap. 10 13. Correctio fatuorum.

Vnus est Lapis: hoc tamen *unum* non est unum in numero, sed genere: sicut mas & fœmina sunt sufficientes ad prolem procreandam sine aliquo alio additamento. Et sic Lapis Philosophorum ex *duobus* compositus sufficit ad medicinam intentam, scilicet *spiritus* & *anima*, quæ sunt *Sol* & *Luna*. & dicunt quidam, quòd his duobus addatur *tertium*, videlicet *corpus metallicum*. Numerus tamen duorum non multiplicatur nec nomina, eo quod corpus metallicum ex his duobus est compositum. Scala Philosoph. pag. 106. Scala.

In nostro Lapide sive composito sunt *Sol* & *Luna* in virtute & potentia, & *Mercurius* in natura. Quia si hoc non esset in nostro Lapide & composito, non facerent nec Solem nec Lunam. Ludus puer, pag. 137. Ludus puer.

Accipe *filium* tuum charissimum, & *sorori* suæ albæ æqualiter junge: propina illi *oculum amoris* donec inebrientur, & in partes minimas dividantur. Verum tamen memoriter teneas, quod omnia munda conveniunt mundis: alioquin sibi filios generant dissimiles. Aristoteles, pag 163. Aristoteles.

Consulo ut nemo se arti huic intromittat ad inveniendũ nisi Rosarium.

nisi principium veræ naturæ, & eius regimen agnoscat: quæ cognita pluribus non indiget rebus, nisi *una*, nec magnas exquirit expensas: quoniam unus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen, una que dispositio. Rosarium, p. 170.

Draco non moritur, nisi cum *fratre & sorore sua*. Idem, pag. 179.

Tres species sufficiunt ad totum magisterium, scilic *fumus albus, aqua cœlestis, & leo viridis*, id est, æs Hermetis, & aqua fœtida, quæ mater est omnium metallorum, cum qua à principio usque ad finem præparatur Elixir. Idem, pag. 184.

Tres partes habet Philosophia, scilicet, *Solem, Lunam, Mercurium*. Ex illis conjunctis pater Hermes scivit conficere tincturam. Idem, ibid.

Ibi fit conjunctio *duorum* corporum, & est necessaria in nostro magisterio. Et si unum illorum duorum corporum tantum esset in nostro Lapide, nunquam aliquo modo tincturam daret. Idem, pag. 186.

Conjunge *Gabricum* cum *Beya*, nec assumas ipsam Naturã, nisi puram, mundam, crudam, amœnam, terream & rectam. Si verò secus feceris, non proderit quicquam. Vide quod nihil contrarium intret cum Lapide nostro: nisi ipsum solum pone. Idem, pag. 191.

Artis auri arcanum fit ex *mare & fœmina*: quia fœmina masculi vim recipiens lætatur, eo quod fœmina masculo roboratur. Accipe *canem* coætaneum, & *catulam* Armeniæ: junge simul, & hi duo parient tibi *filium* canem coloris cœli, & iste servabit te in domo tua ab initio, in hoc mundo & in alio. Idem, pag. 192.

Materia Philosophorum est *aqua*. Et intelligitur de aqua illorum *trium*: nec debent esse plura, nec pauciora. *Sol* est mas, *Luna* fœmina, *Mercurius* sperma. Sed ut fiat generatio & conceptio, oportet, ut mas jungatur fœminæ, & ultra hoc requiritur semen, & sic ante fermentationem debet fieri conceptio & imprægnatio: & cum multiplicatur materia, dicitur quod infans crescit in utero matris: & cum fermentatur, quod infunditur anima corpori, & nascitur Rex coronatus. *Solvite corpora & imbibite spiritum.* Dicunt *corpora* in plurali; quoniam oportet quod ad minus sint *duo*. Et dicunt *spiritum* in singulari: & sic oportet quod sit *unus*. Et nullum est sperma sine materia corporum, nisi Mercurius. Et cum dicitur, *Imbibe spiritum*; intelligitur operatio ea, quæ fixat Mercurium, & multiplicatur Lapis. *Multiplicatur*, id est, *reiteratur*. Idem, pag. 204.

Sed

Sed nunquid solo *auro* & non alio corpore indigemus? Audi Hermetem. *Pater eius*, id est, primæ compositionis, *est Sol: mater eius Luna*. Pater est calidus & siccus, Tincturam generans; mater eius est frigida & humida, genitum nutriens. Igitur si in Lapide nostro esset tantum alterum ipsorum, nunquam facilè flueret medicina, neque tincturam daret; & si daret, non tingeret, nisi quantum esset in reliquum, & Mercurius in fumum evolaret: quia non esset in eo receptaculum tincturæ: sed nostrum finale secretum, est habere Medicinam quæ fluat ante fugam Mercurii. Istorum ergo *duorum* conjunctio necessaria est in opere nostro. Idem, pag. 227.

Cum patientia, lentissimo igne, usque ad album inclusivè in uno vase, colore continuo, pondere debito & mixtura. In una re in specie, & *duobus* individuis consistit & perficitur ad album primo, & ad rubeum finaliter, fortificando ignem. Petrus Valentiæ, pag. 4. Petrus Valentiæ.

Mineralia debent eligi quę ex *vivo Mercurio* & *sulphure* fiūt: ex quibus operare suaviter & non festinanter. Dastinus, p. 30. Dastinus.

Lapis consistit in *uno* libro, qui est ex *argento* desuper, folia *auri* habens. Benedictus, pag. 55. Benedictus.

In primo regimine ponantur *elementa cruda* & *pura* super levem ignem, & commisceantur, & jungantur, & regantur donec desiccentur, & fiat *nigrum*: in qua nigredine est occulta albedo quæ inde extrahitur, & post rubedo per hujusmodi decoctionem. Et cum est in albedine, est in pulvere impalpabili. Zininus, pag. 68. Zininus.

Ex *Sole* & *Luna* vulgi solutis, fit *Mercurij* vulgi præparatio. Ab illis autem tribus sine aliqua specie aliena generatur Lapis physicus, & ex nullis aliis potest generari per ingenium physicum. Joan Duns, pag. 114. Ioan. Duns.

Generatio metallorum & Lapidis Philosophorum, est conjungere propria principia: videlicet *marem* cum *fœmina*, *activum* cum *passivo*, & *sulphur* cum *argento vivo*, ut ex his fiat generatio & corruptio. Et argentum vivum est Lapis recipiens formam, & Aurum est lapis Philosophorum. Saturninus, pag. 71. Saturninus.

Totum opus consistit in *Sole, Luna* & *Mercurio*. Tersim, pagin. 103. Tersiin.

Nullum corpus immundū, excepto uno, quod vulgò à Philosophis vocatur *Leo viridis*, quod est mediū conjungēdi tincturas inter *Solem* & *Lunam*, cum perfectione intrat magisterium nostrum. Ambo principia materialia debent solvi & formalia, alioquin parvi essent momenti. Ripleus, pag. 70. Ripleus.

Libavius. *Aurum, argentum*, & *Mercurius* sunt materia Lapidis physici, postea quam præparata fuerint ut decet. Libavius, libr. 1. Paraphras. Arnaldi, cap. 6. pag. 463.

In Mercurio Philosophico concurrunt *Anima*, *Corpus*, & *Spiritus*. Lapis animalis, vegetalis, mineralis: omnia perfecta modo suo. Lapis vegetalis est Luna, animalis, Sol; mineralis, aqua seu spiritus & argentum vivum. Idem, de Mercurio Philos. pag. 56. 63.

Margarita novell. Ex iisdem quibus generamur, nutrimur, perficimur & complemur, & non ex extraneis. ergo ex eisdem *aurum* debet generari, nutriri & perfici ac compleri, & non ex extraneis. Cum igitur aurum sit generatum, nutritum, perfectum à Natura ex solo *vivo argento*, ab extrinseco sulphure digesto, & ultimo ab eo expoliato; ergo & Lapis Philosophorum ex eisdem debet generari, nutriri, perfici & compleri, scilicet ex quibus est aurum, & non ex extraneis. quia sicut cognitio rei sumitur ab essentia & natura rei & suis principiis, sic & operatio. Margarita novell. pag. 128.

Turba. Ex homine homo, & ex brutis suum fit simile. Conjungite ergo *masculum servi rubei* suæ *odoriferæ uxori*, & juncti artem gignent: quibus nolite introducere alienum, nec pulverem, nec aliam rem. Sufficiat vobis conceptio, & verus *filius* nascetur. Turba Phil. Sent 31.

Oportet nos *duo* conjungere, (quam commixtionem Philosophi comparârunt conjugibus) ex quorum amplexu resultat *aqua aurea*. Sed hoc de secundo opere. De primo dicam pauca. Irritate bellum inter *æs* & *argentum vivum*, donec ad interitum veniant & corrumpantur, tunc æs concipiens argentum vivum, coagulat ipsum: argentum verò vivum concipiens æs, congelatur in terram. Ergo pugnam irritate; ærisque corpus diruite, donec pulvis fiat. Eadem, Sent. 46.

Prima compositio, scilicet corpus Magnesiæ ex pluribus fit rebus !: quamvis unum quid factæ sint, & *Vnum* ab antiquis, scilicet *Albar æris* nuncupatur. Cùm autem regitur, decem nominibus nominatur à coloribus Naturæ desumptis, qui in regimine corporis Magnesiæ apparent. Oportet igitur ut plumbum in nigredinem convertatur, & tunc decem prædicta in auri fermento apparebunt cum Sericon, quod est compositio quæ decem nominibus nuncupatur. Eadem, Sent. 77.

Exercitatio. Vt *Mercurius* est principium omnium metallorum, ita & *Sol* est finis & ultimum metallorum: & omnia metalla munda & immunda sunt in *Sole, Luna* & *Mercurio*; sed unus est ve-

rus

rus Sol qui abstrahitur ab illis. Vt maritus procreat ex uxore sua prolem, quæ nutritur sanguine menstruo: sic similiter in generatione artificiali metallorum fit, quod ex Mercurio masculino & Mercurio fœminino simul mixtis, & in agrum Naturæ projectis, & per Mercurium menstrualem vegetatis, generatur proles similis parentibus. Non quod totum corpus metallicū aliquo artificio convertatur in Mercurium masculinum & fœmininū, & postea conjungatur & fermentetur & procreetur corpus solare vel lunare. Sed aliter est. Nam ex corpore metallico masculino, elicitur Mercurius masculinus, & ex corpore metallico fœminino elicitur Mercurius fœmineus. Ex quibus duobus Mercuriis, simul secundum debitam proportionē conjunctis & cū Mercurio menstruali etiā secundum proportionē debitā copulatis, & in agrum Naturæ positis; tunc ex virtute duorum illorum spermatum, cum vegetatione Mercurii menstrualis, debito & temperato calore rectis, infans secundum naturam parentum generatur, masculinus aut fœmininus. Exercitatio 3. in Turbam.

Nihil convenit rei, nisi quod propinquius est ei in sua natura, & generatur in illa re proles similis. Hoc est, si quæris medicinam metalla curantem, de metallis erit eius origo, cum species à suo genere tingatur. Aurora, cap. 3. Aurora.

Non generant res nisi similia, nec fructificant res nisi fructus suos. *Aqua* Philosophorum est fermentum corporum, & corpora sunt *terra* eorum, etiam postquam denigrantur ista per præparationem ignis. Vocant ipsum nomine *ignis nigri*, sicut in denigratione secunda, *Carbonem montis* & *picem*, *antimonium, alkali*, & *salem alkali*, & *marcasitam, magnesiam, argentum vivum extractum de Cambar*, & *cinerem suum*, & *calcem*, & *vitrum*, & *aquam mundam*, quæ mundata est à tenebris, & à materia nigredinis. Rosinus in fine primi libr. ad Euthiciam. Rosinus.

Cum *aurum* & *argentum* creare voluerimus, necessarium est eadem accipere. Ex homine generatur homo, ex arbore arbor. Idem, pag 580. 606. 607. &c.

Ars nisi formam *auri* effectricem ab auro, & *argenteam* ab argento mutuetur, & reliquis eam metallis adhibeat; nunquam ignobilia metalla, quantumvis abluat & decoquat, nobilitate poterit. Tauladan, pag. 246. Tauladan.

Aurum & *Luna* sunt illa metalla, ex quibus aureum & argenteum Elixir est conficiendum. Idem, pag. 284.

Aurum solum est fermentum Elixiris rubri, *argentum* verò albi. His enim duob⁹ solis Natura radios splendoris cōtulit,

quibus illustrare possent reliqua metalla decore aureo & argenteo. Reliqua omnia metalla pro pasta, seu materia lapidis, sunt habenda, nec unquam formæ aut fermenti rationē subire poterunt, nisi prius nobilitētur, quamdiu chrysopœia aut argyropœia finis erit Chymiæ. At si sideropœia esset finis Chymiæ propositus, tunc Elixiris illius formam seu fermentum oporteret esse Martem. Nam quemadmodū auri fermētum aurum est argenti argentum: ita ferri, fermentum est ferrum, stanni stannum, cupri cuprum, & plumbi plumbum. Omne enim agens agit juxta formam suam. Idem, pag. 296.297.

Aurum & argentum metaphoricè non dicuntur. Idem, p. 301.302.303.304.305. & sequent.

Omnium Philosophorum testimonio tres sunt Elixiris partes, scilicet, *anima, corpus, & spiritus*. *Anima* nihil aliud est quàm fermentum vel forma Elixiris. *Corpus*, est pasta seu materia. quæ duæ partes ex solis metallis depromendæ sunt: ut pote *forma* ex *Sole* & *Luna*: *materia* ex *Saturno, Iove, Venere* & *Marte*. Tertia verò pars Lapidis est *spiritus*: qui cùm sit sedes & vehiculum animæ, animam corpori infundit, & hæc duo extrema indissolubili confœderationis vinculo componit & copulat: quo mediatore sublato, anima cum corpore nunquam fœdus inire posset. Hic spiritus nihil aliud est, quàm liquor ille formam & materiam Lapidis attenuans, & in spiritualem naturam revocans: qui spiritus interdum à Philosophis *cœlum, Mercurius solutivus, menstruum, azoth, quinta essentia*, & innumeris aliis nominibus nuncupatur. Idem, pag. 338. 339.

Argentum vivum est alterum Lapidis extremum, & illud à quo fit motus. Idem, pag. 349.

Vbi Natura desinit, ibi Ars incipit. Desinit autem in metallis perfectis, & maximè in Sole, quia perfectius est, & à Natura non potest recipere altiorem gradum. Igitur Ars à *Sole & Luna*, tanquam à medio, per viam corruptionis exordiatur. Sed quorsum tot rationes huc afferantur, cùm hæc adeò clara sint & manifesta, ut qui negare hæc ausit, meritò cæcutire, in meridie palpare, nec minus sensu egere censendus sit, quàm Philosophus ille, qui nivem negabat esse candidam. Idem, pag. 309. 354. & 355.

Vis ignobilium metallorum ad perfectionem promovendorum, ex *duobus* tantummodo, scilicet, *Sole* & *Luna*, non autem ex imperfectis elicienda est, cum eis à Natura denegata sit. Idem, pag. 226.

Geber. Res autem quæ perficit in metallis, est substantia *argenti vivi*

vivi & sulphuris proportionaliter mista, per longam & temperatam decoctionem, in visceribus terræ mundæ inspissata & fixa, cum suæ humiditatis radicalis conservatione non corrumpentis, sed ad substantiam solidam cum debita ignitione fusibilem, & sub malleo extensibilem producta. Geber de investig. cap. 2.

Tinge cum *auro* & *argento*: quia aurum aureum; & argentum argenteum tribuit colorem & naturam. Quare omnia alia despicias: cum ipsis nullus fructus sit, sed solum rerum perditio, nec non temporis & laboris. Richardus, pag 13. Richardus

Elixir debet fieri ex rebus quæ homogeneæ & uniformis sunt substantiæ. Incertus. Incertus.

Accipe *marem vivum* & *fœminam vivam*: hos coniunge simul, ut inter se imaginentur sperma ad procreandum suæ naturæ fructum. Primam enim materiam nemo mortalium credat se facere posse. Lumen novum chymicum, pag 51. Lumen novum chymic.

Aqua nostra, aqua est cœlestis, non madefaciens manus, vulgi, sed ferè pluvialis. *Corpus* est *aurum*, quod semen dat: *Luna* nostra est (non argentum vulgi) quæ recipit semen auri. Regitur postea igne nostro continuo per menses septem, & interdum decem, donec aqua nostra consumat tres & relinquat unum, & hoc in duplo. Postea nutritur lacte terræ, vel pinguedine terræ, vel pinguedine eius quæ in uberibus terræ nascitur & regitur vel conservatur à putrefactione, sale Naturæ: & sic generatur ille infans secundæ generationis. Idem, pag 53.

Seni nostro *aurum* & *argentum* da ad deglutiendum, ut ipse consumat illa, & tandem ille etiam moriturus comburatur. Cineres eius in aquam spargantur. Coquito ea donec satis est, & habes Medicinam curandi lepram. Idem, p 64.

Qui cognoscunt *argentum vivum*, atque *sulphur Philosophorum*: illa sciunt fieri ex *auro* purissimo, ex *Luna finissima*, & *argento vivo*, quæ quotidie videntur, ex quibus nostrum *argentum vivum* elicitur. Bernardus de Grana, pag. 1. manuscr. vetustiss. Bernardus de Grana.

Primò dicimus Medicinam nostram fieri ex *corporibus* & *spiritu*. *Corpora* sunt *aurum* & *argentum*: quia si ea non essent, non fieret nec aurum nec argentum. Et *spiritus* est *Mercurius* seu argentum vivum, qui figurativè multis nominibus nominatur. Manuscr. vetus, dictus Secretum Secretorum, pagin. 88. Secretum Secretorũ

Ggg

Quid sumendum in Lapide physico, & qualiter.

CAP. IV.

Isaacus. MEDIUS *spiritus* est sumendus, aut materia quæ semper medio reperitur: estque is spiritus quem quærimus, qui est inter fixum & non fixum. Isaacus, lib. 1. cap. 5.

Si me audies, separationem elementorum devitabis, sive in Mercurio operis mineralis aut vegetabilis, aut in Lapide, quem nobis Deus gratis donat. Vbicunque de ea re fit sermo, ac dicitur elementa esse separanda, vita omnia ea opera ob incertitudinem. Ante omnia in opere magno labora. in eo enim nulla cura, nec destillatio nec congelatio, nec mundificatio, nec corpora peregrina, nec res peregrinæ, nec immundæ, fæces habentes. Nec calcinas, nihil enim opus: non separas elementa, munda quippe sunt: nulla re opus habet: *Vnum* est *genus, res una, vas unum, fornax una,* ac *unum opus* ad album ac rubrum, ac nullum periculum in opus potest incidere. Opus enim magnum semetipsum solvit, semetipsum sublimat, semetipsum fixat, liquat & perficit. Idem, libr. 2. cap. 3.

Alanus. Qui extrahere non novit *animam* è corpore *Solis* & *Lunæ*, atque eandem *corpori* in projectione *restituere*, is tota se sciat aberrare via. Extrahitur verò *medio spiritu* Mercurii. Nostra enim *aqua physica Solis & Lunæ* solvit corpora. Alanus, pagina 31.

Extractio animæ per *Mercurij spiritum* non una vice semel & simul accidit, sed vicibus pluribus quoquo tempore & diebus nec non singulis quibusque horis, & momentis paululum quid, quoad opus ad perfectionem deductum fuerit. *Anima* à *corpore* una non simul exit vice, sed pluribus elicitur, neque in vase continente solutionem, seu in quo corpus solvitur, unica in eo vice solvitur: sed quotidie in eo paululum quid, atque rursus alias tantillum, secundum operantis & Naturæ regimen.

Non igitur cogites, *una vice* corporis solutionem fieri, sed *successu temporis* ac *paulatim*, prout superius Philosophorum dicta dilucidè attestantur.

Ne credas Tincturam una solaq; vice elici vel extrahi, sed assiduè paululum, & rursus alias parum quid, una nempe quotidie nigredo, tantisper dum successu temporis compleatur opus. Idem, p. 54. 55. 56.

Si vis

Si vis ex hoc (*Sole, Luna, Mercurio,*) facere Lapidem Philosophorum, fac ita: *Separa spiritus*, & quàm diligentius potes; quia tam subtilius hoc facere non poteris, quin in se retineat aliquid substantiæ venti phlegmatis. Ille *spiritus* vocatur *aqua ardens*, & est sicut *pix*. Garlandius. Garlandius.

Hoc est oleum Philosophorum, ex conjunctione animæ & corporis confectum, à quo corpore *anima* fuit *extracta* per *ipsum subtilem*, qui est *aqua & vapor aereus*: qui spiritus corpori non conjungitur iterum, nisi mediante *anima*. Et ideo oportet prius animam extractam cum spiritu uniri, ut postea ambo simul cum corpore conjungantur, & vivificent ipsum corpus, & occultam naturam manifestent. Ventura, cap. 21. pag. 118. Ventura.

Illud non est capiendum ex quibus metalla sunt, sed *quod ex ipsis metallis* est. Sulphur & argentum vivum, unde metalla generantur, non sunt illa ex quibus Lapis fit, quod combustibilia sunt; sed *illud quod ex ipsis metallis* est, quod est non urens. Ægidius, pag 16. Aegidius.

Hic Lapis est *vapor potentialis* metalli. Hunc quo pacto acquiras, oportet te esse cautum. Idem, p 71.

Cape calcem sive terram cuiusq; corporis imperfecti præparatam & ablutam, & ei superfunde Mercurii similiter purgati tantum, ut supernatet digitis, duobus aut tribus in vase longi & stricti colli, deinde subde ignem lentissimum, ne Mercurius ascendat, quousque videris *oleum* instar pelliculæ diversorum colorum super Mercurium elevari, quod *separa* & *repone*. Hinc iterum clauso vase ignem accende per aliquot dies, donec totum oleum extraxeris, & nihil amplius videris ascendere. Tunc Mercurium tuum separa à calce, & eundem alteri quantitati calcis cuiuslibet corporis purgatæ affunde, & fac ut prius, lentum ignem continuando, quousq; traxeris ab ea etiam *vivificativum humorem omnem*. Istam operationem reiterare poteris quotiescunque volueris, juxta quantitatem olei quam desideras, addendo alium Mercurium, si diminutus fuerit. Tandem *omne oleum* collectũ in cucurbita pone, & adde Mercurii eius, quo oleũ extraxisti, partes sex ad singulas olei. Et si quantitas magna fuerit, poteris eam dividere per plures cucurbitas. Simul digere per mẽsem, tandem Mercurium lento igne separa, ne cum eo ascendat *oleum*. Cum verò nihil amplius evaporaverit, eo gradu ignis, (quod deprehendis superposita vasis ori lamina ærea aut ferrea) scito in fundo residere *oleum preciosum sulphuris*, quod duodecim vel quindecim distillationibus subtiliandum Vogelius.

erit per se, ut fęces terreas, si aliquas fortè continet, deponat, & fiat tenuissimè instar olei communis calefacti. Vogelius, cap.1 pag.14.& 15.

Arnald. Indiges quod in *solutione* Lapidis labores, & suas partes *puriores ab immundis* & gravioribus separes: & opus cum levioribus, abjectis partibus gravioribus perficies: unde soluta primo corporum forma in *Mercurium nostrum*, immediatè *nova forma* introducitur, corrupta ipsorum forma: quæ quidem forma est primo in colore *nigra*, in odore *fœtida*, & in tactu *subtilis & discontinuata*. Arnaldus in Speculo, pag 55.

Collige tamen ad partem *supereminens nigrum*. quoniam illud est oleum & verum dissolutionis signum: quia quod est solutum, pervenit ad sublimitatis finem. Vnde separatur ab inferioribus ascendens sursum, & petens altiora loca, ut corpus aureum. Custodi autem ipsum cautè, ne avolet in fumum. Idem, in Rosario, lib.2. cap 3

Monach. Necesse est ut Lapis, antequam fiat elixir, *extrahatur* de natura *duorum corporum* Monachus, pag. 15.

Debet esse levis ignis, quousque *spiritus* à corpore sit *separatus*, in *nebulas nigras* super corpus ascendens. Idem, p. 35.

Per spiritum crudum *spiritus* digestus extrahitur de corpore soluto. Idem, p.167.

Richard. Si corpus non resolveris in *Mercurium* per Mercurium, *occultam virtutem* ex eo habere non potes, puta *sulphur* digestum & decoctum per opus Naturæ in minera. Richardus, cap. 11.

Scala. Qui quærit *sulphur irradians* nostrum, faciat pacem inter *Solem* & eius *uxorem*, ita quod non separentur ab invicem, sed misceantur inseparabiliter. Et hoc fiet, quando *ipsum extraxeris* partim à natura sua, & similiter uxorem suam partim à natura sua. Hoc facto interficiantur, & cum interfecti fuerint, resuscitentur nova resurrectione incorruptibili, ita quod postea sint immortales. Scala, pag 100.

Libavius. Natus *noster infans*, seu *putrefactio* absoluta, seu *caput corvi*, debet esse *ater instar fuliginis*: unde & *nigrum nigrius nigro* nuncupatur. Si digitis contrectes, ita adhæret subtiliter, ut non nisi lotione tollatur. Si aquæ inspergas, subsidet, ubi prius cum ea mistus exactè denigraverit. Dicitur etiam hæc *nigredo, initium veræ tincturæ, verum semen, cinis non vilipendendus, terra nigra* quæ principio stat super aquam, *lac virginis, Mercurius duplatus*, constans ex Mercurio corporum & crudo, *sulphur, anima auri*. Libavius, libro quarto, pagina centesima duodecima.

Sul-

Sulphur philosophorum, est *simplex ignis vivus*, alia corpora mortua vivificans, & ea maturans: ita quod Naturæ defectũ supplet, cum ipsum sit superfluæ maturitatis, secundum quod in natura sua sit perfectum, ac per artificium magis ac magis depuratum. Vnde quidam: *Tale sulphur non reperitur super terram, nisi inquantum existit in istis corporibus, Sole & Luna, & alio, quod est illud quod nulli dicitur, nisi ex parte Dei sibi revelatum. In Sole autem perfectius: quia magis est digestum & decoctum.* Correctio fatuorum, cap. 6 p. 7. Correctio fatuorum.

Medicina ex aqua Mercuriali est producta, in qua Sol & Luna prius sunt soluta. Si corpus non *resolveris in Mercurium* cũ Mercurio, occultam virtutem ex eo habere non potes, scilicet sulphur digestum & decoctum per opus Naturæ in minera. Eadem, cap. 8. pag 10.

In Mercurio mundo mitte munda corpora: cumque videris *nigredinem* in aquæ superficie apparentem, *collige* eam caute, & repone ad partem, sciẽs pro certo lapidem tuum in parte jam dissolutum esse. Hæc *nigredo* est *origo Artis, caput corvi*, corpusque dissolvitur, & in primam sui materiam redigitur. Aristot. pag 163. Aristoteles

Sulphur nostrum & *Sapientum* non reperitur super terram, nisi quod ex *istis corporibus extrahitur*. Ideo corpora illa subtiliter præparẽtur, ut *sulphur* habeamus super terram. Nam corpus perfectum per nostrum magisterium juvat & perficit imperfectum, sine mixtione alicujus rei extraneæ. Rosarium, pag. 181. Rosarium

Tinctura solum existit ex *duobus perfectis corporibus*, ex quib. sulphura illa elici possunt. Idem, pag 184.

Necesse est quod lapis noster *extrahatur de natura duorum corporum*, antequam de eo fiat *Elixir completum*. Quoniam est necessarium quod elixir magis sit depuratum, quam aurum & argentum. Mercurius noster non habetur nisi *ex corporibus liquefactis* liquefactione non vulgari, sed ea tantum quæ durat, donec conjuges vero matrimonio socientur & uniantur. & hoc est usque ad albedinem. Idem, pag. 186 187.

Quod fit spirituale, in vase sursum ascendit: quod vero spissum & grossum, in vase remanet deorsum. Et nisi corpus ita denigraveris & destruxeris, donec aqua non vult misceri ei, vel recipi à terra; nihil consequeris. nam quando fit *pulvis spiritualis*, in vase manet deorsum. Ideo nisi omnia vertas in *pulverem spiritualem*, nondum eam contrivisti. Cinis iste caret fusione. Idem, pag. 188. 189.

Lapis noster nominatur apud philosophos *Mercurius*; qui

non est natus, ut multi putant, sed *de corpore extractus*. Idem, pag 194.

Combure æs nostrum igne levi, sicut ovorum nutrix, donec corpus constituatur, ac *Tinctura* extrahatur. Non autem extrahas eam totam simul, sed per parum, & parum egrediatur omni die, donec in lōgo tempore cōpleatur. Idem, p. 197.

Fac de masculo & fœmina *circulum rotundum*, & de eo extrahe *quadrangulum*, & de quadrangulo *triangulum*: fac *circulum rotundum*, & habebis *Lapidem physicum*. Idem, p. 198.

Calid. Lapis est vilis, niger, fœtens, non emptus pretio, & sine aliquo non existit, levis in pondere. Et vocant eum *origo mundi*, quia oritur sicut germinantia. Et hæc est ejus revelatio atq; apparitio inquirenti. Calid. cap. 9.

Benedictus. *Anima* à suo *corpore* extrahitur per *spiritum*: & hæc dicitur *clavis Artis*, & fit materia *nigra*, quæ dicitur *caput corvi*. Benedictus, pag. 56.

Denigra terram, *separando eius animam*: post verte aquam super terram, dealbando totum, & habebis magisterium ut in rubedinem vertatur. Idem, p. 59.

Gerardus de Vivariis. Secundum regimen est ut recipiatur operatum, ponendo in urināli super cribratos cineres, diebus quatuor continuando. Nam fiet quædam *nigredo* superveniens: quam collige servando ad partem diligenter: sic continuando opus igne uniformi, donec totum extraxeris *nigrum*, medio remanēte claro. Et istud est secundum opus, seu lapis philosophorum. Deinde tertium opus est, ut capias ipsam *nigredinem*, & ponas in urinali, igne lento, super cineres, superponendo de *medio claro mundo*, tantum quod supernatet digitis quatuor: continuando sic, ac non festines decoctiones, donec *magnum* fiat *album*. Gerardus de Vivariis.

Iacobus de S. Saturnino. Mercurius noster extrahitur à calce metallorum per *putrefactionem*, usque quo compositum exuit naturam, & aliam induit. Et sic hujusmodi operationibus fit *Mercurius philosophorum*. Iacobus de Sancto Saturnino, p. 72.

Semita Semitæ. Aquam pone in vase vitreo, & decoque super ignem lentū, quousq; videas in superficie ejus *nigredinem* apparere: quā remove subtiliter quotidie colligendo, & toties, quoties melius potes: & iterum coquendo & nigredinem tollendo, quousq; nihil appareat nigredinis. Deinde accipe totam terram istam, id est, *nigredinem* quam collegisti, & pone ipsam in vase vitreo, & superfunde de *aqua*, & coque igne levi per decem dies. Iterum impone *aquam*, coque: reitera, donec *terra* fiat *alba & clara*. Semita Semitæ, p. 72.

Ni cor-

Ni corpus teratis, diruatis, imbuatis, ac diligenter regatis, donec suam *pinguedinem* extrahatis, & faciatis *tenuem spiritum impalpabilem*, in vanum laboratis. Atque ob id dixerunt Sapientes: *Nisi corpora vertatis in non corpora, & in corporea faciatis corporea; nondum operis huius invenistis principium.* Fiunt autem corpora incorporea, cum *Ethelia* teritur, quousque fiat *pulvis*: & hic pulvis non fit nisi fortissima decoctione & contritione continua, & fit *igne*, non *manibus*, cum imbibitione, putrefactione & Ethelia. Et Sapientes cum in hac Arte dixerunt, quod *Natura est vilis, & parvo venditur*, fecere vulgus errare. Dixere Philosophi, *spiritum humidum esse nigrum, coinquinatione carentem*: & sicuti in homine est humiditas & siccitas, sic in opere nostro nihil aliud est quam *vapor* & *aqua*. Turba Phil. Sent. 37. Turba philos.

Dixerunt philosophi: *Scitote, quod nisi omnia in pulverem vertatis, nondum contrivistis. Coquite ergo quousque conteratur & pulvis fiat.* Eadem, Sent. 38.

Cum aqua *pulvis* fit, diligenter æs contritum est. Eadem, Sent. 39.

Non potest abstrahi illa occulta anima, nisi per *Etheliam*, quæ corpora facit non corpora coquendi continuitate, & Etheliæ sublimatione. Eadem, Sent. 47.

Accipe *lapidem suspensum supra mare*, nomen ejus *victor*: cum eo perime viva, & vivifica perempta, & ei sunt mors & vita. Incognitus, qui incipit, *Exemplum scientiæ*, pag. 389. Incognitus.

Ars divina *semen* è corpore perfectiori docet eximere, quod terræ philosophicæ per artem præparatæ immissum, & calore temperato in *pulverem album* aut *rubeum* jugiter decoctum, inferiora corpora ad naturam superiorum traditur convertisse. Incertus auctor, incipiens, *Omnium recte.* Incertus.

Corpora *nigra* facta ut carbo, sunt secretum nostræ veræ dissolutionis. Lullius in Clavicula, cap. 1. Lullius.

Accipe quod descendit ad fundum vasis, & illud ex fex: & ablue ipsam cum *igne calido*, quousque auferatur ejus *nigredo*, & recedat ejus *spissitudo*: & albifica ipsam albificatione bona, & fac ab ea evolare additiones humiditatum, & tunc convertetur, & deveniet *calx alba*, in qua non erit obscuritas tenebrosa, nec immunditia, nec contrarium. Galid. cap. 9. Novum lumen Chym.

Artifex hic nil facit, nisi ut sciat *separare subtile à spisso*, & in vas imponere debitum. Novum Lumen Chym. p. 38.

De remo-

De remotione superflui in lapide physico.

CAP. V.

Aegidius. Virtute ignis *Sol* tuus *depuratur*: quæ quidem *depuratio* à Philosophis pro *exaltatione* intelligitur. Et quia in Ariete Sol incipit ascendere ad augem, id est ad suum fastigium, quod ulterius ascendere nō possit: simili modo Sol tuus semper exaltatur usque ad finem operis. Ægidius de vadis, ca.8. pag.22 23.

Arnald. Accipe illam terram & nigredinem quam collegisti, & pone in vase vitreo, & superaffunde de aqua prædicta, quousque super eam natet, & coque lento igne per quatuor dies: tunc aquam pone & coque, & deinceps sic, quousque *terra alba* fiat & *clara*. Et hoc est quod philosophi dixerunt: *Hæc aqua cum terra putrescit & mundificatur; quia cum mundificata fuerit, Dei auxilio totum magisterium dirigetur.* Qua mundata & clarificata seu dealbata, aqua mediante, &c. apud Arnaldum in flore Florum.

Greverius. Seminum, terræque delectionem & culturam appellant Geber & artifices hujus divini *operis præparationem*, sine qua neque Sol, neque Luna, neque terra philosophorum haberi possunt, neque ullus ad penetralia tantæ Artis aditus patet. Nam aurum vulgi impurū est, contaminatum, ægrum, morbidum, & ob id etiam sterile: argentum similiter, terraq; vulgaris inculta inarataque est. At *terra philosophorum*, tauris ignē spirantibus *exculta* est. Quanquam philosophus accipiat aurū, argentum & Mercurium vulgi, tamen in hoc opus non immittit ea, antequam ab *humo vulgari* ad *gradum physicum extollat*. Nihil itaque immundum, ægrum, incultumque, opus nostrum ingreditur, licet ante opus immunda, ægra & inculta capiamus Greverius, pag 9.

Rosarium. Res nostra habet in se omnia quæ quærimus, cui nihil addimus vel diminuimus, sed in sola *præparatione superflua removemus*. Removemus, inquam, *humiditatem physicam*, quæ apta est pro opere, quæ erit tam clara sicut lacrymæ, in qua habitat *quinta essentia metallica*: & illa est *metallum placabile*: & in ea est medium conjungendi tincturas, quia habet naturam sulphuris & argenti vivi. Rosarium, pag 208.

Geber. In præparatione corporum *nihil superfluum* ex *profundo* ipsius removendum, sed ex *manifesto* potius. Geber de perf. magist. lib.2. cap.68.

Diminutum in illis est paucitas Mercurii, & non recta spissatio ejusdem. Ergo complementum erit in illis *argenti vivi* *multi-*

Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου.

Tabula Operationum Lapidem physicum perficientium, sine quibus nullus unquam illum vel perfecit vel perficiet, referenda ad caput VI. de Operationibus.

Operationes omnes necessariæ lapidi physico, hoc ordine fiunt, & sunt

1
- *Commixtio,*
- *complexio,*
- *circundatio,*
- *compositio,*
- *amalgamatio.*

Et tunc magnesia

2
- *coquitur,*
- *mortificatur,*
- *comburitur,*
- *calcinatur,*
- *trituratur,*
- *corrumpitur,*
- *digeritur,*
- *dissolvitur,*
- *assatur,*
- *nigratur.*

Inde fit

3
- *separatio,*
- *destillatio,*
- *extractio,*
- *divisio materiæ dissolutæ ab integra.*

Postea venimus ad

4
- *revivificationem,*
- *fusionem,*
- *additionem,*
- *cibationem,*
- *nutritionem,*
- *submersionem,*
- *ingressionem,*
- *refrigerationem,*
- *incerationem,*
- *reductionem,*
- *coniunctionem,*
- *conceptionem,*
- *lotionem,*
- *inhumationem,*
- *mundificationem,*
- *congelationem,*
- *coagulationem,*
- *augmentationem,*
- *multiplicationem primam,*
- *dealbationem primam,*
- *rubificationem primam,*
- *desiccationem,*
- *irrorationem,*
- *humectationem,*
- *imbibitionem.*

Postremò fiunt

5
- *fixatio,*
- *sponsatio,*
- *fermentatio,*
- *descensio,*
- *ascensio,*
- *dealbatio secunda,*
- *rubificatio secunda,*
- *ignitio prima,*
- *sublimatio tertia.*

Qui aures habet ad audiendum audiat: Nam quicquid vulgatum nocere potest, mystico sermone meritò est occultandum. Rerum enim minuit majestatem, qui divulgat mystica: nec manent secreta, quorum turba fit conscia.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

multiplicatio, & *spissatio bona*, & *fixio permanens*. Idem, ibid. cap.69.

De operationibus Artis philosophorum.

CAP. VI.

Purgationes omnes Mercurii per *sublimationem* à salsuginosis, sunt vanæ & impertinentes, immo nocivæ ad opus nostrum perficiendum. Ideo male illi intelligunt, qui Mercurium septies ex sale & vitriolo sublimandum esse, & postea reducendum aqua calida, aut per tartarum fatui credunt: quia legunt, *Latonem esse lavandum*. sed decipiuntur. Libavius, pag. 91.92.93. Libavius.

Lapis noster cum fuerit in suam primam naturam, scilicet in primam aquam, vel lac virginis, vel caudam draconis semel solutus; tunc ipse lapis *seipsum calcinat, sublimat, destillat, reducit, lavat, congelat*, & virtute ignis proportionati seipsum *perficit* in unico vase, sine alterius manuali operatione. Thomas Aquinas ad Fr. Reynald. cap.3. Aquinas.

Amalgama, quod est primum opus, fit cum *uncia una Solis* & *unciis quatuor Mercurii*, sicut faciunt aurifabri. Et hoc principium operis tui, philosophi multis nominibus appellarunt, ut *æs nostrum, aurum nostrum, terram magnesiæ, totum compositũ*, & quia indignis celare voluerunt. Greverius, pag 20.21. Greverius.

In prima *decoctione*, id est, dum *nigras*, ascendet ex terra tua quædam *humiditas* argenti vivi *instar nubis*, & adhærebit superiori parti vacui tui ovi ad latera ejus, quam tu intactam dimitte Idem, pag.25.

Has *nubes* in *pluviam converte*, cum animadverteris nullas amplius è terra tua *exhalare*, & eas quæ jam ascenderunt non multiplicari amplius, illæque agrum tuum irrigabunt, ut fructum suum ferat in tempore suo Idem, pag 31.

Hæc reductio nubium in pluviam, à quibusdam dicitur *cauda draconis, augmentatio, multiplicatio*: & alii dicunt, quod addendus est novus Mercurius. Idem, pag.32.

Decoctio semen putrificando mollit, germen protrudit, surculos calamosque exaltat, flores expandit, semina format, ipsaque denique formata ad expectatam dirigit maturitatem, in *uno eodemque vase, unicaque artificis operatione*, quæ in carbonum administratione consistit. Idem, pag.35.

Non est quod tibi persuadeas, nos dum mentionem *sublimationis* facimus, vel etiam *sublimamus*: separare eam partem quæ superius est, ab ea quæ est inferius. In nostra enim *sublimatione* partes *fixæ* non elevantur, sed partes *non fixæ*. Alanus, pag.49. Alanus.

Decoctio, commixtio, sublimatio, contritio, desiccatio, aquatio, ignitio, dealbatio & *rubificatio*, & quorcumque aliis nominibus dici possit, non est tamen nisi unum regimen, quod *contritio* & *decoctio* recte possit. Idem. p.55.

Initium nostrum, corpore & spiritu jam conjunctis dum conjungitur in opere, *calcinatio* dicitur Idem, p.56.

Omnis res per quam crescit causam, per eandem etiam destruitur: neque quicquam Naturæ magis consentaneum est, quam ut quæq; res vinculis, quib. vincta est, solvatur ac liberetur, ejus *rei medio*, à qua sumpsit originem. Idem, p.59.

Quicunque aurum vel argentum *destruere* norit, ut postmodum in aurum vel argentum *reduci non possint*, is ad magisterium pervenit. Difficilius enim est corpora *destruere*, quam *construere*, Idem. p.61.

Arnaldus. Terra alba & rubra *mundata* & *affinata*, venales inveniuntur. Arnaldus in Hortul. p.31.

Septem sunt dispositiones hujus magisterii. Primo vocatur *sublimatio*, secundo *Calcinatio*, tertio *Solutio*, quarto *Ablutio*, quinto *Ceratio*, sexto *Coagulatio*, septimo *Fixio*. Idem, in Speculo, p.26.

Scias quod omnes operationes, nempe, *putrefactio, solutio, coagulatio, ablutio, fixio* sunt in sola *sublimatione*, & fiunt in *uno vase* & non in pluribus vasis, in *uno furno*, & non in pluribus conficitur: quoniam in *sola sublimatione* sunt *septem operationes*, & propter hoc nos ponimus septem dispositiones in nostro libro, per quas sicut sapiens ac etiam intelligens venire potest ad veram perfectionem. Idem, p.39 42.

Solvere, calcinare, sublimare, tingere, abluere, coquere, infrigidare, rigare, extrahere, coagulare, humectare, imbibere, fixare, terere, siccare, distillare, unum sunt, scilicet, *animam* vel *spiritum extrahere à corpore* denotant, & appositionem veris significant, id est, quid ignis sit suavis. Idem, p.65.

Lullius. *Destillatio* fit per venas vitri absq; sepatione materialium, immo cum conjunctione, in *furno nostro secreto*, & est *nostra sublimatio*. Lullius in Codicillo, p.69.

Aegidius. Verba edi non possunt & imprimi: at manualis operationis industria in cujusque experientia sita est, neque typis imprimi potest, immo vix ore tenus tradi, nisi per manus. Ægidius in Præfatione.

Actus activorum sunt in patiente disposito: id est, forma agit secundum materiæ dispositionem. Idem p.2.

Considera naturam mineralis corporis, unda cepit suam originem, & *reduc* eam ad *suam materiam*. Idem. p.5.

Cum

Cum homines & mulieres coeunt, tunc reducuntur ad primam materiam: quia de eorum corporib. cruda spermata generantur, ex quibus ipsi primo prodierunt, nec tamen eorum corpora destruuntur, quemadmodū fierent, si ad primā materiam remotam reducerentur. Quare oportet quod *sic facias in opere tuo*, h. e. *sub speciei conservatione.* quod quidem notare debes peroptime. Nota tamen quod non est capiendū illud *ex quo metalla* sunt, sed *quod ex ipsis* metallis est. Idem, p. 67.

In *uno vase* vitreo debent omnia fieri ovo simili in forma, & bene clauso Idem, p. 75.

Scias quod philosophi multa capita fecerunt de *Lapide*, & *sublimatione*, *distillatione*, *separatione*, *putrefactione*, *inceratione*, *calcinatione*: quæ omnia sunt *una & eadem operatio*, in *uno vase.* Idem, p. 106.

Corpora primum *subtilianda* erunt per *dissolutionem* qui primus est operis gradus. *Dissolutio* autem hæc nihil aliud est, quam ut corpora revertantur in *Mercurium* & *sulphur*, unde originem habuerunt. *Resolvi* autem *in Mercurium* aliud corpus non potest, quam *metallicum* Mercurio & sulphure constans Vogelius, p. 45. Vogelius.

Nisi omnia in *pulverem* versa fuerint, nondum ea *contrivistis* Propterea *coquite* & *terite* quousque convertantur, & natura *pulvis* fiat. Idem, p. 62.

Nostrum *sublimare* non est superius escendere vel elevare: sed *sublimare physicum*, est de re vili pretiosam facere, & de re infima & minima, altam facere, & magnam & puram. Cum igitur dicimus *corpora sublimata*, intellige *subtiliata*, & in altam, puram, mundam & nobilissimam naturam conversa. Idem, p. 83.

Modus *agendi*, *digerendi* & *informandi* Artis, diversus est à naturali, & similiter organum sive locus & tempus, quamvis æquipolleant ad eundem ultimum finem. Idem, p. 103.

Quando materia ascendit per ventum, id est per fumum, hoc philosophi appellarunt *sublimationem*: & quando materia fuit versa in fundum vasis, & in aquam conversa, nominarūt *solutionem* seu *distillationem*: quando terra fuit inspissata, nominarunt *corruptionem*: quando materia incipit mutare colorem nigrum, nominarunt *ablutionem*. Et consistit magisteriū quādo *extrahitur aqua ex terra*, & fit *aquæ supra terram* dimissio, donec terra *putrescat* & mundificetur. Et quando philosophi viderunt *aquam minui*, & *terram augeri*, dixerunt esse *cerationem*: & quando *totum* fit *terra* dicunt esse *congelationem*: quando *materia* fit *alba*, dicitur *calcinatio*. Monachus, ex Ms. p. 21. Monachus.

Contere

Desiderabile. *Contere igne, non manibus.* Nam primo aqua conatur solvere terram, ut ad modum sui subtilem habeat naturam. Secũdo terra *coagulat* aquam, ut secum ignem sustineat. Et hæc est *solutio corporis, & coagulatio spiritus.* Desiderabile, pag. 23.

Solutio corporum est fundamentum Artis, & est *in aquam reductio: & ex aquæ reductione* fit inde *reductio in terram*, nihil extraneum apponendo, sed tantum superflua removendo. Idem, pag. 87.

Per spiritum *crudum* spiritus *digestus* extrahitur ex corporibus. Idem, pag. 264.

Dissolutio parit nigredinem, *reductio* albedinem, *fixio* citrinitatem, *inceratio* rubedinem. *Nigredo* est terra, *albedo* est aqua, citrinitas aër, & *rubedo* ignis. Idem, pag 269.

Richardus. Ars imitatur Naturam non quod novã ædificet, sed quod illius Naturæ virtutem *subtiliet.* Ad hæc incipit Ars proficere, ubi Natura deficit, subtilem naturam in re inclusam detegere, & ipsam manifestare. Richard. cap. 1.

Mercurius crudus *dissolvit* corpora, & *reducit* ea in *primam materiam*: sed Mercurius corporum hoc facere non potest. Idem, cap. 1. pag. 242 243.

Daustricus. Quæ ex partibus sunt *dissimilibus*, semen suum in se possident, unde multiplicantur & crescunt, ut videtur in omnibus animatis & arbustis: quæ vero sunt ex partibus *consimilibus*, non multiplicantur, nisi ad *suam primam materiam reducantur.* Daustricus, pag 2.

Philosophi multi artificia posuere ad artis suæ venerationem, occultationem & modificationem, ne sordidum quid intromittatur vel immundum, ut *commiscere, coquere, sublimare, assare, terere, coagulare, putrefacere, dealbare, rubificare, &c.* quorum regimen est *unum* tantum, scilicet, *decoquere.* Idem, pag. 12.

Dominus vobiscum. *Solvere* nihil aliud est quam quædam compositio, complexio, vel conjunctio, sive ligatio primarum virtutum ad unam concordiam, scilicet agentium & patentium. Dominus vobiscum.

Avicenna. Nota quod *ingressio, submersio, coniunctio, complexio, compositio, & mixtio*, idem significant in hac Arte. Avicenna, cap 3. pag. 81.

Metallorum spiritus est pars altera nostri lapidis, quam oportet à corporib. metallorum *evacuare*: nempe, à duobus perfectis per *putrefactionem*, elementorum *divisionem*, & eorũ *fixationem* Lullius in Compendio animæ transf. pag. 95.

Scala phil. Quatuor sunt principalia lapidis nostri regimina, scilicet, *solvere,*

ſolvere, abluere, coniungere & *figere*. *Solvere*, eſt corpora dividere & materiam facere: *Abluere* eſt inhumare, diſtillare, aſcẽdere, deſcendere. *Coniungere*, eſt impraegnare, dealbare & rubificare. *Figere* vero, eſt fermentare & deſponſare. *Solutio* convertit Lapidem in primam ſuam naturam, id eſt, ſuam aquam: *Ablutio* in aërem: *Coniunctio* in ignem: *fixio* in terram ſpiritualem & tingentem. Scala Philoſ. p. 103.

Scias pro vero, quod nunquam Philoſophi intellexerunt, quod lapis noſter *divideretur* in quatuor elementa ſeparatim, ut faciunt ſtulti Alchimiſtæ. Ludus, p. 142. Ludus puer.

Commiſcere, coquere, ſublimare, aſſare, calcinare, dealbare, terere, aquare, tingere, &c. plura ſunt nomina, tamen unum regimen tantum eſt, quod in *uno ſolo vaſe* vi ignis fit. Alphidius enim ait: *Cum ſolvimus, ſine temporis intervallo calcinamus, ſublimamus, ſeparamus & componimus: & inter Solutionem & Compoſitionem corporis & ſpiritus, non intervenit ſpatium temporis*, cap. 19.

Conceptio & *deſponſatio* fit in putredine in fundo vaſis; *Putrefactio* fit igne lentiſſimo fimi calidi & humidi, & nequaquã alio, ita quod nihil aſcendat. Quia ſi aliquid aſcenderet, fieret *ſeparatio rerum*, quæ fieri non debet donec maſculus & fœmina ſint perfecte conjuncti, & unum recipit aliud: cujus ſignum eſt, in ſuperficie perfecta *ſolutio* ſeu *denigratio*, quæ eſt *tinctura*, & ideo ſervanda eſt. Roſarium, p. 198. Roſarium.

Combure in aqua, *lava* in igne: totum opus ſtat in *ſolutione*, cum facta eſt *ſolutio* Lapidis, tunc dicitur *unum* elementum, nempe *aqua*. Cum corpus eſt *immundum*, dicitur *ſecundum* elementum, nempe *terra*. Cum *terra* eſt *calcinata*, dicitur *ignis*; & cum *ſolutus ignis*, dicitur *aër*. Idem, p. 203.

Tingere non eſt aliud quam tingendo tinctum in naturam ſuam transformare, & ſecum ſine ulla transformatione permanere, & docens natura naturam contra ignem præliari. nam tingentis & tincti natura concordat. Idem, p. 226.

Quæritur, an opus rubrum & album unum ſint? Reſpõdetur, quod lapis lunaris & ſolaris ſunt idem in eſſentia, quia ex ſuo Mercurio perficitur uterq;. Eſt etiam una via in modo agendi: quia per easdem operationes & eodem modo & ordine operatur. Eſt igitur una medicina ſecundum omnes philoſophos, differunt tamen fermentatione. Idem, p. 250.

Hi modi operationis lapidis noſtri ſunt, 1. *ſublimatio*, 2. *deſcenſio*, 3. *diſtillatio*, 4. *calcinatio*, 5. *ſolutio*, 6. *congelatio*, 7. *fixio*, 8. *iteratio*, id eſt *ſublimatio*, 9. *ceratio*. Idem, p. 256.

Convertere elementa eſt humidum facere ſiccum, fugientem fixum, forte, pugnans contra ignem. nam calidum cum frigi- Daſtinus.

do fit mixtum temperatum, & humidum cum ficco fit mixtum, & fic mifcetur quadraginta diebus, & fit *conceptio* in fundo vafis, & hoc à parvo igne, qui *ignis lentus* eft humiditatis confervativus & fufionis perfectivus: & *ignis fortis*, eft humiditatis confumptivus, & fufionis turbativus, & non *folvitur* nifi cum congelatione fpiritus, nec *congelatur* fpiritus, nifi cum folutione corporis. Nam cum fimul conjunguntur, agit uterque in alterum, & non *fubtiliatur* terra nifi ab aqua, nec aqua *infpiffatur* nifi à terra: anima fugit ignem, & terra patitur. Daftinus. p. 31. 32.

Turba. *Calcinatio* eft privatio humiditatum, *diffolutio* eft Artis principium *præparatio* eft ademptio fuperfluorum ac retentio neceffariorum, & *fublimatio* eft rei ficcæ cum vafis adhærentiis furfum medio ignis elevatio, & ex his fiet corpus fpiritus, & è contra, & fixum volatile, & durum molle, & è contra: & fic corporeum fit incorporeum, & è contra. Nam terra in aquam vertitur & aqua in terram, & aër in ignem, & non fiunt fine calore & humiditate. Turba, p. 44.

Lib 3. verb. Dividitur lapis in feptem partes, quæ funt *Coniunctio, diffolutio, Putrefactio, diftillatio, congelatio, fixio, proiectio.* Liber trium verb. p. 48.

Benedictus. Opus dividitur in feptem partes, *folutionem, diftillationem, coagulationem, fublimationem, calcinationem, dealbificationem & rubificationem*: quæ prima pars fit, videlicet *folutio*, in calido & humido propter debilitatem, ut fic ex hoc fiat *refolutio*, quæ dicitur *diffolutio, putrefactio* & *digeftio*, & fic multum ignem tẽperabis, ut anima per fpiritum poffit trahi à fuo corpore, medio hujus digeftionis, & hæc dicitur *clavis Artis*. Et fit materia *nigra* quæ dicitur *caput corvi*, & fit *commixtio* terræ cum aqua & è contra per minima, donec unum fiat cum hujusmodi igne temperato. Et ideo in *folutione* fit *ignis lenis*, in fublimatione *mediocris*, in congelatione *temperatus* in dealbatione *cõtinuus*, in rubificatione *fortis*. Adverte, quod licet plures modos operandi philofophi pofuerint, tamen illud fecerunt ad excæcandos animos ignorantium: quia non eft nifi *una medicina, unum vas, unum regimen, una difpofitio ad album & rubeum* fucceffive faciendum. *Album* tribus completur, in quibus non eft ignis: fed rubeum ex quatuor, quibus fit vera tinctura. Benedictus, p. 56. 57. 58. 59.

Scotus. Quatuor funt regimina lapidis, *folvere, coagulare, confolidare* & *fixare* Scotus, p. 61. 62.

Ripleus. *Sublimatio* noftra non intelligitur ut vulgares intelligũnt, fed eft de re baffa & corrupta rem altam facere. Idem, p. 63.

Calci-

Calcinatio est purgatio nostri lapidis, cum restaurans proprio suo naturali calore, inducens *solutionem* nostro lapidi imprimis necessariam Ripleus, p. 72.

Ignis *solutionis* & *putrefactionis* debet esse tam debilis, ut nihil ascendat de natura sublimanda. & sic prodest ignis *levis*, qui Mercurio dat ingressum in corpus mundum, & ex *forti* igne perditur totum. *Secundus* ignis lapidem temperat & nutrit suaviter. *Tertius* ignis facit alterationem lapidis, & facit apparere & exire colores, & dicitur *ignis desiccationis* & *calcinationis*. *Quartus* ignis imponit finem operi, fixando spiritum cũ corpore, sicut totum sit rubeum. Color primus est *niger*, & generatur ex primo igne. Et post nigredinem *varij* patent *colores*, & sæpe desiccatur, & sæpe liquescit ante sui perfectionem: quæ perfectio ex igne & Mercurio procedit cum multa patientia Saturninus, p. 71. Saturninus.

Inhumatio, putrefactio, distillatio, decoctio, digestio, descensio. sublimatio, elementorum separatio, dissolutio, congelatio, ceratio. fixatio, dealbatio, rubificatio calcinatio, mortificatio; hæc omnia opera facere est unum opus, scilicet *coquere Lapidem*: & in eodem vase hæc omnia opera fiunt, & in eodem igne & furno. Evalerandus, p. 113. Evalerandus.

Non est laborandum in diaphanitate Mercurii, hoc est, ipsum reducere in aquam clarã transparentem, ut multi coqui faciunt. Quia si Mercurius fuerit reductus in hanc aquam, operi nostro inrestrinctibilis erit, nec fixabitur, nec congelabitur. Aureola septima, p. 196. Aureola.

Quicquid dixerint philosophi in libris suis, *Decoque, assa, funde, descende, reitera*, &c. non est nisi *una operatio* in igne. Pythagoras in Marg. novell. p. 38. Marg. nov.

Ars incipit ubi Natura deficit, subtilem naturam in re inclusam detegendo, & ipsam manifestando. Vnde dicunt philosophi: *Natura generat metalla, tincturas generare nequit: quamvis bene tincturam in se plenam occulte contineat*, Natura continet in se quibus indiget, & non perficitur nisi moveatur arte & operatione. Richardus, cap. 1. Richard.

Sublimate corpora non sublimatione vulgari, quam intendunt ignorantes, credentes quod sublimare sit corpus ascendere superius. Sed *sublimare philosophorum* est de re bassa & corrupta altam facere & magnam: id est, terram nigram transmutare in albam, & tunc corpora sunt sublimata, id est subtiliata & in alteram naturam conversa; id est, de nigredine in albedinem. Bella ripa. Bella ripa.

Nostra *sublimatio* non est aliud nisi subtiliatio, eo quod in

sublimatione ipsius lapidis superfluitates removentur, partes vero non fixæ elevantur per fumum & ventum à partibus fixis: sed volumus quod hæc duo fixentur & præstent facilem fusionem. Ideo qui perfecte sublimat, subtiliat, totumq; opus perficit. Idem.

Rogerius Bacho. Si Sol & Luna essent plus quam perfecta, vel in duplo, vel in quadruplo, centuplo, vel ultra; perficerent imperfecta. Roger. Bacho, p 53.

Calid.. *Solutio* & *coagulatio* sunt in una operatione, & unum factũ meruerunt, & hoc ante compositionem: sed post cõpositionem ipsarum, opus erit diversum. Sed hæc *solutio* & *congelatio* quas nominavi, sunt solutio corporis & congelatio spiritus, & sunt duo, & habent unam operationem. quia spiritus nõ congelatur, nisi cum solutione corporis: & similiter corpus non solvitur, nisi cum congelatione spiritus. & corpus & anima quando conjunguntur simul, agit uterq; eorum in suum socium factum sibi similem Calid. cap. 1.

Nisi converteris corpora in subtilitatem ut sint subtilia & tactu impalpabilia, non dirigetur vobis quod quæritis: & si *trita* non fuerint, revertimini ad operationem quousque terantur & fiant *subtilia*. Quod si hoc feceritis, vobis quod cupitis dirigetur. Idem.

Compositio nominatur à multis post solutionem & congelationem. Idem.

De nutritione lapidis physici.

CAP. VII.

Isaacus. HVmecta mundum infimum *rore Maiali*, donec ferat albos, luteos ac rubros flores: aut nutri Regem *suo ipsius lacte*, donec adoleverit, aut, Perfundatur terra clara ac munda aqua Paradisi, atq; ea aqua rursus ascendet in cœlum, atque iterum descendet, in terram irrorabit & fertilis fiet. Isaacus Holl. lib. 1. cap. 38.

Lullius. Corpora non nutriuntur, sed solummodo *germen* ipsorum in se ipsis cum decoctione ignis varie recto. Nam & corpora non sunt nisi eorum ipsorum germinis pabula. quoniam hoc certum est, quod corpora mutantur, alterantur & reducũtur ad naturã germinis spermaticalis: ipsum *germen* augmẽtatur coagulando, & nutritur seipsum dilatando. sicut puer in lacte matris, ita quoque corpora tanquam fercula ejus resolvuntur, & in ipsum convertuntur: sicut quoq; *dissolutio* corporum tunc fit cum corpora dissolvuntur. *Coagulatio* unius naturæ non fit absq; *dissolutione* alterius, nec è converso, & forma ad-

ma advenientis non poteſt fieri absque corruptione formæ præexiſtẽtis. Forma quidem corporum propter formam ſpiritum advenientem, & tota ſubſtantia corporum cedit in alimentum & formam ſubſtantialem: ſicq; omnis *ſolutio mortificatio* eſt, ſicut omnis *congelatio vivificatio* eſt, & cauſa vitæ propinquiſſima. Lullius in Codicillo, p. 69.

Cum *nigrum* imbibitur cum *aqua* poſt ſeparationem per filtrum, albeſcit materia nigra ſuper porphyde: ſed ſtatim cum materia conteritur, albedo occultatur in materia, & ſic facit donec virtus aquæ vincat virtutem terræ. Attamen antequam ad terminum ejus verum in colore terræ pervenerit, multi & quaſi infiniti *colores* apparebunt, de quibus certiſſime neſciret aliquis dare intelligẽtiam. Facit enim terra in decoctione ſua multas *glanduloſitates* ſive *gibboſitates*, ad modum ampullarũ, in quibus apparent omnes colores mundi, ita reſplendentes, quod raro quis crederet, niſi qui videt vel expertus eſt. Idem, in ſummaria concluſione teſtam. p. 66. 67.

Argentum vivum noſtrum ingreditur & commiſcetur actualiter alteri vulgari, deſiccando ſuam humiditatem phlegmaticam, & tollendo frigiditatem ex corpore, denigrans tanquam carbonem, quod poſtea in *pulverem* convertit. Idem in Clavicula, cap. I.

Cibatio vocatur nutritio noſtræ materiæ ſiccæ, lacte & cibo datis utriſq; moderate, donec reducatur ad *tertium ordinem*. Ripleus, p. 82. Ripleus.

Nutrias in igne ſicut puer nutritur in ventre matris. nam ibi ſunt quatuor elementa, videlicet duo ſicca, *ignis* & *terra*; & duo mollia, *aer* & *aqua*, & ut ad ignem ſe compatiantur ſuaviter, eſt procedendum Et aqua Mercurii cocta ſic, dicitur *oleũ*, id eſt, unguentum, quo noſtrum completur perfecte magiſterium. Et *aqua* dicitur quando abluit, & poſtea *oleum* quando tingit, & *aqua* dicitur *ſpiritus*, & *anima* dicitur *tinctura* quæ in ſpiritu eſt: & ideo ſeminatur anima in terram * foliatam, quę retinebit eam. Pulvis niger ſuam ingreditur aquam. Deſiderabile, p. 23. 25. Deſiderabile.

*Vogelius p. 151. Mſ p. 80. Arnald. Roſ. c. 16. 12 Ariſt. p. 167. Roſ. 230 volunt eſſe materiam dealbatam, vel rubificatã.

Lapis ſolo *igne* nutritur. Idem, p. 37. *Ignis* eſt *Mercurius* apud omnes Philoſophos.

Cape *unciam unam ſulphuris noſtri*, impone cum *uncÿs quatuor Mercurii purgati* cum & ſale aceto in vaſe vitreo hermetice clauſo: demum in furno ſecreto colloca, & ignis ponatur, ac coque jugiter cum patientia & ſine feſtinatione, donec *cinis* fiat. quia unum cum altero coagulatur, videlicet terra cum aqua, & cave ne ignis violentia ſpiritus fugiant. Vnde totũ hoc

magisterium non est aliud quam *solvere* perfecte lapidem & illum *coagulare*: & fuge in iis festinationem, ita quod fiat hoc ex assuefactione sui ignis. Idem, p. 68.

Aqua & *ignis* sufficiunt in dealbatione. Idem, p. 69.

Nigredo abluitur mediante *albo fugiente*, qui coagulatur cum non fugiente, & fit unum bibendo septies *aquam* suam. Idem, p. 74.

In *aqua* totum consistit ad *terram* irrigandam ne arida maneat. Accipe lapidem, & tere cum *lacte*, & erit albificatus. Multiplicatur, (id est, *nutritur*) si pars aliqua *roris Madij* ponatur cum ea in vase nutrimenti Idem, p. 78 79 90.

Aqua nostra abluit sordes de *terra nostra*. Idem, p. 93.

Lapis noster nō vegetat nec vegetabiliter nutritur sed potius contingit in eo *multiplicatio* per *appositionem similis naturæ sibi* Simile enim assumit sibi simile appositive: & quanto magis assumit de eo & multiplicatur, tanto quantitate ponderosior, & in qualitate activior & perfectior inde fit & consurgit. Idem, p. 158 159.

In hoc opere in prima ejus compositione nihil extraneum suæ naturæ intrat: sic nec ipsum multiplicat quod non est de ejus dispositione prima Ex multo fœmineo semine, scilicet *Mercurio* unitive ac sensibiliter compositive sibi apposito nutritur hic Lapis, mediante tamen *digestione* Simile enim assumit sibi simile compositive & non vegetabiliter multiplicandum. Nihil enim præfatum Lapidem nutrit & multiplicat sub generatione formæ ejusdem, nisi *semen* quod nutrit ipsum ex commistione. Idem, pag. 192. 193. & Aureola quinta, pag. 193.

Rosarius minor. Maxima industria est, de *corpore* facere *spiritum*, & è converso. Sed verum est, quod si *summa volatilis* superet *summam fixi*, finaliter in corpus spirituale vel album vel rubrum revertetur. Rosarius minor, cap. 8.

Paustricus Verte *aquam* super *terram suam* quousque congeletur deorsum, tunc citius à natura in naturā convertitur, & in unoquoq; gradu suarum operationum novam assumit naturam: reddatur *cineri* secundum ternarium *aquæ suæ*, & *tere* & *coque*, nec te tædeat hoc reiterare. Nam terra non germinat absque frequenti irrigatione, nec suscipit irrigationem absque præmissa desiccatione. Ergo omni vice post desiccationē *superfundatur aqua* temperate, nec multum, nec parum. Quod si multum fuerit, fiet *pelagus conturbationis*: si vero parum, *comburetur in favillam*. Tantum igitur assando decoquas, quantum dissolutio adjecit: & imbibendo dissolvas, quantum assando

ſando deficit. Semper autem cavendum eſt, ne ignis aſperitas *aduſtionem* generet: nec ab opere ceſſandum, donec totum ad îma, lapidis formam aſſumat. Ideo ſi calorem bene menſuraveris, *aqua* & *ignis* tibi ſufficiunt: nam corpus abluunt, mũdant & nutriunt, & ejus obſcuritatem auferunt. Dauſtricus, pag.25.

Mortificatur Mercurius per vaporem *ſulphuris* ſublimati & præparati, & coagulatur ad duritiem & formam metallinam. Correctio fat.cap.18.p.19. Correctio fatuorum.

Terra dicitur mater elementorum, qui portat filium in ventre ſuo: hoc eſt dicere, quod oportet eum nutrire ex *pura prima ſubſtantia*: & filius dicitur *corpus*, aut *terra foliata*, id eſt, ſpiritus & corpus mortuum. Clangor, p.36. Clangor.

Accipe *terram nigram tritam*, & imbibe ipſam cum *Mercurio*, & pone in cineres calidos ad exſiccandum. & hoc fac ſecundo, ſcilicet imbibendo & exſiccando, & tertio & quarto, donec terra ipſa ſit ſatis *alba* & *fixa albedine*. Idem, p.45.

Azoth. id eſt aqua Mercurialis, & *ignis* Latonem abluunt & mundificant: id eſt, terram nigram, & ejus obſcuritatem auferunt. Præparatio enim *terræ* ſemper eſt cum *aqua*. ideo qualis erit limpitudo aquæ, talis erit limpitudo terræ, & hoc fiat in dealbatione terræ & ejus ablutione. Idem, ibidem.

In impoſitione imbibitionis *terræ nigræ* cum *Mercurio*, debet præcaveri de fractione vitri, & hoc fit ſuper cineres calidos: tempusque cujuslibet imbibitionis ad exſiccandum, eſt viginti vel triginta dies naturales. Idem p.46.

Terræ exſiccatæ pone de *Mercurio* ſextam vel ſeptimam ejus partem in vitro ſigillato, & ſuper lento calore in cinerib. exſicca & congela, & *quater* ad minus reitera, & quantumcunq; pluries hæc terra ſoluta fuerit & congelata, erit penetrabilior & ſubtilior in natura ſua. Idem, p.48.

Aqua eſt ſpiritus, corpus purgans, ſubtilians & dealbans. Idem, p.51.

Funde ergo *aquam* ſuper *terram ſuam*, & permiſce contereendo ſtatim, paulatim imbibendo, hebdomadatim decoquendo. & poſtea leniter calcinando, quousq; terra bibat de ſua *aqua quinquageſimam ſui partem*. Scias quod terrã oporteat nutriri, primo modice *aqua ſua*, & poſtea *maiori*, ſicut eſt videre de infantis educatione. Idcirco multoties contere terrã, & paulatim *imbibe eã* de octo in octo diebus: decoque, & poſtea mediocriter calcina in igne. Ne tædeat te opus multoties reiterare: quia terra fructum non gerit abſq; frequenti *irrigatione*. Vnde cum aridum ſit & multum ſitiens, bibit ſuum hu-

midum & aqueum: & *trituratio* non est bona, donec terra & aqua fiat unum & idem corpus. Ergo non suspendas manum tuam à *trituratione* & *assatione*, donec terra sit *sicca* & *alba*: quæ albedo generatur ex tali frequenti & sicca trituratione & assatione. Caveas tamen ne imbibas terram nisi paulatim, & cum longa contritione post siccationem terræ: tantum decoque assando, quantum dissolutio exposcit imbibendo. Avicenna, c. 5 p 83. 84.

Scala. A corpore mortem expelle frequenti *irrigatione*. sed quantum in humido solveris, tantum assando desicces. Scala philos, p. 125.

Ludus puer. *Aqua* est purgativum, & causa efficiens claritatem totius corporis & medicinæ. Duo operatur in terra. nam *lavat* eam & *tingit*. In quantum lavat, dicitur *aqua*: in quantum tingit, *aer*. Ludus pueror. p. 141.

Putrefactio nostra non est sordida nec immunda, sed est commixtio *aqua* cum *terra*, & terrę cum aqua per minima, donec totum corpus fiat unum. Nisi enim aqua desiccaretur cum terra, non apparerent colores. Idem, p. 143.

Aristoteles. Reductio est tertius gradus nostri lapidis & operis: fit per *terræ contritionem*, & *aquæ* super ipsam *incerationem*. *Inceratio* autem aquæ, est partes terræ per calcinationem privatas humiditate, in humiditatem reducere, & ad modum terræ facere. Nam corpus siccum & mundum, est congruum ad potandum: quoniam omne siccum appetit suum humidum. Liga ergo mulieri ablactanti manus post tergum, ut non possit affligere filium: appone super manus ejus bufonem, ut ablactet eam donec moriatur, & fuerit mulier mortua in igne, erit *bufo* grossius de *lacte*. Pone ergo in vase suo terrā superius calcinatam, & superfunde aquam rectificatam: coque lento igne per hebdomadam, & postea suaviter calcina decoctam materiam. Huic superfunde aliam aquam, ut prius, leviter coque per hebdomadam, leviter calcina, iterum repone cum nova aqua ad coquendum. Sic jugiter facito, donec terra exhauserit *decuplum* sui *de aqua*. Terra enim fructum non gerit sine frequenti *irrigatione*. Multoties *irrigare*, *assare*, *inhumare*, hujus negotii effectum summum constituit. Oportet autem terram nutriri primo *parvo lacte*, postea *maiori*. & ideo ablue terram, contere & coque eam, donec de sua biberit aqua quantum bibere possit, vel donec ipsa terra fuerit sicut *pasta* adhærens cum aqua. Ad hoc autem faciendum *Ignis* & *Azot* tibi sufficiunt. Coquito siccum terræ nigræ cum humido aquæ suæ, donec siccum habeat humidum; & totum habebis

magi-

magisterium. quia cum aqua fuerit inspissata & coagulata, erit terra fœtu imprægnata, & ad pariendum prompta. Aristoteles, pag. 165 166.

Sume corpus primi operis nostri, cum *cauda draconis*, id est, *lacte virginis*, additis Mercurio novo septem partibus super materiam remanentem, secundum pondus pulverum. Aquinas, cap. 7. Aquinas.

Compositum per divinam aquam irrigatum non sinit frãgi corpora : quin potius umbram eis adimit argenti spuma Magnesiæ immixta, corpusque dealbat, cæteraque generis eiusdem. Nicol. Flamel. pag. 180. 181. Nic. Flamel.

Quemadmodum infans lacte, sic *aquis* Ars nutritur. Videte quomodo irrigetis terras vestras, & quomodo nutrietis semina vestra, ut maturum fructum colligatis. Idem, p. 186. 187.

Diversæ naturæ, Lapidem nostrum non emendant : nec intrat in eum quod non sit ortum ex eo. quoniam si aliquid extranei sibi apponatur, statim corrumpitur, & non fit ex eo quod quæritur. Hoc magisterium nihil aliud est quàm *coquere Mercurium & sulphur*, donec unum fiat argentum vivum, quod defendit sulphur à cõbustione, si fuerit vas benè clausum, ita quod Mercurius non possit evanescere, nec sulphur possit comburi. Rosarium, pag. 173. Rosarium.

Aqua est illa res quæ dealbat & rubere facit, aqua est quæ occidit & vivificat, aqua est quæ dissolvit & congelat, aqua est quæ putrescit, & postea facit germinare novas & diversas res. Totum ergo intentum tuum sit in *decoctione aquæ*, & ne tædeat te, si vis habere fructum, & non cures de aliis rebus vanis, nisi de sola *aqua*. Coque ipsam paulatim putrefaciendo, donec mutetur de colore ad colorem perfectum. Natura facit suam operationem paulatim, tu quoque sic facito. Idem, pag. 174.

Cum *aqua* putrificatur seu purificatur à sua nigredine, abluitur, & album reddit ipsum, postea rubrum. Idem, pag 177. 178.

Terra nigra solvitur in *aquam* in colore olei, & tunc vocatur *oleum Philosophorum*: natus est draco in nigredine, & pascitur Mercurio suo, & interficit seipsum, & submergitur in eo: itaque aliquantulum dealbatur, & istud est elixir. *Aqua mundatur* totaliter à *nigredine*, & remanet in colore *lactis*, & multi colores apparent in nigredine. Idem, pag. 182.

Hæc terra cum *aqua* sua putrescit & mundificatur. quę cum mundificata fuerit, auxilio Dei totũ opus dirigitur. Idem, p. 195. 207.

Aqua cum miſcetur æri ipſum interius dealbat: Hæc dealbatio dicitur à quibuſdam *impregnatio*, quia terra dealbatur. Dominante namq; *aqua* terra creſcit & multiplicatur & augmentatio novæ prolis inde generatur. Recipe quod ad fundum vaſis deſcendit, & ablue iſtud cum igne calido, quouſque auferatur eis nigredo, & recedat eius ſpiſſitudo, & fac ab eo evolare additiones humiditatum, donec deveniat calx nimis alba, in qua non erit macula. Tunc enim terra ad recipiendam animam eſt habilis & parata. Iungite ſiccum humido, id eſt, *terram nigram* cum *aqua ſua*, & coquite donec dealbetur. Illa albedo dicitur *aer*. Idem, p. 206. 207.

Terra ſicca non multum fructum facit, niſi *aqua pluviali* deſurſum humectetur ſæpius, & ſine *aqua* vix aut nunquam. Idem, p. 209.

Infunde primo *aquam* per vices conterendo, & poſt leviter calcinando, quouſque ipſa terra biberit de *ſua aqua quinquageſimam partem ſui*: ſciens quod oportet primo Terram nutriri *modica aqua*, & poſt *majori*, ſicut eſt videre in infantis educatione. Idcirco multum *contere terram*, paulatim imbibendo *cum aqua*, de *octo* in *octo* diebus: quia terram facit albam. Caveas tamen ne imbibas terram niſi paulatim & paulatim, cum longa trituratione, *ſupple*, poſt exſiccationem terræ. Deinde eſt pondus in hoc ubique notandum, ne ſcilicet nimia ſiccitas aut humor ſuperfluus adminiſtrando corrumpant: ut videlicet tantum aſſando decoquas, quantum diſſolutio adjecit: & imbibendo diſſolvas, quantum aſſando defecit. Ideo omni vice poſt calcinationem terræ, ſuperfunde aquam temperatè, neque multum, neque parum. Quia ſi multum fuerit, fiet *pelagus conturbationis*: ſi verò parum, *comburitur in favillam*. quare ſuaviter & non feſtinè de octo in octo diebus terram irrigabis, decoques in fimo, & calcinabis donec aquæ biberit *quinquageſimam* ſui partem. Et nota quod poſt imbibitionem debet *inhumari per ſeptem* dies. Itera ergo opus multis vicibus, quanquam ſit longum. Quoniam non videbis tincturam, neq; proficuum perfectum, donec ſit completum. Idcirco ſi terra non fuerit alba, tere eam cum aqua, & poſtea calcina iterato: quoniam *Azoth* & *Ignis* Latonem abluunt, & obſcuritatem ab eo auferunt. nam præparatio ſemper fit cum *aqua*. Ideo qualis limpida aqua, talis limpida terra: & quanto magis fuerit abluta, tanto magis alba. Idem, p. 238. 239.

Ignis & *aqua* Latonem abluunt, & eius nigredinem abſtergunt. Idem, p. 248.

Terra

Terra cum *aqua* sua commiscetur, & aqua paulatim propter temperatam decoctionem diminuitur, & terra crescit: tunc dicitur *ceratio perfecta.* quia terra cum aqua ceratur, imbibitur, & temperata decoctione solis, id est, caloris, desiccatur & in terram vertitur tota natura. Idem, p. 257.

Nisi subtiliaveris corpus quousque fiat totum *aqua*, non rubiginabitur, nec putrefiet, & non poterit congelare animas fugaces, cum tetigerit eas ignis: quia ignis est qui eas congelat cum auxilio ipsius ad ipsas: & similiter præceperunt Philosophi solvere corpora, & solvimus ut adhæreat caliditas eorum profunditatibus. Postea reddimus ad solvendum ipsa corpora, & ad congelandum post eius solutionem, cum re quæ ei appropinquavit, quousque conjungamus omnia commixta bona & idonea commixtione, quæ est quantitas temperata. Calid, cap. 5. Calid.

Accipe canem masculum Corascenen, & caniculam Armeniæ, & junge simul, & parient canem coloris cœli, & imbibe ipsum una siti ex *aqua maris*: quia ipse custodiet tuum amicum. Scias, quod hoc officium est unus lapis, super quem non intrat Garib, id est, *aliquid aliud.* Idem, cap. 8. 9.

Accipe Lapidem honoratum, & pone eum in cucurbita, & cooperi cum alembico, & claude eum benè cum luto sapientiæ, & dimitte exsiccari. quod sic facies, quotiescunque claudes cum luto sapientiæ. Postea pone in stercore calidissimo, donec exiccabitur *humiditas*, & poterit *siccitas* super eum. Idem, cap 15.

Fac ignem levem, donec facta sit patientia inter *aquam* & *ignem*, donecq; spiritus & corpus unum fiant. Monachus, pagin. 14. Monach.

Draco natus in nigredine, suo *Mercurio* pascitur, & in eo submergitur, & ab eo aliquantulum dealbatur. Idem, p. 15.

Continua ignem levem, ut corpus solutum in pulverem nigrum *suam* ingrediatur *aquam*. Idem, p. 17.

Adverte ut *aquam* temperatè ponas. quod si abundet, fiet *pelagus*, & si desit, fiet *combustio*. Desiderab. p. 26. Desiderabile.

Accipe Lapidem, & tere cum *lacte albo*, & erit album: vel vile cū caro, & erit albificatū. Arnald. de secret. Naturæ p. 36. Arnald.

Ignis, est *terra nigra* in fundo cucurbitæ, qui ignis cum suam biberit *aquam* adurentem, denigratus manet quadraginta noctibus. Dastinus, p 30. Dastinus.

Ignis & Azoc] *Azoc* idem est quod *Mercurius*. *Ignis* est instrumentum decoquens *Mercurium*, & intrat per cavernas terræ in sulphure, quod sulphur coquit Mercurium. Dominus vobiscum, p. 50. Dominus vobiscum.

Com.

Benedictus. Commixtio *aquæ* cum *terra* fit, & contra, per minima, donec unum fiat, cum igne temperato. Benedictus, pag. 56.

Saturnin. Adverte quod in *coagulatione* calor non poteſt eſſe nimis levis: & conſulo ut ſemper levem ignem habeas, licet tardet perfectionem, & quod ſit continuus. Saturninus, pag. 73.

Trevisan. Sicut in hoc opere in prima eius compoſitione nihil extraneum ſuæ naturæ intrat: ſic nec ipſum aliquid multiplicat quod non eſt de eius prima diſpoſitione: nec comedit hoc opus, eo quod non vegetat. Et licet in præfato Lapide Philoſophorum, ſit corpus & anima ſeu ſpiritus; non tamen eſt vegetabiliter animatus, ſicut ſunt arbores & plantæ, nec vegetabiliter nutritur: ſed potius contingit in eum *multiplicatio per appoſitionem ſimilis naturæ ſibi*, & non per *vegetationem*. Simile enim aſſumit ſibi ſimile appoſitivè: & quantò ſibi magis aſſumit de eo & multiplicatur, tantò quantitate ponderoſior, & qualitate activior & perfectior inde fit & conſurgit. Vnde nec hunc noſtrum Lapidem flamma ignis multiplicat, tanquam debitum ſibi nutrimentum: quoniam non eſt de prima compoſitione eius, ſed extrinſecè accidenti, calefaciens ipſum. Qui igitur ſic eum, ſcilicet *Lapidem*, nutriet & multiplicabit, non errabit. quoniam id quod multiplicat ipſum, in eandemmet ſpeciem convertitur. Treviſanus ad Thomam, pag. 157. 158. 159.

Aegidius. Cum eſuris & vides cibaria, ignoras quantum ex eis tibi ſufficiat: comedendo, illico ſentis virtute tui *ſtomachi* quantum tibi convenit. Fac ergo ſimiliter in tuo magiſterio. Ægidius, pag. 27.

Crede mihi, omnis perit tuus labor, niſi terra tua revivificetur *aqua, congelationem* veram nunquam videbis. Idem, pagin 81.

Libavius. Qui ſtudioſus es Artis, conſectarium hoc habe, Oportere te primum conjungere argentum vivum Mercurio. Hęc cum perveniunt ad *coctionis* gradum, materia fiunt quæ aurum ſolvit, quod non ſimpliciter cum eis amalgamatur, ut aurifabris notum eſt. quæ amalgamatio parum prodeſt Arti. Secundò verò junges aurum vel Lunam, & coques ſimili arte. Libavius, in defenſione Alchymiæ, pag. 508.

Ventura. Ad dealbationem cooperatur *aqua*, quæ cum ipſa terra continuè imbibitur & calore exhalat; imò potius cum terra incorporatur & deſiccatur. Ideo ſæpè tere eam cum aqua ſua, & iterato calcina, quouſq; *aqua* ac *ignis lotione*, obſcuritas penitùs recedat. Ventura, pag. 153.

Sicut *aqua* non ſubitò, ſed paulatim à *terra* aſcendit, & ſecum

cum animam trahit: ita etiam non subitò, sed paulatim super terram reducitur. quia non semel *tota* cum terra sua coagulatur & desiccatur, sed *per partes*, ita quod aquæ qualitas magis magisque per tempora diminuatur, quousque tota desiccatur, ut in pulverem convertatur. & hoc fit igne lento. Idem, pag. 157.

Reduc *aquam* super *terram* paulatim coquendo, done terra fiat alba. Idem, p. 159.

Magisterium Philosophorum commistione alicuius non eget extranei, sed ex *proprio semine metallico* terræ philosophicæ per artem præparatæ immisso, producit Lapidem multiplicabilem & infinitum, si suo *proprio menstruo* & *humore connaturali alatur*, & calore solis Philosophorum, de potentia ad actum excitetur. Theobald. p. 92. Theobaldus.

Jubeo ne *simul aquam* fundatis, ne Ysit submergatur: sed *paulatim* infundite, terite, desiccate: & hoc sæpius facilè, donec fiat aqua. Turba, Sent. 42. Turba.

Intentio Philosophorum invariabilis uno ex ore resonat, vim consistere totalem *humectatione* inalternata; cum terreitate subsequenda, & sic finis. Eadem, Ænigm 7.

Nutrias tale animatum corpus *lacte suo*, id est, aqua sua, ex qua concreatum est opus, sive inceptum à principio: Exercitatio 6. in Turbam. Exercitatio.

Philosophi volunt nutrire *granum ex humore* connaturali, donec vegetetur, & fructum afferat talem, qualem ipsum intrinsecus habet, & volunt vivificare illud quod mortuum est à forma metallina, quousque præstet fusionem metallicam perfectam. Et talem vivificationem sive nutrimentum aliqui Philosophorum vocant *ingressum*. Aurora, cap. 20. pag. 231.

Ablutio corporis, est reductio *aquæ* super illud tamdiu, quod non remanant aliquid in eo de anima, quæ est tinctura, quod non ascendat cum spiritu. Rosinus, de Divinis interpr. pag. 292. Rosinus.

Accipe *terram nigram*, & ponatur super laminam vitri, & desuper infunde modicum de *aqua vitæ*, ita quod fit admodum pastæ. Ponatur in vase vitri super furnum superque cineres, & detis ibi ignem primum & per diem & noctem calidum, quod non bulliat. Et quando fuerit desiccata, iterum irrora dictam terram *aqua* prædicta *Mercuriali*; deinde desicca & reitera donec terra alba fiat & imprægnata. Bellaripa. Bellaripa.

Postquam separasti spiritum & animam à suo corpore, (id est, intelligas essentias aëreas) tunc redde *radici* suæ *formam* *quan-*

quantitativam per modum unionis: & certè corpus statim animam suscipit suam, sicut natura naturam. Tunc procede ad regimen ipsius, quousq; terra, quasi quinta essentia confluxerit, & imbibatur *aqua sua* in tempore suo, donec aquam bibat, & jubeas terram impraegnari. Arisleus.

Calid. Accipe ejus quantitatem, & scias eius pondus, & adde ei de *humiditate* quantum posset bibere, cuius humiditatis non habemus hîc *pondus* determinatum. Calid, cap. 1.

De igne proprio Lapidi physico.

CAP. VIII.

Isaacus. CVM Lapis noster fixabitur, sive cum fermento, sive cum aliquo corpore; tam *pusillus* ei *ignis* adhibendus erit, ut nihil prorsus sursum sublimetur: alioquin fixum non fiet cum fermento aut corpore. Isaacus, lib. 1. cap. 5.

Perpusillum ignem addet, paulò calidiorem quàm Sol aestate media. Idem, cap. 6.

Quicquid agas, nunquam *ignem* augeas, quin prius aliquid eximas ponderis, ac laminae argenteae imponas, uti prius dictum est, & quin videas quem calorem ferre possit antequam ascendat. Ita facilè in *igni* errare non poteris, estque hoc secretum majus totius Artis. Idem ibidem, cap. 9.

Et paulò post: Quicquid agas, potius *minorem* quàm *maiorem ignem* adhibeas. ita falli non poteris. Ac tametsi multò longiore tempore opus erit antequam fixetur: tamen multo est certius. *Ignis* negligentia multa opera perduntur. Eo enim orationis Dominicae spatio neglecto, rursus saepius opus incipiendum est.

Quoties Lapis colorem mutat, *ignem* paulatim *augebis*, donec omne infra maneat, & simul omne fixum sit. Cave tamen, ne *magnum ignem* struas, donec omne fixum sit & ad album colorem perductum. Idem, ibid. cap. 35.

Materiam semper *igni pusillo* sublimabis & fixabis, quamvis tempus illud longum sit. Nam cum *igni pusillo* laboratur, materia melius suam humiditatem retinet. Ibid. cap. 43.

Debes admodum *igne pusillo* sublimare, ut subtilis spiritus volatilis primum ex fecibus volare possit usq; in superiorem partem vasis, antequam spiritus medius ex fecibus exire incipiat. Ibid. cap. 113.

Vas admodum solido luto obtura: siccato fornaci fixatoriae impone, ac *ignem admodum tepidum* adde, ut *Sol* in *Martio* splendet: ac die noctéque in hoc calore retine, donec mate-

riam tuam nigrescere videas instar picis, etiamnum magis. Tum *ignem* tuum exiguum gradum *auge*; ac tum *multum*, ita ut paulò calidior esse quàm ante percipiatur. Ac retine ignē in eo calore, donec videbis alium colorem, qui sub rufe cinericius est, quasi essent cineres. Tum *ignem* tuum etiamnum *paululum auge*, ac non *nimium*, ita ut *Sol* in *Aprili* splendet, atq; ignem in eo calore retine, donec subviridem colorem cernes, qualis est color plumæ psittaci. Tum adhuc *ignem paululum auge*, donec videbis colorem, qualis est cauda pavonis, quæ centum colores habet. Tum *ignem* tuum *auge* eo calore, qualis est *Sol* in *Iunio*, nec majore. & ignem istum non augebis, donec perfectam albedinem videris, ac Lapidem albū perfectum esse. Tum adde *ignem*, donec videbis materiam colorem cineritium adipisci. Tum *ignem auge* paululum, tantum *gradulum unum*, donec cernes colorem heluum, perinde ac si esset coagulum quo alutarii coria sua præparant. Tum *ignem* tuum etiamnū *gradulum unum* auge, ac illud regimen ignis serva, donec colorem cernes perinde ac si esset contritus later, inter rubrum & ruffum. Tum *ignem* tuum *auge* etiānum *exiguum gradulum*, donec rursus videas colorem cineritium, quasi glauci cineres forent. Ac tum *ignem auge* etiamnū *exiguum gradulum*. Color verò cineritius est postremus colorum omnium reliquorum sese ostendens. Ac jam *ignem* tuū *non amplius augebis*, priusquam Lapis perfectus sit. Primus color quem post hunc colorem cineritium cernes, erit rubicundus color, quasi esset rosa, ac paulatim color interdum altior fiet, ac paulatim magis magisq; rubebit: adeo ut materia tam rubra ac tam alti coloris sit evasura, ut nunquam talis rubedo ullis oculis humanis conspecta fuerit. Tum cum Philosophis exulta: Lapis perfectus est. Ibidem, p. 131.

In aludele vase tota materia ista spargatur in ipsius fundo: deinde *ignis augeatur*, donec ipsius pars albissimam nivē præcellens sua albedine, quasi mortua spondilibus vasis adhæreat. Libavius de Azotho, p. 92. Libavius.

Crede mihi, quod totum magisterium nostrum fit solum in *regimine ignis* ex capacitate industriæ. Nos enim nihil operamur, sed virtus *ignis bene recti* Lapidem nostrum operatur modico labore, & paucis expensis: puta quod Lapis noster, cum fuerit in suam primam naturam, scilicet in primam aquā vel lac virginis, vel caudam draconis semel solutus, tunc ipse Lapis seipsum calcinat, sublimat, destillat, reducit, lavat, cōgelat, & virtute *ignis proportionati* seipsum perficit in unico vase, sine alterius manuali operatione. Thomas Aquinas ad Fratr. Reynaldum, cap. 3. Thomas.

Quoties

Greverius. Quoties res requirere videbitur, & infrigida, & calefac, & humecta & desiccato terram tuam, nullo planè in hoc errore commisso, etiam si *ignis* tuus aliquot *diebus* aut *septimanis* non esset *continuus*. Id duntaxat caveas, ne cum semel ignem extinxeris, perpetuò extinctum relinquas. Nam & quoties vasa franguntur, toties materiam tuam infrigidare oportet, ac tandem in aliud vas priori consimile reponere, moxque ad *ignem suum* referre. Greverius, pag. 39.

Alanus. *Ignes* duo reperiuntur tantum in libris Philosophorum, *siccus* unus, alter *humidus*. *Siccus* est ille elementalis; *humidus* est Mercurius. Unde Turba: *Argentum vivum nostrum est ignis, quod corpora comburendi ac occidendi maiorem alio quovis igne, vel elementali etiam ipso, vim obtineat.* Mercurius dicitur etiam *fimus equinus*. Alanus, p. 58.

Pontanus. *Ignis* noster *mineralis* est, *æqualis* est, *continuus* est, non vaporat, nisi nimium excitetur, de sulphure participat, aliunde sumitur quàm à materia, omnia diruit, solvit, congelat & calcinat: & ille *ignis* cum *remisso igne* totum opus perficit, simulque omnes debitas sublimationes facit. Pontanus, p. 75.

Ripleus. *Ignis contra naturam* debet excruciare corpora: ipse est Draco violenter comburens, ut ignis Inferni. Ripleus, p. 78.

Daustricus. In solutione, *ignis* semper erit *lenis*, in sublimatione *mediocris*, in coagulatione *temperans*, in dealbatione *continuus*, & in rubificatione *fortis*. Daustricus, p. 12.

Ignis sit lentus usque ad albedinem. Idem, p. 26.

Scala. *Ignis primi gradus* seu *regiminis* debet esse sicut gallinæ cubantis ova sua ad pullos procreandos, aut sicut calor naturalis digerens cibum & nutriens corpus, aut ut calor fimi, aut *Sole* in *Ariete*. Ideo dixerunt quidam, quod debemus incipere *Sole* existente in *Ariete*, & *Luna* in *Tauro* commorante. Iste gradus durabit ad albedinem usque, qua apparente *augeatur ignis gradatim* usque ad perfectam Lapidis exsiccationem seu incinerationem: & iste calor assimilatur calori *Solis* in *Tauro* ad *Geminos*. Desiccato verò Lapide & incinerato, iterum *fortificatur ignis*, donec Lapis perfectissimè rubeat, & & regali veste induatur ab igne: & iste calor assimilatur calori *Solis in Leone*. Scala Philosoph. pag. 107.

Ventura. *Ignis* sit *blandus* & *æqualis*, ita quod nec invalescat, nec debilitetur. Ventura, cap. 20.

Rosarium. Mercurius est *ignis*. Unde Philosophus, *Scitote ergo quod Mercurius est ignis corpora comburens magis quàm ignis.* Rosarium. pag. 172.

Jubeo omnes investigatores huius Artis, in principio facere

cere *ignem levem*, donec facta sit patientia inter aquam & ignem. & postquam videris aquam fixam sine ascensione aliqua; non cures qualis sit *ignis*, sed bonum est regere cum patientia, donec spiritus, & corpus unum fiant, ita quod corpora fiant incorporea, & incorporea corporea. Idem, pag. 174.

Ignis vocatur omne illud quod non fugit ignem, & quod in igne non marcescit nec consumitur. Idem, p 179.

Solus *calor temperatus* est humiditatis inspissativus & mixtionis perfectivus & non superexcedens. Nam generationes & procreationes rerum naturalium habent solum fieri per *temperatissimum calorem & æqualem*, uti est fimus equinus, humidus & calidus. Idem, p. 181.

In solutione, *ignis* erit semper *levis*, in sublimatione *mediocris*, in coagulatione *temperatus*, in dealbatione *continuus*, in rubificatione *fortis*. Si verò istis nescienter erraveris, casum sæpissimè & laborem deflebis. Idem, p. 186

Sit mensura *ignis* caliditas *Solis Iulij*, quatenus ex suavi & longa decoctione inspissetur aqua, & fiat terra nigra. Idem, pag. 201.

Esto longævus in opere & continuus: quia generatio & corruptio non fit nisi per motum continuum, aërem exclusum, & *calorem temperatum*, sicut ovorum nutrix, donec album sit; & contere *igne*, non manibus. Desiderabile, p. 23. Desiderabile.

Ignis continuetur in *calore febrili*. quia si *magnus* calor daretur Mercurio, à principio fugeret, propter sui magnam frigiditatem. Et ita oportet coquere Mercurium in tam *lento calore*, quousque eius frigiditas recedit, *augendus* est *ignis*. Dominus vobiscum, p. 51. 60. 61. Scoti. Dominus vobiscum.

Omni tempore oportet *ignem* esse *levem*, donec aquæ fiat congelatio. Benedictus, p. 57. Benedictus.

Igne temperato modica quantitas sicca humidum desiccat, & hoc paulatim & non subitò. Et quanto plus Lapis *abluitur*, tanto intentioris fit albedinis. Scotus, p. 62. Scotus.

Ignis primi gradus, id est, solutionis & putrefactionis, debet esse *debilis*, ut nihil ascendat de natura sublimanda. & sic prodest *ignis levis*, qui argento vivo dat ingressum in corpus mundum, & ex *forti igne* perditur totum. Saturninus, pag 71. Vide caput de *Operationibus*. Saturnin.

Ignis vehemens propriè hic dicitur, qui ad modum vehiculi, id est, quadrigæ cursum suum æqualiter continuat, quod facere non potest *ignis flammæ*: sed talis est furni calefacti & clausi præter carbonum extractionem. est enim ibi *calor con-* Vincentius.

tinuus sine combustione, & isto igne egemus. Vincentius, pagin. 37.

Laurétius. *Ignis triplex* est apud Platonicos, *lucens & urens, lucens non urens, urens non lucens*. A. Laurentius Histor. Anat. libr. II. quæst 3.

Libavius. *Calor dealbans* non debet esse *nimius*, aliàs effugit. Nota quod hoc in passu loquitur de primo colore albo, qui fit à nutritione. Libavius, p. 117.

Turba. Argentum vivum est *igneum*, omne corpus comburens magis quàm ignis, & corpora mortificans: & quodcunque corpus ei commiscetur, teritur & morti datur. Turb. Sent. 47.

Bacho. Quamvis semper loquamur de *igne lento*, re vera tamen sentimus quod in operis regimine *paulatim & vicissim* usq; ad finem *augmentandus & maiorandus est ignis*. Bacho, cap. 4.

De vase Philosophico ad Lapidem physicum conficiendum.

CAP. IX.

Greverius TVUM amalgama impone diligenter in *bociam vitream*, quæ sit tantę capacitatis, ut ager tuus seminatus & occatus tertiam duntaxat eius partem impleat, duabus partibus vacuis relictis. Postea conclude orificium tuæ bociæ cũ luto sapientiæ: tunc habebis *ovum Philosophorum*, quod scilicet non est nisi *unum vas, Lapis unus, coctio sola*. Greverius, pagin 21 22.

Rarissimum est *vas* quod ab initio ad finem usque perduret operis. Neq; tamen existimes mentitos esse Philosophos, qui dicunt *unico vase* Magisterium perfici. Cum enim hoc audis dici, protinus de *specie* non de *individuo vasis* cogita, & sic veritatem assequeris. Idem, p. 39.

Alanus. *Vas* pro media parte cineribus obrutum sit, atq; altera medietas emineat curabis, idq; ut quotidie inspicere possis. Alanus, p. 56.

Vogelius. *Vasa* sint *vitrea, inferius lata, in acutum desinentia*, instar figuræ *Conus* appellatæ, vel etiam *convexa & testudineata* absq; rostro, instar *alembici cæci*, quorum cameris & lateribus sublimati spiritus adhæreant. *Scutella* inferior sit *terrea*, quæ superius vas aptè intra parietes suos recipiat. Vogelius, p. 89.

Libavius, *Vitrorum* debent esse plura discrepantis capacitatis. Nam initio quantitas parva est, postea crescit. & tamen nihilominus, si rei naturam spectes, in *una vitri forma* potest absolvi. Alii *lunata* habent instrumenta & *ovata*: alii formam *aludelis* malunt, ita comparatã ut *collum* angustius & excisum possit inseri

inseri in *aliud vitrum* operculi vicē præstans, quasi duo globi segmenta includeres sibi mutuo. Et hoc vitrum mihi videtur ad frequentes reserationes esse accōmodatius. Clauditur .n. in medio colli foris circumlita pasta. Sed quocunque utaris vase, id *obstructum* sedulò sit. Libavius de Lapide Phil. p. 110.

Vas Lapidis est *unum*, in quo totum completur magisterium, spissum, semicubitii longum, subtus & supra *rotundum* & planum, satis amplum, cuius *fundus* sit parvæ curvitatis, & *caput* amplum ut materia ascendat liberius : sit de *vitro*, ne fumi exeant, & ideo valdè *clausum*, ne Mercurius noster exire possit per ipsum vas. Desiderabile, p. 22. Desiderabile.

Vas vitri debet esse *rotundum*, cum *collo longo*, cuius os debet esse *sigillatum* aliquo cooperculo, & debet esse in *alio vase* clausum, ne calor immediate ingrediatur materiam, & sic *triplici vase* coquitur. Liber trium verborum, p. 49. Lib trium verbor.

Hermes dicit : *Vas Philosophorum est aqua eorum.* Ludus puerorum, p 139. Ludus.

Non egemus nisi *uno vase*, una fornace, unaq; dispositione. quod audi post præparationem primi lapidis. Flamellus in Annotat p. 150. Flamel.

Vas sit *vitreum*, firmiter clausum, ventre *rotundum*, *collo longum* & strictum ad mensuram dimidii pedis vel circa, unumq, vas sufficit. Hoc vas dicitur *ovum*, *sublimatorium*, *cribrum*, *sphæra*, *sepulchrum*, *carcer*, *leo antiquus*, *leo viridis*, *urinale*, *cucurbita*, *bocia*, aliisque variis nominibus. Laurentius Ventura, cap. 15. Ventura.

In opere Magisterii nostri non egemus nisi *unico vase*, una fornace, unaq; dispositione. quod intellige post præparationem primi Lapidis. Rosarium, p. 211. Rosarium.

Notandum est, quod postquam Lapis fuerit purificatus atq; perfecte mundatus ab omni re corrumpente, & postea fuerit fermentatus ; non indiget amplius mutare vas, nec ipsum aperire, sed solummodo quod Deus custodiat ipsum ne frangatur. Et propter hoc dixerunt Philosophi : *In uno vase conficitur totum magisterium*. Idem, p. 252.

Vas erit ex *vitro rotundum*, & habeat *collum strictum* & *longum*, & non reponatur materia quin sint *duæ partes* vacuæ. Dominus vobiscum. p. 51. Dominus vobiscum.

Pone tuam materiam *in vase vitreo rotundo* forti, habente *orificium strictum* & *sigillatum*. Scotus, p. 60. Scotus.

Sume Lapidem notum tibi & tritum : pone in *alembico* non habente nisi unum foramen in summitate, quod cautè *sigilla* & pone in *balneo* lentissimo. Mulieres Græciæ, p. 92. Mulieres Græciæ.

Calid. Vasa huic magisterio necessaria, scilicet *aludela*, vocantur à Sapientibus *caementeria* seu *cribratoria*, quia in eis dividuntur partes & mundantur, & in eis perficitur, completur & depuratur res magisterii. Calid. cap.2.pag 280.281.

Bacho. *Vas rotundum* debet esse cum *parvo collo*, de *vitro* vel de *terra* aliqua, naturam sive compactionem vitri repraesentans, cujus os cum tali coopertorio & bitumine debet esse *signatum* vel *sigillatum*. Bacho, cap. 5.

De tempore ad opus physicum perficiendum.

CAP. X.

Thomas. MATERIA nostra seipsam ad perfectum Elixir perficit, vertendo se in pulverem subtilissimum, qui dicitur *terra mortua*, vel *homo mortuus in sepulchro*, vel *magnesia sitiens*: quod spiritus in eo occultatus est in sepulchro, & anima quasi recessit. Permitte ergo stare tunc à principio, usque ad *viginti sex septimanas*, & grossum tunc factum est gracile, leve ponderosum, asperum molle, & dulce amarum, conversione naturarum, virtute ignis occultè completo. Thomas, cap 5.

Greverius *Parvi spacio temporis* Ars perfici non potest. Ideo artifex sit patiens. Greverius, pag 34.

Ventura. *Pauciores dies* praeparationis est circuitus & revolutio luminaris majoris. Lapis teneri debet in ignem, quousque de una natura in aliam, & de uno colore in alium amplius mutari non possit, sed fiat sicut sanguis rubicundissimus, fluens in igne sicut cera, ita tamen fixus, quod nunquam diminuatur. Ventura, cap 22. p.121 122.

Artifex in operando sit assiduus & longanimis, ne festinet, sed sine ulla cordis rabie, ira vel metu, quietè & pacificè post *tempus debitum* aptatos fructus expectet, sicut agricolae faciunt. Idem, cap.28.

Ripleus. *Annum* sumimus pro nostra expectatione. Nam minoris temporis spacio calx nostra non potest confici. Ripleus, pagin 73.

Videntes colorem nigrum & fucum & malum post *longum tempus* dimittere, & aliqualem albedinem admodum cinerei coloris devenire, vocaverunt *incinerationem* seu *dealbationem*. Idem, cap. 112.

Libavius. *Tempus* quo totum absolvitur, *non est* apud omnes certo *definitum*. Quidam id revocaverunt ad *decem menses*, vel *novem*, quibus conceptus in utero perficitur: quanquam & hoc sit inae-

sit inæquale. Alii *triennium*, alii etiam *minus* statuerunt. Sed multæ incidunt inæqualitatis caussæ. Itaque *citra temporis exactam descriptionem* jubent agere artificem ad perfectum, & actiones singulas *suis* determinant *indiciis*, ut sciant quid quando sit instituendum. Libavius, pag 108.

Temporum variatio accidit propter *quantitatem Medicinæ*, & secundum *industriam artificis*. Monachus, p 17. Monach.

In purificatione non potest esse *tempus terminatum*, sed in *nonaginta diebus* completur opus rubrum. Idem. p 20.

Quinquaginta diebus primis fit caput corvi, & inde in *centum quinquaginta* fiet columba, & 150. aliis fiet rubeus: lento utere igne usque ad albedinem. Idem, p 72. & Saturninus etiam.

Medicina non fit *paucis diebus* nec *mensibus*, nec *in brevi*, cum *diu* imò *diutius* oporteat illam igne domari & nutriri. Incertus auctor. Incertus.

In huius Artis decoctione Philosophi plures termins posuere. Quidam intra annum, alii intra *mensem*, alii in *diem unum*, alii in *tres*. Sed sicut nos vocamus *diem*, illud spatium ab ortu solis ad occasum: sic illi dicebant illud spatium inter principium coctionis & finem, *diem unum*. Illi qui dicunt per *mensem*, dicunt respectu Solis qui decurrit per *mensem* in uno signo cœli. Qui in *tres dies*, propter principium, medium & finem. qui per annum, propter quatuor colores. Idem. Scala.

Cum steterit in Ecclipsi per *quinque menses*, tenebrositate recedente & lumine superveniente calor augeatur. Scala Philos. p. 117 118 Scala.

Totus Naturæ cursus est *duorum annorum* spatium. Vnde Lapis est *unius anni & trium mensium*. quia secundum quod corrumpitur, sic generatur Lullius in Vademecum, p. 160. Lullius.

Tempus perfectionis Elixir est ad minus *unus annus*. Rosarium, p. 179. Rosarium.

Scias quod hæc est *longissima via*. Ergo patientia & mora sunt necessariæ in nostro magisterio. Idem, p. 183. 210.

Vobis dico quod sustineatis patienter, quia fortè moratur, & *festinantia* quidem ex parte diaboli est. Ergo qui patientiam non habet, ab opere manum suspendat: quia impedit eum festinantem credulitas. Idem, p. 247.

In *quadraginta diebus & noctibus* completur opus ad album post veram purificationem Lapidis. quia in purificatione non potest esse tempus determinatum, nisi secundum quod artifex benè laboret, & in *nonaginta diebus & noctibus* completur opus ad rubeum. Et isti sunt veri termini ad totam perfectionem. Hoc intellige de coagulatione quæ fit post

purificationem: quæ purificatio non habet fieri aliter nisi in putrefactione & corruptione corporis in merum spiritum. Et cum hoc habueris, lauda Deum. Idem, p. 252.

Desiderabile. Sis *longus* ad extractionem tincturæ, quia *festinatio* est primus error Artis, comburens omnia. Desiderabile, p. 25.

Benedict. *Patientia & mora* sunt necessaria, ut ex prolixitate coquendi vincat aqua pugnam ignis levi decoctione. Benedictus, pag. 57.

Scotus. In *annum* potest fieri hujusmodi operis perfectio. nempe de grosso subtile, de fixo volatile. nam quod est superius, fit inferius. Scotus, p. 61.

Continuetur semper ignis absque divortio, donec argentum vivum siccum sit, & fiet in *duos annos*, nec quantitas argenti vivi excedat libras duas. Phœnix, p. 75.

Phœnix. Prima decoctio *tempus certum* non habet, & est tædiosa sui longitudine: tamen cum gaudio expectetur. Multi *festinatione* perierunt, & longitudinis tædio affecti dimiserunt. Idem, pagin. 76.

De coloribus Lapidis physici apparentibus ante perfectionem.

CAP. XI.

Isaacus. BREVI temporis spatio omnem materiam *nigram* conspicies, tum scias veram conjunctionem accidisse, ac sub nigredine *albedinem* latere. Et scias, nisi *nigredo* sese in opere ostenderet, nullam mixtionem nec conjunctionem fore: nec unquam alterum cum altero fixari posset. Ac ubi *nulla nigredo* sese ostendit, ibi *nulla fixio* inter animam, spiritum, & corpus accidit. Isaacus, lib. 1 cap. 64.

Nigredine conspecta, certus sis veram conjunctionem factam esse. Idem, ibid. c. 67.

Priusquam *clarus* splendens *color* veniet, omnes colores quotquot sunt in mundo apparebunt & interibunt: deinde multam insignem *albedinem* conspicies, ita ut tibi videatur; hæc est vera albedo. sed vera albedo non erit. Priusquam *vera albedo* veniat, videbis in circuitu ad margines vitri in materia Lapidis quasi essent *gemmæ Orientales* vitro insignes, tanquam oculi piscium. Cumque id videbis, sis certus in paucis diebus perfectam albedinem sese manifestaturã. Cumq; materiam *instar nivis albam* esse vides, ac splendorem habere ut *gemmæ Orientales*, quæ aqua valde insignes sunt ut materia

quæ

quæ in vitro eſt; gaude. Lapis enim *albus* eſt perfectus ſinas ſua ſponte refrigeſcere. Idem, c. 131.

Aquam probè cum aqua conjunge ac humidum cum ſicco, ut poſt videas *maris nigredinem*, id eſt, *atrum colorem*, quem in eius putrefactione conſpicies, quæ fit *viginti novem dierum* ſpatio ad ignem puſillum: quod ſignum perfectum probæ conjunctionis eſt Idem, lib. 2. c. 6. & 33.

Secretum noſtræ veræ diſſolutionis eſt *Nigredo* facta ut carbo ex Sole & Luna: & ex hoc tandem verè conjunguntur inter ſe, ita quod nunquam ſeparantur ab invicem, fiuntque *pulvis albiſſimus*, qui ſunt maſculi & fœminæ generati vero amoris vinculo. Lullius, cap. 1. Lullius.

Elapſis diebus præfinitis, conſidera ſi *primus color ex albedine* jam ſit mutatus in *cinereum obſcurum*, vel *nigrum* albedine quadam dilutum. Si videris, gaude: quia calorem legitimum ſubminiſtraſti, & jam ſemina tua germinare hoc ipſo ſigno conſpici. Greverius, p. 24. 25. Greverius

Primum ſignum materiæ apparebit *color obſcura rubedine ferè nigricante*, laterem oſtentans, quem neq; nigrum, neque rubrum, neque brunum, ſed mixtum quendam ex his omnibus cognoſcis. Alterum, *ſiccitas terræ*: quam ex eo intelliges, ſi exhalationum nulla ſit augmentatio magis quàm antea. Perfectæ maturitatis ſigna ſunt, color *rubeus* cum *citrinitate* intenſa nonnihil reſplendens, & exhalationum defectus. Idem, pag. 36.

Plerunque quadraginta dierũ ſpatio apparet *nigredo* quædam inſtar picis: quæ nihil aliud eſt quàm corporis ſoluti indicium. Quicquid enim ſpirituale effectum eſt, ſuperiora ſeu altum petit, & omne terreum in fundo remanet, atq; omne leve ſurſum, omne ponderoſum deorſum tendit. Quando autem corvus ab aqua ſua ſolutum fuerit in *nigredinem* & eſſentiam incomprehenſibilem reductum, tunc præſto eſt ſolutionis tinctura in nigredine. ſic denique in unum quatuor elementa conveniunt. Quicquid cum Mercurio ſolutum fuerit, id ſeſe rurſum elevat, quantumvis major portio continuè inferius remaneat. Idem, p. 56.

Quando materia in mediocri calore 40. dierũ ſpatio ſteterit, deſuper cõparere incipit *nigredo* quædã inſtar picis, quæ *caput corvi* Philoſophorũ eſt, & *Sapientũ Mercuri⁹*. Alan⁹. p. 63. Alanus.

Hic Lapis triplex eſt & unus, quatuor habens naturas, & *tres colores*, ſcilicet, *nigrum*, *album*, & *rubeum*. Garland. c. 13. Garland.

Omnes colores apparebunt ante perfectum *album*, & poſt *citrinus* & *falſus citrinus*: deinde *ſanguis rube⁹* impermutabilis. Ripleus.

Tunc habes medicinam tertii ordinis in suo genere multiplicabilem. Ripleus, p.90.

Arnaldus. Soluta primo corporum forma in Mercurium nostrum, immediata nova forma introducitur, corrupta ipsorum forma: quæ quidem forma est primo in colore *nigra*, in odore *fœtida*, & in tactu *subtilis* & *discontinuata*. Arnaldus in Specul. pag. 55.

Calor agens in humido, generat primo *nigredinem*, & in nigredine *albedinem*, & in albo *citrinitatem*, & in citrino *rubedinem*. Idem ibid. p.22.

In hora conjunctionis mirabilia maxima apparent. Nam omnes *colores* de mundo quotquot excogitari possunt, apparent in operando, & corpus imperfectum coloratur coloratione firma, mediante fermento. Idem, in Flore florum.

Materia nullo modo potest ita destrui, quin semper maneat sub aliqua forma. Vnde soluta prima corporis forma in Mercurium immediatè introducitur nova forma, corrurupta ipsorum (puta corporum perfectorum) forma. quæ quidem forma est in colore *nigra*, in odore *fœtida*, & in tactu *subtilis* & *discontinuata*. Et hoc est signum perfectæ dissolutionis corporum. quia calor agens in humido primo generat *nigredinem*: quæ quidem nigredo est *caput corvi* principiumq; operis nostri. Idem, lib. 2. Rosar. cap. 4.

Monach. Cum in opere fueris, fac ut primo habeas colorem *nigrum*, qui est clavis Artis: & tunc certus eris quod rectè procedis. Monachus, p.16.

Daustricus. Cum primo *denigrat*, clavem operis dicimus esse, quoniam non fit absque nigredine. nam ipsa est *tinctura* quam quærimus. Daustricus, p.16.

Dealbatio non fit nisi coctione & aquæ congelatione: & quanto plus abluitur, tanto intentius dealbatur. Idem, p.47.

Quamdiu apparuerit *nigredo*, obscura dominatur fœmina. & ipsa quidem est prior vis nostri Lapidis. quoniam nisi prius fuerit *nigrum*, non fiet *album* neç *rubeum*, eo quod *rubeũ* ex *nigro* & *albo* componitur. Idem, p.28. & Ludus puer, p.144.

Avicenna. Cum terra non fuerit *alba*, tere eam cũ aqua sua, & iterato eam calcina. quia Azoth & ignis latonem abluunt, & obscuritatem eius ab eo eripiunt. Nam præparatio est cum aqua semper, & qualis sit aptitudo aquæ, talis & erit limpitudo terræ: & quanto magis fuerit *ablutio*, tanto magis erit & terra *alba*. Avicenna, cap.5. p 83.

Scala Phil. Cum suam biberit aquam adurentẽ, *denigratur*, manetq; in umbra purgatorii cũ noctib⁹ centũ quinquaginta sex dieb⁹. Scala, p.129.

Æs

Æs nostrum primo de quanto magis coquitur, de tanto magis solvitur & *denigratur*, & fit aqua magis subtilis & spiritualis Secundo de quãto magis coquitur, de tanto magis inspissatur & desiccatur, & fit majoris *albedinis*. Tertio de quãto magis coquitur, tanto plus coloratur & *rubificatur*, & fit tinctura intertioris *rubedinis*. Ludus puer. p. 143. 144. Ludus puer.

Colores elementorum in opere sunt: à pedibus ad genua usque terreum elementum *nigrum*: à genibus usq; ad umbilicũ, *aqueum splendidum album*: ab umbilico usq, ad cor, *aereum flavum citrinum*: & à corde ad cervicem, *igneum candens ac rubeum* Democritus apud Flamellum in Annot. p. 176. Flamell.

Ista terra *nigra* in principio stat super aquam, & paulative submergitur in fundo vasis. Rosarium. p 182. Rosarium

Dispositio ejus est ipsum primo *denigrare* & *putrescere*. Idem, pag. 195.

Cum videris materiam tuam *denigrari*, gaude: quia est principium operis. Combure ergo æs nostrum igne levi, sicut ovorum nutrix, donec corpus constituatur & tinctura extrahatur Idem, p 197. 200. 201.

Dixerunt aliqui, quod in opere lapidis apparent *omnes colores*, qui in toto mundo excogitari possunt. Hoc est sophisma philosophorum, cum non appareant nisi *quatuor principales*. Et quia ex eis omnes alii trahunt originem, ideo dixerunt *omnes colores*. & si tibi non apparent, nõ cures, dummodo possis elementa segregare. Nam *Citrinitas* choleram significat adustam & ignem: *Rubedo*, sanguinem & aërem; *Albedo*, phlegma & aquam; *Nigredo*, melancholiam & terram *quatuor* habens *colores*, quatuor elementa sunt. Idem, p. 201. 203.

Ignis est *terra nigra* in fundo cucurbitæ, qui ignis cum suam biberit aquam adurentem, *denigratus* manet in umbra quadraginta noctibus. Et sic concipit in balneis, parit in aere. Dastinus, p 30. Dastinus.

Egressus tincturæ *nigræ*, est signum solutionis & plenæ putrefactionis. Est enim *nigredo* principium medicinæ. Idem, p 31 32.

Denigratio est signum solutionis, & dicitur *acetum* philosophorum, & inde ad *albedinem* venit: sed *intermedii* plures apparent colores, & post *albedinem* sequitur *rubedo*. Liber trium verb p. 48. Lib. trium verb.

Liquefactum est corpus nostrum, quando *nigrum* factum est & spissatum. Exempl. Scientiæ, p. 93. Exempl. Scientiæ.

Colores tantum tres sunt, *niger*, *albus* & *rubeus*, & qui veniunt dicuntur *medij*, & mutantur: & quando amplius non Dominus vobiscum.

fit mutatio colorum nec fumat, ibi cadit perfectio. Dominus vobiscum.

Ventura. Ad *dealbationem* cooperatur aqua, quæ cum ipsa terra continue imbibitur & calore exhalat: immo potius cum terra incorporatur & deliccatur Sæpe ergo tere eam cum aqua sua, & iterato calcina, quousq; aquæ ac ignis lotione obscuritas penitus recedat. Ventura, p 153.

Libavius. *Albedo* quæ fit per nutritionem, comparatur plumbi albi candori. Ideo credendum non est, hanc esse illam in perfecto Lapide desideratam. Itaq; hoc dominium adscriptum est *Iovi*, cujus *albedo* non est fixa, & livoris quiddam adhuc retinet. Ideo & calor *dealbans* non debet esse nimius: alias effugit. Libavius, p. 117.

Quæritur, an *caput corvi* fuerit ex corpore resoluto, an à Mercurio combusto? Pessime enim sentiunt, qui pro impuritate habent. Idem in Clavic Lulli. p 281.

Non credas in se *denigrari* illam aquam quę *candida* manet, sed apparet *nigra* ob innatantem spiritum, seu sulphur *nigrum*, quo separato redit *candor nativus*, qui postea est causa cum igne ut illa quoq; terra *dealbetur*. Idem, de Azot, p 89.

Turba. Aqua cum *dealbatur* (quæ *Ethelia* dicitur) albificat & tingit. Turba Phil Sent. 56.

Alia Turba. Quid est illud quod parit *nigredinem*? Certe humiditas aquosa & adustiva, est fumus aquosus, de quo dicitur, quod humiditas aquosa & adustiva corrumpit opus, & tingit in *nigredinem*, quæ dicitur à Sapientibus hujus artis *Saturnus*, vel *plũbum*, vel *æs*, propter suam nigredinem & immunditiam: a qua nigredine & immunditia debet fieri mundatio. Alia Turba Phil. vetustissimi Manusc. p. 65 66.

Quando frigiditas & humiditas incipiunt alterari, corpus efficitur *nigrum* ut carbo. Eadem, p 70.

Rosinus. *Denigrate* terram, & ab ea separate ejus animam & aquam, postea *dealbate*, & invenietis quod quæritis. Rosinus ad Eutichiam.

Secundum opus sic fit: (enumerato primo opere quod est *amalgama*) Aquam hanc pone in vase fictili super ignem lentum, donec videas insuper *nigredinem* apparere: quam remove subtiliter quotiescunque apparebit: tunc habebis aquam & terram Huic terræ seu *nigredini* inclusæ in vase vitro superfunde de aqua benedicta, donec aqua fiat *alba* & *clara*. Idem, ad Sarratantam, p. 282.

Rog. Bacho. Quot *colores*, tot nomina. In prima lapidis nostri operatione est putrefactio appellata, & fit lapis noster *niger*. Ideo cum inveneris

inveneris ipsum *nigrum* scias quod in *nigredine* illa *albedo* occulta est, & tunc oportet illam extrahere à subtilissima illa *nigredine*. Bacho, cap 6.

Colorum primus *niger*, qui ut primo, ita difficilius cæteris apparet, ostenditque concubuisse cœlum cum forma & concepisse: & proculdubio optatum perfectum & venenum informans perfectum æquis elementis undique compositum oriturum. *Candidus* alter, quo forma ad perfectum, & inde ad venenum perfectum sensim progreditur. Tertius *croceus*, per quem apparet jam in unum cuncta constitui cœpisse: quod semen in omne cœlum per minima quæque diffusum est. Quartus *ruber*, qui perfectum vel venenum perfectum jam orta manifeste demonstrat. Ex Lacinio super Margarita novella. Marg nov.

Cum in opere *nigredo* apparet, scito te rectam jam operandi invenisse. Ideo tunc debes lætari, quoniam donum maximum à Deo tibi est concessum. Phœnix, p. 75. Phœnix.

Modus fermentandi Lapidem physicum.

CAP. XII.

SUme *quatuor* partes *fermenti*, *duas* partes tui *spiritus* præparati, cōtere simul subtiliter, ita ut penicillo eis pingi queat. Isaacus.
sicca, siccata & fixata sume, pro *quatuor* partibus materiæ, *unam* partem *spiritus*, quæ efficiunt simul *quinq;* partes. Misce siccaque ut antea, siccata sume iterum *quintam* partem spirituum, ut prius, pro *quatuor* partibus materiæ. Inde ut prius suo vitro, hocque tam diu facito, donec materia liquescat instar ceræ. Isaacus, lib 1. cap. 9.

Fermentum cum spiritu & corpore, aut terra interire debet, alioquin operam ludis: ac in ascendendo fit subtile magnæque virtutis, & suo corpori unitur. Quare Sapientes *fermentum* Animam appellavere, cum dicunt: *Spiritus attrahit animam in superiora, ac iterum descendit in inferiora.* Idem ibid. cap 35.

Tum vero *octo* partes *fermenti* accipe, id est, si habes *fermenti* uncias *octo* unciam *unam* tui *spiritus* sublimati pondera, atque etiam exiguo vitro inde, ac aquam destillatam superfunde, atque etiam aquam destillatam fermento superfunde. Idem ibid. cap. 64.

Doceo te, ut *fermenti* partes *octo* atque *unam spiritus* sumas: quia sæpe opus fixabis, & sæpe calcinabis & congelabis, opusq; adeo subtile evadet quam fieri potest in fundo, ut post ad altiorem projectionem perveniat. ibid. cap. 69.

Fermen-

Lullius. *Fermentum* fit post originem infantis. *Fermentum* autem nihil aliud est quam *cibus cibalis*, convertibilis in essentiam infantis, ut totum efficiatur opus unius naturæ. Hæc *fermentatio* cibalis debet esse de *sua propria natura* & sibi assimilari. quoniam nisi assimilaretur ei, nūquam in eorum naturam incorporaretur, vel converteretur in naturam sulphuris. Lullius in Codicillo, p.70.

Ripleus. *Fermentatio*, est animæ cum corpore incorporatio, restaurans ei odorem naturalem, gustum & colorem, per naturalem inspissationem rerum separatarum. Ripleus, p. 85.

Vogelius. Non erit *fermentum* de hoc vel illo, sed de Sole & Luna tātum. Nihil enim petimus, nisi quod lapis cōvertatur in suum simile: quia de ipsis est totum temperamentum: nec *fermentum* est antequam dicta corpora in suam materiam primam convertantur. Vogelius cap.1.p 10.

Desiderabile. In *fermentatione* fac ut summa volatilis non superet summā fixi; corporis alias ligamen sponsale in fugam vertetur Sed si parum sulphuris projiciatur supra multum corporis, ita quod super ipsum habeat potentiam, convertit cito in pulverem, cujus color ejus sicut corporis. unciam *una* pulveris uncias *quatuor* corporis. Desiderabile, p.26.

Arnald. Scias quod non est *fermentum*, nisi *Sol* & *Luna*, hoc est *aurum* & *argentum*. Arnaldus in Flore florum.

Clangor. *Fermentatio* est ipsius lapidis animatio Clangor, p.46.

Fermentum album sic fit. Ciba *unam* partem *Lunæ* purissimæ minutim limatæ, vel subtiliter foliatæ cum *duplo* sui Mercurii bene mundissime albi, terendo simul fortiter in mortario lapideo, donec *Mercurius* ebibat ipsam limaturam, & fiat quasi *butyrum*, ita quod nihil inveniatur de ipsa limatura. Deinde ablue oxalme, deinde aqua, & postea exsicca igne: superadde sulphuris albi partem unam, terendo totum, donec redeat totum quasi corpus unum Deinde *incera* ipsum cum *una* parte aquæ, & mitte ad sublimandum. Sic eodem modo fit fermentum rubeum cum Sole purissimo. Idem, p.50.

Si non misces *fermentum* cum *elixir*, non coloratur corpus sicut debet: quoniam sine fermento non exibit neq; Sol neq; Luna, sed aliud quod non permanet in tinctura naturæ metallicæ, nisi ipsum præparaveris, scilicet corpus imperfectum. Idem, p.51.58.

Rosarium. Corpus imperfectum coloratione firma coloratur *fermento* mediante, quod *fermentum* est *anima corporis imperfecti*, & spiritus mediante anima cum corpore jungitur & ligatur, & cum

& cum ea simul in colorem fermenti convertitur, & fit unum cum eis. Rosarium, p. 191 221.

Fili, extrahe à radio suam umbram. Accipe ergo *quartam* partem sui, hoc est, *unam* partem de *fermento*, & *tres* partes de *corpore imperfecto*: dissolve *fermentum* in æquale sui *aquæ Mercurij* Coque insimul lentissimo igne, & coagula illud fermẽtum, ut fiat corpus imperfectum, & orificio vasis clauso, eodem modo & ordine, ut dictum est, fit per omnia præparatum Idem p 228.

Si *solem* facere volumus, *Solem* apponimus, & si *Lunam*, *Lunam* pro *fermento* Si *fermentum* non ponas, non coloratur: & si non præparas corpus, non sustinebit ignem: & si parum fermenti apposueris, parum tincturæ habebis. Dastinus, pagina 30. Dastinus.

Accipe *quatuor* partes *fermenti*, (*fermentum* autem aliud est quam *Mercurius coctus*. coquitur autem potatione & cibatione: quia siccum bibit humidum) & *unam Mercurij loti*, & *amalgama* sic: Calefac *fermentum* per se, & calefac in alio vase *Mercurium*: & cum Mercurius incipit bullire, & fermentum igniri; projice Mercurium super fermentum, & post move cũ baculo, ut sic nihil amplius appareat Mercurii. Quo facto calefac tantum de *Mercurio*, sicut prius fecisti: sed non amplius calefacies *fermentum* sic quod igniatur (quia Mercurius recederet) sed sufficit quod sit calidus: & dum Mercurius incipit bullire, projice super fermento, movendo ut prius, & statim imbibetur, & materia erit sicca. Et iterum calefac de Mercurio, & fac ut prius, sic quod sit tantum de Mercurio sicut de fermento: & tunc pone totum in vase, sicut fit à principio, ad lentum ignem, & hoc per *duos dies*, & per *alios duos dies* ignem augendo modicum: Et sic fac de duobus in duobus diebus, usque ad dies duodecim. & sic tota materia erit fermentum. Si magis vis augere, fac ut prius in infinitum. Dominus vobiscum, p. 55. Dominus vobiscum.

Fermentum dupliciter sumitur: aut pro *pulvere nigro*, dum reducit ad se Mercurium: vel pro *Sole* vel *Luna*. Et dicitur *fermẽtum*, quasi à *fervore*, quia *fervere*, ebulire & crescere facit pastam, & habet substantiam unam per totum similem, & habet virtutem victricem & dominantem occultam & conversivam pastæ in sui similitudinem. Rectificando enim reducit eam ad statum digniorem & meliorem Margar. nov. pagina 110. 111. Marg. nov.

Cum *animam candidam* ortam artifex visu perpenderit, suo *corpori* eodem momento conjungat. non enim potest anima sine

ma sine suo corpore detineri. Talis autem unio fit mediante *spiritu*: quia anima non potest vitam habere in corpore suo, nec perseverantiam, nisi per spiritum: & talis unio & conjunctio est finis operis. Oportet quod conjungatur anima cum suo primo corpore de quo fuit, & non cum alio. Quod nisi feceris, deficies à proposito, sicut plures ignorantium, eo quod ignorant hoc secretum. Sicut materia non habet esse sine forma, sed totum esse suum & dependentia est à forma: ita anima mediante spiritu non potest esse in ipso lapide nisi per corpus: quia eorum esse & perfectio dependit à corpore. Similiter ergo patet, quod corpus sit forma: quia illud quod disponit rem ultima dispositione, & ipsam complet, est forma specifica ejus. Sed corpus est hujusmodi. Ergo. Similiter cum omne compositum sit ex materia & forma, & ipsemet spiritus sit materia: Ergo corpus erit forma. *Fermentum* confectionem dealbat, combustionem inhibet, tincturam continet ne fugiant corpora, lenificat, & se invicem ingredi facit & conjungi, quod est finis operum. *Fermentum auri, aurum* est: sicut fermentum pastæ, pasta est. Ibidem, & pag. 112.

Cum lapis liquefactus est per decoctionem, debet tūc coagulari. Coagulatio autem hæc fit cum *fermento*, sive corpore suo, quod idem est. Et hæc proprie est Alchemia instrumentaliter. Eadem, pag. 116.

In hac conjunctione resurrectionis fit totum corpus spirituale ut ipsa anima, & fiunt sic unum sicut aqua mixta aquæ, & non separantur de cætero in æternum: cum in eis nulla sit diversitas, immo unitas & identitas omnium trium, scilicet spiritus, animæ & corporis, absque separatione in æternum. Eadem, pag. 120.

Semita. Accipe de *fermento* quocunq; *quartam* sui partem: puta, si libra fuerit corporis imperfecti, scilicet pretii, accipe ex fermento, id est *Sole* vel *Luna*, libras *tres*: & illud *fermentum* sit solutum, & terra factum, sicut corpus imperfectum, & eodem modo & ordine præparatum in simul conjunge & imbibe cū aqua benedicta prædicta, & coque per tres dies aut plures. Tunc iterum aqua sua imbibe, & coque ut prius: & hoc toties reitera, quousque hæc duo corpora unum remaneant, id est, in unum reducantur. Quod perpendes, quando color non variatur in eis. Deinde desuper funde aquam paulatim, bibatq; quantum bibere possit, semper dando ei novam aquam. Semita, p. 72.

Rosinus. Si *libra una* fuerit *corporis imperfecti*, ex *fermento* sit *quarta libra*.

libræ Fermentum vero est *Sol* & *Luna*, & non sunt alia fermenta. Et fermentum sic solutum & terra factum sicut corpus imperfectum eodem modo & ordine præparatum simul conjunge & imbibe, &c. Rosinus, p. 283.

Pulvis absolutus absolutione prima dicitur *fermentum primum elementatum.* Da ergo ei *secundum fermentum fermentatū* ab omni elemento elementato æqualiter, quod est *aurum*: da ei *quartam* partem: quod tamen prius calcinatum sit & in aquam solutum hoc est enim aqua elementata æqualiter ab omnibus elementis. Da ei *secundum fermentum.* Cum *secundum* dico, assero secundum retinaculum, & in eo est tinctura sulphurea, & dicitur *oleum retinaculorum.* Da ei aquam safferanicam: da ei aquam siccam & calidam, subtili cum imbibitione, scilicet *guttam ad guttam.* Et si dares ei minus de istis bibimentis, confunderetur Rachaidib. p. 399. Rackaib.

Spiritus sunt fugaces, quousque *corpora* cum eis commiscentur & conantur pugnare cum igne & ejus flamma: & parum tamen conveniunt istæ partes, nisi cum operatione bona, & continuo & longo labore: quia naturæ *animæ* est tendens sursum, ubi centrum animæ est. Et quis est ille ex probatoribus, qui valeat duo vel diversa conjungere, quorum centra sunt diversa, nisi post conversionem naturæ earundem, & mutationem substantiæ & rei à sua natura? quod est grave quærere. Ergo qui potuit convertere animam in corpus, & corpus in animam, & commiscere cum eo spiritus subtiles, tinget omne corpus. Calid. cap 6. Calid.

Methodus multiplicandi lapidem physicum.

CAP. XIII.

PVlcra cœlesti rubedine conspecta, sinas sponte frigefieri, ac exime, atque admodum circumspecte serva, atq; *huius* drachmam *unam* sume, ac tum *viginti* drachmas *auri puri* ter quaterve cementati, ita ut purum sit. Tum sume illas *viginti* drachmas auri, ac pone liquandas in crucibulo: liquefactis drachmam illam pulveris tui lapidis superjice. ac pulvis ille continuo se permiscebit cum auro illo, ac unum corpus fiet. Sine refrigescere, ac exime: tum optimum crucibulum terreum habe, qui bene ignem ferre possit: ac tum habe crucibulum vitreum qui terreo quadret, qui ex vitro ita sit confectus, ut ignem & flammam ferre possit, ita ut nec liquefiat, nec rumpatur in igne. Tum crucibulum vitreum crucibulo terreo impone, ac tum speciem furni habe venti, ac ei utrumque impone crucibulum, ac ei crucibulo aurum inde, in Isaacus.

quo

quo drachmam illam projecisti pulveris lapidis tui. Ac liquefacto, retine tres dies ac noctes cōtinue, ut omne in una stet liquefactione. Sine refrigescere ac exime. Tum sume *argenti puri mille partes*, ac in crucibulo liquefacito, ita ut fluant. Tum hujus materiæ cape unam partem, quæ per tres dies in furno venti stetit, ac projice super illud argentum quod fluit, ac una cum eo fluere sine trium aut quatuor orationum Dominicarum spatio, tum sine refrigescere, ac *aurum purum* superans omnes probas habes. Forte frangibile erit. itaq; istas *mille partes argenti denuo liquefac*, ac *plus argenti* adde, tantum ut malleabile aut molle sit. Forte una illa pars facile *bis aut ter mille partes argenti* in *aurum purum* convertet. Cumque molle est, una pars illa opus suum peregit. Id experientia te facile docebit. Isaacus, lib. 1. cap. 132. 134.

Scotus. *Multiplicatio* alia est *virtualis*, quæ fit per alterationem dissolvendo & congelando: alia est *quantitativa*, quæ fit per appositionem novæ materiæ Scotus, p. 63.

Incertus. *Multiplicatio quantitativa* nihil aliud est quam augmentatio ab uno pondere ad infinitum, ita ut opus nunquam incipiatur denuo, & tamen sine diminutione virium suarum. Accipe ergo *Mercurÿ præscripti* uncias *duas*: bulliant in crucibulo tūc superjice *medicinæ rubræ* uncias *quatuor*, bulliant & stent in igne donec Mercurius fuerit cōgelatus, & in pulverem redactus, quod mox fiet. Hic pulvis ponatur in metretio clauso hermetice & super ignem moderatum per quatuor dies, auge ad dies usq; octo: deinde pone materiam intra duos crucibulos simul lutatos, & da ignem fortem per spatium viginti quatuor horarum, deinde cooperi carbonibus, & refrigeratis, reitera si volueris, & habebis mirum. Pro *Luna*, accipe *Mercurÿ* & *medicinæ albæ* partes *æquales*, fac ut superius. Incertus.

Richard. Omnium rerum emendatio, illius rei naturæ est augmentatio cujus est. Ideo in multis philosophorum dictis per artem emendatur natura, ultra suum motum quem habuit in prima forma. Richard. cap 1. p. 534.

Novum lumen Chym. Sal centrale sine auro *multiplicare* impossibile est. Semen autem metallorum filii tantum doctrinæ noverunt. Novum lumen Chym p. 41.

Qui plura de Multiplicatione scire desiderat, invisat, *Clangorem Buccinæ*, paragrapho de *Multiplicatione*.

Probatio operis physici perfecti.

CAP. XIV.

Isaacus. ACcipe æs mundum, radas atque belle polias, ei paululum tuæ materiæ impone, ignique sive carbonibus immitte. Si

materia

materia *liquescit*, ac seipsam *diffundit super lamina candenti locusq;*, ubi materia jacet, *albus* est, medicina tua secundi ordinis perfecta est: age gratias Deo. Isaacus, lib. I. c. 9.

Greverius.

Accipe de tuo *semine rubro* cum citrinitate intensa nonnihil resplendente *granum unum* vel plus: superpone alicui *testæ* vel *laminæ ferri* aut *cupri*, impositumque valido igni adure, donec optime candescat. Si itaque in tali igne *nullum omnino fumum dederit*, ac exceptum ex igne *pondus* suum aut *nihil*, aut *exiguum quid diminutum* ostenderit; satis bene maturum esse indicat. Ac si *fumum emiserit*, fixio non est completa. Greverius, p. 36 37.

Rosarium.

Oportet quod *medicina* sit *velocioris fusionis* quam Mercurius, ita quod citius *fluat* ante Mercurii fugam, & quod *ignis* ipsam *consumere* nec *destruere* possit, & tunc dicitur [illegible], *oleum incombustibile*, & *sapo Sapientum*. Rosarium. p. 180.

In fine exibit *Rex* suo diademate coronatus, fulgens ut Sol clarus, ut carbunculus, foris *effluens ut cera*, perseverans [illegible], penetrans & retinens argentum vivum. Per solam decoctionem potest albedo devenire ad rubedinem, ignem sic continuando. Æs nostrum album si diligenter coquatur, optime rubificatur. Igne ergo sicco & sicca calcinatione decoquatur, donec *rubeat ut cinabrium*, cui de cætero nihil imponas, nec aquam nec aliam rem, quousque ad complementum decoquatur rubeum. Idem.

Scotus.

Signa certa completi Elixiris hæc sunt: Fit *aëre subtilior*, si est *ad album*, & lacte nitidior: si ad *rubeum*, fit *unione rutilantior*: & non differt lapis albus à rubro, nisi ex additione citrinantis coloris, qui etiam à solo Mercurio recipitur. Ergo sit *elemento liquidior*, quod sit gracili *spuma ampullosior*, quod sit furioso *vento spiritualior*, quod sit *aqua viva limpidior*, *ignis pugna spissior*, & quod *in omni frigore*, quantumcunque magno, & in *omni calore* quantumcunq; parvo *incoagulabilis* omnino sit. Scotus, p. 200. 201.

Arnald.

Quando materia est *alba*, adhuc non est perfecta nec completa, quantum ad veram perfectionem: ducit tamen omnia quæ tangit, in complemento Lunari. Sed quia Luna non est omnino perfecta in omni judicio, dicimus quod *medicina*, quando præparata est *ad album*, non est perfecta in verissimo complemento: sed quando præparata est *ad rubrum* tunc ipsam dicimus esse *perfectam in omni iudicio*. Arnaldus in Speculo, pagina 8.

Methodus projiciendi lapidem Physicum super metalla.

CAP. XV.

Isaacus. SI *Projectionem* in *Iovem* vis facere, liquabis ipsum in crucibulo, ac pones super *l bram* Iovis *unciam unam* puræ *Lunæ*, ac simul liquabis, ac lapidem tuum album superjicies, ac tum *I piter* in veram *Lunam* transmutabitur, multum aut parum, prout lapis tuus subtilis erit. Ac si *rubro* tuo lapide operari vis, ipsum super *Lunam* projicies, liquefaciendo ipsam, ac rubrum tuum lapidem superjicies, *Solque* verus fiet. Isaacus, lib 1. cap. 80.

Ripleus. Nulla *projectio* fieri potest *rubro lapide*, quam super *lunam*. Idem ibid. cap. 81.

Ripleus. Vide ut *medicinam* tuam *projicias* super *fermentum* tuum, tum erit illud *frangibile* ut vitrum. *Projice* illam frangibilitatem supra corpora mundata. tunc habebis metallum probatum omni judicio. Ripleus, p. 89.

Evoaldus. Secretum hoc non debes ignorare, quod noster *mas rubeus*, nec illius *coniunx* non tingunt donec tingantur Idē, p. 96.

Si pulveres reperiantur plura aut pauciora pondera convertentes, id non ex *medicinæ diversitate*, sed ejusdem majori vel minori *subtiliatione* contingit: vel quod virtus eorum *pluribus projectionibus* diminuta vel exhausta sit. Evoaldus in Præfatione, p. 10.

Vult quis lapide physico *plumbum* in aurum argentumve mutare? opus est ut *plumbi* substantiam prius cum eo misceat, ita ut simul unum quid fiant. similiter de *stanno*, *ære* & *argento* faciendum Idem, p. 123.

Manus. Accipe *lapidem tuum*, & divide in *tres partes*: quamlibet involve in *cera alba*, & sic fient tres pilulæ Et post accipe *partem unam Solis* puri, & fundatur in crucibulo mundo. Quo fuso pone *pilulam unam* & misceatur baculo, & aliquo intervallo facto ponatur *alia pilula*. Fac ut prius, & post ponatur *tertia*, faciendo ut prius. Deinde extrahatur, & *unam partem* pone super *decem* metalli imperfecti, & unum de istis super *aliis decem*, donec color tibi placuerit. Manuscriptus, p. 70.

Scotus. Si *quadraginta* libras *Mercurij albi* vel *rubri* in aquam converteris, & super ignem aliquantulum fumigare permiseris, & desuper *Elixiris* suprascripti *unciam* unam projeceris; totum in naturam *fixam* convertit & fermentat, eidem virtutem suam æqualiter communicabit, & signa omnia prædicta ipsi aquæ insignabit. Sic *crystallus* vel *vitrum flaxibile* faceret, & mal-

& malleandi dulcedinem præstaret & donaret Similiter omnem *lapidem pretiosum* convertit secundum coloris intensionem quamvis: quia omnem colorem recipit sicut & rubeum, sic plus in unum conflaverit & induraverit in corpus permixtum. Scotus, p. 201.

De argento vivo & sulphure philosophorum.

CAP. XVI.

VEteres philosophi argentum vivum *aquam siccam* nominaverunt. Tauladan, p. 171. Tauladan.

Satis patet quodnam sit illud *argentum vivum*, quod Geber in Summa indicabat esse eligendum, scilicet mundam & fixi Mercurii substantiam in *Sole* & *Luna* inclusam. Idem, pag 193.

Sulphur provenit ex pinguedine terræ in minera per temperatam decoctionem inspissata, quousque induretur & sicca fiat: & cum indurata fuerit, *sulphur* vocatur. *Argentum* vero *vivum* in sua radice prima est compositum ex terra alba, subtili, nimium sulphurea, cum aqua clara fortiter admista, & unita tali unione per minima, quousq; humidum temperetur à sicco, & siccum ab humido æqualiter, donec fiat substantia una, non quiescens in superficie plana, nec adhæreat tangenti propter siccitatem, quæ alteravit aqueitatem in ipso. Est autem *homogeneum* in natura: quia aut totum *remanet* in igne, & fixum: aut totum *evolat* in fumum, cum sit incombustibile & aëreum. Et hoc est signum perfectionis. Richardus, c. 7. p. 541. Richard.

Mercurius crudus dissolvit corpora, & reducit ea in primam materiam. Sed *Mercurius corporum* hoc facere non potest. Idem, cap 15. Libavius.

Mercurius philosophorum est compositus ex Mercurio *crudo* & Mercurio *corporum*, unione intima & inseparabili, sicut aqua simplex aquæ simplici confusa segregari nequit. Libavius, p 62.

De Astrorum contemplatione ad opus physicum.

CAP. XVII.

OPus hoc non causatur à *motu superiorum*: quia *omni tempore* fieri potest. Marg. nov p. 18. Marg. nov.

Omni tempore incipe opus Liber trium verb. p. 48. Lib. trium verb.

Contemplatio cœli non est necessaria. Libavius de Mercurio phil. p. 65. Libavius.

Astra in horas mutantur, nec ulli homini tam sunt explorata, ut eorum vis omnis pateat. Quin non possunt, impedire te ne franges vitrum, quomodo pellent alias noxas? Est & incertus calculus: multique Astronomi notas in chartis olim descriptas sectantur, à toto errantes cœlo, aut in eo non magis periti, quam ego Oceano Athlantico. Libavius de lapide phil. p. 66.

Geber. Non necessarium est *stellarum situm* observare, nec expectare ad opus nostrum componendum. Geber lib. 1. c. 11.

Ventura. Non est necessarium observare *ortus & cursus cœlestium signorum*, aut *aspectus Planetarum*, vel *tempora anni*, aut *dies*, vel *horas*: quia hujus lapidis nostri generatio est omnino naturalis, sicut aliarum rerum, quas Natura producit, & ejus effectus similiter. Ventura, cap. 13.

Ænigmata philosophorum an omnia intelligi possint.

CAP. XVIII.

Varii. QVi omnia *ænigmata* excutere voluerit, Artem potius perdet quam acquirat. Impossibile est enim omnium *allegorias* explicare certo: cum modo huc, modo illuc respexerint auctores, & per se applicatio sit ambigua. Libavius, pag. 65.

Stultum est asino præbere lactucas, cum ei sufficiant cardui. Rerum minuit majestatem, qui divulgat *mystica*. Quicquid nocere potest vulgatum, *mystico* sermone merito est occultandum. Varii auctores passim.

Aegidius. Scientia nostra est pars *Cabalæ*, quæ *receptio* interpretatur *per colloquium*. Nam philosophi de ea tractantes tantis *ænigmatibus, tropicis, scirpis, gryphis* atq; *problematibus* involvunt, quod tantum docet Pythagoras suo silentio, quantum ipsi scripturis suis. Ægidius, cap. 10. p. 28.

Prophetica, naturalia, Spagyrica & poëtica arcana, plæraque omnia tecta sunt. Idem, p. 102.

Vogelius. Attente considerandum est in quo conveniant maxime auctores. Ibi namque latet veritas, quæ unica tantum & simplex est. Vogelius in Præf. p. 10.

Marg. nov. Sunt libri hac de scientia scripti sub *figura*, quorum pars major *obscura* multum ac sententiis connexa, ut non nisi à suis compositoribus possit intelligi. Margarita novella, pag. 45.

Vires

Vires seu facultates lapidi physico vulgo adscriptæ.

CAP. XIX.

Verum sine mendacio, certum & certissimum. Quod est inferius, est sicut quod est superius. Et quod est superius, est sicut quod est inferius, ad *perpetranda miracula* rei unius, &c. *Vis eius integra est si versa fuerit in terram.* Sic habebis *gloriam claritatis* totius mundi. Ideo fugiet à te *omnis obscuritas*, (id est, *inopia & ægritudo.*) Hic est *totius fortitudinis fortitudo fortis*, quia vincet omnem rem subtilem, omnemque solidam penetrabit Hermes Trismegistus, in Tabula Smaragd. Hermes.

Vnam *medicinam* invenimus longa inquisitione, labore maximo, experientia certa, qua *durum mollescit, molle induratur, fugitivum figitur fœdum illustratur splendore mirabili.* Geber apud Libavium de lapide phil p. 130. Geber.

Aurum est *medicina lætificans, & in iuventute corpus conservans.* Idem, lib. 1. c. 33.

Habet autem proprietates & virtutes multas. Nam ipse *mundificat corpora* ab additionibus accidentium ægritudinum, & *conservat substantias salvas*, ita quod non appareant neque videantur in eo turbationes contrariorum, nec fugimentum sui vinculi. Hic est enim *sapo corporum*, & *eorum spiritus* & *eorum anima*: quando commiscetur cum eis, *solvit ea* sine detrimento. Hic est *vita mortuorum* & *eorum resurrectio, medicina conservans corpus, & purgans superfluitatem.* Et qui ipsum sciverit, sciat, & qui nesciverit, nesciat. Nam hujus officium non consurgit pretio, nec associatur venditioni seu emptioni. Intellige ejus virtutem & valorem atque honorem, & operare. Calid, cap 14. Calid.

Cum homo dignissima sit creaturarum, cujus gratia & amore omnia sunt condita à Deo, eidemque subdita, & cujus corpus recipit excellentiam omnem quovis jure divino & humano; merito ergo *quod eum in sanitate iuventuteq; conservat, cunctos ab eo repellendo langores, & à superfluitatib. avertendo*, summa diligentia est perquirendum. Hoc enim operatur natura super omnem Hippocratis, Galeni, Avicennæ & aliorum philosophorum medicinam, vel potationem, confectionemve, ut etiam *lepra ab eo repellatur*: cum sit *antidotus & medicina omnium corporum curandorum & purgandorum.* Incertus auctor de magni lapidis compositione, insertus initio tomi 3. Theatri Chemici cap. 51. Incertus auctor.

Est sciendum quod antiqui Sapientes *quatuor* principales *effectus* sive virtutes in hac gloriosa thesauri arca, consolatri- Clangor.

ce & adjutrice ſcientia repererunt. Primo dicitur *corpus humanum à multis infirmitatibus ſanare*. Secundo, *corpora metallica imperfecta reſtaurare*. Tertio, *lapides ignobiles in gemmas quaſdã pretioſas transmutare*. Quarto, *omne vitrum ductile ſeu malleabile facere*. De primo conſenſerunt omnes philoſophi. Nam *omnẽ infirmitatem ab intra ſumendo curat, ab extra ſanat ungendo*. Dicunt enim philoſophi, quod ſi datum fuerit de eo in aqua vel in vino tepido *paralyticis, phreneticis, hydropicis, leproſis, curat eos*. Alii ſapiẽtes dicunt, quod *guttam roſaceam relidit*, ſæpe ungendo. Hinc vero *paſſio cardiaca, hectica, iliaca, colica, ictericia*, ac *morbus S. Ægidii*, tum *Epilepſia*, & *omnes ſpecies febrium per eam curantur*, ſumendo plærumq;. *Arthritica* per eam curatur ungendo, omnemque *melancholiam* ſive *mœſtitiam mentis* jejuno ſtomacho ſumpta *repellit*, omnemq; *fluxum rheumaticum exſiccat*. Eſt etiam *infirmorum oculorum* ſanatrix optima. Nam *fluxũ lacrymarum ſtringit, lippoſos attenuat, ruborem depellit, pellem* vel *tunicam delẽdo mollificat*. *Tela, albugo, cornu, ungula, cataracta, inverſio palbebrarum, æſtus*, necnõ *tenebræ, inflatus æ oculorũ*, hæc, inquam, omnia, per medicinam philoſophicam facillime *curantur*. *Cor & ſpiritualia confortat* potando, *dolorem capitis mitigat* in temporibus ungendo. Præbet etiam *ſurdis auditum*, & *omni dolori aurium ſuccurrit: inflaturis nervos compactos* rectificat ungendo, *dentes corroſos reſtaurat* lavando, *fœtoremq; anhelitus dulcorat*. Sanãtur ẽt per eam *omnia genera apoſtematum*, ungendo vel emplaſtrãdo, aut pulverem ſiccũ intermittẽdo *Vlcera, vulnera, cancer, fiſtula, noli me tãgere, anthrax, ſerpigines, impetigines, pernunes, ſcabies, pruritus & tinea per eã ſanantur*. Cicatrices per eã planũtur ita ut caro nova regeneretur: *vinũ corruptũ & acidũ* ſi permiſcetur, *reparatur: calculus inde ſolvitur* ſi bibitur: *venenũ expellit* ſumẽdo: *occiduntur* ẽt *vermes*. ſi impulveriſentur *capilli* ſub villo ſic per eam ungendo, *removentur*. *Rugas in facie*, aut *omnes maculas delet* ungendo, & *faciem iuvenilem facit*. *Mulieribus in partu laborantibus* ſumpta auxiliatur, *fœtum mortuum* emplaſtrando educit, *urinam provocat*. *Coitum excitat & auget, ebrietatem prohibet, memoriam inducit, humidum radicale augmentat, naturam vigorat*, necnon multa alia bona corpori humano monſtrat & miniſtrat. quia hæc medicina eſt ſuper omnes medicinas Hippocratis, Galeni, Alexandri, Conſtantini, Avicennæ, & aliorum Doctorum omnium Artis medicinæ præſtantior in odore, ſapore, virtute & effectu. Et eſt notãdum, quod hæc medicina eſt ſemper medicinæ Apothecæ ad morbum depellendum permiſcenda. De ſecundo ſcribitur, quod **omnia metalla imperfecta transmutat**. Nam omne quod eſt *ar-*

est *argentum facit aurum* in colore, substantia, perseverantia, pondere, ductibilitate, liquefactione, duritie, mollitie. De tertio scribitur, quod *lapides in gemmas pretiosas transformat*, & quod *iaspides, hyacinthi, coralli rubri & albi, smaragdi, chrysolithi, sapphyri* ex ipsa materia *formari possunt*. Et in Charta Sacerdotum traditur, quod ex *crystallo carbunculus* sive *rubinus* aut *topasius* potest fieri per eam, qui in colore & substantia excellunt naturales. &c. De quarto scribitur, quod *vitrum reddit malleabile* quando liquescit. Præterea, ut ait Raymundus, habet etiam potestatem *rectificandi omne animal*, & *vivificat omnes plantas in tempore veris*, per suum magnum & mirabilem calorem. Quia si de illa ad quantitatem unius grani milii dissolvas in aqua, & illam mittas in corde unius vitis, ad quantitatem cavitatis unius avellanæ, artificiose nascentur folia & flores & boni racemi in mense Maij; & sic de *qualibet alia planta* facies: quoniam sic reputatur miraculum & contra cursum Naturæ: propter hoc, quia tales ignorant potestatem talis rei. Sed non est aliud quam purus calor naturalis infusus in suo humido radicali, &c. Clangor Buccinæ, sub calcem libri.

Habet virtutem efficacem super omnes alias Medicorum medicinas *omnem sanãdi infirmitatem, tam in calidis quam in frigidis ægritudinibus*, eo quod est occultæ & subtilis naturæ. *Cõservat sanitatem, roborat firmitatem & virtutem, & de sene facit iuvenem. Omnem expellit ægritudinem, venenum declinat à corde, arterias humectat, contenta in pulmone dissolvit, vulneratum cor solidat, sanguinem mundificat, contenta in spiritualibus purgat, & ea munda conservat*. Et si ægritudo fuerit *unius mensis*, sanat *una die*, si *unius anni*, in *duodecim diebus*. si vero fuerit aliqua ex *lõgo tempore*, sanat *in uno mense*, & non immediate Hæc medicina super omnes alias medicinas & mundi divitias est oppido quærenda: quia qui habet ipsam, habet incomparabilem thesaurum. Arnaldus, lib. 2 Rosar. c. 31. Arnald.

Vt unumquodq; imperfectorum corporum *Lapis* convertit in *infinitum solificum & lunificum verum*: sic etiam habet virtutem efficacem ad *sanandum omnem infirmitatem*, super omnes alias Medicorum medicinas. Nam *animum lætificat, virtutẽ augmentat, sanitatem conservat, iuventutem renovat, senectutem retardat*, &c. ut inquit Arnaldus. Et *aurũ* sic factum per magisterium fit *potabile* per accumulationem quintæ essentiæ nostræ super ipsum, donec pariter inspissentur: cum quibus etiã elementa aliarum rerum medicinalium poterunt in spissitudinem olei circulari. Et tunc habetur *Aurum potabile verissimum*, Scala.

balsamum philosophorum efficacissimum, quod est pretiosissimum Dei donum, cujus nomen glorificetur hic & in ævum. Amen. Scala philos. sub calcem.

Rosarium. In hoc completur pretiosum Dei donum, quod est super omne mundi scientiarum arcanum, & incomparabilis thesaurus thesaurorum. Quia, qui habet istud Dei donum, mundi habet dominium, quoniam ad finem divitiarum pervenit, & Naturæ vinculum confregit. Non tamen ex eo quod habet *potestatem convertendi omnia corpora imperfecta in purissimũ Solem & Lunam*: sed magis ex eo, quod *hominem & quodlibet animal præservat in conservatione sanitatis*. Lamina vero crystallina, quæ est *Elixir album*, si detur in quantum granum sinapis *febricitanti, curat ipsum*. Etiam *leprosus*, si per quatuor anni tempora de eadem lamina purgatus fuerit cum *pulvere rubeo*, unde fit Sol, bis in anno, curatur. Et *uterque pulvis albus & rubeus sanat ischiadicos* in periculo mortis: sanat etiam *paralysin*. Item, si pulvis teneatur ad nares in *partu laborantium*, liberantur. Hoc dicit Hermes. Geber quoque dicit, quod Elixir rubeum curat *omnes infirmitates chronicas*, de quibus Medici desperaverunt, & facit *hominem iuvenescere* ut aquila, & *per quingentos annos vivere*, & amplius: ut aliqui Philosophi fecerunt qui usi fuerunt eo tribus vicibus in hebdomada, quantum granum sinapis. Quare nota, quod *omnes infirmitates quæ à vertice capitis usque ad plantam pedis generantur*, si fuerint *unius mensis*, in *die*: si *unius anni*, in *duodecim diebus*: si *ex longo tempore*, in *mense* curantur. Quia sicut curat omnia metalla infecta ab omni infirmitate, sic & humana corpora. Vnde Hermes: *Si de Elixir nostro omni die usq; ad septem dies sumpseris pondus carrouarum, capilli tui cani de capite tuo cadentur & renascentur nigri, & ita de sene fies iuvenis & fortis*. Ideo dicit Arnaldus: *Hic lapis noster virtutem habet efficacem omnem sanandi infirmitatem super omnes alias medicinas Medicorum. Nam animum lætificat, virtutem augmentat, conservat iuventutem, & removet senectutem. Non enim permittit sanguinem putrefieri, nec phlegma superdominari, nec choleram aduri, nec melancholiam superexaltari: immo sanguinem supramodum multiplicat, contenta in spiritualibus purgat, & omnia corporea membra efficaciter restaurat, & à læsione custodit: & generaliter omnes tam calidas quam frigidas, tam siccas quam humidas infirmitates arctissime sanat præ omnibus alijs medicinis Medicorum*. Breviter *expellit omnes malos humores, bonosque inducit: confert amorem & honorem ipsum deferentibus, securitatem & audaciam, & in prælio victoriam*. Rosarium philos. sub calcem libri.

Qui

Qui hanc Artem semel perfecerit, si deberet vivere mille millibus annis, & singulis diebus nutrire quatuor millia hominum, non egeret. Est enim ita dives, habens Lapidem de quo Elixir fit, sicut qui habet ignem, qui eum potest dare cui vult & quando & quantum vult, sine suo periculo & defectu. Idem, p. 229. editionis Basileensis.

Valet *ad omnes morbos*, excepto decretæ mortis termino. Spiritu hoc tingente facimus *vitra tractabilia malleo & infragilia.* Ex *crystallo* facimus *Carbunculum*, prout miscentur eis planetæ. Lullius apud Libavium, lib. de Lap. Phil. p. 144. Lullius.

Restat igitur rem quærere, quæ citra terminum vitæ nostræ possit *corpus nostrum à putrefactione servare, infirmum curare, & deperditum restaurare*, donec veniat ultimata mors in termino præfixo ab altissimo creatore Deo, &c. Sed nulla medicina de mundo hoc poterit nisi nostrum *menstruum vegetabile cœleste animal*, quod dicitur *quinta essentia.* Nam *carnes à corruptione conservat, elementativa confortat, iuventus pristina per ipsam restauratur, crudum digerit, rarum indurat, induratum rarificat, macrum impinguat, pingue debilitat, inflammatum infrigidat, infrigidatum inflammat, humidum desiccat, siccum humectat:* quoquo modo una & eadem res contrarias potest habere operationes: solus actus unius rei diversificatur secundum naturam recipientis: sicut calor Solis, qui contrarias operationes habet, quia lutum desiccat, & ceram liquefacit. Idẽ, lib. de Quinta Essentia, distin. 1. pag. 21. editionis Norimberg.

Sine dubio *Lapis*, sive *medicina Philosophorum*, inter proprietates optimas & operationes quas perficit in corpore humano, habet proprietatem *frangendi lapidem in renibus & vesica, & mundificandi utrunque*, ut dicit Berjensis. Valescus de Taranta, lib. 5. cap de Stranguria. Valiscus.

Raymundus cùm propter senectutem vicinus esset morti, ex oleo Philosophorum fecit *aurum potabile*, quod illum *revivificavit.* Ripleus, in præfatione duodecim Portarum. Ripleus.

Vltimus gradus in quem potest Artis complementum, cum omni Naturæ potestate, est prolongatio vitæ usq; in magnum tempus. Quod autem hoc sit possibile, multa experimenta docuerunt. Nam Plinius recitat, militem strenuum corpore & animo, ultra ætatem hominis consuetam durasse, utendo intus mulso, foris oleo. Sic rusticus fodiens in agris, cum aratro vas aureum unà cum nobili liquore adinvenit, existimans rorem cœli esse, quem cum bibisset, eoq; faciem lavisset, spiritu, corpore, & bonitate sapientiæ renovatus est: & de bubulco factus est bajulus regis Osti. Et probatum est te- Bacho.

ſtimonio literarum Papalium, quod Almanicus captivatus inter Saracenos, recepit medicinam, qua uſque ad quingentos annos vitam ſuam prolongavit. Nam Rex qui ipſum habuerat captivum, recepit Regis Magi nuncios cum hac medicina. Sed quia eam ſuſpectam habuerat, voluit probare in captivo, quod fuerat ei delatum. Ac domina de Tormery in Britannia maiori, quærens cervam albam, unguentũ comperit, quo cuſtos nemoris ſe perunxerat in toto corpore, præterquam in plantis: qui vixit trecentis annis ſine corruptione, exceptis pedum doloribus & paſſionibus. Et pluries experti ſumus noſtris temporibus, quod homines rurales ſine conſilio Medicorum vixerunt centum ſexaginta annis, vel circiter. Hæc etiam confirmantur per opera animalium, ut cervi, aquilæ, ſerpentis & multorum, quæ per virtutem herbarum & lapidum ſuam renovant juventutem. Et ideo Sapientes dederunt ſe ad huiuſmodi ſecretum, excitati exemplis brutorum, exiſtimantes, quod poſſibile eſt homini, quod brutis animantibus eſt conceſſum. Propter quod, Artephius in ſua Sapientia ſecretorum, vires animalium, lapidum & cæterorum ſcrutans ob ſecreta Naturæ ſcienda, & maximè propter vitæ longitudinem, gloriatur ſe vixiſſe mille & viginti quinque annis &c. Rogerius Bacho, de mirab. pot. Artis & Nat pag 150. edit. Baſil.

Richard Hoc eſt ſecretum ſecretiſſimum totius Philoſophiæ, ac opus optimum, quod *hominem ornat moribus, ditat beneficiis, auxiliatur pauperibus, & corpus humanum incolume conſervat, præbens ei ſanitatem.* Richardus Angl in Correct. cap 2.

Cum autem inter vulgares & dictos Philoſophos *Aurum* famam teneat, quod in prima ſua diſpoſitione manens, *lepram* curet, & plures alias virtutes habeat; hoc non eſt niſi propter completam eius digeſtionem. Quia excellentia ignis in eo agens omnes malos humores conſumit in corporibus ægris exiſtentes, tam in calidis quàm in frigidis cauſſis. (Sed hoc Argentum facere non poteſt, quia tantam ſuperfluitatẽ ignis non habet, & tantum non eſt digeſtum & coctum naturali maturitate. Tamen iſto non obſtante, igneitatem in ſe occultè & virtualiter habet, ſed non ita plenè, quia adhuc ignis non vincit alias qualitates elementares, ſicut in auro. Et ideo Argentum in ſua prima diſpoſitione manens, non curat lepram ita potenter, niſi plus per Artem digeratur, quouſq; habeat ſummos gradus Auri, & omnem maturitatem.

quare

quare alia ægra corpora metallica minus curant infirmitates, secundum quod magis differunt in perfectione & maturitate ab eis: aliud minus, aliud magis differt, & secundum hoc minus curant, quod est ex defectu sulphuris infecti, fœtidi & urentis, ex quo in generatione & coagulatione sua facta sunt ab initio: & ideo non curant, cum ignis in ipsis ita infectus sit elementaribus fæcibus & urens, cum admixtione aliarum elementarium qualitatum.) Cum, inquam, *Aurum* tanti vigoris sit, & hoc in prima sua dispositione manes; quid est mirum, si in medicinam (sicut expertum est) per artis ministerium sequentis Naturam redigatur, & eius virtus subtilietur per digestionem decoctionis, & qualitatum purgandarum, quod *plures ac infinitas seu omnes ægritudines tunc habeat curare?* Quod patet per Arnaldum de Villa nova peritissimum Medicum, qui Dominum *Innocentium Papam* cum hac medicina ab infirmitate cæteris medicinis incurabili (*alijs* à peste) liberavit. *De sene facit iuvenem & reviviscere facit, servat sanitatem, corrobo at iuventutem, & omnem ægritudinem corporis expellit: venenum à corde declinat, arterias humectat, lividam immunditiem à pulmone dissolvit, vulneratum consolidat, sanguinem mundificat, lapidem frangit, contenta in spiritualibus purgat, sicca, ut rheumaticum est, purgat à fluxu, stomachum in calore naturali confortat.* Et si ægritudo fuerit *unius mensis*, sanat eam in *uno die* vel hora: si verò ægritudo fuerit *unius anni*, sanat eam in *octo diebus*. Si verò morbus fuerit *antiquus longo tempore*, cum aliis medicinis incurabilis, sanat eum in *dimidio mēse*. O felix scientia cum sciente! Quare non immeritò hæc medicina super alias omnes Medicorum medicinas est quærenda: quia qui habet eam, incomparabilem thesaurum possidet, in salubri constellatione natus est, & in hoc seculo ditatus est divitiis infinitis super reges & principes huius seculi. Quis non diligeret talia, quæ *sanum & longævum se utentem* supra omnes Medicorum medicina, *conservant, cum ipsum ditent, & alios non depauperent.* Hæc sunt bona justa coram Deo & hominibus, non per usuram acquisita, &c. quia hæc Ars est speciale donum Dei. Idem, cap. 14.

Greverius

Hic est *pulvis detergens omnem maculam, & resuscitans omnem mortuum.* O scientiam præclarissimam, quæ est theatrum universæ Naturæ, eiusque anatomia, Astrologia terrestris, argumentum omnipotentiæ Dei, testimonium resurrectionis mortuorum, exemplum remissionis peccatorum, infallibile futuri judicii experimentum, & speculum æternæ bea-

beatitudinis! Non est profectò ulla hac excellentior: utpote quæ omnes scientias complectitur & continet, ipsa à nulla earum comprehensa. Jod. Greverius in Conclusione Secreti.

Aegidius. Cum ista medicina poteris *omnem infirmitatem*, etiam *desperatam sanare*, nec non *aurum & argentum*, *lapidesque pretiosos producere*. Siquidem de *uno chalco*, quod est pondus minimũ, excepto grano, *centum mille talenta*, quod est pondus maximum, imo *millesies mille millia talenta*, & *usque in infinitum*, sine fine aut aliquo numero determinato, quantum ipse volueris, de potentia ad actum *producere* poteris. Ægidius de Vadis, Dialogi Philos. cap. 20. & 21.

M. Scotus. Si illius *Elixiris* quantitatem grani cum vino aliquo claro miscueris, *lepram sanat*, *scabiem*, *impetiginem*, *omnem febrem & calorem tollit incontinenti*, *omnem corruptum humorem de corpore humano evellit*, *omneque membrum contractum erigit*, *& iuventutem conservat*. Quid plura? Nullus qui usus fuerit hoc cibo vel potu, infirmitatem aliquantulo tempore cognoscit. semper erit *lætus & rubicundus*. Michaël Scotus de natura Solis & Lunæ, pag. 201.

Ventura. Hic *Lapis* habet excellentissimas virtutes super omnes alios lapides. Est autem in speciali *triplex* eius virtus immensa. *Prima* quidẽ, quia *Mercuriũ crudum* in igne positũ, & *quælibet alia metalla* subito in verissimũ *solẽ* meliorẽ omni naturali cõvertit. Est *enim*, inquit Morien⁹, *istud hui⁹ magisterii secretũ quod huius rei una pars mille partes in purissimũ Ebeb cõvertit*. *Secunda*, quod homines in *suavitate* & *iuventute* conservat, *repellendo* ab eis *cunctos langores*; tantum, quod *lepram depellit*, *caducum morbum & alias multas ferè incurabiles infirmitates mulcet*, *ac etiam removet*. Et hæc omnia operatur plus quàm omnes Medicorum medicinæ, vel potiones, vel confectiones quæcunque. Præservat etiam & protegit hæc *medicina* in confectis apposita, ne quis morbus eidem advenire in futurum possit. Sicque fit *antidotus & medicina omnium corporum curandorum & purgandorum*, tam metallicorum quàm humanorum, &c. *Tertia*, quia multa mirabilia cum ea fiunt in aliis rebus. *Vitrũ* enim *malleabile* facit, & ex *crystallo fuso cum ea Carbunculum* trahimus, & ex *mille perlis unam prægrandem* & naturalisimilem componimus. Arnaldus in libro sui Testamenti dicit, quod *Mercurius* non potest retineri cum quocunque corpore absq; *physico Lapide*: & ideo omnes operationes aliæ sunt sophisticæ & inutiles. Ex quibus conclude cum Lilio; quod hæc *medicina* cum summa diligentia est perquirenda super omnes mundi

mundi divitias; ac inferiores thesauros, & plus quàm *aurum potabile* (quod ignari ac imprudentes Empirici vocant, ac de auro vulgari faciunt & intelligunt) quo in eorum confectionibus politi Reges, Principes & Magnates sanitatē sibi quærunt conservare: quia hæc nostra verè divina est, spiritualior, subtilior physica solutione, & longè cæteris efficacior omnibus, pretio, virtute, ac immortali laude quacunque. Laurent. Ventura de Lapide Philos. cap. 31.

De *pretiosorum Lapidum* fabricatione per metaphysicam Artem, deque *plurium unionum* aut pretiosorum lapidum in *unicum* reductione, vide Gerardum Dorneum in Artificio supernaturali, cap. 16. 17. Dorneus.

Si vis nostra *medicina* vescendo uti, tunc Recipe de *Elixiri nostro* pondus duorum florenorum ducatorum ad unam libram alicuius confectionis, & comede de ista confectione in hyeme pondus unius drachmæ. Quod si feceris, omnes *infirmitates corporales*, ex quacunque causa sive calida sive frigida fuerint, *depellet*: & *conservabit, sanitatem & iuventutem in homine, ac ex homine sene facit iuvenem, & facit cadere canos crines.* Item *nostrum venenum philosophicum curat lepram confestim, visum & omnes sensus acuit & ingenium miro modo, super omnes medicinas Philosophorum.* Quare nostra medicina satis æstimari nequit; quia omnia facta sunt propter hominem. Ludus puerorum, sub calcem libri. Ludus.

Pulvis ille *Chemicus*, sive *Lapidem philosophicum*, sive *salem fusilem*, sive *sulphur*, sive *Elixir*, sive *medicinam*, sive *aurum potabile* appelles, miram certè vim habet in *tria* rerum genera, *Animale, Vegetale*, & *Minerale*. In *Animale* quidem. Nam *omne animal*, sive *hominem*, sive *brutum*, ægrum intrinsecus vel extrinsecus, ad *sanitatem* brevissimo tempore *restituit*. Quia qualitates primas, sive elementa ipsa, quæ à naturali symmetria deflectunt, & actiones labefactatas, humoresque peccantes, intemperamentorum ac corruptionis caussas, sive internas & à se, sive extrinsecus incidentes, ad naturam suam reducit. Est enim ferè incorruptibilis, temperata per elemēta ipsa purificata, & secreta à fæcibus quatuor elementorū, quæ sunt corruptionis potissimum caussa. Ideo *temperatum corpus & sanum efficit*, veluti spiritus vitæ, cuius vi & ope Natura *digerit indigestibile*, & *omne indigestum educit, omnes qualitates supervacuas & peccantes abscindit, spiritum vivificat, molle indurat, durum mollificat, spissum rarefacit, tenue inspissat, macrum impinguat, pingue extenuat, calidum refrigerat, frigidum excalfacit, humidum desiccat, siccum humectat; & calorem naturalem*, seu Vallensis.

humi-

humidum substantificum corroborat & confirmat. Estq; veluti *medicinale corpus universale*, ad quod omnes medicinarum particularitates facultatesque sunt reductæ ac infusæ: propterea quod est illa quinta veluti quædam natura à veteribus Philosophis inducta, sive essentia sive anima tenuissima, purgatissima, putrefactioni seu corruptioni diutissimè plurimumque resistens, & quàm ægerrimè & laboriosissimè corruptibilis, in æqualitate & homogeneitate consistens, soluta ab omni concretione mortali, cœlestis simplexq; elementorum substantia, veluti temperata ex ipsis elementis, purificata, secreta à materia crassiori & superfluitate heterogenea quatuor elementorum, sublimatione illa Chemica. *Morbus*, inquiũt Medici, est *immoderatio* sive *intemperies quatuor elementorum*, seu humorum ex quibus corpus humanum & consistit, & ægrotat, & valet. Atqui *medicina* illa *Chemica*, sive *aurum potabile*, res est *homogenea & uniformis substantiæ in æqualitate consistens, anima subtilissima secreta à fæcibus, & veluti simplex elementorum substantia, & ideo temperata, corruptioni sive putrefactioni quam minimum obnoxia.* Quare corporis humani *elementa seu humores temperat, caloremque insitum & humidum substantificum corroborat, & ægrum sanitati, moderationi & temperiei restituit*, sicq; ad præfinitum à Deo terminum à morbo tutum atque integrum conservabitur, si modo illa medicina prudenter utendo, naturæ suæ vires & corporis complexionem alias suprà modum non læserit. Cum enim hæc *summa medicina* nihil aliud sit, quàm *calor naturalis multiplicatus in substantia Mercurii fixi*, & virtus caloris sit congregare homogenea, & separare heterogenea; necessario hæc *medicina* suo calore vivifico in corporibus animalium *separabit heterogenea, conservando spiritus & humores, in homine citius quàm in natura metallorum.* Propterea quod homo calore suo naturali proprio separat superfluitates heterogeneas, quas metalla calore proprio & connaturali minimè separare possunt. De modo autem exhibẽdæ & dispensandæ illius *medicinæ* ægrotantibus, in potionibus & catapotiis, consule librum Arnaldi de Aqua vitæ, Lullium item de Aqua vitæ sive quinta essentia, Joan. de Rupescissa de consideratione quintæ essentiæ, lib. 2. & Gul. Paris. cap. de effectibus huius Artis. In *Vegetale* has facit actiones: Omnes enim *plantas, arbores, frutices, suffrutices*, & *herbas* tempore veris magno ac miro calore suo *vivificat, illarumque vim genitalem corroborat & excitat*: cum nihil aliud sit quam calor veluti naturalis infix⁹ suo humido radicali. Si enim illius medicinæ in aqua dissolutæ quantitatẽ aliquã in cor seu centrũ

trunci

trunci vitis injeceris, flores & folia nascētur, fructumq; mense Majo producet. sic in *cæteris plantis*. In genus *Minerale*. Nam *omne corpus metallicum imperfectum, plumbum*, scil *stannum, æs, & ferrum*, ut & *arg vivum vulgi transformat* vel in *argentum* vel in *aurum*, cum omnis perfectionis differentia, puritatis, ponderis, fixionis, coloris, extensionis, examinis seu probationis cineritii, cæmenti, ignitionis, fusionis, super vapores acutorū expositionis, adurentis sulphuris mixtionis, extinctionis, calcinationis & reductionis reiterationis, & arg vivi facilis aut difficilis susceptionis. Præterea *Lapidū pretiosorū ægritudines* seu *imperfectiones* aut diminutiones vel perspicuitatis, vel coloris, vel duritiei, vel ponderositatis *curat & perficit*, & ad virtutē naturalē, imò perfectionē reducit, ac unum in alterum transmutat: eorumq; *ægritudines curantur*, aut occulta eorū manifestantur, aut manifesta conteguntur. Arte enim illa componuntur perfectissimè hi Lapides, *Smaragdus, Carbunculus* sive *Anthrax* aut *Rubinus* vulgò, *Adamas, Beryllus, Balagius* sive *Palatius, Chrysoprasus, Chrysolithus* & alii. Hæc & multo plura Robertus Vallensis de veritate & antiquitate artis Chemicæ, cap 3.

Sententiæ Arnaldi superius allatæ, *Venenū declinat à corde, De sene facit iuvenē*, & *Omnem expellit ægritudinē*, vide ampliorē expositionem apud M. Odomarum, in Quæstione, *An Lapis physicus valeat contra pestem*, Tomo 3. Theatri Chemici pag. 181. ubi inter cætera sic ait: *Lapis philosophicus* nihil aliud est, quàm *Aurum in gradibus suis multiplicatum*, stante proportione quæ fuit in auro primo, ut scilicet quæ fuit unius integri gradus aureitas, jam est centū & mille. Si igitur *Aurum* unius gradus integri solutum philosophicè expellit omne superfluum sibi obnoxium, sicut docet experientia; utiq; *Aurum* centum vel mille graduum integrorum, quod est *Lapis philosophicus*, (ubi omnes naturæ sunt apertæ & abundantes, promptæq; ad cōmunicandum aliis metallis anaticitatem suam, & ad transmutandum ea subitò in verissimum aurū,) *expellet omne venenum à corpore humano. De sene facit iuvenem*, id est, *abiecto omni scorioso & impuro revocat in puris potentiam ad actum, & emendat humanæ complexionis lapsum, reducendo ipsum versus temperamētum naturæ suæ*, & sic septuagenarius luxuriat eaq; facit quæ fecit annorū 50 vel 40. *Omnem expellit ægritudinem*, nisi forsitā in *chronicis hæreditariis*, cuiusmodi est *articularis morbus, à paterno semine relictus, Lepra*, & eiusmodi passiones, *quæ conceptionis tempore in parentū seminib remanserunt*. Nam taliū infirmitatum radix difficulter, aut forsan nullo modo extirpabilis est. Idem, ibid. Odomarus.

Quod

Incertus. Quod verò *Lapis omnes ægritudines curare queat*, de his omnium Philosophorum libri sunt referti. Ratione tamen naturali id ostendere pro virili portione studebo. Omnis natura est in Sole, & Sol in natura. Ergo spiritum eius aucupari possumus in omnibus, & præsertim in auro: & quando Natura est ægrota, ille Lapis sanat Naturam. In auro propagando maximè elaboravit cœlũ, similiter Sol ipse & Iupiter, &c. Quod si eo Lapide in esculentis aut poculentis in pondere grani sinapi vesceretis, *vitæ oleum & igniculam cœlesti suo vigore in æqualitate conservaret, elementaque tui corporis in pace & fœdere colligaret temperaretque.* Quibus temperatis anima elementis duaretur, & homo incolumis semper existeret usque ad eum finem quem Omnipotens Deus homini instituit. Incertus auctor de arte Chymica, cap. 18. Artis auriferæ, vol. 1 pag 627. edit. Basil.

Zachar. Sumatur pondere grani unius post exitum Regis, & albo vino dissolvatur in argenteo vase. Tingetur vinum citrino colore, quod ægris administretur paulo post mediam noctẽ Vno die sanabitur, si morbus sit unius mensis: si fuerit unius anni, infra duodecim dies: vel infra mensem si valde diuturnus morbus esset. Ad conservandam sanitatem, sumendum ex eo parum singulis annis bis, sub initium veris & autumni. Hoc medio sanè vivitur alacriter usque ad prædestinatum vitæ terminum, Deo dante, cui laus sit, honor & gloria, & nunc & semper in æternum. Amen. Zacharius.

Augurell. *Quin etiam humano docuit de corpore pelli*
Hac omnes valida morbos facilique medela,
Servarique diu nitido cum flore iuventam,
Et senium placidos produci grande per annos:
Nec sanctam violare fidem, nec fallere quenquam
Ille potens ... ri patitur med caminis usus.
Hoc sed qui poterit Dijs aspirantibus uti,
Et præstare etiam, quoties defecerit; ille
Plurima contemnens, & servantissimus æqui
Hinc erit, & frugi, curasque eludet inanes:
Et dites supra gradiens, ditissimus omnis,
Pauperiem simulabit ovans, ac sæpè benignus
Proderit, & miseris latitans succurret egenis:
Innocuusque aiŷs, sibimet gaudebit adesse,
Et facilem ducet mementa per omnia vitam.
Augurell. lib. 1. Chrysopœjæ.

Comes Mirand. *Hic mihi semper erit dives magis ille, caminis*
Qui trahit è proprijs argenti pondus & auri,

Annua centenæ ſuperet quod pondera menſæ,
Abſque dolo pravo, ſine vi, ſine fraude maligna,
Impenſa fretus pauca, paucisque diebus.
Quod lucrum nequeunt reges, populique, nec hoſtes
Irati auferre, aut vaſti inclementia ponti.
Purgamenta ſoli, nam flavum vertit in aurum
Quomodocunque libet, ſoli ſibi conſcius ipſi.

Joan. Franc. Mirandul. Comes lib. de Auro. 3. cap. 4.

Hæ ſunt Lapidis phyſici vulgo creditæ facultates, quibus ex ingenio ſuo quiſque demat vel addat fidem.

Hæc Ars divina quomodo acquiratur, & qualis debeat eſſe Artifex.

CAP. XX.

OMNES huius Artis inveſtigatores, ſcitote quod ad notitiam & utilitatem huius Artis pervenire non poteſtis, niſi patienti & prolixo animo ſitis. Qui ergo longanimis erit, libenterque patientia fruitur, in tramite juſto huius Artis meabit: qui verò citius ſe putat ex libris noſtris fructum capere poſſe, fallitur: ſatiusq; fuerat non inſpicere quidem, quam unquam contigiſſe. *Libri* enim *noſtri* magnam injuriã videntur inferre his, qui ſolummodo ſemel, bis vel ter ſcripta noſtra legunt; cum intellectu, omniq; eorum ſtudio fruſtrati, etiam, quod peſſimum eſt, opes, labores & tempus, ſi quod in hac Arte inſumpſerunt, amittant. Verumtamen qui *curvat dorſum ad libros noſtros*, eisque *ſtudiosè vacat, memoriam animumque adhibet & arrigit*, nec eſt variis implicitus cogitationibus, Deumq; precatur, ut Salomon, pro ſapientia, non pro opibus largiendis, is in regno regnabit noſtro indeſinẽter, quouſque moriatur. Deum igitur timete, ô inveſtigatores. quod enim quæritis, parvi nequaquam eſt pretii. Theſaurum enim maximum, & munus Dei excellentiſſimum quæritis. Bacaſer in Turba Philoſ. p. 34. edit. Baſil. Turba.

Nullus negligat finalem ac precipuam totius Philoſophię matrem ab abditis effodere, quæ hominem ornat moribus, ditat beneficiis, exaltat pauperem, corpus incolume ſervat, & ægrum ſanitati reſtituit. Qui enim in *legendis libris* deſes extiterit, in præparandis rebus promptus eſſe non poterit. *Liber* namque *librum aperit*, & *ſermo ſermonem explicat*: quia quod in uno eſt diminutum, in alio eſt completum. Non enim poteſt Practicæ bene aſſueſcere, cuius mens in Theorica Arnald.

renuit desudare: quoniam procedit ad Practicam sicut asinus ad cœnam, ignorans quomodo & ad quid porrigat rostrum & os. Arnaldus in proœmio lib. 1. Rosarii.

Idcirco, charissimi, exerceamini ad illum *cum laboris instantia*, maximè in *diuturnitate meditationis immensæ*: quoniam *cum illa* Elixir completum invenies, & *sine illa* nunquam. Idem, lib. 2. Rosar. c. 32.

Richard. *Studium* secundum Doctores *amovet ignorantiam*; *& reducit humanum intellectum ad veram scientiam & cognitionē cuiuslibet rei.* Ergo inprimis necesse est *per studium* hujus suavis operis scientiam acquirere, & *per philosophica dicta ingenium acuere*, cum in ipsis sit cognita via veritatis. Si ergo laborantes *laborem* non despexerint, fructum inde provenientē dulciter gustabunt. Qui verò *studere* abhorruerint, & tamen laborare voluerint, perpendant utrum Ars ipsorum sit ipsius Naturæ imitatio, pręcipuè illius rei cuius naturam Ars illorū emendare debet. Nam præter Naturæ imitationem impossibile est ipsis secreta Philosophorum ad perfectum finē perducere. Hi enim, ut ait Philosophus, transeunt ad Practicam sicut asinus ad fœnum, nesciens ad quod porrigat rostrum, nisi quantum sensus exteriores sine intellectu, per visum & gustum ad pabula deducunt. Sic ipsi asini sine bonis ac veris principiis & studiis fructuosis, ac sine naturarum cognitione, quęrunt perficere opera Naturę. Ideo omnes hujus Artis beneficium diligentes, studiis insistere tenentur, & ex libris veritatem exhaurire, & non ex fabulis fictis & operibus mendosis: cùm hæc Ars nullatenus veraciter inveniatur, (quamvis hominibus multæ sophistications appareant) nisi post terminum studii, & philosophorum dictorum cognitionem, seu per scientis fidelem informationem cum docetur. Qui enim in legendis libris deses extiterit, &c. Richardus Anglicus, Correct. cap. 2.

Geber. Scias, charissime, quod qui principia naturalia in seipso ignoraverit, hic jam multū remotus est ab arte nostra: quoniam non habet radicem veram, supra quam intentionē suā fundet. Et qui principia sua sciverit naturalia, & causas mineralium omnes; nondum tamen adeptus est verum finem & proficuum hujus Artis occultissimę: habet verò faciliorem aditum ad Artis hujus principia, & caussas mineralium, & generationis modum, qui ex intentione Naturæ consistit, parum tamen affertur ab eo de operis complemento, &c. *Labora itaque studere in nostris voluminibus*, & ea *sæpissimè in mente tua revolvere nitaris*, ut intentionem ex nostræ loquelæ modo

veram

veram acquiras. Quia in eis invenies super quem mentem tuam fundare debeas, & *scies ex eis errores à te repellere*, & in quibus imitari Naturam possis in tuo artificio. Geber, Summæ perfect.c.1.

Necesse quoque habes in *scientia Naturalis philosophiæ eruditum esse & industria provectum*, ut in puncto errori subvenire queas per scientiam: quia per solam naturalem industriam emendare non posses. Ars enim ab ingenio juvatur, & ingenium ab arte. Similiter expedit te etiam huius Artis principia non ignorare. Nam *qui illa ignorat, finem non inveniet*. Non etiã nitaris sophisticam operis metam invenire, sed soli vero Lapidis complemento intendas, ne fortè Deus, in cuius potentia reservatur Ars nostra, eius veritatem tibi deneget in æternum. Rosarium Toletani, incipiens, *Desiderabile*, pag. 752, Tomi 3. Theatri Chem. Desiderabile.

Hæc scientia non est aliud nisi donum Dei, & Sacramentum diversis typicis sermonibus ac parabolicis locutionib⁹, nec non problematibus & mysticis ferè circumvolutum. Ideo ne stolidi & insipientes Naturam ignorantes hanc apprehendant: sed qui hanc cupiunt, intellectum subtiliter & ingeniosè acuant, sæpè & persæpiùs, intus & extra, ante & retrò dicta sapientum volvant ac revolvant, nec ex literarum sono dijudicent. Qui enim sonum verborum acceperit, intellectum verò interiorem non habuerit, oleum & operam perdit. An non legistis multoties, quod arcanum arcanorum, & thesaurus thesaurorum prætereuntibus in via non ponitur? Quod si sic publicè poneretur, arcani nomine privaretur. Deprædari enim desiderat, qui aurum publicè in via portat. Notate ergo diligenter verba Sapientum, & signate mysteria: eorum vincula resolvite, dictaque revolvite, donec vobis in mente sapiant. Si unum ex minimis solveritis, maximum vos non latebit. Aurora consurgens, in Prologo. Aurora.

Non est tibi datum à Deo hoc magisterium, solum pro tua audacia, fortitudine & caliditate sine omni labore. Nam laborant homines, & Deus tribuit fortunam hominibus. Calid, cap.14. Calid.

Quamvis Philosophi per suum ingenium & laborem, materiam ac operationẽ invenerint, nihilominus tamen dicendum est, quod Deo revelante vel inspirante utrumq; habuerunt. Quia Deus per suam sapientiam & bonitatem, diversis hominib⁹ diversas tribuit gratias pro tempore & loco, prout viderit expedire illis quibus largitur. Hic autem Lapis non Ventura.

omnibus ſed paucissimis tantum datur, quia Deus ordinat omnia ne ſibi vel aliis noceant. Si enim malis daretur, multum nocere poſſent; ſi omnibus bonis, non utique omnes tanto munere benè uterentur. Ideo dixit Calid: *Secretum Dei glorioſi maximè eſt ſoror Philoſophiæ. Inſpiratum autem eſt à Deo Prophetis ſuis, & certis electis credentibus in eum.* Et Hermes: *Huius Artis ſcientiam ab unius tantum Dei habes inſpiratione.* Et Morienus: *Intentio omnis hominis hanc divinam ſcientiam quærentis, aliud arbitrari non debet, niſi donum Dei altiſſimi & magni, qui ſuis ſervis eam oſtendit: cuius nomen ſemper ſit benedictum.* Item Geber: *Ars noſtra in potentia Dei reſervatur, qui cui vult largitur & ſubtrahit.* Et Parmenides in Turba: *Hoc autem ſpecialiter eſt, cui Deus poſſe tribuit.* Et Balgus in Turba: *Regimen eius maius eſt, quam ratione percipiatur, niſi ab inſpiratione divina detur.* Idcirco dicunt omnes Philoſophi, quod eſt donum Dei: quia ſcienti illud & perficienti & recipienti Deus largitur & non ſubtrahit: Scienti verò & perficienti & non recipienti, illud Deus largitur ac ſubtrahit: quia ab eius oculis evaneſcit, quod tunc retinere deberet. Et in libro Saturni: *Multi habent Lapidem noſtrum & cognoſcunt, ſed neſciunt eius virtutem. Et ſi ſcirent eius virtutem, nihil valeret, niſi etiam ſcirent operationem eius. Operatio autem non poteſt ſciri, niſi per maximum donum Dei, vel per doctrinam peritiſſimi magiſtri. Et totum id à voluntate divina derivatur.* Laur. Ventura, cap. 4.

Albertus. Omnis *ſapientia à Domino Deo eſt*, & cum illo fuit ſemper, & eſt ante ævum. Quicunque ergo diligit ſapientiam, apud ipſum quærat, & ab ipſo petat; quia ipſe dat omnibus affluenter, & non improperat. Ipſe enim eſt altitudo & profunditas *omnis ſcientiæ*, & theſaurus *totius ſapientiæ*. quoniam ex ipſo, in ipſo, & per ipſum ſunt omnia, & ſine eius voluntate nihil poteſt fieri: cui ſit honor & gloria in ſeculum ſeculi. Amen. Albertus Magnus in præfat. de Alchemia.

Alanus. Ad *Deum*, mi fili, & cor & mentem convertito quàm ad *Artem* magis. Ipſa enim *donum Dei ſummum eſt*, cuique beneplacitum fuerit, eam largitur. *Deum* igitur ex toto corde, totaque anima tua diligito, atq; in eo ſolo & ſpem & fiduciam omnem locato. Sic procul omni dubio hac *arte nobiliſſima* cum gaudio perfruére, *linguæ* interea *ſilentium indicens* labiis compreſſis. Alanus de Lapide Philoſoph. ſtatim ab initio.

Roſarium. Impoſſibile eſt hoc ſciri, *niſi à Deo ſciatur*, aut *à magiſterio* qui eum doceat. Roſarium Philoſoph. pagin. 230. editionis Vvaldkirk.

Theobald. Cum itaque hæc ſcientia, teſte Gebro, Seniore & aliis Philoſophis,

losophis, non sit nisi perfecta *inspiratio divina*, & *arcanum Dei gloriosi*, qui eam largitur & subtrahit cui vult; decet imprimis eum qui huic initiari cupit, *Deum trinum & unum* supplici mẽte *rogare*, ut intellectum ipsius illuminare, & *sapientiam* ipsi conferre dignetur. Neque enim est *sapientia nisi à Deo*, qui eam sincero corde & bona intentione quærenti & petenti non negat. Quare rectissimè Alphidius: *Fili, prædico tibi timorem Domini pariter, & amorem cum obedientia non ficta.* Et Senior: *Tu qui in timore Dei studiosus fueris, Lapidis huius secretum & apparentem virtutem videbis, & invenies spiritu Altissimi instructus*, &c. Theobaldus de Hoghel. in initio libri.

Artifex prudens sit, & *ingenium* habeat naturaliter *subtile*, & profundum, judicioque egregio polleat. Insuper sit *doctus*, ut quod per ingenium non adipiscitur, huic defectui per doctrinam subveniatur. Quicunque enim ad hanc scientiam pervenire vult, inquit Arnaldus, & non est philosophus, fatuus est: quia hæc scientia nón est nisi de occultis Philosophorum. Sit *industrius* & *laboriosus*, *constantisque voluntatis*. In hoc enim negotio si agendi difficultas & tædiosa fatigatio opificem negligentem efficiat, ipsum expectato gaudio privat, spem suffocat, & efficaciam interimit. Non sit *præceps in iram*, sed *patiens* & *longanimis*. Festinatio enim, inquit Geber, à patre diabolo est. Sit *sui arbitrii* & *liber*, nec aliis curis aut negotiis districtus. *Secreti* item potissimum *tenax*, ne sibi periculum arcessat, & aliis maleficii ansam præbeat. Non sit *prodigus*, nec *avarus*, sufficienter tamen *locuples*, *librorumque* magnam *copiam habeat*. Idem ibidem, pag. 138. 139. 140. Tom. I. Theatri Chem.

Non accedat autem ad hanc scientiam indagandam *artifex crasso ingenio* & *duro* repletus, nec *avarus*, nec *sumptibus parcens*, nec *vir duplex*, omnino *variabilis* à proposito, nec *nimis festinus*, nec *infirmus*, aut *impotens manibus vel oculis*, aut *nimis senex*: nec ita *pauper* ut habere nequeat unde hanc sumptuosam scientiam indagare possit. Sed potius sit *doctrinæ filius*, vir *subtilissimo ingenio* decoratus, sufficienter *locuples*, *largus*, *sanus*, *firmus in proposito*, *patiens* & *mitis*, *temperatus*, & *sufficienter suis organis & membris benè dispositus & ordinatus*. Nec tædeat artificem huic *libro sæpius studere*, & ex eo verum intellectum extrahere, & extractum in *corde suo* secretè gerere, perpetuæque *memoriæ* commendare, postea operari. Non enim solum per *libros* ipsam convenit indagare. quia qui per libros ipsam solum sequitur, *tardissimè* eam inveniet: eo quod *libri istius scientiæ* non sunt scripti ad doctrinam ipsius, sicut Incertus.

libri aliarum scientiarum; sed sunt tanquã *figuræ ipsius scientiæ*, quia scripti sunt subocculte, & diversis ænigmatis metaphoricè & figuratè. Et hoc totum ne per ipsos verè sciatur, cognoscatur & tradatur, quod hæc scientia est vera & omnino certa. Vnde nullus Philosophus unquam hanc *scientiam* scripsit ut est, sed tantum alliciunt artifices ad ipsam indagandam & inquirendam. Incertus auctor, Tom.3. Theat. Chem. pag. 1.

Greverius Sat enim scio neminem hæc sibi posse usurpare, nisi eum cui *Deus* ipse contulerit, qui solus obscuritatem horum mysteriorum illuminat, vel claritatem offuscat: ut neque *planissima* quis intelligat nisi ab ipso illuminatus fuerit; neque *obscurissima* quæque consequatur; si ab ipso illustrata non fuerint. Adjuro autem te, quicunq; hoc meum scriptum habueris, ne ipsum *indignis* vel *avaris*, nec ipsis qui id ad proximorũ suorum incommoda, vel etiam oppressionem conferrent: quales sunt homines *tyranni*, *iniusti*, *adulteri*, *molles*, & quorum venter Deus est. Spem igitur tuam in *Domino Deo* omnium creatore colloca, & operare cum timore eius, ad proximi utilitatem, expectans benedictionem à Domino cœlitus. Jodoc. Greverius, initio sui scripti.

Arnaldus. Qui habes istum librum, in *sinu tuo reconde*, nulliq́ue ipsum *reveles*, nec manibus impiorum offeras: quia secretum secretorum omnium Philosophorum plenariè comprehendit. Talis siquidem & tantus margarita non est porcis & indignis largiendus: quoniam est donum Dei magnũ, & Deus cui vult largitur ipsum & aufert. Quapropter, charissime, qui habes istum librum, *digito compesce labellum*, filius existens Philosophorum, ut merito merearis dici & esse de numero Sapientum antiquorum. Arnaldus in Rosar. libr. 2. cap. 32.

Augurell.

Hanc non impuris manibus fraudator avarus
Attingat, decoctor item, quisquisve fabrili
Arte valet, mollisve etiam, cui perdita cordi
Ocia, mercatorve vagus, nec deditus urbi
Civis, & incumbens telluri arvisq́ue colendis:
Et qui multa animo præsertim & magna minetur:
Vel si qui similes hæc vulgo quærere sueti,
Fraude mala tantum, vel habendi prorsus amore.
At Sapiens, Superos inprimis qui colat, & qui
Noscendis penitus caussis modo gaudat, huc se
Conferat, hanc totis sectetur viribus Artem.
Huic comes hærebit gravis Exploratio rerum,

Intim.

Intima Naturæ passim vestigia servans.
Tum mora, sollicitos cursus remorata, sequetur:
Mox Labor, ingenuosque movens Industria gressus
Haud aberit, vitreumque feret vas *scilicet* unum,
Vnum opus, *atque* unam *secum* rem *denique ducet.*
Ille igitur tanto comitatu septus inibit
Longum iter, & lento pervadens omnia passu,
Continuò miris oculos mentemque repertis
Pascet, & assiduum fallent spectata laborem:
Donec in arcana tectos tellure recludet
Thesauros: ignotum argenti pondus & auri.
Atque etiam ulterius procedens, ultima rerum
Secreta inveniet, queis se Natura peractis
Oblectat, gemmasque pari confinget ab arte.

Augurell. lib. 2. Chrysopœjæ, pag. 222. Tom. 3. Theatr. Chemici.

FINIS.

LECTORI S.

Quoniam locus ille Fernelii, lib. 2. de Abditis rerum caussis cap. 18. de auri semine eruendo, huius compilandæ Harmoniæ præcipuam occasionem præbuit, haud abs re facturus mihi visus sum, si hunc integrum hîc exscriberem, illique, ne alias aliquot pagellæ vacarent, unum aut alterum ænigma subnecterem. quod æqui bonique consulas velim. Vale.

Fernelius. Lapis Philosophicus, *Elixir* Arabibus, gignendi propagandiq; auri verum semen, non è sulphure, non ex arg. vivo, non ex ullo cæterorum quæ multi fraude proponunt, sed solo ex auro eoq; purissimo quęrendus vestigandusq; est.

Hordea cui cordi, demum serit hordea, ne tu
Nunc aliunde pares auri primordia, in auro
Semina sunt auri, quamvis abstrusa recedant
Longius, & multo nobis quærenda labore.

Nihil est in ulla naturæ parte quod non in se generis sui semē contineat, sed quod vix possit arte prolici. Ex solo autem auro potest. Maxima vis seminis in oleo quodam inhæret, atque id quidem in cæteris inflammari cremarique igne solet, in auro autem non potest. qua ex causa id nullius ignis ardore torreri absumive potest, & omnem artis vim tolerat:

----- Vni quoniam nil deperit auro
Igne, velut solem consumit nulla vetustas,
Ac neque rubigo aut ærugo conficit ulla,
Cuncta adeo firmis illic compagibus hærent.

Fœcundum autem id semen sic eruito: Auri purissimi uncias duas, argenti vivi magno artis studio præparati decuplo permisce, igneq; languido dissolve, dum arg. vivum prorsus expiret, pristinumq; auri pondus subsideat in atrum pulverem redactum, qui tamen liquatus possit in propriam auri naturā redire. Ex hoc dein pulvere igne acerrimo vaporarii, aquam continenter elicies, dum pulvis totus in cinerem candidissimum, & in calcem devergat, Calcem septies aqua resperge, quæ & toties expiratione inde prolecta sit: omniq; arte elabora ut hæc impulsione & incursione crebra sese extenuent, & ab omni sorde feceque purissima reddant, vires summas consequuta. Hæc duo sunt totius artis operisque conficiendi primordia, in quibus mundi quatuor elementa devinciūtur.

Nam

Nam in aqua aër etiam ineſt, in calce terra atque ignis: fitque quod in ſmaragdina Hermetis tabula, tanquam inſcultum myſterium, legimus. Aſcendit à terra in cœlum, iterumque deſcendit in terram, ſicq; vim recipit ſuperiorum & inferiorum. Qui ænigmate hæc contexerunt, hanc aquam appellant argentum vivum, calcem verum ſulphur quorum permiſtione lapis fit, perinde atque ex aqua farinaque panis. Alii aquam ſpiritum viventem, terram fermentum: alii illam marem, hanc fœminam dixerunt, quorum complexu & coitione procreatur infans. Opus autem poſtremum ut compleas, calcem puram obturato vaſe reconde equino fimo calente, diebus quadraginta, dum in humorem album & craſſum liqueſcat. In hunc juſtis dierum intervallis aquam ſenſim infunde: ea quidem via & ratione quam artis periti ad unguem explicarunt, ut calx aquam ſuam omnem ſenſim combibens quaſi illinc enutrita, in lapidem verum concreſcat. Quam variam colorum mutationem hoc temporis curriculo debeat lapis ſubire, & quę indicia illius conſummati perfectique exiſtant, expreſſum etiam ab illis patefactumque eſt. Hic theſaurus immenſus, hoc verum elixir, hoc frugiferum auri ſemen, cujus drachma ſi in ducentas & quinquaginta liquati plumbi aut ſtanni drachmas infundatur, id univerſum in aurum puriſſimum convertet.

AENIGMATICVM QVODDAM EPITAPHIUM BONONIÆ

ſtudiorum, ante multa ſecula marmoreo lapidi inſculptum.

AELIA LAELIA CRISPIS, NEC VIR NEC MVLIER, NEC ANDROCYNA, NEC PVELLA, NEC IVVENIS, NEC ANVS, NEC MERETRIX, NEC PVDICA,

SED OMNIA.

SVBLATA NEQVE FAME, NEC FERRO, NEQVE VENENO:

SED OMNIBVS.

NEC COELO, NEC AQVIS, NEC TERRIS.

SED VBIQVE IACET.

LVCIVS AGATHO PRISCIVS, NEC MARITVS, NEC AMATOR, NEC NECESSARIVS, NEQVE MOERENS, NEQVE GAVDENS, NEQVE FLENS, HANC NEQVE MOLEM, NEC PYRAMIDEM, NEC SEPVLCRVM,

SED OMNIA

SCIT, ET NESCIT QVID CVI POSVERIT.
HOC EST SEPVLCRVM, INTVS CADAVER NON HABENS;
HOC EST CADAVER, SEPVLCRVM EXTRA NON HABENS;
SED CADAVER IDEM EST, ET SEPVLCRVM SIBI.

ARCA-

ARCANVM PHILOSOPHORUM, PER VIRUM DOCTISſimum olim verſu hexametro conſcriptum.

In nomine Dei viventis, & vivificantis.

I.

Terra mihi corpus, vires mihi præſtitit ignis,
Alta domus quæro, ſedes eſt ſemper in imo:
Et me perfundit qui me cito deſerit humor.

II.

Sunt mihi ſunt lacrymæ, ſed non eſt cauſa doloris,
Eſt iter ad cælum, ſed me gravis impedit aër:
Et qui me genuit, ſine me non naſcitur ipſe.

III.

Pulvis aquæ tenuis, modico cum pondere lapſus,
Sole madens, æſtate fluens, in frigore ſiccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

IV.

Mira tibi referam noſtræ primordia vitæ:
Nondum natus eram, nec eram tum matris in alvo,
Jam poſito partu, natum me nemo videbat.

V.

Non poſſum naſci, ſi non occidero matrem:
Occidi matrem, ſed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod jam mea fecit origo.

VI.

Vita mihi mors eſt, morior ſi cæpero naſci:
Sed prius eſt fatum lethi quam lucis origo:
Sic ſolos manes ipſos mihi duco parentes.

Magna

VII.

Magna quidem non ſum, ſed ineſt mihi maxima virtus,
Spiritus eſt magnus, quamvis in corpore parvo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

VIII.

Ambo ſumus lapides, una ſumus, ambo jacemus:
Quam piger eſt unus, tantum non ſegnis it alter;
Hic manet immotus non deſinit ille moveri.

IX.

Findere me nulli poſſunt, præcidere multi.
Sed ſum verſicolor, albus quandoq; futurus.
Malo manere niger, minus ultima fata verebor.

X.

Nulla mihi certa eſt, nulla eſt peregrina figura.
Fulgor ineſt intus, radianti luce coruſcus,
Qui nihil oſtendit, niſi ſi quid viderit ante.

XI.

Non ego continuo morior dum ſpiritus exit.
Nam redit aſſidue, quamvis & ſæpe recedat:
Et mihi nunc magna eſt animæ, nunc nulla facultas.

XII.

Plus ego ſuſtinui quam corpus debuit unum.
Tres animas habui, quas omnes intus habebam.
Diſceſſere duæ, ſed tertia pæne ſequuta eſt.

Non poteſt apertius negari quam dicendo, Non.
Et non poteſt apertius affirmari quam dicendo, Ita.
Cui non eſt datum, non intelligit. Omne enim donum ab alto.

Quæres multum & non invenies,
Fortaſſe invenies cum non quæres.

IN HARMONIAM CHEMICAM CLARISSIMI DOCTISSIMIQUE VIRI D. LAGNEI, EX INTIMIS INTIMI.

ASpicis Æolii rutilantia vellera Phryxi
Dum petit Æsonides, quanta pericla subit?
Dijq; hominesq; fremunt, reboat mare, & intonat æther,
Ac cum cæruleo redditur imbre fragor.
Cyaneæ insurgunt cautes: adversaq; saxis
Saxa putes pavidum perdere velle ratem.
Iamq; iter immensum emenso, Phasimq; tenenti,
Durior Æetes hæc fora jussa refert.
Auricomæ, dixit, pecudis fulgentia si vis,
Hospes, ad Argolicas terga referre domos;
Mavortis piceo proflantes turbine flammas
Strenuus æripedes junge ad aratra boves.
Atq; colubrinis mea consere dentibus arva,
Sic auro pecudis tu potiere meæ.
Obstupuit dictis, tentataq; littora frustra,
(Sero tamen nimium) Phasidos ingemuit:
Cum Medea sagax, juveni, miserata labores,
Adstitit Ammonio mitis, opemq; tulit.
Macte nova virtute, heros fortissime, dixit.
Faxo statim veniant ad tua aratra boves.
Nec te Cadmæi seges horrida terreat hydri.
Terrigenæ venient in sua fata duces.
Quiq; vigil rutilam, draco, Martis in arbore pellem
Servas, carminibus conficiere meis.
Dicta fides sequitur. Veniunt ad aratra juvenci:
Atq; uno juvenes stantq; caduntq; die.

Quin

Quin simul obtortis recubans anfractibus anguis
Occidit, ac Iason undiq; victor ovat.
Annon auriferæ typus est hæc fabula nostræ
Artis, quæ assiduo parta labore venit?
Qui labor est aliquid. Verum si forte natator
Delius abfuerit, nil valet iste labor.
Nam frustra artificum hîc curæ exercentur inanes;
Qui cum aliis stolidi se quoq; decipiunt.
Frustra olidos miscent latices, Bacchive liquorem
Dissolvendo auro, nec juvat unda Stygis.
Ars, solvensq; unum est, vas unum, coctio demum
Una: & ut Ars una est, sic Lapis unus adest.
Colchidos ergo modo, tibi si quis operta recludat
Artis, non merito numinis instar erit?
Ast talis LAGNEUS *hic est, qui hîc multa repandit*
Arcana, antiquos quæ latuere viros.
Cumq; sit ipse AGNUS, *roseo nos vellere donat:*
Sic vos non vobis vellera fertis oves.

M. QUADRATUS, Consil. & Medicus Regius.

* * *

ALBER-

ALBERTVS MAGNVS DE CONCORDANTIA PHILOSOphorum in Lapide.

Licet in ista materia videntur Philosophi ad literam fore discordes, tamen concordando simul eos dicunt idem in summa. Quamvis enim unū loquuntur, secundum diversitatem rationis tamen, & secundum diversos modos, & secundum eorum diversa signa,& lapidis operationes nominaverunt ipsum lapidem diversis nominibus, modo masculum, modo fœminam, modo simul conjuncta rebis, & tunc unam rem, modo diversas res, & secundum hanc rationem possunt solvi omnia argumenta & autoritates diversæ magistrorum de hac materia loquentium, ad unum terminum viarum hujus lapidis, postea dicendarum cum non sit nisi una via scilicet mercurius sive naturalis sive artificialis seu extractus ex corporibus & maxime perfectis, quia in istis est Mercurii substantia subtilissima & pura habitis ad fixionem Philosophorum plusquam aliquis mercurius in toto mundo ut in fine latius per autoritates apparebit, & tamen ad quemlibet terminum viarum postea dicendarum possunt autoritates philosophorum optime exponi & idem significare & eodem modo. Quia plures viæ sunt & possunt esse ad unum intentum. Attamen ex diversis modis apropriationis ignis tanquam causa efficiente administrationem sortitur operatio, & per consequens lapis philosophorum diversa nomina secundum apparentiam, tamen ad eundem finem omnia tendunt. Scilicet ad SUBTILIATIONEM quæ vocatur sublimatio. Et ad FINEM, quæ vocatur inceratio sive calcinatio & multis aliis nominibus diversis nominatur. Ex reiteratione igitur illius operationis scil. sublimationis & ipsius inspissationis quam naturaliter sequitur inceratio sive philosophorum fixio cum ingenio ignis cum sola re una vel cum aliis rimantibus. quæ tamen non intrare debent, ad idem tendendum. Et hoc propter velocitatem tendendum & operis citationem resultat bonitas operis & etiam cum eodem fermento posito si placet ultra procedere cum bonitate augmentatio fieri potest ut per dicta philosophorum patet intuenti.

CVP.

CAPITULUM PRIMUM DE materia lapidis.

Ematcria igitur ista in speciali est aliquid dicendum, Ideo quod aliqui philosophi volunt & quasi omnes quod lapis philosophorum in principio sui est mercurii substantia subtilissima terrestreitate, quæ fixionem & fusionem impediret philosophos exiret ex materia tota depurata quæ dicitur per sublimationẽ ut per Gebrũ in sua summa patet cap. de medicina Solari tertii ordinis ubi dicit mercurium lapidem in capitulis notũ.

Et in capitulo de Mercurio dicit quod ex eo est & elicitur tinctura. Et dicit, & per separationis modum purissimã partem diuidas & seorsim ponas. Sed de isto Mercurio sunt philosophi diversificati ut patet in libris eorum, quidam enim posuerunt istum Mercurium fore Mercurium vulgi, & tamen non simpliciter, sed depuratum per sublimationem sive per aliquos modos & revivificationem, & hoc toties quod fiat purus sine aliqua terrestreitate, sive hoc fiat modo vulgi, sive modo philosophorum scil. quod teneatur Mercurius in igne suę tollerantiæ & æqualitate, extunc enim ejus continuitate ignis convertetur natura in ipso & pars subtilior separatur in vas superius de quo infra ad istam viã dicetur tandem. Sic quod totus Mercurius in purissima substantia sit ita natus ut sua terrestreitas manebit ut fex in fundo reijcienda ut dicit quidam philosophis in turba. Talem modum laborandi tenetis ad lapidem nostrum nihil addimus neque minuimus nisi quod superflua removemus & ad istam viam sic tenendam moverunt eos plura dicta antiquorum philosophorum & autoritates in libris philosophorum positæ, quæ patent, bene libros philosophorum intuenti Et primo hic aliquos autores ad istam viam tendentes inferre nitendo. Dicit enim Senior de virtute lapidis philosophorum. Et ipsius modo uno laborandi fili considera, quicquid dicitur in libris nostris de aquis, sulphure, aceto, salibus & non intelligas aliud nisi rem unam nostram divinam, quæ secundum differentiam signorum & præparationum modo dicitur anima, modo sulfur, & subdit non attendas ad res multas, licet philosophi dicunt quod sit rebis & composita res ex tribus certis, hoc ideo per similitudinem est dictum ut infra dicetur. Item idem dicit lapis philosophorum noster qui est una res, si cum ea participarent alia quam quo ex eo sint non dixissemus lapis noster quia omnes homines

mines cum aliis rebus participant. Et dicit ultra. Alii quidem apposuerunt sulphur. Item secundum Aristotelem nil completur nisi cum fermento subtiliato ut spiritu. Et hoc diligenter considera. Et cum diximus quod præparatio ejus non est nisi sublimatio, & ista est subtiliatio & distillatio & fixio philosophorum & inceratio, quia ista omnia se consequuntur in natura, per solum regimen ignis secundum laboris exigentiam & ignis gradum seu tollerantiæ de quo infra specialius declarabo. Item dicit alius philosophus in turba.

Omnes res quæ charo emuntur præcio in hac arte inutiles reperiũtur. Nec obstare debet quod dicitur in libro LXX. Præceptorum, quod ista res sit in omni re, cum senior hoc sic exponat, quod in ista re sunt omnes potentiæ scil. albedo & rubedo. Et confirmat hoc Geber in summa sua dicens Quod solum in istis est ex quibus elicitur, & etiam ex eo vocaverunt hunc lapidem unam rem ut dicit quidam philosophus, quia in ipsa sola re est quod indiget ut sulphure sale & elixir. Item dicunt philosophi quod hæc res in multiplicitate rerum non consistit. Et etiam dicunt intẽdentes in hac arte laborare, si recto tramitte incedunt circa unam rem per nostrum lapidem operentur, quam si dixeris non cognoscere, oberrans es, Item quidam ex una re, una via una dispositione totũ magisteriũ perficitur. Item quidam ne obliviscaris re in opere una tantum indigetis. Item nolite iuvare pluralitatem compositionum, deducunt multi invidi sub figuratione loquentes, veritas namque nostra una est, in qua est spiritus ingens quem quęrimus superans omnes naturas, & ideo plures philosophi hanc rem appellaverunt omnes res. Item ibidem pluribus rebus non indigetis nisi una re tantum completur. Et sunt verba magna dicentis. Natura natura lætatur & natura naturam continet, quam sapiens per se regit & extrahit ex re omnem naturam superante. Plures autem Autores idem consentientes hic omittuntur.

CAPITVLVM SECVNDVM.

SVnt alii philosophi, qui lapidem philosophorum ponũt in Mercurio non vulgi, sed extractum per ingenium à corporibus metallicis perfectis scil. Sole & Luna. Et istum modum extractionis dicunt fieri quod corpora extracta perfecta ita subtilientur & permutentur in verum mercurium

similem naturali secundum verum modum, sicut sint corpora perfecta sublimata per modum & ingenium videlicet cum aquis acutis & aqua Salis armoniaci, quæ multum subtiliat corpora. Et hanc subtiliationem ita continuando quod corpus fiat spirituale & mercuriale & volatile. Et istud corpus sic resolutum vel præparatum dixerunt Mercurium, lapidem philosophorum. Et tunc instituerunt cum modis laborandi, secundum quod postea dicetur, donec fiebat ex eo tinctura, in infinitum & augmentanda & multiplicanda. Et ad istam viam moventur tali rationabili causa, quod dicunt nulli dubiū esse quin in corpore perfecto sc. Sole in quo dicitur esse tinctura rubedinis & albedinis, vel etiā ex Luna in qua est tinctura alba & per continuationē ignis erit rubea. Alii autem Mercurium corporum dicunt Mercurium virum & feminam. Alii autem recipiunt masculi partes tres & feminæ quinque partes vel etiam ambobus simul mixtis ut masculi & fœminę idest corpore & spiritu ut quidam dicunt propter velocitatem corporum simul corruptionem quam vivus solus. Et tunc corpora sic soluta in Mercurium vivum habeant in se Mercurium priorem omni naturali & etiam dispositum magis ad fixionem phisicam & obinde perfectius omnia faciens & citius omni mercurio naturali, si secundum dicta philosophorum prius scripta operetur. Etiam non est inconveniens asserere ut volunt isti qui ponunt lapidem philosophorum in subtiliatione in aquis fortibus corporum perfectorum etiā in sublimatione vulgi sursum evolare vel elevare. Et corpus sic subtiliare quod volet realiter scilicet quod in tantum sublimetur & subtilietur quod fiat spirituale & facilis fusionis, ingrediens & tingens. Quia sic per talem sublimationem corpora perfecta mutantur de natura in naturam & fiunt incorporea donec per assationem de se præstent genera sibi similia ut aurum Solem, Lunam argentum & sic in infinitum. Et dicunt hoc esse de perfectione cujuslibet naturę quod possit generare sibi simile, sed aurum naturaliter & alia hoc facere non possunt. Et ideo dicunt artificem debere incipere ubi natura dimisit. Et sic facere tincturam philosophicam perfecte adinventam per istam nobilissimam scientiam & artem.

CAPITULUM TERTIUM SOLVENS *controversiam viarum prædictarum.*

ISTAE viæ jam dictę ad unam viam tantum tendentes sunt ad Mer-

ad Mercurii substantiam nobilissimam, seu corporis in tantum subtiliati quod idem censetur esse, & confirmatur id istis autoritatibus. Dicit enim Geber in summa sua perfecti magisterii in capitulo de sole & luna. Per Deum sol est tinctura rubedinis & luna albedinis. Et alibi in eodem libro dicit. Oportet enim tincturam subtiliorem esse quam corpora ex quibus elicitur. Et dicit etiam ibidem Geber quod tinctura est in corporibus & in Mercurio. In corporibus tamen difficilius, difficilè est corpora perfecta & fortissimæ cōpositionis, ita resolvere ut corrumpantur & comparentur Mercurio in subtilitate & penetratione sicut patebit ubi Geber in sūma sua magisterii dicit corpora quidem ex quibus tinctura elicitur subtilianda fore, & hoc non pervenire potest ad artificem duræ cervicis. Sed quod in Mercurio non sit perfectius sed facilius potest patere sic. Et primo quia longior labor requiritur in Mercurio, Quia antequam ☿ naturalis ad tantum præparetur quod sit in puritate & bonitate similis corpori reducto in Mercurium ut dictum est tempus longum labitur, & longa eget digestione cum modis subtiliationis ut postea dicitur &c. Et ex quæ multa digestione & occulta valde ad sui perfectionem indiget. Sic per consequens plus assuescit igni, & sic tinctura perfectissime laboratur & generatur, & ideo dicit quod in Mercurio esset facilius tinctura sed non perfectius. Item ad istam viam scilicet quod lapis philosophorum sit in corporibus videtur esse valde Geber in libro de investigatione perfecti magisterii practice loquendo de tincturis tertii ordinis ad album & rubeum. Dicit enim ad album recipe lunam, & ad rubeum recipe solem & solve in aqua forti sua & fac lapillos, tunc statim subdit. Et hoc est corpus nostrū fixum solutum in Mercurium nostrum fixum, &c. & ibidem docet eum regere ulterius sublimando & fixando ut in summa nostra tradidimus. Hic tamen nota quod licet Geber dicat quod ad album recipe lunam & ad rubeum solem, non propter hoc vult abnegare quin ambæ tincturæ sint in corpore quolibet per se sicut in ipsis mixtis vel etiam alba in rubeo corpore & rubea tinctura in albo ut patet per quendam philosophum dicentem. Quamvis lapis noster in manifesto sit rubeus vel albus, In occulto est albus si in manifesto sit rubeus. Et sit si fuerit in manifesto albus per decoctionem ignis erit rubeus. Et subdit Plato in quarto. Converte naturas & quod quæris invenies. Item alius occulta manifesta & manifesta occulta & invenies magisterium. Item ad ipsam viam facit quod dicit quidam philosophus in turba, nisi corpora in-

corporea feceritis, & incorporea corporea nondum regulam operandi invenisti. Item Archelaus philosophus dicit, cōsulo quod in perfectis inchoes, nam antequam imperfecta ad terminum perficeres citius vita carebis. Item Hermes dicit in isto tractatu suo qui intitulatur de occultis hermetis. Si camelorum tuorum tertiam partem consumas. Et concordat cum eo Plato in libro de quarto qui dicit. Oportet aurū ducī in vaporem, & si hoc non potest fieri in figura triangulari. Et etiam istam viam tenet quidam Magister, qui fecit quæstionem de veritate hujus artis. Et dicunt cōmuniter philosophi. Mercurius noster non est Mercurius vulgi sed intelligas de Mercurio quando est elixir. Item dicit senior & Calib. ipsemet. Cui istud aurum ex auro nostro prodit. Et est aer, & ultra idē senior O si tu noscceres hunc lapidem nostrum aerem vel aereum in quo metalla subintelligūtur. Item senior dicit ibidē. Omnium philosophorum res est quæ habet in se totum quo indiget & est mater auri. Et etiam in turba dicitur quod est natura excellentius, est omniū rerum vilius. Nam aurum nō est natura vilius. Ecce quomodo idem Senior in verbis suis videtur discordare, & alii philosophi inter se ut potest videri ex authoritatib. jam & antea præscriptis, unum tamen omnes philosophi clamant. Res una, vas unum, præparatio una quæ est sublimatio sive subtiliatio, quam solam operationē dicimus sed secundum gradus ignis exigentiam sequuntur diversæ operationes sc. fixio & diversa nomina ipsa res sortitur ut prius dictum est. Restat ergo ad concordiam philosophicorum nō immerito esse accedendum. Cōcludendo igitur ut mihi videtur, est dicendum quod omnes philosophi & autoritates eorū concordant in Mercurio. Eo quod lapis philosophorum semper sit Mercurius. Et hoc aperte apparet ex scriptis eorum. Videntur tamen fieri discordes in Mercurio naturali & extracto ut dictum est prius. Hic est dicendum quod auctoritates tendentes ad viam Mercurii naturalis, sunt intelligendæ non dictæ per viam abnegationis. Ita quod alius Mercurius abstractus etiam non sit vel possit esse lapis philosophorū. Sed quia tales philosophi scientes investigationem modum deconcoctionem etiā, quod Mercurius naturalis reperiatur, ipsam artē in ipso solo reperierunt. Et sic ne homines imponerent expēsas in rebus præciosiorib. cum in viliori re etiam possit ars repetiri auctoritates eorū sc. Res quæ charo emitur præcio hoc ut prius dictum est posuerunt. Isti vero qui lapidem philosophorum in corporib. posuerunt. Et tales non per abnegationem alterius intellectus posuerunt, cum nulli dubium esse debeat,

debeat, quin ad eandem viam & intentionem sunt, unde plures modi, ingenia & viæ una facilior alia difficilior, alia longior, alia brevior, tamen idem semper volunt, & ideo taliter loquentes ad istam intendunt viam, sc. quod habito Mercurio corporis perfecti, sive corpore perfecto resoluto & subtiliato, in subtiliatione operationes Mercurii certum istum in cũ sive istam rem esse mundiorem perfectiorem & habiliorẽ ad ulterius perficiendũ quæ posset generare sibi simile de se & sine sua tinctura & etiam breviori tempore fieri & minus difficilius in modo laborandi & minus posse errari sicut plures erraverunt abunde in Mercurio vulgi laborãtes præparationem ipsius sc. fixionem philosophicam longis temporib. laborantes & quasi in extrema adducti sint, quod forte eis si in materia perfecti Mercurii laborassent minime contigisset. Cũ utiq; perfectũ citius & ulterius perficitur & destruitur difficilius & per consequẽs eo nimis erratur, cũ natura naturæ lætetur & cũ ea gaudet & amicatur ut dicit quidã philosophus in habentibus symbolum est facilis transitus, & ista autoritas est naturalis in ista arte quo ad unitatem lapidis nostri benedicti. Per eam enim exibuntur multæ viæ, quibus multi laboraverunt & sunt in extremum adducti, ideoq; artem tandem negaverunt esse veram. Et sunt tales qui laboraverunt & laborant in conjuncto corporum & spirituum per amalgamata & in aquis seu corpora cum corporibus laborando. Et ita voluerunt corpus convertere in spiritum & postea simul figere unum corpus cum spiritu vel unum spiritum vel plures cum uno corpore vel ambobus perfectis dicentes quod non possit fieri tinctura nisi cum cõjunctione matrimonii scil. solis ut viri, & lunæ ut fœminæ & Mercurio tanquam medio conjungendi tincturas ipsorum, quæ dicta per multas autoritates quæ sunt scriptæ ad literam forte vel invidiose seu allegorice ut de distillationibus intelligentes, Cum unus sit lapis ut omnes clamant, qui in se totum habet quo indiget qui secundum diversa signa in ipsius præparatione diversimode appellatur ut prius diligentius in isto tractatu tibi scripsi. Et quod tales qui sic laborant in fixionibus corporum & spirituum longis temporibus nihil reperierunt non est mirum, quia quanto res minus simplicior & plus composita tanto minus symboli est in ista, & ideo difficilior transitus quia quando requiritur subtiliatio ignis debita difficile poterit rebus diversarum naturarum & ad unum tẽdentium applicari, quia forte dum unum figitur, aliud fieret volatile, sive dum unum sublimaretur & subtiliaretur aliud forte ingrossaretur quod

deberet sublimari ut patet in antecedente præcepto jam allegato. Et tamen bene verum est quod spiritus conjunctus corporibus per solutionem in aquis acutis aut in ipsis aquis sive corpore sive in amalgamationibus aut aliis modis. Et ita ipsis spiritibus digestis cum corporibus perfectis vel per se cum solutionibus per assationes sive putrefactiones & iterum solutiones cum aquis & salibus aluminibus & aliis ingeniis de quibus plura ingenia scribuntur in libris Geberi & aliis de investigatione, de medicinis primi de secundi ordinis & in aliis libris practicis videndis ibidem ipsi spiritus figuntur in corporibus. Et sic possent in particulari bene facere aliquam medicinam primi & secundi ordinis. Sic etiam augmēta perfecta bene fieri. Et sic corpora imperfecta bene possunt etiam mundari per ipsorum calcinationes, & solutiones & spirituum assationes, quod à perfecto convertantur in perfectionem perfectam cum ipsa medela secundum hermetem, Empedoclem & Gilgil. ubi differunt secundum magis & minus & non est differentia forma specierum. Sed de istis modis particularibus non est hic intentio: ad propositum ergo vide alios libros de materia hac &c. Ex istis igitur prædictis claret omnes philosophos concorditer asserere lapidem philosophorum fore Mercurium non vulgi sed nostrum. Sive enim iste Mercurius sit naturalis tamen depuratus & sic non erit vulgi sed philosophorum sive à corpore sive à corporibus perfectis abstractus etiam quocunque modo & quibuscunque ingeniis sive per se sive per additionem propter brevitatem laboris, dummodo Mercurius ipse extractus à corpore sit subtilis & non privatus humiditate, sed purus ut purum corpus subtiliatum in similitudinem Mercurii dum addita non maneant. Si tunc ipse Mercurius philosophorum cum ingeniis & igne tanquam efficienti causa secundum modos & ingenia Geberi, qui in hoc in paucis verbis totam dicit veritatem & majorum philosophorum cum ipso concordantium, cum operis instantia perpetuetur ex ipso potest fieri tinctura vera philosophorum & sic patet.

CAPITULUM QUARTUM DE præparatione lapidis & ignis regimine.

DE Secundo principali scilicet de nostri lapidis præparatione & ingenii regimine in speciali est aliud dicendum. Est ergo secundum Geberum & omnes philosophos ut mihi videtur sic operandum, quod recipiatur lapis ex scriptis jam

jam notus & præparetur in vase vitreo uno ut orobo, sive in vase quod sit super aliud vas ad modum cucurbitæ & alembici sive naso & sint magistraliter conjuncta si laboras in vase supra vas ut dicunt quidam philosophi, prout postea scribam sic quod non respiret, & assiduetur super ipsum opus sublimationis philosophorum quod est scilicet subtiliatio ut perfectè subtilietur lapis ut in ultimam subtilitatem & puritatem deveniat cum instantia operis & ignis temperantia sive tollerantia majori continue & successive ad idem opus scil. subtiliationis omnia continuendo,& causa est ista, quia totum magisterium, ut volunt philosophi omnes, est nisi in sublimatione per continuationem & tollerantiam ignis. Omnes aliæ operationes naturaliter consequuntur, videlicet facta subtiliatione inspissatio, tunc & incineratio, alicujus partis & istius consequenter sequitur fixio. Et nulli dubium debet esse quin per se fit per solam subtiliationem fixa & incinerata per majorem ignem, ut postea dicetur eadem pars propria plures partes non fixas. Secundo. Iterum subtilietur & sic iterum figatur. Tertio,& sic iterum subtilietur. Et præcisam ipsius intentionem Geber ponit, Cum se solo lapide & solo igne, & solo uno vase si placet,& sic totus lapis in tincturam perficietur. Et non debes cavillari ex isto quod aliqui dixerunt necesse fore adminicula ad hoc ut ipse Mercurius ita subtilietur,cum sit homogeneæ id est fortissimę compositionis & spiritualiter Sol & Luna. Si ex eo debet extrahi Mercurius & ita subtiliari in Mercurium, eo quod sit valde difficile. Et per consequens ipsum operantem posset ducere in errorem. Dico ad primum quod quamvis Mercurius naturalis seu philosophorum sive Mercurius corporum perfectorum sit fortissime compositionis tamen adhuc per continuationem ignis semper aliqua pars separatur per subtiliationem ab alia in modum quasi vaporis. Et istud eo quod non potest in vase respirare ingrossatur & iterum descendit. Et iterum mediante ignis regimine scilicet lento ut intentio operis requirit aliquam aliam partem tunc subtiliorem secum subtiliat,& sic deinceps donec opus totum ita compleatur,& hæc est major intentio philosophorum in ista arte veritatem scribentium,licet tamen aliæ de quibus infra aliqua ponam non per hoc abnegentur, cum tamen ad eundem finem philosophorum in via operandi tendant, licet aliis & aliis modis & ingeniis laborandi.

CAPITULUM QUINTUM DE *corporibus perfectis.*

SEd de secundo scilic. de corporibus perfectis ut supra jam statim tactum est. Fateor quod valde difficile est taliter corpora per se ita digerere ut in naturā Mercurii seu Mercurialem commutentur, & forte vita hominis talem subtiliationem seu subtilitatem perfecte non exspectaret cum tamē non sit impossibilis quia per ignis administrationem sc. ignis caloris & humiditatis ut putrefactionis, etiam quantumcunque sint fortis compositionis etiam possunt alterari & per consequens in Mercurium bene subtiliari. Tunc ob talis temporis longitudinem, non est inconveniens asserere quod bene possit admitti præparatio cum rebus extraneis scil. salibus & aquis acutis putrefactionibus & solutionibus, assationib. & calcinationibus & aliis quibuscunq; ut ipsa corpora perfecta quæ sunt philosophorum subtilientur sive in naturā Mercurii præparentur & tunc talia removeantur. Et tunc postea corporibus sic præparatis ad tantam Mercurii subtilitatē vocatur lapis philosophorum cum quo tunc tanquam principaliter cum uno Mercurio sic cum alio secundum dicta philosophorum est totaliter & non uno modo procedendū. Et hæc est concordantia omnium philosophorum prout etiam prius est satis multipliciter ex eorum dictis declaratum sed quod ad ipsam partem, scil. de modo subtiliationis corporū perfectorum in naturam Mercurii & non in vivum Mercuriū. Quia cum tali resolutione corporum in vivū Mercurium, est unus modus laborandi sicut in vulgi Mercurio, tamen præparatio ut sic dicatur philosophorum est ut prius dictum est Et aliqui ceperunt talem modum laborandi sicut in vulgi Mercurii, & dixerunt ipsum modum fore Platonis in quartas, & etiā concordant cum intentione Geberi ut dictum est & aliorum philosophorum Interdum enim sic esse laborandum quod recipiunt corpus perfectum ut solem & ipsum subtiliant cum aquis acutis & convertunt ad lapillos & istos solvunt in solutione fimi, & tunc assando congelant, & id opus dicunt subtiliationis. Et quoties solutiones & congelationes reiterant hoc totum in naturam Mercurii subtiliatur, ut fluat facili fusione & ingressu & tingat ista materia. Tunc iterum postea tanquam partem fixam & fermentum tenens iterum cum quatuor partibus partes corporis in Mercurium ipsorum fusibilem & in lapillos redactos coquunt, assando solvunt ut prius laborem continuando donec iterum materia tingat, & sic usque

ſic usque in infinitum augmentando & etiam in bonitate dicunt poſſe & fore procedendum Alii autem alio modo ſubtiliant corpus perfectum ſeu per calcinationem, & tunc cum aqua argenti, &c. ſeu alia ſolutiva cum aſſatione & iterum corporis reiteratione talia faciunt ſubtiliando & ſic laborant quousq; ipſa corpora in naturam Mercurii quoad tincturam totaliter convertantur. Quidam vero ipſam ſubtiliationem corporis vel corporum intendunt facere cum ſpiritibus ſcil. Mercurio ſublimato ſive vivo ſive aliis ſpiritib. ſalium, iſtos ſpiritus cum corporibus cum aquis acutis per decoctionem conjungendo. Et tunc ab iſtis ſpiritibus vel etiam ſimpliciter ſublimando & ſic dicunt aliquam partem corporis cum ſpiritibus alleviari, & hoc continuant per bonam partem corporis in ſpiritum converſum habeant. Et tunc per ſeparationem ignis lenti modo capiunt ſurſum ſublimationis partem ſubtiliorem, aliam autem partem dicunt in fundo manere, quam poſtea partem fixam, iterum cum parte non fixa, quantitate bona ipſum leniter aſſando decoquunt donec iterum pars figatur & iterum in terram fixam convertatur, & hoc continuant ut bonam partem figant. Et hoc dicunt terram ſulphuris præparatam. Tunc iſtam terram iterum elevant cum parte non fixa bona quantitate, & iterum donec totum levetur iterant Et ſic iterato figant. Et hoc quater iteratum dicunt fore tincturam ſecundum dicta Gebri & etiam Hermetis in Theleſmo dicentis, ſeparabis terram ab igne, ſubtile à ſpiſſo ſuaviter cum magno ingenio aſcendit in cœlum donec retineat vim inferiorem & ſuperiorem. Et quamvis etiam iſta dicta Hermetis concordant ita bene poſſe ad modum lapidis philoſophorum prius dicti & modum ipſius laborandi ut dictum eſt prius, Tamen ad ſatisfaciendum opinioni ipſorum quo non videtur irrationalis tum etiam ad ſubtiliationem & Mercurialitatem omnino prætendunt. Dico tales etiam modos laborandi bene eſſe ſuſtinendos dum tamen in labore præcaveatur, quod corpora in tali ſubtiliatione ſive materia nimium ſiccentur & in totum à natura ſua ſpolietur, quia ut prius dictum eſt, quocunq; modo ſive Mercurius ſubtilietur, & per quamcunque viam, dum tamen fiant tales præparationes & decoctiones ad viam philoſophorum & intentionem de quibus prius dictum eſt. Et poſtea particularius in tractatu iſto dicetur cum bene plures ſint viæ & modi ad eundem finem tendentes ut prius de concordantiis philoſophorum in lapide philoſophorum eſt determinatum. EST TAMEN verum quod inſpiciendo dicta antiquorum phi

losophorum & scripta in isto meo tractatu philosophi sunt plures inclinati ad viam quæ est in Mercurio naturali præparato, sive in Mercurio videlic. à corporibus vel à corpore perfecto resoluto quam ad istas vias vel proxime suprascriptas, quia antiqui philosophi valde plus attenderunt ut ad unitatē & uniformitatem rei & laboris, quam ad multiplicitatem, cū in una re sit major unitas & fortius symbolum quam in pluribus & per consequēs facilior & minus erroneus labor dummodo tamen modus ignis & præparationis quem omnes philosophi occultarunt debite perficiantur. Attamen propter cōplementū hujus tractatus de intentione lapidis philosophorum & via ipsius de qua philosophi principaliter dicta ipsorū intelligunt, de regimine secundum scripta aliquantilla considerādo ipsius lapidem philosophorum, qui in una re in uno labore consistit scribere. Iterum propono consequenter talia per auctoritates philosophorum aprobando tunc sic tractatum istum finaliter concludendo. Quemad. ergo in secunda parte principali hujus tractatus aliqualiter dictum est de præparatione nostri lapidis, nunc ergo conclusive dicendo, dico esse totaliter asserendum solum in modis vel in modo præparationis lapidis de quo philosophi principaliter intendunt, quem tu ex meis scriptis noscere non potes cujus toto ipsius lapidis præparationi sola sublimatione id est subtiliatione consistit. Et ista operatio cū diuturnitate laboris & cum assiduitatis instantia super ipsum lapidem & regimen ignis ad intentionem operis & nostri Mercurii tollerantiam cōpletur totum magisterium nostrum. Et omnes operationes diversæ scriptæ, propter diversam intentionem regendi ipsum lapidē se naturaliter consequuntur ut est post sublimationem quæ est subtiliatio, inspissatio, & tunc incineratio unde ceratio & nostra fixio philosophica, &c. Et ut melius intelligas istum terminum fixio philosophica. Est sciendum quod summopere cavendum est ne lapis cum sui ignis tollerantia ab humiditate sua privetur, quia tunc sua humiditas sibi nunquam vel difficulter posset sibi restitui, & sic totum opus destrueretur sicut pluribus philosophorum etiam lapidem bene nascentibus factum est, ratione etiam cujus artem negaverunt, & etiam alias qui inter illos artem negare voluerunt erronei possunt non attendentes quod omnes philosophi clamant, quod eorum opus est sola sublimatio. Sed ipsi lapidem, ipsis notum aliqualiter depurarunt & subtiliaverunt & tunc ad fixionem intenderunt dimissa sublimatione & depuratione completa, & sic in tantum lapidem fixaverunt

verunt

verunt quod humiditate privaverunt, & per hoc in exterminium sunt deducti, non advertentes quod Philosophi omnes clamant unum opus, unius laboris quæ sequuntur diversa signa secundũ utilitatẽ lapidis, atq; ejꝰ diversas dispositiones, quæ tamen in sola sublimatione consistunt cuius regimen ignis sublimationis, ex quo operatur diversas operationes in lapide ut modo sublimationem, modo ingrossationem, modo incinerationem, quam incinerationem per ignem suæ tollerantiæ sequitur fixio Philosophica occulta. Et ideo fixio Philosophica summè est consideranda, scilicet quod lapis figatur, quod tempore isto quo figitur potentia subtiliationis partis fixæ figendi non fixum non auferatur. Sed ita diu talia opera vase uno seu duobus ut dictum est prius, & uno labore cum modo ignis administrandi opere primo scilicet lapidis sublimatione. Et tunc per ignis medium maximæ tollerantiæ inspissatio sequitur lapidis, & iterum ulterius incineratio partis quæ à natura & per continuationem ignis est magis apta ad fixionem. Tunc consequenter Philosophica fixione figetur de qua dictum est supra. Et sic opus tuum uno labore continuatur donec cum signis postea dicendis res ipsa in perfecto Magisterio consistat. Tamen hîc notandum quod non remordeamur ab invidis, quare regimen per gradus ipsius ignis propriè non scripserunt. Dico quod non potest valdè benè in speciali de talibus gradibus ignis & proportione determinari, nec aliqui Philosophi talia plenariè posuerunt, licet tamen unus plus dixerit de tali materia quàm alius cætera industriæ & exercitio laborantium committentes, de quibus infra ex auctoritatibus Philosophorum de hac materia loquentium alia notabilia elici benè possunt.

CAPITULUM SEXTUM, IN QUO totum Regimen consistit.

COnsistit ergo ut ego ex dictis Philosophorum considerare possum totum regimen ignis gradus & præparationis lapidis in isto ut lapis noster unus, uno vase ut scriptum est in lento igne teneatur, ut subtilior ejus pars, & hoc per bonum tempus sit in igne quod non nimis cito aliud opus laborum videlicet inspissatio consequenter super ipsum assiduetur, donec verè ex diuturnitate ignis & assuefactione lapidis in igne videas istam partem æqualitate ignis ingrossari à natura. Et tunc talem ignem parum vigorando & sic con-

continuando donec videas aliquam partem velle incinerari, tunc modo majori ignis vigore non tamen à primo opere nec secundo per ignis violentiam recedendo parte jam aliqua incinerata per se & naturaliter propter multitudinem aliarum partium subtilium talis pars resubtiliari reincipiet sive sublimari. Et sic iterum procedendo continuè ut dictum est, & hoc per majoris ignis tollerantiam donec isti pulveres fiant sublimati & incinerati. Et invenies quod ad istud opus, quod prima est fixio lapidis per longam ignis decoctionem ipse lapis noster ad tantam ignis tollerantiam deveniet, quia tantus ignis requireretur etiã in secundo opere & labore super assiduatione lapidis ad sublimationem, id est, subtiliationem sicut primo ad inspissationem, & sic consequenter de inceratione & fixione istud continuè sic urgendo donec ultimate totus lapis cum sufficiente ipsius depuratione per talem modum regendi ignis super lapidem facilem præstet cũ ignitione sua fusionem, & in Solificum & Lunificum verum cum perfectionibus suis & examinationibus metalla sive Mercurium transmutet, & hoc secundum se totum vel secundum partem. Et dico hic notanter vel secundum partem, quia non est cura si tota tua materia imposita non esset in totum præparata non nocet, quod aliqua pars eius in aliquo regimine remanserit, videlicet sublimatione sive inceratione, & causa hæc est, quia hoc signum est, quod lapis non est cum velocitate directus, & hoc est utilius. Ideo summopere cavendum est, ne lapis ita velocitetur in aliquo etiam prioris operis, cum Philosophorum sublimatio sit ita diu continuanda super lapidem quæ non est sursum elevatio, sed infra remansio donec in complemento sit totum magisterium perfectum, cuius perfectionem proba cum projectione super spiritũ vel corpus. Quod si ipsum lapidem inveneris in tantũ dealbatũ & depuratũ, quod puram det albedinẽ, & tunc videris lapidẽ ita sublimatum, quod ad intra rei tingendæ penetret, & tunc facta penetratione quod sit lapis fixus in tantum quod res examinata stet omnia judicia, tunc sufficit, & es rectè operatus. Sin autem non, itera super ipsum primum opus, & sic consequenter ut scriptum est, donec ita fiat & erit Deo cooperante. Ecce autem considerare potes, quod valde erroneum est, lapidis operationem ita agitare, quod una operatione facta intendatur ad aliam & prima dimittatur. Nam si magisterium non esset in complemento, ut pluribus contingit, qui propter hoc sunt in exterminium adducti hujus artis non possit super ipsum reiterari primum opus, & sic

negotium

negotium esset totaliter annihilatum. Aliàs tamen si dicta de regimine ignis quæ tibi scripsi sollicitaveris, & non nimiū citaveris & agitaveris, inde opus ad min⁹ destrui nō bene potest. Sed si in prima facie, ie prima vice nō reperires, potes tamen per assiduationē operis ut scripsi defectū tamē optimè adimplere, & non solum adimplere, verum etiam ex reiteratione operis iterum cum parte non fixa, ut prius opus laborando, ut dicit Geber in ultimo capitulo, magisterium lapidis augmentando in bonitate in infinitum multiplicare.

CAPITVLVM SEPTIMVM, REGImen lapidis probatum auctoritatibus.

NVnc dico secundum promissa aliquot auctoritates antiquorum super dicto regimine lapidis quoad ignem & ipsius præparationem inserere non omittam cætera intelligentia cuiuslibet legentis in libris Philosophorum diligentiæ committendo. Dicit enim Senior primò in præparatione lapidis & ignis regimine sit præparatio nostri lapidis difficilis & maximè occulta. Item alibi dicit, vulgus habens oculos dormit, cum enim habet rem præparationem eius nescit, &c. Item Philosophi dicentes de igne dicunt. Oportet istum ignem calorem esse Solis, quando est in statu suo, & ideo vocaverant putrefactionem. Item ibidem, sit ignis vester ignis balneorum. Item in Turba: Sit ignis vester in dealbando lenis, id est, temperie illo quo tinctura est album, minorem ignis tollerantiam requirit, quàm quando cum materia lapidis incipit rectificari per solam ignis instantiam, tunc quando lapis ad rubeum laboratur, ad primum opus tātum gradum ignis ad rubeum requirit, sicut fortè ad secundum opus in dealbando requiritur. Et in hoc debet homo esse cautus, quod non regat lapidem ante tempus perfectæ dealbationis, id est, quousque tinctura perfecta sit in albo regimine per gradus ignis qui spectant ad rubeum. Et super hoc clamat Rosarius, sic dicens: Non misce opus album in rubeo. Hæc tamen sunt maximo exercitio laborantis committenda. Item ibidem de lapide nostro in vase supraposito faciendus est ignis lenis per 40. dies, quia per ipsum humiditates corrumpentes extrahuntur. Commendant enim Philosophi omnes operis ipsorum prolixitatem, & vituperant velocitatem & combustionem scilicet tantam, quod lapis non possit redire ad suum opus primum, & sic in toto destruitur. Item ibidem dicitur de aceto nostro cavendum esse, ne conn-

verta-

vertatur in fumum, & pereat propter vehementiam ignis. Item in Turba dicitur: In opere nostro primo omnia denigrantur, id est, quando quasi materia prima incineratur non est perfectio. In secundo omnia dealbantur, id est, in secundo opere materia disponitur ad majorem albedinem & perspicuitatem. Et tertio oportet totam incinerare compositionem scilicet super perfecta dealbatione. Ita quod prius non incineratur totaliter nisi perfectè dealbetur, ut prius dictum est. Item dicitur ibidem, Istum cinerem non vilipendas, nam iterum sudor suus sive liquefactio, id est, sublimatio sive solutio, quod hîc idem est, per majorem ignis aliqualiter expressionem sibi redibit. Et sic quarto tunc corona aurea in tinctura perficitur. Sciendum est tamen, quod aliqua materia post nigredinem fit citrina; aliquando rubea ante albedinem, de isto non est curandum, sic tamen quod talia non ad perfectionem continentur, ut jam dictum est, quia misceretur opus rubeum cum albo, quod fieri non debet, sed debent gradus ignis tali actione visa mitigari, ne recedatur ab intentione quam jam tibi emendatissimè scripsi, & sic opus dirigi à nigredine ad albedinem, ut opus semper ad sua principia valeat remeare. Vnde dicit Hermes, & dicitur etjam in Turba: Recipiantur in principio commixtionis crudæ & recentes, & commisceantur quousque elementa conjungantur invicem, & terantur, non in teritione manuum, ut dicitur in Turba: Cum aqua lavantur, quod tunc concipiant, deinde extrahantur & nutriantur, ut fiat genitum. Et subdit: Et scias, quod hæc desponsatio fit in putrefactione in fundo vasis, non putredine vulgi, sed per incinerationem, cum Philosophi antiqui nullibi ponant aliquid de putrefactione vulgi, sive aquarum distillatione, sed fortè allegoricè & figurativè eum in aëre esse, id est, in superiori parte vasis, vel in superiore vase, si laboratur in vase supra vas, ut videtur sentire Senior, de quo infra patet. Item ibidem dicitur: Accipite res à suis mineralibus, & exaltate eas ad altiora loca, & metite eas à cacumine montium, & reducite super radices suas. Et hæc sunt verba manifesta sine aliqua invidia conscripta, confirmante auctoritate. Quidam voluerunt istam viam laborandi trahere ad scilicet quod converterunt Mercurium in aquam, per assationes, sive cum aliis rebus, sive per se, & distillaverunt per alembicum, & terram in fundo cum aqua rigaverunt, & sic aquam in terram converterunt, & hoc dicebant usque ad tinctu-

tincturam perfectam fore continuandum. Quicquid sit de isto sive in universali vel particulari, non videtur mihi ista intentio antiquorum Philosophorum, quamvis tamen reprobari illam alicubi non videam, cum etiam procedat per subtiliationem Mercurii præparati, & per depurationem ipsius cum humiditate naturali fixione, tamen ad literam non videtur cum operatione ipsorum Philosophorum concordare. Cum alii dicant, opus nostrum est res digerere, & in aquam convertere & vaporem, & iterum inspissari. Item nil nobis expedit quàm aquam ex vapore sublimari, & multa alia allegantes. Item dicunt Philosophi in Turba, quod initium nostri operis est, ut cum in igne levi operetur lapis, ut mortuo similis efficiatur. Et postea reddatur sibi anima, & sic continuet quod anima sit permanens in igne. Item secundum Geberum dicitur, quod in ipsius præparatione requiritur triplex ignis. Primo valde lentus ut lapidis substantia non ascendat, sed tantum noster vapor incipiat inspissari. Secundo ut pars incineretur secundum ingenia tibi scripta. Item Senior jubet, quando res una ipsorum cui nil addimus neque minuimus, sufficienter est depurata, loquitur de Mercurio naturali, tamen à terrestreitate depurato, ut dicatur Philosophorũ, cũ alius Mercurius Philosophorũ sc. factus per resolutionem perfecti corporis, ut dictum est, tali depuratione minus dicatur indigere. Et subdit Senior, quod tũc dividendus sit lapis in partes. Hoc dicit ideo, & secundum opinionem illorum qui laborant in pluribus vel duplici vase, vel in vase super vas, ut eò melius & certius materia digeri possit, & secundum intentionem artificis & ignis præparati & opus citius perfici, ad eandem tamen intentionem intendit eadem operatio, videlicet partem lapidis figere, & tunc cum parte non fixa subtiliare, ut prius tibi scripsi, quamvis tamen omnia uno vase & una re, Ideo etiam cum solo Mercurio naturali, sicut & artificiali Mercurio prius depurato à terrestreitate & singula fieri optimè possunt. Et huius operationis fuit magister Archa in libro suo concordantiarum Philosophorum taliter inquiens, quod recipiatur Mercurius depuratus. Idem dico esse & melius, ut prius dictum est de Mercurio corporis perfecti & potius perfectissimi, scilicet de Sole. Et ponatur in vas suum, ut dictum est de Mercurio corporis perfecti, & lento igne coquatur cum se ipso solo in uno vase donec dividatur, & in partes subtilissimas similes vapori dissolvatur. Et sic quod

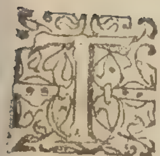
quod tunc ipſe vapor inſpiſſetur. Et ſic opus ſuper ipſum lapidem reiteretur & continuetur ſecundum ingenia & modos antiquorum Philoſophorum, & tibi lucidè ſecundum ipſorum dicta per me in iſto tractatu ſcripta. Donec totum opus in perfectione cum operis inſtantia & continuatione, & ipſius reiteratione cum adjutorio altiſſimo ſit completum, cuius nomen ſit benedictum in ſecula ſeculorum,

AMEN.

FINIS.

ALBER-

ALBERTI MAGNI COMPOSITUM DE COMPOSITIS.

TALENTUM mihi traditum negotiationis Domini non abscondam, ne maledictionem consequar Servi nequam. Scientia abscondita vel thesaurus inclusus, quæ utilitas eius? Et ideo scientiam quam sine fictione didici, sine invidia communico, qua invidia labescente deficit, quoniam talis homo non erit particeps amicitiæ Dei. Omnis sapientia & scientia à Domino Deo est, sed hoc quocunque modo dicitur semper à spiritu sancto est. Cum nemo potest dicere Dominus Jesus Christus nisi in spiritu sancto sit filius Dei. Sic itaque mea doctrina quæ vera, non potest esse absque eo qui misit me. Non tamen ad omnes missus sum, sed ad eos tantum qui Deo digni vocati sunt, & qui Dominum laudant in mirabilibus suis. Itaque qui habet aures audiendi tantæ gratiæ Deificæ, audiat secretum quod mihi desponsatum gratia Dei, & indignis nullatenus revelat. Natura est artis exemplar & fundamentum propter quod ars naturam immutatur in quantum potest. Oportet igitur naturam inspicere artificem, & procedendum est, ex quibus natura procedit.

De Procreatione metallorum in generali ex argento vivo & sulphure.

CAP. I.

NAtura autem prout cognovimus metallorum pro quorumcunque procreatione ex sulphure & argento vivo naturaliter & generaliter componi compertum est, diversitate decoctionis & digestionis diversitatem metallorum specie operatur. Ego proprio sensu didici, quod ex uno & eodem vase, una vena, in diversis tamen partibus ejus tàm mineralia quàm argentum naturaliter producit. Probatum est enim verè in nostris libris de mineralibus clarissimè, circularem esse metallorum generationem. Veruntamen in omnibus quæ habent ex se invicem circulares generationes facilè est transitus, & eorum quæ ex pluribus habent in se in-

vicem convenientiam, propter hoc ex argento facilius fit aurum, quàm ab alio quovis metallo. Non enim oprtet mutare in ipso nisi colorem & pondus, quæ duo de facili fiunt. Compacta enim magis substantia pro certo aderit pondus. Et quia solutio est aquea apto sulphure albo citrino. Similiter consequentèr variatur color. Hic autem modus est & in aliis. Sulphur enim est quasi pater, argentum vivum quasi mater metallorum. Hoc autem convenientius dicitur si sulphur dicatur esse in commixtione metallorum, quasi substantia seminis patris. Et argentum vivum quasi menstruum coagulatum in substantia embrionis. Sulphur in substantia non generat, quemadmodum neque pater. Et sicut masculus de sua substantia generat in alio & in alio sanguine menstruo. Ita sulphur generat in argento vivo, & in seipso omnino non generat. Dicamus ergo verbo alternato, quod ad hoc quod Alchymista tollat de metallo speciem quam dat natura, oportet ipsum procedere ex his ex quibus natura procedit, id est, ex sulphure & argento vivo præparatis & depuratis secundum naturæ similitudinem.

De sulphure sequitur.

SVlphur autem ut scimus invenitur habere tres humiditates. Prima est valdè aërea & ignea extrinsecis partibus adhærens propter eorum elementorum evolationem, quæ similiter evolant, & superficiem rerum in quarum conveniunt commixtione consumunt. Aliam autem humiditatem habet phlegmaticam seu aqueam, sub illa proximè stante in partibus rei. Tertiam humiditatem habet radicalem & infixam & immersam partibus terminantium ad compositionem, & ista solum est generalis, & ideo non de facili separatur ab ipsa sine totius rei destructione. Prima igitur ignem non sustinet, sed cremabilis exterius, quæ incenditur in igne, & cremat substantiam metalli cum quo coquitur. Et ideo non solum inutilis est, sed etiam nociva proposito. Secunda est partes rerum humectans, sed non generans, neque augens igne evaporat, & nec aliquid confert proposito. Tertia verò radicalis est & essentialis partibus rei imbibita, ex qua etiam partes essentiales constant. Oportet ergo quod à duobus superfluis primis sulphur sit mundatum, & subtilitas tertiæ facit optimam commixionem. Calor enim sulphuris est vapor, & maximè sulphuris bene mundati & sublimati optimè dealbat & fortissimè condensat, propter hoc

periti

periti Alchymistæ per acutas loturas solent auferre à sulphure prædictas duas superfluitates, ut est acetum citrinum, lac acetosum seu caprinum, urina puerorum & fortia lixivia per ablutiones, decoctiones & sublimationes. Et postea adhuc rectificare per solutionem, ut remaneat pura substantia in qua est virtus activa metalli & perfectiva, & propinqua. Et sic habemus patrem mirabilis operationis.

De Argenti vivi natura.

ARgentum vivum habet duas substantias superfluas, unam scilicet terream, aliam aqueam. Substantia autem terrea aliquid habet sulphuris, & igne rubificatur per se. Aquea autem superfluam habet humiditatem. A terrea autem & aquea superfluitate mundatur substantia optimè per sublimationes & loturas acutissimas. Natura enim ipsum siccum à sulphure sublimat, & mundatur à terra calore Solis & stellarum. Natura itaque purum & à terrea substantia benè lotum, & à superfluitate desiccatum cum sulphure desiccatum cum sulphure mundo, ut præmissum est, generat in venis terræ corpus metallicum purum & mundum, & de impuro impurum. Et sic in his venis diversitas corporum secundum diversitatem mundationis & digestionis ipsorum scilicet sulphuris & argenti vivi. Et hic est decoctionis.

De Arsenico.

ARsenicum autem est cum sulphure eandem naturam habens. Vtrumque enim tinctura rubedinis & albedinis est. Major enim humiditas est in Arsenico, & tardius recedit ab igne, quam sulphur, ut patet per velocem sulphuris incensionem, quibus corpora omnia comburit, excepto auro. Hic etiam siccitatem ipsius cum eidem sulphur adjungitur, obtemperat. & quando conjungitur non separantur ab invicem, sed utriusque tinctura potius emendatur. Nam arsenicus multas habet argenti vivi partes, ut ait Geber, quapropter eundem vel similem præparationis modum habeat. Sciendum econverso quod spiritus occultati in sulphure & arsenico & oleis extractis de partib⁹ animaliū dicitur à Philosophis Elixir albū. Vnitus aūt & impermixt⁹ nō cū illa virtute & substātia ignea qua mediāte perficitur elixir ad rubeū, qa subjūgitur in liquefacto sicut certū est apud nos

cum experimento, non solũ quia qualitates alienas, sed etiã mundificat, cum ipsis liquefactis conjungitur & ar. & quod in fine elementorum communis proportio. Et metalla differunt secundum puritatem & impuritatem materiæ, videlicet sulphuris & argenti vivi, & calore ex quibus generantur metalla. secundum philosophum autem una est medicina vel elixir, in mineralibus corpora dicuntur enim animalia. Dicamus igitur quod spiritus occultatus est sulphur & arsenicum & oleum extractum de corporibus. Ille est spiritus quem quærimus quo tingamus quodlibet corpus, & à diminutione ad complementum naturale deducamus. Spiritus ille dicitur à Philosophis aqua & argentum vivum. Argentum vivum autem nil est ut ait Geber, nisi medicina, proportio humidi & sicci, sicci & humidi. Vides inquam proportionem fac ab igne terram, & à terra aërem, ab aëre quoque humorem, quoniam calori prævalet. Hæc igitur tanquã totius mundi arcana notanda sunt. Nulla tamen eorum quæ recipiuntur in hoc opere, nec potestatem habet de se, quia subjunguntur in metallis, nec perficiunt, nec remanent. Vnde indiget duplici substantia, una quæ permisceatur liquefactis, alia fixa qua semper figantur ut remaneant. Vnde Rhasis: Quatuor sunt substantiæ, quæ tempore mutantur, quarum unaquæque composita est ex quatuor elementis, sumẽs nomen à dominante elemento. Eorum autem admirabilis essentia sic adunata ibi dicitur ex aqua aër quæ aliquibus rebus præstat alimentum & dignum admiratione amplectitur arcanum, & sic est in eis aggregata quod liquescit à calido, unde demonstratur æstimationi, quod lapides quos recipit Alchymia, & qui lapides operantur Alchymiam habent impressionem & operationem in corporibus liquefactis si præparantur. Lapides verò qui primò & principaliter operantur, ut veritatem non taceam, sunt quatuor, quorum duo album faciunt, alii duo rubeum efficiunt. Itaque totum etiam albedo & rubedo, sulphur, arsenicum & Saturnum pro corpore uno. Et pro uno multi dubitationes quærunt quare corpora perfecta primo non accipiuntur sive sumuntur. Quibus respondendum est, quod in corporibus imperfectis eorum aqua acuta & amara & acetosa, quæ quidem aqua omninò in arte est necessaria. Nam ipsa dissolvit & mortificat corpora, quibus advenit, & iterum vivificat & componit. Vnde loquitur in tertia epistola hasis: Nostram Endelechiam quærentes unde proven amaritudo aquarum & elementorum. Prop er quod respondt Rhasis, quod

quod propter metalli immundiciem. Aqua autem quæ in auro & argento est, dulcis est, nec dissolvens est, sed potius coagulans & consolidans, quia est dulce non habens virtutem acetosam, nec impuritatem sicut imperfecta corpora. Et propter hoc dicit Geber. Calcinantur & solvuntur aurum & argentum sine utilitate. Acetum inquam nostrum ex quatuor corporibus imperfectis extrahitur, & est spiritus dissolvens istud & mortificans, tincturas permiscens omnium eorum quæ in compositionem nostram adveniunt, propter quod non nobis necessarium est aliud præter tali quadam aqua sine spiritu. Et hoc patet, quia nos inquirimus tincturam, quam ignis non corrumpat, sed potius ab eo bonitatem & virtutem suscipiat per substantiam, quod admisceatur liquefactis consolidativam & coagulativam substantiam liquefactione remanentes in ipsa & substantia fixa & ingenium permiscendi in ipsis. Et dicam tibi quod ex illis quatuor imperfectis extrahantur omnia. Modus autem præparandi sulphuris & arsenici & argenti vivi, & supra dictum est nobis conveniens in hoc capitulo. Cum enim in hoc casu spiritum sulphuris & arsenici coquimus in aquis acutis vel oleis extrahendo ab illis virtutem igneam oleum & unctuositatem quæque in eis sunt superflua extrahimus, tunc remanet virtus ignea & oleum, quæ omnino nobis necessaria sunt in ipsa aqua, nec possunt ab aqua vel omnino aliquo modo separari, sed nō remanēt inutilia. Vnde oportet quod habeamus aliam præparationem, qua extrahimus ab eis aquam sulphuris, oleum & spiritum eius tenuissimum, quæ verè est tinctura tingens quam quærimus cum præparatur. Similiter de aliis corporibus supradictis præparantur aut per separationem separantur, aut per distillationem solum, quæ omnium eorum quæ per naturam uniuntur, & per rarefactionem partium ad simplicitatem manere partim & eorum ingredi partes ad simplicitatem partium accipiuntur. Quidam autem huius magisterii dispositionem ignorantes volunt hoc opus nostrum ex solo argento vivo perficere, dicentes quod habeat animam, corpus & spiritum, & quod est materia auri & argenti. Quibus respondendum est, quod quidam Philosophi asseverant hoc opus fieri ex tribus, ex spiritu, anima & corpore, provenientibus ex una re. Non enim possibile est reperire in se quod in ea non est. Sed argentum vivum non habet tincturam rubedinis, ergo non fit ex eo solo corpus solis, sine quibus & impossibile est hoc magisterium consummari. Præterea nec corpus Lunæ, quod

tamen oportet nos habere tanquam fundamentum in opere. Quia qualitercunque argentum vivum dividatur vel alteratur, nunquam tamen partes istius constituunt corpus. Vlterius arguunt, In isto argento vivo est sulphur quod invenitur rubeum, ergo habet tincturam rubedinis. Dicendum quod malè dicunt, quia sulphur est pater metallorum. Nunquam in argento vivo invenitur, nec materia passiva de se potest generari in se ipsa. Quia si aliquid sulphuris est in argento vivo, istud est terrestre, ut dictum est prius. Considerando sulphur nulla arte patitur fusionem, non igitur potest fieri ex uno solo elixir.

De Putrefactione.

CAP. II.

MOrs & vita ab igne fiunt, nam per ignem lenem extrahitur humiditas corporis, cuius ratio accidentalis est ignis extrinsecus adveniens substantiæ quæ movet sibi propinquum & simile elementum existens in corpore. Hoc autem est calor naturalis. Calor autem naturalis movet & incitat talis elementi ignem primum in compositione corporis extractum, quo incitato tunc provenit ex tali conjunctione quæ secum humiditatem radicalem ipsius corporis adducit ad superficiem, ut ignis extrinsecus continuè agit, addatur humiditas radicalis conservans partes homogeneas extra proprium locum, unde accidit corpori mors corruptio & dissolutio eo quod naturæ nodus in eo dissolvitur. Et licet hoc per ignem extrinsecus habet fieri tanquam per instrumentum. Attamen cum ignis naturaliter de se exsiccat & coarctet, non potest tamen hoc facere absq, aliqua particulari re coadjuvante in eo inter se & dictum corpus, maximè si sit corpus compactionis, ut est elementum, quia illud eget aliquo modo medio attractivo, quod post separationem posset à corpore corrupto separari. Hoc autem fit per naturam Solis. Et ergo illud attractivum quia est calidæ & humidæ naturæ respectu aliorum.

De re-

De regimine Lapidis.

CAP. III.

HVjus autem Lapidis sunt Regimina quatuor. Primum dividere. Secundum abluere. Tertium reducere. Quartum figere Per primum regimen fit naturarum divisio, quia nisi dividantur & mundentur non conjunguntur. Per secundum regimen fit naturarum divisarum ablutio & mundificatio, ita quod per illud ad simplicitatem reducuntur. Per tertium fit reductio sulphuris nostri ad mineram scilicet Lunæ & Solis, similiter & aliarum naturarum. Per quartum regimen fit omnium rerum & corporum à nostro lapide provenientium unio, compositio & fixio ut simul stent. Sunt namque qui in regimine huius magisterii assignant quinque terminos. Quorum primus est substantias dissolvere usque ad materiam primam. Secundus est, quod per aliquam terram nostram sive magnesiam nigram ad naturæ propinquitatem scilicet sulphuris & argenti vivi reducere. Tertium est sulphur ad proximiorem naturam scilicet ad materiam mineralem & ad naturam Solis & Lunæ propriè reducere. Quartus terminus est, de partibus pluribus album elixir componere. Quintus est elixir album perfectè comburere, & in cinoborum rubeum convertertere. & super isto fundamento addendo & rubeum elixir componendo. Sunt etiam aliqui qui in processu huius artis diversos ponunt terminos, alii quatuor, alii tres, alii duo tantum, qui totum opus dividunt in directionem & ablutionem partium, & in compositionem earundem.

Nota. Natura seu materia lapidis Philosophorum est res vilis pretii ubique reperibilis, quia est aqua viscosa, sicut est argentū vivum, quomodo sicut extrahitur de terra, & quia viscosa sicut est argentum vivum extrahitur in Latrinis, dixerunt aliqui quod in locis ubique reperiebatur, & multi bestiales sic intelligentes intentum Philosophorum ipsum ad literam in stercoribus quæsierunt. Hoc autem natura operatur aliquid amovendo scilicet terrestreitatem, quemadmodum & aliquid apponendo, scilicet sulphur Philosophorum, quod non est sulphur vulgi, sed est sulphur invisibile, tinctura rubedinis, quę certè est spiritus vitrioli sc. Romani. Et istæ duę præparationes sic fiunt simul ut sequitur. ℞. Sal petræ & vitrioli Romaniana ℔. ij. & tere eas subtiliter ut in sequentib⁹ patebit. Sic autē solvitur dictū Aristotelis in quarto Metheo-

rorum, qui dicit: Sciant autem artifices Alchymiæ, quod ſpecies metallorum permutari non poſſunt, quod verum eſt, ut ſubdit, niſi prius in primam redigãtur materiam. Reductio autem ipſorũ in primam materiã facilis eſt, ut in ſequentibus lucidè informabitur. Ideo ut dicit Philoſophus, non eſt tranſitus ex uno extremo in aliud niſi per medium. Nam natura medii eſt ſemper extrema partium in ſe continere. Extrema verò noſtri lapidis philoſophici ex una parte ſunt duo luminaria, corpora perfecta. Sed ex altera parte eſt ipſum elixir completum ſive tinctura. Medium verò eſt aqua vitæ philoſophica naturaliter depurata, decocta & digeſta, & illa ſunt ad perfectionem propinqua & meliora omnibus aliis rebus extraneis poſtpoſitis. Rectè ſicut glacies reſolvitur in aquam, quia prius fuit aqua, calore mediante, ſic ſuo modo corpora metallorum reſolvuntur in eorum primam materiam, noſtram aquam vitæ.

Quomodo autem ad hanc aquam vitæ pervenire debeamus, hîc in ſequentibus lucidè patefiet, quæ ſolum poſſe habet omnia corpora metallica in primam materiam reducere.

De ſublimatione Mercurii.

CAP. IV.

RECIPE igitur in nomine Domini libram Mercurii puri de minera, & vitrioli Romani & ſalis communis uſti, ſubtiliter in unum contere: ponantur in vas figuli vitreatum amplum, aut in territorium vitreatum ſuper lentum ignem, ut materia incipiat fluere & liquefieri, quo facto R. unam libram Mercurii mineralis puri & non infecti, ipſumq; ponas in feſtanicam, & granulatim ſparge ſuper materiam vitrioli & ſalis liquefactam, & moveatur cum ſpatula lignea, ut ipſę fæces vitrioli Romani & ſalis communis deglutiant ipſum Mercurium, ſic quod de ſe nihil appareat, ſed ex toto fuerit per iſtum modum impaſtatus, quo facto facias materiam exſiccare in X. temperato calore furni per noctem. Mane autem facto excipies materiã ſic exſiccatã, & conteres eam ſubtiliter & ſummè bene ſuper lapidẽ, qua contuſa & pulveriſata, ponas eum in ſuum vas ſublimationũ quod aludel dicitur ad ſublimandũ ut noſti, tunc ſuperpone ſibi pileũ ſuũ, & circa juncturas benè perluta, luto ſapientiæ ne poſſit ☿ exire. Et ponatur vas tunc ſuper furnum ſuum, & adaptetur cum luto in furno quod non poſſit aliquomodo declinare ad latus ſic quod directè ſtabit, tunc ignem accende primo lentum per qua-

quatuor horas ut aqueitas ☿ & vitrioli evaporet, post evaporationem aqueitatis auge ignem ut materia pura & alba Mercurii super ponatur suis fecibus iterum per quatuor horas, quod sic proba, intromitte baculum ligneum in vas sublimatorii superius per foramen usque descendit ad materiam & senties si materia alba spongiosa ☿ est superlocata suis fecibus, tunc extrahe baculum & statim claude vas superius cum luto ut non possit evaporare Mercurius, & fortifica sibi ignẽ bene, sic quod materia ☿ alba superposita fecibus supra elevetur vi ignis usque in aludel. Et hoc iterum facias quatuor horas, ultimo tunc da ignem fortissimum cum lignis & flamma usque ad ignitionem vasis & ipsarum fecum & hoc ideo si aliquid de pura substantia ☿ in ipsis fecibus remansisset quod illud ab eis separantur vi & potentia ignis, tunc cessa ab igne & facias furnum & vas & materiam infrigidari per noctem. Mane aũt excipe vas de furno & lutamenta depone caute ne adintus maculetur Mercurius. Et aperias ipsum & respice si inveneris eum album sublimatum purum derosum & ponderosum tunc bene est. Sin autem quod esset porosus & spongiosus levis tunc collige eum ex toto & ejus sublimationem reiteres secundario, cum eisdem fecibus & cum tanto salis communis præparati in unum bene contusis in vase locatis ut prius supra furnum suum tunc eodem modo & regimine ignis ut supra scriptum est. Tunc aperias vas & respice si ipse fuerit sublimatus albus densus ponderosus, tunc eum sic collige, & diligenter eum serva & pone ipsum ad partem ut quando ipsius indiges ad operis complementum, ut eum habeas. Si autẽ adhuc sic non esset sublimatus ut dictum est tunc reitera super ipsum sublimationem tertio, donec ita fiat albus purus densus & ponderosus. Et nota quod in tali operatione duo corrumpentia delesti ab ipso Mercurio. Primo abstulisti ab eo ejus aqueitatem superfluam fugitivam quæ amplius non fugit. Secundo purgasti eum à sua terrestreitate immunda quæ in fecibus remansit, & sic ad substantiam albam claram mediocriter, semifixam sublimasti. Serva igitur eum ut dixi.

Pro confectione aquarum ex quibus dispensabitur aqua vitæ.

CAP. V.

RECIPE duas libras vitrioli romani: duas libras salis nitri, Aluminis calcinati unam libram. His simul bene contu-

ſis & bene mixtis ponatur in violam aptam vitreatam & diſtilletur aqua more communi, clauſuris valde bene claudendis, ne ſpiritus poſſint evaporari, primo igne leni, ſecundo fortiori, tertio cum lignis ut omnes ſpiritus exeant & alēbicus realbeſcat, tunc ceſſa cum igne, & fac furnum infrigidari & aquam iſtam ſerva diligenter quia eſt diſſolutiva lunæ, idcirco ſerva eam ad complementum operis, quia illa aqua lunam diſſolvit, aurum ab argento ſeparat, Mercurium & crocum Martis calcinat & tingit cutem hominis nigro colore & difficulter mobili. Hæc eſt aqua prima philoſophica & habet unum in ſe gradum perfectionis. Fiant iſtius aquæ libræ iij.

Aqua ſecunda per Sal armoniacum.

REcipe in nomine domini aquæ primæ libram unam & diſſolve in ea iiij. lot. ſalis armoniaci puri & clari, quo diſſoluto ſtatim aqua aliter eſt qualificata & aliter colorata. Quia prima fuit viridis coloris & diſſolutiva lunæ. & non ſolis, & ſtatim poſt impoſitionem ſalis armoniaci vertitur color ejus in citrinum & diſſolvit aurum mercurium & ſulphur ſublimatum & tingit pellem hominis citriniſſimo colore ſerva aquam illam præter ad partem, &c.

Aqua tertia qualificata per Mercurium ſublimatum.

REcipe aquam ſecundam unam libram & Mercurii ſublimati à vitriolo romano & ſale communi bene præparati clariſſimi lotones x 1. & ponatur ad aquam ſecundā paulatim & ſucceſſive, ſigilletur orificiū vitri bene ne virtus mercurii immiſſi ſubito exhaletur, & ponatur vitrum in cineres calidos tēperatos & incipiet iſta aqua ſtatim operari in Mercurium, ipſum diſſolvendo & incorporando. Et ſic permittas vitrum ſtare in cineribus calidis & in diſſolutione aquæ, donec ipſa aqua de cetero non appareat, ſed ipſum Mercurium ſublimatum ex toto diſſolvet. Agit aūt ipſa aqua ſemper in Mercurium per modum imbibitionis donec ex toto ſolvat ipſum. Sed nota ſi iſta aqua ex toto non poſſet ſolvere Mercurium impoſitum tunc quicquid diſſolutum fuerit per iſtam aquam de ☿ hoc deponatur & non ſolutum in fundo exſiccetur lento igne, & conteratur & cum nova aquam iterum diſſolvatur ut prius, & ſic reiteretur iſte ordo, donec totius Mercurius ſublimatus ſit ſolutus in aquam. Et tunc omnes ſolutiones iſtius tertiæ aquę in unum conjunge, in vitrum mundū & claude orificum ejus cū cera bene & ſerva diligenter. Hæc eſt aqua tertia philoſophica ſpiſſa qualificata in tertio gradu perfectio-

perfectionis & est mater aquævitæ, quæ omnia corpora in primam materiam dissolvit.

Aqua quarta qualificatur, per quam omnia corpora calcinata in primam materiam reducuntur.

RECipe tertiam aquam clarificatam, Mercurialem, tertio gradu perfectionis qualificatam & ponas eam in putrefactionem in ventrem equi bene digestam, in uno vitro claro bene sigillato cum longo collo per XIV dies & fac eam putrefieri & feces in fundo residere tunc ista aqua transmutabitur de colore citrino in flaveum quo facto excipe vitrum & pone inter cineres lentissimo igne, & suppone alembicum cũ suo receptaculo & incipias distillare paulatim aquam vitæ clarissimam mundam ponderosam, lac virginum, acetum acerrimum guttatim & semper lento modo continuando ignẽ donec totam aquam vitæ serene distillaveris, tunc cessa cum igne & fac furnum infrigidari & diligenter serva præter ad partem. Ecce ista est aqua vitæ, acetum philosophorũ lac virginis per quam corpora in primã materiam resolvũtur. Quod infinitis nominatur nominibus. Signa istius aquæ sunt ista, si gutta una projiciatur super laminam cupream ignitam statim penetrabit, & vestigium relinquet album, fumigat super ignem coagulatur in aere ad modum glaciei. Cum autem ista aqua distillatur guttæ ejus non intrant continue sicut aliæ guttæ à quo vestigio, sed una gutta per viam alia per aliam viam, hæc aqua non agit in corpora metallica, sicut alia aqua corrosiva fortis quæ corpora dissolvit in aquam, sed ista aqua omnia corpora, si fuerint in ea posita reducit ac resolvit in Mercurium ut postmodum audies. Nam ipsa post putrefactionem distillationem & clarificationem est depurata & in meliorem statum producta & ab omni igneitate sulphurea & corrosiva mundata. Ita quod amplius non est aqua corrosiva & corporum in aquam dissolutiva, sed corporum reductiva in Mercurium, quam vim recipit à Mercurio primo dissoluto & putrefacto per tertium gradum perfectionis, neque in ea manent turbulentiæ terrestres sive feces. Quia per distillationem ultimam omnia fuerunt sincopata, quia nigræ turbulentiæ remanserunt in fundo vasis. Color autem istius aquæ est cælestinus, clarus flaveus, serva eam diligenter ad partem quia per eam omnia corpora calcinata & putrefacta resolvuntur in primam eorum materiam radicalem scilicet mercurialem.

Sum-

Cum autem volueris cum ista aqua omnia corpora calcinata reducere tunc corpora sic præpara.

RE cipias corpus quodcunque volueris sive solis sive lunæ marcam unam lene limatam, quam limaturam contere bene super lapidem cum sale communi præparato ita ut magis subtiliter pulverisetur, tunc dissolve sal ab ipsis per aquam calidam & calcem pulverisatam permitte residere & aquam abjice & calcem exsicca & imbibe cum ter cum oleo tartari, & fac ipsum oleum exsiccare semper in calcem, postea pone calcem in vitrum parvum & superfunde oleum tartari, ita quod superemineat ad spissitudinem duorum digitorum, & tunc claude vitrum & ponas ipsum in ventrem equi per VIII. dies ad putrefactionem, postea excipe & oleum effunde ab ipsa calce & calcem exsicca. Quo facto mittas ipsam in aquam vitæ prædictam æquali lance vibratã & claude vitrum & ponas ipsum super valde lentum calorem, & sic fac stare vitrum in temperato calore & in actione ipsius aquæ donec tota calx convertatur in ☿. Quo facto aquã caute depone & Mercurium corporalem excipe, & ponas ipsum in vas devitreatum, & cum aqua & sale communi ipsum purifica, & exsicca ut scis, & ponas ipsum in pannum lineum, & exprime eum per pannũ granulatim. Et si ex toto bene pertransiverit, bene est, si autem aliqua pars corporis maneat amalgamisata non perfecte soluto corpore, illa cum nova aqua benedicta iterum dissolvatur. Et scito quo distillatio aquæ debet fieri in balneo Maris, aer vero & ignis distillentur per cineres calidos. Aqua vero debet extrahi ex substantia humida: & non ex alia. Aerem vero & ignem extrahere oportet ex substantia sicca & non ex alia.

Signa istius Mercurij sunt hæc.

TArdior in motu sive in cursu quã aliud argentum vivum, secundum vestigium sui corporis fixi, derelinquit per se ignem & si una gutta ponatur super laminam ignitam vestigium relinquit.

Augmentatio Mercurij philosophici.

POstquam habueris Mercurium philosophicum recipe de eo 2. partes & primã partem limaturæ ejusdem generis & fac amalgama in unum conterendo Mercurium & limaturas sic quod fiat unum, & illud amalgama pone in vitrum & sigilla superius vitrum valde bene, & pone ipsum super valde len-

de lentum & temperatum calorem sive cinerem & sic resolvetur totum in Mercurium. Et sic augmentabis ipsum usq; in infinitum, quia semper summa volatilis superat summam fixam, & convertit ipsum in suam naturam & sic augmentatur in infinitum & nunquam desinit esse. Sic igitur habes præparationem aquæ vitæ & ejusdem qualificationem, & gradationem & corporum metallicorum putrefactionem & redactionem eorum in primam materiam & augmentationem materiæ usque in infinitum. Et sic habes explanatum quod omnes philosophi occultaverunt.

Sequitur practica ex Mercurio sapientum.

QVi non vulgi, qui apud philosophos prima materia vocatur. Et est elementum aqueum frigidum & humidum, aqua permanēs, spiritus corporis, vapor unctuosus, aqua benedicta, aqua virtuosa aqua sapientum acetum philosophorum, aqua mineralis, ros cælestis gratiæ, lac virginis Mercurius corporalis, & aliis infinitis nominibus in philosophorum libris nominatur, quæ quidem nomina quamvis varia sunt, semper tamen unam & eandem rem significant, utpote solum ☿ sapientum. Ex ipso solo elicitur omnis virtus artis Alchimiæ, & suo modo ipsa tinctura alba & rubea, &c.

Recipe igitur in nomine Iesu Christi prætaxatum M. venerabilem, aquam philosophorum, primum hile sapientum & lapidem in capitulis tibi notum, quæ materia prima corporis perfecti dicitur ut scis & ut nosti, & ponas eum in furnum alveolum mundum clarum lucidum rotundum, orificio ejus bene obturato sigillo hermetis, ne possit aliquomodo exspirare, & ponas eum ad suffocandum in suum lectum bene stratum, bene temperatum, & calidum per mensem philosophorum continue calidum conservando eum in sui sudoris sublimatione usque amplius non sudaverit modo ascensionis & descensionis donec ipse ab intus incipiet putrefieri suffoçari & coagulari vi conservationis ignis & fixari, sic quidem amplius per fumosam aeream substantiam non ascendat sed in fundo remaneat siccus, humiditate exhaustus putrefactus & coagulatus in terram nigram conversus, quod caput corvi nigrum, elementum terreum siccum dicitur. Quo facto tunc vera sublimatio philosophorum est expedita, in qua peracti fuerunt omnes præfati modi argenti vivi sublimatio, distillatio, coagulatio, putrefactio, calcinatio & fixio, uno vase, uno furno, ut dictum est. Quia quando lapis noster est in suo vase & cum ascenderit per fumum ad caput vasis sublimatio & ascensio

ascensio dicitur. Sed quando de alto econtra ad infima ruit & ad fundum descendit tunc dicitur & causatur distillatio & descensio. Sed quando lapis tunc incipiet putrefieri, ex multiplici tali ascensione & descēsione sic quod incipiet tūc coagulari tunc dicitur & causatur putrēfactio & coagulatio & sic tandem ut calcinetur & fixetur ex defectu humiditatis aquæ radicalis, tunc vocatur calcinatio & fixio uno actu decoquendo simul & semel uno vase, uno furno ut est prætaxatum. Etiam in ista sublimatione facta est vera separatio elementorum ut dicunt philosophi Operatio nostri lapidis nihil aliud est nisi elementorum separatio & eorum conjunctio, nam in nostra sublimatione elementum aqueum frigidum & humidum transit in elementum terreum siccum & calidum. Ex quibus patet quod separatio quatuor elementorum in nostro lapide non est vulgaris sed philosophica, quia sublimatione nostra jam facta perfectissima jam elementa separantur, quia in nostro lapide sunt solummodo duo elementa formalia licet sint quatuor virtualiter scilicet terra & aqua. Terra quæ virtualiter in se continet ignem ratione suæ siccitatis. Aqua vero quæ in se continet aërem virtualiter suæ humiditatis. Et sic patet quod in isto nostro lapide solum sunt duo elementa formaliter licet sint quatuor virtualiter. Ergo dicit philosophus non est autem separatio quatuor elementorum in lapide nostro. Sicut idiotę intelligunt. In natura nāque nostra est quoddam Archanum absconditum, quorum opus & virtus sentitur, quæ sunt terra & aqua. Alia vero duo elementa quæ sunt aer & ignis nec tanguntur nec videntur, nec largiuntur quicquam, nec locus eorū videtur, nec virtus eorū scitur, nisi in priorib duobus elementis quę sunt terra & aqua, quemadmodum ignis in decoctione eorum vertit colores. Ecce dei gratia habes secundum elementum in lapide philosophico quod est terra nigra caput corvi, mater cor & radix aliorū superquam terram tanquā stipitem omnia alia fundantur. Quod n. elementum terreum siccum multis nominibus in philosophorum libris dicitur, dicitur enim latona thanæus, fex nigra, æs nostrum nummus noster, sulphur nigrum, masculus vir & alia nomina infinita. Quocunq; tamen modo diversificantur ejus nomina semper res est una & eadem sola ab una re ortum habens. Tunc ergo per talē privationem humiditatis, quæ in philosophorū sublimatione causatur factum est volatile fixum & molle durum & aqueū terreum secundum Gebrum. Mutatio de natura in naturam ut aquæ naturæ in ignem secundum naturales in turba. Itē facta

est mu-

est mutatio complexionum ut frigidę & humidę cõplexionis in coleram siccam secundum medicos. Item factum est spirituale corporeum secundum Aristotelem. Item factum est liquidum spissum secundum Alphidium. Itẽ factum est occultũ manifestum secundum Rudianum in libro trium verborum, & sic patet intellectus philosophorũ. cum dicunt operatio nostri lapidis est nihil aliud nisi naturarũ permutatio & elementorũ revolutio. Patet nãq; per talẽ privationem humiditatis, facimus lapidem siccum, & volatile fixum & spirituale corporeum, & liquidum spissum, & aqueum igneum & aereum terreum & sic utiq; veras permutamus naturas rationi quatuor. elementa rotatim voluimus, & eorum naturas permutavimus sit bene dictus Deus in æternum. Amen.

Nunc igitur ad secundam præparationem in Dei benedictione, quæ est terræ integræ dealbatio transeundũ simplici declaratione. Recipe ergo terrã præfixam quod caput corvi dicitur & contere eũ in mundissimo porfirio subtiliter & caute partes ij. & adde ei de parte servata aquæ philosophicę quam nosti partem unam per ingenium tuum in unum conficiendo aquã imbibendo terræ siccę successive donec bibat haustum prætaxatum suũ & bene in simul in unum chaos commiscas conterendo ut bona & profunda fiat unio corporis & animę & aquę in cõmixtione usq; ad profundũ corporis. Quo facto reimponatur in suam cucurbitulam firmiter clausam ne respiret & ponatur in lectulum suum bene stratum temperatum continue calidũ ut exsiccatur sudorose haustus bibitus in suis viscerib. per spatiũ octo dierum ut partim dealbetur terra. Et post iterato excipiatur ipse lapis & cõteratur & lacte imbibatur ut prius virgineo per modũ unionis ut iterũ bibat haustũ suũ, & rursus reponatur alveolo suo temperato lectulo calido ut sudorose exsiccetur rursũ ut prius. Erit iste ordo reiterationis, terrę imbibitionis aquæ ad partẽ servatę unionis exsiccationis & calcinationis quater reiterandus & sic pręciosissimo lapidi terram sufficienter administrasti decoctione. Sic per hos gradus decoctionis & contricionis continuationis & aquæ imbibitionis exsiccationis & calcinationis caput corvi & terrã nigram & fetidam sufficiẽter mundasti & ad albedinẽ perduxisti vi ignis & caloris & aquæ dealbationis. Tunc terrã sic albã diligenter serva & pone ad partẽ, nã ipsa est quæsitum bonum, terra alba foliata, sulphur album magnesia alba, &c. Et hoc est quod philosophus Morienus vult cum dicit, hæc terra cum aqua sua putrescat, & sic mundatur & auxilio Dei totum magisterium terminatur. Etiam ut dicit Hermes Azot

lavat

lavat latonem & immundiciam omnem ab eo eripiat. Item in ista compositione & operatione facta est vera conjunctio elementorum qui ibi fit conjunctio elementi aquæ cum elemento terreo, & aereo elemẽto cum igneo. Item ibi facta est conjunctio viri & mulieris, maris & femellæ. Item facta est conjunctio auri & argenti. Item facta conjunctio sulphuris sicci & aquæ cœlestis immundi. Item ibi facta est revificatio mortuorum corporum. Quare dicit philosophus qui nesciũt mortificare & revificare nõ laboret in hac arte. Et alibi dicit, qui sciunt mortificare & revificare laborent in hac arte. Et alibi dicit, qui sciunt mortificare & revificare ille erit dominus artis. Et alius philosophus, Terra nostra siccum nullũ fructum facit nisi aqua sua pluviali deorsum humectetur. Itẽ terra nostra sicca, multum sitit & dum incipit bibere, bibit usque ad feces. Item alius. Terra nostra fructuosa aqua morata quæ sitit, sitiens haustum postquam bibet fructum dans centenum & alia multa in libris philosophorum inveniuntur quæ parabolose posita sunt ut ars ab insipientibus non percipiatur. Ecce jam Dei gratia habes terram dealbatam foliatã præparatam & adaptatam ad fermentationem suscipiẽdam, quæ fermẽtatio est ipsius animatio. Quare dicit philosophus, dealbate terram nigram antequam imponatis fermentum. Item alius dicit seminate aurum vestrum in terram albam foliatam, &c. & ipsa aportabit fructum centuplum. Sit laus Deo. Amen.

Quantum igitur ad tertium est procedendum ad fermentationem terræ dealbatæ ut animetur corpus mortuum & reviviscat ut ejus virtus multiplicetur usque in infinitum ut perficiatur ipsum elixir desideratum album tingens Mercurium ratione corpus in lunam perfectissimam verissimã. Sed nota quod fermentum non potest ingredi corpus mortuum nisi mediante aqua quæ facit matrimonium & copulam inter fermentum & terram albam, idcirco in omni fermentatione notari debet pondus uniuscujusque. Si igitur terram albam foliatam ad elixir album volueris fermentare ut stabit in complemento tincturæ super à perfectione diminuta, tunc recipe terræ dealbatæ seu foliati corporis mortui partes tres & de aqua vitæ reservatæ 2. partes & partem unam & dimidiam de fermento. Fermentum aũt sic præparatum ut sit calx alba & subtilis & fixa, si ad opus album tua procedit intentio. Si vero ad rubeum tunc sit calx citrinissima auri præparata & non erit aliud fermentum. Fermentum argenti argentum est, fermentum vero auri aurum est & non erit aliud

fermen-

fermentum. Ratio autem est quia ista corpora duo lucentia sunt quibus insunt radii tingentes splendidi cætera corpora albedine & rubedine vera. Quoniam ipsa sunt secundum naturam purissimi sulphuris substantiæ reperta ad speciem lapidum pertinentia. Fac ergo unam quamque speciem cum sua specie, & unumquodque genus cum suo genere. Quoniã opus album ad albificandum, Opus vero rubeum ad rubificandum. Et non misceas unius lapidis opus cum opere alterius lapidis alioquin erraveris si secus feceris. Ergo dicunt omnes philosophantes, lapis noster componitur ex tribus videlic. ex corpore spiritu & anima. Nam terra alba foliata, est corpus. Fermẽtum est anima quæ sibi vitam tribuit aqua mediante quæ spiritus dicitur. Confice ergo has tres partes in unum matrimonialiter super lapidem mundum bene conterendo ut uniantur in contritione per minima in unum chaos confusum ut omnia redeant tanquam unum corpus inseparabiliter, quod postea sapienter ponas in suã phialam adaptatam & in thorum suum calidum repone ut coagulentur & fixentur & fiet unum corpus album, quo facto rursum excipias lapidem candidum benedictum ipsumque contere subtiliter in lapide mundissimo & iterum cum tertia parte aquæ suæ ipsum iterato imbibas imbibendo ut haustum tollat. Et rursum reinpone in alveolum simularum mundum in lectum suum temperatum & calidum ut iterum incipiat desudare & haustum aquæ bibire desiccare permittas in visceribus ejus. Et sic reitera vice multiplica donec excellentissimum lapidẽ album per hos gradus reiterationis præparaveris fixum, stantem per minima ingredientem corpora velocissime & fluentem ad instar aquæ fixæ super ignem pugnam, tingentẽ Mercurium & omnia corpora à perfectione diminuta in verum argentum omni naturali. Et nota quanto hujusmodi complementi ordo reiteretur pluries solvendo & coagulando & conterendo & assando tanto & hujus exuberatione valet medicina, multiplicatur bonitas ipsius magis & magis. Nam quoties pertractaveris super ipsum lapidem ejus propriã bonitatem reservatam totiens multiplicatas partes lucraberis in ejus projectione super à perfectione diminuta corpora, ut si ipsius medicinę pars prima, ponatur convertit centum partes cujuslibet corporis in Lunã. In secunda reiteratione mille. In tertio 10000. In quarta 100000. In quinta 1000000. In sexta infinita millia & sic usq; in infinitum. Quare magnum dictum philosophorum sic sic in commune sapientes laudant

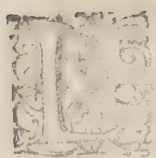
reiterationem & si verbi gratia & una imbibitio sibi sufficeret non toties verba eorum reiterassent. Gratias sit Deo. Amen.

Si igitur hunc gloriosum lapidem Regem album qui transformat & tingit Mercurium & omnia corpora imperfecta in veram lunificam, convertere volueris in lapidem rubeum ut fiat elixir & tinctura rubedinis qui transmutet & tingat Mercurium & lunam & omne corpus in verissimum solem sic fac. RECIPE ipsum lapidem albũ & deinde eum in duas partes. Vnam partem augmentabis ad elixir album ut prius dictum est cum aqua sua reservata alba, sic nunquam desinit esse ejus. Sed aliam partem ponas in novum thorum philosophorum mundum clarum lucidum & rotundum & ponas sic in furnum suum suæ digestionis & auge sibi ignem donec vi & potentia ignis digestionis in rubicundissimum convertetur lapidem, qui apud philosophos sanguineus dicitur & aurum purpureum, rubeus corallus & sulphur rubeum. Quo viso dicto colore ut elucescat rubeus ut prædictum est, veluti crocus siccus combustus, tunc excipe ipsum regem gaudenter & serva eum diligenter, & si volueris ut fiat tinctura rubedinis elixiris altissimi transformans & tingens Mercurium Lunam & omne corpus in verissimum solem, tunc fermentare ejus partes iij. cum una & dimidia auri purissimi præparati ut sit calx subtilissima & citrinissima cum duabus partibus aquæ solificatæ artificialiter in unum chaos reduces commixtione per minima usque ad occultum corporis & repone suo alvo maturoso igne ut digeratur ad finalem completionem & ut elucescat rubicundus lapis sanguineus verus & iterum illum augmentabis de parte sua solificata reservata ut gradatim modo digestionis ignis fortioris procedas in ejus perfectionis augmentatione & cumulatione bonitatis de reiteratione operis de parte sua sibi reservata naturæ suæ conveniente solificata tandem ut bonitas ejus multiplicetur usq; in infinitum & non desinit esse ejus una pars in primo gradu suæ perfectionis centum partes Mercurii abluti aceto & sale ut scis in crusibulo positi super parvum ignem ut fumaret aut lunam statim & tingit & transformat in verissimum Solem meliorem omni naturali & sic patet in reiteratione lapidis inveniri quousque ipse Mercurius & Luna in infinitum solificum convertetur. Et sic nempe completur preciosum archanum & thesaurus incomprehensibilis. Quare dicunt philosophi lapis est noster trium colorum scilicet primo niger, albus in me-

in medio, rubeus in ultimo: & alius philosophus dicit. Calor agens in humido primo generat nigredinem & agens in sicco operatur albedinem, & in albedine citrinitatem. Nam album nihil aliud est quā nigredinis perfecta ablatio. Ex multo albo collecto per fortiorem ignem generatur citrinum. Item alius philosophus dicit videntes autem omnes hujus artis investigatores albedinem in vase apparentem rati estote quod rubor in illa albedine occultus est. Tunc non oportet vos extrahere sed fortiter coquere usq; rubeum fiat. Iam igitur laudetur sublimis naturarum deus gloriosus & benedictus qui creavit illam substantiam & dedit illi substantiæ tantam proprietatem quam non contingit ullam reperiri in rebus naturalibus in ipso enim invenitur posita pugna & ipse est qui super foco & ignis pugnam fortiter resistit. Alia quidem omnia fugunt & igne exterminantur. Notate igitur verba signate misteria quoniam hic sub brevitate sermonis collectus & conscriptus est totius Alchimiæ artis intellectus occultissimus & simplici sub dictione plana verborum serie absque ulla palliatione breviter compillatus quod Deo teste in singulis philosophorum libris nil melius reperitur quam illa quæ supra scripta sunt. Ideo rogo ut nulli referes nec manibus impiorum conferas, quoniam secreta seculorum omnium philosophorum plane comprehendit. talis siquidem & tanta margaritarum portio, porcis & indignis non est largienda quoniam si secus fieret, tunc rogo Deum omnipotentem ut nunquam ad optatum illis hoc opus divinum perveniat. Et benedictus sit trinus & unus. Amen.

ALBERTI MAGNI LIBER OCTO CAPITULORUM,

De lapide philosophorum.

Ibrum autem istum dividam in octo capitula.

In primo capitulo dicam de Mercurio & ejus natura, nec non sulphure quod in se continet.

In secundo capitulo dicam de natura corporum perfectorum & eorum sulphure.

In tertio vero capitulo dicam de conjunctione corporis & spiritus, & lapidis dissolutione in primam materiam.

In quarto capitulo dicam de extractione aquæ de terra.

In quinto vero dicam de reductione aquæ super terram suam.

In sexto capitulo dicam de modo sublimationis terræ.

In septimo vero capi. dicam de fixione & lapidis multiplicatione.

In octavo cap. dicam de modo projiciendi medicinam & tingendi quodlibet metallum.

De Mercurio & eius natura, nec non sulphure quod in se continet.

CAP. I.

ARgentum vivum est frigidum & humidum, & Deus creavit cum eo omnes mineras, & ipsum est aereum, ignis fugitivum, secundum quod in igne aliquantulum steterit faciet mira opera & altã, & ipsum solum est spiritus vivus, & in mundo non est æquale, ipsum est quod possit operari qualia ipsum operatur, Et ipsum est quod intrat quodlibet corpus, penetrat lavat & excellit. Ipsum est fermentum corporibus quibus admiscetur, & tunc erit totum elixir ad rubedinem & albedinem. Ipsum est aqua perennis, aqua vitæ, lac virginis, fons, alumen de quo bibens non moritur. Cum vivum fuerit habet quædam opera, cum mortuum fuerit alia habet opera maxima. Ipsum est serpens luxurians in seipsum, seipsum impregnans, in die uno partoriens, suo veneno cuncta interficiens metalla. Ab igne fugit, sapientes autem per sua artificia fecerunt ut expectaret ignem, cibantes id cum terra

terra sua, donec expectaret ignem, & tunc facit opera & mutationes. Quia sicut mutatur id est alteratur, mutat; & sicut tingitur, tingit, & sicut coagulatur coagulat. Igitur inter omnia mineralia argenti vivi præferenda est generatio. In omnibus enim mineris invenitur, & cum omnibus symbolum habet. Fit autem ex terrestri mediocri & aqueo vel oleo vivo subtili mediocriter & spiritu multū subtili. Ex aqueo terrestri ponderositatem habet & motum deorsum, luciditatem, fluiditatem & colorem argenteum. Exit enim de terra in terram resilit & guttatim se diffundit, & iterum se continuat humido. Ex caliditate & spiritu exsiccato figitur & omnibus mineralibus commiscetur, & cui insidet firmiter adherebit, unde mineralium & metallorum pater dicitur. Argentum vero vivum densam manifeste videtur habere substantiam, ut monocalus pergravedinem sui ponderis immensi quoque aurum præponderat dum in sua natura fuerit, & est fortissimæ compositionis, & naturæ uniformis quoniam non separatur. In partes autem nullatenus se dividi permittit, quia aut cum tota sui substantia ex igne recedit, aut cum eo in igne remanet stans. Ideo in eo notatur causa perfectionis necessario. Quoniam ipsum solum ad fixionis perfectionem sufficit in uno quoque gradu scilicet, cum ignitione propter enim bonam partum adherentiam & fortitudinem suæ commixtionis si aliquomodo partes ipsius inspissentur per ignem ulterius non permittit se corrumpi. Nec per ingressionem furiose in illud in furnum vel ulterius se patitur separari, elevari. Quoniam rarefactionem sui non suffert propter indensitatem & adustionis carentiam, quæ fit per sulphureitatem, quam non habet, perficitur. Argentum vero vivum in omnibus operibus suis manifeste est perfectiss. Quoniam adustionis est salvativum & fusionis effectivum cum figitur. Est enim tinctura rubedinis uberrimę refectionis, fulgidi splendoris & non recedit à commixto donec est. Est enim amicabile & metallis placabile, ac medium conjungendi tincturas, quoniam commiscetur per minima cum ipsis, & in profando naturaliter adheret eis, quia est de natura ipsorum. Veruntamen cum Sole & Luna commiscetur facilius, eo quod ipse cōtingit, suam puram participare naturam, ac tum non subjungitur aliquid in illo nisi Sol. Ex hoc utique maxime elicias secretum, quoniam Mercurius in se recipit quæ suæ naturæ sunt, alienum vero respuit, eo quod sua natura plus gaudet quam extranea. Ex hoc enim manifeste relucet corpora majoris esse perfectionis quæ plus Mercurii sunt continen-

gia, & quæ minus minoris. Quia cum mineralibus maximum tenet in natura symbolum, & dedit illi Deus substantiam & substantiæ proprietatem, quam contingit nullo modo ex rebus in natura possidere, quoniam ipsum solum est quod ignem superat & ab eo non superatur, sed in eo amicabiliter quiescit eo gaudens. Ipsum namq; solum cum sit metallum, continet in se totum quo indigemus ad nostrum magisteriũ. Igitur manifestum est, quod argentum vivum continet in se sulphur bonum quo congelatur in aurum & argentum secundum diversum digestionis modum, &c.

De natura corporum perfectorum & eorum sulphure.

CAP. II.

AVrum est corporum nobilissimum, dominus lapidum, Rex & caput omnium aliorum quod nec terra corrumpit, nec res comburentes comburunt, nec in igne minuitur, nec aliqualiter alteratur sed in eo melioratur quia in eo humiditate quadam humectatur, nec aliqualiter alteratur, eo quod complexio ejus est temperata, & natura directa in caliditate frigiditate humiditate & siccitate. Neq; in eo est quod superfluum est neq; minus. Est enim creatum ex subtilissima claritate argenti vivi substantia, & ex substantia pauca sulphuris mundi & puri, rubedinis fixi clari & à natura sui mutati tingentis illum scilicet Mercurium auri, tenet omne corpus, & est fermentum, elixir albi & rubei, nec melioratur nisi cum eo nec completur cum alio, sicut massa quæ non completur sine alio fermento. Aurum est corpus durans & manẽs per sæcula sæculorum, & ideo philosophi prætulerunt ipsum magnificaverunt & dixerunt. Quod sic habet aurum in corporibus quemadmodum sol in stellis. Sol enim suo lumine & splendore omnia vegetabilia generat & omnes fructus perficit NUTU DEI. Dixit enim Hermes quod nunquam fit tinctura vera absque rubeo lapide.

Argentum est corpus minus quàm aurum, & ejus pondus minus pondere auri, & est de partibus lunæ in humiditate, & in loco humido corrumpitur & ejus sapor est accidus. In igne minuitur & sulphuribus comburitur. Tamen excepto auro nullum corpus in eo melius aut auro vicinius. Auri enim interiora sunt exteriora argenti. Et ejus natura est frigi. & sicca & recipit tincturam. Amplius autem aurum est corpus perfectum & masculinum sine superfluitate aut diminutione. Quod si in terra sola liquefactione sibi commixta

perfi-

perficeret, esset elixir ad rubeum. Argentum vero est corpus ferè perfectum & fœmininum, quod si imperfectum perficeret fusione, similiter esset elixir ad album, quod non est, quia solum perfecta sunt.

Quod si illa perfectio esset commiscibilis imperfectis, nonne imperfecta & perfectis perficerentur. Sed si essent plusquā perfecta vel in duplo vel in quadruplo, centuplo vel millecuplo in tantum perficerentur imperfecta. Et quia natura simpliciter semper operatur, & perfectio in ea est simplex & inseparabilis & incommiscibilis, nisi forte reducerentur in statum pristinum id est in fugam cum volatili, quia summa volatilis sulphuris, superat summam fixi corporis, & cum corpus perfectum ex argēto vivo mundissimo, & ex tali sulphure rubeo habere possumus, quare non eligeremus pro materia nostra ad elixir rubeum, & argentum similiter ad elixir album. Quia simpliciter hæc duo corpora ita perfecta sunt, sine mundatione aliqua ingeniosa, & ita fortiter digesta & decocta caliditate naturali, quod vix cum igne nostro artificiali in ipsis operari valemus Et quamvis natura aliquid perficit, tamen intime mundificare seu purgare ignorat. Nam simpliciter operatur super id quod habet.

Est enim dux in corporibus sulphureis, quia quendam in argento substantiam inclusam esse dicimus in principio suæ commixtionis, supervenientem alterum vere extraneam suæ naturæ corrumpentem.

Et est notandum diligentissime, quod istorum duorum corporum conjunctio est necessaria in hac arte ad rubeum & ad album. Et sunt duæ rationes, quarum una est, quia aurum est nobilius inter metalla & magis compactum perfectum & fixum, tamen si solvatur in partes minimas separatur, fitq; spirituale & evolans ab igne sicut Mercurius, id est anima ejus quod est mirum, & hoc ratione suæ bonæ elementationis, & tunc habet tincturam sine numero, & ista tinctura vocatur sperma masculinum rubeum calidum. Si vero argentum solvatur, nullam habet tincturam, est tamen pronum ad ipsam tincturam recipiendam & fixandam in temperamento calidi & frigidi, & vocatur sperma fœmininum frigidum & siccum est continens eorum conjunctio. Item est alia ratio, quod istorum duorum corporum est necessaria conjunctio, quia cum aurum per se sit difficillimæ fusionis & liquefactionis tamen si simul conjungantur facile fluunt scilicet cum Mercurio & sciunt auri fabrifacientes consolidaturas ad aurum.

Unde si in lapide nostro esset tantum alterum eorum, nunquam per aliquod magisterium facile flueret medicina, neque tincturam daret, & si daret tincturam non tingeretur nisi quantum ipsum esset, eo quod non esset receptaculum tincturæ. Et nostrum finale secretum est, habere medicinam quæ fluat ante Mercurii fugam. Ergo conjunctio istorum est necessaria. Non enim fuit corpus dignius & purius sole aut ejus umbra Luna sine quo nullum argentum vivum generatur tingens. Qui autem absque isto corpore argenti vivi nititur tingere, cæcus procedit ad practicam, sicut Asinus ad cœnam Nam aurum, aureum: Argentum, argenteum tribuit colorem. Qui ergo argentum vivum cum sole vel luna novit conjungere, venit ad Archanum, quod dicitur sulphur artis. Ab istis ergo corporibus extrahitur sulphur vivum album vel rubeum, cum in ipsa sit purissima sulphuris substantia, ingenio naturæ summæ depurata. Et consulo quod non opereris nisi cum Mercurio Sole & Luna quoniam totum beneficium hujus artis consistit in ipsis. Nam quæcunque seminaverit homo hæc & metet. nam semen semini correspondet suo, & omne arbustum proprium affert fructum juxta genus suum. Natura siquidem est sapiens semper perfici appetens, quoniam semper in se continet sementem suum id est virtutem seminalem in semine. Ideo dicit Avicenna. Nisi aurum & argentum viderem pro certo dicerem quod Alchimia non esset ars in natura. Sed cum aurum & argentum video, certissime video quod Alchimia est in natura. Alia vero corpora est possibile ut operentur sed non erunt bona sicut illa Quippe cum medicinam quam non habent dare impossibile quidem est, non fixum figere, & immundum mundare. Quia non invenitur in re quod in eo non fuit ante, nec aliquid dare potest quod non habet.

Quippe quia Mercurius tuus fit de natura sua conversivus, fit unumquodque cum singulis quod complectitur ex planetis, quia cum bonis bonus, cum malis malus. Si enim jungitur cum plumbo plumbum erit, Si cum ferro ferrum erit, & cum aliis corporibus jungitur erit consimilis eis. *Si autem cum istis duobus iungitur radijs fit elixir completum & perfectum,* quia cum illis miscetur Mercurius, & figitur per ipsa maximo ingenio, quod minimè pervenit ad artificem duræ cervicis.

De con-

De coniunctione corporis & spiritus & lapidis dissolutione in primam materiam, & ipsius putrefactione.

CAP. III.

CErtum quippe est omnē rem esse de eo vel ex eo in quam resolvitur. Nam gelu vertitur in aquam calore mediante. Clarum est ergo prius aquam fuisse. Omnia verò metalla ex Mercurio sunt generata, ideo in ipsum resolvuntur. Primum ergo Regimen lapidis est, dissolvere, sicut grossum in argentum vivum, ut in suam primam reducetur materiā. Hoc autem totum fit per argentum vivum, & quod ipsum habet posse Solem & Lunam ad suam naturam, & ad materiam primam redigere. Sed quia argentum vivum habet in se fæculentiam & adustionem & absq; inflammatione & aqueitatis substantiam. Necesse est ideo istius superflua demere & absentia supplere, si completam medicinam ex illo volueris facere vel creare. Terream autem & fæculentiam omnino oportet per sublimationem demere & mundare, ne lividum in projectione creet colorem. Et aqueitatem ipsius similimodo delere, ne & totam materiam in projectione faciat fugitivam, de cuius proprietate est substantiam medicinæ salvare non aduri, & ab adustione defendi & non fugari & fixum facere. Ideo contingit in illis quandoque creare Saturnum atque Iovem, atque Venerem, quandoque Martem, quod ex impuritate necesse est accidere. Ex illo quandoque creatur Sol, quandoque Luna, quod ex puritate necesse est devenire. Vnde Philosophus in quarto Metheororum, huius artis illudit Sophistas, dicens: Sciant autem artifices species metallorum permutari non posse, quod quidem semper verum est, ut Philosophus scribit, nisi ipsæ species in suam primam redigantur materiam. Quæ quidem materia est argentum vivū, cum ipsum sit elementum omnium ductibilium, tunc enim in aliam formā † bene permutantur † quàm prius erāt. † Non enim species, sed individua specierum permutantur. quia ipsa individua actionibus sensibilibus sunt subjecta, eò quod inter se sunt convertibilia. Species verò argenti quæ est argenteitas non permutatur in speciem auri quæ est aureitas, nec econverso, quia species naturæ permutari non possunt sed individua specierum, cùm in primam materiam suam reducantur. Quia cum forma istius individui vel illius fuerit corrupta, & in primam materiam resoluta, & bene & etiam necessario introducitur alia forma, quia corruptio unius est ge-

neratio alterius. Et quia materia nullo modo potest destrui, quin sub aliqua forma maneat, unde destructa una forma immediate introducitur alia ad hanc operationem, vel aliã dispositionem. Est enim notandum quod materia prima est duplex, quia quædam est propinqua, & quædam remota. Materia verò propinqua est argentum vivum. Remota verò est aqua, quia argento vivo prius fuit aqua quam argentum vivum. Verum ergo principium nostri operis est dissolutio lapidis, quia corpora soluta ad naturam spiritus sunt redacta, nisi quia magis fixa. Nam solummodo corporis est cum congelatione spiritus. Patiens igitur sustine & coque, conterere, incera, & non tædeat teipsum hoc ipsum reiterare. quia quæ imbibuntur per aquam mollificantur, & quantò magis teris, tantò magis mollificas, & tantò magis partes grossas subtilias, donec diruantur & ab invicem dividantur, quoniã spiritus cum corpore impastantur, & omnia quæ impastantur, ex toto dissolvuntur, & impastatio fit cum nimia per aquam contritione, incineratione & assatione. Nam per contritionem scilicet aquarum, & assationem & ignem dividuntur partes ligatæ viscositate, quæ est in corporibus. Corpora verò soluta ad naturam sunt redacta spirituum, & nunquam separantur, sicut nec aqua mixta aquæ. Quippe quia natura naturæ lætatur, quoniam sponsus & sponsa copulantur, quæ verò non solvuntur partes verò subtiles nec mollificatas. Ideo charissime indiges quod in solutione lapidis labores suas partes puriores disgregare ab impuris & gravioribus partibus abjectis, opus cum levioribus perficiatur, quia intentum nostri operis, non est, nisi quod eligatur purissima Mercurii substantia in ipsis corporibus, quoniam elixir constat tantum ex ipsis. Primus autem motus necesse est putrefacere, sed tamen multæ sunt species putrefactionis, corruptionis, igitur solum de ista de qua utitur in hoc nostro proposito. Primum igitur principium naturale est materia ..... materialis prout superius dixi. Secundum est calor movens ipsam materiam ad putrefactionem. Signa verò perfectæ putrefactionis sunt color niger, odor fœtidus, & materia intacta subtilis & discontinua, ac si esset primus Mercurius. Quia calor agens in humido primo generat nigredinem, quę quidem nigredo est caput corvi, hoc est, principium operis. Item nota, quod ingressio, submersio, connexio, conjunctio, complexio, compositio & commixtio idem significant in hac arte. Nil enim subjungitur, conjungitur, convertitur,

quia

quin misceatur. Nam commixtio est commiscibilium per minima, id est, per indivisibilia sibi conjunctarum unio. Scias etiam firmiter, quod tota fortitudo huius magisterii, non est nisi in putrefactione, si putridum non fuerit, solvi nec fundi potest. Et si solutum non fuerit, ad nihilum deveniet. Item scias quod in unoquoque corpore sunt tres dimensiones & profunditates, & hæc manifestè apparet de corpore. Et quod primo subjacet visui nostro verbi gratia Lapis noster in sui prima creatione est albus, & ita apparet in facie. Quare dicimus ipsum frigidum & humidum, quia ita est unde studeamus, quare lapis noster aquaticus est, quia frigidus est & humidus. Nam talis dispositio dicitur corporis manifestus seu patens. Latitudo autem est ista dispositio media, per quam itur ad profundum. quæ verò media est inter profunditatem & latitudinem tanquam inter duo extrema vel contraria. & impossibile est transitus à contrario in contrarium, vel ab extremo in extremum, nisi per dispositionem mediam, quia lapis noster est frigidæ & humidæ complexionis. Si ergo volumus eam facere transire ad mediam dispositionem, necesse est ut altera qualitas destruatur in eo. Destruitur autem in eo per putrefactionem. Nam frigidum & humidum per naturam & per putrefactionem inspissatur. & eius humiditas vertitur in siccitatis naturam secundum Alfidium, & fit transitus ad mediam dispositionem, quæ est frigiditas & siccitas, quæ dicitur latitudo scilicet aquæ, quia tenet à frigido & humido frigiditatem, & à calido & sicco, scilicet igne, siccitatem, prius verò per calorem in existentem per frigiditatem quæ remansit in corpore fit transitus ad contraria seu extrema destruendo frigiditatem & introducendo caliditatem, quæ dispositio dicitur profundum seu occultum corporis, quod optimè apparet in libro Magisterii Aristotelis. Qui ergo vult proficere in hac arte, oportet istam mineralem admixtionem seu arcanum maximè componere, ut & prius ipsum invenire de natura in naturam, de colore in colorem. Et Philosophus dicit Lucas in Turba, pluribus rebus non indigetis nisi una, & ista res in unquoque gradu operationum nostrarum in aliam vertitur naturam.

De extractione aquæ de terra, & reductione aquæ super terram suam.

CAP. IV. & V.

POstquam materia fuerit putrefacta ad unionem corporis & spiritus faciendam, quam tamen non est possibile fieri nisi in aëre scilicet calidi & humidi, & hoc est per sublimationem, id est, quod sit in oleum resolutio. Scias igitur quod lapis noster dividitur in duas partes principales per magisterium, videlicet in partem superiorem, quæ ascendit superius, & in partem inferiorem, quæ remanet fixa, & tamen istæ duę partes concordant in virtute, & ideo Philosophus, Superius est sicut quod est inferius. Et ista divisio est necessaria ad perpetranda miracula rei unius scil. lapidis, quæ pars inferior est terra, quæ dicitur nutrix & fermentum, & pars superior est anima, quæ totum lapidem vivificat & resurgere facit. Vnde facta separatione & celebrata conjunctione lapidis multa miracula perpetrantur. Et notandum, quod quamvis lapis noster apud aliquos in prima operatione dividatur in quatuor partes, quæ sunt quatuor elementa, sicut superius dictũ est, duæ tamen sunt partes principales, videlicet una quæ ascendit superius, quæ dicitur non fixa, alia quæ remanet inferius, quæ dicitur fixa, vel terra, vel fermentum, quæ totum lapidem nutrit & fermentat, ut dictum est. De ista verò parte non fixa oportet habere in bona quantitate, & dari lapidi qui est factus mundissimus absque sorde toties per magisteriũ donec totum lapidem virtute spiritus non fixi superius deferat sublimando. Et hoc est quod dicit Philosophus, ascendit à terra in cœlum, postea iterum lapidem sic exaltatum oportet iterare super marmore cum elemento ab ipso lapide in prima operatione extracto. Elementum dicitur aqua lapidis, & debet assari totiens subtilitate donec totus lapis iterato descendat in terram, & sic recipiet superiorem vim sublimando, & inferiorem descendendo, ut quod est corporeum fiat spirituale sublimando, & quod est spirituale fiat corporeum descendendo, & sic habebis gloriam claritatis huius mundi, & fugit à te omnis obscuritas, & omnis inopia & ægritudo. Quia lapis sic compositus curat omnem ægritudinem, & hic lapis est totius fortitudinis fortitudine fortis, quia nulla est comparatio huius lapidis, ad alias fortitudines huius mundi. Nam vincit sensibilem rem omnem subtilem, omnem rem solidam denotabit, penè transit & vincit, devincendo convertit Mercurium vivam, quod est subtile ad ista corpora.

Dura & solida penetrabit, dicit enim Morienes, quod totum nigrum non est aliud quàm extractio aquæ à terra, & huius aquæ super terram scilicet propriam dimissio donec putrescat. Et hæc aqua cum terra putrescit & mundificatur, quæ dum mundata fuerit, divinitatis auxilio, totum magisterium dirigetur, quæ quidem aqua continet in se animam corporis sui. Quæ inquam anima habet se in spiritu in modum olei, quæ anima est tinctura soluta & in spiritu deportata, quam aliqui Philosophi denominant fumum album. Secus ergo de fumo albo, quia fumus albus est anima corporum solutorum & mortuorum, quorum animas ex suis corporibus extraximus. Quia omne corpus quod anima caruit tenebrosum est, & fumus albus cum corpori redditur mortuo fluet in corpore & aufert eius nigredinem & immunditiem, quia corpora in unum consolidat, & ea multiplicat, tunc eius pulchritudo apparebit, & tinctura in ea operabitur. Et scias firmiter quod si fumus albus non foret, ars Alchymię non esset. Dicit enim Pythagoras, loquendo de aqua Mercurii à lapide extracto, i. e. terra auri. ISTA verò aqua est acetum acerrimũ, quod aurũ merũ facit esse spiritũ, sine quo nec albedo, nec nigredo nec rubedo, nec rubigo fieri potest. Et quando commiscetur cum corpore fit unum cum eo, & vertit ipsum in spiritum ac ipsum in variabili colore colorat. Philosophi dicunt, quod aqua sola per seipsam omnia facit, omnia solvit, omnia congelat, omnia diruit sine alicuius adminiculo. In ipsa solent apparere colores .... corpore in qua est tinctura cuiuslibet corporis. Insuper est differentia inter tincturam aquæ scilicet Lunaris, & tincturam olei, scilicet aquæ solaris. Nam tinctura aquæ abluit & mundat, sic tinctura olei tingit & colorat. Exemplum huius est, si intingatur pannus in aqua mũdatur ab ea, quoniam quando exsiccatur, recedit aqua, & permanet pannus in statu suo & colore suo quo erat prius, nisi quia est magis mundus. Et econtrario est oleum, quando tingitur pannus in eo non separatur ab eo per calorem igneum, nisi totus destruatur pannus. Ideo oleum erit similitudo animæ existentis corpore, quæ extrahi non potest,

IUNGE igitur aquam super terram suam & permisce conterendo, statim paulatim imbibendo, & hebdomadatim decoquendo, & post leniter calcinando, quousq; terra bibat † quintam sui partem † de sua aqua. † Scias quod oportet terram nutriri: Primò modica aqua, & postea majori sicut est de infantis educatione. Ideo multotiens contere terram, & paulatim imbibe eam de octo in octo diebus, &

deco-

decóque, & post mediocriter calcina in igne, & ne tædeat te hoc ipsum reiterare, quia terra fructum non gerit absq; frequenti irrogatione. Corpus namque elementum est discontinuatum, eò quod ab ipsa anima omnino privata est, unde cum aridum sit & vacuum, tunc multum sitiens libenter bibit suum humidum aqueum. Et trituratio non fiet, donec aqua cum terra fiat, idem corpus in unum nihil proficit. Non suspendas ergo manum tuam à trituratione & assatione terram faciat albam. Caveas ne terram imbibas nisi paulatim cum longa trituratione post siccationem terræ, unde in hoc est pondus ubique. Notandum ne nimia siccitatis aut superfluitatis humorem administratio corrumpat ut videlicet tãtum assando decoquas, quantum dissolvendo indiget imbibendo. Nota omni vice post calcinationem terræ superfunde aquam temperatè, nec multum videlicet, nec parum, quia si multum, fieret pelagus conturbationis. Si verò parvum combureretur in favillam. Quia suaviter & non festinanter de octo in octo diebus terram irrigabis, decoquas & calcinabis donec biberit aquam suam. Ita ergo opus continua multis vicibus, quia quamvis sit longum, quod non videbis tincturam, nec perfectum perficies, donec opus sit perfectũ. Studeas ergo cum operatus fueris, omnia signa quæ in qualibet decoctione apparent in mente recordare & eorũ causas investigare. Tres quippe colores sunt principales niger, albus & citrinus. Cum autem egreditur nigra perfecta est, & non completa qualibet vice vigora ignem in calcinatione quousque terra egrediatur alba ex ignis fortitudine. Nam sicut calor agens in humido generat nigredinem, ita agens in sicco generat albedinem. Idcirco si terra non fuerit alba, tere eam in aqua sua, & iterato calcina azoth & ignis latonem abluunt, & ob ...... positus ab eo eius eripiunt. Nam præparatio eius est cum eo semper. & qualis erit limpitudo aquæ, talis erit limpitudo terræ, & quantò magis fuerit abluta, tantò magis erit alba. Vnde alius ait: Cum inveneris ipsam jam nigram, scias primam hanc clavem lapidis esse; post verò putrefactionem rubescit, non rubedine vera & etjam citrinescit. De quo quidam ait, sæpius rubescit, & sæpius citrinescit, & sæpius liquefit, & sæpius coagulatur ante veram albedinem. Vnde & alius dixit seipsum dissolvit, & seipsum coagulat, seipsum rubore decorat ante albedinem etiam fit viridis, unde alius sic ait, coque ipsum, donec color viridis ei appareat ac jam ante albedinem color pavonis, unde quidam sic ait. Scias quod omnes colores quæ ab homine in

ne in hoc mundo excogitari possunt, apparent ante albedinem, & deinde albedo sequitur vera. Vnde quidam ait: Quando autem purus apparet tamdiu decoquatur, donec velut oculi piscium eluceſcunt, eius utilitas expectanda est, & tunc scias quod lapis in rectitudinem est coagulatus. Alius etiam ait, cum albedinem inveneris in omnibus supereminentem in vase esto ratus quod in albedine illa rubedo illa occulta est & latet, & tunc non oportet te illam extrahere, verumtamen coquere, donec totum rubeum fiat. Est tamen inter albedinem veram & rubedinem veram citrinum grisei coloris, de quo dixit sic, post albedinem vero ignis calore augmentato ad cinericium pervenies. Et alius, Ne cinerem vilipendas, quia Deus reddit ei liquefactionem, & tunc ultimo Rex Diademate rubeo Dei nutu coronatur. Oportet te ergo magisterium hoc temperare. Nam compositio non erit sine matrimonio & putrefactione. Et matrimonii est commiſcere subtile cum spisso, & putrefactio terræ est assare, rigare quousque commiſceantur in simul & fiat unum, & non sit diversitas de aqua mixta aquæ. Tunc autem conabitur spissum subtile retinere, & conabitur anima purgare cum igne, & pati ipsum, & conabitur spiritus submergi in corporibus & fundi in eis. Scias autem cum corpus miscuerit se cum humiditate & ipsum invenerit ignis caliditas, vertitur humiditas super corpus, & solvit ipsum; & tunc non potest spiritus ab eo exire, qui imbibat se cum igne, & eius flamma. At tamen non conveniunt istæ partes, nisi cum bona temperatione & continuatione & longo labore.

Antiqui verò Philosophi lapidi nostro multa imposuerunt nomina, vocaverunt animal, guma vitriolum, sanguinem, urinam rubeam propter colorem rubeum, & infinitis aliis nominibus ipsum vocaverunt. Ferrum propter impotentiam fusionis, & hoc dixerunt. Nam cum istud corpus privatum est per decoctionem humiditate, quæ de facili faciebat illum fluere, necessario est corpus tanquam siccum non fluere, unde vocârunt ipsum ferrum, quia inter alia corpora ferrum dicitur maximè siccum, sicut illud corpus per privationem humiditatis, quæ primo faciebat ipsum volatile modo est necesse ut remaneat fixum. Nam omnia non fixa figuntur per talem privationem humiditatis, quæ vocata fuit calcinatio à multis Philosophis. Vnde Geber, Calcinatio est rei per ignē purgatio seu pulverisatio humiditate partis consolidantis & causa invētionis calcinationū est spirituū, ut ipsi melius figantur. Sic ergo est, per privationem humiditatis

ditatis, volatile fit fixum & molle durum, secundum Gebrũ mutans de natura in naturam, & aqua in ignem secundũ naturales, ut in Turba. Item, imitatio complexionum, ut frigidæ & humidę complexionis in calidam & siccā seu phlegmaticam complexionem, in choleram secundum medicos. Item fit spirituale corporeũ secundum Aristotelem in libro de perfectione Magisterii. Item fit liquidum spissum secundum Alfidium. Item fit de manifesto occultũ secundum Rhodanum in libro trium verborum. Philosophi enim testantur se non invenisse inexistentem, humiditatis corrumpentem nisi lenem, prolixitatem commendantes & vituperantes festinantiam. Et initio ut Mosius ait fit aliqua pugna ignis & prolixitate corrumpendi, coquendi, putrefaciendi, inspissandi. Nam calore Solis, id est, leni decoctione ignis res congelatur, quæ in temperatum introduci debet balneum, quod quidem balneum extenso calore, id est, minimo igne putrefacit ut ait Bolus. Quoniam si incenditis ignem ante crementum rubeum fit, quod nihil vobis prodest, eò quod .... albedinem vultis, ut ait Lucas. Nam omnes Philosophi ignem lenem debere asserunt fieri propter rationes prædictas. Inquirunt enim quod nos suaviter oportet regere, donec sulphur fiat incremabile, unde de semine semina non oportet mettere nisi post messem. Philosophi autem hunc nostrum vocaverunt Salamandra, quia sicut Salamandra solo vivit igne sic lapis noster solo igne nutritur. Vnde etiam dicit alius: Nisi anima fuerit corpus ignem non patietur. Qui autem potuit animam convertertere in corpus, & corpus in animam, & miscere eum spiritus subtiles tingit omne corpus ad perfectionem.

De modo sublimationis terræ.

CAP. VI.

INquit enim Ascanius magnus Philosophus, in fecibus est quod quæris. Accipiantur ergo fæces cum extrahuntur de Alembico, & teratur fortiter & imbibatur cum sua aqua & ad lentem ignem vel ad Solem desiccent, & hoc multoties fiat. Nam ex tali præparatione habitatur fumus ille ad sublimandum. Vnde dicit Geber: ex multiplici trituratione imbibitionis & assationis, major eius pars aqueitatis debetur residuum verò per sublimationem. Accipiantur ergo fæces prædictæ, & aptentur ad sublimandum miscendo eis primo ignem lentum, & postea proportionabiliter majorem, quousque fumus ille mundus & albus ascendat, & si primò non

fia

fiat revertetur totiens super easdem fæces, donec ita fiat & ultimo sine fæcibus quæ adhærent, tunc una pars fixa contingit ex illis medicinæ diversitatem, secūdum diversam eius operationem quandoq; creabis ex illo Saturnum & Jovem. Nullus autem debet sublimare terram ad opera sophistica, sed debet sublimari ad elixir nostrum. Et illa quæ sublimantur duobus modis sublimantur, aliud per se quæ sunt spiritus, aliud cum aliis, quia se incorporant cum spiritibus. Mercurius cum sit spiritus sublimatur per se. Terrea materia cum sit calx non sublimatur nisi sit incorporata Mercurio. Contere ergo calcem, imbibe eam cum Mercurio, & decoque donec fiat unū corpus, & non tædeat te hoc ipsum iterare, quia corpus nisi fuerit cum Mercurio incorporatū non ascendit sursum Ideo necesse est inquantumcunq; poteris animam suam subtrahas, & cum Mercurio fortiter pistes quousq; sit unum. Quia sublimationem non facimus nisi ut reducamus corpora ad subtilem naturam, ut sint sicut spiritus. Et quod corpus sit leve ad redigendum in omnes res sive in Lunam. Et hanc sublimationem facimus ut corpora reducamus in suam primam materiam sive naturam, scilicet Mercurium & sulphur. Facimus ergo hanc sublimationem tribus de causis. Vna est ut corpus fiat spiritus de subtili natura. Secunda est, ut Mercurius se benè incorporet cum calce. Tertia est quod totum assumat colorem rubeum vel album. Ideo calx quando sublimatur ad Lunam cum Mercurio debet esse alba & incinerata. Calx ad Solem quando sublimatur, debet esse iterato rubens, & Mercurius albus cum igne lapis rubescens, & debet esse pulvis inceratus. Quia non bene operatur aliquis nec ad Solem nec ad Lunam, nisi tali modo & cum Mercurio quem sublimas, & tali modo ad Lunam non misceas illam rē. Quia calx Solis non intrat ad Lunam, nec Luna ad Solem intrat. Non mittas ergo Mercurium rubeum ad Lunam, nec album ad Solem. Sed ponas unamquamq; speciem cum sua specie, & pone ad ignem accensum, & sublima, & non injicias illud quod remanet deorsum cum illo quod ascendit sursum, & pone unumquodq; ad partem, quoniam illud quod in fundo remanet reiterabis ad sublimandum scilicet Mercurium incorporatum, donec ascendit totum alioquin non ponas ipsum in magisterium. Et attende benè quod nunquam debes procedere ad fusionem materiæ prædictæ, sed ad lapidem philosophicnm, nisi ipsum prius sublimas, cum non fiat unio corporis & spiritus nisi per sublimationem. Primò sublimanda est materia ut figendo major præcedat unio, & ex

hoc magis conveniens fit commixtionem sequitur, fixam autem materiam sic facias volatilem. Recipe materiæ fixæ partem unam & Mercurii præparati duas partes quæ simul sic bene incorpora, post sublima, & sublimatum collige, & super illud quod in fundo remanet iterato cum novo Mercurio, contere benè cum Mercurio præparato per modum prædictum quousque totum fuerit sublimatum. Nam secundum Philosophum arg. vivum congelabit illud vis sulphuris albi non urentis in argentum, & illud est res optima, ut quod artificium Alchymice faciant elixir ad argentum.

Nota verò si sulphur fuerit optimum cum rubore clarum, & si fuerit in eo vis igneitatis sui non urentis erit res optima, ut ex eo fiat elixir ad aurum. Et quædam tradidit Philosophia primò sulphur album ad argentum, & postea rubeum ad aurum. Et nihil potest fieri aurum, nisi prius fiat argentum. Quippe quia nulla res potest ad tertium gradum transire in primo nisi fuerit, postea in secundo, quod non est transitus ab extremo in extremum, nisi per medium. Non potest ergo fieri per nigrum, id est, de nigro aliquid perfectum citrinum, nisi primò fuerit album, eò quod citrinum ex nimio rubeo & albo purissimo est compositum, nec potest fieri de citrino album, nisi prius fuerit nigrum. Et quod aurum non potest fieri argentum nisi prius fuerit corruptum & nigrum, quia melius non potest fieri deterius, nisi per suam corruptionem, quia generatio unius etiam est corruptio alterius. Ideo qui vult aurum convertere in argentum, & argentum in aurum, quia sulphur eorum non urens ad argentum ipsum album per majorem ignis digestionem potest fieri sulphur rubeum, quia citrinatio nihil aliud est, quàm completa digestio, nec nigredo quàm albedo. Calor namque agens in humido efficit primò nigredinem, & in sicco operatur albedinem, nec non in albo citrinitatē, & hoc quidem nimiū rubeum, post insit sulphur album & rubeum tantum ex uno metallorum materia ad plenum depurata & diversimodè decocta & digesta. Idcirco Plato dicit, quod argento inest sulphur album, sic omni auro inest sulphur rubeum. Et cum omnino sulphur non est album sive rubeum. Sed tale sulphur non reperitur super terram, ut dicit Avicenna, nisi quod in istis corporibus existit. Et ista corpora subtiliter pręparamus, ut sulphur & arg. viv. de ista materia habeamus super terram, de qua aurum & argentum quondam efficiebatur sub terra. Ipsa sunt corpora lucentia, quibus insunt radii tingentes, tingunt cætera corpora in albedinem & rubedinem veram, secundum quod corpora

pora fuerint præparata. Alembicus cum cucurbita debent conjungi, ita quod Mercurius non possit exire, quia non sublimatur nisi virtute aëris. & ideo si locum invenerit aptum evolat in fumum, & perit magisterium. Quoniam totius operis intentio non est aliud nisi ut sumatur lapis in capitulis notus, qui dicitur Adrop Arabicè, plumbum verò Latinè. Scias quod hic lapis quem cognoscunt Philosophi, qui habet virtutes super omnes virtutes lapidum, sicut docuimus, quem pone in vase Philosophico sublimandum, & cum ea sublimatur lapis, donec perveniat in ultimam sublimationis puritatem, & hic est primus ordo, vel prima operatio appellatur. Et hæc sunt verba Gebri, qui posuit totam artem in sublimatione & reiteratione. Et scias quod ista sublimatio non est vulgi. quia in ista sublimatione relinquuntur omnes prædictæ sublimationes, quas tibi determinabo. PRIMA est purificatio ut subtilissima & purissima substantia eliciatur. SECUNDA est solutio, ut tota materia solvatur in aquam. TERTIA putrefactio, ut dicit Morienus. Nunquam fuit aliquo modo animatum aut à nativitate adductum, nec crescens nisi post putredinem & visus mutationem. Vnde ait Sapiens: Quod tota fortitudo &c. ait enim si putridum non fuerit, non solvetur, ita oportet quod ibi sit putrefactio. Vnde ait Philosophus, Corruptio est generatio alterius. QUARTA est ablutio, ut oportet quod ista res putrefacta & sordida abluatur per abluitionem, & mundetur à corruptione & impuritate. Et bene dixerunt. Quia quàm diu manet aqua super terram, tantò magis terra mundatur & abluitur, ita quod ablutio & ceratio idem sunt. QUINTA est coagulatio, secundū aūt quod aqua suaviter desiccando ad Solem cū terra uniatur, tunc desiccetur & coaguletur in simul in pulverem vertatur. Et sic est peracta coagulatio. SEXTA est calcinatio, unde scias quod res calcinata est magis apta quàm non calcinata. Et est simpliciter prope fixionem, unde fuerunt multi Philosophi, qui de calcinatione dixerunt fixionem, & bene dixerunt. Quia omnes isti modi sunt in sublimatione, quia dico qui perfectè sublimat totum opus perpetrat, & facit. & scias quod hoc totum perficitur in uno furno & uno vase. In sola sublimatione sunt omnes istæ operationes quas diximus & septem dispositiones, quas quilibet intelligens potest ex ipsis perficere. Ergo non sis negligens in sublimatione, qui per sublimationem perficitur, & qualis erit mundatio, talis & perfectio. Modò volo tibi demonstrare quid sit sublimatio.

Sublimatio est elevatio partium subtilissimarum à partibus grossis, & similiter separatio partium non fixarum à partibus fixis. Partes non fixæ elevantur per fumum, id est, per ventum, quia sicut diximus, oportet custodire ne fugiāt, imò cum partibus fixis fixentur, & remaneant & velociorem fusionem præstent partibus magis grossis. Intelligas veram sublimationem esse, quando facimus separationem partiū, quæ superius elevantur ab his quæ inferius remanent. Imò volumus ut suo simul proprio conveniant. Quia in lapide nostro post primam purificationem, quæ per solutionem perficitur, non invenimus aliquid diminutum nec superfluum, propter quod dixit Geber, cum ea sublimetur lapis donec in ultima sublimationis puritate deveniat, propter quod dixit Geber, Cum ea sine alio adjuncto, vel sine alia re extranea, debemus facere nostram sublimationem. Propter hoc decepti sunt omnes laborantes, qui sublimabant cum fæcibus, & nesciunt quid faciunt, vel quid sit lapis Philosophorum ignorant, & si centies sublimarent, non perficerent, quia sublimationem Philosophorum ignorant. Vnde dicit Geber: Est enim Lapis unus, medicina una, in qua totū magisterium consistit. Cui non addimus rem extraneam, neque diminuimus, nisi quod in præparatione aut operatione superflua removemus. Et prima purificatio quæ per sublimationem perficitur, jam tibi sufficienter demonstravi. Quod quando volueris facere sublimationem, quod in lapide nostro nihil addas vel diminuas, imò cum tota substantia in vase nostro ponas prout diximus in prima dispositione, vas fortiter claudendo, & pone ipsum in furnum, & cooperi cum cineribus subtus & inferius, ita quod duæ partes vasis sint discoopertæ tamdiu donec materia solvatur, & postea ministra cum igne lento, donec major pars in pulverem vertatur, quod erit ex triginta diebus. Et quando factæ sunt operationes istæ quas diximus, facta est sublimatio, solutio, distillatio, descensio, putrefactio, ablutio, ceratio & calcinatio vel fixio. Et scias quod Philosophi dixerunt multa talia, scilicet de qualibet operatione superius dicta, ut scientia magis obscura esset ad intelligendum. Quando lapis noster est in vase nostro, & materia sentit Solem nostrum, in continenti solvitur in aquam, ita quod ascendit in altum usque ad caput vasis, & postea descendit ad profundum vasis. Et scias quod materia nostra ascendit per fumum & ventum, & Philosophi videntes istam materiam ascendere & descendere fecerunt consilium inter se, quomodo nominarent istas operationes,

& fuit

& fuit opinio eorum illud quod ascendit nominetur prima sublimatio, postea videntes istam materiam descendere ad fundum, & vertebat se in aquam, æstimarunt in cordibus eorum, secunda sublimatio. Item videntes talem ascensionē & descensionem se convertere in aquam dixerunt quod ibi esset distillatio, qui est tertius modus. Et hæc videntes inspissari, & ad terram nigram converti, & ista inspissatio stabat in principio super aquam, & sic dimittendo paulatim inspissando videre terram submergere in aquam, & stare in fundo sub aqua, quę terra erat nigra & fæculenta æstimarunt in corporibus eorum quod ista operatio vocaretur putrefactio, qui est quintus modus. Item adhuc paulò plus videntes terram nigram & fæculentā stando sub aqua per longum tempus dimittere in sole nostro colorem nigrum & fœtorem malum quem vocarunt ablutionem. Vnde quidem dicit Morienus: Scias quod totum magisterium non est aliud quàm extractio aquæ à terra, & cum hoc sextus modus, quæ est coagulatio. Adhuc plus videntes, totum stare subtus aquam & crescere & aquam diminui propter decoctionem temperatam, dixerunt omnes quod hæc erat ceratio perfecta, & sic erat principium novum. Vnde Philosophus dixit quod aqua cum terra ceratur & imbibatur, & per temperatam decoctionem desiccatur, & in terram vertitur tota materia. Vnde dicit Philosophus, quod hæc est vis eius integra, si versa fuerit in terram, & hic est septimus modus. Item adhuc videntes quod tota materia fiebat terra, & quod reducebat se ad solam substantiam quod non fluebat, imò stabat stricta, videntes hoc dixerunt quod hoc totum erat, propterea quod Plato dixit, Solvite lapidem nostrum, & coagulate postea, id est, vertite in terram, & hoc cum magna cautela, & habes quasi totum magisterium, & hic est octavus modus appellatus. Vnde quidem dixit Plato, Accipite lapidem nostrum in tabulas tenues, coquite & ponite in vase nostro firmiter clauso, & assate igne levi donec confringatur. Postea coquite ad calorem Solis donec coaguletur. *Et scias quod totum magisterium nihil aliud est quàm facere solutionem perfectam & coagulationem.* Vnde dixit Philosophus, Solvite & coagulate, & habebitis totam operationem & artem. Et adhuc plus videntes nostram materiam coagulatam & inspissatam propter majorem decoctionem dealbatam perfectè & desiccatam, cuius albedo erat super omnes albedines, æstimabant materiam esse calcinatam. Et dixerunt intra se, quomodo nominabimus istum nobilissimum modum, videntes hoc

totum dixerunt quod esset perfecta calcinatio, & ideo vocarunt istum modum calcinationem qui est ..... modus. Nam quoties sublimas aliquod corpus cum adjunctione sublimati spiritus, totiens lucrabere in projectione mille partes. In quantum enim corpus tuum allevias, in tantum melius valebit. Et sic posses projicere super centum, & centum super mille, & mille super decem millia, & decem millia super centum mille millia, & mille millia super infinita millia. Vide ergo quæ diximus, quoniam omnia sunt necessaria laude. *Hoc quidem ad componendum sulphur album & rubeum sufficiat.*

De fixione & lapidis multiplicatione.

CAP. VII.

SEquitur de plantatione pulveris ut fructum ferant & fructus eorum in æternum permaneat. Et docebo pulveres sublimatos figere, ut in igne possint permanere, & corporibus adunari & commisceri. Est autem fixio rei fugientis conveniens ad ignem aptatio. Causa verò inventionis ejus est, ut omnis tinctura omnisque alteratio præparetur in altero & non mutetur. Restat ergo post sublimationem materiæ procedere ad fixionem ipsius. Figitur autem sic, Recipe illud quod est sublimatum, & divide per cucurbitas, sive per urinalia prout quantitas materiei hoc requirit. Et signum fixionis est eius quando materia non plus ascendit ad alembicum, vel poteris vigorare ignem excellenter, tunc statim apparet, vel ponas de corpore super laminam ferream, si remanet fixus non reitera. Et divide per urinalia prædicta æqualiter. impone super furnum reverberationis, quo facto pone primò lentum ignem circumcirca usque ad plures dies usque videris per talem ignem lentum non plus ascendere, & sic ignem fortifica, & continua per talem fortiorem ignem, quod nihil videris elevari. & tertio dabis ignem fortissimum, quem continua donec materia prædicta sit fixa.

Et est sciendum, quod spiritus & anima non uniuntur vero modo nisi in albo colore, quia tunc omnes colores qui ab homine immundo excogitari possunt ibi apparent, & & tunc firmantur & perficiunt opus in uno colore scilicet albedinis, & ibi conveniunt omnes colores. Dealbatio est enim totius operis initium & firmamentum, nec demum variatur in diversos colores, præterquam in rubeum, in quo

est fi-

est finis ultimus. Cineratio verò est, quæ fit in azurum & rubeum, & non dicitur color. In decoctione verò post albedinem errare non potest. Nam ignis regimen paulatim augmentando post albedinem veram ad cinerationem pervenitur ante rubedinem, ut prædixi. Et scitote, quod argentum vivum est ignis corpora comburens, mortificans & constringens uno regimine, & quantò corpora magis teruntur & miscentur, tantò magis diruuntur & attenuantur. Et scitote, quod corpus non potest tingere, nisi tingatur, & nisi spiritus extrahatur in ventre erit occultus, id est, sepultus, & fiat corpus & anima absque spiritu, quæ est spiritualis natura, ex qua colores apparebunt. Vnde dicit Philosophus: Jubeo vos facere corpora non corpora, etiam incorporea corpora. Per hoc enim regimen depuratur compositum & eius naturæ occultum extrahitur. Nisi enim spissa corpora & natura corporea diruatur quousque fiant incorporea scilicet spiritus tenuissimus, non potestis istam animam tenuissimam & tingentem extrahere, quæ in naturali ventre occulta est.

Item notandum, quod jam corpus seu terra, quæ est stans tincturam recipiens dicitur habere majorem vim fratribus, scilicet anima & spiritu. Nam omnia quæ ei miscentur, superat, & in colorem suum transmittit, & est spiritus delator animæ virtutum per corpus. Similiter æs nostrum quantò plus coquitur, tantò magis inspissatur, quousque fiat quod invidi nuncupant lapidem omnium metallorum. Postea comburitur quousque croco vel sanguine combusto fiat simile, tunc incorporatus imprimitur & tingit in aurum verum. Dicit enim Pythagoras: Quod lapis noster sua aqua decoqui debeat, donec totum fiat purissimum, & quasi spirituale factum, & tunc conjunctio corporis & spiritus inseparabilis fiat, & fit colore permanens, quia fugitivus fit sine fuga.

Item dixit Pythagoras, quod in Mercurio & in sulphure ita debent purgari omnia elementa quod ab igne incremabilia, ab aëre inflammabilia, ab aqua invaporabilis aquositas.

Item longinquitas & propinquitas sunt in re, prædicta quoque sic possunt intelligi, scilicet quod illi duo spiritus argentum vivum & sulphur multum distant, tum propter impedimenta prædicta, tumque propter naturam. Quia ista humiditas subtili terreo mixta alia unctuosa, viscosa, tum propter longam decoctionem, quæ digerit, & hoc est

longinquitas. Propinquitas verò dicitur complexio .... amplectendo quæ statim post digestionem fiat indissolubilis unio amborum. Aut ista decoctio hic agit in totam substantiam Mercurii, præcipuè tamen agit in corpoream substantiam, quia tunc diruit corpus, & fit pulvis, oportet ergo quod corpus Mercurii infra, quod iste nobilis fumus continenter subtilissimè diruatur, corrumpatur & omnino purgetur, ita quod sit versus in naturam corpoream. Et tunc duo nostri spiritus & corpus subtiliantur & complectuntur se invicem inseparabiliter & unus tenet alium, nec fugiunt ab igne nec comburuntur ab eo, penetrant metalla & roborant peroptime, calorem quasi similem calori gallinæ incubantis ovum suum, & maximè in principio reguminis. Quia per talem omnis lutulenta vis argenti vivi, & humiditas pulveris superflua & ipsius grossi citrinitas cremabit unctuositas vaporabilis, quas habet à natura sulphuris paulatim sine elevatione prædictæ unctuositatis purgatur intercisè & subtiliatur, quibus subtiliatis efficitur corpus Mercurii, & quam simile virtutis occultæ, & tunc augmentatur ignis aliquantulum. Et colligetur dicta virtus & jungetur suo corpori purgato, & tunc fit ipsorum desponsatio indissolubilis. In prima decoctione fit nigrum, & tunc scitur quod benè rectum est. In secunda decoctione fit album, & in tertia rubeum. Aliqui faciunt apparere citius albedinem per majorem festinantiam, quod fieri potest per ignis incensionem, sed corpus non erit purgatum, nec in naturam redactum corpoream. Et ideo spiritus fugiens occultus nunquam miscetur corpori grosso, quin statim ab igne evolaret, quando ignis combustio non cessat, quæ erat in corpore extrinseco sive igne artificiali Quia calor scil artificialis nimis excesserat, se moventem calorem intrinsecum, quia calor intrinsecus non poterat ad se trahere in radice humidum quo se defenderet ab igne, nec non cessabit comburendo spiritus de calore intrinseco, de quo optimè Aristoteles in libro Metheororum, & sic alterando & confringendo per calorem continuum & lentum consumitur lutulentia, & superabundans humidum evaporat, quæ duo impediebant subtile scil. terreum & radicale aqueū, ita quod non poterant amplecti omnino, & tamē istis duob⁹ remotis fit locus verę cōmixtionis, quia conducit quod illud terreum jungatur aquæ suæ radicali, & iterum decoquatur donec liquefiant & unum sit incorruptum cum alio per omnes partes suas, ita quod minimum terræ sit mixtum cum minimo aqueo, ita quod nullus in eis

in eis sit locus ubi non sit vera commixtio & cum imbibitur aqua permanente, quia in ista decoctione fit rubeum & tingitur vera & perfecta rubedine & fit compositio maris & fœminę, quia nulla est ibi contrarietas, sed gaudent & lętantur, fœmina suscepta vi masculi. Et deinde iterum præcipit imbui donec humida fiant id est donec terreum sit immixtum formaliter aqueo & ab eo humectetur & defendatur ne incendatur & corpus in spiritum convertatur in æternum, qui ad talem finem potest eum perducere beatus erit in æternum. Versus dum mea urina perfecte erit citrina, exaltatus ego mundi super omnia dego. Dicit enim quod intensus calor super abundans facit exhalare humidum, sed frigus ignis facit perire opus. Nota regimen ignis si secundum naturam regatur exemplo quatuor tẽporum, debet regi. In primo tempore scil. hyeme terra concipit. In secundo scilicet vere producit herbas & flores. In æstate maturantur fructus. In autumno colliguntur. Vnde in opere nostro à simili. In primo operatione Mercurius mortificatur & totum corpus vertitur in pulverem. In tertia concipit ut in aliam vertatur naturam. Vnde in ista decoctione fit nigra. In secunda ostendit naturam suam se dealbantem. In tertia jam fructus apparent, quia tunc apparet rubedo, quę est in fine operis. In quarta maturatus fructus & ex eo colliguntur. Et hæc de fixione dicta sufficiant.

De proiectione & tinctura metallorum.

CAP. VIII.

DE promisso finem complevi usque ad magisterium magnum, ad elixir excellentissimum album & rubeum faciendum. Hic finaliter dicam de modo projiciendi, qui est complementum operis & lætitia desiderata & expectata. Album vero elixir dealbat usque in infinitum & quodcunque metallum deducit ad albedinem perfectam. Sed sciendum quod unum metallum magis est remotum à perfectione quã aliud, & quamvis quodlibet metallum ad perfectionem per elixir ducatur, tamen levius propinqua & multum perfectius quam remota reducuntur. Et cum invenimus metallum perfectum & multum propinquum & vicinum perfectioni excusamur in illis per multum remotis. Quæ vero metalla multum propinqua vel remota sunt in multis libris satis aperte inveniuntur. Et quia elixir supleat albũ vel rubeum ultra naturam suam tantum operatur, non est mirum quod incommiscibilis est corpori, super quo solummodo projicitur liquę-

facto. Grave etiam est projicere super mille millia & illa in continenti præsentare, quare vobis unum secretum magis occultum tradam. Commiscenda est pars una cum mille corporis vicinioris, Et hoc totum ...... in vase firmiter aperto, & pone in furno fusionis philosophici cum lento igne prius & semper augendo per tres dies, donec inseparabiliter fuit conjunctũ, & illud est opus trium dierum, tunc iterum & finaliter projicienda est una pars quælibet super alia mille cujuscunque corporis propinqui & vicinioris & illud est opus unius diei seu horæ & minuti. Est & alius modus procedendi hoc modo. Recipe centũm partes Mercurii cum sale & aceto abluti & pone in crusibulo super ignem & cum inceperit fluere appone unam partem tui elixiris dicto modo præparati projice super C. partes Mercurii abluti ut dixi. & fiet totum Medicina super Mercurium albutum. Deinde pone istius medicinę unam partem congelatam super C partes Mercurii abluti in crusibulo ferventi ad ignem & fiet adhuc totum medicina Postea pone unam partem istius medicinę ultimæ cõjelatæ super C partes Mercurii abluti & erit aurum vel argentum in omni judicio optimum secundum quod Elixir præparatum fuerit. Item est alius modus projiciendi pone unam partem medicinæ prædictæ super 60. Mercurii & mitte in aliquo vase de vitro & luta os vasis calce ut non respiret. Deinde pone super ignem Cinerum per iij. dies, si retinetur Mercurius scias quod tunc est medicina perfecta. Et attende quia tunc omnes illæ 60. partes Mercurii erunt medicina & elixir super alia, & nota per hunc modum semper augmentando Mercurium probare poteris excellentiam Medicinæ, quia aliquando unum convertit centum aliquando CC. aliquando XL aliquando mille in infinitum & totum est medicina quicquid secum ex Mercurio retinebit. Modus autem operationis est iste, ut projicias partem unum medicinæ prædictæ super centum partes solis fusi & faciet ipsum frangibilem & totum erit medicina, una pars projecta super C partes cujuslibet metalli fusi convertit ipsum in solem optimum quo melior non potest reperiri. Et si projeceris super lunam simili modo convertit omnia corpora in lunam. Et per eundem modum poteris convertere solem & lunam in venerem ♄ ♃ & ♂ ad quod faciendum de meo consilio non facias & non procedas. Si autem medicina prædicta seu elixir nõ habet ingressum. Recipe ab ipso lapide in prima operatione extracto partes æquales & simul misce & incorpora super marmor & si tibi videtur misce eum per balneum destillãdo ut simul me-

lius

ſius conjungantur poſtea de ſicca ſi vis, aquam per allembicum recipere potes. Hoc autem toties reitera ſcilicet imbibendo & incœperando & deſiccando quouſque prædictam bene in corporatam & vnitam cum prædicto Mercurio pręparato. Quo facto pone in urinalibus habentibus fundum rotudum & ſuppoſito cooperculo reverberationis dabis ſibi ignem candelæ vel cinerum per gradus ſuos ut ſupra demonſtravi, & quando tibi videtur adde ſibi paulatim de Mercurio ſupradicto, quouſque materia prædicta figatur & efficiatur fuſa plusquam cera & ſic habes elixir vel lapidem philoſophorum completum, qui convertit omne corpus imperfectum & Mercurium in ſolem & lunam, quo melior reperiri non poterit. DICO ergo quod totius ſummaria operis non eſt, niſi quod ſumatur lapis in capitulis notus, & cum operis inſtãtia aſſiduetur ſuper ipſum opus ſublimationis primi gradus & à corruptione mundetur & in puritate demum cum ipſo ſoluto ſublimetur ipſius additamentum album ſuple vel rubeum, donec in ultimo ſublimationis modo perveniat & ultimo volatile fiat. Ad hoc vero cum fixionis modis figatur donec in ignis aſperitate quieſcat. Deinde vero fixum lapidem cum non fixa parte reſervata per modum ſolutionis & ſublimationis volatile facias, & volatilem fixum, & fixum ſolutum, & iterum volatilem fixum quouſque fluat & alterat in complemento lunifico vel ſolifico certo pretioſiſſimum ſuper omne mundi prætium. Deo gratias qui ceravit illud, qui eſt benedictus in ſæcula ſæculorum, Amen.

Explicit liber, octo capitulorum Alberti Magni.

AVICEN-

AVICENNAE AD HASEN REGEM EPISTOLA De re recta.

De re recta.

CAP. I.

Ertractata sunt inter me & Hasen de eo quod ipse scit, varia quæ rogavit me in parte una in tradendo scribere, ut essent meliora, & ut facerem eum intelligere, quibus modis ego ad illud applicui secundum quod cogitavi & novi dupliciter subtiliter in rebus naturalibus consideravi, & fuit sententia quam affirmant Alchimiam profitentes una illarum rerum quibus ille qui ad bonitatem & scientiam operantur plurimum contrariantur & sententiam illorum annihilarũt. Mihi autem excusatio non fuit in arte mea quin scirem intentionẽ ambarum sectarum. Consideravi ergo libros affirmantium artem & inveni eos vacuos à rationibus quæ sunt apud omnem artem & reperi plurimum ejus quod in ipsis continetur, alienationi similius Et aspexi libros contradicentium & reperi contradictionem debilem & ratiocinationem levem, cujus similiars non destruitur. Ad me ipsum igitur sum reversus & cogitavi & meditari cepi si hoc est quomodo est, & quomodo non est. Scivi itaque quod possibile est ut lunam in colorem solis tingamus & venerem in colorem lunæ Tunc necessaria est nobis tinctura rubea rubificans, & alba albificãs. Scivi præterea quod permixtio tincturarum cum corporibus adducens lapidem non est possibilis antequam levientur & currant. Deinde lenificatio & eorum cursus non sunt possibiles in principio rei antequam liquefiant. Cum autẽ liquefacti fuerint, non omnis rubea tinctura aut alba facit consequi nos intentionem nostram. Nam cum tractatur super ignẽ aduritur corrumpitur & non perficit, Aut si non aduritur sed non figitur apud ignem sed evolat & fugit. Non valet autem si non aduritur neque evolat si non ingreditur neque permiscetur. Aut si hæc ingreditur & permiscetur sed non remanet fixæ dispositionis imo purificatur & evolat & separatur quolibet modo separationis non perficit. Aut si non separatur & non evolat sed non efficit, non adustibile ab eis quę adurunt ut sistit

1 Notandũ naturæ occulta invenitur artis Methodus.
2.
3.
4.

ut sistit in luna & non facit lunam non adustibilem ab eis quæ non adurunt solem sed adurunt lunam ut sal & reliqua quibus sol purificatur à luna non conficitur. Similiter si non efficit venerem talem quod non aduritur ab eis quæ nõ adurunt lunam & adurunt venerem similiter si non plumbum & reliqua. Indigemus ergo Medicina tincturæ citrinæ aut albæ quæ corporibus putrefactis permisceatur & non aduratur cũ rebus acutis adurentibus omnia & non permittat adurentia partes corporis separare. Consideravi ergo an in medicinis simplicib. sit medicina habens has operationes & nõ inveni de medicinis quæ ad hoc perveniunt medicinam habentem impressionem, nisi illud quod vobis responsum est de inventione plantæ cujus natura & ratio est hæc quod, & sulphur rubeũ præter hæc repertum in fragma & arsenicum album, habent has operationes. Verumtamen quod meæ semandatur existimationi est quod hæc est vanitas. Non enim advenit alicui eorum qui sapientes fuerint aliqua medicinarum cujus hæc est narratio. Nobis itaque necessarium est ut hanc operationem per nosmet inveniamus. Inquiramus ergo tincturam quam ignis non corrumpat, & substantiam quæ permiscentur liquefactis & substantiam consolidativam & substantiam coagulativam adunativam fixam super ignem & ingenium ad permiscendum ista adinvicem ita ut fiant uniendo substantia una in quam ignis non imprimat & tingat cum eo quod est in ea de tinctura & permisceatur cum eo quod est in ipsa de subst. permiscibili & consolidetur cũ eo semper quod est de subst. consolidativa & figatur semper cum eo quod est in ea de subst. fixa. Si ergo pervenimus ad has quinque res, pervenit ad nos intentio nostra.

Vnione facta radicis fiat res una.

Quinque istius artis elementa. Stans. Tingens. Profundãs Cõsolidãs. Perseverãs

De Tincturis.

CAP. II.

De alba quidem tinctura sciendum est quod nos invenimus Zaimbar vivum albificare, & invenimus ipsum cum albificatione sua corporibus adhærere & penetrare in ipsa, ita, ut cum subtiliatur æs, & decoquitur in aceto cum suis medicinis, non moratur quin penetret albedo, ad interiora ejus ita ut fiat ejus extrinsecum & intrinsecum simile lunæ in albedine & ita ut meditetur quod quando præparavimus argentum vivum in augmento regimine addetur nobis ejus impressio & operatio verumtamen invenimus ipsum fugere ab igne & separari à commixtione & non conjungi cũ omni re quæ est de eis quæ volumus albificare. Sed cum hoc habet

habet bonitatem quod nō aduritur super ignem omnino sed calefit ab eo tantū. Excusamur ergo ne laboremus in destructione adustionis ab eo tantum. Et scimus quod cum in eo sit præparatio ita ut commisceatur liquefactis & remaneat in eis album secundum suam dispositionem vidimus ita in principio rei ejus exsiccationem & destructionem aqueitatis ab eo fore necessariā. ita ut calefiat quod pulverisetur aut frangatur aut teratur, ita ut cum præparatur & volumus ipsum terere & permiscerere cum rebus non sit vivum neq; occultum & sit susceptibile quo ipsum imbibimus ex aquis si forsitan accidit necessitas illius apud res quibus carere non possimus si volumus conjunctionem & commixtionem Est ergo via illius ut decoquamus ipsum super ignem taliter ut separētur partes ejus currentes ab eo & remaneat siccum illius, amplius illud est possibile ita ut evaporetur ab eo illud quod currit & resideat ab eo illud quod siccum est, cū sit natura totius; aut plurimum ejus ut magis dominans ipsius, ut appareat præcipue cum nostra via ad illud fuerit ut commisceamus cū eo medicinas quas ab eo separare non possumus Est ergo regimen ut ponamus humidum & siccum ejus & dissolvemus humidum ipsius & occultemus in occulto ipsius siccum ejus. Deinde iteremus illud multotiens ita ut non occultetur post illud omnino & ita cum de eo aduritur aliquid, aduratur in fundo instrumenti & purificetur cum eo res extranea & sublimetur siccum & ex substantia aqueitatis & etiam illud quod non aduritur pulverisabile album in quo non sit adustio penitus, & album coagulatum in quo adustio penitus non sit.

Sublimatio argenti vivi.

Indigemus itaque instrumento sublimationis. Accipiamus ergo vas longum, inferius rotudum, & ponamus minorem partem ejus in igne & plurimum ejus supra laminam præparatam ei, & præparemus supra caput ejus coopertorium in medio perforatum, ut ingrediatur in ipso caput vasis, & super coopertorium ponatur cooperculum ut coartetur in ipso quod sublimatur de fumo argenti vivi. Super cooperculum sit foramen & in eo sit clausura ingeniose facta ad aperiendum ipsum quando æstimatur quod fumus jam sit finitus & consideratur an abcissus sit fumus & sublunatus. Cum ergo volumus ipsum sublimare conterimus ipsum post mortificationem cum eo quo mortificatur ita ut teratur cum rebus adurentibus facientibus pervium vel prius exsiccantibus,

A quibus rebus debet sublimari arg. viv.

sicut sal & attramentum & calx & aliæ res quas habent similes res istis. Deinde si volumus ut sit bona commixtio ejus cum illis assemus ipsum æqualiter & teramus & hoc est ut

conver-

convertamus ipsum & ponamus in vase terreo vitreato, & liniamus vas cum luto sapientiæ & exsiccemus ipsum & ponamus in Athanor, id est, in furno panis. Et nos quidem dicemus post hoc quomodo mortificetur argentum vivū & quomodo fiat lutum sapientiæ Deinde post assationem terimus ipsum & dimittimus ipsum in vase sublimationis & nominatur vas alludel & sublimamus ipsū in eo multotiens. Et quotiescunq; sublimamus ipsum renovamus ei commixtionē & reducimus ipsum super illam eādem fecē. Facimus ergo illud multociens donec moriatur & albificetur & quandoq; completur in septem viribus & quandoq; expectamus super ipsū usq; ad 12. vices quod est ultimum. Et quandoque ponimus ipsum in Kimiam linitam luto sapientiæ cautæ & constringimus caput ejus postquam assumimus rorē ejus sicut dicemus postea. Deinde sublimamus medicinam ut ascendat & perficiatur perforetur in gula conversum sicut cristallum, quādoq; sicut stagnum, quandoq; sicut sal lapideus. Postquam aūt sublimaverimus ipsum ab eo & istæ res egrediuntur cum ratiocinationibus & experientiis post illa sapiam, & quod intētio quidem in illo est exsiccare arg. viv. & facere ipsum pervium. Postquam ergo fecerimus illud invenimus virtutem tingentem & remanentem imo melioris tincturæ & penetrationis ita ut non diversificetur à colore argenti puri in aliquo, imò est magis refertiva tinctura & magis completæ albedinis. Et istæ res ante experimentum fuerunt nobis notæ cogitatione subtili vehementi longa. Pervenit ergo ad nos tinctura alba nuda à rebus quibus indigemus.

DE TINCTURA VERO RUBEA. secundum quod nos non invenimus in principio aliquid faciens rubeum. Imò invenimus omnia quæ penetrant in argentum & reliqua ab eo quæ tingunt, ipsum perducentia ad nigredinem. Amplius videmus argentum ex sulphure adornare citrinitatē. Deinde cum remanet denigrat ipsum & similiter cum remanet fit fortior scilicet nigredo & cum projicitur supra ipsum in liquæfactione adurit ipsum & perforat ipsum. Et scimus quod non est via perveniendi ad albedinem ejus quod cum adustione denigratur per semitam viriditatis imo per semitam citrinitatis & rubedinis propter principia quæ jam scivimus, propterea igitur quoniam scivimus quando resolvitur in aquam & est mundus etiam viridis non facit ipsum cadere viridem sed rubificat ipsum, scivimus quod nobis est possibile ut ex rebus denigrantibus lunam faciamus manare

tincturam

tincturam citrinam operatione facili. Et scivimus quod res in qua est adustio cum decoquitur, primum quod de ea resolvitur est virtus ignea quæ est in ipsa quoniam est levior & dignior vaporatione & separatione quam virtus reliquorum elementorum. Ergo invenimus ut separemus à sulphure & arsenico aut ex aliquo ungentorum quicquid est in eis denigrans argentum, cum tamen sulphur sit melius omnibus mineralibus in illo inveniamus ergo viam ad illud esse & decoquamus ipsum in aqua cum igne leni ita ut aduratur virtus ignea in ipso & extrahat ipsam & non adurat de subst. sulpuris & virtute ignea aliquid & non egrediatur de virtuositate sulphuris aliquid. Et nos non facimus illud nisi ut separemus tincturām solam & ut præparemus ipsum cū eo quod oportet, & ut mundificemus sulphur cum eis quæ dicemus postea. Nō est ergo possibilis nobis hæc inhumatio nisi sit in vase duplici cognito neque ebulitio aquarum omnino nisi inhumetur aut in fimo, aut in sole aut in cinere calido & quanto plus inhumatio & vehementior tanto plus ab eo corruptio removetur. Præterea non omnis aqua movet tincturam & extrahit ipsam dum non est in ea aliquid acuitatis, veruntamen si sumatur aqua dulcis sufficiant. Sed aqua in qua est acuitas est facilior. Et nos quidem post dicemus qualiter oportet secundum exemplum hoc facere ut aqua sit secundum quod invenimus cum cogitatione & experimento facilior. Amplius cum decoxerimus ipsum in aqua faciendo decoctionem post decoctionem & removendo aquam Hāc aquam servabimus quoties rubedine tincta erit & renovabimus aquam donec nil remaneat tincturæ. Deinde conjungimus aquas & distillamus eas accendendo ignem donec sublimetur tinctura pura rubea, tunc bene erit quod incepimus, Si autem nigra advenit erit adusta à nobis per decoctionem quia ignis fuit fortior quam deberet Cum ergo advenerit rubea si acceperimus eam & assiduaverimus decoctionem ejus in aquis frigidis sicut aceto sublimato & expressione assumta ex lacte congulato facto acetoso & ex foca acetosa farinæ furfurum, aut in acetositate citri & reliquis faciendo decoctionē post decoctionem ita ut cum ejus igneitas fracta fuerit scilicet ipsius operatio debilitata & remanserit ejus citrinatio propter debilitatem suam in adurendo & remanet virtus pauca nigrificandi in ipsa quæ est citrinatio ut fiat impressio illa non impediens & non perseverans sed recedens cum ignis accenditur, tunc eam complevimus genus tincturæ. Et nobis quibus est necessarium ut ipsius humiditatem componamus

Sulphuris cōmendatio & ejus præparatio.

Quæ aqua extrahit tincturas.

Aquæ in quib. sulphur potest decoqui.

namus donec fiat ejus facilis commixtio cum eo cui ipsum adjungere volumus. Et nos invenimus convenientiam aliis rebus præcipue ad dandum splendorem & nitorem argenti vivi rubificati, cum sit possibile ita ut rubificetur ut uzifur & ut rubificetur ita ut non aduratur cum præparatur opus eorum quæ aduruntur. Et quoniam arg vi. rubificatum, quando ceratur tum eo quod dicemus & resolvitur sicut dicemus & fit rubedo currens & ipsummet tingens & multo plus quãdo in ipso ponitur de tinctura cujus proprietas est componi & commisceri cum eo sicut in uzifur, nisi quia illud aduritur & istud non aduritur Et ad hoc quidem non pervenimus nisi per opus uzifur & ejus quod scivimus de violentia sulphuris illato argento vivo & rubificationem apud conjunctionem, tunc quando componemus & creemus hanc tincturam cum hoc argento vivo ponendo æqualiter de unoquoque aut de tinctura minus. Et possibile est nobis ut sit argentum vivum resolutum non rubificatum quoniam rubificatur cum permiscetur ei sicut in uzifur cum sit rubificatio ejus possibilis erit melius & dignius. Et inhumabimus ambo in fimo in fimo ita ut bene & perfecte commisceantur. Iam igitur comprehensæ sunt nobis tinctura alba & rubea. Et hoc est vivum quinque elementorum.

De substantia permiscibili liquefacto.

CAP. III.

ELementum vero secundum est, quod necessarium est substantiæ permiscibili & liquefactæ ut sit in substantia sua liquefactiva cumque cogitaremus & inquireremus postea quatenus inveniremus aliquid quod quando projicerentur super liquefactum adhereret ei & commisceretur ipsi & submergeretur in eo & non corrumperet ipsum non invenimus nisi de mineralibus sulphur & de commixtis arsenicum. Ipsa tamen fugiunt non facientia moram, nisi quia tempore brevissimo inveniuntur incipientia procedere ad connexionem cum eo Non ergo invenimus ingenium nisi rectificationem eorũ ita ut in eis remaneat adherentia & destruatur adustio. Inveni itaq; propter adustionem necessariam quod vaporatur ab eis ad ignem & ad sui naturam est vaporari velociter & invenimus causam adherentię liquefactionem. Deinde similitudinem imitatur & vicinitatem quam habet in natura cũ eo consideravimus itaq; in principiis naturalibus. Est itaq; subjectum liquefactionis humiditas currens permixta partib. siccis terreis in quibus movetur cum resolvit eas ignis & non Subjectum liquefactionis.

est possibile ut moveatur ab eis propter vehementiam commixtionis, & invenimus causam evaporationis humiditatē non vehementem in eo commixtam, imò elevatur ab eo & egreditur. Et invenimus causam adustionis ut sit jam decocta permixta siccitati, ita quod pervenit ad ipsum per illud quod ei est admixtum de siccitate quod aquæ sunt de caliditate accidentali superflua communicans vel commutans cōjuncta cum igne ita quod figitur nobis tam diu donec inveniatur exterminatio humiditatis quæ est apud ignem potentem convertere aquas quasdam partium corporis aut substantiam ignis ante evaporationem aut cum evaporatione & separetur ignis aut remaneat fex ejus cinis & est illud quod est adustum & hoc quidem cum jam evaporat, jam conversum convertitur in flammam. Quantumvis vero hujus secūdum vitrificationem & causas indicativas & essentiales est res ad quam non delatatur hic liber sed experimentū testificatur hoc, & lex est quod humiditas superflua non aduritur imò in primis cum eam invenit calor sublimatur ante adustionem. Quod si etiā est occulta in aliquo & non est de proprietate ejus quod evaporetur ita ut remaneat siccius & cineritiū non aduritur de eo aliquid sicut in corporib. liquefactis. Amplius quando comprehenditur in corpore plantæ aut animalis in quo est calor innatus & virtus permiscibilis tunc si decoquitur cum sicco ita ut sic non immiscetur & fiat ungentum vel oleum inflammatur vel aduritur. Et similiter cum non sit oleū imo sit vehementis permixtionis cum sicco & cum hoc toto non evacuatur ab unctuositate prima. Videmus enim quod si purgetur ab eo virtus adustiva & destruatur ejus oleum ita ut remaneat in eo humiditas liquefit aut adheret ei cum eo quod dicemus de summa & nimia existimatione. Cogito quod humiditas in hujusmodi corporibus non evacuatur à commixtione vehementi cum siccitate in eis ita quod quando movet eam ignis ad vaporationem & finiunt siccitas & fex dominantes non separantur imò currat in eo & liquefiat aut leviatur quemadmodum est in vitro. Et si humiditas fuerit dominans dilatatur & vaporatur ut ita sit vapor quasi fumus permixtus siccitati in ipso & quod est ex eis quæ non purgantur vel ita ut sint aqua pura. Amplius postquam vivificavimus illud cum experimento fuit plurimum imo sumēt siccitas albificata decoctione cum sublimatione. Tertium itaque est apud nos quod non corrumpitur cum vaporatione neq; minuitur cū vaporatione quia ejus humiditas & siccitas est permixta siccitati ejus. Et quod nos quādo perseveramus

operando

operando in ipso destruemus adustionẽ ab eo & vidimus ad illos modos plurimos. Vnus modorũ est assatio cum reb. adurentib & facientib perjurium. Deinde est sublimatio. Nam proculdubio apud sublimationem aduritur & purgatur salubriter quod non aduritur. Quod si certe aliquid ex eo aduritur reiterabimus ipsum donec inveniamus in fine rei albũ sublimari in quo non sit permixtio adustionis. Et cum projicerimus ipsum super argentum non adureret ipsum neq; corrumperet, & fuit certum illud apud nos cum probationibus quarum expositio & rememoratio prolõngatur scilicet quod hæc operatio non destruit de substantia ejus & profundatione & adhærentia & illud cum humiditate velocius quam esse potest. Sic innata terreitas corporum per sublimationem tollitur, ita per solutionem suæ substantiæ omnis impuritas ab eisdem separatur. Hæc Geber. Adustio aũt est quando cõmiscetur aut aduritur aut corrumpitur humiditas substantialis rei. Et nos quidem jam destruximus eam, non ergo aduritur, & resolvimus etiam plurimũ humiditatis superfluæ nãq; istæ congelatæ sunt, quia propter illud destruitur humiditas superflua & humiditas adustiva & remanet humiditas valde commixta siccitati. Humiditates namq; illæ sunt congelatæ quia liquefactæ sunt oleum super ignem. Postquam igitur scivimus & experti sumus, invenimus ipsam adherere & invenimus eam cum hoc albificare illud quod non est albũ cum tenetur liquefactio illa ita ut non ab eo separetur aut retinaculis ei permixtis aut cum constructione capitis ampullare ita ut non inveniat viam egrediendi ex illa. Sed nos quidem scivimus illud ante experimentum cum ratiocinatione quã verificavit experimentum, quoniam album commixtum albificat. Postquam igitur invenimus ipsum adherere & apparere pervenit ad nos quod volebamus. Et quandoq; nõ sublimatur sed nos decoquimus illud in oleo aut aqua donec separetur ab eo virtus ignea & evaporet plurimũ humiditatis superfluẽtis siccitati & remanet de humiditate quæ cõtinetur in siccitate, quia nõ separatur imo quãdo purgatur & movetur in ea liquefacit ipsũ. Nõ ergo morantur quãdo aggregãtur corporaliter in oleo aut in aqua ei præsentetur super ignẽ.

Modi purgandi sulphuris.

Adustio.

Fixatio.

Alius modus præparationis sulphuris.

De substantia conjuncta quam ignis non separat.

CAP. IV.

AMPLIUS postquam scivimus hanc viam invenimus sulphur commune in elixir rubeo & albo, licet sit melius cum rubeo & invenimus arsenicum cum albo melius

experimento cum tamen omne, cum omni sit conveniens. Amplius possibile est nobis ut ea præparemus cum rubeo bonitatem animalium quatenus rubifacimus ipsum rebus quas ignis rubefacit. Et sunt aquæ attramentorum & fiunt tingentes in citrinum. Est ergo illud quod est ad albificandum albũ est cum proventu suę intentionis magis intense albificans. Et quod est rubificandum cum applicatione sua magis intrinsice abificans. Substantia conjuncta est hæc humiditas aggregata quam ignis non separat & jam provenit ad nos ex istis oleis.

Aquæ rubificentes.

De substãtia conjuncta.

De substantia fixa.

CAP. V.

QVæsivimus substantiam fixam, quæ est in eis quæ diximus quæ sumimus substantiam fixam, & invenimus eam esse omne quod non fugit ab igne & ipsa etiam corpora liquefactiva aut non liquefactiva & invenimus ea omnia prohibentia nos ab operatione, verumtamen liquefacta propinquiora sunt in assimulatione & melioratur in ipsis dum permanent corpora habentia conjunctam liquefactionem non est possibile commisceri aliud. Et dum sublimantur partes cum quibus possibile est currere fixantur possibile est ut redeant ad dispositionem suam supra ignem. Oportet ergo ut aduramus ea & calcinemus ea, & si possibile est ut calcinemus eas post combustionem faciamus ita ut pulvis fiat qui forsan non curret & jam quidem destruetur forma specierũ earum ab eis quam Aristoteles declaravit in auditu naturali. Quoniam experimentum destruit formam specificam, cum ergo pervenit ita, possibile erit nobis ut per ea assequamur intentionem. Et vidimus & bene videmus ut ut sumamus lunã ex luna quod melius est, aut ex plumbo. Solem ex sole quod est melius, aut ex venere. Et possibile est nobis ut accipiamus calcem ex luna & est cerusa alba & erit unum ex albificantibus. Et ex sole & erit pulvis rubeus sicut usifur & erit unum ex rubificantibus.

De Compositione.

CAP. VI.

POstquam ad album pervenerint oleum & tinctura & calx & omnia alia albificantia. Et ad rubeum tinctura & oleum & omnia alia rubificantia, necessarium erit nobis componere inter ea ut sint substantia una, & illud quidem non est possibile nisi per introitum eorum & per commixtionem eorum

rum & nos jam videmus in eis quibus jam usi sumus modis experientiæ quod cum aqua permiscentur vehementer, deinde exsiccantur & coagulantur & conglutinantur. Ita quod si vicerit summa volatilis summum fixi volabit cum ea & si non vicerit figetur cum ea. Et vidimus plurimas res resolvi & coagulari & virtute eorum remanere de quibus sunt sal & salari & dragantum. Et scimus per principia plurima scientiæ naturalis quod possibile est ut rem lubricæ substantiæ quarum radix est ex terra & aqua resolvantur & currentes fiant. Deinde scimus per canones alios quod istas elixir prædictas cum resolvuntur non prohibet resolutio ab operationibus omnino radicalibus, imo remanet nobis de virtute earum quæ volumus. Testificatur enim ad credendum meditationem experimentum. Vidimus ergo de rebus convenientiores ad illud resolutionem & cursum, deinde congelationem ut unione facta radicis fiat res una, stans, tingens, profundans, consolidans perseverans. Et æstimavimus quod quando utemur contritione scilicet contritione aquarum calidarum permixtarum, resolutarum, commixtarum secundum assi tuationem quod erit illud loco resolutionis. Fecimus ergo idem de rebus ad experiendum & quandoq; valuit & quandoq; non valuit, aut propter debilitatem instrumentorum aut defectum in opere aut propter res particulares accidentales quæ non comprehenduntur. Fuit ergo nostra intentio ad hæc duo capitula in summa complementi artis elixir. Advenit ergo cum Laude Dei intentio quæsita & fuerunt radices albi. Argentum vivum præparatum, & sulphur albificatum & calx corporis & cerusa eorum quæ conjuncta & permixta fuerint elixirium integrum & fuerunt radices citrini sulphur præparatum & arg. vi præparatum & sal. albificatum fixatum & calx oridum. Et melius illo est ut omnia sint rubificata. Deinde componantur & fit ex eis elixir integrum.

Quando fixũ volat cum volatili aut econtra.

Contritio quæ fit aqua.

Videtur reprobare aquas.

Radices suæ artis seu materialia.

De Capillis, Ovo & sanguine.

CAP. VII.

POstquam audivimus multotiens quod possibile est ex capillis, ovo & sanguine & multis partium animalium fiat elixir incepimus ergo experiri an haberent suspensionem & inpressionem in corporibus liquefactis. Invenimus itaque ea non imprimere sed fumus eorum, ipse enim suspenditur in corporibus ita quod cœperit argentum citrinitate & finalat argentum ignitum cum submergitur in eo imprimitur.

Scivimus ergo quod in eis est tinctura & quod in eis est suspensio. Et scivimus quod capilli & sanguis & ovum decoctorum salsorum coagulantur aquæ in salem. Et scivimus quod quando volumus separare tincturam & suspensionem ab eis non est possibile ut sit nisi cum igne & sublimatione ita ut nõ tingat. Et scivimus quod primum quod est ex eis distillatum est aqua deinde oleum quoniam fixius est super ignẽ. Distillamus ergo ea cum igni subtili in cucurbita & alembico. Distillata ergo est aqua deinde incepit oleum distillari distillamus ergo amodo tam diu donec finita sunt & remãserit fex, quam cum igne tamdiu combussimus donec exiyit calx fixa super ignem, advenit ergo nobis ex ea calx Deinde scivimus quod tinctura est ab oleo rectificavimus igitur ipsum. Deinde decoximus non in re alia nisi in aqua sua, cum sit aqua ejus calida salsa & cum congeletur in salem armoniacum decoctione leni tamdiu donec extraxerimus tincturã ejus. Deinde accepimus & decoximus ipsum in re non aliqua nisi in aqua sua cum &c. Deinde accepimus oleum & decoximus ipsum in aquis temperatis in acuitate donec purgaverunt ipsũ & dealbaverunt & removerunt adustionem ab eo pervenerunt igitur per id liquefactio & suspensio & destructa est ab ipso adustio. Et purgavimus calcem ejus tamdiu donec facta est pulvis albus & invenimus aquam ejus sicut in mineralib. arg. vi. & oleum ejus sicut sulphur in mineralibus & calcem ejus sicut est calx in mineralibus, & elixirium aggregatum ex eis & sicut elixirii quod est ex mineralibus verum est largior & melior & largius operans & sublimior.

De Præparationibus.

CAP. VIII.

Coagulatio ☿

DE *argenti vivi præparatione.* Argentum quidem vivum accipe & coagula ipsum cum vapore stagni si est ad album. Aut plumbi si ad citrinum. Et illud est ut ponas ipsum in fovea scilicet plumbi, & pulverises super ipsum ad album cinerem aut marcasitum argenteum. Et ad citrinum marcasitum aureum & sulphur aut cinerem æris & fundatur super faciem ejus rasasalarob fusum ita ut non commisceatur & fiat multoties donec congeletur in lapidem. Et quando ponimus ipsum in concavitatem Mortarii infigimus in plumbũ donec fortasse congeletur & superponimus ipsum ei deinde

Mortificatio Mercurii.

evellimus ipsum cum ferro multoties donec congeletur. Et si ipsum congelare volumus conterimus ipsum cum sinapi contrito cum aqua donec moriatur in ipsa. Deinde permiscemus

scemus cum sale & attramēto, postea sublimatur ab eis multocies. Tunc si fuerit ad rubeum imbibemus ipsum post assationem & sublimationem rubedine sulphuris in aqua sua & sublimationem rubedine sulphuris in aqua sua & sublimabimus ipsum & constringemus donec coaguletur & coaguletur sicut coagulatum est in collo kimiæ. Omnis vero sublimatio & constrictio est post distillationem. Sublimatio ☿.

De Arsenico & Sulphure. De Arsenico vero & sulphure visum est conveniens esse ut teratur valde cum limatura ferri & decoquatur in ipsa cum aceto donec exsiccentur, deinde assentur post sublimentur & iteretur cum sale & attramento & talck & nova & calce minore. Et quando constringuntur à vitro & ære usto singulæ aut conjunctim congelantur sicut sal aut Cristallus & iteretur sublimatio multotiens donec ad finem perveniant.

De oleo Capillorum. Oleum vero de capillis, sanguine & reliquis post sui congelationem cum calore non fervente assidue donec inspissetur. Deinde ad acceptionem tincturæ ab eo decoquatur in aqua in qua jam decoctum est talck vel calx alimentum non forte tam diu donec egrediatur ab eo nigredo ejus & dealbetur.

De Calcinatione.

CAP. IX.

Corpora quidem quando apodiantur sale armoniaco & aceto & quando aduruntur cum adurentibus tam diu donec recipiant aut contritionem cum sale & sale armoniaco & sulphure, & quandoque cibantur argento vivo donec sublimetur ab eis argentum vivum multotiens, donec remaneat pulvis. Deinde illud quod quæritur ad album imbibatur aqua salis distillata & ceratur & dimittatur in aludelle semper donec fiat res cui non sit pars. Et illud quod quæritur ad citrinum imbibatur aqua attramentorum unius & unius aut conjunctim rubedine sulphuris & aliorum & oleo ovorum & assiduetur assatio illius donec rubificetur ut fiat pulvis non fit pars. Calcina. Imbibi.

De Dissolutione.

CAP. X.

Facilior vero modus quem vidimus ad ipsa resolvenda est conversio naturæ specierum ad res recipientes resolutionem in substantia sua sicut sunt sales & attramenta.

Et vidimus fortiorem eorum esse salem armoniacum. Ipsum nam [illegible] resolvimus & assiduavimus imbibitionem rei ceratæ ex eo terendo & assationem ejus cum calefactione tamdiu donec congeletur totum in salem armoniacum. Et illud est ut effundatur super ipsum sal ar. resoluti quantitatis aliquæ, deinde dimittamus ipsum corpus donec siccetur, quod inde proveniet ponimus ipsum in sacum tralati in sacrariū quod est genus vasis insinuationis & appropinquemus igne leni, cumq; fumigare inceperit removeamus ipsum deinde imbibam [illegible] postea reiteremus illud & faciamus illud vicib. x. deinde iteremus imbibitionem rursus faciamus illud donec inceratur & est ut liquefiat super ferrum ignitum Deinde dissolvatur in aquam & non remaneat ei vestigium & XX. imbibitionibus usq; ad XXX. imbibitiones & non multiplicabitur nisi quando volumus componere contricionem perfectionem & rectius quidem elixir rubedinis ut sal. ar. resolutus sit rubeus ita ut imbibatur aqua attramenti & sublimetur donec rubificetur deinde resolvatur Ipse vero aquæ aluminum sunt quibus ipsa terantur, cerentur. Cumque cerata sunt resolvimus ipsa si volumus cum inhumatione in Kima habente os ligatum in fimo descoperiendo super eam aut suspensione in puteo resolutionis, aut modis aliis quemadmodum in aliis inhumationibus eorum & in roribus & suspendatur in puteis aut in cucurbita cæca cum vapore aquarum calidarum & sunt aquæ in quibus decoctæ sunt alkali & vora viribus pluribus adeo donec in ipsis aduratur penna & projiciatur in eam sal ar. Et si queruntur ad rubedinem ponantur in eis sulphur & attramenta Nam si cum his viis incesserimus resolvetur in eo quod est inter XXXX dies & tres mēses. Cūque resolventur aquæ congregabimus ex eis & inhumabimus ea donec commisceātur deinde ponamus eas in instrumento inhumationis & inhumabimus eas in cinere calido donec rubescant deinde exsiccentur & coagulentur & est elixir, & quando imbibemus ipsum aquis acutis donec permisceantur cum illo & resolvantur ad invicem & assabimus ipsum & faciemus illud XXX. vicibus & plus & minus, donec penitus non evaporet aut vaporet totum Et scias quando bene vaporatur totum tunc jam bene operatus es in compositione, sed errasti in calce. Infrigida ergo ipsum & ingenies ut addas in tinctura & suspensione tamen non sit in hoc exitus à termino ita quod totum evaporet.

DE

DE ELIXIRE.

ELIXIR hoc tingit tinctura sua & submergitur oleo suo, & figitur calce sua, & oleum quidem est aggregans in tincturam subtilem valde & aquam. Et argentum vivum est deferens tincturam, & cum profundatur oleum antecedens cum calce tingente cum tinctura profundat cum eo, & quando figitur calx, figitur cum ea propter vehementiam commixtionis. Et exemplum calcis est terra. Et album quidem completur tribus rotis in quibus non est ignis. Et rubeum completur quatuor rotis.

FINIS.

DECLARATIO LAPIDIS PHYSICI AVICENNÆ filio suo Aboali.

Ili mi Aboali, intellige quod dico tibi de cognitione lapidis. Fili mi, ubi Philosophi dicunt in libris suis. Recipe sulphur & auripigmentum, non intrat in magisterium nostrum. Sed nominârunt sulphur & auripigmentum explicantes lapidem Philosophorum, in quo lapide sulphur & arsenicum Philosophorum latent sive occultantur. Et quidem Philosophi dicunt, est lapis & non lapis, & est vilis in plateis, & in viis ejectus pedibus hominum calcatur, & ab unoquoque paupere potest acquiri, & est sulphur quod non est sulphur, & est auripigmentum quod non est auripigmentum, & est ovũ gallinæ, buffo, sanguis humanus, capilli, & non dixerunt talia nomina nisi quod absconderunt magisterium, & scias pro certo, quod Philosophi non curaverunt de nominibus, nisi uno nomine, una actione scilicet lapidem coquere & animam eius inducere. Quia lapis eorum semper unus est, in quo omnem bonitatem expectant, & non est alius in hoc seculo qui sit de tali potentia & effectu præter hunc lapidem. Hic ergo est lapis & non lapis, sine quo natura nihil operatur, cuius nomen est Mercurius vivus multis tamen nominibus Philosophi ipsum nominârunt, aut nuncupârunt, quorum nomina non possunt enumerari propter suæ excellentiæ naturam. Hic est verè lapis Philosophorũ, & est non alius præter ipsũ, qui opus recipit & bibit, ex quo omne corpus apparet. Et non pertinet hoc magisteriũ nisi Regibus & altioribus & repletis divitiis, quia hoc magisteriũ est sempiternũ, & qui non habet divitias quomodo operetur, quia decet operatori habere 60 ℔ Mercurii puri i. e. arg. vivi non sophisticati ad minus propter humorem illius extrahendũ ad perficiendum totũ opꝰ, quia totũ magisteriũ est in vapore. Fili mi, nunc veniunt stulti quotidie & operantur sicut invenerunt in libris super sulphur & arsenicum, & super ☿ per sublimationes, calcinationes corporum perfectorum & imperfectorum, & per resolutiones aquarum diversarum saliũ & aceti, & per coagulationes & fixationes, & per amalgamationes, & nõ possunt pertingere ad veram perfectionẽ, & non est mirũ, qui ipsi idiota

non

non intelligunt mentionem Philosophorũ, & semper dicũt quod magisteriũ non est verũ, & quod hi Philosophi errant mendaces. Ideo fili mi composui istud capitulũ & illuminavi cæcos & apperui thesauros & catenas, & intelligere faciam insipientes id quod non intelligebant, & solvi ligaturas vocabulorũ, & dixi tibi fili cum veritate Dei secretũ Philosophorum & eorũ intentionẽ, & ideo mando tibi quod librũ istum nemini des nisi filio, & filius tuus filio suo, & sic de generatione in generationẽ, & hoc sapientioribus illorum. Et scias fili mi, quod malum feci quod revelavi tibi puritatem doni illius. Non revelabis hoc sanctum laudabile opus. Et dico tibi fili in veritate quod Philosophi cum aliis rebus non fuerũt operati, nisi cum sanguine capillorũ & ovis exemplariter, i.e. nisi cum quatuor elementis. Et notandum est hodie de præparatione 4. elementorum, qui steterunt in fimo calido equino sicut oportuit. Et primò distilla, & quod primò exit serva seorsim, quia ista est aqua. Reitera aquam per distillationem, & quod distillabitur serva, & ista est simplex, pone sub fimo & serva, & quod remanebit in fundo cucurbitæ, serva seorsum quia est terra.

Definitio scientiæ secretorum Philosophiæ naturalis. Est aquæ à terra extractio, & eiusdem corporis super terrã propriam suam præparatam conversio seu reductio. Hæc quidẽ terra cum aqua sua putrescit & abluitur, quæ cum munda sit vel fuerit auxilio Dei totũ dirigetur magisteriũ. Primò namque conatur solvere terrã ut ad sui modũ subtilẽ habeat naturam, quod fit cum vicerint in ea aqueæ qualitates. Deinde cum terra nititur aquã condensare ut secũ figatur & omnem sustineat ignem, & hoc fit cum vicerint in eo terræ qualitates, quoniã huius artis fundamentũ & operis exordiũ est corporis in aquam resolutio, quod Philosophi corruptionem seu putrefactionẽ nominãt, sine qua circularis metallorũ transmutatio nõ fit ad invicẽ. Corruptio enim unius est generatio alteri⁹. Quia generationis & corruptionis eadẽ sunt principia.

Lapis philosophicus ex re vili consurgit in thesaurũ preciosissimũ, videl. ex spermate ☉ in matrice Mercurii projecto per coitũ, i.e. per cõmixtionẽ primã. Et hæc est proxima eius materia de qua elicitur. Propinquissima verò est humor seminalis decisus per actũ generationis ex singulis partib. utriusq; parentis sc. corporis & ♀ Quia solũmodo humores radicales corporũ sunt essẽtiales ipsius lapidis partes. Et etiã ex duob. entib. in natura non fit unũ per modũ agẽtis aliud per modũ patientis se habeant ad invicẽ vel quod alterũ fiat in potẽtia.

Ex speciebus itaq; limpidissimis quæ à primis mineralium fontibus sumpsere originem, duci debet sapientum elixir & medicina ad omne imperfectum perficiendum transformãdumque & non ex aliis. Jubent enim Philosophi elementa cruda, munda, sincera a recta accipere & super levem ignem coquere dicentes, si secus fiat proderit nihil. Dicunt etiam accipite res de mineris suis puras recentes, propinquiores & meliores, & ad montium cacumina seu ad astra cœli exaltate, & etiam ad radices suas reducite, & factum est totum clarificationum & fixionum rei magisteriũ, & qui sapientũ tincturam utiliter quæris componere, radices cognosce minerales, conficiens ex illis opus tuum. Quia cognito corporum & naturæ qualitates principii ac regiminis ipsorum est ex hoc quod perficit opus facile.

Ex rebus corporeis in natura maximè convenientibus elicitur ipsa medicina. Summe enim oportet ex illis potissimũ tincturam accipere, in quibus maximè consistit. Est autem tam in corporibus quàm in ipsis spiritibus secundum naturam, cum unius reperta sint naturæ. Sed ex corporibus quidem difficilius, ex spiritibus verò seu argento vivo facilius & propinquius, non autem perfectius tinctura ipsa seu medicina corporum elicitur quare album item & rubeum. Vna radice procedunt nullo alterius generis corpore interveniẽte pullulorum. Vnus enim lapis & operatio ipsius una qui igne uno sola coctione in album & rubeum sulphur non urens in vase uno digeritur ac perficitur successivè.

Oportet autem ut formam magni elixiris educant de potentia materiæ suæ propinquæ in qua naturaliter consistit. Sed in eadem elementorum inviscata grossitie latet abscondita, ideo lapis vegetabilis, lapis & non lapis & originalis ac primordialis vapor dicitur, quia est in fieri seu in via digestionis nondum per naturam fixus, neque ad metalli perfecti esse terminatus specificum, & habet se ad ☿ vulgi causam, sicut ad lac coagulum, & per hoc quod ipsum coagulat, cognoscitur. Quoniam ante formas specificas metallorum contemperantias sulphur & argentum vivum præexistere oportet & depurationem eorundem cum alteratione.

Expedit etiam ut elementa lapidis sint eiusdem generis & non diversi, aliàs actionem & passionem mutuam invicẽ non haberent. Quoniam unum non tingeret aliud quibus alienum non introducitur, quia non convenit rei nisi propinquius sit ei de sui natura. Cui si quid apponatur extraneum infici-

inficitur opus nec fiet ex ipso quod quæritur ab opifice, sed alius sequetur effectus, qui in naturæ & artis cura non existit. Quandoquidem non fit aliqua generatio vera nisi ex convenientibus in natura.

Necesse est denique ut grossities compositionis elementorum corrumpens, deturpans & adustibilis ingeniosa deleatur præparatione, & spissitudo lapidea terrestris & inutilis à metallina substantia dividatur, antequam ipsorum elemētorum univoca ac perfecta fiat complexio assando contetendo & digerendo patienter & suaviter usque ad suum simplex, & in veram essentiam quintam redigatur, videlicet in ens simplicissimum & purissimum igneum non urens, quod quidem non est aliud nisi calor purus naturalis infusus in suo humido radicali. Quoniam ignis jugiter decoquens ex sui officio partes homogeneas adunat, & heterogeneas vero disgregando tanquam pabulum denotat & assumit in favillam.

Volunt iterum Philosophi quod manifestum occultetur & occultum rei efficiatur manifestum, hoc est, ut spissitudo terrestris sulphurea & inflammabilis superficie tenus apparens in commixto debet artificis tolli solertia. Illa verò intrinseca pura ac splendida substantia in radice rei à primordio plantata naturæ in manifestum deducatur per accidentium corruptionem, spoliationem, quæ experientia facilis est & possibilis ex quo rei intrinsecum suæ extrinsecæ qualitatis est oppositum, & contrariorum est eadem disciplina, quę juxta se sita magis videntur lucescere.

Mortificatio præterea volatilium ut figantur & ab igne nō fugiant, & vivificatio mortuorum jacentium seu fixorum procul dubio est opportuna. Qui enim novit mortificare, & post mortem resuscitare, magister est huius dogmatis, & qui hoc ignorat manum subtrahat ab opere, & animum suum non fatiget in his ad quæ non poterit pervenire. Ea verò revivificas, quorum species, quorum spiritus sublevatione reddis. Mortui enim cum resurgunt perpetui sunt, & amplius non moriuntur, sed ad vitam glorificantur immortalem sine termino duraturam.

Artis Philosophiæ singulare ingenium non quærit, ut rude vulgus objicere solet, Aurum vel argentum de novo facere. Quia hæc natura in visceribus terræ consuevit generare. Sed solummodo artifex organicè & instrumentaliter operatur formam auri & argenti ex materia ad hoc disposita eliciens & motum dans naturæ, ut per temperatam artis coctio-

nem

nem excitata de potentia in actum deducatur. Quia quamvis lapis sapientum naturaliter in tincturam continet quę in ventre terræ creata est perfectè actum per se non tingit, nec ex ipso fit elixir nisi artificis industria & operatione moveatur Et natura ipso artifice ministrante operatur. Ex quo virtutis effectus omnis in exercitationis usu consistere non ambigitur. In decoctione corporum imperfectorum aut incōpletorum artificiali, necesse est calorem ignis extrinsecum & moderantem ita esse proportionabilem, ne virtus intrinseca agens ac perficiens suffocaretur vel superetur in aliquo, &c. hæc est vis tenuissimi sulphuris pura & simplex ignea non urens quæ vocatur lumen luminum, quia est forma & splendor omnium metallorū, & illuminat omnia corpora, quoniam est lumen & tinctura illustrans & perficiens omne corpus. Et si artifex huius magisterii hoc lumen non cognoscit, tanquam in tenebris ambulans multipliciter per devia errat propter elongationem eius à veritate & unitatē huius scientiæ. Quia quod bonum est uno modo fit, malum autem plurimis modis, cum erroribus ferè infinitis. Dato enim inconvenienti uno, plura sæpenumero consequuntur.

Si Activa passivis & passiva activis bene applicentur, ita ut sese optimè complectantur ad invicem, & si ignis calor, ut dictum est, debito proportionaretur modo. Tunc secundum Philosophos intra naturæ & artis digestionem nō erit differentia, ex quo digestio est perfectio à naturali & proprio calido ex oppositis passivis, id est, ex qualitatibus seu elementis contrariis. Mercurius enim tingens non habetur actu super terram nisi ex corporib liquefactis & mundis assumatur non vulgari quidem liquefactione, sed ea qua masculus & fœmina vero conjugio super ignis Iperte inseparabiliter uniantur. Quoniam ex masculo & fœmina fit tantum generatio vera.

Elixir perfectè completum sive sapientum tinctura respectu metallorum operatione diminutorum habet se per modum formæ & agentis potissimi, dummodo eisdem præparatis tanquam materiæ suæ propinquæ in fluxu appositum permisceatur. Quoniam tunc ea complet, figit ac perficit & colore tingit invariabili semper in asperitate ignis permanente. Et hæc est vera hominum & metallorum medicina lætificans ac transformans, nec post Deum est alia quæ fugat paupertatem & omnem languorem ab humanis expellit corporibus, ipsa in sanitate conservando ad cuius nom-

notitiam paucissimi tempestate nostra pervenerunt medicorum.

In materia minus benè præparata non convenit aliquid operari, proportio enim Thesaurus huius rei & auspicium complementi. Iteratio autem proportionis est artis Arcanũ. Præparatio siquidem est actus disponens ad terminum motus seu perfectionis, per quem imperfecta ad metalli esse specificum terminantur, & hoc fit motu, lumine & calore. Deficiente autem calore, deficit motus, quia omnis actio naturalis sive artificialis suum habet motum & tempus debitum, in quo majoris aut minoris temporis spatio perficitur, aut terminatur, quia nihil agit ultra suam speciem. Forma ergò adveniens specifica complet & cessare facit motum, & agens cogitur tunc à materia separari.

Ad hoc quoq; ut fiat vera totalis & perfecta rerum commixtio, quæ est miscibilium alteratorũ unio, requiritur identitas naturarum in subtilitatis ac puritatis proportione & æqualitate, aliàs non commisceretur per minima, neque se complecteretur invicem ante ipsorum sufficientem præparationem. Quoniam spiritus & anima lapidis non uniuntur cum corpore nisi albo colore. Et in conjunctione spiritus & corporis tota debet esse operantis intentio, quia usque ad albedinem humiditatis corruptio & fœminæ viget dominium. Sed in vera albedine terminatur ac consumitur, & tunc deinceps vir suæ uxori incipit dominari suo ipsam colore stabili decorando.

Hoc duntaxat oportet esse ut corpora à natura grossa attenuentur ac subtilientur donec fiant spiritualia levia & munda. Spiritus verò qui rari sunt corporentur & ingrossentur, usquequò cum corporibus in igne permaneant. Sapientes enim asseruerunt veteres nisi corpora feceritis incorporea & spiritus corporeos, nondum viam & operandi regulam invenistis. Et hoc est spissum rarefacere & alleviare ponderosum, ex quo omne subtile dignius est grosso, sicut omne rarum spisso. Quoniam non possunt gravia nisi levium consortio superius elevari, nec levia nisi gravium virtute inferius detendi ac [illegible]ri. Corpus non agit in spiritum, sed tantum spiritus in corp[illegible] agit penetrando, ut igitur agant & patiantur vicissim calcinentur & abluantur corpora per frequentem aquæ suæ irrigationem. Spiritus verò mundentur sublimatione usque ad ultimum puritatis gradum

gradum veniant. Quæ subinde resoluta vel aqua mixta aquæ inseparabiliter uniuntur & permanent, ita quod ignis violentia de cætero non separatur ea. Quia omne genus calcinati fixius est & facilioris resolutionis quàm absque calcinatione, absque qua ustibilitas sulphurea removeri non potest, neque ad intimam corporum mundificationem sine ipsa valemus pervenire.

Spiritus in hac arte duplex est, scilicet præparans & tingens. Spiritus præparans est, qui corpora putrefacit, corrumpit, resolvit, & in primam materiam reducit, & habet in se humidum rectificans, quo corpora imbibuntur, abluuntur, mundantur, ac rectificantur, quia corporum est lavacrũ purgamentorũ & antidotis sine quo tinctura verax non perficitur. Spiritus verò tingens, beneficio ac virtute præparantis spiritus à corporibus mundis extrahitur, oportet enim eligere quod amborum mundi luminarium homogeneum est & commune, quod est sulphur de sulphure t argentum vivum de argento vivo, & unum arg. vivum de duobus arg. viv. & hoc vocatur ab hominibus extractum, quia humano ingenio à viro & muliere artis eliquatur solutione ac putrefactione mediante.

Nulla aqua corporibus in resolutione convenit, quæ cum eis non coagulatur permanente in decoctione, & non est alia nisi aqua mineralis viscosa munda ut lacryma oculi vel sicut aqua roris madii, hoc est aliquid in mundo, quod posset stare loco eius aut ipsius supplere vicem, & vocatur à Philosophis aqua vitæ, acetum acerrimum, aqua fortior totius mundi, aqua divina & aqua permanens, postquam regitur maturando, quæ tamen absque suo corpore cum quo igne miti conjuncta est, & cum eodem facta unione permanens esse non potest, quia sicut accidentia sine substantiis non valent subsistere, sic spiritus in ignis combustione non permanent, nisi fuerint fixis corporibus sociati. Vbi igitur Philosophi in suis scribentes libris de azoth arg. vivo, aqua mercuriali, aqua sulphuris munda, aqua fortis, aqua viva, aqua acuta, & aliis humiditatibus corpora solventibus fecerunt mentionem non sunt loquuti de rebus vulgaribus simpliciter à natura datis, sed humidis vaporibus à lapide Philosophorum extractis ingenio voluerunt intelligere dicentes, quod tota ipsius lapidis præparatio fit cum aqua eius à principio operis usque ad finem, sine alterius rei extraneæ admixtione, & hoc est medium conjungendi tincturas, quod corporum fœditatem intimè purgat & illustrat, ipsa ab ignis vehemẽtis ustionis

nis defendendo, sed difficile est medium tangere. Ideo diversis processibus ab opere naturæ penitus alienis contingit ut plurimum vitiosè per extrema oberrare. Quod non ingreditur & non commiscetur non alterat neque transmutationem efficit in corporibus metallorum. Necessarium ergo est, ut tinctura seu medicina ipsa diminuta transformans corpora ingrediatur & penetret usque ad profundum rei alterabilis, & sit ut oleum fixum, facile fluat super laminam alicuius metalli candentem sine fumo. Et quod fundatur sive liquefacit ante argent. vivi fugam ipsum tingendo & absque omni evaporatione perpetuando ac fixando super ignem, & quod à corporibus per ipsam transmutatis nulla ignis violentia exprimatur aut separetur donec sint stabilitate perfecta Lunaria vel Solaria.

Consulentur hìc ultra sapientes ne fiat alicuius tincturæ super infecta corpora fusa projectio, nisi eorum debita purgatione præcedente, alioquin post deratas probationes corpora sine præparatione transmutata super ignis examine destruerentur, & tinctura similiter separabitur ab eisdem. Quoniam huius artis intentio non est aliud nisi inferioribus metallis nobilitatem superioris attribuere. Et quia omnis tinctura à suo procedit simili ex metallis tingendorum, non autem ex aliis quibuscunque rebus, quæ suam ab arg. vivo & sulphuris pura substantia non duxerunt originem. Commune etiam est metallis omnibus quod materia eorum est valde propinqua, & inter habentia symbolum in materia, & in potentiis naturalibus facilis est ad se invicem transmutatio solummodo ipsorum differentiæ sumuntur penes magis depuratum & digestum. Mundentur ergo fæculenta, & digerantur melius indigesta, & hoc modo præparationis gradus, acccidentia corrumpentia removebitur ab eisdem. Sola enim ipsorum pura metallina substantia remanente, incorruptaque tantummodo in metalli perfecti speciem est convertibilis. Quoniam actus activorum in patiente sunt prædisposito.

Tres sunt in mineris species ad lapidis tingentis perfectionem solummodo fructuosæ, in quibus debite præparatis totum huius artis consistit beneficium, videlicet lapis Solaris in quo purum sulphur purum rubeum non urens, & lapis Mercurialis, intermedialis, quæ utramque complectitur naturam. Has igitur species ab idiotis & indignis firmiter occultabis, & permitte fatuos in omni re alia laborando errare. Qui ad huius sublimis magisterii effectum non perveniēt,

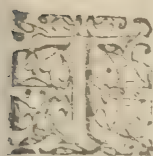
donec Sol & Luna in unum corpus redigantur, quod antè voluntatem divinam venire est impossibile. Quoniam hæc scientia est donum Dei altissimi maximũ, & in manu ipsius reservatur, qui cui vult largitur, & à quo vult subtrahit. Nonnunquam tamen per ingenium altum ex librorum assidua & prolixa lectione cum investigatione ac meditatione immensa, aut revelatione fidelis magistri ad ipsius pervenitur notitiam.

Sed quia à generalissimis ad specialissima jubet Plato quiescere. Ex his itaque principiis theorica veritate prolatis studiosus investigator conclusiones cum experimentis practicæ sibi elicere poterit, si in libris sapientum veterum ac recentium optimè fuerit institutus. Qui ergo codices & mentem ipsorum rectè intellexerit, non ambigit me veritatem protulisse, & sanctæ scientiæ principia detexisse arcana. Sin autem penè illi nihil dixi, quia ista non omnibus, sed tantum sapientibus doctrinæ filiis proponantur. Veruntamen huius artis experientia in occulari sensus demonstratione & capacitate intellectus consistit.

FINIS.

AVICEN-

AVICENNAE DE CONGELATIONE ET CONGLUTINATIONE lapidum.

Erra pura lapis non fit, quia continuationem non facit, sed discontinuationē, vincens enim in ea siccitas non permittit conglutinari eam: fiunt autem lapides duobus modis conglutinādo & congelando. In quibusdam enim est dominans terra: In aliquibus verò aqua: Aliquando enim desiccatur lutū primū, & fit quoddā quod est mediū inter lutum & lapides, deinde fit lapis, lutū verò huic trāsmutationi apti⁹ est viscosum: Quod enim cōtinuativū est. In ripis quoq; Geon visa est terra, quæ videtur in lapides converti in spatio 23. annorū: De aqua aūt fiunt lapides duob⁹ modis: Vnus est quod cōgelatur aqua guttatim cadēs: Alius, quod descēdit de aqua currenti quiddā, quod residet in superficie fundi aquæ illius, fitq; lapis: Sunt .n. certa loca super quæ aquæ effusæ convertuntur in lapides, qui diversorū colorū sunt, & aquæ quæ sursum acceptæ non congelātur, quæ si prope alveū suum fundantur congelantur, fiuntq, lapides. Scim⁹ ergo quod in terra est vis illa mineralis quę cōgelat aquas. Principia igitur lapidū vel fiunt ex substātia lutea, vel viscosa, vel ex substantia in qua aqua vincit, quæ virtute quadā minerali congelatur: vel vincit in ea terra faciens eam coagulari: Eodē modo sal armoniacū congelatur, sed nō sufficit ad salē vis terrea permutare: sed adjuvat ipsum calor. Calor aūt adveniens coagulat ipsum virtute occulta: & fortasse fit ex terra frigida sicca, & ex aqua fit terra, cum vincunt eā qualitates terræ, & econverso. Est aūt res quędā, qua utūtur quidā ingeniosi cum volunt rem siccā coagulare, quæ componitur ex duab. aquis, & dicitur lac virginis, quod est eius effectus certissimus: Fiūt ergo lapides ex luto per calorē solis, vel ex aqua coagulata virtute terrea sicca, vel ex aqua calida desiccata: Similiter quoq; quædā vegetabilia, & quædā animalia cōvertūtur in lapides virtute quadā minerali lapidificativa, & fit in loco lapidoso: vel discōveniētia subita quadā virtute, quę exit à terra in hora terręmotus, quę convertit in lapides quod consequitur in illa hora hæc transmutatio corporum & animalium vegetabilium, & quæ propinqua est ut transmutatio aquarū. Est autem impossibile, quod aliquod complexionatū totū convertatur in unū elementū, quia elementa & elementata trans-

mutata ad invicem transeunt sic indominans. Vnde quod cadit in salinas fit sal: & quod in ignem, fit ignis, sed quædam citius & quædam tardius, secundum potentiam activarum, & resistentiam passivarum. Estque locus in Arabia, qui colorat omnia corpora in existentia suo colore. Panis propè toratem in lapidem conversus est, remanserat tamen illi suus color. Sunt talia mira, quia raro accidunt, tamen causæ eorũ manifestæ sunt. Sæpè tamen etiam lapides fiunt ex igne cum extinguitur, quia sæpè contingit corpora terrea & lapidea cadere cum corruscationibus quia ignis fit frigidus & siccus ex sua extinctione. Et in Persia cadunt etiam cum corruscatiotionibus corpora ærea, & similia sagittis hamatis, & non possunt liquefieri, sed per ignem evaporari in fumum cogentẽ humiditate donec residuum sit cinis. Cecidit quoque apud Lurgeam frustum ferri ponderis centum marcarum, quod præ duritia sua ferè erat infrangibile. Missa tamen est eius pars Regi torati qui præcipit enses inde fieri, erat autem infrangibile & infabricabile. Dicunt tamen Arabes quod enses Alemanici qui optimi sunt, de isto ferro fiant. Cum autem ceciderit massa illa resolvit aliquotiens à terra, ut pila erat, quia composita erat ex minutis frustis cohærentibus ad invicem ad quantitatem granorum magni milii. Similiter huic rei convenit apud terrestres. Sic ergo fiunt lapides, quorum siquidem generatio vel erit subitò per magnum calorem accedentem luto unctuoso, aut paulatim per multum temporis.

De causa montium.

CAP. II.

MOntes quoque quandoq; fiunt ex causa essentiali, quandoque ex causa accidentali. Ex essentiali causa, ut ex vehementi motu terræ elevatur terra & fit mons. Accidentali, ut ex ventis, vel aquæ ductu accidit cavatio profunda, & fit paulatim, donec fit vasta profunditas. Exit igitur juxta eam eminentia magna, & hæc est præcipua causa mõtium. Sunt etiam quædam terræ molles, quædam duræ. Molles ergo aquæ ductibus ventisque tolluntur, duræ remanent, & fit eminentia. Sicut ergo fit generatio montium, sic generatio lapidum, quia aquæductus adduxit illis lutum viscosum continuè, quod per longitudinem temporis desiccatur & fit lapis, & non est longè quin sit vis mineralis convertens aquas in lapides. Et ideo in multis lapidibus inveniuntur quædam partes animalium aquaticorum & aliorum. Montes

tes quasi per multa tempora facti sunt, ut prędiximus, si non sunt decręscentes. Substantiæ autem luteæ, quæ reperiuntur in eminentis non sunt de illa materia lapidea, sed est de ea quæ diminuitur de montibus, vel terrestris, vel alia substantia quam adducunt aquæ cum lutis & herbis, quæ admiscentur cum luto montis, vel forte antiquum lutum maris ut est unius substantiæ, quia pars eius fit lapis, & pars eius non: sed mollitur & dissolvitur aliqua qualitate vincente. Maris est recessus & accessus quædam loca cavat, quædam extollit, & quandoque totam terram cooperuit, & inde quædam mollia abradit, quædam dimisit dura, & ipsa in quibusdam locis congessit. Mollia quoque ab eo congesta cum abscinderet desiccata sunt, & in montes conversa.

De quatuor speciebus corporum mineralium.

Cap. III.

Corpora mineralia in quatuor species dividuntur, scilicet in lapides, & in liquefactiva, sulphurea & sales: Et horũ quædam sunt raræ substantiæ & debilis compositionis, & quædam fortis substantiæ, & quædam ductibilia, & quædam non. Et horum quæ debilis substantiæ sunt, quædam sunt sales, ut quę liquefiunt ex humido breviter, ut Alumen, Calcamentum, & Sal Armoniacum, & quædam sunt unctuosa, nec liquescunt solo humore facile, ut sulphur Auripigmentum. Sed argentum vivum est de parte secunda, quamvis sit elementum ductilium, vel simile aliquibus ductilibus. Sunt autem ductilia omnia liquebilia, & ut multum ductilia nec liquebilia, sed non mollificantur nisi cum magna violentia: Et materia ductilium est substantia aquea mixta cum substantia terrea mixtura forti, & non potest unum ab altero separari, & congelatur substantia illius aquea cum frigore post actionem caloris in ipsum, quod est epthesis. Et erit exemplum à vino quod nondum gelavit propter suam unctuositatem: & ideo non est ductile. Lapidea verò de substantiis mineralibus materialiter sunt aquea, sed non gelantur sola aqua, sod etiam cum siccitate, quæ alterat aqueitatem & terreitatem, & non est in eis humor nimis unctuosus, & ideo nõ ducuntur, & quia coagulatio eorum est ex siccitate, non solvitũr de facili ut multum, nisi per ingenia naturalia solventia. Alumen autem & Sal armoniacum sunt de genere salis, quia pars ignis in sale armoniaco major est quàm terra, unde & totum sublimatur, & ipsum est aqua cui admiscetur fumus

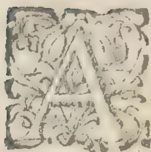
calidus nimium subtilis, & multæ igneitatis coagulatum ex siccitate. Aqueitas verò sulphureorum mixta est cum terra forti commixtione cum ferventia caloris, donec facta sunt unctuosa, & postea coagulata sunt ex frigore. Atramenta verò composita sunt ex sale & sulphure & lapidibus, & est in eis vis mineralis aliquorum corporum liquebilium, quæ ex eis fiunt, ut calcamentum & alathar generantur ex majoribus granis atramenti, & non solvitur nisi salsedo eius cum eo, quod est in illo sulphureo, & postea coagulatur, & illud jam accipit vim mineralem ex corporibus aliquibus. Quod ergo accipit vim ferream, erit rubeum aut croceum ut alathar Quod verò vim æream acceperit, erit viride. Vnde possibile ista duo fieri artificialiter. Argentum vivum est ut aqua quæ miscetur cum terra nimium subtili sulphurea mixtione forti, donec in plana superficie non quiescat, & hoc est ex magna siccitate quæ inest illi, & ideo non adhæret tangenti. Estque albedo eius ex claritate illius aquæ, & ex albedine terræ subtilis quæ est in eo. Proprium eius est, quod ex vapore sulphuris coaguletur, & fortè hoc modo gelatur per plumbum, vel ex vapore sulphuris facile. Videtur autem quod argentum vivum, & quæ sunt similia, sit elementum omnium liquebilium, vel quia omnia liquebilia cum liquantur convertuntur ad ipsum, tamen non liquantur priusquam calefiant, & cum liquata fuerint apparent rubea. Sed plumbum procul dubio cum liquatur est argentum vivum, sed nõ liquatur nisi calefiat, & cum liquefactum fuerit, convertitur ad colorem convenientem omnibus liquebilibus, scilicet igneum ruborem, & ideo miscetur Argentum vivum cum istis corporibus, quia est de substantia eorum. Sed ista corpora differunt in compositione sua ab illo, eo modo quo differt argentum vivum ad sibi similia, & permixtiones quæ permiscentur cum eis donec congelantur. Et si fuerit Argentum vivum purum coagulabit id vis sulphuris albi non urentis, & id est res optima quam possunt reperire illi, qui operantur Alchymiam, vel convertunt illud in argentum. Quod si fuerit scilicet sulphur mundum optimum cum rubore clarum, & fuerit in eo vis igneitatis simplicis non urentis, erit res optima quam possunt reperire Alchymistæ, ut ex ea faciant aurum, hæc enim ipsum convertunt. Et si fuerit argentum viv. bonæ substantiæ, & sulphur non purum, quod scilicet sit in eo vis adurens, convertet ipsum in æs: Argentum autem vivum si fuerit malum & non purum terreum, & sit sulphureum non mundum, fit ex ex eo ferrum. Stannum verò videtur

detur Argentum vivum bonum habere, Sulphur verò malum. & hæc non benè trita, sed tanquam per parva composita, & ideo non fit tale. Plumbi verò grossi argentum vivum malum est, ponderosum, & luteum, & sulphur eius malum est, mali vaporis, & fœtidi & debilis. Vnde non bene gelatur. Et artifices faciunt gelationem ferè similem artificialiter, quamvis artificialia non sunt eodem modo, quo & naturalia, nec tam certa habet similia, & ideo creditur quod compositio naturalis fiat hoc modo, vel vicina huic: Sed ars debilior est quàm natura, nec sequitur eam licet multum laboret: Sciant verò artifices Alchymiæ species rerum transmutari non posse. Sed similia illis facere possunt, & pingere rubeum citrino, ut videatur aurum, & album pingere colore quo volunt, donec sit multum simile auro vel æri: Post quoque plumbi immunditias abstergere. ipsum tamen semper erit plumbum, quamvis videatur argentum, sed tunc optimè erunt in eo qualitates aliæ, ut errent homines. ut qui accipiũt salem & salem armoniacum. Cæterum quod differentia specifica tollatur ingenio, non credo possibile, & non est quod complexio una in aliam convertatur. quia ista sensibilia non sunt differentia, qua permutantur species, sed sunt accidentia, & proprietates. Differentiæ autem eorum non sunt cognitę, quia cum differentia sit ignota, quomodo potest sciri utrũ tollatur necne, vel quomodo tolli possit. Sed expoliatio accidentiũ, ut vaporis, & coloris, ponderis vel saltem diminutio, sed proportio istarum substantiarum non erit eadem in omnibus. Hæc igitur in illam permutari non poterit, nisi fortè in primam materiam reducatur, & sic in aliud quàm prius permutantur, hoc autem per solam liquefactionem non fit, sed accidunt ei res extraneæ.

Mineralium Avicennæ finis.

LIBER GVILHELMI TECENENSIS, PROVINcialis de ordine fratrum prædicatorum.

Qui LILIUM tanquam DE SPINIS EVULSUM appellatur.

Rs ista cæteris longè præferenda est, cum in ea sit parva impensa, parvus labor, breve tempus, Lucrum magnum, jucunda securitas, hilaritate comitata largitas. Vniversi qui hujus artis apparantes sunt, medici sunt, quicquid enim faciant, ut res abunde habeant faciunt, quas tamen sine hac arte adipisci assequi non possunt. Scire convenit, quod actiones hujus artis perinvolutæ sunt logicis, quod si aperte docerent, omnes illam scirent, vilisque efficeretur, vel quia primus qui eam legeret, postea eos libros combureret ob invidiam ne ad posteros perveniret, nec desperes si semel decipiaris. Didicisti

Intentio naturæ.

quod omnia corpora metallica ex naturæ operatrice intentione ☉ esse debuerunt, sed ex diminutione materiali vel formali, vel utriusque infirma atque incompleta secundum

Intentio artis.

magis & minus à ☉ substantia distant. Vnde præsentis artis intentio est quomodo ab infirmitate ad sanitatem, & à diminutione ad complementum reducantur adjungendo vel auferendo singulis id quod à natura magis minusve est adhibitum.

Materia metallorũ ☿ & ✱

Ad quod sciendum quod omnia ex ☿ & ✱ igneitate cocta pro diversis qualitatibus in ventre terræ nascuntur, quippe singula igne dissoluta in ☿ revertuntur præter calorem quem auferre sapientis est. Sicut enim corpus infirmum per medicinam contrariam artificiatum ad sanitatem reducitur, quia sæpè quod à natura peccatur ab arte corrigitur, sic & in

Elixir.

istis corporibus metallicis idem fit. Verbi gratia. Elixir est medicina composita, sive confecta, quæ metallorum infirmitates, sicut tyriaca Venenum, sua omnia corpora venenosa, sanat, & ideo utilitas hujus elixir est duplex, nam & animam jucunditate ditat, & corpus à paupertate & servitute liberat.

berat. Naturam ergo circa ☉ & ☽ cæterosque planetas atq; circa medicinam eorum intendentibus, & exaltare, salutem. In hac vera perfectaque doctrina, in eisdemque ficta plurima, & scriptorum devia continentur detegi vel quique sumptus infructuosi & vani in personarum evitentur labore in quo sine magisterio nihil positum est, & nihil aliud quam in libris philosophorum inveni, & quæ singulis placeant, & in singulis pluries repetuntur, ut si forte in præmissis sit aliquid obmissum aut imperfecte prolatum, in sequentibus inveniatur plenius esse subjunctum. Hujus autem libelli Titulus, LILIUM utpote DE SPINIS EVULSUM denominatur, & ne in alicujus animo sub dubio relinquatur de ordine retractandorum quærere volenti, quare dignior fuerit medicina ☉, non tamen medicina præcedit ☉, sed primo ☽, secundo ☉ cæterique planetæ cum quibusdam aliis extraordinariis, ut infra patebit, ac tertio medicina ponatur. Et satisfaciat dubietati ejus hoc modo, vel quia finis melior principio, vel quia dignior, vel aliter & verius. Cum eædem sint res quæ dealbant & rubefiunt, nec potest rubeum fieri nisi album præcedat, Ait enim Simon. Scitote quod nisi hunc lapidem dealbetis, non potestis rubeum facere, per quod rubeum tinguntur planetæ cæteri, nec initium medicinæ precedit nisi ab eodem rubeo. De necessitate ergo oportuit talem fuisse ordinem, scilicet, ut primo ponatur albeum id est. ☽ per quod vel per quam devenitur ad rubeum id est ad ☉ de quo audi philosophum dicentem. Videntes autem omnes hujus artis investigatores illam apparentem albedinem supereminentibus, tuti estote, quoniam rubor in illa albedine occultus est, & tunc non oportet vos extrahere illud sed coquere, quousque totum rubeum fiat, & tunc secundario in momento subsequetur ☉ sive elixir ipsius medicinæ, à quo sive à cujus perfectione procedit cæterorum planetarum, & etiam ipsius medicinæ perfectio, & hoc non sine Quare. Tertio & ultimo de medicina procedente à graduali perfectione utriusque præcedentium supponatur. Sicut à patre procedit filius, & ab utroque S. S. (qui nostro debili assit principio) sic quod per hujus medium fiat laudabilis atque gloriosus ejusdem exitus sine fine.

CAP. II.

NVnc igitur qui habent aures audiendi aperiant & audiãt & intelligant philosophum Eximideũ in libro qui TuR-

BA PHILOSOPHORUM dicitur, ut per id & per expositionem ad notitiam ejusdem, de quo ipse atq; alii philosophi tractaverunt pervenire possimus, & hoc est ejus dictum. Scitote omnes permanētes, quòd nulla tinctura fit nisi ex ære nostro. Super quo & aliis philosophorum dictis circa idem verã finderimus intentionem. Est autem intelligēdum ex ære nostro, id est, ex nostra confectione sive compositione, quæ alibi dicitur, aqua ☿ sive ☿ & dicendum de compositione, scil perfecta, sive in rubeum elixir jam conversa, nam aliter foret alienum & absurdum quod dixit Eximideus. Nam ex elementis nihil fit utile absq; compositione & regimine, ut ait Bonellus. Hoc autem æs, Lucas appellat ęs album. Arsibres vocat ipsum animal kenkel, Milvesandus alliar æris, & lapidem, & ovum, alii vero philosophi diversis & infinitis nominibus hãc rē appellant, quod fit, quia Alchimistæ, sicut dicit Bonellus, huic rei quo ad colores diversos in operatione apparētes diversa nomina repræsentant, vel aliter, propter hoc invidi nomina multiplicant, ut posteriores seducant, ut ait Eximandrus idem omnibus mundi appellatur nominibus, & tamen his inest unũ proprium nomen ut ait Pythagoras, hoc est, ar. vi. ex omnibus extractum, cum quo & ex quo omnia fiunt, ut dicit Pythagoras, unum tamen nomen est, quod multis nominibus nominamus, propter excellentem ipsius naturæ dignitatem. Itē. Invidi hanc rem multis nominibus nominant, videl corporum auri, argenti, stanni, ferri, æris, plumbi, quousq; ab illo colore removeatur, & fiat elixir auri vel argenti ut infra dicetur, veruntamē quantũcunq, ejus nomina multiplicentur ac diversificentur, tamen una sola res est & eadē. ait enim Lucas, plurib reb. non indigetis, nisi una tantũ sola. Et Quietes dicit rei hujus artis fundamentum esse ar. vi. propter quod multi perierunt, quod est naturis fortius apud philosophos, & apud insipientes vilius, quod nos philosophi veneramur. Vnum quidē tamen est ut Costus ait Ex homine nõ fit nisi homo, & ex volatili nisi volatile. Et natura non lætatur nisi propria sua natura. Venerabili ergo utimini natura ex ea siquidem, & nõ ex alia complectitur, quã nisi capiatis & regatis, nihil fit. Iungite ergo Masculũ servi rubei filium sorori suæ odoriferæ, & vobis artē gignent. Et nolite eis alium pulverē miscere nec rem aliquam, nõ quã mirifica est hujus servi rubei natura, sine quo regimen stare nõ potest. Et Buxen dicit, Naturis illis cavete sc masculo & fœminæ, ne pulverē alienũ introducatis, vel aliquid aliud. Et Parmenides dicit, Tenebrosorũ nominũ pluralitatem dimittite, & sermones superfluos,

Aes nostrum.

🜄 ☿ sive ☿.

Aes albũ.

Animal Kenkel. Lapis ovum.

Arg. vi. ex omnibus extractum.

Masculus servi rubei filius.

Natura n. una est, quæ omnia vincit & superat, & Natura natura lætatur, & natura naturam continet, hoc solo verbo cōpræhenditur totū opus. Et Dardanis ait, Nonne audistis quod magistri multipliciter narrarunt de aqua permanēte, & quod in toto regimine non convenit uti, nisi illa aqua permanente. Et qui hoc regimen nō novit, frustra laborat. & sine ipsa nihil fit, quia sanguis spiritualis est, & ideo nominaverunt aquam primā & permanētē, sanguis coctus nutu Dei, quod magister ante me narravit vertitur in corpus, & corpus in spiritū simul cōmixta & in unū redacta incorporantur, & cōplectuntur seipsa. Robertus ait, Ecce in aqua illa est quod quæritis, & quidē alius. Nō est nisi in illa re quæ ipsā emendat. & Aros dicit regimē Theodore & illud ꝙ operatur unū est quod igitur coquite. Et Simon ait, significo posteris, quod rotūdū æs, quod in 4. vertitur elemēta unū est. Et constans ait Natura una est, quæ omnia superat, ideo magistri, quod perficitur unum dixerunt esse. Et Mundus ait, Nō n. diversæ res seu naturę emendāt illā rē, sed una natura, habens in se res & naturā, quæ sibi sufficit. Et Gregus ait, verū una est res quæ ipsā germinare facit, Ait n. Lucas. Hoc albū æs æstate, donec germinare seipsū faciat. Et Mergeris ait. Ita fit hoc cōpositū in omnib. quatuor elemētis perfectū. Item idē dicit, Hoc ovū ex se vitam quā habet à generatione, animam extrahit. Si enim hoc æs assatur, donec faciat germinare seipsam. Nec res diversæ illam rem emendant & continent, hoc est perfectum in omnibus 4. elementis, ita quod ex se vitam quam habet animam à generatione extrahit, benè sequitur quod una res sit tantum & non diversæ. Dicitur autem hæc res ex tribus composita, sc. corpore anima & spiritu ut Lucas ait, Nam hęc res, ut homo, corpus, animam & spiritū habet, hominis enim inspiratio ex aëre est, qui sibi post deum vita est. Similiter æs istud humore inspiratur, quo vim suscipiens multiplicatur, & augmentatur illud æs, ut res cæteræ. Ideoque philosophus Avicenna ait. Quòd quando æs comburitur, & iteratur multotiens, fit melius quam fuerat, ut etiam ait Bonellus & Hermogenes inquit, quod æs ut homo animā & corpus habet. Quare philosophi dixerunt, quod corpus non penetrat corpus, verum subtile in natura quod anima est, quæ est penetrans & tingens corpus. Ergo una natura est corpus, & anima scilicet occulta ut ait Democritus.

Aqua permanens.

Praxis.

Album æs.

Corpus, anima spiritus.

Dicuntur autem sulphura quæ in quarta fuerunt occulta corporibus. Quatuor autem sunt corpora, sive masculi, sive masculus, qui mas proprie dicitur, liquefactio seu aqua ex nostro ære. Inquit Arisleus dicens ac echeliæ aqua sua

imbi-

imbibite, quæ ex eo exivit, quæ est aqua permanens, & quod aqua fiat ex nostro ære, ait Arsuberes. Accipite humiditatem quam egerit illud. Et Ethenus ait, aquam cum suo comite, id est, cum suo vapore desiccate. Item Phitus ait, quod vita à suo compare introducitur. Item Bonellus ait, Et in sua aqua congelate, quæ aqua etiam venenum dicitur, quod est quasi nativitas & vita ejus quod est anima ex multis extracta reb. Nam ejus tinctura vita est, quæ introducitur corporib. mortuis, Detrimentum verò & mors corporibus ex quibus extrahitur ut ait Dardanis. Item dicitur aqua permanens, quia sine illa aqua nihil fit, unde natura ipsius spiritualis est sanguis, Decocta enim cum corpore, id in spiritum vertit, etsi ad invicem mixta, & in unum redacta se invicem retinent. Corpus vertitur in spiritum, & spiritus in corpus tractum prout sanguis. Nam Omne quod habet spiritum habet & sanguinem ut ait Berberis.

Venenum

Aqua permanens.

CAP. III.

CVm venenum penetrat corpus, corpus ipsum invariabili colore colorat, & nunquam dimittit corpus animam quæ sibi similis est à se separari. Nam persequente, fugiẽte, obviante, ab eis aufertur fuga, & se invicem continent, eo quod natura suum cæperit comparem ut inimicum, & se invicem complectuntur & continent, & sulphuri sulphure mixto preciosus color efficitur, qui non variatur nec ab igne fugit, quoniam anima corporis intima intrat, ac corpus continet & colorat, ut ait similiter Arsubres, quod hæc aqua est frigidæ naturæ, ut ait pythagoras, Scitote quod humor prius frigidus est, Cave ergo ab igne nimio, quoniam ignis inimicus est humori, frigido, ut ait Pythagoras, prius humor est frigidus, ut idem ait. Masculus etiam iste dicitur spiritus, & arg. vi. quod non habetur nisi ex corporibus liquefactis, ut ait Mosius & Morienes. Non autem intelligas ut oberrantes, quod arg. vi. habeatur ex corporibus liquefactis liquefactione vulgari, sed ex ea de qua infra dicetur, quæ videlicet durat decoctione, quousque conjuges vero modo jungantur & uniantur, & socientur, scilicet usq; ad albedinem. Si autem scire velis, quando corpus liquefactum sit in decoctione audi Bonellum sic dicentem. Videntes autem nigredinem illi aquæ imminere, scitote quod jam corpus liquefactum est. Horum autem duorum scilicet animæ & spiritus, dicitur tertium eorum spissitudo, quæ corpus appellatur, dicitur etiam cortex, nubes, fumus, tenebrosa vestis, mors, nigredo, tenebræ, umbra, magnesia,

Masculus.

Albedo.

Nigredo.

Magnesia.

gnesia, similiter terra Cenæ aërea & subtilis, à suo generato facta, dicitur cor, quod scilicet cor in corpore Magnesiæ occultum est. De quo dicitur. Fili extrahe à radio suam umbrã. Et hoc quod diximus est, quod multi philosophi dixerunt. Tria sunt componentia nostrum æs, scilicet anima, spiritus, & corpus, quæ tria unum sunt Ipsum etiam benè dicitur Ovum, & merito comparatur ei. Nam sicut ex tribus constituentib. ovum, nascitur pullus. Ita ex tribus constituentibus ovum nostrũ, oritur Alkymia, quod testãtur Calid, Rasius, Hermes, Morienes, & Mosius, & alii plures in turba philosophorum. Dicitur autem mas ille, sive aqua 4. corporum, quoniam aqua est illa natura cœlestis, quæ in corporibus existens, elementa suo regimine conservat, & contemperat, & iterum ea componens in unum recludit. De hac enim natura Quietes dicit. O natura hujus quam mirabiliter vertit corpus in spiritum, O quam mirabili modo hæc aqua omnibus imminet & cuncta separat, Et dixit Pythagoras. Illa est acetum acerrimum, quod facit aurum merum esse spiritum, sine quo aceto, nec nigredo, nec albedo, neque rubor neque rubigo fieri potest. Et scitote quod cum corpori admiscetur, & fit unum cum eo vertit ipsum in spiritum. Spirituali vero igne tingit ipsum tinctura invariabili, quæ deleri non potest, De quo audi Ersoltum dicentem. In principio miscere vos oportet elementa primo cruda, amæna sincera regere, & jam recta supra levem ignem commiscere, & cavere vos oportet ne ignis fiat nimis fortis, donec contingant & conjungantur elementa, & plenè commisceantur, & se invicem consequantur & complectantur, quo usque desiccentur. Et complexio est, quod paulatim comburantur quousque in illo levi igne desiccentur. Et scitote quod unum comburit aliud & diruit, & unum confortat unum, & docet contra ignem præliari, residuum verò hujus humoris commisceri oportet, & exaltatur ejus rubor. Elementa igitur igne diligenter cocta lætantur, & anima vertitur in corpus, & corpus vertitur in animam, & in alienas vertuntur naturas, eo quod liquefactum quod est corpus, fit non liquefactum, humidum vero spissum & siccum corpus fit spiritus, & spiritus fit tingens, fortis contra ignem pugnans. Quare Arisleus philosophus ait. Converte elementa & quod quæris invenies. Convertere autem elementa est facere humidum siccum, & siccum humidum, & fugiens fixum. Et illud quod componitur germinat seipsum. Coloribus quoque incipientibus apparere prædicta miracula fiunt, & cũ color tyrius incipit apparere coit masculus iste. Sunt autem multi hujus

Ovum. Mas. Acetum acerrimũ.

hujus Gummæ investigatores. Quidam enim ex eis applicationes quasdam invenerunt, quæ tamen pænas ignis nequeunt sustinere, nam in eo diminuuntur. Illæ verò scilicet naturæ applicationes, quæ fiunt, ut ait Mundus philosophus, ex Gumma & honorabili nostro lapide, quæ eam in se naturaliter continent, pœnas ignis ipsæ sustinent neque unquam eo diminuuntur, quoniam eo sc. igne nutriti sunt. Nunquam autẽ interficiet mater filium quem nutrivit, certè non. Et intellige Gumam me hic ponere pregnantem scilicet aquam, facientem utramque sc. albedinem & rubedinem. in ea enim sunt res quæ albificant & rubificant intrinsecus & extrinsecus Itẽ Guma dicitur, de qua Mundus ait. Scitote quòd Guma nostra fortior fit auro, & oportet scientem eam tenere honorabiliorem auro. Aurum tamen honoramus Honorabilis tamẽ est Guma, quia sine ipsa nõ emendatur. Guma enim apud philosophos est preciosior & subtilior auro & margaritis, eo quod ex Guma pauca multum auri emimus sive comparamus. Et scitote quod eædem sunt res quæ albificant & rubificant intrinsecus & extrinsecus levi prima facie decoctionis interveniente. Bonitas namq; primæ decoctionis est signum suæ nigredinis extractio, aliter non fieret prima illa decoctio bona, ut ait Florus. Cum videritis ar. vi. jam totum nigrum, scitote quod in illius nigredinis ventre primo apparentis occulta est albedo. Et tunc oportet albedinem illam à sua nigredine extrahere subtiliter per augmentum ignis ejus, in secũda verò decoctione ponenda est albedo illa in suis vasis, cum suis instrumentis lento igne coquendo, donec omnia alba fiant, cũq; albedinem illã desupervenientem in vase videritis, certi & rati estote quod in illa albedine abscõditus & occultatus est rubor, & tunc non oportet ipsum a vase extrahere, sed tam diu coquere, quousq; totũ rubeum fiat. Nec miretur quis per dicta philosophorũ diversa, trium s. animæ, spiritus, & corporis, nostrũ æs componentium, nomina diversificata atq; variata: Nã quandoq; dicuntur fratres uterini & merito, ex eodẽ enim utero procedunt. Aliquando appellantur conjuges nec sine causa, nã quandoq; agere dicuntur, quandoq; pati ferũtur, & sic vicissim quandoq; agunt, quãdoq; patiuntur. Itẽ & Socii nuncupãtur, & vere indivisibili societate, nunquã enim unum ab alio separatur, licet quoad visum sic artificialiter segregari videntur. imo nec unum sine altero esse potest, nam suo spiritu temperati sunt per viam naturæ perfecte, ita quod ab invicem non separantur ut ait Geber in libro Radicũ hoc tamen intellige secundum dictum Bonelli, scil. quod absque calore

Prima decoctio.

Secunda decoctio.

Fratres uterini.

Coniuges.

Socii.

calore nihil generatur, Balneum intensum vel calidam intensum facit exhalare, Si verò sit frigidum perire facit, Calidum autem temperatum facit corpus suæ naturæ atq; conveniens. Aliquando vero dicuntur omnia tria SPIRITUS, nec sine causa, Nam etiam eorum tertium sive spissitudo, quæ terra dicitur, fit spiritualis, aërea, & subtilis, quæ omnia in eadem re, sive in nostro ære consistunt, quod æs corpus est, seu ex corporibus. Quid autem sit CORPUS ait Aisleus. Accipite corpus, quod Magister sumere jussit, & vobis demonstravit, & in tabulas tenues coaptate. Et Bonellus. Accipite æs quod fit ex metallo quidam color solis Item Simon ait. Scitote quod corpus est, in quo aurum est. Item Speres. Et scitote quod cum aqua sit diligenter contritum est, Si autem dicitis qualiter aqua pulvis fiat, notandum est quod intentio philosophorum est corpus, quod non erat aqua, incidit in aquam, & aqua aquæ alteri mixta est ac una simul facta, sunt aqua. Intimandum est igitur Quòd nisi quælibet in aquam convertatis, ad opus non pervenietis. Oportet igitur corpus flamma ignis occupari, ut diruatur, & debite fiat cum aqua, in aquam illud vertitur, donec totum fiat aqua. Insipientes autem audientes aquam, eam putant vulgi, aut nubis aquam esse: Si autem libros philosophorum legissent, scirent utique eam aquam permanentem esse, quæ tamen absq; suo corpore cum quo dissoluta est, & unum super ignem facta permanens esse non potest. Vnde Eximideus ait. Accipite lapidem auri, & humori suo commiscete, quæ est aqua permanens, & suo impo-nite vasi, super levem ignem seu calorem, ut terra fiat, quæ quidem terra quia stans tincturam recipit à spiritu in ea latente, De quo Hermogenes ait. Inspicite latentem spiritum, & nolite vilipendere ipsum, pro eo quòd quando permanet magnum archanum est. Dicitur etiam habere majorem vim suis fratribus id est, spiritui & animæ, hoc autem fit, scilicet quando tincturam recipit, postquam socii verè conjuncti sunt, id est, post dealbationem In propria enim dealbatione, conjuges vero modo uniuntur, & sociantur, & quod primo agit se fœmina, tunc incipit pati à mare, id est, argento vivo & quidem primo dicta fœmina, seu sulphur trahebat, tunc trahitur à mare sive ab argento vivo, Et quod primo dominabatur, tunc in dominatum transfertur.

Spiritus.

Corpus.

Aqua.

Nota.

Nota.

Aqua permanens.

Coniunctio.

Mas ☿

fœmina

*.

Masculus n. qui primo trahi se permisit trahebatur à fœmina permanente, primo trahente sive dominante, nunc dominatur retrahendo, & accipit spiritum tingentem, scilicet quando ipse masculus ad se fœminam trahit, quæ dicitur prior vis

lapidis

Vis prima lapidis acetum acerrimum.

Opus mulierum ludus puerorum.

Duæ naturæ.

lapidis noſtri honorabilis, & dicitur acetum acerrimum. Id. eo dicitur Terite ipſum aceto acerrimo. Terite, id eſt, coquite donec inſpiſſetur. Et cavete ne acetum in fumum vertatur, & opus pereat, & hoc eſt dictum Socratis. Quo lapide noto & ejus præparatione, nihil aliud eſt quam opus mulierum & ludus puerorum. Nam arcanum operis auri, fit ex maſculo & fœmina. Vi enim maſculi recepta gaudet fœmina, eo quòd maſculo adjuvatur. Maſculus verò à fœmina tingente accipit ſpiritum ut Socrates ait. Et ſcitote niſi lapidem hunc dealbetis, non poteſtis rubeum verum facere, quia duæ naturæ nihil aliud ſunt quam album & rubeum. Cum enim maſculus & fœmina conjungantur, fit mulier non fugiens, compoſitum verò ſpirituale, ex compoſito autem in ſpiritum rubeum verſo fit mundi principium. Vt Coſtus ait. Aqua enim cum introibit in corpore vertit ipſum in ſpiritum, deinde in terram, deinde in pulverem ſive cinerem. Quem cinerem ſi vultis apud perfectionem experiri manu accipite, & ſi impalpabilem aquam invenietis bene eſt. Sin autem, regite ipſum donec talis fiat. Et ſcitote, quòd ſi aliud præter æs noſtrum ſumitis, & aqua noſtra regitis, quod quæritis non invenietis, Et ſi ęs noſtrum ſumitis, & aqua noſtra regitis, quod quæritis invenietis. Et quamvis hic lapis noſter, jam in ſe tincturam naturaliter contineat veram. Nam in corpore magneſiæ, id eſt, terræ perfectæ creatus eſt, attamen motum per ſe non habet niſi perficiatur arte & operatione. Quare per philoſophos dictũ eſt, Fili extrahe a radio ſuam umbram, ut ajunt Avicenna,

Infans.

Moſius, Theophilus & Hermes. Ergo operatio nobis neceſſaria eſt, ſicut eſt videre de infante, qui quantum ad creationem perfectè naſcitur, imperfectè verò quoad operationẽ, niſi prius alatur pauco lacte, & poſtea pluri lacte, & deinde plurimo & fortiori cibo, Vide ergo de hujuſmodi operatione lapidis juxta dictum Gebri, dicit enim in libro Radicum. Ad hoc ſit operatio apparatio ut melioretur ejus tinctura plus quam eſt in ſua natura, & etiam ut fiat elixir juxta ſapientum allegoriam compoſitum ex ſpeciebus limpidis, condimentũ, antidotum & medicina omnium corporum curandorum & purgandorum & transformandorum in ſolificum & lunificum verum. Quid enim aliud eſt Alchymia quam ars demon-

1. Alchymia. ſtrans ſive miniſtrans, eſſentiam ſeptem metallorum continens, qualiterque formæ eorum à diminutione ad naturale complementum naturaliter deducantur oſtendens. Vel ali-

2. ter, Alchymia eſt quoddam celatum regnum, quod fit manifeſtum luce filiorum genitorum, & id quod ſuper filios juve-

neſcit,

nescit, ut SECUNDUS philosophus ait, vel aliter. Alchymia est substantia corporea, ex uno & per unum composita, preciosiora ad invicem per effectum & cognitionem conjungens, & eadem naturali conjunctione in genus melius naturaliter convertens. Noster enim lapis est illa substantia corporea ex uno & per unum composita, quæ duobus tenuissimis humidis, sicut limpidis continens est, scilicet anima & spiritu, & quę luce filiorum genitorum juvenescit & manifestatur, & quæ est continēs essentiam id est metallorum ita ut in ea substantia subsit spiritus tingens fortis, quem quærimus, quo tingamus in corpore quolibet, ac eorum quodlibet à diminutione ad naturale complementum naturaliter deducamus. 3.

Lapis noster.

CAP. IV.

DIcitur autem arg. vi. spiritus, id est, delator virtutum animæ, id est, sulphuris, per corpus, id est, æs magnesiæ sive terræ, quæ spiritualis facta dicitur aurū, quod erat in corpore magnesiæ occultum secundū quod intelligitur id quod dicitur. Fili extrahe à radio suā umbram, id est, à sole suā terrestreitatem vel dēsitatem. Magnesia vero idem sic nominatur, quoniam in ea magnum est archanum ut ait philosophus. Verum antequam ad nostri lapidis operationē perveniamus, animadvertat hanc scientiam quęrens, quicunq; in principio & initio, ne decidat in devium & errorē, eo quod philosophi sic nostrum lapidem nominant diversimodè, quia nunc lapidem animalium, nunc rerum vegetabilium, nunc salium, nūc aluminū, nunc spirituum, nunc corpus, nūc ovum, nunc gallum, nunc cujuscunq; rei nomine ipsum appellant. Quod est quia in ipsius operatione, omnes colores qui hodie in mūdo excogitari possunt, apparent, & sic secundum colores in operatione apparentes, diversificantur per philosophos ejus nomina. Est & alia ratio. Quia ex omnib elementis quatuor hic lapis perfectus est, quare cujuslibet rei elementatæ ipsum nomine vocant. Est & tertia ratio. Scil. ut insipientes hunc lapidem non cognoscant. Si enim ipsum cognoscerent, non tam vili precio ut faciunt hunc venderent. Quāvis hic lapis noster sic vilis actu, in ipso tamē potentia proxima est, quod preciosum est, sc. spiritus tingens, qui in ejus occulto corpore abscōditur invisibilis, velut anima in humano corpore. Non enim preciosum fit absq; vili, neq; vile absq; precioso, qui lapis teritur sua aqua, donec totum illum bibat humorem, & vini recipiat eminentem apud pugnam ignis & tunc rubigo nuncupatur, ac diligenter putresit, quousque pulvis fiat spiritualis,

Lapidis nomina.

Rubigo.

hunc colorem combusti sanguinis, quem humorem ignis separatim in natura ventrem nolentem introduxit ac invariabili colore coloravit. Hunc igitur lapidem reges quærentes, non invenerunt, nisi hi quibus Deus annuit ut ait Barseus, hic enim lapis quem quærimus palam minimo venditur precio, quod si eum cognoscerent venditores, quãquam ipsum manibus tererent, & nullo modo venderent ut ait Simon. Et si vulgus istud sciret vilissimum, aut ei diceretur, mendacium putaret, cujus si vim sciret non vilipenderet. Hoc autem Deus à populo celavit, ne mundus devastaretur ut ait Pithagoras. Nam & si aliquando philosophi hanc rem proprio nomine appellaverunt semper ejus nomini aliquid fictitii addiderunt, quod est propterea ne notius fieret, & hanc ultimam causam reddidit Mundus in Turba.

CAP. V.

Sciat igitur omnis qui operari voluerit antequam ad operandum procedat, circa quid operetur, ne post multos labores & sumptus suo frustretur proposito. Aliis autem abjectis, circa nostri lapidis operationẽ qui ab initio levem exigit ignem, & mortuo similis videtur per dies ut homo in suo tumulo. Et post Deus reddit ei vitam, id est, animam suam & spiritum, & tunc infirmitate ablata purgatur, & verè post corruptionem emendatur, quousque cinis fiat igne intensiore priore, Et scitote quod cum cinis est opus miscuistis, eo quod cinis ille recepit spiritum, & iterum illo imbuite humore intensiori igne, quousque croci sicci signum, vel combusti sanguinis, vel syrupi pomorum granatorum colorẽ assumat. Nonne videtis quòd ex sanguine sperma fit, & ex spermate homo, donec diligenter in epate æqualiter & intensum colorem habere videatur, & tamen nihil fit novum in illo spermate. Similiter æs nostrum sperma fit spirituale putrefactione ut Pythago: & Bonellus ajunt. Si autem aliquis sit, qui hanc artem aut ejus operationem scire se dicat, & velit aliquam infusionem ad operandum vel ad sumptus circa hoc opus faciendum inducere, hanc saltem ex meo libro utilitatem sentiat percepisse, ne possit à quocunq; decipi sive ẽt falli, quamvis ex dictis in sic dicendis nõ possit ad nostri lapidis notitiam veram devenire forte propter obfuscationem sui ingenii. Si enim quis hanc scientiam quæsierit, & ejus ignarus sit, Deus ei cælavit veritatem. Nam si Deus sciret in eo mentem fidelem, ei utique veritatem intimaret. ut ait Diomedes, Non igitur sapientum repræhendat quis, seipsum. No

stro

ſtros enim libros nõ compoſuimus niſi nobis & filiis noſtris. Et qui ad intelligendum eos pervenerit, ex filiis noſtris eſt, Qui autem non intellexerit eos nobis contrarius eſt, ut in libro Lunæ Geber dicit XXXVIII.D LXX. Et qui veritatis naturas ignoraverit huic operi non appropinquet, quia totum eſt noxium, infortunũ, & triſtitia ut ait Parmenides. Audiat igitur nunc, & intelligat quisque diligenter ea, quæ non ſineret de eodem in obprobrium ſive devium quenq; ſequi. Nam quisque intendens operari, ſi per tramitem rectum incedit, circa unam rem tantum, id eſt, circa lapidem noſtrum operabitur ſecundum Hermetem, Quem lapidem ſi ſe non cognoſcere operari volens dicat, oberrare eſt, Si ſe verò cognoſcere dicat, quære ex eo, ex quibus compoſitus eſt, & quæ ſit ipſius lapidis anima & quis ſpiritus, & quod corpus, & de aliis ejusdem lapidis circumſtantiis ſupra poſitis. De quibus, anima ſcilicet ac ſpiritu, audi Parmeniden dicentem: O illæ naturæ cæleſtes, veritatis natura nutu Dei multiplicata, O natura illa fortis, quæ naturas vincit & ſuperat, ſuasque naturas gaudere & lætari facit. Hæc igitur eſt natura cui ſpecialiter poſſe Deus tribuit, quod ignis dare nõ poteſt. Ideoq; magnifaciamus & honoremus eam, quia nihil eſt precioſius in natura tinctura, cui ſimile minime invenitur. Ipſa enim veritas liquefacta cum ſuis corporibus altiſſimum opus operatur. Scitote igitur quod tingens, & ea quæ mixta ſunt vos oportet diruere, ipſum namque ea quæ ei miſcentur, ſuperat & vertit in ſuum colorem. Et quemadmodum apud viſum ſuperficiem vincit, ſimiliter & intima ſuperat. Et ſi unum ſit fugiens alterum verò ignem patiens, utrumque utrique junctum ignem patitur. Et ſi æris ſuperficiem ignis dealbaverit, proculdubio & ejus intima dealbabuntur ſcilicet levi igne prima facie. Item ſi circa noſtrum lapidem operari volens ipſum ſe cognoſcere dicat, quæras an aliqua coadjuvantia vel adminicula ſint circa operationem noſtri lapidis oportuna. Si dicit non, bene quidem. Si dicat ſic, ſcias quod eſt devians à vero tramite, Nam anima & corpus, & ſpiritus tingens ſunt ſimul, & una res eſt habens in ſe omnia, cui nihil extraneum introducitur, ut ait Geber. Et idem dicit Roſius & Diſcanius, & Orſolcus, & Mierdis, & alii plures in turba, quia una re, & una via, & una diſpoſitione totum magiſterium terminatur, atque tantum ab illa re tanquam à radice ſumuntur, quod ſi vincens tinctura, quæ quodlibet continetur, nam eorum regimen eſt unum. Intellige igitur ne oberres dicta philoſophorum,

Sſſ a

Divisio operis. & qualiter opus sit divisum, Commiscere, coquere, sublimare, assare, calefacere, dealbare, terere rubiginem facere, & tingere, quæ plura nomina sunt, quorum regimen est unum. Et si scirent philosophi quod una decoctio & una combustio, id est, unus modus coquendi sibi sufficit, non tantum dicta

Coctio. eorum reiterarent. Quod ideo fecerunt ut teratur compositum, & coquatur jugiter & ne vos tedeat monuerunt. Est ergo actio una tantum quæ est coquere ut ait Theophilus, & Geber in libro radicum scilicet patienter & continuè De quo audi Barseum dicentem. Hujus artis investigatores non potestis ad utilitatem pervenire, absque prolixo animo, & re-

Patientia. gimine continuo, qui ergo libenter patientia fruitur in hanc dispositionem introeat, qui verò citius cupit pervenire, in libris nostris non inspiciat, quoniam magnam inferunt injuriam antequam à lectoribus intelliganiur semel vel bis vel ter, Idē magister ait. Qui curvat dorsum suū, in libris nostris legendis, eisque vacat, & non est vanis implicitus cogitationibus, Deumque precatur, in regno regnabit indeficiente quousque moriatur. Heu vobis doctrinæ filiis vos quæritis thesaurum maximum Dei, & nescitis remuneratione. Nonne pro communi mundi minimo proposito assequendo mūdani se neci dant, quid igitur agerent pro hac excellentissima oblatione ferè impossibili. Regimen enim ejus est majus quam ratione percipitur, quod non nisi ex inspiratione divina habetur. Heu vobis doctrinæ filiis. Nam quilibet arbores inserens non sperat fructus hinc, nisi post tempus. Ac semina seminans non sperat metere, nisi post messes advenientes, qualiter igitur vultis habere hoc, lecto semel libro, vel primo tantum experto regimine? Ideo vos non tedeat procedere operando ad secundam & tertiam partem regiminis, Ita quod rex Dyademate rubeo coronatus appareat. Item est

Rex coronatus Dyademate rubeo. ab operari volente quærendum nostri lapidis precium, utrū sit parvum an magnum. Si dicit parvum, bene quidem, si dicit magnum deceptor est, quærens illud in suos usus convertere. Nam ut philosophi dicunt, ipsum habent tam pauperes, quam

Supra 5. tom. divites, De quo audi Quietem dicentem. Scitote quod hujus artis fundamentum, propter quod multi perierunt, unum quidem est quod est naturis sincerius, fortius & subtilius apud philosophos, apud verò insipientes est omnibus rebus vilius, quod nos philosophi veneramur. Heu vobis omnibus insipientibus quam ignari estis hujus artis, pro qua moreremini si sciretis. Et juro vobis, quod si Reges eam scirent nemo vestrum unquam ad eam perveniret. Si quis aūt prædicta præcepta

cepta attendat diligenter, & intelligat, consideret, & observet, ab erroneo artifice decipi non poterit neq; falli. Qui aũt perlegendo in tantum his dictis, atq; infra dicendis lectioni eorum suum applicuerit animum, ut ad notitiam nostri lapidis deveniat, tunc in sequentib. etiam suum effectualiter applicet animum, in suis diversis operationibus, ut primo scilicet intentus existat circa vas, eidem necessariũ operationi quærentem, ad evitãdum diversitatem, multitudinem vasorum quibus fatui alchimistæ utuntur in suis diversis operationib. Vasa.

CAP. VI.

Sciendum quod philosophi huic nostræ operationi unicũ tantum vas attribuêre. Bonellus enim dicit, suo imponite vasi, & exinde in vase existentia extrahatis. Item. Epistenus ait, Et suo imponite vasi, Miredis. In vase angusti foraminis ponite. Mireris ait, suo cribro ipsum cribrari oportet, ac multi alii de operatione illa quærentes, de vase in singulari semper loquuntur. De quo vase scilicet & operatione audi Theophilum dicentem. Notifico vobis quod Draco nunquã moritur nisi cum fratre suo & sorore sua interficiatur, philosophi tamen mulierem suam conjugem interfectionem neci dederunt, illius enim mulieris venter armis plenus est & veneno. Effodiatur ergo illi Draconi sepulchrum, & sepeliatur illic mulier cum eo, qui fortiter illi junctus mulieri, quanto magis nectitur, & quanto magis volvitur circa eam, tanto corpus ejus magis in partes plurimas sequestratur, & mulieris artub. mixtus totus fit morti deditus, totusq; vertitur in sanguinem. Hoc aũt vas lapideum & circulare non timens ignẽ sive ignes esse oportet, quoniam cõpositum est suæ aquæ subtiliter. Pauca aũt vasa ex his vasis lapideis, quibus vitrarii utũtur durant, quando corroduntur in opere vel vasa finduntur, sed vitreata lutentur, & sit vas concavum in modum semilunę, continuũ ad capacitatẽ librarum 40. vel 50. licet magister non posuisset nisi 25 nostri æris in tabulas tenues coaptati, vel in laminas producti, ut ajunt, Theophilus, Arisleus, puri, mũdi, crudi, ameni, sinceri & recti, in quo vase potius visus quam scriptura quærenda est, sicut descriptio. Et ut inquiũt Pandolphus & Orsoltus, rotundum sit factum in modum cœlestis lunæ mediæ Magister vero posuit corporis xxv. cujus tertia pars minuti & apti decoctionem, ut Ascanius ait, hoc autem vas ponendum est intra fornacem in qua flamma ita reverberet supra vas, & juxta vas in fornace, in fornace locus ignis sit & supra ignem non autem supra vas spiramen sit,

Vas unũ.

Vas lapideum.

quod spiramen coopertum debet esse, ne per ipsum flos alias fumus fugiat, & suum propinquum secum teneat, & ejus albedinem incendi faciat, ut ait Lucas, Nostro vero lapide in vase posito ignis faciendus est, Nam ut ait Bonellus ex elementis nihil fit utile absque regimine & compositione, eo, quod sperma ex sanguine & libidine generatur, viro namque mulieri juncto, imminente uteri humore sperma nutritur ex sanguine humiditate & caliditate, peractis autem 40. diebus formatur fœtus, & nisi esset humiditas uteri non salvaretur sperma nec fœtus perageretur. Deus autem illum sanguinem & humorem ad nutriendum sperma constituit. quousque extrahas ipsum ad libitum. Fœtus autem extractus non nisi lacte nutritur, & igne parvo & paulatim dum parvulus est, Et quanto magis exoritur ossibus confortatis in juventutem ducitur, in quam perveniens sibi sufficit. Sic ergo te oportet in hac facere arte, sciens quod absque calore nihil unquam generatur, & intensus calor perire facit, & frigidum balneum compositum fugat, per temperatum ve... corpus fit suave atque conveniens, nam igne levi humiditates corrumpentes extrahuntur. Philosophi enim omnes testantur se non invenisse ignem humiditates corrumpentes extrahentem alium, quam levem, prolixitatem commendantes & vituperantes festinantiam, & merito, nam si compositum plus quam debet cogatur, extinguitur, Et sic oportet comburi, id est, dealbari tanquam ovorum nutritione, id est, levi decoctione, ut Mosius ait. Scit enim aqua pugnam ignis prolixitate corrumpendi, coquendi, putrefaciendi & inspissandi, & ejus fuga aufertur, ut idem Mosius ait. Nam calore solis, id est, levi decoctione ignis res congelantur, quare compositum in temperatum introduci debet balneum sive cænaculum, quod quidem balneum intensus calor perire facit, id est, nimio igne ut ait Bonellus. Quoniam si intendatis ignem ante terminum rubeum fit, quod nihil vobis prodest eo quod in initio regendi vultis albedinem, ut ait Lucas. De modo autem ignis, quæras philosophos, Bonellum, Ascanium, Arsulerem, Gregorium, Balgum & Marcum. in turba philosophorum autem omnes ignem levem fieri debere asserunt & testantur propter rationes prædictas. Inquiunt enim, quoniam nos oportet suaviter regere, donec sulphur fiat incombustibile. Fiat ergo sub vase vacuo ignis paucorum carbonum ad vasis probationem & calefactionem, & post paululum gradatim & paulatim ignem carbonum augmentando, usque in diem 18. vel fornax opere desiccetur, &

Probatio vasis.

tur, & ut probetur an vas duraturum sit, Quod si fornax per se absque igne desiccata est, tunc sufficit prædictum ignem carbonum tantum diebus octo accendi, post quos Dracone sive lapide in vase posito suæ sepulto ignis trium fustium siccorum lignorum subtilium in fornacis fovea accendatur, qui sit continuus, & neque minuatur, neque augeatur, quousque diversi colores cœperint apparere, vel usque ad albedinem in opere apparentem, tunc enim albedini proximam.

CAP. VII.

CVm autem supra dixerim quod de una re fiant hæc omnia, & quidam ex philosophis dicunt quod ignis & azot sufficiant tibi. Alii dicunt quod aqua sola per seipsam omnia facit, omnia enim solvit, omnia conglutinat sive congelat, omnia diruit sine alterius adminiculo. Et in ipsa sunt omnia, tingens & tinctum, & per ipsam fit, & in ipsa sola est, quæ facit apparere colores animæ punito corpore in quo est tinctura cujuslibet corporis, ut Mireris & Democritus ajunt. Alii vero asserentes quod igne ethelię & humiditate, sive liquefactione omnia fiant.

Intelligendum est igne omnia fieri, id est, nutriri. Azot vero, id est, aqua ☿ vel etheliæ, id est, humiditate, sive liquefactione vel aqua permanente. Quæ tamen absque suo corpore, cum quo dissoluta est, & facta sunt unum permanens: esse non potest, quæ aqua etiam dicitur spiritus de spiritu, & sulphur de sulphure, argentum vivum de argent. viv. nam quodlibet omnia ethel dicitur, id est permanens. Item, & vapor appellatur, De quo audi Victimorum suis discipulis dicentem. Nihil aliud vobis competit quam aquam & vaporem sublimare. Azot id est △ ☿.

Nam cùm videritis naturas fieri aquas, ab igne purificatas, totumque corpus magnesiæ sic ut aquam liquefactam tunc omnia vapor facta sunt. De jure autem vapor tunc continet suum par, quare Invidi utrumque par vaporem nominaverunt eo quod in unius decoctione alter junctus est, & unus alterum continuit, tunc ad fugiendum natum, iter non invenit, quamvis ei fuga sit essentialis, continuit tamen eam, & fugere non permisit, & locum fugiendi non invenit, & permanentia facta sunt. Cum igitur incidit occulta in corpore, congelatur cum eo, & color ejus variatur, suamque

naturam exuit ingeniose, quæ Deus suis doctis insinuavit. Et vim accepit ipsum ne fugiat, & quemadmodum in humore humiditas est & siccitas, sic opus nostrum nihil aliud est, quam aqua & vapor, hæc autem sunt duo, quæ invidi composita nuncupaverunt, eo quod ista duo sunt quatuor scilicet. Humiditas, siccitas, spiritus & vapor. Et quamvis dicam ista duo fieri; ne obliviscaris, tamen, te in opere nostro tantum una re indigere, De qua audi Mundum dicentem. Nolite compositionum pluralitatem curare, neque ea quæ fallentes in suis libris narraverunt figuris. Veritas namque natura una est, quæ naturam naturaliter mutat, eo quod naturale illud archanum in suo ventre occultum est, neque videtur, neque scitur nisi à sapiente. Igitur qui parce, id est per se regit, ejusque scit complexionem, extrahit ex eo naturam omnes naturas superantem. Et tunc Magistri verba complebuntur. scilicet. Natura natura lætatur, natura naturam continet, natura naturam superat, & tamen non sunt diversæ naturæ, neque plures, verum una tantum, habens suas res & naturas in se, quibus cæteris rebus imminuit. Et hæc aqua sic diversis nominibus appellata dicitur à philosophis aqua dealbans, mundificans, sive aqua imbuens, sive imbuitio, vel infusio nigredinem à corporibus removens. Et hæc est aqua illa, quam in ablutione corporis philosophi diviserunt in duas partes.

Cujus aquæ prima pars mundificat compositum à corruptione scilicet metallica, levi igne ut dictum est, suaviter pertractata. Aliter si compositum plusquam oportet regatur & nutriatur igne nimio, vel non levi extinguitur. Quæ liquefactio in illo igne levi, est toties continue iteranda, donec nigredo prima facie in opere occurrens recedat Dicit enim Florus. Et inveniens nigredinem desuper in prima facie apparentem. Et scitote, quod rubor ex nigredine illa post albedinem extrahitur, eo quod illud nigrum emendatur, & inter fugiens & non fugiens pacem componens ea in unum reduxit, & cur fugit hæc, eo quod cruciata res cum in corpore subjungitur, vertit ipsum in naturam inalterabilem immutabilem, ac indelebilem reiteratione. Oportet igitur vos hoc sulphur scire, quo corpus denigratur, de quo ait Mireris, Iubeo posteros facere corpora non corporea, & incorporea corporea, hoc enim regimine depuratur compositum, ejusque naturæ occultum extrahitur, hisque coloribus argentum vivum corpori magnesię jungitur, ac fœmina viro,

viro, & per echeliam natura extrahitur occulta, per quam corpora colorantur, hoc regimine, sed intelligatis corpora fiunt non corporea, & incorporea corporea. Si diligenter res igne ac echeliæ peragatis fiunt inde nõ fugientes. Et scitote quod argentum vivum est ignis corporea comburens, & mortificans, & constringens uno regimine. Et quantò magis corpora miscentur, conteruntur, tantò magis diruuntur, atque ignitione attenuantur. Cum autem corpora diligenter teritis, eaque ut oportet paratis, possidebitis echeliæ naturam calorem non fugientem, ac tincturam patientem ignem, quæ superat, constringit, & continet, eo quod æs non æs non colorat nisi coloretur, ipsoque colorato colorat. Et scitote quod corpus non potest tingere nisi tingatur, & nisi spiritus eius extrahatur in ventre eius occultus, & fiant corpus & anima absque spiritu, quæ est spiritualis natura ex qua colores apparebunt, eo quod spissum, terream non tingit naturam. Verum tenue naturæ quod incorporeum transfigit & colorat. Cum autem regitis corpus, erit tingentis, & ex eo tenuissimum extrahitis, tunc vertetur in tincturam qua coloratur. Ideo dixit Sapiens, quod æs non tingit nisi tingatur. Et scitote quod corpus sine hoc non potest contineri nec tingi. sed hoc crucians tingit, & sulphur illud denigrans est corpus, quod non fugienti januam aperit, & fugiens in non fugiens vertit. Nonne videtis quod hoc crucians non cruciat nocumento, nec corruptione, sed coadunatione, & utilitate. Si enim eius cruciatus esset noxius & inconveniens, utiq; ab illo non amplecteretur, quousque extraheret ab eo colores inalterabiles, ac indelebiles, quod sulphuris aquam nominamus, & ad ruboris tincturam aptam, quæ coctio denigrat, & quæ non fit absque nigredine.

CAP. VIII.

ECce clavem operis vobis notificavi & intimavi, quamdiu enim nigredo durat dominatur fœmina scilicet usque ad albedinem, & illa prior vis nostri lapidis (ut dictum est) appellatur acetum acerrimum, de quo dicitur: Acetum est aqua introductiva cuiuslibet coloris in metallis, & etiam in lapides non liquefactivos, & docet metalla tingere volens vel proponens, ac etiam intendens tingere lapides pretiosos. De quo etiam aceto in opere nostro cavendum est, ne vertatur in fumum, per nimium scilicet ignem, per levem enim decoctionem masculus, id est, argentum vivum, à fœmina, id est, à sulphure tingente accipit spiritum, qui spiritus tin-

gens, & vivificans intromittitur postquam recessit humiditas corrumpens non alio, quod est postquam perventum est ad albedinem. Et hoc quod dicit Avicenna in tertio de humoribus. Calor namque in humido corpore nigredinem efficit, Denudat deinde nigredinem ipsam, quando eius omnino finit humiditas. & cum superfluit in illo, ipsum albificat, ut est videre in colore, qui fit apud vulgus, quod est benè memoriæ commendandum. Primo enim in opere nostro ut dixi, omnia denigrantur, secundo dealbantur, tertio per majoris ignis intensionem compositum oportet incinerari, id est, in cinerem totum redigi. Et hic est finis de quo dicitur per Aziracum. Miscentes igitur cinerem, aqua &c. de quo etjam loquitur Micedius dicens, Cinerem ne vilipendas, &c. & dicit ibi quare. Nam iterum ipsi cineri sudor eius sic liquefacto redditur, per majorem scilicet ignis intensionem, & sic quarto & ultimo Rex coronatur. Et hic est Rex de quo dicit Diomedes, Veneramini regem & suam uxorem, & nolite ipsos comburere, nec fugetis eos comburendo nimio igne, quoniam nescitis quando indigebitis his quæ regem & suam uxorem emendant, Coquite ergo eos donec nigri fiant, deinde albi, deinde rubei, deinde tingens venenum fiat. Hæc autem habent fieri per aquæ divisionem, ut ait Ixistius dicens, Jubeo tamen vos non simul aquam fundere, ne elixir submergatur. Cum verò aquam diviseritis, ut ait Thelus, Coquite masculum cum vapore fœminæ, quousque utrumque coaguletur, & fiat lapis qui dicitur Atos, vel albus, jam enim aquam divisistis, fit autem album ex combustione & humore seu liquefactione, per quam dicitur sequi mortem, quod apparet in nigredine, ut dixi primo in opere apparente, in qua mortificatione puniuntur animæ, id est, desiccantur, quia nisi corpora desiccentur, non apparebunt colores animæ, quæ nigredo & nubes appellantur. De qua dicit Lucas, Accipite nubem, quam vos priores rapere jusserunt, & cum suo coquite corpore, eò quod fumus ille albus est, & omnia dealbat, quo fumo quicquid præcipitur dealbari dealbatur. Illum igitur fumum suæ fæci miscete, donec coaguletur, & corpus album fiat. hoc etiam æs assate donec seipsum germinare faciat, quoniam cum magnesia dealbatur spiritus fugere non permittit nec æris nubem, vel umbram apparere, eò quod natura naturam continet propter propinquitatem sui esse inter se, quia naturæ suæ obvians naturæ lætantur, & una res facit quod plures operantur, pluribus autem

Verus artis processus est quadruplex.

tem rebus non indigetis nisi una re. Illa verò una res est in unoquoque gradu operationum vestrarum, in aliam vertitur naturam. Nigredine verò deficiente, redditur spiritus utrique qui spiritus quoad visum ab eis ferè separatus videbatur, non tamen erat substantialiter. Nam spiritus ut dictũ est nunquã moritur, quia nihil est quod ipsum separet vel corrũpat, imò corpus & animam vivificat. Et similiter intelligendum est illud dictum Philosophi dicentis, Natura naturâ lætatur, scil. obviationis sui proprii. Natura naturam continet, scil. vicinitate sui proprii, natura naturam vincit, scil. mortificando & vivificando corpus, quoniam ex ipso fit, & in ipsum convertitur, & augmentatur, & multiplicatur, & extrahit Deus ex uno plura, quia nihil creat regimine carens, & ingeniis quidẽ mundatur. Similiter æs nostrum cum coquitur, aqua fit, deinde quantò magis coquitur, tantò magis spissatur, quousq; fiat lapis, quem tunc invidi appellant lapidem omni metallo imminentem, prius frangitur & imbuitur, ac igne intensiore priori assatur, quousq; croco sicco vel combusto sanguini sit similis, tunc corporibus imponitur, & tingit ea in aurum, ut ait Bonellus. Et cum in superioribus dixerim, quod hic lapis noster duobus tenuissimis humidis seu limpidis continẽs est anima sc. & spiritu, ita quod ei non est necesse aliquid extraneum introduci, vel ab eo deponi. Nam tanquam ab radice ab eo sumitur quodlibet virens & tinctura secundum radicẽ quam continet, ut dictum est, & super ipsam radicem omnia fundantur, quia hoc fundamentum operis, parum habet radicis, quia huius radicis non æqualiter virtus abundat, sicut neque splendor Solis in planetis. Patientia igitur & mora necessaria sunt. Et ideo Simon ait: Si quilibet in hac arte introductus, eius sciret naturas, prolixitatem coquendi sustineret, donec propositum nutu Dei extraheret, non autem ex alio vel aliis, nam ex eius ventre occulti flores extrahuntur, & seipsum germinare facit. Nam hæc omnium vitam quam habet, ex se animam & generationem trahit, & non ex aliis, & quod est intus mittit foras, ita quod intrinsecum emendat emendat extrinsecum, & extrinsecum emendat intrinsecũ, donec rubeũ sc. naturaliter in corpore occultũ, vertatur in album, in prima videlicet parte operis, & album vertatur in rubeum non occultum ut prius, sed apparens nunc in parte operis ultima. & ita se invicem emendant juxta dictum Rosini ad Euthesiam. Rubeum igitur in album, & album in rubeum verte, &c. & sic invicem se emendant.

dant. Et hoc est quod ait Bonellus. Et nisi esset in illa re, quod ipsam emendaret, quod quæritis non fieret. Revera enim in ipsa est quod ipsum emendat, nisi fugetur nimio igne vel festinantia, propter quod inquit Simon ut dictum est, Si quilibet in hac arte introductus, &c.

Notandum est etiam quod corpus sive terra, quæ est stans, tincturam recipiens dicitur jam habere majorem vim fratribus suis scilicet anima & spiritu, sicut dictum est. Nam omnia quæ ei miscentur superat, & in suum colorem transmutat. Et spiritus, ut prædiximus delator est virtutum animæ per corpus & æs. Et sic filius dicitur emendare patrem, prius ipsum mortificando, & postea ipsum vivificando. Et iste spiritus propriè dicitur liquefactio seu aquæ imbuitio, vel infusio, ut prædixi. Juxta enim sapientum allegoriam, Ignis siccus tingens est, aër verò contingens & mancipans, aqua dealbans & nigredinem à corporibus expellens, terra quoque stans tincturam recipiens.

CAP. IX.

CUm autem Philosophi diversum posuerunt, huius combustiones vel assationes tamen propter locorum diversitatem scilicet humidi à sicco, quia in humido velocius, in sicco verò tardius coagulatur. Hoc autem opus ut ait Ascanius teneas in animo cum Hermete, ut totiens continuè operetur & iteretur opus coquendo in fimo, donec visui pateat. Ita quod ipsa operis mutatio te doceat, sequere cuiusvis alterius dictum. Theophilus dicit, quod in 100 diebus vertitur totum opus in terram. Bonellus & Ascanius videntur idem velle. Aristeus dicit fieri complementum in 80. diebus: Socrates in 150. diebus: Balgus & Azirarus itidem in 130. Rosius in 80 diebus: Et Magister perfectæ in 80. diebus dicit cōpleri. Et sciendum ut prius dixi, quod spiritus & anima non uniuntur cum corpore vero nostro nisi in albo colore, quia tunc in ipsa dealbatione, omnes colores qui hodie in mundo excogitari possunt apparent, & tunc firmantur, & perficiunt opus suum in uno colore scilicet albedine, in quem omnes conveniunt. Dealbatio enim expectanda est. Ipsa enim est totius operis initium, & firmamentum, & tunc dicitur Elixir maius albedinis Nec deinde variatur in diversos colores scilicet veros præterquam in rubeum, in quo est finis ultimus, qui est elixir rubeum. Cineratio verò quæ fit inter album & rubeum non dicitur color, in decoctione verò post albedinē errare non poteris, nam ignis regimine augmentato post albedinem

Elixir rubeum.

bedinem ad cinerationem pervenitur ante rubedinem, ut dixi. Notandum etiam est, Quòd Maria hanc aquam facientem nigredinem, albedinem, cinerationem, & rubedinem, venenum igneum appellavit, nec sine causa. nam vincit pugnā ignis. Ipsa enim est per quam corpus vertitur in spiritum. Nisi enim spissa, à natura corpore carente dirimantur quousque fiant incorporea, scilicet spiritus tenuissimus, non potestis illam animam tenuissimam ac tingentem extrahere, quæ in naturali ventre occulta est. Et scitote quod nisi corpus diruatur quousque moriatur, ex eoque suam extrahatis animam, quæ est spiritus tingens, nequaquā ex eo spiritus tingere potestis, neque corpus tingit nisi tingatur. Neque corpus penetrat corpus, verum subtilis natura quæ est anima, quæ corpus penetrat & tingit. Cum enim aqua factum ☉ liquefactum est generatum, revertitur ad suum generans, magnesia, fit aërea, & subtilis à suo generato, videlicet à spiritu vel aqua seu liquefactione, quod fit per albedinem tantum. Nam tunc utramque fugiens, id est, anima & spiritus in terram non fugientem vertuntur, & faciunt eam spiritualem à sua terrestreitate mundam, id est, aëream & subtilem, & filius dicitur emendare patrem, prius ipsum mortificando, & postea vivificando, ita ut demum spiritu à corpore alterato eo gaudeat incorrupto facta, & sic alter alterum transmutat, & alter vim alterius recipit, natura disponente, & omne corpus dissolvitur cum spiritu, ut ait Orsoltus, & tunc non est impossibile, quod quanquā variato ordine elementorum unum in aliud transmutatur. Ne verò in operando mireris (ut hæc omisisse non videamur) sciendum est, quod in hac operatione, compositio primò fit nigra ut dictum est. Deinde citrina, deinde rubea, non tamen rubeo vero, quia pluries citrinatur, & pluries rubefit, & pluries desiccatur & liquefit, & hæc omnia fiunt ante dealbationem sive albedinem, hoc tamen in mente teneas, quod de illis coloribus qui ante albedinem apparēt curandum non est, quia non sunt veri colores, & quicquid eveniat de coloribus dealbatio est expectanda, quæ totius operis est initium & fundamentum firmatum ut dictum est. Nam non potest ultimum rubeum fieri, nisi præcedat album.

CAP. X.

Ex præmissis autem bene intellectis, apparet compositum ipsum, seu componendum opus nostrum fore ex auro in corpore magnesiæ occulto, à sulphure & terrestreitate munda,

munda, & subtili, & aëreo spirituali facto ex sulphure, quod dicitur ✱ de ✱ & ex ☿ quod ♀ de ♀. His duobus ultimis fugitivis conversis in primum non fugitivum, ut dictū est. Cum igitur ut multoties prædictum est, una re, id est, uno nostro lapide, una via scilicet Hermetis, una dispositione scilicet prius denigrandi, secundo dealbandi, tertio cinerandi, quarto & ultimo rubificandi, uno actu scilicet coquendi totum magisterium terminetur. Deinde falsi Alchymistæ ac eis credentes à cunctis suis dissolutionibus, sublimationibus, conjunctionibus, separationibus, congelationibus, præparationibus, contritionibus, distillationibus, dealbationibus, & rubificationibus aliisq; desistant deceptionibus, cum aquā nostra, ut dictum est, per se omnia faciat, tamen semper intelligendum est si igne nutriatur. Et sileant omnes prædicātes aliud aurum à nostro, quod est in corpore magnesiæ occultum, aliud sulphur à nostro prædicto, quod dicitur ✱ de ✱ aliud arg. viv. à nostro prædicto, quod dicitur ☿ de ☿. aliam aquam à nostra prædicta aqua, quæ dicitur aqua permanens, aliam ablutionem à nostra, quæ fit mediante nigro & albo colore, aliud acetum à nostro, quod dicitur acetum acerrimum, & aliam dissolutioem à nostra, quæ fit igne levi, aliam congelationem quæ fit similiter igne levi, aliam putrefactionem à nostra, quæ fit per secundam partem aquæ, aliud volatile sive spiritum aliquem, aliud à nostro prædicto scilic. arg. vivo & sulphure, vel aliquod alumen à nostro, vel sal quod ad albedinem positum dicitur flos salis albi. Aliud elixir à nostro, aliam dealbationem, vel rubificationē à nostris prædictis, vel aliquod aliud animal à nostro quod Kenkel dicitur, vel aliud ovum à nostro quod similitudinariè dicitur ovum, vel alium lapidem à nostro, qui dicitur artos vel albus, vel sanguinem humanum, vel gumam, vel aliquod aliud elixir ex rebus vegetabilibus vel ab homine, vel à bruto animali extractum, fore nostræ operationi opportunum vel utile. In hoc enim decipiuntur homines, quod lapidis nostri tot sunt nomina, quot res, vel rerum vocabula (ut dictum est supra.) Audiant etiam plures Philosophos dicentes. Ait enim Diomedes: Scitote omnes huius doctrinæ investigatores, quod non exit ex homine nisi homo, nec ex brutis animalibus sive vegetabilibus, nisi simile sibi. Compendiosè igitur tractatur, vos attendite, quoniam prolixitatem prętermittēs in verum vos erexi lapidem. Quoniam natura non emendatur nisi in sua natura, quemadmodum tu non emendaris nisi

in tuo

in tuo filio scilicet homine. Cavete igitur ne prætermittatis præcepta mea, & venerabili utimini natura, ex ea namq; fit opus, & non ex alia. Et scitote, quod nisi eam accipiatis & regatis, nihil habebitis. Conjungito igitur masculum servi rubei filium suæ uxori odoriferæ, quo peracto convenientes coitum peragent, quibus nolite introducere alienum, neque pulverem, neque ullam aliam rem extraneam. Sufficiant igitur vobis quæ dicta sunt. Conceptio namq; prior est, filius verò prior ea. O quàm pretiosissima est servi illius natura, sine quo regimen stare non potest, nisi errores aliquos sequentes, & falsas applicationes quærant, pro huiusmodi tali re prædicta per quas & ipsi meritò falsarii appellantur, propter quod desistunt à suo proposito. Docent etiam credentes, quod ex testudine, vel alio bruto simili, vel ex pulvere animalis Basilisci opus nostrum fiat, per rationes prædictas, quoniam non oritur ex homine nisi homo, & quia natura nō emendatur nisi in sua natura propria. In hoc enim fortè falluntur, quia nostri lapidis odorem dicunt esse Philosophi, tanquam sepulchrorum odorem, & propterea credunt fortè ipsum esse Basiliscum, quoniam fœtidum animal est, vel credunt esse Draconem, aut testudinem, vel serpentem fœtidum, quorum odor talis est. Non tamen eos hoc decipiat, quia in nostri lapidis operatione, odor, est odor sepulchrorum similis, & quasi intolerabilis.

CAP. XI.

AVdite ergo charissimi filii humiles & devoti hanc nobilissimam scientiam perquirentes, & verbum secretissimum atque verissimum in intimo cordis vestri figite. Quòd nostrum elixir virtuosum non fit, nisi ex mineralibus & incombustibilibus & purissimis, naturali via aut regimine. Scias autem si inveneris hanc rem nutriri debere sicut infans in utero, ut quidam Philosophi dicunt. Trahas illud ad similia, non ad ipsius temporis quantitatem, sed ad levitatem decoctionis & ignis. Vt cum dicitur: Solis namque calore res congelatur, & cum dicitur hanc rem nutriri igne alarum, hoc est, tanquam ovorum nutritione. Item audi quid dicit Rosinus ad Euthesiam de hac operatione quærenti. Considera quod quatuor sunt anni tempora, scilicet hyems, ver, æstas, autumnus. Intelligas quod sic in his quatuor temporibus vel partibus anni, ab hyeme, quæ est humida inchoamus, ita in hac operatione inchoamus ab hu-

ab humido ipſum extrahendo, procedendo in opere levi decoctione, ut eſt caloris levitas. In vere poſtmodum per majorem ignis calorem poſt dealbationem, ad cineratione͂ devenie͂do, ſicut in æſtate augmentatur calor, poſt verò ultimo ad rubedinem perveniendo, ad cinerationem per majorem calorem, per quem fructus maturantur, & de arboribus colliguntur. Alia litera ſic dicit. Perveniendo ad ver per pullulationem, id eſt, apparitionem colorum, quæ fit igne, levi decoctione, ut in vere. Deinde ad æſtatem perveniendo, id eſt, ad incinerationem per majorem ignis intenſionem, ut in æſtate. Vltimò ad autumnum procedendum, in quo fructus maturantur, majori calore ad perfectionem rubedinis perveniendo. Sicq; conſiderare oportet in opere curſum ſignorum vel planetarum, nec in hoc opere ſequor ſententiam illorum, licet quidam circa id opus inchoandum vel proſeque͂dum, curſus planetarum vel ſignorum obſervent, ut mali, quibus aliquando ſecretum & prohibitum eſt operari, noſſe tempora vel momenta, quæ pater poſuit in ſua poteſtate, niſi fortè in communi loquendo, dicerem, Vnum hominem ad aliquid operandum vel agendum magis aptum alio, ſed deſcendendo ad ſpeciem huius ſcilicet operis abſit noſtro à ſæculo verum fore. Nam omnia quæ in hac arte ſcripta ſunt ad eam occultandam, non ut in ſcriptis cæteris ad noſtram doctrinam, ſcripta ſunt. Quare dicit Philoſophus: Nolite compoſitionis pluralitatem amare, ſeu curare, neque ea, quæ fallentes in ſuis narraverunt libris figurantes. Veritas namque noſtra una eſt, & una res in qua eſt ſpiritus quem quærimus, quo tingamus in corpore quolibet, quodque ſimiliter judicio peritorum in hac parte relinquo.

CAP. XII.

EX præmiſſis breviter ac ſummatim, dilucidè ac appropriatè ſigna collige, quæ in operationibus initio, medio atque fine apparere debent, quæ ſemper tibi erunt indiciu͂, ut in eiſdem ſemper debito ordine atque curſu in operatione apparentibus, ſcias rectè operari, & aliàs non prima facie erit nigredo in opere. Item operatio pluries citrinatur, & pluries rubeſcit. Item operatio pluries deſiccatur & liqueſcit, & hæc omnia fiunt circa operis initiu͂, & in proceſſu antequam deveniatur ad gradum majoris, ſcilicet albedinis, quod idem eſt. Item & ante dealbationem in ipſa operatione, id eſt, in conjunctione animæ & corporis, & ſpiritus, omnes colores qui excogitari poſſunt apparent, & tunc ſcias te prope albedinem

bedinem esse, qua scilicet albedine appropinquante omnes prædicti colores formantur, & in unum colorem expectatæ albedinis conveniunt, ut Mireris, Mundus, Morienes, & Pythagoras ajunt. Et exinde, id est, post dealbationem, quod primo trahebat, trahitur, & quod primo trahebatur, trahit quod primo ipsum trahebat, quod est semper intelligendum mediante nigro & albo colore, quibus omnia primo abluuntur. Apparentibus vero nigro & albo colore in operatione illa tractio illa vel tractatio falsa esset, & nihil valeret. Et hinc est quod ait Lucas, & quod non sine quare dictum est supra. Quicquid eveniat de coloribus inter nigredinem & albedinem curandum non est, semper dealbatio expectanda est, quæ operis dicitur esse initium & firmamentum. Item, nota, quod dicit firmamentum ut aberrare de facili postmodum non possis, ex tunc enim habemus augmentare ignem, & operatio vertitur in cinerem, qua in cinerem versa, ex tunc ipsi cineri sudor & liquefactio redditur per majorem intensionem, & sic per hanc partem aquæ, quarto & ultimo Rex coronatur, & ultimo pervenitur ad rubedinem talem, qualis est in croco vel sanguine sicco. De quo rubeo cum Simone dicimus, Hic est spiritus quem quærimus ut cum eo tingamus quolibet in corpore, ac eo quodlibet diminutũ a perfectione, ad naturale complementum naturaliter deducamus. Hucusque posui quæ dictis Philosophorum approbantur, ex nunc verò subjungam quæ solum ex notulis Magistri quem satis novistis, & quæ ipsum viva voce audivi comprobandum & qualiter dico. Asserebat namque quod hoc rubeo elixire, seu cum hoc tingente spiritu, vitrum malleabile, sive non frangibile fieret, ut cudatur. Ac omnino de chrystallo, carbunculus fieri poterat, huius elixiris nostri modica quantitate, ipsius chrystalli, utputa in planetarum operatione admixta, scilic pondere uno, in 1000. lib. ☿ & quæque pars huius scilicet 1000. in aliud 1000. donec dictus numerus compleretur, scilicet 1000000. quod est quasi in infinitum procedere secundum Gebrum. Et hæc sunt illa duo, scilicet de vitro & crystallo extra ordinaria, quæ supra in principio dixi me expositurum.

CAP. XIII.

Restat nunc de ultima parte & digniori tractatus nostri operis videre scilicet de medicina breviter & summatim. Si enim Philosophorum dictis comprobaverim, aut in hac experientia fecissem artem, sed quia novum & inaudi-

tum, non sic de facili probandum est, & credendum nisi experientia præcedente. Qualis enim in hac ratio assignari posset, quæ ad credendum inducere valeat hoc mirandum. Dicebat enim Magister sic. Cum homo sit dignissima creaturarum, cuius gratia omnia sunt adinventa, eidemque subdita, & cuius corpus æstimationem non recipit, quavis in re divina vel humana testante. Quod cum in juventute senectutem removet, & in senectute vitam sanam, longævamque conservat, cunctos ab eo expellendo languores, & à supervenientibus infirmitatibus conservando. Advertendum est summa diligentia, hæc res perquirenda supra divitias quantascunq;. Hoc autem asserebat, & attestabatur, operari elixir nostrum supra Galeni & Hippocratis, & Avicennæ, & aliorum omniū Philosophorum medicinas, vel potiones aut confectiones quascunq;. Nam omnem languorem & infirmitatem etiam lepram depellit pro infirmitate assumptam. Et hæc medicina fomentum sive nutrimentum à superveniente sive futuro morbo ne proveniat, illæsum conservat sive custodit, hanc autem assignabat, quam esse dicebat rationabilem, naturalem, & necessariam & probabilem rationem, & est ratio ad prædicta. Quod cum dicamus hunc esse spiritum quem quærimus, quo tingimus in corpore quolibet, sic quod fiat antidotum & medicina omnium corporum curandorum, purgandorum & transformandorum in lunificum & solificum verum. Quia autem spiritus dicitur delator virtutum animæ per corpus & æs, & hoc potest fieri mediante & nutriente igne naturali & metallorum. Sic & infirmorum corporibus naturalem calorem & motum in seipsis habentibus promptum & deputatum ad depellenda quæq; superflua, expellent quemcunq; languorem fomentatum & nutritum hac medicina. Hæc etiam medicina, paulatim in confectis apposita; protegit ne quis morbus eidem adveniat in futuro. Sic etiam quisque memor eius, quod gentibus est vulgare. Magnates enim auro limato antidoto proprio cōfectione apposito quærunt sanitatem & juventutem sibi conservare. Quantò magis hæc debent fieri & possunt per aurum in nostro elixiri sic decocto quod spiritus efficitur? Quia medicinæ quantò sunt subtiliores, tantò sunt meliores & efficaciores. Quid plura; id est, quantò magis per aurum quod erat in corpore Magnesiæ occultum, nunc purgatum aëreum & spirituale factum; quia quantò medicina est subtilior, tantò efficacior, ut apud quoslibet medicos de facto restat videre, qui omnes intendunt ad suarum medicinarum subtiliationem, vel contritio-
nem

nem sive pistationem, vel decoctionem, sive quocunque alio modo. Quid ultra plus dicam, hæc quæ fideliter, & memorialimenti & animo inscripsi & audivi, & didici, & apud operantem cura pervigili oculata fide operando vidi per singula. Et postmodum cum apud me ipsum contra fata vaticinationem cœpissem operari mihi per domesticos factam, terribilia occurrerunt. Inter quæ stans, & jam de me ipso desperans, propter supervenientia, imperfecto relicto opere, Quidam qui apud me erat, & qui mihi videbatur esse amicus, & hac re dignus, Nomen lapidis & eius operationem, quamvis anxius, diligentissimè cum omnibus & per omnia explicavi Dei favore annuente, qui vivit & regnat in secula seculorum, AMEN.

Explicit Lilium de spinis evulsum. 13. die Februarij. Anno Domini 1557. Transcribente Gregorio Macro Szepsio Pannone, Artium ingenuorum Bacchalaureo, Craccoviæ, in gratiam Eximij D. Georgij Ioachimi Rhetici, Facultatis Medicæ & Mathematicæ Doctoris.

ID EST.

☿ ex ☉ & ☽ dissolutum, & ☿ de ☿, & ✱ de ✱, Impone in vas vitreatum, perlutatum, concavum in modum semilunæ, continuum, ad capacitatem 40. vel 25. ℔ & sigilla optimè, tandem subjiciatur ignis levis usque ad liquefactionem, id est, ad nigredinem coquens, continueturque æqualis ignis usque ad albedinem. Et hactenus sis cautissimus. Postea majori igne incinera, donec cinis iste sudet & solvatur fortiori igne, usque ad rubedinem, intra 150. dies, & tandem exime:

Nec te pœniteat faciem fuligine pingi,
Adferet hæc Phœbi nigra favilla Iubar.

G. M. S.

HIC INCIPIT PRACTICA VERA ALKIMIKA PER MAGISTRUM ORTHOLANUM PARISIIS PROBATA ET

experta, sub anno Domini millesimo, trecentesimo, & quinquagesimo octavo, quam Practicam Joannes Dumbeler de Anglia excepit, & compilavit de libris præfati Magistri inquantum compendiosius potuit & brevius, ex mandato Illustrissimi & Serenissimi Principis patris Philosophorum, Domini ac Domini Comitis de Falckenstain/ divina providentia Sanctæ Treverensis Archiepiscopi, Anno Domini 1386.

VATUOR sunt species, quæ ad opus Elixirii pertinent, videlicet, Argentum vivum, Sulphur vivum citrinum fugiens, sulphur viride, id est, Vitriolum, & sulphur album fixum, quod est sal petræ, & oportet, quod istæ species sint recentes & electæ, non vetustate, nec mala custodia consumtæ. Intrant etiam quatuor aliæ species, videlicet terra rubea, quod est Cinobrium, quod est compositum ex duabus speciebus, videlicet sulphure & Mercurio, nec non argentum & aurum purissimè purgata, tamen omnia ista secundum Philosophum dictum sunt una res, postquam ad invicem conjunguntur, & istud opus dicitur in se continere quatuor tempora anni, scilicet hyemis, veris, æstatis, & autumni, sicut inferius docetur. Continet etiam in se impressionem septem planetarum, atq; eorum opera, nec non duodecim signorum vires & potentias dictum opus in se continere affirmatur, cum verum sit, quod nihil in mundo possit elementari de novo, nisi mediantibus divina gratia, & regimine dictorũ planetarum, duodecim signorum, & quatuor anni temporum, quapro-

quapropter concluditur, quod istius Elixirii operatio vel creatio continet in se omnia prælibata, cuius elixirii compositio talis est, ut sequitur. Et sicut Auctor prædictus testatur, se opus complevisse in spatio septem dierum, à primo ad ultimum, sic per Dei gratiam hîc opus dictum seriatim ponere decrevi.

Recipe 12. uncias vitrioli electi, sal petræ & cinobrii ana drachmas tres, terantur omnia in simul forti contritione, quantò subtilius poterunt, quod sit pulvis unus subtilis, & ponatur pulvis dictus in uno urinali, vel in cucurbita vitrea benè perlutata, & circumponatur alembicum, & benè perlutentur vel cum pasta, & panno lineo simul conluteantur, ita quod nullum respiraculum habeat materia, & situetur cucurbita dicta inter cineres ad spissitudinem unius digiti undique, & fiet subtus ignis lentus, per sex vel octo horas ut aqua phlegmatica exeat, & dimittantur sexdecim primæ guttæ cadere, antequam recipiatur, & certum signum est, quando aqua phlegmatica exivit, est quod homo ponat unum cultellum modicum calefactum sub naso alembici, & expectet, donec una gutta cadat super cultellum, quod si bulliat & nigrescat, tunc recessit & terminatur, & aqua sequens est recipienda, quod si sic non evenit, expectandum est, donec sic contingat, & postea tota aqua integraliter est in receptaculo mundo recipienda. Et vide bene, quod receptaculum sit naso alembici benè aptatum & conjunctum, & fortifica ignem moderatè & suaviter, donec Alembicus benè rubificetur, & quod guttæ tardentur in exitu, tunc detur ignis cum flamma per sex horas vel circiter, donec nihil plus distillet, & quod rubedo alembici recedat, & tunc est factum. Et nota, quod simul & semel debent quatuor vasa ad ignem poni cum prædictis speciebus, de quibus est aqua componenda, & in quolibet vase erunt pondera consimilia, præter in uno vase, ex quo extrahitur aqua, in qua aurum solvi debet, & prima pondera variantur aliquantulum à ponderib' prædictis in principio istius capituli positis. Et hæc sunt pondera specierum quæ intrant ad aquam faciendam, in qua aurum est solvendum. Recipe vitrioli purissimi de novo drachmas 12. nec magis nec minus, quia eius pondus semper est æquale, in omnibus istis aquis faciendis. Deinde recipe sulphuris albi, id est, salpetræ uncias novem, terræ rubræ, id est, cinobrii uncias novem, terantur omnia subtiliter, & misceantur ad invicem, & ponantur ad unum urinale benè perlutatum, sit autem urinale tantæ capacitatis, quod medietas eius sit

vacua, quòd si tale vas non habes, divide materiam, & pone in duo vasa, & superpone alembicum, ita quod alembici intrent ora urinalium, & conjungantur benè cum panno lineo, & pasta vel luto magisterii, deinde superpone ceram, & cum ferro calido liquefac eam, ita quòd pori & foramina impleantur, ne spiritus nobiles huius aquæ respirare valeāt, & ponantur ista vasa sic præparata inter cineres sicut prædictum, & fiet primò lentus ignis valde, donec tota aqua phlegmatica sit destillata & elicita. Et nota, quòd in compositione istius aquæ ad solvendum aurum, plus in duplo est de aqua phlegmatica dimittendum cadere, antequam aqua recta est recipienda, quàm superius est de aliis tribus aquis. Et si tota aqua deponatur donec alembicus rubificari incipiat, melius est, quia aqua quæ debet solvere aurum, oportet in multo esse fortiorem, quàm aqua, quæ debet solvere alias species. Nam non videtur sæpè quod aurum permittit se solvi in prima fronte cum istis aquis, sed post quando fuerit aurum impositum in ista aqua, & per duas horas steterit inter cineres calidos, tunc convertitur in pulverem rubeum vel rosaceum, & perfectè calcinatur, tunc ista aqua debet cautè deponi & servari, & alia aqua eiusdem potentiæ & fortitudinis desuper fundi, super dictum pulverem rubeum, & sic semper in triplo tantum in pondere de aqua, quantum est de limatura auri, & stet iterum inter cineres calidos per duas horas, & solvetur in parte, vel in toto, quod si non contingit, deponetur ista, & iterum imponetur nova, & solvetur totum per Dei gratiam servando ordinem sicut prædictum est. Et nota, quod aurum levius in multo solvetur mediante parva quantitate salis armoniaci, sed autor huius libri prohibet omnino salem armoniacum apponi in isto opere, quia dicit, quod sal armoniacum inficit & consumit omnia corpora, nam destruit eorum humorem radicalem & corrumpit, igitur prohibet eius introitum in isto opere. Insuper notandum est magnum secretum hîc, de quo dicit autor in compositione omnium istarum aquarum prædictarum. Cum verò volueris aliquam aquarum illarum prænominatarum facere, vide benè in principio quod ignis sit ita lentus, quod non se fundant species aliquo modo, donec tota aqua phlegmatica fuit destillata. Nam antequam species per ignis potentiam fundantur, cum suavi igne emittunt sudores & vapores aquaticos, qui ascendunt ad alembicum, & faciunt guttas sicut lachryma serena, & hic humor aquatic⁹ dicitur phlegma: & no-

& nota, quod ſi contingit ſpecies fundi ante ſeparationem iſtius phlegmatis, ſcias nunquam poſſe illud phlegma ab aqua bona ſeparari, ſic aqua perdet virtutem ſuam & labeſceret, & veniret artifex in errorem, necunquam obtinebit debitum finem, propter aquæ ſimplicitatem, unde Author præſentis operis atteſtatur, quod poſtquam pervenit ad ſtatum iſtius ſecreti, perfecit intra ſeptem dies, quod poſtea intra octuaginta dies perficere vix potuit, & dicit ſe poſtea laboraſſe in arſenico & in ſulphure, & aliis rebus, per ſeptem annos, & nihil inveniſſe, tamen ipſe conſulit, neminem intromiſiſſe id opus, in tam brevi temporis ſpacio complere, niſi prius fuerit expertus in omnibus ſupradictis. Nunc recitavi ſecreta huius operis pro parte, & qualiter aurum præparetur, & ſolvitur per potentiam aquæ prædictæ. Nunc dicam de aliis tribus aquis de prima compoſitione. Sumatur quælibet aqua per ſe in ſuo receptaculo, quia tantum continet una pars quantum alia, & in una parte aquæ ſolvantur duæ drachmæ argenti puri calcinati, & ſecunda parte aquæ ſolvantur duæ drachmæ Mercurii crudi, bene loti, & in tertia quantitate dictarum aquarum ſolvantur duæ drachmæ cinobrii bene pulveriſati, & vide quod benè & purè ſolvantur omnia ſupradicta ſine fæcibus, & quantum de argento hìc in una quantitate illarum aquarum ſolvitur, tantum debet de auro in aqua ſua, de qua ſuperius dictum eſt, ſolvi, nec magis nec minus. Et nota, quod Autor dicit, quod in compoſitione utriuſque elixirii tam ad album, quàm ad rubeum, neceſſe eſt omnino apponere tam fermentum Solis, quàm fermentum Lunæ, & aliter nunquam fiet generatio vera, quia per fermentum Lunæ intelligitur ſperma fœmininum, & per fermentum Solis intelligitur ſperma maſculinum, & ex illis primò fit coitus, deinde ſequitur vera generatio, nam ex illis ſpermatibus imprægnatur noſter Lapis benedictus. Vnde Hermes; Eius pater eſt Sol, Mater verò Luna. Quo facto ſtatim conjungantur omnes aquæ prædictæ, tam aquæ in quibus aurum fuit ſolutum, quàm reliquæ in quibus cæteræ ſpecies fuerint ſolutæ, & ſi omnes aquæ non poſſunt in uno vaſe contineri, tunc poſtquam per duas horas, in balneo vel inter cineres calidos uniatur, dividetur aqua tota in duo vaſa, & vide quod quodlibet vas ſit ſemiplenũ, deinde alẽbico ſuprapoſito, diſtillẽtur aquæ ab iſtis ſpecieb. per balneũ maris, & invenies in fundo unum oleum ſpiſſum diverſi coloris, de quo ſi projiciatur una pars ſuper

decem partes Mercurii benè loti, convertit ipsum in solem purum, & sic etiam facit super plumbum, tamen adhuc non est oleum perfectũ, sed tota aqua, quæ ab ipso distillata fuit, iterum reinfundatur super oleo prædicto, & dimittatur unire in balneo maris per duas horas, deinde aptato alembico, juncturis benè clausis, ponatur in fimo equino calido, & distilletur aqua iterum ab oleo dicto, & recipiatur ista aqua in receptaculum juncturis benè ad nasum alembici conjunctis, & stet sic in continuo calore per tres dies, & deveniet ad putredinem & maturationem & iterum inspissetur & coaguletur, & erit in fractura res perspicua & clara, habens diversos colores, videlicet album, rubeum, citrinum, viridem, nigredine mixtum, & est lapis & non lapis, & dicitur gumma benedicta, vel lapis benedictus, de quo projice unam partẽ super centum partes Mercurii vel Jovis, & totum erit aurum purum, & hoc est opus septem dierum, sub uno regimine cõpletum. Tamen si homo velit istam inclytam medicinam augere, tunc recipiat dictam aquam ab ea extractam, dividat per septem vel novem partes, secundum quod aqua fuit in quantitate respectu medicinæ, & superfundatur una pars aquæ super medicinam, & cooperiatur caput vasis benè cum coopertorio lapideo vel vitro apto, in cuius medio sit parvũ foramen superius, per quod homo possit unum lignum mundum vel ferreum filum intrudere, ut probet, quando medicina sit iterum coagulata, & illud foramen claudatur cum parvo ligno, quod possit excipi & imponi, quando placet, & circumlutentur benè juncturæ, & cum cera superius aptetur ita firmiter ad invicem, quod nihil respirare valeat, & ponatur ad fimum equinum calidum, & dimittatur ibi stare per sex aut septem dies, fimo mundo, donec medicina totaliter coagulata fuerit & inspissata, quod perpendi potest per foramen in cooperculo vasis cum filo ferreo, & ista inspissatio & universalis decoctio vel augmentatio benè fit infra mensem vel circiter, vel infra quadraginta dies, ad plus, si fimus benè fuerit calidus. Et per eundem modum & ordinem sicut ista augmentatio est facta, sic potest etiam lapis ulterius augmentari & multiplicari usque in infinitum, semper infundendo partem aquæ post partẽ, videlicet de illis partib⁹ aquæ in septem vel novem divisis, ut superius narravi. Et nota, quod omnes 10. partes aquæ, cum quibus vis augmentare lapidem, erunt impraegnatæ cum fermẽto Lunæ, donec lapis deveniat ad illum gradum, quòd perfectè tingere possit in album. Et postea reliquæ partes aquæ dictæ debent esse

impraegna-

impregnatæ cum fermento solis, cum quibus præparandus est lapis, ut tingat in rubeum, & tantum erit solutum de sole & luna ad augmentum in toto, quantum fuit in primo solutum pro lapidis compositione, nec magis nec minus. Et si contingit ita, quod non habeatur sufficientia aquæ prædictę, vel saltem, quòd vas, in quo prædicta debuit servari fuit fracta, tunc de novo est facienda aqua, ex eisdem speciebus, de quibus tractatum est in prima compositione aquæ servatis ponderibus specierum, & regimine servato in compositione aquæ, videlicet primo incipiendo cum lento igne & dimittẽdo aquam flegmaticam cadere & evanescere, usq; ad signum prænotatum, & tunc reliquam aquam accipere, & cum ipsa, in particulas dividere eam & lapidem nutrire & multiplicare sicut jam prænotatum est, & hæc est ejus vera augmentatio in pondere & virtute usque ad infinitum. Et etiam notandum est, quod in istis operationibus prædictis omnes mũdi colores adparent, tamen sunt tres principales quorum primus est niger, secundus albus, tertius est rubeus, & quivis color adpareat, præter isti, non debent adverti, & locutus sum hic de istis coloribus, ad excludendum dubium in apparitione aliorum colorum, quia non sunt plures veri colores quàm isti.

Nunc restat videre causam quare dixi superiùs istam operationem continere in se quatuor anni tempora, & septem Planetarum impressiones, nec non duodecim signorum figuras, & qualiter ista intelligi debẽt. Dicit quippe author pręsens, quòd prima inceptio istius operis est hyems, quandocũque incipitur, & assignat rationem, comparationis. Hoc autem opus, videlicet specierum contritio seu trituratio à philosophis vocatur Hyems, per similitudinem, & sicut videtur quod hyems omni fructu & virtute naturali agente destituitur ita istud opus contritionum adhuc videtur esse, & est destitutum omni operatione agente elixirii, quia adhuc nihil est commixtum de prædictis & ita patet, quòd in hyeme semper incipitur & omni tempore est hyems elixirii & potest operari tempore hyemis completo & terminato in specieb. dictis tritis, statim incipitur opus de cõpositione & admixtione dictarum specierum per manus Artificis, & dicitur opus veris, quia sicut res naturales in vere in simul naturaliter uniũtur, ad fructificandum, ita unaquaque res, ex qua elixir generatur vel componitur in hoc opere uniuntur ad fructificãdum vel generandum lapidem philosophicum. Et sic patet quod opus veris in elixire finito hyeme statim incipit, & om-

ni tempore potest fieri. Deinde sequitur æstas, & est quando aqua ascendit ab illis speciebus, & sicut succus arborum & plantarum ascendit in ipsis, & facit eas virescere, & sicut plantæ ac herbæ producunt flores in æstate: sic etiam florescit opus nostrum, & facit flores, quos flores designat rubedo vel rubificatio alembici in fine compositionis aquæ sæpe dictæ, & hæc aquæ compositio vel completio vocatur æstas.

Deinde statim solvuntur aliæ species, videlicet fermentum album & rubeum, terra rubea & Mercurius, & in ipsa aqua. Et hîc incipit quartum tempus anni, & vocatur autumnus, & quando illæ aquæ, in quibus nostræ species sunt solutæ, conjunguntur, tunc dicitur matrimonium vel conceptus vel rerum conceptio, & vocatur hoc opus autumni, eò quòd sicut in autumno fructus naturæ ad maturationem & perfectioné perveniunt: ita & hæc aqua hoc opus conceptionis & matrimonii ad perfectionem deducit, & hoc gratia Dei gloriosi & sublimis, & potentis spiritus quintæ essentiæ, quæ latet in hac aqua. Et volo vos scire, quod sit spiritus quintæ essentiæ Nam spiritus quintæ essentiæ est oleum, quod latet in hac aqua, continens in se spheram igneam, cujus potentia solvuntur species prædictæ, & id oleum seu aër post aquæ separationem manet cum dictis corporib sub mixtione vera, sicut fit mixtio vini cum aqua dulci, nec amplius separari possunt, & id oleum seu aër facit dicta corpora Mercurii partes ingredi, & ipsum in igne manere, & in eorum naturam converti, videlicet in solificum vel lunificum, & tunc completur fructus, & terminatur autumnus, & est ultimæ pars anni, & completio lapidis nostri benedicti.

Nunc restat dicere quomodo planetæ faciant impressiones suas in isto lapide benedicto. Dicit autor præsentis operis, quòd sunt quidam planetæ qui grossant & imprimunt, & quidam qui grossant & exprimunt, quidam qui subtiliant & imprimunt, quidam vero qui & subtiliant & exprimunt quidam rigidat & girat, qui flectit & dirigit, quidam flectit & girat Saturnus est in ordine primus, & ipse grossat & imprimit, & hoc est quando species necessariæ sunt primitus tritæ & adinvicem mixtæ. Iupiter est secundus, & ipse grossat & exprimit, & hoc est quando species adinvicem amplectuntur & lachrymæ primæ destillantur, quæ dicuntur aqua flegmatica, quæ exiit ante specierum solutionem in cucurbita. Mars est tertius, & ipse subtiliat & imprimit, & est quando species solvuntur, & aquæ destillantur. Sol est quartus, & ipse subtiliat & exprimit, & hoc est quando est aqua præparata, & quand

quando solvuntur in ipsa species nostræ minerales. Venus est quintus, & ipsa rigidat & girat, & hoc est quando aqua separatur & oleum manet cum speciebus & inspissatur totum. Mercurius est sextus, & ipse flectit & dirigit, & hoc est quando totum de novo solvitur & augmentatur. Luna est ultima, & flectit & girat, & hoc est quando fit projectio, & totum est perfectum, & sic planetæ habent suas impressiones in hoc opere jam dicto.

Nunc restat ultimatum dicere de Projectione, & fit tali modo Post primam vero lapidis compositionem, postquam medicina fuerit primò præparata, cupis autem ejus augmentationem, si projectio esset facta de ipsa, videlicet super Mercurium vel plumbum, una pars medicinæ cadit super decem partes medicinæ, cadit super decem partes Mercurii vel plumbi. Et projectio est facienda antequàm Mercurius capiat fugam, & super plumbo, post ejus fusionem fiet projectio, & postquam materia non crepitat plus vel amplius non dat sonitum, tunc cooperiatur tigillus bene cum carbonibus vivis donec totum sit ignitum, deinde cum follibus sufflando fundatur totum, deinde projiciatur in canali, & est perfectum. Et ista projectio est specialiter instituenda de prima compositione lapidis ante ejus augmentationem & putrefactionem, postquam componitur lapis & iterum semel solvitur & putrefactus fuerit, & aqua ab eo destillando, tunc cadit una pars lapidis super centum partes Mercurii loti vel Iovis, Et ista projectio fiet sic. Sumatur una pars lapidis & ponantur decem partes Mercurii vel Iovis, in uno tigillo, & quando Mercurius fuerit calefactus & vult fugere, tunc projiciatur Medicina super ipsum, & statim congelabitur, & fiet medicina totum, & si fuerit projectio ista super Iovem facta, totum erit medicina. Deinde divide istud in 10. partes æquales, & projice singulatim unamquanque partem divisam super novem partes Mercurii vel Iovis, & totum erit sol vel luna, secundum effectum lapidis. Et postquam lapis fuerit solutus iterum cum aqua sua, & sub fimo equino putrefactus, & decoctus in urinali, decoctione per mensem, prout superius scripsi, & tunc fiat projectio, una pars lapidis cadit super mille partes, & fiet ista projectio hoc modo. Recipe unam partem lapidis & centum partes Mercurii vel Iovis super quæ projice medicinam tuam, & totum erit Medicina.

Divide ergo, istam medicinam in decem partes, & projice

unam-

unamquanque partem istarum partium super nonaginta partes Mercurii vel Iovis, respectu medicinæ prædictæ videlicet lapidis, quod sic intelligatur. Si fuit una dragma de lapide, & projecisti istam dragmam super centum dragmas ☿ vel Iovis, tunc divide istas centum dragmas in decem partes, & proiice unamquanquam partem istarum partium super nonaginta dragmas mercurii vel Iovis, & erunt mille dragmæ in summa, & si iterum augmentetur lapis per modum supradictum, tunc cadit una pars super decem mille partes, & fit projectio illo modo. Recipe unam dragmam medicinæ lapidis & projice super quadringenta quinquaginta dragmas Mercurii vel Iovis, & totum convertetur in medicinam. Deinde recipe unam dragmam ex isto converso, & projice iterum super quadringentas quinquaginta dragmas Mercurii vel Iovis, & totum erit Medicina, sed non ita fortis sicut prima. Recipe ergo de ista medicina, quam ultimo creasti unam dragmam, & projice super ducentas quinquaginta partes æris, vel cupri fusi, & convertetur totum in solem vel lunam, qui sol sive luna per hunc modum generatus, excedit omnē solem vel lunam naturalem in omnibus suis proprietatibus, tam medicinalibus quàm aliis, & eodem modo ut supra fiet hæc projectio super Mercurium, si non haberes æs vel cuprū. Et si adhuc augmentaretur lapis more prædicto, adhuc augetur ejus virtus & potentia in tantum, quod una pars lapidis cadit super millium mille partes, cujus projectio esset una pars super mille, & istas mille partes in decem partes divide, & unamquanque istarum partium super novem millia projice, & facerent in toto mille millia. Et si iterum augmentetur servatur ordine prædicto, tunc una pars cadit super infinitas partes, cujus modus projectionis esset faciendus de mille in millibus usque ad infinitum. Ex his ergo patet, quod Mercurius noster seipsum mortificat, generat & vivificat. Tamen notandum est, quod si homo intendit procedere ad istas augmentationes prænotatas, tunc oportet ipsum in principio suæ operationis tantum de aqua facere, quod possit solvere de qualibet specie supradictarum, quæ intrant elixiris compositionem, unciam unam servando pondera aliarum specierum, ex quibus fiunt aquæ, tam ad solvendum fermentum album, quàm rubeum, quod non fit in earum compositione, nec additione, nec diminutione, scilicet quod totus repetatur ordo, quousque satis habeatur de aqua ad solvendum species dictas, & tūc potest medicina bene multiplicari usque ad infinitum cum aqua sua, sicut superius narravi, nec

nec errabit Artifex, nisi velit deviare à tramite, & ordine prædictorum.

Nunc dixi superius meliori modo & breviori quo potui, qualiter istud inclitum & excellentissimum opus habet incipi, mediari, & terminari, ut curentur per ejus potentiam, annuente divina gratia corpora metallica ægra & infirma, ut perveniant ad plenam maturationem & perfectionem veri solifici vel lunifici, & purgentur ab eorum leprositate, & maneant interim plenariè perfecta omnibus mineralibus meliora. Nunc restat videre, qualiter cum ista medicina corpora humana ægra & infirma curari valeant, ut omnes superfluitates purgentur & deleantur ab ipsis, ita ut senes & decrepiti, scilicet à naturali calore destituti, releventur & recreentur, in tantum, ut ad juvenilem apparentiam & fortitudinē valeant pervenire, etiam omnis lepra evacuari valeat cujuscunque generis, vel qualiter complexionis originem traxit, & non solummodo evacuat & extirpat unum genus, vel duo, vel tria genera infirmitatum, sed omnia infirmitatis genera à corpore humano extirpat & expellit, necnon naturam & colorem naturalem perditam restaurat, roborat & confirmat, cujus perfectionis practica hîc sequitur.

Recipe de vino optimo albo vel rubeo, ad tuū velle, quod clarum est & limpidum absq; fecibus, & pone in una cucurbita munda vitrea vel cuprea, & pone cucurbitam tuā alembico superposito, inter cineres calidos, & scias bene, quantū imposuisti de vino, quia oportet quod totū separetur in quinque partes prout inferius distinguetur, nam quarta pars aquæ, quæ destillāda est ex isto vino, omnino nihil valet, quia tota est flegma, carens spiritu quintæ essentiæ, & ideo abjicienda est, & scias veraciter, quòd quinta pars totius maneat in fecibus, & igitur tres partes totius sunt servandæ vel accipiendæ, & non plures, & ratio est, quare quarta pars non servetur, quia sicut prædictum est, in opere prædicto, quod aqua flegmatica est prima, quæ exit in ordine, sic intelligendum est hîc, quod aqua flegmatica corrumpens & inficiens est ultimam quæ exit in ordine, & sic patet quòd extractio istius aquæ partem contrariam extractionis primæ aquæ, de qua superius agitur. Et ideo considerandum est hîc quantum imponatur de vino, quòd oportet totum dividi in quinque partes, & prima pars trium partium aquarum est fortior, & dignior, nec non nobilior, quoniam plus continet de spiritu quintæ essentiæ, & secunda est minus fortis, & tertia adhuc minus fortis, quàm secunda, quarta verò nihil valet omnino. Igitur conside-

considerandum est, quod æquè separentur partes, quod una non plus habeat in quantitate, quàm alia, & quòd quælibet pars mundè servetur in suo vase, cujus modus separationis talis est.

Recipe de vino dicto, quantum vis, prout superius narravi; & aptetur in vase apto, & ponatur inter cineres calidos ad distillandum & recipiatur aqua quæ exit in receptaculo mũdo; & quando quinta pars distillata fuit, tunc amoveatur id receptaculum cum aqua sua, & locetur aliud loco suo ad nasum alembici, & quãdo iterum tantum distillatur, videlicet quòd possit æstimari iterum quintam partem totius distillari tunc deponatur istud receptaculum cum sua aqua, & applicetur aliud, videl. tertium vas ad nasum alembici. & recipiatur tertia pars totius in isto receptaculo, & quarta etiam recipiatur, tum abjiciatur statim, nihil valet, sed istæ tres aquæ præcedentes, dicuntur aquæ ardentes, tum prima est fortior quam secunda, secunda verò quam tertia, quantum quælibet plus habet quàm alia de spiritu quintæ essentiæ, & vocantur istæ aquæ prædictæ ardentes, eò quòd pannus lineus intingatur in ipso, & igni approximatur, statim inflammatur, tamen non consumitur, & hoc est propter flegma quæ inest in ipsis, quia quælibet ipsarũ habet partem de flegmate adhuc, & istud flegma sic separandum est. Ponatur quælibet pars per se ad unam destillationem, & cum igne mediocri, non nimis forti, distilletur, & quando consideratur, quod tertia pars cujuslibet ipsarũ fuerint destillata, tunc separetur receptaculum ab alembico, & dimittatur quarta pars distillari, & abjiciatur, deinde conjungantur istæ tres aquæ, quoniam pro parte emendantur, & iterum distillentur in una cucurbita, & dimittatur etiã quarta pars totius hic separari & abjici, sicut prænotatũ est, in omnibus aliis operationibus istius aquæ compositionis, & habes aquam vitæ rectificatam, quæ aqua solvit mercuriũ. Et si pannus lineus in ipsa tingatur, & igni approximetur, inflãmatur & consumitur. Et hoc est certum signum perfectionis. Quòd si adhuc non fuerit tantæ potẽtię, quòd hoc facere possit, iterum distilletur, semper deponendo quartã partem, donec id signũ evenerit, & tunc est aqua vitæ perfecta. Et dicitur, quòd secundus lapis, videlicet vegetabilis continetur in ista aqua, & in ejus fecibus, de quibus fuerat abstracta, postquã præparatur debito modo, quia longum esset hoc totum narrare, & ejus utilitas non est magni valoris, igitur ejus cõpositionem hic ponere desisto, neque aqua ista deberet ita universaliter præparari, si non ipsa feces sui purificari & præparari deberet,

& qui

& quia in aliquo libro, quem per Dei gratiam, sum vobis scripturus, propono omnia universaliter describere, ideo hîc propter prolixitatē sermonis dicti lapidis cōpositionis ad præsens obmitto, & ad propositum nostrum, quod faciendū sit cum dicta aqua, redeo, secūdū intētionem sæpe nominati autoris.

Arcanum arcanorum preciosissimum, omnia alia arcana excedens & super ipsa excellentissimum & illustrissimum exhibens & verè & meritò principium secretorum aquæ vitę faciendæ & cōponendæ, vobis, reverēde pater, perpēdo in his verbis. Accipe aquā vitæ prædictā rectificatam, ut est dictum, in qua quantitate placet, & impone in ipsā particulatim partē post partē de lapide prædicto perfecto, quantū solvere potest, & in ista solutione exibunt scintillæ aureæ ardentes, vel flāmantes, & apparebūt tot colores, quot excogitari possunt, & cū cessaverint colores apparere, & aqua fuerit clara, tūc erit aurea, vel subrubea clara, limpida & serena, & hæc est aqua vitæ perfecta, & medicina corporalis vera, valens super Galeni, Avicennæ, Hypocratis & omniū aliorū medicorum medicinas, potenter extirpans, eradicās, evacuans & expellēs omnes infirmitates de corpore humano. Et si per centū annos duravit infirmitas, in uno mēse perfectè curabitur, & si quinquaginta annos duraverit, intra quindecim dies curabitur perfectè. Et si infirmitas aliqua per 20. annos duravit, in octo dierū spacio curabitur perfectè. Et si aliqua infirmitas duravit in corpore humano per septē annos, intra triduū curabitur, Et si infirmitas aliqua duravit per unū annū, in uno die curabitur, & istud bene videtur arcanū arcanorū, cujus virtus emi non potest, & meritò nuncupatur, lapis benedictus, quia majus preciosum non fuit in hoc mundo, quod à Deo summo hominibus datum sit Et sic sumi debet medicina. Sumatur unus haustus vini boni juxta potentiam patientis & appetitū, & ponatur in isto haustu una gutta istius aquæ vitę prænominatæ, si patiens graviter infirmaretur imponantur duæ guttę, & nō plus una vice & calefaciat modicū ad ignē, & statim incipiet medicina miscere cū vino & cū perfectè mixtę fuerint, tūc offeratur haustus patienti, & ipse convalescet in nomine domini & salvus erit dei gratia, & hoc fiet omni tertia die vel quarta, donec patiēs salvus & incolumis sit factus. Potest etiā sumi eadē medicina in quacunq; cōfectione patiēti placuerit, in casu, quod patiēs esset debilis vel febricitās, & nō posset bibere vinū, tūc dāda est medicina cū aliqua cōfectione patiēti, cōveniēte tamē proportione dicta, in ōnib. dosim servādo.

Iam determinatū est de lapidibus duobus, videl. minerali &

vegeta-

vegetabili. Licet plenè non dixi lapidis vegetabilis compositionem, propter ejus practicæ prolixitatem, & etiam secundum autorem præsentem licet modicum, videlicet ejus practicas sive præparationes lapidis mineralis, de quo superius satis diffusè dictum est. Nunc restat determinare practicam de lapide animali, quomodo componendus sit, ut infra sequitur.

Dixit enim Ortholanus ista verba, quòd quidam sit lapis vegetabilis, quidam animalis, & ex vegetabili crescit lapis animalis per potentiam creatoris, & magistri industriam & administrationem, Et iterum dicit, Scio ego quod loquor, quia ex succo trium herbarum simul conjunctarum, quarum nomina dicam inferius, postquam stetissent in fimo equino per 12. dies, vidi Mercurium emanare, & sunt hæc, Mercurialis, Portulaca marina, quæ lac album facit, & chelidonia, cujus Mercurii sic inventi nulla fuit differentia ad alium Mercurium, qui universalis reperitur, ergo lapis ex vegetabilibus est, sed iste lapis vegetabilis in lapidem animalem convertitur, & hoc per modum sequentem. Recipe de succo illarum trium herbarum, quantum vis, & pone in ampulla vitrea magna vel parva, secundum quantitatem succorum herbarum, & pone sub fimo molli, per 12. dies vel 15. de hujus temporis differentia non est vis, & scias quod isti succi infra dictum tēpus, virtute & potestate fimi bullient & spumabunt, sicut vinum existens in suo fervore, & post dictum tempus extrahe vas suaviter ut non turbetur, nec nō cum fecibus misceatur, & spuma cautè amota, effunde Mercurium, quem sine dubio super feces invenies, separa ergo ipsum cautè effundendo in alio vase mundo vitreo, & distilla ipsum sæpius per filtrum, donec fuerit clarum & serenum. Iste autē Mercurius est multum oleaginosus & citrini coloris, tendens ad rubedinem & multum fetens, & in se perfectè continet quatuor elementa, & ista quatuor elementa sic debent separari. Ponas illū Mercurium in cucurbita vitrea cum alembico, & ponas tunc cucurbitam illam inter cineres calidos, & cum igne mediocri, sicut modus est distillare aquam rosarum, sic distilla aquam ab isto Mercurio, & cum aqua ab ipso distillata fuerit, iterum reduc super id, quod in fundo cucurbitæ manet, & iterum distilla cum eodem ignis regimine, donec videris istam aquam destillatam, quam debes statim deponere, & apposito alio receptaculo fortificetur ignis paulativè, & emanabit oleum primò croceum, deinde citrinum vel rubicundum, continens in se ignem, & quando videris guttas rubeas exire, tunc des tantum

tantum de igne, quantum vas sustinere possit, donec nihil plus distillat, tunc permittatur vas infrigidari, & recipe istud receptaculum cum oleo dicto, & pone cum oleo in una cucurbita cum alembico, & cum forti igne distilla, & iterum infunde oleum & iterum distilla, oleo vero distillabitur, & remanebit in fundo cucurbitæ quædam materia subrubea vel subnigra, & dicitur ignis, & ecce hic habes quatuor elementa, videlicet hic oleum & ignem, & post aquam extractā ante oleum & ignem, & in fundo primæ cucurbitæ manet terra nigra, quam debes excipere, & terere, & in tigillo clauso cum mediocri igne calcinare, donec fuerit subalbida, & sufficit. Aquam verò debes sæpius distillare, & habebis quatuor elementa præparata. Nunc recipe ignem tuum, & vide ejus pondus, & quantum igitur ponderat, tantum appone de unoquoque aliorum trium elementorum, nec majus nec minus, & misce optimè incorporando, & pone ita quatuor elementa sub fimo equino calido, per tres menses, quibus trāsactis, videbis totum in vermes cōversio, tamen vide per totum istud tempus, quòd sit parvum respiraculum in coopertorio vasis, quia aliter nihil fit, & cùm videris dictos vermes esse ortos, dimitte eos in eodē fimo stare, donec unusquisq; alium devorabit, & quod superstes erit, debet nutriri in eodē vase cum Mercurio facto de succo trium herbarū prænominatarum, & quod non tantum imponas de Mercurio illo in una vice, quod animal submergatur, sed paulativè nutries eū, donec devenerit ad similitudinem bufonis, cujus similitudo & formidabilis & terribilis, & cum satis magnum eum vides crevisse, tunc obtura bene vas, ita quòd non amplius habeat aërem, & pone vas inter cineres, & fac subtus lentum ignem, & statim morietur, quo mortuo coque ipsum cum igne fortiori in eodem vase, donec pulverisari possit, & illum pulverem imbibe cum oleo facto de vitriolo & salepetræ, donec bene fuerit impastatus, & proba super plumbo fuso, quot partes tingit, quia non tingit aliud corpus nisi plumbum, sed ipsum convertit in aurum purum.

Iam determinatum est de Practica in speciali & particulari. Nunc determinandum est super ejusdem autoris definitione in generali. Quia licet practica particularis abbreviata & detruncata, tota laudabilis sit & bona: Tamen practica universalis certus est & majus indubitabilis, nec non majoris precii in fine, quia profundius & perfectius, & uberius tingit. Ideo non immeritò de tanta & tam inclyta practica egregia & preciosa, sermo universalis est adhibendus, ut cognita pra-

ctica vera & universali faciliùs valeat artifex practicam particulariter accumulare.

In nomine Dei summi, pii & misericordis fiat aqua fortis de speciebus prædictis, videlicet de sulphure viridi, & de sulphure albo & de terra rubea, facta de argento vivo & sulphure servatis ponderibus tamen in omnium aquarum compositione, tam ad rubeum quàm ad album, prout superiùs luculenter satis dictum in practica prima particulari, & in aqua facta ad album, solventur duæ unciæ terræ albæ, id est, nelu, & in alia aqua facta ad rubeum, solventur duæ unciæ terræ rubeæ, id est, silos, quibus solutis, & in aquam claram conversis, accipe dimidiam partem utriusque aquæ, & aliam partem serva in vasis suis usque ad tempus, & commisce per minima, & istud totum vocatur Elixir, & continet in se veraciter elementa quatuor, unde legitur in Turba; oportet quod res elixatur, antequam intret magisterium nostrum. Elixare est, quod siccũ humidum facere vel siccũ in humidũ solvere, & sic intelligitur hoc Elixir, Tamen adhuc non est verũ Elixir, quia verum Elixir elixat in hora, & corpora remollit, & quicquid in ipsis grossum est & immundum, subtiliat & purum facit, & ad sui naturam convertit, ut inferius patebit. Quæritur adhuc cur duo corpora solvuntur hic ad unum Elixir, cum philosophi dicunt communiter, quòd duo sunt Elixiria, videlicet unum ad album, & alterum ad rubeum. Et Elixir ad album fit de corpore albo, & Elixir ad rubeum, fit de corpore rubeo. Ad hoc respondeo dicens, quòd Elixir verum componitur ex pluribus rebus, & tamen post illarum rerum unionem vel unitionem omnia efficiuntur res una, unde egregius philosophus Ortholanus dicit, quòd duæ sunt partes Elixirii nostri, & prima pars est alba, quæ fit de terra alba, & secunda pars est rubea, quæ fit de terra rubea, & sic videntur duo Elixiria, unum ad album, & alterum ad rubeum, cùm ita non sit, quia in rei veritate hæ duæ partes non faciunt, nisi unum elixir, quod est ad utrumque, videlicet prius ad album, & posterius idem, & non aliud, & in eodem vase ducitur ad rubeum, quia vera Impregnatio lapidis, non fit nisi ex spermate patris & matris; & sperma matris fit de terra alba, sperma verò patris fit de terra rubea. Et super hoc concludit Hermes pater philosophorum, dicens: Lapis noster est spiritus fortis tingens, cujus pater est sol, mater vero luna. Et quare dicit Hermes, quòd lapis noster est spiritus tingens fortis, nisi quia corpora nostra hîc efficiuntur spiritualia per solutionem universalem, & alterantur

terantur à suis esse, quia quod prius siccum fuit, jam est humidum, & quod durum fuit, jam est molle, & quod grossum fuit, jam est subtile, & quod corporale fuit, tunc efficitur spirituale, non tamen propter hoc concluditur, quòd tota ars alchemiæ sit in istis rebus tantum, & non in aliis rebus, cum sit veraciter per omnes philosophos promulgatum, quòd ars vera & approbata sit in Mercurio solo, unde verus Geber: Et si de Mercurio solo opus tuum perfeceris, preciosissimus indagator eris. Ideo super hoc non est opinio, quoniam in solo Mercurio latet perfectio operis, adeò benè, sicut in corporibus prænominatis. Et super hoc concludit Arnoldus de nova villa, dicens: Lapis noster in solo Mercurio invenitur, cum difficultate magna, & laborum instantia. In corporibus verò facilius & leviùs, & istam autoritatem tantummodo protulit typicè & tropicè, propter differentiam existentem inter istam practicam de corporibus solis, & aliam practicam de solo Mercurio, prout vobis scripsi in libro, quem nominavi Ortum amoris. Et licet ambæ partes sint verissimæ, tamen ista facilius terminatur & levius. Et ita non scripsissem hic nisi ad hoc, quod intellectum vestrum elucidaverim, ut in posterum scire possitis, ea quæ scribam in libro, in quo invenietis theoricam cum practica, intelligere, & ut intellectui vestro evidenter appareat, quod vera compositio nostri Elixirii resultat ex sole & luna mediante quinta essentia, quæ ista duo corpora adinvicem conjungit inseperabili conjunctione. Tum notandum est, quòd quando vis procedere ad album, necesse est ut mittatur lapis noster cum aqua alba, & quando vis procedere ad rubeum, necesse est ut mittatur lapis noster cum aqua rubea. Aqua verò alba, est, in qua solvitur nalu: aqua verò rubea est in qua solvitur los. Et notandum est, quòd dimidies utriúsque aquæ est ad partem in principio ponenda prò nutrimento lapidis, ut inferius patefit. Sumatur igitur aqua conjuncta, ut priùs dictum est, quæ continet in se quatuor elementa, & ponatur in cucurbita cum alembico, juncturis bene perlutatis, cum cera aptatis, & situetur cucurbita dicta in fimo equino calido, ita quod nasus alembici appareat extra fimum, & primo dimittantur guttæ flegmaticæ evaporari & evacuari, usq; ad decem vel duodecim guttas, deinde aptetur unum Receptaculum ad nasum alẽbici, & panno lineo cum pasta præparata circumvolvatur, ita quòd nihil respirare valeat, & sic dimittatur totum ibi donec totum

fuerit desiccatum, & aqua fuerit penitus extracta, & lapis seu guma nostra maneat nigra seu denigrata. Et notandum est generaliter, quòd in compositione istius Elixirii quinque sunt regimina post aquæ solventis compositionem. Quorum primum est corporum solutio, secundum est totius lapidis denigratio, tertium est lapidis dealbatio, quartum est lapidis rubificatio seu perpetua coloratio, de quo colore est admiranda divina gratia & potentia, cum non intelligentibus videtur esse impossibile, cum in rei veritate sit purissimum quid, & magis probabile, quòd humanus intellectus excogitare possit, & qualiter ista regimina ad finem optatum deducantur, Dei gratia suffultus luculenter hic inferius conscribere decrevi.

Sumatur igitur Elixir nostrum prædictum, & ponatur in cucurbita una cum cooperculo bene conjuncto, post cum uno panno lineo & pasta, donec hoc siccatur, iterum aptetur cum cera, & ponatur sub fimo equino per septem vel octo dies, & decoquatur ibi in calore naturali, & deveniet guma nigra spissa; & tunc quæ prius in prima operatione vocabantur spermata, vel pater & mater, hîc in hac operatione vocatur terra vel nutrix. De hac autem dispositione separationis hujus aquæ vel animæ à sua terra vel corpore inquit philosophus, Fili, à radio solis umbram suam extrahe vocatur autem ista terra à philosophis umbra solis vel corpus mortuum, corona vincens nubes cotices maris, magnesia magna, & Draco qui comedit caudam suam, & infinitis aliis nominibus nominatur, quæ hîc omitto, propter prolixitatem sermonis Et notandum est, quod oportet modo istam terram nigram inspissatam iterum solvi in liquidam substantiam, & circa istam solutionem diversa sunt opiniones.

Nam unusquisque philosophus de decem & septem diversimodè ponit opinionem suam. Et quidam ipsorum dicunt, quod ita solutio debet Mercurius in vase vitreo cum longo collo bene clauso, & quod ponatur sic sub fimo equino calido, per 40. dies & noctes, & solvetur ita terra, non in aquam limpidam, prout putant fatui, sed in quandam substantiam aliquantulum lucidam & spissam fluentem, sicut butyrum calefactum, & secundum quosdam hic vocatur solutio, sed secundum quosdam cucurbita vel vas cum longo collo, in quo est materia tota debet poni inter cineres, & fiet subtus magis temperatus per quadraginta dies, & iterum ista terra nigra solvetur per potentiam istius caloris naturalis, vel saltem

ſaltem efficitur liqueſcens ita, quòd putatur iſtam terram fore ſolutam, cùm non ſit verum quia liquefactio hic ponitur pro ſolutione, & ita opinio eſt quorundam veridicorum. Aliam opinionem ſolutionis iſtius terræ ponunt quidam dicentes, quod in eadem cucurbita, in qua eſt Elixir noſtrum congelatum, in eadem cucurbita ponatur ad aërem, ut ſolvatur cucurbita tamen aperta. Et ſciatur veraciter, quòd omnes iſtæ ſolutiones ſunt notabiles & bonæ, tamen differunt in regimine, & non pono eas hîc adhoc, quòd reputarentur omnes neceſſariæ in hoc opere, ſed adhoc ut ſcire cupiens philoſophorum diverſitates in intellectu, ut facilius intelligere valeas ea, quæ ponam in alio libro univerſaliter, videlicet opiniones omnium philoſophorum veridicorum unanimiter aggregando, Sed ad præſens de cetero recitare intendo eas ſolutiones, quas tradit autor præſentis practicæ inveſtigare practicam iſtam, ut ipſe idem teſtatur, & hæc ſunt propinquiores & valentiores inter omnes, & ſunt iſtæ. Fatetur ipſe recepiſſe cucurbitam alēbico prius depoſito, & ſextam partem reſpectu totius terræ de aqua ab iſta terra extracta reinfudiſſe, ſine impregnatione aliqua, & tunc habuit alium alembicum cæcum, videlicet ſine naſo, cujus labia potuiſſent intrare os cucurbitæ, in qua terra dicta fuit, & illum alembicum cum panno lineo & paſta ad dictam cucurbitam benè conjunxit, poſt cum cera præparavit, ita quòd nihil reſpirare potuit, & illam cucurbitam ſic præparatam poſuit ſub fimo equino per aliquos dies, & ut in uno loco dicit, terminus dierum eſt menſis unus ad minus, & in alio loco dicit, 40. dies ad plus.

Deinde excepit cucurbitam dictam cum medicina ſua, & invenit medicinam ſuam particulariter ſolutam vel liquefactam, & ſtatim depoſuit coopertorium cucurbitæ, tunc dimiſit cucurbitam apertam ad aërem, in loco mundo & apto, ubi nihil immundum introcadere potuit, nec pluvia, de quo cavendum eſt omnino, & dicit, quod in brevi totum fuit ſolutum, & in oleum ſpiſſum converſum abſque fecibus, & hæc eſt ſolutio vera & perfecta, & ipſe utebatur iſta, & non alia, & in ipſa invenit virtutem. Facta verò ſolutione, poſuit vas cum oleo ſuper cineres, & miniſtravit lentum ignem, ſicut eſt calor ſolis in æſtate, & poſuit pannum lineum & ſubtilem ſuper os vaſis, ne cineres introcaderent, vel aliquid immundum, tunc dimiſit ſtare donec fuerat totum inſpiſſatum & coagulatum, deinde reiteravit adhuc ter iſtam ſolutio-

nem & coagulationem, semper in omni solutione appositione sextam partem prædictæ aquæ à lapide extractæ, sine impregnatione aliqua, & primo fiet solutio sub fimo, ut præscripsi, deinde ad aërem, post congelabitur, & erant in toto quatuor solutiones, & quatuor congelationes. Et post per subtilitatem suam extraxit istum lapidem seu gumam, & invenit ipsum denigratum valde, & in fractura lucidum, declinantem ad perspicuitatem, & sic terminavit secundum regimen, quia primum regimen fuit terminatum in universali corporum solutione, & in aquarum conjunctione, & illud primum regimen vocatur elixirii compositio, & istud secundum regimen vocatur nostri lapidis denigratio, &c. & finis secundi regiminis, quod dicitur lapidis denigratio. Nunc sequitur tertium regimen nostri lapidis, & dicitur ejus dealbatio, & sequitur hic.

Dispositione nigredinis completa, & regimine terræ peracto, ut dictum est, ad dispositionem albedinis terræ lapidis benedicti veniendum est. Est enim notandum, quod in hac nigredine terræ est albedo abscondita, & ideo in visu est nigra, & in intellectu est alba, & propter hoc, quod intus latet in ea, debet fieri exterius apparere, & quod est exterius, fiet interius.

Ità quòd nigredo hujus terræ, quæ modo est exterior, fiat interior, & albedo, quæ interior, fiat exterior, & sic fit manifestum absconditum, & absconditum manifestum Fit autem hæc dispositio in eodem vase, & sine remotione terræ prædictæ ab eo [illegible] enim doctor noster prædictus pondus per ejus [illegible], & posuit in vase suo, ad aërem, donec fuit [illegible] in oleum spissum, sicut fuit ante ejus coagula[illegible] superfundebat ejus dimidiam partem de aqua sua, quam extraxit ab ea sine impregnatione aliqua, & superposuit alembicum cæcum sicut prænarratum est, & bene obturavit, ne respirare valeret, & posuit sub fimo calido omni octavo die suum vas inspiciendo, donec totum efficiebatur res una Et nota, quod ipse idem dicit. Quòd iste ordo solutionum potest ita bene fieri inter cineres calidos, sicut in fimo equino, & quod ipsemet aliquando fecit istam solutionem, super cineres ea de causa, quod reputavit istam solutionem Mercurii velociter & citius factam, quam aliam in fimo, tamen ego non dubito, quin solutio facta sub fimo sit melior & útilior, quàm inter cineres. Deinde solutione facta deposuit coopertorium vasis, videlicet alembicum cæcum, & suprapoſuit alium alembicum

eum cum naso, & continuavit subtus lentum ignem nocte dieque, donec lapis fuit iterum congelatus, & ante receptionem aquæ, quæ exierat, dimisit quasdam guttas flegmaticas cadere, prout in prima practica vobis scripsi, quia generaliter observandum est, in omnibus distillationibus sine intermissione. Et nota quod in ista distillatione hîc in regimine isto est omnino præcavendum de igne forti, sed semper continuandus est ignis lentus sicut calor solis, quia quarta pars aquæ in ista decoctione consumitur per lapidem, & signum coagulationis ejus est, quando inspissatur ad modum picis, & alteratur pro parte in colore, tunc alembico deposito ponatur vas apertum ad aërem, & in brevi solvetur totum iterum in oleum spissum & clarum, sicut speculum, quo facto, ponetur iterum vas super cineres calidos, & iterum congelетur, & fiet lapidis aliquantulum in colore alteratus, & in fractura clarus.

Deinde scias pondus suum per subtilitatem tuam, & superfundas ei quartam partem sui ponderis de aqua impregnata de lapide albo, vel de terra alba, quæ erat divisa, & ad partem posita in prima compositione istius elixirii, & vide diligenter, quòd non ponas aquam rubeam hîc loco aquæ albæ, quia aqua rubea non habet hîc locum, sed inferius bene dicetur de ea. Aqua verò rubea est ea, quæ impregnatur de terra rubea, videlicet de elos; aqua verò alba est ea, quæ impregnatur de nalu. Igitur aqua nostra alba lapidem nostrum dealbat, & aqua nostra rubea, pòst lapidem nostrum rubificat.

Recipit ergo auctor præsentis operis de aqua alba impregnata quarta parte respectu ponderis lapidis benedicti, & superfundebat ei, & superposuit statim alembicum cæcum, claudendo bene juncturas, sicut superius sæpe dictum est, & decoquebet bene super lento igne, donec totum cōgelatum fuerat, & efficiebatur corpus unum, quo facto deposuit coopertorium, & posuit ad aërem ad solvendum, facta solutione iterum posuit super cineres calidos ad congelandum, & dictum ordinem jam prænarratum cōtinuavit videlicet quartā partem aquæ albæ impregnatæ lapidi infundendo, & statim tū coopertorio suo claudēdo, & bene sigillando & inter cineres calidos decoquēdo, & inspissando seu coagulādo, deinde ad aërē solvendo, & iterum congelando, & iterū totū ordinē repetendo, donec lapis fuit ad libitum dealbatus, & quando deficiebat sibi aquæ, tunc de novo cōposuit sibi aquam ex

ſpeciebus pertinentibus ad compoſitionem aquæ, quæ ſolvit terram noſtram albam, & id idem fecit prius quando procedere voluit ad rubeum, videlicet componendo aquam, quæ ſolvit terram noſtram rubeam, & cum iſta aqua rubefecit lapidem noſtrum benedictum, & inferius intendit. Et hic cum aqua alba lapidem dealbavit multiplicando cum debito pondere, prout ſuperius dictum eſt, et ſi quod mortuum fuit, reſuſcitabatur, & cum anima ſua propria ſubtiliabatur, & evenit ſibi lapis unus criſtallinus, participans viriditate quadam, in igne perſeverans, fundens, fluens, Mercurium congelans, & perfectè retinens, nec non quodcunque corpus metallicum imperfectum, transmutans in verum lunificum.

QVARTVM REGIMEN.

GVMA noſtra benedicta, vel lapis albus, qui ſecundum quosdam aliter dicitur nix vel precioſior eſt margaritis, unde Alphidius dicit, Granum enim iſtius lapidis ſeu grādinis ſeu gumæ albæ generat cētum grana, ut etiam dicit Morienus, in cujus multiplicatione per imbibitionem iſtius gumæ à ſpiritu rubeo non fixo, quod intelligendum eſt de aqua rubea imprægnata, quod debet fieri eodem, & ſimili regimine in omnibus, ſicut in dealbando feciſti prius. Et tunc non oportet, quod iterum reincipiatur à principio, ſed tantum quod multiplicetur, ut dictum eſt. Et ſcias, quod quanto plus ſolvitur, cum ſua anima, vel ſpiritu non fixo, & congelatur, tantò magis multiplicatur, non ſolum in quantitate, ſed etiam in virtute & tinctura, & in ſubtilitate, & in projectione majus pondus convertet & transmutabit, de cujus projectione ſuperius lucidè determinatum. Nunc de diſpoſitione cinerationis dicendum eſt, ut inde ad Rubeum veniamus, & fit tali modo.

Recipe lapidem noſtrum, ſi fuerit in magna quantitate, & divide ipſum per medium, ſi fuerit in magna quantitate, ita quòd non poſſit contineri in vaſe ſuo proprio, quia vix inveniretur aliqua cucurbita, quæ poſſet durare, vel lapidem continere usque ad ejus finalem augmentationem, quia oportet ſemper, quòd dimidia pars vaſis ſit vacua, in omnibus iſtis regiminibus.

Ergo dividatur, ſi placet, & ponantur partes ad duo vaſa, & ſcias bene pondus totius per ſubtilitatē, & quantū ponderat, tantum recipe de aqua rubea impregnata, & divide aquam iſtam

istam per medium, & super quamlibet partem duarum partium projice unam partem istius aquæ, & claude benè vasa, sicut superius dictum est, & pone sub fimo equino calido, vel ad balneum maris, in quo sit fimus equinus, vel inter cineres calidos. Indifferenter autem loquitur in dissolutione istius regiminis, & quando consideratur quod totum fuerit solutum, & unum corpus factum, tunc deponatur cooperculum, & superponatur alembicum cum suis receptaculis, aqua verò phlegmatica prius evacuata, tunc dimittantur vasa, donec nihil plus distillat aqua. Sed notandum est, quod ista distillatio tantummodo fiat sub fimo equino, vel in balneo maris, nullo modo inter cineres. Et postquā aqua fuerit omnimodè destillata, tunc invenietur in fundo vasis guma nostra benedicta conglutinata, admodum unius globi de cineribus. Et notandum est, quod in istis solutionibus, imbibitionibus, animationibus & congelationibus apparebunt mirabiles colores, & colorum variationes, de quibus non est curandum, nisi tantum de istis coloribus, quæ hîc in istis regiminibus specificantur, quia quemadmodum nigredo præcessit dealbationem, sic etiam color cinerum seu cineratio prçcedit gumæ nostræ rubificationem, quia non fit tansitus de extremo ad extremum, nisi per medium.

Determinato verò quarto regimine, quæ continet lapidis cinerationem, Accelerandum est jam ad lapidis rubificationem, quod est ultimum opus lapidis, & præparatio postrema & finalis. De hac verò prçparatione dicit Philosophus, quod à dealbatione usque ad rubeum perfectum nullus sequitur error, quia eodem modo rubificandum est, quo & ad dealbandum, & in eodem loco, & in eodem vase vel simili, & in eisdem ponderibus aquæ, & similibus imbibitionibus, rigationibus sive adaquationibus, & eisdem coloribus, & eisdem omnibus aliis regiminibus, scilicet cum aqua spirituali rubea, sive spermate rubeo, & totiens reiterare, sic decoquendo, imbibendo, solvendo & congelando, ut in lapidis dealbatione fecisti, donec rex aureo diademate coronetur, vel donec hoc totum compositum rubificetur, prout decet, & fiet unus lapis rubeus, clarus, fundens, fluens, & in igne perseverans & tingens, & transmutans, penetrans & tingens Mercurium & omne corpus solidum & molle, in Solificum verum, purgans omne corpus humanum ab omni infirmitate, & in sanitate conservans, faciensque vitrum malleabilę, ita quod sub malleo cudatur sine fractura, & tingens lapides pretiosos in rubicundissimum colorem, sicut carbunculus. Et hic est lapis

rubeus benedictus, & perfectus, pater omnis telesmi, & totius secreti vel thesauri huius mundi, quem, cui Deus vult, & subtrahit & largitur, ad cuius inventionis perfectionem plures sunt vocati, sed pauci in eius effectu perfectionis inveniuntur electi. Et si qui hanc artem excelsam pauci inveniunt, tamen ipsa ars nostra in Dei potentia reservatur, hoc ex dono Dei & eius gratia est, post errores multos, cum immensis laboribus & expensis.

Laudetur igitur altissimus creator omnium, qui creavit eandem rem ad album, & eandem rem ad rubeum, ea scilicet re alba & rubea, quæ est una per matrimonium & compositum sicut est dictum. Et hoc fuit cuidam, hanc inclytam scientiam indaganti divinitus, cùm esset in errore indagationis ipsius per Dei gratiam revelatum.

Istis omnibus rebus igitur determinatis ad nostri lapidis benedicti creationem spectantibus: jam restat omnia regimina sub unius sermonis serie breviter recapitulare, ut levius valeant dispersa mentualiter in corde aggregari & retineri, cuius recapitulationis formam hic subditur. Recipe de duabus terris, videlicet albi & rubei duas uncias de utraque, & solve terram albam in aqua sua, & terram rubeam etiam in aqua sua. Deinde accipe dimidiam partem utriusque, pone ad servandum quamlibet per se, & istas duas partes simul conjunge movendo benè cum manu vas, donec benè permisceantur, & ista mixtura vocatur Elixir, ipsam materiam ponas in cucurbita, alembico super aptato benè ut superius docetur, & situatur sub fimo equino calido, & evacuetur aqua phlegmatica, deinde conjungatur receptaculum mundum ad nasum alembici, & dimittatur sic stare donec aqua sit distillata, lapis sit inspissatus, & in nigrum colorem conversus, & in fractura aliquantulum perspicuus. Tunc scias pondus per subtilitatem tuam, & superfundas ei eius dimidietatem in pondere, de eadem aqua, alembico extracta, & claude benè cucurbitam cum alembico cæco, & iterum repone sub fimo equino per mensem ad minus, vel per quadraginta dies ad plus.

Et nota quod iste terminus dierum non ponitur hic ad hoc, quod aliæ solutiones etiam occuparent tantum tempus, sed tantum pro ista solutione sola, quia prima Nota timendum est, si aqua debet de materia abstrahi per alembicum, quod tota materia simul ascendat per alembicum, eò quòd luminaria sint solute philosophice, ergo volatilia, Ratiocinandū est igitur, Solutio est difficilior, secunda & tertia est

levior,

levior, quàm prima, & tertia quàm secunda, & sic de singulis. Igitur in prima solutione ponitur terminus dierum, & non in secunda, vel aliis subsequentibus. Facta autem solutione, extrahatur vas, & eius cooperculo deposito, ponatur sic apertum ad aërem in loco mundo, ubi pluvia nec aliquid immundum nocere poterit, & sic dimittatur ad aliquos dies, ut meliùs & perfectiùs solvatur, deinde ponatur cucurbita inter cineres calidos, & si placet desuper ponatur alembicum ad recipiendum aquam, tamen aqua phlegmatica prius evacuata, quod generaliter observandum est in omnibus destillationibus, & sic cum lento igne congelabitur, & verum signum congelationis est, quando inspissatur ad modum picis, & statim alembico deposito, ponantur cuncta ad aërem, cucurbita tamen aperta, & in brevi temporis spatio solvetur, iterum totum in oleum spissum per se, quo facto ponatur cucurbita inter cineres calidos absque alembico, & cum lento igne leviter congeletur. Tunc sciatur pondus eius per prudentiam, & iterum superfundatur ei sexta pars sui ponderis, de eadem aqua, ab ipso extracta, & ponatur sub fimo per aliquot dies, donec lapis fuerit pro parte solutus, deinde cooperculo vasis deposito, ponatur ad aërem, donec totum solvatur in oleum spissum, deinde sub alembico cum lento igne congeletur, & iterum ad aërem solvatur per se, & iterum congelabitur, & continuetur iste ordo postremò, videlicet cum sexta parte aquæ lapidis sub fimo solvendo prius ad aerem solvendo, & super lento igne congelando, & iterum per se ad aerem sine aqua solvendo, post super cineres congelando, quatuor vicibus, & completur perfectè lapis denigratus. Quo facto, sciatur pondus eius, & superinfundatur ei dimidia pars respectu eius ponderum de aqua impraegnata de terra alba, videlicet de aqua alba, quæ erat posita ad partem in principio, quando ambæ aquæ fuerunt per medium divisæ pro prima huius elixirii compositione. Deinde superposito alembico cæco, cucurbita ponatur cum tota materia sub fimo equino per aliquos dies, donec totum efficiatur res una, & fiat materia alterius coloris quàm fuit, videlicet magis declinans ad albedinem, quam ponere debes ad congelandum sub alembico vel sine alembico ad placitum, & hoc erit inter cineres calidos cum lento igne, & post eius coagulationē iterum solvatur ad aerem, & iterum coaguletur. Deinde sciatur pondus suum, & addatur ei quarta pars aquæ albæ impraegna-

prægnatæ, respectu sui ponderis, & poni debet ad solvendũ sicut prænarratum est in regimine denigrationis, & per eundem modum regitur ordo dealbationis, sicut & ordo denigrationis, videlicet, similibus dissolutionibus, similibus congelationibus, nec differunt in aliquo nisi in ponderib' aquæ, quia ibi intravit in omni solutione sexta pars ponderis lapidis, & hîc intrat quarta pars lapidis in pondere, & ista aqua erat simplex aqua spiritualis, quæ erat extracta de lapide in prima compositione, & ista aqua est nova aqua imprægnata de terra alba nelu, & in casu, quòd ista aqua alba imprægnata non potuit sufficere, tunc componenda est nova aqua de speciebus consimilibus & imprægnanda, sicut ista imprægnata fuit, & illud idem faciendum est etiam ad rubeum, & continuetur ordo prædictus, donec lapis fuerit sufficienter dealbatus, cuius color erit sicut color margaritarum, participans viriditatem quandam, & sic terminatur lápidis dealbatio. Et statim sequitur eius cineratio, quæ talis est. Sciatur pondus lapidis, & superfundatur ei aquæ pondus suum de aqua imprægnata, de terra rubea, & si unum vas non sufficit, lapis potest dividi, & in duobus vasibus poni, & ponatur totum sub fimo equino, vel ad balneum, donec fuerit solutum totum, & sit res una, tunc ponatur ad balneum vel sub fimo, & non inter cineres, alembico superposito, & sic congeletur aquam ab eo distillando, & invenietur in fundo vasis lapis conglutinatus, ad modum unius globi de cineribus, & sic cinerisatur. Deinde sciatur pondus totius lapidis, & superfundatur ei quarta pars sui ponderis, de aqua rubea imprægnata, & sicut superius dictum est in lapidis dealbatione, sic etiam hic procedendum est in lapidis rubificatione, videlicet in eodem loco, in eodem vase, eisdem ponderibus aquæ, similibus imbibitionibus, rigationibus, & omnibus aliis regiminibus, donec fuerit rubedinis decore decoratus, & rex aureo diademate coronatus, omnia ad sui naturam convertens, in verum Solificum.

FINIS.

LVMEN

LVMEN IVVENIS EXPERTI NOVUM INCIPIT, &c.

Pater & Domine Reverende, licet liberalium existam scientiarum ignarus, &c.

INCIPIT TRACTATUS IN QUO nominat lapidem Philosophorum.

INTELLIGE ergo dictum Philosophi, Quod actus activorum sunt in patiente prædisposito, per quod intelligitur Elixir fieri non posse, nisi ex materia ad hanc perfectam dispositionẽ habente. Testificor autem vobis huiusmodi habilitatem inesse materiei, ex qua meis manibus, testibus oculis per alienam tamen ut prædixi doctrinam factum fuit elixir, Saturnum convertens in aurum, id est, in Solem, quam quidem materiam jam vobis nominavi, quod est Philosophorũ magnesies, de qua Philosophi extraxerunt aurum in corpore eius occultum, & in qua argentum vivum de arg. vivo & sulphur de sulphure invenerunt, quæ est lapis in similitudine & actu, sed in natura non imitatur naturas lapidis. Quare dicitur lapis, non lapis, & est mixto tabesci dictum argent. vivum nostrum, non arg. viv. in propria natura. Nos adhuc in natura, ad quam deductum per mineram. Sed arg. viv. nostrum in natura, ad quam deducit illud artificium nostrum. Istud est æs nostrum, ex quo fit tinctura vera, ex quo fit Chabrichim & Veijæ conjugium, in quo est rex cum sua uxore, & hæc quæ ipsos commendant in ipso ære sunt, ut per operationem documentum clarius patefiet. Iste est spiritus, quo tingimus, & est corpus de quo in Turba dicitur, & ista est via, quæ dicitur arg. viv. ideo habetur ex corporibus liquefactis, non liquefactione vulgari, sed ex illa quæ durat, quamdiu conjuges vero matrimonio uniuntur, scilice, usq; ad albedinem, hic est lapis qui in vertice montium invenitur, & dicitur meritò mineralis: Animalis etiam fertur esse, quando habet animam. Quare dicitur in Turba æs, ut homo corpus habet & animam. Item omne quod habet spiritum, habet & sanguinem.

nem. Item dicitur ſpiritus, i. e. arg vivum, lator virtutum animæ, i. e. ſulphur per corpus & æs, i. e magneſiæ, ſive terræ, quæ ſpiritualis facta dicitur aurum, quod erat in corpore magneſiæ occultatum. Quare dicitur fili extrahe à radio ſuam umbram, poteſt etiam quod amplificari ſibi poteſt anima, quum quaſdam oſtendat animę virtutes Movet enim & movetur, agit & patitur. Quare in turba, o natura qualiter omnibus imminet ac omnia ſuperat, & eſt acetum acerrimum, quod fecit aurum eſſe merum ſpiritum, & cum corpori admiſcetur, fiet unum cum eo, & vertit ipſum in ſpiritum, Cum enim dicatur animal, ergo vegetabile quiddam dicetur, & merito. Nam in operatione vegetabitur de virtute in virtutem, ſubtiliando, depurando ſe & colores in ſe meliorando, uſquequo optatum aſſumat ruborem, in quo eſt perfectio, virtutemque penetrandi capiat & tingendi. Hoc autem animal herbel crocos, vel croceum lapidem vegetabilem nutritum in montibus errantes plurimi non cognoſcunt, venditur autem palam minimo pretio.

Sequitur lapidis mundificatio antequam ponatur in decoctione.

Videtur quod debet primò poni parū de corpore, poſtea plus, tertiò adhuc plus quoad æquabitur pondus cum ☿.

HOc opus quod veſtro intellectui demonſtravi, purum, mundum, amœnum, ſincerum, rectum, in tenues laminas cooptatum ſe oſtendit, quod per ignis liquefactionis modos à minerali groſſitie expurgatum, elevationum modos ſubtile fit, in relictis quibuſdam ſulphureitatibꝰ aduſtionis, & terreſtreitatibus, & tenui fortique unione permixtis, & quibuſdam humiditatibus corrumpentibus exhalatis. Cujus ſublimationis ſigna ſunt duo, unum quidem, quod elevatus eſt ſpiritus citrini, nimis durus lapis factus, aliquantulum perſpicuitatis habens, aliud verò quod remanſit in vaſis fundo terra tenuis & nigra. Adveniatur autem ad hoc in hac elevatione, ſi rectè fiat quoddam permanens invenitur quod debet per vim adduci ſuperabundanter volatilis elevari, & parti quæ reſidet ex eodem quod elevatum eſt reddi debet, donec fugiens totum fiat, & tunc terra nigra prædicta remanet ex ambobus in lapidem prædictum durum citriniſſimū jam converſum, non autem contentemici de volatilitate prędicta donec inveniatur, quod tota maſſa lapidis prædicti igne elevati reddita in ſuo vaſe per eundem continua cum ignis prædicti gradus continuè aſcendant, ſic quod nihil in profundo mundum nec ſordidum reſideat ex eadem, dum verò ſic perfectiſſimè elevabitur, adimplebitur in operis

physici perfectione, jam jubet scriptura dicens suaviter cum magno ingenio ascendit à terra in cœlum. Item scitote quod cum corpori admiscetur, fit unum cum eo, & vertit ipsum in spiritum. Et Geber idem præcipit in capitulo de tertii ordinis medicina, & omnes Philosophi idem clamant, & hoc opus à Philosophis nominatur ablutio, per quam achilesne, quum in elevatione uterque ascendit in fumum seu fumi spiritum. Et quia etiam liquatur hæc materia dum ascendit, patet eam esse de natura aquæ calidæ. Nam quod liquatur & frigido coagulatur, & cum à superfluitatibus denudatur, abluitur, imbibitur, & aqua sua scilicet spiritu prædicto ab eodem germine procedente, hæc est ergo physica dissolutio quæ fit igne.

Sequitur decoctio primi gradus usque ad albedinem.

Istud igitur rotundum spirituale factum, quod est æs, vertit in 4. balneum temperatum ingredi, sed per quod corpus fit suave atque continens ignem levem, qui humiditatum est corrumpentium consumptivus, fieri ergo debet furnus talis dispositionis, quod in eo lentus administretur ignis, qui augmentari non possit. Et vas materiam capiens vitreum debet esse, coopertum ferreo vase, eiusdem formæ scisso per medium, & debet esse vas longum cubito uno strictum in summitate, ut structura nihil permittat exhalare de spiritu, & longitudo fumos præcipitet, si quos elevari contingat, & humiditates corrumpentes infra se consumat. Quorum furni & vasis quærendum lilii visio non scriptura, & debet calor vas undique circuire, ita quod æqualitas undique sit caloris, aliter frustra balneum diceretur, & in furni summitate debet esse foramen, per quod debet exire unum frustum vitri rotundum & longum, claudens orificium dicti vasis, in cuius frusti tactu cognoscitur, si calore congruo materia decoquatur. Et si forte aliquis fumus infra vas jam dictum ascendere videatur, non permittit ipsum dosin dispositum exhalare, quantumcunque vas etiam teneretur apertum. Quare dicitur à Gebro nunquam unum ab alio verè separatur, licet quoad visum segregari vel separari superficialiter videatur, nec unum sine alio esse potest, nam sui spiritus temperati sunt per viam naturæ perfecte in tantum quod ab invicem non separantur.

In hoc

Materia infra.

In hoc autem gradu caloris natura nigra efficitur, quoniam nigredinem efficit in humido calor agens. Quare in Turba dicitur: Videns autem nigredinem illi aquæ imminere, scito jam te corpus liquefactum esse. Item primo in opere omnia denigrantur. Iste verò fructus ideo fit, ut caveatur ab igne nimio, quoniam intrusus calor perire facit & cõpositum segregari, & ideo temperato igne debet persequi, decoquitur, sicut puer lacte nutritur, & in hoc omnes conveniunt, & hoc etiam ostenditur in practica de diversis coloribus sub nigro colore contentis.

De Gradu ignis adventa nigredine.

CVm verò totum nigrum est, cõtinetur ignis eiusdem gradus, donec albedo in ventre ipsius occulta appareat: Nã sic approximat fixum. Notandum autem quod in ipsa nigredine multi colores apparent, de quibus non faciunt Philosophi mentionem. Nam quandoque totum fit viride, quandoque lividum, quandoque violacei coloris, quandoq; etiam ex uno latere vasis est viride, & alio nigrum vel lividum intus & viride extra, hi tamen colores omnes sub nigro comprehenduntur, & quoniam in eis nulla perfectio essentialis existit, ideo Philosophi principaliter tantum inter cæteros colores nominant três videlicet, quæ virrutes dicuntur animæ, scilicet nigrum, album & rubeum. Quare in turba veneramur regem & suam uxorem, & nolite eos comburere, ne fugetis eos nimio igne, quoniam nescitis, quando indigetis his, qui regem & suam uxorem emendant, coquite eos, ut fiant nigri, deinde albi, deinde rubei, deinde tingens fiat venenum, item fiat lapis albus combustione & humore seu liquefactione, per aquam dicitur sequi mortificatio, quæ apparet in nigredine primo apparentiæ, in qua mortificatione uniuntur spiritus, id est, desiccantur, quia nisi corpora desiccentur, non apparent colores animæ, quæ nigredo & nubes appellantur. Item Magnesies cum dealbatur, non permittit spiritum fugere, quia natura naturam continet, humiditas ergo quæ curabat in decoctione nigredinem se desiccatam ostendit, dum color albus incipit apparere, nam in transmutationem nigredinis vidi antequam perfecta dealbaretur, fuscam albedinem quæ brunus color vulgariter dicitur, quæ brunicies vera albedo postea efficitur, tunc autem durante brunicie magister meus fregit vas & lapidem, & inspexit eum intus & extra, & invenit brunum extra, intus autem erat adhuc nigredo, cuius causam mihi assignavit, quod videlicet partes

partes materiæ vasis lateribus adhærentes magis senserant calorem sibi propinquũ, quàm materia mediana. Ideo quod citius in colorem cœperant mutari & dixit mihi, quod ista brunitas ascendebat, quod albedo extrahebatur à nigredinis eius ventre, sicut in Turba dicitur. Cum enim videris ipsum natum, scito quod albedo ipsius in ventre nigredinis primo apparentis occultá est. Et tunc te oportet illam albedinem extrahere ab illa nigredine subtilissima eius, non autem miremini quod adhuc materiam hanc vocat lapidem. Nam sciatis quod quamdiu durat albedo, & etiam assumpta rubedine, per longum tempus stat durus & in maissæ fortis spiritum residet, quousque decoctionis continuatione per seipsam incipit dirui & aliquantulum elevari. Lapis quare. Quamdiu durus.

Sequitur decoctio secundi gradus usque ad rubedinem, &c.

CVm igitur sic dimiserit hic lapis nigredinem, mutatur gradus ignis, & ponitur in alio furno subtilis dispositionis, in quo fortior adhibeatur decoctio calefaciendi vas & materiam circumquaque, & ibi decoqui debet, nam tunc suscipit veram albedinem, cum qua ibidem coquitur tam diu donec albedine transmutata ruborem videatur assumere. Cavendum est autem quod iste ignis non sit intentior, quàm ad suum gradum spectet, nam in illo albo colore corpus & spiritus sunt naturæ conjuncti. Et si daretur decoctio in excessum ultra debitum sui gradus, separentur unita. Quare in Turba dicitur: Coquite cautè ne in fumum vertantur & pereant. Citrinatur autem, quando de albo colore in rubeũ transmutatur. Citrinus autem color est medius inter album & rubeum, oportet autem prætendi ante rubedinem veram. Et de hac practica locuti sunt Philosophi dicentes: Spiritus & anima non uniuntur, nisi in albo colore, quia tunc omnes colores qui in mundo excogitari possunt, apparent & firmãtur, & tunc in unum colorem scilicet albedinis conveniunt. Dealbatio enim est totius operis fundamentum, nec inde variatur in diversos colores videlicet veros, præterquam in rubeum, in quo est finis ultimus. Citrinatio enim quæ fit inter album & rubeum, non debet dici color in perfectione.

Approbantur autem per hæc omnia quæ prædixi, quæ etiam vera esse mihi facti experientia demonstravit.

Sequitur decoctio tertij gradus usque ad calcinationem.

ET dum rubescere incipit, ponitur ad decoquendum in alio furno fortiorem perhibendo ignis gradum, donec intus & extra vera rubedine perfruatur, cuius signum est diruptio, & per elevationem supradicta, de quibus in Turba dicitur, post albedinem autem non potes errare. Nam igne augmentato post albedinem ante rubedinem ad cinerationem pervenitur. Item videns autem illam albedinē supereminentem, est ratus quod rubor in albedine illa occultus est. Et tūc oportet illud extrahere, verum coquere, quousq; totum rubeum fiat. Et si vobis dubium relinquitur, quare albedo à nigredinis ventre extrahitur, rubedo autem non extrahitur ab albedine, licet sit rubeum decoquendo, declaro vobis hoc modo, quando durante nigredine materia remanet, & est humida in natura, quæ humiditas se ostendit apparente albedine desiccari, & nunquam etiam apparet albedo, donec humiditates corrumpentes sint omnino consumptæ, his ergo de causis duabus dici potest, dum autem rubescit, nihil devastatur, sed tantum coquitur, & decoctione forti color rubeus incommutabilis apparet, in quo est perfectio. Quare in turba ex composito in spiritum rubeum verso fit mundi principium. Item spiritus tingens & vivificans intromittitur, postquam recessit humiditas corrumpens nō aliter quod est perventum ad dealbationem seu ad albedinem. Hoc ergo colore rubeo apparente natura sui perfectionem ostendit occultam.

Sequitur calcinatio in qua ultimus gradus figendi completur, & tunc spiritus corpus est verè factus, verè permanens & fugitivum figens.

POstquam hæc materia rubeum habens colorem dirui & elevari incipit, ponetur ad calcinandum per flammam fortem reverberiorem jam in terreo vase in quo ignis gradu fixo completur & permanens efficitur vera atque perfecta fixione. Quare Geber ait in capitulo de calcinatione, quod spiritus calcinantur, ut fixiones fiant & melius dissolvantur. Et in capitulo etiam de tertii ordinis medicina, ipsa incipit calcinare, & debet in ignis calcinantis rigore permanere, donec pulvis tactu impalpabilis fiat, nitentissimum habens ruborem Quare in Turba sic dicitur, Scitote, quod cum cinis est, optimè miscuitur, eo quod cinis ille recipit spiritū,

& inclusus est ille humor per interiorem ignem, quousque croci sicci vel combusti sanguinis vel suum quasi nati colorē assumat. Item cum aqua introivit cum corpore vertit ipsam in terram, deinde in pulverem sive cinerem, si vultis apud perfectionem experiri, manu accipite. Si enim impalpabilem aquam inveniant, bene est, sin autem, iterate, hic autem rubicundissimus impalpabilis in seipso elevatur, etiam crescit in modum fermenti, & separatur ab eo in calcinatione prædicta terra nigra subtilissima & perlucida quæ in fundo vasis est sub dicto pulvere rubeo reperitur. Vnde dicebat mihi magister meus, apparet perfectionem fixionis in hoc existere duabus de causis, una quidem quod per fixionem & per calcinationes ignem introducitur per vas quantitas huius elixiris super multas quantitates non permanentes corporis projecta confirmat in eis auri fixionem, quod non faceret nisi in ea fixio superabundaret. Alia vero quod terra nigra prædicta in calcinatione separatur à commixto, quæ alias fuerat in toto opere inseparabilis, propter fortissimam unionem. Et ideo necesse fuit per fortissimum artificium separari. Et si remaneret commixta propter sui impuritatem impediret puræ naturæ ingressum.

Sequitur cinis per calcinationem factus fusibilis & iterato lapis, qui est elixir completum.

CInis vero iste caret fusione, qualiter autem ingredietur ut tingat, certè liquefactio sibi redditur sive sudor per modum à Philosophis traditum, cujus ergo modus est ille, est ne in aquam solvenda, certè non, quia Philosophi non curant de aquis tangenti adhærentibus & id humectantibus. Quare dicitur in Turba: Insipientes autem audientes aquam putaverunt eam aquam esse vulgi, quod si nostros libros legissent, scirent utique, aquam esse permanentem. Quæ ergo aqua est verè quæ tangenti non adhæret, sed superficiem discurrit nihil humectans, sicut arg. vivum. Quis ergo faciet talem aquā, certè dico quod ille, qui scit facere vitrum, hæc enim materia nihil aliud quàm de seipsa vult sibi adjungi, nam omnia quibus indiget in se habet. Et si bene excogitentur, quæ prædixi, scietis ex hoc cinere habere lapidem rubeum intenso colore parum perspicuum habentem frangibilem cum modico ictu, fusibilem, penetrantē, ingredientē,

& perpetua citrinatione tingentem, cujus verum pondus centum millia & plus Saturni convertit in Solem, est autem in projectionis modo subtilitas, quæ ignorata elixir tenens non proficit ex eodem.

Conclusio totius epistolæ.

ERgo fratres non miremini, si in hoc opere multi errẽt, quoniam juro vobis, me nunquam vidisse quenquam præter magistrum, qui in debita applicaret materia opus suũ, sed conatur ad impossibilia in materiis ac si de cane crederent hominem generari, quod mirum ergo si reddantur in operibus mendaces. Nam lapide, &c.

D. K.

Credo quod ego totum hoc vidi in operatione Saturni, quæ in hoc auctore sunt dicta, aliquando Domino disponente & spiritu eius cooperante experienda.

OPVS

OPVS PRAECLARVM AD UTRUMQUE MAGISTRI VALENTINI experitiſſimi. Quod pro teſtamento dedit filio ſuo adoptivo, qui etiam iſtum tractatulum propria manu ſcripſit, Joanni Apot.

STudio namque florente Philoſophico quandam partem ſecretam, videlicet, ſcientiam famoſam, inclytam glorioſam, imprudentibus occultam, ſapientibus verò manifeſtam, per quam omnis gradus Eccleſiaſticus dum habita fuerit, & inventa Deo Altiſſimo, ſine penuria famulatur, &c. Reges & principes dominantur, & adverſariorum ſuorum colla ſibi ſubjugant. Pauperes & inopes in ſuis neceſſitatibus adjuvantur. Et ſuccincti ſermonis eloquio, nec penitus occulto, nec penitus manifeſto, ne improbus tanquã probus tam eminentem ſcientiã indignè uſurparet, eãq; in ſuis peccatis & negligẽtiis foveret. Amore tui fili chariſſime in hoc pręſenti libello ipsã tradẽdo ꝑpono declarare tibi. Hoc prę omnib. addiſcito, ut ſcias naturas Metallorũ & eorũ generationẽ cognoſcere. Cave tibi, ne ſis nimis velox, aut capitoſus & avarus vel cervice variabilis. Sed potius eſto vir patiens, & doctrinæ filius, & vir ſubtili ingenio decoratus, perſcrutans omnia, ſis quoq; largus. Et adſunt tibi quoq; ſubtus ſufficiẽtes. Nec etiã decet ut velles per libros indagare. Eo, quod libri huius ſcientiæ non ſunt ſcripti ad doctrinã ipſius inquirentis, ſicut aliarũ ſcientiarũ, ſed ſunt tantũ quædam figuræ ipſius ſcientiæ. Quia ſcripti ſunt ſub occultis, & diverſis ænigmatib' Metaphoricis, i. e. figuris, & ad hoc tantũ, ut per ipſas figuras de re ſcientiæ ſciatur, ut verè credatur, quod hæc ſcientia vera, & omnino recta eſt. Vnde nullus nunquã Philoſophorũ hanc ſcripſit, ut eſt in ſe veraciter, ſed tantũ allicuit artifices ad ipſam indagãdam. Materia verò principalis omniũ metallorũ in ſuis Mineris de qua ipſa generantur, i. e. cauſantur, eſt Aqua ſicca, quam aquã vivã, ſive arg. viv. appellamus, & ſpiritus fœtens, quę aliter ſulphur nominamus. Huius autẽ ſcientiæ radicalia principia ſuper quæ ipſa fundãtur ſunt iſta, videlicet quædam materia vel ſubſtãtia prope arg. viv. & ſulphur fumoſa & ſub-

tilissima ex natura duorum prædictorum per nostrum artificium generata limpidissima & clara, tanquam latrina in qua latet & inhabitat spiritus quintæ essentiæ, ut inferius dicemus. Non est autem substantia ipsum sulphur, nec arg. viv. prout sunt in sua natura in mineris suis. Sed est quædam pars istorũ duorum, quæ non est arg. viv. nec sulphur. Nota quod faciẽdo generat prædictam famosam substantiam à substantiis prædictorum duorũ, sc. Mercurii & Sulphuris, & suorum adjunctorũ, quę dicta substantia simul unita est quoddã corpus, à quo exit fumosa substantia, quam facit artifex ascendere à terra in cœlum, i. e. quandam materiã vel substantiã corporalem in materiã spiritualẽ. Et tandẽ postea ipsa materia vel substantia spiritualis facta congelatur & fixatur, & in lapidẽ cõvertitur, multis, superfluis prætermissis. Nota quatuor esse species, quæ nec plus nec minus, quæ ad huius elixir convenit componendũ, videl. exquirunt, Mercurius, Sulphur, Citrineũ fugiens, & sulphur viride, fixum habens ventrẽ nigrũ, i. e. intellectũ, quamvis clarũ in visu videtur, & sulphur albũ fixũ. Et hæc tria sulphura sunt fundentia & fluentia sicut cera. Istę autẽ species meliores sunt, cum sint novę sive recentes, quàm vetustę, bonũ sulphur viride est, quod est grossius in frustis. Et cũ frangitur habet fracturã clarã viridẽ & lucidã ad modum vitri, quapropter vitriolum sive vitrum appellatur. Sulphur album fixum melius est, cum bene album fuerit, habens albam lucentẽ & clarã, & est per grana oblonga, non multũ, sed parum grossa & cũ grossis granis melius valet. Sulphur citrinũ fugiens est sulphur vivũ, & est melius in grossis frustis, clarum non perosum. Componitur aũt arg. viv. cum sulphure vivo, citrino, ita quod insimul alterantur quodammodo à sua natura prima, & fiũt unũ & idẽ in una massa rubea & põderosa, quã terrã rubeã ponderosam vocamus. Ex hinc non sunt nec conveniũt, nisi tres species in hac arte, aliæ verò duę species non componuntur docet in opere huius artis. ℞. igitur ℔ j. 12. unciarum de sulphure viridi, fixo, tere bene super marmor ut melius poteris, & pone ad partẽ. Secundò ℞. uncias 3. i. e. quartam partem unius ℔ 12. unciarum de sulphure albo fixo, & eodẽ modo tere, ut primũ & serva. Tertiò ℞. uncias 3. de terra rubea ponderosa, & tere peroptimè & serva. Hoc autem opus contritionis vocatur à Philosophis

Tunc in continenti & sine mora omnes istos pulveres insimul conjunge & bene commisce in unum. Et tũc totam istã materiam divide in duo vitra vel pone ad unum, & superpone alembicum, ita quod os urinalis non subintret os alembici, sicut fit in communibus distillationibus, sed econverso

os alembici subintret, os urinalis, & ab eo circumdetur & bene lutetur, & cautè siccetur & induretur. Ita quod alembicus non possit ab eo separari. Et lutetur iterum & siccetur ut prius. Ita ut spiritus nullo modo possint exire. Post omnes desiccationes huius luti in cera, & imbibe cum cera liquefacta lutum desiccatum cautè & sapienter, prout exigit, & sic eris securus. Et illud opus vocatur à Philosophis Opus Veris, &c. Tunc sigillatum vas pone in Alludelum super cineres cribratas, ita quod spissitudo cinerum sit ad spissitudinem parv. digiti, subtus fundum vasis urinalis prædicti. Tunc sub pone ignem, si sunt duo vitra, tunc in medio alludelorum, sin autem unum, tunc fac simpliciter. Sit autem ignis ille ita tẽperatus, quod tenere possis manum, ad culum alludeli intus furnum super ignem, sine læsione, aliàs totum destrueretur opus. Omnibus igitur sic dispositis, tunc vapor istius materiæ ascendit in alembico sursum per modum fumi subtilissimè, & ille fumus ibidem convertetur in aquam claram & limpidam, tanquam latrina habens in se naturam omnium prædictarum specierũ, à quibus generata sit, descendit per cornu cervi, id est, per nasum ipsius alembici. Primò 16. guttæ vel plus nullius sunt valoris nec capiantur. Circa 16. guttam capias unam super calefactum cultrum vel purgatum ferreum quod si bulliat, & nigrescit, tunc est tempus recipiendi aquam & non prius. Tunc habeas duo vitra, si imposuisti duo vitra cum materia quæ sint formatæ ad modũ phialæ, & spissa, & longa, & applica ista receptacula ad alembicos, & mittendo cornua cervi in eos cautè & obtura bene, cum panno lineo sicco, & non cum luto, nec etiam nimis stricto, quod possent frangi virtute aquæ. Continuandus est autem ille ignis in hac debilitate per diem vel citra postea non subito, sed paulatim & paulatim fortificandus est, usque ad duplum vel plus, si necesse fuerit, & in hac augmentatione ignis tenendus est usque alembicus rubescat, & in illa rubedine tenendus est ignis, donec tota aqua exierit. Et tunc fortificandus est ignis, & faciendus ut flamma, ut partes aquæ spissiores & fortiores exeant. Et talis ignis flammeus tenendus est per sex horas vel citra, donec tota aqua exeat, & terra sicca permaneat, & sic erit aqua perfecta. Nominatur autem hæc aqua nomine matris suæ. videl. lapis sed hic purus, ibi aũt impurus. Itẽ vocatur aqua Mercurii, & aqua sulphuris, quæ ex ipsis generatur. Itẽ vocatur fumus, ventus, oleũ, aqua, aer, ignis, vita, anima, & spiritus, qui est ignis comburens, qui solvit omnia corpora, uno regimine, id est, una operatione, & pluri-

bus aliis nominibus, ipsi Philosophi eam appellant, & lapidem benedictum, qui nō est lapis, nec habet naturā lapidis. Et statim postquam illa aqua est facta, debet compositio fieri in duabus horis, quia virtus istius spiritus cito evanescit, nisi per compositionē ipsius cum corpore, ut ab ipso corpore retineatur. Ideo oportet, quod citò fiat. Et illud opus vocatur Autumnus. Item vocatur impraegnatio. Sume ergo de terra alba purissima 2. ℥. i. e. duas uncias, in laminis tenuissimis, & projice in aquam illam, & claude vitrū peroptime cum lineo panno, & loca super cineres tepidos, situatis in aludelis suis super furnos. Et statim ut hoc corpus intus projectum fuerit in aquam illam tepidam. Tunc incipit aqua in mediate bulire si bona fuerit. Si verò non bulierit, error factus est in eius operatione, & nihil valet. Et ideo oportet reiterare & aliam facere. Tenenda sunt vasa super calidos cineres continuè, donec illa aqua à bullitione cesset, & cum cessaverit erit clara, & limpida & viridis. Et terra nostra erit solúta spiritui congregata. Nota, si aliquid autem remanserit de corpore, quod non erat solutum vel liquefactum, non est vis, sed accipe aliud vas similis priori, & pone in illam aquam, quantoties poteris, per clepsydram vitream, caute, quod illud, quod remansit in fundo non solutum non transeat cum aqua clara. Et singulis vasis bene obturatis cum panno lineo, serva aquam benedictam, in horam necessitatis Et tunc fac iterum aquam novam, & impone illa quæ non sunt soluta in priori aqua addendo de terra nova, ut sunt 2. ℥ ut prius, & procede per omnia ut supra & funde aquam posteriorem, cum sua terra soluta ad primam, & si adhuc non est terra tota soluta, tūc si vis, fac ut prius, quousq; habeas de illa aquá satis ad placitum. Et hoc est verum principium & medium. Et dicitur hæc aqua in qua corpus solutum est, Temperatura sapientum & aqua vitæ, & corpus solutum, vocatur guma Philosophorum, sed nondum perfecta.

Notandum, quod ista prima pars elixiris est alba, quia de terra alba est, ut dictum est. Et secunda pars elixiris est rubea, quam de terra rubea fac ut dicemus. Et sic vidētur duo esse elixiria Avium in hac arte, cum tamen ita non sit, quia in rei veritate, hæ duæ partes non faciunt, nisi unum verum elixir, quod est ad utrumque, videlicet primo ad albū. Posteà idem non aliud, & in eodem vase ad rubeum. Diximus enim jam de parte alba. Nunc dicemus de parte rubea facienda. Et tūc iterum attende fili, ut non oberres, nam prædictæ species sunt assumendæ ad rubeum, sicut prius ad album. Sed cum

alliis

aliis ponderibus solùm Recipe de sulphure viridi fixo. j. ℔. 12. ℥. & in hoc concordant pondera. Item sulphuris albi fixi medicina partem unius lib. 12. ℥. Item terræ Rubeæ pōderosæ. 6. ℥. & in his duobus distrepant pondera ad rubeum à ponderibus aquæ albæ. Ex istis speciebus facias, per omnia sicut supra habes videlicet, Opus, Hyemis, Veris, Æstatis & Autũni simili separatione, contritione, & decoctione ignea similibus vasis, Aludellis, furnis, juncturis & lutis, simili separatione, flegmatis ab aqua, simili receptione, simili projectione, vel conjunctione, seu matrimonio terræ rubeæ cum spiritu lapidis in aqua prędicta. Debet autem esse terra rubea, munda. Sed nota cum composita fuerit cum aqua non solvetur in ea. Quia tantę virtutis non est aqua, sed calcinabitur tantum: & in pulverem rubeum quodammodo & sine tactu reducetur. Hoc sic facto remove aquam caute, & pone in alio vase eidem similiita effundendo, ut pulvis rubus maneat in suo vase. Et in illam aquam remottam, pone aliquod corpus album, ut est terra alba, & solvetur in ea & sic habes proficum. Terram vero rubeam, calcinatam, desicca, secundum modum suum sicut fili à me vidisti, quia non possum tibi omnia jam replicare. Serva autem illum pulvereum in mundo vase, donec aliam aquam feceris, in qua possent dissolvi illi pulveres. Aliam aquam facias de prædictis speciebus videlicet sulphuris viridis ℔. j. 12. untiarum, & novem untias sulphuris albi, & 9. ℥. terræ rubeæ ponderosæ, & operare per omnia opera ut prius. Excepto hoc, quod in separatione flegmatis ab ea plus separabis in duplo, aut plus quam in aliis separasti. Et postea recipias, ut dictum est, de aliis, & in eam pone illum pulverem rubeum, & si solvatur, & fiat aqua rubea valde. Tunc est aqua perfecta. Sin autem tunc iterum remove aquam ab ea, sicut alias fecisti, & sicca terram rubeam, ut prius, & serva. Et reiteranda est aqua ex novo, augmentando pondus in tribus untiis semper in sulphure albo, & in terra rubea, tantum & non in sulphure viridi. Cujus pondus semper est æquale in istis aquis. Et semper plus separabis à flegmate in illa in duplo quam in prædicta. Donec invenias aquam quæ solvat terram rubeam in aquam limpidissimam, rubeam. Quidam autem totum removent, quod ante rubificationẽ alembici exit, servantes albam aquam ad partem. Dicunt autem, quod illa aqua alba, solvat corpus album & secunda rubeum, & bene dicunt, secundum quod opifex est circumspectus, tu autem fili tene quod tibi videtur. Cumque inveneris aquam, quę solvit, corpus rubeum. Tunc serva illum,

& fac tibi de illa, quantum vis. Intellige ut solvas de corpore semper novam aquam faciendo, & corpus in ea solvendo & semper solutiones in unum vitrum fundes, donec sat habeas. Etiam sic fac de albo ut supra, si totum non solveretur, terra rubea non debes tamen tantum ponere de rubea terra sicut de alba, sed tantum duas dragmas id est quartam partem unciæ unius, si autem plus poteris solvere, plus adde, veruntamen ut bene calcinetur. Et sicut prima aqua alba in hac arte nominatur virgo vel puella prægnans habens unum uber id est sperma fœmineum album & frigidum. Et urina puellarum vocatur antequam corpus album solvatur in ea. Ita & illa aqua rubea prædicta vocatur juvenis pulcher, sicut tu fili mi, homo es, habens caput nigrum, vestimentũ purpureum, quia sperma masculinum est calidum, ergo rubeum, utrumq; autem dicitur urina infantium & infinitis aliis nominibus. Et nota quod ventres vasorum non debent totaliter impleri de prædicta materia, sed tãtum semiplenam, perficitur aũt elixir ad utrumq; illo modo. Accipe ergo tantum, quantum una vice fecisti de aqua alba & scias quantum est pondus ipsius ad tuam subtilitatem relinquo. Non enim tibi fili mi potui omnia scribere propter causam, quam tibi inferius declarabo Et tãtum, ℞. de aqua rubea. Cujus pondus tibi relinquo Et fundo ambas aquas in cucurbitam fortem & spissam. Tunc in continenti tota aqua erit citrinea, clara & limpida, & erit vera copulatio, & verus elixir, ad utrumq; ibi vera erit impregnatio, ex quo verus sequitur partus. Ista aũt ex duab. aquis facta una, ut dictum est. Nominatur aurum nostrum, & argentũ nostrum. Imo, aqua cœlestis, & æs nostrum, acetum nostrum, magnesia nostra, & fermentum lapidis & utrunque. Et statim cum has duas aquas infunderis, debes bene obstruere, donec bene permisceantur & fiat res una videl. aqua clara, rubea, Et scito fili quod par pondus debet esse utriusq;, & quælibet aqua residua, videl. alba & rubea, debent servari in suis vasis optime clausis. Attende quia nõ debes illas aquas, nisi medietatem, utriusq; recipere, ad conjunctionẽ aliam aũt medietatẽ serva, ut dixi, quæ vocatur cauda draconis, quia servatur ut draco siccus eã devoret, ut inferius patebit. Hoc te quoq; scire volo, fili, quod unũ sine reliquo non perficies, videl. quia non poteris tu ex te ipso prolem generare sic nec virgo sine masculo hoc tibi secretum esse nolo propter tuã servitutem, quã habes erga me, σολ λωνα ηοτα ιστ μῶλ, ιϑ σολᾶιϑ. Nisi ista cõjunxeris nil perficies. Modo attende fili, quia jam attendendũ est ut opus prædicti lapidis bene disponas. ℞. ergo elixir vel cõpositum prædictũ prout est in suo vase in quo prius ipsum po-

fuisti, videl. in cucurbitā, & pone super illud alembicū vitreū, & luta bene, & sicca, & cera eomodo, sicut in extractione aquarū in prima operatione fecisti. Et hoc sic composito, accipe illud vas, & sepeliare in fimo equino calido & fac animā. i. aquā ab eodem, hoc est ab elixir evolare ipsā aquā in vase vitreo capiendo & flegmaticam abiiciendo ut supra in primis fecisti probādo, donec gutta buliat, super laminam ferream calidam. Tunc procede cum igne ut supra quousq; tota aqua paulatim exeat, & materia sine aqua appareat. Item continua ignē, donec aqua nigra fuerit & sicca. Et tunc quæ prius in prima operatioue vocabatur, spermata, vel pater mater. Nunc in hac operatione vocatur terra, vel nutrix. Ideo dicit philos. Extrahe à radio solis umbram, vocatur autē à philos. terra ista umbra solis corpus mortuum, corona vincens, cortices maris, magnesia nigra, draco quoniā comedit caudam suam, & infinitis aliis nominib. nominatur. Aqua autē ista quæ ab eo exit, nominatur cauda draconis, quę à prædicto dracone cōmeditur, sicut duorū residuū spermatum in prima operatione nominatorū. Et ideo istā aquam totaliter extractam debes in eam mittere de corpore albo adsolvendū, ut in prima operatione fecisti, ut servare ad partē cum aliis spermatib. ad horam necessitatis. Hęc vero tria desiccata, ut dictum est, extrahe de cucurbita caute. Et scias similiter pondus ejus. Et postea mitte eam in alio vase deforti vitreo, spisso, amplo, & magno secundū quantitatē medicinæ, quā facere volueris. Ita ut cōpetat quantitati vel terræ prædictæ ponderi. Venter vasis sit rotundus collum longum. Et cum draco prædictus vel terra fuit in prædicto vase positus. Ponendum est vas bene obturatum in aludello, super cineres & ignis faciendus est in tribus carbonib. grossis & continuandus donec terra solvatur in se ipsa, & fiat aqua spissa, rubea. Sed secūdum alios & melius sepeliatur in ventre equino calido, donec solvatur. Solvitur n. isto modo in 40. dieb. Alii ponūt in aere vase aperto, sed bene caveāt, ne pulvis aliquis introeat vitrū. Citius aūt pficitur hoc opus in humido tardi⁹ in sicco, ut dictū est. Hāc aūt solutionē, nigri corporis & mortui, solutionē nominamus, cū solvitur per se solū, cum vero solvitur per aquam suā, hāc vero solutionē, resurrectionē, aut vivificationem, seu animationem corporis mortui nūcupamus, & hāc tibi charissime fili, ostēdā inferius. Sed cū solutiones istius terræ per se diversæ sint. Cogor tibi, mi fili ea explicare, ne aliquando cōtristeris. Audi tenēdū tibi trado, quod solutio illa quæ fit cum flegmate ignis, vel cū fimo equino nō proprie sūt solutiones, sed potius liquefactiones, vel fusiones admodū cerę vel metalli ut sæpe conspexisti.

Sed hoc oportet primo fieri per quod patet quod fusio hic accipitur, pro solutione, vel è converso, solutio pro fusione, & cum per se sua est, ut dixi. Tunc iterum propriè per se solutio est, ut in aere. Et ergo solutio fit duob. modis, in hoc loco. Oportet ut consideres ut primo per se solvas, id est, liquefacias. Et secundo per se simpliciter in aere tum in vase prædicto. Accipiendum est illud vas cum terra soluta & ponatur super cineres, in aludello super furnum, & in furno, fiat ignis lentus, & hoc continuando ibidem donec congeletur in unam massam nigram, & fiat dura & nigra, sicut massa salis cujus massis fractura erit lucida sicut fractura vitri. Iterum tere & pone cũ suo vase in loco suo ut per se secũdo, ut dictum est aere solvatur ut prius. Et secundo super cineres ut prius, cõgela in eodem vase. Alii verò postquam per se semel est soluta, & congelata, ut permittitur, sciunt pondus ejus. Postea sibi ipsum ponũt, aliquid modicum id est sextam partem ponderis sui de cauda sua, id est, de aqua, quæ ab eo exivit, & non de alia, quæ in hoc loco si sic fiat, debet esse omnino simplex sine quacunque inpregnatione corporis vel spiritus. Et postea sunt quidam ex ipsis qui ponunt ipsum in aere, ut permittitur ad solvendum Et quidam ex illis faciunt eã dissolvere in ventre equino. Et postea omnes isti ipsum desiccant, id est, assant, id est, congelant, super cineres lento igne, ut dictum est, cave fili, quid facias in hoc passu. Et sic quocunque modo dissolves eam & cõgeles quater reitera istam solutionem, & cõgelationem. Quarta vice sublimatione & congelatione & completum est. Tunc terra nostra remanebit in fundo vasis [illegible] & lucida nigra, in fractura, & projecta super corpora alterabit ea in suo colore. Et his omnibus sic completis, verũ regimen terræ benedicti lapidis sufficienter peregisti. Et nota quantocunque pluries hæc terra, soluta fuerit & congelata ut dictum est tanto subtilior erit, & penetrabilior. Et nota quod quidam non fundunt vel liquefaciunt eam, ut dictum est, supra. Sed tantummodo eam per se solvunt, propriè ut dictum est & congelant. Et si dimittatur prædicta fusio, quoniam solutionem vocamus superius non est error, & tamen si per coctionem fuerit denigrata, quã formam vasis superius descripsimus in quo hæc terra postquam fuit denigrata, debet poni ad solvendum & ad congelandum. De hoc nota quod nos non removimus dictam terram de sua cucurbita, Sed delutato alembico & remoto desuper ipsa unum coopertorium vitreum spissum, & forte ponimus, lutamus, inceramus, ad cucurbitam quod coopertoriũ vulgaritur vocamus

camus Antoneariũ, quod habeat collum gracile & spissum. & pendeat illud collum intra cucurbitam, & nõ extra, quod collum debet lutari, & cerari ne ipsum flos fugeat. Et cum opus est removẽ coopertorium, & iterum alembicũ appone, & luta, & iterum Anteonarium appone alembico deposito, & sic alternatim cum opus est fac, & sic in uno vase potes totum perficere, vide fili quid feceris, in hoc vase nõ concludimus nec concludimus te in foramina vasis. Quia si subtilius & magis proficuum sciveris hoc assume. Multa enim de hac operatione artis essent scribenda, quæ tuæ industriæ relinquo, & sic completam habebis de nigratione ut superius dixi. Nũc autem ad dispositionem dealbandi veniamus. Scias ergo pondus istius terræ, ut dictum est. Et postea solve illam terram per se, sicut fecisti in denigratione ipsius qua soluta, Accipe medium sui ponderis, de spiritu non fixo, id est, de aqua quæ ab eo exivit quæ Canis Balsami dicitur, sive lac virginis, aut argentum vivum nostrum seu anima aut ventus, aut cauda draconis, &c. ut supra dixi. Et pone hoc super ipsã terram solutam vel draconẽ solutum per collum coopertorii cucurbitæ ipso coopertorio cum cucurbita, prius bene lutato, ut dictum est, & obtura bene collum coopertorii, & luta bene secundum modum suum. Et si fuerit aliud vas, obtura bene, cum lineo panno sicco fortiter, postea pone in fimo equino calido & humido vel super cineres, id est, sicca cum lento igne ut dictum est. Et sic continua, donec ipsa terra & aqua unum fiant, seu una res adhuc magis clarior & alterius coloris tum in modico quam quod prius erat, hoc facto & cõpleto totum congelandum & inspissandum est in massam & reducendum in eodem loco, & in eodem regimine continuo & si necesse fuerit coopertorium cucurbitæ est removendum, & alẽbicus instituendus, ut dictũ est, desuper lutandus ne inde exeat aliquis humor, & res citius inspissetur. Signum autem est quod res, id est, gumma in decoctione erit decocta quod si mittatur vas infrigidari, & ille draco durus fuerit, ad modum durę picis vel frigidę. Tunc satis est decoctus. & à suo flegmate purgatus Nota. Aqua quæ in hac decoctionis de hac gumma vel dracone exierit, si eam aliquid exierit potest recipi. Et si necesse fuerit de ea, sicut de cauda operari, hoc dracone congelato ponatur in tali loco ubi per se dissolvatur in aquã spissam de suo calore existente. Qua soluta pone super cineres sicut in denigrando fecisti, & ibidem dimittes eam, donec cõgeletur ut dictum est in denigratione. Et ista decoctio est completa & erit unum corpus, adhuc opacum, sed in fractura

clarum

clarũ. Vide hic fili, quia dicit philos. ꝙ præcavẽdũ est, ne elixir submergatur, submersio aũt elixiris est, ut dicit Geber, quãdo sũma volatilis superat sũmã fixi. Et sic erit perfecta illa decoctio, tũc ultimo scias põdus totius illius cõgelati sicut scivisti, primo per tuã industriã. Quia nõ possũ tibi omnia scribere, sed multa tuæ discretioni relinquo, ne forte perjurus inveniar. Postea pone quartã partẽ ipsius congelati super terrã cõgelatã, vel ipsũ congelatũ de aqua prædicta vel cũ spiritu non fixo, sine cauda draconis vel spermate albo, hæc omnia idem sunt, & in eodẽ vase, & sine extractione draconis ab eodẽ vase, & decoque, ut prius vase bene obturato, ut est dictũ, donec cõgeletur, & inspissetur, & fiet res dura, sicut pix, & postea solvatur ꝑ se totũ. Et ipso sic ꝑ se soluto, statim super cineres, lẽto igne cõgeletur, ut dictũ est, & erit massa alterius coloris, q̃ prima & aliquãtulũ magis clara. Et simili modo simili regimine, simili põdere: videl. pars totius cõgelati, quarta & ar. vi & aqua alba prædicta de super ponatur totũ congelatũ, & simili solutione & coagulatione tã per caudã suã q̃ per se ille draco solvatur & cõgeletur. Cõtinetur aũt & regatur, & reiteretur hæc dispositio de alẽbicis ꝑ hujus aquę albę vel caudę, põdera, & per has rigationes, adaquationes inbibitiones inspissationes, inspirationes, vivificationes, animationes, solutiones & congelationes tã perfectã vel perse tã aquã, & in eodẽ vase, & sine extractione draconis, donec ille draco vel tota illa massa mortua, quasi homo in suo tumulo paulatim & paulatim suo spiritu, vel vita, aut anima qua privata fuit denigrãdo, ut est dictũ. Interim inspissetur & vivificetur, animetur resuscitetur, & subtilietur magis quam prius ut fiat unus lapis cristallinus albus, participãs quandã, viriditatẽ, perseverans in igne, fundẽs, fluẽs, & congelans Mercuriũ & perfecte retinẽs; & trãsmutãs quodcũq; corpus imperfectũ. Notandum est, ꝙ plures colores & diversi apparebũt in illo lapide ante quã fiat alba. Et primus fuit niger, & postea albus, qui sunt duo cõtraria. Quia dicit philos. ex uno cõtrario ad aliud cõtrariũ trãsire nõ potest sine medio. Ideo oportet ꝙ veniendo in illo lapide de nigro ad albũ, quam plures colores intermedii, & propter hoc dicit in libro, ꝙ plures citrinescit, & plures nigrescit imo quotquot colores in mũdo possunt esse apparebunt, attamen nõ sunt veri colores, sed in fine expectãda est dealbatio, qui est verus color. Et secundũ variationẽ illorũ colorũ philosophi hũc lapidẽ diversis nominib. nominaverũt. Alii ferrũ, alii plũbũ, alii stãnũ, alii cuprũ, alii es, alii aurũ, alii argẽtum quæ omnia nomina, quãvis diversa in vocabulis ad unum tamen

inte-

intēdūnt intentū. Et hic lapis alb. habet pōdus patris sui, i. solis. Granū n. istius lapidis generat cētū grana in multiplicatione, per imbibitionē gumæ à spiritu, nō fixo, albo, & hoc debet fieri eodē modo, & simili regimine, in omnib. sicut in dealbādo fecisti prius. Et sic non oportet ꝙ recipiatur à principio, sed ꝙ multiplicetur ut dictū est. Nec ita modicum de eo habēdo, sis cōtentus, cū poteris usq; in infinitū multiplicare per modū jam dictū. Et scias quantūcunq; plus solvitur ēt sua anima vel spiritu nō fixo, & congelatur tāto magis multiplicatur, & nō solū in quātitate, sed ēt in virtute tincturæ & subtilitate & in projectione majus pōdus convertet & transmutat. De cujus projectione & modo ipsius, & de furnorū forma & nominib. vasorū inferius tibi dicam. Conservatur aūt hic lapis in loco sicco, sicut sal punari & in forti vitro & non in humido loco, quia tūc per se solveretur. Et tamē si cōtinget ipsū solvi, nō propter hoc pejor esset, sed iterū super cineres, lēto igne, per se congelādus est sicut in dealbatione fecisti. Itē not. ꝙ quāvis decoctiones nostras fecimus, de aqua prædicta alba cū pondere quartæ partis, totius congelati corporis, ut est dictū. At tamē si majus pondus de ipsa posueris, super ipsū corpus, quā quarta pars ipsius. Dū tamen elixir non submergitur melius erit, & ille lapis dealbatur & erit subtilior, & penetrabilior, & cū majori pondere alterabit, & cōvertet, ut dictū est. Itē not. ꝙ subtilior est lapis vel medicina quæ cōvertit Mercuriū, quā illa quæ cōvertit corpora & è converso, nisi subtilior fuerit præparata. Ego vero per septēniū vacavi, circa diversos errores artis illius, per varias operationes erroneas, antequā verū elixir, apprehendi quā cum deprehendissem in septem diebus feci & cōposui patet ergo, quod oportet artificē multis erroribus experientiam addiscere. Ideo esto vigilans, fili habes tamen fundamentum à me, quod ego per septēnium vix inveni. Ideo patet quod dicitur opus nostrum, non est, nisi opus mulierum & ludus puerorum.

Item not. dealbare, & rubificare idem sunt, quod calcinare & solvere & congelare idem sunt, quod componere & cōpositum facere & conjungere. Assare idem est quod rem desiccare vel in tali loco ponere quod possit in pulverem siccū, cōpetenter redigi. Itē distillare, sublimare & solvere idem est quod facere descendere de cœlo in terrā. Itē solvere in aquā idem est quod sublimare. Et fixū & volatile congelare, quod idem est, quod descendere & facere fixum volatile. Itē solvere per se est idem quod facere fixum solutum & congelare solutum idem est quod calcinare solutum per se. Et id calcinare idem

idem est, quod dealbare, & rubificare, perfectum. Et hic intellige fili doctrinæ diversa vocabula hujus artis in unam intentionẽ convenire in qua diversitate vocabulorum multi erraverunt, & adhuc errant & decipiuntur.

Item Nota, quod major labor est in dealbando, propter pondera & commixtiones quæ ignorãtur, antequam probẽtur, quam in rubificando, quia tunc, per albificationẽ congnoscuntur & similiter certior modus datur laborandi, &c.

Item Nota quod fusionem lapidis, quam superius in dispositione denigrandi. Hæc terra nostra vera, designata & circa solutionem, Nominamus nullo modo facienda est nec facias quia periculosa est & damnosa, quia sicca. Sed quando scripsi illum capitulum, tunc non recolebam de illa fusione damnũ me incurrisse, & ideo omnino propter mittenda est & facienda est alia solutio, non violenta ut ibidem est constitutum, & ostensum & erit perfecte completa dispositio dealbationis. Et modo veniendum est ad dispositionẽ citrinationis ut inde ad rubedinem perveniamus. Accipe j. ℥. de prædicto lapide albo, & in eodem vase à quo ipsam extraxisti iterum eam, inpone vel in simili tali, & obtura vas eo modo, sicut prius, in dealbando fecisti & fac eam ibidem solvere per se ut dictum est. Quia sic soluta per se accipe de sulphure rubeo, id est, de argen. vi. rubeo, vel spermate, masculino, quod ad partem reservasti ut dictum est, & sit ejus quantitatis aquæ rubeæ quãtum de duabus unciis fecisti & dimitte ibidem, insimul misce per minima donec sint unum & idem, & una aqua clara citrina tendens ad rubedinem. Et claude vas cum alembico, sicut in denigrando fecisti Et hæc aqua vocatur fermentum solis, & secũdũ compositum sicut primum compositũ dicitur fermentum lunæ. Tunc accipe vas prædictum, lutatum cum aqua prędicta & pone in loco ubi possit ab eo exire aqua paulatim & paulatim sicut in denigratione fecisti. Et extrahe à superfluitate flegmatis & recipe eam, sicut prius, & de ea fac ad rubeum, sicut fecisti in denigrando ad album, & altera aqua penitus inspissetur, scias quod illud quod apparebit in fundo vasis, erit lucidum & clarum, rubeum, fusile, tanquam cera & appellatur, rubinus, iacinctus, corallus, vel Iaspis, &c. Has autem lapides sic nominatos, propter suum colorem, vel hoc totum desicca, & assa, quantũ poteris, ut natura ejus exigit donec siccatur, & vertatur in similitudinem croci sicci vel sanguinis combusti, & hæc siccatio, & assatio dicitur cineratio & completa est dispositio cinerandi. Notandum est, quod totus lapis albus sine motione ipsius à suo vase potest

modo

modo prædicto cinerari & in fermentum solis converti, sed magis oportet habere de sulphure rubeo vel spermate, vas vitreum vix inveniri posset, sine fractione, usq; ad perfectionem lapidis, ad dispositionem rubificandi est veniendum, quod est ultimum opus lapidis nostri.

De hoc dico quod post dealbationem, usq; ad perfectam rubedinem nullus sequitur error. Quia eodem modo rubificandus est quomodo & dealbandus & in eodem loco, & in eodem vase. Et in eisdem ponderibus aquę & similibus, inbibitionibus rigationibus. Et iisdem omnibus aliis regiminibus, sed cum sulphure rubeo vel aqua spirituali rubea, sive spermate, rubeo servato prius quæ idem sunt, & totiens reiterare sic coquendo, inbibendo, solvendo, & congelando, sic in dealbatione fecisti donec Rex à rubeo diademate coronetur, vel donec hujus totum compositum rubificetur, prout decet, & fiat unus lapis, rubeus, clarus, fluens fundens, & in igne perseverans & tingens, & transmutans, penetrans, convertens Mercurium & omne corpus solidum & molle in solificum verum purgansque omne corpus. Et humanum, ab omni infirmitate, & insanitate conservans faciensq; vitrum malleabile, ita ut malleo tundatur, sine fractione & figens omnes lapides preciosos. Et hic est lapis benedictus rubeus pater omnis precii, Thesauri, totius mundi, quem cui Deus vult largitur & abstrahit. Hunc dilectissime fili à me constanter suscipe quoniam eum feci, ut tu ipse vidisti. Cave tamen, ut nulli ista scripta demonstres, & esto mei memor, ne & tibi ita eveniat Modo audi qualiter medicinam proiicias. Fit autem projectio illius tali modo, supra corpora, secundum quod lapis est subtiliter, plus pone de corpore minus de Medicina. Et hic modus tenendus est, in omni projectione tam ad album quam ad rubeum.

Recipe j. dragmam de gibar, id est, Medicinæ & quadringentas quadraginta dragmas plumbi vel stanni & funde super ignem, & proiice istā dragmā medicinæ super illud plumbum fusum, vel stannum, & totum convertetur in medicinā. Et si medicina non fuerit tantæ virtutis, quod tantum pondus posset convertere in medicinam, ut est dictum. Tunc accipe minus de corpore quantum scis posse converti. Et si plus poterit convertere, plus accipe. Tunc de illo converso in medicinam, Accipe. j. dragmam & simili modo projice iterum super quadringentas, quadraginta dragmas plumbi, vel stāni fusi ut prius. Et adhuc illud totum convertetur in medicinam, sed non ita forte sicut primam.

Item ℞ de isto ultimo converso .j. dragmam, & iterum tertio proiice super ducētas quinquaginta dragmas æris, vel cupri, & convertetur perfecte in lunificum verum, vel sollificū secundum colorem medicinæ. Qui sol sive luna, sic per hanc medicinam generatus vel generata, excedit omnem solē vel lunam naturalem, in omnib. proprietatibus, tam medicinalibus quam aliis. Et eodem modo fit projectio super mercuriū. Ex his ergo patet quod mercurius noster vere se ipsum mortificat se ipsum generans, & vivificans. Fit autem hæc projectio in crucibulo terreo ante fugam mercurii. Debes autem probare cum medicina facta fuerit super quanta pondera poterit cadere, per modum prædictum. Potes autem si volueris, per sublimationem & congelationem ut est dictum ipsam medicinam sic subtiliare, quod super mille milia partes caderet & ipsas convertat realiter Hanc autem certitudinem ponderum in projectionē & subtilitatē medicinæ, tibi relinquo, & tuæ industriæ insuper, & cum per eam vitrum malleabile vis facere, & lapides preciosos figere, veruntamen per ea quæ diximus in hoc capit. Non intendo te fili concludere in modo & forma & ponderib. projectionib. quin aliter posses ea facere per alia pondera prout postulat virtus medicinæ. Nunc autem hæc medicina ab hominib. sumpta corpora in sanitate conservat, & languorib. purgat & à supervenientib. infirmitatib. defendit Operatur enim super omnes, Galeni, Hypocratis & aliorum philosophorum medicinas, potationes, syropos, & confectiones quascunq; Hæc medicina infectis paulatim apposita protegit, ne aliquis eidem morbus eveniat inyinitum Alias indagationes medicinę hujus in particulari causa brevitatis omitto, & tuæ industriæ fili mi relinquo. Nam & tu gustasti eam à me ministratam tibi. Nunc dilectissime fili, tibi nihil de hac scientia abscondi, excepto artis secretum ne fierem maledictus in revelatione secreti tamen te posui in viam indagationis, ad hujus secretum inveniendum, unde Deo gratias & mihi innumerabiles teneris reddere quamvis nunc ea vilipendis. Est autē secretum illud hujus artis, quod non à me, sed ab alio disces ut dicit, Aristot. debes scire aquam illam cœlestem, gloriosam de qua superius dixi quæ corpus nostrum vertit in spiritum, hoc totum opus replicat. Idem Alphidus, philosophus in libro qui dicitur clavis Accipe dicit albedinem & nigredinem, divide, cum aqua decoquatur, & descendit in alembicum, quod est coopertorium vasis, fæces proiice, cape inde aquā, aqua ablue, terrā & mūda vas firmiter claude, & fumum cave, ignem propinquius

duc.

due, putrefactioni tuæ, serva frigiditatem, & caliditatem vitæ, in temperantia sapienter age, calorem. Noli festinare, esto patiens. Coquendi & purificandi mora non te tedeat, vas in stercore humido circunda. Et aliquot menses fac eas evolare, donec aqua rubescat, & inspissetur. In hoc autē libro scias, quod distillatio est per alembicum quam unius sublationem. Quia, Tunc corpus terreum sublevatur in aerē, hoc est in cœlum, unde scias, quod cum solvimus in simul sine intervallo temporis spacio, sublimamus, calcinamus, mūdamus, abluimus, conjungimus vel componimus, & speramus. Vnde ille est ordo separationis nostræ qui fit simul in una hora, Cum corpus nostrum ad dissolvendum in aqua ponitur. Tunc statim denigratur, & statim per minima separatur Et statim calcinatur, Et deinde statim solvitur & sublimatur, & solvendo, sublimando conjungitur cum spiritu, & si fuerit aliquid extraneum cum corpore mixtum, illud non solvitur, sed in fundo vasis remanebit, & mūdatur corpus ab extranea re si qua in ipso fuerit, veruntamen non est expectandum donec solvatur. Alias solutio quodammodo inficitur, nec ita habetur, prout decet Et nisi bene cautissime prospexeris, vix percipere poteris, ita esse propter tam citam & subtilem & brevem operationem, veruntamen in hoc & in omnibus aliis operationibus illius lapidis, Cave tibi à fumositatibus rerum pro posse tuo, qui si te introeunt, periculum esset vitæ, sive in præsenti, sive in futuro Nisi per aliquas medicinas bonas te juvares. Quas debes semper tecum habere paratas, ut statim possis tibi succurrere, & remedium apponere oportunum, ut cum sanitate opus illud gloriosum ad finem possis deducere. Quod tibi concedat & mihi. Qui cum patre & spiritu sancto vivit in perpetuum & regnat in ęvum Amen. Cumque dilectissime fili, cuncta sic invenies, lauda Deum, & esto mei memor. Et cave tibi ab his, à quibus cernis me comprehensum, quid mihi prodest, ars ista gloriosa, cum tu scis mi fili, in quali periculo sum constitutus. Ideo admoneo te, ut caveas tibi, ne jactes to hoc vel illud scire, & præcipue coram magnatis, ne & tibi tale eveniat. Vale & charitatem meam, quam erga te habeo diligenter perspicito. Vt Deus meus, qui mihi donavit hanc artem, ut tu ipse vidisti donet & tibi, ut hic crescas in virum optimum; & in omnibus Deum habeto præ oculis, ut vias tuas dirigat, & pro tuo Magistro ora cum tibi bene erit Amen, Laudetur omnium opifex in æternum, Amen.

SVPER TRACTATVLUM: STUDIO NAMque florenti.

Mpregnatio, Terra autem vel feces à quibus exivit hæc aqua trium elementorum non assumitur. Quia nullius est valoris, sed alia in terra hæc aqua plantatur. Et ideo dicit Aristoteles. Hoc opus in uno incipitur. Et in alio terminatur, Accipiatur autem terra nostra, & primo ab ea tollantur omnes ejus superfluæ humiditates, Et ab ea separentur, & evellentur, donec fiat lucida, & clara, & munda omni tempore. De tali ergo recipe 2 ℥. &c. Munda, sed ipsa terra rubea aliter debet mundari quam terra alba, & ideo antequam in ipsam aquam ponatur debet suo modo putrificari bene, quam mũdationẽ prætermitto, Quia satis munda invenitur venalis. Et sic munda debet in laminas tenues vel limaturam produci.

Calcinentur verumtamen, si nam fuerit illa dragma totaliter soluta. Effunde id quod solutum est, & exsicca terram quæ insoluta remansit, ut demum in alia aqua solvantur. Cum additione novæ terræ. Et nota, quod cum aquam feceris, non debes in eam tantum ponere de nova terra, sicut in primis fecisti. Sed debes corpus non solutum, ponderare, & illo addere de nova terra, ita ut non sint plus amborum corporum quam duæ dragmæ.

Perficies] Sunt autem necessaria hæc duo spermata in hac arte. Et hoc ideo, quia videmus, quod naturaliter unum aliud generat sibi simile, ita artificialiter, Sol generat Solem cum multiplicatione prædicti lapidis, id est, spiritus quintæ essentiæ, Ideo dicit philosophus, pater ejus est sol, sed quoniam in omni generatione naturali Oportet receptaculum spermatis esse idoneum, & sibi consonum. Et illud est luna, Et ideo dicit philosophus Mater ejus est luna, & ista corpora sunt necessaria in hac arte, propter duas rationes. Quarum prima est illa, quia aurum cum sit nobilius inter metalla & magis perfectum, & fixum & compactum, tamen si dissolvatur in aquam limpidissimam, ut est dictum, Erit spiritualis, & evolans ab

lans ab igne tanquam Mercurius, quod est mirum, Et hoc ex ratione suæ bonæ elementationis, Et tunc habet tincturam suam numero, & illa tinctura vocatur sperma masculinum, rubeum, & calidum, *Si vero luna dissolvatur in aquam lim*-pidissimam. Nihilominus tamen manet fixa sicut prius. Et nullam vel paucam habet tincturam recipiendam & fixandam in temperamento calidi & frigidi. Et vocatur sperma fœmineum & album & frigidum.

Item est & alia ratio. Quia cum Sol per se & Luna per se sint difficilis fusionis & liquefactionis. Tamē cum simul conjunguntur de facili fiunt, unde si in lapide nostro esset tātum alterum ipsorum nunquam aliquam tincturam daret: Et si daret, non tamen tingeret nisi quantum ipsum esse, & non est receptaculum tincturæ, Et nostrum finale secretum est habere medicinam qua fluat ante Mercurii vivi fugam. Ergo conjunctio istorum est necessaria ut dictum est. Tunc sequitur, quod alimentum, suscipiat, & virtute sua à terra. Ideo dicit philosophus, Nutrix ejus est terra, Quia sicut fœtus sine alimento matricis nunquam pervenit ad ætatem, Ita lapis noster nunquam ad suam fermentationem suæ terræ pervenit ad effectum. Et nota quod pater & mater lapidis, id est, duo spermata ipsius in prima hac operatione, id est, in compositione elixiris Sol & Luna vocatur. Quæ postea in secunda operatione, id est, in compositione lapidis terra vel nutrix appellatur, veniamus. Sed tamen nota ante, quod de vero elixir, quod primum opus dicitur apud philosophos. Quod illa sit res una, quæ reperitur ubique. Quia in quolibet homine est. Et apud quemlibet hominem reperitur. Et Adam pater noster eam secum portavit de paradiso, Et cum mortuus est, ipsam secum tulit. Et cum ea sepultus est, id est, cum terra. Sed secundum Albertum Magnum, in libro de Mineralibus dicitur, quod aurum naturaliter ubique est & ubique reperitur. Quia non est aliqua res ex quatuor elementis in qua non sit aurum in ultima affinatione naturaliter. Et ideo dicit, quod ubiq; reperitur. Et idem Albertus dicit, quod maxima virtus mineralis est in quolibet homine, & maxime in capite inter dentes. Ita quod in antiquis sepulturis mortuorum inter dentes Sol in granis minutis, & oblongis, sæpius inventus fuit temporibus suis. Quod non potest esse, nisi in hominem esset illa virtus mineralis, quæ est in elixir nostro. Et ideo invenitur tam circa pauperes quam divites, ut dicit philosophus, &c.

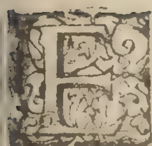
MAGNUM SECRETUM hic nota.

SCias calcem Solis in aquam resolutam, cum spiritibus, qui sunt simul compacti ex quatuor elementis, id est solo mercurio coagulatum, Metalla præ cęteris tingere in colorem Solis similiter dico de Luna ad album. Quia ipsa sunt verissima fermenta metallorum, Et scias quod non sunt alia fermenta perfectiora sub cœlo.

FINIS.

OPVS

OPVS AD ALBUM.

Ecce brevissimum & optimum & levissimum opus, ad faciendum medicinam penetrativam & fixam, super 80. partes Mercurii crudi, bene loti, ad lunam verissimam transcendentem omne judicium, examinis in sæcula seculorum. Recipe ergo in nomine Iesu Christi j. ℔. vitrioli Romani viride æris ℔ j. Aluminis jameni, vel plumosi. ℔ j. sal niter. j. ℔. tere quodlibet per se, vel sic. ℞. j. ℔. vitrioli communis. j. ℔. sal niter, & cinobrii j fertonē tere ut supra, subtiliori modo quo poteris. Deinde commisce ea simul, super lapidem terendo fortissime. Tunc pone prædicta in aludel vitreo alembico, supra posito clausis mēbris, per optime lutatis, ut nullo modo respiret, & fac sub eadem materia. Primo lentum ignem, postea meliorem, prima tollens aquā, deinde secundam, quod nullius valoris est. Postea tertiam aquam cum igne forti accipe, Tunc exibit aqua tertia præciosissima, citrinans, & perforans manum & dissolvens omnia metalla, & omnes lapides præciosos, penetrans, & omnia mundans. Cujus laudes innumerabiles sunt, & incognitæ hominibus, in cujus occultatorum thesauri jacent, seculares. Hanc autem aquam capies, quando incipit alembicus citrinari Qui vero novit ejus secretum, sciat se habere viam perfectissimam totius artis. Est enim via regum & principium, & hoc propter levitatem, & etiamnam stabilitatem perfectionis, & in judicio examinationis, quod hoc Dei auxilio ex scriptis & laboribus manifestatur. Receptaculum, de calcinatione fiddæ cum aqua corrosiva. Accipe laminas fiddæ purissime subtiliter laminatæ ad spissitudinem calami aut denarii, ad longitudinem ventris fiole, & ad latitudinem oris ejus, ut possit intrare. Hoc servando ut sint 4. partes aquæ respectu fiddæ, id est, super 2. lot. fiddæ. 8. lot. barnaas. Cumque imposuisti lunam in aquam, claude os vitri bene, & pone ad calcinandum in cineribus calidis per dimidium diem, ut fidda solvatur in aquam albam. Tunc depone & permitte stare per dimidium diem In promtu habeas quoq; Mercurium quem similiter inpone in aquam in alio vitro, ut & ipse solvatur in aquam albam, servato modo superiori in claudendo vitrum, & in pondere aquæ.

Vt cum sint 8. lot. Mercurii. Tunc adde de aqua j. ℔. Tunc in continenti solvetur Mercurius & calcinetur buliendo, & residebit in fundo vasis, nive albior, quem similiter permitte stare per medium diem vel citra. De conjunctione & coagulatione fiddæ & Mercurii sequitur, pone aquam in qua fidda, calcinata est in vase terreo ad modum scutellæ, poneque ad furnum ad cineres Deinde pone subtus ignem lentum, & calx fiddæ solvitur in aquā clarā & simili modo fac de Mercurio calcinato. Tunc conjunge ipsas aquas scil. Lunę & Mercurii in prædicta scutella. Deinde abstrahe aquam, à prædicta Luna & Mercurio cum aqua dulci & permitte in sole siccari. Tunc illa commixtio soluta congelabitur, & residebit in fundo vasis, in lapidem album cristalli. Deinde accipe ipsum & contere eum super lapidem, subtilissime, & sic tritum pone in amplam vitream cum collo longo, ad solvendū in fimo equino per 7. Septimanas, ita quod medietas colli sit extra fimum & dissolvetur in aquam claram quam aquā congela in calore solis. * De conjunctione etiam sic habetur in quam habueris fiddam solutam in vitro serva solutionē, super furnellum, quousque etiam Mercurius solvatur. Tunc sic soluta, & calcionata, funde solutionem Mercuriis. cum sua aqua, in Lunam. Tunc conjungetur simul in albam aquam, vel viridem & fit perfecta conjungatio Mercurii cum sorore sua. Tunc illud vitrum, permitte stare, in cineribus, calidis, mediocriter assando, donec tertia pars aquæ consumetur. Tunc permitte, infrigidare, & pone in loco, ubi nec sol, nec aura tangere, possit. Tunc, descendunt ad fundum, lapides albi, &c.

Postea procede ut supra dictum est.* Tunc habebis elixir perfectissimum, & lapidem præstantissimum quem omnes philosophi occultaverunt & resolvitur in modum olei, citius, quam cera, super laminam ignitam, & penetrabit in profundum Mercurius crudus & figit, & permanet cum eo in æternum.

De modo projectionis medicinæ. Accipe crucibulum & pone in eum 70. ℥. Mercurii cum aceto & sale bene abluti, deinde, pone crucibulum inter carbones vivos, calefaciendo Mercuriū leniter, & moderate, cumq; calefactus fuerit projice super eum ℥. j. de lapide, & currit fundendo per omnes venas Mercurii & penetrabit eum, & perducit ad fiddam perfectissimam, & malleabilissimam, sustinenda omne judicium probationis, in perpetuum, scil. cinericium & omnem probationem.

Gratu-

Gratulare ergo de ea, & succurre pauperibus, & viduis pupillisque, & benedicito Deum opificem, qui sua secreta tibi communicavit, &c. Dilige ergo hanc Aquam super omnes alias, dimissis etiam omnibus aliis scripturis & truffis Alchymiæ. Hoc quoque te scire volo, si prima vice non vellet tingere, vel non esset fixus, tunc solve iterum in fimo, & coagula in aëre, ut supra. Augmentare etiam potes medicinam, ut scis. DEO gratia.

FINIS.

SEQVITVR OPVS EXCELLENTISSIMUM S. THOMÆ de Aquino.

Er:fugi dum bibit Lunam sedecies duplum
Et tenet & nutrit ignis, cõmunicato calore.
Adde labrum salis, quanta sit sexta duorũ
Conjunge poneque simul.
Et aqua timenda, in aquam redigas
Quam putrescere debes.
Terram mundabis ab ymo, alba fiat natans
Vilis descendit ad æquor.
Et igne decocta levi libeat aqueum flumen.
Desiccata primo, & Aëre nutriatur habundè.
Hoc Merfugi tinget in alba cornua Phœbe.
Quam si dederis Aurum dabit fulvumq; Leonem.
Sol bibat Mercurium, si Solis quæras ardorem.
Tres concipit lucens decoquitur luce ter dena.
In ventre terræ vitam accipit decemq; dierum.
Tunc separat chaos recedunt elementa vicissim.
Et nascitur serpens cunctum volatile figens.
Quartum si dederis Aurum dabit fulvumq; Leonem.

LIBER LILII BENEDICTI 26.

Mer: fugi dum bibit Lunam sedecies duplum.

IN isto versu ponit Philosophus intentionem suam. Et est sensus istius versus, quod quando Luna biberit de Mercurio fugitivo 16. duobus vicibus, quantum ponderat. Ista expositio est satis obscura. Et ideo ego dico juxta modum nostræ naturæ. Quod Mercurius habet quatuor dimensiones, videlicet duas manifestas, & duas occultas. Duæ manifestæ sunt, Albedo, & fluxibilitas: Occultæ sunt, fixatio, & rubedo, & habet se ad metallum tanquam farina ad panem. Non enim farina panis est, nec panis est farina, fiet enim farina panis si addatur fermentum & aqua. Et decoquatur competenter. Et per simile. Mercurius non est Metallum, nec Metallum est Mercurius. Sed Mercurius bene potest fieri Metallum, secundum sui immunditiem, per appositionem fermenti, & aquæ miscentis. Quid igitur fermentum sit videamus. Et primo de fermento vulgi, ut fermentum philosophicum eò melius cognoscamus. Fermentum vulgi est pasta extracta, ab alia pasta præcedenti cum additione salis & aceti, & servatur ad necessitatem. Nunc fermentum philosophicum est duplex, videlicet perfectum & imperfectum: imperfectum est, quod fit ex imperfectis metallis, & de illo non curemus: qualiter autem fiat fermentum perfectum, dicit Philosophus, cum innuit: *Mer: fugi dum bibit,* (quasi diceret) quod inbibendus est Mercurius cum Luna, usque ad sufficientem indurationem. Et ego sic intelligo, quod tu debes recipere de Mercurio subtiliato tantundem, quantum de Luna pura, & laminata subtiliter. Et debes stratum super stratum ponere in vitro, & ad cineres collocare, per quatuor horas, & sit ignis quasi sublimandi. Quo tempore transacto debes extrahere & frigidum pulverisare. Et pulverisato iterum addere tantum pondus. Et iterum imponere igni Et sic continuabis pulverisando, addendo, decoquendo, infrigidando, quousque Luna biberit pondus debitum Mercurii. Sicut Philo-

Philosophus tibi mandat. Et maximè debes advertere in colore vice, qualibet quando levabis, de fornace, utrum sit color cereus, & utrum facilius fundatur. Quod si tibi non placeret, pone dum in diversis quantitatibus, in diversis vitris. Quia si multa materia esset in vitro, forsan partes superiores non debitè coquerentur, omnibus his expeditis, quàm subtilius potest pulverisa. Et nota, quod tria Metalla, videlicet Luna, Mars & Venus possunt solvi cum Mercurio & imbibi. Aurum verò non, quia perfectum est in se omni perfectione naturali. Saturnus & Iupiter non, quia non indigēt humido, quia ipsi sunt quasi radices humiditatis. Et hoc tangit Philosophus, cum dicit, Solvite corpora & imbibite spiritus. Nota, quod Luna & Mercurius sic conjuncti solvuntur in aquam puram, si ponantur in loco humido & calido. Et credere cum tertia aqua adderetur, quā Philosophi vocant aquam vivificantem & animantem spiritus mortuos & etiam fugitivos, &c.

Et tenet & nutrit ignis communicato calore.

In Secundo versu Philosophus nihil discrepans ab opere naturæ, nisi in tempore quousque decoctione artificiali spiritus non fixus bene commiscetur corpori. Qua aliter, nisi farina bene fuerit malessata panis reddatur incompositus. Idē credo eum sic intelligere. Et sic ego feci, postquam in compositione, & in corporatione corporis cum spiritu modo supradicto. Recepi pulverem meum, & posui in vase vitreo in cineribus calidis igne mediocri. Et dimisi stare tribus diebus super ignem. Et si quid Mercurii ascenderet illud subtiliter abrasi cum penna. Nam sæpe fit error in stomacho cum indigestum ponitur super digestum. In illis tribus diebus Luna & Mercurius in tantum efficiuntur unum, & in tantum notabiliter amicantur, quod nullus mundi Philosophus possit ea separare, & ibi apparet alterum eorum, vel quod siccitas corporis imbibat in se humiditatem spiritus, vel quod humiditas spiritus absorbeat siccitatem corporis. Sed quid sit dico tamen qui probavi, quod si quis subtiliter inciderit ad perfectionis huius loquelæ, possit tantum Mercurium dare bibere uni bono Argento quidem est in mundo. Et non est dubium, quod illud Mercurium sic bibitum reduci posset in verā speciem Lunę. Et nota satis mirabile negotium, sicut Mercurius imbibitur cum Luna Ita imbibas cinobrium cum cupro & invenies tantam tincturam, quod cum modico Sophistites, totam in speciem solis. Et tum non esset, quia, neque color, neque

neque corpus fixi sunt. Super omnia cavendum est maximè studendum in regimine ignis, quod debet esse summè temperatum, aliàs non permisceretur Mercurius corpori, nec econtrario, versus, &c.

Adde labrum salis quanta sit sexta duorum
Conjunge poneq; simul.

In hoc tertio capitulo ponit Philosophus doctrinam tertii. Quid ergo sit tertium videamus. Multi enim Philosophi variando id est, modis locuti sunt de tertio, & vocant ipsum medium & tertio non erraverunt. Est enim medium conjungendi tincturas. Medium inter duo extrema, & est medium inter durũ & molle, & ideo videmus inter ista tria, quod illorum sit medium in numero puta Lunam, spiritus, dein sal, quod merito dicitur medium inter corpus & spiritũ, quia humiditatẽ spiritus attrahit sua siccitate & duritie corporis sua dulcedine præbet ad solem, hic sal ratione penetrativa dat ingressum. Et in hoc pendet magna vis artis nostræ. Debet autem esse sexta pars salis respectu materiæ conjunctæ. Operatur autem tanquam medium arbitrans & etjam conjungens duo diversa in amicitiam fixam & firmam. Operatur etiam tanquam participans in utroque. Et sicut sanguis menstruus nutrit embrionem in utero matris & facit ipsum crescere, usque ad terminum vitæ, & est medium inter sperma masculi & fœmellæ. Ita sal nostrum spiritum & corpus in matrice, hoc est in utero facit crescere usquequo materia vivat, hoc est, vitã recipiat in viscerib. terræ. Necesse est ergo, quod ex tribus istum salem extrahamus, quod sic fit. Nota, ℞. Sal Tartari, Sal Armoniacum, Sal Commune, & Sal Alcoli. Et per portiones ponderis primi, ad ultimũ, per divisionẽ quinti, & hoc gradatim ꝓvideas, quod quolibet istorũ seperes à luculentia terræ in re retinenti terram. Vt ex his omnibus facias aquam puram & claram, quam vase mundo congelabis, & habebis sal tuum in colore ceræ penetrativũ, dulcificativum, dissolutivum & fixativum. Illud honora & teneas charum, in hoc enim consistunt secreta. Ipsum enim fixat volatile, vivificat spiritum mortuũ mollificat frangibile, & certè mundat etiam Venerem à lepra. Qualiter autem ipsum sit ingerendum, modò audiamus. Postquam per tres dies, ut supra dictum est, nutrivisti corpus & spiritum. Nunc tu debes id sal tuum purum pulverisatum & bene desiccatum discooperto vase illo, ubi est materia tua imponere

ponere paulatim, usquequo sex pondera medicinæ præassumptæ biberint unum pondus dicti salis. Tunc maximè solicitus debes esse, quia sæpè contigit, quod materia in tantum elevatur in adventu salis, quod videtur exire fines suos. Igitur prudenter assistas, sublevando vas parum de cineribus, si materia nimis ascenderet. Quia sæpe laborantes maximè qui festinant ultima cupiditate capti in tantum quod destruunt opus suum. Animadvertendum est, quod quodlibet probetur antequam misceantur. Probatio autem spiritus data est tibi in cap. præcedenti, videlicet facilis fusio, color cereus, mutatio coloris sine fumo. Modo audi probationem salis; color cereus perunctuosa mordacitas, & nullus stridor dum funditur, neque fumus si bene consideraveris, &c.

Et Aqua timenda in aquam redigas.

Hic postquam Philosophus posuit terificationem corporis, imbibitionem spiritus, & additionem tertii sub nutrimēto competenti, quæ simul juncta sunt, & heterogenea, & hic ponit similiter amicitiam ipsorum, ita quod fiant homogenea. ℞. Ergo unam partem salis sonantis. Et lapidem illuminantis duæ partes ejectoque phlegmate vel vase mutatò, quod melius est, & ponatur super duas materias præparatas. Et imponuntur igni in vase cæco, vel in vase duplici, & sit ignis bene temperatus diebus 13. Philosophi qui laboraverunt, & qui adhuc laborant propter scire & non habere, tenuerunt per 30. dies operantes, omnem perfectam decoctionem fieri in uno mense. Ego autem qui laboravi in 13. inveni quod quæsivi. Signa autem perfectæ decoctionis tria sunt valde notanda. Vnum est dissolutio totius compositi in aquam viridis coloris. Et dico totius compositi, quod aliquando sales & spiritus facilius solvũtur, quàm corpus, quod magis approximant naturæ aquæ, quàm corpus. Vult enim Philosophus, quod in habentibus symbolum, i. e. similes naturarũ facilior est transitus. Et ideo partes ultimæ compositę debent solvi. Et si forsan propter duritiem non possent solvi. Separabis solutum à non soluto. Et addes non soluto modicum pinguedinis aquilæ. Et modicum soluti, & superponas igni, & sciàs quod solvetur. Et cum solutum fuerit, pone totum simul super ignem, & videbis totum solutum in colore smaragdi. Secundum signum est facilis soluti in aere congelatio in materiam albam, pinguem & mollem, sicut est color cepi multum purificati. Et hic notatur gradus secundus.

cundus. Quia primus fuit quasi nigredo dum incorporata sunt. Secundus est albedo dum unita sunt. Tertium signum est facilis materiæ congelatæ super ignem solutio. Nota bene, quod omne illud quod congelatur à frigido dissolvitur à calido. Et econverso. Oportet enim quod medicinæ huiusmodi sequantur naturam metallorum. Si habes aures, audias, quod bene scis, quod omnia metalla fusa habent se instar Mercurii. Et si frigida possint fusa permanere essent purius. Videas ergo, quod metalla humida, sicut Jupiter & Saturnus faciliter reducuntur in suum Mercurium. Et docebo te in loco suo, quod Mercurius omne corpus metallicum comedit & reducit in seipsum. Modò dicamus, quare Mercurius aqua timenda dicitur, & qualiter timendus sit. Dico timenda est, id est, honoranda, quia per ipsam & in ipsa perficitur, id est, reducitur opus desideratum. Timenda est etiam, quoniam hebetat sensus, paraliticat nervos, interficit & inficit se non custodientes ab ea. Ipsa rodit quidquid tangit. Qualiter autem, & quanta pondera sint, adverte Philosophum dicentē Non submergens nec inebrias futuram mundi nec permittas arescere, nihil aliud voluit evitare superfluitatem & egestatem, ergo ponas tantum quod materia tua possit solvi Ad pondus simile mediæ partis totius compositi Et quia sæpe laborantes ita inmature procedūt quod eorum aqua non fivit fortes nec capaces ad solvendum. Do ergo tibi remedium. Postquam aquam tuam fecisti, solvas in ipsam Mercurii sublimati uncias quatuor, arsenici crudi uncias duas, & iterum distilla. Et habebis subito aquam solventem, omne corpus quantum ad album. Si verò ad rubeū, loco Mercurii ponas cinobrii, loco arsenici ponas vitriolum Romanū. Sed si quis dubitet, quomodo ex corrupto eveniat medicina tingens. Et fixa cum omnia quæ ibi sunt excepto corpore sint volatilia, sc sales & spiritus. Respondebo, intelligant, qui intelligant. Nam sperma viri & mulieris stant diversa in matrice mulieris in specie lactis, per tres dies. In specie verò sanguinis, per novem. In specie carnis incompletè, per viginti, & formantur membra per triginta. Et in fine Deus creat & infundit creando animam eodem de spermate agentis, id est, corporis, & ex spermate passi, i e Mercurius, cum nutrimento menstrui, videlicet salis alembrat. Crescit opus nostrūm primo tribus diebus in lacte, dum incorporatur, post in sanguine, dum additur sal. Postea in modum carnis imperfecte cum coagulatur & in aquam dissolvitur.

Postea

Postea in fimo formentur membra, & in fine, pius Deus dat gratiam diem viventis, videlicet potentiam habentis. Secundum augmentum quo nutritur eadem Medicina. Et nota, quod quantò melius digeritur in subtiliando tanto melioratur. Versus.

Post divides mundum si repetatur origo.

Opinio Autoris est, quod sicut mundus in compositione elementorum & commixtione totus fuit turbatus. Ita quod quatuor elementa perdiderant suam potestatem, neque luceat lux, nec germinabat terra, non nutriebat Aër & aqua non fluebat. Eodem modo nominata nostra medicina per mixtionē istorum elementorum. Caret omni dispositione habili ad aliquod utile. Et certè mundus proprio nomine appellatur. Nam si bene inspicis ibi sunt quatuor elementa. Nam aqua est prima. Videtur enim prima materia ipsorum quod sunt ibi, Ignis ratione sulphuris physici, latentis in materia nostra, & apparet. Nam antequam sapere elementa est spiritus tingens, & urens in colore ignis. Est etiam ibi Aer. Nam fumus & odor ad oculum videntur & sentiuntur. Est & terra, quæ pondere suo est frigida & sicca, sed ista sunt in confuso. Et ideo bene dicitur: Terra autem erat inanis & vacua, & tenebræ erant super faciem abyssi, cum spiritus Domini ferebatur super aquas. Qualiter autem separanda sunt ista quatuor elementa facile est dicere, sed difficile operari. Quia quandocunq; de uno elemēto in aliud aliquod ponitur. Turbatur opus. Certè si aquam in ignem ponis, extingues ignem, & econverso, Si aerem in terrā, generas terræ motum & turbines, si terram in aerem, generas tonitrum & fulgura, ut in aquis magnis generantur tempestates, nisi quia aer subintrat, per cavernas terræ & petens exitum generat ipsas validas tempestates. Igitur advertendū est, quod in separatione elementorum unum alteri non misceatur. Secundo advertendum est in proportione ipsorum bene causas scias, quod in consideratione elementorum terra est minimū elementum, Aqua secundum, Aer in gradu tertio, & ignis uniformiter æqualis in quolibet latere, cuius parva pars illuminat totum mundum, veniamus ad propositum & dicamus sic; postquā omnis materia est dissoluta ut dictū est ponendum est vas super suum furnum levi cinere mediante. Et superponendus est alembicus, ut distillatur aqua, quæ est aliqualiter dulcis, & durat usquequo pileus incipit aliqualiter citri-

citrinari. Et tunc inmediate removendum est illud vas, & addendum est aliud, pro aëre capiendo, & illud durat usquequo pileus incipit rubificari. Et tunc mutandum est vas & suscipiendus est ignis, & illud durat usquequo nihil de humido remaneat in vase, & signum est finis. Quia tunc pileus incipit infrigidari, & vapor exit circa alembicum. Modò habes quatuor elementa quodlibet per se. Sed hîc magnum est dubium utrum hîc aliquid de elemento sit mixtum alteri elemento, videlicet, utrum cum aqua aliquid transierit de aëre, aut utrum cum aëre aliquid transierit de igne. Et ego dicam tibi modum cognoscendi & separandi. Modus separandi est iste, considerabis aquam tuam, utrum in superficie erit aliquod supernatans sicut oleum. Tunc scias illud esse aërem, tunc illud per se distillabis, & videbis aquam primo exire, & aër remanebit in fundo. Ita etiam considerabis in aere & igne, & eodem modo laborabis. Sed dubitaret hîc aliquis, quæ aqua quæ tamen plus ponderat aere & igne, & tamen citius ascendit quàm ista duo elementa levissima. Et ego dico tibi Rationem, Quia omne contrarium agit in contrario quantum potest, & retinet suũ simile toto posse Modo quod ignis materialis totaliter contrariatur aqua ratione suæ naturæ, qui est calidus & siccus. Ideo primò cogit ipsam ascendere. Et quia aer participat in uno gradu cum igne, videlicet caliditatis. Ideo aliqualiter diligitur ab ipso & in uno gradu contrariatur igni, videlicet humiditatis. Ideo ignis agit in ipsum, tanquam in contrarium. Et quia aer est homagenus in illis duobus gradibus, scil. caliditatis & humiditatis, & ignis habet expellere humidum, necessarium est etiam, quod expellat calidum, extrahit, cogit ipsum exire per alembicum. Sed qualiter ignis ignem expellat, quod tamen participat in natura, dicam tibi. Ignis noster differt ab igne materiali, tanquam anima à corpore, totum corpus animatum est homo, totus ignis est ignis, tam anima est subtilis, in virtute sua nutrit corpus quoddam calore habituato. Ita ignis noster habet se ad ignem materialem tanquam anima ad corpus. Et dico tibi hic ignis capitur pro tinctura, quia est in colore igneo. Et quicquid tingit, tingit calore ignis. De proportione autem ipsorum elementorum difficillimum est Et hîc verè pendent leges & Prophetæ. Et hîc est pondus artis in hac commixtione elementorum infiniti decipiuntur, quia non ponderant grave pondus scientiæ, aut quia quod festinant non expectantes fines naturaliter assignatas. Sed antequam ulterius procedam, transeamus ad quartum elementum, videlicet

Terram quæ manet in fundo vasis, sicut quædam massa fixa alba, quæ ab igne non consumitur, neque cogitur elevari, quæ in se grossa est & ponderosa. Oportet autem ipsam subtiliare & levificare. Modus autem talis est. ℞. totam terram tuam, extra vas frigefactum, & super lapidem mundum bene pulverisabis ipsam, & pulverisatam, ponas in vase vitreo habentem collum longum, lutatum undique. Et habebis ollam novam terream subtilem, quam constitues in furno super latus inter cineres, & in ollam etiam ponas modicum de cineribus, & frangas labrum furni ad quantitatē colli tui vitri, & ponas in olla vitrum tuum, & facies ignem fortissimum de lignis siccis, ita, ut olla sit rubea, i. e. ignea valde. Et volvens vitrum tuū sæpius, & continuabis sic per 4. horas. Et darē tibi consilium, quod vitrum esset clausum sigillo Hermetis, circa mediū colli Et habeas te diligentē & solicitū, quia si hic deficeres perderes opus tuum. Et scias, quod in fine invenies terram tuam fusam ad modum vitri, quam pulverisabis subtiliter, & serves & facies in hunc modum.

Terram mundabis ab imo, Alba fiat natans

Vilis descendit ad æquor.

Qualiter Terra vulgi separanda sit à terra Philosophorū. Terra vulgi est sal. Et dico sic capienda est terra calcinata sicut prius, & ponenda paulativè in vase vitreo vel vitreato, in quo sit aqua munda & pura ferventissima. Et cum baculo vitreo agitare debes, quousq; illud, quod potest dissolvi dissolvatur. Et scias, quod bona terra dissolvetur, efficietur aqua alba sicut lac, quam dissolutam pone ad partem. Et iterum tere terram, quæ remansit insoluta, & jungas iterum aquam bene calidam, usquequo facias donec apertè videas, quod nihil amplius potest solvi. Et signa sunt quod terra quæ remanet in fundo posita super linguam mordet: secundum signum si ponatur super ignem neque funditur neq; aduritur Et postquam hoc videbis, tunc recipias totam terram tuam sic dispositam in aqua prædicta, & ponas in vase vitreo & cōgelabis desiccatione forti. Et postquam congelata fuerit, tunc scias te habere terram philosophicam, mundam & paratam, quam ponderabis & conservabis in loco temperato calido. Et hoc est quod dicit, usque ibi. Vilis descendit.

Et igne decocta levi bibat aqueum fulmen

Desicca primo.

Postquam Autor subtiliter posuit separationē elementorum & cuiuslibet præparationē & mundationem. Hic in ista

parte

parte ponit conjunctionē eorū. Et hic notandum est satis manuale negotiū, videl. quare terra cùm sit gravis elementū cęteris habeat se per modum medii, ad sustentandam totā machinam firmamenti. Et hic audacter grossus intellectus laicorum, quia certè nec scire possunt nec etiā cogitare. Est enim altissimum negotium, Indiget præsens speculatio, & oportet operantē huiusmodi secretū necessariò alias bene intelligere, & scientiā desperis & scientiæ causam propter quid aliquæ aquę adhærent toti terræ. Qualiter aquæ supervenīēt cœlos, & qualiter est quod aquarū multitudo alligata est certis characteribus ita quod non exeunt suas metas. Oportet autē scire laborantē, qualiter aqua terræ jungatur. Et dico quod terra participat cum aqua in uno gradu, & differt ab ea, in uno gradu, participat aūt in frigiditate est naturalis humiditas ratione etiā cuius differt terra ab aqua, ut inter hęc duo elemēta respectu sui etrogema efficiantur. Vnum est necessarium, ut & sicco terræ & humida aqua fiat partitio in symbolo, qa solū in isto discrepant, & natura bene cū toto corde tuo, quod si siccū superaverit humidū, nihil facis, vel econverso. Nunc dicamus verū, modo istā complectendi. Et dico tibi, R. terrā tuam, & ponderes in isto pondere. Et ponderatę adde quartam partem aquæ ignem lentum, & sit valde parate. Et dico tibi, quod ignis non debet esse fortior, quàm solis febrilis. Et ego solus feci cum secaturis lignorum, & si æstas esset non esse melius ad huiusmodi medicinam exiccandam sole ipso: Et postquā illa quarta pars exiccata fuerit movebis cum vitro materiam, & adde sibi aliam quartam partem, & si habes lapidem vitreum & etiam materiam vitream. Tunc darem tibi consilium, ut illa ibi deberes operari in sole superposito mundo panno, hoc facto, id est, imbibito, adde sibi iterum quartam partem. Et hoc operari debes succisivè, donec tantum sit humiditatis, quantum siccitatis, & sciàs firmiter quod si bene feceris terra tua, quæ est tibi privata natura omni superflua humiditate vulgi, quod istam suam aquam, elementale bibet appetitum glorioso quod vix possit nisi valde subtili ingenio separari. Modò veniamus ad dubium quæsitum, videlicet quare terra sustentaculum totius nostri firmamenti componendi est, & dicam tibi causam quam probant omnes Philosophi, & in hoc non discrepat nostra fides, certum est, Tria sunt præcipua quæ concurrunt ad esse, vel non esse cuiuslibet elementi, videl. materia, forma, privatio. Materia est illud hile confusum, in quo mixta sunt elementa simul. Et non potest dici, quod sit quale vel quantum. Et ex

ista materia trahitur elementum terræ, & alia elementa sicut dictum est in præcedentibus. Et nunc sequitur secundum principium, scilic. forma, & ita debes opinari, quod in mediate ab hilo exit aliquid, & in mediate forma, subintrat, ita quod forma ipsum format, quod debet esse super terram, & in mediate sicut forma recedit, subintrat corruptio sive privatio, & inducit aliam novam formam. Et ista fuit intentio Philosophi quando dixit, Quod corruptio unius scil. formæ est generatio alterius scilic. formæ. Non enim intelligendum est, quod corruptio Saihardi sit generatio alterius Saihardi. Et sic nota. Oportet te cogitare in opere nostro, videlicet, quod corruptio siccitatis terræ sit generatio alterius siccitatis. Sed est adæquatio duorum contrariorum, & reductio ipsorum ad unam identitatem. Et quia necessarium est quod ipsum elementum quod est aqua est ponderosum: & diaphanum, & fluxi habeat in quo requiescat, & nullum elementorum habet hanc proprietatem nisi terra. Ideo necessariū fuit, quod terra supplet sustentaculum compendi firmamenti. Et hoc est quod primo quærebatur. Secundum dubium est utrum aqua quæ non est fixa, ut apparet, quia ascendit per alembicū junctæ terræ fixæ, fixetur ratione fixationis terræ, vel utrum terra efficiatur volatils ratione ipsi⁹ aquæ nō fixę. Et dico, ꝙ aqua primum retineatur à terra ratione siccitatis psius terræ, quia siccum attrahit humidum, & humidum de se humidum quod est in terra, est frigidū. Et hoc debes perpendere quod gradus frigiditatis retinent se in terra & aqua. Et gradus siccitatis attrahunt humidum. Ergo necessarium est, quod aqua fixetur cum terra, & quod fiant unum identitatem substantiæ, sicut materia & forma efficiuntur unum introductione formati, &c. Pondera in terram tuam siccatam, & si inveneris ipsam duplicatam fuisse. Tunc scias te bene fecisse. Si verò non, tunc scias violentia ignis de elemento aliquid evasisse. Videas ergo, quantum defecit in pondere, jungas de aqua, & sicca ut prius, ut fiat æquale pondus, &c. Sequitur versus.

Et Aëre nutriatur habundè,
Hoc Mer fugi tinget in alba cornua Phœbe.

Hic modò Philosophus procedit ad conjunctionem tertii elementi, videlicet Aëris. Et dicit, quod terra jam imbibita sua aqua & desiccata, debet nutriri ab aere suo habunde ad intelligentiam Philosophi tu debes hic notare, quod aer est una de principalibus causis, quarum omnia vivunt super terram,

terram, & vegetatur & crescunt ac etiam in aquis & in aliis locis, in quibus vinum vegetatur & crescit. Et econverso. Et inde videmus, quod causa principalis, huius mortalitatis est infectio aeris, qua nutriuntur omnia. Et certè dico tibi, quod aer inficit terras & aquas, & ignis aerē. Modò videam⁹, ut terra nostra & aqua purè & benè habeant aerem, purū & bonum Et nota quod de aere plus debet esse quam de aqua. Et ratio est ista, quia grad⁹ frigiditatis fuerūt duo, videl. aquæ & terræ, alios duos gradus per se dimittamus ad tempus suū, scilic. humidum & siccum, & concordemus istos duos gradus frigiditatis ad gradum caliditatis qui est in aere. Est enim aer calidus & humidus, calidus ratione ignis qui supereminet ipsum humidum ratione terræ & aquæ, quæ subsunt sibi. Dicamus ergo, Quod aquæ fuerunt unciæ duæ, & terræ duæ, qui sunt quatuor gradus frigiditatis. Necessarium ergo est, ut participantur simul ita elementa, quod aer sit quatuor vicib⁹ respectu illorū 4. graduum frigiditatis in pondere ad easdē. Et debes eo modo imbibere terram & aquā. Aere isto, quēadmodum imbibisti terram tuā, aqua sua. Et scias & advertas diligenter, quod quando aer est additus, & est siccatus materiā suā propria virtute sentiens ignē statim liquescit, & subintrat corpora, quibus debet amisceri penetratione forti, & retinet spiritus fugitivos. Et si istam materiā dissolveres in fimo, & dissolutam poneres in primū phlegma aquæ fortis, scias firmiter quod generaretur lapis sicut crystallus, qui cōgelat virtute sua Mercurium in verum corpus Lunæ. Sed qualiter procedendum sit non ponit Philosophus, nec qualiter projicienda est medicina sed solū docuit hoc *Mer fugi, tinget.* Non enim voluit loqui Philosophus nisi scientibus, & qui lōgis temporibus laborassent. Et ad evidentiam puriorem dicam hic quatuor. Primò qualiter hæc medicina habeat ingressum. Secundò super quantum. Tertiò aufferam unum dubium. Quartò ponam unum remedium si ex infortunati casu medicina non funderetur nec persequeretur ad intentum. Ad primum dico quod recipiendum est vas, in quo Mercurius debet congelari & aliqua pinguedine debet bene perungi intrinsecus ad hoc quod violentia ignis nec etiam siccitas vasis non habeat absorbere, Medicinam & ipso uncto ponendus est Mercurius & faciendus est ignis satis lentus. Et scias hoc quod debes habere medicinam involutam in cera. Et dum incipit furire tuus Mercurius apponere debes tuā medicinam. Ad hoc etiam debes elevare vas modicum de violentia ignis. Quia dum Mercurius violatur ab igne saltat,

& saltando exportat secum medicinam, ex quibus sæpe fit error, & maximè non cogitantibus causas rerū. Sit igitur ignis temperatus post appositionem tuæ medicinæ, & sit supra nō subtus. Et hoc intelligas in perfecta medicina, quia in medicinis non perfectis totum appositum est tenendum. Et postquam ignis steterit supra per aliquod tempus, i. e. per quartam unius horæ. Tunc ponas in ignem fusionis. Et scias quod habes Lunam: quæ non indiget cineritio, quod perfecta est perfectione totali. Secundum dubium est, quanta medicina debeat poni. Et ego dico, quod ex præcedentibus potes per temet cogitare, quia quantū fermenti ponis in pasta, i. e. in Mercurio tantum medicinæ debes ponere super Mercuriū. Et communiter libra fermenti fermentans, centum libras, sic medicinæ nostræ pondus unum centum congelat opere perfecto. Et dico tibi, quod si tempus haberes, pluribus vicibus solvendi & congelandi sicut credo possit fieri, quod tingeret in infinitum cum additione nutrimenti. Et hoc confitetur Hermes, Geber, Avicenna, Albertus Magnus, Hermogenes, & Arnoldus de nova villa, qui dicunt, quod qui semel bene & perfectè laboraverit non indiget reiterare, sed continuare. Modus autem continuandi, est addere nutrimentum spiritus & corporis præparatorū elementorum. Venio ad tertiū videl. dubiū aufferendū, utrum cum Mercurio puro & mundo miscendum aliquod corpus. Et respondeo, si medicina sit perfecta non indiget appositione corporis. Quia si in pasta quā componis, poneres panem coctum bene, scis quod pastā destrueres & panē devastares. Sic si cum Mercurio ponis corpus, ad se traheret medicina, & non permitteret eandem cum Mercurio commisceri. Et ideo hoc habeas à me, quod Mercurius cum Luna cruda nunquam lunificabitur perfectè neq; Sol, quia crudum cum cocto nunquam possunt participari cum eodem neq; convenire. Errant igitur illi qui credunt facere augmentum de solut. Mercurio in simul vel de Luna & Mercurio. Non enim est dubium, quod sal tantum habet de sulphure rubeo quantum est sibi necessariū & non plus. Qualiter ergo dabit Mercurio, certè impossibile est, qui si in duabus libris auri poneretur una libra argenti bene cognoscent quolibet, quod non est aurum purum. Et videtur in pargameno & in cemento judicii, quod minuetur suum pondus. Et diceret aliquis forsan, quod Mercurius portat sulphur qui ascendit secum in aludel, credo. Sed dico quod neque Mercurius fixi sunt. Qualiter autem debeant fixari, non ab auro, nec ab ipsis, videat laborator & dicat se contra materiam firmiter

miter laborare, non tamen nego augmenta fieri in corporibus, quorum unum magis est perfectum altero cum rebus amplificantibus gradus coloris, sicut Luna juncta cum Sole per medium amplificatur faciliter in ultimo gradu coloris Solis. Et Venus & Luna lunificatur ad ultimum gradum Lunæ cum rebus amplificantibus colorem lunarem vel solarem.

Venio ad quartum dubiũ, Si de remediis, aliquando, proh dolor accidit laborantibus, quod in fine omnium laborum suorum aut medicina non ingrediatur, vel ingreditur aut nõ fluit, aut non dissolvitur. Etiam eis aliquando accidit, quod credunt facere perfectum, imò multò magis imperfecta quã natura. Et inde fit quod desperant & deveniunt ad multitatem paupertatis, Quia dicit Philosophus parvæ expensæ sæpius factæ maximas divitias consumserunt. Vnde succurremus juxta posse. Dico tibi sic, quod si medicina non haberet ingressum, darem sibi 16. partem ipsius salis allembrat dissoluti, & si non flueret darem ei quartam vel sextam partem lapidis Bore. Et si non dissolveretur darem sibi octavam partem pinguedinis aquilæ. Et si perfecte vellem uti secundum aliquam infirmitatem prædictorum, facerem medicinam dissolvi in fimo cum remedio supra dicto convenienti huic infirmitati. Versus.

Quam si dederis Aurum dabit fulvumq́ Leonem.

Hoc est ultimum capitulum datum per Philosophum intelligentibus. In hoc capitulo vult ponere conjunctiones ignis, cum aliis tribus elementis, & dicit sic. Si quartum elementum, videlicet ignem dederis, hoc est, miscueris prædictæ materiæ præparatæ elementali habebis aureum colorem rubeum fulvum. Hanc expositionem non intelligentes ducit ad confusionem, ut in precedentibus satis dictum est. Vt igitur ignarus intelligat, Dico sic, quod Philosophus intellexit per conjunctionẽ ignis tincturam rubedinis, super Mercuriũ, at etiam super Lunam. Et scias hoc, quia sphera ignis in firmamento sic habet extensivè, sub & supra, & à latere, & jungitur aeri in partitione caliditatis. Et secundum hoc potest imaginari, quod aer caliditatem accipit ab ipso. Et arbitrantur Philosophi, quod Sol circuit totũ Zodiacũ, per cursum unius anni. Et secundũ quod sphæra sua magis approximatur nobis, judicamus æstatem. Et ut magis elongatur, judica-

mus hyemem. Et non est dubium, quod Luna major est septies tota terra, quæ tamen exercet cursum suum in uno mēse, & Sol reduplicatis vicibus est major ipsa terra. Oportet igitur considerare in hac arte quod minima pars ignis habet tingere magnam terram. Nam radius solis, quantumcunque parvus illuminat latum locum. Dicamus ergo, qualiter jungendus sit terræ, & quantus & quando. Dico quod jungendus est, sicut aer junctus est in præcedenti capitulo. Sed quod priora tria elementa, dissoluta sunt per ignem temperatum & miscere, hæc mixtura facilis est. Et scias quod in mediate, alia tria elementa absorbent, ipsum subitò, nam humiditas aeris & aquæ absorbent ipsius siccitatem, frigiditas verò terræ & aquæ ebibunt eius caliditatem Et sic quatuor elementa composita in se junguntur, & uniuntur per conjunctionem extremorum. Modò vide annis, quantus sit conjungendus. Dico quod ponenda est 16. pars ignis ad respectum totius cōpositi. Verbi gratia, Si fuerint 15. unciæ elementorum trium prædictorum paratorum, tunc debet apponi una uncia ignis & iste sufficit ad tingendum & probari potest. ℞. Lunæ bonę fixæ, purissimæ, uncias 10. & pone in crucibulo, & ponas intus dum fusum est unam drachmam medicinæ perfectæ, si perfecta tinctura solari tinget ipsam. Tunc scias te bene laborasse. Si verò color non esset sufficiens quam quæ probabis in pergameno, tunc adde modicum plus de igne. Et si color nimis excessius fuerit: adde modicum de aliis conservatis elementis, secundum ordinem suorum ponderum, usquequo color temperetur. Et rectè ille versus sequitur.

Sol bibat Mercurium, si Solis quæris ardorem.

Est necessarius ad istum versum, Quartum si dederis. Et tunc rectè eodem modo sicut Luna est juncta Mercurio. Nutrita, & cocta, dissoluta, & coagulata, & etiam unita secum per conjunctionem, & imbibitionem, & etiam calcinationem, & sicut separata fuit à terra philosophica, à terra vulgi. Item necessarium est quod in Sole & Mercurio fiat isto modo operatio ad rubeum, sed per alias actiones. Nam non potest ita cito destrui aurum, sicut alia metalla, ut dictū est prius. Et volunt Philosophi, quod facilius sit construere aurum, quàm destruere. Quia quilibet gradus in auro est extensivè perfectus secundum proportionem adæquati elementi. Sed ego dicā tibi modum, jam dixi in præcedentib. & adhuc

adhuc dico, quod si Mercurium septies vivificabis, sublimatum, ipse reducet omne corpus in suam primam materiam, intellexisti, quia satis dixi tibi, sed quod Mercurius naturaliter est albus in aperto dico tibi additamenta quę maxime ipsum rubificant, & si ipsum cum ipsis septies sublimares, indubitanter, scias quod spiritus subtiles, rubedinis ascenderent secum, Ita quod gradus colorum rubedinis in Mercurio excederent solis gradus extensive. Et dum contingeret aurum cum Mercurio conjungi, animari, & nutriri, sicut fuit cum Luna & Mercurio invenies tincturam tuam rubicundiorem sole matutino, & additamenta sunt ista. Recipe lapidem calaminarem, thutiæ Alexandrinæ, lapidis ematitis, lapis magnetis: añ pondus vivum, & tintar borax, pondera, duo vitrioli romani pondera tria, cinobrii, pondera quatuor pulverisentur omnia simul subtilissime & incorporentur cum pinguedine aquilæ, usque quod sit bene mallassatum tunc ponatur in vitro, vel in alludel fictili edimittatur apertum usque quo humiditas exeat, postea claudatur, & sublimetur sublimatione communi, frangatur vas & sublimatum jungatur fecibus terendo & malassando, cum aceto. Et iterum sublimetur, & ita fiat, septem vicibus: cum descendas ipsum sicut scis, & habes destructionē auri, id est, solutionem ipsius quam solutionem debes procedere, sicut est tibi dictum. In projectione vero & ingressum dictum est tibi in præcedentibus, & etiam teneas & observa in omnibus illis illum modum. Sequitur recapitulatio.

Tres concipit luces: decoquitur luce terdena
In ventre terræ vitam accipit decemq́; dierum
Tunc separat chaos recedunt elementa vicissim
Et nascitur serpens cunctum volatile vigens
Sol bibat mercurium si solis quæris ardorem
Quam si dederis aurum dabit fulvumq́; leonem.

In ista parte philosophus omnia quæ dixit recapitulat & recapitulando describit tempora, operationum fiendarum & factarum dicens, conceptus est conjunctio spiritus & corporis, fit in tribus diebus nutriēdo & incorporando, super ignem sicut in duobus primis versibus, sufficienter declaravit. Et postquam conceptio facta est, vult quod in sanguine suo hoc est in aqua timenda 13. diebus fiat ejus digestio super ignem. Alii tamen philosophi omnes volunt, quod debeat fieri in 30. dieb. & pro certo tutius est, & melius. Quia omnis

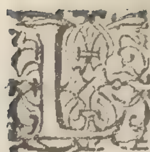
bona decoctio & perfecta, fit in cursum lunæ. Et sequitur secunda digestio videlicet in fimo illa est magis naturalis. Quia illud quod asperitas ignis læsit temperato fimi, dulcificat, & reducit in melius. Et ista digestio fit in decem diebus. Et aliquando casu calor fimi, per negligentiam laboratorum, non est temperatus, quod calor ejus quandoque diminuitur, propter defectum humidi. Et ideo oportet aliquando stare, per unam mensem, & scias, quod corpora in quibus est humidum & calidum, nunquam corrumpuntur, nisi per excessum, vel defectum unius illorum & hoc est magis philosophicum, quam præsentis speculationis. Et ideo fimum tuum debes visitare die quolibet, & humectare ipsum cum urina calida, aut aqua ad hoc, quod humiditas in sua caliditate servetur, & econverso, & tunc autor subjungit separationem elementorum & conjunctionem eorundem, per quorum conjunctionem ponit nativitatem suæ medicinæ & vocat ipsam serpentem. Nam sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto, ut omnes ipsum videntes morsi ab aliis serpentibus sanarentur. Ita per exaltatione istius serpentis videlicet medicinæ, Omnes avidi recipiunt saturitatem (& cum dicit) cunctum volatile figens hoc est habens potestatem figendi Mercurium & imperfecta corpora in primam suam materiam reducta, & mundata perficiendi, & secundum materiam subjectam moveri, in lunificum, & solificum reducendi, contigit sæpe ut homines intellectu plus sapiant quam operantur aut sciant operari. Equidem fateor me metipsum circuisse, varias mundi partes. Et etiam scrutatus sum varios laborantes in hac arte, variis modis, ut aliquid scire possim, & peregrinatis regionibus, & apud Hissavos, Beringarium virum nobilem inveni, qui versus licet, non sunt malleati, super incudem rectorem, versuum fiendorum mihi dedit, & modum & formam, quam tenebat in labore suo, omni fugata nebula descripsit, & plures manus addens ipse laboravi, unde quandoq; sortiti sunt mihi prosperi successus aliquando penitus infelices, quorum causas posui: Negligentias, quo ad malum, & diligentiam quo ad bonum: vos autem ad quos devenerit liber iste, quem appello & intitulo. Benedictum lilium inter spinas, Rogo ergo per caritatem Iesu Christi, & si quid corrigendum sit corrigetur, invidiæ mendaci sive mordacii stillo, eundem non ledentes. Quidquid autem boni fuerit non mihi, sed gratiæ spiritus sancti assignetis. Scientes tamen, quod quanto melius potui, scripsi & lucidius declaravi in laudem & hono-

& honorem Dei Omnipotentis, & beatæ Mariæ virginis, & gloriosi principis, Cui Deus dignetur vitam longam, successus prosperos, bonos, sobales, pacem in præsenti, & vitam æternam in futuro inveni philosophū in arte perfectum, qui primo sagaci ingenio invenit hujus transmutationis metallorum, per quod in 402. diebus perfeci, potest medicina quæ Mercurium depuratum, tingit in Lunam & solem perfectam, per materiam quam satis lucidè declaravi, superius. laudetur opifex omnium DEUS in perpetuum, Amen.

FINIS.

SVPER

SVPER TRACTATVLUM MER FUGI dum bibit.

Vnę Nota quod eodem modo de marte mars, de venere venus. Quia ex homine homine generatur, mediante sole, & ex tauro, taurus Et consimili procreatur simile, unde philosophus in primo de anima naturalissimum omnium est generare sibi simile abhorream igitur & fugiam à facie laborantis. Qui laborant in plantis in ovis, Et capillis & qui meditatur fingere naturas Sodomiticas. Nam natura in naturam resolvit, philosophus in physica, necessarium dixit esse omne id, quod resolvitur in id, quod ante fuit, super omnia cavendum est maxime & studendum in regimine ignis, quod debet esse summè temperatum. Nam si excessive is fuerit, non permittet Mercurius cõmisceri corpori, sed faciet ipsum magis & magis fugitivum. Si vero nimis fuerit lento, tunc corpus non fundetur, nec solvetur. Et per consequens nec bibet nec retinebitur spiritus fugientes. Sit ergo ignis tuus ignis carbonum aliqualiter circumseptus cineribus, adverte unũ, aliquando ignis de carbonibus iuniperi suis circumseptus cineribus durat per diutinè. Ergo sagax tuum ingenium, provideat solicite, & vigilet circa tempus.

Videamus, vult enim sũmus Aristoteles, quod de extremo ad aliud extremum nõ sit transitus, nisi per medium. Non enim est dubiũ quod Mercurius extremus est, & C. aliud extremum, & quod ambo discrepant, mirabiliter, tanquam actus & potentia, Mercurius enim potentialiter se habet. Luna vero in esse suæ perfectionis quantum ad lunam. Differunt etiam quadam differentia, quia Mercurius secundum se est totus volatilis, Luna vero secundum gradum lunę fixa, differunt differentia præteriti ad præsens, & præsentis ad futurũ, in præterito differunt, quia indubitanter, C. fuit Mercurius differunt in præsenti ad futurum, quia Mercurius potenter efficitur lunam in futuro, unde in libro Magisterii perfecti Mercurius fingitur loqui ad omnia metalla perfecta sic. Ego sum pater vester, & terra nostra ex me facti estis. Et ex me generátur patres vobis. Et qui me interficiet, & me vivificabit, & inebriat

briat sanguine vestro per modum tertii generabit vobis fratres & sorores, qui superabunt omnia. Quid igitur sit tertium videamus.

Solem. Et videte, quod in hoc tres principales qualitates, una penetrativa, alia attractiva, tertia est mollefactiva ratione attractiva, abstergit, humiditatem superfluam, unde philosophus. Qui nescit maculas abstergere & etiam elevare furfures, labor ejus super descendit, ad corruptionē, ratione autem mollificativa, mollificat asperitatem Mercurii. Est enim ex sua natura latentis virtutem incisivus & corrosivus, ratione penetrativa dat ingressum. Et in hoc pendet magna vis artis. Nam multi laborant, & ingressum non habent, unde cum totum fecisse se putant, in fine sunt delusi, & ignorantes, & intellectu philosophorum non habentes libros & auctores librorum increpant, & dicunt eos fuisse mendaces. Nota igitur medium jūgendi tincturas est sal nostrum, quod quidam philosophi recto nomine appellaverunt, caldaico alembrat, quod sonat clavis artis.

Terræ, vocant autem aliqui phisosophi ipsum clavem artis, alii elephantem. Noster autem philosophus vocat ipsum labrum, modo labrum, & labium, idem est, dicitur labrum sive labium, delibo, id est, puro mūdo. Non enim oportet salis asperitatem inungi operi nostro. Nam terra vulgi est. Oporet aūt nostrum subtile esse & aereū totū. Et ideo dicit Albertus philolosophis, Magnus si lapis noster non esset aereus, non conjūgeretur Mercurio & pars ejus cum eodem non maneret, qualiter autem medium sit sal & qualiter duo diversa in amicitiam fixam & firmam conjungit, & qualiter fit non ponit philosophus, sed tamen necessarium est propter primas tres qualitates quod componatur, ex tribus vel quatuor rebus, à quibus istę æqualitates trahunt opus suum, Quia nemo dat quod non habet fit ejus sic.

Homogenea, Hic ponit philosophus amicatione ipsorum ita quod fiat homogenea. Nam sicut anima intellectiva, vegetativa, & sensitiva. Primo sunt diversæ inter se, postea per unitatem compaginis efficiuntur unum, quem habent totam homogeneitatem in se, quod unam ab alia non possit separari, Sic istæ tres res diversæ, Necessarium est ut fiant unum. Habent enim in se potentias prædictas, si bene consideras. Non tamen actualiter, sed potentialiter. Nunc vero philosophus reducit istam diversitatem ad unitatem, & nil aliud est, Nisi reducere istas tres res, ad primam suam materiam salium & metallorum id est in aquam, si quis grossus homo neget, pro-

get, probetur, quia resolvuntur in aquam & ut concordant omnes philosophi, nihil resolvitur in extraneum, sed in se ipsum. Qualiter autem hoc fiat, ponit philosophus, cum dicit. Et aquam timendã in aquam redigas, quæ sit ista aqua scitis qui laboratis non tamen celabo eam.

Romanum, Quam putrescere licet, licet autem philosophus solum duo verba posuerit. Hic tamen est tantus sensus, quod ego stupeo loqui post philosophum. Sed confortat me verbum salvatoris dicentis. Si granum in terram.

Super Mer: fugi dum bibit.

SI granum in terram cadens, mortuum non fuerit ipsum solum manet. Si vero mortuum fuerit, multũ affert. Qualiter autem mirabiliter Deus operetur, scrutari non potest homo Quia magnus Dominus & laudabilis nimis, & sapientiæ ejus non est finis, veniam ad materiam, & removebo dubium aliquorum laicorum, qui laborant in hac arte. Qui non intelligunt, quid sit, quare sive quia, quibus facilius esset, cum asinis volare ad cœlum empireum, quã quod pervenire possint, ad hujus artis secretum, videmus enim granum de quo locuti sumus in terram projici, ab aere balneari balneatum putrefieri, putrefactum germinare, germinatum nasci. Et natum crescere, & cretum maturari, & maturatum reddere aliquod centuplum, aliud millecuplum aliud minus aliud plus; secundum dispositionem bonę terrę. Quare autem hæc simili modo reffereatur arti nostrę, certe potest de seminatione naturalis, quilibet intueri, si imaginetur Mercurium esse granũ; lunam vero terram, & aquam, id est, rorem cæli, quo balniatur in terra. Fimum esse calorem ubi putrescit granum nostrũ ibi germinat, ibi pullulat, & ibi exit & crescit. Postea maturaretur, & fert fructum centuplum. Quanta autem facit putrefactio satis tangit, Aristoteles, cum dicit corruptio unius est, generatio alterius, sed si dubitet aliquis ignarus & vesanus, qualiter ex corruptione emergat medicina tingens & fixa cum omnia quæ sunt ibi excepto corpore sint volatilia, scil. salia & spiritus respondeo, sed scio, quod non intelligent miseri, quemadmodum sperma viri, &c.

Medicina] Dimissis omnibus videamus de putrefactione metallorum aliqua putrefiunt per se, & illa habent multam siccitatem, corruptam & fœtidam, sicut ferrum quod convertitur in eruginem, alia corrumpuntur per ignem, alia per acetum, alia diversis modis. Sed verum est, quod nullum metallum potest reduci in aliam speciem metallicã. Nisi

priu

prius reducatur ad suam primā materiam. Et hoc voluerunt philosophi, Hermogenes & Avicenna & cæteri, sed quid fuerit prima materia metallorum omnes scimus, nam solus is Mercurius fuit. Qualiter autem omnia metalla reducuntur in ipsum, opinor id esse maximum secretum omnium philosophorum, quod maxime celaverunt. Quidam ex amicis meis carissimis per triginta annos, continue laboraverunt, & nil invenerunt. Sed ego ℞. Mercurium septies sublimatū, quantū volui, & tantundem de pura farina triticea, quē simul debēt malaxari sicut pasta cum aqua simplici, ut sint, quasi pasta vel pulmentum, & debet poni in vase vitreo longum collum habens. Et ponatur vas, ad cineres, ut aqua evaporet totaliter & materia bene vasi adhereat, tunc frigefacto vase, ponas illud in furno ex toto rotundo, & descendat rostrum per foramen inferius & ita fluendum descendat ad aliquod vas frigidum. Hoc est secretum secretorum. Nam hic Mercurius suam virtutem, quodcunq; corpus tenue bibit & comedit calidum, & reducit in suam materiam videl. Mercurium. Et nota bene quod his complectitur omnis sensus philos. id est, intellectus. Nam dum mortuum vivificas, & vivum mortificas, septena vel septima vice, habebis quæsitum, ideo interrogatus, Hermes pater princeps artis nostræ dixit, ascende septies cū mortuis, & descende totiens cum vivis & habebis finem. Quid enim est aliud, nisi spiritus mortuos sublimare sublimatos vivos facere, & scias quod Mercurius eodem, quo dixi superius bibet, & comedit corpus perfectū vel imperfectum. De perfecto perfectū, de imperfecto imperfectum, & dixi prius & adhuc dico quod solutio duplex est naturalis & illa fit in viscerib. terræ, alia est solutio artificialis & violenta, quia agit excessive. Nam inpossibile est si cōtinuetur ignis sub uno vase, per unam diem quod ultima hora diei, vas non sit magis calidum quam prima vel secunda hora, agitur is ignis, non uniformiter, sed diversimodo.

Nam aliter non possemus operari, in parvo tempore, quod operatur natura in ventre terrę, per multorū annorum circulos, sed quod inequiformiter operatur, ignis materialis, uniformiter reperat & disponit dirigit noster fimus. Nam indigestum, durum mollificat, decoquit crudum, & operatur idempitatem, in materia suorū subjectorum, sed nunc videamus in quo vase debeat poni nostra medicina, Dico quod in vase simplici ut calor facilius subintret vitro & certo melius esset ut fimus vitrum non tangeret, sed staret sicut homo nudus in balneo, ut undique proveniret calor.

Quanto

Quanto autem plus stat, tanto melius est, Quia quanso melius cibus digeritur in stomacho, tanto magis confert nutrimentum comedenti, De quibus natura postea separat vicissim elementa.

Opinio, secundo repetatur origo rerum formatarum, nō est dubium, quin omnes res fuerunt in confuso, antequam vicissim antequam separentur elementa, & ideo aliquorum philosophorum fuit opinio, quod compositio mundi & status erat dum elementa debitè separata locis propriis ponebantur, & vicissim, juncta, per eorum extrema participant in eadem, Et si inspiciantur dicta philosophorum ac poetarum invenimus, quod omnes sortiti sunt, hanc approbatam veritatem, quod mundus constat ex quatuor elementis. Et si casus esset, quod aliquod elementum, non debite purgaretur indubitanter, æstimaverunt philosophi, quod illud elementum haberet alia elementa destruere. Et propter hoc ponunt diluvium generale esse naturale. Sic etiam tenebras quę sæpe venerūt super terram causari ab aere, Et sphæram ignis aliquando tanto calore excessivo fecundari, quod se pueretur universalis combustio omnium mundanorum. Et certe illa elementa superiora sunt pura, & tenent se valde quo ad innata, quod terra: est enim in medio tanquam pendiculum unum est. Et circumfertur circumferentialiter, undique aere septo, & aqua circa ipsa, & ignis superius remanet. Qualiter autem hoc contingat, & quo motu moveantur, non est præsentis curę, nisi tantum, ut exponatur versus ille, post divides mundum.

Modum, omnes qui præcesserunt in hac arte laborantes maxime studuerunt, operari ad finem desideratum Et multi infinitas divitias consumserunt, ut pervenire possent ad perfectum finem artis, reges & principes, & pontifices magni, maxime anhelaverunt, ut possent eam scire. Quia thesaurus inæstimabilis est scientia, & quia scientia nihil aliud est, nisi habitus conclusionis, sicut dicit Aristoteles. Quod scire enim est rem per causam cognoscere Si ergo laici intelligerent ista verba, nunquam mancum ponerent, ad aratrū istius artis, sed disponerent opera ruralia, quæ didicerunt. Nam ars ista vult habere homines scientificos & intelligentes, sollicitos, sobrios. Et quia sunt magni cordis stabiles. Quid enim potest avarus, festinat, ebrius discurrit vagus & dormit, Laycus nescit, quid facit, sed ambulat sicut cæcus. Et tamen omnes currunt ad unū finē, & omnes petunt hrainu, sed solus sapiens accipit. Hæc enim dixi, quia multi laborant,

& dum

& dum pervenerint ad separationem elementorum, jam credunt se habere firmiter totum finem, & nesciunt, quod quodlibet elementum indiget ablutione & separatione, De tribus jam dixi supra, Nunc dicam de quarto, quomodo regi debeat. Repetendo enim dico, quod duplex est terra, scilicet terra vulgi, & terra philosophorum, terra ergo philosophorum quid est aliud, nisi spiritus fixus, & unitus corpori & corpus unitum, vel junctum spiritui, erat enim primo spiritus volatilis & fugiens ignem. Nunc vero liquefit sicut cera, & sequitur naturam primi primitui, id est, Mercurii. Sed quia cum istis duobus mixti sunt sales inest terra vulgi, quæ omnino est separanda ut sortiatur suum effectum, qualiter.

Super Mercurium fugi. finis

Augmentatio levissima & vera.

VIa universalis in utroq;. Recipe Mercurium ex Cinobrio extractum, istius habeas quantum notabilem dominum, apta tibi aurum solis & lunæ quæ præparari debent. Vti tibi pro opere valebunt. Aurum sic lamina ipsum, & cementa tali cemento. Recipe vitriolium Romanum, calcinatum, croci veneris, vitriolium cuprosum calcinatū, lapidem calaminarem, trita bene cum aceto, & exsicca parum, & misce cum oleo vitellorum, & stratifica laminas auri, cū prædicto pulvere. Adde ēt modicū salis armoniaci, & pone in vase terreo, & incipe, ab igne parvo, postea vigora ignem. 24. horis. Vitriolium cuprosum & Romanum calcinata tantum cū aceto, & siccentur Crocum veneris etiam contere, cum aceto more harum laminarum cementi ℞. 3. lot. scindendo in particulas & cum particulis cinobrii, tantum fit etiam de auro, & hoc coquuntur in vitro 6. diebus, lento igne, postea fortiori 12. diebus infrigidatum, frangatur vitrum & materia conteratur & lavetur aqua. Sed quando aurum ponitur, cum cinobrio: additur viride ęris, deinde fac argēto sicut auro præcise præter viride æris. Sic certus es quod habeas Mercurium ex cinobrio extractum, tunc non est necesse ar. vi. sublimare, sed solum abluere cum sale & aceto. Ista duo sic apta. Recipe añ simul pone in vitro coque cum argento vivo loto mundo crudo ita fiat sicut una pasta, & ponatur in fialam & coquatur in brevi mutabitur color, in primis niger color fit flāmis quod est primum signum bonum, & in isto calore coquatur per j. mensem. Tunc mutabitur, color in materiam fuscam continua ignem ejus per mensem & color clarior fiat. Tunc proba si non fumigat, tunc finitus est labor, si autem dat fu-

mum, continua laborem donec fiat non fumans & est signum perfectionis operis, isto sic facto impone ad materiam 2. lotos Mercurii & coque donec fixetur, per 2 septimanas. Iterū impone 2. lot. de Mercurio crudo ut supra, & coque iterum, per 2. hebdomadas ut iterum fixetur, & hoc fac quater, semper addendo, & coquendo usq; ad fixionem. Hoc finito. Recipe de Materia 2 lotos, & reduc super testam, cum saturno, ut fluat, hoc habeto, pro expensis, & tunc iterum impone ad reliquiū 2. lot. Mercurii & coque ut prius quater addendo, semper 2. lot. Si autem hanc materiam vis aptare amplius perfectioni ut omni septimana posses recipere 1. marcam, tūc fac sic, quando quater fecisti imponendo 2. lot. ar. vi. & fixasti. Tunc nil excipe pro expensis. Sed dimitte sic & iterum impone. 2. lot. Mercurii & coque 14. diebus, & hoc fac quater, ut ante fecisti, fixando & apponendo. Tunc omni septimana potes excipere. 4. lot. pro expensis. Si nil excipis etiam hac vice, & iterum imposueris Mercurii 2. lot. & coxeris. 14. dieb. & hoc feceris iterum quater. Tunc poteris omni septimana excipere. 6. lot. pro expensis & hoc iterum consequenter fac semper quater imponendo & coquendo. 2. lotones Mercurii & juxta modum jam dictum. Quousque poteris omni septimana excipere 16. lotos, pro expensis, & hoc continenter multiplicando juxta placitum tamen hoc servato ordine, ut in primo, & in medio, & in fine, neq; plus neq; minus, addas, vel demas, poteris tamen procedere, ut omni septimana excipias j. ℔. vel 2. vel 3. vel 4 &c. Item de auro sic disposito fermenti per cementationem. Recipe de eo 1. lot. & adde ei de Mercurio sublimato 3. simul trita, pone cucurbitam, & sublima & tunc ascendit medicina, sed non tota. Recipe ergo Mercuriū qui ascendit, & tere cum illo, quod in fundo remāsit, & iterum pone in tale vitrum, & pone ad sublimandum & iterum id quod ascendit tere cum illo quod remansit, & hoc fac ter vel quousque Mercurius maneat cum sole fixus istud aurum sic aptatum, serva, ad tuum laborem. *Aptatio Solis cum Luna.* Recipe limaturam argenti. 1 lotonen & portiones cinobrii parvas sicut pisum. 4. lotones & ea stratifica vicissim in vitrum bene clausum & pone in furnum sublimum & stabit ibi per 12. dies, postea excipe, & lava cum aceto & sale, & postea cum aqua tepida munda, quousque fiat materia valde clara, istud sic mundum coquas imponendo Mercuriū mundum 3 lotos per 14. dies, postea lava & serva ista duo simul composita, sed Mercurius & Luna. Adde Mercuriū mundum. 3. lot. & coque in furno sublimationis, quater iterādo ut supra.

Subli-

Sublimatio Mercurii.

RECipe sal niter vitrioli, aluminis, armoniaci, sal communis, omnium añ j. ℔ & inpasta Mercurium crudum, quantum recipere potest, & pone super furnum in vitrum amplum lutatum cum respiraculo, & rege ignem successive sive gradatim, Evaporata aqua, Aperi vas, & invenies Mercurium super fornacem sicut nix, reitera laborem deponendo Mercurii iterato ad feces & hoc fac tribus vicibus, & fiet Mercurius viridissimus & optime purgatus, quem adjunge corpori, & invenies quod optasti Deo volente.

Augmentum ad utrumque.

SIgnatum est super nos lumen vultus tui, Domine, dedisti læticiam in corde meo, salva nos D. noster, Nota Sol homo. Si vis habere unum perpetuum augmẽtum, tam in albo quam rubeo. Recipe ergo j. lot. Solis laminati & 12. lotos Mercurii & compone illa simul in tigillo aurifabrorum, & fac Amalgama, sicut Aurifabri faciunt, & lava bene, cum aceto, tam diu, quousque nulla nigredo appareat, tunc pone ad ignem lentum intra cineres in vitrum longum collum habens, & sit ignis, quasi ignis candelæ cum cineribus, & hoc continua, cum lento igne, per 8. hebdomadas postea sepeli profundius, per 14. dies in cineribus, & da ignem majorem. Tunc crescunt ibi arbores, valde mirabiles & aureæ, ab intra & extra, quas Recipe & contere in mortario & lapide, cum autem, vis multiplicare eandem materiam. Tunc recipe tantum de Mercurio quantum est de materia tota & contere simul bene, & iterum pone ad vitrum, sibi aptum, & pone ad cineres lentos, ut prius per 8. dies, deinde sepeli in cineribus profundius & da majorem ignem, ut prius per 8. dies. Tunc excipe & iterum contere in lapide vel mortario & iterum adde sibi de Mercurio tantum, quantum est de tota materia, & iterum pone ad vitrum ad cineres, & da lentum ignem, ut prius per 8. dies, postea sepelli profundius ad cineres, & da ignem iterum majorem per 8 dies Tunc iterum excipe & contere ut prius, &c. Et Rege per omnia, ut prius, & hoc potes multiplicare in infinitum.

Quando autem vis reducere in verum corpus. Recipe 1. partem Solis & solve in aqua forti & medicina similiter tunc conjunge ambas solutiones, & abstrahe aquam fortem, tunc ultimo, da bonum ignem, per diem & noctem.

Tunc reduc materiam in plumbo, & invenies verum solem Et potes multiplicare & reducere, ut est præscriptum usque in infinitum & semper invenies verum solem. Et sicut recepisti j. lot. Solis & 12. lot. Mercurii Ita recipe j. Lunæ, & 12. lot. Mercurii & proiice per omnia sicut in sole fecisti, & habebis unum perpetuum augmentum, hoc Deo tibi concedente.

Practica Lunaris S. Thomæ simplex.

ACcipe duas partes Saturni, si opus fuerit ad solem. Si autem ad lunam, duas partes Iovis. Et tertia pars Mercurii & fiat amalgama, fiet enim quidam lapis fragibilis, quam multotiens, super marmorem tere, imbibendo, cum aceto acerrimo & aquæ salis communis optime præparata vicissim inbibendo & desiccando, quousque maximam in se retinuerit aquarum substantiam. Tunc ex aqua aluminis jameni, ut sit, sicut pasta, panis, mollis, inbibe, & pone ad solvendum & dissolve tantum in aquam, quam aquam distilla, ter vel quater, & congela, & habebis lapidem qui convertit Iovem in Lunam &c.

Ad Solem vero, Accipe vitriolium depuratum, calcinatũ, rubeum & dissolve in urina puerorum distillata, & distilla totum, hoc totiens fac, donec aqua fiat valde rubea. Tunc istam aquam junge cum prædicta aqua, antequam congeletur Et ambas aquas conjunctas sub fimo pone, per aliquot dies, ut melius incorporentur. Et ambas simul bis distilla, & congela & habebis lapidem rubeum similem jacinto, de quo si unam partem super septem Mercurii projeceris vel Saturni purgati & firmi in Solem abrison convertetur habet enim naturam fermenti.

Sequitur alia tinctura optima & levis.

REcipe Mercurii sublimati, & Mercurii crudi, & salis armoniaci añ. Et superfunde aquam aluminis Et abstrahe eam à receptis, & erit materia dura, quam contere & solve. Tunc impone. j. lot. Lunæ subtilitate. Et tunc solvitur. Tunc coagula, solve coagula. Tunc tingit una pars 30. partes veneris vel Iovis, vel Mercurii in Lunam optimam, &c.

Aliud opusculum per corrosivam.

REcipe salis nitri 1 ℔ cũ dimidia & vitrioli 1. ℔. cũ dimidia & distilla aquã fortẽ abjice primã, secundã autẽ, cape, hoc facto, divide, secundã aquam in duas partes. Et ad unam

par-

partē pone 8. lot. lunæ puræ & pone ut solvatur solutam serva, in vitro bene, clauso. Item ad secundam partem aquæ pone 6. lot. salis armoniaci mundi, ut solvatur, postea pone ad distillandum illam aquam, lento igne & distillabitur aqua clarissima in quam pone 4. lot. cinobrii quod sit compositum, cum octava parte sulphuris & solvatur. Sed grave solvitur, forte per duos dies naturales, modo. Recipe aquam in qua soluta est luna, & funde in aquam paulatim, in qua solutum est cinobrium, & mox colorabitur admodū lactis postea pone ad distillandum primo lento igne, usque dum appareat, dimidia pars esse distillata mox vigoretur ignis successive, usque dum distillare non desiderat, statim da sibi ignem fortissimum per sicca ligna & ascendit in collum alembici, ac cucurbitę quidam albus pulvis. Hunc ignem continua quousque ulterius non desiderat ascendere seu non poterit, quem post vitri infrigidationem caute collige & diligenter serva ad opus tuum, Massam autem confluxum in fundo remanentem, excipe, & cum cultello diligenter abrade, quod adhæsit vitro, & reduc in cinericio cum saturno. Et tunc in fine invenies massam tuæ Lunæ, hanc massam, solve in crucibulo, & funde, per scopam in frigidam aquam, ut scis, ut granuletur, quam granulatam exsicca per ignem, postea hæc granula, pone in aquam fortem factam de sale nitri & vitriolo & separabitur, solà Luna, scil. sub nigredine in fundo vitri, Luna vero transit in formam perspicuæ aquæ. Quam quidam aquam funde in aliud vitrum solem vero nigrum in fundo inventum, reduc cum sale communi præparata, & habebis solem naturalem, qui latuit in luna. Aquam vero lunę pone ad distillandum, primo lento igne. Et quando cessaverit distillatio meliora ignem, cum lignis siccis, quasi ad liquefactione vitri, & quando rubedo, alembici mutatur in albedinem, tunc satis est postea infrigidato vase, frange illud, & invenies materiam coagulatam in vitro quam reduc cum litargirio in cinericio, & habebis tuam lunam.

Modo recipe illum pulverem, albissimum, qui prius ascenderat ad collum vitri, & inbibe eum cum aqua Mercurii ut supra natet ad spissitudinē digiti, tunc adjunge sibi fermentum, scil. ad unum laconem pulveris pondus fermenti, ad magnitudinem obuli, ut bene commisceatur, tunc hæc materia sic permixta, ponatur super cineres, valde tepidos, & tegatur alio vitro vel pelvi, & sic coagula, & noli desperare quod difficulter coagulatur Signum autem perfectæ coagulationis est cum tota materia, superius, & inferius, appareat albis-

ſima. Quod quidam ſignum evenit mihi in 17. diebus, hoc facto materiã, ſic coagulatam pone ad ſcrinium tuũ ne tangatur ab aere, vel ſole, donec ſolvatur in oleum ut prius, & vix ſolvetur in quinque aut ſex diebus vel forte eadem eſt difficultas ſolutionis ſicut coagulationis. Hoc ſoluto iterum ponatur ad coagulandum, ut prius Et ſic reiteretur coagulatio, & ſolutio ad minus quater vel quinquies, Quia totiens reiteraveris hac coagulatione & ſolutione, totiens augmentetur tua tinctura, poſt ultimam vero coagulationem. Recipe lapidem marmoreum calidum, & omnia pertinentia ad iſtum laborem, ſint calida quocunque nomine cenſeantur. Et pone pulveres tuos ſuper iſtum calidum lapidem & contere bene, hoc facto pone hos pulveres contritos in calidum calcinatorium ut non ſolvantur propter aeris ad tactum, & claudatur coopertorio ſuo circumlinito, luto ſapientiæ. Et pone in ignitum furnum reverberationis, & tam diu reverbera quousque fixatorium appareat quaſi ſurſum in aere ſtare ad ſpiſſitudinem calami poſtea infrigidetur in eodem furno, Et recipiatur de eadem materia, & probetur ſic ponatur ad aliquem locum humidum vel aeroſum de ipſo pulvere, ſi adhuc aliqua humiditas latet in eis ſtatim ſolvetur aliquantulum, ſed non totum hoc viſo, non eſt ſignum fixionis. Tunc iterum pone in furnum reverberii, ut prius. Et iterum proba in humido, ut prius, Et hoc reitera reverberando & probando donec non ſolvitur in humido, & hoc eſt ſignum fixatæ medicinæ & perfectæ tincturæ, ad tingendum crudum Mercurium ablutum, & purificatum, tinge ergo, ut ſcis, &c.

Præparatio fermenti.

REcipE ſolis puriſſimi unam partem, & Mercurii tres partes bene purgati & fac Amalgama, & pone in vas vitreũ, & adjunge ſibi de aqua forti facta, de una parte ſalis nitri, & alia parte vitrioli, & octavam partem cinobrii, & pone ſuper furnellum, primo lento igne, usque ad ruborem alembici, tunc vigora ignem, cum ligniculis, & aſcendet alba. Et cum videbis, quod rubedo alembici ceſſaverit, tunc vigora plus ignem, tunc aſcendet materia alba ad collum alembici, & aliquantulum etiam diſtillatur in receptaculum, hoc quod aſcendit ſerva ad opus tuum, hoc fac quinquies vel ſepties. Et ſemper conforta eandem aquam cum quatuor vel quinq; guttis, de nova aqua forti. Et ſic habebis fermentum, id eſt,

id est, medicinam tuam, & remanebit sol in fundo albissimus sicut Luna, quem solem reduc in corpus. Sed cum illo quod ascendit prius fermentare debes opus tuum, ut supra dictum est.

Aqua Mercurii.

RECIPE Mercurium sublimatum, salarmoniacum, sublimatum, calcem corticum ovorum añ omnium & contere simul, & incorpora, & pone in vitro alembico superposito & sublima igne lento, & quod ascendit, redde fecibus suis, & iterum sublima, hoc fac reiterando, totiens, donec totum in fundo vasis fundatur quod cito fit. Postea excipe, & tere in marmore, & pone in locum humidum & dissolvetur in aquam, hanc aquam in vitro bene clauso, serva ad opus suum. Nam hæc aqua albificat, figit, incerat, & solvit omnia inbibita ex ea & mirabiliter operatur.

FINIS.

BREVE OPVS AD RVBEUM CUM SOLE PER aquas fortes.

Ecipe vitriolium calcinati ℔.j. Salis nitri ℔.j. fac aquam fortem. In qua ſolve vel calcina Mercurium crudum, Et cũ calcionatus fuerit ſeu ſolutus, congela eum & tere in pulverẽ. Poſtea accipe ℔ j. vitrioli calcionati, & ſalis nitri. ℔.j. vitrioli romani. ℔ dimidiã. viride æris. 8. lot. Salis ar. 8. lot. Et ex illis omnib. fac aquã fortẽ abjecta flegmatica, Et illius aquæ ℞. 8. lot. & ſolve in ea auri fini laminati. j. lot. Et poſtquã ſolutum fuerit. ℞. illius Mercurii pulveriſati. 9. lot. & pone in fiolam, cum longo collo, Et poſtea funde paulatim deſuper illam aquam in qua ſolutum eſt aurum totum per parum. Et vide ut ſolum tertia pars fiolæ ſit repleta. Et cooperi fiolam & pone per unum diem & noctem ſuper cineres non multum calidos, & apparebunt multi colores. Poſtea ſigilla vitrum cum l. Hermetis & pone in balneum mariæ, donec totum ſolvatur. Et quando totum ſolutum eſt. Recipe de balneo, Et ponas ad aerem ad locum tutum, ne lædatur. Tunc illa aqua paulatim congelabitur. Et quando videbis rubeum circulum in fundo aquæ tunc aperi vitrum. & pone ad cineres valde lentos ut materia bene exſiccetur. Tunc frange vitrum & materiam bene tere ſuper lapidem in pulverem. Iſtius ergo lapidis Recipe. 1. partem & Mercurii 10. partes vel centum in hoc proba tu ipſe ſi poteſt una pars centum tingere, & hoc ſic: Recipe tigillum, & impone Mercurium & deſuper pone medicinam & ſuper medicinam pone ſal commune præparatum, & claude tigillum, cum luto ſapientiæ & da primo lentum ignem. Deinde ignem fuſionis & poſtea effunde & invenies aurum purum.

FINIS.

OPUS

OPVS PETRI DE SILENTO.

ATtendite doctrinæ filii eloquia mea, Auribus percipite verba oris mei. Sapiens dicit: Initium sapientiæ timor Domini, Beatus homo qui sperat in eum. Omnis enim sapientia ab ipso est: Qui ergo curvaverit dorsum in legendo Philosophorum libros, erigat cor, Altissimum deprecando, ut sibi concedatur spiritus intelligentiæ. Hæc occulta Philosophia est scientia gloriosa, post scientiam fidei omnes alias scientias suæ dulcedinis amœnitate ac utilitate præcellit. Quæ plurimum est à Philosophis celata, & solius Dei potentia reservata, ad quam oportet cum cum Dei timore, perscrutantem, pia mente, devoto animo, & studio prolixo pervenire. Attamen, qui libris in patientia fruitur, in dispositionem hanc ingrediatur, Qui verò citius cupit pertingere, libros Philosophorum non aspiciat, quia hæc scientia est ei inimica, non enim est citò credendum manifestis Philosophorum libris, Quia qui tum putat se totum scire, & totum mundum habere, nil in manibus suis invenit, & destruit eum festinata credulitas. Quia festinatio, ut ait Morienes, est ex parte diaboli, congruè cui dicitur; Heu qui habere hanc Dei oblationem, semel perlecto libro aut primo regimine desiderat. Dico igitur, quod ad opus hoc requiruntur ista, Natura perfecta, res purissimæ, pondera vera cum debita conjunctione, vas, ignis, atque modus agendi. Et patientia per omnia necessaria est, verum quod nimius sermo sine intellectu errorem augmentat. In hac methodo profuturus vobis tradam ea que quæ de hac arcana Philosophica scientia multiplicaverunt. Quam si quis legerit aliquantulũ habens intellectum sui operis gaudebit. Qui verò non per hunc librum ad effectum pervenerit, alium non quærat, sed quiescat, quia celavit ab eo veritatem, quia fortè mentem infidelem habet. Moneo insuper vos eum servare, & legere sæpius & ab impiis custodire. Aristoteles, in visione animi dicit: Advertite inquisitores huius scientiæ, quod invidi hoc arcanum in varia membra diviserunt, scilicet, Philosophiam, in Astrologiam, & Magicam artem. Et tractaverunt de plu-

ribus aquis, & brodiis, & corporibus, lapidibus, & spiritibus, ut hanc artē pretiosam, omniū nominū multiplicatione devastarēt, varia quoq; regimina, & vasa descripserūt, ut fallerent omnes hanc artē amicabilē inquirentes, cum non sit necessarium in hac arte, nisi una re, unitate, specificata, uno nomine nominata, & una actione perfici potest, sed & coquere, quo tempore vel quibus temporibus fieri potest. Dimitte ergo quæ fallentes explanarunt, & sequentia tene. En Minera quoddā pingue sufficienter & habundans reperitur. Quod dicitur pix, vel sulphur incombustibile, Kibric vel alkibric, caput & pater aluminum, salium & omnium liquabilium metallorum & oleum. Et primum quod emanat (scil. à pinguedine) ab eo est vapor, qui condensatur in aquam, quæ nō adhæret tangenti, pro eo quod quoddam subtile, terreum sulphureū, sibi est commixtū quod eam aliquantulum inspissavit. Propterea hæc aqua dicitur à Philosophis aqua sulphuris, aqua munda, quæ nulli commiscetur coinquinationi, sputum Lunæ, solis umbra, urina, oculus, beya, lac, lachryma, arbor fructifera, servus fugitivus, arg. viv. fœmineum, acetum acerrimum, aqua perennis, mulier, fœmina, vulgariter dicitur, vi. ar. fugitivum. Dicitur etiam à Philosophis Azoth, summa humiditas, aqua permanens, quæ quando conjungitur cum sulphure fixo corporis, absque qua in igne permanere non potest. Præsciendum est ad majorem evidentiā doctrinæ, quod ista commixtio videlicet aquæ omnia metalla producit in mineram secundum diversitatem materiæ & formę, scilicet Mercurii & sulphuris commixtio. Ipsa tamen aqua si non effoderetur ex profunditate terræ, esset in via perfectionis cuiuslibet mineralis ad tempus longum. Nota, Superius dixit Petrus, In minera est quædam pinguedo, denotans, per hoc medullam sulphuris fixi corporis, quod dicitur pix, vel sulphur, & illa pinguedo, ut dicit Albertus, est in omnib. metallis, & omnia metalla oriuntur ab ea. Notabile autem est omnium maximè, quod ex hac aqua procedit est Soloma, & Brumasar. Hic loquitur Petrus de anima extracta à Sole & Luna, quomodo diversa habet nomina, Synonima ergo Sol & Luna, Soloma & Brumasar, quæ nobiliora sunt inter metalla propter sulphur fixū in se habentia, quod extrahitur ab ipsis per aquā pręallegatā, ut artifex intelligat ex quibus lapis philosophicus habetur, audiat Philosophos, Sol, æs Philosophorū, corpus magnesiæ, corpus syncerū, corpus mundū, elixir, masculus, lathon, arg. vi. fixū, sulphur incōbustibile, sulphur fixum rubeum, uber, filius, sanguis rubei hominis,
Kibric,

Kibrit, sulphur naturale, quod ergo tot nominibus nominatur, est ꝓpter excellentiã suæ dignitatis. Scito ergo fili quod in sorore sua blanca solũmodo crescit gradus nostræ sapientiæ, & nõ in aliis terræ fluxibilib⁹ mineraliũ. Et propter hoc, Sol & Luna, facimus propinquam philosophiã. Auctor, Soror blanca est ar. viv. extractũ, de Luna per Mercuriũ, & dicitur lapis Philosophorũ, & frater eius est Sol, ex quibus extrahitur Mercurius per Mercuriũ, & hi duo dicuntur lapides honorati, quorũ unus est vir scil. sulphur rubeũ, & alter mulier, quod est Mercuri⁹, i. e. solis & lunæ. Licet tamẽ sint duo in numero, sunt tamen unum in specie. Ad hoc arcanũ naturaliter procedendũ quemadmodũ vir & mulier. Quamvis hæc sunt duo in numero, sunt tamen in specie unũ ad filium procreandum, scil. superius & inferius, per solem & lunam, significatur Mercurius extractus, ab his duob⁹ corporibus. Vnde Theophilus, Cum hæc corpora conjunguntur, sc. Sol & Luna, erũt Planetæ, sole oriente, & tamẽ lux eorũ, videl. planetarũ vertitur in lucẽ ipsius sc. solis. Hic ostenditur error artis. Si quis ab hac via saltũ fecerit, sine dubio in detrimentum sui operis tendit. Quod aũt dixi, unum in specie, & duo in numero, tria sunt, sc. anima, spiritus & corpus. Quia arg. vi. est spiritus & anima, & aliud est corpus. Sunt etiã 4. Elementa, sicut in quolibet composito contigit reperiri sine quibus nil unquã utile generatur. Quare invidi dixerunt ea 4. corpora, scil. siccitas, humiditas, spiritus & vapor, quæ omnia sunt 7. sc. anima, spiritus, corpus, & 4. elementa, & sunt 10. quæ sunt cum his 7. duo in numero, & unum in specie, unum rectè dicitur, quod est anima, quia ista est omnium 10. perfectio. Sequitur deo volente, quod quæritur. Invidi etiam dixerunt hoc ovum esse propter similitudinem, pro eo quod apparent in eo 4. elemẽta distincta. Dixerunt etiam ipsum esse animal, & hominem, pro eo quod habet in se animam, spiritum & corpus. Non tamen intellexerunt aliud nisi hunc lapidem, qui est lapis, & non lapis, vilis & carus, & carior auro, carne aurea incarnatus. Hic ostendit qualis sit lapis Philosophorum, qui auro incarnatur, ipse est ille, qui præteritur in viis, & in sterquiliniis calcatur.

Igitur hæc est una res vilis & pretiosa nimis à qualibet cognitione, non unius nominis, sed multorum, sine quo lapide nihil utile generatur. Est etiam hæc guma apud Philosophos auro pretiosior. Guma dicitur argentum vivum, extractum ex Sole & Luna. Honoramus

enim

enim aurum, quod sine ipso (scilicet soluto intellige, id est, Brumazar) Guma nostra non emendatur, Brumazar dicitur enim Sol solutus, & blanca Luna soluta, dicitur enim flos Solis sive Lunæ, &c. Guma etiam apud Philosophos sublimior est margaritis, & si hoc vulgus sciret non vili ponderasset precio, eo quod ex guma, scilicet Mercurio nostro & modico brumazar multum aurum elicimus, igitur stultos celamus, & super hoc Philosophi vulgus errare fecerunt, tamen dixerunt quod natura vilis est, quę parvo precio venūdatur. Apertius autem dixit naturam in omnibus preciosiorem esse. Et ideo, quod arg. vivum nostrum non perfectè decoquitur nisi cum duris corporibus quæ resistunt igni, videlicet ut Sol & Luna, & non aliis. Quale namque lucrum speras ab iis quæ igne consumuntur, Arg. vivum non consumitur in igne sed tantum fugit Brumazar, Sol etiam non fugit, nec minuitur in igne sed melioratur. Et post ipsum blanca, Luna pura propterea dicitur, quod arg. vivum album non coagulat, & ignē patiens non conjungit, videlicet album fixum, id est, Luna nullam sibi quærat viam aliam ad albedinem operandam. Et qui arg. viv. non coagulat, & ignem patiens rubeum scilic. Solem non conjungit, ad rubedinem nullam sibi quærat viā, nec fatiget cor suum in hiis, quia ad ista pervenire non potest, vi enim masculi (scilicet Solis & Lunæ) suscepta gaudet fœmina (scilic Mercurius noster) Lætatur spiritus, & corpus æqualis complexionis, & proprietatis, &c. Spiritus etiam ignem fugiunt, nisi fuerint corporibus fixis associati) scilicet Soli & Lunæ. Et corpora quasi mortua jacent, nisi à spiritib. vivificentur. Auctor inquit vivificentur, id est, spiritualia fiāt simul bene conjuncti & commixti. Cum verò sic alternatim congruè desponsatur, id est conjuncta sit, tunc subjunguntur id est solvuntur corpora cum spiritibus & retinent ipsos spiritus, in examine ignis. Quarum omnium corporum nobilius prius est narratum, videlicet Brumazar, Quod etiam inferius corpus non emendatur, nisi ex guma nostra. Oportet igitur introductum nil in hac arte incipere, antequam huius aquæ virtutem sciat permanentis, non enim oportet uti in commixtione & contritione & toto regimine, nisi illa aqua permanente. Igitur ad principium artis requiritur aqua permanens præ omnibus. Qui hanc aquam ignorat eiusque regimen, ut oportet non ingrediatur in hanc artē, vis enim eius spiritualis est sanguis. Ideo dixerunt, Vade fili ad montem Indiæ, & ad suas cavernas, & accipe ex eis lapides honoratos, scilicet corpora quę liquefiunt in aqua permanente, cum ei fue-

Nota, Hic loquitur de conjunctione Solis & Lunæ vulgari.

ei fuerint adjuncti. Auctor, Montes Indiæ sunt Sol & Luna. Et hæc aqua cum egressa fuerit de illis montibus & liquefacta sæpius cum suis corporibus, altissimum opus operatur. Jubeo ergo vos capere arg. vivum, quod est virtutis fœmineæ, scilicet Lunæ. Et ipsum coquite cum corpore, scilic. Sole, donec fiat aqua fluens. Coquite ergo masculum simul & vaporem eius, quousque utrumq; congeletur. Soror est passiva, scilicet Mercurius, Frater activus. Conjungite citrinum ruber filium, scilicet Solem cum sorore sua, id est, Mercurio Lunari, qui communiter artem generant. Huiusmodi enim perfectio operis cum aqua sulphuris sorore & fratre conficitur. Ergo qui quærit veram facere tincturam, non quærat sine Sole, & eius umbra, id est, Mercurio nostro, videlicet lunari. Nolo tamen causa invidiæ præterire, quin dicam, quod qui sine Sole operatur nil agit. Sol enim ossa mortuorum in sepulchris attenuat, & augmentat tincturam albedinis & rubedinis. Quoniam optimum salnitri, quod commune volatile nobilius sale harmoniaco & efficacius (sal istud est Mercurius noster) quam quod de capillis sanguine & stercore fit, vel urina, ab aquis, vel ab omni pulvere recepto ad decoquēdum, veruntamen tanquam necessarium valde æstimo, nam omnium corporum & spirituum sustinet vires. Hunc Deus salem creavit, cui vim tribuit, ut sine ipso elixir non compleretur. Et si posueris eum loco spiritus vel corporis in opere non errabis, quia convertibilis est ad quamlibet sui speciem, ad cuius se naturam inclinat.

Referam ergo breviter, & dico quod gravia scilicet corpora non possunt, nisi levium sc. spirituum superius, nec levia nisi gravium inferius levari, consortiari vel detrudi. Sicut nō potest humidum sine sicco, sic siccum sine humido, nec durum sine molli, nec molle sine duro modo quolibet temperari, propterea accipe sulphur & arg. vivum, & tere Solem, id est, assa Solem cum eo, donec fiat argentum tingens. Vnde Hermes dicit, Spiritus non tingit nisi tingatur. Hic modus laudabilis est omnibus libris. Et est lapis Indorum & Babyloniensis. Ponite eum in stercore per hebdomadas, aperite, terite cum almisadis, quod est intensissimum omnium saliū, Quod si sine pondere conficiatur, nil habebit, quia celabitur opus, eo non invento malum putatur, & si fuerit de brumazar parum in confectione erit patens aurum. Igitur nullus ad propositionem accedat, donec componentium modum inveniat, & ipsa pondera completa. De quo invidi dixerunt, Non omnis qui sublimat coquit, aut qui præparat ad ef-

ad effectum perveniet, sed si accipit quod debet, & facit quod decet, eveniet quod quærit. Idem dixerunt, qui magisterio tribuit quod debet, ab errore salvus erit, & jam non errabit. Philosophi autem de proportione spiritus & corporis tam manifestam noluerunt facere traditionem, quia tunc esset opus mulierum & ludus puerorum. Et fortè periret scientia cum suis fratribus, dicente Poëta,

Bestia cauda brevi malè tegit posteriora,
Stulta lingua & levis, malè tegit interiora.

Ipsi tamen Philosophi cum ipsarum rerum miscibilium, proportiones, ut ponderibus sufficienter illuminant cum dixerunt, Si summa volatilis vicerit summam fixi, de substantia fixi ingenietur artifex plus addi (vel econverso) unde tenendum censuimus, quod in opere rubeo, scilicet majori, sit rei fixæ quarta pars vel citra, operis completi. In operibus autẽ particularibus sit rei fixæ tertia pars vel citra, in utroque tamen sit fermentum, sine quo massa non emendatur ad albũ seu ad rubeum, scilicet sit de ea quarta totius in via. Quas qui benè servaverit metas, parum vel minimum in opere committit errorem. Qui duplex esse consuevit, aut quia non benè liquatur, aut liquatum non bene submergitur. Et tunc cum facta fuerit commixtio, tunc fuit erratum in calore superflua, & hic est unus error. Alius est, quod forte non citò figitur, & quanquam fixum in decoctione apparet in examine tamen evolat, tunc fuit erratum in nimio crudo spiritu. Aut forte non est facta universalis commixtio, quæ est commixtibilium alteratorum unio, ad quos errores corrigendos, pro eo quod ex eo multa opera perduntur. Invenerunt Sapientes aquas fixativas scilicet corporum & inceratu- ras, scilicet spirituum, sicut in prioribus est enarratum. Bonitas autem huius tincturæ profectò provenit ex debitis ponderibus, & ex reiteratione solutionis, & coagulationis. Et est ratio quod nullum illorum quæ intrant hoc compositum per se in actu habent virtutem compositi. Quia hoc elixir tingitur tinctura sua, submergitur oleo suo, & figitur calore suo, & solvitur sedumine vel salsedine sua. Solve ergo reiteratis vicibus sub debitis ponderibus, & hic modus corrigit errores tuos, & augmentat tincturam in colore, pondere & virtute, quia quantò magis allevias corpus, tantò magis valet. Quia subtilius dignius grosso & rarum spisso. Et quando additur tinctura fixa rubeo, citrinitas vel non fixa, fixa

fixa multiplicat elixir potentia, pondere, & assatione. Antiqui autem pro omnibus his dixerunt, Reitera ignem, quousque peragatur. Nec te longa tædeat mora, quia ignis attenuat naturas, & liquidum à turbido sequestratur. Ignis officium est rubeum inducere calorem.

Accipe igitur in opere majori ex guma alba intensissimi candoris partem unam, & ex vitello nostro unam partem, alii partes tres dicunt ex sulphure rectificato, sine quo non emendatur opus, partem unam. Et has simul misce. Qui autem opus istarum rerum capit, quod si non æquipollent partes, oportet ut ex ære nostro non præparato partem accipiat, & tres partes ex aqua permanente præparata. Invidi dixerunt. Accipe de corpore sicco partem unam, & ex ære magnesiæ nostræ partes tres, & deinde conjungite, aceto nostro, masculo commiscite. Item iterum masculum cum uxore, & arg. viv. conjungite.

Nota, Generaliter obtinendum est, ne humores fugitivos multiplicentur, vel siccum ipsum imponatur, sed cum rore miscite fortiter, ut massam, scientes, quod si massæ aquam multiplicetis in camino non continetur. Et si massam desiccetis, in camino non conjungitur, nec coquitur Sit ergo de masculo pars una, de fœmina partes tres, de sulphure rectificato quantum vis, quia non habet pondus in libris, de medio pars una, de quibus nolite alienum introducere pulverem, nec ullam rem, quia in ipso est sufficientia, Deo auxiliante.

Fermentum autem & medium si imponetur in priori vel medio opus perficitur citius, nec indiget reiterationem. Et hæc regula est servanda in opere majori, quod solo igne perficitur, quia juvatur cum inspirationibus, quæ sunt alumina, sales, & atramenta, & per fontes animalium & plantarum, quæ omnia sunt ad libitum suis cum contritionibus, dummodo servetur quod dixi. Glosa de proportione spiritus corporis fermento etiam & medio utrumque conjungens.

Ecce jam dixi rem de qua fit, & dicimus certis ponderibus. Et quia uno nomine ipsius restat videre, de una via eius & actione, scil. coquere. Ideo faciendum est quod Philosophi dicunt, Opus 4. regiminibus expletur, ut est, Putrefactio, solutio, calcinatio vel sublimatio, per alembicum distillatio, & igne levi coagulatio. Verum aliquæ propter difficultatem, integritatem, longitatem præparationis prætermiserunt unum ex prædictis regiminibus, alii duo, alii tres. Et opus

uno

uno regimine perfecerunt. Et propter hoc eorum sententia dissonavit. Quia dixerunt quidam nõ posse fieri ad mixtionem, nisi cum igne & solutione, Alii cum solutione tantum, Alii cum igne tantum. Quorum omnium processus tædiosum esset narrare. Laudabiliores verò modi sunt, qui ponuntur in libro administrationis perfectæ transmittere, per Kymam in quo me quandoque libenter exercui. Ante omnia cum modum feci, tamen & solutionem, ut Geber nominat eum administrationis modum, & secundum Bubacarum dicitur sublimatio auri spiritualis per rubedinem. Recepi de arg. vivo partes quatuor, de auro partem unam, de sulphure partes tres, de vitriolo ciperino partes quatuor, de sale armoniaco crystallino partes quatuor, hæc omnia contrivi diutius cum aceto crudo, & rubeo, & tenui tempore longo in loco rorido quousque volatilem feci, perfectum exspirando. Tunc expectavi & expendi contritum in vase vitreo, cum fundo amplo, & posui de eo assatum ad spissitudinem unguis & per modum sublimationis sublimavi, cum igne fortissimo. A principio non recipiens eius rorem, donec totum superius ascendit sublimatum potavi cum atramentorum aqua prædicta, fixatam assavi, & contrivi totiens, donec fuit cinobriũ rubeum fusum, & tingens una pars tres partes Lunæ in Solẽ, quod tamen aqua præmissa, inceratam dissolvi prædictam tincturam in balneo, & purgavi donec fuit aqua unius coloris coagulavi ipsam donec desiccata est, quam igne gradatim fixavi, donec ignem fortem sustinuit, Tandem ignem minoravi quousque fuit leniter liquatum, hoc solvendo, & coagulando, & tincturas addendo ad placitum meum multiplicavi. Hic autem modus est subtilis veridicus, & longæ præparationis & post modum qui cum solutionem tantum accepi materiam de capillis tres lothones, & de corpore sincero, & de salibus partes suas & putrefaciendo dissolvi donec in aquam versum fuit, albi & nigri coloris, & omnium mediorum. Tandem subtiliata & purgata fuit pulchrè parum rubicunda, quæ laminas in se extinctas tingebat ad omne judicium, tamen cimentum non diu sustinebat, puto ideo, quod non fuit fermentata, Sol quam longæ & tædiosæ præparationis erat, propterea tentavi modum, qui per ignem fit solum, ut sequitur.

Accepi enim spiritum & corpora debito pondere quandoque præparata quandoque cruda. Sincera tamen, & per ea pulchrius fiebat corpus, & citius. Quæ omnia fortiter cõmiscebam in unum cum puro liquore, bene molendo, sublimando

mando ſubtile à ſpiſſo incipiendo levi igne, & in eo terminando, donec totum in ſpiſſam materiam per ignis officium transmeabat, & hoc modo feci elixir, apud ignem quandoque tamen ponebam ea cruda leviorem, quam putrefaciendi modum habui uſque ad eorum mortis exitum & tribulationē eorum, etiam longius deferebam. Et hunc modum reperi præ cæteris breviorem ibique quievi. De quibus omnibus hunc quem inveni ægrotantem animo & mente, per triennium fore ſedulum, & in quoſdam aliis diligentius docui, qui meis demonſtrationibus non contentus in hiis plurimum ſe exercitando, & jam multipliciter variando nec in ipſis deficit. Cum enim videbat confectionem ſuam ſubtilem, in aquam converſam multipliciter percutiebat eam, & in aceto diſtillato deſiccabat leniter in vitreo vaſe, & in igne fortiori, quam ſublimando coquebat & reiterabat opus totiens, donec totum reſidebat, cum fixatione liquatum ut tingeret quodlibet corpus, augmentavit quandoque ut ego feci ſolvendo, coagulando, ſolvendo tincturas purgatas, addendo, coagulando, figendo, liquendo, & invenit novum modum augmentandi. Quia ſolvebat, coagulabat ad placitum, & multifariè variabat, optimè naturam percepit Philoſophorū & intentionem & ſecreta, præcipuè tria, quæ ipſum docui. & diligenter memoriæ commendavit, videlicet de converſione totius compoſiti in ſalem præcedente putrefactione, de qua ſibi dixeram. Si vis ditari præpara ſalem, niſi totum convertas in ſalem, nihil habebis. De ipſius etiam converſione cum præcedenti calcinatione, liquefactione cum igne non vitrificatorio nec forti, ſed de illa quæ levi igne liquatur, de quo ſibi dixeram, niſi ſpiritualia corpora feceris noli elixim blaſphemare, ſc. opus, oportet. n. ut corp⁹ ſpiritus impalpabilis fiat, & ſint omnia mixta per minima, & hoc fiet cū liquatum fiet & venenum tingens. Nam qui poterit brumazar in venenum vertere, quod quærit inveniet, & non errabit. Tertium ſecretum fuit de ſolutione totius compoſiti, quæ eſt Theſaurus rei quæ ſublevat de ſtercore pauperem, per quam dixit Hermes, ſe ſuper omnes mundi circulos exaltatum. Hic eſt verè noſtræ Philoſophiæ filius, qui præcipua ſecreta percipit, quæ ſi ignoravit quis, ſuo fruſtratur propoſito, & ſi ſciverit non errabit in opere. Ergo ille ſecurus accedat ad operandum, in cuius mentis ænigmate plures operationis imagines variæque reſultant. Non poteſt enim de levi manus eius in practicam currere, cum mens in Theorica, id eſt inchoata vitiatur. Hic quippe eſt in operationibus, tandem faſtidio

derelictus, cogitavi super illo de quo traditur. Quidam solvebant corpora, & spiritus balneatos cum solutione & sublimè figebant super quo plurimum hęsitavi divagabat mens. Fecit enim aquas acutas ut novit & ut voluit calcionavit & solvit spiritus & corpora, ac compositionem quam fecerat, postmodum igne purgavit, congelavit, vitro bene firmato & ignem gradatim augendo fixavit totum, quod ad liquefactionem ignem continuando perduxit, qui tanquam sedulus indagator comprehendit hanc nisi fuisse turbæ intentione, cum eo sit labor distillationis, calcinationis; pro quibus pluribus indigemus vasis. Philosophi autem indiguerunt in toto opere nisi uno solo vase, & uno regimine, scilicet coquendo, & una re qua administratur, scilicet calor. Quapropter Hermes, pater Philosophorum præcepit diutius imaginari donec comprehenderet veram semitam Philosophorum in operatione, calle legitimo, ut in libro Turbæ protestatur. In modo igitur vasis & ignis, multum divagavit, postquam novit rem de qua fit & assiduavit cum constantia & patientia, donec perfectionis comprehendit optatum finem, & ibi sistendo quievit. Nunc verò doctrina data, heu, mentis perturbatione languescit, verumque omnibus modis præscriptis, & si veriores sint & leviores aliis, indigemus tamen pluribus vasis, unde habetur tædium in regendo pro laboribus molestius. Ergo qui huic meo filio voluerit in hoc opere coæquari, hanc meam traditionem acceptet in qua serie præscribam quicquid ipse in opere majori quod una fit actione à secretis Philosophorum diutius ab hauriendo percepit. Dicam igitur in eo quatuor esse principalia servanda, ut sunt Res, Modus, Locus, Tempus: Res scilicet de qua fit, & pondera ipsius ignis. Tempus scilicet in quo terminatur totum. Locus scil. ubi decoquendo perficitur. Modus scilic. agendi. De primo scil. de aere, satis traditionem feci planè in præcedentibus. De vase dixerunt in testâ ovi. Alii dicunt, quod sit ad similitudinem capitis humani. Etiam invidi dixerunt demum rotundam tenebrosam rore circundatam, & isti verum dicunt. Etiam invidi dixerunt ad modum sit mediæ Lunæ. Alii dixerunt, ut sit ad similitudinem paropsidis, & in hoc dixerunt invidi. Accepimus duos nigros, & posuimus in paropside, quam habemus, & erunt inde ova vel sal. Sapientes dixerunt, quod sit rotunda nimis spissa vitrea. De quo Arisleus, in visione, Incarceraverunt me sociosq; meos in domo vitrea sua, super quam domum, aliam ædificaverunt,

runt, super quam tertiam & sic in tribus domibus inclusi fuimus, quorum vasorum aptationem sagax operator satis per suam industriam poterit fabricari.

De modo agendi & igne. Incipiamus Sole existente in ariete, Alii in tumpno, Alii ab hyemis humiditate, Alii dixerunt fieri cum igne levi, Alii cum igne fimi. Alii dixerunt, sit ignis in principio ut calor veris, Alii dixerunt cibum digestans, Alii ut calor in Embrione, Alii ut calor gallinæ cubantis super ova. Quidam fecerunt cum humiditate. Quidam cum stipulis & cinere. Quidam cum lichmine. Quidam cum carbonibus & flammis mediocribus. Invidi dixerunt, Compleatur in triplici calore ignis, scil. Ariete, Leone & Sagittario. Et hi verum dixerunt. Ego novissimè dico, quod in primo regimine Philosophi voluerunt ostendere ignis levitatem, postmodum fortiorem & fortiorem. (Vnde Arisleus) Mansimus in tenebris undarum in intenso æstatis calore, ac maris turbatione cuius nunquam simile accidit nobis. Dico igitur quod isti sunt ordines ignis inter quos experimentum quantitates demonstrant. Propterea dixerunt ignium scientiam novimus mirabilem fore. Nam ignis diversimodus diversos operatur effectus.

De tempore dixerunt quidam, quod fit in tribus diebus, Alii in septem, Alii in quatuor, Alii in sex, Alii in triginta diebus. Ego autem dico, quod omnes possunt excusari. Quia superaddiderunt clausulam illam generalem de qua nullus deviare debet, videlicet donec peragatur Quia omnis actio naturalis unum habet tempus in quo perficitur, & terminatur debita continuatione, prolongatur tamen & abbreviatur opus, per rerum, vasorum, & ignium aptitudine quæ omnia componuntur.

Jubeo ergo vos capere argentum vivum & sulphur, ad opus universale quod dixi debito pondere, & præparata vera & sincera, & cruda, prout ea minera eduxit, absque alieno liquore simul incorporando componere, & ponatur in vase vitreo, rotundo spisso, longum collum habens, & strictum claude orificium optimè, ne humor respiret, & in illa olla perforata, & aptata, vel in vase ferreo, vel cum sulphure super ignem. Si autem audacior es & edoctus ignis levitate, sit vas vitreum inferius lutatum. Et tunc non indigebis ipsum liquore circundare de vino. Sit aliquod obstaculum, quod ipsum mediatum impediat ad ignis accessus:

Et incipias sub constellatione cœli legitima quæ multum proderit operi tuo. Tunc subjicias ignem lentissimum, ad minus decem diebus, ita, ut sit calor tantæ nutritionis, & putrefactionis, seu solutionis, ut agat interius, ut fiat aliquis modus separationis in eis, nec liquabis nisi fortè liquationis igne adhuc levigorato. Item coquitei donec fiat plurimus fructus, & lapis, & omnis nigredo evanescat, quod non est verus aut quicunque mediorum evenerit color & per ignis levitatem mirabilis accedat albedo. Nam elementa diligenter cocta lætantur, & in alias convertuntur naturas. Omnia elementa si non conjungantur, nihil huius artificii quæ cupiunt perficitur. Mixta autem & à suis naturis alienata aliquid fiunt, & hoc totum ignis levitate, nil aliud est, nisi ut extrahat humiditates corporum & consumant, sit ergo ignis levis, qui ignis attenuat naturas & emendat, & liquidum à turbido sequestrat. Levis autem ignis est quem magnesia non fugit. Non accendatur ignem plurimum, ne sensu & motu privetur. Nam si compositum plus quàm oportet regatur. quod prodesse possit, exterminatur.

Vnde si quilibet introductus in hac arte earum naturas sciret, prolixitatem utique coquendi sustineret, cum arg viv. elementa in primo super levem ignem commiscere, qui dicitur ignis, vel calor veris aut gradus arietis quo arbores pullulant, & albescunt, visa autem albedine, ratum est quia jam omnia fixa sunt, unde ut igne de cætero dubitandum non est, dabis igitur ignem carbonum gradatim augendo, ut calor æstatis seu graduum leonis, quando fructus maturescunt, & fruges perficiuntur. Et hîc continuetur, quousque massa teratur in igne, non manibus calcinando in cinerem, & fiet cinis valde combustus. Deinde in igne convenienti si si ad rubeum fuerit, rubefiat, & igne postremo liquatur & peragatur & continuò liquatur, quousque deveniat ad calorem sagittarii, quo folia & fructus dissipantur. Primò igitur fit niger. Secundò albus. Tertiò citrinus. Quartò rubeus. Demum venenum tingens, quodlibet corpus quod dicitur bonum plurimorum nominum, cum quo si coxeris Mercurium, depelles pauperiem. Hic est lapis ad similitudinem majoris mundi creatus. Gravibus & levibus, mollibus & duris, calidis & frigidis, humidis & siccis. A natura firma pace ligatus, in igne fructus perpetuus. Omnem rem subtilem vincit & omnem rem solidam penetret, quem non potest terræ fetulentia viciare, nec aquæ limositas condensare, nec tactus

aëris

aëris obumbrare, nec ignis violentia superare. Hunc ergo lapidem celate à potentibus, & ab invidis & indignis, ne ex eo quod indignè operatur inde fortiores fierent, & ad illicita promptiores. Referam ergo quædam generali in toto processu, & dicam Veneramini Regem, & uxorem eius quod nescitis furorem ipsorum, ne fortè irruat super vos & ostendant iram suam.

Amplius argentum vivum igneum, omne corpus comburens magis quàm ignis, & omne corpus quod ei commiscetur, teritur cum eo & neci datur, antequam confringitur. Draco etiam non uno regimine moritur, ergo Philosophi effoderunt sibi sepulchrum, & sepelierunt cum eo mulierem. Qui cum fortiter esset conjunctus mulieri, cuius venter plenus est armis, & veneno, quantò magis circa eam vertitur & volvitur, tantò magis corpus eius in partes plurimas sequestratur, videns autem se arte muliebri superatum, & mulieris artibus mixtus, mortique deditus, totus vertitur in sanguinem. Irritate ergo bellum inter terram & argentum vivum, quia ambo corrupta tendunt in perfectum. Item eis igne non manibus diligenter tritis & exalteratis prout oportet fit illud Kuhul in natura & color non fugiens. Quia omne corpus dissolutum cum spiritu, cui mixtum est, procul dubio fit spirituale. Et omnis spiritus à corpore alteratus erit coloratus, cuius est tingens & contra ignem pugnans. Ergo dealbatum est æs, & factum est umbra carens. Dealbate ergo lathonem, & libros rumpite ne corda vestra rumpantur. Nihil aliud est ergo huius artis scientia, quàm vaporis & aquæ sublimationis, argentique vivi magnesiæ corporis conjunctio.

Et sciendum est quod Azoth non potest à lathone suum substantialiter aufferre colorem vel mutare, nisi secundum visum. Sed Lathon potest substantialiter & secundum visum aufferre suam albedinem. Quia inest ei mirabilis fortitudo, quæ super omnes colores apparet, quando colores fuerint loti, & quando auffert suam nigredinem atque immundiciem, & fit album, tunc est lathon, & facit eum rubeum, cavendum est, ne vase exeat humiditas, verè ipsum in vase coagulare, donec cinis fiat. Et scitote tunc optimè miscuistis, eo quod cinis iste recipit spiritum, & illo imbibitur humore donec vertatur in colorem, pulchriorem quàm prius erat.

Inspicite pictores qualiter suis nequeunt pingere picturis, Sic Philosophi suas medicinas, quousq; res suas in pulverem vertant. Hæc quidem conterantur, non tamen manibus, sed igne coquatur, quousq; cinis fiat fluxibilis. Et si non poteritis corpus comburere, & in cinerem reducere, nil boni fecistis. Nam si ipsum subtiliter rexistis prout dixi, multa bona videbitis in effectum. Oportet ergo ut corpus præparetur flamma ignis. Occupatum diruatur, & debile fiat cum aqua, scil. cruda, in qua illud est, donec totum fiat ut aqua. Videntes autem albedinem in vase apparere, & omnibus supereminere, estote rati, quod rubor in illa albedine certè occulatus est.

Amplius ignis officium est colorē per consequens facere rubicundum. Primo nigredo ex eorum morte fit, postea succedit albedo. Tunc rubor qui ex illa extrahitur, nigredinem emendat inter fugiens scil. crudum. Est ergo verus Artifex, qui hæc duo in unum reducit, scil. corpus in spiritum, & spiritum in corpus. Et quod plus est in sanguinem vertit. Videntes autem Philosophi ipsum in sanguinem versum, dimiserūt in sole per dies quousq; veniat in venenum. Et levitudo, tunc consumatur, & sanguis accrescit. Quicunque ergo vestrum noverit spiritum fugientem rubeum facere corpore sibimixto. Deinde ex illo corpore cum illo spiritu, suam tenuem naturam in suo ventre occultatam subtilissimè cum igne lento, extrahere, si patiens est in coquendi prolixitate, procul dubio tingit omne corpus. Et ideo dixerunt: Inspicite mirabilem fortitudinem, juxta lapidis naturam, & nolite ipsum vilipendere. Vnde oportet, ut ipsum corpus spiritu subtilissimo corpori scilicet carente diruatur, quousque suave fluat. Et in hoc occulto regimine corpora fugientia fiant non fugientia, & spiritus in corpora, & corpora in spiritus convertuntur. Et erit unum corporale & unum spirituale, quod dicitur Elixir, id est, medicina omnium corporum curandorum & transformandorum in lunificum & solificum verum.

Totum autem hoc opus Invidi brevius comprehenderunt, cum dixerunt, Qui non corrumpit, non emendat, signantes vel putrefacere, qui non errat, non perficit, signantes assare vel minerare. Et qui non tristatur, non lætatur. Sed verius dixerunt: Natura naturam continet, scilicet in primo operis putrefactionis putrefaciendo. Natura natu-

naturam diruit, ſcilicet ſublimando, per kymam, ſeu incinerando. Natura naturam ſuperat, & vincit, ſcilicet rubificando, figendo, albificando, liquefaciendo, ac venenum faciendo, & ſic habes totam artem optime fili. Expliciunt dicta egregii Magiſtri PETRI DE SILENTO.

DEO GRATIAS,

AMEN.

FINIS.

Bbbb 4

VIRO NOBILISSIMO, ET CLARISSIMO, CHEMIA troque experientissimo, Dn. BERNHARDO G. PENOTO à portu S. Mariæ Aquitano, S. P.

Octuas Athenas, inquies, vir excellentissime & doctissime, ubi hasce de lapide Philosophico pagellas videris, qui ad unguem tenes, quæ de eo tota antiquitas literis mandavit. Sed esto! Quemadmodum enim hoc nomismatis genus nullibi vulgatius, & in emptione ac venditione magis in usu fuit, quàm Athenis: Sic nullibi artes in majori precio & honore esse solent, quàm Athenis, apud illos nimirum, qui eas amant, colunt & admirantur. Inscripsi ideo tuo nomini tractatum hunc priorem, cùm ob has tùm alias caussas. Quemadmodum enim olim in æde Palladis composita pace arma suspendebant milites: Sic in tuo χειμιατρείῳ *eum suspendo, cui in tuo Museo locum etiam concessurum te esse, non diffido. Tua deinde me invitat & humanitas & liberalitas, illam prædicant, qui te familiariter usi sunt: hæc ex scriptis tuis in communem usum promptissimo studio in publicum emissis nota est doctis omnibus. Veteres enim Philosophi Philochemiam ænigmatis & parabolis involverunt, quorum volumina etiamsi diligenter & attente evolvantur, magis tamen incertus ab eorum lectione abibit, quam cum primum ad eam accesserit lector. Immortales igitur tibi debent Philochemici gratias pro claritate illa perspicua, quam hæc*

ars

ars abstrusa per te accepit: lucem das ex fumo, quam inducto fumo alii obtenebrarunt. In meis præterea, venerande senex, votis & hoc est, ut nomen meum (nec enim te id aspernaturum confido) in numerum amicorum te colentium & admirantium, referre non dedigneris. Nihil quidem ego ad me, officiisq; meis polliceri habeo: attamen Tanckium habebis virum bonum, te colentem & amantem.

Postremo non minus tecum ipse ad communem hominum utilitatem & salutem spagyricam artem propagari ad posteros percupidus sum. Illud etsi à me præstari nondum queat; tu tamen cum aliis viris præstantibus ut gnaviter id facias Philochemiæ dediti studiose petimus. Vale vir optime & vive longævam vitam. Lipsiæ Calend. Aprilis Anno 1603.

T. Ex.

Stud. col.

Joachimus Tankius D.

LECTORI FACILI & æquo.

DUo hi tractatus in antiquis membranis exarati, lector benevole, cum ad manus meas ab amicis admissi pervenissent, dignos eos judicavi, quos publici juris facerem, in gratiam præsertim eorum (imperitos enim & osores donorum DEI non moramur) qui Chemicam artem amant & exercent. Sunt enim à veterum doctrina non alieni; Verum sagacem lectorem, quemadmodum philosophorum scripta omnia requirunt. Nihil vero in illis immutare volui nec debui, sed quemadmodum scripti erant, ita prodeunt: Nec verba, sed res æstimabis. Priori tractatui nomen adscriptum non erat, ex quibusdam tamen indiciis conjicio, cujusdam monachi fœtum esse. Posteriori nomen autoris præfixum est: Qui vero Paulus ille fuerit, mihi non constat, neque ex illis, à quibus mihi communicatus fuit, id cognoscere potui. Tu lector æque, boni consule, & nostris conatibus fave: brevi Pharmacurgis, Cheirurgis, & Chrysurgis non inutilia à me expectabis, qui author fui Dn. Ioanni Tholdio

Tholdio Senatori & Camerario Francken-husano, affini meo colendo, ut Fr. Basilii Valentini scripta in communem usum publicaret, quæ propediem in linguam latinam conversa dabimus: Idem quoque meo instinctu, cum sua tum aliorum ad Chemiæ artem plurimum facientia, in publicum deinceps emissurus est: Tu modo lector fave & vale. Lipsiæ Calend. April. Anno 1603.

Ioachimus Tanckius Perlebergensis Phil. & Med. D. Anatomes & Cheirurgiæ Professor public. in Academia Lipsiensi.

TRA-

TRACTATUS PHILOSOPHICUS AD RUBRUM & album Anonymi.

Rimo parabis tibi ad sequentes usus geminas aquas, aliam ad rubrum, aliam item ad album, hoc modo.

Aqua ad aurum.

Accipe vitrioli ungarici cærulei & bene desiccati, salis petræ, singulorum libras quatuor salis armoniaci libram unam. Fiat aqua fortis in vase fictili, cum alembico vitreo bene lutato, adhibito primum lento igne: postea mediocri, demum fortiori. Facta distillatione, collige, quæ in recipiente sunt, & reserva in vase vitreo bene obturato: signetur; Aqua ad aurum.

Aqua ad argentum.

Accipe salis petræ, aluminis usti, salis tartari & salis gemmæ ana partes æquales, vitrioli cærulei bene desiccati partem semis; Fiat aqua fortis, præcedenti modo; Et signetur; Aqua ad argentum.

Præparatio Solis ad opus.

Accipe aurum hispanicum septies purificatum, aut per magnum cementum, aut per Antimonium, ut sciunt boni aurifabri facere, & laminetur in tenuibus bracteis, uti pergamentum, projice in duplum sui ponderis aquæ seperationis, ut dissolvatur, ut remaneat in fundo aquæ, ut arenula rubea Evapora aquam prædictam per destillationem quousq; solum aurum in fundo remaneat, post ablue ipsum cum aqua communi & clara, usque quo nullum gustum in eo senseris de acredine aquæ fortis, & si non est impalpabile, dissolve iterum in aqua prædicta, ablue & desicca, ut prius fecisti, usq; quo reddideris impalpabile.

Quomodo calcinatur sol.

Accipe tuum aurum sic impalpabile præparatum, ut supra, & contere cum duplici suo pondere salis cõmunis bene præparati, & pone ipsum super verum marmor, aut (quod melius erit) tabulam vitream, & simul conterantur, quoad totum aurum bene cum sale permixtum fuerit, tunc pone in uno crucibulo in igne forti, & calcinetur optime, postea dimitte infri-

infrigidari, aut infunde in aquam communem, & aqua accipiat in se sal prædictum, Remanens aurum tuum in fundo vasis lava, sic iterum atque iterum tamdiu, quod nullum gustum salis habeat, & habebis aurum tuum calcinatum. Nota tamen, quod si bis aut ter calcinaveris, melius erit.

Lunæ præparatio.

Purgetur optime per balneum Saturni, ut moris est, postea laminetur, ut de auro dictum est, & ponatur in duplici suo pondere aquæ separationis prædictæ, & quando videbis totum esse ab aqua prædicta consumptum, evapora aquam per Balneum Mariæ: Deinde per calorem validiorem, quoad argentum solum remaneat in fundo, post ablue cum aqua communi; & erit satis præparatum, & subtile ad calcinandum.

Calcinatio Lunæ.

Accipe tuam lunam sic impalpabilem, & contere cum sale communi, sicut fecisti in tuo sole calcinando in omnib. modis, & habebis probe calcinatam ad opus.

Quomodo præparetur Mercurius vulgaris, ut fiat Mercurius aptus in hoc opere.

Accipe vulgaris Mercurii libram semis, & fac bis aut ter transire per corium. Deinde accipe salis marini pulverisati uncias duas, ponatur cum Mercurio tuo in mortario ligneo, aut in scutella lignea satis ampla, & simul cum modico aceti acerrimi cum pistillo ligneo fricentur, donec mercurius tuus fuerit mortificatus. Postea accipe libram semis vitrioli ungarici & salis communis uncias duas, misce simul cum tuo mercurio, & ponatur in distillatorio vitreo, cum suo alembico bene lutato, & lento igne destilla totam humiditatem superfluam, & collige aquam, quæ exierit; Nam tibi serviet loco aceti acerrimi ad sistendum mercurium. Post quando materia tua erit probe ab omni humiditate destituta, ponatur in sublimatorio bene lutato, quod debet esse duos parvos digitos altius, quam tua materia, & quando incipit sublimari, obtura collum sublimatorii cum papyro simpliciter aut cum linteolo gossipio impleto: Hoc facto pone tuum sublimatorium super furnum, super quod fuerit vas aliud cineribus plenum, & applica tuum sublimatorium super furnum in dictis cineribus, eo, ut duobus digitis materiam tuam excedant. Deinde fac parvum ignem per sex horas: Deinde fortifica parvum ignem gradatim (pauco à pauco) & in primo videbis mercurium tuum sublimari, ut 1 os albissimus, & vi ignis finaliter erit subli-

ſublimatum: dimitte ſublimatorium infrigidari; poſt frange aut aperi vas & collige ſublimatum prudentiſſime, & ſerva abſque ſordibus.

Reiteratio ſublimationis.

Accipe tuum ſublimatum, & iterum adjunge illi paulo minus vitrioli & ſalis communis cum aqua prædicta, aut ſi non collegiſti cum aceto forti, ſicut prius dictum eſt, & iterum in eodem prædicto proceſſu ſublima, ſublimatum & refrigeratum collige prudenter, ut dictum eſt.

Tertia, quarta, quinta, ſexta, & ſeptima ſublimatio.

Sublima iterum atq; iterum ſepties modo prædicto & ſatis erit ſublimatum. Antequam aperias ſublimatorium, dimitte infrigidari, quia fumus valde nocivus eſt.

Nota bene.

Opus eſt in hoc opere, habere materiam aliquam ex qua poſſint vaſa lutari, tam ut reſiſtere poſſint violentiæ ignis, quam ut ſpiritus retineantur, ne evaporent.

Lutum primum optimum, quod Philoſophi nominant, lutum ſapientiæ.

Accipe terræ fictilis optimæ, quæ poſſit ſufferre ignem, partes quatuor, Raſuræ linteorum, ſalis communis, ana partem unam, Boli armeni partes duas, cum aqua communi, fiat paſta tenuis ſatis madida, ad incruſtandum vaſa.

Lutum aliud, ex quo lutantur iuncturæ vaſorum.

Accipe farinam frumenti ſubtiliſſime attenuatam, impaſta cum albumine ovi & ſale communi, & habebis lutum optimum, ex quo poteris linteolum ungere ad imponendum juncturis vaſorum. Hoc lutum poteris auferre, ſi madefeceris probe dictos linteolos aqua communi calida.

Sequitur opus ad ſolem.

Accipe de ſole tuo probe affinato & calcinato unciam unam, divide in octo partes æquales. Poſtea accipe uncias tres tuæ aquæ fortis ad ſolem paratæ, & pone in ambullam vitreã, poſt proiice in ipſam octavam partem tui ſolis, & dimitte ſic ſtare in loco admodum fumi calido, donec tuus ſol optime diſſolutus fuerit, quo facto projice aliam octavam partem tui ſolis reſervati, & dimitte prædicto modo etiam diſſolvi, & ſic de aliis partibus. Cave tamen, ne aliqua pars tui ſolis in prędictam aquam projiciatur, antequam hoc, quod prius poſuiſti, probe diſſolutum fuerit, & ſi fortaſſe videris aquam tuam non amplius poſſe diſſolvere, effunde ipſam per inclinationem in aliud vas, ita ut tuus ſol indiſſolutus in fundo primi

primi vasis remaneat, infunde desuper de tua aqua prædicta, usque ad ipsius dissolutionem; & semper in eodem processu facies, usque habeas tuam unciam solis bene & probe dissolutam, & in aquam versam, quam aquam serva seorsim diligenter.

Inspiratio Mercurii.

Post recipe de tua aqua libram unam & de tuo Mercurio sublimato, probe pulverisato uncias quatuor, fac ex ipso etiam octo partes æquales, sicut de tuo sole fecisti, & tene eundem processum, sicut de tuo sole fecisti, quando omnis mercurius dissolutus fuerit, reserva etiam seorsim.

Nota.

Quod si metalla calcinata aquis tuis non possunt dissolvi, adde tãtum salis armoniaci aquæ tuæ (pauco à pauco) quantum necessitas videbitur postulare, ut operentur.

Inceratio & animatio Mercurii.

Accipe tuas aquas mercuriales & pone in Alembico optime lutato, cum suo recipiente, & pone in Balneum Mariæ & igne lento dimitte tam diu distillare; quoad tota humiditas aquea stillaverit, quam serva separatim, tunc auge ignem; & exibit spiritus Mercurii, aut sua quinta essentia, auge adhuc sub fine ignem, ut tota essentia sublimetur. Cave tamen, ne ex vaporosa & venenosa exhalatione lædaris. Quando totum sublimatum fuerit, sine sublimatorium infrigidari, post aperi vitrum tuum, & totam essentiam mercurialem sublimatam collige, pondera & invenies unciam semis aut plus diminutam.

Nota, quod feces debent servari, tam de ista actione, quam de aliis sequentibus.

Secunda operatio.

Dissolve iterum in aqua forti & dissolutum eodem dicto processu distilla aquam, & sublima ipsum.

Tertia operatio.

Iterum tertio reitera eodem modo, & semper reservando feces: Animadvertas, quod sic Mercurius tuus sit in excellentissimo gradu advectus, tamen non omnino fixus.

Sublimatio ultima, quæ est principium fixationis.

Desicca lento igne, aut in furno mediocriter calido prædictum spiritum Mercurii nostri, per duos aut tres dies naturales, & post ponatur in vitro habente longũ collũ probe obturato cum suo alembico, & da ignem lentum sicuti balneo Mariæ (pauco à pauco) usq; videris ascẽdere, tunc gradatim fortifica

fortifica ignem, quousque totum, quod possibile erit, ascendat. Cave tamen ne nimio igne opus destruatur. Quod si feces remanserint, serva etiam separatim, sicut antea dictum est.

Secunda operatio fecum.

Accipe omnes istas feces reservatas, & superpone triplum de aqua forti, digerentur in vase vitreo optime clauso in calore mediocri, tam diu, quoad omnes feces sint dissolutæ, tunc per inclinationem caute distilla, quod clarum & purum videris, ab impuro. Post si videris adhuc non omnino esse solutas, pone iterum desuper de tua aqua forti quantum videris esse necessarium ad dissolvendum, & poteris ter reiterare, usque tota illa materia soluta fuerit, post tertiam solutionem & separationem dictæ substantiæ factam, si adhuc aliquæ feces remanserint, debes ejicere sine cura, ut materiam inutilem, reserva tamen istas dissolutiones, quas separasti per inclinationem ad opus sequens, quia est pars Mercurii nostri jam semifixa.

Tertia fixatio.

Accipe illam aquam, quam per inclinationem separasti & destilla toties, quoad consumpta fuerit, remanentibus tamen fecibus suis, modo tamen quod inter omnes distillationes tantum intervallum debet esse, quoad materia in aquam suam soluta fuerit, quod si aqua debilitatur ad dissolvēdum, accipies aquam novam, ut melius solvatur materia. In fine videbis eam dealbari sicut cineres: Postea quando materia exsiccata probe fuerit, tunc in furno primo mediocri igne, post valido, in fine validiori, non tantummodo siccatur, sed magis & magis dealbatur ac figitur. Serva in loco nitido, & bene obturato.

Humectatio Mercurii prædicti.

Accipe tuum Mercurium prædictum inspiratum & pone in vase vitreo bene obturato, & sepeli in fimo calido, aut in humido loco, ut seipsum humectet.

Inceratio solis.

Accipe tuum solem dissolutum cum aqua forti, ut supra, & evapora totam aquam per balneum Mariæ, demum remanebit aurum tuum in fundo, sicut cera liquefacta, pone desuper aliam aquam novam, & iterum evapora usque ad tres vices, & habebis post tertiam extractionem oleum solis valde rutilans.

Accipe terram tuam prædictã, & pondera & pro una parte sui pon-

ſui ponderis, accipe partem quartam Mercurii inſpirati, & ſupra tabulam marmoream aut vitream probe miſceantur, & ponantur ſimul in vitreo vaſe ad ignem, primo valde lentũ, ſecundo fortiorem ad deſiccationem usque, & tunc adde de tuo oleo ſolis, quartam partem vel circa mercurii inſpirati, poſt ex foco parvo condiantur usque ad deſiccationem: demum adde adhuc pari pondere tui mercurii inſpirati, ut feciſti & probe terantur & miſceantur, & nutriantur ſimul igne lento ad deſiccationem usq; , & etiam cito quod videbis deſiccatum, ut bis prius feciſti, adde etiam oleum ſolis prædictum pari proportione: Demitte ſimul condire & deſiccare, & pari proceſſu tenere debes, quousque terra tua, tui mercurii inſpirati abſorpſerit omne oleum tuum ſolare.

Sequitur fixatio ultima.

Poſt accipe totam materiam tuam valde precioſam, & pone in vaſe vitreo ſublimatorio, & da primo lentum ignem, poſt validiorem, quod ſi aliquid ſublimetur, demitte infrigidari, & quod ſublimatum fuerit, incorpora cum ſuo corpore, & iterum ſublima, donec amplius nihil ſublimatur, etiamſi igne validiſſimo, tractaveris. Noli tamen materiam tuam deponere ab igne, quousque videbis probe coctam purpurei coloris & bene fixam.

Proiectio.

Poſt accipe granum unum, & projice ſupra granorum centum mercurii crudi calefacti, tũc da ignem mediocrem, poſt fortem, quarta quoq; hora vel circiter & veniet in verum germen auri, friabile tamen & fuſile: de quo accipe granum unũ & projice ſuper alia centum grana Mercurii crudi calefacti, & erit aurum malleabile & puriſſimum ad omne examen.

Operatio lunaris.

Quoad operationem lunarem attinet, dempto, quod loco ſolis debes in tuo opere uti luna præparata, & tantummodo operari cum aqua tua prædicta, cum tuo Mercurio vivificato ad album, quousque perveneris ad veram fixationem & colorem candidiſſimum.

Oportet in omnibus operibus eſſe prudentem, diligentem & patientem & expectare veras fixationes & colorationes, quæ ſucceſſu temporis infallibiliter ſuccedunt, Cautus etiam eſto in projectionibus tuis, & habebis præ manibus theſaurum immenſum, quo utere ad laudem Dei omnipotentis, & ad conſulationem pauperum, Amen.

NOBILITATE ET ERUDITA DOctrina viro excellentiss. DN. NICOLAO BERNAUDO à Crista Arnaudi Delphinati Gallo, Medico & Chemico præstantissimo.

Quæ consilii mei ratio fuit, vir doctissime & clarissime, ut priorem tractatum de lapide Physico, clarissimi viri Dn. Bernhardi G. Penoti à Portu S. Mariæ Aquitani nomine in publicum emitterem, eadem quoque me impulit, ut posterior tui nominis auspicio lucem videret. Ex scriptis enim vestris intellexi, vos individuos comites & socios excolendæ & propagandæ artis Chemiæ jam multos annos fuisse, atq; tantũ lucis & incrementi Philochemiæ attulisse utrũq;, ut quæ prius Apollinis oraculis intricatiora & obscuriora fuerunt, vestris studiis & illustrationib. jam clarissima facta sint. Nec sane inficias eo, imo libenter fateor, animum meum assidua vestrorum scriptorum lectione ex multis perplexis labyrinthis expeditum fuisse, & quos scrupulos alii Philosophi eximere non potuerũt, ope vestra exemptos & penitus sublatos esse. Quibus igitur, quam ipsis artificibus hos tractatus inscribere debui aut potui? Nam cum nemo de artibus, quam artifices judicare possint melius, limato vestro judicio eos subjicere volui. Quibus si aliqualem in tua Bibliotheca locum dederis, meq; inter tuos amicos numeraveris, jam pro voto & animi mei sententia id sum consecutus, quod maxime exoptavi. Lipsiæ Calend. Aprilis Anno 1603.

T.Ex.

Stud. C.

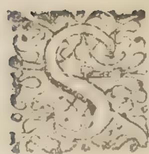
Joachimus Tanckius D.

CLA-

CLAVIS PHILOSOPHORUM.

LUDUS PUERORUM ET LABOR mulierum.

PAULUS ECK DE SULTZbach Anno 1489.

SOlve unum lotonem lunæ in duobus lotonibus aquæ fortis: Tunc accipe octo lotones Mercurii vivi, & quatuor vel sex lotones aquæ fortis, funde simul in lunam solutam, loca in cineres lentos, aut omnino frigidos: In principio videbis mirabilia: Quod est principium Mercurium figendi aut præcipitandi. Geber dicit, partem fige, partem ad incerandum serva.

Proprietas huius operationis.

In copulatione aquarum, aquæ primo aliquantisper turbantur: sed postea bene unitæ, serenæ efficiuntur. Secundo in arena frigida materia elevatur in delectabilissimas excrescentias, monticulos & arbusta, & subito movetur & vivit, & manet in colore metalli, præcipue quando aquas effundas & simplicem aquam superfundas, postquam arbusta creverunt. Tertio, hæc materia in triduo plus induratur valde & lento calore. Quarto non separantur spiritus neq; ascendunt, quia aqua impedit ascensum. Si vero aliquid ascēdit, ad aquæ superficiem coagulatur, & in forma laminæ iterum descendit. Quinto fermentum per medicinam unitur spiritui: corpus in primam materiam reducitur, id est in aquam propinquam, id est in Mercurii principiũ fixationis & Mercurii præcipitationis Effundatur igitur aqua à monticulis & siccentur lente, & terantur & ponantur in vas Walenburgense sub ducillo & throno, & primo ascendet aqua vulgi superflua. Aperui & volui sublimata reducere super fundalia: sed vidi quod impetuose sursum fumavit in vase una cum spiritibus aquæ fortis: Mox iterum cooperui cum ducillo & throno & dimisi sic stare per noctem, ut sublimata igne suo superius figerentur: Et hoc factum est sequente die. Rursum elevata re-

duxi ad fundum cum leporino pede deponendo, & illic mā-ſerunt pro majori parte rubificati & fixi. Sed vas interius ſupra cineres fuit rubrum, in medio citrinum, & ſuperius circa ducillum glaucum: Sed tandem ubique rubificatum, Et veſperi factus eſt dies ſecundus, videlicet ſabbati poſt Invocavit. Permiſi ſtare uſque in tertium diem dominicam, ſcilicet Reminiſcere, & obtinui ab uno lotone Lunæ & octo lotonibus mercurii, ut ſupra, quatuor uncias optimi præcipitati & fixi; drachma una & pene ſemis, quod erat nigrum circa ducillum, quod tanquam inutile rejeci.

His itaque expertis, ſic viſis, ſolvi 6. lot. lunæ, & 48. lotones Mercurii in cucurbita & miſi creſcere in arena frigida, & crevit in una hora mirabili diſpoſitione, & dimiſi per triduum in lento calore, tandem effudi aquam & expoſui excreſcentias & totam materiam, ſimul exſiccavi in teſta vitrea, contrivi & cum præcipitato ut ſupra conjunxi. Sic incepi cum 7. lot. lunæ, à quibus conſecutus ſum 7. lot. præcipitati finaliter, ut infra, luna iterum depoſita, quia in ſolo mercurio ars conſiſtit, ſecundum Gebrum impoſui ad fixandum, ſabbato ante Palmarum. Primo aſcenderunt multi ſpiritus aquæ fortis. Tertio die expoſui & contrivi, & fuit in fundo adeo compactum & durum ut vix exponere potuerim: Iterum impoſui feria ſecunda Palmarum, & ſtetit ad feriam quartam; tunc iterum cum difficultate expoſui, & in ſupremo ad ſpiſſitudinem digiti fuit rarius & minus tinctum: Illud poſui in fundo & quod magis fixum & tinctum ſuperius, tunc aſcendebat ad ducillum nigrum & aliquod vivum: Hoc continuo depoſui tanquam ineptum fixioni & magis aquaticum; tandem parū aſcendit & magis declinabat ad album, ſcilicet fundalia cæperunt magis rubificari, ſimiliter vas in fundo. In vigilia Paſchæ tertio expoſui, & fuerunt optime tincti in modum cinabaris præcipue in fundo, & erant ſicciores plus fixi & libenter exiverunt.

Iterum impoſui poſt contritionem & bonam permixtionem: ſteterunt jam octo dies Feria ſecunda poſt Quaſimodogeniti iterū expoſui, & inveni ſuperius Amalgama; quod crevit & fuit metallicum ſatis compactū, & inveni de Mercurio vivo lotonem & ſemis: Contrivi & iterum impoſui, ſtetit modo ſedecim dies, & non fuit æqualiter tinctum, ſed ſuperius mixtum glaucedine, inferius in modum optimi cinabaris.

Poſui mercurium vivum in fundum & poſtea pulveres æqualiter mixtos, cōcluſive in octodecim diebus, à ludo puerorum

rorum figitur & æqualiter rubificatur, aut citrinatur in tertia hebdomade semper sub throno & ducillo: & unus loto lunę dabit sex lotones cinerum fixorum complete, obtinui enim cum septem loto. lunæ vigintiquinque lotones cinerum rubeorum fixorum: sic ab uno lotone lunæ & octo lotonibus Mercurii perduntur duo lotones Mercurii quasi, &c.

Augmentatio cinerum.

Imposui quinquaginta duos lotones Mercurii fixi cum viginti sex lotonibus Mercurii distillati, videlicet medietate illius: exposui sabbato post Quasimodogeniti & inveni duas libras & unum lotonem optimorum cinerum adeo durorũ, quod vix exponere potui absque vasis læsione, quod totum fuit massatum in modum mineræ coloris subfusci, declinantis ad albedinem. Iterum secundo addidi triginta septem lotones Mercurii. Nota hic primo impone Mercurium, & postea cineres imbibunt Mercurium, relinquitur in fundo concavitas, ubi jacuit mercurius, & cineres coagulantur in loco proprio. Exposui feria quinta post Misericordias Domini, & fuit bene massatum: Inveni de fixo tres libras duos lotones & de vivo duos lotones, quibus addidi sesquilibram, & erat tertia inhibitio: Summa quatuor & dimidia libra, duo lotones. Post dies octo exposui & divisi in tria vasa, & in quolibet addidi de vivo octodecim lotones: summa omnium, sex librarum octo lotonum. Exposui post quinque dies & inveni quinque libras & tres lotones fixi, non tamen omnino sicci, & de mercurio vivo unam libram quinq; lotones: summam sex libras, octo lotones. Inveni Marcam optime amalgamatam in fundo vasis generatam, in qua luna à cineribus erat separata, ut dixi, oportuit igitur frangere vas, alias non potui exponere Amalgama. Nota ex siccis cineribus forti igne extrahitur amalgama, quando libuerit cum receptaculo suo de Mercurio sub canna. Imposui illud amalgama prius bene tritum & lotum, & abstraxi Mercurium ad thronum & re inveni septem lotones ipsius lunæ & unam drachmam, ut supra dictum. Sic separata & luna à cineribus, & marca una ex illa luna continet dimidium florenum auri, sicut probavi in aqua forti: Post sextam augmentationem amplius non recipit incrementum, sed cupit ad plenum fixari, ut infra patebit. Nota quod semper post quatuor dies exponatur & conteratur, & volatile ad fundum ponatur. Quatuor vasa comprehendunt sex libras quæ in diebus octo augmentantur tribus libris. Si vero post quatuor dies exponis, ut supra, capias ra-

rum in superficie seorsim & contere: similiter durum & magis fixum in fundo seorsim: Tunc primo impone Mercurium vivum, postea rarum & in fine densum: In sex imbibitionib. inveni octo libras & septendecim & dimidium lotonem cinerum siccorum & in qualibet libra volatile: sed finaliter post debitam fixationem manent tandem septem libræ & residua deponuntur in fixatione ut infra.

De totali fixatione Mercurij præcipitati.

Postea fortiori igne digerantur & semper post quatuor dies exponantur, & fundalia omnino sicca & fixa auferantur & seorsim in vas speciale simul reponantur, tunc mercurius vivus à superioribus domatur & non reimponatur, sic continua donec cineres in toto siccentur & figantur. Horum ex septem lotonibus lunæ ut supra, obtinui septem libras, ut dictum est.

Secretum magnum, quando non plus augmentantur aut pro libitu augmentasti & fixasti tunc serva quatuor libras pro fermento, & residuum iterum revivifica: postea iterum fige Sic iterando seorsim pone ad sublimationem magnam absque volatili, & materiam in fundo reverbera, solve & coagula & reitera & fermentum serva in quo fige volatilia & erunt alba: Et quando tunc debet fieri volatile, tunc non ascendit sed in fundo fluit. Nota quando cineres in proportionato igne cum aquis fortibus imbibis bene & in iis potes prius solvere Mercurium mundum: solem & lunam, aut recipe aquam fortem in qua prius est solutum argentum. Ecce continua fermentationem & postea eadem corpora perfecta in sublimatione magna continuo fiunt volatilia, ut supra, & peragis opus tribus diebus. Sublimatio magna facit fixum volatile: In ea copulantur tres partes volatilis cum una parte fixi, aut plus secundum dispositionem cinerum levandorum, & quod in fundo manet & non levatur ipsum iterum cum æquali parte levabis: Et quod omnino non potest levari pro terra nostra cruda & mortua servabitur. Corpus enim non sublimatum absque spiritu neque absque corpore spiritus figitur.

Accepi octo lotones fixissimorum cinerum ad omnem ignem & libram unam Mercurii bene animati, & sublimavi totum præter duas drachmas: Deo sit Laus. Pro magna, pro maxima recipiatur ad unam pixidem una marca fixi & duæ libræ volatilis, Ferrariensis volat cum volantibus, quiescit cum quiescentibus.

Revivificatio cinerum fixorum.

Vltimo cum tam multum habueris Aquæ quam multum requiritur. Tunc recipe unam marcam cinerum fixorum & duas libras Mercurii crudi aut bene animati, quod melius est, sublimatunc: Iterum recipiatur una marca cinerum fixorum & sublimetur cum duabus libris, ut supra Mercurii animati. Sic quater reiterando: tunc includentur duæ libræ cinerum fixorum in duabus libris mercurii, summa 4 lib quasi. Has quatuor libras adhuc semel sublima per se, & erit Mercurius bene mundus & animatus. Hunc Mercurium pone ad ignem decoctionis per diem unum aut tres, & generabuntur cineres novi, glauci, apertissimi: Hos fige suo tempore & igne, quos in posterum augmentabis, more, ut supra in perpetuum.

De aqua animata.

Hæc elicitur à cinerib fixis per sublimationem magnam, & oportet habere multum ne tandem indigestu digesto addatur: Sed non poteśt haberi multa absque cinerum augmẽtatione. Servetur aqua animata in pixidibus wallenburgensibus & ad quamlibet schedulam pone, quoties animata sit: Quæ quanto plus soluta & coagulata, tanto melius & plus animata: sit ad minus ergo quater animata Optima proba sufficientis præparationis aquæ, quando in sublimatione magna non procedit plus, aqua optime ut ante sublimationem magnam mercurii cum cineribus fermentatus sub canna ad 24 horas tunc spiritus prius unitur corpori: Imponatur primo mercurius postea cineres, mercurius primo incorporatur illis, postea levatur.

Augmentatio cinerum.

Recipe cineres & adde duplum vel triplum Mercurii & pone sub ducillo & throno ad ignem fortem per diem & noctẽ; tunc recipient ad se mercurium, tunc lento igne effunde residuum mercurii & repone ad siccandum in suo igne videlicet, quod non ascendit aut parum, donec simul incineretur, & hoc fit per dies octo aut quatuordecim vel circiter, tunc exponatur donec siccetur ad quartum gradum ignis. Nota quando cineres debent augmentari Mercurio, quod prius sint bene sicci. Sunt itaq; fermentum ipsius in perpetuum.

Sulphur à sulphuribus continetur, omne siccum naturaliter appetit suum humidum: Detur ignis suæ tolerantiæ in exsiccatione Mercurii: non separatur à cineribus nisi parũ: quia si separetur, non figitur cum cineribus. Augmentum melius

fit Mercurio animato ex sublimatione magna collecto. Nota quando cineres non plus volunt capere Mercurium, imbibatur semel cum aqua forti. Nota sub canna alta Mercurius bis aut ter animatus iterum redigitur in cineres. Nota Augmentavi octo lotones cinerum in octo diebus ad quinquaginta lotones, semper in magno igne, actum in Novembr. Anno 1489.

Hic nota bene, in inceratione oportet, semper cum lignaculo facere foramen per cineres, alioquin totũ destruitur: sic Mercurius in decoctione per idem foramen libere ascendit & descendit, & nullam infert violentiam, sed se infundit bene in cineres, tentetur cum baculo signato an cineres leventur, an non; Bonum est in die applicare ignem bonum & in nocte remissiorem, ut ea quæ terræ infixa sunt, non exeant violenter. Ecce bonum est imponere opus infusionis versus noctem, ut in die ad horas quatuor poterit habere ignem bonum pro infũsione & per noctem remissiorem, ut poterit igne proportionaliter figi. Nota; imposui sedecim lotones cinerũ Mercurii bene fixi & duplum Mercurii animati scilicet triginta duos ad ignem decoctione per biduum & totum fixabatur præter sex lotones, & si diutius stetisset, totum fuisset fixatum. Sequitur ergo quod mercurius animatus sic impositus ad ignem decoctionis totus figatur & incineretur in tribus diebus. Cum enim cum multo Mercurio augmentavi & cum modico videlicet dimidia parte, non satis est mirabile, & hoc est verum de omnino fixo. Nota imposui unam libram cinerum fixorum cum tribus libris Mercurii crudi, & invenimus die tertio post amalgama spissum, quod non plus bullivit. Quod iterum solum imposuimus & bene fixabatur in triduo post igne forti: Ecce in sex diebus tali modo figitur Mercurius cum cineribus etiam crudus.

Extractio Amalgamatis.

Amalgama extrahitur à cineribus fermentatis bene fixis cum duobus & dimidio lotone Mercurii mundi sub canna longa cum igne decoctionis per diem & noctem: Quo fermentato exprime Mercurium superfluum & aqua calida post contritionem bene ablue & digere in lunam.

Conclusive pro augmentatione cinerum.

Recipe unam libram cinerum & tres libras animati Mercurii, ponatur sub ducillo alto in furnum habentem superius foramina sex [ooo / ooo] sint foramina aperta, ut frequenter quatuor horis trudantur carbones cũ baculo deorsum sub capella:

capella: sic totum reviviscat, quod cum baculo senties, tunc coagelatum ascendet ad ducillum, quod baculo deponere oportet per foramen quantum possibile est, & semper post duas horas semel, tunc Mercurius iterum descendit ad fundum & bullit, sicut ab initio. Secundo die omnia quatuor vasa imposita cessarunt fervere, & materia coagulabatur, & efficiebatur rubra, quod in baculo imposito conspicere potui. Sic primò cineres amalgamantur cum Mercurio, postea coagulantur & rubescunt, dimittantur sic stare donec in tali igne magno in totum figantur, & in thronum ascendet parum Mercurii, qui ibi dimittatur aut iterum imponatur: sic dimisi stare ad quatuor dies, & inveni singula benè executus, superius stetit durum & conquassatum sub ducillo, quod vix potuit deponi, & in fundo quasi amalgamatum reimposui, donec sufficienter fuit fixatum: Melius videtur, ut suprà, cum duplo Mercurio fixatum in totum tribus diebus: ubi dicitur, imposui 16. lot. Mercurii bene fixi. Nota, quando cineres in magno igne in totum figuntur, tunc amplius non possunt augmentari, ut supra, sed tunc exigit modus, ut sublimetur una pars horum cum sex partibus Mercurii, & si quid remanet, sublimetur & idem ut supra, cum suo Mercurio, tunc solum sublimatum ponatur ad ignem fortiorem sub canna, & iterum decoquatur in cineres, & illi tunc possunt augmentari ut supra, & fortius, in cineribus verò albis & glaucis hoc durum non habet locum Imposui unam libram Mercurii sæpè animati, videlicet per tres sublimationes sub ducillo ad fortem ignem, & in una nocte totus est fixatus & incineratus. O quanta spes in operum reiterationibus, quęlibet enim reiteratio efficit operationem sublimiorem. O quanta gloria in sublimatione magna. Nota, Cineres quando figuntur sub ducillo ad fortem ignem aut temperatum oportet ut habeant secum Mercurium vivum separatum, alioquin iterum omnes fiunt volatiles. Et est satis mirum, sic ipsum coagulari in sua aqua, uti butyrum in lacte & aqua retinet aquam. Nota, in fixatione & augmentatione cinerum Mercurius primò imponatur & postea cineres, scilicet in sublimatione magna contrarium. Quantò cineres sicciores, tantò plus incorporant sibi de Mercurio in magno igne. Sicque in coopertorio cuiuslibet aperitur foramen unum & foramen januæ superioris, similiter & magna janua inferior, & ille Mercurius sic incorporatus in cineribus figitur. Cum iisdem in cineres, continuò scilicet non debet teri & separari, ut supe-

rius feci, quantò plus animatur Mercurius, tantò plus incineratur etiam per se solum, ut experientia didici.

De præparatione terræ.

Collige in sublimatione terras omnes mortuas, quæ nullo modo poterant sublimari, donec habeas unam marcam aut libram, hanc reverbera ad summam albedinem per triduum, tunc in aceto distillato quater, solve & coagula, tunc secundum Gebrum bene præparasti. Geber: Post quadriferam solutionem & coagulationem convertitur in naturam salium, & funditur absque vitrificatione, & mundatur à terra vulgi & superfluis, fitque alba crystallina fusibilis & bene præparata. Morienus, mortificato terram, & ipsa in calcem vertetur & ab omni humiditate privatam revivifica ipsam fluxilem & humiditatem restitue. Redde ergo terræ aquam suam, donec secum figatur & misceatur, quam terram solo igne dealbasti, eam sufficienter rexisti.

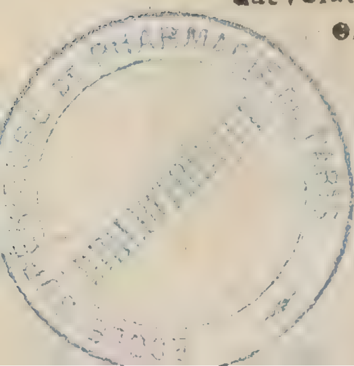
De fermentatione & proiectione.

Recipe duas marcas auri puri & funde in tigillo, tunc projicias fertonem (quartam libræ partem) unum dictæ medicinæ bene tritæ, & statim absorbetur ab auro, & fit unum cum eo: Tunc projicias iterum unum fertonem medicinæ, ut duæ marcæ auri absumantur, tunc tere & fortiori igne digere in pulverem rubicundissimum in modum minii: Projiciatur una pars supra centum partes lunæ puræ, & erit aurum optimum.

Si autem per magnam sublimationem solutio & coagulatio iteratur plus tingit in infinitum. Pro albo fermentationem non indiget & una pars tingit 160. partes Veneris purgatæ in Lunam perfectissimam.

Augmentum per sublimationem magnam quamdiu est possibile, scilicet quando non potest amplius sublimari, augmentetur cum Mercurio destillato, de quindecim diebus in quindecim dies, cum uno rotone, igne lento, ut in restitutione animæ, sic & in infinitum. Crede quod pro una vice poteris plus augendo apponere, sic tamen ut fixum excedat volatile in quantitate & virtute. Sit laus DEO omnipotenti in secula seculorum,

AMEN.

FINIS.

INDEX

INDEX RERUM MEMORABILIUM, QUÆ IN HOC quarto volumine continentur, copiosissimus.

ABluere & ablutio quid sit 845 849.861 ubi fiat 846
Ablutio fecis cum igne calido 843 cur à Philosophis sic nominatur 965
Ablutio lapidis quomodo fit 597 606
Ablutio ignis & terræ 169
Acetum acerrimum & fortissimum quid 814.816.821. propriè 1005. Philosophorum 455.820. est den gratio 873 ex quo extrahitur 933. Acetum acerrimum est prima vis lapidis 1008
Accretio calcis olei & lapidis philosophici 433. calcis cum arg. vivo non propriè accretio sed mixtio 437. vera quæ ibid.
Actus activorum sunt in patiente disposito. 846
Adamas artificialis 895
Adamantes 8, quando, quomodo & ubi fiunt 486
Adamantis compositio 211.212
Adrop quid 596.663
Adrop, id est, Saturnus cur dicatur lapis 821.822
Adustio 979
S. Ægidij morbus vide Morbus.
Ægritudo omnis ut curetur 887 891. unius mensis sanatur una die 287 888. 891 896
Ægiptiacus cur dictus lapis 821 822
Aer quid 820 quando dicatur aqua 856 citrinitas 848 ignis solutus 849 Lapis 818.820. 821 Mercurius 823 nigredo 817
Aër in aerem habet ingressum 485
Aer & aqua cur dicantur spiritus 817
Aer & ignis cur dicantur anima ibid.
Aer ablutus lapidis nomen 815 nitidus 817
Aerem rubedo designat 873
Aereus lapis dictus 813
Aereus color est flavus citrinus 873
Ænigmata Philosophorum an omnia intelligi queant 884
Æqualis ignis & blandus 864
Æqualitas quando intelligatur contrariorum qualitatum in mistis 437
Æs dicitur lapis 822 nummus 813.815 nigredo 874 apud quos dicatur Azoc 822 quomodo fiat aqua subtilis & spiritualis 873 album quid 823 Hermetis est leo viridis 832
Æs Philosophorum 605.813 pro principio operis 845 æs ustum dicitur

dicitur lapis 822
Æs Philosophorum vocatur animal Kenkel 1002 *Fratres uterini* 1006 *coniuges ibid socij ibid. spiritus* 1007 *corpus ibid. aqua permanens ibid.*
Æs coagulat arg. vivum 834 *dum coquitur fit aqua tum lapis* 814 *aceto est terendum* 820 *comburendum igne levi* 842
Æris in argentum vel aurum mutatio 895 *contritio vera* 843 *flos* 823 *plumbum* 815 *æri rubro & crudo quot nomina competant* 814. 815
Æris philosophici varia nomina 1002
Æstas quid 822. 825 *in arte chymica quid denotat* 1034
Æstus omnis cura 886
Agens omne agit secundum formam suam 836 *agens & patiens sunt in genere una & eadem res, in specie diversa* 818
Agentis & patientis iusta proportio 438
Ager naturæ 835
Alathar ex quo generetur 998
Alba terra 817. 822. 825. 846
Albar æris dicitur unum 834
Albedo est aqua 828 *dicitur terra* 817 *phlegma & aquam denotat* 873 *fit à reductione* 848 *in nigredine est occulta* 833. 870. 875 *per decoctionem devenit ad albedinem* 881 *insignis quando appareat* 870 *falsa quæ* 874 *albedinem sequitur rubedo* 816. 873
Alberti Magni libri divisio 948
Albuginis cura 886
Album tribus completur 805
Album & rubrum ex una radice pullulat 825 *album & rubeum sunt unum corpus* 831. 849 881 *album quid cur lapis dictus* 813 *in albo est citrinitas* 872 *albus color lapidis* 863 *albus color est aqueus* 873
Alembicum cæcum 866 *habens unum foramen* 867
Alembrat quid 1101
Alchymiæ defensio 277. 278. 1008
Alchymia unde derivatur 442
Alexandrini ferrũ vocant Azoc 822
Alkali quid 835 vide Sal.
Allegorias certo explicare impossibile 884
Alliar æris quid 1002
Almagra quid 825
Almanicus captivus vixit ad quingentos annos 890
Aludela 868 *in aludelis formam facta vasa* 866
Alumen cur dictus lapis 815. 822. 823
Alterationis & mistionis discrimen 436
Alteratio quo fiat respectu 434
Amalgama quid 824 *quando fiat* 845 *amalgamatio aurifabrorum parum prodest arti* 860
Amalgamata coagulandi per spiritum sive animam Saturni 408 *tinctura* 409
Amorem confert lapis 888
Angeli disputationi & argumẽtis responsio 277
Angulus operis dicitur lapis 814
Anhelitus fœtor 886
Anima quid 83. 818. 825 *cur dicatur*

catur aer & ignis 817 fermentum 818 lapis 815.822. Mercurius 816 817.818.820 nigredo 813 Sol & Luna 819 tinctura quæ est in spiritu 817
Anima seminatur in terram foliatam 853 à corpore non simul exit 838 quo pacto in corpore coniungatur 878
Anima, corpus & spiritus in Mercurio Philos. concurrunt 834 sunt elixiris partes 836
Anima auri 840 corporum 805 lapidis 838 elixiris 836 anima candida 877 occulta per Etheliam abstrahitur 843
Anima quomodo debet intelligi 83
Anima hominis ut ei infundatur 446
Anima Saturni quomodo extrahitur 409
Animæ natura quæ 879
Animæ fugaces 859
Animam & spiritum extrahere quid sit 846 quid in corpus convertere 879
Animam Solis extrahendi modus 403 quomodo misceri debet ibid.
Animal kenkel idem quod æs Philosophorum 1002
Animal magnum cur dicatur Sol 819
Animal maximum terere 820
Animalium sperma quid 814
Animalis cur dicatur lapis 814. 816.822,834 Sol 819.834
Animalium generatio ex plantis 233.236
Annus requiritur ad elixir perficiendum 870
Anni unius opus cur dicatur lapis 868
Anthrax lapis artificialis 895
Anthracis curatio 885
Antidotus dicitur lapis 822 omnium corporum curandorum 885 892
Antimonium quid 822.835
Apostemata 886
Appositio similis naturæ lapidi competit 860
Aptatio Solis cum Luna 1106
Arcanum Philosophorum quare à Sapientis sic dictum 629
Aqua quid 815 quando dicatur aer 856 albedo 848 citrinus color 817 lapis 813 821.822 solutus lapis 849 Mercurius 823 spiritus 817 819.853 spiritus corpus purgans 855 aqua adurens 873 ardens 839 aurea 834 benedicta 814 cœlestis 832 clarissima 830 aqua corporis 819 aqua fœtida 819 832 fortis 816.821. 822 lucida 816 aqua Mercurii cocta 853 aqua munda 835 aqua Paradisi 852 aqua permanens seu perennis 816. 819. 835. 1003 aqua Philosophorum 835 non madefaciens manus 837
Aqua radians 817 safferanica 879 serena & perpetua 816 sicca & calida 879 viscosa 824 rubificans 980 est vas eorum 867 dicitur vas Hermetis 819.820 dicitur oleum 820 abluit sordes de terra nostra 855 eiusdem elogia 857 effectus 856
in Aqua Philosophia pura solvenda

venda sunt Sol & aqua 829
Aqua ad dealbationem cooperatur 860. 874 solvit terram 848 non inspissatur nisi à teera 850 non subitò sed paulatim super terram reducenda 860. 861 quando fiat æs, cur sic dicatur vel negetur 814 quando fiat pulvis 843 quando dicatur abluì 857 ad aurum 1132 ad argentum ibid. Mercurii 1111 ardens quoties rectificanda 376 corruptibilis quæ 163
Aqua & ignis sufficiunt in dealbatione 854. 855 Latonem abluunt 858
Aqua & vapor sunt in opere 843
Aqua destillata ex luminaribus 620
Aqua Mercurialis solvit omnia metalla 640
Aqua rubea quæ 1047 Regia quæ 401
Aqua in qua aurum est solvendum eius specierum pondera 1029
Aqua per quam corpora in primam materiam resolvuntur 939 eius signa ibid. eius virtus ibid.
Aqua prima 207 secunda ibid. tertia ibid. quarta 208 quinta ibid. sexta ibid. septima ibid. aquarum resolutio ibid.
Aqua secunda per sal armoniacum 938 tertia qualificata per Mercurium sublimatum 938 quarta qualificata per quam omnia corpora calcinata in primam materiam reducuntur 939
Aqua sicca materia est principalis omnium metallorum 1061 varia nomina ibid.
Aqua extrahens tincturas 976
Aqua vitæ quid 815. 819 ex quibus dispensatur 937
Aqua viva 818 vivificata 619
Aquare sive Aquatio quid 849 aqueus lapis dictus 813 aqueus color est albus splendidus 873
Aquæ colores principales quatuor 817 dealbatio 874 aquæ minutio & auctio est ceratio 847 aquæ nigredo quomodo colligatur 842 aquæ cum terra commixtio ut fiat 860 aquæ exaltatio 820 aquam albedo designat 873
Aqua mixta æri vel prædominante quid fiat 858 in aqua comburere 849
Aquæ ardentis destillatio ex vino 376 extractio de terra 956 reductio super terram suam ibid. fortis Mercurialis confectio 383 in auro & argento virtutes 933 in quibus sulphur decoqui potest 976 in qua corpus solutum est varia nomina 1064 mineralis proba 617 quomodo purgatur, amalgamatur ibid. fortis magisterium 102. 103
Aquæ vitæ acuatio cum sale tartari volatili 378
Aquam omnes res appetunt 607
Aquarum fortium natura & earum

earum approbatio 99 reprobatio 981 Mercurialium finis & effectus 396
Aquila iuventutem renovat 890 dicitur lapis 822
Arabes Saturnum vocant Azoc ibid.
Arbor dicitur lapis 822 arborum omnium nomine nominatur lapis 814 arborum vivificatio à lapide 894
Arcanum artis auri quid sit 832 arcanum arcanorum in via non ponitur 899
Archyropiæ finis 422
Argentum quid 816 dicitur lapis 822 lutum 821 Ybarit ibid. purum est arsenicum Philosophorum 830 est fermentum elixiris albi 835. 836 apud quos dicatur Azoc 822 argentum sine argento generari non potest 829 argentum colorem argenteum tribuit 834 argentum, aurum & mercurius sunt materia lapidis 832 argentum & aurum cui dandum ad deglutiendum 837 ut examinandum ante inceptionem operis 828 vulgi est impurum, ægrum & sterile 844 quando sumendum à Philosopho ibid. cur lepram curare nequeat 890
Argentũ destruere quid sit 846
Argenti spuma umbram corporibus admit 857 in aurum conversio 887 ex argento fit argentum 828
Argentum vivum Philosophorũ quid 830. 967 quale per totum caput XVI. 823 unde eliciatur 837 dicitur draco 819 fimus Philosophorum 817
Argentum vivum est ignis 866 lapis 813 814 lapis recipiens formam 833 lapis mineralis 834 est materia lapidis, sulphur veri forma 817 est mater lapidis 816 dicitur Mercurius 817 821 cur cõm. sciatur vulgari 853 dicitur extractum de cambar 835 arg. vivum & sulphur in mineralibus idem quod sperma in animalib. 814 sunt metallorũ principia 830 non sunt ita ex quibus fit lapis 839 arg. vivum vulgare quale 828 ut ante opus eligendum 929
Arg. vivum animatum 452 cur auro iungatur in opere 450
Arg. viv. Philosophorum non est arg. viv commune 140 unde extrahatur 36
Arg viv est sperma omnium metallorum 616 continet in se sulphur bonum quo congelatur in aurũ & argentũ, secundum diversum digestionis modum 950 non nisi dato respiraculo congelatur 376 præparatum hic velut alimentũ 433
Arg. viv. vegetabile 376 vulgare quomodo in igne detinetur 637 cur non sublimandum à mineralib. 451 quomodo purgandum 393. 617 præcipitatum 442 cur dicatur esse aqua 612 in creatione commodissimum 388
Arg viv. secund. Gebr. quid 932
Argentum & aurum princeps causa 426 cur non

agant in natura in argentum vivum & reliqua metalla. 426. Solo igne solum in oleum mutari 432
Argentum in natura sua non alterata non agere in metalla & argen. viv. 427
Argenti vivi dubium 464 purgatio. 453. animatio prima ibid.
Argenti vivi crudi, cocti & rubri varia nomina 816. 817. 821 vulgi in argentum vivum aurum mutatio 895. ab argento vivo solo fit & nutritur aurũ 834. in Ariete existente sole Mercurium an opus sit incipiendum 864. definito & eius virtutes 950. coctio 612
Argenti & auri intentio virium 428
Argenti & auri prima præparatio in calcem productio. 429. præparatio 982. compositi solutio 454
Argenti vivi substantia propria 640. natura. 931. laus & encomium. 394. præstantia in lapide rubeo. ibid. congelatio est principale secretum finale 53. 54. materia quomodo reperitur 60. & ubi ibid. portio non tota in aurum convertitur 270. sublimatio. 974. à quibus rebus debet sublimari ibid. secunda nascentia 70. 71
Argenti vivi vulgi defectus 451
Argilla ubi nascitur 485
Argumentationis methodus 443
Argyrogonia & Chrysogonia est causa efficiens auri 440. eius investigatio. ibid. faciles labores & parvos sumptus requirit 441
Aßatio sive Optesis 447
Ars ab ingenio iuvatur. 899. ibi incipit ubi natura desinit 836. 848 est naturæ imitatrix 898. quomodo 848. chemica quomodo acquiratur. 868. in potentia Dei est. 900. à quis nutritur ut infans lacte. 857. & scientia de lapide philosophorũ non est data nisi philosophis. 53. in quibus natu æ imitatrix 448. in quibus non ibid. tota in sublimatione consistit. 963 quomodo corrigit & supplet fortitudines quas in materia naturæ invenit 96
ad Artem chymicam non multũ requiritur. 563. eius facilitas ibid.
Ars chymica avaris & osoribus absconsa 372. 373
Armeniæ canicula 859
Armoniacus sal. vide sal.
Arnaldus de villa nova Papam Innocentium sanat. 891
Arsenicum Philosophorum quid 819. 822. 830
Arsenicum quid 464 931
Arsenici natura 395. eius sublimatio ib. 983. Fixio ib.
Artephius vixit mille & viginti annis 890
Arterias humectantia 887. 891
Arthritis hæreditaria non ita facile tollitur 895. cura 886
Artifex naturam inspicere debet 929
Artifex chemicus quale esse debeat 870. 897. eius industria ad absolutionem operis multũ valet 869
Artis clavis quæ dicatur vide clavis

clavis auri arcanum vide arcanum.
Artis magisterium est coquere Mercurium & sulphur 857. philosophorum operationes. 845. ad artem cur pauci pervenerunt 814
Artis elementa quinque 972. partes. 448. intentio. 465. 1000. radices. 981. definitio. 3
Artis totius in summa universali effectus 105. partes & officium gradus extensos primarum qualitatum inte[n]siores reddere 428. verus processus quadruplex 1018. inventio per quam fit multiplicatio 30
Artista naturam quomodo cognoscere debet ut possit ei assimulari in aliquibus casibus 39. quomodo debet custodire naturā spiritus quintæ essentiæ sunt forma formarum 80 & quomodo debet considera[r]e potentias duorum argentorū vivorum post coniunctiones ipsorum 77. quomodo debet notare virtutes minerales propinquiores perfectioni 144. & quomodo debet intelligere quando lapis perdit suam naturam 144. 145. quomodo debet esse virtuosus ad inquirēdam notitiam primam lapidis 33.
A kibric vel Kibric quid 1114
Asperum quando fiat molle 839
Assare quid 848. 849. 851
Astra an ad opus physicum aliquid conferant 883
Atramentum dicitur lapis 822
Auctorum veritas ubi latet 884.
Augmentatio quid 845. Mercurii Philosophici 946. cautelā 434. vis ibid.
Augmentum ad utrumque 1107
Avicennæ medicina lapide multo inferior 885. 886
Avis de nocte sine alis volās quis 401
Aureæ calcis proprietas 458
Auri anima quid. 841. examen quale 887. 895. flos fermentū collæ quid. 814. 823. eius seminat o quot fructus afferat 831. ex auro fit aurum 828
Auri calx quomodo facienda 455
Auri concretionis causa 452. solutionis ibi.
Auri definitio & eius virtus 950
Auri & argenti coniunctio necessaria est ad lapidem philosophorum comparandum 951 communia & propria quæ 423
Aur[i] fici calcis virtus medica 460
Auripigmentum quid 814. 816. 822. 823. 825. clavis Alchimiæ 539
Aur. spiritualis sublimatio per rubedinem 1120
Auri spiritum extrahendi praxis 432
Auri semen 449. solutio 1197
Aurium dolor & surditas 886
Auro cur arg. viv. iungitur in opere 450
Aurum quid 816. 829. apud Indos dicitur Azoc 822. apud Hebræos Or. id est. lux. 824. corpus quod semen dat 837 est fermentum elixiris rubri 835. est secundum fermentum fermentatum. 897. cur & quando dicatur lapis. 815. 818. 822.

833 est sulphur Philosophorum 830 dicitur Temeinchũ 821 est solum pro lapide necessarium 831 ex quibus fit ex iisdem etiam nutritur 834 principium operis 845 vulgi est impurum, ægrum, & sterile 844 quando sumendum à Philosopho ibid. aurum sine auro generari non potest 829 aureum colorem tribuit 837 in prima sua dispositione lepram curat 890
Aurum potabile quid sit 893. 894 Philsophorum unde & quomodo fiat 818 887 889
Aurum & argentum ut examinanda ante opus 828 danda seni ad deglutiendum 837 non sunt extranea Mercurio 826 non dicuntur metaphoricè 836 aurum, argentum & Mercurius sunt materia lapidis 834
Aurum destruere quid sit 846
Aurum & argentum principia generandi 425
Aurum nihil potest fieri, nisi prius fiat argentum, & eius ratio 962
Aurum non habet semen 484 non nisi in montibus quærendum 485 per se difficillimæ fusionis faciliè fluit cum Mercurio 951
Aurum Philosophicum nec dum cognitum 299
Aurum posse confici probatur 266
Aurum purpureum 6 7
Aurum quod fit ab Alchymistis non est verum aurum 273 quomodo purgatur 617
quomodo ad fermenti formam deducendum 396
Autumni appellatio quid 1034 1064
Autumnus dicitur lapis 822
Azoc, Azot, seu Azoth quid 822 824 8 1.852 cur dicatur indivisibilis 830 quinta essentia 824 servus fugitivus 830 spiritus elixiris 836 spiritus animatus 831
Azoth quid sit 455. 464. 593 variè nominatur ibid. requiritur ad elixir 836
Azoth & ignis latonem abluunt 855. 856. 858. 872
Azoth, aqua Mercurii vel ethobelæ 1015
Azoth à latone non potest substantialiter suum colorem auferre vel mutare 1125

B.

Balagius artificialis 895
Balandina lapis 212
Balax lapis ibid.
Balsamus subiecti Hermetici cum corpore humano singularem habet harmoniam 369
Balsamum Philosophorum 888
Basiliscus dicitur lapis 822
Benedicta aqua, vide Aqua.
Benedictus lapis triplex 814
Bernhardinus multos insanabiles morbos curavit 629
Berylli compositio 214
Beryllus artificialis 895
Bestia venenata cur lapis dicatur 813
cum Beya est Gabricus coniungendus 832
Biennium ad opus chymicum perfi-

ciendum requiritur 869. 870
Bilis dicitur lapis 822
Blandus ignis & æqualis 864
Bocia quid 867 vitrea ad lapidem quanta esse debeat 866
Bonitas tincturæ unde procedit 1118
Brumazar quid 1114. 1116
Brutorum cor dicitur lapis 822
Buso dicitur lapis 822 grossus de lacte 854 appositus super manus mulieris 854

C.

Cabala quid 884
Caduci morbi causa 892
Cœlum dicitur lapis 822 spiritus elixiris 836 cœli contemplatio non est necessaria ad opus physicum 883
Cœleste dicitur lapis 822
Calculos terere 820
Cala quid 835
Calcinare seu calcinatio quid 429. 460. 597. 846. 847. 849
Calcinatio ubi fiat 846
Calcinatio Mercurij per præcipitationem fixati 386 Lunæ 1133 tartari 377 corporum 983
Calcinatio in qua ultimus gradus figendi completur 1058
Calcinatio lapidis Philosoph. est necessaria 455 scopus ibid. est quintus gradus perfectionis 460
Calcinationis vas & eius tempus 461
Calcis aureæ proprietas 458 aurificæ virtus medica 460
Calcedonei compositio 214
Calx ad solem quando sublimatur quomodo esse debet 961
Calx auri quomodo faciend a 455
Calx quid 464
Calidum refrigerans 894
Calidus & siccus cur dicatur lapis 816
Calor agens in humido quid generet 872 dealbans non debet esse nimius 866 temperatus quid efficiat 865 in coagulatione qualis requiratur 860 calorem naturalem roborans 894
Calore lento coqui debet Mercurius 865
Calor externus causa efficiens perfectionis lapidis Philosop. 458
Calor philosophicus 74
Caloris naturalis cognitio 108 eius dispositio ad sulphur procreandum 109
Camapheus lapis 214
Cambar quid 823
Camelus dicitur lapis 822
Cancri cura 886
Candidus color 875
Candida fœmella, vide fœmina.
Candor nativus 874
Canis dicitur lapis 822 coetane⁹ & catula Armeniæ 832 canis masculus & canicula Armeniæ 859
Canis Balsami 1069
Canones dec͞e de lapide Phil. 470
Capilli dicuntur lapis 821
Capillorum canorum mutatio 888
Caput dicitur lapis 822
Caput corvi quid 813. 822. 842. 850 qualis esse debeat 840 quando fiat 859
Capitis dolor 886
Carbo dicitur lapis 822 montis quid 835
Carbunculus quando dicatur lapis 818 ex crystallo 887. 889.

est rex omnium lapidum 210
Carcer quid 844
Cardiacæ passionis cura 886
Carmen Apollineum Helianum 323
Carmot quid 825
Carnis à corruptione præservatio 889
Carum & vile dicitur lapis 814
curdicatur carus 815
Cataractæ cura 886
Catulæ armeniæ 832
Cauda draconis quid 845. 857 quando similis color lapidis 863
Cathena aurea 130
Cautela malagmatis destillati 454
Cementeria dicta vasa 868
Centrum terræ quid 481
Cerandi methodus 462
Ceratio quid 846. 847 perfecta quæ 859
Ceratio à Gebro definita quid 462
Ceratio perfecta à Philosophis cur sic nominata 965
Ceratio Sophistarum 462
Ceratio sextus gradus perfectionis 461
Cerationis necessitas ibid. dubium ibid. solutio ibid.
Cerationis perfectæ signum 462
Cerebrum dicitur lapis 822
aceto terere 820
Cerificatio pro ratione ordinis secundi 387
Cervus iuventutem renovat 890
Chaos dicitur lapis 814 an sit materia Philosophorum ibid.
Chemia est donum Dei 899. 900
Chemistarum elementa, vide Elementa.
Chelidonia dicitur lapis 814
Chibrit quid 594
Cholera & ignis à citrinitate designatur 873
Cholericus dictus lapis 813
Chymici vulgares non rectè soluunt metalla 488
Creatio lapidis 170
Crystalli fixi Mercurialis solutio 396
Crystalli lapides succinei 401
Chronici morbi cura 888 891
Chrysolithus 887
Chrysoprasus 896
Chrysopœiæ finis 422
Chrysopœiæ scopus 457
Chuhul quid 823
Cibatio quid 833
Cibi assumendi quantitas unde dignoscatur 860
Cicatrices 886
Cinerationis dispositio 1048
Cineratio quid 967
Cinerandi modus 1070 dispositio ibid.
Cineritius color 863 postremus est omnium colorum ibid. cinereus obscurus color lapidis 871 cineritius sub rufe color lapidis 863
Cinis dicitur corpus immundum 820 cinis cinerum quid ibid. clavellatus quid 822 Philosophorum quid 836 non vilipendendus quid 840
Cinis per calcinationem factus fusibilis 1059
Cinnabaris seu cinnabrium Philosophorum quid 822. 824
Circulus est masculus & fœmina & de eo quadrangulus 842 simplex 689 duplex 690
in Circulatione alicuius materia tantum

tantum tertia pars vitri debet esse impleta 379
Citrinitas est aer 848 est in albo 872 fit à fixione 848 choleram & ignem significat 873
Citrinus color dicitur aqua 817 falsus citrinus 871 flavus est aereus 873 inest albedo 871
Citrinum quomodo generatur 947
Claritas totius mundi 885
Clarum opus dicitur lapis 814
Clavis artis quæ 842. 872
Coagulum quid 641 dicitur Mercurius 816 lactis dicitur arg. viv. 821
Coagulare quid 641. 846. 848 unum ex regiminibus lapidis 850
Coagulatio 597. 846. 856 ubi & quomodo fiat 846. 852 in coagulatione qualis calor requiritur 860 865
Coagulatio à Philosophis cur sic appellata 965
Coagulatio est sexta dispositio speculi 594
Coagulatio materiæ solutæ 388
Coagulatio Mercurii corporalis revivificati 403 cum simplici fermento solis 406
Coagulatio secundus gradus perfectionis 458
Coagulationis 40. dies 459
Coctio 1012
Coctionis causa 467
Coctio argenti vivi & sulphuris 612
Coctio omnes operationes complectitur 825 una est 866 est causa coloris 873
Cœli terrestris tractatus 324
Coitum excitantia 886
Colicæ cura 886
Colla auri quid 811
Colores lapidis physici 870 an omnes appareant 873 quot sint principales 817. 871 873 quot colores tot nomina 874 quando in lapide appareant 831. 851. 853 856. 863.
Colores in opere operantis 622 in amalgamatione 623 principales quot 607
Colores quomodo in gemmis fiant 486
Colores varii unde 460
Colores in ceratione 462
Cohobatio 402
Calcamenti generatio 998
Columba quando fiat 869
Comburere in aqua 849
Combustio in lapide vitanda 854. 858. 859
Commixtio quid 846. 848. 849 coniugibus comparatur 834 aquæ cum terra ut fiat 860
Communia auri & argenti 423
Compares Mercurii quæ dicantur 826
Complexio quid 848
Complexionis latitudo 147
Compositio quid 848. 852. 980 prima fit ex pluribus rebus 834
Compositio sulphuris rubei 171
Compositum quid 817 829. Philosophorum cur dicatur terra alba vel rubra 821 totum cur dicatur lapis 813 cur plumbum Philosoph. 821 dicitur principium operis 845 irrigatum non sinit frangi corpora 857
Conceptio rerum, vel conceptus quid 1034

Conceptio ubi fiat 849. 850. 873
Concoctio quid 447 eius species ibid.
Congelatio quid 847. 849. 850. 851. 852. in congelatione qualis ignis requiratur 850
Congelatio argenti vivi est principale secretum & finale 53. 54 signum verum 1051
Coniunctio seu coniungere quid 848. 850 sine nigredine nulla 870 fit corporis cum anima mediante spiritu 878
Coniunctio corporis & spiritus 953
Coniunctio rubei 163 liquefactionum 162 magna 69 Solis cum Luna 383
Consolidare unum est regimen lapidis 850
Continuus ignis in dealbatione 864 865
Contracturæ curatio 892
Contritio quid 846 quando dicatur absoluta 843. 847 fit igne non manibus 843. 848. 867 quæ fit aqua 981
Conturbationis pelagus quando fit 854. 858
Convertere elementa quid sit 849
Conversio naturarum quomodo fit 868
Coquere quid 846. 848
Coquere Mercurium & sulphur est totum magisterium artis 857
Cor seu cor brutorum dicitur lapis 822
Cor confortans 886
Corallus & corallus uterq; quid 816. 823 859
Corascenes canis 859
Cœlum & astra quomodo semen producunt 444
Cornu oculi cura 886
Corpus dicitur esse forma & quomodo 878 dicitur lapis 814 822 Mercurius 816. 817. 820 823
Corpus, anima & spiritus sunt elixiris partes 836 in Mercurio philosophico concurrũt 834
Corpus & ossa cur dicta terra 817 anima, tum lacte suo nutriendum 961 humanum, ab omni infirmitate quid sanet 886
Corpus illustratum quid 818 immundum 820. 840 immundum non intrat magisterium philosophorum 833 impurum est Saturnus 826 corpus imperfectum quid 819 metallicum est Sol 815. 831. perfectum perficit imperfectum 841
Corpus quando dicitur liquefactum 873 rubeum & album sunt unum 819 resolvendum in Mercurium per Mercuriũ 840 terendum ut fiat spiritus impalpabilis 843 nisi fiat aqua non rubiginatur 859
Corpus in animam convertere 879
à Corpore quomodo mors expellatur 756
Corpora quid 835 837 vertenda in non corpora 843 per dissolutionem subtilianda 847 non nutriuntur sed solum germen eorum 852 difficilius destruere quàm construere 846
Corpora ærea cadunt in Persia 996
Corpora heterogenea & debilioris mistio-

mistionis facilè in varias separantur substantias 441
Corpora calcinata ut reduci possint, quomodo præparàda 940
Corpora imperfecta quando generantur 596
Corpora metallica quomodo generantur ibid.
ex Corporibus mistis plures substantiæ arte eliciuntur 441
Corporum calcinatio 983 dissolutio ibid.
Corporum mineralium quatuor species 697
Corporum spiritus & anima quid sit 885 vera liquefactio quæ 841 dissolutio vide Dissolutio. corporibus quid umbram adiurat 857
Corporale dicitur lapis 822
Corpus nisi fuerit cum Mercurio incorporatum non ascendit superius 961
Corpus imperfectum quomodo præparari debet 617
Corpus mistum ex humido & sicco constat 441
Corruptio quid 847 corruptio & generatio ut fiant 833. 875
Corruptio omnium rerum 48
Corruptio qualis sit & dicatur si arg. vivum in aurum vel argentum vertatur 423
Corallus rubeus 637
Cor suffle quid 823
Cortex dicitur lapis 822
Corvus dicitur lapis ibid.
Corvi caput vide Caput.
Corvi quot in Philosophorum monte occurrunt 703
Cribrum quid 867
Cribratoria dicta vasa 868
Crocus dicitur lapis 823
Croceus color 875
Crystallus dicitur lapis 822 fluxibilis & malleabilis ut fit 822 ex crystallo carbunculus vide Carbunculus.
Crudum digerens 889
Crudus spiritus vide Spiritus.
Cucurbita quid 870
Cupri fermentum est cuprum 836

D.

DÆdalus dicitur Mercurius 816 816 821
Dealbatio quid 966
Dealbatio est totius operis fundamentum 1057
Dealbare, dealbatio, dealbificatio quid 864 843. 850. 85? 868
ad dealbationem cooperatur aqua 84? 874 in dealbatione qualis debeat esse ignis 850 864 aqua & ignis sufficiunt 854
Dealbans calor non debet esse nimius 866
Dealbatio terræ integræ 943
Debilis ignis 865
Decoctio quid 846. 851. decoctio prima tempus natum non habet 870 eius effectus 845 una opus est ad opus 825 in prima decoctione quid sit 845
Decoctio primi gradus usque ad albedinem 1055
Decoctio secundi gradus usque ad rubedinem 1057
Decoctio prima fit cum calore solis 203 secunda lapidis ibid. tertia fit cum calore ignis communis 203
Decoctio tertii gradus usque ad calcinationem 1058
Decoctionis primæ bonitas 1006 secundæ ibid.

Decoquere, assare, fundere, &c. est una operatio 851
Denigratio est acetum Philosophorum 820.873 est tinctura & perfecta solutio 849 est principium operis 873
Dentes corrosi 886
Depuratio Solis quid 844
Descendere, fundere, assare est una operatio 851
Descensio 849.851
Desiccatio quid 846
Desponsatio ubi fiat 849 indissolubilis 968
Destruere difficilius corpora quã construere 846
Deus tribuit fortunam labori 899 obscuritatem mysteriorum illuminat 902 ab ipso exspectanda est omnis scientia & sapientia 901
Deus homini concedit omnia non coactus, sed ex proprio velle 481
Dies quid sit 869 dies unius opus cur dicatur lapis ibid.
Differentia inter combustionem & mortificationem 608. & 609
Differentia inter lunarem & solarem medicinam 604
Differentia inter masculum & fœminam 74
Digestio 850.851
Dispositio una est lapidis ad opus album & rubrum 816. 825. 832
Dissimilia semen suum in se possident, consimilia vero non multiplicantur 848
Dissolutio quid 847. 850. 851 parit nigredinem 848 quando fiat 852 eius secretum est nigredo 878
Dissolutio corporum 983
Dissolutio lapidis in primam materiam & eius putrefactio 953
Dissolutio primus gradus perfectionis 458
Dispositio prima quæ incipit opus in forma practicæ 159
Destillatio aquæ ardentis ex vino 376
Distillare seu distillatio 846.847 849.850 ut fiat 846
Distillatio per quod tempus durat 619
Distillatio malagmatis 454
Distinctio prima 153 secunda est de figuris primæ partis solutivæ 154 tertia est de figuris de secunda parte solutionis 155
Divites cur dicantur habere lapidem 813 dolor capitis 886
Draco quid 818.819.822. quando moriatur 832 natus in nigredine suo pascitur Mercurio 859
Dulce quando fit amarum 868
Duo componunt medicinam 829 ex duobus spiritu & anima, compositus est lapis 831 ex duobus opus 827
Durum ut mollescat 885 durum corpus lapidis nomen 814
Dynamis sive potentia 681

E.

EBrietatem prohibentia 886
Ebsemech quid 823
Ebur & ebur ustum dicitur lapis 822
Eclipsis lunæ & solis 70
Electri solutio quomodo & quãdo fieri potest 401

Elementa Chemistarum dicuntur composita 815 *convertere quid* 849 *elementorum colores quomodo sint in opere* 873 *mater cur ter*[illegible] *a d Eta* 855 *separatio* 851 *in lapide vitanda* 837 *ex elementis quatuor lapis compositus est* 823 *elemētalis cur dictus la*[illegible]*is* 822
Elementorum grossorum subtiliatio 51. 52.
Elementa in quatuor partes dividuntur 609
Elementa quatuor generãt sperma 481 *quomodo exierunt ab una sola materia quæ in se continet speciem mineralem* 38. 39 *quare converti nequeunt* 132 *quomodo subtilientur & ingrossantur per rotam circularem* 129 *quomodo inter se convertuntur* 603 *quot* 482 *quomodo sperma generent* *ibid.*
Elementum secundum in lapide philosophico 942
Elementorum symbolum, retinaculum 133
Eliotropiæ compositio 213
Elixir quid 794. 821. 893. 985. *album* 888 *completum* 841 *ex quibus rebus fiat* 837 *in opere præcedit Azoth* 814 *diuturnitate meditationis invenitur* 898 *quot sint partes* 8,6 *forma & materia unde sumenda* 836 *completi signa certa* 881
Elixare quid 1042
Elixatio sive Epsesis 447
Elixir album dealbat usque in infinitum 969
Elixir ad utrumq; faciendũ 1066
Elixir ex partibus animalium ovo, capillis, sanguine 981. 982
Elixir perfectè completum sive sapientum tinctura 990
Elixir rubeum 1020
Elixir vel lapis Philosophorum completum 971
Elixir vera hominum & metallorum medicina quæ 999
Elixir verum 1042 *quomodo cõponitur ibid. partes duæ ib.*
Elixirii compositio 1029
Elixirii species quot 1028 *eius praxis* *ibid. & seqq.*
Elixiris compositio fit per quartam operatonem 171
Elixiris prima pars est alba 1064 *secunda rubea* *ibid.*
Elixiris rubei compositio 186
Elixiris submersio quid 1070
Elixiris utilitas duplex 1000
Epilepsiæ cura 886
Epsesis sive Elixatio quid 447
Equus dicitur lapis 822
Error in Chymia duplex 1118
Essentia quinta, vide Quinta essentia.
Ethel quid 825. 1015
Ethelia quid 823. 832
Ethelia cum teritur fit pulvis 843
Ethnicorũ differentia duplex 673
Exaltatio aquæ dicitur lapis 814
Exmiraldi compositio 213
Extensio qualitatum quid 428
Extensionis & intensionis differentia 438
Extrahere quid 846
Extractio animæ è corpore ut fiat 838
Extractio aquæ de terra, & reductiõ aquæ super terram suam 956

Extraneum nihil lapidem intrat 857

Exuberatio humidi nutriendi & nutritivi 183.184

F.

Febrium omnium cura 886 888

Feces Mercurio addendæ 385

Fecum operatio secunda 1136

Fecum proportio in sublimando quæ adhibenda 390

Fel, seu Fel piscis dicitur lapis 822

Femina dicitur Corpus 819. Luna 832. Femina alba fugiens habet alas 821. femella candida. 827. obscura. 872. viva 837

Femina masque sunt arcanum artis aurificæ. 832. de femina & masculo facere circulum 842

Fermentatio lapidis physici 875. per totum caput 879

in Fermentatione quid observandum 876

Fermenti vires & facultates 878.

Fermenti præparatio 1110

Fermentum quid. 815. 816. 817. 823 876. 879. quot modis sumatur. 877. cur dicatur lapis. 879. Mercurius seu argentum vivum. 816. anima. 823. 875. appellatur anima corporis imperfectis 876

Fermentum auri quid 814

Fermentum corporum 835

Fermentum fermenti 820

Fermentum album & rubeum ut fiat 878

Fermentum lapidis est sol & luna 876.878

Fermentum auri 794. ibid. luna ibid.

Fermentum philosophorum duplex 794

Fermentum lunæ est sperma fœmininum solis, sperma masculinum 1031

Fermentorum natura, & eorum aquæ 102

Fermentorum varii modi 402

Fernelii sententia 445

Ferrum quid. 825. ferrum dicitur lapis. 822. apud quos dicatur Azoc 822

Ferri fermentum est ferrum 836

Ferri flos, vide flos.

Ferri in argentum vel aurum mutatio 895

Festinantia est ex parte diaboli. 869. primus error artis 870

Festinatione multi perierunt 870

Fex quid sit 843

Fidda 1080

Figura triangularis demonstras principium practicæ 158

Filius charissimus philosop. 831

Filius terræ 855

Fimus equinus quid 817. est calidus & humidus. 865. dicitur Mercurius 884

Finis Argyropœiæ & chrysopœiæ. 422

Fistulæ curatio 886

Figere, fixare, fixio seu fixatio quid. 459.846 850.979

Fixio est unum regimen 830. ubi fiat. 846. igne pusillo fieri debet. 862. parit citrinitatem 848 fixio nulla absque nigredine 870. in fixatione qualis ignis adhibendus 862

Fixio aëris 180

Fixio & lapidis multiplicatio 966

Fixio mercurii necessaria 385. duplex ibid. in sulphur repurgatio necessaria 392. quomodo & quando reiteranda 389. prior tribus gradus perfectionis ibid. quadraginta dierum. ibid. posterior quartus gradus perfectionis 459. Fixio 240 dierum 460. cum conservatione fusionis 385
Fixionis modus per crebram sublimationem 386. dispositiones. variæ. 579. signum 966.
Fixam materiam facere volatilẽ 962
Fixum quando volat cum volatili 981
Flammæ ignis 865
Flos æris 823. auri. 814. 823. salis 822. ferri 823
Flos vitis dicitur lapis 822
Flavus citrinus color est aereus 873
Fluxus rehumatici cura 886
Fœdum ut illustretur 885
Fœtens dicitur lapis 842
Fœtens nigrum vide Nigrum.
Fœtor anhelitus 886
Fœtum mortuum extrahentia 886
Foliata terra 816
Folium dicitur lapis 822
Foliorum omnium nomine nominatur lapis 814
Fons dicitur Mercurius 816. 821
Fons vitæ quid 816 821
Fons Gypsensis cuprum ex ferro facit 268
Fonteneibliau fontis virtutes 703
Forma quid. 823. quomodo corpori competat 878
Forma agit per qualitates primas & hæ per posteriores 428
Forma corporum ut fiat 859
Forma nigra, fœtida & subtilis 873. Elixiris ex sole & luna deprompta 836. lapidis quæ 817. Mercurii phil. s. qualis esse debeat 840
Forma agit secundum materiæ dispositionem 846
Forma minor 11
Forma quomodo sit in semine 446
Forma quomodo percipiatur 445 consideranda ibid.
Forma materiæ proximæ insculpenda 422. substantialis in quolibet corpore unica 422. est actus prior. 422. accidentalis est actus posterior ibid.
Fornax una, unum vas 867
Fortis ignis in rubificatione 864.
Fortis ignis totum corpus perdit 863
Fortitudo fortis 885
Frangibilitas à proiectione ut corrigatur 882
Frater & fratres uterini dicitur. lapis 822
Frater Mercurii est sol 816
Fratres uterini quandoq; dicitur æs philosophorum 1006
Frigidum excalfaciens 894
Frigidus & humidus cur dicatur lapis 816
Frigiditas & humiditas caussa nigredinis 374
Fruter dicitur lapis 822
Fruticum vivificatio à lapide 895
Frumenti granum: vide Granum
Fugitivum ut figatur 886
Fumus albus quid 825. 832
Fundere, decoquere, assare &c. est una operatio 851

Fumi

Furni calefacti & clausi ignis 865
Fusibile sal quid 881

G.

Gabricus cum Beya coniungendus 832
Galeni medicina lapide multo inferior 835
Gallus & Gallina dicitur lapis 823
Garip non intrat super lapidem 825
Geberi opinio digna notatu 418
Gebri summa operis 464
Geldum seu gelbum dicitur lapis 822
Gemmæ orientales in vitro apparentes 870
Gemmæ quomodo colerantur 486
Gemmæ quomodo generantur 485. & 486
In gemmas transmutantur lapides 886
Gener dicitur lapis 822
Generatio animalium ex plantis 233. 256. Mineralium 228. Plantarum ex mineralibus 232
Generatio quomodo non potest venire de qualitatibus nimis remotis 73
Generatio supra naturalis filii solis 492. lapidum omnis generis 485
Generatio & corruptio quomodo fiat 813.865
Generatio ubi fiat 821. generatio artificialis metallorum 835
Genera hominum quot 372
Generationum tres ordines 446
Genus supremum à quo omnis natura erit 62
Geon ripa intra spatium 33. annorum terram in lapides convertit 995
Germen corporum nutritur & augmentatur, non vero ipsa corpora 852
Glacies facta ex aqua mercuriali 383
Gloria claritatis totius mundi 885
Græci Mercurium vocant Azoc 822
Gradus operationum. 458. & seqq.
Grando dicitur lapis 822
Granum frumenti cur dicatur lapis 814. granum incombustile metallorum quid 824
Granum ex humore connaturali nutriendum 861
Grossum quando fiat gracile 868
Gryphur dicitur lapis 822
Gumma seu gummi dicitur lapis 814.815
Gumma benedicta quæ 1032. dicitur nix. 1048. lapis albus. ibid. preciosior margaritis ibi.
Gumæ natura & virtus 1006
Guma nigra spissa 1044
Gumma quid 1115. philosophorū 86
Guttæ rosaceæ cura 886

H.

Hæmatites dicitur lapis 823
Hæreditarius morbus, vide morbus
Hebræi stannum vocant Azoc 822
Hecticæ cura 886

Helvus

Heluus color lapidis qualis 863
Hepar dicitur lapis 822
Hermetis vas, vide. vas
Hermetis avis 622
Hermiani argentum vocant Azoc 822
Herba dicitur lapis 822
Herbarum succus vide succus
Herbalis cur dicatur lapis 816
Hippocratis medicina lapidi physico cedit 885.886
Hirudo quid 823
Homo ex homine fit 834. ex quo vivit 499
Homo est minera lapidis 823
Homo galeatus dicitur lapis 822
Homo mortuus in sepulchro 868
Hominis gratia omnia sunt condita 885. omnia adinventa 1026
Honoratus lapis 859
Honorem confert lapis 888
Humectare quid 846
Humectatio inalternata 861
Humiditas aquosa & adustiva 874
Humiditas & frigiditas caussa nigredinis 874
Humidum desiccans 889
Humidum duplex 441
Humidum radicale metallorum quid 824. augentia 886
ex Humido fit lapis 819
Humidus & frigidus cur dicatur lapis 816
Humidus ignis 866
Humor vivificativus 839
Hyacinthus quid 819.837
Hyemis dicitur lapis 822
Hydropis cura 886
Hyle & chaos an sit materia philosoph. 814

I.

IAspides ut fiant 887
Icteri cura 886
Ignis quid. 845. 865 eius mentio 817. 827. 840. 850. 851. 862 & seq.
Ignis ablatio 169
Ignis Balnei. 378. diversæ actiones 50. 51. effectus & quomodo appellatur in magisterio 112
Ignis externus caussa efficiens, adiutrix 426
Ignis febrilis 618. elementalis qui elementat elementa. 101. naturæ elementalis causatæ 37. gradus nigredine adventa 1056. mensura 81
Ignes operantes quot necessarii sunt 622. qualiter ordinandi in operatione ibid.
Ignis philosophicus quotuplex 864. differt ab igne nostro 1089. Ratio 375. Regimen 318
Ignis unus ad opus 825. triplex apud platonicos 866
Ignitio quid 846
Iliacæ passionis cura 886
Imbibere seu imbibere spiritum quid 832.846
Imbibitio quomodo facienda 855. 856
Imbibitiones sufficientes liquescendi materiam ad album. 620. per quod tempus durant. ibid.
Imperiti mineralia nō bene usurpant 369
Impregnatio quid 858
Impressio planetarum ad lapidis philosophici cōpositionem necessaria 1028

Impe-

Impetigines 886.892
Inceratio quid 856. inceratio parit rubedinem 848. dat fusionem elixiri perfectam fixionẽ 183
Indagatrix metallorum virgula bifurcata 271.361.362
Informatio caloris naturalis per excitationem factam per ignẽ communem 58.59
Ingressio seu ingressus quid 848. 861
Inhumatio 851
Intemperamẽtum corporum 4.5.
Intentionis effectus 428. virium auri & argenti 428. per quã fit unio quatuor elementorum 84
Intensio qualitatum quid 428
Instrumenta naturalia & Innaturalia 6. naturæ quomodo æquiparentur instrumentis artis 40
Instrumentum memorativũ 153. secundum practicale 157
Ioannis textus de auro 332
Irrigatio frequens mortem expellit 856. absque irrigatione frequenti terra fructum non serit 826
Ishiadis curæ 888
Isir quid 794
Iulii scaligeri sententia 445
Iuvenis pulcher 1066

K.

Kenkel dicitur lapis 822
Kibric vel Alkibric quid 1114

L.

LAc vel pinguedo terræ 837
Lac dicitur lapis 822. Mercurius 816
Lac virginis quid 816. 819. dicitur argentum vivum 821. dicitur etiam lapis 813
Laceria dicitur lapis 822
Lamina cristillina quid 815
Lapis & eius virtus 496. praxis & eius confectio seu tinctura per artem 493
Lapis post inventionem suã quomodo resipit adiutoriũ ab aliis rebus ad efficiendum elixir cõpletum. 68. eius terminatio ac finis in diversis figuris. 69. quomodo est inter lapides & inter sales & inter vitra quæ omnes exierunt de sua natura & quomodo debet nasci. ibid.
Lapis de qua re 21. quid dicitur 22. quomodo est de quatuor elementis ibid. in quo loco reperitur 22
Lapis philosophorum per quod augeatur 621. philosop ex qua re consurgit 987
Lapis quomodo complet defectũ corporum imperfectorum 146
Lapis omnium metallorum cur sic dicitur 967
Lapis quando suam naturã perdit & minuitur ad illum emendandum 144.145
Lapis quomodo est remotior à suo temperamento 145
Lapis quomodo appellatur, ratione suæ proprietatis & naturæ ipsius 20
Lapis ex qua materia fiat 34
Lapis philosophicus non est nisi unus 19.20. avisatio suæ purgationis 20
Lapis philosophicus seu tinctura aut sal aurificum 432
Lapis est primum sulphur 171 eius materia quæ 192
Lapis philosophorum qualis materia

teriæ 1009
Lapis philos. quomodo in omni loco reperiatur 65
Lapis occidendo quomodo vivificetur. 606. eius ablutio ibid.
Lapis quomodo fit materia apta ad creandam elixir 28.29
Lapidis divisio & resolutio ad cõvertendum ipsum 23. dissolutio in forma speciali 26. eius nominis mutatio 26
Lapidis compositio est primum elixir 171.172. creatio 170. color 401
Lapis benedictus non est lapis 1064
Lapis fixus quomodo reddatur 389
Lapis per se motum non habet ut fit elixir. 602. convertitur in arg. vi 603 lapidis descriptio 606 quomodo perficitur 393
Lapidis præparationis demõstratio per differentiam exemplificativam 136.137
Lapidis præparatio 21.918. multiplex 381. per ipsius divisionẽ in quatuor elementa post putrefactionem suam 103.104
Lapidis totum factum quomodo est in cognitione elementorum & in conversione ipsorum 38
Lapidis dissolutio in primam materiã & eius putrefactio 953
Lapidis diversæ digestiones 30.31
Lapidis divisio in tres causas principipales, 31. mutatio eius ibid. colores principales. 31.32 de qua materia specialiter extractus est 33
Lapidis fixi color 375. vis prima acetum acerrimum 1008
Lapidis graduales transmutationes 28
Lapidis impregnatio ex quo fit 1042. semen 449
Lapidum instrumentum 195
Lapidis inventio secretè tenenda 67. nomina diversa quomodo sortitur per suos diversos effectus. 78. 79. mors 44
Lapidis mundificatio antequam ponatur in decoctione 1054
Lapidis multiplicatio 393. 204. in virtute & quantitate 389. effectus 389
Lapides multis modis fiunt 995 cristalli succinei 401
Lapidis nomina 1009. Rubigo. ibid. prima cognitio, & de qua materia fit & de virtute patiẽtiæ quam artista habere debet in practica 34.35. philosophorum materia & praxis 287 Operatio 612. vires 464. quæstiones variæ 616. humiditas, & quomodo ipsa est aqua permanens 50
Lapis philosophicus cur sal aurificus appellatur 441. Declaratio Avicennæ 986. quando creatur, quomodo sulphuris substantia exiet 149. qui primò & principaliter operantur sunt quatuor 932. quomodo fiunt & generantur 996 sæpe ex igne fiunt 996
Latitudo aquæ 955 complexionis 147
Lathon substantialiter & secũdũ visum suam albedinẽ recepit 1125. & Azach, simul sunt 593 propter colorum diversitatem variis à philosophis nominãtur nominibus ibid.
Leo viridis 610
Lex miscendorum 456

Libri

Libri chymistarum ad quem usū scripti 1061
Libellus qui septem claves artis dicitur inquirendus 418
Limbus Microcosmi 369 in quo situs ibid. secundum Gebrum viscosæ humiditatis humiditas. ibid. unde emergit. ibid.
Liquefactio 161. pro solutione 1045
Liquefactionum coniunctio 162 matrimonium ibid.
Locus in Arabia in colorat omnia corpora in existentia suo colore 996
Locus mathematicæ coniunctionis 456. 457
Ludus puerorum 1108
Lulli opinio 467
Lumen luminum quod vocatur 990
Luminaria quando præparari debent 620
Lunaris practica S. Thomæ simplex 1108
Lunæ præparatio 1133. calcinatio ibid.
Lutum sapientiæ 1134. aliud ex quo lutantur iuncturæ vasorum 1134

M.

Macedonenses ferrum vocāt Azoc 822
Macrum impinguans 889 894
Maculæ in facie 886. ipsam detergans pulvis 891
Magisterium & cognitio aquæ fortis 102. 103. Totum quid 965. in quibus consistit 637. quomodo fit per naturam & operationem artis & scientiæ 141
Magisterii totius effectus non est nisi multi licatio virtutum substantialium in essentias quintas. 106. dispositiones variæ 611
Magres 499
Magnesia quid 816. 818. 820. quando dicatur lapis 824. fiens 868. eius corpus fit ex pluribus rebus 834. magnesiæ terræ cur lapis dicatur 813. 1004. quando fit 485
Magnus ignis & fortis totum opus perdit 865
Malagma quomodo perficietur 443
Malagmatis distillatio 454. cautela. ibid. causæ 453
Marchasita quid 822 835
Margarita dicitur lapis 822 compositio 207. alia 216
Martech quid 823
Mas quare sic nominatur 1005
Masculus servi rubei filius 1002
Masculus cur sic dictus 1004
Mater lapidis est argentum vivum 816 est luna 814. 829 833
Materia auro & argento proxima sive semen auri est argentum vivum 440. à natura inchoata & imperfecta reliqua artificis manum requirit, ut perficiatur 440
Mater communis omnium metallorum 455. conveniens de qua re extrahi debet ad faciēdum magisterium 17
Materia desiderans habere unitatem formæ quomodo de sua perfectione in unitate spiritus 5. essentiæ integretur 52. 63

Materia & causa efficiens in arte potissimum desiderantur 444
Materiam fixam facere volatilem 962
Materia in arte ad suscipiendam auri & argenti formam quæ sit 422
Materia lapidis quomodo nascitur 485
Materia prima duplex 954
Materia prima metallorum 482 1000. à philosophis quæ dicta ibid. quotuplex ibid. quomodo usurpanda chymistis ibid.
Materia principalis omnium metallorum quæ sit 1061
Materia secunda quid 488. secunda est putrefactio rerum 486. eius virtus 489
Materia vnnd Pratick des Steins der Weisen 286
Mathematicæ coniūctionis praxis 456. pondera ibi. locus ibi.
Matrimoniū quid dicatur 1034 liquefactionum 162
Maturatio sive Pepansis 447
Medicinæ albæ vel rubeæ multiplicatio 621. fixatæ signum ad tingendum crudum Mercurium 1110
Medicina mineralis chemica rectè è metallis & mineralibus paratur 369. multiplicatio in quantitate 188
Medicina perfecta ad albū 620. ad rubeum 621
Medicinæ proiectio solaris vel lunaris 621
Medicina quomodo se multiplicant de bono in melius, & de uno in plures 187. unius pars convertit mille millia arg. vivi vel corporis imperfecti in corpus solificum 52
Medicinarum omnium perfectio & melioratio 187
Melancholia 607
Melancholia ut curetur 886 dicitur lapis 822
Melancholiam denotat nigredo 873
Melancholicus dictus lapis 813
Metalla ad Mercurium quomodo reducuntur 399
Metalla duriora quomodo dissolvuntur 259
Metalla ex argento vivo constare probatur 258. ex hydrargyro originem ducunt. 261. transmutari non possunt 267
Metalla ex sulphure & argento vivo non fiant 256
Metalla in terræ visceribus quomodo generantur 483
Metalla tam mollia quam dura quomodo in argentum vivum convertantur 258
Metalla quomodo differunt 932
Metalla quomodo procreantur 485. quomodo inter se commiscenda 491
Metalla sola proiectione per lapidem igne iuvante perficiuntur 449
ex Metallis imperfecte mixtis arte prolicita vim argētificam & durificam habeant sola vis seu proprietas argentifica & aurifica in solo argento & auro insita 439
Metallica corpora unde generātur 596
Metallorum indagatrix virgula bifurcata 271. 361. 364. generatio circularis 929

Metallorum proiectio 969
Metallorum materia 1000
Metallorum naturæ & eorum generatio ante omnia chymiæ studioso cognoscendum 1061
Metallorum species quomodo se transmutant 36
Metallorum species non poßunt transmutari 936
Metallorum transmutatio ut vera sit probatur 266
Metallorum vita quis 483
Metallum unum magis est remotum à perfectione quam aliud 969
Methodus artis. 972
Mercurius à philosophis quis dicitur 482
Mercurius ad nullam coagulationem absq; reliquorum metallicorum spirituum additione 303
Mercurius corporis non vivificatus quomodo fit tinctura 400. *eius multiplicatio ibid.*
Mercurius corporum quomodo faciendus 399
Mercurius & eius natura nec non sulphur quod in se continet 948
Mercurius ex quo & quomodo fit 484
Mercurius habet quatuor dimẽsiones 1083
Mercurius non est vulgi semen metallorum 488
Mercurius quis 517
Mercurius spiritus per se sublimatur 961
Mercurius verus sapientum 510 *unus sed variatum variis locis ibid.*
Mercurius vulgaris quomodo præparandus ut fiat aptus ad opus. 1133. *eius humectatio* 1136. *eius sublimatio* 1107. *aqua* 1111
Mercurialium aquarum finis & effectus 396
Mercurialis aqua solvit omnia metalla 640
Mercurium coagulãdi ratio duplex 404. *Modus. ibid. Ignis. ibid. Fixio ibid. calcinatio. ibi. solutio. ibid. ceratio. ibid. multiplicatio ibid. reddendi viscosum modus* 396
Mercurij coagulatio 982. *mortificatio ibid. sublimatio* 983
Mercurij calcinatio per præcipitationem fixati 386
Mercurij corporalis resolutio philosophica 400
Mercurij corporalis revivificati coagulatio 403
Mercurij fixio necessaria 385. *duplex ibid.*
Mercurij inspiratio 1135. *animatio ibid. inceratio ibid.*
Mercurij natura, & sulphuris quod in se continet 948
Mercurij philosophici augmentatio 940
Mercurij remotio qualitatis 385
Mercurij sapientum multiplex nomen 636
Mercurij signa quæ sunt 940
Mercurij sublimatio 936. *ex aqua forti* 379
Mercurij varia nomina 378
Mercuriorum è corporibus extractorum usus varij 406. *& seqq.*
Mercurio feces addendæ 385
Menstruale ad inveniendum quo-

quomodo operatur se habituare debet 91
Menstrualis fœtentis natura 88
Menstruale quomodo causa mortis argenti vivi 139
Menstrui nomina vegetabilis philosophici 379
Menstruum philosophorum 455
Menstruum simplex. 378. eius circulatio vegetabilis acuati 378
Mineralia ab imperitis male usurpantur 369
Mineralium generatio 228
Minera quare hodie ubi ante in desertis locis non invenirentur 484 485
Mistio Aristoteli quid. 435. eius proprietates 434
Mistionis & alterationis discrimen 436
Mistionis natura ratio & ordo 427
Mistio vera quid 436. substantiarum ibid.
Mixtio abbreviata 205 206
Modi regiminis quot 640
Modus sublimationis terræ 960
Modus naturalis cōcoquēdi 447
Modus procedendi in practica, & quanta res requiritur in magisterio 55
Mons Kuticensis, ubi artifices fundunt minerale lixivium ex quo ferrum abit in cuprum 268
Montes Indiæ quid denotant 1117
Montium causa & origo 995
Motus non propriè mutatio 434
Multiplicatio 463. duplex methodus ibid.
Mundatio terræ quanto temporis spacio fit 520
Mutatio argenti vivi quomodo fit 434. in substantia ibid. in qualitate ibid.

N.

NAtura abortiva corporum imperfectorum 142.143
Natura corporum perfectorum & eorum sulphur 950
Natura habet suum proprium lumen 498
Naturæ ne momentum temporis otiatur 485
Natura nec vult nec potest cætera metalla in aurum convertere 272
Natura nigra quando efficitur 1055 1056
Natura nisi arte iuvatur non potest lapidem præstare 443. artis chymicæ preceptor. ibid.
Natura obedit spermati 481
Natura quidnam ea sit, & quales eius debeant esse scrutatores 478
Natura quomodo per artem in semine operatur 490
Natura simpliciter operatur super id quod habet 951
Naturarum radicalium consecutio 71
Naturæ duæ 1008
Naturæ elementales quomodo exeunt à masculo & fœmina ad faciendum generationem 83. 84
Naturæ extremitatum argenti vivi philosophorum 97
Naturæ intentio 1000
Naturæ liberalitas 449

Naturæ mineralis simplicis per extremitates & media, principia 11
Naturæ ordo & modus agendi 444
Naturæ occulta notanda 972
Naturæ planctus 3
Naturæ principia in universali, & qualiter sunt extracta omnia à massa confusa 7
Naturæ unio 1334.135
Neutralitas quid 6
Nigredo 1004
Nigredo quomodo amovenda 618
Nomina diversa vocabulorum in unam intentionem convenientia 1071

O.

OBiectiones 445.465
Operator quomodo considerare debet natuas mediorum lapidis 27
Operatoris intentio debet esse in præparando materiam lapidis 136
Operatio lapidis philosop. septima 612
Operatio philosophorum quid 640
Operatio naturæ in nostro proposito & spermate 480
Operatio secundi regiminis 168
Operatio tertia creat lapidem de quatuor elementis 170. Quarta per quam fit compositio elixiris 171
Operationis alchimiæ modus quotuplex 625
Operis divisio 1012
Opiniones de argento vivo 451
Olei auri usus 468
Olei aurifici vis & facultas 430
Olei perfectionis signum 431
Oleum capillorum 983
Oleum & lapis philosophicus longus ab argenti & auri natura quam calx 437
Oleum incombustibile 641
Oleo quid subtilius & purius 431
Optesis sive Aßatio quid 447
Opus mulierum 1008
Opus trium dierum 920
Ordo primus 963
Orbis omnis ab humido initiatur & in sicco finitur 450
Ovum assimilatur æri philosophorum 1005

P.

PArlarum compositio 215. per aliam viam ibid.
Paracelsi laus & commendatio 629
Paracelsi processus explicatio 401
Paracelsi tinctura 397
Paracelsi verba de tinctura physicorum 398. explicatio eiusdem sententiæ ibid.
Paracelsus suam medicinam omnibus præfert 369
Panis prope toraten in lapidem conversus 996
Patientia 1012
Pavonis cauda 401
Pepansis sive maturatio quid 447
Perfectio & melioratio omnium Medicinarum 187

Perfe-

Perfectionis causa argenti vivi 466
in Perfectione quid fiat, quid vero non 445
Pinguedo unde nascitur 484
Philosophi antiqui lapidi varia nomina imposuerunt 959
Philosophi quare nomina lapidis multiplicant 1002
Philosophiæ naturalis scientiæ secretorum definitio 987
Philosophandi modus 52
Philosophum decet esse virum bonum 689
Philosophorum æs. 605. *spes* 608
Philosophorum multorum sententiæ de lapide construendo 958 959
Phlegmaticis residui depurgatio ad creandum salem tartari 376.377
φλογιςὸν 262. *quomodo probatur* ibid.
Phœnix Philosophicus 507
Physicæ Hermeticæ & Peripatheticæ discrimen 681
Planetæ quomodo inter se transmutantur 491
Planetæ quomodo suas faciunt impressiones in lapide benedicto 1034
Planetarum virtutes non ascendunt sed descendunt 491
Plantarum generatio ex mineralibus 232
Pondera mathematicæ coniunctionis 456. *locus* ibid.
Pondera specierum quæ intrant ad aquam faciendam in qua aurum est solvendum 1029
Practica quid 3
Practica brancharum nostri lapidis 204
Practica ex Mercurio sapientum 941
Practica quomodo dicatur per duplex instrumentum 152
Praxis coniunctionis mathematicæ 456
Praxis extrahendi spiritum auri 432
Praxis operandi lapidem philosophorum 453
Praxis lapidis philosophorum 287
Præparatio prima argenti & auri in calcem productio 429 *secunda* 430
Præparatio Mercurii corporis revivificati qualis requiritur ut solvi possit in viscositatem 401
Præparatio tertia de extrahendo spiritu 432
Præparatio solis ad opus chymicum 1132. *Lunæ* 1133. *fermenti* 1110
Principia quatuor primordialia principalia 7. 8. *Magisterii* 14. *& quot sunt in numero* ibid.
Principia naturalibus confusa 93. *& quomodo generantur per virtutem successivæ operationis in altis naturis* 94
Principia non naturalia quomodo intelligenda 197
Principia radicalia scientiæ chymicæ quæ 1061
Principia tria ab Aristotele statuuntur sed falsò 681
Procreatio metallorum ex argento vivo & sulphure 929
Profundum seu occultum corporis quid 955

Proiectio medicinæ solaris vel lunaris 621
Proiectio quomodo facienda 1035
Propinquitas dicitur complexio.
Propria auri & argenti 423
Proprietates accidentariæ arg. viv. quæ 423
Puella pregnans 1066
Purgatio argenti vivi 453. animatio ibid.
Putrefactio quid 934
Putrefactio à philosophis cur nominata 965
Putrefactio omnium rerum 48
Putrefactionis perfectæ signa 954
Putrefactio terræ quanto temporis spacio fit 620
Pythagoræ dictum 625

Q.

QVadrangulum secretum sapientum 691
Quæstiones variæ de lapide philosophorum 616
Qualitates accidentales 134
Qualitates primæ & principes 427
Qualitatum extensio quid 428. Intensio ibid.
Quinta essentia quomodo ex sulphure fixo extrahitur 397. eius usus in morbis ibid. mortificatio 400
Quintæ essentiæ arcanum preciosissimum 640
Quintæ essentiæ spiritus quid 1034

R.

RAdices albi. 981. artis ibid. citrini ibid.
Rebis 453
Reductio aquæ super terram suā 956
Remotio aquositatis mercurij 385
Regimen ignis 595. 918
Regimen ignis si secundam naturam regatur exemplo quatuor temporum debet regi 969
Regimen lapidis 935
Regiminis modi quot 640
Regimen primum quid vocatur 1046 secundum ibid.
Regiminis secundi operatio 168
Regimen totum in quo consistit 923
Regulæ decem de lapide philosophico 470
Reiteratio sublimationis 1134
Res corrumpens totam naturam 89
Res omnes mundi sunt de sulphure & de argento vivo sicut de universali materia 63
Res omnis aquam appetit 607. quomodo nascitur 49
Res variæ locorum varietate nascuntur 484
Resolutio aquarum 208
Rex coronatus dyademate rubeo 1012
Rotam circularem quomodo Artista debet scire corde tenus 131. quomodo per eam subtiliantur & ingrossantur elementa 129

Rubei

Rubei coniunctio 163
Rubificatio ultimum opus lapidis 1073

S.

SAl Alkali 499
Sal aurificus quid 452
Salamander à philosophis quis nominatur 507
Sal & oleum ex argento & auro 430
Sal, est tenuis substantiæ. 442. penetrat partes solidas 442. aurificus figit argentum vivũ ibid. ex ære & ferro eductum argentum in aurum mutat 443
Sales extracti efficaciores quam eorundem calx. 430. quomodo in oleum redigantur ibid.
Salis aurifici ratio & perfectio 443
Salis ex calce argentea vel aurea prolicienda ratio 430
Salis natura qualis 460
Salis natura aurifici est spirituosa & ignea 442
Salis substantia omnium efficacissima 442
Salium mixtio 399. dulceratio ibid. putrefactio. ibid. sublimatio ibid. vivificatio ibid.
Salomoni omnes artes naturales licitæ notæ fuerunt 241
Sapphirus 212
Saturni animæ extractio 409. eius usus varius ibid.
Saturnus in aurum conversus 1053
Saturnus non habet semen 484
Saturnus quomodo fit 484
Schismata tot in ecclesia unde orta 682
Semen quid 444
Semen à quarta elementis in centrum proiectum ad varia loca transit 481
Semen ad perficiendum varius finis 449
Semen fœmininum 454. Masculinum 455
Semen & sperma omnium rerum est unicum 481
Semen lapidis & auri quodnam 449.
Semen quando in locum venit non amplius mutat formam 482
Semen salis aurifici perficiendi plus certis quam metallorum 449
Semen triplex 486. 487
Semen unicum in omnibus metallis 484
Seminis definitio 486
Seminum receptacula quæ 490. versa genera & species ibid.
Sequi mortificatio quid 1056. ubi apparet ibid.
Siccum duplex 441
Signa perfectæ decoctionis 1085. putrefactionis 954
Signum perfectionis olei 431
Signum veræ solutionis lapidis 618
Sol quomodo fit 484
Sol & luna Synonima 1114. eius varia nomina ibid.
Sol terram quo beneficio calefacit 640

Sol quomodo calcinatur 1132
Solis animam extrahendi modus 403
Solis cum luna coniunctio 383
Solis flos 610
Solis præparatio ad opus chymicum 1132. Inceratio 1136
Sophistarum ceratio 462. opera varia & vana 457
Soloma & Brumazar Synonima 1114
Solutio argenti vivi compositi. 454. eius repetitio ibid. auri 1097
Solutio duplex 418. per aquam Mercurialem ad opus universale spectat 418
Solutio ad primam materiam 444
Solutio controversiarum 914
Solutio quomodo reiteranda & eiusmodi 387. per fimum. ibid. per bullientem aquam. 387
Solutiva prima pars 161
Solvere quid 641
Solutionis 40. dies 459
Solutionis auri causa 452
Solutionis pars secunda 164
Solutionis repetitio 388. eius usus ibid.
Solutio & separatio elementorum 164
Species ad opus elixirii pertinentes sunt quatuor 1028
Species metallorum non possunt permutari 936
Species non transmutantur sed individua speciei 601
Specierum pondera quæ intrant ad aquam faciendam, in qua aurum est solvendum 1029
Speculi dispositio quarta 593 septima 596 octava 600
Sperma quid 481
Sperma à quatuor elementis generatur 48
Sperma à 4. elementis in centrum proiectum ad varia loca transit 481
Sperma fœmininum frigidum & siccum cur sic dictum 951
Sperma metallorum est materia lapidis philosophorum 194
Sperma masculinum rubeum calidum quid vocatur & cur sic 951
Sperma multiplicativum est materia secunda 488
Sperma viri ubi suum centrum 481
Spiritus aquæ facile & quomodo congelatur 486
Spiritum auri extrahendi praxis 432
Spiritus duplex 992
Spiritus bonos & malos quomodo Artista intelligere debet 100
Spiritus quintæ essentiæ quid 1034
Spiritus vini tartari fatus 402. quomodo præparatur 403
Sublimatio quid 595. 964 philosophorum est sine fecibus 598 species. 599. vera 964 quomodo facienda ibid. prima 965
Sublimatio aëris 201
Sublimatio auri spiritualis per rubedinem 1120. Mercurii 1107
Sublimatio argenti vivi 974
Sublimatio Mercurij ex aqua forti 379. 936

Sublimatio non facienda nisi ut reducantur corpora 961 *fit* 369 *de causis ibid. quomodo separat purum & mundum ab impuro & immundo per subtiliationem ingenij & naturæ* 82. 83
Sublimationem primam quid Philosophi nominarunt 964. 965 *secunda sublimatio ibid.*
Sublimationis modus terræ 960 *reiteratio* 1134
Submersio elixiris quid 1070
Substantia coniuncta, quã ignis non separat 979. 980 *fixa ibid. permiscibilis liquefacta* 977
Substantiæ sunt quatuor quæ tempore mutantur 932
Sulphureitas elementorum 42
Sulphur crudum quomodo trãsmutat commune & verum aurum progignit 270
Sulphur naturale 262
Sulphur negotium mirabile in se habet 269 *in qua aqua potest decoqui* 976 *in omni loco reperitur per suas proprietates* 63 *qua ratione possit mortificari* 397 *unde extrahitur* 600
Sulphuris additamentum pro tinctura rubea 389 *virtus & natura ibid. coctio* 612 *commendatio & eius præparatio* 976 *compositio & natura* 390 *descriptio* 930
Sulphuris præparatio & purgatio 375 *præparandi modus* 979 *proportionati materia, & æquipollentia sua ad operationem naturæ* 95 *purgandi modus* 979 *secundi nostri multiplicatio & eius proprietas* 175. 176 *sublimatio* 383 391 *mundatio ibid. substantia propria quæ* 640 *repurgati fixio necessaria* 392 *reverberatio* 397
Sulphur rubeum sanguis 637
Sulphuris rubei compositio 171
Sublimationis totalis intentio 392
ex Sulphure fixo quintæ essentiæ extractio 397 *eius usus in morbis* ibid.
Symbolum elementorum 133

T.

TAlcum dicitur lapis 822
Tantalus Mercurius 816. 821
Tapum, id est, venenum dictus lapis 822
Tartari Æs vocant Azoc ibid.
Tartari calcinatio 377 *impræ-gnatio per spiritum vini* ibid.
in Tauro commorante Luna an opus incipiendum 864
Terra duplex 1105
Terra alba foliata 637 *varia nomina* ibid.
Terra damnata 461
Terra mortua 442
Terra Philosophorum quid 1105
Terra quomodo solvenda 1064
Terra rubea ponderosa quid 1062
Terrâ separatâ de aqua quid faciendum 619
Terra vel nutrix quid vocatur 1044 *eius varia nomina ibid.*
Terram fixam quomodo Artista habere debet 164
Terræ ablutio 169

Terræ integræ dealbatio 943

Terrea materia cum sit calx non sublimatur 961

Theoria quid 3

Theriaca dicitur lapis 822

Thesaurus thesaurorum quid 885

Tertium quid 1101. 1085

Tinctura 375 alba 389 ad rubeum ibid albedinis firma & perfecta 387 ex quo generatur 636 Paracelsi 367

Tinctura propria Philosophorum unde extrahitur, quæ tingit arg. vivum congelatum in album in medicinam rubeam per fermentationem 54. 55 Physicorum 398 Martis & Veneris sine resoluto auro nihil efficere potest 302 metallorum 969 in nullo abundantius reperitur quàm in Marte & Venere 301 nulla fit absque ære philosophico 610

Tinctura optima & levis 1108

Tinctura rubea Philosophorum quid 245 rubea ex Mercurio quando elicienda 394

Tincturæ bonitas unde procedit 1118 genus quando completum 976 perfectæ signum ad tingendum crudum Mercurium 1110

Triangulum Philosophorum triplex 690

Topazius quomodo componitur 214

Turchosæ compositio 213

V.

Vocabulorum diversa nomina in unam intentionem convenientia 1078

Vasa Alchymistarū 1013 unum ibid. lapideum ibid.

Vasa quomodo & cum quo debent claudi 622

Vas calcinationis & eius tempus 461

Vas quomodo claudatur 457

Vaporum præfocatio 375

Vasis descriptio diligens 373

Vasis probatio 1014

Vasis naturæ temperantia 142

Venenum 1004

Venus quomodo fit 484

Vestis tenebrosa 918

Viæ apud Alchymistas duæ convertendi tam mollia quàm dura in arg. vivum 258

Virgo prægnans 1066

Virgula bifurcata indagatrix metallorum quomodo perficienda 271. 361. 362

Viriditas in ære est perfectio 605 eius commendatio ibid.

Virtus informativa per quam lapis Philosophorum recipit creationem 48

Virtus penetrativa quomodo lapidi concilietur 388

Virtutes minerales propinquiores perfectioni quomodo artista notare debet 144

Virtutes naturales mutativæ quatuor 59 eorum appellatio & operatio 57

Virtus universalis separat elementa & coniungit ea, & unde creatur 86. 87

Vis sulphuris non urentis congelat arg. vivum & convertit id in argentum verum. Et, vis sulphuris non urentis rubri congelat argentum vivum & conver-

convertit ipsum in aurum quomodo intelligenda 624
Vnio naturæ 134. 135
Vnitas materiæ, vasis, fornacis & ignis 401
Vnus est lapis, una medicina, unum vas, unum regimen ad album & rubeum faciendum successivè quomodo sunt intelligenda 624
Vnctuositas quomodo fit 434

Y.

Ysarit quid 821

Z.

Zernich 193

F I N I S.

m

mon

